

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 200

*Ubertinus de Casali. Arbor vitae crucifixae.
Venetiis. 12 marzo 1485.*

INCIPIT PROLOGVS IN LIBRVM
VI INTITVLATVR ARBOR VITE
CRVCFIXE IESV. ET DICITVR OPVS
VBER TINI DE CASALI. Q VI FVIT FRA
TER PROFESSVS ORDINIS MINORVM
BEATI FRANCISCI.

Numeris christi iesu vere fide-
libus & sancte paupertatis a-
micis: maxie gementibus: &
dolentibus sup malis iundati-
bus ecclesie deformate: & be-
nediti iesu uite ipicrate facti
lega mortue & sepulte. Pau-
pculus & indignissimus iesu
christi: & sue scissime mris & oium uirginu inutilis
seruus Frater Vbertinus magis noie q re: ordinis
bri francisci pfectus: ac p hoc p uero cognoie maxi-
mus pctore: oibus pponit q sacilegus ipse cotem-
nit christu iesu .f. eterni dei filiu & uiolabilu uirgi-
ne maria ipsius eterni dei iesu dignissima matre p
nobis i hoc mudo crucifixos paupes & despectos
fidelit imitari. Iesus xps dei filius heri & hodie
ipse & in secula: iuxta apostoli sententiam: secun-
du propriu uerbum Apocalipsis primo Ipse & ulti-
mo: alpha & o pncipiū & finis primus & nouissi-
mus: q fuit mortuus & nūc ē uiuēs i secl a seculog.
Ipe ē mediator dei & hoium hō xps iesus. Ipe me-
dius nrm stās que ipie nos nescimus. Ipe pncipiū
mediū & finis nre salutis. Similiter ipse se fecit pnci-
piū mediū & finē libri sequētis. Nā huius libri
ipse ē singulariter actor & materia finis & forma.
Nihil eni in hoc libro intendit nisi iesu christi no-
tia & dilectio uiscerosa & imitatoria uita. Hic est
speciose mirre fasciculus q a primeuo nouitiatus
mei inter ubera mea se collocare studuit: a quibus
millehes milies p meā ipuritatē sacilegā crudeli-
ter ē eiectus. Nā a pncipio spūs eius ex quo in me
stat: memoria satagebat hunc mirre fasciculū colli-
gere de tota silua latissima sue uirtuose uite quasi
ab uberibus mris mee ipellēs eius uestigia imitari
Et ex decimoquarto āno uite mee cū multis pre-
ambulis desideris ad sue uite sacratissimū ordinē
p seraphicu uirg frāciscū ab ipso iesu mirre istitutū
mirabiliter me adduxit: a pte & mte oblatū: que usq
hodie miser magis cōmaculare q excolere: dū in
medio flumis uite relaxate positus cū labētibus
labor. quibus & ego facto non uerbo sepe sū occa-
sio labendi. Licet aut inter uanos studentū cu-
neos secundū huius tps maliciā fueri cōuersatus: ac
sepe philosophicis studiis deditus: spūs tamē bene-
dicti iesu sup me ipulit ista cōtēnere. O quoties
reieci: quoties pposui nudus nudum iesu seq & sa-
cre regule lre q uere spūs ē: imobiliter adherere. Illud
tamē ppositū retardate malitia sepe peius feci i re-
laxatiōe uite & aliis miseris huius tps: q hi quos
nō sic spūs iesu interius agitabat. Et iō uita mea qsi
sep fuit sacilega: spiritū iesu cōtinue uiolā q forti-

tudis conatibus mētē meā rebellē cōfrigebat interi-
us seipsū ingerens stabiliter pmanfurum: Sicq mi-
hi indigno tā fortiter se imisit. q a nouitiatus prin-
cipio in totū cor meū occupare uellet in artibus ui-
re sue. quā & mihi distinxit septenario: iuxta num-
rū die: septimane: ut sic cū in orbē trāssent d-
zonius uite iesu & reuerendissime mris sue in
meo uolueret decursus. Fateor q tāta me
gebat sibi: ut nō tā pterita recolare q p-
ter mihi uideret ispicere. Et nūc me ali-
uē: nūc ptespiū: nūc fenū sup quo
sibi assistētē famulū: nūc sibi cōgen-
ipsū puulū iesum faciebat me m-
sentire in oibus actibus uite su-
bat secū i egyptū fugiēs: & re-
igrediēs in nazareth: uiuēs in
in sue predicationis decursu:
& cōtumeliis: & iniuriis: n-
assistere faciebat Tandē in
cia sic me transformatiu
nūc mihi uideret magd-
ab ipso electa sponsa: nūc
ioannes ille: nūc pia m-
nūc latro dexter sibi
gno crucis clam-
pulture eius
ac post in-
& cōfessio-
faciebat
reoluere
& sue in-
euange-
tris.
iesus: &
sionē iesu
bam reiu-
zabar cū ip-
hospes era-
i sero solus
primo trāssig-
lebrabam. A se-
suis accessus & oc-
q i sero cū iesu pat-
neris uidebat mihi
passiōis & mortis.
barū sepulture & des-
Die dominico cū ad
mihi q celū & fra cātare
luia. Et illa die oīa myste
& pentecostē me facieb
scibiliter expiri. Com-
quod cōuiuolū mris et fi-
rū referēbā: et noctibus el-
Die nāq lune comedeb
mo zacharie i medio iesu &
grina uirgine recolligebat i st-
cōuiuū erat cū paruulo rege t-
lo stabulo cū tribus magis: ubi

fercula propinabat. Nocte fugiebat in egyptu cum
 mite & paruulo & scō ioseph p desertū. Die mer-
 curii comedebat cū famelico iesu ministrātibz si-
 bi angelis post uictoria hostis: & nocte discipulis
 in mare laborantibus cum solo iesu stabā iu mōte
 Die iouis uel comedebam cum iesu in domo
 sci magdalena plorāte ad pedes uel in domo
 resuscitato lazaro cū iesu discubēte. In sero
 ene iesu & capiebar cū ipso. Die uene-
 rā panē doloris cū ipso: misceudo spi-
 ritū & sanguinem morientis iesu
 quam de aperta uena cordis ipsius.
 im mite ipsa lamētans: uel in sepul-
 crato iesu: uel descēdebā ad ise-
 lā. Sic & i sabbato predictis tribus
 uibi formabā cōiuiua & nocte
 ortuū cū iesu glorioso & iubi-
 latio cū iesu benedictio i me-
 bā: & dulciter cum thoma-
 s. Et post pradiū cū acē-
 trā dei patris. Aliquādo cū
 i mite expectabā & reci-
 pū re promissū. Nō pos-
 sū & modor cogitā
 his nobilitatibus
 ineffabiliter
 de quibus
 tria cruce
 tenus sūt
 i sue ui-
 uod licet
 uē tamē
 inferiora
 ter se dī-
 e & nūc
 mihi occur-
 fatier appe-
 te mētē. licet
 mētē stabile
 mētē cuiuscūq;
 ē. Relegi enim
 refati capituli & ue-
 nō etiā ē dignus
 iesu filio me posuit
 citiis sic quasi p. xiiii.
 us spūs occupabat nō
 is sue mētē pfectiones
 doloris. Sed tūc roma-
 gelū faciei iesu uere scissi-
 pē deueniens lerus & ab-
 & instructus i die indul-
 antraui ecclesiā btē marie
 & iuxta eā pnoctauī. In q̄
 he primo christi psonam in
 alio & dara & eorū ordini-
 abilitatē imutationē accepi &
 ti & scē regule intellectū q̄ tūc
 q̄ cōibus relaxationibus i qui

nari. Sic de nouo genitū alūnis fidelibus spū ie-
 su tradidit nutriendū. Nā ad punitiā tūscie uenies
 sub titulo studii inueni in multis uinis uirtutis spiri-
 tū iesu fortiter ebullire. Inter quos uir deo ple-
 nus petrus de senis pectenatus & deuotissima uir-
 go cecilia de florētia sic me introduxerūt ad arcana
 iesu q̄ stupēdū eēt si scriberet pspicacitas spūs eo-
 rūcē. Nā p̄fata uirgo q̄ nunc simul cū p̄fato petro
 regnat in celis totū p̄cessum supioris cōtēplatiōis
 de uita iesu & arcana cordis mei & alia multa de
 puulo iesu sepissime me instruxit: & tētatiōes m̄tas
 circa p̄dicta a me ex ore scissimū uel puuli iesu & sue
 scissime m̄tis amouit. Affuit tūc cū p̄dictis magnis
 practis seraphice sapie doctor speculatiuus & chri-
 sti uite defētor precipuus deo khanissimus frater io-
 annes oliui qui nūc sclici trāstū ut spō regnat in ce-
 lis: Qui me modico tpe spū iesu preueniente sic in-
 troduxit ad altas p̄fectiōes aie dilecti iesu & sue di-
 lectissime m̄tis & ad p̄fida scripture & ad inima
 tertii status mūdi & renouatiōis uite christi: ut iā
 ex tūc in nouū hōiem mētē trāstūerim. Sed & exte-
 riori uita satis uidebar aliquāter reformatus. Nā
 docuit me prius interius docēte iesu: in oī iūe cu-
 iuscūq; scie q̄ maxime in altis ueritatibus theolo-
 gie & in oī aspectu cuiuscūq; create nature quasi
 ubiq; in tūc dilectum: & me ipsū sp̄ sentire cū ie-
 su mētē & corpore crucifixū. Et tūc tota christi uita
 nō sparim sed sūt colligebat in eius passiōe & cru-
 ce: & in oī actu uire sue mihi occurrebat iesus sem-
 per cruce trāstixus: & quasi iter abyssales cordis sui
 dolores sepius submergabam. Nō tamē hūc p̄fectū
 doctorē: quē rōnabiliter tātū comēdo in aliquibus
 dictis suis se quor: quia aliquādo bonus dormitat
 homerus: nec oīa oībus data sūt. Et licet ipissi-
 mis distractionibus mei ordinis in quo uixi: se-
 pe peius aliis inuolutus benignum iesu maligne
 a corde reiecerim: noluit tamē ipse pius iesus a cor-
 de discedere: sed quasi sp̄ legēdo colloquēdo & pre-
 dicādo nouis modis & deuote sepe in admiratio-
 nem iudicātibz: audiētes se mihi mō uni indigno
 dignabat inserere. Sciūt qui me audierūt quia beni-
 gnus iesus nō me permisit in legēdo & predicādo
 friuola & curiosa sectari. Vnde & in audicibus qui
 malā uitā meā nouerant sepe inerat p̄uēbiū q̄ si
 uita mea aduersa cōsonaret doctrine q̄ debere con-
 uertere totū mundū. Sic me trāsgressorē merito iu-
 dicabāt: q̄ me uidebāt talia p̄dicātē tunicis libris
 cibis & rebus tēporalibus & sepe uanis hononibus
 abūclare: cōtra q̄ oīa doctrina mea cōtinue fulmiā-
 bat. Et ut uerū fatear quasi cōtinue cū m̄tis crucia-
 tibus cōscie his utebar. Pretendebat tamē in ocul
 aliquorū multarū ifirmitatū & q̄si lāguoris
 cōtinui excusaminis uelamē: cū tamē me sepe sup-
 fluitas cibi & potus tanq̄ infirmatū hōiem fecerit
 ifirmari. Et si quis sciret absconfas meas malicias
 & abominatiōes horrendas quibus iesum pulsan-
 tem imo ifringētē cordis mei fores abhoiabiliter
 ipsū iesu reieci: & forū i malo bonitatē ipsius cō-

regi: & usq; ad hanc diem non cesso confringere:
 non uideretur mihi q̄ dubitare deberet: quin uerū
 sit mihi cognomen: esse maximū peccatorum. Sed
 oipotens iesus qui diues est i misericordia uincit &
 uincet ut spero per omnia malū meum. Obsecro
 tamen illos qui lecturi sunt hec scripta & qui me-
 os defēsus horrendos cognoscunt q̄ malo meo
 exēplo non retrahantur a se: uela christi: nec me ue-
 lint se: qui in his quibus me ipsū ipse non sequor.
 Nam non operor ego illa: sed quod inhabitat i me
 peccatum. Ego mente serui legi dei: & credo que
 dico & ea facere licet semiplene desidero. carne autē
 serui legi peccati: que ex malitia mea super oēs ali-
 os quantum sentio crucior continuo dolore: mihi
 ipsi displiceo: & contra me ipsum ago. Armor cōtra
 dilectum iesum qui me indignum in terra per spi-
 ritum suum inhabitare dignatur. Si quid uero i me
 uel per me boni uult facere: hec ut arbitror maxima
 est causa ut suā honoret omnipotentia uel oipo-
 tētē misericordā & patientiā non solum supportā-
 tem sed & perfecte conuertentem malos: quia ut
 puto in omnium electorum suorum numero &
 ut sentio forsitan etiam omnium reproborum nō
 inuenit mentium cōuersorum iesus malignā crea-
 turam quantum me: & magis improbe suo suauif-
 simo & fortissimo spiritui rebellātē. utinā sibi pla-
 ceret q̄ omnia mala mea occulta hic subscriberē:
 sicut ipse quod expecto cum gaudio omnibus in
 iudicio reuelabit: quia non dubito q̄ me sceleratissi-
 mū omnium omnīs intellectus alius tāto me iu-
 dicaret uerius quanto ego adhuc proprio amore
 infectus nescio secundū puram ueritatē malorū
 meorum ponderare excessus. nā nouē annorū spa-
 cio quibus legi & parius fui: sic totā primā refor-
 mationem sedauerā q̄ piissimi iesu mihi per sōnū
 terribiliter apparentis dure iusticiam prouocauī: q̄
 semper inuenit & facit causas m̄tendi mihi. Vi-
 gesimo quinto autem anno etatis mee: & modo
 quem pretereo ad reuerende matris & sanctissime
 angele de fulgineo uere angelice uite in terris me
 adduxit noticiam. Cui sic cordis mei defectus: &
 sua secreta beneficia reuelauit iesus: ut dubitare nō
 possem ipsum esse qui loquebatur in illa: & sic oīa
 dona propria per meā malitiam perditā in imen-
 sum multiplicata restituit: ut iam ex tunc non fue-
 rim ille qui fui. Et in exptis prius sue uirtutis in-
 flamantis splendoribus totam mētē mee faciem
 imutauit: & infirmitates & languores ab anima &
 corpore sic repulit: & priores distractiones renoua-
 uit: ut nullus sane mentis qui me prius cognoue-
 rit habeat dubitare quin spiritus christi in me sit de
 nouo genitus. Ac per hoc uelint nolint emuli de-
 trahentes sanctitati ireprehensibilis uite illius san-
 ctissime anime: & mutatiōis diuine: que ad eius uer-
 bum & meritum oritur in uita multorum sp̄ntua-
 lium filiorum: sit mater pulchre dilectionis timo-
 ris & maguitudinis & sancte spei: quia ueniunt eis
 omnia bona pariter cum illa: & innumerabilis ho-

nestas per manus illius: etiam multis qui fuerant
 prius temporibus dissoluti. Et circa quadrien-
 nium tñ legi: & post hec omnia p̄ora relinquere
 soli iesu predicationi intendi. In qua super admirā-
 do dei beneficio propter testimoniū ueritatis quā
 corā dero & populū multitudinē perasina plures
 predicando exposui semiplene quā i hoc libro ple-
 nius expressi sub cuiuscūq; persecutiōis titulo pre-
 dicationis iposito silentio ad solitudinis locū de-
 ductus sum sacrum: qui dicitur mons aluerne: quē
 nunc adhuc indignus habitator cōmaculo licet oīa
 dei beneficia maculauī. Et licet horribiliores ruinas
 ibi q̄ alibi unq̄ exceperim: tamē & sublimiores &
 ineffabiliores trāformatiōes in iesu a sua largiflua
 pietate suscepi: & in nouum statum quasi conti-
 nue trāstūeror. Sed hoc est stupēdū meum male-
 factum: quia semper eo peior fio quo melior esse
 debeo. Ibi ineffabilibus modis tota simul & gloria
 christi crux & passio: simul & uita dei hominis mi-
 hi imittitur: & inestimabilis fletus super destructi-
 one christi uite & adulterate ecclesie tota cordis re-
 liquatione quasi cōtinue imissus est mihi: & a pro-
 prio amore me iesus excludit: ut nesciā flere uel pe-
 tere nisi honorem iesu in reformatione ecclesie &
 uite sue: & conuersione omnium electorum. In
 hiis uarietatibus totum annum primum in sacro
 monte transegi: multotiens molestatus a diuersis
 q̄ aliqua scripturarum exponerem: aliis perentibus
 q̄ p̄dicabilia cōponerem: aliis q̄ apocalypsim ex-
 ponerem: aliis deuotius flagitantibus q̄ christi ie-
 su uitam & cordiales eius passiones describerem.
 Sed nouit iesus qui librum istum ut arbitror ipse
 cōplebit: q̄ tantum erā extraneus a predictis i cor-
 de meo: licet uerbis transem cum postulantibus
 hec q̄ sicut modo uideor mihi extraneus ab edifi-
 cio manuali. Huius autē difficultatis ratio mihi ab
 infātia insuit: quia uix unq̄ potui unam modicam
 distinctiunculam uel aliquid aliud scriptitare uel
 cuiuscūq; scribenti dictare quantūcūq; utile uel de
 uorum etiam ipportunis non tam precibus q̄ cona-
 tibus a pluribus molestatus: de quibus plenā expi-
 entā habuit qui mihi perat guardianus cuius im-
 portunis molestiis sepius iteratis illius manu hoc
 modo liber iste incepit. Nam uteninus frater & mi-
 hi cura filius quem ad ordinem sanctum adduxi q̄
 minor tempore supra me uirtute senescit: me mo-
 lestabat continue precibus dum presens esset: litte-
 ris absens: & guardianum predictum: ut me pro-
 pulsaret q̄ saltem uersiculos qui sunt huius uite ca-
 pitula cum eo quod sentiebam de cordiali passiōe
 iesu scribēti gnardiano loquendo edicerem: quia
 neuter eorum sperabat meam adhuc nimiam duri-
 ciam ad amplius emolliri. Qui magis motus mo-
 lestia q̄ complacencia acceptauī solū uersiculos intē-
 dens transcurrere. nam eos ex aliorum dictis & a
 christo iesu mihi imissis cōpererā ad christi uite fa-
 ciliorem recolligendo memoriā: & presentis sta-
 tus miseriam cordialiter deplorandam. Suadente

uero mihi predicto scriptore q̄ breuiter uel eorum intellectum exponere: illud intēdi: uix alicubi mediam lineā pro expositione uersiculi ponens. Cū uenisset autem ad primum uersiculum: Iesus futura preuidens: fortissime fuit mihi imissum a spiritu iesu: ut cordiales dolores iesu exponerem tam pro predicto fratre Iohannino paruulo fratre q̄opr omnibus uolentibus in christi passionibus exerce-ri. Quo facto instigabar a iesu q̄ sue passionis describerem totum cursum: & dum in his procederē: imissum est mihi q̄ totam uitā iesu transcurere: & paruulum libellum ex euangelica silua trāscribere: quē dilecti iesu myrthe fasciculū appellare. Sed cum perseverarem in gemitibus fetulentie status huius modi imissum est mihi fortissimo ipsū spiritus iesu: ut presentis ecclēsie mala describerem: & uite christi ueritate impugnantium uitā cōfutare: & ab eternitate iesu inchoando usq̄ ad suam & suoq̄ gloriā mēbrorum per medium decursum totius uite transiens: explicarem fideiter q̄d ipse iesus de quo scriberem imitteret: & de ipso cogitare uolentibus prestarem cōtēplationis formam. Et in quinto libro aliquantulū apparet Apocalipsis intelligencia littere: propter quod liber incōparabilis plus excessit in longitudine q̄ ipse estimaueram. Nec miretur lector si diuersis modis uilia huius tēporis prolixius repetantur: quia uix credit futura natio quātū in his diebus malis submersa fuerit ueritas ecclēsie: & adulterata ueritas christi uite. Et q̄a singulari paupertas christi uite: & eius paup̄ uis ueritatis machinationibus multipliciter dissipatur. Idcirco ubiq̄ pungit spiritus iesu in hoc libro pau- peres falsos: & capitulum illud libri tertii: Iesus p̄ nobis indigens: prolixius ampliari: quod etiā in pluribus aliis capitulis idem spiritus iesu christi fecisse mōstratur: quoz̄ tamen capitulorum prolixitas: ut spero in ipsis primordiis capitulorum ad certa mēbra reducent: ut lectori possit occurrere quod intēdit. Vix etiā credit quicūq̄ hec legat nisi spiritus iesu suo cordi imittat: cū quanta ipsius spiritus iesu ipse ut indubie teneo mihi imittebat de- refectionem presentis tēporis & pretenti: & ad scribendū ipse sine cogitatione preābula ipellebat: nā in more solitudinis: cum librorum penuria ubi possem dubia reuidere: non plus q̄ triū mēsiū & septem dierum uel circa spacium tēporis in scriben- do totum hunc librum: de quo scribendo uix unq̄ cogitaueram: occupare permisit: & tunc etiam nisi quando dictabam: uel ab aliis libris accipiebā: ualde parum cogitare sinebat. Quod si precogitabā aliquando dum postea dictare scriptori: ut sepius iesus totalit̄ alterabat: & nullo modo formabat cōceptū. Nec quod scriptum ē adhuc potui uel curso- ric reuidere: propter quod habeat me lector excusa- tum de ordinatione multiplici: & repetitione plu- rima quod in decursu libri forsitā apparebit: si me cō- tingeret sine debita correctione libri nimium im- pediri: quia multas impugnationes patiet ab illis

quorum uita uellet iesus corrigere & consumi: & quod alicui uideat dubium in aliquo loco ut spero inuenietur expositum. Licet autem multus ora- culis me iesus cōfortauerit: & iterum imissionibus & facilitatibus inumeris memorādi haecenus i ex- pertis: tamen potissimum adiutorium & conforta- mentū in scribendo secure fuit uere dicere amoni iesu duce prudentissime uirginis uere sp̄sē christi de ciuitate castelli: cuius uita in omni sanctitate in- signis: & sanctitate probata: ita dudum uoluit per ora populorū nō solum ciuitatis predicte: sed etiā longe distantium: & maxime ab omnibus in uita iesu expertis ipsius sponā excellentissima predicat. Hec in medio distorte familie: licet nobilis & diui- nis: sed tamē multū peruerse & a uia christi aliene a tenera sua etate iam per. xv. annos luxit ut splen- didissimū luminare. Hec ab omnibus se claudens in una uili camerula carcerauit. Cuius uita in austeri- tate cibi & potus: in modestia silentii: & cōtēpla- tione sponis: in patientia continue infirmitatis ter- ribilis: magis admirabilis q̄ imitabilis a cognoscē- tibus iudicat. nā sepe m̄tis diebus nihil comedis- sep̄batur: & continue quasi nihil comedit: & in tanta cōtēplatione rapitur ut sepe sit uisā a fratibus & personis fidelibus rapta & splēdēs toto corpore subleuata a terra: cuius si per singula scribantur uir- tutes & gratie: magnus componendus ē liber. Hec igit talis & tanta quā sepe in aliis certitudina- liter comprobauit diuinis interfuisse consiliis sic de ciuitate castellana q̄si continue ispirabar in lumine christi iesu q̄ in monte sacro consistens faciebat me facere iesum in huius libri scriptura luculenter ipsa mihi aperiret secretissima huius libri: q̄ nulla potuit hūana rōe cognoscere. Nā ut itelligi dat ap- pareat: quia in corde iesu & doloribus eius fuit. Et dū uix tertiā libri partē fecissem: mihi predixit q̄ eram positurus in alia. Et dum infirmarer de febre & crederem libri per hec ipediri scripturā: sic ad eius promissionem ex parte iesu conualui subito q̄ mi- hi statim preparato optimi fratris & nūci auxilio fere medietatem huius libri: & q̄si totā difficultatē in ultimo triū predictorū mēsiū cōpilauit spiritus iesu christi. Et iuxta q̄ ipsa p̄dixit dās mihi t̄minū mēsiū septēbris: illo mēse t̄muauī in uigilia Micha- elis archāgeli anni presentis. M. ccc. v. a felicissimo ortu ueri solis iesu. A mea uero uili conuerfione an- no. xxxii. Si exprimerem q̄ mihi it̄mabat de cō- tentis in libro thymeo: quasi incredibile foret legē- tibus: nam septem mēsiū tēpore durauit huius li- bri tractatus: & fuit quattuor uicibus ipedimentis notabilibus lōgo dierū spacio interruptus: ita q̄ a ix. die martii in quadagesima in festo. xl. martyriū q̄ dies fuit feria. iiii. post dominicā q̄dragēsimē quā do legit euāgeliū secūdū matheū in quo dicit: q̄ intrauit iesus in templū & eiecit en- censes & uēden- tes de tēplo. Inchoatus est iste liber predicto dierum numero cū m̄to cordis mei stupore: cū recogito fuit dic̄ predicta finitus. Que iō sic seriose hic posui

ut propter generalē modū quo oīum bonorū au- ctor singulariter est ipse iesus in his que bona sūt: in hoc libro singulariter ipsi iesu reddat gloriā: mi- hi autē omnis imputetur defectus: qui ipsū ut ē cognoscere non ualco: & quātū imittere se uult: ex mea malitia non recipio. Et illud quod imisit: & se- tire me fecit: sentire nō potui: & q̄ potuissem sepe quod exprimere nō possum impediēte deordi- natione omisi ita q̄ apte cognosco q̄ cū defectibus m̄tis protuli quod iesus ipse sine defectu sugges- sit: & ex malitia uas multū infeci quod mens imi- sit. Et ego miser instrumentū multū icōpētēs mul- tam contumeliā feci spiritui iesu p̄ncipali auctori. unde sicut de aliis beneficiis suis magis timeo me sibi facere contumeliā q̄ eius gloriā manifestare presumā. Idcirco at̄ mee ifelicitatis historiā i repu- gnando beneficiis iesu & sanctorū adiutorio perso- narum & aliorū spiritualia nō tacuerim beneficia mihi indubitāter experta ut omnis plēns & futu- ra natio recognoscat apte q̄ nunq̄ fui nisi ipugna- tor grate iesu christi. Et q̄ aliorum sanctitate post suum meritū pius iesus uidens me ex malis meis suam prouocare iustitiā: occasionē sup̄ me miseri- cordiam suā effūdēdi prouidit: pp̄ quod nunq̄ ali- quā suam cognitionē & imutationem uirtuosā ac mirabilem in me facere uoluit nisi pius me faceret subici per meritum & sui spiritus sentimentū ali- cui persone despecte. Et quidē iuste. nā illud modi- cum quod mihi uideat maximum quo imixtus fui uanitati scientie huius status: mouit me nō illu- strari debere a iesu: cuius ē cū simplicibus sermo: ni- si prius sanctā simplicitatē xp̄iane sapientie cum ue- nissimis discipulis colūbine simplicitatis spiritus ie- su xp̄i addiderē. maxime cum in erroribus huius tē- poris ut isra patet stultū faceret iesus phariseorū pe- stiferē hodie cathedre p̄ncipatū. Protestor autē q̄ multa que me fecit sentire uerissima fore spiritus piis- mi iesu christi maxime de excellentis sue hu- manitatis & sue miis sanctissime & de imensis do- lonibus tā sui sanctissimi cordis q̄ corporis q̄ etiam de icognita mūdo intimatione sui ad nos: & nostri ad ipsū: & de cōnexionē operū nostrorū ad sue chari- tatis iestmabile actū & h̄itū: & de multis simili- bus nō fui ausus scribere in illa altitudine in qua ipse benedictus iesus me faciebat sentire: timēs ne erro- nice caperētur ab ingeniis igrossatis nimia ibuitio- ne paganice uanitatis: q̄ fortissime claudit ostiū in- tellectus ad sublimia nr̄e fidei sacramēta: & affectū reddit ispidū ad ipsā mādāta: & effectū facit qua- si nullū ad debite imitāda in studētibz circa talia ēt uiris religiosis: quod sepe cū multo gemitu expi- mur. Vbi ergo lector p̄p̄exerit pulchritudinē iesu in docta manu depingi. nō mihi irascatur malo pi- ctori sed oret candorē lucis eterne iesu suā clarif ca- re & decorare sententiā: & mihi peccatori concedere ueniā culpā ueraciter cōfiteri. Hūc at̄ librum arbo- rem crucifixe uite iesu cēsui nominādū. quē i q̄nq̄ libris siue uoluminibus isto mō distixi. ut p̄mus liber radice arboris cōtineat: incipiens ab eterna ge-

neratione iesu de p̄e. usq̄ ad gaudiosā nobis tēpo- rale natiuitatē ex m̄e. Secundus liber erigit hu- ius sacre arboris stipitē: incipiens a circūcūione iesu usq̄ ad māifestationē ipsius p̄ testimoniū p̄cursons Tertius explicat huius arboris ramos in uirtuoso p̄dicationis decursu iesu & electo discipulo: incipiens a ioāne baptista usq̄ ad igressū ipsius in scām ciuitatem hierusalē in die palmarū: i qua p̄ nobis se- deo p̄ri obtulit holocaustū. Quartus cōsumat huius felicitatis arboris sumū: ponēs iesu & sue reue- rendissime miis uirtuosū passiois cōsiliū & glorio- sissimū regnū: incipiens a regno igressu iesu in hierusa- lē usq̄ ad gloriosā assūptionem regine celi in hierusa- lē sup̄nā. Quintus & ultimus est de multiplici huius sacre arboris fructu in m̄itudine fidelis pro- lis ex gētili ecclēsia sibi de nouo martyrio copula- ta. & p̄dicit usq̄ ad eternū sp̄salitium beatificate uniuersalit̄ hūane nature. Attēde nūc lector q̄ q̄a hos uersiculos mihi m̄tiplicauerim: ut sepe uic m opus sub diuersis rōnibus saporare: idcirco in cōpo- nēdo librum p̄ces in unū cap̄m coartauī: maxime in quarto libro q̄ fuit p̄mo scriptus quo ad passionis tractatū: q̄n me credebā ut dictum est paruulum fa- sciculū cōpilare ut ibi patet. adhuc: q̄a quāsi p̄ mo- dū expositionis breuis sic incipit plura cap̄a passio- nis: hoc fuit q̄n & cetera. Similit̄ & in secūdo libro in duobus ultimis cap̄is octo inchoauī uersiculos quattuor in quolibet eoz̄. Oīa at̄ cap̄a & uersiculi iferius describuntur. Et ubi p̄ces uersiculi uirgulis cōiūgant: signū ē q̄ in unū capitulū sūt resecti. Et ubi uideat mihi q̄ articl̄i fidei m̄deat mat̄e cap̄o- rum: eos dedaro cū erroribus reprobatis breui uer- bo scripture. In secūdo cap̄o p̄mi libri inuenies ubi sūt oēs articl̄i dimittatis: & in ultimo eiusdē libri ubi sūt oēs hūanitat̄is. Si qd̄ in isto libro ut dictū quod appareat repugnare ueritatibus quas in explanatiōe articuloz̄ & cōfutatione errorū cōtrariorū edixerim: sciat q̄cūq̄ legerit uel ab alio hic fuisse appositū: uel a me p̄ iaduertentiā: & p̄ defectū debite examinatio- nis pp̄ breuitatē tēporis fuisse platū. Et iō ex nūc plene reuoco oē illud quod scā romana ecclēia p̄di- ctis repugnare iudicauerit. Cuius correctiōi solius tm̄ me & libz̄ submitto: & pleno corde & aperto ore p̄fiteor fidē eius & p̄ eius zelo huius libri labo- rē me fecit assumere sp̄s iesu xp̄i. Et nullus p̄sumat in hoc libro aliqd̄ imutare: uel ipsū occultare: uel quo- mōlibet ipedire: q̄n pure & itegre sacrosācte lecti apl̄ice emēdādus uel approbādus celerit̄ p̄ntet. In quā plene & itegre suā sc̄ssimā auctoritatē trāstū- dit cōpotēs redēptor deus hō xp̄s iesus cui librum cōmitto: qui de seipso ipsū ut spero cōpilabit p̄ spiritum suū dictū.

Explicit p̄mus plogus. Incipit secūdus.

u Iuo ego iā nō ego: uiuit uero in me xp̄s. Quod at̄ uiuo in carne: in fide uiuo filii dei q̄ dilexit me & tradidit semetipsum p̄ me. Nō abiicio grām dei. Paulus apl̄us uerus xp̄i imi- tator in mo iā p̄ grām q̄si xp̄s factus ad Gala. xi. pre- missa uerba de se scribit: q̄ utinā nos uenificaremus

In nobis: ut p amore xps eemus. Que uerba brus Dionysius de diuisiōibus caplo de amore adducēs ait sic. Est at amor diuus extasim faciens & nō finēs sui ipsos eē amatores sed amādoz: pp quod paulus magnus i cōtinentia dico charitatis diuini amoris scūs participās ait: Viuo ego & cetera. tanq̄ si amati uiuēs uita ualde diligibili. hec Dionysius. Ex tatis at ē dicta extra se faciēs: un̄ uiri spūales dicūt ex tatis. i. extra se scī deū cōsiderātes i oibus & n̄ semet ipsos. Et hec dicit ipse Dionysius facere amorē diuini nū i aia cū dicit: & nō finit sui ipsorum eē amatores sed amādoz. Amāde at amore extatico sūt solum psone dinc: p̄: filius: & spūs factus: Que tres p̄r icudi i hoc noie: xps q̄ itērat̄ unctus. In quo intelligit ungs p̄: unctio spūs scūs: unctus xps hō Et iō q̄ qd ē amādū i xpo icudit. Quod dionysius attribuit paulo dicēs cū factū magnū i cōtinentia diuini amoris. Et ondit eū extra se factū cū dicit: deo charitate participās: q̄si diceret totus trāsformatus i deū. Viuo ait ego iā nō ego. i. deus factus per amorem loquor ut deus. Quod et dicit paulus corinthiis. An expimētū q̄ntis eius q̄ i me loquitur xps?

Vide ergo q̄ amor extaticus duo supponit. i. eē nature mere: q̄ q̄ isecta ē ab hoc extrahit: & eē gre iquātū itroducit i tāto gradu: ut aia potius xpm se nāt q̄ seipsā. Et ut possis cognoscere quale ē illud eē quo efficiamur xps: cōsidera tuū eē nature quo cognoscis te: ipsū quod quantū ad p̄s ex quattuor cognoscit & ondit. Via Generatiōis. Nutritiōis Familiaris allocutiōis Et uitalis habitatiōis.

Hic q̄rtuor mōis ondo tibi imitatē tuā eē i xpo Nā i generatiōe tuū eē ex gētonibus ē ex eo quod ē eis supflūū: proli at necessariū. Isto mō uenit te genuit xps q̄ p̄ tuus. Nā p̄ tuus genuit te ex suo semine quod ē i eo ex supfluo numimēti ad minus secūdū partē: sed xps nō genuit te ex suo superfluo: sed ex toto semine ipso: q̄ ex morte eius i qua seipsū totū dedit: generatus in esse gre xpianus factus es: dicte paulo. Quicūq̄ baptizati estis i xpo iesu in morte eius baptizati estis. Et ad Colo. Con sepulti estis xpo p̄ baptisimū eius i morte. Et iterū Quicūq̄ baptizati estis: christum induistis. Et .ii. ad Corinth. v. Xps p̄ oibus mortuus ē: ut q̄ uiuūt iā nō sibi uiuāt: sed ei q̄ p̄ oibus mortuus ē. Vides ergo q̄ ex toto xpo nō ex eius supfluo generatis i baptisimo. Si at totus xps i te trāsfit ut sis xpianus: ergo p̄fectus xpianus i eē gre ē uere xps. Obluiscere igit̄ uilitatē illius eē quod a parētibus accepisti: & trās i illud diuinū eē quod i xpo meruisti. im mo uenit xps tibi meruit. Secūda uia ē ex nutritiōe: q̄m ex eisdem sumus ex q̄bus nutrimur. unde q̄ de terrenis nutrit̄ n̄m eē: cōcludit q̄ de terra sumus. Sed nota q̄ postq̄ xps i baptisimo te genuit: nutrire te uoluit: & uere de illo te nutrit: & nō de alio de quo te genuit: q̄ de ipso te nutrit. Ego inq̄t sū panis uiuus q̄ de celo descēdi: ad nutriendū s. illud quod genuit: q̄ caro mea uere ē cibus: & sāguis meus uere ē potus. loā. vi. O q̄rū ē hec cogitatio. nā ut dicit̄ ē tu i baptisimo p̄ grām generatis nō

uus xps. Ita in altaris sacrificio reficeris & crescis nō uis xps: ut cibus uere cōueniat gre. O aia deuota plōga tibi istū gustū xpi cōuiuui: & crescas magnus xps: sicut peccatores plōgat̄ iniquitatē sibi & fiūt magnus diabolus. Quod ut in te nō sit gusta & uide q̄ suauis est xps. nā dicit de sui cibi suauitate: Qui edūt me adhuc esunēt: Et q̄ bibūt me adhuc sitēt.

Ex t̄tia uia. s. ex familiari allocutiōe cognoscis genus tuū: q̄a alias nescires q̄s eēs ul̄ unde es. nisi crederes aliis: q̄ sepe sūt mēdaces. Isti dicūt tibi. s. p̄ filius meus es tu: & m̄. ego gēui te. Et alii laiales: tantū attines mihi: & cis credis. Crede ergo ueritati xpo q̄ nec fallit nec fallit. Et licet i familiaribus locutionibus xps noiet se tibi oī mō parētele & amicitie nūc p̄rem: nūc matrē: filiū: frēm: sororē: amicum: spōsū: regē: dominū: thesaurū: tuū: & multis talibus. attēde t̄n ubi supius p̄fectis loq̄t̄: q̄tū plus q̄ predicta oīa. soner inestimabili cū dicit. Ego sum uitis uera & uos palmutes. Ioānis. xv. Et nota que differētia ē iter uitē & palmitē: & q̄ta immitas utriusq̄: & uidebis clare q̄ xps dicit tibi q̄ ipse est magnus xps: & tu es paruus xps i ipso uiuēs & isertus & ab ipso abscisus cōburēdus. Itē dicit Mat. xiii. Simile factū ē regnū celoz: fermētū quod acceptum mulier abscondit i fanne satis tribus donec fermētū ē totū. Ista mulier ē dīna scriptura. tria sūt tres populi. s. hebrei: greci: & latini. cōparādo ad totam ecclesiā quā ipse quo ad electos totā i se conuertit. Cōparādo uero ad quālibet animā: tria sūt tres potētie aie: siue tres modi uite i hoie. s. rōnabilis: sc̄l bilis: & uegetabilis. Ipa xpi p̄sona icarnata hic ab ipso uocat̄ fermētū quod i hoie mittit̄ q̄n per baptismū regenerat̄. Et si tu dimittas eum facere istud b̄ndictū fermētū totū te uult fermētare: ut sicut tu fuisti aial de tra t̄renus: sic fias xps spūal de celo celestis. Mō naturā fermētū nota i pasta: q̄ calor fermētū totā pasta sic i naturā suā cōuertit ut tota dici possit & uer̄ sit fermētū: q̄a de q̄libet p̄tēcia il lius parte pōt fieri fermētū ad aliā pasta fermētāda Nescio quod aliud i similitudinibus corpaliibus exp̄ssus possit dici ad ondēdū quō tu totus trās i xpm & ipse ē tu si uere diligis eū p̄ amorē extaticū ut a teipso trāseas in ipsū. Quā familiarit̄ & exp̄le loquat̄ de uniōe n̄i ad ipsū: & ipsius ad nos lege sermone diei iouis post cenā. lo. xiiii. caplo. & ultra & si spūs scūs te duxerit ad intellectum xpi i illo sermone uere amor ipsius i te erit extaticus siue extasim faciēs sic supra i auctoritate dionysii audisti de paulo. De q̄tra uia. s. de hitatiōe attēde q̄ q̄a sumus de tra: iō i tra salubrit̄ hitamus. nā i aq̄ submergimur i aere suspendimur: i igne cōburimur. i sola tra natural̄ uiuimus: & q̄re: q̄a de tra sumus. Sic attēde aia q̄ q̄a a xpo es gēita: & de xpo nutrita: & sius itimis locutionibus te esse xpm doct̄a: i solo iesu hita: q̄a ē tra cui b̄ndixit d̄s q̄ dat fructū ceterisimū. Sit, ergo regestua & portio tua i xpo: & dic. Hec regestua mea i sc̄m seculi. hic habitabo quoniā elegi eā. Si cut ergo uiuus naturalit̄ nō i igne: nō i aqua nō i aere: sed i illis peris: sic si nō uis spiri: ualiter mori nō

fit habitatio tua & cogitatio in aqua lasciuie: non i aere ul̄ fumo supbie: n̄ i igne arētis auaricie: sed i tra pmissiōis opria: q̄ lacte & melle manat & cūctis generis fructibus. Hec ē igit̄ gratio eius uita & cōuersatio: suscepta passio: mors: sepulta: & ad ieros descēto: resurrectō & ascēto: & p̄ spm sc̄m i ecclesia plebis mltiplicatō. In q̄bus meditādo erit s. p̄ i xpo tua secreta hitatio. Et cogitare de istis i q̄bus solū ē idēptio tua ē s. sus cōsumatus: ut possis dicere tū p̄pha Meditatio cordis mei i cōspcū tuo s. p̄ d̄ne adiutor meus & idēptor meus. Ad hāc ut iā a te p̄ amorē a xpo gēitū nutritū & isformatū: & ut sep possis hitare i xpo: p̄positus ē libellus iste: Quē si uis te xpm sc̄re: augit̄ cogita cor tuū tenere fixū & hitare i aliquo ramo huius arboris uite crucifixe iesu. Et p̄mitto tibi p̄ uerissimā lucē fidei xp̄iāe: q̄ nihil gratis potes facere p̄ri & filio & spū sc̄o: q̄ i ipso b̄ndcō iesu deo hoie totū expēdere tps tuū. Et fac de eo unū myrthe fasciculū q̄ sep int̄ ubera tua cōmoret. Et sicut patet i ifrascriptis uersicul: q̄ plēius sunt digesti i tractatu libri: q̄ i isto breui epita phio & māuali libello totus decursus oim creatoz a iesu icipit: p̄ iesū trāsfit & i b̄ndcō iesu finit tāq̄ in illū q̄ de se dicit Ap. i. & ult. Ego alpha & ω. p̄ncipiū & finis. Et iō de isto b̄ndcō iesu toto facio tibi unā arbore imaginā: cuius radix ē et̄na & t̄p̄alis origo. i p̄mo li. q̄ durat a p̄ncipio usq̄ ad illū uersiculū Ihs formis p̄ribo. Stipes & erectō huius arboris durat a p̄dco uersū. usq̄ ad illū uer. Iesus p̄conē audies Et ē sc̄s liber. Ramificatō huius arboris icipit a baptisimo xpi p̄ totū decursū uite & p̄dicatōis eius: usq̄ ad illū uerū. Iesus uigens redolēs. Et ē t̄tus lib. Reductō huius arboris i cōi & i arboris sumitatē ē de xpi exitu de hoc mūdo p̄ passionē & mortē: & de ipius gl̄ificatōe: & i resurrectionē: ascēsiōe: & sp̄s sc̄i missiōe: & gl̄iose uirgis assuptōe. Et icipit ab ultio aduētū ihu i bethaniā. lo. xii. & a die palmarū: i illo uerū. Ihs affello latus. Et finit in illo uersiculo: Ihs fons reseratus. Et ē q̄rtus liber. Post p̄plētum arboris ē. v. ps. siue q̄ntus liber de fructu huius arboris q̄ ē i p̄pagatōe ecclie i q̄ xps i suis membris mltiplicat̄ & icipit ab illo uerū. Ihs plē mltiplicās Et finit post diē iudicii i et̄na gl̄ia i ult. uerū. q̄ est: Ihs finis optatus. Si igit̄ i p̄dco cor tuū b̄n & plene occupaueris potis dicere cū paulo. Viuo ergo: iā n̄ ego. i. nō sū i me: sed i xpo: & q̄ nūc uiuo i carne i ocul̄ mūdi: i fide uiuo filii dei. Si at deus dederit tibi grām i his occupādi cor tuū & nō i uanū grām dei recepis felix tu q̄ cū eodē ap̄to lect̄a dices: Nō abiicio grām dei. Vnū aut̄ hic notat̄: q̄ q̄a p̄ exercitiū huiusmōi studiū total̄ trāsformans: i xpm sa thanas hoc sūme odiēs tibi tēdet i sidias: ut cū accidia & tedio sepe icipias huiusmōi uersiculos ruminare. Sed hoc p̄ certo cognoscas: q̄ licet ex n̄ra ifirmitate ad bonū: aln̄ cū tristitia & tedio icepis: p̄mitto tibi q̄ si te nincas & cōtiues: tristitia tua uertet̄ i gaudii: ill̄ sapie. vi. d̄nte ihu d̄se ip̄o q̄ ē sapia p̄ris cogitat̄ d̄ illa sc̄sus ē s̄sumat̄: & q̄ iuglauerit p̄ illā t̄o erit securus q̄m dignos seipsa circūc̄ q̄res etiā i

uiis suis ondet se illis hilarit̄ & i oī prudētia occurret illis. Quattuor at̄ p̄mi uersiculi q̄ icipit. O crux frutex saluificus toties p̄nt̄ repen: quoties i medio altoz uersiculoz sc̄tes gultū sup oīa desiderande crucis: ut possis dicere cū spōsa i canticisiebriata amore spōsi. Sub umbra illius quē desiderauerā sedi & fructus eius dulcas gutturi meo. qd̄ tibi & mihi cōcedat b̄ndcūs fructus uirgis gloriose iesus. Amen.

Explicit plogus secundus. Incipit liber primus.

Iesus ex patre genitus. Capitulum primū

Vm ihm audis ex p̄re gēitū. s. omipotēte deo et̄no: & ipse deus omnipotēs & et̄nus sit caue ne mētis tue oculis aliqd̄ carnalis cō

tagiōis occurrat: q̄n potius colūbino & aglino itūtu simplr̄ crede: ac p̄spicacit̄ cōtēplare: q̄ i illa sup̄sūma sup̄sūma & sup̄: effabili dinitate ē unitas cēntie & sūbe: & trinitas p̄sonaz & suppositioz: q̄ p̄sone his noibus p̄p̄is exp̄mūt̄: p̄: filius sp̄s sc̄s quaz p̄ma a nullo ē. s. p̄. sc̄da a sola p̄ma p̄ generationē. s. filius. tertia a p̄ma & sc̄da p̄ spirationē siue p̄cessionē. s. spūs scūs. Ita q̄ trinitas p̄soz: n̄ excludit ab essētia dīna sūmā unitatē: simplicitatē: imēsitatem: et̄nitatē: incōmutabilitatē: & etiā p̄tātē: q̄n potius icludit sūmā fecūditatē: charitatē: libertatē: equalitatē: germanitatē: cōformitatē: & isepabilitatē. Et iō potes uidere si subleuaris & illūinaris fide q̄ ad sūmā nobilitatē istius b̄ndcē & sup̄: effabilis dīne nature p̄t̄er ipsā credere & cōfiteri: & i tribus p̄sois p̄dco ē unā & idiuisibilē essētia: & ip̄as tres p̄sonas sibi eē coet̄nas & coequales. Licet at̄ simpliciter istud oporteat credere & cōfiteri: t̄n scripta dīna q̄ ē fundamētū huius fidei: satis te nisi sis cecus ad huius rei itelligentiā manu ducit. Dicitur n. de deo sc̄tēdū eē altissime & p̄ssime. Et huic et̄ recordat̄ oē lumē create nat̄e. Nō at̄ sc̄tires altissime si nō crederes q̄ deus se sūme possit cōicare: remanēte eēntie unitate. Nō sc̄tires p̄ssime si crederes q̄ deus possit & nollēt. loq̄ ut altissime & p̄ssime sc̄tias dic deū se sūme cōicare eēntialr̄ habēdo dilectū & cōdilectū: ac p̄ hoc deū trinū & unū. Decet etiā i sūmo p̄ncipio eo ip̄o quo sūmū ē q̄ sit p̄scūs simū: & iō se p̄scūsime pōt cōicare. Decet et̄ eo ip̄o quo p̄mū ē q̄ sit simplicissimū & i cōicatione idiuisibonē oimodā seruare. Et iō salua unitate nature: s̄ illi mōi emanādi p̄fēte. Modi aut̄ emanādi p̄fēte s̄ t̄n duo. s. p̄ modū nat̄e: & uolūtatis. p̄mū ē generatō: secūdus spiratō siue p̄cessio. Et iō hi duo mōi s̄ i d̄inis. Et q̄a i duabz emanatōibus s̄b̄stantiis necesse ē duas emanat̄ p̄soas: necesse ē et̄ p̄tere p̄sonā p̄mā p̄mo. p̄ducētē ab alio n̄ emanat̄: ne sit i s̄finitū abire. & iō s̄ ibi t̄n tres p̄soe. Et q̄a culibet emanatōi m̄det duplex hitudo relatiua: idē sunt ibi quattuor relationes. s. p̄nitas: filiatio: cōis spiratio: & p̄cessio. Et quia p̄ has hitudies inorescūt nobis dīne p̄sone: iō i te quattuor relatiōes uocat̄ etiā notionēs: qual̄ p̄sonaz: notificatiōes. Quia uero p̄sona p̄ris i qua ē p̄ma rō. p̄ducendi inorescūt etiā nobis p̄ hoc q̄ nō p̄ducit: quia hoc ē nobilitatis i ideo. ipsā quinta notio addit̄ siue notificatio ad p̄

dictas quattuor relationes. scilicet inaccessibilitas: que licet sit notio quia notificat ipsam personam patris per modum negationis: quia non ab alio: tamen ex consequenti eum manifestat per modum positionis: quia potest in eo totaliter plenitudinem. Et non ipso quo illa persona ab alio non est habet fontalem plenitudinem: ut sit attendere principium utriusque modi emanandi predicti: licet in quo illo modo sit notio: non tamen de ratio eo modo quo predictae quattuor quia directe non referunt personam patris ad filium & spiritum sanctum. Ista igitur persona patris propriissime dicitur: quia cum prima ratio emanandi sit per modum nature: convenientissime denotatur ab illa proprietate que dicitur completissimum generatiois filii. Et ideo proprietate personae patris est primitas: unde beatus in cognitione dicitur: Iesus ex parte genitus. Quia uero emanatio per modum nature est plena ratio assimilationis geniti ad generantem: ideo persona emanans per istum modum dicitur imago: uerbum & filius. Imago notat illam personam filii ut similitudinem expressam: uerbum ut similitudinem expressam: & spiritualissimam. Filius ut similitudinem hypostaticam siue personalem. Rursus imago notat filium ut similitudinem per omnia propria conformem & coequallem. Verbum ut similitudinem intellectuale & spirituale. Filius ut similitudinem coequallem consubstantialem & consequentialem. Et sic potest uideri quod ista tria sunt propriae sedes personae. scilicet imago: uerbum & filius. Sunt autem alia appropriata: sicut splendor: lumen: radius: sapientia: & multa alia huiusmodi. Considerare ergo Iesum dilectum tuum qui ab aeterna illa luce secundissima sit imentis ac simplicissima: fulgentissima & summe arcana natura coaeternus & coequalis & consubstantialis splendor exoritur: qui est ueritas & sapientia generantis. cap. ii.

Viis igitur summe ueritatis que in se est summa omnium ueritatum certitudo euidenter claret ex pura acceptioe termino: eo modo quo catholica fides potest in deo generatione & processionem: ac per hoc personae subtilissima trinitate in diuine substantie unitate. Nam omnia sophistica appetunt rationem que humana ceetas contra hanc ueritatem etiam semetipsam palogizans do confundit: procedit ex conditioibus defectibus quas in generationibus & processionibus creatis continetur expiuntur: a quibus se necesse est excutere propriis fatalitatibus inuoluta: dum ad diuinam uirtutem nititur contemplatione rationis assurgere: a quibus omnibus immaculata fides per spiritum Iesu in fidelium corde diffusa: plene est libera. Et clare uidetur quod licet non possit apprehendere inaccessible lumen ueritatis diuine: per illud tamen quod de incomprehensibili sibi imitatur: fugat profectum totum nubilum rationis contrarie. Quae duo mens deuota a fidei luce clare speculatur in omni claritate diuina: ut scilicet creato intellectu ex se ipso inaccessibile cernat & tamen consuetum apertum intellectu sophisma: ipsam contingeret posse clare cognoscere. Et hoc est secundum doctrinam principis apostolorum: parum est reddere rationem de ea que in nobis est fidei & spei. Non fructus humana que in multis est caeca: uelle omnia fidei documenta probare: sed mere fidei ueritate que de deo summo est ex firmitate firmi intellectus uires excecere & eius aciem obubrare: & eo ipso magis esse unam quo magis hoc facit. Et ne sibi ipsi sapienter esse uideatur contra summum lumen humana stoliditas falsas rationes adducens ipsas ex pura & debita acceptioe terminum

nore quos spiritus sanctus in ipsis articulis explanandis commisit: tamen ex plenitudine lumine effugare. Et hoc est id quod dicitur in actibus sub pedibus Iesu Christi & ceteris. Tu fidei nrae magister. Iesus spirator natus. ca. iii.

Tamen intelligas quomodo Iesus tuus dei filius a parte uirtutis spiratiua accepit ut similitudinem cum parte spiratoe communi spiraret spiritum sanctum: intelligas quod diuina natura secundissima in se in qualibet persona est plenissime & complete tota. Sed secundum illud modum emanandi secundum quem persona est producta nullo modo potest personam producere: quia uel produceret seipsum: quod nullo modo est intelligibile: uel sequeretur quod ipsa persona esset in se imperfecta: quia si totum esset personale quod potest per illam emanationem haberi non esset in se: quod est impossibile in diuinitate: unde ex profectioe personae producte est quod per eundem modum emanandi per quem illa persona procedit: nulla alia possit persona produci. Ex profectioe namque filii est quod non possunt esse plures filii in trinitate: quia quod potest ibi per generationem produci totum in persona filii per generationem est genitum: ita quod si diceretur duo filii in diuinitate uel utique esset imperfectus: uel idem esset bis genitus: quod est inconueniens dicitur. Quia ergo persona patris a nullo est ideo diuina natura in parte est cum plenissima secunditate spiritus utriusque modi emanandi: ideo per se est spirans & generans: quia uero secundum rationem intelligendi emanatio secundum modum nature: procedit emanationem secundum modum uoluntatis: ideo in filio qui procedit per modum nature est ipsa diuina natura cum illa eadem secunditate ad spirandum spiritum sanctum: cum que est in parte. Et ideo sicut filius diuinam naturam accipit in ideitate: ita ipsam accipit secundam respectu spirationis spiritus sancti. Et sic accipit uirtutem spiratiua a parte naturae de parte. Et licet per se filius rationabiliter & proprie unum sit principium spiratiuum spiritus sancti: non tamen dicitur unus spirator: quia principium spiratiuum dicitur secundum naturam spiritus sancti: ideo spiritus sancti & unum & eadem in parte & filio: licet in parte a nullo sit: & in filio per generationem coequetur: unus uero spirator dicitur unitate personae: quod falsum est. quia licet per se & filium in communi spiratoe sint unum principium: non tamen se una persona: quod tamen importaret si masculinè dicerentur unus spirator.

Quia uero in spiritu sancto est completissime diuina natura per processionem que supponit generationem iam factam: hic est quod spiritus sanctus non generat nec spirat. Et si intelligatur in ueritatis luce: appetit quod sicut profectiois in parte est generans & spirans: ita in filio profectiois est generans non posse: tamen non est profectiois in eo non posse spirare. Imo magis defectus: quia cum emanatio filii non supponat emanationem spiritus sancti ut iam facta: imperfecta esset diuina natura in eo nisi esset cum secunditate spiratiua. Et quia diuina natura in nullo potest esse imperfecta: ideo sequitur quod si non est ibi: scilicet filio cum secunditate spiratiua: nullo modo est ibi. Propter quod appetit quod ipsa blasphemia in deum filium est dicere spiritum sanctum ab eo non procedere sicut a parte: quia idem est dicere ac si diceretur: ipsum filium deum non esse. Et licet greci non intendant tantum malum dicere: potest tamen uideri quod & quantum hoc dicitur est ipsissimum: ex eo quod expressisse dicitur spiritum sanctum non procedere a filio: unde periculoissimum est in ista beatissima trinitate errare: quia id quod in superficie uidetur modicum diligenter exaeratum apparet errorem esse maximum impij & blasphemum.

Potes etiam uideri quod non est imperfectionis in spiritu

scilicet quod non spiraret alium spiritum sanctum: uel quod non generet filium imo id spectat ad nobilitatem spiritus sancti secundum modum secundum quem emanat: nulla persona posse producere: sicut ad nobilitatem patris secundum rationem siue inaccessibilitatis generare filium & simul cum eo spirare spiritum sanctum: ac per hoc sequitur quod tres personae diuinae equales & aequae profectae sunt. Potes etiam uideri quod spiritus sanctus non procedit plenius nec profectius a parte que a filio sed aequae plene & aequae profectae: quia procedit ab eis secundum unam & eandem secunditatem uirtutis spiratiuae. Quia uero filius totum suum esse & ipsam uirtutem spiratiua habet a parte: per uero a nullo habet: ideo potest concedi & debet quod principalis & proprius procedit a parte: ita tamen quod per hoc nulla inaequalitas aut diuersibilitas in spiratiua uirtute quolibet ponatur uel intelligatur in ipsis. Licet autem secundum quod spiritus sanctus dicitur a spiritualitate sit nomen commune trium personarum: secundum quem modum dicitur lo. v. Spiritus est deus. Secundum tamen quod spiritus sanctus dicitur a spiratoe passiuam esse proprie nomen personae spiritus sancti. Donum uero notat ipsum spiritum sanctum habitualiter quia procedit ut donabilis. Datum autem notat eum ut actu datur creature per sanctificationem beneficium. Caritas siue nexus uel amor notat spiritum sanctum ut datum uoluntarij precipuum multum & hypostaticum. Dicitur autem spiritus sanctus dari per gratiam gratum facientem: quia per ipsam inhabitat aiam: & licet appropriet spiritum sanctum qui est opus summe bonitatis: tamen una sanctificatione & hitatione dicitur habitare & sanctificare aiam patris & filij: & spiritus sanctus. Quo ad gratias autem gratis datas dicitur spiritus sanctus dari: quia in ipsis appetit spiritus sancti influxus & ab ipso sunt: licet non sequatur semper in habente talia dona habitatio spiritus sancti: nec gratificatio eius qui habet: quia sepe talia dona dantur reprobis propter contemptum uoluntate coporis electiois. Dicitur etiam ipse spiritus sanctus factus pater: quia consolatur metes fidelium. Flos uiuorum: quia naturam extinguit siccitate. Ignis: quia naturam inflamat frigiditate. Dicitur etiam spiritualis unctio: quia naturam ungit & dulcorat ideuota multipliciter uoluntate. Et quia ista sunt dei dona in nobis ex magno amore siue bonitatis ad nos naturam uoluntate sibi conectentia: ideo appropriatur spiritus sancto qui procedit a parte & filio ut donum & nexus amborum per uiam liberalis amoris. Et sic intelligas quod omnia appropriata siue attributa semper conueniunt cum proprietatibus personarum. Ad intelligendum autem altitudinem diuinitatis Iesu debes intelligere quod omnis nobilitas profectio & optimitas debet diuinitati attribui: que uidelicet sit nobilitas simpliciter & extra genus: quia aliquid est nobilitas in aliquo genere creature: quod non est nobilitas simpliciter: & ideo secundum regulam Anselmi: omne illud quod melius est esse ipsum: quam non ipsum est deo attribuendum. Et hoc ualde bene deducit Aug. v. de trinitate ca. iiii. ubi ostendit quod altitudo diuinitatis esse & nobilitas in omni creatura est scripta: dicens sic. Nec enim diuinorum habitorum tamen autoritas deum esse predicat: sed omnes que nos circumscribit creatura ad quam nos est pertinemus. Vniuersa enim resum natura proclamatur se habere prestantissimum conditorum qui nobis metem & rationem dedit: qua uiuentia non

uiuentibus: sensu predicta non sentientibus: intelligentia non intelligentibus: immortalia mortalibus: impotentibus potentia: iniustus iustus: speciosa deformibus: bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: immutabilia mutabilibus: inuisibilia uisibilibus: incorporalia corporalibus: beatum miseris profectum iudicamus. Ac per hoc quantum rebus creatis creatorum: sine dubitatione proponimus: oportet ut credamus eum & summe uiuere: & cuncta scire ac intelligere: & mori & corrumperetur: mutarique non posse: nec corpus esse: sed spiritum potentissimum: iustissimum: speciosissimum: optimissimum beatissimumque fateamur. hec Aug. In his. xii. includunt altissime nobilitates diuinae esse ut ipse Aug. plene dedit. Et istas. xii. nobilitates dedit ad ista tria. scilicet eternitate: sapientia & bonitate uel beatitudine: & ista tria reducit ad unum. scilicet sapientiam: in qua includunt mens generans uerbum: pater: & amor utriusque conectens: in quibus si des dicitur beatissima consistere trinitatem.

Et quoniam summa sapientia ponit trinitatem: ponit nihilominus omnes prius habitas nobilissimas conditioes: ideo necesse est nobilitates predictas diuinae esse in se stare cum beatissima trinitate. Et quia qui cognoscit unam personam omnes cognoscit: cum una trinitas sit cognitio: dicitur te Iesu lo. xv. Qui uidet me uidet & patrem meum. Ita ut tibi possim aliquoties ostendere fidei tuae: imo dominum nrae Iesu Christi: & te per contemplationem manu ducendo subleuare: de tota beatissima trinitate modicum tibi licet imperfecte dixi: ut aliquoties capias quod dicitur in duobus primis uersiculis: Iesus ex parte genitus: Iesus spirator natus. Ipse enim natus de parte per communem secunditatem patris & filij spiratoe actiua spiritum sanctum spirat sicut & pater. De articulis fidei. cap. iiii.

Intendo autem ubi est articulus fidei errores contrarios exprimendo comprehendere aliquo uerbo scripture sacre. Circa materiam autem trinitatis sunt duo articuli: secundum unum modum distinguendi. unus est de essentie unitate secundum illud De uteronomii. vi. Audi israel: dominus deus tuus deus unus est. Circa quem articulum plures errores euitandi occurrunt. Primo quidem gentium siue paganorum potentium plures deos. Contra quos dicitur. Exo. xx. Non habebis deos alienos contra me. Secundus error est manicheorum ponentium domino principia: unum a quo sunt omnia bona: aliud a quo sunt omnia mala. Contra quos dicitur. Isa. xlv. Ego dominus & non est alter: formans lucem & creans tenebras: faciens pacem & creans malum: ego dominus faciens omnia haec. dicitur autem deus creare malum quia secundum suam iustitiam infligit malum pene: cum esse conspicit in sua creatura malum culpe: quod solum procedit a defectu uoluntatis create deo permittente & ipso malo pene bene utente. Tertius error est atropomorphitay ponentium quidem unum deum: sed dicentium eum esse corporeum ad modum corporis humani formatum. Contra quos dicitur. Isa. iii. Spiritus est deus. Et Isaie. xl. Cui simile fecistis deum? aut quam imaginem ponetis ei? Quartus est error epicureorum dicitur deum non habere scientiam neque prouidentiam de rebus humanis. Contra quos dicitur. i. Pe. ult. Omnem sollicitudinem uestram per-

dicentes in eum: quoniam ipsi cura est de vobis. Et Iesus ait: Capilli capitis vestri omnes numerati sunt Matth. x.

Quintus est error quorundam gentium paganorum philosophorum: dicentium deum non esse omnipotentem: sed solum quod ea potest que naturaliter sunt: & quod necessario facit quicquid agit. Contra quos dicitur in psalmo .cxlii. Oia quecumque voluit dominus fecit. Omnes hi errores vel derogant unitati essentie: vel nobilitati diuini esse: unde contra omnes ponitur in simbolo. Credo in unum deum preter omnimodum. Et est primus articulus. Secundus articulus est: quod tres sunt personae diuine in una essentia: secundum illud. Ioh. ult. Tres sunt qui testimonium dant in celo: pater uerbum & spiritus sanctus: & hi tres unum sunt. Contra quem articulum sunt plures errores. Primus est Sabellii ponentis unam essentiam in deo & negantis personarum pluralitatem. d. quod una persona quicquid dicitur pro: quicquid filius: quicquid spiritus sanctus. Secundus error est Arii ponentis tres personas: sed negantis essentie unitatem. d. filium esse alterius substantie a patre: & esse creaturam & minorem patre & non eum equalis: & quod incepit esse postquam non fuerat: contra hos duos errores dicit Iesus. Ioh. iiii. Ego & pater unum sumus. Quia ut dicit Aug. In eo quod dicitur: unum. liberat te ab Arii: quod dicitur: sumus. pluraliter illud te liberat a Sabellio.

Tertius error est Eunomii ponentis finem dissimilem patri. Contra quem dicitur ad Colo. i. Qui est imago dei inuisibilis. Quartus error est Viacedonii ponentis spiritum sanctum esse creaturam. Contra quem dicitur ad Corin. iiii. Dominus autem spiritus est. Quintus error est grecorum: dicentium spiritum sanctum procedere a patre & non a filio. Contra quos dicitur Ioh. ix. Paradytus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo: quia eum mittit pater tanquam spiritum filii & a filio procedet: non dicitur Ioh. xvi. Ille me clarificabit: quia de meo accipiet. Contra omnes hos errores dicitur in simbolo. Credo in unum deum preter: & in filium eius deum verum Iesum christum genitum: non factum: consubstantiale patri: & ultra sequitur: & in spiritum sanctum deum & uiuificantem: qui ex patre filioque procedit. Preter autem predictos duos articulos sunt alii quattuor articuli diuinitatis quod pertinent ad effectus diuine ueritatis: quorum primus qui est tertius pertinet ad creationem: in esse nature & de hoc in sequenti capitulo uidebitur: Quartus pertinet ad effectum gratie per quam iustificamur a deo: & de hoc uidebitur infra: Iesus spirator asilatus: Quintus est de resurrectione mortuorum: de quo infra libro .v. Iesus testis ueridicus. Sextus pertinet ad ultimos effectus diuinitatis qui sunt remuneratio bonorum: & punitionis malorum: de quo libro .v. Iesus uictor magnificus. Et sic habes sex articulos diuinitatis. Alii uero qui septimum circa fidem diuinitatis assignant: sic eos distinguunt: ut

Primus sit de essentie unitate

Secundus de persona patris

Tertius de persona filii

Quartus de persona spiritus sancti

Quintus de effectu creationis

Sextus de effectu iustificationis

Septimus de effectu remunerationis

In quo comprehenditur resurrectionem & uitam eternam. Et sic de predictis sex articulis unum diuidit in tres: quintum uero & sextum compingunt in unum. Ex quo sunt secundum eos articuli septem. Nec refert quantum ad unitatem seu ueritatem fidei aut errorum: ueritatem qualiter distinguantur. Articulus autem qui pertinet ad humanitatem christi querit in capitulo: Iesus manna natus. Iesus creator indyctus. cap. v.

Tertio autem quaeritur quis iste tuus dilectus Iesus qui sicut est uere dei filius ita omnium creator est totaliter productus: uniuersalis enim machine mundialis ab ipso dilecto Iesu dei filio simul cum patre & spiritu sancto producta est ex tempore in esse de nouo: ab his tribus tanquam ab uno principio primo solo & summo: cuius potentia licet sit in mensura: disponit tamen oia in certo numero pondere & mensura. Et hec generaliter intelligenda sunt circa errorum productionem: ex quibus ueritas colitur & error repudiatur. Per hoc enim quod dicitur: ex tempore. excluditur error ponentium mundum eternum. Error autem est antique stoliditatis philosophorum: & noue philosophantium modernorum: siue ponatur mundus eternus: siue ponatur quod potuerit esse eternus. Non enim est ponere aliquid factum uel creatum factori. suo esse coeternum. Sicut Aug. expresse asserit. xii. de ciuitate. Et uide exemplum quod adducit ipse de pede & uestigio in .x. c. Non est ratio Aug. sed quedam fugga platonicorum: quam Aug. non approbat: & licet ibi non reprobetur expresse: reprobatur tamen in asserendo contrarium in .xii. li. capi. xvi. ubi licet dicat se cognoscere que secula fuerint ante generationis humane iustificationem: tamen dubitat asserere non oino creature creatorem esse coeternum. Nec ualet si exponatur: quod habeant durationem creaturarum: sine initio sine fine: non tamen habent esse suum simul inuicibiliter sicut habet creator: ac per hoc non est ei coeterna: quia si quis mentem Augustini inspicat nullo modo intendit sic dicere: sed potius quantumcumque dicatur quod antiqua fuerit creatura quod nullo modo potest dici: non habere durationis initium: esto etiam quod dicatur fuisse semper & omni tempore: quia hoc solum dicitur quod nunquam fuit tempus uel mensura creata nisi fuerit creatura hoc autem. si non posse creaturam fieri sine durationis initio: non dicit defectum potentie creatoris: sed dicit excessum quia. si tante est immensitatis quod nullo modo potest sibi creatura coequari. Sicut non est defectus potentie creatoris quod non potest facere infinita: unde sicut nec infinitas potest fieri sic nec infinita duratio. quia nullius rationis nature & nobilitatis & infinitatis creatura capabilis est: sicut nec diuinitatis: unde solus deus est & esse potest sine durationis initio: sicut & sine creato termino. Exemplum autem platonicorum non ualet. sed impossibile proponitur ubi faciens agit de materia diuersam a se natura: ubi autem productus & productum habent eadem naturam simplicem & indiuisibilem & inuariabilem: impossibile est eam non esse coeternam: sicut sua fides dicit & tenet de diuinis personis

in trinitate. Regrediendo uero ad principale: per hoc quod dicitur: de nihilo: excluditur error ponentium pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & summo. excluditur error ponentium eternitatem circa materiale principium: per hoc quod dicitur: ab uno principio: excluditur error manicheorum ponentium pluralitatem principiorum: per hoc quod dicitur: solo & summo. excluditur error ponentium deum creaturas inferiores produxisse per ministerium intelligentiarum siue angelorum. per hoc autem quod additur: in certo numero pondere & mensura. ostenditur quod creatura est effectus trinitatis causatis sub triplici genere. scilicet efficientis a qua est increata ueritas: modus & mensura: Exeplaris a qua est bonitas: ordo & pondus: que quidem reperiuntur in oibus creaturis tanquam uestigium creatoris: siue corporalibus siue spiritualibus: siue ex utrisque compositis. Corporea uero creatura est sex diebus in esse composita seu producta ita quod in principio ante omnem diem creauit deus celum & terram. Prima die formata est lux. Secunda firmamentum in medio aquarum factum est. Tertia separate sunt aque a terra & congregatae in locum unum. Et tribus his diebus facta est distinctio. Quarta celum ornatum luminaribus. Quinta aer & aqua uolatilibus & piscibus. Sexta terra animalibus & hominibus. Et his tribus diebus consistit operis ornatu. Septima requieuit dominus non a labore nec opere cum nunc usque operetur: sed a nouarum specierum conditione: quia oia fecerat uel in similitudine sicut illa que propagantur: uel in seminali ratione sicut illa que aliis modis introducuntur in esse. Hec autem omnia licet dominus potuerit facere in instanti: maluit tamen per successione tempore. tum propter distinctam & claram representationem potentie sapientie & bonitatis que ibi plurimum resurgunt: tum etiam ut sicut in prima mundi constitutione fieri debebant seminaria operum fiendorum: sic fierent etiam prefigurationes temporum futurorum: unde in illis septem diebus quasi seminaliter processit distinctio omnium temporum que explicantur per decursu septem etatum. Et hinc est quod sex diebus operum additur septimus quietis: qui dies non scribitur habere uesperam non quia non habuit subsequente nocte: sed ad prefigurandam quietem beatitudinis seipiternae: que licet habeat principium: semper tamen sine carebit. In productione autem omnium intelligas productionem superiorum spirituum: quia tuus Iesus creator est omnium angelorum quos creauit

In essentie simplicitate
In personali distinctione: propter rationem insitam in memoria intelligentia & uoluntate: In arbitri libertate: ad eligenda bona & reprobanda mala: propter quod ipsi spiritus angelici sunt
Virtuosi in operando
Officiosi in ministrando
Perspicaces in cognoscendo.
Immutabiles post electionem: siue in bono siue in

malo. Horum autem celestium spirituum creatio facta fuit in principio ante omnem diem. Simul enim quattuor sunt creaturae. scilicet angeli: celum empyreum: tempus: & materia omnium corporalium. Distinctio uero corporalis nature facta est sex diebus. Itaque omnibus distinctis & ordinatis in speciebus suis: sexta die post omnia factus est homo tanquam completum omnis corporalis nature: & dominus ceterorum animalium. Factus autem fuit homo completus & perfectus quantum ad animam & corpus ita quod anima eius formata: ens uiuens intelligens & libertate utens: forma quidem ens non descripta nec de diuina natura: sed a deo de nihilo in esse per creationem educta: uiuens scripta non uita mortali sed perpetua. Intelligens non tantum creaturam sed etiam creatricem essentiam. Ad cuius imaginem facta est per memoriam intelligentiam & uoluntatem: libertate utens dicitur: quia semper libera est a coactione: a miseria uero & a culpa libera fuit in statu innocentie. licet non in statu nature lapsae. Corpus uero primi hominis sic constitutum fuit & de limo terre formatum: ut tamen esset anime subiectum & suo modo proportionabile quantum ad complexionem equalem: quantum ad organizationem pulcherrimam & multiformem: & quantum ad stature rectitudinem. Subiectum autem factum est corpus anime ut esset obtemperans sine rebellionem: propagans & propagabile sine libidine. uegetabile sine defectio ne & immutabile ab omnimoda corruptione non interueniente morte. Et secundum hoc datus est sibi locus terrestri paradisi in habitationem tranquillam. Formata est etiam mulier de latere uiri in confortium & adiutorium & ad propagationem immaculatam. Datum est etiam lignum uite ad uegetationem continuam ut tandem assumeretur ad immortalitatem perfectam. Datus est etiam ipsi homini duplex sensus. scilicet interior & exterior: mentis & carnis. Datus est ei etiam duplex motus. scilicet imperatiuus in uoluntate: & executiuus in corpore. Datum est ei etiam duplex lumen. scilicet inuisibile & inuisibile. Datum est ei duplex preceptum. scilicet nature & discipline. preceptum nature: Crescite & multiplicamini. preceptum discipline de ligno scientie boni & mali ne comedatis. Iuxta quod datum est ei quadruplex adiutorium. scilicet scientie conscientie: gratie: & protectionis angelice custodiae. Ex quibus habuit sufficientiam ut posset in bono stare & proficere: & a malo cauere & declinare. Et sic potes uidere quomodo omnipotens Iesus tuus potenter: sapienter: & optime omnia produxit in esse.

Rationes creatiois & errores cap. vi.

Ira creationem uero & infra: Licet autem creationis ratio omnium sit diuine potentie: sapientie et bonitatis manifestatio. propter quod creauit non entia: distincta creata: omnia uita distincta. primum in se. per potentie: appropriate loquendo: secundum sapientie: etiam bonitati. Et creatio fuit ante omnem diem: distinctio in triduo facta est secundum triplicem

distinctione nature. Similit & ornatus. Tamē singularit̄ tria refulgēt ī creatiōe rōnalis nature: quā creauit ī tāta altitudie dignitatis: & distinxit ī tāta multiplicitate potētias: & ornauit in tāto decore habituū. Fuit. n. maxia potētia tā altū esse creare de nihilo. Maxia sapientia creaturā suo lumie illustrare ad oīa cognoscēda. Maxia bonitas creaturā ordinare ad fructū seipso summo bono trino & uno. Ac per hoc pōt pncipalis rō creationis reddi: manifestatio & cōmunicatio sūmi boni: quia natura boni ē seipso cōicare. Licet inq̄ hec sit pncipalis rō. tamē cū hac pōt reddi secūda. s. q̄ deus oīa creauit: ut cōueniēti ratione produceretur illa natura hūana quā deus īfinitus supexcellēti dono sue bonitatis sibi itēdebat unire unioē hypostatica & psonali. Et ut illa asūpra natura siue ipse deus & hō iesus hēret decētē cōcōitātū create nature: & oēm creaturā rōnalē in seipso & per seipso faceret gustare inestimabilē gloriā unionis psonalis: & ineffabiles gratias diffūderet in sua mēbra: sicut ipse ineffabiles pro oibus suscepit gratias a sibi unita dei persona. Et ex hoc sequitur tertia rō: ut sic ipsa natura asūpra fidelissime seruiat: & hoīum diuinitatē: & diuinas operationes excellētē pcpiat sic hāc rationalem naturā in angelis & hoībus ipsum deū hominē singulariter honorantē: & sibi seruiētē: in quibus ipse deus hō sūā perfectionē īfūdāt in multitudine numerosā. Principalis ergo natura in tēta a deo eterno fuit: quā predestinauit ad personalem unionē. & cum ipsa sit oīum sūma ī ordinatione gratie: que superat ordinationē nature: ad ipsam deus eternus posset qui ī oibus pncipatū renet: & ad eius honorē & gloriā omnia ordinauit: & ex oibus malis & bonis honor accretat deo hōi iesu xpo. Circa hoc capitulū est articulus quartus de oīum fidei. s. q̄ deus oīa creauit de nihilo ut dictū ē. Contra hūc articulū pmo errauit Democritus & Epicurus ponētēs q̄ nec ipsa materia mundi nec ipsa mūdi cōpositio a deo ē: Sed q̄ mūdus ē a casu factus per cōcurū corpore indiuisibiliū q̄ rerum principia extiterunt. Contra quos dicit in psalmo. Verbo domini celi firmati sūt. i. nō a casu sed secūdū rationē eternā. Secūdus ē error Platonis & Anaxagore ponētū mūdū a deo factum nō ex nihilo sed ex materia pncipali. Cōtra quos dicit in psalmo: Ipse mandauit: & creata sunt. Tertius error ē Aristotelis ponētis mūdū eternum: cū multis aliis erroribus quibus reserpsi sunt libri sui: & multos habet sequaces non solum paganos sed et falsos christianos. Contra quē dicitur Gen. primo: In pncipio creauit deus celum & terrā & cetera. Quartus est error manicheorum ponētū deum creatorem indiuisibilem: sed uisibilem a diabolo esse factū. Cōtra quos dicitur ad Hebrē. xi. Fide intelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex indiuisibilibus uisibilia fierent. Quintus est error Simonis magi & Menādri sui discipuli: & multorum aliorum hereticorum ipsum sequentium: qui crea-

tionem mundi nō deo sed angelis attribuunt. Cōtra quos loquitur Paulus Act. xvii. Deus qui fecit hūc mūdū & ea q̄ ī ipso sūt & cetera. Sextus error est eorū qui dixerunt deū nō per se gubernare mūdum sed per quedā sibi subiecta. Contra quos dicitur Iob: Quem cōstituit alium super terram: aut quē posuit super orbem quem fabricatus est: Contra quos omnes errores dicitur ī simbolo: Credo in unum deum patrem omnipotentem factorem celi & terrā uisibilem omnium & inuisibilem.

Iesus gubernans status. cap. vii.

Non solum tuus dilectus Iesus omnia creauit in sapientia: sed omnia multa prouidentia & pietate gubernat. Ipsi enim prouidentia licet omnia posset per se gubernare sine adminiculo creaturā. uoluit tamen q̄ superiora influerent in inferiora & nobiliora in minus nobilia: ut sic totus iste mundus cōnexus miris proportionibus sibi sibi ligaretur: ppter quod celestia influūt ī terrā & elementaria quantū ad distinctiua significationē tēporum: mēsum: diem: & annos. Sic enī dicit scriptura: q̄ sūt in tēpora dies & annos. In fluūt etiā quantū ad effectiua productionē rerū generabilium & corruptibilium: ut. s. mineralium uergetabilium & sensibilibus ac corpore humanorum. Sic tamē sūt ī signa tēporē & regimē operationū: ut nō sūt oīo certa signa futurore cōtīgētium: nec influūt sup liberū arbitriū p uim cōstellationū quā alij philosophi fatū eē dixerūt. Secūdū at itelligentiā doctore hoc ē q̄ in corporibus celestibus ab ipso oīum rerum pncipio iesu sit lux: motus: calor: uirtus. Lux rōne sue forme & speciei. Motus ratione superioris influētis ipsū. Calor respectu inferioris suscipiētis nature. Virtus omnibus moīs predictis

Cū inq̄ ita sūt celestia corpora: per lumē & motū in distinctiones temporum. s. diei secūdum lucem solis & motū firmamētī. Mensium secūdum lucem lune & motum in luce: obliquo autem circulo. Temporū uero secūdum naturalium planetarū motū per distantiam cursū ascensū & descensum retrogradationē & statū diuersū. ex quibus oibus oriatur diuersitas in tēporibus. Per uirtutem at & calorem influunt ad pductionem eorū que generantur ex elementis alterādo excitādo pmouendo & cōciliādo ita q̄ secūdū conciliationes contrariorū: ad equalitatē remotā influūt in mineralia. s. in generatione lapidū pncipiosorū & metalorū. Secūdū cōciliationē minus ab equalitate lōginquā influūt in uergetabilia. Secūdū conciliationem equalitatis pncipali influūt in sensibilia. Secūdū uero cōciliationem equalem influūt in corpora humana que disposita sūt ad nobilissimā formā que ē anima rōnalis ad quā terminatur & ordinatur oīs creature appetitus uel nature sensibilis & corporalis: ut per eam que ē forma ens uiuens & intelligens quasi ad modū circuli intelligibilis reducat ad suū principium ī quo perficiatur & beneficietur. Et quoniam in id tēdit p liberū arbitriū: ideo q̄tū ad arbitriū libertatē

precessit omnem uirtutem corporale: ac p hoc cūcta nata sūt sibi seruire: nihil autē illi dominari habet nisi solus deus: non fatū seu uis dispositionis syderum. Et propterea indubitātē uerum est q̄ si nō sumus oīum & q̄ oīa corpora sūt facta ad obsequia humana: ut ex illis omnibus accendatur homo ad amandum & laudandū & benedicendū iesum factorem & gubernatorem uniuersorum: cuius prouidentia omnia disponuntur. Hec igitur sensibilis corporalium machina est tanq̄ domus quedam ab ipso iesu sūmo opifice homini fabricata donec transferatur ad domum nō manufactam in celis ut sicut aīa rōnalis mō ratione corporis & status uaticū conuerfatur in teris: sic aliquādo corpus ratione aīe & status beatitudinis sit in celis.

De casu angelorum

Via uero spiritus rationales fuerūt conditi ab ipso bono iesu boni: & in libertate arbitrii: & fuerunt medij inter summū bonum quod est ipse iesus: & bonum cōmutabile quod ē ipsa creatura: ita q̄ si cōuerterentur ad amandum quod ē supra ascenderent ad cōfirmationē gratie & beatitudinis glorie. Si uero ad bonum cōmutabile quod est infra: hoc ipso intrerent in malū culpe & pene: quia non est dedecus peccati sine dedecore iustitie. Ideo primus angelus lucifer presumēs de bono priuato priuatā appetiit excellentiam uolēs alii preferri: ac per hoc totus peruersus presumendo constituit sibi ipsū se pncipiū gloriādo & abiēdo quod suum erat: non quod dei constituebat se sibi summum bonū. uoluit seipso beatus esse: & sine dei auctoritate aliis preesse. Cum at hoc eēt falsissimū quia nec ipse fuit sibi pncipiū nec est summum bonum in quo quiescere debeat: necesse fuit exigente iustitia ex tā peruerso affectu ipsū cum omnibus sibi consentientibus ruere: & non solum loco quā descendit ad istum aerem caliginosum descensurus etiam cum oibus suis aliquādo ad infernū: sed etiam sue mentis statu pessimo ita q̄ per suam culpam cadens factus ē ipenitens obstinatus & obsecatus a deo cōtēplatione exclusus & deordinatus in omni sua operatione. Et quia uidet hominem posse ascendere ad statum quē perdidit: toto suo conamine nitit̄ ad hominē subuertendū per tētationē multiplicem. sensus enim humanos sepe illudit: cogitationes malas suggerit: & affectiones incendit. Casus igitur luciferi in culpam fuit propter defectum sui liberi arbitrii. lapsus uero & demersio in penam per iustam punitionem diuini iudicij: p euerfio er. im ipsius & tā ual. duf conatus ad hominē ipugnandam a diuina sapientia moderat̄ ad electorum coronam & peruersorum uindictam iustam: sicut finale iudiciū declarabit.

De cōfirmatione omnium bonorū angelorū. Icut ergo lucifer cū sua ca. ua ē a deo auertus: sic sanctorum angelorū benedictus exercitus abhorrens & expugnās lucifer & suorum malitiam ē per beneficium gratie toto con-

tu conuersus ad amorem & laudem diuinitatis iesu: & statim fuit confirmatus in gloria uoluntate perfecte firuente deo & ratione eorum siue intel lectu plena luce cognoscente deum & omne creatum secundum cognitionem matutinam & uerspentinam uirtute eorum plene fortificata hie motiua: siue operatiua: siue administratiua: siue cōtēplatiua. Cūq̄ ille benedictus exercitus fuit in distinctione triplicis hierarchie consumatus. s. supreme: medie & infime. Ad supremam spectant throni cherubin & seraphin: ad mediā dominationes uirtutes & potestates: ad infimam principatus archangeli & angeli secundum distinctionem Dionysii. Et licet oēs inuāt ad adiutorium electorū: tamē plunmi ex ipsis extra mittuntur in ministerium ad custodiam hominum deputati: quibus ministrant purgandū: illustrandū: & perficiendū secundū ipeium uoluntatis dei ut non habeat humana malitia in quo de bonitate iesu conqueratur si hominem permittit a diabolo tentari: cū multo maius sit adiutorium angelorum bonorum ad resistendum malo & faciendum bonū: q̄ sit expugnatio demonum: nisi ipse ipius hō eis se subderet ex malitia propria per libere sue uoluntatis consensum.

De lapsu primorum parentum

Icut autem benedictus iesus naturam angelicam per suas rectissimas uias misericordiam & ueritatem sapientissime gubernat & regit: sic & humanā naturā in primis parentibus constitutam & ex eis in posteros propagatā. Quia uero totum malum quod in humana natura apparet eis lapsū ipsorū & propagatione ipsorū in posteros habet ortum: & omnia ista ex tētatione diaboli sumpserunt initium: Ideo ut ibi pateat modus huius generalis ruine & iuste. simul & misericordie dei prouidentie: scire debes q̄ cum deus hominem condidisset in felicitate paradisi in duplici sexu uirili & muliebri. diabolus intidens hominē assumpta specie serpentina aggressus est mulierem infirmiore ut per illam postea subuerteret sexū uirilem: quod & fecit deo permittente qui oīa iuste disponit & misericordia sua in electorum suorum maiorem coronam facit finaliter euenire. Et uide quomodo benedictus iesus ipsam tētationem sua sapientia temperauit. Quod etiam in tētando speciem serpentinam assumpsit: hoc fuit dispensationis diuine: ut non solum deprehendi posset eius uersuria ab ipsa muliere in statu darditatis & rectitudinis innocentie: uerum etiā ex illa effigie calliditatis diaboli itēdado inotescere posset cūctis filiis Eue. Rursus q̄ tētauit de pcepto discipline: hoc similit̄ fuit dispensationis diuine ut siue uiceret siue uiceret cūctis inotesceret meritū obedientie: & inobediētie detrimētum. Quod autē incepit a muliere: hoc fuit siue uersutia: quia uersutia hostis ex infirmiori pte nram ē aggressus expugnate naturā: & ī tētatione experiendo per inter-

rogatione: implendo p. asecuratione: alliciendo per
pmissionem idem serpens cum multa uersutia & mali
gnitate precessit. Ipsa uero mulier fatua consentiens
tentationi diabolice appetit sciam & excellentiam
ad modum dei sibi a serpente promissa. Appetit nihil
ominus suauitate expin ligni uetiti: & tandem incidit
in transgressionem precepti. Nec hoc contenta: offe-
rendo fructum uetitum induxit uirum: qui nolens suas de-
licias contristare: mulierem non corripuit quam corri-
pere debuit: propter quod mulieris peccatum ei impu-
ratum fuit: & quod peius est consensum prebuit male sua
denti: & oblatum pomum gustando factus est transgres-
sor diuini mandati. Dum enim nimis appreciatus fu-
it adam mulieris confortium & sue societatis solatiu:
nec mulierem uoluit corripere: nec delicias quas cum
ea habebat perdere: & cum nollet mulierem peccatricem a se
repellere: incepit seipsum nimium diligere: dum seipsum
noluit in pendendo mulieris confortium contristare: &
ex hoc deuenit in diuini amoris contemptum. Pro-
pter quod clare patet tam in peccato adde: quam in pecca-
to luciferi quod pessima radix omnis mali est nimius
timor sui. Attende autem quod ad fortius fuit tenta-
tus quam mulier: quia non solum in gustu ligni: sed etiam
in turbatione uel delectatione confortium mulieris.

Potes etiam uidere quod sicut dicit apostolus. Mulier se
ducta est: quia manducando credidit assimilari deo
in aliquo modo scie. In hoc autem non est seductus ad
sed in alio: quia non credidit sic grauiter puniri a deo
existimans se aliquid magni esse & deo charum: unde
credidit illud serpenti. Nequaquam monemini. quod forte
mulier sibi dixit. Non enim exprobratus fuerat diuine seueri-
tatis rigore. Et sic uterque dum se inordinate dilexit: &
erexit se supra se: cecidit miserabiliter infra se a statu
inocentie & gratie ad statum culpe & miserabilis pene.
Nam uir & mulier statim post culpam senserunt penam
rebellionis & erubescencie in carne in locis uerecun-
die. Et ideo ad cooperanda uerecunda fecerunt sibi
pizomata. Quia enim non obedierant deo: sui cor-
poris obedientiam perdidit: post autem diuino iu-
dicio uir incurrit in penas laboris & angustie famis
& indigentie: mortis & resolutionis in cinerem: uir
& terra maledicta est in ope suo. Mulieri autem du-
plicata est pena: quia inflicta est ei pena multiplici
um erunag in conceptu: pena doloris in partu: pena
subiectionis ad uirum in conuictu. Ac per hoc secundum
quod apparet satis grauiter punitum fuit illud peccatum. In
inobedientie primorum parentum: sed fuit leuiter per-
petratum. Hoc autem peccatum ad posterum transducit
quia quilibet per concubitum generatus nascitur na-
tura filius ire: quia priuatus rectitudine originalis iu-
sticie: Propter cuius absentiam incurrimus quantum
ad animam quadruplicem penam. In infirmitate. malicia:
ignorantiam: & concupiscentiam: quas sane penas
spirituales concomitant in corpore multiplex peccalitas
multiplex defectus: multiplex labor: multiplex mor-
bus: multiplex dolor: & quod durius est subsequitur
pena mortis & incinerationis: & pena tormenti in
femalis. Non enim secundum doctrinam scripturarum: atiquo

rum peccatum originale punitur sola carentia uisionis
dei: sed etiam pena ignis & sensus: sicut expresse di-
cit Aug. in multis locis. Et Gregorius in moralibus
sup illo uerbo. Multiplicabit uulnera mea etiam siue
ca: licet magistri moderni in hac scilicet sententiam
non consentiant. Sed de hoc alias. Traducatur autem
peccatum istud in animam per unionem sui cum carne
fecta: ipsa tamen caro per concupiscentiam generata tota animam
infecta in ipsa sui unione ad ipsam: ita quod sicut ab anima
peccante infecta fuit caro adde: sic a carne per libidi-
nem seminata infecta anima: que quidem in se habet non
tamen est pena ipsi anime: uerum etiam imputat ad culpam
Et sicut persona corrumpit naturam in adam: sic & na-
tura corrupta corrumpit personam: salua in omnibus di-
uina iusticia: cui nullo modo potest imputari infectio
anime: licet eam creando infundat: & infundendo uni-
at cum carne infecta. Cuius ratio esse potest: quia cum
deus hominem fecerit ad suam imaginem: propter sui ipsi-
us expressione: sic condidit eum ex parte corporis ut
omnes homines participarent a primo homine tamquam ab uno
radicali principio. Sic condidit eum ex parte anime ut
propter expressam similitudinem quam habet ipsius dei
tamquam in effendo & durando: quam in intelligendo & ama-
do: immediate emanarent omnes spiritus rationales ab ipso
deum tamquam a primo principio & immediatissimo creato-
re ipso. Et quoniam spiritus tamquam excellentior magis acce-
dit ad primum principium: quam ipsum corpus: sic condidit
deus hominem ut spiritus corpori preesset: & corpus
subesset spiritui creato. Spiritus anime: quod diuina anima lub-
iaceret spiritui increato. In summo deo. Ecce nota si ipse
ritus non obediret deo: iusto dei iudicio corpus suum
sibi inciperet rebellare: quod & factum est. Sicut igitur
si adam ita esset: corpus suum obediens fuisset & tale
ad posterum transmitteret: & deus animam illi in-
funderet: ita quod unita corpori in ortali & sibi obediens
haberet ordinem iusticie & imunitatis omnis pene. Sic
adam ex quo peccauit & caro facta est rebellis spiritui
oportet quod tale ad posterum transmittat corpus qua-
le habet: & quod deus animam infundat secundum in-
stitutionem primariam. Et quia anima carni iuncta est: oportet
quod ipsam trahat uel trahatur ab ipsa: & quia ipsam
non potest trahere tamquam rebellem: necesse est ut ab ip-
sa trahatur & incurat morbum concupiscentie. Ex quibus
duobus tanquam ex aurtione & conuersione dei inte-
grari originale peccatum. Quonia ergo ordina-
tissimum est ut natura humana ita condere: & quod condita ita
purgaret: & quod peccatis ita puniret: ita quod in conditioe ser-
uat ordo sapientie. In purgatione ordo nature. In puni-
tione ordo iusticie: patet. quia non est contra diuini-
nam iustitiam si ad posterum transmittatur culpa.

Rursus quia culpa originalis in animam transfunditur
non posset: nisi pena rebellionis in carne precederet: &
pena non esset nisi culpa precessisset: quod precessit ex
defectu uoluntatis adde: patet quod originalis culpe trans-
gressio & transfusio est a peccato primi hominis: non a
deo: non a natura condita: sed a culpa commissa. Et
sic patet uerum esse quod Aug. dicit quod peccatum
originale transmittit ad posterum: non propaga-

do: sed libido. Quia uero per gratiam christi iesu
omnibus uolentibus sue scilicet me uite conformari:
omnia hec mala multipliciter cooperantur in bo-
num: dum & in bellum uirtutibus pugnat & in uictoria
electus uictor honorabilis coronatur: patet quod
benedictus iesus sic bene omnia fecit in conditioe
Sic bene & utiliter omnia gubernat promittendo: pro-
mouendo: puniendo: & adiuuando: & aliis miris
modis quibus quantum ex se est sicut optimus est:
omnibus optime prouidet: licet solis electis ex diuine
gratie mere talis ordo conseruatois & prouidentie uer-
tatur in bonum: reprobis uero ex defectu sue ma-
litie qua dei opera calumniare nituntur: iusto & oc-
culto dei iudicio eis in malum conuertitur quia ex
hoc in eternum supplicium profundat. Vnde anima que es
christo deuota noli querere scrutari eius iudicia: que
licet semper sint iustissima: sunt tamen sicut abyssus mul-
ta. Et ea possunt humiliter reuereri: sed non nisi de-
uabiliter perscrutari: propter quod nihil querens reuer-
tans humiliter: quia pro reuerentia accedet tibi bo-
na gratia.

Iesus promissus patribus. cap. v.

Enigmisimus auctor humani generis ipsi
sicut arundinem instabilem multiplici qual-
samm miseria: nequaquam desperatione contere-
git: sed misericorditer crexit ad spiritum suum multipha-
sie multisque modis promittendo aduentum. Cum
enim signanter gratia & ueritas per iesum christum facta
sit: oportet te indubitanter tenere quod nihil gratie fa-
ctum est in natura corrupta nisi per deum hominem &
in ipso: propter quod quicumque quolibet beneficiu
salutis accepit: non nisi in fide iesu explicita uel im-
plicita eam unquam habere potuit. Et quia sancta con-
tinet ecclesia: quod adde eua ad numerum electorum per-
tinent: non oportet hesitare uero eis facta fuerit re-
uelatio de christo de suo semine nascituro: unde & sci-
patres ambos prophetas diurnam penitentiam
fecisse testantur. Et sicut satis Gen. testatur histo-
ria: si quis sciat bene & subtiliter ponderare uerba ibi
posita: ipse primus pater adam electu semen in filios
seth: quem per abel occiso sibi suscitatu pater habe-
bat: sepauit a reproba generatione caym: qui primus
reprobos principalitate magnam tenet in exercitu
reprobos: cuiusque semen iniquu totum in diluuium
perit: licet in filio noe cham maledicto a patre repro-
ba generatio malum stipitem de nouo acceperit.
Vtraque enim generatio uel natio filiorum dei & mem-
brore diabolici mixta currit usque ad finem. Propter
quod nec illa archa modicum inter aquas huma-
ne nature uehiculum a continentia ipsi usque: quaque
mundata est reddita. Potes etiam rationabiliter cre-
dere quod primus pater adam qui in tanta sapientia a deo
conditus fuerat: post lamentum penitentie & reco-
gnitionem salutis sue in dei filio nascituro de car-
ne sua: magna & mira reuerentia deum coluit & co-
lendum generationi electorum mandauit: & ad iesum
in carne uenturum & per salute sua moriturus arden-
tissimo suspirauit affectu: & alios docuit suspirare:
unde & ab ipso credendum est habuisse ortum sa-

crificia & oblationes: in quibus ante circumcisionis
signum datum abrahe fiebat originalis peccati re-
medium: quia per illas oblationes & sacrificia cole-
batur deus in filio: quia una oblatione mortis sue
in cruce facta: consummauit in eternum sacrificatos.

Cum enim adam non gentis & triginta annis ui-
xerit: quanta putas documenta salutis de fide me-
diatoris dedit posteris: & de cultu dei: & de his que
spectant ad regimen uirtutum: & ad rectitudinem
nature: maxime cum ille sanctus & pius enoch qui
propter sanctitatem suam a deo translatus est septi-
mus ab adam: quasi trecentis annis simul adde uix-
erit: quomodo putas eum sollicito interrogasse de om-
nibus? Cuius. senoch mathusalem filius usque ad an-
num quo mandauit diluuium uixisse probatur. Noe
igitur uir iustus atque perfectus cum mathusalem: qui
& adam & enoch patrem suum multo tempore ui-
derat: & ab eis eruditus fuerat: sanctum noe & fili-
os eius erudire poterat. Vnde & Sem patriarcha fi-
lius noe centum annis uel quasi cum ipso mathu-
salem uixit ante diluuium. Multa igitur documen-
ta potuit ipse recipere ab ipso mathusalem: & ab aliis
qui diu fuerant cum primo creato adam tam de crea-
tione: quam de expectatione & fide restorationis huma-
ne per aduentum mediatoris iesu. Non enim oportet
dubitare quod enoch qui sic placuit deo: & noe uir
iustus atque perfectus qui tam in fabricatione arche: quam
in plantatione uinee figura extitit saluatoris in fi-
de mediatoris iustus fuit: & de ipso mediatore multa
cognouit: & alios cognoscenda & tenenda docu-
it & obseruanda mandauit. Ipsum etiam abraham
qui est pater fidei: quia in ipso primo apte scribitur
facta de christo repromissio: potuit docere sem patriar-
cha qui etiam post ipsum uixit secundum computa-
tionem hebraicam: & secundum computationem Hiero-
nymi. Secundum enim hebraicam ueritatem a dilu-
uio usque ad abraham fuerunt. cccxii. anni. Sed secun-
dum computationem que scripta est in nostra biblia
fuerunt anni. cccx. Et cum noe uixerent. ccc. annis post
diluium: secundum istum modum conuixit. x. an-
nis abrahe. Secundum autem alium modum conuixit
ei. lxxviii. annis ad minus: cum Sem uixerit quingē-
tis annis post diluuium non solum potuit uidere
& instruere abraham: sed etiam uidere ysaac & Ia-
cob: & xii. patriarchas & eorum filios. uixit enim
post natiuitatem abrahe. ccc. annis secundum unam
computationem. Secundum aliam. cclxxviii. annis.
Secundum uero alias historias multo plures fue-
runt anni a diluuium usque ad abraham: quia secundum
translationem. lxx. interpretum fuerunt. M. lxxii.
anni a diluuium usque ad abraham. hanc uidet Aug. ap-
probare. xv. de ciuitate dei. Sed Hieronymus non ap-
probat: cui magis in historialibus creditur. Est ta-
men tanta diuersitas computationis annorum &
falsitas cronicarum quod male dici potest ueritas: nisi
quod in his est remedium quia nihil ex hoc deperit hu-
mane salutis. Quicquid sit de hoc in omnibus dei
cultoribus semper fuit fides mediatoris iesu: & in

simplicibus erat implicita. Vnde sicut nunc dicitur simplices: quod credunt quod credit ecclesia: & sufficit eis quo ad aliquos articulos. Ita credendum est tunc fore aliquid simile. Quod credebant illud quod credebant sancti patres eorum: qui quidem patres diuersi fuerunt secundum diuersas tempora & etatem. Elegerunt autem abraham patriarcha iam ex tunc aperta facta sunt oracula & promissa tam sibi abrahe: quam isaac & iacob nepoti suo. Et tunc moyses legislator in multis figuris & sacrificiis & aliis quasi innumeris: saluatoris prefigurauit aduentum. Quicquid enim sacrificiorum datum est illi populo in aialium occisione: totum figurabat illud benedictum sacrificium: quo caro eterni uerbi debebat pro nobis in crucis patibulo immolari. Sacrificium autem thymiamatis & cuiuscumque odoriferi in igne cremati figurabat cordiales concretiones omnium uirtutum mentis iesu in amore charitatis: in quo tanquam in igne ardentissimo primo olfactu odor suauissimus ascendebat placationis sue iracundie & reconciliationis humane. Sic sub dauid & salomone magno facto templo renouata sunt promissa & clarificata oracula. Postmodum sub omnibus prophetis tanta multiplicata sunt multiplicata diuina promissa: & expresse prophete de christo: quod expressere patet: quod in quinque huius seculi etatibus per patriarchas: iudices: reges: sacerdotes: & prophetas ab abel iusto & adam propheta: usque ad iohannem baptistam suum aduentum prenuunt: promittere: ac prefigurare non destitit. Et hoc pietas benigna iesu humano generi contulit: ne propter ignorantiam & ingratitude tantam dei dignationem sine salutis foret inefficax: propter quod per multa mala temporum & aeternorum miris & magnis multiplicatis oraculis electorum intelligerent exit ad fidem: & affectus pro uia desideria inflammant. Tantum autem fuit desiderium istorum sanctorum patrum uidere benedictum iesu in carne presentia: quod aliqui eorum optabat celos diripi & frangere: ut uel sic desiderati iesu in carne presentia adueniret. Pudeat igitur deuotam animam iam christi morte redemptam & tota in suo sanguine lota: non delectari & non quiescere in recepto munere: & non toto desiderio ferri in dilectum. Iam post conuersationis sue insignem exemplum: & post mortis uictoriam ad dexteram patris assumptum: in quem ex sola promissione tantorum sanctorum patrum ferebatur desiderium: ut nihil aliud uideret nec cupere nec uelle nisi solum exhiberi sibi iesum dilectum: sola dei misericordie promissa. De hoc Bernardus sermone secundo super Cantica: Ardore desiderii patrum suspirium in christi carne presentiam frequentissime cogitans conpingor & confundor in memetipso & uix conuenio lacrymas: ita pudet temporis torporisque miserabili tempore horum. Cui namque tantum ingerat gaudium gratie huius exhibitio: quantum sanctis uentibus accendit desiderata promissa: Ecce enim quod multi in hac ciuitate quae maxime celebranda est nauitate gaudebunt: sed uina de nauitate. Illorum ergo desiderium flagrans & pie expectationis affectum spirat mihi uox ista. Oculatur me oculo oris sui. Non solum autem factis

patribus dei filius est promissus: sed etiam preuiderunt & predixerunt quod esset de uirgine nasciturus: unde omnes quasi figure in quibus saluatoris prefigurabatur aduentus etiam preparationi & prefigurationi aptant sanctissime matris eius: de cuius formatione sequenti capitulo est agendum.

Iesus faber uirginis. cap. vi.

Ane iesus benedictus sicut omnia mira creauit sapia: sic illa benedicta uirginem matrem suam talem condidit in tempore: qualem eam elegit in sua sacratissima eternitate. Et talem tantum nobilitate nature: quam perfectione gratie condidit matrem: quale decebat habere suam infinitissimam maiestatem: quia in ea & de ea debebat sumere: quod in eternum sibi esset unitum unitate persone: & de quo exiret precium totius liberationis & iustificationis & beatificationis humane: propter quod iste benedictus iesus hanc sublimissimam uirginem tanta perfectione produxit ut istius sacratissime uirginis perfectio soli deo cognoscenda seruetur: ut de illa ueniret illud ecclesiastici primo. Ipse creauit illam in spiritu sancto & uidit & dinumerauit & mensus est. Hanc autem beatissimam uirginem licet in auctentica non reperitur scriptura sub narratione historie: non tamen dubitat sancta mater ecclesia eam sanctificatam in utero matris: & ante fuisse sanctificatam quam nata. In hac autem sanctificatione datum fuit sibi tantum gratie munus ad uincendum ex omni parte peccatum: ut nullum nec ueniale nec mortale peccatum in perpetuum commiserit: sed solum omnium uirtutum gratia ex tunc plenissime abundauit. Sanctificata autem fuit per spiritum sanctum in matris utero: quod cito decuit & potuit fieri: & quantum decuit honori filii: cum ipsa uirgo electa genitrix ei uniatum sicut membris principalissimum capiti: & sicut redempta suo redemptori: unde oportet firmiter tenere: quod quicquid honoris decuit fieri matri: factum est sibi in hac sanctificatione in dispositione ad secundam sanctificationem. Ita tamen quod nihil attribuebat uirgini sub titulo honoris falsi: quod derogeret gratie capiti filii sui iesu: & pro quod excludatur a beneficio redemptionis. Totus autem impetus istius sanctificationis primarie impellebat mentem huius sacratissime uirginis ad desiderium incarnationis filii dei & salutis omnium electorum. Unde omnes uirtutes sue mentis in id quod postea in ea factum fuit toto conatu pendebat. Hec enim fuit felix clausula totius expectationis & desiderii & postulationis aduentus boni iesu in qua sicut in cono omnia desideria sanctorum patrum precedentium consumari & terminari uidebat. Propter quod omnino inexpressibile est nobis illud feruendum desiderium & orationis uirtuose suspirium quo suspirabat: ad deum ut filium suum mittere dignaretur ad nostram assumendam naturam. Non credas autem quod ad ipsum sum recipiendum in carne sua reputaret se dignam: quia gratiam sanctificationis que eam omni uirtute repleuit sic a principio ipsum mentem uirginis in omnium uirtutum radice: sancta humilitate in

habitu profunde: quod sicut nulla post filium creatura tantum ascendit in dignitate gratie: sic nulla tantum descendit in humilitatis perfectissime recognitione: nec alicui pure creature datum est in uia tantum gustare nihilum creature: nec tantum se annihilare sub solito maiestatis dine. Propter quod nimis si ois talis humilis non solum penetrabat nubes: sed et omnes angelicas cohortes: & continue suscebarur ante acceptabilissimum consistorium beatissime trinitatis. Quantis autem oraculis pronuntiata fuerit: & quantis uirtutibus predita: multi sanctorum patrum in tractatibus & sermonibus multa dixerunt: de quibus non nulla subnectimus. Sic enim dicit Hieronymus. Diuinitus & angelicus est laudata ac predicata preconiis. A patriarchis quidem prefigurata: a prophetis autem pronuntiata: ab euangelistis exhibita & monstrata. Bernardus etiam multa dicit super Missus est. Dicit enim sic. Scrutare scripturas & proba que dicta sunt esse uera. Ut enim pauca de pluribus loquar. Hec est mulier que caput contriuit uenenati serpentis: dum oismodi maligni suggestionem tam de carnis illecebra: quam de mentis superbia duxit ad nihilum. Et ut cursum quodam percurrat figuras: hec est illa lux quam dixit deus ut fieret: de qua factus est sol: hec est uera uirago supra de uiro suo iesu christo quantum ad plenitudinem gratie: que iesum ipsa uirgo habuit dilectum filium generando ipsum pro spiritu sancto & gratiosissimum sponsum ab eius merito recipiendo redemptionis beneficium: & copiosissime gratie donum & sublimissimum per eandem gratiam matrem dignitatis statum: propter quod nec eua dicenda est mater omnium uiuentium: que mater est omnium morientium tantum in suo peccato quam in mortis supplicio. Sed ipsa sacratissima uirgo omnium uiuentium est sacratissima mater: que illi parere meruit: qui omnium redemptor est uita. Hec est illa benedicta archa noe de lignis leuigatis & impurissimis fabricata ab illo uero noe iesu: qui solus inuentus est iustus atque perfectus in generatione humana. Hec est etiam illa benedicta sarra. princeps: non solum hominum sed etiam angelorum de qua nihil humane letitie iesus quasi alter isaac est ortus. Hec est illa sancta Rebecca que filio luctatori iacob per gratiam mysterium omnibus electis luctantibus contra diabolum benedictionem procurat paternam. Hec est benedicta scala quam uidit iacob: cui singulariter dominus est inuixus & ad cuius obsequium angeli ascendant & descendunt. Hec est illa benedicta rachel cuius spiritus: & pulchritudine inamorus noster iesus quasi alter iacob descendens in ipsam per carnis assumptionem multiplici nostri laboris seruitore se subiecit. Hec est etiam illa felix Rachel que uerum ioseph pepit: qui non solum princeps factus est firmus & dominus egypti: sed princeps angelorum & dominus uisus creature. Hec est rubus ille moysi flamas quidem emittens sed non ardens: quia maria filium concepit & peperit: sed pudorem in conceptu: & dolorem in partu non sensit. Et etiam dici potest quod hec est illa uirga aaron florida: non tamen humectata: quia benedicta uirgo si-

ne uiri consortio peperit christum dominum. Virga illa aaron florida fructus & flores simul habuit: quia benedicta uirgo iesum peperit: qui & in flore fragrantiam habuit suauissimi odoris ad preteritum: & in fructu sapientie dulcedinem ad reficiendam animam: & in fructibus paruulorum ad se confugientium protectionem seculam: siue ab estu carnalium desideriorum siue a facie persequentium impiorum: bona quidem & desiderabilis umbra est sub alis iesu: in qua tantum est fugientibus refugium: & gratum felix tantum buntur refrigerium. Quid etiam illud uellus Gedeonis: quod utique de carne sed sine contagione conseruitur in area: & nunc quidem lana: nunc quidem area rore perfunditur: significat: nisi carnem assumptam de carne uirginis: & sine detrimento uirginitatis: cui utique distillantibus celis tota se infundit plenitudo deitatis a deo: ut de hac plenitudine omnes accipemus: qui tamen sine ipsa nihil aliud quam arida terra sumus. Hec est illa uirga moysi que mare diuisit transituris sue conuersationis exeplo: & aqua gratie de petra christo bibituris eduxit: siue orationis suffragio uirtuoso. Hec est scutum ueri iesu: quasi alterius iosue: quod contra ciuitatem hay eleuauit: quia per scutum fidei huius sacratissime uirginis omnem contriuit hereticam prauitatem. Hec est benedicta dauid & sublimis igitur mater & filia: que uere populum suum oblita in decore suo regis promoucauit amorem: cuius uultum deprecantur omnes diuites plebis: quam etiam innumere uirgines imitari nituntur in uirginitatis mundicia: & post ipsam gradu ipsi regi filio adducunt. Hec est thronus ueri salomonis & solium gratie de ebore quod de imactata uirginitate sua pacifico nostro iesu solium preparat. Que & ferculum dicit ipse salomonis: quia uarios gustus repperit dei filius in mente uirginis. Sed uere ascensum purpureum fecit in huius uirginis mente & carne: quia eius uirginitas & innocentia cruciata est & rubricata ad modum purpure in eius partu pertate & uite austeritate: & quae maxime in filii passione. Vere redinatorium aureum fecit in ea uerus salomon: quia sapientie uirginalis splendorem & thesaurum uix sufficit: imo non sufficit exprimere sublimitas angelorum. Sed & media charitate construit propter filias hierusalem: ut in eius amore ardentissimo omnes deuote mentes distant amare. Hec est illud templum magnum & famosum cuius tot sculpturis & columnis & mirabilibus figuris: quo malleus & ferrum non sunt audita: cum edificaretur: quia quando christum concepit nihil est auditum de operatione uirili: sed totum completum est in silentio spiritus sancti. Et parum fuit misericordie huius templi ad prefigurandam perfectionem huius uirginis sacratissime: que est uere templum spiritus sancti: & palacium filii dei: & thalamus sponsalis patris eterni. Hec est illa benedicta uirgo de quo sibi mutuo concinunt & conueniunt Esaias & Hieremias. Nouum inquam factum est dominus super terram: mulier circumdabit ui-

rum. Si dixisset infantem uel paruulum: nec nouū uideretur nec mirum. Sed uir erat iesus: nec dū etiā natus: sapia quidem nō etate nec corporis sed anime uigore. Hanc quoq; Ieremie nouitatem Esaias lucidissime aperuit cum dixit. Dabit ipse dominus uobis signum: Ecce uirgo concipiet & pariet filiū. Hic est ille filius uirginis quem Ieremias nominat uirum quem nouo signo mulier in utero circūdat. Hec etiam apud eundem Esaiam: Est uirga de radice iesse de qua flos iesus ascendit ad personālē filii dei unionem: super quem septē dona spiritus sancti plenissime requiescunt. Hec est ille mons pfectionis sublimis de quo sine māibus humani operis lapis christus absconditur qui factus est i caput anguli: qui & percussit suo potētī conuersionis exēplo totam statuam ambitōnis humane: ut eius humilitas in electis suis accrescat in montem magnū & repleat uniuersam terram ecclesie sancte & uirtuosis perfectionis omnium electorum. Hec ē illa bñdicta porta Ezechielis: per quā solus dominus intrat & egreditur: & clauis est in eternum: quia uirgo benedicta fuit integra in conceptu & in partu: & post partum. Hec est ut uult ostendere ezechiel portā illā orientalis de qua dicit. Ecce gloria dei israel ingrediebatur per limen parte orientalis. i. per beatam uirginē: de qua oritur nobis ille de quo dicit in Zacharia. Ecce uir oriens nomē eius & terra splēdebat a maiestate eius. i. caro uirginis tota splēdebat gratia diuinitatis iesu: corporaliter habitātis in ea. Hec est candelabrum aureum totum quod uidit Zacharias super quod sūt septem lucerne. i. oēs splēdores illustrantis sapie & exempla lucida uite uirtuose. Vides q̄ stupendum sit hoc unū de uirgie factum miraculum: quod tot miracula preuenerūt tot oracula promiserūt: unus quippe fuit spiritus prophetarum: licet diuersis modis signis & temporibus eandem rem diuersis non diuerso spiritu preuiderunt & predixerunt. Quot ergo primo dictū est de luce splendida: hoc figuratum est noe in archa: quod pmissum est abrahe in benedictione feminis: hoc repromissum est dauid in fructu uētris super folio sedentis regni sui. Hec ergo uirgo sola fuit ille uenter regis dauid: de cuius fructu super folium ipsius sedit rex noster iesus ut illud corroboret in eternum. Quod etiam moysi monstratum ē in rubo & igne. Aaron in flore: Gedeoni in uellere & rore: hoc aperte uidit Salomon in forti muliere & eius precio: apertius Ieremias percipit de femina & uiro: apertissime uero Esaias declarat de uirgie & de emanuele deo. Et tandem gabriel exhibuit ipsā uirginem salutando. Nō sine causa autem nomē uirginis est maria: hoc enim sacratissimum nomē non fortuito nec solo parentum placito: sed diuina dispensatōe accepit: ut hoc uocabulo exprimeret nobis tam uirtutum eius fastigium q̄ nostre directio nis & protectionis patrocinium. Interpretatur enī mans stella. Noctē siquidem per mare transanti bus opus est notare hāc stellam: que cardini celi i

su propinquissima est tam dignitate materna: q̄ dignissima uita: ut ex illius chorusco splendore elu mare ac dirigere cursum suum possint: salutaremq; apprehendere portum. Ipsa quoq; proprietās stelle perfectioni uirginis conuenit ualde: quia sicut stella sine sui corruptione suum emittit radiū. Sic absq; sui lesione uirgo peperit filium. Maria maris stella xps sol in anima figuratur. Ideo peccatores in nocte ualde a maria consolantur. Iusti uero tāq; in die: a christo illuminantur. Licet & ipsi stelle huius radio dirigantur & adiuuentur: ut ad ipsum solē christum ualeant peruenire. Itaq; si pertimescis propē supplicium ad christum accedere: ad mariam respice confidenter: nec illic quod timeas inuenies: quia hec est propria proprietās misericordissime matris quā tibi adhuc trepidanti excelsior temperatur maiestas. In christo uero est pietas ex comparatōe generis: & maiestas ex excellentia diuinitatis. Qualis autem in uirtutibus fuerit ista persona que sit oibus spectanda proponitur & imitanda confidenter asserendum est: q̄ nullo uirtutis genere uacabat: cui gratie plenitudinem in esse dei nuncius asserbat. De hoc Ambrosius in libro de uirginitate. Sic inquit nobis tanq; in imagine descripta uirginitas e qua uelut in speculo resulgebat species castitatis & forma uirtutis: uirgo erat & corpore & mente. Corde humilis uerbis grauis: animo prudens: loquendi parior: legendi studiosior: intenta operi: uerecunda sermōni: non in incerto diuinarum: sed in precio paupertatis spem reponens. Arbitrū mētis deum non hominem: querens nullum ledere: cunctis bene uelle: maioribus assurgere: equalibus non inuidere: tactantiam fugere: quando illa uel uultu lesit parentes: quando fastidiuit humiles: quā irritū debilem: quando uitauit moxam: nihil toruū in oculis: nihil procax in uerbis: nihil in actu in cultum: non gestus fractior: non uicissus solutior: non uox petulantior: ut ipsa species corporis fieret simulacrum mentis & figura probitatis: hec Ambrosius. De matrimonio uirginis marie.

Ec autem uirgo tanta perfectione pedita: h ioseph uiro uirtuoso de domo dauid ordinatione spiritus sancti desponsata fuit: que nunq; in carnis actum consentiens propter preceptum legis & instantiam principis sacerdotum cōsensit in ioseph tanq; in uirum sibi diuina prouidentia: datum in uirginitatis custodem & socium: & non in uirginitatis damnū. Fuit autem uerum matrimonium & sanctissimum inter illas duas personas sublimes: mariā & ioseph. Ad quod uidentium nota: q̄ in matrimonio potest intelligi duplex perfectio: sicut & i qualibet alia re perfectas perfectio prima. i. & secunda. Prima autem perfectio cuiuslibet rei consistit i forma ipsius rei ex qua sortitur speciem & naturam. Et quantum ad hanc perfectionem matrimonium dicitur esse perfectū per mutuum consensum contrahentium quo cōsentiant in copulam cōiugalem: que nullo modo

hic dici debet copula carnalis. Quia credendum ē q̄ uirgo que in omnibus agebatur a spiritu sancto fuit certificata de sanctitate ioseph & de diuina pfectione: ita q̄ nō dubitabat q̄ unq; carnalis actus requireretur ab ea. Et ideo hoc supposito non mirū si plene in ioseph consensit ut uerum matrimonium fuerit: & tñ ad actum carnis nūq; respectum habuerit. Vnde dicit Aug. in libro de consensu euangelistarum. Non est fas q̄ ioseph ab hoc cōiugio marie sepandum euāgelista putaret: cum dicit ioseph uirum marie: q̄ nō ex eius concubitu sed uirgo peperit xpm. Hoc enī exēplo insinuat manifeste si delibus coniugatis etiam seruata cōsensu cōtinentia rationabiliter uocari coniugium non per mixto corporis sexu: hec Aug. Sic ergo fuit uerum matrimonium quo ad primam perfectionem. Secunda autem rei pfectio consistit in operatōe eius per quam res suum finem attingit: finis autē matrimonii est proles generanda & educanda: ad quod primum in aliis peruenitur per cōcubitum cōiugalem: ad educationem uero p alia opera uiri & uxoris quibus inuicem sibi obsequuntur ad prole nutriendam. Prolem igitur deus dedit uirgini per opus spiritus sancti: sine opere ioseph. Ipsi autē ioseph data est ista ples ex ipsi munere gratie: quo ipsi primo data est uirgo in coniugium: & per mutuum consensum sibi est datum quicquid intendebat in coniuge sua dominus facere per spiritum sanctum: unde merito dictus est pater iesu multo melius q̄ illi qui secundū humanas leges sibi alienos filios adoptant. Vnde hoc matrimonium: licet nō habuerit prolem naturaliter gētam per actum matrimonii: habuit tamen prolem ex sola uirgine generatam opere spiritus sancti: propter quod dicit Aug. in libro de nuptiis & concupiscentiis. Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parētib; xpi: proles: fides: & sacramētum. Quia nullum diuortium solus ibi nuptiarum concubitus non fuit hec Aug. Sic igitur potes uidere q̄ purissimum & sanctissimum fuit illud matrimonium. Quanta autem fuerit excellentia istius ioseph infra tibi dicitur in primo capitulo: Iesus infans fugatus. Cōuenientissimum ergo fuit q̄ ista beatissima uirgo disponeretur anteq; conciperet saluatorem: & hoc tam ex parte christi q̄ ex parte uirginis: q̄ etiam ex parte nostri. Ex parte christi primo: ne ab infidelibus abiiceretur tanq; non legitime natus: unde dicit Ambrosius sup lucam. Quid iudeis quid heredi possit ascribi si natum uideretur ex adulterio psequi. Secundo ut consuetō modo genealogia per uirū describeretur i scriptura: unde Ambrosius ubi supra. Qui in seculum uocati: seculi more debuit describi: uiri autem persona queritur que in senatu & reliquis carnis ciuitatum generis asserit dignitatem. Consuetudo etiam nos instruit scripturarum: que semper uiri querit originem. Tertio ad tutelā pueri nati diabolus contra eam nocentia procurasset. Et ideo ignatius dicit: ipsam fuisse desponsatam ut

partus eius diabolo celaretur. Licet enim dominus aliter posset diabolum impedire & contra eum pugnare: sicut postmodum fecit: oportuit tamē impediri eius malitia in infantia: ne eum acius persequeretur puerum quando nec pati xps disposuerat nec suam uirtutem ostendere: que forsītā fuisset preuēta a psecutoribus excitatis. Licet at diabolus mīta posset scire per uirtutem nature: a quibusdā tamē phibetur per uirtutem diuinam: & hoc modo potest forte dici circa uirginem fore factum. Quarto etiam ut a ioseph nutrireretur: unde & pater eius dicitur quasi nutricius. Ex parte etiam uirginis fuit conueniens ut ab infamia seruariet: & pena persecutionis iudeorum cum partus in nupte lege damnaretur. Quinto etiam ut ipsi uirgini a ioseph exhiberetur ministerium oportunum. Ex parte etiam nostra fuit conueniens: quia ex testimonio ioseph comprobatum est christum de uirgine natum. Vnde Ambrosio. Locupletior testis pudoris maritus adhibet qui possit & dolere iniuriā: & uindicare oprobriū si non igno sceret sacramētum. Sexto quia ipsa uirginis uerba suam uirginitatem asserētis magis credibilia reddebātur sicut dicit Ambrosius. Fides marie magis uerbis asseritur & mendaci causa remouetur: uideretur enim culpam obumbrare mendatio uoluisse in nupta pregnans: causam autem mentis di desponsata non habuit: cum coniugii primum & gratia nuptiarum partus sit feminarum. Septimo ut tolleretur excusatio sinistra uiuentibus: sicut dicit Ambrosius. Nō decuit uirginibus sinistra opinione uiuentibus uelamen excusationis reliqui: q̄ infamata quoq; mater domini uideretur. Octauo ut per hoc designaretur ecclesia uniuersa que cū sit uirgo: desponsata est uni uiro christo. Potest etiam ix. addi ut simul in uirgine contra hereticos & matrimonium & uirginitas suo exemplo comendaretur. Nec obstat si diceretur q̄ desponsatio erat occasio fidelibus: ne matrem christi uirginem crederēt: & quia oporteret christum credi miraculose de uirgine natum: & q̄ miracula manifesta esse debeant non occulta. Miraculorum enim xpi iesu que dam sunt de quibus est fides: sicut miraculum partus uirginis: dominice resurrectionis: & sacramētum altaris. Et ista uoluit deus occultiora esse ut magis meritoria esset fides. Miracula uero illa que sūt ad fidei coprobationem debent manifeste fieri nō occulte: sicut fuit suscitatio lazari: illuminatio ceci: & similia. Non solum autem desponsata debuit esse mater dei: sed & uirgo: primo cum ipsa conceperit uerbum patris: qui est filius dei naturalis: propter patris dignitatem conseruandam non fuit cōueniens ut alium patrem haberet q̄ deum. Secundo quia proprietās ipsius filii qui mittitur est esse uerbum dei: uerbum autem absq; omni corruptione mente concipitur: quoniam cordis corruptio pcepti uerbi corruptionem non patitur. Quia ergo caro fuit sic a uerbo dei assumpta ut esset caro uerbi dei: conueniens fuit ut ipsa sine corruptione mētis

conciperetur. Tertio fuit conueniens dignitati humanitatis xpi: in qua locum peccatum habere non debuit: per qua pctm mundi tollere uenit: quod fieri non posset si non ex incorruptione nasceretur: propter quod etiam congruum fuit qd sicut resurrectio gloriosa non fuit in humana carne: donec caro fuit glorificata: sic etiam de humana carne no fuit foemes peccati concupiscentia eradica: donec xps uenit in carne. Et ideo solum in secunda sanctificatioe per supuentioem spūs sancti credit uirgo mundata: ut eiusdem mundicie & similitudinis: licet impari gradu fuit caro xpi & uirginis in ipsius uerbi dei conceptu. Quarto propter finē incarnationis xpi fuit conueniens ipsum de uirgie nasci. Ad hoc enim nascebatur ut electi nascerentur in filios dei: qui non ex uoluntate carnis sicut euangeliū testat: neq; ex uoluntate uiri sed ex deo. i. dei uirtute nascuntur. Cuius exemplum apparere debuit in conceptione illius benedicte carnis: in cuius merito est uirtus nostre redemptionis. Vnde Aug. in libro de sancta uirginitate. Oportebat caput nrm isigni miraculo secundū corpus nasci de uirgine: ut significaret sua membra de uirgine ecclesia secundum spm nascitura. Non solū autem in conceptu fuit uirgo: sed etiam in partu: quia hoc competebar pprietati ipsiusmet uerbi dei. Nam uerbum non solum in corde absq; corruptione concipitur: sed etiam absq; corruptione ex corde pcedit: unde ut ostēderet qd illud corpus esset uerbi dei: conueniens fuit ut de i corrupto uirginis utero nasceretur. Et hec est quedam ratio ephesim concilii: ubi sic legitur. Quod natum est in carne uerbum dei: matris custodit uirginitatem: seipsum ostēdens per hoc uerbum. Neq; enim uerbum nostrum cum paritur corrupit mentem: neq; dei uerbu substantiale partum eligēs pemit uirginitatem. Secundo fuit conueniens quantum ad effectum incarnationis xpi & natiuitas: nam ad hoc uenit ut nostram corruptionē tollerere: unde non fuit conueniens ut uirginitatē matris nascendo commperet. Nec debuit incipere a matris iniuria: ut sibi honorem nascēdo minueret: qui parentes honorare preceperat. Exiit ergo xps de utero uirginis clauso: nō per dotem subtilitatis: quam ante resurrectionem non habuit: sed per potentiam diuinitatis: quia hoc miraculum & alia fecit: permansit ergo uirgo mundissima in eternum. Nec spurcitiā illius demoniaci Eluidii contra quē eleganter scribit Hierony. nominare est dignum. Quomō ergo diceret hoc honorem xpi iesu: qui est unicus patris eterni: qd nō esset unicus uteri uirginis impolluti? Multum ergo iniuriatus est ille impius dignitati xpi. Iniuriatur etiam bonitati spiritus sancti: cuius sacrarium fuit uirginalis uterus: i quo cum maxima puritate xpi carnem formauit: unde non est decens cogitare imo impiissimum: qd illud benedictum sacrariū possit decetero uiolari. Quomodo etiam conueniens est qd illa que uirginitatem allegauerat angelo dei filiū promittēti:

q iam dei concepto filio quasi de ipso non contra uirginitatem: que in illa miraculose conseruata fuerat: spōte pcedere uellet: & alios filios pcedere: Ipse etiam ioseph qui se non reputabat dignum intueri illam quam sciebat spūs sancti habitaculum: quomodo post conceptum diuinum quem cognouerat per angelum de spiritu sancto factū auderet contra uirginem itemeratam aliquid attētare? Et quia illius impiissimi eluidi error oīno abominandus erat: ideo euangelium nec dignum nominatione censuit quando solum illud tempus excludit a cōiunctione ioseph cum uirgine: p quo usq; ad partum uirginis & conceptum poterat dubitari cum dicit. Et non cognouit eam donec peperit filium suum primogenitum relinquens certissimum: qd ex quo spūs sanctus illum sacrificauerat uterum & in ipso formauerat: per ipsumq; ediderat dei filium: infernale & non humanum fuit postea de illa uirgine aliquid cogitare sinistrum. Virginitas igitur gloriosissime matris dei ita fuit purissima: qd etiam uoto firmata est: & non solum ipsius uirgis: sed et ipsius ioseph uirginitas creditur uoto firmata. Vn ipse Hierony. cōtra illum impium Eluidiū: ioseph uirginem dicit. Grata igitur & florida fuit uirginis matris & ioseph societas: & sicut amatores puritatis in matrimonio uirginitatis fuerunt a spū sancto electi: unde post uirginem matrem istum ioseph sanctissimum credo fuisse puritatis maximum amatorem. Sic ergo de dicta uirgine gloriosa usq; ad despōlationem potes uidere: qd iesus noster qui fabricatus est auroram & solem puriorem utroq; suā matrem uirginem fabricauit & sibi decentissimum thalamum preparauit.

Iesus annunciat. cap. vii.

Vm igitur tota uirgine perfectio tendere in desiderium nostre salutis: adueniente plenitudine temporum secundum diuine dispensationis archanum: missus est gabriel angelus a deo ad uirginem desponsatam: que in ciuitate nazareth reclusa in camera orationis intenta & rota in deo leuata ut pie creditur morabatur. Potes autem hic cogitare deuote piā examinationem factam in diuino consistorio: mīa allegante p nobis: & seueritate iusticie resistente: sapiētia quoq; que xps est temperante p utrumq;: qui & misericorditer se pro nobis morti exhibuit: & diuine iusticie quicquid homo rapuit plene soluit. Sic & misericordia & ueritas simul in uno iesu in pacis osculo conuenerunt: dum nihil misericordius qd se pro reo morti exponere: nihil iustius qd integralit & plenē: imo supaffluenter soluere: quod debet. De hoc autem Bernar. longo & pulchro sermone primo de annunciatione pulchram & longam disputatōnem contexit: ubi debes notare: qd licet i diuinis non sint tales disputationes nel consultationes: tamen nostra que diuina intelligit: suo modo intelligit: & potest isto modo cogitare rationabiliter: & cōtemplationis sue dilatare affectum. Diffinito

ergo in sancte trinitatis consilio potes intueri me taliter qd dū illa sacra puella oraret in camera: odor uirtutum illius gratissime mentis ad illius bte trinitatis maiestatem inclinandam ascendit. Nā quia si potes intelligere patrem loquentem: Que est ista que ascendit ante conspectum nostrum tāq; uirgula fumi ex aromatibus myrthe & thuris & uniuersis pulueris pigmentari: uere spē sua & pulchritudine sua meum attrahit aīum: ut concupiscentia decore suum. Filius uero iam supplicans pri: descendam inquit p si placet in hortum huius sacratissime uirginis ut colligam lilia sue puritatis: nam ipsa est hortus conclusus: fons signatus: fons hortorū: puteus aquarum uiuentium. Nardusq; sue humilitatis me puocat ut in eius mente recumbā: & de eius carne mihi tunicam faciam gratiosam: qua indutus tāq; decore regnabo i mīa pie redemptis electis: & prauis demonibus supatis: ad nre maiestatis honorem. Spūs sanctus ait. Nonne uidetis quā ta charitatis dilatare mens huius uirginis ampliat? Nunquid etiam non attēditis qd thalamus eius uirtutis uacat nitore: uidetis miraculum stupendius qd in tanta uirtutum plenitudine ipsa uidetur humilitatis abyssus. Nempe sic pphatum est qd super humilem debeo requiescere: & orbem terre replere: uere uolo qd in hac uirgine ille compleat uersiculus que per humilitatem est terra: & per me am irrigatioem erit secunda: Domini est terra & plenitudo eius: orbis terrarum & uniuersi qui habitant in eo. Replebo ergo huius sacre uirginis tamen mentem qd uentrem & erit requies mea in seculum seculi: hic habitabo: quoniam elegi eā. Sic ergo uidetur dicere p. Et ego hanc amaui & exquisiui: & proposui nihil spōsa assumere: & amator scis sū forme illius: unigenitū meū sū unigenitū suū: & tu sps scē sis i ea habitator iocūdus. Precedat ergo nre nūcuis maiestatis & roborēt aīam uirginis: ipsam sublimando nouo salutationis munere: & sibi nuncian do nre uoluntatis decretum: qd nos ipsos plenarie sibi damus. Ego quidem p do me sibi in suum unicum & indiuiduū & amorosum sponsum: & filius dat se sibi i suum filiū unigenitū: & tu spūs sancte nre das te sibi i ppetuū habitatorē gratiosissimum. Igitur non tantum mētē uirtutibus sed utrūq; fecundes: formando filio meo de suis purissimis sanguinibus corpus humanum: ut sicut ipse desiderat pascatur in liliis uirginitatis sue. Vocetur ergo gabriel qui est fortitudo dei: ad quem pater: audi gabriel qui fortitudo nostra interpretaris: ut adimpleas que tibi sponuntur. Vides inquit pater illam uirginem: cuius odor suauissimus corā nobis flagrat: uides illum hortum plātationis omnium uirtutum pulchritudine gemmare: uides paradisum uoluptatis quem plantauimus a principio: ut sit nostre diuinitatis habitaculum gratiosum: uides fontem sū me pietatis quomodo irrigat uniuersam terram: festina: accelera: progredere & curre cito nuncia eidē nostrum beneplacitum: nuncia ei diuinitatis consi

lium: dic sibi dilecte filie syon. Aue gratia plena dominus tecum: benedicte tu in mulieribus: Ecce rex tuus: ecce dominus tuus: ecce creator & cōditor tuus uenit tibi ut sit dilectissimus filius uteri tui: sicut deus homo redemptor tui & omnium suorum ita ut ipse idē deus homo sit filius tuus: & sis & dicaris mater dei & genitrix dei: ut simul parias & uirgo permaneat: & deum dominum tuum immaculata cōcipias omium electorū redemptorem. Ade: noe: abrahe: dauid: ceterisq; pribus & prophētis reuelatum nunciatum & promissum. Hec autem oia predicta multum in cōtemplatione a deuota mētē pie dulciter & deuote distendi possunt secundū dulcedinem iesu infusam a spiritu sancto imitaco deuote mentis. Attende autem qd conuenientissimum fuit ut beate uirgini nunciaretur per angelū tantum beneficium. Primo ex parte uirginis: ut ex tali nuncio eleuaretur mens eius in deum: & sic ardenti charitate flammesceret: & prius per amorem ipsum conciperet mētē qd carne. Vnde Aug. i lib. de uirginitate. Beatior maria erat concipiendo fidē xpi qd carnem christi. Et postea subdit: materna pro piquitas nihil marie pfuisset: nisi felicius christum corde qd carne gestasset. Secundo ut uoluntaria obsequii sui munera deo offerret cotam se exponens & subdens obediētie requirentis dei. Tertio ut ostēderetur esse quoddam spūale matrimonium inter dei filium & humanam naturam. Et ideo per annunciationem expectabatur cōsensus uirginis loco totius humane nature. Et hoc bene deducit Aug. in quodam sermone de natiuitate dominice. Requerebatur etiam consensus uirginis in spali pro suo matrimonio quo deus pater eam desponsabat: ut esset unigeniti sui mater & non solum sui unigeniti filii: sed in ipso omnium redemptorum. Cōgruebat etiam uirginitati matris dei & sue puritati ut hoc sibi angelus nunciaret: quia ut dicit Hiero. Semp angelis cognata uirginitas: & ideo bene angelus ad uirginem mittitur. Fuit etiam decens ex parte dei ut seruaretur ordo quem statuit: quo mediantibus angelis diuina hominibus nunciantur. Et hec est ratio dionysii cap. iiii. angelice Hierarchie qd diuinum iesu benignitatis mysteriū angeli prius edocti sunt: postea per ipsos ad nos cognitionis gratia transiuit. Sic ergo dei missus gabriel zachariam quōdam prophetam docebat esse futurum ex ipso: Mariam autem quomodo in ipsam heret theaticum ineffabilis dei mysterium formationis. Conueniens etiam fuit ex parte angeli ut ostēderet se adiuuare humanam salutem: sicut diabolus impulerat ad perditionem: propter quod sicut prima suggestio fuit a diabolo: sic annunciatō saluatoris iesu xpi ipsi uirgini debuit esse ab āgelo. Quod autem aliqui dicunt angelos mysterium incarnationis ignorasse: sicut patet ex auctoritate dionysii superius allegata: angeli primo edocti sunt. Nec necuit ignorare angelos beatos quod deus faciebat scire homines miseros. Nec aliquid necessariū

vident angeli beati ab homine cognoscere ad sue cognitionis claritatem. Potest tamen dici si sic exponatur: eis innoscere per ecclesiam multiformis sapientia dei in conversionem populorum: quia quod prius uident in deo per contemplationem: uident in opibus nostris compleri per experientialem cognitionem. Quod etiam dionysius introducit angelos summos xpm interrogantes in ascensione. Quare ergo rubrum est indumentum tuum: non est intelligendum quod angeli summi uel infimi ignorauerint xpm passum: que etiam lapides insensibiles: quasi fractura compassionis cognouisse uidentur. Sed dicuntur querere admiratiue & congratulariue: & ista ponuntur in scriptura ut eleuent mentem nostram ad concipiendum cum quanta reuerentia & iocunditate ac admiratione inestimabilis charitatis & sapientie & triumphalis uictorie xpi ipsum tanquam dominum suum & regem glorie receperunt. Nihilominus ista alia ratio melius soluit: quod sancti ostendentes in comprehensibilitate mysterii sapientie dei in opere nostre redemptionis: dicunt ipsum ignorasse. id est non plene comprehendisse. Et aliqua lumen huius mysterii referunt sunt xpo homini ipsis summis angelis reuelanda: propter quod querere dicuntur: & ab ipso responsionem accipere ut in questione intelligat eorum humile & seruidum desiderium: & in responsione xpi clarificatum lumen: quo seipsum quo ad aliquas rationes prius incognitas angelis manifestat: propter quod dicit maximus: quod utrum angeli cognouerint futura christi incarnationem ambigere non oportet. Latuit autem eos inuestigabilis domini conceptio atque modus qualiter totus in genitore totus manebat in omnibus: necnon & in uirginis cellula clausus. Unde & angelus gabriel cum uirgo quesisset: Quomodo fiet istud in generali tantum respondit uirgini: quod spiritus sanctus superueniet in te: de specialibus conditionibus illius ineffabilis modi quo uerbum caro factum est illum reliquens doctorem quem solum nunciabat auctorem.

Utrum autem iste gabriel angelus fuerit de summo ordine non facile dixerim: nihil enim inconueniens si aliquid speciale fieret in missionibus angelo: ut summus angelus mitteretur ad uirginem quando summus deus & dei filius ueniebat in ipsa ad sumendam carnem: propter quod dicit Gregorius summum angelum uenire dignum fuerat: qui summum omnium nunciabat. Et si dicis quod ecclesia uocat eum archangelum: posset dici quod licet archangelus sit hic nomen secundi ordinis: interpretatio tamen nominis potest ualde congrue summo angelo adaptari: ut dicatur princeps omnium angelorum: unde gabriel fortitudo dei dicitur: quia dominum uirtutum & potentem in prelio nunciabat: & omnipotentie dei summum effectum quod creatura. In uisione personali suo uniretur auctori: & mulier dignitate maternali preferetur angelico statui. Nec obstat si hoc uis sustinere quod in aliis locis scripture ga-

bril mitti asseritur: sicut enim opera ueteris testamenti fuerunt prefigurata christi uenturi: unde etiam aliqui uocantur iesus uerum iesum prefigurantes. Sic potest dici quod si hoc nomen secundum aliquam rationem in diuino occulto iudicio alicui inferion angelo est accommodatum: sicut dicit dionysius de seraphim qui purgauit labia esaię. Si autem dionysii doctrinam uelis examinare subtiliter & sequi ad unguem: non solum non erit seraphim iste angelus: sed forsitan compellens dicere quod nec erit archangelus. Ipse enim uidetur uelle secundum quod aliqui exponunt ipsum: quod sic ordo hierarchicus inuolubiler obseruatur ut solum infimus ordo nobis uisibili apparitione iungatur: & fiant intermissiones intrance infimorum a superioribus: donec ad infimum ueniatur ordinem: de quo solo ordine immediato dicantur nobis angeli apparere. Et hoc propter sufficientiam illorum summorum spirituum beatorum quia minimus inter eos ex quo beatus est sufficit mentem quantumcumque uiatricem eleuare ad omnia lumina: que huic nostre peregrinationi diuina sapientia dignatur concedere. Quicquid autem sit de hoc utrum de maiori uel minori: uel de secundo ordine sit ille qui missus sit. Sed rationabiliter credere possumus quod iste est summus omnium qui unquam uisibiliter apparuerunt ad aliquid nunciandum. Apparuit autem corporali aspectu uirgini in forma uiri: quod quidem congruum fuit primo quia annunciabat aduentum inuisibilis dei ad uisibilem carnem: congruum fuit quod uirgini demonstraret uisibilem spiritum. Secundo congruum fuit dignitati matris: que non solum in mente sed in corpore uentura erat dei filium receptura. Et ideo non solum mens eius: sed & sensus corporei debuerunt uisione angelica refoueri. Tertio congruit certitudini eius quod annunciabatur. Et enim que sunt oculis subiecta certus apprehendimus: quod solum imagiaria.

Nec est contra ista si dicatur quod uisio corporalis est infima: licet enim sit infima: est tamen certissima: & tunc potest dici infima quando solum est exterius sed tunc est excessior uisio quando & interius & exterius anima illuminatur & reficit: quod non est dubium tunc fuisse: unde quantum est conueniens alicui dan angelo ad humanam mentem illuminandam excitandam & inflammandam: & imaginationem formandam & purgandam & seruandam & leuandam & certificandam: tantum est credibile huic summo nuncio fore datum ad sacratissime uirgini seruandam: diuinitas tanquam domini sui matri. Si autem dicas quod alius fuisset si nuda angeli uidisset substantiam. Respondetur quod hoc non patitur status hominis uiatoris. Conuenienti autem ordine ambasiatam sibi impositam angelus sacer uirtuote compleuit. Tria enim angelus intendebat circa uirginem operari. Primo mentem uirginis attentam reddere ad tante promissionis considerationem: quod quidem fecit eam noua & insolita salutatione inestimabili-

ter collaudando: unde dicit Origenes super lucam Quod si sciuisset uirgo ad alium quepiam factum esse sermonem similem. utpote que habebat legis scientiam nunquam eam quantumcumque peregrina talis salutatione tenuisset: in hac autem salutatione premitit idoneitatem uirginis ad conceptum in eo quod dicit: Gratia plena expressit ipsum conceptum & concipiendum dominum: in eo quod dixit dominus tecum: per hoc enim intendebat exprimere uirgini illum ineffabilem modum quod deus cum ipse erat per eternam electionem sicut cum sua dignissima matre. Tertio pronunciauit honorem conuenientem ad filii dei conceptum cum dicit: Benedicta tu in mulieribus. Et ut ipsam ostenderet in tali conceptu ab omni maledictione mulierum plenissime separatum his tribus premisit: Aue: quasi dicat. Talem ambasiatam tibi a deo porto quod a te excluditur & in te puniatur omne Eue maledictionis corrupte nature: uides ergo quod plenissime fecit angelus primum quod intendebat. scilicet mentem uirginis attentam reddere & reuerentem promissa considerare. Nescio autem modum quod potuisset uirginem tam attentam & sollicitam reddere: quod eam sic laudando & talia promittendo salutare. Animo enim humili nihil est mirabilis nec magis nouum quam auditus sue excellentie. Admiratio enim maxime attentionem animo causat. Et ideo angelus uolens attentam reddere uirginem ad auditum tanti mysterii congrue ab eius laude incipit: propter quod scribitur quod sapientissima uirgo que se totam nihil sentiebat sub deo admirans: turbata est in sermone eius non cum turbatione ire: sed admirationis permaxime in promissione tantum magnalium utilitati sue. Et ideo cogitabat qualis esset ista salutio. Secundum quod tendebat angelus erat uirginem instruere de mysterio incarnationis: quod in ea erat implendum. quod quidem fecit pronuncians conceptum & partum dicens. Ecce concipies & paries. Et ostendendo proles dignitatem dicit. Hic erit magnus & filius altissimi uocabitur & cetera. Et demonstrando modum conceptionis supernalem & ineffabilem: de quo etiam remissis specialius & singularius per experientiam instruendam ad superiorem magistrum spiritum sanctum cum dicit. Spiritus sanctus superueniet in te. Quid enim tibi uidetur angelus dixisse cum dixit: uirtus altissimi obumbrabit tibi: nisi seipsum insufficietem & impotentem ostendere & exprimere id quod ipsa singulariter per spiritum sanctum cognosceret. Quis sibi umbram talem faceret occultationis istius secreti a qualibet alia creatura quod istius ineffabilis occultati experientia esset soli spiritui sancto: & ipsi uirgini nota. quod etiam aliter dicat. Tu habebis plenitudinem diuinitatis corporaliter in te: cui omnis alia cognitio comparata potest merito umbra dici. In hoc etiam uerbo ostendit quod spiritus sanctus umbram refrigerantis concupiscentie & totalis eradicationis fornicis fecit purissime uirgini. In hoc etiam ostendit quod ineffabile lumen diuinitatis quasi umbram sibi condescendit & se capabile pro modo uirginis tribuit. In hoc etiam ostendit quod ad tantam nobilitatem matrem uirginem substulit: quod nulla creatura plene & comprehendere & cogitare sufficit: sicut illud quod est obumbratum & aliis occultum. Dicitur autem obumbratum incertum: quia non solum uirginis fecunditas propter suam incomprehensibilitatem obumbratur a nobis: sed ipsa uirgo in omni sua uirtute circumquaque nobis est incomprehensibilis & inexpressibilis: quia in isto actu omnes uirtutes fuerunt ad tantam perfectionem adducte quod omnibus aliis sunt incognite: & ideo obumbrate: propter quod sunt bene fati qui perfectiones mentis uirginis & ineffabiles status sibi datos ex tunc uolunt secundum suam miserabilem mensuram taxare: & quibusdam friuolis & stultissimis cauillare rationibus. Ultra hoc etiam in isto uerbo obumbrabit tibi continetur quod illud obumbrabit. id est circumquaque exprimit quod non solum uirgo in se purgabitur a radice fornicis & in omni uirtute perficietur ineffabiliter: sed etiam in circuitu omnium electorum: & filiorum dei extendetur ista umbra: ut omnes purgentur & perficiantur secundum illam mensuram secundum quam inuiscerantur christo & concipiuntur a carne materna.

Et quia ista sunt sublimia: imo in intellectu omnem creaturam ita ineffabiliter sunt excedenda: ideo si alicuius alterius uirtus exprimit: sed signat uirtus altissimi obumbrabit tibi. Tertio intendebat angelus animam beatissime uirginis inducere ad consensum: ut illud quod erat tantum beneficium fieret uirginis meritum pro consensum: quod & fecit exemplo Elisabeth sterilis: ubi non dubitatio uirginis firmatur: sed eius fides ex consortio sterilis paritute lenficatur. Ambrosius expressit dicit quod beata uirgo de uerbis angeli non dubitauit. Dicit enim super lucam. Temperatio est marie responso quod uerba sacerdotis. Hec ait. Quomodo fiet istud. Ille respondit. Unde hoc scia. Negat ille se credere quoniam negat se scire. Ista non dubitauit esse faciendum: quod quomodo posset fieri inquirat. Quia uero Augustinus uidetur dicere quod dubitauit & ipse & es alii exponendi sunt quod talis dubitatio magis erat administrationis quam incredulitatis: propter quod ad administrationem amouenda quod de tanta admirabat dignatione dei ad se ostendit ei magna dignatio dei ad ipsam Elisabeth sterilis & senes: licet ipsa ingratum. Et ut ostendat hoc sub uullo cadere merito: plenissimam rationem tantum incarnationis ostendit cum principium cuius dei omnipotentia noianit cum diceret: quia non erat impossibile apud deum omne uerbum quod dicitur non mireris si talia tibi promitto: nec pauescas tue uilitatis consideratione: quia quanto es uerior & creatura inferior: puta mulier iuuenula & uirgo tunc la: tanto in te dei omnipotentia magis honorabitur & magnificabitur: & ostendetur omni creature quod ipse potest suum effectum producere de tua uilitate. Et ideo benedicta uirgo consenti: quia in tue uilitatis reputatione debet dei omnipotentia summe

honorari. Potes ergo uidere q̄ eleganter benedictus gabriel suam abasiam cōpleuit. Et ideo nūc cum reuerentia audias uocem turturis nostre: & sibi dicas. **Que habitas in hortis tue excellentissime puritatis & plenitudinis uirtualis amici ascultant te tam angeli restaurandi q̄ sancti patres dei-ferno liberandi: q̄ exules filii Adam per te redimendi: q̄ etiam ones status creature in te consumandi: fac ergo nos audire uocem tuam: sonet uox tua in auribus nostris: uox tua dulcis & facies tua decora**
Responde uerbum benedicta uirgo

Quod optant superi. s. angeli:
Quod expectant inferi. s. patres inclusi:
Quod desiderant posteri. s. per filiū tuū redimēdi:
Quod appetunt exteri. s. appetitus creature in te consumandi. Da ergo benedicta uerbu dignissimi: & uirtuosissimi consensus & suscipe uerbum paternum tu diuinissimi & uirginalis conceptus. Ecce inquit uirgo gloriosa ancilla domini: fac mihi secundum uerbum tuum: ubi experimur.

Munus uirginalis consensus in pronomine demōstratiuo. Ecce sinus uirtualis apparatus in nomine humiliatiuo: ancilla domini. Zelus precordialis appetitus in uerbo optatiuo. Fiat pignus celestis promissionis & angelici affatus: uerbum tuum. Ad exprimentum autem perfectionem uirginis i isto consensu puto q̄ deficit omnis lingua: sed ne hanc perfectionem pretere uideamur: ad aliqualem cōmendationem ipsius magis balbuciendo q̄ exprimendo aliquid uel tenuiter ponam. Attendendū aut q̄ iste consensus apparet mirabilis si cōsideretur.

Iesus emissus celitus. cap. viii

Et missio fuit per incarnationis benignissimam condescensionem: qua deus pater propter nimiam charitatem qua dilexit nos cum uenit plenitudo tēporis secundum diuine dispositionis archanum filiū suum misit in uterum uirginis per assumptionem nostre humanitatis. Ad cuius explicationem uidendum est q̄ conueniens fuit & necessariū: quomodo christus seruauit tempus acceptabile & gratum: quomodo in assumptione fuit diuine uirtutis opus perfectum: & quō in assumendo seruauit congruentissimum modū.

Quomodo autem fuit conueniens: & necessarium christū carnē assumere satis patet: si quis uellet attendere q̄ per istam incarnationem facta est reparatio generis humani. Non sicut dicit Augustinus. xiii. de trinitate: ut ostendamus alium modum deo possibilem defuisse: cui potestati omnia equaliter subiacent: sed sanande nostre miserie consequentiorē alium modū non fuisse. Et hoc idem apparet tam ex parte reparantis dei: q̄ ex parte reparati hominis: q̄ etiam ex parte ipsius reparationis sue modi. Quorum omnium ratio est: quia non minus est res conditas reparare q̄ in esse producere & ideo sicut effectus rerum principium non potuit esse nisi deus: ut sicut omnia creauerat per uerbu increatum: sic omnia crearet & recrearet per uerbu

incarnatum. Quoniam ergo deus omnia fecit: poterat: sapienter: & optime: decuit ut sic repararet q̄ ista tria ostenderet: & simul cum ipsius suam iustitiā declararet. Quid ergo potentius q̄ coniungere extrema summe distantia in unam personā? Quid sapientius: quid congruentius? q̄ q̄ ad perfectionem totius uniuersi cōiunctio fieret primi & ultimi uerbi. s. dei: quod est omnium principium: & humane nature que ultima est creaturatum. Quid benignius q̄ q̄ dominus propter serui salutem accipiat formam serui? Et hic modus tante benignitatis est: ut nihil clementius: nihil benignius: nihil amabilius cogitari possit. Multum igitur conueniens est ipsi dei nature: cuius natura est bonitas ut sic in sumo se diffunderet: seq̄ manifestaret nostram assumendo naturam. Iustitia uero in hoc plane patuit: quia in ea natura in qua diabolus uicerat primum hominem: in eadem deus in secūdo homine ipsum iuste deiecit. Et hoc est quod dicit Damascenus in principio. iiii. libri. Per incarnationis mysterium monstratur simul bonitas sapientia: & iustitia: & potentia dei uel uirtus. Bonitas quidem quia nō despexit proprii plasmatoris infirmitatē. Sapientia: quoniam inuenit difficillimam & decentissimam solutionē. Iustitia uero: quoniam merito non aliud facit uincere tyrānum: nec q̄ in eripi a morte cōmuni hominum q̄ q̄ homo pro hominibus moreretur: potentia uero siue uirtus infinita: quia nihil est maius q̄ deum hominem fieri. Conuenientissimus ergo erat hic modus ex parte dei. Rursus quia homo cadens in culpam auerterat se: & recesserat a primo principio potentissimo: sapientissimo: & benignissimo: & ideo corrueat in infirmitatem: ignorantia & malitiam: ac per hoc factus est carnalis: animalis sensualis: & ideo ineptus ad diuinam uirtutē imitandam: ad lucem cognoscendam: ad bonitatem diligendam. Ad hoc ergo q̄ homo ab isto statu repararetur: congruentissimū fuit ut ei condescenderet benignus deus reddendo se illi noscibilem: amabilem: & imutabilem. Et quia homo carnalis: sensualis: animalis: non nouerat: nec amabat: nec sequebatur nisi sibi proportionabilia & consimilia: ideo ad eripiendū ipsū hominē de illo statu pessimo uerbu caro factū ē: ut ab hoīe q̄ caro erat: & cognosci posset & delectabiliter amari: ac per hoc ipse homo obligaretur ipsū dulciter imitari. Propter hoc dicit Augustinus i sermone de natiuitate. Homo sequendus nō erat q̄ uideri poterat: deus sequendus erat: qui uideri nō poterat: ut ex hoc exhiberetur homini. & q̄ ab hoīe uideret: & quē hō sequeretur: deus factus ē hō. Et in libro de cathetizandis uerbis. Que maior est causa de aduentu domini nostri nisi ut ostenderet deus dilectionem suam in nobis. Et postea subdit. Si amare piget: saltem reamare nō piget. Postremo quia homo reparari non poterat nisi repararetur

Mentis innocentia
 Dei amicitia

Et sui excellentia que soli deo suberant. Et hoc non poterat nisi per deum in forma serui: & ideo congruum fuit uerbu incarnari. Excellentiam nostram recuperare nō poterat nisi reparator esset deus: quia si mera creatura tunc homo subiectus esset mere creature & sic non recuperaret statum excellentie. Amicitia dei recuperare non poterat nisi per mediatorem conuenientem: qui manus mittere posset in utroq̄: & utriq̄ parti conformis: utriq̄ parti esset amicus: ac p hoc simul esset deus & homo. Innocentiam recuperare non poterat nisi dimissa culpa: quam dimittere non decebat diuinam iustitiam nisi per satisfactionem condignam. Et quia satisfacere non poterat nisi deus p toto hūano genere: nec debebat nisi hō qui peccauerat: ideo congruentissimum fuit genus humanum reparari p deum hominem natum de genere Ade. Quoniam ergo excellentiam recuperare non poterat nisi per reparatorem excellē: nec amicitia reformari poterat nisi per mediatorē amabiliissimum: nec innocentia reacquiri poterat nisi per satisfactorem sufficientissimum. Excellentissimus autē reparator non est nisi solus deus. Amabilissimus mediator non est nisi sit homo. Sufficientissimus satisfactor non est nisi sit pariter deus & homo. Congruentissimum fuit nostre reparationi incarnatio uerbi: ut sicut genus humanum n esse exierat per uerbum increatum: & culpa ceciderat deserendo uerbum inspiratum: sic culpa resurgeret per uerbum decentissime & misericordissime incarnatum. Aduidendum autem quomodo seruauit tempus acceptabile: & quomodo aduentus tempus eius dicitur tēporis plenitudo debes scire: q̄ a principio tēporis deus potuerit incarnari: noluit nisi a principio sexte etatis precedere lege nature & lege scripture post patriarchas & prophetas: quibus & per quos fuerat incarnatio reposita: & per ipsos multiplicat predicta & presignata: Horū autem ratio est: quia incarnatio ē opus dei reparantis. Iuxta quod dictū est: & cōuenit secundū Libertatem arbitrii.

Sublimitatem remedii
 Integritatem uniuersi.

Nam sapientissimus artifex hec omnia in agendo attendit. Quoniam ergo libertas arbitrii hoc requirit ut ad nihil trahatur in uita: sic debuit dominus genus humanum reparare ut saltem inueniret qui querere uellet saluatorem: & qui nollet querere in sua malitia iuste perire. Nullus autem querit remedium nisi cognoscat morbu. Nullus querit doctorem: nisi se ignoratē cognoscat. Nullus querit adiutorem nisi se cognoscat impotentē. Quia ergo hō i prima parte lapsus adhuc supbiebat in scientia & uirtute: ideo premisit dominus tempus legis nature i quo cōuinceret de ignorantia: & post recognitam ignorantiam: sed permanente superbia de uirtute qua dicebat: non deest qui impleat. Ad dit deus legem preceptis moralibus erudientē &

cerimonialibus simul & iudicialibus aggrauantem. Et tunc ut dicit apostolus peccatum occasione accepta per mādatum factum est supra modum peccans peccatum. Quia adueniente lege prohibente concupiscentia & abido creuit transgrediendi uicia non legis sed hominis: propter quod habita scientia & cognita ipotentia propria cōpulsus est homo surgere ad diuinam misericordiam: & gratiam postulandam: que solum datur per dominum nostrum iesum christum: ideoq̄ post legem nature & scripture: & non ante subleui debuit incarnatio uerbi dei. Rursus quia sublimitas remedii requirit ut credatur fide firmissima: & ametur charitate feruentissima tanq̄ mysterium feruentissimum & saluberrimum: ideoq̄ congruentissimum fuit ut ante christi aduentum preirent multa testimonia prophetarum tam explicita in uerbis q̄ implicita in figuris: & multis firmis testimoniis quod erat secretū & altum: fieret certum & idubitabile ad credendū: preirent multiplicia promissa & ardentissima desideria ut promissum expectaretur: expectatum differetur: dilatum amplius desideraretur: desideratū tandem gratissimum: exhibitum feruentius amaretur: gratius susciperetur: & sollicitius seruaretur. Postremo quoniam integritas & perfectio uniuersi requirebat ut uniuersa essent ordinata quantum ad loca & tempora: & hoc opus incarnationis perfectissimum erat inter omnia opera diuina: & processus debet esse ab imperfecto ad perfectum: & non econuerso: hinc est q̄ hoc opus debuit fieri in fine tēporū. Et sicut primus homo q̄ erat totius mundi sensibilis ornamentum: ultimo fuerat conditus sexta die ad totius mundi cōplementum: sic secūdus homo ad totius mundi reparationis cōplementum: in quo primum principium cōiungitur cum ultimo. s. deus cum nostro limo fieret in fine tēporū. s. in sexta etate que etas est apta ad exercitium sapientie: quia multa transierant experimenta: & ad enerationem concupiscentie: quia multa apparuerant indicia: & ad transitum a statu turbis ad quietem mentis: quia tunc promittunt celestia premia que omnia conueniunt illi sexte etati decursus mundi tam per experientiam preteritorum tēporum q̄ per effusionem charismatum q̄ christus in suo aduentu largissima pietate portauit. Quoniam ergo aduentus christi dicitur tempus legis gratie & exhibitionis gratie repromisse: & ē principiu sexte etatis: & omnia ista dicit plenitudinem: quia lex gratie implet legem scripture. Nō enim uenit christus soluere legem sed implere: & solutio promissi implet promissionem: sicut dicit apostolus i a thibus. Annunciamus uero eam que ad patres nostros facta est repromissio: quoniam hanc adimpleuit deus filiis uestris resuscitans iesum. Et sexta etas ratione perfectionis senariū sonat plenitudinem: hinc est q̄ in aduentu filii dei dicitur plenitudo tēporis: non pp hoc q̄ in principio aduentus uiuatur tēpus: sed q̄ spūalia mysteria implentur.

Sicut autem christus non debuit uenire in principio temporis: quia aduentus eius nimis fuisset festinus: sic nec differre usque ad finem ultimum: quia tunc nimis esset tardus. Decebat enim saluatorem incarnari post debitam cognitionem morbi: & ante tempus iudicii introducere tempus remedii. Decebat etiam mediatorem habere quedam membra sua precedentia: quedam subsequencia. Decebat et perfectum ductorem tunc se ostendere: cum esset oportunitas currendi ad brauium: & hoc est in fine temporis post probatum multiplicem lapsum & mortis & mundi defectum: & iam apparente aliqua approximatione ad iudicium finale: ut per timorem iudicii stimulari: & spe premii accendi: & perfectionem iesu christi cum tanta charitate & uirtute animemur & uigoremur ad perfecte sequendum ducem uirtutum iesum: quousque perueniamus ad brauium beatitudinis sue. Quomodo autem fuerit incarnationis sue opus perfectum: debes scire quod incarnatio est opus totius trinitatis. Cum enim sit quidam effectus & summus ab omnipotentia dei productus: & omne id quod dicit effectum in creatura sit commune tribus: necesse est a tota trinitate procedere. Et hoc satis ostendit angelus cum dicit: Spiritus sanctus superueniet in te: & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Nomine altissimi intelligitur pater cuius est illud opus per auctoritatem: quia eius fuit proprie mittere filium suum. Nomine uirtutis intelligitur filius: cuius est illud opus tam suppositi: persona autem spiritus sancti proprio nomine nuncupatur: cum dicitur: Spiritus sanctus superueniet in te. Attribuitur autem spiritui factio opus incarnationis triplici ratione: primo quia hoc congruit cause incarnationis: que si consideretur ex parte dei est mera charitas & amor: unde lo. iii. Sic deus dilexit mundum ut filium suum daret. Spiritus autem sanctus est amor patris & filii. Secundo si consideretur ex parte nature assumpte. per hoc enim datur intelligi quod natura humana est assumpta a filio dei in unitate persone: non ex aliquibus meritis: sed ex sola gratia que spiritui sancto attribuitur secundum illud Cor. xii. diuisiones gratiarum sunt: idem autem spiritus: unde dicit Augustinus. Iste modus quo natus est christus de spiritu sancto insinuat nobis gratiam dei: qua homo nullis precedentibus meritis ex ipso primo exordio nature sue quo esse cepit: uerbo dei copulatus in tanta unitate persone: ut idem ipse esset filius dei. Dicit etiam in libro de predestinatione sanctorum. Ea gratia fit ab initio fidei sue quicumque christianus: quia gratia homo ille ab initio suo factus est christus. Modo gloriatur quicumque uult quod aliquid precesserit unde primam a deo meruit gratiam: & tunc falsificabat argumentum in auctoritate prefacta. Tertio etiam hoc conuenit termino incarnationis. Ad hoc enim terminatur incarnatio: ut ille qui concipiebatur esset sanctus & filius dei: utrumque autem horum attribuitur spiritui sancto: nam per gratiam efficiuntur si

filii dei secundum illud. Ad Gal. iiii. Quoniam estis filii dei: misit deus spiritum filii sui clamantem ab ubi pater. Ipse etiam spiritus sanctus dicitur spiritus sanctificationis. Ad Roma. i. Sicut ergo alii qui per spiritum sanctum sanctificantur spiritualiter ut sint filii dei adoptiui. Ita per spiritum sanctum est iesus in sanctitate conceptus ut esset filius dei naturalis propter quod concludit angelus beate uirgini cum dixisset. Spiritus sanctus superueniet in te. Ideoque quod nascetur ex te scilicet: uocabitur filius dei. Per illam autem assumptionem facta est unio diuinitatis cum humanitate: ita quod diuina natura non tantum sibi uniuert carnem sensibilem: sed & spiritum rationalem secundum potentiam: uegetandi: sentienti: & intelligendi. Quia ergo homo corruptus fuerat secundum omnem sui partem: totum debuit assumere in anima & in corpore ut totum curaretur. Quia uero pars carnis magis est nota nostre sensualitati: & caro magis distat a deo: ut expressior fiat denominatio: & magis exprimat deum humiliatio: & profundior ostendatur dignatio: hic est quod opus illud non dicitur animatio: licet assumpserit animam. Sed magis propter assumptionem carnis nominatur incarnatio. Attende ergo miser homo cum quanta reuerentia debes te totum deo in holocaustum sacrificii perfecte offerre: qui totus es in christo assumptus: & erubescere aliquid imudum in tua mente committere uel carne: que filio dei in christo unita est unitate persone. Hec autem unio non potest fieri in unitate nature: quia diuina natura cum sit simplex & inalterabilis non potest: sicut pars concurrere ad constitutionem tertii: nec potest in aliquam aliam naturam imitari: nec aliquid aliud in ipsam conuerti: ideo necesse fuit hanc unionem fieri in unitate persone & suppositi. Et quoniam: diuina natura in nullo supposito potest subsistere nisi in proprio: ideo illa unio non potuit esse in supposito uel persona hominis: sed dei. Ac per hoc diuinum suppositum se fecit humane nature suppositum in christo: & ita est ibi tanta unitas personalis & unitas suppositi. scilicet ex parte assumptis dei. Attende autem quod humana natura in christo nunquam habuit aliquod esse personale uel suppositi: nisi solum suppositum uerbi. Ex unione enim anime: & carnis christi non resultauit esse subsistens per se suppositi uel persone creature: quia simul tempore ut infra patebit: fuit unio anime & carnis in christo iesu: quibus in aliis hominibus ex tali unione resultet esse personale creatum: quia hoc fuit ut ad maiorem nobilitatem in infinitum illa unio tenderet. sed esse persone increate: unde in infinitum melius fuit christi humanitati non habere esse creatum per se subsistens: ut ex hoc communicaretur sibi esse personale diuine nature. Exemplum autem est in omnibus formis gradatim ordinatis ad ulteriorem formam magis perfectam: licet enim sensitiuum in homine non constituit esse per se subsistens: quia tamen ordinatur ad nobilissimam formam incorruptibilem: &

intellectualem. scilicet animam rationalem multo melius est in ipso homine quam in brutis: in quibus constituitur suppositum. Attende autem quod unio humane nature in persona filii dei non debet dici accidentalis: sed substantialis. Licet enim humana natura aduenire persone filii dei complete: quia tamen persona filii dei suum esse personale communicat: quod non sit in alteratione accidentium: hinc est quod illa unio debet dici substantialis & non accidentalis. Substantia enim non solum dicitur materia & forma: sed etiam suppositum: & ideo unio in supposito merito dicitur substantialis. Sic igitur patet quod illa unio anime & carnis ulterius terminata fuit ad nobilius esse. scilicet persone filii dei qua si constituisset proprium esse personale: ita quod assumptio nullam dignitatem ademit humanitati: sed auxit: felix tamen ille proprie substantie uel substantie defectus: licet nullo modo possit dici defectus: sed sic pro deuotione liceat loqui: qui in tantum perfectum ascendit: ut ex hoc homo esset super omnia benedictus deus. Sic & anima mea neque & impia deficiat tuum per te exilire in proprio uelle: ut possit persistere plenissime in dei uoluntate: ut illud Apostoli in te uerificetur. Adherere deo & cetera. Et illud. uiuo ego & cetera. Sicut igitur unio naturarum in christo non poterat fieri humanitate habente propriam personalitatem: nisi ipsa non existente persona assumeretur in diuinam: sic nunquam fiet in te cum dei unio noluntati per gratiam nisi tua uoluntas propria totaliter deficiat: imo uerius proficiat ut sit diuina non tua. O quam felicius tua uoluntas est diuina quam tua. Sicut felicius est deum esse quam malum hominem. Malus enim semper eris in te: sed deus in deo: quia talibus qui a sua uoluntate deficiunt & in deo proficiunt dicitur. Ego dixi tuis. Deficit cor meum & caro mea: deus cordis mei & pars mea deus in eternum: uere qui se elongat ab hac unione peribunt: sicut sequitur. Ecce qui se elongant a te peribunt. Sicut autem in corpore christi mystico non est nisi christus iesus cum membris suis non habens aliud esse nisi diuinum: sic & in inferno non est nisi lucifer cum sua uoluntate pessima & infelicia sua membra que noluerunt diuine uoluntati subiacere: sed propria uoluerunt uoluntate abuti. Ita autem personalis unio licet de potentia absoluta potuerit fieri a qualibet persona diuina: congruentissimum tamen fuit ut fieret in uerbi persona. Ad hoc enim fiebat incarnatio ut fieret humane nature reconciliatio. Reconcilians autem mediatoris habet officium. Mediatorio autem proprie competit ipsi filio: quod est media in trinitate persona. Ipse etiam mediator & reconciliator debuit humanam naturam in omnibus suis membris adducere
Ad diuinam cognitionem
Ad diuinam conformitatem
Ad diuinam filiationem
ut sit quod benefuerat conditum: & per peccatum destructum: tandem per dei sapientiam esset artu-

ditissime reparatum. Nullum autem magis decet ad diuinam cognitionem quam ipsam uerbum quo pater se dedit: quod etiam rationabiliter est uniole carni sicut uerbum uocari. Nullum etiam magis decet reducere ad dei conformitatem quam filium qui est imago patris. Nullum etiam decet magis conuicere similitudinem diuinam per adoptionem quam naturalem filium. Et quia artifex per eadem artem restituit destructum: per quam primo benefecit conditum. Et filius dei est ars plena omnium rationalium uiuentium. Nullum magis decuit fieri filium hominis ad restorationem nature quam ipsum filium dei uerbum imaginem & artem eternam. Quia uero ut dictum est unio est personalis: ac per hoc summa unio non post illam ineffabilem unionem diuinam per sonarum in unitate nature: hinc est quod rationabiliter est necessario sit communicatio idiomatum. Cum igitur actus & operationes ac passionis sint suppositorum: quicquid agit homo iesus uel patitur totum agit: uel patitur suppositum uerbi: & quicquid dicitur de filio dei potest dici de filio hominis: & e conuerso: nisi sit uocabulum in quo aliqua repugnancia includatur: sicut sunt illa in quibus includitur respectus unionis nature unius ad alterum. Sicut unum incarnari: assumere: assumi: uel negatio alicuius: cuius oppositum alteri competit: sicut incipere esse creaturam: & similia in quibus non est communicatio idiomatum: quia per tales locutiones datur occisio erroris: unde non est ita concedenda homo assumi diuinam naturam uel uniuert eam sibi: uel quod est incarnatus & similia. Et similiter non est concedendum quod iste homo demonstrato christo sit creatura: uel iceperit esse: uel sit minor pater: nisi specificaretur secundum humanam naturam. Et hoc quia Ariani & manichei in hoc dei filium impie blasphemantes dicebant ipsum uerbum esse creaturam: inceptis minor rem esse patre. Quomodo autem modus congruentissimus fuerit pater: si attendas que dicta sunt & alia que dicuntur. Modus autem hic fuit: quia angelo nunciare uirgini uirgo beatissima credidit appetiit & conuenit. Spiritus sanctus super eam uenit quem sanctificauit & fecundauit: cuius uirtute in instanti uirgo concepit iesum christum uerum deum & dei filium & hominem perfectum sanctum & immaculatum: ipsa beatissima uirgine remanente uirgine & integra in eternum. Vide ergo cum quanta ratione in incarnationis opere talis modus est habitus: decuit enim ipsum deum in opere tam sublimi agere congruentissime comunissime completissime. Congruentissimus autem modus est: ut medicus ex opposito respondeat morbo: & reparatio lapsus: & remedium uocamento. Quia igitur humanum genus lapsum fuerat per diaboli suggestionem: & per consensum mulieris decepte scilicet Eue: & per generationem concupiscentialiter transfundentem originale in prolem: congruum fuit quod e contrario hic esset angelus bonus annuncians & suadens bonum: & uirgo credens & consentiens

In bonum suavitatis & charitas spiritus sancti sanctificans & fecundans ad conceptum immaculatum: ut sic contraria contrariis curatur. Ac per hoc sicut mulier concepta per diabolum: & per uirum peccatorem concupiscencialiter cognita & corrupta: transfudit in omnes culpam: morbum: & mortem: sic mulier per angelum erudita: & per spiritum sanctum sanctificata & fecundata absque omni corruptione tam matris quam corporis prole generaret: que oibus ad ipsam ueniens daret gratiam sanctitatem & uitam.

Attende autem quod hec beatissima uirgo huic conceptioni materia purissimam ministravit spiritu sancto super eam ueniente & in ea eradicante totaliter fornicem & eam supernaturaliter fecundante: ita quod actione spiritus sancti illa materia de qua formatum est corpus iesu digesta & ad uterum uirginis absque aliqua sui corruptione & libidine aduicta fuit & formata & organizata: ita quod totum illud quod actiue facit semen uiri in formatione humani corporis: totum suppluit & fecit in uirgine uirtus spiritus sancti cum inestimabili mundicia & puritate: sicut ipse deus est mundus: propter quod christus dicitur conceptus de spiritu sancto: ut ista prepositio deponeret habitudinem cause efficiens respectu corporis per appropriacionem ut dictum est. Respectu autem suppositi christi quod est persona diuina habet habitudinem consubstantialitatis. Et ideo hoc ipso quod creditur christus conceptus de spiritu sancto habet habitudinem propriam respectu corporis per ipsum formati: habitudinem autem consubstantialitatis habet ad personam assumptam. Licet autem Cnosostrus super Mat. & Dam. li. iii. uideatur dicere quod scilicet siue ipsa diuina sapientia & uirtus fuerint uelud semen in conceptione iesu. Et Hieronymus multum uideatur hoc detestari: tamen facilis est concordia utrorumque: quia cum sancti sint: idem omnino intendunt. In femine. n. intelligitur uirtus actiua. Et secundum hoc Cnoso. & Dam. comparant femini spiritum sanctum uel filium qui est uirtus altissimi. In femine etiam intelligitur substantia corporalis decisa a patre: que in conceptione transmittitur. Et hoc modo sanctissime Hieronymus negat spiritum sanctum fuisse pro semine. hoc enim dicere immoderatum est & blasphemum. Licet autem christus dicatur conceptus de spiritu sancto & de maria uirgine: proprie tamen beata uirgo dicitur mater christi: quia ipsum uere genuit sicut uera mater in ydempatitate sue speciei & in natura uiuente: & secundum generationem edita: & hoc sufficit ad rationem maternitatis. Spiritus sanctus autem licet sit principium actiuum in generatione christi: non tamen dicitur pater christi: quia ipse non genuit christum similem sue speciei: sicut pater generat filium. Nec de substantia spiritus sancti aliquid est transmutatum in formatione christi: quod tamen requiritur ad rationem paternitatis in productione oium hominum. Nec etiam ipse christus dici debet adoptiuus filius spiritus sancti: nec dei patris nec totius trinitatis: quia illud quod dicitur de aliquo secundum perfectam rationem filiationis: unde quis secundum

naturam humanam sit creatus & iustificatus: non tamen debet dici filius dei nec ratione creationis nec ratione iustificationis: sed solum eterne generationis secundum quam est filius solius patris. Et quia filiationis est proprietas personalis filii dei: & homini christo est communicatum esse personale ex mera gratia: & nec est singularissima dignitas humanitatis christi. ideo christus est secundum quod homo non debet dici filius ad optius nec filius. scilicet. nec etiam totius trinitatis sed solum uerus & naturalis filius dei patris: ut per hoc exprimat illius excellentissime humanitatis dignitas personalis. Quia uero illud opus a deo processit modo consissimo: per uerbum enim incarnatum reparatur lapsus hominum et ruina angelorum & lapsus hominum reparatur secundum utrumque sexum: ut medicamentum sit ceteris oibus decensissimum fuit quod ad incarnationis mysterium fieret concursus angeli: mulieris: & uiri. Angeli: ut denunciatis & cogaudens. Mulieris. scilicet. uirginis: ut concipientis in utero: uiri uero ut concepte proles in esse perfectio: ut sic Gabriel angelus esset nuncius patris eterne: uirgo immaculata esset templum spiritus sancti proles concepta esset ipsa persona uerbi. Ac per hoc in communi reparatione omnium communis fieret concursus trium de triplici hierarchia dilatato nomine hierarchie diuina. scilicet. angelica & humana. Licet autem filius dei carne assumptum portuisset de quacumque materia uoluisset: consequentissimum tamen fuit: ut de beatissima uirgine carnem acciperet. Primo quidem tota natura humana nobilitata est: unde Augustinus in libro. lxxxiii. q. dicit hominis liberatio in utroque sexu debuit apparere. ergo quia uirum oportebat suscipere qui sexus honoratior est: concipientis erat ut feminei sexus liberatio hinc appareret: quia ille uir de femina natus est. Secundo quia per hoc ueritas incarnationis asstruitur: unde Ambrosius libro de incarnatione. Multa secundum naturam inuenies & ultra naturam: secundum conditionem & enim nature in utero femine corporalis fuit: sed supra conditionem uirgo concepit & genuit: ut crederes quia deus erat qui in nouabat naturam: & homo erat qui secundum naturam nascebatur ex homine. Et Augustinus dicit in epistola ad uolusianum. Si omnipotens deus hominem undecumque formatum: non ex materno utero crearet sed repentine inferret aspectibus nouam opinionem confirmaret erroris: nec hominem uerum suscepisse ullo modo crederetur & dum omnia mirabiliter facit: aufert quod misericorditer fecit. Nunc uero inter deum & hominem mediator apparuit: ut in unitate persone copulans utrumque naturam: & solita sublimaret insolitis: & insolita solitis repararet. Tertio quia hunc modum completitur omnis diuersitas generationis humane. Nam primus homo productus est de limo terre sine uiro & femina: Eua producta est ex uiro sine femina ceteri uero homines producantur ex uiro & femina: unde hoc extremum quasi christo concipientissime relictum est ut per spiritum sanctum produceret de semina sine uiro. Per

etiam ratio quarta addi: quia per hoc predestinatio eterna: que beatam mariam ad dignitatem maternitatis cum uirginitate elegerat: per hunc modum hoc ipsum compleuit: ipsam super omnem puram creaturam inestimabiliter exaltando. Habuit autem hec conceptio tria nobilissima priuilegia. scilicet. quod esset sine peccato originali: quod esset non puri hominis: sed dei & hominis: quod esset conceptio matris & uirginis. Ista tria a natura non habuit: sed a spiritu sancto. Et ideo dicit Damascenus quantum ad primum: quod spiritus sanctus superueniens uirgini purgans ipsam. id est. presteruans ne cum peccato originali conciperet: fornicem totaliter extirpando. Quantum ad secundum dicit: & uirtute uerbi dei susceptuam tribuens. id est. ut conciperet uerbum dei. Quantum ad tertium dicit. Simul autem & generatiua: ut. scilicet. manens uirgo posset generare. Attende autem quod caro christi semper dicitur a peccato fuisse immunis. Et quando caro christi comparatur ad Adam & ad alios patres: dupliciter contingit errare in hac comparatione. uno modo si attribuitur christo uel eius carni conditio peccati: puta si dicatur quod christus in adam peccauit: uel quod in Abraham decitatus fuit. Istud enim falsum est: quia non eo modo fuit in patribus ut peccatum posset ad ipsum deriuari: quia non fuit in eis secundum legem concupiscentie siue secundum rationem seminales: sed solum secundum corpulentam substantiam. Alio modo contingit errare si attribuiamus ei quod actu fuerit in patribus primis: ut si dicatur quod caro christi secundum quod in christo fuit sine peccato: ita et in Adam actu fuit sine peccato. per hoc dantes intelligere quod in Adam & in aliis patribus fuit aliquid pars eius que peccato non fuit obnoxia & sic traducere tur munda usque ad uirginem: ex qua corpus christi postea formaretur: quod falsum est: quia caro christi non fuit secundum aliquid signatum quod posset distinguui a reliqua carne: sicut purum ab impuro in Adam & in aliis patribus. Caro etiam humana peccato inficitur: quia per concupiscentiam concipitur: nihil autem est in prole quod non concupiscentia trahatur a parente: & ideo in eis nihil fuit mundum: sed in beata uirgine totum est mundatum per spiritum sanctum. Postmodum autem quia incarnatio processit modo completiuo. hinc est quod in conceptione completio debita fuit in prole: in conceptu: & in modo concipiendi: quia uero completio debuit esse in prole hinc est quod in instanti factio conceptu uirgineo non solum facta fuit totalis uirginis sanctificatio: sed etiam ipsius benedictae particule de qua debuit benedictum christi corpus formari distinctio: & ad locum uteri uirginis mundissima

Deductio

Consolidatio

Confirmatio

Animatio illius carnis

& per unionem anime ad carnem uiuificatio: & totius hominis plena & perfecta ad personam filii dei unio: ut sic uirgo uero de filio conciperet per unionem carnis

ad diuinitatem: mediante spiritu rationali: per quem tamque per medium caro idonea erat ad unionem. Quia uero completio debuit esse in conceptu: ideo completus est ille quatuor modus producendi humanam naturam de muliere siue uiro de quo dictum est supra.

Quia et completio debuit esse in uirtute concipientis. hinc est: quod in conceptione filii dei simul concumit Virtus innata
Virtus infusa
Virtus etiam increata

Prima materia preparauit. secunda segregando purificauit. tertia subito perfecit. Et sic beatissima uirgo maria fuit completissimo modo mater filii dei spiritu sancto

Purgante

Excitante

Adiuuante

Eleuante

naturam ipsius sanctissime uirginis: & complete faciente etiam conceptum illius diuinitate proles. Oportet quod sufficiens est intelligere quale fuit illud de celo immensum incendium: collatum refrigerium: infusum solatium: tam in sanctissime uirginis mente quam carne! Quarta fuerit nobilitatio generis humani in concepta prole: quatuorque descensio maiestatis: & quod inestimabilis sublimatio uirginis matris: uere nullus deuotus & uere catholicus debet negare: quin tunc tanta perfectio gratie tanta abundantia carismatum diuinitatum: & tanta uirtutum omnium consumatio fuerit beatissime uirgini matri dei in illo conceptu data: quanta potest recipere uatrix creatura sine unione personali. Et sic in oibus post filium sanctissima mater habuit perfectissimum & ineffabilissimum statum consumatum in omni perfectione actiue & contemplatiue absque aliquo diminutione & defectu. Opinor autem pie engendo mentem ad uirginis matris excellentiam: quod ex tunc mens eius taliter fuit stabilita quod sine aliqua interruptione fuerit summe in contemplationis actu & gustu: & hoc supra omnem modum alterius creature. citra tamen beatificam uisionem. Et puto quod ois ignorantia non solum culpabilis: quia de illa non est dubium. nunquam. n. habuit: sed et ois ignorantia quomodo dolibet dicens defectum ex peccato originali tamen fuit sibi ex tunc ablata & plenissimus hitus sapientie totum ipsius mentis perficiens fuerit sibi a spiritu sancto infusus: maxime quod suffragatur ad uirtutum perfectionem: Et quod occupationes exteriorum sensuum nunquam reollectione mentis & contemplationis actu impedirent in ea: & ipse contemplationis actus mentis plenissime in deum recolligens non impediret debitum & uirtuosi officium administratione partis inferiorum sensuum: quin & se dulcissime ministrauerit dulcissimo iesu filio humilitatis sue tam in infantibus necessitatibus corporis sui: quam in aliis que in decursu uite sue circa ipsum est sensibiliter operata: que etiam in oibus aliis que ad instructionem & utilitatem proximi siue apostolorum: siue quorumcumque aliorum necessaria uidebantur: imo iste due perfectiones actio & contemplatio puto quod in ipsa ex inestimabilitate glorie sue & uirtutum se mutuis respectibus intendebar.

Nec puto quod somnus qui nobis inabyssat & sepelit actus rationis & liberi arbitrii: & per consequens actum meriti & demeriti in illa habuit hunc effectum immo puto quod liberum arbitrium suum ipsa non fuerit ex sono submeritum: sed anima sua libere & actu meritorio simul & contemplatio non obstante somno tendebat in deum. Et alias multas perfectiones reputo ipsam tunc consecutam nobis ineffabiles & incomprehensibiles. Que etiam secundum experimenta nostre infirmitatis & corruptionis ipsas uidentur. Ad ista autem sententiam de uirgine matre dei reuerentissima mouent me illa que idubitanter tenemus de ipsa. Ex quibus supradicta uere possunt concludi. scilicet. Plena expurgatio & fomitis eradicatio: & omnis originalis infectiois Plena assimilatio totius carnis uirginis & sue sanctissime prolis. Plena participatio plenitudinis gratie christi mentis & Plena diffusio gratie in ipsa manans ad filium dei personam conceptam in ipsa & per ipsam: & eminentia dignitatis & status materni principii in quo sibi non comunicat aliqua creatura. Et primo sic arguo. Si fuit plene purgata a fomite: ergo ab omni infectione in humana natura ex fomite causata: sed impedimentum omnium predictorum est impedimentum imperfectionis magne sicut patet deducendo: & maxime impedimentum somni & destructio actus contemplatiui: ergo nullo modo uideretur fuerit in ea. Cum igitur omnis hebetudo mentis & alii defectus quos in nobis experimur: etiam in expurgatis non sinant statim & libere mentem ferri in deum. Sed quasi experimento cognoscimus quod ac si sonus esset interruptio nostri esse & influxus gratie dei in nobis uideretur quasi de nouo fieri & cum nouo conatu oportere nos redire ad mentis dantem & subtilitatem: quam primo fueramus experti: ac si mens resurgeret: sicut facit a magna prostratione & sepultura sue libertatis & cognitionis.

Nec ualet si diceret quod ista est conditio nostre mentis & corporis: & ipsa non fuit educa de statu corporis animalis. Non enim est uerum quod ista sit conditio nature: sed est magis nature per peccatum infectio: prostratio: & infirmitas: a quibus plena purgatio a fomite debuit eam plene liberam reddere. Et quod hoc non sit nature conditio expresse dicit Augustinus in statu innocentie fuisse clarior contemplatio dormientium: que sit modo uisio uigilantium. Comuni ter enim magis uidentur sentire doctores quod in statu innocentie non perdidisset homo liberum arbitrium siue rationis usum propter sonum: nec nati fuisset filii subiecti ignorantie. Dicit enim Augustinus quod approbare falsa pro ueris non est natura hominis conditio: sed pena damnati. Item in Enchiridion. cap. viii. satis expresse uocat errorem omnem de peccato & hoc dicit indecorum & indecens & ad huius uite miseriam pertinere. nihil autem tale uideretur conueniens matri dei. Puto enim quod in ea ex tunc fuerit altior & inestimabilis dulcor contemplatio: que fuerit in Adam: nec mirum quia gustabat deum ut filium

uteri sui. Et uirtus regitua corporis impleto dei obsequio sine aliquo uitio tanto fuit in ea perfectior quanto in maiori altitudine uirtutum regebat: cum & dolores & penas tam metis que corporis plene sublimabat & inferebat in deum: ab eis nec in minimo impedita. O felix reformatio & paradisi status maior: que illa fuerat quam nobis ademit congressio peccati: propterea quomodo tibi uideretur conueniens quod in summa plenitudine gratie que debetur statui materno magna pars temporis que occupatur in sono transiit sine actuali relatione ad deum: uel etiam sine plena ratione merendi? Licet enim uoluntas qua uolo dormire ut possim uiuere ad honorem dei sit actus mentorius in quo actu possit sonus aliqui ter dici meritorius: tamen in sono sic ligante liberum arbitrium sicut sonus ligat nos: nec actus meriti a mente procedit. Quod autem deceat summam gradum pure creature gratie que fuit in matre deuota mens penset. Nec etiam est contra hoc si diceret quod hec est pena peccati: & pene non fuerunt sibi ablata: sicut nec filius suus carere uoluit: quia licet pene que sunt pure pene & materia uirtutis & adiutorium perfectionis merendi & nullum impedimentum uirtutis perfecte: & que totam naturam communiter consequuntur: remanserint tam in christo que in ea: sicut fames: sitis: tristitia de malo tam suo que alieno: tamen ille pene que sunt impedimenta perfectionum: sicut ignorantia: concupiscentia: ligatio liberi arbitrii: & distractio actus contemplatiui non debuerunt in ipsa remanere: sicut nec a christo fuerunt assumptae. Ex secundo. Caro uirginis & prolis est eadem caro & similis puritatis. Sed in christo non fecit caro christi sue matri defectus predictos: igitur uideretur quod nec sue matri. Secundum. n. apostolum Si delibatio sancta est & massa & cetera. Et Augustinus dicit in sermone de assumptione domine: quod caro uirginis & caro prolis sunt eiusdem puritatis: unde uideretur quod nullum defectum quem non assumpsit benedictus iesus in carnis assumptione: dimiserit in sua sanctissima matre. Ex tertio sic arguo. Dicit enim Hieronymus in sermone assumptionis domine quod totius gratie plenitudo que est in christo: in manam uenit que aliter. Aliter inquam ut mihi uideretur: quia in christo sicut in homine personaliter desiccato & in maria sicut in templo ipsi uerbo singulariter dedicato. In christo ut in capite influente. In maria ut in collo quasi toti corpori ceteris transfundente. In christo fuit ut in supposito sustinente & influente ex uniuersali fonte omnis gratie lumen. In maria sicut feliciter hoc omnia in mente concipiente que carne: sicut dicit Augustinus. Si ergo tota plenitudo gratie que in christo est uenit in mariam: ergo ille plenitudines superius dicte: & alie multe maiores & ineffabiles nobis. Nec ualet instantia si diceret quod in christo fuerit beatifica uisio ab instanti sue conceptionis: nec ista prerogatiua fuit tunc data uirgini: igitur similiter nec iste alie. Non enim est simile. Gratia enim uisionis beate

omnino competit christi humanitati: & est decens ex unione personalis uerbi. Non enim est decens ut unia tur uerbo ut supposito: & non fruatur ipso. Sed perfectiones que competunt christo secundum perfectionem uie debent diffundi in sua beatissima matre. Unde puto quod omnes gratie substantialiter mentem perficiunt: & que non repugnant statui creature: & que sunt contra beatitudinem patrie debent sibi comunicari: sed predicta non repugnant: ergo cetera. Et si diceret non habuit omnem gratiam: quia non fuit sacerdos nec predicator: & cetera. ista ista: quia non sunt substantialiter perficientes mentem: sed quidam gratie gratis date secundum exigentiam singularium personarum. Ex dignitate autem materni principii: si potest argui efficaciter quod deicit filium suum in omnibus que non repugnant statui creature uiatricis: & humane nature supplere perficere: & omnem defectum que perfectionem diminuat actu uel habitu ab ipsa remouere: sicut sunt defectus oppositi perfectionibus memoratis. Cum enim nullus dubitet filium potuisse ista in matre perficere: minus debet dubitare ipsum hoc facere uoluisse: & per consequens fecisse: quia hoc filialem reuerentiam deuit.

Item si in generatione filii dei ex ipsa uirgine plus potuit gratia que natura: non est mirandum filium in mente uirginis super id quod natura nostra infirma apprehendit: ineffabilia fecisse. & quo ad donum sapientie & quo ad consumptionem gratie. Unde puto quod stupendo modo dilatatus fuerit sinus matris ad respectus & actus ineffabiles: tam respectu dinarum perfectionum: que et respectu affectualium dilectionis uel deuotionis & multiplicata relationis oium saluadorum: quos ipsa sicut uera mater genuit in christo: & simul cum christo portauit intra sue uiscera charitatis. Et si aliqua in scriptura uidentur ostendere imperfectionem in matre: multipliciter possunt exponi: ita quod suffragantur ad ista: sicut ex parte dictum est supra in precedenti capitulo: cum ageretur de perfectione mutui consensus. Attende autem quod quatuordecim dicitur per Hieronymum: siue per quemcumque: quod tota plenitudo gratie que est in christo: requieuit in Maria: et licet nos dixerimus quod per omnia debuit filio assimilari in perfectione tam mentis que corporis: oportet semper intelligi quod ista plenitudo & assimilatio est intelligenda secundum gradum: ut quantum dignitas materni principii distat a dignitate unionis suppositi: tantum distat utriusque perfectionis. Nec per hoc mens infirma aliquid arguat contra predicta: quia omnes supraposte perfectiones & alie incomparabiliter maiores includuntur in dignitate materna: nec per hoc adequatur christo & cetera. Attende similiter quod mentis pag. se exquirere calumniari possent ista uerba marie interpretari calumniando uocabula uel modum loquendi. Sicut tamen illa mens quecumque sit: quod illud non est officium studiosi nec deuoti iusti & sue scilicet me misis: quod potius sicut pure circa hoc scribetis negotia deuotio: sic & pii lectoris interpretatio referatur. Et ut ad omnia supradicta: utar argumento Augustini & uerbis: audi ipsum loquentem in sermone assumptionis domine. dicit enim sic. Est solium

nostri pacifici salomons: & licet ponatur thronus matris ad dexteram eius: tamen est inestimabilis gradus: qui quidem gradus in omnibus celestibus ordinibus hierarchie obseruatur: de quibus ista magis dicitur: dum ager de assumptione huius sacratissime matris. Suscipiat hunc sensum fratna charitas: put christi spiritus inspirauerit: & si resistere his elegerit: cum non uult dicere hoc christum non posse proferat: quasi non conueniat uelle. Et si dei filium nosse ueraciter ostendit: incipiam ei credere: de quibus aliter non presumpsit sentire. Si ergo uera sunt que dixi tibi gratia christi: quia de sancta uirgine matre tua: nisi quod pius est aut dignum sentire non potui. Si ergo dixi ut debui: ap proba christe obsecro tu & tui: hec Augustinus. In quo sensu etiam predicta descripsi.

Iesus plene dotatus

Cap. ix.

Trendendum est anima christo deuota cum quanta perfectionis dote tuus iesus intrauerit mundum: & ut ista tibi magis disticte pateant: secundum quod balbuciendo possumus dicere: scias quod fuit perfectissimus plenitudinis

Gratie in effectu

Sapientie in intellectu

Meriti in exteriori opere & effectu.

De plenitudine gratie in affectu debes scire: quod in ipso a sui conceptione fuit plenitudo omnis gratie: quantum ad gratiam singularis persone: & quantum ad gratiam capitis: & quantum ad gratiam unionis: ita quod per gratiam singularis persone habuit omnes culpe impunitatem: & quantum ad actum & quantum ad possibilitatem: quia nec peccatum habuit: nec peccare potuit. Per gratiam unionis: ipse est dignus non tamen communi felicitate glorie: uel cuiuscumque creature excellentie: uerum etiam adoratione patrie: que est cultus reuerentie soli deo debitus. Et ut tibi manifeste que est gratia unionis: scias quod ipsa gratia unionis non est aliud quam ipsum esse personale: put intelligitur gratuito ex mera dei bonitate nullis precedentibus meritis: datum: huiusmodi assumptae: per quod donum ipse homo uerus est deus unitate suppositi. Et ideo dico quod ille homo per hanc gratiam est adorandus ut summus deus: quia ipse est super omnes benedictus deus. Hec autem unio est quedam relatio que habet esse suum regale sicut in subiecto in humana natura: secundum rationem autem in diuina persona: & ideo secundum aliquid dicit quid increatum: & secundum aliquid quid creatum. Mutatio enim ad quam sequitur relatio facta est in natura humana: dum est assumpta a uerbo: ipso uerbo non mutato: sed ex mutatione assumptae humanitatis dicitur uerbo relatio aduenire personalis unionis actiue. Et ipsum diuinum suppositum importat: ut unitum humane nature: & ipsius suppositum que est dignitas benedicti iesu: que facit eum secundum apostolum benedictum deum. Hanc etiam unionem sequitur habitualis gratia ipsius iesu: secundum habitua lem rationem intelligendi: que habitus dicitur gratia habitualis persone. Quod autem sequitur: & nullo modo possit precedere ordinem intelligendi: nam

ordie tpris simul sunt: pot patere ex tribus. Primo quide secundum ordinem principiorum utriusque principium enim unionis est persona filii assumens humanam naturam: que secundum hoc dicitur missa in mundum: quia naturam humanam assumpsit: principium autem gratie hitualis quod cum caritate datur est spiritus sanctus: quod secundum hoc dicitur mitti: quia per caritatem matrem in hitat. Missio autem filii secundum ordinem nature potest esse missione spiritus sancti sicut generatio filii preintelligit spirati oni spiritus sancti: qui a patre filioque procedit: unde unio personalis secundum quam intelligitur missio filii est prior ordie nature gratia hitualis secundum quam intelligitur gratia spiritus sancti: in natura autem humana corrupta nunquam fuit facta missio spiritus sancti per in hitantem gratiam in quibusque partibus: precedebat enim christum: nisi presupposita & preintellecta diuino concepto missione filii dei in carne: unde omnes iustificati per fide iplicate uel explicite uniti christo: quia in eis fuit spiritus sancti adoptio. Secunda causa accipit huius ordinis ex hitudine hitualis gratie ad suam causam: gratia enim creat in homine ex persona diuinitatis: sicut lumen in aere ex parte solis: unde dicitur. Ezechielis capitulo xxxiii. Gloria domini israel ingrediebatur per uiam orientalem: & terra splendeat a maiestate eius: plenitudo autem dei in christo intelligitur: secundum unionem humane nature ad diuinam personam. Hec autem singulari unione solum patris est deus christi humanitati: gratia hitualis ergo intelligitur ut consequens hanc unionem: sicut splendor solum solis. Tertia huius ordinis ratio assumi potest ex fine gratie. Oritur enim gratia ad reddendum subiectum grati: & ad expediendum ad bene agendum per sui rationem in hitis uirtutibus & donis. Gratificatio autem & actio est supposita ut iam dicitur: unde presupponit hipostasim operantem & gratia: ypostasis autem presupponit in humana natura christi unione. Et ideo gratia unionis secundum intellectum precedit gratiam hitualis: unde licet gratia hitualis sue unionis non possit dici christo homini naturalis. quod sit causa ex principis humane nature: dici tamen potest naturalis tanquam pueniens in humanam naturam causante diuina natura ipsius & eius persona: quod etiam uno modo naturale dicitur homini illud quod ab ipsa natiuitate habet secundum illud. Eph. xx. Eramus natura filii ire. Et. Sap. xii. Neque est narratio illorum & naturalis eorum malitia. Idcirco quod utraque gratia in christo est ab instanti in conceptione & natiuitate: potest dici isto modo christo naturalis: unde Augustinus dicit in enchiridion. In nature humane susceptione fit quodam modo ipsa gratia illi homini naturalis: quasi nullum possit peccatum admittere. Attende autem quod necesse fuit ponere gratiam hitualis in christo propter tria. Primo propter unionem anime illius ad uerbum dei. Quantum enim aliquid receptiuum propinquum est cause influenti: tanto magis participat influentia eius. Influxus autem gratie est a deo: secundum illud. Gratia & gloria dabit dominus. Et ideo magis fuit conueniens ut anima illa non solum recipet influxum diuine gratie coit r sed sume ex tanta ineffabili unione. Secundo propter nobilitatem illius anime cuius operationes oportebat propin-

quissime attingere ad deum per cognitionem & amorem. Et quod licet humana natura assumeret ad esse personale filii dei: quod filius dei cognoscit & fruit se actu essentiali cum patre & spiritu sancto. Cuius anima capax non fuit propter differentiam nature ideo oportuit quod sua cogniti onem & fructum haberet hitum gratie qui humane nature eleuaret quam recepit secundum quod decebat in summa plenitudine: humane nature assumpsit. Et ex ista gratia hituali processit in potentiam anime christi omnes perfectiones uirtutis tam uirtutum quam donorum: tanquam perfectionis gratie gratum faciens: quod gratie gratis date. Tertio etiam fuit conueniens ponere hitum gratie in christo propter hitudinem ipsius christi ad genus humanum: christus enim in quantum homo mediator est dei & hominum: ut dicitur. I. thym. secundo: & ideo oportebat quod haberet gratiam in alios redundantem secundum illud. Ioannis primo de plenitudine eius omnes accepimus gratiam per gratiam. Attende autem quod in christo potest attendi duplex gratie plenitudo: uno modo: Ex parte ipsius gratie: Alio modo ex parte habitus gratie. Ex parte quidem ipsius gratie dicitur esse gratie plenitudo ex eo quod aliquid attingit ad summum gratie & quantum ad essentiam: & quantum ad uirtutem quod habet gratiam in omni excellentia qua potest haberi: & in maxima excellentia ad omnes gratie effectus: talis plenitudo est solius christi. Secunda plenitudo ex parte habitus gratie & tunc dicitur subiectum habere plenitudinem gratie quod habet gratiam secundum quod competit statui suo & officio: put in eo est interfecta gratia: uel ad terminum eius prefixum a diuina bonitate in merito christi hominis. Secundum illud eph. quarto. Vnicuique uelut donata est gratia secundum mensuram & cetera. Secundum hoc etiam apostolus dicebat: ut impleamini in omnem plenitudinem dei. Talis ergo gratie plenitudo fuit in christo plenissime: sicut decuit hominem tale sic sublatum ut esset deus. Et talis gratie plenitudo secundum gradum sibi debitum conuenit omnibus electis: ita quod beata uirgo est plena gratia: sicut decet excellentissimam matrem christi. Stephanus in inferiori gradu sicut decet strenuissimum pugilem. Et secundum istum modum plenitudinis licet sint omnes electi pleni: quod omnes pueniunt ad illud quod est sibi dispositum a deo in christi merito: tamen aliter plenus est modus: aliter plena est celi capacitas dilatata. Sic autem christus est perfectissimus in plenitudine gratie omni modo: sic beatissima uirgo habet plenissimam gratiam secundum quod decet matris dignitatem. Et quantum potest capere secundum ordinem quem fecit deus capacitas creature non unite. Et sic omnes alii secundum illum statum & gradum ad quem predestinati sunt in christo iesu: in quo solum gratificati sunt ab eterno. Sicut dicitur eph. primo. Et electi fieri conformes imaginem filii benedicti iesu habent gratie plenitudinem secundum mensuram donatiouis christi: quam eis in semetipso liberaliter donauit & in eorum iustificatione temporaliter tribuit. Potes igitur uidere quante imensitatis fuerit ista gratia que proprie dicitur gratia unionis: nam sic est infinita. Sicut ipsa persona uerbi. Si autem consideretur gratia christi prout est quidam habitus causatus et receptus in christi anima sicut in subiecto: & sic non

est dubium quod oportet dicere quod sit quid finitum. Dicitur tamen aliqui quod si consideret secundum propria rationem gratie quia illa gratia illuminat quia si habet quicquid potest pertinere ad rationem gratie: & non datur ei secundum aliquam certam mensuram illud quod ad rationem gratie pertinet: eo quod secundum propositum dei cuius est gratia mensurare: gratia confertur anime christi. Sic quidam uel in principio gratificationis in humana natura: secundum illud ad eph. i. Gratificauit nos in dilecto filio suo. Sicut si dicamus lucem solum esse infinitam: non quidem secundum suum esse: sed secundum rationem lucis quod habet quicquid ad rationem lucis potest pertinere: licet bene dicatur quod isto modo datur gratia christo: non tamen sequitur quod sit simpliciter infinita: quod totum quod est de ratione gratie ut creata est finitum est: licet autem gratia christi habeat infinitum effectum: quod extendit se sufficienter ad salutem humani generis & etiam infinitorum electorum si possibile esset eos fore infinitos: non propter hoc simpliciter infinitus est habitus gratie eius: sed bene infinita est gratia unionis: ratione cuius plene potest saluari. Quod autem dicitur ioan. iij. Non ad mensuram dat deus spiritum sanctum christo. non est contra hoc quomodo cumque accipiatur: uno enim modo exponitur de dono quod deus patet ab eterno dedit filio diuine nature: unde quedam glossa dicit ibidem. Tantus est filius quantum est pater: Alio modo potest referri ad donum unionis humane nature: quod sic dictum est infinitum. unde dicit glossa. Sicut pater plenum & perfectum genuit uerbum: sic plenum ac perfectum est humane unitum nature: Alio modo potest referri ad gratiam habitualem: in quantum gratia christi se extendit ad omnia que sunt gratie: Unde augustinus hoc exponens dicit. Mensura quedam donorum diuisio est. Alii. n. datur sermo per spiritum sapientie: alii sermo scientie: sed christo plene dantur omnia: quia non ad mensuram accepit supple alicuius doni. Per hanc autem tam abundantissimam gratiam christo datum est secundum quod homo ut sit caput ecclesie. Ecclesia enim unum corpus mysticum dicitur secundum similitudinem ad naturale corpus hominis secundum diuersa membra que habent diuersos actus. Sicut docet apostolus ad rom. xii. Et prime ad. Corinth. xii. In hoc quidem corpore christus est caput secundum similitudinem humane capitis. In quo tria possumus considerare. 6

Ordinem

Perfectionem

Et uirtutem

Ordinem quia caput est prima pars hominis in capiendi a superiori: et inde est quod omne principium concludit nominari caput: secundum illud ezechielis. xvi. Ad omne caput posuisti me lupanar tibi. Perfectionem autem: quia in capite uigent omnes sensus interiores & exteriores: cum in ceteris membris sit solum tactus: propter quod uiri perfecti uocantur capita in scriptura: secundum illud. Ezechiel. xv.

Senex & honorabilis ipse est caput & propheta: docens mendacium ipse est cauda: uirtutem quoque: quia uirtus ceterorum membrorum & gubernatio eorum in suis actibus est a capite propter uim sensitiuam ibi dominantem & influxiuam in inferiora: unde etiam rector dicitur caput populi: iuxta illud. I. Roma. xii. Cum esses paruulus in oculis tuis: caput in tribus israel factus es: hec autem tria plene competunt christo spiritualiter. Primo. n. secundum propinquitatem ad deum gratia eius non solum est principalior & prior: sed est summa & principalissima & prima: & si non tempore: tamen dignitate & dei intentione: nam omnes alii acceperunt gratiam: & per ipsum & per respectum ad gratiam suam: immo quod plus est: nihil acceperunt nisi quod pro eis christus accepit: & eis liberaliter dispensauit: secundum illud ad Romanos viii. Quos presciuit: hos & predestinauit conformes fieri imaginem filii dei: ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Secundo uero perfectionem habet quantum ad plenitudinem omnium gratiarum: secundum illud. Vidimus gloriam eius & c. io. i. Tertio uirtutem habuit in se ipso propter sue gratie excessum in omnia membra ecclesie. Secundum illud io. primo. De plenitudine eius & cetera. Et quod humanitas christi tota dei uerbo coniuncta cui corpus per animam unitur ut supra dictum est: ideo tota christi humanitas secundum animam & secundum corpus influit in omnes homines & quantum ad animam: & quantum ad corpus uno modo in quantum membra corporis nostri per gratiam christi exhibentur arma iustitie: que iustitia: in anima existit per christum. Iuxta illud ad. Roma. vi. Iustificati gratis per gratiam ipsius. Alio modo influit in corpus: in quantum uirtus ne ab anima deriuat ad corpus. Secundum illud ad Romanos. ii. Qui suscitauit iesum a mortuis: uiuificauit corpora nostra per inhabitantem spiritum eius in nobis. Secundum igitur hanc plenitudinem gratie capitis ipse est caput omnium hominum: Attendendum autem est quod differentia est inter membra corporis naturalis: & inter membra corporis mystici. Membra corporis naturalis sunt omnia similia: sed non corporis mystici: nec quantum ad esse nature proprie: quia corpus ecclesie constituitur ex omnibus qui fuerunt a principio mundi usque ad finem: nec quantum ad esse gratie: quia & eorum qui sunt in uno tempore quidam carent gratia post modum habituri: alii autem iam habentibus. Sic ergo membra corporis mystici non solum accipiunt secundum quod sunt in actu sed secundum quod sunt in potentia: quia nunquam reducuntur ad actum occulto dei iudicio: propter eorum malitiam repugnantem. Quedam autem quod reducuntur ad actum non ex propriis meritis: sed ex sola misericordia dei: ut hi solum habeant unde gratias agant: primi non habeant quod reprehendant. Sic igitur accipiendo generaliter secundum totum tempus mundi iesus est caput omnium hominum secundum diuersos gradus. Primo & principaliter est caput eorum qui sibi uniuntur per dei formitatem glorie. Secundo eorum qui sibi uniuntur

per caritatem que est uoluntas. Tertio eorum qui actu sibi uniantur per fidem que est captiuatio intellectus sub christo: & quedam unio in eius uirtute. Quarto eorum qui uniantur potentie: quae tamen non est ad actum reducenda secundum proprium dilectionis diuine. Quinto eorum qui in potestate uniti sunt: que nunquam tamen reducitur ad actum eorum: scilicet mali malicia resistente: qui cum de mundo exeunt cum tali malicia esse simpliciter desinunt christi membra: quia non sunt in potestate ut christo coniungantur. Diabolus uero dicitur caput omnium impiorum: dicitur est supra: quod caput non solum influit in membris interioribus: quod quidem non potest facere diabolus: sed exterius gubernat membrorum actus dirigendo ad aliquem finem. Et sic etiam quilibet princeps uel princeps potest dici caput multitudinis sibi subiecte: per hunc modum diabolus dicitur malorum caput: quod ut dicitur. Job. xli. Ipse est rex super omnes filios superbie pertinet autem ad gubernatorem qui dicitur caput: ut eos quos gubernat: ad suum finem perducatur: suus autem diaboli est auersio rationalis creature a deo: unde a principio hominem ab obedientia: diuini precepti remouere tentauit. Ipsa autem auersio a deo habet rationem finis in quantum appetitur sub specie libertatis: secundum illud. Iere. ii. A seculo confregisti iugum: rupisti uincula: dixisti non seruiam. In quantum igitur ad hunc finem aliqui dicuntur peccando sub diaboli regimine: & sub eius gubernatione cadunt & ex hoc dicitur eorum caput. Ad cuius sequelam aliqui excitantur inducti per suggestionem: aliqui propria sponte eius malicia imitantur: uidentes uexillum sic proprie auersionis a deo. Sicut sub uexillo ducis quidam citati militat: quidam propria uoluntate electi. Et secundum hoc diabolus omnium malorum dicitur esse caput in quantum illum imitantur: secundum illud. Sap. Secundo. Inuidia diaboli mors introiit & cetera. Sequitur. Imitantur autem ipsum quod sunt ex parte ipsius. Attende autem quod sic antichristus non dicitur caput omnium malorum: sed aliquorum quos sua malicia in suo tempore ducet ad malum. Dicitur autem caput omnium malorum propter malicie plenitudinem & perfectionem: secundum quod perfectio est in malis: unde dicit glossa: super illud. ii. Thesal. Secundo ostendens se tamquam sit deus. Sicut in christo omnis diuinitatis plenitudo inhabitat: ita & in antichristo plenitudo omnis malicie. Quod quidem non est unio personalis cum demone: sicut quedam errando dicunt: sed abundantia influxus in eum sue malicie. Et quantum ad hoc omnes mali qui procedunt sunt quasi quedam eius figura secundum illud. ii. ad thes. tertio. Mystrum operatur iniquitatis. Licet autem membra christi in propriis naturis sic successiue generentur & sic successiue iustificentur in seipsis: & ad gratiam transferantur. Et ideo in capite nostro sublimissimo iesu omnes sunt sumus ab instanti sue conceptionis in suo comprehensibili actu sue fructificationis: beatificus est tam per se

quod per omnibus beatificatis laudes reddens sue infinitissime maiestati. In quantum autem uiator fuit per inestimabilem habitum sue gratie omnibus membris suis fuit coniunctus ut seipso omnia faceret & ipse suos electos omnia in se faciens secundum omnes actus & status quos unquam in ipsis electis acceptauit eorum descensio pietatis paterne: & omnes ipsorum gratias tamquam suas a patre recipiens: & ipsos electos faciens recipere in semetipso: impedimenta nostrorum resistentiarum expectans inestimabilibus lamentis supplicationis electorum in seipsum transformans in ipsis patiebatur moriebatur ieiunabat orabat & in ipsis omnia bona faciebat. Et ea quoque christus in se fecit de nobis cui mittit tamquam fundamento: & speciali radici nostri meriti: quicquid hodie per gratiam suam facit in nobis: unde in christo iesu comprehensore fuimus & sumus quicquid erimus in gloria beatitudinis. Et in ipso uiatore fuimus & sumus quicquid erimus uel sumus in participatione sue caritatis. O quantum tenentur membra tali capiti: qui nec ad modicum sua membra dimittit quod uniretur eis inestimabili effectu charitatis sue & sollicitudine prudentie in fluentie: & defensionis perpetue: hoc ostendens apostolus in christo esse completum: quod in seipso adhuc erat sciendum: dicebat ad eph. Secundo. Conuersus uenit in celestibus & condescendere nos fecit in iesu christo. Super quo dicit Gregorius quod tunc paulus in carchenis & in carcerem tenebatur: & tamen condescendere cum christo in celestibus gloriatur. Et secundum hunc sensum dicit apostolus primo. Omnia per ipsum & in ipso creata sunt: & ipse est caput corporis ecclesie: quod in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare: & per eum reconciliare omnia in ipsum. Et breuiter iste reduplicatio quae totiens facit idem apostolus de membris christi loquitur in aliquo loco quando superaddit in christo iesu uel in ipso uoluit ostendere istam inestimabilem coniunctionem quam habuimus & habemus in actibus & habitibus & perfectiombus mentis iesu tam uiatores quam comprehensores in quo sumus quicquid sumus in esse gratie: non secundum solam diuinam personam: sed secundum assumptam naturam. Hoc enim modo potest exponi illud uerbum. Gaudium meum meum in uobis sit: id est illud de quo gaudeo iam de uestra salute sit uobis in uestra beatitudine. Attende autem quod plene & perfecte esse caput ecclesie est proprium christo: sed quantum ad exteriorem gubernationem potest aliis conuenire sicut prelati dicitur caput ecclesie: secundum illud Amos sexto. Optime est caput populorum: differet tamen a christo: quia christus est caput omnium qui ad ecclesiam pertinent secundum omnem locum tempus & statum. Alii autem homines dicuntur capita secundum quedam specialia loca: ut episcopi suarum ecclesiarum: uel secundum tempus determinatum: sicut papa est caput ecclesie totius tempore sui pontificatus: & secundum determinatum statum: quia solus uiator. Alio modo etiam

differunt quia christus est caput ecclesie propria uirtute & auctoritate. Alii in quantum uices christi gerunt: secundum illud secunde ad Corinthios secundo: nam ego quod donavi si quid donavi propter uos in persona christi. Et capitulo quinto pro christo legatione fungimur: tanquam deo exhortate per nos. Plenitudo autem huius gratie capitis in christo iesu: licet secundum aliquam conditionem uel distinctionem sic refertur homini secundum quam non est caput angelorum. Sicut secundum uere conformitatem & spiritum: & secundum beneficium redemptionis adaptatione tamen ad illum respectum christus est caput omnium: beatorum angelorum & hominum: ubi enim est unum corpus: necesse est ponere unum caput: unum autem corpus similitudine dicitur una multitudo ordinata secundum distinctos actus & officia. Manifestum est autem quod ad unum finem. scilicet gloriam diuine fructificationis ordinatur & homines & angeli. Et ideo ista benedicta ecclesia triumphans est unum corpus ex hominibus & angelis constitutum. Totius autem istius multitudinis christus est caput & conformitate nature generis quia omnes sunt intellectuales & principitate: puritatis quia propinquius & immediatus heret deo & plenitudine perfectionis & uirtutis & plenissime fructificationis glorie. Participat enim gloria beatissime trinitatis non solum plus quam homines sed etiam plus quam angeli summi: immo plus quam omnes alii simul sumpti. Et ideo de eius influenza non solum homines sed etiam angeli suscipiunt: excellentissimum diuine bonitatis gustum: quia in ipso & per ipsum gustant deum ut suppositum personale. Et non solum a christo suscipiunt angelus gustum nouum: sed etiam a reuerendissima matre eius: in qua & per quam omnes beati gustant deum ut filium naturalem. Non autem tibi uideatur modi cum accreuisse illi superne ciuitati ex matre & filio: quia si bene ponderabis: non solum christus est summa hierarchia: sed plenissimus omnium aliorum. Ex ista autem exaltatione christi iesu dicitur ad eph. primo constituit eum deus pater ad dexteram suam in celestibus supra omnem potestatem principatum: & uirtutem: & dominationem: & omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo: sed etiam in futuro. Et primo subnectit quod ipsum dedit caput super omnem ecclesiam: non tantum militantem: sed etiam triumphantem. Ex premissis satis claret quod gratia capitis iesu influxit in omnes tam precedentes quam sequentes. Cum enim fides & ueritas uniant membra capitis: secundum illud ad Romanos tertio. Iustificati gratia per gratiam ipsius. Et eadem sit fides & caritas precedentium & sequentium: in omnes est huiusmodi benedicti capitis influenza ut merito dicatur: Qui prebant & qui sequebantur clamabant. Osanna filio dauid. Hic autem modus gratie habitualis unionis sue perso-

nalis & capitis maxime distribuitur. Ioannis. primo cum benedicto iesu dicitur: Vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre. Ecce gratia unionis: plenum gratie & ueritatis. Ecce gratia habitualis sue personalis. Et de plenitudine eius omnes accepimus. Ecce gratia capitis nostri benedicti iesu. De plenitudine autem sapientie istius benedicti iesu scias quod in ipso est omnis plenitudo sapientie: non solum quantum ad cognita: uerum etiam quantum ad modum & differentias cognoscendi. In christo nostro iesu fuit

Cognitio eterna ex parte diuinitatis

Cognitio sensibilis ex parte sensualitatis & carnis

Cognitio essentialis ex parte spiritus & mentis

Et hec fuit triplex scilicet quedam perfectio nature: quedam complementum gratie: quedam consummatio glorie: unde sapientiam habuit & ut deus: & ut homo: & ut comprehensor & ut uiator: & ut illuminatus per gratiam: & ut completus per naturam. Et ideo in uniuerso in christo fuerunt quatuor modi cognoscendi. Primus est per diuinam naturam & hoc cognouit omnia actualia possibilis finita cognitione actuali & comprehensua. Cognouit enim quicquid dicitur deus cognoscere noticia uisionis: non tamen omnia que deus cognouit noticia simplicis intelligentie. Et ideo cognouit non solum omnia quecumque temporis actu erant: sed etiam omnia possibilis fieri: non quidem solum secundum potentiam dei sed secundum potentiam creature. Secundus modus cognoscendi est per gratiam & hoc cognouit omnia spectantia ad redemptionem generis humani. Tertius modus est secundum naturam cuiusmodi fuit in adam: & hoc cognouit omnia que spectant ad uniuersam constitutionem. Quartus est secundum sensibilem experientiam: & hoc cognouit quecumque ueniunt ad animam quocumque modo per organum sensuum. Secundum quem modum dicit apostolus quod didicit per ea que passus est obedientiam. Ratio autem huius plenitudinis christi est quia sicut christus immunis debuit esse ab omni culpa: sic etiam debuit esse elongatus ab omni ignorantia: & cum ipse fuerit non solum diuina persona: sed etiam rationalis anima & sensitua: ideo necesse fuit quod secundum utramque naturam & secundum omnem animi potentiam esset totaliter repletus luce sapientie. Et ideo in ipso fuit plena cognitio secundum omnem rerum existentiam. Et quia res habent esse in eterna arte & in humana mente & in proprio genere: necesse fuit christum habere hanc triformem sapientie lucem. Ideo res in eterna arte cognouit ipse sicut eternus artifex per diuinam sapientiam & sicut comprehensor uerbo fruens: & in ipso tanquam in arte omnia creata cognoscens cognitione beata: qua non solum res in uerbo cognoscit sed etiam ipsum uerbum tanta plenitudine cognoscit quod in ista cognitione & fructio

ne ineffabiliter omnem cognitionem cuiuscumque beati transiendit. Licet autem ipsum uerbum se plenissime cognoscendum ostendat ipsi anime beate christi iesu: est tamen impossibile quod ipsum comprehendat: licet autem dicant aliqui quod cognoscant infinita: nullo tamen modo potest intelligi quod aliquid creatum quatumcunque beatum cognoscat infinitum simpliciter propter limitationem nature. Illam autem infinitatem que dicit esse in potentia creature: non est dubium quod anima christi cognoscit: quia talis infinitas nunquam est actu: nec cognoscatur per modum infiniti. Sed sicut mirabilia possunt accipi ab intellectu immaterialiter: ita infinita accipi possunt ab intellectu: non per modum infiniti sed quasi finite: ut sic illa que sunt seipsis finita sunt intellectui cognoscentis finita. Et hoc modo & alio ineffabili nobis non est conueniens dicere quod anima christi cognitione beata infinita cognoscat in uerbo. Breuiter concludo quod quantumcunque potest intelligi a quocumque intellectu possibile dari anime christi ex unione uerbi: tantum est sibi datum de cognitione beata & fructio: ut extendatur intellectus quantum potest excellendi: dum modo non traseat limitem creature: que gratia unionis perficit humanam naturam in christo quantum perfectibilis est. Quia etiam res dupliciter in mente habent cognosci: prout cognitionem acquisitam exercitio intellectus: quam non credo christo competere propter imperfectionem suam scilicet uel secundum lumen gratie nature integre: uel secundum habitum infusum reuelationis diuine: hinc est quod necessarium fuit ad perfectam plenitudinem sapientie christi hos duos modos esse in christi mente uel ratione. Primum scilicet per habitum innatum: sicut cognouerunt adam & angeli. Quia enim ratio christi & intellectus eius perfici debuit cognitione naturali & natura hominis bene instituta nata erat omnibus creaturis preesse & ipsas noscere tanquam eas que sibi deberent seruire: sicut patuit in primi hominis conditione: hinc est quod quantum ad istum primum modum cognoscendi cognouit omnia plene que sunt de constitutione mundi excellentius longe quam ad.

Rursus quia gratia magis respicit opus reparatiouis: ideo secundum istum modum cognoscendi quem dicimus esse per gratiam in christo & in quantum erat uator cognouit omnia perfectissime que spectant ad perfectam reparationem nostram. Et quia ipse fuit excellentissimus excellentissime primo modo cognouit. Hoc est supra omnem cognitionem christi in quantum uator. Attende autem quantum imenitatem habuit ista sapientia: quia in quantum redemptor habuit omnia peccata expiare. & magna & parua habuit omnia cognoscere & omnes modos quibus peccatur: uel quibus fit inductio ad peccandum. Non solum illa ad que redemptio sua applicata est efficaciter: aut illa que dele-

uit: sed etiam illa ad que applicari potuit efficaciter. Cognouit enim totam uirtutem sue gracie. Quodcunque bonum sit in humana natura acceptatur a deo ideo omnia habuit cognoscere: Et si bene deduxeris cum per ipsum iustaurata sint omnia & que in celo & in terra: per hanc scientiam habuit omnia cognoscere que possunt quocumque fieri in humana natura: siue in malis culpe: siue in beneficiis gratie tam in operibus actiue: quam in gustibus contemplatiue: & omne quod mouere potest humanam mentem bene uel male. Attendendum autem quod in hac scientia & in aliis conditionibus mentis: siue anime christi fuit eleuata sublimissime supra modum & statum quod possit cognosci & determinari a quocumque anima mente: Et ideo multum frivole sunt rationes ad concludendum in ista parte que trahuntur ex principis paganorum: secundum experimenta que traxerunt de sententia defectibilitatis sue: Ac si totus status excellentie humane nature fuisset comprehensus a soliditate deteriorationis paganice: unde stupeo de deductionibus rationum quas aliqui magistri qui dicuntur theologi ad perfectiones mentis christi probandas & ad eius excellentias diminuendas adducunt: quas propter detestationem & horrorem nec nominare intendo. Caueat autem sibi mens deuota: ut sicut dicit apostolus ad corinthios secundo. Ne quis eam decipiat per prophetiam & inanem fallaciam secundum elementa huius mundi id est secundum principia proprii experimenti: & non secundum christum id est non secundum altitudinem beneficiorum factorum christo & humane nature ultra comunem apprehensionem hominum. Verum in tali materia optime apostolus illorum prophetiam uocat inanem fallaciam: id est nullam habentem apparentiam. Cum enim principia nostre fidei ab inuisibilibus ueniant iuxta apostolum secunde ad corinthios quarto. Contemplantibus nobis non que uidentur: sed que non uidentur & principia huius terre philosophie ortum habent ab experientia cecitatis nostre: manifesta est fallacia a regulis paganis sepe a tali cecitate formatis uelle arguere contra excellentias status iesu tam in se quam in suis membris: tam in gratis in ipso contentis: quam in his que per ipsum continue infra corpus ecclesie diffunduntur. Hoc sit dictum pro defectu argumentationis paganice in toto decursu istius scripture modice. In quo loquimur de benedicti iesu ortu: decursu: exitu: statu: fructu. In hac autem scientia sic fuit christus perfectus & sic immediate ab ipsa diuinitate edoctus quod non fuit necesse ipsum aliqua adiscere: nec ab angelo nec ab homine: propter quod dicitur. Ioannis primo quod non erat necesse quod aliquis perhiberet ei testimonium de homine: ipse enim sciebat quid erat in homine non solum ut deus: sed etiam ut homo in diuino lumine. Et sic de hoc non fuit necessarium: multo mi-

nus de quocumque alio simili. Cum enim ipse esset fons nature humane & diuine: & testimonium in quo fit resolutio ueritatis: non fuit conueniens quod eius uentus esset ab alio quam a deo accepta. Licet autem dicitur angelus apparuisse confortans eum luce. xxii. non tamen illa confortatio fuit ex christi necessitate: quantum ad suam mentem: nec per modum instructionis: sed ad demirandam proprietatem humane nature: & angelus dicitur ei ministrasse: sed sic propter nos confortatur: ut in nobis scilicet fides ipsius incarnationis firmetur. Quomodo etiam dicitur onysius dicit capitulo quarto celestis hierarchie: uideo quod ipse iesus supercelestium substantiarum in persubstantialis substantia ad nostra ueniens stral mutabiliter obedienter subiicitur patris & dei per angelos formationibus non intelligitur subiectum fuisse christum angelicis illustrationibus ratione sui ipsius: quantum ad potentias mentis sue: sed ratione eorum que circa incarnationem agebantur & circa administrationem sue infantilis etatis & passibilis carnis: unde ibidem subdit quod per angelum nunciatur ioseph ad egyptum recedere: & rursum de egypto ad iudeam reductio. Quantum autem ad scientiam experientie per organa sensuum qui est quartus modus cognitionis iesu: debes scire: quod quia sensus non est perceptiuus nisi ad instantis presentiam. Hinc est quod secundum cognitionem sensualem: non simul cognoscebat omnia: sed modo hec & modo illa: iuxta quod opportunum erat ad redemptionem humani generis faciendam: & iuxta quod diuersa diuersis temporibus sensibus suis fuerunt presentia. De perfectione autem meriti christi hoc scias quod in christo fuit omnis perfectio & plenitudo meriti. Primum quantum ad deum qui merebatur: quia non tantum erat homo: immo deus. Secundo quantum ad tempus in quo merebatur: quia ab instanti conceptionis usque ad mortem. Tertio quantum ad id per quod merebatur: quia per perfectissimum exercitium uirtutis in agendo & patiendo semper quidem hec interius intra seipsum: exterius autem quantum decuit. Quarto quantum ad deum cui merebatur: quia non tantum sibi: sed quod maxime nobis & omnibus electis. Quinto quantum ad illud quod merebatur nobis: quia non tantum gloriam: uerum etiam gratiam & ueniam: non tantum gloriam spiritus: sed etiam stolam carnis & apertionem ianue celestis. Sexto quantum ad id quod merebatur sibi: quia licet non mereretur glorificationem mentis quam iam habebat: merebatur tamen glorificationem sui corporis & accelerationem resurrectionis & claritatem sui nominis & dignitatem iudicarie potestatis. Septimo quantum ad modum quo merebatur. Cum enim dicitur aliquis tripliciter mereri: uel de indebito fa-

ciendo debitum: uel de debito maius debitum: uel de debito uno modo faciendo debitum alio modo. Omnibus istis modis meruit nobis. Et ita propriissime saluat ratio meriti nostri iesu. Octauo tantum modo meruit sibi faciente hoc plenissime gratia spiritus sancti per quam christus similis erat beatis: & in statu merendi: ita quod super eius meritum omnia alia merita nature humane habent fundari: & ab ipso procedunt sicut puluatiões a radice. Ad intelligendum autem rationem merendi in christo: debes attendere quod quia fuit in ipso omnis plenitudo sapientie & omnis gratie: & ista sunt radix & origo recte & sancte uiuendi ac per consequens merendi: necesse est quod in christo fuerit plenitudo perfectiouis meriti secundum omnem modum plenius merendi. Quia igitur in christo fuit plenitudo gratie unionis per quam erat deus ab instanti conceptionis habens omnem gratiam & motum liberi arbitri. Hinc est quod necessarium fuit in christo esse perfectionem meriti: & quantum ad excellentissimam dignitatem merendi: & quantum ad celeritatem oportunitatem tempons. Et ideo dictum est quod ab instanti conceptionis meruit: & quod excellentissime omnino meruit. Rursus quia in ipso fuit plenitudo gratie singularis persone: per quam habuit firmam charitatem & omnes uirtutes perfectas: & quantum ad exercitia: & quantum ad habitum: ideo dictum est quod in eo erat plenitudo meriti ad illud per quod conuenit mereri: uel cuius est radix charitas & actus multiplicis uirtutis. Amplius quia in eo fuit plenitudo gratie capitis per quam in eo fuit gratia non solum sicut in quodam homine: sed sicut in quodam principio omnis gratie & sicut in quodam plenissimo fonte qui habebat in omnes electos refundere: cui omnes uniuntur: sicut membra capiti: & sicut riuuli fonti: ex quibus omnibus constituntur mystice una persona: hinc est quod meriti plenitudinem habuit non tantum respectu sui: uerum etiam respectu nostri quibus meruit: sicut membris suis: & sicut omnia spiritualia quod habens influit & dat ratione summe dignitatis uel diuinitatis: sic omnia nobis ratione assumpte humanitatis siue sint bona status presentis siue eterne felicitatis. Postremo quia tantorum carissimum plenitudo necessario ponebat in christo summam & perfectam felicitatem secundum sui partem superiorem licet dispensatue propter nos esset in statu uie. Hinc est quod non sibi meruit gloriam & beatitudinem anime concreatam: nec ipsam unionem personalem: quia ista naturaliter in christo omnem meritum precedebant: sed illa sibi meruit cum quibus status uie stare non poterat: sicut stolam carnis cum clarificatione sue excellentissime dignitatis. Quia uero in ipso ab instanti conceptionis fu-

it perfectissima plenitudo tam omnium habituum
q̄ actuum interiorum statim omnia meruit que po-
tuit mereri respectu sui. Ac per hoc de debito uno
modo facere potuit alio modo debitum: de inde-
bito autem debitum uel de debito magis debitum
sibi facere non potuit quia nullo modo potuit in
sanctitate proficere: cum a principio esset sanctissi-
mus fecit tamen hoc nobis: & omnibus istis mo-
dis nobis propriissime meruit: quia merito ipsius
Iustificamur a culpa

Proficimus in gratia

Coronamur per eternam gloriam in beatitudine sua
Quia uero eo ipso quo deus erat & sanctissimus
erat plenus omni sapientia & omni gratia. Que oia
etiam habuit absque merito ex dono personalis uni-
onis gratuite sibi: ideo potes uidere: q̄ ad ista ne-
cessaria sequebatur: corpus suum debere glorificari
& omnem creaturam sibi subdi: tam ad sue uolun-
tatis imperium: q̄ ad recipiendum sententiam iudici-
um. Et ideo potes uidere q̄ ad ista necessario se-
quebatur: q̄ status merendi in nullo habuit necessitatem
respectu sui: sed summam necessitatem respectu no-
stri: qui eramus

Peccato sedati

Supplicio captiuati

Ad malum prompti

Ad malum difficillimi

Ab omni regno gratie & glorie exclusi

Et dei horribiles inimici.

A quibus omnibus impossibile fuit per nos libe-
rari: stante ordine quem deus pro meliori elegit:
nisi per meritum christi plene & integre: immo su-
perabunde satisfaciens diuine iustitie: non solum
pro toto humano genere in communi: sed pro
quolibet homine in singulari: & non in quolibet
homine singulari maliciam uite sue: quasi i quoda
actu emendauit: sed pro quolibet a singulari
malitia luit & defluit: pena soluit: & protulit: & ab
ipsa ipm absoluit: uenia & gram ipetrauit: ipsu i oi
ope suo meritorio adiuuit & assistit: imo i ipso
exis sicut radix i ramo ipsu i seipso acceptabilem
deo reddidit: & ab omni temptatione in nobis
uincendo nos liberauit: & per cum omne augme-
tum boni in nobis creuit & pro omni bono i sin-
gulari & spirituali q̄ unquam habebimus siue in
hac uita siue in beatitudine eterna prius ipse pro
nobis accepit: & pro ipso in eternum pati se sub

tecit: laudat & benedicit & sibi in eternum de oi-
bus bonis nostris gratus exitit. Quid ergo
deficit ad plenissimam rationem meriti christi in
nobis: nos enim filii mortis: ex nobis nihil nisi
eternam mortem meremur: nisi in quantum chris-
tus existens in nobis non ex nobis sed ex ipso
q̄ ipse nobis meruit in seipso unde sibi possumus
dicere & debemus. Omnia opera nostra in nobis
operatus es domine. Ad ista autem in nobis
merceda no assumpsit humana solatia: sed tantu assu-
psit de dolore & pena: tam interius in corde: q̄
exterius in corpore: quod omnino nobis esse in-
expressibile. Sed quia de his dicitur infra in tracta-
tu de passione: ideo de his transeo. Hoc unu
solum pono: q̄ ideo eterna sapientia uoluit eun-
dem diem esse incarnationis & mortis iesu: ut uno
facto intellectuali circulo ab eodem puncto in idē
sicut sensibiliter in uita christi circulariter uoluitur
tempus: ut simul iungatur dies incarnationis &
mortis: sic intelligatur ut totus decursus uite chris-
ti passibilis fuit: una ineffabilis mors continua-
ti doloris: tam pro diuina offensa: q̄ pro redem-
ptione nostra. & q̄ mortem quam assumpsit in
utero uirginis continue portauit in decursu tem-
poris: in fine in carne exprefit: Ad uidentium
autem quomodo ueri dolores fuerint in men-
te christi & carne: attendendum q̄ quosdam de-
fectus nostre nature passibilis dilectus emanuel
noster assumere uoluit: & quosdam tanquam
inutiles & inexpedientes reiecit. Assumpsit igitur
corporales penalitates: ut famem: sitim: lassitu-
dinem: & dolores carnis: ac mortem. Assump-
sit & spirituales: tristitiam: gemitum & timo-
rem. Nec tamen omnes corporales assumpsit:
sicut sunt defectus egritudinum multiformium:
neque omnes spirituales: sicut sunt ignorantia:
& rebelliones carnis ad spiritum. Nec qualiter-
cunque assumpsit: quia non contraxit: immo sic
necessitatem patiendi suscepit: ut nihil pati pos-
set inuite: nec secundum uoluntatem diuinitatis:
nec secundum uoluntatem rationis: licet passio
fuerit contra uoluntatem sensualitatis & carnis:
sicut exprimit oratio eius que dicit. Non mea uo-
luntas sed tua fiat. Vide igitur q̄ rationalis fu-
it iste modus assumendi: quia iesus benedictus
qui habebat officium mediatoris debuit habere
conuenientiam cum extremis: non solum utro

runque habendo naturam: sed etiam in natu-
ra assumpta: accipiendo circumstantias & propri-
etates correspondentes extremis. Quoniam
ergo deus est iustus: beatus & immortalis: ne-
cesse fuit mediatorem dei & hominum: ut ho-
minem reducere posset ad eum communicare cum
deo in iusticia et beatitudine: cum homine ue-
ro in passibilitate & morte: ut sic habendo mor-
talitatem transeuntem et beatitudinem perman-
entem hominem de presenti miseria libera-
ret: destruendo eius eternam mortem & ipsum
reducendo ad suam beatitudinem. Sicut et econ-
trario angelus diabolus qui habens immorta-
litatem cum miseria & iniusticia: fuit mediator
faciens hominem cadere in culpam & in mise-
riam per suggestionem suam: ac per mortis do-
lorosum supplicium. In quo quia mors nunq̄
mouetur: mors in eo sicut & in diabolo habet
immortalitatem interminabilem tormentorum.

Quoniam igitur christus mediator debuit
habere innocentiam & beatitudinem fruitionis
cum mortalitate & passibilitate: hinc est q̄ si-
mul debuit esse uiator & comprehensor: & de
omni statu in se aliquid habuit secundum q̄ di-
citur assumpsisse.

De statu innocentie: peccati imunitatem.

De statu nature lapsę: penalitatem & mortem.

De statu glorie: fruitionis beatitudinem.

Rursus quoniam penalitates uitiose sicut sunt
ista quattuor: propter peccatum originale infli-
cta: scilicet Ignorantia: Infirmitas ad bonum: Ma-
litia & concupiscentia: que sunt impeditiue: et ad
malum inclinatiue: hinc est q̄ has nec assumere
debuit nec assumpsit: nec in sua benedicta ma-
tre reliquit. Quia uero pene que sunt ex-
ercitatiue uite perfecte: et testificatiue natu-
re humane: non simulate: potissime ille que re-
spiciunt naturam in communi: sicut fames &
sitis in absentia alimentis: & tristitia et timor
in presentia nocimenti: & alie pene his similes:
hinc est q̄ illa assumere debuit & assumpsit:
Et hos defectus Damascē. uocat naturales & in-
tractabiles passiones. Naturales quidem quia se-
quuntur naturaliter secundum rationem huma-
nam naturam. Intractabiles quidem: quia defe-
ctum gratie & scientie non important: & solos
tales defectus credo benedictum iesum reliquisse

in sua sanctissima matre: ut esset sibi plene con-
formis tam in innocentia q̄ in pena. Febres au-
tem & lepras & morbos caducos: & alias huius-
modi penas: que in diuersis reperiuntur homini-
bus assumere iesus non debuit: quia tales de-
fectus quandoque causantur ex culpa hominis:
puta ex inordinatione uictus: quandoque ex de-
fectu formatiue uirtutis: & immunde materie in
utero matris: quorum neutrum fuit in christo:
quia caro eius de spiritu sancto concepta ex pu-
rissimis sanguinibus uirginis non potuit inde ta-
les accipere defectus: quia spiritus sanctus est in-
finite sapientie & uirtutis: errare & deficere non ua-
lens in illa benedicta formatione: & in expurgati-
one uirginis sacre. Item nota q̄ benedictus ie-
sus nihil inordinatum exercuit in regimine uite
sue quo ad aliquid superfluum. Si autem aliquid
fecerit quod uideatur diminutum. s. parum dor-
mire: uel parum comedere: uel quod uideatur in
excessu naturam affligere: sicut laborare in itinere:
sic permisit ista naturam affligere per dolorem
pene: q̄ non permisit per ista aliquam corruptio-
nem in humoribus fieri: que possent predictas in-
firmitates causare. Non enim fuit conueniens q̄
in christo fieret ab interiori corruptio: quia non
penas proprias ideo sibi debitas: sed aliorum su-
stinebat: nec debuit habere mortem tali modo cau-
satam: sed ab extrinseco uiolenter illatam: qui no-
bis uiolentiam mortis tam culpe q̄ pene uene-
rat sua morte auferre. Sic igitur potes uidere quid
assumpsit & quid non assumpsit in defectibus no-
stris. Postremo quia nullus innocens debet in-
uitus penam aliquam sustinere: quia hoc esset con-
tra ordinem diuine iustitie: nullus etiam morta-
lis uult mori & pati secundum appetitum natu-
re: qui naturaliter refugit mortem: hinc est q̄ chris-
tus debuit huiusmodi penalitates habere: ut ni-
hil pati posset inuite secundum rationem: non
solum propter beatitudinem & diuinitatem sibi
unitam: per quam poterat repellere omnia: sed
etiam propter perfectissimam innocentiam: quam
secundum ordinem naturalis iusticie nihil per-
mittit pati inuite. Et ideo sicut a principio defectus
no dicitur contraxisse sed assumpsisse uoluntarie: sic
& in toto decursu uite sue non debet dici aliquid
pati inuite: quia iusticia diuina nullo modo sibi p-
misset aliquid penale infligi: nisi ipse ex amore

cordis sui hoc postulasset sibi pro munere pro honore dei & salute nostra: unde semper in tota uita sua liberaliter & uoluntarie se nobis dabat in penis.

Quia uero iste non essent pene: nisi essent contra naturalem inclinationem & appetitum sensu huius nature: hic est quod ista dicitur pati contra naturam sensualitatis & carnis. Et hinc est etiam quod christus orans secundum rationem: uoluntatem carnis exprimebat: quia passionem refugiebat: cum dicebat: Transcat a me calix iste: uoluntatem tamen rationis uoluntati patris conformans appetitui carnis pie ponebat cum dicebat: Non mea uoluntas: sed tua fiat. Vbi notatur quod fiat est uerbum optatum ut per hoc scias quod amore tuo ebnus petebat & optabat suas passiones & mortis supplicium. Et sic patet quod in christo non fuit contrarietas uoluntatis: quia secundum diuinam uoluntatem quod iustum erat: uoluit & secundum uoluntatem rationis non solum iustitiam consensit: sed etiam toris precor diis sitiuit & uoluit. Secundum uoluntatem carnis penam recusauit: sed tamen iustitiam non accreuit. Et sic unaqueque uoluntas quod suum erat operabatur & quod ad se pertinebat exequabatur.

Voluntas diuina iustitiam

Voluntas carnis naturam

Voluntas rationis obedientiam.

Ac per hoc non erat in christo colluctatio & pugna uitiosa: sed pacata oratio: & tranquillitas ordinata: & ista nunquam minuunt de pena & dolore mentali: sed tanto magis augent: quanto magis a uitio si discordia separantur. Et sic patet de assumptione penalitatem benedicti domini nostri iesu. Vt autem possimus uidere quod perfecta operatio uirtutis fuit in christo homine: attende cum quanta similitudine est imitatus actum perfectionis diuine in unione assumptae nature: licet enim fuerit unicus actus & simplex ille quo diuina persona humanam sibi uniuit naturam: considero tamen ibi triplicem circumstantiam maxime perfectionis. Et ut de hoc methaphorice loquamur considero ibi

Velocissimum cursum in suum oppositum.

Admirabilis agilitatis saltum: quasi ab extremo in extremum

Immobilem & interruptum firmitatis statum in eo quod non reliquit hominem assumptum.

Opposita enim erat humana natura deo & inimica & licet nunquam fuerit inimica in christo: tamen inimica erat tota antequam assumeretur: unde nec modica amicitia dei fuit unquam commissa alicui persone istius nature nisi presupposita tali assumptione tanquam radice. Ad hanc igitur suam capitalem inimicitiam uelocissimo cursu: & cum tanto amore ad ipsam amplectendam & sibi uniendam peruenit ut in ista sic eam sibi pacificauerit & coniunxerit in unita

te persone: ut idem sit deus & homo: & in illa natura quondam sibi inimica sit summus amicitiae & unitatis gradus qui dari possit etiam per uirtutem diuinam. Ita quod uidetur benedictus deus totas suas uires confluxisse in unione sibi inimice nature. Quam perfectionem superexcessiuam & nobis summe imitandam & desiderandam ipse iesus exprimens cum exhortaretur nos ad inimicorum dilectionem ait: Estote ergo perfecti: sicut pater uester celestis perfectus est. Si etiam secundo consideres saltus mirabiles quos fecit diuina persona a suo extremo in extremum nostrum: uidebis quod deus saltat ad humanitatem in quo preterea includitur.

Excelsus ad infirmitatem

Eternus ad temporalitatem

Liber ad seruitutem

Diues ad paupertatem

Speciosus ad deformitatem

Gloriosus ad contemptum

Virtus ad infirmitatem

Salus ad penitentiam

Vita per euentum ad mortem acerbam.

Si tertio considero. Similitudinis statum cum quanta formatione huius unionis facta est ligatura: uidebis quod impiissimum anathema est dicere deum unquam dimisisse quod semel assumpsit: plene autem iesus secundum quod homo obseruauit quod scriptum est: Si steteris sedere ad mensam potentis: diligenter attende que tibi apponuntur: sciens quoniam oportet te talia preparare. Ad hanc igitur mensam sedens diuine unionis homo assumptus diligenter appositionem huius triplicis seculi attendit & efficaciter similia preparauit: dum superineffabili modo & inestimabili perfectione uirtutis: in tali tibi etiam operatione sua est imitatus personam. Sic enim ipse de natura inimica gratie unitus est persone filii dei tanta uelocitate ut in primo instanti esset deus homo. Sic & ipse iesus benedictus in eodem instanti sibi uniuit: & unitos habuit omnes electos: qui erant natura filii ire: & deo & sibi inimici: non solum in electione originali: sed multiplici superaddita malitia eorum actuali. Quibus non obstantibus sic eos sibi perfecte uniuit ut membra capiti: ut eorum omnia peccata acceperit ad diluendum & lamentandum & destruendum. Et ideo pro eis satisfaciendo eorum tormenta acceperit ad sustinendum & ad eos liberandum gratias a diuinitate acceptas fecerit suas pro munere in fluxum: ut quicquid eis fit sibi reputet fieri. Et quicquid a deo recipit sibi liberali charitate contribuat. Mirabilis fuit iste cursus quo in primo instanti se sensit bonus iesus: & caput & membra: hac dilectione maior haberi non potest: quia pro inimicis dedit animam suam. Cum enim inimici essentus deo: reconciliati sumus pro morte filii sui quoniam deus

erat in christo mundum reconciliatis sibi. Vere non taceat sue diuinitati ridere: imo tam cito sibi uniuit ut membra illos quod sibi erant tantum contrarii quod cito ipse unitus est ypostasi uerbi: uide uere de utroque cursu tam dei in hominem assumendum quam ipsius dei hominis in totam multitudinem electorum: potest dici illud dauiticum. Exultauit ut gigas ad curandam uiam & cetera. Attende autem quod sicut natura humana non considerata ut christi dei inimica: in christo uero sic est unita: ut ipse homo sit deus. Sic & ipsi electi si considerentur in suis originalibus naturaliter infectis: & in suis actibus malis sunt impii hostes dei & christi eius: ab ipso autem in seipso transformati & reformati & uniti sicut membra capiti sunt: ipse iesus per unionem amoris & ipse est ipse. Quanta autem unione christus connectatur membris suis quere in libro quarto capitulo illo: iesus panis sacratus: ubi agitur de christi sacerdotio: & quomodo de ipso sumus: & de ipso nutrimur. Rursus attende illos amorphos saltus quos iste dilectus iesus ad similitudinem sue persone: & pro nobis uoluntarie fecit a sue sublimitatis extremo in nostra infirma & nostre salutis accommoda. Deliciosissimus enim in sua beatitudine saltauit in immensos dolores pro nostra redemptione: ut uere dicatur deo: Vere dolores nostros ipse portauit. Gloriosissimus super omnem creaturam innumera obprobria & uituperia: propter quod in psalmo dicitur. Factus sum obprobrium hominum & abiectio plebis. Benedictissimus ab omnibus angelis in peccatorum blasphemias et innumeras maledictiones: ut in eo compleatur illud Hieremie: Omnes maledicunt mihi: inuocantissimus saltauit super omnes culpas: nullam communicando: sed quantum est ex se omnes delendo: propter quod dicit apostolus: quod ipsum deus pater pro nobis peccatum fecit. Et pro isto saltu quod immediate precedit dicit quod factus est pro nobis maledictum. Speciosus forma pre filiis hominum saltauit ad tantam deformitatem ex penis sibi illatis & impiorum sputis: ut Esaias gemens talem aspectum dicat. Vidimus eum & non erat ei aspectus: & considerauimus eum quasi leprosum & a deo percussum. Sublimissimus qui erat omnium creaturarum dominus: & secundum quod homo ab instanti sue conceptionis factus est omnium seruus & omnium nouissimus: & non solum subiectus sue reuerentissime matri & factio ioseph: sed fuit subiectus multis modis aliis hominibus: imo & uoluntarie diuinissimum corpus suum subiecit in sensibilibus creaturis & dolorose afflictioni crucis: clauorum: spinarum: & transfusioni lancee: ut merito possit dicere. Ego autem humiliatus sum nimis. Et illud secundum aliam translationem. Seruire me fecistis in peccatis uestris. Vir uolentissimus & fortissimus super omnem creaturam

ad tantam infirmitatem & debilitatem uoluit descendere: ut baiularetur manibus: & quod plus est quod sic concluderetur manibus & pedibus: ut quantum ad uirtutem corpoream se mouere non posset: uere potuit ipse dicere. Infirmata est in paupertate uirtus mea. Dirissimus cuius erat possessio omnis creatura: ad tantam saltauit penuriam pauper tatis: ut nascens a bestiis mutuo acceperit presepium: uiuens non habuit ubi recinaret caput suum. moriens non habuit aque modicum: mortuus etiam mutuo acceperit alienum sepulchrum: ut uere dicere potuit. Pauper sum ego: & in laboribus a iuuentute mea. Sapientissimus propter nos ad tantam deuenit stultitiam apparentiam in oculis fatuorum: ut ipsum sicut fatuum diffamarent: ideo dicebat mater. Quid enim auditis: furit enim & insanit: et qui erat uerbum patris & secundum quod homo lingua eucharis & eloquentia gratiosa tacuit & obrutuit tam paruulus in cunabulis quod etiam magnus in accusationibus falsis: unde poterat dicere illud Hieremie: Stultissimus sum uirorum. locundissimus uita & qui omnes celos implet letitia: saltauit in lethymosam & flebilem mortem: quando cum dolore ualido & lachrymis tradidit in morte animam suam. Vides tu saltus amorphos benedicti iesu: quomodo pro nobis saltauit ad similitudinem saltuum diuinarum. Et in his saltibus tam deus quam homo assumptus nobis benignissime condescendit: quando exinanitus pro nobis nostra sic abunde dignatus est pati: sed consumata nostra salute per gradus per quos descenderat retrocessit resaltando usque ad dexteram dei patris.

Mors ei transiit in immortalitatem:

Penalitas in salutem:

Infirmitas in uirtutem:

Contemptus in honorem:

Deformitas in decorem:

Paupertas locupletatur:

Seruitus emancipatur:

Infirmitas exaltatur:

Temporalitas perpetuatur:

Humanitas deificatur:

Et blasphematus ab omni creatura laudatur.

Que quidem figurata fuerunt in illo famoso horologio Achaz. Quod armoniace istud horologium sonare debet in auribus sponse anime deuote: que tales saltus ascendentes & descendentes audit et uidet in dulcissimo sponso suo. An non tibi uidetur sponsa hos saltus considerare: cum dicit. En ipse ueniet saliens in montibus transiens colles. Non quid non resaltum predictarum perfectionum exoptat sponsa dilecto suo: cum in fine libri concludit. Fuge dilecte mihi assimilare capre: hinc nulloque ceruorum: super montes aromatum: que sunt rationes eminentes & odorifere superius nominare: quas reassumpsit iesus exeundo de mundo: cum resurrexit & ascendit in celum

Sic igitur uides saltus tui amoris iesu p quos ad te descendit: & in suam diuinitatem te assumpsit. Si consideres tertiam. similitudinem & stabilitatem uirtutis: uidebis hoc stupendum & mirabilem firmitatis amorem: quo in omnibus predictis quantum ad perfectionem actus in tantum mentis sue se tenuit immobili & non interrupto actu ab instanti conceptionis sue usque ad transitum sue mortis: donec totum malum assumptæ nature pro quo excludendo uenerat reliquit affixum i cruce dum dixit. Consumatum est. q. dicat licet non interrumpatur actus doloris finito mysterio humane redemptionis: & ideo tam me q̄ omnes in beatificas manus patris redemptos expirando commendo. Ista fixio & immobilitas dei amoris figurata fuit in illo stupendo prodigio iosue: quando dixit. Sol ne moueatis contra Gabaon: & luna contra uallem haylon: & infra. Stetitq; sol in medio celi: & non festinauit occubere spacio diei uiuis. Sol iste est benedictus iesus de quo propheta uicit Malachias. Vobis timentibus nomen meum orietur sol iusticie: cuius radius magis splendens hominibus cum euisceratus amor quem super inimicos effudit: dum eorum dolores & iniquitates portauit. Huic actui boni iesu dicitur: Sol contra Gabaon ne moueatis. Gabaon interpretatur uallis tristitie: & significat illam dolorosam tristitiam quam pro nostra satisfactione semper in corde portauit. Sol ergo contra Gabaon non est motus: quia amorosus dolor cordis iesu non est interruptus: Luna uero que significat defectus: quos pro nobis assumpsit in carne sua contra uallem Haylon non est mota. Haylon interpretatur ubi sunt urfi: & significat concupiscentiam humane carnis: ubi sunt multiplices urfi. s. motuum immundorum & insatiabilium appetituum: contra quos expugnandos carnis christi passibilitas stetit infirma: donec esset tota nostra concupiscentia expurgata. Stetitq; iste benedictus sol in medio celi. i. in immensa capacitate cordis iesu: & inestimabilis amoris sui: & non festinauit occubere spacio diei unius: quia benedictus iesus hunc actum mentis sue noluit interrumpere in toto decursu sue lumine uite. Vere non fuit ante & postea tam longa dies: quia in toto exercitu creature non potest inueniri dolor & amor tante immensitatis & tanti luminis & uirtutis. Hec autem fecit benignissimus deus pater exaudiens preces & gemitus pauperum suorum: quibus clamabant ad ipsum. Redime me domine & miserere mei: propter quod sequitur q̄ ista dies fuit ita longa obediente deo uoci hominis: & pugnantem pro israel. Firmitas autem istius amoris & doloris figurata fuit in opere secunde diei cum dictum est. Fiat firmamentum in medio aquarum: quia firmamentum immobile est cor suum in medio illarum aquarum: que intrauerunt usque ad

animam eius. Vides ergo q̄ perfectissime anima christi in operatione uirtutis fuit sue diuinitati assimilata. O q̄ perfectus equus diuinitatis fuit homo iste iesus ad omnem hostilem exercitum profectendum: uelocissime enim cucurrit ut dictum est: Agilissime saltauit: & in bello usque ad perfectam uictoriam percurrauit. Hic est ille equus in tanta perfectione descriptus ipsi Iob cum dicit. Nuncq; prebebis equo fortitudinem & cetera mira que ibi dicuntur. Exulta igitur anima mea in bono iesu: in quo es quicquid es: & extra quem non nisi male es: qui tibi est omnia: ipse est celum latissime capacitatis & eminentissime dignitatis. Ipse est terra: non quidem in opere suo maledicta: que spinas & tribulos germinat. sed terra benedicta: & hortus & paradysus uoluptatis: que tibi dat fructum ceterum simum plenam participii diuinitatis: in quo est omne lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum. O benedictum genus fructus & dulcissimum ad gustandum: in quo gustans a suo malo deficiens sentit se per amorem beatissimum domini. Ipse est tibi aqua omnem sitim refrigerans cupiditatis mundane. Ipse est tibi aer vitalis respirationis: in cuius afflatu uiuis uita diuina. Ipse est tibi ignis ardens qui nunquam dicit sufficit in amando. Ipse est tibi angelus salutaris consilii: & continue custodie & protectionis eterne. Ipse est tibi thesaurus: cibus: lectus: sponsus: lux pater. Ipse est tibi omnia que potes desiderare ut sis plena. Ingredere ergo anima mea benedicta domum: cur fons stas: ingredere in locum tabernaculi admirabilis. Intra paradysum tue reformationis: quia multo melius es reformata q̄ condita. Et quia in christo plene dotato plene dotata es: gaudeas in mensa quam gaudens deus tibi distribuit in funiculo distributionis sue. In hac benedicta terra repromissionis cordis boni iesu: que non solum fluit lacte & melle sed dei dulcore & pietate: uel etiam punta te. Hoc igitur scias & nihil ultra queras: sed tali portione contenta cantes cum propheta. Funes ceciderunt mihi in preclaris & cetera. Et si bene intellegis hanc claritatem domini: quam tibi deus donauit: letanter subiungas. Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum. Intra ergo in istum tuum benedictum iesum: qui tibi est omnia: & inclusa permanes: nec cum diu egrediaris ad uidentium mulieres regionis: id est uarias curiositates distractionis: quia simul cum ipsa contumpe ris a malo emor filio Sichen: nec cum sene Senci de Hierusalem id est de tranquilla pace cordis iesu egrediaris ad querendos seruos per ambitionem

temporalis honore: quia simul cum illis occideris per indignationem ueri salomonis. Nec cum filio illo prodigo egrediaris a plena suggestione in partem proniotione tui benedicti iesu per tue proprie uoluntatis abusum: quia cum ipso omnia dissipabis: & in horrendam famem porcinam decides: nec fatiaberis malis tuis. Clauso itaq; ostio cordis iesu nihil nisi ipsum senties: in illo quietissimo cubiculo altissimi patrem exora: & dic. Hec requies mea in seculum &c. Ut autem solenitatem sacratissime diei incarnationis filii dei: de qua iam tribus diffuse capitulis est tractatum: breuiter epilogando concludam. attende: admirare. & obstupescere diem magnificum super omnem diem. Hodie namq; est solenitas patris eterne: in qua fecit nuptias non solum filio suo sibi indissolubili copula humanam uniendo naturam: sed & sibi ipsi dum sacratissimam uirginem mariam suam accepit in sponsam. & suam paternam fecunditatem sibi communicauit: dum eam uerissimam filii sui matrem effecit: & sibi sponsali munere tantam fecunditatem tribuit: ut illum eundem generaret in tempore. sicut uera mater in assumpta natura: quem ipse genuerat in eternitate in sue uirtute nature. Et sicut in celo non habet sociam in generatione eterna: sic & ipsa nullum haberet socium in mundissima generatione humana. Aliter est etiam ista dies omnipotentissimi patris. Quia sicut ipse eternaliter & plene se dicit i creato uerbo filium generando: sic & nunc sublime se dixit ipsum ostendere incarnandum: dum se summe manifestauit quantum est possibile in natura creata. Vnde & soli uerbo incarnato reseruatam est paternam fecunditatem & summam trinitatem explicite hominibus nunciare. Licet autem primum dicere quo filium generat sit patris proprium: tamē istud secundum dicere quod est commune tribus personis diuinis est dicere sibi ualde conuenienter appropriatum: ut merito hec sit dies sua qua se summe dixit in tempore. Est etiam ista solenitas singulariter filii: quo ab eterno dilectam naturam in dilectione hodie consummauit: dum eam indissolubili intimissimo in uinculo personalis unionis assumpsit. O q̄ mira perfectionem suam eternam fecit hodie iste benedictus filius dei: dum & assumptum hominem uere in semetipso fecit filium dei: & in eius sublimi merito omnes electos tanquam membra corporis sui fecit patris filios adoptiuos: uere igitur hec dies est filii singularis & propria. Hodie etiam est singularissima solenitas spiritus sancti: cum enim ipse mittatur ad sanctificandam creaturam hodie plene & perfecte hanc sanctificationem cōfecit: cum absque possibilitate peccati & in plenissima mundicia & gratia summa humanitatem sibi dei & summe sue reuerentissime matris plenissime habitauit. Hodie illam benedictam humanitatem omni repleuit gratia: omni illustrauit sapientia: omni dotauit meri-

torum efficacia: non solum pro se: sed pro tota natura. Hodie uirginem expurgauit: fecundauit: dei genitricem effecit: dum corpus in eius utero formauit: quod per spiritum rationalem persone filii est unicum. Hodie eam fecit matrem omnium electorum: hodie ergo summa diffusio spiritus sancti summam bonitatem ostendit: dum tantam naturam eleuauit creatam: ut ipsa fieret deus: non immerito ergo est hec dies sua. Hodie etiam est festum beatissime trinitatis: cuius est actu essentia li omnipotentie sue effectus in creatura producere. Hodie enim summum effectum in natura produxit: dum ea sue diuinitati i filii persona uniuert: ut sic q̄i ultimū de potentia quo ad effectum unionis & gratiam in effectum conflauerit ad huius diei superinestimabilem solenitatem sacrandam. Hodie est principalissime solenitas assumpti hominis iesu christi: quia hodie de spiritu sancto cōceptus quantum ad corpus: & quantum ad animam creatus: & plenissime diuinitati uniuert: & dei fruitione summe beatus: & in omni perfectione consummatus: ut hominem totum accepit in plenitudine meriti & immobili defixione dominum decreti: & in perfectione sui actus interni & plene possessionis intra secretum cordis sui: tam pro se q̄ pro meritis omnibus electis: quicquid postea accidendum fuit in exteriori executione omnium fiendorum: que omnia manabant ab eo quod hodie accepit tanquam ab efficaci radice: & sicut actus exterior ab interno merito: ergo est sua hec dies. Hodie etiam est solenitas principalissima uirginis matris dei: in qua facta est sponsa dei patris: & socia genitrix filii dei: officina mirabilis sancti spiritus: totius trinitatis sacrarium: & speciosissimum templum: regina & domina angelorum: genitrix omnium electorum: & sic plena thesauraria carismatum beatissime trinitatis: ut nec stila alicuius uel modice gratie sit donanda: nisi per dispensationem marie transierit. Hodie ipsa impeccabilis effecta: et omni bono repleta: ad tantum contemplationis sublimata est uerticem: ut nullam puram creaturam in passibili carne uiuentem nunquam possim credere sibi quomodolibet adequatam. Et sicut uidetur Augustinus dicere: Concessa est uisio dei per essentiam Paulo: moysi: uel cuiuscunq; alteri: de quo tamen Dionysius qui fuit secretus Pauli discipulus nihil dicit: immo magis contrarium ex rationibus suis potest deduci: si unquam ipsi uel alicui alteri ista gratia est concessa: uere credo q̄ non hodie est uirgini denegata: dum tantum fuit spiritu sancto repleta: ut dei filium conciperet: & hominem summe beatum in utero suo portaret. Et attendat quicunque uult deuote concludere: si omnes rationes que adducuntur pro congruitate: q̄ Paulo uel Moysi debet gratia fieri: non multo magis generanti deū congrue adaptant: propter quod pietatis cum inconueniens: qui deducens rationem dionysii quibus

ipse distinguit statum hierarchie angelice & ecclesie per nudam contemplationem diuine essentie: & per contemplationem que est per fidem: unde etiam uidetur dicere quod nulla persona istius medie hierarchie deducitur ad statum istius dum est in ista: dicit concludendo. Auctor iste non uidetur concedere uelle: quod alicui uiuenti in nostra carne sit concessum deum in essentia uidere illa uisione qua uidet beatus. Si tamen alicui est concessum: credo matri dei non semel sed pluries etiam fuisse donatum. Quicquid autem sit de hoc: quia hic nihil assero: certum est diem istum esse singulariter uirginis matris. Hodie est etiam solennitas omnium angelorum: & non solum quia hodie est eorum restaurata ruina in pleno accepto munere glorie & gratie ab ipso iesu pro se & pro omnibus membris: qui angelicam debent restaurari ruinam: sed etiam quia altissimum & nouum gustum dei: quantum pie creditur: omnes angeli acceperunt: dum beatitudinem anime christi uiderunt: & suam unionem in diuina persona. O quantum est hoc: penset per deuotionem qui illuc mente conscendit: Quanta est hec magnificentia intellectualis nature gustare deum ut suppositum proprium in eo quod quilibet plus diligit quam seipsum.

Licet autem hec dies sit omnium angelorum in communi: est tamen singulariter gabrielis: qui singulariter a deo missus: forsitan est omnium summus: uel adminus eorum qui ad exteriora mittuntur. Huius inquam beati spiritus gabrielis non immerito dixerim: quod hec est solennitas singularis: dum tanto meruit dotari privilegio: ut commercium dei cum uirgine: & mysterium unionis diuine nature & humane meruit singulariter noscere per excellentiam: & annuntiare uirgini: & eam ad consensum inducere: & sacra mysteria dei & domini sui sua fideliter obsequiositate tractare. Est etiam iterum hodie solennitas totius humane nature: que a iugo sue seruitutis erepta: & ab antiqua infectioe purgata in matre & in christo iesu est omni gratia repleta & beatificata & deo iuncta: & ideo totus eius appetitus est in suo summo uertice consumatus: et ut non sit quod se abscondat ab huius sancte dei caritate. Est & hodie festum totius uniuersi: quia dum corporalia & spiritalia in christo: hodie sunt deo unita: omnis est consumata natura: dum tanta unione est suo auctori coniuncta: unde hodie & ipsum uniuersum in christo meruit: licet christus pro toto uniuerso meruit totam renouationem & meliorationem mundi: que postea manifestabitur in effectu.

Hodie ergo omnis solennitas: quia non est aliquid solennizabile de humana natura nec de hoc seculo nec in futuro: nisi hauriat in hac die: unde et omnes alie solennitates sunt quasi quedam explanationes in exteriori opere: quod hodie factum est in completa radice. Quod autem omnes alie solennitates aliquam super istam prerogatiuam uideantur habere: hoc est: quia istam contineri tanquam radicem & fundamentum sui substantialis boni.

Et aliqui plus addunt quod respectu beatitudinis christi. quod accipit ratione accidentis. Tota enim substantialis beatitudo christi hodie facta est in unione sui cum diuina persona & fruitione beata. Natiuitas ergo istum benedictum christum ita perfectum: ut est hodie extra uterum manifestat: unde & hec est nobis circumstantia & conditio solennizandi: quod benedictus iesus qui prius erat datus in utero matris: datus est per natiuitatem uisibilis mundo.

Resurrectio gloriosa corporis iesu dicitur notabilem causam leticie: sed si bene attendas: gloria istius beati corporis deriuatur a gloria mentis quam hodie plene christus accepit. Ascensio corporalis ad celum & itronizatio in sedem regni dicitur quidam notabilem iocunditatis & leticie materiam. Sed quid est quod addidit diei hodiernae. Si uel subtiliter considerare: magnum quidam per omnem modum: quia caro nostra in beatitudinis gloria est super omnes angelos exaltata. Sed multo magis est si consideretur precise quod hodie anima christi fructio ne beata ad dexteram dei patris sedet: & in medio trinitatis suam accepit sedem dignitatis: dum est unita tam ipsa quam caro in filio dei persona. Magna erit unio & glorificatio corporis christi quando impii per sententiam iuste damnationis profundatis in pena con triumpho uniuersalis uictorie christus integer caput & membra gloriosus ciuitatem intrabit supernam: sed quod tunc fiet: hodie in christo factum est. Si etiam addas quod hodie corporaliter passus est christus in cruce ea que mentaliter acceperat hodie in utero matris sue: non paruum addidisti preconium ut isti dies merito ceteris preponatur. Propter quod ad uidendum magnitudinem huius diei: considera quod si precise cooperatur illud quod factum est hodie ei quod faciendum erat in omni alio temporali decursu: uidebis quod illud est maximum omnium non solum siendorum: sed possibilium letitiae: & quod omnium aliorum perfectio ab huius perfectione procedit. Unde hec est dies quam laetitiam dominus singulariter & excellenter super omnem diem: que tantis est exaltata mysteriis ut merito soli deo sit nota: ut sibi uere aptetur illud quod dicit propheta zacharia. Est dies una que nota est domino. Quia es imensi luminis absorbe me indignum famulum tuum & propriis teuebris execratum in tui infinitam & desiderabilem claritatem. in qua est omnis anime beatitudo & requies seipiterna. Sed & tu benedice & beate iesu quod huius diei mysteria solus plene cognoscis: agnosce me indignum famulum tuum in huius diei participio & fac me membrum tuum illam gratiam plene percipere: quam pro me hodie in te ipso accepisti a patre: ut mea conuersatio nunquam deuiet in exteriori opere ab eo quod de me hodie in tempore efficere uoluisti gratuito munere bonitatis tue.

Iesus ioanni intimus. capitulo .x.
 Cepto ut dictum est in consensu uirgineo ut sine uirili semine dei filium

acciperet: & benedicto iesu in eiusdem sacratissime uirginis utero in charitate discessit angelus ab ea: se corporaliter subtrahendo: non omittendo debitum famulatum: ipsa quoque uirgo celestia petiit: & quasi angelum ad celestia regna reuertentem sequitur: dum in montana conscendit: nec incredula poterat esse de oraculo: nec incerta de nuntio: nec dubitans de exemplo: que tam mente quam carne filio dei replebatur. Festinanter itaque abiit: Zacharie domum intrauit: ut elisabeth uisitaret: ac pregnantem grauidam seni iuuecula ministraret. Sed principalissima causa fuit ut dicit Origenes: quod iesus qui in utero suo erat: iohannes adhuc in utero matris positus sanctificari festinabat. Sed & ipsa uirgo etiam ipsum iohannem tanquam inter adoptiuos primogenitum post suum conceptum naturalem filium festinabat spiritualiter generare. Unde cum prior salutasset uirgo elisabeth simul cum humilitatis signo: beneficium dedit ei uerbo: & qui prius uerbi dei infusum recepit: prius uirtute saluationis agnouit. Unde & paruulus iohannes statim in matris utero saltado exultauit. Et quia lingua non poterat respondere: de utero matris in occursum illius gestiebat erumpere. Attende quanta fuerit plenitudo gratie data iohanni ad presentiam uerbi diuini per os affatus uirginis. Nam & meritis eius mater spiritu sancto repletur: & datur sibi mysterium incarnationis agnoscere: fide matris comedare: & eius dignitate intelligere & ea beata predicare: & se indignam tali uisitatione reputare. Quia enim spiritus sanctus repleuit humilitate uacua non reliquit. Tunc autem ut scilicet auctoritates uidentur dicere: primo sanctificatus est iohannes: & repletus spiritu sancto: accepit prophetie donum: quo uicinius lucerna dei fieret: & uox ut uerbum dei quod se occultauerat carne assumendo per istum tanquam plures in sua: & uoce sonorum innotesceret mundo: unde & quod in propria uoce non potuit: per suam matrem impleuit: dum meritis eius sic exclamando uirginem commendauit: & uerbi incarnati presentiam predicauit: unde iam tunc in utero suum ichoauit officium felix uox manifestado magnifice uerbum dei. Licet autem quedam beneficia dei quidam artes dicat quod iohannes tunc accepit gratiam in habitu solui: & non alio quo actu mentis interne: quia nec usum rationis huius: uoluntatis: & illa exultatio non intelligitur actualis mentis iocunditas: sed quidam corporis presentio & motus: ex quo mater precepit immutationem factam in filio. Ego uero hoc dictum ualde irrationabile fore arbitrans: & diminutiuum doni spiritus sancti: quod sacer textus euangelii: si non peruertat: dicit copiosius datum fore iohanni cum dicit. Ex quo facta est uox saluationis tue in auribus meis: exultauit infans in utero meo. Credo tamen dictis sanctorum exponendum istum restum quod iohannes in sua mente exultauit: & quod istud fuit gaudium rationis: & quod actu iohannes saluatorem cognouit: ac plenitudinem gratie & meriti in iohanne actualiter existens: nunc mihi & postmodum precepit. Intellige sane: sicut unus sanctus meretur alteri: & quod tunc miraculo sibi datus fuerit usus liberi arbitrii. Si enim istud

gaudium dicitur aliquis motus sanctus in corpore iohannis aliqua presentio faciens in utero matris: ac per hoc impulsus: magis debuit exclamare elisabeth dolore quassata in utero quam gaudio repleta ex filio: unde non intendo falsificare dicta sanctorum propter iniuriam precursoris. Dicit enim maximus in sermone de iohanne baptista: In tantum autem in eo perfulsit spiritualis electio: ut ante mereret annunciare deum: quam nascendi sumeret initium: uel linguam qua annunciare posset acciperet. Quid est hoc mirabile fratres? Que tantorum nouitas gaudiorum: ut elisabeth illa uetus mulier: & noua mater: uenienti ad se beate marie testaretur infantem in utero se habere: qui necdum sentiens semetipsum: dominicum sentiret aduentum. Nullus ignorat carissimi paruulum omnem ab utero materno prodeuntem inter ipsa lucis exordia mestis concipere uagibus. Solus baptista domini ultra legem nascetur: natiuitate sua letitia & exultatione preuenit: ipsum quoque mundi saluatorem: quia nec dum sermone poterat: prophetico gaudio reuelauit: & quem deicit ut de matre sterili nasceretur: qui secunditatem uirginis reuelaret: quatenus mirabilem partum mirabiliter natus ostenderet. Quid hac reuelatione gloriosius? Quid hac fide dignius? Sterilis concipit: uirgo paruit. Mutus loquitur: & in secreto maternorum uiscerum paruuli totius mundi gaudia preludunt. Ecce Maximus in auctoritate prefata tria de iohanne dicit. Primum quod nondum sentiens semetipsum: dominicum iam sentiebat aduentum: sed seipsum bene sentiebat actu: ergo uult dicere quod ultra hoc dominum sentiebat nunc actu: & istud non potuit tunc esse nisi rationis: & per consequens illud gaudium fuit uoluntatis. Secundum dicit: quod ipsum mundi saluatorem tali gaudio reuelauit: quod quidem fuit: quia mater meruit hac reuelationem: propter hoc per ipsam dicitur filium dei reuelasse. Dicit etiam tertio: quod paruuli in utero materni. Iesus & iohannes: totius mundi gaudia preludunt. Ex quo uidetur dicere quod ille due benedice anime uirtuose cognoscebant & de se inuicem gaudebant: & de totius mundi salute iesus gaudium influendo: iohannes receptando: in hoc enim quod iohannes associatur christo in gaudio: uidetur dicere quod simili modo: licet impari gradu iohannes & iesus gauisi fuerunt. Sed non est dubium quod iesus gauisus est gaudio mentis: et ergo & iohannes: Augustinus est in quadam omelia loquitur de iohanne dicit. Sustine personam uetustatis: per quam de senibus nascitur: & preconium nouitatis propter quod in uisceribus matris nondum natus propheta declaratur: fuerat quidem diuina dispositio: ut hoc tante gratie testimonium christo perberet: quod etiam christus putari posset. Nam inter natos mulierum non surrexit ut ipse ait maior iohanne baptista. Itaque si nullus eo maior erat: ideo qui maior est illo: plus est quam hoc modo. Ambrosius etiam super lucam dicit expresse quod tempus siletur infans: quod presentia domini matris in utero roboratur qui

infantie impedimenta nesciuit. Et deo in euangelio nihil sup eo legimus nisi tot n & oraculum in uero: exultatione & uoce in deserto. Neq; enim ulla infantie sensit etatem: qui supra naturam supra etatem i utero situs matris a mensura cepit etatis perfecte plenitudinis xpi. Nescio qd expius dici posset: qd dicere qd infantie impedimenta nesciuit: & qd nulla infantie sensit etate: quod nullo modo est uerum: si infatitas corporis impeduit usum ronis. Quod etiam dicit a mensura cepit pfecte etatis plenitudinis christi: hoc no est uerum quatum ad robur & perfectione corporis: qd tuc paruulus fuit. Et ideo uenificatur i eo qd tum ad plenitudinē meriti p actū & usum liberi arbitrii. ut in hoc assumetur christo ipsum sanctificati: qui tunc in utero matris pleno usu liberi arbitrii merebatur: sicut plenus uir mente: quod & uidetur tunc ioanni donasse. **Brūs etiā Odilo duniacē qui fuit magnus doctor & scūs: idem omnino uidet dicere.** Videtur autem esse sua Ambrosii: qd no solum tunc impedimēta infantie non sensit in usu ronis: sed etiam nūq sensit postea: quod satis uidetur rōnabile: qd altissimus datus gratias non subtrahit sine culpa. Istud autē dicere ultra hoc: qd est scūs imitari: ē honorare deum i opibus suis supnaturalibus: & scōz dona nō diminuerē sua fantastica rōne: & factū textum reuereri & nolle artare eius uerba ad nostre infertiois debilia experimenta: ppter qd credo sicut dixi i dei preconē iōane. Si autē fuit iōani cōcessum i sua sanctificatiōe: nō mirens ergo si tibi supradixi. qd i cōceptu filii dei fuit datum uirgini suū libere arbitriū sōno nō ipediti: qd maius miraculū uidet nō ipediti usū liberi arbitrii in uso: qd nō ipediti in sōno.

Attende autē quot sūt puilegia istius benedicti pcuratoris. Quia primo uidetur fuisse pmo genitus qd meritū christi in utero matris pmo picipauit. Et ut dignissimū membroy xpi pmo influentia recepit capitis xpi. Nota qd magnificētia huius matris xpi ondatur qd xpūs uoluit regenerare iōanem nec sanctificare nisi per uerbū & in presentia matris sue: licet in absentia posset: ut p hoc monstrat: qd sicut ab ipso fuit oīs gratie plenitudo: sic per gloriose matris manu: transit omnis gratie dispensatio.

Secūdu puilegiū iōanis fuit: qd sicut supra dictū ē pmo adoptatus fuit post ceptū filii dei a uirgine matre: unde fuit sibi singulariter pchlectus unde & Ber. dicit qd festinabat mana non tantū elisabeth uisitare. qd iōannem sanctificare & ppter amorē iōannis seni elisabeth sedule ministrabat & puulū natū iōannē uidere festinabat unde & creditur qd ipsum in ortu leuauerit & in manibus suis sanctis accepit. Si iōannes usum ronis habuit: imo qd satis pbatū est qd habuit: qua putas hilaritate matrem oīs gratie reuecebat: O qd felicius cum ipsa qd cum elisabeth iocunde morabatur: qd si tantū pfiat in pmo auditu salutationis marie: quātū putas pfectit i triū mensū mora: maxie cū ibi eēt cū carne diuina psona. O qd copiosa sibi dedit benedictionē mater grē

quādo ipsum erūpentē in lucē accepit quē pmo in sua gratia adoptauit. Et si de plenitudine marie accipiunt peccatores: quātū putas accepisse hūc dilectū filiū suū ut digne pcureret & pnuiciaret illum quē maria cōcepit dnm iesū xpm: Tertiū puilegium & sumū omniū est uicinitas sui ad dei uerbū quā uicinitatē in seipso eognoscēs humiliter simul et ueraciter dicit se uocē ipsius. Quātū est hoc dicere: uox enim ex tota se est manifestatio uerbi et ad uerbū manifestū fit. & nihil in se cōtinet nisi articulatū sonū & uerbi significatiū. Per hoc igit dat intelligi: qd iō. erat quasi totaliter ipse iesus per gratiam: et qd quicquid fuit in eo tam mentis qd corporis qd etiā gestus siue conuersationis totum fuit xpi manifestatio & xpi predicatio. Et quis posset hoc puilegiū sufficienter expmēre. Sicut enim nihil similis uel intimus uerbo qd uox: sicut nihil uideretur similis uel intimus xpo ipso benedicto iōanne. Intelligas autem in omnibus qd uirgo mater fuit realiter uenior & pleior: & maior uox uerbi: qd iō. Licet non quātū ad actū exterioris officii ipsum predicādo mūdo: sed ad alios hec prerogatiua referatur. Quātū ergo ad illud puilegiū hēt plura noia: qd non solū uox: sed lucerna: angelus: spōsi amicus: helias in zelo feruoris: prece in uirtute clamoris: precursor in prerogatiua preparationis: baptista in dignitate mirabilis honons: de quo infra dicit. Nō deduco autē quomodo secūdu diueras pprietates hec noia iōanni conueniūt. Quātū puilegiū qd idē angelus qd dominū ipm nūtiat. & sicut. Ber. dicit quo ad aliquid solēnius quia

In loco sacri templi

Tempore sacrificii

Et magno sacerdoti.

Sed aduerte qd illud fuit templū solēnius ubi mater dei orauit feruētius: imo locus uirginis fuit sancta sanctor: qd solū ibi regina orabat oium angeloy. Et eius oro fuit tempore sumi sacrificii: qd satis patet si supiora recorderis. Ipsa etiā uirgo beata in oblatione mētalī fuit sumus post iesum omnium sacerdotum: sed tam magnā dignitatē ostēdunt in iōane superiora: & maxime magnā similitudinē ad iesum qd nūciatur per eūdem angelū.

Quintū puilegiū: quia fuit xpi uoce laudatus: uere magna gloria iōanis in christo saluatore: qui & ipsum similiter repleuit cōformitate gratie sue: & super oēs ipsum magnificauit testimonio uocis sue. Et si discurras per illa qd christus dicit in euangelio: uidebis mirabilem iōanem in plenitudine grāz. Et qd est illud Inter natos mulier &c. Certe si uerū est quod mlti opināt: qd i gratia nō inueniunt duo per oia pares: necesse ē ut si nullus eo maior in his: qui tunc tēporis erāt uel fuerant eo sit oīs inferior. Omitto alia enumerat puilegia: que in eius cōceptu & ortu: & in utroq; parente: & in gaudēte multitudine facta narratur. Quātū autē fuerit estimāda testificatio huius bndicti psonis de iesu: satis ei similis euāgelista iōan. ondāt

primo capitulo: qui enunciata diuinitate iesu & incarnatione eius: statim annectit iōannis testimoniū tāq sume autenticiū. Vides qd propriū fuerit huius benedicti uocis manifestare iesum. Ipsa uirgo mater que in tota silua euāgelii nisi pauca uerba dixisse narratur in sanctificatione huius precōnis: ad manifestandum dei conceptum in se factū eructauit sumum canticum omnium canticorum: immo que semper in euangelis fuit breuiloqua: quia uix unam enunciationem simplicem protulit in hoc cantico decem clausulas decantando conuixit: ut per hoc ostendatur qd totius legis plenitudo que figuratur denario in hoc cantico continet. Audi at qd dicit Hugo. de huius cantici laude. Nemo huius cāticū uerba patet leuēt estimāda: qd nimirū de tā profūda cōtēplatione prolapsus ut uestigiū digne penetrari nō possint. Et omne quod dictum est ab illa summe ueritatis intima luce: cui mens uirginis excellenter inheret emanauit. Nec alius qd dicitur potuit: que meditādo locuta nō ē sed gustando. Quam non docuit per uaria discurrens cogitatio: sed rui sapientie fontis per cōtēplationem mentis inherētis deuotio. Attēde qd magnifice in sublimitate cōtēplationis uirgo inchoat. Dum enim eius fides magnificaretur ab Elisabeth: & benedictus fructus uentris sui benificaretur: totum in deum refundens. Magnificat inquit anima mea dominum: quasi. d. Magnificauit dominus facere mecū: dum seipsum per me i terra meum se fecit uterum: & sic me magnificā reddidit: etiam supra sublimitatē omniū angelorum. Sed hoc est omnino sumum: & non mediū: & iō non me ipsam magnifico iactādo inaniter: sed magnificat anima mea dominū: donum suū in ipsū refundendo totaliter. Dicit autem Beda sup magnificat: qd beata uirgo magnificētiam suā plene cognouit: sed totum in deum refundit. Dicit enim sic loquens in persona uirginis. Magnificat ergo dominum uoce: opere affectu. Magnificat quidem dominum omnis creatura: sed anima mea sup oia inter omnem quippe creaturam nihil tam magnifice fecit dominus sicut animam meam: & iō magnificat anima mea dominum. Et exultauit spiritus meus in deo saluati meo: ac si dicat secundum glo. Exultauit spiritus meus extra omnem creaturam: & extra semetipsum: & iam pre imēsitate gaudii saluati i deo saluati meo: uidelicet in iesu singulariter meo. In quo totum: qd uiuio: totum quod discerno: totum quod sentio: in eius magnitudine cōtēplanda: & preceptis obseruandis impēdo. Nulla proprietas me extollit: nulla aduersitas frangit: sed illius solius memoria delectatur spiritus meus: in illius perpetua diuinitate cuius caro mea fecū datur temporalī conceptione. Quātam autem plenitudinē in ista uerba continent: audi non mea sed Hugo. uerba. De salute quoq; quā humano generi preparari uideo totis precordis exulto: uideo nāq; de me assumi: quod & credo p me debere of

ferri. Veni dilecta uirgo maria in cellam uinariam ad regem sponsum tuum introducta: ab ubertate domus eius inebriata: memoriam suauitatis illius eructasti: & iustitia illius exultasti: uidisti quippe maiestatem: gustasti suauitatem: ideoq; quod uirtus hausiisti: fons propinasti. Duo. n. bona sunt que angellorum & hominum spiritus in illo fonte boni eterna cōtēplatione haununt: uidelicet in cōprehensibilis dei maiestas: & ineffabilis bonitas quorum alterum castum timorē gignit. alterū uero dilectionem pariter: pro maiestate nāq; uenerantur deum: pro bonitate diligunt eum: ne uel dilectio sine reuerentia dissoluta sit: uel reuerentia sine dilectione penalis. Ad hanc cōtēplationem mēs marie subuecta fuit: que celestis patrie dulcedinem in uerbis suis tam mirabiliter expressit: quam ineffabiliter cōprehendit. Cum enim magnificare dominum se perhibuit: uenerandā maiestatem inter na uisione contuita fuisse manifeste declarauit. Cū uero se in saluati suo exultasse asseruit: gustum iterne dulcedinis se percipisse ostendit. Hec Hugo. Que autem tantum accendit maiestatem dei cognoscens: & omne bonum quod i ea erat in ipso refundens: uide quantum in summa uilitate resiliuit profunde dicens. Quia respexit humilitatem ancille sue: ecce qd uilia de se sentit: & totū dei gratie tribuit: iudicio suo monstrat se in mitem. sed respectu superne gratie sublimem: ut quod natura i primis patribus per superbiam perdidit: in maria per humilitatem acciperet: ideoq; uerbum patris in ea pp humilitatis sue meritū carnis substantiā quā sibi uirtet assūpsit: & tunc ad eam quā prius abiecerat naturam sublimandā per misericordiam respexit. Quia uero quod erat humiliter recognouit se dicēdo ancillam: ideo sublimatur: quod non erat: mater esse promeruit. Ideo Hieronymus. Beata uirgo nō a filio suo domino nostro celos didicit fabricare non angelos creare: non mirabilia: nec diuinitatis insignia perpetrare: sed se humiliare: ceteraq; documēta uirtutū intra humilitatis custodia aggregare: unde & in se solam humilitatem respexisse feretur dominum: que custos est ceterarum uirtutum. Collocauerat enim in tuto stationis portu sublimia meritorum suorum exercitia: & ideo sic est diuinitus illustrata. Hec Hiero. Circa istā materiam humilitatis uirginis omnes sancti dicunt mira: quia mirabilissima fuit huius sacre uirginis humilitas: quam nequaquā inaniter extollere potuit omnium gratiarum uniuersitas & in uniuersitate cōmunicata sublimitas: pro tanta nāq; plenitudine gratiarū beatam me dicunt omnes gentes: quod & ipsa plenissime intellexit: cum hoc uerbum in cantico expressit. Sic enim domus respexit eius humilitatem qd ei maternum tribuit mentum & statim: propter quod & sic eius exultauit humilitatē: ut sibi sit pax in generatione preterita sterilitatis opprobriū sustinuisse in sua uirginitate per quam humiliabatur in lege: quā iam uidet futurum ut beata uocetur

in omnem generationem pro fructu fecunditatis diuine sicut dicit Ber. Quod autē supradixi plenitudinem sapientie datam uirgini in conceptu filii dei satis ostendit huius cantici plenitudo & sanctorum de hoc expō: unde Ber. hoc uerbum super magnificat exponens dicit. O dilatatum cor marie genitricis dei q̄ perlucidis oculis omnem creaturam in uera beatitudine collocandam simul aspexit. Ecce inq̄ intuentis est uerbum & demonstrantis. Ecce iam uideo quid futurum sit de me: q̄ fructus procedit ex me: quot & quanta bona non mihi soli: sed omnibus generationibus proueniunt p̄ me. Nam & angelicum uirginum numerus p̄ meum genitum reintegrabitur: & hominum generatio in adam maledicta: per benedictum uētris mei fructum ad eternam benedictionem regenerabit: hoc Ber. Et cum tantum benedictionis in omnes generationes bonum diffundendum ē: quia fecit mihi magna dominus qui. po. e. n. Iesus: hoc ipsū q̄ me benedicant omnes generationes non mihi attribuo: non meis meritis ascribo: sed potius ei q̄ fecit mihi magna. Magnum quippe per se est q̄ uirgo sum: magnum q̄ mater sum. Maius q̄ sum utriusq̄ mater & uirgo: sed maximum si cuius matrem sum attendatur: quia unigeniti dei & omnium saluatoris. Et quia hec omnia sunt: magna que licet omnibus sunt facta: generaliter tamen mihi sunt facta singulariter. Et ad meam inestimabilem gloriam in me: & de me per spiritum sanctum cōpleta potenter. Et ideo magnificat anima mea dominum: quia fecit mihi magna que sentio qualia sunt non expmo: quia nec plenitudine angelica auris intelligere sufficit. Ista igitur magna non solum creaturis sunt maxima: sed maximum illi & insuperabile qui potens est immo omnipotens est & sanctum nomē eius. Et tamen nec potentiora nec sanctiora ille facere potuit: q̄ que in me fecit: dum hominem uerbo uniuert: ut idem sit factor qui factura: filius meus Iesus super omnia benedictus deus qui ad omnium factus est saltem: sed eterna dispositione: & imensa mea dulcedine factus est ad meam gloriam singularem. Attende autem q̄ sic subtiliter loquendo beatissima uirgo summam humilitatem tenuit. Quod enim ipsa fuerit potens dei filium generare: & alia magna recipere: non sue uirtuti attribuit: sed ei qui potens ē: qui summā potentiam in humilitate uirginis uoluit honorare. Et q̄ ipsa sic fuerit sanctissima: ut sanctum sanctorum genuerit: non sue uirginitati attribuit: dum mulierem que fuerat caput peccati sic plenissime expurgauit ut genitrix fieret sancta: is in omnia uasa gratie diffundende. Et hoc totum iportatur cū dicit: qui potens est & sanctum nomē eius: quasi dicat. Cum femina sit omnium creaturarum rationabiliū uilissima & tota infesta imunditia: qualis ex me fuisset nisi ipsius gratia me preuenisset: quia nunq̄ ista magis deceret manifestare potuit q̄ quando mulierem super oem creaturam exaltauit: & ipsam matrem omnis grane

& munditie per suam sanctitatem effecit. Ex istis ergo magnis in me factis: nec supba nec auara existo: sed cum iubilo exprimo q̄ genitrix gratie eam omnibus electis dispēto: & p̄ preterea ex hoc meo beneficio sit tam copiosa denuatio: q̄ misericordia eius a progenie in progenies plenissime deriuatur a Iudea in gentes: & ab initio seculi usq̄ ad terminum eius misericordia domini magna diffunditur ab eterno: & usq̄ in eternum: non passim quidem sed timentibus eum. Quia spiritus sanctus fugit superbum & requiescit super humilem & māuetū: & domini tremētē sermones. Attende autem q̄ benedicta uirgo sapientia dei plena uidet q̄ diuina dona sic electos illuminant: iustificat: & in deum transformant: & reprobi ex eis maiora iudicia sibi ex sua induratione: obstinatione atq̄ ingratitude diuine seuentatis accumulāt: unde magna dona electorum: ut plurimum sunt execratio reproborum: maxime illorum qui de sua presūmetes iustitia in suis operibus gloriātur: p̄pter quod christus dicit Ioan. ix. in iudicium in hunc mundum ueni: ut qui non uiderunt uideant: & qui uident ceci fiant. Et Simeon dicit luce. ii. Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectione multorum. Hunc ergo processum sacra uirgo dei sapientia plena attendens postq̄ sublimia dona misericordie dei in electos timentes eum diffundenda expressit: ad generalia iudicia super reprobos se conuertit: & cursum diuine prouidentie in regimine creature rationalis describens: quid superbi demones uel homines: quid uel humiles electi mereantur exponit. Et quia christus per strenuitatem uirtutum supra q̄ potest dici operatus est dei honorem: tamen sanctificando electos q̄ expellendo reprobos: ideo hoc exprimens pro uniuersalis iudicii fundamento dicit: fecit potentia in brachio suo. i. in suo opere strenuissimo non solum potenter sed emphatice potentia fecit: dispersit superbos mente cordis sui: ubi superbiam reproborum ostendit presūptuosissimā noie mentis qua se ceteris excellentiores existimant: & se deo per humilitatis reuerentiam non inclinant. Ostendit etiam affectuosissimam: ac per hoc maliciosissimā: quia ex precordiali affectu honoris proprii seipsos contra dei preceptū extollunt cū dicit cordis sui. In corde enim est sedes sanguinis & calons: per hoc affectualis amoris. Ac per hoc ostenditur q̄ sunt proprii honoris maxime amatores. Ad altam autem iustitiam celestium spirituum mentem uirgo attollens demonibus subdit: deposuit potentes de sede. Sed ne crederes uacuas remansisse: subiungit. Et exaltauit humiles homines christo conformes in illis dicit locandos sedibus spirituum reproborum. Quales autē sunt humiles describit cum subdit. Furiētes impleuit bonis: humilitas enim que ex charitate causatur mentē sub deo incuruat: & quia semper seipsam mente euacuat: facta dei esuriē in mente prouocat que sola diuinis bonis repleti meruit. Contra autem qualis sit su-

perbia reproborum e regione ostendit cum dicit. Et diuites dimisit inanes: hi enim sunt qui dicunt eū āgelo laodicie. Apoc. iii. q̄ diuites sū & locupletatus & nullius egeo: & nesciunt in sua malitia obliuati: quia miseri sunt & miserabiles: & pauperes & ceci: & nudi. Tales igitur diuites in sua reputatione dimisit inanes: non fecit: quia ex quo dederunt obicem gratie eorum animas non intrat neq̄ ipsū posset continere: quia plene sunt ipsis. Hi diuites sunt falsi: iniusti: & pessimi pharisei: quibus dicit dñs Mat. ix. Non est opus ualentibus medicis & cetera. Et nō ueni uocare iustos. Attende autem quantum deo & sue matri sanctissime placuit sui exinanitiōis humilitas per quam causatur sacra esurietas summi boni: quia hanc solam eodem bono dicit repleri quātū eunq̄ etiam aspēntur confidentiam de propria iustitia pondera: quia ista sola dicitur remanere inanis ab illa infinita misericordia que a progenie in progenies est diffusa. Expreso igitur diuine prouidentie cursu per rigorem iustitie in reprobos: & pietatem misericordie in electos: tandem ad singularem incarnationis gratiam in dilectum Iesum sua uerba reducit. Suscepit israel puerum suum: assumptum hominem puerum Iesum diuinitatis appellans eo q̄ ei in summa humilitatis obsequiositate seruiuit: quem & suscepisse dicit deum cum sibi personaliter uniuert: & tunc uere israel fecit: quia uere diuinitatem uidit & ea fructus est. Potest etiam dici tota multitudo electorum unus puer dei propter reuerentiam humilitatis & unionē charitatis que i ipso Iesu suscipitur per adoptiōis gratiam: & sit ista ei per uisionem beatam. Quod quidem sacra uirgo intelligens iam factum in christi merito immobiler: quod tamen futurum erat in iustorum populo: iubilans iam intuetur cōpleta: & dicit. Suscepit israel puerum suum: quia i gratia mei cōceptus iam est electorum numerus adoptatus. Et hoc fecit: recordatus misericordie sue: non iustitie nostre: quia q̄ hominem redemit: non fuit ex merito hominis: sed ex dono diuine pietatis. Suscepit ergo naturam boni Iesus: suscepit & causam nostram: & per misericordiam determinauit sententiam: & per deuotissimam mortē suam plenam dei iustitie fecit emendam. Et quia tamen expectauit usq̄ ad plenitudinem temporum: uidebatur pater oblitus mittere filium suum: sed recordatus est misericordie sue per effectum operis: dum me suam spōsam & filii matrem elegit: cuius tamen nunq̄ fuerat oblitus: secundum actum sue eterne dispositionis qua me semper in conspectu suo tanq̄ omnium creaturarum reginam misericorditer statuit. Et quia hoc tantum beneficium fuit sanctis patribus re promissum: maxime per Abraham & per prophetas predictum ad salutem feminis electorum per omnia secula seculorum cum dicit. Sicut locutus ē ad patres nostros & cetera. usq̄ in secula. Attende autem q̄ ordinatissime sacra uirgo procedit: incipiens a magnificentia maiestatis: & ex suauis gustu

dulcedinis bonitatis dei in suam humilitatem resiliens & ex mera dei bonitate uallo suo merito sic magna & ineffabilia per dei potentiam & sanctitatem: trāsies per fluuiū ondēs minime electorum exprimens differentiam effectum gratie christi in reprobis & electis ad suum dilectum Iesum reducit canticum: in cuius assumptione in unitate persone dicit omnia patrum promissa quidem completa in omnes generationes seculorum semini abrahe electo ex iustificationis gratia & gloria plene diffusa. Totum autem preconium huius sacratissimi cantici uirginis matris: in quo tam dare eiusdem exprimuntur beneficia illius quem portabat in suo sanctissimo uentre ad magnam redundabat gloriam precursoris. Quia enim ipse erat uox & manifestatio saluatoris: ideo omnia que circa ipsum fiunt uidentur manifestatiua filii dei in carne uuentis. Nam & Elisabeth hoc sacrum mysterium multipliciter declarauit uirgo beatissima. Nunc in presentia Ioannis plus locuta est ad declarationem huius sacri beneficii q̄ in toto decursu uite sue locuta fuisse scribatur. Adauget autem preconium q̄ patri ē red dita lingua postq̄ sacrum nomē precursoris descripsit: & canticum iubilationis & prophetie uocē lassauit in suauissima melodia: ubi singulariter descripsit beneficia uerbi incarnati: quia per ipsum redimimur & saluamur: & ab hostibus liberamur: & libere reformamur in sanctitate uirtuose uite: & de cultum perfectum: que omnia dicit esse cōpleta secundum immobilia promissa cum iuramento facto patribus: & sic per ora prophetarum predicta fuerat: quibus a seculo de hoc alto sacramento fuerat inspiratum. Ad filium quoq̄ paruū tanq̄ ad intelligentem & capacem rationis cantici uerba cōuertit & precursoris officium in eo eleganter describit cum dicit. Et tu puer & cetera. Tandem in oratione uerba concludens filium dei qui splendor ē paterne glorie & in mundum uenerat perit illuminare nostre cecitatis tenebras: & in uiam pacis perfecte sequele dirigere gressus nostros. Vide ergo q̄ manifeste est uerum quod tibi pro regula superius dixi. Siquidem quando deus aliquam personam eligit ad aliquod officium & sublimē statū: totus impetus gratie datus illi persone ad illud officium cōplendum impellit: unde & gratia Ioannis in se & i utroq̄ parente sic abunde influit: ut audisti ad dandum mundo noticiam christi nati: & ipsamet uirgo a spiritu sancto impulsā in precursoris presentia que prius occultauerat manifestat: nec est modica laus Ioanni q̄ in eius presentia illa duo formata sint cantica in quibus quotidie per uniuersum orbem laudatur gratia saluatoris. Magnifice nāq̄ completis precursoris mysteriis & consummatis pro quibus gloriosa domina uenerat ad domum Zacharie rediit nazareth: & tunc crescentibus signis graduationis filii dei: quem in sua carne gestabat inuēta est a Ioseph habens de spiritu sancto. De quietate autem cordis Ioseph circa uirginem diuersa ē

sanctorum sententia. Quidam autem sicut Origenes & Iohannes os aperiunt ostendunt: quod Ioseph ex humilitate reputans se indignum illius consortio: quam sentiebat plenam deo: uoluit occulte eam dimittere: timens ne ex presumptione ostenderet si tante uirgini cohabitaret. Et ponentes exemplum de petro qui in eadem reuerentia dixit christo. Exi a me: quia homo peccator sum domine. Et de centurione qui dixit. Non sum dignus ut intres & cetera. Dicunt quod nullo modo de beata uirgine est suspicandum finitrum. Unde Iohannes os aperiit super mat. libro. i. O inestimabilis laus marie uirginis: magis credebat Ioseph castitati eius: quam utero eius: plus gratie quam nature: conceptione manifeste uidebat: & formationem suspicari non poterat: possibilis eam credebatur mulierem sine uiro concipere quam maria posse peccare. Huic sententiae satis concordat Ber. super Missus est. Et respondit quod ideo uoluit eam occulte dimittere: quia si manifeste dimitteret causa diuortii quereretur & exgeretur. Quid autem diceret populus dure ceruicis: si diceret quod sentiebat: & quod de illius puritate probauerat. mox increduli & crudeliter iudei: & illa subfuerunt: & illam lapidarent? Quomodo ergo crederent tacenti in utero: quem postea crucifixerunt mira facientem: & in templo decentem? Ideo uoluit eam occulte dimittere ne conculcetur sanctum: & margaritas daret porcis & canibus. Ecce quod Ber. concordat cum primis. Nec uidetur eis resistere cum angelus dixit Ioseph. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. quod d. angelus. Recordare promissa daviit patri tuo: & scias ita compleri in sancto matrimonio tuo: & ideo noli timere accipere mariam coniugem tuam: quia ex maximo beneficio a deo est tibi data in sociam: nec ex pauescas cum illa habitare & sibi seruire: cuius deus te socium fecit in sancta puritate: nec timeas altitudinem sui conceptus: quia licet sit dei uirtus & altissimi filius: propter cuius eminentiam sanctitatis potes formidare: scias tamen quod est de spiritu sancto: quia illud opus est summe pietatis: benignitatis: charitatis: & miserationis ad mundum saluandum: & ista appropriantur spiritui sancto: unde noli timere tantam eius altitudinem quin secure accedas propter pietatis plenitudinem. Ipse enim non uenit nec peccare: sed saluare: & ideo gaudens accipe quia coniugi tue sacratissime uirgini data est generatio de spiritu sancto. Tibi uero communicata est nutritio: & adoptio tanti domini: unde licet fueris omnino extraneus a conceptu: eris tamen necessarius in conuictu: & ideo reuerenter ministra tam matri quam proli: & uocabis nomen eius Iesum: quia non tantum te sed totum populum suum saluum faciet a peccatis eorum. Exponitur etiam illud traducere: id est per solennitatem nuptiarum sibi indissolubiter ad cohabitandum strictius quam primo ligare: hanc credo bona ueram: & sanctam opinionem. Aliorum autem uidebatur esse opinio quod de ipsa dubitauerunt. Quod licet diuersis modis etiam redundet in gloria uirginis: sicut

etiam beatus Ber. ostendit super missus est: tamen nullo modo credo quod dubitatio illa fuerit firma in mente Ioseph de nephano opere. Licet autem aliqui hoc attribuunt Augustino in factu castissimum marie uirginis utrum: uel uidi portam. Tamen uidi magnos uiros & solenes asserentes quod ille sermo nunquam fuit Augustinus. sed nescio cuius alterius: & fuit tibi per errorem attributus: unde in illo sermone aliquid continetur: quod nisi pie exponatur propter reuerentiam: falsitate magna continet istud. Postremo quia uidet gressibus grauium: intelligit eius uterum grauidari: hoc enim est falsum: quia licet ipsa fuit sine dolore puerpera: & sine pudore mater effecta: sic semper fuit sine grauatione grauida: nec matrem grauium sue carnis pondere: qui in sua carne omnium peccatorum onera uenerat portare. Et si consideret illius sermonis latum: satis uidetur incultum & ineptum: & contra usitatum modum loquendi ipsius Augustini. Quicquid sit de illo sermone non est dubium quod magistrorum fuit opinio quod Ioseph dubitauerunt. Aliqui procedunt uia media que est tertia. scilicet quod Ioseph admiratione repletus ex plenitudine sanctitatis quam probauerat in uirgine nullo modo uolebat inclinari ad credendum de uirgine aliquid finitrum: & uidens uirginem concepisse stupebat quod hoc esset: & in isto stupore partim ex reuerentia uirginis: partim ex incomprehensione operis: cogitabat seipsum absente arce: & sic occulte eam dimittere: & totum deo committere donec deus aliter diffiniret: & ideo dicunt quod nec de uirgine aliquid mali sensit: nec mysterium apprehendit: & ideo angelus sibi reuelauit. Hanc ultimam sententiam non credo de facili posse impugnan: & tamen unquam magnum uirginis testimonium: quia si Ioseph dubitauit certum est quod ab ipso non fuit conceptus sacratissime uirginis. Sic ergo certificatus reuerentissime & iocundissime stetit cum sacratissima uirgine donec aduenit tempus quo ad bethleem oportuit ue ad profectum secundum imperiale edictum.

Iesus maria natus. Cap. xi.

Acramentum sublimissimum natiuitatis dominice ad reuerendum: sanctissimum ad imitandum: dulcissimum ad recogitandum: suauissimum: ad predicandum fructuosissimum: ad recipiendum: nunc proponitur nobis. Post aduentum sacratissime uirginis cum uirgineo spontio suo Ioseph ad bethleem ciuitatem daviit: ad quam necessitate professionis & descriptionis uniuersi orbis imperium cesaris augusti adducti sunt: illi pauperes & uirginei coniuges non inuento hospicio propter suam paupertatem: & populorum multitudine: conpulsi sunt in diuerso declinare: ac peruenire in medio bestiarum. Factum est autem dum esset ibi completi sunt dies sacratissime uirginis & peperit primo genitum filium d. i. patris & ipsius matris uirginis ante quem nullus: & post quem nullus & cetera. Nota que euangelica describit historia. O anima mea euasere tota in occursum uirginis matris portantis in utero sal

uatorem & quam uides erabundam & ab omni officio seclusam: benigne niteris introducere in hospitium cordis tui: non enim homebit ad te diuertere qui pro te ad tantam penuriam uoluit deuenire: nec etiam in te deest stabulum iumentorum propter tuos bestiales defectus: quos tamen excludes si deuota fueris tam benigna influenza nati regis: quam misericors aduocatio pro te uirginis matris. Attende autem circa istius natiuitatis consideranda solennia

Tempus:

Locum

Modum

Suppositum

Naturam uisibilem

patientem uirginem

Angelorum obsequium

Pastorum beneficium

Vniuersae creature testimonium.

De his singulis considerandum est: licet non interda sic ea distinguere: quin adinuicem mutuo repetantur tam pro deuotionis replicanda efficaciam: quam etiam pro huius beati festi conuertenda materia. Tempus autem fuit medie noctis qua hora natus esse creditur: & de descriptione uniuersalis sub imperatore romane orbis. Ut autem dem materia contemplantur simul & predicandi introduco auctoritate Mat. xxv. Media nocte clamor factus est: Ecce sponsus uenit: ubi diuine dispensationis archana circa natiuitatis mysterium declaratur: & signatur tempus ne in certa expectatione languescat anima sponsa uerbi. Media inquit nocte fuerat enim axta sponsa diuersis prophetarum oraculis admonita clamauerat. Aggeus secundo. Veniet desideratus cunctis gentibus. Ad dixerat Abacuc. ii. Adhuc uisus est: procul apparebit in finem: & non metietur si moram fecerit & cetera. Adiuuauerat autem deus Apoc. ultimo. Ecce uenio cito: quod sepe cantatum est in ecclesia his diebus. Adhuc tamen sponsa lassatur desiderio: obsecrat: postulat: ueni domine & noli tardare: lachrymat: in terrogat ubi est uerbum domini: ueniat. Hiero. xvii. Et illud Cant. v. Nunciate dilecto meo: quia amore langueo. Et illud Cant. viii. Quis mihi det te fratrem meum suggerentem ubera matris mee ut inueniam te solum fons & deosculer. q. d. Gaudeo te clausum incarceratum in utero matris mee: sed desidero te uidere foris cum iocunda parturitione natiuitatis tue. Vbi notatur quod quicquid dictum est supra de mysterio incarnationis potest adduci ad iubilum natiuitatis. Id enim quod tunc factum est in utero: nunc manifestatum est in mundo. Talibus ergo suspensis anime desiderantis ac postulantis satisfacit uerbum propositum ne diutius prestolatione languescat. Et est quidem.

Expletium mysterii propter congruentiam temporis: quia tempore acceptabile: media nocte: tunc quidem fuit tempus acceptabile ad occidendos egypcios: & liberandos hebreos. Media nocte ingrediatur egyptum. Exo. xi.

Expressuum magisterii propter industriam operis: quia opus inexplabile cum dicitur factus est. Zelus domini exercituum faciet: hoc dicit Esaias. ix. c. de paruulo nato: & filio dato.

Impensuum adiutorii propter excellentiam muneris: quia munus inestimabile. Clamor inquit factus est: & ideo prosternentur hostes a uoce clamantis primi Ro. iii. Ecce ego facio uerbum in israel quod quicumque audient: tument ambe aures eius. Et esai. vi. Comota sunt superluminaria cardinum a uoce clamantis.

Quietatum desiderii propter attinentiam generis: quia genus insolubile. Ecce inquit sponsus uenit Apoc. ultimo. Sponsus & sponsa dicunt ueni.

Attende autem quod media nox fuit hora congrua huius sacre natiuitatis propter triplicem significantiam. scilicet

Transgressionis culpe

Passionis assumeptae

Contemplantionis extaticae.

Primo quidem transgressionis culpe: quia tunc uenit magnus medicus: quando magnus ubique iacebat egrotus. Quod optime fuit figuratum in illa descriptione facta sub rege idolatra: & in uniuersali pace ipeni totius orbis sub dominio sacre lege ciuitatis: per hoc enim ostendebatur diabolus regnare in mundo: quia omnes scribebantur sub idolatrie cultu: unde etiam noster emanuel qui sciuit reprobare malum & eligere bonum excluso de ciuitate romana ritu cultus sacrilegi ibi statuit sedem regni sui & totius cultus diuini: in cuius signum in hora natiuitatis sue prostravit templum pacis: quia pacem idolatrie: & regni carnis uenerat destructurus: licet autem nox tam tenebrosa culpe accipiat maledictionem a iob. iii. & sapiens dicit in sapientia. xvii. Sidera limpidae flammae illuminare non poterunt noctem illam horrendam. In huius igitur noctis medio debuit oriri lux gratie in iesu ad ipsam expurgandam: quia habitantibus in regione umbrarum mortis: lux orta est eis Esai. xi. In signum etiam quod recognoscentibus se plene uitiosos & tenebrosos oritur iesus. scilicet gratia quia lux in tenebris lucet. Io. primo. Secundo in significationem afflictionis assumeptae. Ipse enim rex glorie omnia signa maiestatis & claritatis abscondit & se paupertate uilitate & multiplici cruce obscurauit. Quod bene iob luget in eius persona. d. Noctes laboriosas numeravi mihi. Vere tu bone iesu enumerasti & non alius: quia tuorum laborum & dolorum: & noctuum te obscurantium: non est nisi apud te numerus: cuius sapientie non est numerus: propter quod etiam omnia sunt obscura. scilicet tempus locus: uagritudo: humilitas: diuersorum: stabulum: presepium: consortium: ut omnia clamet: quia semetipsum exinanuit personam serui accipiens. Terno in signum contemplationis extaticae. Saluatoris enim ortus insuper mundanos contemplationis excessus non uidetur nisi ab illis quibus sol mundane prosperitatis occubuit: & quibus omne creatur nigrescit: ut sic nox illorum illuminetur: sicut dies claritatis diuine. Et tunc uere si-

cut tenebre eius: ita & lumen eius: quia tanto illuminatur limpidius: quanto in mundanis passionibus plenius obscuratur: & tunc etiam talis nox est illuminatio eorum in delictis suis. O deus omnipotens qui hanc sacratissimam noctem fecisti ueni luminis illustratione clarescere: duc nos cum Dionysio ad diuinarum tenebrarum radium: ut in ipsis tuam lucem accessibilem in splendoribus sanctorum possimus dulciter intueri. He inquit tenebre latibulum domini secundum psalmum. & caligo quia deus inhabitat apud Salomonem & caliginosa nubes quia moyses intrat ut sibi appareat gloria domini: uel uisio similis glorie domini in uertice montis: postquam ignis ardens propter experientiam caloris: quia quasi claritas resurgens propter priuationem immediate uisionis dum sumus in nocte presentis peregrinationis. Circa clamorem uero notatur quod hec benedicta natiuitas dicitur clamor propter tria. scilicet.

Prostrationem hostilis exercitus

Magnificationem effectus

Diffusionem sonitus

Nam aggredientes pugnare uociferantur & clamant sicut patet in gedeone iudic. vii. qui trecentis assumptis datis eis lanceis cum faculis occultis: & tubis in manibus dicit eis. Quod me facere uidebitis id facite: & quod fecero sequamini: & clamate domino & gedeone. O quam pulchrum mysterium: quod exponendum dimitto menti deuote: propter breuitatem. Fuit etiam figuratus iste clamor primi Romanorum. quando archa dei uenit in castra: & uociferantibus filiis israel clamauerunt philistei: ue nobis quos nos liberabit de manu deorum sublimium istorum uere ululauerunt demones quando archa humilitatis iesu uenit in castra fideliter: nam ipsos & omnium uitiorum exercitum dux noster hodie captiuauit. Nonne natiuitas uirginea captiuauit luxuriam? Nati humilitas & paruulitas deiecit superbiam? Paupertas auaritiam? Charitas inuidiam? Pueri mititas iram? Societas laboriosorum animalium accidiam? Tenuitas uictus gulam? quia paruo lacte pastus est per quem nec ales esurit. Et nonne presepio & stabuli bouis & asini uilitas & paupertas omnem mundi uanitatem deiecit? Adiscant prelati ecclesie pompam fugere: quia pastor israel & angelorum rex? mutato habitu ingressus est bellum cum paniculis pauperatis: & uagantibus paruulitatis. Et tamen contra superbiam luciferi & alia uicia sic nascendo clamauit: quemadmodum cum leo rugit: & cum clamasset locuta sunt septem tonitrua uoces suas. Apoc. iiii. sub sexto angelo tuba canente. Quia in clamore huius natiuitatis septenarius uirtutum contra uitiose acies more tonitru ipsa confringendo intonuit.

Quia dux noster in prima acie commisit cum nichanore: & ipsum deiecit. ii. mach. ultimo. Exultemus igitur & letemur coram presepio regis nati: sicut exultant uictores qui diuidunt sua spolia: quia sedes celestis quibus expoliati sunt demones nobis per uictoriam nati paruuli diuidentur. Secundo dicitur

amor propter magnificationem effectus. Clamor enim uehemens est ultimum de potentia in uoce. Et quia de omnibus dixit deus & facta sunt: omnia communiter communia facere fuit quasi loqui de eis submisit. Quando autem fecit deum hominem & hominem deum: & quando natum deum paruulum hodie demonstrat tunc. quod clamauit ex toto semini hil enim magis impossibile est in creata natura fieri: quasi mulierem effici matrem dei: & naturam hominis deo in persona uniri: propter quod potest dici tempus talis operis & dominice natiuitatis tempus plenitudinis: quia tunc uterus uirginis fuit.

Vterus plenus gratia secundante

Intellectus fide illustrante

Affectus charitate feruente

Aspectus gaudio affluente.

Dum eundem conspicebat natum uteri sui quem indubitanter tenebat filium dei.

Effectus fuit plenus solitudine ministrante. Sababat autem sacratissima uirgo circa frequens ministerium tam uagientis paruuli: quam omnium infantium necessitatum christi: & non solum nunc in paruulo: sed in tota uita secum conuersantis in mundo. Aue inquit angelus ad eam gratia plena. Tunc etiam adimpleta est quarta generatio de qua dictum est supra: quia de muliere sine uiro: generatione quarta reuertetur huc dixit deus ad abraham Gen. xv. Quia hac ultima christi generatione est homo reductus ad dei unionem: Plenus etiam fuit dei filius gratia consumante de plenitudine cuius accipiunt omnes. Io. primo: quia uidimus gloriam eius gloriam quasi & c. Completa est mundi fabricatio. Ante sicut uas semiplenum agitabatur mundus superstitioe idololatrie: & distractione amoris temporalium: at ubi super omnes ordines angelorum facti sunt grauius qui decerant. scilicet. maternitatis dei: & personalis unionis: debet esse firma & sana omnis creatura in cultu illius dei qui eam ex amore fabricauit creando: & eam ex amoris excessu sibi uniendo redemit. Et hoc etiam uniuersum fuit plenum gratia restaurante: quando in dispositione plenitudinis temporum placuit deo restaurare omnia. Ad Eph. i. Et tunc impleta est dei dispositio: quando de genere humano angelica restauratur ruina. Vere tempus plenitudinis quod sic omnia adimpleuit: propter quod apoc. ad gal. iiii. At ubi uenit plenitudo temporis. iam non potest insultari deo nostro nec ministris eius: sicut Helias. iiii. Ro. insultabat sacerdotibus baal. d. Clamate uoce maiore. Non enim potest in creaturis aliquid altius intonari: quam deum hominem fieri. Et hic est ille clamor qui ad aures domini peruenit ut iam humana natura non formidet in suis desideriis exaudiri: & secure dicat de iesu suo. Domine exaudi orationem meam & c. Tertio dicitur clamor propter diffusionem sonitus. In clamore enim cito uox diffunditur. Sed nunquid non omnino mundum audiuit clamorem qui factus est. Hodie equidem in omnem terram exiit sonus eorum & c. Perstrute-

mus ab omnibus creaturis & nobis omnes una uoce respondent: quia uerum est quod audierunt: & miraculorum signis angelice iubilationi concordant & nobis simul cum angelo triumphanter predicant: quia natus est nobis hodie saluator.

Angeli audierunt: quia exercitum miserunt ad obsequium nati regis.

Celi nouerunt: quia stellam protinus miserunt.

Aer audiuit: quia media nocte resplenduit.

Aqua audiuit: quia in oleum conuersa de tabernaculo in tyberim defluxit.

Arbores audierunt: quia uinee engaddi balsamum prodixerunt.

Bestie cognouerunt: quia paruulum adorauerunt.

Lapides cognouerunt: quia in templo pacis ruentes: uictorie regis nostri testimonium reddiderunt.

Inferus agnouit: quia inimicos regis nati ut corruptores nature quam assumpserat puniendos absorbit.

Et sic solus homo peccator est: pro quo solo furdus clamor factus est: felix ille de quo potest dicere: clamans paruulus noster natus.

Clamor meus intonuit in aures eius. Et tunc ergo & nos clamemus in celum: & miserebitur nostri deus noster.

Quia clamauerunt iusti & dominus exaudiuit eos.

Nec dubium: quia isto clamore clamat qui est factus hodie: qui est christus iesus qui est clamor noster & omnia nostra. Circa tertium. scilicet. expressionem magisterii per industriam operis debes notare quod hic considero.

Factionem Est aut factio potestatis operantis

Defectionem Defectio excellentie humilantis

Reflectionem Refectio misericordie remittentis

Confectionem Confectio sapientie temperatis

Perfectionem Perfectio glorie consummatis

Mira est ergo hec factura: quia uerbum caro factum est.

Quietationem autem desiderii propter attentionem generis notat demonstratio spouii: cum dicitur. Ecce sponsus uenit. Iste sponsus est formosus pulchritudine: amarus tenentudine: & dulcedine & nostre charitatis plenitudine. Assumpta similitudine nobis est conformis: & eterna altitudine deformis.

Beate sponse uigilantes que inueniuntur occurrere sponso nato: Tunc enim erunt parate si fuerint ornate bysso splendenti & candido. Byssinum sunt iustificationes sanctorum. Apoc. xix. Puer autem iesus magister fidei nos quasi in omnibus factis suis ad inuisibilia sustollit: prophetatum enim erat de ipso: quia auferet regnum carnitatis nostre: iuxta illud. Ecce rex uenit dominus uniuerse terre: & ipse auferet iugum captiuitatis nostre: quia ipse in populo iudeorum & in domo dauid esset reformator regie potestatis. Dauid inquit Ezechiel. xxxiii. Seruus meus princeps in medio eorum. Et E. sa. ix. Super solium dauid sedebit: & super regnum eius ut corroboret illud: & in ps. lxxi. Dominabitur a mari usque ad mare. Quod in eius aduentu esset resplendentia luminis. Sur-

ge inquit E. sa. & illuminare hierusalem. Quod etiam esset iustitia regiminis & abundancia pacis ps. Orietur in diebus eius iustitia & c. In omnibus his si bene attendas nos ad inuisibilia rapuit: ut inuisibilia committere doceat: nam sensibilibus apparent contraria: ipse enim mox natus factus est seruus: unde dicit Beda. Eo tempore dignatus est nasci: quo pro eo census cesari daretur: ascriberetur: & ob nostri liberationem ipse seruo subderetur. Eo etiam tempore quo natus est regnum dauid sensibilibus erat destructum: & alienigena herodes regnabat: origine ydumeus: ut impletur propheta iacob. gen. penultimo: Non auferetur sceptrum de iuda & c. Quia ut dicit Crisostomus super Mat. Quoad iudaea gens iudicibus & regibus quauis peccatoribus tenebatur prophete mittebantur ad remedium eius. Nunc autem quando lex dei sub potestate regis iniqui tenebatur nascitur christus: quia magis desperabilis infirmitas medicum artificiosorem requirebat. Reformatio ergo regni dauid per iesum est in robore gratie per solium crucis eius: in quo dominatur amantem peccatorem quam expulit usque ad mare pene quam assumpsit a mari mortis quam deglutiuit usque ad mare gloriose uite in quam transiuit. Sic & lumen promissum est spiritualis illustrationis mentis non corporalis fulgor corporeis oculis: quod commune est multis in quo hierusalem. i. ecclesia illustratur. Iuxta illud luce. i. Illuminare his qui in tenebris & c. propter quod media nocte nascitur: tempore quo nox est longa & dies minima: iuxta illud Hieremie. Diem hominis non desideravi tu scis: quia in tota uita sua satis fuit obscurus opprobrio. Sicut ergo mortem nostram suscepit: ut nos ad uitam reduceret: ita etiam seruitutem: & alia nostra penalia: ut in nobis effugaret contra iacob: & doceret nos alterum consequendi spirituales uictorias ut isra dicitur. Congruum igitur tempus elegit sapiens iesus ut nasceretur in mundo. Attende autem quod tempus natiuitatis non solum dicitur nox propter predicta: sed & dies splendida & lucida propter nati regis splendida lumina: & propter sue natiuitatis solennia: unde angelus qui media nocte pastoribus apparuit: & gaudium magnum euangelizauit dicit. Natus est uobis hodie saluator. Quia eius natiuitas licet sit facta in nocte: & tamen dies sanctificatus qui nobis illuxit ab inaccessiblei luce beatissime trinitatis: ubi notatur quod hoc benedictum hodie non solum est eternum propter paternam generationem: de qua dicitur in ps. Filius meus es tu & cetera: sed etiam temporale propter maternam natiuitatem: qua natus est hodie ex semine dauid secundum carnem per participationem uirginis matris. Est autem ista benedicta dies

Votiuis desiderii expectata

Figuris mysticis presignata

Beneficiis uberrimis exhibita

Deuotis obsequiis celebrata

Primo est uotius desideris expectata
Ab angelo in celo pro ruina reparanda
A sanctis in mundo pro redemptione faciēda
A iustis in limbo pro gloria uisionis habenda.
Desiderabant angeli suam riuam restaurari & de hominibus sedes uacuas repleri: propter quod in ortu saluatoris gaudent clamant & annunciant gaudium magnum: & cantant gloriam deo: & hominibus pacem. Facti sunt enim hodie homines & angeli celestis patrie concues: & completur in hominibus illud Deutero. xxvii. Hodie factus est populus domini dei tui. Desiderabat etiam sancti in mundo infirmi languore fomitis oppressioe legis inuoluti cecitate & tenebris. Quid enim desiderabilius q̄ sanitas infirmo: claritas ceco: & libertas seruo? Ortus autem saluatoris superat tyrannidem fomitis ne regnet peccatum in nostro mortali corpore: quia de peccato damnauit peccatum in carne: ad Roma. viii. Superauit iugum legis & scptrum diaboli exactoris. Esa. ix. iugum enim humeri eius & cetera. Hodie etiam exortum est in tenebris lumen rectis. Ego inquit saluator lux ueni in mundum Ioannis. iiii. Oriēte autem hac luce imo sole iustitie: Malachie. iiii. Facta est Via inerrabilis

Veritas infallibilis
Vita interminabilis.

Quia ipse est uia ueritas & uita. Ioan. xiiii. Quid ar desiderabat Dauid clamans. Ostende faciem tuā: nisi sanitatem infirmitatis. Excita potentiam tuam & ueni: nisi redditionem libertatis huiusmodi defeno tractus Ioel. ult. d. In illa die stillabunt montes dulcedinem. Desiderabat etiam captiui in limbo

Vt incarcerati liberationem
Vt exheredati possessionem

Vt spoliati restitutionem
Detinebat enim diabolus carceratos sanctos pres
Allegans lapsum prime transgressionis
Cyrographum obliuionis
Titulum prescriptiois.

Et ideo expectabant beatam spem & aduentū domini. Natus est saluator. Reparauit lapsum: deleuit cyrographum: & soluit precium: anulauit titulum: aperuit ianuam beate uisionis: lapsus nō obli gavit quem dominus indulgit. Nec cyrographum ualuit: cuius deus pretium soluit: nec prescriptio currit: semper enim iniusta fuit. Huius igit dici defeno clamant sancti patres in limbo. En hec ē dies quam expectabamus: inuenimus: uidimus. Tre. tertio. Hanc Abrahā ut uideret exultauit: uidit: & gauisus est. Io. secundo: dies desiderabilis: di-

es amabilis: dies iocunditatis & letitie: dies suauitatis & misericordie: in qua
Celum reparatur
Mundus illuminatur
Limbus expoliatur.

De hac scriptū ē singlariē p̄me. Ro. viii. Hodie Samuel uenit in ciuitatem: & iacnicium est populo in excelsis. Samuel a deo nominatus a deo postulatus est dei filius qui est desideratus cunctis gentibus. Aggei. ii. Et hic uenit hodie in mū di ciuitate: dū nobis apparuit natus de sacratissima uirgine: & ideo iacnicium est magnum populo in excelsis: dum gloria in altissimis decantatur ab angelis: & annunciat in terra pax hominibus bone uoluntatis. Hodie per totum mundum mellisui facti sunt celi: & in omnibus partibus ecclesie resonat gratiarum actio: & uox laudis: & magnum cantatur alleluia: dum cantat ecclesia. Hodie christus nouus natus est. Hodie christus nobis apparuit. Secundo fuit hec dies mysticis figuris prefigurata: preuidens enim diuina sapientia lapsum transgressionis: & modum reparationis sicut ab eterno disposuit de incarnationis sacramento: sic in scripturis digestis: sigillauit: & clausit mysteris: & figuris: quia hodie agnus qui natus est de uirgine maria apparuit: ut dicitur Apoc. v. Librum signatum sigillis septem: figure autem sunt iste.

Virge sicce floratio	Numeri. xvii.
Vellens irrigatio	Iudicum. vi.
Rubi incōbustio	Exodi. iii.
Porte perpetue clausio	Ezechielis. xliii.
Lapidis sine manibus abscisio	Dan. ii.
Solis ascensio & descensio in horolo.	Esaie tige simo quarto.

Et preter hec multiplex prophetie predicatio.

Que omnia adimpleta sunt & aperta. primi Roma. decimo. Venerunt omnia signa panter in illa die. Vnde saluator omnia dicit in se esse completa: luce quarto. Quia hodie impleta est scriptura hec in auribus nostris. Tertio fuit uberemmis beneficiis exhibita. Hodie enim homo in deum exaltatur: lex innouatur: libertas datur: ueritas declaratur: humanum genus ab infirmitate curatur: luce. decimo tertio. Sanitates perficio hodie & cras: & tertia die consumor hodie dies natiuitatis: cras tempus conuersionis: & passiois: tertia dies resurrectionis propter quod dicitur Iosue. v. Hodie auferam a uobis oprobrium egypti. Quarto deuotis obsequiis celebrata: quia hodie datum est homini summum hononis priuilegium: quia hodie.

Letati sunt angeli
Gratulati sunt celi
Iocundati pastores
Inuitati magi.

Qui nūq̄ angelos apprehendit: sed semē abrahe. Gaudeamus igitur & letemur quia hodie restituit deus israel mihi regnum patris mei: secundi Romano. decimo sexto. Et ideo deus paruulus in presepio hodie offertur pro nobis: Leuiti. Oblata est hodie uictima pro peccato & holocaustum domino: & ideo exaltata est humana natura coram angelis: quia ipsam quam supra se regna uere conspiciunt: de cetero coram se prostratam uidere pertimescunt: ut merito dicatur homini hodie incipiam te exaltare coram omni israel: Iuda. tertio. Et sic patet quam congruenti tempore christus nasci elegit. Descriptio autem superioris posita in malum potest aliquid significare in bonum. Ipse enim cesar qui interpretatur possessor principatus aut stans solenniter: signat iesum christum: de quo cantamus: quod factus est principatus super humerum eius: qui stat solenniter in eternitate: quia milia milium ministrant ei: Dan. septimo. Ab isto exit edictum: ut describeretur uniuersus orbis. Orbis enim ratione rotunditatis est uita hominis: que circulanter a deo: per deum: in deum debet moueri: debet ergo uniuersus describi: quia tota uita nostra debet recogitari ante oculos huius paruuli: quia ipse est liber uite: in quo scribuntur omnes electi.

Circa locum debes attendere quod puer iesus bethleem elegit natiuitati in signum humilitatis originis: hierusalem passioni ad augmentum dedecoris. Nihilominus uoluit in bethleem nasci ut ostenderetur filius dauid qui de bethleem fuit: & ostenderet se regem secundum utranq̄ naturam. Nō auferetur sepulchrum de iuda: Gen. qua dragesimonono. Et ut ostenderet in se completi quod promissum erat dauid de eternitate regis. Vnde de ipso prophetauit: Esa. Super solum dauid & super regnum eius sedebit: & Luce primo. Dabit ei dominus & cetera. Quod iudei intelligentes dixerunt. Nonne de semine dauid christus uenit: & de bethleem castello. Ideo & Michee .v. Effrata Bethleē paruulus es in milibus iuda: ex te enim exiet dux: qui regat populum meum israel. Sed ut ostendat quod regnum eius non est de hoc mundo quantum ad pompam: hoc bene declarat diuersorium: stabulum: presepio: & iu mentorum consortium. Subinfert quod iste paruulus qui sic est despectus apparens in carne est deus regnans in eternitate cum dicit. Et egref-

sus eius sicut a principio dierum eternitatis. Transeamus ergo carissimi ad hanc bethleem cum sanctis pastoribus: & uideamus hoc uerbum quod factum est quod dominus ostendit nobis: Luce secundo. Sed prius oportet transire si uis ad uisionem peruenire. Transire est in bona operatione proficere: uidere est in contemplatione gustare. Gustate inquit propheta & uidere: quoniam suauis ē dominus. Primo ergo est profectus bone operationis: post sequitur gustus contemplationis: unde & pastores dicunt. Transeamus & uideamus uerbum & cetera. Verbum enim quod est eternaliter genitum audiuius: cum dictum est. In principio erat uerbum & cetera: sed uidere nequiuimus: quia lucem habitat inaccessibilem. Sed transeamus usq̄ bethleem & uideamus uerbum factum: quia uerbum caro factum est & cetera. O quam delectabiliter debemus transire ad hanc bethleem: omnia enim nos debent mouere que mouent ciues de ciuitate in ciuitatem transire. Trāseunt enim homines.

Ad emendum necessaria
Ad discendum utilia
Ad experiendum solacia
Ad uidendum mirabilia:

Primo ad emendum necessaria propter hoc trāseas ad bethleem presepio: & eme panem angelorum pro precio: immo reiecto cuncto affectu mundano. Inuitat enim Esa. quinquagesimo quinto. Omnes sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum & cetera. Vbi ostendit quod emere est proicere ex affectu: & quod istud precium est reiectio uilitatis: non donatio preciositatis: unde iste paruulus noster non uult nostra temporalia: nisi forsā in suis pauperibus: sed uult nos ipsa relinquere: uenite inquit emite absq̄ argento: & absq̄ ulla commutatione uinum & lac: quasi dicat. Nullo modo uestra uilia uolo: sed gratis do uobis preciosa. Sed repute emptionem uestre misericordie clectionem.

Relinquitte tristitiam accidie: & dabo uobis uinum iocunditatis. Relinquitte immunditiam concupiscentie & dabo uobis lac puritatis. Audit: ergo audientes me & comedite bonum: qui usq̄ nunc comedistis malum: & delebitur in crassitudine anima uestra. O q̄ necessaria sunt hec. Ipse est cibus noster: unde & in presepio redinatur: quia caro eius uere est cibus: Io. vi. Ipse est uestimentum de quo apostolus induimini dominum iesum christum. Secundo ad discendum utilia. Que autem utiliora possunt addisci: q̄ que in scolis bethleem docētur. Ibi enim doce-

tur.
 Vnde fugetur ignorantia
 Vnde excludatur inopia
 Vnde acquiratur sanitas
 Vnde percipiatur glorie sublimitas.
 Ibi enim natus est dominus tuus qui te docet uti-
 lia: cuius presepium est doctrine magne magiste-
 rium. Tertio ad experiendum solatia. O q̄ sua-
 tia solatia ibi inueniuntur dum sacra oscula uirgi-
 nis matris dei & hominis intuemur. O dulcis ar-
 monia mutui iubili: amplexus uirginei: & cantus
 angelici. O q̄ gratiosum solacium teor uidere re-
 gem: uidere gratiosissimam matrem aduocatam
 pro uenia: uidere iudicem factum paruulum infan-
 tem obmutescentem in sententia: uidere paruulum
 liberalissimum omnia condonantem: donatam: ar-
 ridentem: amplexantem: osculantem: & peccatore
 conuersum secum ad matris ubera applicantem: si
 tamen conuersus fuerit efficaciter & efficiatur si-
 cur paruulus iste. Quarto ad uidentium mira-
 bilia. Vis uidere mirabilia & stupenda: nam ibi ap-
 rent si consideretur.
 Virtus operans
 Virgo generans
 Creatura obtemperans
 Iunctura confederans.

Virtus fuit: non angelica: sed diuina non succes-
 siua: sed instantanea: bonitati spiritus sancti attri-
 buta. Nec secundum naturam: ut generatio com-
 munis. Nec preter naturam ut serpens de uirga.
 Nec extra naturam: ut status uel retrocessio solis: sed su-
 pra naturam ubi non attingit influenza create uir-
 tutis: Matth. p̄mo. Quod enim in ea natum est
 de spiritu sancto est. Virgo generans concepit
 sine semine: sine libidine: portauit sine labore: sine
 grauedine: peperit sine dolore: sine corruptione pe-
 perit inq̄ uirgo manens & patrem & filium: & ho-
 minem & deum: temporalem & eternum: unde non
 queratur hic naturalis cursus: ubi est diuine admi-
 rabilitatis & sanctitatis influxus: Luce primo. ideo
 q̄ & quod nascetur ex te sem̄ uocabitur filius dei.

Nascitur enim humilis paruulus.
 Cuius domus diuersorium
 Cuius lectus presepium
 Cuius seruiantes bos & asinus
 Cuius solacium amplexus uirgineus.

Nam si consideretur creatura obtemperans si-
 ue contestans: uidentur hic mirabilia: quia celi cho-
 rus cantant: stella oritur: fons olei pro-
 labitur. Mala pax corrumpit. Odor celestis figuratus i
 balsamo de uineis pululauit. Vides ergo quot mira-
 bilia: quot solacia q̄ necessaria: q̄ utilia tibi in ista be-
 thleem proponuntur. Bene alio nomine uocatur
 effrata. i. fructifera in qua tibi tot proueniunt fru-
 ctuosa. Canta ergo & iubila bethleem ciuitas dei
 summi & cetera. Et ista suauia mirabilia tibi ostē-

dere uolo ut possis cantare canticum nouum isti
 deo paruulo: quia mirabilia fecit: non quidem illa
 antiqua mirabilia maiestatis que fecit in egypto: &
 in mari rubro: sed mirabilia chantatis que fecit in p̄-
 sepio: hoc desiderarunt sancti patres: & celestici.
 trigesimo quarto. In noua signa: & immuta mira-
 bilia: quasi dicat: fecisti mirabilia potentie: ostendi-
 sti signa iustitie hec uidimus & timuimus: dum fu-
 migaret mons & audirentur tonitrua in monte sy-
 nai & uiderentur fulgura: unde diximus. Non lo-
 quarur nobis dominus: E. x. xx. Tonitruum enim
 ipsius quis poterit sustinere. Sed in noua signa & i-
 muta mirabilia: fac mirabilia clementie & charita-
 tis feruide in deo paruulo: in humili presepio: que
 uideamus & diligamus. Hec autem facta sunt i uer-
 bo quod fecit dominus in bethleem & ostēdit no-
 bis. Audiuius de uerbo eterno: sed non com-
 prehendimus: longitudinem eternitatis: lantudi-
 nem immensitatis: plenitudinem glorie: celsitudi-
 nem maiestatis: fortitudinem potestatis: plenitu-
 dinem sapientie: rectitudinem iustitie: opulenti-
 am bonitatis. Sed uide anima mea innouata si-
 gna charitatis & mirabilia: quia propter nos: & in-
 ter nos admittit.

Eternitas nouitatem
 Immensitas bonitatem
 Pulchritudo obscuritatem
 Celsitudo abiectionem
 Fortitudo infirmitatem
 Sapientia infantiam
 Iustitia reatum
 Opulentia egestatem.

Et quis audiuit unq̄ tale: uel quis uidit huic si-
 mile. Hec sunt signa & mirabilia que nusq̄ alibi ui-
 sa sunt in terra: nisi i bethleem nostra: ubi eternitas
 facta est noua. Immensitas parua: pulchritudo de-
 formis: maiestas abiecta: sapientia muta: fortitudo
 infirma: iustitia rea: opulentia egena. Nonne uidē-
 tur tibi ista mirabilia: hec omnia uidere possumus
 que fecit iunctura confederans deum & hominem
 in uerbo quod factum est: quod fecit dominus &
 ostēdit nobis. Primo uis uidere eternitatem no-
 uam: quia filius dei est factus temporalis caro: & ho-
 die temporaliter natus: qui est in sua natura eternus
 Ad Gala. quarto. At ubi uenit plenitudo tempons
 misit deus & cetera. Audi dubium quia eternum.
 Eternus enim pater: eternus filius eternus spiritus
 sanctus: factum ex muliere: ecce initium generatio-
 nis ex matre: factum sub lege: ecce initium domi-
 nationis ex tempore. Est ergo idem factus & eter-
 nus: sed ad quid: ut eos qui sub lege erant redime-
 ret. Vide anima mea: non poterat te redimere nisi
 precium haberet: nec debebat secundum legem ni-
 si esset propinquus homo: propinquus erat: sed
 precium non habebat: deus precium habebat:
 sed propinquus non erat: non debebat nisi

homo nec poterat nisi deus: factus est igitur deus
 propinquus homo: factus est noster iesus precioso
 or auro mundo obrico: E. sa. decimo tertio. Saccu-
 lum pecunie secum tulit: quia deus homo in car-
 ne apparuit: & uerbum in carne quasi pecuniam in
 sacco abscondit: & hominem reum redemit. Se-
 cundo admittit immensitas bonitatem: quia uer-
 bum abbreviatum fecit dominus super terram. i.
 Ad Roma. nono. Verbum inquam diuinitatem
 immensum: sed positione presepii abbreviatum.
 Vnde dicit Bernar. uerbum illud naturaliter produ-
 ctum est: positione abbreviatum super terram: con-
 tra modernorum gramaticam: que naturaliter cor-
 repta positione producit. Hanc nouam gramaticā
 tenet qui naturaliter breues producit positione i
 solita: dum homines despecta conditione propria
 grandescunt superbia si ponantur in pastoralis cura.
 Sed noster paruulus iesus eos qui se producant in
 fastuosa pompa producit in longum tormentum
 & despectum eternum in infernali pena. Ipe enim
 iesus benedictus hodie factus est pastor: & passus
 simplicium iumentorum: contra morem talium
 superbiorum: uagit inquit inter arda conditus prese-
 pia. Vnde anima mea dulcia mirabilia: & ideo
 tibi necessaria: tua necessitas non minus q̄ dei filio
 supplebatur: sed tua possibilitas non capiebat im-
 mensum. Et ideo maior erat necessitas q̄ capacitas:
 & ideo mirabilis dispensatio consilii charitatis di-
 uine utriq̄ prouidet: ut scilicet nobis daret filium
 quo indigebamus: & paruulum quem capere po-
 teramus. Ideoq̄ paruulus natus est nobis: & filius
 factus est nobis. Tertio admittit pulchritudo
 obscuritatem: quia quid iocunditatis hēo si non pos-
 sum uidere immense charitatis donum: Ecce scilicet
 ei quinto. Quid prodest possessori nisi quod cer-
 nit diuitias oculis suis: Si uenerit ad me: ait lob no-
 no: non uidebo eum. Et ideo oportuit q̄ noster
 moyses faciem uelaret: quia non poterant inten-
 dere in eum filii israel propter claritatem uultus
 eius: unde & in nostro iesu operata est illa benedi-
 cta facies: in quam desiderant angeli prospicere. pri-
 me: Pe. primo. Sacco mortalitatis nostre: ut nō so-
 lum inuisibilem uideremus uisibili specie: sed no-
 bis similem amaremus in nostra carne. Et sic admi-
 sit pulchritudo obscuritatem: ut sic uideremus so-
 lem obumbratum nube: scilicet illa columnari que
 precedebat filios israel in uie ducatu. Obumbra-
 uit solem in die: quem uidere non poterant in suo
 fulgore: Apocalypsis septimo. Sol factus est niger
 sicut saccus cilicinus. Sol iustitie christus deus no-
 ster: qui est splendor glorie & figura substantie
 dei patris. Ad Hebreos primo. Speciosior plane so-
 le & super omnem dispositionem stellarum luci
 comparatus inuenitur prior: Sapientie quarto. Et
 tamen propter nos factus est quasi saccus cilicinus
 Saccus est nostra mortalitas propter uilitatem: cili-

cinus propter asperitatem. Quarto admittit cel-
 situdo abiectione: quia si deus hūc iesū mihi fecisset
 uisibile & tñ iaccessibile: qd mihi cōsolatōis afferret
 Si enim sursum collocasset in celo: non possum as-
 cendere: quia non habeo alas aquile. Quis ascen-
 det in celum & educet eum de nubibus? Nemo
 inquit iohannes ascendit in celum: iohannis tertio.
 Ideo dispensatio fecit illud deorsum: quod erat sū-
 mum: fecit abiectum quod erat excelsum: immo
 ipsemet christus curialissimus cum i forma dei esset
 semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in
 similitudinem hominum factus. Et sic admittit cel-
 situdo abiectionem: imperium seruitutem: quia
 non solum ad me: sed infra me descendit: quando
 hodie iacuit ad pedes animalium: ille cuius glorio-
 si pedes uix erāt accessibiles altissimis angelorum
 Et hoc est illud uerbū quod fecit dominus & ostē-
 dit nobis. Ecce iste deus benedictus fecit oia ex pre-
 sua: ut eum habeamus.

Sit homo ut ei artineam
 Sit paruus ut eum accipiam
 Sit uisibilis ut eum cognoscam
 Sit humilis ut eum attingam.

Quinto fortitudo admittit infirmitatem quia
 dices heu me miserum: ex parte mea obstat ne ad
 illum acredam: quia sapiens corde est & fortis ro-
 bore: lob nono. Ego sum reus: & ideo coram sua
 sapientia uenire erubescō: ego aduersarius: & ideo
 eius potentiam contremisco: commissa mea pau-
 sco: & ante te erubescō. Ideo mira benignitas que
 semper magnificauit bene facere nobis: suam ab-
 scondit sapientiam in simplicitate ne erubescam
 comparere: fortitudinem in infirmitate: ne perti-
 mescam accedere. Simplicitatem dico in qua ab-
 sconditur sapientia: non adolescentis: non pueri:
 sed infantuli: & ideo factus est prudentia simplex
 sapientia infans: quia inuenietis inquit angelus in
 fantem. Et factus sum ut ait psalmista sicut homo
 non audiens: & non habens in ore suo redar-
 gutionem quasi dicat. Infans factus sum: ne timea-
 tis agnoscī si estis ignari: quia factus sum sicut ho-
 mo non audiens. Non timeatis reprehendi si estis
 rei: quia non habeo in ore meo redargutiones. Et
 ne timeas ab eius fortitudine comprehendi: sicut
 lob decimo tertio dicit. Manum tuam longe fac a
 me: & formido tua non me terreat. Abscondit ie-
 sus benedictus fortitudinem suam in infirmitate
 & factus est debilis qui erat fortissimus: lob nono
 Si fortitudo queritur robustissimus est: & ipse est
 qui portat omnia uerbo uirtutis sue: ad Hebreos
 primo. ipsum inquam tale uerbum factum est ca-
 ro: & non solum homo passibilis: sed etiam mihi
 in paruilitate similis: & carne mortalis. Sic ergo
 fortitudo admittit infirmitatem: ut securus a-
 credam. Sexto iustitia subiit reatum: quia
 ne dicas quid proderit accedere nisi negocium

meum contingat comple. Est autem hec mea necessitas quia circumseptus sum omni malo: quia priuatus sum omni bono propter culpam meam & debitam penam: & ideo indigeo a malo releuari: & in bono restitui: & hec sunt que desunt mihi. Sed nec sic diuina largitas contrahet manum suam: sed miserans mirabili charitate succurrit: & ideo stupendo consilio iustitie subit reatum ut iustificemur a malo: opulencia defectum ut locupletemur in bono. Eum enim qui non nouerant oino peccatum: sed innocentem iesum qui peccatum non fecit: nec est inuentus dolus i ore eius. prima pe. ii. Fecit deus peccatum p nobis. i. peccati reatu sibi ipso. Esa. liii. domus posuit in eo iniquitates omnium nostrarum & hoc ut efficeremur iusticia dei in illo. O uere felicem necessitatem: quia ex quo deus homo iesus nostrum reatum assumpsit soluendum uel necesse fuit deum odire seipsum: quod est impossibile uel reconciliari hominem reum: quod quidem est deo acceptabile & ab ipso intentum. Septio subiit opulencia egestatem ut locupletaremur i regno. Scitis enim gratiam domini nostri iesu christi: quoniam cum eet diues: propter nos egenus factus est: ut illius iopia diuites essemus. ii. ad Cor. viii. O quod deberemus esse locupletati: quibus deus tantum dedit quod pauper remansit? Vide felicem necessitatem: in qua se posuit obicere pro nobis: amore ebrius bonus iesus: quia necesse est hominem restitui in regnum uel regem iesum exulare a regno postquam assumpsit nostram inopiam: & simul in unum conueniunt diues & pauper. Sic igitur aia mea tuus eternus dilectus iesus: quia.

Eternus assumit nouitatem ut ei atrineas
Immensus bonitatem ut eum accipias
Pulcherrimus obscuritatem ut eum uideas
Altissimus abiectioem: ut ad eum attingas
Sapientissimus simplicitatem: ne erubescas
Fortissimus infirmitatem: ne contremiscas
Iustissimus reatu ut iustificeris a malo
Opulentissimus defectum: ut locupleteris i bono
ut mirabili confectione temperantis sapie idem tuus benedictus iesus sit.

Factus & eternus
Breuis & immensus
Pulcher & obscurus
Imus & excelsus
Sapiens & mutus
Fortis & infirmus
Iustus & reus
Diues & egenus

Et hoc est uerbum quod fecit dominus in bethleem & ostendit nobis. Vides ergo quod festinanter debes uenire cum pastoribus ad benedictam bethleem.

Vt emas necessaria
Vt discas utilia
Vt experiaris solatia
Vt uideas mirabilia.

Nec miretis si mirabilia sunt in uerbo quod factum est: quia ipse est qui fecit magna & mirabilia & inscrutabilia: quorum non est numerus. Quantum ad tertium. s. quantum ad modum licet & illa que nunc dicta sunt ad aliud pertineant: tamen subium gredo possumus aliqua dicere. s. quod bonus iesus qui prius in creatione non fuerat cognitus ab apostata angelo & primo parente: mutauit modum in redemptione gratie: ut in alieno nascatur: qui in proprio contemnebatur: & de alieno expugnetur uiriliter qui repugnabat in proprio nequiter. In propria inquit io. i. uenit: & sui eum non receperunt: quia i conditione nature seipsum manifestauit in propria sue maiestatis: & sui tam angeli: quam primi parentes conditione nature non cognouerunt eum subiectione culpe: ideo mutauit propria & sumpsit aliena: unde & in uia nascitur non in domo propria: per hoc ostendens quod in alieno nascebatur. Conuenit igitur huic quod scribitur. iii. Ro. ultimo. Rex israhel mutauit habitum & ingressus est bellum: ubi quantum ad quattuor describitur hodierna solennitas: offenditur enim.

Quis assumens
Qualis assumptio
Quid assumptibile
Cur assumptum

Ad primum pertinet persona substantiua. Ad secundum unitas distinctiua. Ad tertium natura abiectiua. Ad quartum pugna triumphatiua.

Stipitem substantiuum declarat sumptio regalis. Rex inquit israhel. Io. primo. Rabi tu es filius dei tu es rex israhel. Et in psalmo. Domini est assumptio nostra & sancti israhel regis nostri: gloriosa assumptio: uidelicet nostre carnis. Flexum federatiuum: quod declarat mutatio supernaturalis. Mutauit inquit: hec mutatio fuit totius humanitatis assumptio a diuino supposito. prime Ro. x. Infiliet in te spiritus domini: & mutaberis in uirum alterum: ut sint uerba totius trinitatis ad hominem christum palmitem adiectiuum declarat conditio habitualis cum dicit habitum prime Romanorum. xxviii. Mutauit Saul habitum suum. Finem reparatiuum declarat uictoralis congressio: cum dicitur. Ingressus est bellum. Hier. xx. Dominus est mecum tanquam bellator fortis. Quia hic est rex glorie dominus fortis & potes dominus potes i psalmo. ii. pali. xxi. Non est nostra pugna sed dei. Vis uidere iocundam mutationem attende huius regis propria: & uidebis habitus mutationem sumendo aliena: propria regis regum & domini dominatiuum sunt: potentia: opulencia: sapientia: gloria: magnificentia: iustitia. Quies pacifica. Potentia: hester. xiii. Domine rex uniuersae potestatis in ditione tua cuncta sunt posita. Hac mutauit & abscondit in paruulo: quia paruulus natus est nobis: Esa. ix. De sapientia: Ecclesiastici primo. Unus est altissimus creator omnium rex potens & metuendus nimis sedens super thronum il-

lius & dominans deus. Ipse creauit illam in spiritu sancto: & uisit & cinnumerauit & mensus: & effudit illam super omnia opera sua. Mutauit habitum quia hanc abscondit in infantulo. Tacet enim & uerbum est. Inuenietis infantem inquit angelus. Luce. sedo.

De epulencia. Prouerbiorum. Mecum sunt diuicie & gloria & opes superbe amictum. Mutauit & iustitia: quia uestitus est panniculis paupertatis: pannis eum inuoluit. Luce. ii. De gloria: quia regi seorsum soli deo honor & gloria. prime Thy. i. Sed mutauit fastum: intrauit diuersorum: elegit presepio. Luce. ii. Reclinatis eum in presepio. De magnificentia. iii. Ro. xxii. dixit michaeas Vidi dominum sedentem super solium excelsum: & omnem exercitum celi assistentem ei a dextris & a sinistris. Et dan. Mihi milium & c. hec abscondit paruulus sub stabulo & animalium consortio. O quanta mutatio: palatium in stabulum: solium in presepio: principum frequentia ioseph & maria: Multitudo ministrorum reuerentia iumentorum. De iustitia clamat i ueteri testamento. Reddam ultionem hostibus meis. Et uocatur dominus exercituum ad faciendam uindictam in nationibus increpationes in populis: unum & Esa. ii. Post multam punitionem dicit. In omnibus his non est auersus furor eius sed adhuc manus eius extenta: furor hic non ad dicitur perturbatio: sed domini zelus. Iustitie rectitudo. Iustitia inclutus sum ait. Job. sed muta domine: muta habitum: ne exteras reum. Mutabo inquit habitum: & sic ad pugnam pergam. Vis uideri mutationem: absconsa est iustitia sub facta & uinculo ligata est: ne possit percutere: quia filius hominis non uenit animas perdere: sed saluare. Luce. ix. Nam membra pannis & c. facta. Vere tenent hanc manum extentam ad ulciscendum: sed de hostibus suis nihil potuit ligare: nisi uirgis misis patrociniu. Ipsa est mater regis & exilis: mater rei & iudicis. Nec potuit natorum discordiam sustinere: sed regem exulare fecit & exularem reuocauit ad regnum: dum regem attraxit ad nostre nature habitum: peregrinum ligauit iudicem: & liberauit peccatorem: dum sibi ad pacem deum paruulum in pacis osculum dat ligatum.

De quiete pacifica: quia aulam assueti nullus intrare presumat nisi uocatus: lectulum salomons pacifici nemo audet intrare: quia ipsum. lx. fortes armantur ex fortissimis israhel omnes tenentes gladios: & ad bella doctissimi Cantiorum. iii. Quia i pace factus est locus eius. Sed turbauit seipsum bonus iesus: cum pro nobis assumpsit bellum: uere bellum: quia militia est uita hominis super terram Job. vii. Sed bellum triumphale & uictoriosum: nam hostes non poterunt sustinere post eius insultum: unde & hodie hostium corruit pax mala: dum corruit templum pacis: hodie inchoatum est bellum sanctum: ut rumpetur pax mala. Non uenit inquit noster iesus pacem mittere: sed gladium Math. decimo. Nam bellamus ut pacem uincamus: & hostis pacem turbamus ut meritum consequamur: unde

hodie corruit pax munda falsa & presumptio facta: quia tot & tanta mala pacem appellant: & ad nos nocte pax uera descendit que exuperat omnem sensum: pacem inquit iesus relinquo uobis: pacem meam do uobis. Io. xvi. Et ideo ruente pace sacrilega i ciuitate carnis: hodie ad nos descendit pax diuina cunctantibus angelis in bethleem. In terra pax hominibus bone uoluntatis. Sic ergo pugil noster ingressus est bellum. Sed quid est: uideo paruulum factum ligatum: i presepio reclusum: hinc est fortis in prelio: utique anima mea stolidi noli iudicare secundum faciem: quia non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates: aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequie ad Epheti. in celestibus. Et ideo arma militie huius paruuli non sunt carnalia: sed potentia deo. ii. Cor. x. Ipse enim nouit artem pugnandi: & nouit decipientem & eum qui decipitur: quia uir bellator est ab infanta. Et ut discas a paruulo modos preliandi: in hac pugna est ligatus panno: unde & ligatus uenit. Surditas i iudicio: unde infans est: Matth. xxvi. Iesus autem tacebat. Sequitur. Et non respondit ei ad ullum uerbum ita ut miraretur preses uehementer: Matth. xxvii. Cum tamen contra ipsum darent mortis falsum testimonium. Ploratus orationis deuote: contra obstinationem hostilis nequie: unde uagit infans noster iesus: & talis ploratus non est auditus dum plorat leticia: unde & lachryme orantis ab eius maxilla ascendunt usque ad dei sublimia. Paupertas conquirat regnum: & prostrauit aduersarium. Qui enim uolunt diuites fieri incidunt in laqueum: sed beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum: Matth. v. Simpliciter uulpes decipit infantes: Matth. x. Simpliciter sicut columbe & absconditur alta sapientie & scientie dei a sapientibus & prudentibus scientia inflatis: reuelaturque paruulis.

Humilitas exterminat arrogantes: unde paruulus noster corda regum humilium prostrator est omnium superbiorum. Videbam inquit sathanam sicut fulgur de celo cadentem Luce. x. unde pugil noster uenit ligatus: sensus pius: pauperulus: despectus simplex: & paruulus: hoc est armamentum domus saltus: quod edificauit nobis filiis dauid: qui pro sua soleni uictoria pacificus uocatur. Nec mirum: quia pati est agere non qualitercunque: sed perfecte: patientia autem opus perfectum habeat ut scitis perfecti & integri: iaco. i. Et ideo melior est patientia uiro forti & qui domiatur aio suo: expugnat ore urbium. Prouer. xvi. Et ideo patienti datur uictoria triumphalis que est quies possessio mentis. In patientia uestra ait bonus iesus possidebitis animas uestras. Sic ergo rex noster iesus loquitur militibus suis: ut omnibus perfectis scutum carnis apponant: & sic docuit nos bellare: carnem patiando confringere: & hoc est malum excludere nincere & superare. Insa enim caro hostis est: quia caro concupiscit ad

perus spiritum: & spūs aduersus carnem: & ideo p̄dere est uincere: quia non habitat in ea bonum sec. ndum ap̄m ad Gal. v. Quod ut tibi non eēt graue paruulus noster iesus uoluit suam dignissimam & uirginem innocētiam affligere & cruciare ut tu miser tuam disceres castigare: quia qui sunt christi carnem suam crucifixerunt cum uitis & cōcupiscentiis: ad Gal. v. Non sic ipii nō sic q̄bus mūdus loq̄r. Cōcedite amici mei & bibite & iebriamī. Coronemus nos rosas anteq̄ marcescāt: nullū pratum sit quod non p̄transcat luxuria uostra. Et tamen sic in bonis lasciuie que eis fiunt mala culpe ducentes dies suos in bonis: & in p̄cto ad inferna descendunt. Isti sunt uiri belligeni impugnatōres dei apud quos d̄r q̄ uictus dicit uictor occisus: Qui n. occidit p̄ mūdo: uincitur cū occiditur: q̄a mortuo impio homine non erit ultra spes. Qui at occiditur p̄ x̄po: non dicitur uictus q̄uis occidatur Sed reuera uictor occiditur: quia dum occiditur uictor efficitur. Quomodo enim occisus uictor ille negatur: qui pro eo q̄ occiditur a iusto iudice coronatur: Corona igitur uictoribus datur. O q̄ felicius est pugnare p̄ x̄po: q̄ impie p̄ mundo pugnare: cū deo a quo semel contractus & uictus impius hereditat serpentes bestias & uermes. Et in his cruciatus taliter cadendo submergitur: ut in perpetuum non emergat: sed pro x̄po bellando pugnamus ad certum imo ad centuplum: quia qui p̄ ipso perdidit alinum. i. corpus assumptum: resumit electissimum dexterrimum & uictoriosissimum: quia exercitus qui sunt in celis sequuntur agnum in equis albis. i. in corporibus glorificatis. Et ideo ad illud desiderabile soldum cucurrunt die crastina beatus Stephanus miles p̄thomartyr: quasi alter ruben p̄mogenitus nostri iacob fortitudo ipsius & principium doloris comparauit ad suos milites, morientes in campo. Recepit autem magnum soldum: q̄ prior in donis maior est imperio: unde nec potest i bello deficere: quia apertis celis uidit iesum nostrū stantem a dextris uirtutis dei parissimum iuuare in pugna: potentissimum coronare in gloria. Et ideo lapides torrentes illi dulces fuerunt: quia sibi uertur in lapides preciosos: in lapides sapphros in honores celicos: posuerunt inq̄ ps̄. in capite eius coronam de lapide precioso. Sic ergo dux noster ihs in prima acie commisit cum nichanore. i. cum bestiali demone. Et licet sint multa arma istius uictoriosissimi regis: quibus bestiam impiam eiecit: singulariter accipimus tres eius armaturas: que hodie in eius aduentu specialiter resulsunt. Vnde &. iiii. bestia habebat capita septē: & cornua .x. quibus cū agno pugnat septenario uictorū tanq̄ caputū contra septenarium nostri agni uirtutum donorū & beatitudinum. Et denario cornuum tanq̄ preceptorum: nnde in dan. singulariter d̄r: q̄ erāt tres ordines dentium in ore eius: & dicebant ei haud dubium ignari & impū sibi subtractione subiecti: sur

ge comedere carnes plurimas: quia istis tribus ordinibus dentium multos carnales deiecit & cōtriuir: & masticando per impiam repletionem scelerum suū impia depastione trāsient quorum. Primus ordo est acies superbie Secundus est acies auaricie Tertius est impetus lasciuie Excellētis enim delitiis & diuitiis iste impius draco trahit tertiam partem stellarum celi. i. homines factos ad gloriam celi: illos squam qui cōtemplati ui non sunt: nec actiui. Contra hanc impiam bestiam agnus noster armatur quia & hodie nascitur Amictus humilitate Accinctus paupertate Circumseptus austeritate Et iō humilitas deiecit aciem primam. i. superbiam imo discooperuit eā esse pseudo p̄phiam: lic enim uocat' alio nomine hec bestia siue forte in respectu alia: quia loquebat' sicut draco. Et ideo d̄r pseudo p̄pheta: quia in mundanis honoribus mētitur excellentia: cū ibi sit uilitas & miseria. Hanc discooperuit pugil noster iesus: qui humilitatem ostendit honorabilem quam elegit. Sic & paupertatem ostendit exuberabilem dum paupertatem accepit: diuitias recusauit: unde & mundi diuitie se mētuntur: cū sint uera p̄uria. Sic & austeritate dulcorauit dū eam in suo corpore portauit. Dulce enim est quicquid doli in amaribili cōmiserit: dulcis autē nostri iesu persona: dulcis uita: dulcis memoria: q̄a nō habet amaritudinem conuersatio illius. In quo & mundi lasciuas amarauit: quia sic dei cōdo dā nauit: unde & ille lasciuie se mētuntur delicias cū sint uere angustie: ignis enim grando nix glacies spiritus procellas: & pars calicis eorum. Contra hanc bestiam & pseudo prophetam pugnat agnus noster in gladio ons sui reprobando per doctrinā & damnando per sententiam: & ista claua eius exarbanda per humilem pauperem & austeram uitam. Et idcirco sic sunt eieci ut iam nihil possident in electis. Viui enim missi sunt hi duo i stagnū ignis ardentis & sulphuris. Qui tunc uiui concremantur: quando ab electis dum uiuūt in carne passibili repudiantur & reprobantur. De electis dicitur singulariter. Qui potuit transgredi: & non est transgressus. Sed ab impiis non mittuntur in stagnum ignis uiui: quia quandiu possunt honores diuitias & delectationes habere: nolunt eas igne diuini amoris cremare. Sed hi cum eis mittuntur mortui i stagnū ignis. i. in cruciati eterne afflictionis: ubi uelint nolint cognoscunt falsam prophetiam & tenent ueram sententiam: quia sunt ibi uilissimi & mendacissimi: unde & ibi merces impietatis nullus emit: quia uexatio ibi intellectum dat auditui: & cognoscunt ueram sententiam agni: sicut dicitur Apocalypsis. xviii. In damnatione meretricis magne & pseudo p̄phe. Sed attendamus ad intuendum pugilem nostrum & attendamus eum amictum: quia natus est humillime ad

confusionem arrogantie: quia deus maiestatis & glorie dignatus est fieri filius acille sue. Vnde Ambrosius in sermone humilis uerit ad superbos: ut ex superbis faceret humiles. Cuius humilitatem preter corporis paruilitatem tria describunt. Matris paupertas: de qua nascitur Loci uilitas: in quo reduditur Pannos: tenuitas: quibus inuoluitur Et sic nos excitat ad humilitatis amorem Omissione exempli: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Matth. xi. Promissione premii: Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. Job. xxi. Cōminatiōe supplicii. Ecce. vii. Humilia ualde spiritum tuum: quoniam uindicta carnis impii ignis & uermis est. Ab hac doctrina declinare x̄pi discipulos. Ber. conqueritur super Missus est. uideo inquit quod magis doleo post sp̄etam seculi pompam non uillos i scola humilitatis superbiam magis addiscere: atq̄ sub alis mitis humilissiq̄ magistris grauius insolescere: & impatientes amplius fieri in claustris: q̄ si fuissent in seculo: quodq̄ magis peruersum est plerūq̄ in domo dei non se patiuntur haberi contemptum: qui in sua non nisi contempti biles paruenerunt. Absit fr̄s a uobis talis superbia: quia superbis deus resistit: humilibus autem dat gratiam. Sed uideo quod magis doleo: sepe humilitatem fingi: non haberi: uel occasiōe uiolente cōactionis quando aliter consequi nō possunt quod uolunt. Si humiliatus uadat & curus ne credas ei quia septem nequitie sunt in corde illius. Ecce. xii. uel spe promissionis donec accipiat & osculentur manum dantis. Ecce. xxix. Et in promissionibus humiliat uocem suam: uel timore punitionis. Ecce. xviii. Est qui nequit se humiliat: & interiora eius plena sunt dolo: exemplum de Achab. iiii. Ro. xxi. Nonne uidisti achab humilem corā me? Secundo attende: quia pugil noster accinctus ē paupertate. Natus est enim pauperime in confusione mundane affluentie: hanc nascendo inchoauit: cōuersando continuauit: moriendo consumauit. O quanta fuit paupertas: ubi fuit defectus operimenti: lecti: & habitaculi? Operimenti: quia secundū Criso. super Matth. omelia secunda. Mater x̄pi nō habuit nisi unam tunicam: & qualem habere carpentarii uxor? & hoc i peregrinatione cōstruta: unū aliquando sanctis personis quibus in spiritu respiratur paupertas natiuitatis saluatoris ostēditur matres puerum inuoluere accepta una petia sui uestimenti & facta fascia de capitis sui uelo. O prelati impii qui p̄cas operitis uestibus curiosis & preciosis pellibus & lintheaminibus de x̄pi sanguine conq̄stis: uere non prelati: sed pylati: x̄pm in suis paupertatibus uestibus propriis spoliantes: pauperum. n. sunt ecclesiastica bona ad cultum dei temperatum & subuentionem egenorum: diuini fidelium deuotione collata: quicq̄ ultra usurpatur: furtum est: rapina est: sacrilegium est. Nudatis enim sanctum

sanctorum in membris suis dilectis: nudos dimittunt homines: ait Job. uestimenta tollentes: quibus non est operimentum a frigore: gemitus pauperum: tremores membrorum: nuditates carnum infirmitates debiliū uos accusant ante iustum iudicem. Conqueruntur q̄ uestra superflua eis impie subtrahuntur: quia optimo unguento delibuti: & more mulierum magis ornati: imo more idolorum magis culti: q̄ uestiti: & more peccatorum diuersis ferculis uentre repleti: nihil cōpatimini super contritione ioseph. Defectus ergo uestimenti deprehenditur in cultu uestium: defectus lecti de stratu molli: lac paruuli in multitudine ferculorum: defectus habitaculi i superfluitate edificiorū. Quid dicitis uos ridiculosi. i. paupertatem promittentes super alios transgredientes: qui in consumeliā exēplaritatis paruuli iesu habetis uestimētōre. Curiositatem Preciositatem Multiplicitatem Et cum his tenacitatem Cōuiuorum superfluitatem In uinis. i. carnibus: in piscibus: in confectōibus: ut ora uestra que debent esse mortificata pallore exhalent specierum fetore: uere uenter uester infatiabilis: qui quasi sibi de paupertate blanditur ut secure accipiat abundantiam quando habet: quia sibi nō occurrūt quando uult. Nec mirum: quia gulose sepeper quasi uult. Quid dicitis de dormitonis que sūt palacia alta: ampla: curiosa: quorum refectoria sunt cenacula regalia: quorum claustra sunt populorum spectacula: Ad hoc misit uos pauper iesus in mundum: ut illa que prostrauit: rursus extrueret: dū adhuc esset in presepio reclinatus: nam templum pacis amplum altum & curiosum hodie ipse prostrauit ut doceret se guerram habere cum mundo: & non uelle edificare cum ipso. Vere contra uos clamat lapis de pietate: lapis inq̄ sculptus: politus: eleuatus: dilatatus: tanta superfluitate tanta curiositate: ut mundi ciues barones & reges a uobis edificare addiscant: qui debetis esse aduene & peregrini super terram. Vos inq̄ singulariter pauperes spoliatis: qui panes pauperū lapides factis urarū curiositatem: in hoc peiores diabolo qui lapides per dei filiū petiit panes fieri ad necessariū uictū: dic iquit diabolus ut lapides isti panes fiat: dic inq̄ religio sus ipius & panes elemosynarū pauperū lapides fiant superfluitatum in edificiis excessiuis: & ut mutet quadrata rotundis: munus autem more phariseorū quodcūq̄ est ex me tibi p̄denit: q̄a hec frūt ad diuinum cultum ut fingit per impium mēdacionem: q̄a magis sunt ad nascens iesu pauperis uituperium & sic deludit diuinum mandatum: & non honorificauerit patrem celestem qui precepit pauperē refici: nec matrem ecclesiam que genuit in penuriam cetus sui. Miseri paupertatis apostate: non solum in nostro fastu: sed etiam in suo cultu uellet paruulus noster iesus in paupertate ostendi.

Ut non tanta immentitas ecclesiarum
Non tanta preciositas paramentorum
Non tanta ponderositas calicum.

Quia magis student aliquid ex uobis apparere ornati hominibus in paramentis aureis: quam splendentes diuinis aspectibus & angelicis spiritibus uerbis & donis. Sed si iniqui sunt illorum figura: uerum est: sed miseri non habetis figurata: quia non sequimini christi exemplum: non seruatis documenta.

Sed esto quod hec essent licita: non estis seduli operarii: qui tantum uos occupatis circa figuram ut perdatis figurata quotidie insudantes ad hec euntes procurantes: deuorantes domos uidiuarum sub preterito longe orationis: magis rapientes importane & subdola allegationis falsitate quam pietate postulant: uel necessitate recipientes extorta. Redite redite ad cor peruariatores: attendite ad abraham patrem uestrum iesum paupertatis spiritus genitorum: & suos educatores ueraces repetitores fideles: & obseruatores eximium doctorem aurelium Augustinum Dominicum Franciscum Bernardum Benedictum Basilium. Et attendite ad saram que genuit uos: id est ad regulam que obligat uos: uoluntarie enim genuit uos regule promissio: uerbo ueritatis instituta ut sitis initium aliquod creature dei. Iste enim paruulus noster mundum ruina concutiens unquamque nostrum alloquitur. Ecce que edificauit ego destruiam. Et tu queris tibi gratia &c. Audite eum loquentem: praua intentione ipsum sectari uolenti: uulpes foueas habent: & uolucres celi nidus: filius autem hominis non habet ubi caput suum sedinet. Mat. vi. ubi dicit glo. Quid me per lucta seculi uis sequi cum ita pauper sim: ut nec hospitium habeam quod meum sit. Ideo monet Griso. super lucam. Aspicite inquit quomodo paupertatem dominus quam docuerat per opera demonstrat: non erat ei mensa nec cadellabrum: non domus: non quicquam talium: sed uos in nullo utensilium & curiositatem uultis pati defectum. Si iniqui est ordinata charitas in religione: ideo sic est quieta carnalitas in superfluitatum delectatione: que uult austeritatem habere uerbo: non facto: paupertatem sine defectu: & humilitatem cum fastu. Sed hec iniqui non sunt nobis propria: sed omnium communia. Et esto quod sic esset adhuc sunt reprehensibilia: quia omne commune & proprium debet iesum pauperem imitari. Sed non sic est immo est rixa & pugna: seditio & discordia propter appropriationem locorum. Et sepe qui in domo matris sue non poterat sibi appropriare breue tugurium: modo sibi appropriat totius ciuitatis communitatem: ut dicat illa trahi & distrahi: quando alicui bono pauperi: & extraneo deuotione fidelium conrigat aliquid dari: hoc enim est exemplum christi: qui nec lectum habuit proprium nascens: sed a beatis mutuatum: & mones sepulchrum accepit alienum. Nec minus reprehendendi sunt qui de pauperibus nulli nati loca solenia ciuitatum sibi appropriare satagunt & oriundos expellere: quia pernicio-

sus est tibi appropriare quod non dedit origo: & carnaliter affici solo natu. Vtque ergo si uolunt effici dilectissimi christi discipuli & obseruatores euangelii: debent esse prauati locali affectu: & peregrini & aduene super terram. Approbationem hanc plane experiuntur prelati: aut te inde remouere uolentes: aut lectum extraneos nolentes habitare. Sed nec istud templum idolatrie tempore pacis que te colis in carnis quiete: sine ruina dimittit paruulus noster natus. Nam & in te ruunt uirtutum edificia: in te tota periclitatur remordente conscientia: contumue conuassatur tuorum fratrum concordia. Et sentis uelis nolis quod malum & amarum est tibi dereliquisse dominum deum tuum. Quod si ita non sentis: quod non credo: iam tua insensibilitas peior est ruina qua cum ruinoso demone effectus incorporalis ei locaris. Hanc paupertatem non solum continuauit conuersando iesus noster: sed consumauit crucifixus moriendo. Vnde Anselmus in quadam epistola de sacramentis ecclesie. Christus ita pauper fuit ut ueniens in mundum: non in sua sed in aliena domo nasceretur: & natus propter uopiam lecti in presepio poneretur: & uiuens uon haberet unde caput suum reclinaret: nec moriens unde nuditatem regeret: nec mortuus uide inuolueretur: sed nec sepulchrum ubi corpus mortuum sepeliretur. Erubescat ergo religiosus uelle abundare deliciis: propter quem pauper fieri uoluit deus sabaoth: & deus maiestatis. Sed quid dicitis uos seculares populi plus polluti: una enim etimologia sic accipitur: populus quasi plus pollutus & polluens populus: quia generalis infectio magis est nocua. Et uos etiam a predictis statibus facilliter accipitis transgressionis exemplum: que tanto in uobis deficiunt peius: quanto minus estis radicati in bono. Sed & si clericorum & religiosorum uos deformat exempla: interrogate iumenta & docebunt uos.

Attendite bouem & asinum in obsequium domini orientis arguentes in uobis. f. Ariditatem uestrae deuotionis
Cruelitatem uestrae compassionis
Impietatem uestrae expoliationis
& tenacis auaricie. Cognouit bos possessorem suum & asinus presepio domini sui: populus autem meus non intellexit. Esa. i. Qui reuerenter adorant paruulum & genuflectunt ante presepio. Et uos ad ecclesiam non uenitis: & uenientes in deuote statis & sepe diuina mysteria uestro tumultu & irreuerentia maculatis. Audite liberalitatem hospitii: quia peregrinam dominam sacratissimam matrem uirginem a uobis repulsa in uis domibus non recepta ipsi recipiunt in stabulo & paruulum natum deum suum a domibus uestris exclusum: ipsi recipiunt in suo presepio. O crudeles gentes: quare non attenditis bestiarum exempla: Nonne uidetis quod sit necessarium iumentis presepio: & tam in illud paruulo nostro liberali pietate dimittunt? Quid uos impii iesum paruulum in suis minimis fratribus: & pauper-

culis filiis tremetem in corpore: uel frigore nutantem pre fame non recreatis: nudum sine ueste: Quare crudeles ipsum non recipitis: non dico in lectis uestris & cameris adomatis: quod quidem facere deberetis: sed ad minus in amplis aulis & palatiis superfluis: uel quid nequius est in casulis uiris sepe uacuis ipsum nec permittitis quiescere in hoc festo. Certe in iudicio uos condennabit paruulus noster iesus gradis effectus. d. Hospes fui & non recepistis me. Attendite o crudeles auari: quia deuote bestie pastum suum distribuunt ipsi iesu. Na fenolacere pertulit &c. Et anheliu respirationis sue paruulo frigiditati calefaciunt aerem circumstante: & tu impie christiane iesum in puulis suis non uis recere superfluo tuo: nec ipsum hysspidum & sepe niuibus & imbribus gelidum non uis calefacere igne tuo: immo suo: quia hec tua temporalia sua sunt tibi dispensanda commissa: sepe in tuam danationem & mortem. Quid dicitis palatini canes: quid coites spoliatis? quid usurari crudeles qui cocines uos exheredatis? Quid uos nobiles aues rapaces qui rapinas & spoliaciones in minoribus exercitis? Pudeat iumentorum exempla non sequi creaturam rationalem: quam ex nobilitate uirtutis possidenda & regeneranda accipit ab illo paruulo iesu cui crudeles existis. Si ergo te homo ignoras creaturam corporalem pulcherrimam: egredere tua crudelitate dimittendo: & abi post uestigia gregum eorum: exempla sectando: ut more animalium deuotorum paruulum iesum & uirginem eius matrem recipias in hospicio & refectoreas cibo tuo: non tamen superfluo: sed sibi conditum de necessario: quia centuplum accipietis & uitam eternam possidebitis. Vidisti ergo quantum dimica aut fortissime pugil noster paruulus contra opulentiam diuitum & superfluitatem temporalium. Audi de hoc Ber. i. quodam ser. Parum tibi uisum est preter te nobis esse et dñe frater noster esse dignatus es: & tu dñe uniuersorum: quod nullam habes indigentiam intra ipsa natiuitatis mita non abhorruisti abiectissime paupertatis degustare incommoda: ut enim ait scriptura Tibi cum nascereris non erat locus in diuersorio: neque cunabula que tua teneritudinem exciperent habuisti: sed in uili presepio sordentis stabuli tu qui terram palmo concludis inuolutus panielis reclinat es: & hoc ipsum a brutis animalibus mutuo matrem tua accepit: Consolamini cum consolamini pusillanimes: qui in sordibus paupertatis enutrimini: quia uobiscum deus in paupertate non cubat in deliciis splendentis lecti: nec inuenit in terra suauiter uiuentium. Quid ultra gloriaris o diues: lutea labe in uolubro lecti pichi delicati: cum rex regum suo recubitu pauperi strameta honorare maluerit? Quid dura stramenta detestaris cum tener infantulus in cuius manus sunt omnia: tuis fecis tuis plumis: duras iumentorum stipulas pelegerit? hec Ber. Tertio pugil noster iesus tertium ordinem dentium bestialis cetera. f. delicias concupiscentie contriuit ualide: quia natus est penalisime ad repulsionem uane in-

solentie: quod tria ostendunt.

Aeris indementia

Presepium duritia

Complexio sua tenerrima.

Vnde Bernar. in sermone tertio natiuitatis: duo genera agnosco: materiam huius natiuitatis: tempus & locum: & infantilis corporis teneritudinem paruuli lachrymas: & uagitus infantis & infra. Nascitur dei filius in cuius arbitrio erat quodcumque uellet tempus eligere. Elegit quod molestius est preteritum paruulo & pauperis matris filio que panos haberet ad inuoluendum: presepio ad reclinandum. Et cum tanta esset necessitas: nullam audio pellium fieri mentionem. Et ista christus utique qui non fallit elegit quod carni molestius est: illud ergo melius: illud utilius illud potius eligendum. Et quisquis aliud doceat uel suadeat ab eo: tanquam a seductore cauendum. Et infra & tamen frater olim ipse est permissus per Esaiam. Paruulus noster emanuel sciens reprobare malum & eligere bonum. Malum ergo uoluptas carnis. Bonum uero afflictio est. Siquidem & hanc elegit: & illam reprobauit puer sapiens uerbum infans: hucusque Ber. Vade ergo & tu fac similes: quia ipse iesus tibi hec per ueritate dicit: quia ipse est deus docens te uerba. In hoc ait natus sum: ut testimonium perhibeam ueritati: lo. xviii. Quod & plene fecisti bone iesu non solum doctor predicans: sed uerbum infans. Audi anima mea neque & impia uerba infantis uerbi: & considera exempla paruuli: quia quicquid in uerbo factum est totum est uerbum: immo & eius silentium est tibi magnum uerbum: ut ponas custodiam ori tuo. Quid dicitis uacue pingues que hitatis in morte samarie dormitantes & dormientes que debetis israel custodire & lasciuitis in stratis uestris negligentes prelati: qui crassum de grege comeditis: & quod perit non requiritis: & quod forte est & pingue non custoditis: nisi ad uentrem uestrum: & quod fractum est non consolidatis: quorum deus uentus est & gloria in concupiscentia carnis uestrae. Quid inquit dicitis attendentes paruulum qui pastores adducit ad suum contemplandum presepio: utinam cum pastoribus ueniretis festinanter & ad confusionem uestram inueniretis infantem panis inuolutum & positum in presepio: forsitan imutaretis uitam & haberetis efficacem doctrinam: & tunc omnes qui uos audirent minarent: letarent & letarentur: quia scriptum est. Et omnes qui audierunt mirati sunt de his que dicta erant de illo a pastoribus ad ipsos. Maria etiam sedula mater & pia. f. ecclesia sancta que uerbum generat in electis: conseruaret omnia uerba hec conserens in corde suo. Conferens inquit & letas quia cum suis patribus apostolis nati sunt ei filii imitatores christi: & tunc tales haberet quos constitueret pastores super omnem terram. Quid dicitis uos religio si in uestris actibus sepe contumeliosi? Quid dicitis inquit noui falsificatores christi & eius exempla: Ex austeritate inquit uire contemplatio ipeditur. Corpus sanum abundans uestimentum: cella decora: locus spaciosus: puocant animam ad gaudendum in deum.

Temperate dicitis agendum est: discretio mī est uirtutum. O falsi & subdoli: non discretio carnis est uirtutum mī: sed uiciorum: nutritio: prudentia enim carnis mors est: prudentia uero spūs uita & pax. Non pax iouis regis amonitay qui in typo uro uiri iabes gaiaud uultu eruerit oculos dexteros &c. i. Re. ix. Sed illa pax quam xps reliquit discipulis uice hereditatis cum tormentis lo. xvi. Vnde etiam aliqui talium dogmatizare presumunt: q̄ religio ordinata ad contemplationem esset imperfecta: nisi haberet sufficientes diuitias: quia inquietata & discursiua sollicitudine sui: nouorum demoniorum annunciator est iste: ac si regnum dei esset esca & potus: & non potius iustitia pax: & gaudium in spiritu sancto. Non sic docuit apostolus: qui & alius fortius istis fuit in contemplatione ad tertium celum raptus in paradisu dei: non carnis ubi audiuit archana uerba &c. & iō non ut homo locutus est: sicut isti qui carnales sūt & secundum hominem ambulant in doctrina sua. Sed quid dicit docens contemplari ut deo uiuam: xpo crucifixus sum cruci. Non dicit sufficientiam carnis retinui: cellam pulchram & spatiosam construxi: sed confixus sum cruci: & sic deo per contemplationem uiui & iunctus fui. Non sic docuit suos predicatorum. d. Qui autem sunt xpi carnem suam crucifixerūt cū ui. &c. Nō sic nī emanuel hodie mundū intrās docuit p̄ exemplū. Nō sic docuit x̄p̄tari apostolos suos docens in monte. Nolite solliciti esse inquit anime uestre. d. Quid manducabimus aut quid bibidemus: uel corpori uestro induamini. Sed aiunt ideum ut non simus solliciti & in contemplatione retrahamur uolumus sufficientiam hēre. Ne quaquā ita est. Sed aliter docet noster emanuel: q̄ scit reprobare malū & eligere bonū. Nā subdit iterum replicando postq̄ posuerat exempla eterne p̄ uidentie super uegetabilia & sensibilia. Nolite ergo solliciti esse. s. temporalia retinēdo: uel mendicantia auare seruando: quod ē cogitare de crastino: qd̄ & eisdem iesus phibet & arguit: quia hec ē cura gētium non xpi discipulorū: hec inq̄t omnia gentes inquirunt. Sed quō uult eos uiuere? Audi quō. Scit autem p̄ ut q̄ his oibus indigeris: uult ergo q̄ uiuamus in firma spe diuine p̄missionis: ut q̄n necessitas iminet: non dubitemus eam adesse. Necessitatem autem intellige discretio nō ea discretioe quā docet istos carnaliter: sed quā docet discipulos inuitabilitas. Nec oportet dubitare q̄n pater prouideat quando est necesse: prouidet autem inspirando fidelibus ut sibi largiantur quod necesse est. Nec propter hoc debet seruari superflua elemosina: nec recipi: quia qui hodie inspirauit & cras: & pro toto tempore inspirabit. Vnde sicut dicit Cris. Nō dicit scit enim deus: sed pater noster quia his omnibus indigetis. Pater autem ei subiecto filio & paruulo qui horum typum tenet quotidie uictum necessarium subministrat. Nec dubitare oportet: q̄ qui te pauperem esse uoluit: & ipsum in sue paupertatis crucem immoluit a punctura dauoy paupertatis ex-

pertem esse. Qui clauis sunt fames: scitis: asperitas uestimenta & penuria placibili carnis: nec ita contemplationem minuunt in christi uere discipulo: sed expediunt & quasi ale a quile ad alta celorum sustollunt: & quasi xpiane deliciae apostolicam mentem resciunt. Mihi ait apostolus ablit gloriā nisi in cruce domini nostri iesu christi: per quem mihi mundus crucifixus est: & ego mundo. Sed bñ absq̄ dubio illorum contemplationem impedit: qui non nisi uentre plene nouerunt eterne patrie dulcedinem preguotare. Et qui frustra se credūt secundum sententiam Herony. a prese. tibus deliciis ad celestes posse transire. Hec est enī mirabilis paupertas: que nullum uult sentire defectum: uere mathematica est: & ut densorie loquar matta & farua: que se dicit nihil possidere usum: q̄ hā a quibus mendicando conquirunt. Et nonne bene falsificatus est in talium discrepatione & transgressioe odibili discipulatus iesu christi. Vis q̄ tibi probē per euidentiā facti. Attende postq̄ hec noua doctrina & discrepatione horrida inundauit: & uide quantum creuit in talibus professoribus contemplationis deuotio: charitatis seruos: strenuitatis uigor: exemplaritatis euidentiā: predicationis efficaciam: pax interna & mutua amicitia. Et si foderis parietem: uidebis abhominaciones maiores: quas isti faciūt hic. Hec est uorago uitiorum que ī talibus iam quasi ab oibus scaturire sentitur: quia iam talium p̄secutorum uitiorum abundantia nulla potest triuiculatione celari: concludit aperte se habere malam originis fontem: & falsam ac peruersam radicem. Et timendum est nisi deus succurrat ne statim euangelicum uel religiosum reducat aut iam reduxerit ad pessimum finem. Parco autem & non ultra p̄cedo quia tale in hoc ceci: & sue salutis cōtrariū: qui ex nota sibi sua infectione multiplici non possunt hā ab aliis abstinere cognosci. Et multa febre infantes in medicum nulla uolunt redargutione curari. Certe ipsi uel sero cognoscent q̄ melius erat eis paruuli nostri iesu xpi sequi penitentiam & crucem & paternorū suorū seruorum xpi repetitorū imitari exempla: q̄ sensu sue carnis insari & ambulare per deuia. Et uere melius erat: uel ueritatem religionis nō agnoscere: non profiteri: non lumere: q̄ post agnitam retrosum conuerti ab eo quod traditum ē eis ecclesie sancte mandato. Fortis ergo in bello nē iesu nauē: Ecce. xvi. Successor moysi in prophetis quia nos strenue pugnare docuit: dum triplici uirtutum acie predicta tres ordines dentium bestie confregit. Sed nota q̄ successor noster iesus noster dicitur in prophetis: prophete sunt figure iustice operum legis & ueteris testamenti & p̄riorū eius que procul fantur uirtutem spiritualium bellorum paruuli iesu & uirtutum eius que illis p̄hitis succedunt: sicut ueritas figure: & signatum signo: unde prostratio inimicorum moysi quo ad corpora ē prostratio christi hostium quo ad uitia secundum tor-

mam superius descriptam. Et tres uirtutes cum quibus pugnavit quasi tres obstetrices paruuli iesu obstetrandi scientiam habentes nostro nascenti paruulo astiterūt. Nam & austeritas siue puritas iesu nostram assumit austeritatem: & rigor austeritatis parit puritatem: puritas inq̄ penalis eum de uentre matris extraxit: cantans & iubilans in penis carnis cum paruulo uagiente. Obeata infantia p̄ quā mundo est reddita uita. Paupertas autem pannis inuoluit canens. O felices panni & cetera. Humilitas in presepio reclinauit dicens. O felix presepium & cetera. Quotiens ergo has tres obstetrices inuenis cum maria. i. cum penitente anima: saluatorem noueris esse natum. Quia hoc inquit angelus erit uobis signum. Et tu quidem anima mea pactum fecisti: cum his ut manerent tecum. Iunxisti te humilitati: cum uouisti obedientiam. Iunxisti te paupertati: cum exclusisti omnem terrenam substantiam. Desponsata es puritati: cum uouisti mundiciam. Cauens ne tibi dicatur quod de quibusdam dicitur: dissipauerunt sedus & ruperūt uicula. Sed si istum paruulum in te natum uis nutrire & fouere: attende quia.

Est inuolendus

Reclinandus

Custodiendus

Leuandus

Lauandus

Deducendus

Et cibandus.

Et ad hec omnia explicanda querende sunt uirtutes gratiose uirginis quia ē uirginitatis filius. i. speciose uirtutes: hec autem sunt filie. lob & iō inueniuntur in domo eius. Excludende autem sūt rugose uetule: tempore. s. inueterate malicie: quia malo oculo tenellum paruulum hēnt fascinare: & non debent esse sole: quia uirtutes consociantur in charitate. Adducēt inquit psalmista regi nato uirgines in plurali: ut seruiant sedulo officio post eam reginā q̄ ipm de spiritu sancto genuit. Sunt enim gemine ad omnia officia. Primo ergo inuolendus est paruulus: sed non nisi mundis pannis debet inuolui: serant ergo due puellae pannos mundos. Vna pannos abluat: p̄mittens q̄ eos quotidie lauabit: hec est contritio que dicit. Lauabo per singulas noctes lectum meum &c. Altera pannos extendit ut desiccentur ad solem: hec est confessio que abscondita p̄ducit in lucem. d. Dixi confitehor &c. Secundo ad reclinandum puerum due se offerunt: una lectum parat: hec sancta meditatio que sternit cor floribus scripturarum & cātarum cum sponsa: le. tulus noster floridus. Reliqua puerum reclinat: hec est charitas que iesum amplexatur brachis amoris & inter sua suauissima ubera facit dormire. d. Fasciculus myrthe dilectus meus mihi inter ubera cōmorabitur. Tertio ad puerum custodiendum due se offerunt. Vna eum custodit a strepitu intrinseco: hec est tranquillitas que claudit cu-

biculum: que si modicum quid sinistrum audierit clamat. Quis es tu qui clamas & inquietas regem: primo Regum. xxvi. Reliqua eum custodit ab incurso extrinseco: hec est emulatio que nihil sinistrum sinit intrare in tota domo cordis uel corporis: que si uiderit oculum: aurem uel aliq̄ sensum aliquid apportare nocium: clamat: filii mortis estis uos: quia non custoditis dominum uestrum regem. i. Re. xxvi. Hanc beatus petrus pastor pueri ut dauicularius regis nostri locat ostiariā multo meliorem q̄ illa quam inuenit in domo principis sacerdotum: lo. xviii. Et magis sollicitam q̄ illa que purgās triticū isbofeth odormiuit. ii. Re. iii. Quis est inquit beatus petrus qui nobis noceat: si boni emulatores fueritis. Anima mea hanc loca ad inuam cordis si uis xpm custodire: quia dura sicut infernus emulatio nulli parces offense. Quarto ad puerum leuandum due se offerunt: una eum excitat & euoluit: quotiens sonuerit horologium amoris: hec ē sollicita deuotio que singula mysteria uoluit & ruminat: quibus quasi pannis inuoluitus ē puer noster iesus qui amictus est lumine sicut uestimento. Reuela ait psalmista. oculos meos & considerabo mirabilia de lege tua. Deuotio est seruos mentis resoluens animam in xpm ps. Deus deus meus ad te de luce uigilo. Sitiuit &c. Alia uero eū alloquitur: sed non nisi de legitima licentia silentium frangit: hec est attenda oratio que dicit paruulo: domine labia mea apenes &c. huiusmodi uox dulcis est puulo: & ideo postea simul cantant deuotō & oro: Exurge quare obdormis dñe. Quinto ad puerum balneandum due se offerunt: una balneum parat: hec est pietas que uidens lachrymantē puerum & audiens eius ploratum educit aquā calidam abundanter de fontibus cordis sui. d. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. Et non solum aqua abluat: sed unguento pungit cum dicit: factum est cor meum tāq̄ cera liquefens: unde & ubera sponse fragrant unguentis optimis. Altera puerum tenet hec est perseverantia: que tādiu tenet donec sibi placuerit in hac lachrymarum ualle ī aquis nostre miserie balneari. d. Tenui eum nec dimittam. Sexto ad puerum deducendum due se offerunt. Vna eum gestat. d. cum ap̄o. Glorificate deum in cordibus uestris: hec est obedientia nō coacta que a posteriori supra dorsum portat honera contra cor: sed materna & uoluntaria: que filium a parte anteriori portat supra pectus deliciose in brachia. Et sic uult portari paruulus nē iesus: pone me ait ut signaculum supra cor tuum: & sicut signaculum super brachium tuum. Altera p̄cauet ne garula offendant ad lapidem impatientie: & sic ledat paruulum quacūq̄ occasione: hec est circumsp̄ctio q̄ iugiter clamat obediētī iusto. Qui se existimat stare: uideat ne cadat. Cantant ergo hec due deducētes paruulum. Incipit obedientia iubilans in operibus. In manibus portabunt te. Respondet circumsp̄ctio precauens ab exterioribus: Ne unq̄ offen-

das ad lapidem pedem tuum. Septimo ad puerum cibandum se due offerunt: una eum pascit: hec est misericordia que membra eius reficit. Cui etiam dicit dominus: Et futuri: & dedisti mihi manducare: hoc tamen non de fursure qui est cibus porcorum imitatrix caym: sed de similia delicatissima imitatrix abel pat polentam: deinde in manu pueri ponit pomum: cantans omnia poma noua & uetera dilecte mi seruaui tibi. Altera eum lactat & potat. Hec est mansuetudo que de cordis uberibus dulces sermones eliquat. Nonne inquit ecclesiasticus: ardorem refrigerabit ros? Sic & uerbum dulce huiusmodi sponso. d. dabo tibi de uino condito. Et ideo puer iesus sponso huic loquitur. d. Fauus distillas labia tua mel & lac sub lingua tua. Istis officiis dulciter expleantibus & nunc reclinantibus: nunc excitantibus: nunc pascantibus: nunc deducantibus & cetera: in spirituali tripudio perficiunt ista omnia. Et puer iesus crescit etate sapientia & gratia coram deo & hominibus. Circa quartum. i. natiuitatis suppositum: debes scire quod natiuitas potest attribui dupliciter alicui. Vno modo sicut subiecto. Alio modo sicut termino: sicut subiecto attribuitur ei quod nascitur: hoc autem proprie est ipostasis non natura. Cum enim nasci sit quoddam generari: sicut generatur aliquid ad hoc quod sit: ita nascitur aliquid ad hoc quod sit. Esse autem proprie rei subsistentis est: nam forma que non subsistit dicitur esse solum: quia eo aliquid est. Et ideo natiuitas tanquam subiecto nascenti attribuitur persone: uel ipostasi: sed sicut termino attribuitur natiuitas nature. Terminus enim generationis cuiuslibet & natiuitatis est forma: & ideo propter idempritate que est in diuinis inter naturam & personam: quandoque natura ponitur pro persona: quia diuina natura est subsistens. Et propter hoc Aug. dicit diuinam naturam esse conceptam & natam de uirgine: quia. i. persona filii est concepta & nata secundum humanam naturam. Et quia motus siue mutatio denominatur a termino motus: & non a subiecto: & humana natura est terminus natiuitatis temporalis: ideo secundum istam temporalem natiuitatem de uirgine: rationabiliter dicitur temporaliter natus in carne. Et quia eadem est persona in humana & diuina natura uerbum: & in diuina natura est de patre eternaliter genitus & natus: ideo necesse est sibi duas natiuitates attribueri: temporalem. i. & eternam. Et ideo sicut dicitur deus pater uerus filii per eternam natiuitatem: sic & beata uirgo que de purissimis sanguinibus suis ipsum concepit & genuit & peperit debet uere dici mater non tantum christi secundum quod homo: sed ipsius persone filii dei simpliciter: quia uere concepit & peperit personam genite nature: hic autem est dei filius. Nunquam enim iste homo fuit homo nisi in diuino supposito. Et ideo quia sicut supradictum est: suppositum est proprie id quod generatur & concipitur secundum aliquam naturam que est generationis terminus: & in illo ho-

mine non est suppositum nisi filii dei: propriissime dici debet secundum hoc beatissima uirgo maria mater dei. Et tunc hic terminus dei supponit pro persona filii: ratione adiuncti. Et sic patet quod in christo sunt due natiuitates: secus autem de filiatione. Non enim oportet duas filiationes in christo poni. Quidam autem attendentes ad filiationis causam que est natiuitas: ponunt in christo filiationes duas. Alii uero magis catholice & subtilius attendentes ad filiationis subiectum quod est persona uel ipostasis uel suppositum ponunt in christo filiationem unam: sicut & unam ipostasim uel personam: unitas enim rationalis uel eius pluralitas non attenditur secundum terminos: sed secundum causam uel subiectum. Secundum terminos quidem non attenditur: quia quilibet homo in se duas filiationes haberet. unam ad patrem aliam ad matrem. Sed recte consideranti apparet eadem relatione unumquemque ad patrem matremque referri propter unitatem essentie: eadem enim natiuitate ex utraque nascitur: & est eadem ratio de magistro: qui eadem doctrina multos docet discipulos: & de domino: qui eadem potestate gubernat multos subiectos. Si uero sint diuerse cause discentes spiritus: ex consequenti uidentur relationes spiritus diue. Et ideo nihil prohibet plures tales relationes eidem in esse: sicut aliquis quosdam docet in grammatica: quosdam in logica: & sic de aliis: tamen alia est ratio magisteri utriusque: & ideo diuersis relationibus ad utroque refertur. Manifestum autem est quod non est una & eadem natiuitas in christo que eternaliter nascitur de patre: & temporaliter de matre: ut de si quis ad hoc respiceret: diceret duas filiationes esse in christo secundum diuersos natiuitatum terminos: diuinitatis & humanitatis: sed quia subiectum filiationis non est natura: sed solum persona & in christo non est nisi persona: ideo non potest esse in christo aliqua filiatio personalis: que non sit in persona: omnis autem relatio que ex deo dicitur in tempore: non ponit aliquid in deo secundum rem sed secundum rationem tantum. Et ideo filiatio qua christus refertur ad matrem non potest esse realis in persona filii: sed solum secundum rationem. Et sic quantum ad aliquid utraque opinio uere dicit. Sed propter uitandos errores proprius loquitur illa: que una tantum filiationem ponit in christo propter unitatem suppositi. Licet autem in persona filii dei non sit realis relatio ad matrem sed secundum rationem tantum: dicitur tamen realiter filius uirginis matris ex relatione reali materuitatis ipsius uirginis ad christum: & relatione dicitur filius ad matrem que intelligitur relationem matris ad ipsum sicut deus dicitur dominus relatione qua intelligitur realis relatio qua creatura deo subiicitur. Et quia relatio domini non sit realis in deo: tamen realiter est dominus ex reali subiectione creature ad ipsum. Et ideo sicut deus est dominus uere creature: sic uere dei filius est filius sue matris uirginis. Sic ergo patet quod istius benedictione natiuitatis suppositum est uerbum eternum: uideamus ergo cum iocunditate

nostre benedictione solennitatis suppositum quod est deus eternus: & dicamus cum sanctis pastoribus: uideamus hoc uerbum quod factum est: ubi ad exemplum pastorum proponitur natiuitas saluatoris.

Vt attente excolenda: quod probat affectuositas uidentis

Vt digne reuerenda: quod probat dignitas uerbi. Vt deuote amplectenda: quod probat utilitas facti

Videamus igitur uerbum cum sanctis pastoribus in uestigium creature: quia quelibet creatura refertur ad uerbum. Sicut uestigium repensans unum uerbum & bonum. Sapientie. xiii. A magnitudine enim spiritus & creature poterit eorum creator cognosci & uideri. Videamus secundo quod est iocundus in obiecto assumpte nature debentes cum iohanne. p. me lo. i. quod fuit ab initio: quod audiuius: quod uidiuius oculis nostris: quod perspeximus: & manus nostre conuertuerunt de uerbo uite. O quam iocundum & delectabile uidere uerbum infantulum & puulum de uirgine natum. Multi reges & prophete desiderant uidere & non uiderunt. Nostri autem beati oculi qui uident uerbum infantulum laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant & uiderant cum sanctis pastoribus. Sic enim annunciarunt angeli & nobis promiserunt prophete uerbum. Tertio uidetur in speculo lucis eterne: quod est iocundissimum: huiusmodi enim uisio est tota merces uite beate: beati tunc sumus Gen. xxxii. Vidi dominum facie ad faciem: & salua facta est anima mea. Tunc. n. uidebimus eum facti est amabimus & laudabimus in fine & sine fine. Sed uis uidere: quam digna est ista natiuitas ex dignitate uerbi: considera eius diuinitatem & uidebis hoc uerbum ut generatum eternaliter: ideo genitum non factum. Etenim. In principio erat uerbum: uidebis quod per ipsum subsistit casualiter quicquid est factum. Nam omnia per ipsum facta sunt & c. uidebis quod in ipso uiuit subsistit exemplariter omne creatum: immo etiam & creatibile: quod quodcumque factum est in ipso uita erat. Et sic hoc uerbum est.

Eternaliter manans

Temporaliter creans

Exemplariter repensans.

Sed quia hoc uerbum sub istis conditionibus nostrum obtundit & reuerberat oculum in mensitate luminis: uideamus ipsum iocunde sub fatione carnis: uideamus hoc uerbum: licet enim multa sint uerba particularia: sed hoc est uniuersale summum & perfectum: uideamus igitur ipsum discretiue & signanter.

Eternaliter increatum

Personaliter incarnatum

Corporaliter immolatum

Mentaliter inspiratum

Speculanter reuelatum.

Et sic hoc benedictum uerbum erit nobis omnia: quia

Ex primo est principium productionis. Ex secundo est medium reparationis. Ex tertio est precium redemptionis. Ex quarto est ferculum refectionis. Ex quinto est speculum fruitionis. Attende igitur circa uerbum increatum quod est.

Nascibiliter manans

Liberaliter spirans

Exemplariter creans.

De primo. In principio erat uerbum gloria. In principio filius a quo nascibiliter gignitur: ex fecunditate nature ut splendor a luce: noticia a mente: uerbum a dicente. De secundo: Ecclesiasticus primo. Fons & sapientie dei uerbum in excelsis: uerbum dicitur fons sapientie intransiue. i. fons qui est sapia. Est enim secundum Aug. uerbum cum amore noticia: dicitur autem fons ratione fecunditatis spiratiue. Sed in excelsis. i. in equalitate patris in unitate notio nis: i. fecunditate numinis: quia hi duo sunt unum principium spiratiuum pfectibilis amoris. De tertio ad Hebre. xi. fide intelligimus aptata esse secula uerbo dei: ut ex inuisibilibus uisibilia fierent: ubi uerbum dicitur: ratio dispositiua: idea simulatiua & causa productiua: fide ergo intelligimus ap. & c. quantum ad rationem dispositiua: ut ex inuisibilibus quantum ad ideam: simulatiuam fierent: quantum ad causam productiua. Hec ergo de uerbo increato factiua non facta tantillo dicta sunt. Sed circa uerbum personaliter incarnatum uide: quia sit deus homo unitur primum postremo: supremum infimo: uerbum homini: unde & merito dictum est. lo. i. Uerbum caro factum est & c. i. homo: synodiche pars per toto: & proprie expressione maiorem & humilioris dignatione de uerbum factum caro: non conuertitua mutatione alteratione: mixtione: uel compositione: sed mutua assumptione. Infectione: substantificatione in supposito diuine persone. Tanta enim fuit illa unio secundum Aug. ut deum faceret hominem & hominem deum. Vt autem intelligas quod ratio uerbi ad diuina transfert: audi Aug. xv. de trinitate sic dicente. Quis autem potest intelligere uerbum: non solum autem sonet: sed etiam antequam sonare eius imagines cogitatione uoluant. Iam potest uidere per hoc speculum atque in hoc enigmate aliqua illius uerbi similitudine: de quo dictum est. In principio erat uerbum: & uerbum erat apud deum: & deus erat uerbum. Necesse est enim: cum unum loquimur: id quod scimus loquimur: ut ex ipsa quam memoria tenemus nascat quod eius motus sit oratio: cuius modi est illa scia de qua nascitur. Formata quippe cogitatio ab ea re quam scimus uerbum est quod in corde dicimus: quod nec grecum est: nec latinum: nec alicuius lingue altius. Sed cum id opus est in corde quibus loquimur proferte noticia aliquod signum quo significet assumptum: pinde uerbum quod foris sonat signum est uerbi quod intus lucet: cui magis uerbi competit nomen. Nam illud quod profertur carnis ore: uox uerbi est: uerbumque & ipsum dicitur propter illud a quo ut foris appet assumptum est. Et iterum dicitur: sicut enim scia nostra illi scie dei. Sic & nrm

uerbum dissimile est illi uerbo dei quod natum est de patris essentia: uerbum enim dei patris unigenitus filius per oia patris filius & equalis. Hic est oino quod per non in patre. Iste filius: ille pater. Ac per hoc nouit omnia que nouit pater: prouide tanquam seipsum dicens pater genuit uerbum equale sibi per oia. Non enim seipsum integre & perfecte dixisset: si aliquid minus aut amplius esset in eius uerbo: quam in seipso. Nostrum autem uerbum quod interius inuenimus: est utique ei simile: quantum enim sit ei dissimile non pigeat intueri. Hec Aug. Sic ergo uides quod uerbum in diuinis est paternus conceptus qui est dei filius sibi similis: & coequalis: & coeternus. Et istud uerbum secundum Augustinum est simile & dissimile nostro. Simile quidem.

Ratione originalis emanationis

Ratione secretalis occultationis

Ratione exemplaris dispositionis

Ratione naturalis impmixtionis.

Quia sicut uerbum oritur a mente sine diminutione: quam plene dicit se: & cognoscit se: sic filius a patre in omni modo equalitate. prout. Eructauit cor meum &c. Item sicut uerbum intelligibile notum est solum intelligenti: sic filius solo generati: prout. xxv. Gloria patris est generationis consubstantialis: & coequalis impmixtibile sacramentum: Matth. xi. Nemo nouit filium nisi pater &c. Item sicut oem rationabilem actionem precedit cogitatio: sic pater ab eterno oia creabilia disposuit in uerbo. Aug. Ipse est ars plena omnium rationum uiuentium. Et ad hebre. xi. Fide intelligimus &c. Sic & in christo uerbum uoce induit & uoce sentit nec transiit in carnem dum carni unicit. Et licet sit tanta similitudo: est tamen maior dissimilitudo: uerbum autem creatum differt a dicente per.

Essentiam

Durationem

Dignitatem

Virtutem.

Sed inter uerbum increatum & generatum contra hec quattuor per oppositum reperit. Essentialis idempitas. Eadem coeternitas generalis dignitas. Par uirtuositas. De primo lo. i. deus erat uerbum. De ii. ps. Verbum tuum permanet in celo &c. De iii. eccle. i. Fons sapie &c. De iii. ad hebre. i. Portans oia uerbo uirtutis sue. Sic ergo potes uidere istud benedictum subiectum eternum uerbum: & nostre sollemnitatis suppositum. Istud loanes describit in euangelio tertie misse: unum debes notare quod triplex est natiuitas huius uerbi. Una eternalis: de qua dictum est modo. Alia temporalis de qua dictum est supra. Tertia spiritualis que oritur a mente iustificati hominis. Cuius modum satis collige ex supradictis. Nam oritur ad modum aurore: uel solis in nro hemisphero: non quod fiat in terra uel extra: sed quia incipit lumem suum spargere in terra. Ita non fit christus in nobis uel ex nobis: sed lumem gratie sue infundit nobis quo factus inhabitat corda nostra & eis appetit lux in terra: & ideo dicitur oritur in nobis. Et de hoc dicitur E. fa. lviii. Si abstuleris de medio tui cathenam: & desieris exte-

dere digitorum: & loquor quod non potest: cum effuderis esurienti aiam tuam: & aiam afflictam impleueris: oneretur in tenebris lux tua &c.

Natiuitas de patre facit festum eternum

Natiuitas de matre facit festum hodiernum

Natiuitas in mente facit festum quotidianum.

Propter diuersas rationes tres he natiuitates repntantur in tribus missis hodiernis. Ita tamen quod prima missa quod dicitur in aurora: semper repntat illam que oritur in aia. Et quia hanc est ex dei benignitate cum nostra cooperatione: ideo in illa missa ponitur epistola de apparitione diuine benignitatis. Appuit inquit benignitas &c. ubi missa tunc oritur ista natiuitas dignatiua. In euangelio ponitur uirtuositas pastorum: quod persecuti sunt lumem gratie per angelum reuelantem. Unde uenerunt festinantes & in uenerunt uerbum. In introitu ponitur fulgor illustrationis gratie & iubilatio huius natiuitatis ex patre. Lux inquit fulgebit hodie super nos quia natus est &c. Pulchrum est in his cogitare si scias deducere. Due autem christi natiuitates temporalis & eterna diuersis respectibus in utraque alia repntat missa. Nam si consideres temporalis quantum ad assumpti amictus obscuritatem & penalitatem: sic declarat in media nocte ut dictum est: & ideo ponitur euangelium in quo refertur natus de uirgine. Si uero consideretur quantum ad uisibilis uerbi nobis omnium humanitatem: sic signat in clara luce maioris misse: propter quod ibi cantatur: puer natus &c. Si uero consideres eterna quantum ad occultationis archanum repntat in media nocte: unum & ibi cantat in introitu: dominus dixit ad me. Si uero consideres quantum ad perfectiois complementum: secundum quod gignitur in radiis a sole: splendor a luce uerbum a dicente: ut pater a patre: quia secundum hoc generatur in splendoribus sanctorum: ex utero autem lucifere. Sic repntat in missa soleniori: quod cantatur. iiii. unum & ibi in epistola ostendit peminentia huius uerbi respectu ois create locutionis. Et ostendit eius excellentiam domini respectu angelice subiectionis. Et ostendit stabilitatem regni respectu eterne inuariationis. In euangelio enim aquila grandis magnarum alarum. Io. quedam est rusticus piscator indoctus uolat ad libanum trinitatis & fert nobis medullam cedi filii patris quod media persona est in trinitate: Ezechiel. xvii. d. In principio erat uerbum &c. ubi sic dicit: Criso. Aliis euangelistis ab incarnatione incipientibus: hic solum ad eterna extendit uoluntatem. quia n. ipse nouit ipso: hereses confutare: quod missa tipice circa dei filium erant: id est describit ipsum ut uerbum. Eternaliter manatiuum. In principio.

Temporaliter productiuum. Ibi oia per ipsum.

Humiliter discensiuum & carnis assumptiuum. Ibi. Et uerbum caro. Diuinitatem ergo eius exprimit quantum ad durationis eternitatem. in prima pronone. In principio erat. Quantum ad distinctionis personalitatem. i. i. pronome. Et uerbum erat apud deum. Quantum ad diuisionis unitatem. in. iiii. pronone. Et deus erat uerbum. Quantum ad coequalitatem incarnationis & ueritatem. i. iiii. pronone. Hoc erat in principio apud deum. Aliter posset dici quod.

In prima oritur uerbi uicinitas in patre: & tunc. In principio erat uerbum: & tunc idem est ac si dicatur. In

patre indiuisibiliter erat uerbum
In secunda oritur proprietate in personali distinctione: Apud enim dicitur distinctione: ut confundatur Sabellius. Et uerbum erat apud deum.
In tertia unitas in essentie indiuisioe. Et deus. e. uer. In quarta coeuitas in duratione cum dicit. Hoc erat in principio apud deum: uel in quarta secundum originem colligit omnia que dixerat: in prima in qua erat uerbum quia in principio.
In secunda apud quem: quia apud deum
In tertia quid erat uerbum: quia deus.
In ultima demonstrat uerbum predictum itegre & completum. d. Hoc erat in principio apud deum: hoc. s. uerbum quod erat deus: erat in principio. i. in eternitate: uel in patre apud deum: apud distinctione personali: deum unitate essentiali. Quia uero heretici dicebant dei filium carnaliter de patre genitum: & aliqui minorem: & aliqui maiorem: aliquid impotentior: aliquid ponebant in natura diuisione. Ideo hereses ex sufflans: & carnaliter ad spiritualia eleuatis intelligenda potius dicit. In principio erat uerbum: quia spiritualiter generatur: quod in principio erat filius: quia filius a mente grossa carnaliter intelligitur: ubi nota quod quia in illa generatione est.
Idempitas nature
Spiritualitas geniture
Coexntia mensure.
Ideo uolens scriptura ista exprimere in filii generatione: uocat eum filium uerbum: splendorem & radium: propter quod ex gestis concilii ephesini sic scribit. Alicubi siquidem filium appellat patris: alicubi autem uerbum uocat: alicubi autem splendorem scriptura diuina singulorum nomum de illo. d. ut intelligas ea que de christo dicuntur esse circa. i. blasphemiam: quia enim tuus filius eiusdem tibi nature sit: uolens secundo ostendere unam naturam patris & filii: dicit filium patris. Deinde quia natiuitas & filius apud nos ostentationem prebet passionis: ideoque hunc filium appellat & uerbum: impassibilitatem eius isto nomine demonstrans. Sed quoniam pater quisque factus ut homo indubitater senior quam filius demonstrat: ne hoc ipsum de diuina natura putares: splendorem uocat unigenitum patris Splendor quidem nascitur ex sole: non autem intelligitur sole posterior existere: ergo semper patris filium splendor tibi denunciet: impassibilitatem natiuitatis ostendat uerbum. Consubstantialitatem uero filii nomine insinuet homo uerbi hec ibi. Vbi uero euangelista ostendit uerbum uniuersaliter productiuum: ostendit illud potentissimum ad creandum: quia per ipsum oia facta sunt unde Aug. super Gen. ad lram. Cum oia per ipsum facta sunt ostenditur & lux per ipsum facta: cum dixit deus. Fiat lux: & similiter de aliis: quod ita est: eternum est: quod ait deus. Fiat lux: quia uerbum dei deus apud deum patri coeternus est: quod uis creatura temporalis facta sit. Cum enim uerba sint temporis cum dicimus quod & aliquid: eternum tamen est in uerbo dei quod aliquid fieri debet: & tunc fit quod fieri debuisse. Et in illo uerbo est in quo non est quod & aliquid: que in totum illud uerbum

eternum est indeficiens ad disponendum. Sine ipso factum est nihil. Origenes in omelia. Ne estimares ea que per uerba facta sunt per se exntia: non contenta a uerbo ait. Et sine ipso factum est nihil. Nihil factum est extra ipsum: quia ipse ambit omnia conseruans ea: cognoscens ad gubernandum. Quod factum est in ipso uita erat: cognitione prebens ad oia illustranda: quia uita erat lux hominum & lux in tenebris: lucet quia in creatura rationali: que ex se tenebra est resplendet. Sed tenebre eam non comprehenderunt. i. peccatores: quia lucem habitat inaccessibilem: supple eis: & etiam in omnibus nisi condescendit unde uide quod triplex est cognitio siue comprehensio. s.

Per inclusionem: & sic deus est incomprehensibilis Aptam uisionem & sic comprehendit a sanctis in patria. Per amatiua adhesionem: & sic comprehendit a iustis in uia. Tertium autem quod. s. uerbum sit humiliter condescensiuum: & hominis assumptiuum: tibi expositum est supra: & exponet infra. Ad patris autem scias quod ipsum describit.

Quantum ad unionis uinculum: cum dicit uerbum caro factum est.

Quantum ad conuersationis exemplum. Et hitauit in nobis. Quantum ad redemptionis beneficium siue fructum. Et uidimus gloria eius quasi unigeniti a patre.

Circa quintum principale. s. natura uisibile huius benedictae natiuitatis: que prope notat: cum uerbum dicitur factum. Debes scire quod ualde ruminandum est quod hoc benedictum uerbum est secundum. Primo uisibile per carnis assumptionem: sicut enim sol in sua rota est proportionabiliter ad uidentem: sed nube tegitur: ut eius aspectus sit oculo uisibilis. Sic dei filius in natura propria est lux inaccessibilis: sed humanitate uestitur: ut sit nobis uisibilis. Solem inquit: Ezechiel. xxxii. c. nube tegatur &c. Et E. fa. xix. Ecce ascendet dominus super nubem leuem & ingredietur egyptum. Et quod hi nubem uocat. lob sacrum appellat. d. Saccum confusi super gentem meam. Secundo factum est nobis sicut per conuersationem: Ad phil. ii. In similitudine hominum factus & hitu iuentus ut homo. Et ad hebre. ii. Debuit pro oia sribus assimilari: supple naturaliter preter ignorantiam & peccatum que sunt in nobis uiciofa: non naturalia. Tertio factum est passibile per spontaneam subiectionem: factus obediens usque ad mortem: Ad phil. ii. Sed quia signanter dicitur factum caro. Scias quod factum est caro propter carnem: immo contra carnem: quia concupiscencia uitauit: & ipsa in nobis expugnauit: factum solum in similitudinem carnis peccati: quia uere naturam habuit carnis penalis: & id culpabili similis: non culpabilis. Unde lex spiritus uite in christo iesu nos liberauit a lege peccati & mortis: quia Ad Ro. viii. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati & de peccato dannauit peccatum in carne. Caro enim christi inuocentissima non peccatrix sed peccatrici similis: propter similitudinem mortis peccati in carne dannauit: dum peccatum carnis prohibuit: & pro illo penam soluit: & legem peccati carnis & fomitem debilitauit. Occidit quod est ut est culpa: sed ut est concupiscencia non extrinpauit: sed subiugauit ne noletibus dnnari posset. Nihil enim dannaiois est in his que

in xpo sūt: q non secundū carnē ābulant: q̄a uerbū factū cōfregit iugum carnis & tulit a nobis opprobrium fomitis: sed non sequimur incitantē. Fctm̄ est secūdo caro iuxta carnē ppter unitatē assumpti om̄is: factus est ei ex semine dauid secundū carnem q̄ p̄destinatus ē filius dei i uirtute Ro. i. i huius figura dī. ii. Ro. xviii. Fratres mei uos: os meū & caro mea uos. Factū est etiam. iiii. infra carnē ppter p̄funditatē humilitatis usq̄ ad mortē crucis: propter quod meruit donū exauditionis: Hebre. v. In diebus carnis sue preces supplicationesq̄ ad eū q̄ posset illū a mortuis saluū facere cū clamore ualido offerens exauditus ē p̄ sua reuerentia. Ad nos igitur dī illud. p̄ me pe. iiii. Xpo igit̄ passus in carne & uos eadē cogitatōe armam: quia q̄ passus ē i carne de sit a peccatis: ut nō iā hominū desideris: sed uolūtati dei quod reliquū ē in carne uiuat ip̄is. Quare? q̄a caro & sanguis regnū dei non possidebūt. p̄ me ad Cor. xv. Quid enī nequius q̄ quod cogitauit caro & sanguis? Ecclē. xvii. Beatus ergo q̄ non seq̄ reuelationē carnis & sanguinis ad exemplū petri: sed in inspirationē patris celestis. Factū est etiā q̄to uerbū caro supra carnē ppter imunitatē corporalis incanerationis & sublimitatē exaltatiōis. Caro enī eius non uidit corruptionem: Act. iiii. Sed caro uerbi regeuit in spe celestis resurrectiōis: quā & ascendēdo ad dexterā p̄ris locauit. Si ergo carnalis aia carnē uis diligere: nullā nisi carnem xpi ames. Hec enī sola est q̄ corruptōne non uidit neq̄ sensit: nec habuit: nec i conceptu: nec in cōiuctu: nec i occubitu: sed p̄ ipsā corruptiōe extingueda ip̄e factus sacrificiū cōtinue tuas amantudines degustauit. In hanc te transformes: hāc fcogites: de hac tuā reple as fantasiam ut nihil corporale uel sensuale libeat cogitare nisi hanc b̄ndictā carnē iesu quā eternum dei uerbū assūpsit: ut sic cū ista & in ista habere merearis tue cōuersationis exemplū: tue eruditionis magim̄: tue recōciliationis sacrificiū: tue refectiōis uianciū: tue cōtemplatiōis speculū & immensa angeloz: tue beatificationis premiū. O caro uiuificatiua: o b̄titudinis mee materia: o mee punitiōis solutiua: o fatiatiua mei desiderii: transforma me i te ut in te uiuā: in te requiescā: te cogitē: te comedā: ut tu sis mihi liber studii: tu lectus somni: tu archa thesauri: tu trāquillatio ai: tu plena crucifixio mee carni peccati: tu plena transformatio cordis mei in te eternū uerbū: quod in te & p̄ te hitauit in nobis plenum gratie & ueritatis. Quantum ad sextū. s. quantū ad pientem uirginem sunt huius natuuitatis solennia gaudiosa. Que enī lingua dicere: uel quis intellectus cogitare sufficiat: quale fuit gaudium: quale tripudiū illius gl̄iosissime puelle honestissime & decore uirgis matris: qui cū sic staret in diuersorio in noctis medio. Noctis dico paupertatis & uilitatis destituta temporali subsidio: in fri-

gore & nuditate paupcula contenta tūcula. Sicut Cnso. dicit. Qualem decebat uxorem carpentarii peregre constitutam: seruientium p̄nuatam obsequio: in medio frigonis quiescentem in diuersorio iuxta presepium bouis & asini. His iquit regis sematibus regina celi magnificata in terris: corpore plena deo erat: in qua plenitudo diuinitatis corporaliter habitabat. Sed mente erat plena deo: plena angelorum consortio: recumbens in celi palatio: imo in trinitatis medio omnium electorum refecta gustu materno. Sic nostra uirgo stans subitō sine dolore sine apertura: deum paruulum genuit: p̄ illam uiam quam natura instituit: q̄ est in alius porta apertionis in generatione plis. In hac aut̄ fuit ligillum & porta clausa perpetue uirginitatis: & tamen per illam eandem flos de uirga: sicut radius de luce inuolata incarnatus deus tanq̄ sponsus de thalamo suo exultauit ut gigas ad currendam uia passibilitatis assumptus. Qui mortuus & sepultus & grandi lapide inclusus: & sigillatus immortalis exiuit in carne tumulo clauso exultans. primogenitus ex mortuis ad sedendum & persistendum in eternum in gloria dei patris. O flos de radice: quā tum odorem dimisisti in illo thalamo uirginalis uteri: in quo nouem mensibus quiescens & cubas matris sanctissime lilia comedisti: in tuū conuertes corpus eius sanctissimos sanguines spiritu sancto plenos usq̄ ad augmentum corporis quantū necesse fuit usq̄ ad complementum hore natiuitatis. De his liliis eterne flos iesu fabricasti tui corporis fundamentum. De his constituisti & refecisti tue radicabilitatis humidum. De his nouem mensibus sumpsisti purissimum: mundissimum: dilectissimum: gratiosissimum: delectabilissimum nutrimentum. In hac mensā me tuum fratrem respicias: & introducas me in thalamum matris mee genitricis tue: ut possim totus conuerti in sue uicera pietatis: & fac me dulcis emanuel comedere dulce butyrum & pingue sacratissime uirginis: impinguate spiritu sancto: duro & insipido carnalis fomitis caseo reprobato: quem spiritus sanctus exduisit. Fac me tecum suauissime gustare dulcissimum mel reliquationis cordis sui in feruore amoris & transformationis uite: reiecto aculeo omnis ire & malitie: & pugnantis superbie: ut sic tecum discam reprobare malum: & eligere bonum. O q̄ iocundum festum tue matri fecisti: quando te uidit deum paruulum filium uteri sui: quem suum creatorem: beatificatorem: redemptorem adorauit humiliter: suscepit reuerenter: strinxit suauiter: osculata est dulciter. O utinam oscularetur me osculo oris sui: qui sic dulcissime uacat obsequiis genitricis sue: mundissime sponse sue: gratiosissime filie: reuerendissime sororis sue: amantissime sedule baiule genitricis obstetricis: & gerule.

Vere mater mea dulcissima: meliora sunt uerba tua uino. s. carnalis amoris fragrantia unguentis optimis eterne suauitatis. Hoc unguento paruulus noster unctus ē amorē suauitatis amplexus: hoc cibo mundissimo uberū tuorū quorū paruulo lacte passus ē: paruo quidē: quia de humili pectore: sed abundantissimo: q̄ de reliquato amore nec posset ales esurire p̄p̄uas labiis et̄ni uerbi iugentis a pectore amoris sui. O paruule iesu plus suggestis de sanctissime uirginis corde in quo te genuit: nec unquam quam de eius pectorali corpore de cuius carne spiritu sancto conceptus hodie exire per partū eius uoluiti tēporaliter natus de cuius carne fecit tibi paruulā tunicā statutis diebus tanq̄ alteri samueli: quā nouē mēsis breuitate cōtexuit: quā te deū paruulū indauit acceptū acu a spiritu factō: cū qua tibi factū humanitatis cōsūt super splendida cutē tue diuinitatis. De mēte sue fecit tibi aulā amplā & regalē & perpetuā: in qua cōtinue nascens ppter actus perfectionē. In hac stas immobilis amictus mētis sue lumine: sicut uestimēto. Ipsa ē tibi aulā: ipsa palatiū: ipsa cōsistoriū: ipsa adiutoriū: ipsa refectoriū abūdantiū ferculoz: ipsa lectus floridus suauū saporū: ipsa cella aromatica fragrantū odorū: ipsa armarium triūphatiū armorū: ipsa bibliotheca spiritaliū studioz. Ipsa aut̄ solū tue maiestatis: ipsa reclinatoriū totius trinitatis: ipsa cōsulatoriū ardētis charitatis. Ad hanc uenisti cū pie & spū sancto q̄n iuenisti cenaculū grācie strati: & tēplū cōsecratū apud eā mansiōne fecisti: & in ea cōsecrasti festū eternū: nullis unq̄ tēporibus finiedū. Hanc tantā & talē reginā glorie m̄sem gratie portatē & gestatē regē celorū & dominū tantis auxiliis funicularis paupertatis ut nō habuerit unde te inuoluerit: nō habuerit ubi te redinuerit nisi in angusto presepio: quod a deuotione bestiarū accepit mutuo reprobata tenacitate hominū pro quibus sol natus ē mūdo. Ab his mutuo accepit senū de quo tibi straut durū lectū: quia non habuit molles culatras: nec pelles callidas: nec cortinas pictas: sed rex celi & terre seno iacere proculit &c. Vides quales saltus facit in mētē uirginis iste sp̄sus saliens i motibus trāsiliēs colles. Enumera altas & uarias considerationes mētis uirginalis: que nunc respicit eum deum imēsu: nunc ligatū paruulū: nunc gaudiū angeloz: nunc uagientē infantulū: nunc in medio patris & spiritus sancti nunc i medio bouis & asini: nunc apertentem oculos multo lucidiores sole super oē creatū: nunc claudētē illos ad modicū sonū: nunc replētē celum & terrā: nunc artatū intra presepiū: nunc panē eternum cibū angelorū: nunc gratiosū puerū lactatē pectus suū: uerbū quod didicit totā paternā scētā: infantē tacētē ad pastorū p̄ntiam: eternā letitiā celi potētatus: tēporalē lachrymā nostri icolatus: ignē replētē celū calore: paruulum frigescentē in medio hy-

me: deum eterne patris filiū omnium beatorum factiatiū. O beatū paruulū hominē: pauperis matris natū: hominum uiatorum iformatiū exemplū. O uirgo beatissima misericordissima mater mea quis existimare: intueri: reuereri: &c. cogitare sufficiat istā tui cordis perfectionē: stabilitē fixationem: circūspectā relationem: deuotam considerationem: debitā p̄derationē: sanctissimam uenerationem: plenissimā transformationem: qua cor tuū spiritu sancto plenum & ab ipso agitatū & motum minis & ineffabilibus modis ferebatur ad istā. Solus iste dilectus tuus emanuel natus tuus uerbū quod dicit omnia nō solū creata: sed paterna precordia: solus inq̄ ille. Materni humillima: sapientissima & cōstāntissima uirgo m̄ sapientie dei a pastoribus argumēta fideri accepisti. Maria inqt euangelica cōseruabat omnia uerba hec cōferēs i corde suo. Quid hec? quid demōstrat istud hec? Nūqd sola uerba pastoroz? Vnq̄ oculū litterali: sed oia uerba superius dicta & innumerabilia demonstrat deuoto oculo filiali. Sed qd cum mater amabilis & uenerabilis concepisti sine pudore: portasti sine onere: peperisti sine dolore: imo cum immenso iubilo & dulcore: quid nūq̄ erit. Dabitur hoc sanctum canibus: & hec rutilatissime margarite porcis spergentur? Nequaq̄. Sed abscondatur thesaurus noster in agro: & pecunia nostra reponatur in sacculo. Nam & eternum uerbum se abscondit i fantulo: & deus maiestatis in paruulo & ipletor celi in presepio: & rex angelorum in bestiali consortio: & thesaurus celi in paupere panniculo. Fac & tu similiter mater esto tacens: & quasi n̄ uidens: cum plene scias omnia: que ex spiritus sancti docta discipula facta: & angelorū magistra. Opiatur ergo conceptus sine semine tua dispositione grauidatio sine onere tua repletioe: partus sine dolore: paruuli uatigitibus & merore abscondatur legali purificatione tua incorruptio infantis innocentia solita circuncisione. O mater nostra aduocata sollicita: procuratrix fida: tu es mediatrix inter nos & paruulum: sed ipse est mediator dei & hominum: uterq̄ ergo lapis āgularis: sed ille p̄ncipalis & tu collateralis: ambos reprobauerunt edificantes superflua qui se qui reuenerunt n̄stre paupertatis exēpla. Et tamen ambo facti estis ab artifice celi. Ille in caput anguli unionis naturarū: tu in caput generationis earum. Aliter etiam ambo: quia i uobis singulariter apparet iunctura nostri & dei. Ipse enim tuus iesus & sancta mater figuratur per sichē filium emor qui adamauit diuam & seipsum circūcidit in pactum societatis ut eam acciperet. Siche inquit pater eternus in mysterio filii mei anima adhesit filie uestre: loquitur deus pater orbi mundano in quo seruit natura misera multiplici malo: quia filius dei naturam humanā adamauit ut uerbi & sp̄sā. lūgimus inqt: p̄ ad hoies uicissim cōbua filias uas tradite uobis: & filias n̄ras

accipite. & habitate nobiscum: terra in potestate uestra est: exercete negotiamini & possidete eam. Sed & ipse filius amore ebnus homines alloquitur Inueniam gratia coram uobis: & quecuq; statueritis dabo: augere dotē & munera postulate: libens tribuā quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc uxorem. Sed & nos non unius nature possumus respondere quod sequitur. In hoc ualebimus se derari. Si uolueritis eē similes nri: & circumcidat oīs masculini sexus: tunc dabimus & accipiemus mutuo filias uas & nras: & habitabimus uobiscū: eni mulq; populus unus. Si at circumcidi nolueritis tollemus filiā nostram & recedemus a uobis. Placuit oblatio emor & sychē filio suo nec distulit adolescens quod petebat implere. Amabat. n. puellā ualde: & ipse erat indytus i omni domo pns sui. Quid sibi uolūt hec oia: Magna certe continēt nri & dei confederationis mysteria. Emor & sychē signant patrē & filiū. Jacob & eius ples genus humanum dina naturā instituta: que debet esse hoīs filia: qā talis debuit ab eo propagari: unde dina interpretatur cā uel iudiciū: quia puritate regit: quā i creatio ne dedit. Hanc dinā sychē adamauit. qā naturā mūdā assumere uoluit: & qā in se causā & iudiciū deriuauit: sed reūctudo dei & hoīs differebat. Deus enim imēsus & in omni perfectione & gloria dilatatur: homo paruulus & miseria pressus: & ab omni uirtute & gloria circūcisus: ppter quod & emor p sychē dinā petēs responsionē accepit. Nō ualebimus federare si eē nolueritis similes &c. q. d. Non possumus uniri imēsitati uestre nisi uos iungamini paruitati nre: & sub nra penalitate. Sichei qui interpretatur labor uel humectatio. i. dei filius: hat nre penalitati subiectus. Ita q; super humerum fiat principatus nri laboris: & circumcidatur in uobis oīs masculini sexus. Hi. s. sunt masculini sexus in filio dei: potētia: sapiētia gloria. Iustitia celestis militiā: & similia inditia maiestatis: hec masculina debuerunt circumcidi si dina debuit utiliter accipi. Placuit oblatio pni & filio: & circumcisa est dei maiestas in incolatu nro. Circūcisionē oīm istorū potuisti supra satis aspicerē. O amor oia uincens quomodo inamoraisti dei filiū de nra natura. Propter ethi opissam iurgati sunt cōtra moyse: aaron: & maria: pncipes sacerdotū & synagoga: sed & post eos in multis prauitas heretica que dedignat credere deum uerū carni nre uniri: & penalia nra perpeti. Sed humerus iste. i. fortitudo iesu: qā fortis ē ut mors dilectio: nō dedignat oblatū pactum recipere: nec patri displicuit ad hoc filiū mittere. Placuit inquit oblatio eorū: hand dubiū assumptionis pennarū nostrarū emor & sychē filio eius: quia placuit patri filiū mittere: filioq; placuit carnē assumere: nō quā lēcūq; sed circumcisa ab omni gloria & delectatiōe terrena. Nec distulit ait scriptura adolescēs quin strim quod petebat impleret. Adolescens dicit filius dei: qā gratiofus: iocūdus: hilaris: & amabilis more adolescentis q; nō distulit implere ipsa petita: qā in

infāti fuit i utero uirginis hō factus: de pectus: penalis: & paup. Amabat. n. puellā ualde: qā diligebat puritatē ue intente mūditiē. Et ipse cū eēt idytus i domo pns sui: ut amor magis gratus mō straret. Nā ipse ē uticus & indytus filius in domo. i. in eētia pns etni. Sed attende diuersitatē filiaz in qbus fit federatio: & ostēdet tibi amoris maior dignatio. Que sūt filie tue q̄s das nobis deus etne Mee inqt filie sūt spectosissime: & nō sunt eis similes in uniuersa terra: he sunt eterna gloria in honore imēso: & incōtristabilis letitia i honore sumo. O q̄ dissimiles sūt nre uerecūdia. s. & angustia: ignorantia & culpa. He sūt quas deo nro offerimus nos habere: sed sapiens Emanuel scit malū reprobare & eligere bonū: cōdēnare mōdācē & approbare uerū. Mentimini inqt. Nō oēs he sunt filie: sed due sanguifuge: & pessime meretrices dicēte scriptura: pro uer. xxx. Sanguifuge: due sunt filie dicētes asser asser. He sunt ignorantia status nri & etni boni cū fastigio indyti: has meretrices respuo: has cōbutere uenio igne crucifixi amoris: qā mihi mūdus crucifixus ē & ego mūdo. Sed nec alie sunt filie: qā non sūt a creatiōe bōitatis dine: sed sunt ancille iustitie punitiue: filias alias meliores habetis q̄s mihi offerre deberetis: ptes. s. integrale nature corpus & aiam quas miseri pstituitis p uestrā culpā: he sunt duo dine cōplemēta: curus amore lāguore has duas mihi date i reūctudinē inocētie: & dotē quātācūq; uoluentis. Sed ob stuprū quod ipsi fecerāt generatio praua & adulterā adulterātes uerbū dei & symonace negotiātes de cultu eius: propter quod stuprū cōtinuatū tertio die qn̄ grauisimus ē dolor uulnerū. i. iuuetute cōpleta boni iesu qn̄ fuit hō pfectus: & quādo magnus ē dolor naturā perdere. Nā pma dies fuit ifātia: secūda adolescētia: tertia iuuetus. Arreptis ipsius gladius linguarū suaz: depopulati sūt urbē totā hūanitatē assūptē: & occiderūt illū q; erat hūerus portatiōis suoz: scelerū: & laborū satisfactionis penarū. In quo occiderūt p̄rem & filiū: qā rei dei sūt occisione: q; uiderūt: & oderūt benedictū iesū: & piissimū p̄rem suū q; eis misit filiū suū. d. forsitan uerebūtur filium meum: Mat. xxi. Nos at carissimi sumus benedictio nro cognato: imo patri redēptori: fratri & precipuo amatore deo ti & grati: negotiemur i tra carnis sue bndicte: & reuerēdissime mris eius: eorū exēpla imitātes deuote dimisso mēdatio. dolo & flagitio ipsius phariseis: quia nobis dilectis filiis ueritas eterna est orta de benedicta terra antiquitus regis Dauid & nostri benedicti iesu patris spiritu reprobata quando spiritu prophético preteritum nunciauit pro futuro.

Hec est gloriosissima maria omnium patriarcharum filia & nra mī reuerēdissima: ueritas inquit de terra orta ē: ubi & attende Ipsius parientis uirginis de q; loqmur cōgruitatē Nascētis prolis p qua loquimur dignitatē Nariuitatis in qua iocūdatur ueritatē

Prmū probat terre consideratio: terra inquit

Secundū pbatinoīs expressio: ueritas ait Tertū probat originis sanctificatio: orta est. Vide ergo benedictā terram uirginis marie: de qua loqmur: & bene cōsidera: qā ē imobilis q̄tū ad sitū quod probat fidei soliditas: p̄s. Fundasti terrā sup stabilitatē suā &c. Non sicut aer se circūuolūēs per pusillanimitatem Nō sicut aqua deorsū fluēs p ipsectiōis cupiditatē Nō sicut ignis i altrū scādēs p elatiōis malignitatē. Sed sicut terra seipsam stabiliēs: imo per spiritū sanctum stans p fidei firmitatē: per cōtēplatiōis imobilitatē: per administrationis sublimitatem. Quē supradicta si debite reuoluas & deuote consideres uidebis aperte q; aliis deficientibus & se cōuoluentibus de uno in aliud in hac sola. beatissima uirgine: & sanctissima eius ple uerū eē probabis: quod scribitur Ecclē. i. Terra in eternū stat. Fuit etiā fertilis quātū ad fructū quod probat uirginalis fecunditas. Maledicta fuit steris i lege. Sed certe sterilitas dici pōt fecunditas de puro hoīe: qā parit fructum uite: sed cōcipit cū pudore: portat cū anxietate: parturit cū dolore. Nec mirū quia ista ē terra arida: & ē mons gelboe ubi nō cadit ros nec pluuia gratie: terra maledicta proxima germinans spinas & tribulos his a quibus collitur: qā qui in carne semiat de carne metet corruptionē. Manifesta sūt eius opera annūciāte apostolo. Ad gal. v. Que sunt fornicatio: imūditia &c. que ibi enumerat: & q; talia agūt regnū dei nō cōsequētur: qā prothoplausto dicitur Maledicta terra in ope tuo. Et Eue que ē huic male dictioni subiecta. Multiplicabo erūnas tuas: & conceptus tuos: in dolore paries filios &c. At econtra hodie dñs dedit benignitatē sup terrā cordis & corporis nre beatissime uirginis q; uniuersa rigabat celestibus ags sicut paradus dñi. Et iō ipsa nra terra i benedictiōe nobis data quā quod in alta axa gemente & flente: & sup asinū corporis sui plene sedentē per trāglā possessionē accepit irriguū superius: & irriguū inferius. s. hūilitatis p̄fūditatē: & uirginitatis fecūditatē: nō qualecūq; sed dei. Et iō male dictione eue in benedictionē mutatur marie: & Eue plantum marie cantus exclusit: & illa in tristitia peperit filios culpe: & benedicta maria in letitia & turpitudine diuina parturuit. Tūc iplerū ē illud uaticiniū Esa. iiii. In die illa inqt erit germē dñi i magnificētia & gloria: & fructus terre sublimis ualde: & exultatio his q; saluati fuerit de israel: & ifra. xxxvi. Germinas germinabit: & exultabit letabūda & laudans: Nec miq; qā glā libani data ē ei: decor carne li & saron. O terra benedicta: o ager plenus: cui benedixit dominus: da nobis benedictū fructū uentristui: qā fructus tuus dulcis gutturi meo. Cui diximus. In umbra tua uiuemus in genibus: fructus enim tuus fructus spiritus ē: qā uera & natural ca ro uētis tui de spū sancto cōcepta nobis i fructus spiritus ē cōuersa: fructus at spiritus ait Apo. ad Gal. v. Caritas: pax: gaudiū: paciētia: benignitas: bonitas: lōganimitas: mansuetudo: fides: modestia. cōtinentia castitas. O carissimi si in his fructibus ui-

uimus i spū: & ideo spiritu abulemus: deus autem spiritus ē: & ipse factus est caro: ut caro tua spiritus fiat: totū hoc fuit in benedicta terra uirgine marie: de qua dauid canit. Benedixisti dñe terrā tuam &c.

Fuit tertio delectabilis hec benedicta terra quātum ad usū: & hoc pbat honestatis amenitas: quia flores istius benedictę uirginis fructus honoris & honestatis. Hec ē illa tra pmissa fidelibus: deut. vi. quā locutus ē dñs deus patre nroge dare uobis terrā lacte & melle manatē. Hec illa paradus uoluptatis quā plātauit deus a pncipio: qā dñs cā possedit in initio uiarū suarū: in qua posuit hominē quem formauerat ut oparet & custodiret illā: & opatus ē i ea si bene cōsiderabis

Gratie plenitudinē

Morū pulchritudinem

Oium bonoz multitudinē.

Vnde de terra pmissi onis dī deut. viii. q; ē terra tritorū: aquaz: & fōtiū: terra fructifera: ubi sūt uine & oliueta: & diuersi generis amena plātana. O humana natura exaltata: isigne beata: q; i oibus precedentibus fuisi terra iculta: sed i bndicta uirgine facta es quasi ortus uoluptatis. De secūdo. s. de dignitate. plis satis dictū ē supra. Sed qā hic ista bndicta ples uocat ueritas: scias q; ipsa fuit ueritas inefragabilis in promissione. Io. xiiii. Ego sum uia ueritas & uita &c.

Veritas inefragabilis i p̄dicatione. Mat. xxii. Scimus quia uerax &c.

Nec mirū qā ipe p̄nus sermo ueritas ē

Veritas isupabilis in passiōe Ekdre. iiii. Veritas manet & iualescit in eternū: & uiuit: & obtinet i secula seculoz De ortu scias q; fuit triplex uidelicet.

Serenitatis cōtra obscuritatē ignorantie: ps. lxxxvi. lux. or. ē iustus

Pietatis cōtra prauitatē malitie. Mat. v. Solē suum omni facit sup bonos & malos

Suauietatis cōtra infirmitatē cōcupiscētie: Hest. viii. Iudeis noua lex omni uisa ē & Malachie ult. Orietur uobis timētibus nomē meū sol iustitie. Sic ergo pōt uidere si reducis ad memoriā supradictā: q; benedicta tra uirgo maria fuit nobis i signū federis obseruadi: qā a nobis auferet pudor & dolor: & q; nobis daret dulcor & honor p bndictū iesū i ipsa affinitate cōtracta: & iō sibi debuit oīno i cōceptu auferri cōcupiscētia: ut uirgo gloriaret de fecūditate: & nō cōfunderet de amissa uirginitate: sed simul dei & hoīs mī eēt & uirgo: & debuit parere sine tristitia: imo cū iubilo & letitia. Qui. n. alius p angelū de sua natitate anūciat gaudiū magnū: nō debuit mri sue facere molestie stimulū: unde nota q; iposibile fuit beatā uirginē dolere ex pte boni iesu: dolor. n. pietis causat ex apptiōe meatū p quos proles egredit: dicitū ē at supra q; clauso sigillo uirginitatis nulla facta apptiōe p ianuā uie cōis exiit. Dolor ē partus ex maledictione est sequens concupiscētie maculā a qbus uirgo immunis fuit & idcirco i nullo fatigata: sed multū de eius aspectu hilaris & iocunda: ipsū puerū genuit: & mater & obstetrix su

ut dicit Criso. & pbat. Et Hero. contra heliodorum. Nulla heliodorū obstetrix: ibi nulla muliercularū sedulitas intercessit. Ipsa mater & obstetrix fuerit: panis enim inuoluit infatē: & in presepio reclinauit: que sententia apochryphorū deliramenta cōiuncta: hec Hero. Vide ergo q̄ liber ille de ortu saluatoris a Hero. propter illa que cōtinet uocatur apocrypharū deliramenta & falsa. Sentit hec etiā Criso. qui in multis reprobat illum librū. hec & Grego. & quicūq̄ illum inatus xp̄o deuotus. Vide etiam q̄ nec deuit maternā teneritudinē & diligentiam circa puerū iesum & dei filiū taliū muliercularum manibus tradere: que cū multo dulcore illa spiritus sancti secreta cōmerta ipsa sola tractabat occulte. Hoc etiā requirebat necessitas paupertatis: q̄ nec hospitium: nec panniculos erat necessarios pcurare sinebat: unde nec precium tales mulierculas cōducēdi. Ad hoc etiam debes notare q̄ mysteria dignitatis tā matris q̄ prolis partim manifestantur: partim occultantur: sicut pater diligenter intuenti & persecutanti que facta sunt circa ipsū: unde & uirginitas nō debuit tantū manifestari q̄ muliercule ad tactum uel uisū accederēt porte sigillate: ut & in hoc esset mentū fidei de nō uisū. Nec debuit sic occultari: quin hoc posset cōcludi probabilibus signis: unde & mater astat iocūda & gratiosa: nō in pallore & fatigatione muliens corrupte: & per parturitionem cōsalsse: sed in decore & uigore faciei uirginis: ppter quod agilis letabūda & iubilans puerū leuat deuotissime
Lauat iocūdistissime
Satiat diuiconissime
Reclinat reuerendissime.
Et ipsa se sentiēs idubitatē spūs sancti tēplū cōsecratū & carnē filii carnē dei & oia que circa illā carnem fuerūt tanq̄ preciosissimas reliquias future deuotioni fidelium referuauit. Miraris hoc? Audi quod plus mireris. Nihil omittit sedula mī & dei uerbū & nostre fidei. Conseruabat inquit maria uerba pastorū cōferens i corde suo. Et nūqd cōseruabat opera carismatū spūs sancti facta in corpore suo: & infantilia necessitatis paruuli dei signa applicata dei uerbo i assūpta carne ent negligens cōseruare? Nō eā latuit ipsius sancte prolis & sui glorificatio: & futura fidelium filiorū generatio & deuotio: quos oēs tamē portabat & generabat: lactabat & nutrebat cū paruulo iesu taliū filiorū primogenito in affectu pio gestu materno: quore cōsolatiōi & reuerētie filii: & experientie condensationis dei talia cōseruabat: & nri nō haberēt talia xp̄i cunabula: carnē xp̄i circūcisam: sanctissimū umbilicū p̄ quē iadhesit sue factissime mī nisi taliū fuisset sapiētissima uirgo sedula cōseruare: unde nō debet tibi eē incredulum: qm̄ eū multa deuotione: imo nobis aridis inexpressibilis amoris trāsfōmatione ipsa cōseruauerit: uiderit: tengent oia illa q̄ illi diuino corpori quomodolibet applicata fore cernebat. Et fenū & fasciam & paupertatis panniculos: & omnia illa

que enumerare ē lōgū. Cū quanta reuerētia ipsa tractauerit xp̄i infantilia: uel illa que urgēte necessitate nature de illo sacro corpore uerbi exibant: non est nobis expressibile: quia non dubito q̄ ad hec intenda beatissima trinitas ipsa creatrix & superinfinita suo mō admiratiue cōiubilat: & ipsa tota celestis hierarchia subiectiua reuerentia deuote mirat: & sacratissime uirginis mysterio colletatur: unde & ista fuit uera mat̄ que satagebat circa paruuli iesu ministriū. Attende at̄ q̄ licet sancti admirantes & colaudantes xp̄i paupertatē dicant eū caruisse cunabulis in suo ortu: sicut & uerū ē: potuit tñ postea ioseph cū eēt faber cunabula fabricare: maxime post q̄ exiuerunt de stabulo. & puerū obtulerūt i tēplo.

O bone ioseph parce nobis: q̄ nūc nos occupat magnalia plis & mris: sed expecta paruulū & quod cum merito tuo paruulus dederit de tuis magnalibus exp̄memus. Interim autē iubila & letare i tua coniuge uirgine dei mīe: & in uerbo dei filio tibi dato sub diuinitati & uirginalis matrimonii mirabili sacramento. Exulta inquit & lauda dei imēsa benignitatē: & attēde cū nri iterionis letitie beatissimā uirginē paruulo ministratē. Amplectere tu sancte senex uirgo: sp̄s uirginis: & p̄ dei uerbū Sic. n. te appellat sacrata dei uirgo nō fallax loquēs ad illū cui mētiri: nec ē securū. Pater tuus ait mī ad puerū iesū: & ego dolētes querebamus te. Amplectere inq̄ & osculare dīnā plē & uirginalē carnē tibi datā non ad generadū ut uirginis: sed ad obsequendū & fruendū: ad ineffabiliter honoradū: & associame idignū tripudio mētis tue: esto sollicitus ministrare mīi & pli: & nitaris eos pascere: nec totū de tue opatiōis cōmerto quātū de itimis uisceribus cordis tui: & ista modica sufficiant nūc dista de reuerendissima mīe. Quid. n. poterimus dicere circa septimū. i. circa ageloz mysteriū? Et nūqd non credis circa paruuli p̄sepīū affuisse angeloz frequentia? Nunquid credis eos honorare stabulū in quo uidebāt iacere deū amore paruulū: Nō horrebāt p̄ sepīū q̄ i eo comedebāt panē suū: imo tāto deuotius tātorū maiestātē ibi adorabant: & bonitatē degustabant: quāto deuotius experiebantur pietatem nō solū ad ipsos sed et ad homines miseros. Et q̄nto magis uidebāt dei dignationē propter redemptionem hominum suorum concuium: bestiarū nō horrebāt cōfortium ipsū suppleuerūt nrm defectū: ipsi proprie satagebant circa paruuli ministriū. An putas illud presepio benedictū tunc fore ignotum beatis spiritibus: quod non occultabatur imundis animalibus: uiderunt diem istū & letati sūt. Ipsi pprie sciuerūt uenerari honorare & adorare
Māestātē & paruitatem
Sapientia & mutitatē
Opulentiam & paupertatē
Gloriam & uilitatem
Iustitiam & ligaturam
Beatū nri & paruuli fletū
Ipsi ponderant celum & stabulū

Thronū & presepio
Stolam & fasciā
Medium personarū
Et socium bestiarum
Carnē & uerbum.

O q̄s est ex uobis: qui rapiatur i spiritu & i medio angelorum sublimatus ad celos: portet fasciā: portet panniculos: fenū: presepio: stabulū: portet bouē & alinum: & predicet sumis seraphi miram dignationem dei. Et uera uice cantet eis: gloriam in infinitis deo: & in celo sedes hominibus bone uoluntatis: unitus est deus nostre nature: qui est beatitudo charitatis nostre. Puto q̄ cum maiori deuotione talis reciperetur ab angelis in sumo celo: q̄ recipiatur a nobis angelus cantans in mundo de puero nato. Proterendatur hic affectus non sermo: & deuota mens cōtēplatione sit longa: & in talibus loq̄tur silentiū quia talis deficit uerbum. Attende autē angelorum mirabilē charitatē & sollicitudinem circa reuelationē incarnati uerbi. Angelus mariam: angelus ioseph: angelus pastores adducit: unde Ambro. in omelia. O q̄ est iste magnus princeps i angelorum collegio: per quem mundo nuntiat princeps regum terre. Multum in se gaudet qui tātum gaudium nobis nūciat extra se. Multū splendēt spiritali lumine: qui noctem tenebrois illuminat corporali splendore. Angelus inquit stetit iuxta illos: nōdū circa pastores sumos. Tales enim figurabant simplices illi: & caritas dei circūfulsit illos. O quantus splendor hodie in celo oritur: quādo & de illius abundantia in terris per angelum claritas seminatur. Non legisti unq̄ in tali splendore angelos apparere: quia nunquā legisti eos nunciare splendore paterne glorie ortū eē. Vides fidelē nunciū: attendis ministrū sollicitū: illustrat: confortat: gaudium letificat: natum saluatorē ānunciat: quē exprimit

Vnctionē sanctitatis: quia xp̄m
Plenitudinem potestatis: q̄a dominus
Originem dignitatis: quia in ciuitate dauid
Signū nostre humanitatis hoc uobis signū
Inuenietis infantē quo ad etatē puerilē pannis inuolutū: quo ad amicitū tenuē: & positū in presepio quo ad rigore cōpassibile: ubi post fastiga maiestatis dat signa explantatis: ut in primis doceat reuereri christū dñm regē natū deū uerbū. Et hoc intellexerunt. d. uideamus hoc uerbū quod factū ē ut salte ille qui scripsit spiritu intellexit: licet debeamus credere illos eē illustratos plena fide. In secundis docet imitari

Per humilitatē paruulū
Per paupertatē inuolutū
Per austeritatē in duro presepio reclinatū
In quibus tribus per xp̄i exēplariatē fugantur uitia: & renouatur uita perfecta. Et ne parua uideret angelus unius auctoritas: statim huic tanq̄ principi multitudo celestium agminū iungitur cantantiū & dicentium. Gloria &c. Et bene chorus angelorum

ueniens militie celestis uocabulū accipit: qui & dicit illi potētī in prelio: qui ad bellandas aereas potestates apparuit humiliter obsecūdat. Et ipse potestates eadem contrarias ne mortales tantū tentare ualeant quātum uolūt: fortiter armis celestibus perturbat. Quia uero deus & homo nascitur: iure hominibus pax: & gloria deo cantatur: ut sapiens angelus propriis laudibus utraq̄ cōmēdat naturā. Quia uero uno angelo nunciante deū in carne uerbū: reliqui assumūt canticū: ultra hoc q̄ in p̄mo angelo literaliter principatū ostēdit a nobis exēplariter inuidiā repellit: ut cū quid boni in fratre uideamus: non ad iuidiā & mortū uipeream linguā laxemus: sed ad dei laudem & iubilū. Olim quēdam angeli scribunt ad puniendū missi: puta ad iūritas ad dauid ad sodomitas: ad uallē stētū. Ecce nūc cantādo iubilant propter datū nobis salutis remedium: quia quos infirmos prius abiectoz desperauerant necessitates iustitie nascēte in carne domino iā socios uenerātur pietate misericordie nobis ipse gratulantes. Vnde cū angeli nostram medicinā implere nō possēt per ministriū sue custodie gaudent & cantat se accepisse adiutorē potentē: & medicū sufficientē in cura infirmitatis nostre. Et quā culpā nouerāt quā a nobis expellebat dei i bona uoluntate medici remedia suscipere nō recusant. Et uide charitatē: q̄a cū ad puniendū uenerint: nusq̄ leguntur uenisse iocundi: sed cū pacē nūciāt: iubilant luminosi. Nec miretis si angeli descendūt i terrā libenter q̄diu i ea peregrinat uerbi persona in asumpta natura: q̄a tunc terra fit celū quādo continet deum. Ipsi enim spiritus agelici: radiū sue luminositatis ad nostre infirmitatis aspectū dirigūt & assurgūt in cōtēplationis triplicē gustū. Aspiciunt enim nostrā humanitatē in centro diuinitatis stabilitā sine sui accidētalitate in uerbo ypostatico. Nō enim accidētalitatis ē illa unio: sed substantialis: ut dicitur est supra. Aspiciunt secūdo diuinitatē in centro nostre humanitatis exinanitā sine sui passibilitate i uirginali utero. Aspiciunt tertio nostrā infirmitatem in centro sue sublimitatis cōiunctā: & carnem supra suā naturā sublimatā sine tēporalitate in eterno palatio. Et ideo
Propter p̄mū duabus aliis intellectus & uolūtas eleuantur in gratiarū actionē
Propter secūdū duabus aliis idinat i admiratiōem
Propter tertū duabus aliis dilatat i mutuā dilectionē
Et ideo secūdū Eliae uaticiniū & Ioan. testimoniū iubilāt & carāt ter. Sanctus: Sanctus: Sanctus dominus deus: & accipiūt iocūda mixtura
Cū creatu culpe iustitiā cōcordatā
Cum statu miserie innocentiam copulatam
Cum occasu uie celeritatē patre cōtemperatam.
Non est ergo mirum si laudant deum omnes uirtutes eius: si laudant astra matutina: si iubilant omnes filii dei: quia oculo ad oculum non solum angeli: sed omnis caro uidet salutare dei.

Ex quo ergo paruulus noster iesus facit nobis de terra celum: & sic in carne manifestat nobis seipsum. Inblemus cum angelis deo salutari nostro cantantes & dicentes. Gloria in excelsis deo: & i terra pax hominibus bone uoluntatis: quia hodie natus est nobis saluator: qui est christus dominus in ciuitate Dauid: & dilatato tripudio euangelizemus gaudium omni creature: quia omnis creatura assumpta est in uerbo hodie assumpto omnis creature assumpte & humana natura in deum fertur. Affectu sociali ut in fratrem naturalem. Affectu parentali ut in nata prolem. Affectu filiali ut in naturalem patrem. De quibus omnibus iubilat i dulcore recepto i diuersis personis ab unico iesu diuerso sapore. Et secundu hunc triplicem gustum: & suauitatis iubiliu compositum est de christo iesu triplex dulce canticum. Secundum primum gustu cantauit Zacharias luce primo. Benedictus dominus deus israel &c. Propter secundum iubilat tympanistris nostra electa mater uirgo maria: que de concepta prole singulariter glorietur. d. Magnificat anima mea dominu. Iuxta tertium gustum cantat simeon tenens deum paruulum cognoscens deum suum & dominum uniuersorum: qui pacem dat filiis propter hereditarium testamentum: unde & dicit. Nunc dimittis domine &c. Oes ergo gentes simul cu his nriscatoribus plaudite manibus: & iubilate deo iacob & cum singulorum exercitu cantate canticu nonu paruulo: quia mirabilia fecit in celo & in terra i mari: & in omnibus abyssis. Attendamus eu gaudio ad pastores cum quibus magnificauit dominus misericordiam suam: quos & paruulus noster cu nascitur grandi mysterio facit uigilare: noctis uigilias custodire supra suum gregem attendere: angelum eius astare.

In diuina illustratione recitatis tenebrose
In diuina confortatione infirmitatis timorose
In diuina annunciatione salutis gratiose
In diuina informatione conuersionis uirtuose.

Sic enim scribitur quod caritas dei circumfulsit illos quod angelus timorem expulit: gaudiosum saluatoris ortum nunciavit: signum imitationis subiunxit. Sed uideamus quantum ei profecit influenza gratie. Na ceperunt se mutuo confortare charitatis effectu cu ad inuicem se hortantur. d. Transcimus usque bethleem &c. & uideamus hoc uerbu. Ceperunt simul festinare strenuitatis effectu: & uenerunt inquit festinanter. Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia: unde statim quod discessit angelus ab eis. Ceperunt simul exultare in suauitatis fructu: cum simul sanctorum laborum suorum gloriosum fructum repetunt: quem & suauiter gustant: unde scribitur. Inuenerunt mariam & ioseph: & infantem positum in presepio: & cognouerunt de uerbo. Ceperunt simul predicare ueritatis affatu conuertentes populum. Et omnes inquit qui audierunt mirati sunt & de uerbis que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Ce-

perunt simul in suam paruitatem resiliere humilitatis actu: omnia in deum referentes: unde subiungitur. Reuersi sunt pastores: supple intra lue nihilitatis uicinum glorificantes & laudantes deum in omnibus que audierat & uiderant. Ad pastores moderni temporis in omnia uolens uellens parum curantes de pascua gregis. Confundat uos paruulus natus in recognitione tante offensionis: & reducat uos ad exemplum imitationis istorum benedictorum pastorum: quorum uita datur uobis imitabiliter.

Quantu ad ipsorum curam sollicita

Quantum ad numerum diffusionem plenaria

Quantum ad fructuum securam efficaciam

Custodes igitur uigilant noctis uigilias attendentes supra insufficiencies & ignorantias. Na quatuor sunt noctis uigilie dicente euangelista de saluatore: quod uenit ad eos quarta uigilia noctis ambulans supra mare. Secundum typum: sicut antiqui romani diuidebant noctem: sic insufficiencies uestras & defectus diuidite: & custodientes attendite: & uos dignos cura ipsorum reputare nolite. Prima uigilia natiuitatis immunditia: & utina non sic sequatur conuersatio & uita. Secunda iniquitatis malitia: & utinam in nobis sic essent occulta: quod non publica: ut solum nobis & non populo essent nocua. Tertia peregrinationis miseria: a quo quantum potest & plus quod debet uiderur se excludere carnis cura quam facinis in desideris: uestimentis: cibis: & aliis delictis & mundanis popis eam curantes expellere. Sed quanto plura uobis impenditis: plura rapitis: plura congregatis: miseriores uos esse ostenditis. Quorum miseria non est expulsa: sed opera tanta consumit que ad multorum pauperum penuriam sufficerent releuandam. Sed de uobis dicitur. Diuitias quas deuorauit euomet: & de ore suo extrahet cas deus engendo in tormentis quod ibi reposuit in delictis. Et illud de impia fornicaria. Quantum glorificauit se & in delictis fuit: tantum dabit ei tormentum & lutum. Et ideo utinam uos curaret quarta uigilia que est magnum remedium contra ista. Hec est mortis memoria ut in ista uideret uos bonus iesus princeps pastorum laborantes in remigando. i. fructus turbulentos uite uestre per talem memotiam conari sedare: forsitan uos iuuaret ambulans ipse supra mare: & increparet fluctus uestre tempestuose uite: dicens impio uestro mari. Obmutesce. i. de cetero quiesce. & te & populum inficere: & ecclesiam malis exemplis turbare: forsitan fiet tranquillitas magnanimitas ut etiam tu mirareris in mutatione dextere excelsi in te facta: & diceres de paruulo iesu per uite reformationem nato eius ad mirandam pietatem: bonitatem: potestatem super te miseru peccatoru peccatoru quis est hic: quia ueti & mare obediunt ei. Hec quarta uigilia est resurrectionis diluculum: in quo christus prius i te mortuus a corde in te resurrexit per gloriam ut ambules in uitate uite.

Prima ergo uigilia facit te excubare ut tibi ualeas.

Secunda ut te affligas

Tertia ut te ipsum desideas

Quarta ut timeas

Et memineris ad sapiencia: quia in initio sapientie timor dñi: i quo forte incipiet in te illucescere sapientiam crucis christi. Felices illi pastores quibus datum est in his noctis uigiliis uigilare. Quia tunc sicut apri gregem defendere tam ne latro subdole decipiat quod ne lupus uiolenter rapiat: pro his enim duobus pastores sunt solliciti noctis tempore circa gregem. Non est dubium quod tunc astaret angelus: & uestra ignorantiam illustraret: doceret quid fugiendum. & quid agendum. Infirmitate erigeret ad complendum: & nos magno gaudio lenificaret: quia annunciarer in reformato populo: ad uestrum exemplum natum iesum in salute eorum. Et tunc amplius uos animaret ad reformationem tam uestri quam populi per exemplum conuersionis christi. d. uobis. hoc uobis signu. Tunc etiam sequeretur participium receptorum munerum: que i his benedictis pastoribus effulserunt eo quod coapti sunt gratie secundum influxum angeli nunciatis. Tunc et uos confortaretis mutuo uice pastoris per charitatis affectu ad uideendum paruulu ad imitandum xpm. Et tunc cessaret inuidie: emulationes: detractiones: ipugnationes: litigia: quibus mundum fedatis: solum curantes temporalia. Nec miru. quia curaretis transire in bethleem. i. temporales distractiones relinquere: ut ab ipsis expediri: possentis domum patris. i. ecclesiam & cultu sacri altaris pacifice colere: & in oblatione sancti sacrificii pro reconciliacione de: pro salute populi: pro refectione uestri solum curare uis uidere uerbu quod factu est nobis ab ipso iesu: ebrii curaretis uidere charitate etiam in exemplum: in precium: in cibum: in sacrificium: in nature consortium: & in beatitudinis premium. Tunc esset tanta festiuitas strenuitatis quod ignis charitatis unquam diceret sufficit quiescendo in pigritia: sed semper iretis de uirtute in uirtutem: ubi uideretur deus deorum in syon. Tunc etiam simul exultaretis in suauitatis fructu gustantes & uidentes quod dilos est dominus: & cantantes in uis domini quoniam magna est gloria domini: essetque sicut animalia diuini cultus: quod uidit Eze. i. Quia ubi erat ipetus spiritus illuc gradiebantur: essetque uestra conuersatio splendor ignis illustrantis deuotos. Et de splendore uestre sanctitatis fulgur egrediens: impios & peruersos tam cetera iustitie quam timore uestre reuerentie confodit: & conuertens: tunc inueniretis mariam iocunde uestri officii matrem aduocatam. Hec est mundi conscientia que pro uobis apud paruulum aduocaret: & ioseph. i. augmentum gratie quod semper in melius uos procedere facit: & infantem positum in presepio uobis appositum: a. d. continuum refectionis gustum: ut in omnibus uestra onera supportaret uestra officia expleret: uestra desideria satiare. Sic & cognosceretur de uerbo quod dictum est a bono iesu. Iugum enim meum suauis est: & onus meum leue.

Tunc uestra predicatio non esset in doctis humane sapientie uerbis: sed in ostensione spiritus & uirtutis omnem intellectum audientium in obsequium christi paruuli conuertentes: & captiuitates ut uerificetur in uobis quod de sanctis istis pastoribus dicitur. Et omnes qui audierunt mirati sunt de uerbis que dicta sunt a pastoribus ad illos. Tunc sancta ecclesia quasi altera uirgo maria conseruaret: & conferret in corde suo omnia uerba uestra. Et quia i uia perfectionis cum consumauerit homo: tunc incipit. Idcirco quod plura ex uestro officio uide: eris conuersione commoda: tanto magis recludens uos metipsum reuersi intra uos ad uestra consideranda infirma: uos inabyssantes in uestram humilitatem. Et rursus uos eleuaret ad plenius gratia super uos ad dei bonitatem & imensitatem plenius degustandam: & sublimius contemplantam. Et sic ceteris similes predictis animalibus bene agiles & mobiles ab influxu gratie: ut diceretur de uobis: sicut de illis dictum est: quod ibant & reuertebantur in similitudinem fulguris choruscantis. Tunc uerum esset quod concludit euangelium. Reuersi sunt pastores laudantes & glorificantes deum in omnibus que audierant: & uiderant sicut dictu est ad illos. Circa uero nonum & ultimum. s. uniuersitatis testimonium: quia iam superius dicta sunt multa. Breuiter aliqua restringamus in alia forma. Nam tota beatissima trinitas mundi creatrix dat paruulo nato testimonium: quia deus est: & media persona in reliquis duabus coequalis & coeterna: dum in eius ingressu in mundum tota mundi machinam lenificauit signis & miraculis immutauit. Ipsa celestis hierarchia dat testimonium quod puer natus dux belli est & uictorie triumphator. Cui sue militie mittit exercitum qui cantat gloriam uictorie & pacis reformare. Ipsa celorum natura dat testimonium iesu: quod est sol lucis: & fons luminis: dum in eius ortu nouam stellam mittit: que ad eius presepium adorandum attrahit reges mundi. Ipse etiam materialis sol dat christo testimonium quod ipse est radius incorruptionis uirginis procedens a uirgine sicut radius de stella uel sole: oem mundi gloriam suo splendore redditurus obscurat: dum hodie Sibilla gloriam Octauiani qua pro deo eum colere uolebat fauor populi humiliant sub lumine christi: ostendens in solis circulo uirginem matrem cu paruulo. Et illum inducens quod paruuli subdere imperio dicens. Hec est ara celi que hodie est reuerenda ecclesia matris & pueri. Vbi fratres minores habitant in sancta maria de ara celi paruulo ministrantes. Natura inferior dat ei testimonium i ac re quod natus iesus est lux noctis mundane: dum circa pastores fultit media nocte. In liquidis enim sanctitatis unctio & pietatis oleum pro lassatis sub onere dum in taberna ementoria erupit fons olei defluens in reumata tibertina quod sapor & condimentum nostre insipientis aque iesus natus aduenit. Anima lia dat sibi testimonium quod ipse iesus est exemplar obedientie sub iugo dñi ipsi & forma pnie i labore uirtual

exercitii: dum bonem iugo domitum: & laboriosum alinum ad suum mittit obsequium. Arbuta uegetabilia dant sibi testimonium: quia ipse suauitatis odor est: & ipse de seipso predixit. Quali balsamum non mixtum odor meus: dum in huius argumentum uinee engaddi hac nocte balsamum protulerunt. Elementum terrenum & materiale edificium dant sibi testimonium quod ipse est spiritualis & uictoriosa pax de qua prius predictum est: faciet dominus pacem omnibus qui longe & pacem his qui prope. Et quod ipse pacis carnalis potens destructor est: quia uera guerra est dum in templo pacis ipsum conculsit: dirupit & confregit. Infernus ipse conturbatus est in occursum aduentus eius: dicitur in testimonium: quia ipse iesus mundi terra est: dum imunda corruptionem nature in sceleratis absorbit: & de tanto fetore mundum purgavit in ortu ipsius: qui non potest sustinere nisi lilia puritatis. Et sic nato paruulo probatur tota mundi machina deseruire. Letentur igitur celi & exultet terra & dent testimonium: quia natus est hodie saluator qui est christus dominus in ciuitate dauid. Et sic orto sole iesu de sacratissima uirgine matre liber hic primus clauditur. Manifestata. ubique preclari- tate originis iesu. In quo arboris huius dilecta collocata est radix.

Explicit primus liber in christo iesu.

Incipit prologus libri secundi.

Præmissis superiori libro patuit quod infinitus sit circulus quem facit huius sacre arboris radix: que in utraque natiuitate dilecti iesu est declarata consistere: dum infinitas iesu de infinito patre eternaliter gignitur: & per temporalem conceptum & ortum eius assumpta natura per natiuitatem in sua persona ad infinitam gloriam subleuatur. Huius ergo gloriose radices ut erigatur stipes consimilis humor effunditur & pululatur in circulare uulnus circuncisionis assumptum: ut sicut radix eius fuit humanum non habere suppositum ut ex cresceret in diuinum. Sic eius stipes per humilitationis sacramentum: nihilominus continue erigatur in altum: unde & ab humilitate circuncisionis incipit liber iste.

Iesus conformis patribus capitulum primum
Incipit liber secundus.

Natus igitur iesus dei uerbum in carne in ipso natiuitatis exordio tibi anima fedus obsequare uolens confirmatis contracte: dum circuncisionis cauterium: quod erat peccati originalis remedium: & uulnus dolorosum non abhorruit pro te pati: ubi signum simul tui pudoris: & tui doloris recepit supplicium: que duo a tua affinitate suscepit ut tibi supra dictum est: ut exducat tibi suam letitiam & gloriam eternaliter largiret

Attende autem & deuote rumina quanto dolore uirginis matris quassabantur uiscera. quando uidit dei filium tam tenellum in carne sua: carnem & sanguinem suum reuere in circuncisionis uulnere: & cum quanta deuotione recollegit sanguinem qui emanauit a uulnere & carnis particulam quam circuncisio amputauit.

Attende etiam paruulum iesum: imo eternum dei per uerbum in paruulo pro dolore uulnere euulnente: & uide ipsum & partes generationis in quibus hoc uulnus fiebat: que maxime sunt doloris sensibilis magnis cruciari doloribus: ut tuas feditates & lasciuas in eisde purgaret. O quam ingratus es sibi si ad memoriam tanti piaculi tue carnis imunditiam non restringas? Quid putas doloris fuisse in matre: quando ista uidebat in dei filio paruulo & tenello: cum quanta passione uiscerum suorum & effusione lachrymarum nitebatur blandiri paruulo: & ipsum dolentem & plorantem consolari blanditiis: & conuolare in amillis & sanctis brachijs piissime stringere & in eius amore pariter & eius dolore transigere? Quid etiam sentire potes de sancto ioseph: qui ipsum uolens dubitabat dei filium: quem forte oportuit esse circuncisionis ministrum: cum ista cum compassione faceret & istos dolores cerneret: & in puero & in matre? O sponse sanguinis quod tu es nature assumptæ dei uerbum charitate ad peccatores ebrum in te dura passione ansterum: quod cito uoluisti istam carnem tuam uirginem sanguinare? O sol iusticie in ortu & occasu uoluisti rubore sanguineo rutilare: & in ortu rutilante celum future pluuie maioris effusionis sanguine in alijs tribus uulnerebus signatum. Sed & in occasu fuisti diuine seueritatis signum: dum celum tui corporis totali aspersione sanguinis apparuit rubicundum: ut nebulas nostre mortis tue passionis rubore fugares: ut mortem nostram destrueres monens: & serenam uitam nobis reparares gloriose resurgens. Associa ergo te anima mea uirgini matris: & sancto seni ioseph compatentibus & colachy mantibus puero. Et in paruulo iesu attendens tue iniquitatis cauterium. Canta cum dilecti lachrymarum profusio: propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati. Et quia in hac sanguinis effusione consecratur tibi: & imponitur ei nomen dilectissimum iesus de quo infra dicitur. Non timeas addere alia. Hec pro contemptatione circuncisionis boni iesu sint dicta. Sed nunc attende quid scribit euangelista postquam consummati sunt & c. ubi breuis littera & gradis sententia offeruntur tibi & uerbi nati altissima sacramenta. Sed intellige quod hec omnia aliud littera sonant: aliud figuratim monstrant: aliud moraliter indicant: aliud anagogice signant. Numerus enim octonarius literaliter sonat initium iteratione reuolutionis. Quando enim computando dies: tunc reuolueres uolentes dies circulariter reducamus octauam ad primum. Figuratim uero monstrat indicium euangelice perfectionis: unde & septenarius legi & octonarius euangelio congruit. Moraliter autem idem

erat exemplum uirtuose reformationis. Anagogice uero presagium future resurrectionis. Primum igitur literaliter concipiendum intelligendum est: quod iuxta sensum hypostaticum in hoc uerbo

Replicatur natalis letitia

Indicatur legalis obseruantia

Declaratur puerilis infantia.

Octaua enim die replicatur & c. Coram oculis nostris. Consummati sunt inquit dies octo: sed sub titulo circuncisionis indicatur & c. ut circuncideretur aut. Sed per pueri nominationem declaratur & c. Puer dicit. Et quantum ad hec tria dicitur in gen. Infans octo dierum circuncidetur in uobis. Si autem queratur quis sit iste puer recurre ad ea que sunt supra dicta de natiuitatis supposito: & aliquid poteris respondere. Sed cum circuncisio data sit in pactum obligationis: & puer iste non solum uiuens: sed etiam moriens sit inter mortuos liber: Sit etiam data in signum discretionis: & puer iste distinguatur ab omni creatura: ratione unionis personalis. nam puer iste natus est dei filius nobis datus. Sic etiam data in remedium creationis: & puer iste natus sit antidotum uniuersalis salutis. Ipse enim saluum faciet populum a peccatis eorum.

Quid sibi & pacto

Quid sibi & signo

Quid sibi & remedio.

Et ideo merito queritur quare uoluit circuncidi. Cui possumus respondere quod circuncisus est puer iesus.

In testimonium uere incarnationis

In signum legalis impletionis

In similitudinem patriarchalis conformacionis

In actum iudicis confutationis

In subsidium ceremonialis subleuationis

In signum etiam obseruacionis pactationis

In mysterium spiritualis purificationis: seu circuncisionis: que est tam per gratiam a culpa: quam per gloriam a miseria. Primum enim ostendit in hec ueritatem carnis humane contra manicheum dicentem corpus christi consubstantiale diuinitati: contra ualentinum dicentem christum de celo corpus attulisse: unde posset hic adduci figura isaac: quando palpauit iacob. Accede inquit propius ut tangam te & probem an sis filius meus an non? Adapta quia circuncisionis tactu uerus filius matris uirginis probatus est in experimento passibilis carnis. Secundo approbatur obseruantiam legis diuine ostendens quod iste est ille qui legem uenerat non soluere: sed adimplere. Et quia circuncisio non ex moysi est: sed ex patribus. lo. vii. ideo Tertio ostendit se illum qui in benedictione in abrahe fuerat sibi & alijs repromissus: dum seruauit circuncisionis mandatum: cum sibi benedictionem omnium gentium repromissit & nomen augmentauit: & sic se conformem patribus reddidit. Quarto per hoc iudeos confutauit: quod occasione eum repellendi acciperent si sic distinctio nis signaculum recusaret. Quinto in hoc quod se circuncidit onus in se legis sustinuit: & alios a

legis onere liberauit: dum illud ceremoniale summum inter iudeos a fidelibus suis abstulit: secundum illud ad gal. iiii. Misit deus filium suum factum ex muliere: factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret. Sexto in hoc confirmauit nobis pactum ut dictum est supra: quia pudorem nostrum & dolorem uno peccati cauterio in se suscepit. Septimum exponitur infra. Nec obstat si dicatur quod non debuit circuncidi: quia circuncisio dabatur in pactum quod christus esset de semine abrahe nasciturus: unde in signum distinctiois ab alijs populis portauit ipse & filii eius qui computantur in semine: in membro generationis. Et ita dicitur hoc completum fuisse in christi natiuitate ac ex hoc cessasse signum: quia uelut signatum: & ideo non debuisse christum circuncidi circuncisione exclusi. Potest enim dici quod circuncisio significabat hoc quod dictum est. christum nasciturum de semine abrahe: sed & remouio carnalis pellicule in membro generationis facta significat spoliationem debere fieri uetuste generationis: qua eramus natura filii ire ex peccato ad ea qua uetustate liberamur per passionem christi & eius resurrectionem quam etiam significabat circuncisio ut infra dicitur: & ideo hec figura non plene fuit completa nec exsufflata de medio donec christus passus fuit & a mortuis resurrexit. Et ideo decuit christum tanquam abrahe filium circuncidi: & preceptum de circuncisione seruare: quod non mortificauit ceremonialia legis: quod solum fuit in corpore sui morte. Nec sequitur quod nos debeamus circuncidi ad eius exemplum: licet dicat lo. xiii. Exemplum dedi uobis & c. Non enim hoc intelligit quod ad obligationem legis ceremonialis: sed quo ad exempla uirtutis. In hoc etiam nobis dedit exemplum ut unusquisque in tempore suo secundum quod suo congruit tempore: quia omnium negotio tempus est & opportunitas ut dicitur eccle. viii. Et sola illa que sunt per se bona: & adhuc adeo precepta omni tempore obligant. Dedit etiam hec in exemplum illius spiritualis circuncisionis in nobis fiende: de qua infra dicitur: propter quod dicit Origenes. Sicut mortui sumus cum illo moriente: & conseruimus cum christo resurgente: ita circuncisus sumus spirituali circuncisione non manufacta in expolatione corporis carnis: sed circuncisione domini: in iesu christo. Et ideo debet scire quod de cetero circuncidi carnaliter mortiferum est & christo contumeliosum: propter quod dicit apo. ad gal. v. Si circuncidimini: christus nihil uobis prodest. Tantum ergo sit de literalis circuncisione. Quantum ad secundum. id quod significet allegorice uerbum propositum scias quod nobis inuariat. Institutio cultus ecclesie: De institutio ritus synagoge: Reformatio lapsus nature primum habetur ex nostri consideratione: secundum ex mysterii consecratione: tertium ex pueri figuratione. Congruit enim institutioni ecclesie: que instructa est in euangelica perfectione cui seruit numerus octonarius: sicut legi septenarius: unde & diem sabbati septimam iudei obligabat: christiani octauam in dominica. Et in hac parte septenarius imperfectum signat: quia ad

resurrectionis gloriam non attingit octonario designata: unde ut dicit apostolus ad hebreos: vii. Neminem ad perfectum adduxit lex. Continebat enim lex antiqua secundum cortice littere.

Documenta obscura

Precepta imperfecta

Iudicia seuera

Onerosa cerimonialia

Sacramenta inefficacia

Permissa indebita

Promissa insufficientia.

Sed contra lex euangelica dicit.

Declarauit documenta

Perfecit precepta

Mitigauit iudicia

Instituit salubria consilia

Ordinavit sacramenta efficacia

Abstulit indebita

Promisit eterna.

In huius signum dicitur Leni. xxiii. Dies octauus erit saluberrimus atque sanctissimus. De ista perfectione legis euangelice dicit August. contra faustum. Sacramenta legis erat iniciatiua christi: que in aduentu suo consummata sunt: & inuenta sunt alia

Virtute maiore

Vilitate meliora

Actu faciliora

Et numero pauciora.

In signum huius perfectionis diem octauum nostre redemptionis in christo precessere septem dies. i.

Creationis in principio

Transgressionis in paradiso

Punitionis in diluuiio

Afflictionis in egypto

Tentationis in deserto

Exaltationis in regno

Et captiuitatis in exilio.

Propter quod dicitur Eccl. xi. Da pres septem nec non & octo: glo. Verus testamentum cuius septimus dies. i. sabbatum honorat. nouum pro dominicum diem: sine altera. n. non ualet alter: quod intelligas quo ad fidei credulitate & scientie ueritate. Consummatum mysterii probat secundo destructionem synagoge. Reprobata. n. & ablata est illa circumcisio legalis: figuralis: penalis: carnalis: & successit baptismus.

Obligatio generalior: quia obligat omnem populum.

Curatio generalior: quia curat utrumque sexum.

Perceptio faciliior: quia est per aquam lauacrum.

Perfectione secundior: quia amplioris gratie donum.

Auferit. n. omnem culpe & pene defectum: & renouat hominem in nouo christo: secundum illud apostoli ad Gal. ultimo. In christo iesu neque circumcisio aliquid ualet neque preputium: sed noua creatura. i. regeneratio & noua uita per fidem christi. Tertio configuratio pueri: quam probat per lapsus reparationem. Per hunc. n. puer: renouatur natura: & fit in nobis renouatio gratiosa: in cuius figura restituta est caro Naama leprosi: sicut caro pueri. i. iii. Re. v. Naama leprosi lapsu humanum genus

significat: quod tunc lauat septies: cum per. vii. christi sacramenta curat. Tunc. n. caro restituitur ut caro pueri: quando per fidem regeneratur ad imaginem christi. Fuit etiam in signum preterite inobedientie patris & uigetis concupiscentie: propter quod ad Roma. iiii. Signum circumcisiois accepit Abraham signaculum iusticie fidei. que est in preputio. Sic. n. in signum latrocinii patris sur: & inobedientia ad eorum cotamiatum sunt filii habentes alligaturam uulnere: & medicamentum: tamen prius fuit abraham iustificatus circumcisus: unde circumcisio non fuit in eo signum iusticie que sibi daretur in circumcisioe: sed ante colate sed fuit signum obedientie & fidei sue: & originalis culpe contracte. Fuit etiam in signum reprimende concupiscentie que uiget in membris illis: & que traducitur per actum generationis: & ideo generatiois porta ubi erigebatur uexillum diaboli signum inobedientie contra: & concupiscentie. Talia. n. sunt illa membra que non obediunt romam. Et ideo oportuit poni in eis signum iusticie fidei. que est in aduerentia ad deum & obedientia ad reprobationem rebelliois predicta. quod fiebat carnaliter tunc prout congruebat populo carnali & ruditer. Fuit etiam in signum redemptionis future per passionem christi circumcisio sibi recepta: ut arras nostre redemptionis ostenderet: secundum illud ad Romanos. xv. Dico christum iesum ministrum fuisse circumcisionis propter ueritatem dei ad confirmandas promissiones patrum: quod dicitur. Idcirco circumcisionis antequam infans accepit similis patribus ut arras precii infans solueret uehemens in mundum ad mercandum animas nostras: & in fine uite sue quasi diues mercator totum soluens precium in mundum sine ostendit se confirmasse pactum factum patribus de humana redemptione: unde et ara fuit similis precio: quia uulnus rotundum et penalisimum: in signum quod eius passio faciebat circumlum qui est figura perfecta: non habens finem uel principium: nisi ratione significatis: sic & christi passio non habuit estimabilitatem nec comprehensionem humane rationis: nisi in quantum exterius aliquid significat in uel neribus: sed in se est estimabilis nobis & fuit perfecta satisfactio diuini honoris & nostre redemptionis. Et uere fuit circularis: quia undique circumcisus acerbitate doloris. Huius ergo precii dedit arras in kalendis ianuarii: qui quidem mensis secundum antiquas fabulas dicitur esse consecratus lano deorum antiquissimo: qui habens duas facies fingebatur: unam ante & alteram retro. Sic hec dies consecratur nostro paruulo iesu: qui dicit per Esaiam. Ante me non est formatus deus: & post me non erit: & habet duas celebres rationes: una a natiuitate cuius est dies octaua: & hec respicit retro: Alteram a passione: quia totus sanguis fundendus erat: & hec respicit ante: & ex hoc respectu nomen salutis accepit. i. iesus: quod repletum fuit in sexta feria: ut opus recreationis responderet creationi: Vtrumque enim inchoatum fuit in dominica die: & perfectum in sexta feria. Quia die dominica mundum creauit: qua die natus & circumcisus fuit. Sex-

ta feria creationem consummauit: qua etiam die redemptionem nostram complens: cuius circumcisio fuerat inuiciatum signum dixit. Consummatum est: ubi & in ueritate dei confirmat promissiones patrum ministerio circumcisionis circularis doloris: ut nos simus circumcisi: qui spiritu deo uiuimus & feruimus: & gloriamur in christo iesu. id est istam circumcisionem debemus conseruare in spiritu uite perfecte & crucifixe: ad Philipen. tertio. Iuxta uero sensum tropologicum simul & anagogicum insinuat nobis

Quid appetendum: quia caritas glorie

Quid abstergendum: quia feditas iconie

Quid amplectendum: quia nouitas gratie.

Dies octauus predicat claritatem glorie. Cum enim prima etas sit infantium: secunda puerorum: tertia adolescentium: quarta iuuenum: quinta senum: sexta decrepitorum: septima morientium: octaua resurgentium: recte per octauum accipimus resurrectionis stolam. Congruit etiam octaua resurrectioni christi: quia octaua die a mortuis resurrexit. In huius signum dicitur leuit. quod dies octaua erit sabbatum. i. requies ubi quietabitur

In intellectus in uisione

Affectus in fruitione

Totus homo in gloriosa corporis resurrectione.

Hec erit secunda circumcisio qua faciet nobis iesus excluda miseria que nobis facit per personam de qua prima collata gratia. Et hec secunda fuit figurata per illam quam fecit iesus que secundo circumcidit populum in colle preputio: iesus. quanto hic per die octaua in qua circumcisio est facta: & pro circumcisioe anagoga. Sed pro tropologica debes scire quod circumcisio abdicat deformitatem iconie. i. preputia omnium uitiorum: deuter. quarto. Circumcidite preputia cordis uestrum: & hoc est quam christus approbat: & in se figurat: de corde. n. ut ipse ait exunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: blasphemie: hec sunt que coingnant hominem & ideo hec sunt resecanda. Debes at scire: quod licet radices uitiorum non possint a nobis eradici dum sumus in corpe mortis huius: debet tamen eorum pululationes pessime in corde: in ore in opere oriens: & crescentes quotidie iugiter circumcidi. Et de hac circumcisioe solliciti sunt apostoli & prophete: unde Hiero. iiii. dicit. Circumcidimini domino uiri iuda: & auferite preputia cordium uestrorum habitatores hierusalem: ne forte egrediatur indignatio: & succendat: & non sit qui extinguat: hec est circumcisio cordis: non littera: sed spiritu. Cuius laus non est ex hominibus: sed ex deo Et nullus melior cultellus ad circumcidendum cor quam per trinus: petra at erat christus. unde dicit Exo. iiii. Tulit sephora acutissimam petram & circumcidit preputium filii sui. Siphora interpretatur speculans eum. Hec est anima christi configurari sollicita: que christum continue speculatur presentem in corde suo: propter quod dicitur: quod tulit acutissimam petram. i. christum acutissimum in uidendo nostra deformia: & zelotipissimum in puniendo sponsam: & in prescindendo ab ea omnia adulterina plantaria: ac per hoc adiutorium: & cum hoc speculo: imo cum hoc

gladio simul timoroso & amatio circumcidit preputium filii sui qui aputat in ordinatum conceptum cordis sui. Post hanc sequitur oratio circumcisio: de qua ex humilitate conqueritur moyses. Exo. vi. Ab heri circumcisus labii ego sum. O quanta circumcidenda sunt in lingua que est iugum malum: plenum ueneno mortifero. Et licet in omnibus lingua sit circumcidenda: tamen in religioso & predicatore: & uiro ecclesiastico maxime habent locum: unde & labia eius debent circumcidi. Primo ab errore deuiationis ut non sint in eo labia falsitatis: quia abominatio domino labia falsitatis. Prouer. xiii. Secundo a tumore ostentationis ut non sint in eo labia uanitatis: quia delictum oris eorum sermonem labiorum ipsorum. Et prouer. xxvi. Quo modo si argento solido uis ornare uas fictile: sic labia tumentia cum corde pessimo sociata: uoluntas. n. regis labia iusta: prouer. xvi. Tertio a fauore adulationis ut non sint in eo labia impietatis nec labia dolosa in corde & corde loquantur: sed sint labii unus & sermonum eorum. Adulatio. n. uerba auditorum impellunt ad casum. Quo contra dicitur: prouer. x. Labia iusti erudiunt plurimos. Ultimo debent circumcidi opera extrinseca. Opera enim circumcidentur: quia do omnes sensus circumcidentur ab occasione peccatorum: propter quod dicit apostolus. i. ad Cor. vi. Circumcisus aliquis uocatus est: non adducat preputium. i. Si circumcidit dominus cor contritum: precidat opus extrinsecum: & non adducat sensibus suis transgressionem preputium: quod est pellicula quedam in membris concupiscentie: signans in mundam dilectionem uulnere operis uiciosi. Et qui circumcisus est per baptismum ab originali non adducat preputium actualis. Isti sunt falsissimi de quibus legit. i. mach. i. Fecerunt sibi preputia & pelliculas aptabant ne uiderentur circumcisi. Sic & isti concupiscentias iterant: ac si non essent baptizati. Nec uidentur differre ab ethnicis: & paganis: appropriate tamen sunt uiri religiosi mali & derici: qui in suis sceleribus etiam & seculares sepe uicisse uidentur.

Omnes autem circumcisiones predicta domino debent fieri: & non hominibus: sicut dictum est supra. Circumcidimini domino. i. exemplo domini: & propter dominum non propter mundum. Sed multi tales religiosi uel derici semper sunt similes sychem: qui se circumcidit ut accipiat dinam. Gen. xxiii. Simulatos mores componentes & se uirtuosos mentientes ut accipiant dinam pulchram: & decoram. i. eis placibile temporalem prebendam: cathedram: uel prelaturam: & cum his temporalibus abundanti que circumcidit caput in tonsura dericali: non ut domino seruiant: sed ut temporalia ecclesie possideant: unde & ibidem sequitur. Si circumcidamus masculos nostros: nitum getis imitantes: & substata eorum & pecora: & cuncta que possident nostra erunt. Sic tales hypocrite falso imitatur nitum honestatis: & sunt similes uulpibus ut dicit Hiero. ad presidium. Vulpes si diu esurit uolunt se in puluere: & fingit se mortuam & dum ueniunt uolatilia & uolunt ea comedere: comeduntur ab ea. Sic hypocrite fingunt se mortuos mundum: & uilitatis puluere se conspergunt ut aues capiant:

quas esurunt. scilicet diuitias transitorias: que ad modum auium a possidente auolat: & sic sepe alio mysterio dum auis ecclesia uult eos capere ad suum mysterium ab ipsis comeditur: quia miserabiliter a talibus deuoratur. Sed pro dolor: iam non intrant in ecclesiam sepe uulpes simulata sanctitate: sed sepe sus lota in uolubro luti: quia sepe promouetur deformis & infamis in uita. Quod contra dicit Eze. Omnis incircumcisus non ingredietur in sanctuarium meum. Sufficiat inquit uobis domus israel omnia scelera uestra: eo quod inducitis filios alienos circumcisos carne: ut sint in sanctuario meo: & polluatur illud. q. d. Sufficiant uobis prelati scelera uestra indignitatis quibus indignè ecclesiam possidetis: sed non sufficiunt: quia non estis contenti mali esse super populum meum: nisi etiam promoueat filios uestros: alienos. i. quos non genuit ecclesia. i. electio legitima spiritu sancto facta: sed carnalis affectio & paratella: ut sint filii alieni a promotione uocationis dei in circumcisi carne: in compositione conuersatione & hi ponuntur in sanctuario & polluunt illud: quia ponunt in dignitatibus factis: & reddunt eas polutas & despicabiles plebibus subiectis. Hi sunt illi miseri qui per carnem & sanguinem uolunt hereditate possidere sanctuarium dei: filios & nepotes in dignitatibus & beneficiis: secundum legem sanguinis & carnis in scandalum ecclesiarum preponentes: non solum contra legem iesu christi: qui dicit principi pastorum petro. Caro & sanguis regnum dei non possidebunt. Sed contra legem ueteris testamenti: Deuteronomii. xxxiii. Amonites & moabites non intrabunt in ecclesiam dei in sempiternum. Proch dolor isti soli intrant alicubi alii expulsi. Amon filius generis mei: uel filius populi mei uel matris flectus: filii generis sunt cognati & nepotes: filii populi mei sunt cocuiues. Hi intrant contra dei documentum in ecclesiam dei: quia multi prelati impii & scelerati uolunt pingue beneficium uel aliquid dare alicui ex persone sufficiens: uel inspiratione diuina: sed uel ex amore carnis uel sanguinis: uel simoniaci muneris: uel amicitie temporalis. O tot sunt exempla quod magis miramur hodie aliquid fieri canonice in talibus sine macula & simoniaca labe: quam hec nostra bestialia in dignitate prelatice in uoce hominis loqui: hi sunt matris fletus: quod satis patet: quia si lapides ecclesie haberent rationem clamaret illud Hieremie. ix. Quis dabit capiti meo aquam: & oculis meis fontem lacrymarum: & plorabo defectus populi mei: quia ista antichristi principalia membra contra dei filium uidentur uenisse aias perdere: non saluare. Hi sunt filii alieni: qui matri ecclesie metuant & inueterati sunt in uia aliena: & claudicant a semitis & uestigiis christi. Proch nephas: hoc non sufficit ut intrant amonites in ecclesiam dei: sed quod terra sustinere non debet: intrant & moabites. Moab interpretatur ex parte. Hi sunt proprii filii: sub nepotum nomine palliati: & quod deterius est sepe apti & spiritui: qui per pres suos ecclesie spirituos simul & adulteros & non sponso: quia male intrant: peius regnant: ecclesie suis preeruntur: unde Moab & Amon fuerunt simul

Loth filii & nepotes incestuoso stupro per uini ebrietatem generati in morte. O quam mala est ista ebrietas: quam sic sunt ebrii amore carnali: cum sint spirituales sponso si ecclesie: nesciunt nisi carnaliter amare & carnaliter promouere. Magnus est iste mors superbie: quo spiritus se credit per carnalem suorum institutionem hereditate dei ecclesiam possidere. Incestus est ipse pessimus: ac si spiritualem filiam aliquis dicat sue carnis uxorem. Peius isti faciunt: quia spirituales ecclesie dei filio proprio sanguine desponsatam: qua sicut isti spirituales uice christi sponsi: & alio modo patres & filii ipsi faciunt eam sui carnalis amoris meretricem & adultera. Et hinc est quod eternus sponsus propter peccata talium: & etiam populorum sepe iudicat ecclesiam suam iudicio adulterarum: dum ea exiit ornamentis sponsalibus spiritualis uite: & eam dimittit per tribularia talium pessimo regimine: ut magis in talibus meretrix appareat: recedens a uiro & uaga & profuga super terram: quasi sponsa descendens de celo: a deo parata & uirgo christo ornata. O puer iesu circumcise per nobis: circumcise ab hac tua sponsa: que facie deformata appetit rugosa & uetula in multis maleficiis & maleficata adulteris & adulterata. Circuncide inquam meretricos actus munera & postribulum: aufer ab ea omne maleficium adulterinum: & memor esto adolefcentie eius: & charitatis desponsationis tue: quando te secuta est in deserto paupertatis & penurie & crucis tue: & renoua dies eius sicut a principio: & uoca dilectam tuam & charissimam sponsam tuam: per miserationes tuas magnas: reddes sibi ornamenta sponsalia: & laua eam sanguine tuo: & exhibe eam tibi gloriosam ecclesiam: non habentem maculam neque rugam: ut de cetero te uocet uirum suum: duces uirginis sue: & in hac spirituali circuncisione uocet te dilectissimum iesum auctorem salutis sue: & sponsum charitatis desponsationis sue & reformatorem deuiationis preterite: & dilectissimum secundatorem sterilitatis sine lectum ferentis amoris sacratissime crucis tue: in qua cum ea summi amoris matrimonium consumasti. Ibi enim prope fuisti iesus saluans populum tuum a peccatis eorum: & hec est octaua dies in qua fuisti tu dominus plenarie circumcisus in corpore mortis huius. Prima dies fuit incarnatio in uirginali utero Secunda fuit natiuitas & reclinatio in presepio Tertia fuit tua solennis presentatio magni mysterii figura in iudaico templo

Quarta fuit compassibilis peregrinatio: qua infans cum matre uirgine anis septem fuisti in egypto

Quinta fuit tua solennis baptizatio

Sexta fuit conuersatio in deserto: & uictoria de hoste maligno

Septima fuit spiritualis predicatio

Octaua fuit tua compassibilis crucifixio: in qua prope uocaris dulcissimus iesus sancte tue ecclesie saluator

& sponso. Iesus prenominitus Cap. ii.

Vid dicemus de nomine quod est inper omne nomen: & quo nomine nomina-

bimus innominabilia? O nomen non solum super omne nomen: sed nomen quod est omnia
Nomen uerbum: quia in principio erat uerbum
Nomen pronome: quia omnium electorum potestatem per nos: nomen participium: quia partem capit nominis: partemque uerbi: quia de homine cepisti naturam non culpam: & es uerbum uera retinens uerbi personam: & uerbi occultas gloriam: simul uiator & comprehensor totum habes quod est hominis: totum quod est dei sine commixtione nature uel distinctio personarum. O uerbum aduerbium quod hominem assumptum facis stare iuxta uerbum diuinum suum te faciens suppositum. O uerbum propositio cui accidit casus mortis ut sis primogenitus ex mortuis. O uerbum interfectio: qui interponis te ut fidelem mediatorem inter diuinam iustitiam & donatam naturam
O uerbum coniunctio: qui coniungis sumum in sumo: deum in limo: uerbum homini: uirginitatem matri: corpus ecclesie: tue fidei: lapsam in misericordia glorie summi dei.
Quomodo ergo eris uerbum nomen: cum sit uerbum uocatum. Quis namque incomprehensibilitatem notabit & dignum nomine nominabit? Contrahere uerbum in nomen & induas paruulum ut fias uerbum abbreviatum: qui es uerbum infinitum: quod solum dicit lingua paterna: & audire letatur auribus angelica. Dicat te pater infatigabile & audire te poterit tota ecclesia peregrina. Et quia soluis inimicitias in carne tua: per hanc assumptam carnem tuam dices anime mee. Salus tua ego sum Vocabis antiquitus dominus deus exercituum: & dominus ultionum & dominus iustus noster. O dulce uerbum abbreviatum propter amorem nostrum: uoca seruos tuos nomine alio in quo qui benedictus fuerit benedicat in domino. Amen. uoca inquit nomine alio & tunc in domino gaudebo: factio filio uirginis: nostro fratre uterino: paruulo uerbo. Et nunc iam loquere nobis infans puer assumptus humanitatis: & non loquere nobis deus maiestatis: quia licet hoc nomen sit sanctum: & tamen terribile: & ideo effundatur ut oleum nomen tuum: & tunc exultabo in iesu deo meo. Attende autem anima quid sit illud uerbum. Simul est insum & paruulum: & iesus filius dei patris & uirginis matris. Sicut etiam uniuersae uie domini sunt misericordia & ueritas. Sic uniuersa iesu sponsa uocabula sparata in diuina scriptura complector in duo. Nullum ut arbitror reperietur nomen quod non sonet aut gratia pietatis: aut potentiam maiestatis. Duo inquit dauid audiui: quia potestas dei est & tibi domine misericordia. Ecce habes duo nomina: nomen potentie sanctum & terribile dominus iustus noster. Et que tibi dicta sunt supra & in scriptura multa similia. Nomen pietatis insinuat emanuel. Sed multa nomina dicit Esa. admirabilis consiliarius: deus fortis: pater futurum seculi: princeps pacis. In his tria sunt nomina potentie. scilicet admirabilis: deus: fortis. Tria misericordie: consiliarius: pater futurum seculi: princeps pacis. Sed si ista duo sunt nomina sponsi. scilicet misericordia & potentia: & sponsa cantat sponso. Oleum effusum nomen tuum quod horum effunditur fiat unctionis unguentum: per effusio nomen potentie & maiestatis transfunditur: &

effunditur in nomen pietatis & gratie per iesum christum saluatorem: ut uerbi gratia. Nomen quod est deus non ne sua ueritate in id quod est emanuel effunditur cum dulcis misericordia insinuat: quia uobiscum deus. Sic & admirabilis in hoc quod est consiliarius: & deus fortis in ea que sunt pater futurum seculi & princeps pacis. Et dominus iustus noster misericors & miserator dominus. Et illud quod tam terribiliter sonuit. Ego dominus: in Pater noster qui es in celis. Serui nominantur amici: & resurrectio nostra saltem discipulis: sed fratribus nuntiatur. Sic ego sum qui sum: quod dixit dominus moysi: statim effudit in nomen pietatis cum subiuxit. Ego sum deus abraham: deus Isaac: & deus iacob: ubi deus angelorum dicitur: deus hominum & nomen celis cognitum est per moysen terris effusum. Auarus fuit ille effusor: qui non nisi populo iudeorum nomen salutis effudit: sed largus iesus effudit usque ad terminos orbis terre. Venient inquam ab oriente & occidente: & recubent cum abraham: Isaac: & iacob in regno celorum. Sed dimissis aliis nominibus effudamus iesum nostris: quem sponsa uocat oleum effusum. Sed primo uideamus quis ipsum uocat iesum: & quare. Nam certe iesus est nomen effusionis: cum uerbum se in carne effudit: uide quomodo alterauit nomina potentie. Nam inquit Esa. xxx. Ecce nomen domini uenit de longinquo: ardens furor eius & grauis ad portandum. Ecce quod terribile ubi ardor: furor: & pondus: ad comburendum: ad seruendum: ad obruendum. Sed hec in marie uisceribus temperata sunt per iesum christum
Ardor redactus est ad temperantiam
Furor ad mansuetudinem
Pondus ad leuitatem:
ut iam filius ab hoc uocetur philos: eo quod amor dicitur uideatur. luce. i. Quod enim ex te nascetur factum uocabitur filius dei. Hoc est quod hic dicitur. Vocatum est nomen eius iesus: ubi & nominis nouitas & bonitas commendat: hoc igitur nomine uocatus est a patre cui saluauit hereditatem. scilicet hominem quem creauit
In apocryphis esdre dicitur. Reuelabitur filius meus his qui cum eo iocundabuntur: & monetur filius meus iesus & conuertetur seculum. In huius figura dixit angelus ioseph. Pariet filium & uocabis nomen eius iesus: ipse. n. saluum faciet populum a peccatis eorum.
Quis. n. auderet eterno uerbo nomen ponere: nisi dicens pater incipiet. propter quod Esa. lxii. Vocabitur tibi nomen nouum: quod os domini nominabit. q. d. Ille qui eternaliter uerbum dicit. Hoc nomen iesus nobis nominandum concessit. Secundo mater nominauit eum iesum: cui saluauit integritatem. luce. i. Concipies in utero: & paries filium: & uocabis nomen eius iesum. Concipies. i. totum capies simul in te & ex te. Addit in utero. q. d. Iam concepti sunt mente: quem conceptura eras carne: & paries filium non statim post conceptum: ut quasi hospes unius noctis uiator parte transeat: sed moram faciet nouem mensibus. Sicut sponso libenter moratur in thalamo ubi delectabile inuenit mansionem nunquam

a te euellēdū ex fastidio. Sed q̄ & aliis ciuitatibus oportet eū euāgelizare: & te uirginē facere matrē multorū filiorū letatē: & quādo egreditur saluat si gillū: & facit gaudiū. Nō sic bēiamī fecit. Rachael. Genes. xxv. Et ideo uocauit eū filiū doloris sui. p̄. Re. iiii. uocauit uxor phynees filiū suū icabath. i. inglouū: utraq̄ p̄cna doloris i p̄tu occubuit. Sed beata uirgo in p̄tu suo a dolore & pudore libera p̄ iēsū nō solū saluata: sed letificata: uocauit iēsū saluatorē gaudiōsū: q̄ in p̄tu n̄sū fecit sibi dominus: ut ōnis qui audierit sibi dilectus filius colleret eīdē. Vocauit & angelus hoc nomē iesus: p̄sūq̄ in utero cōciperet: q̄ repauit eius integritatē. Vocauit & mūdus totus hūc puulū natū hodie iesus cui cōtulit diuinā cōformitatē ut ōnis natura i hōie assūptō: ad dei unionē attingat: q̄ misit deus filiū suū in mūdū ut saluetur mūdus p̄ ip̄m. lo. iiii. hoc ergo nomen est

Apatre prenomiatus

Ab angelo uocatum

Ab angelo nuntiatum

Mundo collatum

Ab apostolis predicatum

Omni die nō cessabāt in tēplo & circa domos docētes & euāgelizātes iēsū xpm. Act. v. Ecce q̄ dulce euāgelii: xpm̄ unctus: xpm̄ salus: unctio dulcis salus utiq̄: ōe tulit p̄ctū. q̄ miscuit utile dulci. Sic ille tanq̄ cādēlabi: factū super quod hoc nomē fuit Sicut lucerna splēdens: & sicut fulgur mūdū illuminans. Paulus uas electiōis ubiq̄ euāgelizās iēsū portauit nomē eius corā gētibus: & filius isrl̄. Sic & ip̄e gloriat̄ in huius nominis salubris sciētia p̄. ad Cor. ii. Nihil reputauit me scire iter uas nisi ielūm xpm̄: & hūc crucifixū. Est etiā ab ōnibus adoratū Ad phil. ii. Deus exaltauit illum & dedit illi nomē q̄ ē sup̄ ōe nomē: ut i noīe iēsū ōe genu flectat An non omnis creatura genuflectit nomini eius cum in omni creatura fiant mirabilia p̄pter nomē eius: Oq̄ uenerādum est credentibus: & ab eo salutem expectantibus: cuius nominis iuocatio est ita mirabilis ac uenerabilis creaturis omnibus: ut statim mutetur ad nutum eius. Et ab omnibus inuocandū: q̄ omnibus salutiferum. loel. ii. Omnis qui cūq̄ inuocauerit nomē domini saluus erit. De quo autē nomine intelligat aperit petrus. Act. iiii. d. Nō est aliud nomē sub celo darum hominibus: i quo oporteat nos saluos fieri. Et iterū. Non est in aliquo alio sal. loquitur autem de nomine iēsū christi nazareni. Sed si uelimus huius benedicti nominis dulcedine latius effundere saluatorem secūdum illud Ber. oleū effunde: & senties uirtutē eius. Inuēt nomen iēsū

Penitentibus in refrigerium

Egrotantibus in remedium

Pugnantibus in presidium

Patientibus in solatium

Proficientibus in auxilium

Deficientibus in subsidium

Confitentibus in honorem

Predicantibus in testimonium

In uentur preter hec

Memorantibus in suspirium

Postulantibus in suffragium

Experientibus in fructum

Peruenientibus in premium

Propter hec omnia sit nomē domini benedictum in secula: quia ante solē permanet nomē eius. Referruntur autē istorū p̄ma quattuor ad statum incipientium: secunda quattuor ad statum proficiētium. Primo ergo est nomen iesus penitentibus in refugium. Quis peccator non timeat nomē potentie quis audeat sustinere. dominum ultionū: Sed ecce iesus dulce refugium in quo exinanit̄ maiestas: & dulcescit pietas. Ip̄e est spes unica redeuntibus ad ueniam: de quo. Mat. i. uocabis ait angelus nomen eius ielūm. Nec caret effectu fidelis inuocatio huius nominis: prime. ioanis. ii. Scribo uobis silioli mei: q̄ dimittit̄ uobis peccata uestra p̄pter nomē eius. Nota exemplū ualde optimum q̄ nullum inuocatē hoc nomē iesus in tota silua euāgelii legi tur accepisse repulsā. Sed dānata morte culpe: remanet morbus concupiscētie: unde recurrendum ē ad nomē iēsū: q̄ ip̄e est egrotātibus in remediū: hoc est enim nomē iēsū: de quo. Mat. ultimo. In nomine meo demonia eicient̄ & linguis loquēt̄: nouis serpētes tollent: id est serpētinas suggestiones: & si mortifex quid biberint trāseundo quippe ad modum potus: nō masticando per morā: uenēnū scilicet male delectatiōis: nō eis nocēbit: ad mortē supple: super egros manus inponēt & bene habebūt

Habes ergo aia mea secūdū. Ber. reconditū electuariū in uasculo huius focubuli: q̄dē iēsū: q̄ nulli tempore pesti: iueniatur inefficax. Habes aia mea in noīe iēsū: unde actus tuos prauos corrigas: uel minus perfectos diligenter impleas: unde sensus tuos aut ne corrūpentur serues: aut si occupantur sanes. Exemplū de infirmo: quē sanauit dyonisius adhuc infidelis: p̄nte paulo ad nomē iēsū. Sed si cōtentus pharao surgat ad scandala: adhuc recurrendū est ad nomen iēsū: q̄ ip̄e est pugnatibus in p̄sidium. Subiecit enim omnē feritātē inimicorū: unde luce. x. dicitur. Reuersi sunt autē septuagintaduō cū gaudio dicētes: Domine etiā demonia subiiciunt̄ nobis i nomine tuo. Et ait illis: Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Ecce dedi uobis potestatem calcādi supra serpentes & scorpiones & supra omnē uirtutē inimici: & nihil uobis nocēbit. Verū tamen in hoc nolite gaudē: q̄ spiritus uobis sub i ciuntur: & cetera. Nota q̄ non dimittit rex libenter militē strenuū ac fidelē seruū suū nomē inuocantē & clamātē p̄re: unde in ps. lxxx. protegā eum qm̄ cognouit nomē meū. Et puerbiō: xviii. Turris fortissima nomē dñi. Ad ip̄m recurrit iustus & exaltabit̄. Sicut cumit beata agatha: q̄ feras imites ad nomen iēsū xpi manfescere asserebat. Sed quis nō pmittat deus seruos suos i tēptatiōe succūbere

permittere tamē eos multas afflictiones sustinere. Sed nō desperandū nec obliuiscendū noīs iēsū: q̄ ipsū ē patientibus i solatiū: unde cōsolat̄ patientes: Mat. v. Beati estis cum ma. &c. Ideo ibant apostoli gaudentes &c. Act. v. Et mētī inflāmate puto q̄ ē inestimabilis letitia solū in ebriatione amoris sui: & appetitu similitudinis cordis & corporis sui: nullo alio p̄mio expectato. Et nōne uidet̄ q̄ sepe ē gaudiū hōi pan. p amico mortali: tamē nescit ille p quo passio sustinet̄. Quāto magis p deo immortalis: qui oīa cōtinet: & p dilectissimo iēsū: qui oīa portat in nobis: & p̄mo oīa portauit p nobis. Hoc attēdens paulus Act. xxi. Ego ait nō solū alligari in hierusalem: sed mori paratus sū p noīe dñi iēsū. Sic ergo nomē dñi iēsū ē incipiēdus

In refrigeriū cōtra reatū culpe

In remedium contra morbū cōcupiscētie

In p̄sidium cōtra malum culpe

In solatiū cōtra malū pene

Sicut ergo ualeat nomē dñi iēsū cōtra malū &c. Ita p̄ficiētibus ualeat ad bonū. Primo. n. ē procedentibus in auxilium: unde i ps. xxii. Deduxit me super semitas iustitię propter nomē suū. Itē p̄ nomē suū p̄ntat mihi totius honestatis exēplū. Ber. Si quidem cū noīo ielūm hominē mihi ppono mitē humilē: corde: subnū: benignū: castū misericordem: & deniq̄ omnī honestate cōspiciū. Ideo tibi sepe i sinu sit iesus sepe in manu: quo tui oēs sensus in ipsū dirigantur & actus: ps. Dñe in lumine uultu tui abulabūt: & in noīe tuo exal. Itē q̄ laborantes cōtingit deficere: adhuc ē in subsidium deficiētibus quod figuratū ē. Act. iiii. ubi ait petrus illi dauid. In noīe iēsū christi surge & abula: & sequit̄ ibidē de sanatione eius. Si. n. sedes per pignitā: te xps sanat excitādo torporē. Si per ipotētia sanat cōfētēdo uigorē: Ber. Cū iēsū noīo hōiem mihi propono: q̄ suo exēplo me sanat & roborat adiutorio:

Itē q̄ nō solū p̄ficit in opatione uirtutis: sed in uerbo ueritatis nomē iēsū nō solū iuuat operantes sed honorat credentes. Est. n. confitentibus i honorem. ioan. i. Dedit eis potestātē filios dei fieri: his q̄ credūt i noīe eius. Et hic nō ē modicus honor. Si. n. filii & heredes: heredes q̄dē dei: coheredes autē xpi: hoc cognoscebat q̄ se nō permittebat adorari a iōāne Apoc. xxi. Vide ait ne feceris: cōseruus. n. tuus sū & frat̄ tuorū habentiū testimoniū iēsū. Itē nō solū ē cōfitentibus in honorē: sed predicantibus i testimoniū: profecti. n. apostoli p̄dicauerūt: ubi q̄ dño cooperante & sermonē cōfirmate sequētibus signis: q̄ re uera fiebat in noīe iēsū: unde dī Mat. uli. In noīe meo demonia eicient̄ &c. Itē nota q̄ illud quod tūc cōfirmat p modū illustrationis lumiois scripturas declarātibus cōtra doctrinas falsas hereticorū: cōfirmat et̄ nūc refectiōibus dulcorosis i mētibus electorū: Et iō eccl̄ia xpi sp̄s sa eius: estimonio sepe fulta iubilat in ps. Deus docuisti me a iuuetute mea: & usq̄ nunc p̄nuncia bo mirabilia tua. Sic igit̄ ipsū nomē dñi iēsū ē salu

tare proficientibus

Adiuuādo p̄cedētes

Releuando deficientes

Honorando confitentes

Promouendo predicantes.

Propterea nomē dñi iēsū ē memorātibus in suspiriū: unde Ber. Dulcis iēsū memoria dās uera cordis gaudia: sed sup mel & oīa dulcis tua p̄ntia. Nil canit suauis: audit̄ nil iocūdus. Nil cogitat dulcius q̄ iesus dei filius. Idē Ber. Si scribis n̄ sapit mihi si nō legero ibi iēsū. Si disputes aut cōferas non sapit mihi nisi sonuerit ibi iesus. Heccine sic faciunt sic moderni predicantes: qui dimittentes sepe iēsū uerba & sp̄s sancti & apostolorū gloriatur cū boatu oris loquētes sepe mulierulis & secularibus propriis uerbis Anstotelis pagani: Aueroys saraceni & aliorū inimicātū cruci christi. Et licet ueritas a quocūq̄ dicatur sit a spiritu sancto: tamē insipida ē tāliū allegatio & ut plurimū fastuosa: & sepe de ignorantia scripture p̄cedens: q̄ sepe quod allegant aridū: siccū: imperfectū de scriptura pagani dānati multo melius: plenius: sapidius: & liberalius: ac hilarius iuenit̄ i scriptura xpi: & alicuius eius scilicet discipuli: q̄ ē dulcorata charitatis sapore: & istos tales i predicationibus & sermonibus adducere: qui licet dicant aliq̄ uera. dicunt tñ m̄ta falsa & periculosa ē aliis ministrare materiā: q̄ ad eorū tantū studiū inducatur. Sed redeamus ad n̄m iēsū: & cum ap̄lo nō ostēdamus nos aliqd̄ scire nisi xpm̄ iēsū: & hunc crucifixū exēplo b̄ti ignacii: & cētrū & circūferentiā cordis n̄i sculpētes iēsū: q̄ ipsū ielūm uiuens & moriens eructabat de corde pleno: & mortuus reliq̄t̄ itra se scriptū litteris aureis in corde corporeo. Est iterū nomē iēsū postulatibus i suffragiū. Io. xvi. Si quid petieritis patrem i noīe meo dabit uobis &c. Nec mirē q̄ nomē iēsū titulus ē nostre petitiōis i gl̄ia dei p̄ris. Eius. n. nos p̄fitemur filii q̄ ipsū iuocātes p fidē sumus ei cōfigurati. Sed uis istius tituli cōtra salutē petētibus aduersatur p̄pter q̄d̄ facta m̄tecl̄ia q̄ sepe petit salutaria: & sepe est xpi sp̄s in ōnibus petitionibus suis adiugit: pet dñm nostrū ih̄m. Et ideo nūq̄ repulsā patit̄: quin sepe exaudiat̄ ad fructū salutis. Est iterū nomē iēsū experientibus in fructū & delectamētū. Ber. Nō est tantū lux nomē ih̄u: sed cibus est. An nō toties confortaris: quoties ih̄u recordaris. Oleū est enī nomē ih̄u. Andus ē enī ōnis aie cibus nisi hoc oleo cōdit̄ at. Quid enī ita mētē cogitatis impinguat: q̄ ita exercitatos repat̄ sēsus: uirtutes roborat: uegetat mores: & castas fouet affectiones: Tua ih̄u dilectio: grata mētis refectio: replet sine fastidio: dās famē desiderio. Est postremo nomē ih̄u pueniētibus ad p̄miū. Est enī nō pua gloria beatis q̄ insigniunt̄ nomine saluatoris: unde. Apoc. ultimo. Serui eius. i. agni seruēt ei. Et uidebūt faciē eius & nomē eius in frōnibus eorū quasi corborati eius nomine tāq̄ diademate. ps. Gl̄ia b̄t̄ in te ōes q̄ diligūt nomē tuū ideo. Apoc. xiii. Illa. c. diu. milia qui stāt cū

agno & fruūt ipō. describūt hēre nomē eius & no
mē patris eius scriptū in frōribus suis. Et hic q̄du
plex effectus quo ad statū pfectōz
Excitat memorātes ad deuotionem
Quietat postulātes p exauditionem
Satiat experiētes p refectionem
Coronat pueniētes per sui figuratiōem & dei
ficationem

Potest autē aptius & breuius distingui sic q̄ no
men iesu est

Penitētibus in refugium saluationis
Pugnātibus in p̄sidiū p̄tectionis
Patientibus in remediū consolationis
Hoc quo ad icipiētes: cōtra malū triplex culpe: pu
gne: & pene. Itē nomē iesu est

Credētibus in honorē dignitatis
Predicatoribus in testimoniū ueritatis
Laborātibus in testimoniū uirtutis

Hoc quo ad p̄ficiētes: secūdū q̄ cōuenit tripl̄ p̄
cere: corde: ore: & opere. Itē nomē iesu est

Meditātibus in suspitiū deuotionis
Postulātibus in suffragiū orationis
Expiētibus in fructū refectionis

Hoc quo ad contēplātes: secūdū q̄ cōtingit deum
memorari meditādo: postulare orādo: expiri gu
stando. Ultimo nomē iesu est pueniētibz in p̄
miū retributionis quo ad beatos. in statu glorie.

Onomē sup̄ ōne nomē qd̄ cōtinet ōne nomē:
nec ip̄e figure litterarū quibus cōponētis uacāt a
prophetia tue significatiōis: nam. i. h. s. & titulus
faciunt iesus

I. persona diuinitatis

H. inspiratio sanctitatis

S. inclinatio maiestatis

Titulus redēptio captiuitatis

I. i. q̄ p̄sōa diuinitatis. Est. n. media uocaliū & uerbū
filius dei media personarū. Sed quid. l. litera mīma
est in forma: maxima i sacramēto: p̄sōna filii dei ex
inanita in puulo iesu nostro: maxima i mūdo redē
ptio Est enī. l. litera in metro mō uocalis: mō sim
plex cōsonā: mō duplex. Itē. l. mō simplex l̄ra: mō
syllaba: mō dictio ē: uerbi gr̄a. Simplex uocalis ē
hoc uerbo iho. Simplex cōsonā: ut in hac dictiōe maior cū
inter duas uocales ponit. Sil̄la ē in p̄dicto uerbo.
Iho. Dictio ē cū. l. uerbū impatiū ponit. i. uade.
Magnū ergo mysteriū ē q̄. l. l̄ra caput ē in nomie
ielu. Sup̄ hoc caput: caput ōim eccl̄iarū fundat ro
mana eccl̄ia. Media iter uocales designat q̄ me
dia in uocatione gentiū: q̄ p̄ quinq̄ uocales desi
gnat: p̄pter quinarū sēsū: in quibus uixerūt dicit.
ysaias de uocatione gentiū. In die illa utiq̄ x̄pi iesu
erūt quicq̄ ciuitates in terra egypti. s. mūdī loquen
tis lingua chananea. i. celi xpianitatis. Ciuitas solis
uocabit̄ una: hec ē. Romana eccl̄ia: dignitate: ueri
tate: sanctitate una & sūma. Simplex l̄ra est. l. i. puu
litate infantis. Syllaba est in sono p̄dicātis. Dictio ē
l. i. uerbo impātis: uocalis est. l. p̄ se solū faciēs in

gratia p̄destinatiōis. Simplex cōsonās est in gr̄a
iustificatiōis. Duplex cōsonās est in duplici stola
fructiōis. Est enī duplex cōsonās in officio medi
ationis inter deū et hominē. Mediator dei & hōi
nū. hō x̄ps iesus ait. Apo. Itē. l. est duplex cōso
nās in uinculo uniois. Vbi duo uel tres & cetera
Mat. Alter est duplex cōsonās in unione aie &
carnis in persona diuinitatis. H est aspiratio san
ctitatis. Cū enī ōnes l̄re sint: sola ista nō est l̄ra: sed
aspiratiōis nota. Quia ōnis hūana cōceptio hēt
plena litterā uirilis seminationis: iesu nostri cōcep
tio habuit solā notā spūs sancti inspirationis. Nō
enī i uirgine est cōceptus humano semine: sed my
stico. spiramine. Et sicut h. ē i metro: hac si nō sit:
Sic & spiratio spūs sancti sic ē ad cōceptū hōis chri
sti: ac si non sit ad corruptionē uirgināl̄ uteri. H. l̄ra
est octaua: & ihu cōuenit q̄ octauo noui testamēti
p̄ resurrectionis mysteriū octauo die resurgēs cōse
crauit. Iste benedictus iesus aspiratio uoluit fieri q̄
de inspiratione cōcipi uoluit: unde & sponā uirgo
maria mater & filia: soror & dilecta. Dilectus inq̄
meus mihi de substātia spūs sui ministrat sacra dō
& secūdādo uterq̄. Et ego illi: illū cōcipiēdo de sub
stātia carnis mee ministro sanguinē purissimū qui
pascit̄ inter lilia castitatis & integritatis componis
mei: donec spiret dies. i. per inspirationem spiritus
sancti formetur ille qui ē dies & lux noui testamē
ti. Et induentur umbre testamenti ueteris ipsum
adorantes tanq̄ ueritatem & corpus sue umbrosita
tis. Sed q̄ per hoc q̄ conceptus est i matris utero
inclinatū est dei uerbū in puulo. Ideo. s. cuius figu
ra si fiat ista l̄ra: altitudo ē lupul̄ ichiāta sigt̄ descēsu
Et ideo. s. saluatoris sigillum tenens & sanctitatis
aspirate iustitie suscitaret: que p̄ sonū. r. a spū l̄re. s. q̄
p̄cedit figurat̄ ab illa aspirate rigore iclinat̄ iustitie
faciēs suauē sonū misericordie. Que l̄ra si capitalis
ponat̄ ex toto se hūiliat: & quasi se iclinat̄ i hac for
ma. s. & tota contrahit̄: abbreviat̄ & dilatat̄. Sic &
uerbū altissimū abbreviatū i puulo i amore nō in
noie iesu pio. Adhuc addas titulū: & sit redēptio ca
ptiuitatē & integritatē nomē suauissimū iesu sup̄ oia be
nedictus deus. Adhuc hēs mysteria i iesu noie si
ip̄s uis extēdere. & tūc occurrūt tibi gnq̄ l̄re. l. e. s.
.u. s. Que p̄ma tibi on̄dūt gnariū assumptiōis gnq̄
sēsū n̄re carnis: quos crucifixit tanq̄ reges mūdī n̄
regētes sed tyrannizātes i patibulo crucis. Sicut ha
bet̄ iosue. Et iō ē sensus secūdus gnarus passiois
i uulnibus carnis seu corpus ut supra dictū ē: ē di
uina p̄sōna. Et ipsius uulneratio de illata iniuria a
p̄sōna natura. Nā. e. ex signo apparet lācata ex so
no p̄fert̄ angustiatā: q̄a & ip̄se deus p̄ inundatē
malitiā: tactus dolore intrinsecus ait. Delebo inq̄
hominē Sed felix mutatio ubi. s. sequit̄: ubi erit sal
uatio scilicet i cinatio maiestatis: & mutatio furo
ris: in mutationē amoris. Saluabo inq̄ hōiem. Sed
q̄ p̄ p̄mū. s. inclinā ad sumēdā nostre nature ueri
tatē p̄ secūdū. s. inclinā ad sumēdā reatus penalita
tē: ut sic fiat saluatio hōis & satisfactio. Per u. qd̄

ē i medio significat̄ satisfactiōis mōus dū ululat ad
deū: suspirādo & suspirat: cōtinet cordis geitū: ex
pirat i cruce dimittēdo corpus cōfixū & expirādo i
manus p̄ris spūm: tā suū q̄ oīum elcōz. Et iō. u.
ē ultra uocaliū: q̄ ibi fuit ultimū & cōsumatū a
moris signū: & uultū ibi emisit sui amoris spūm &
sue oīois: sui q̄ dāons uerbū. O. u. infra clausū:
cū multa cōpassiōe recordandū: q̄ sic hūit iesus n̄
n̄re pene supplicii cōtinue expirādo & moriendo
i corde: & suauissimū thymiana fragrans sacrificii
extūs afflictus i corpore: maxie q̄n fuit cōfixus i
cruce: ubi spirauit acerbitate supplicii: & igne passio
nis decoctus fuit agnus afflatus i odorē holocausti
Adhuc ualet i modo p̄ferēdi: in sono expirat sola
inf̄ uocales: O quot mysteria in isto b̄ndictō iesu
nostro. Attende autē q̄ multe sūt rōnes ip̄ōis
nomium. Noīa. n. debēt rerū p̄prietatibus m̄der.
Noīa autē singulariū hōium a diuersis circūstantiis i
ponit̄: nā ip̄onit̄ quedā a tpe i quo nascit̄: Sicut
a nobis scōz. Quedā a genēs: ut a nobilibus p̄
nibus: sicut de ioane d̄: Luce. i. Quedā ab euctu:
sicut iosue uocauit filiū suū Manassē. d. Obhūscī
me fecit deus oīum laborz: Gen. xxxi. Quedam
ex q̄litate nascit̄: sic de Esau qui erat ruffus: & in
modū pellis hispidus: uocatū est nomē eius Esau:
siue edom: qd̄ interpretat̄ rubeus uel sanguineus. No
mina uero q̄ ab hōibus ip̄onit̄: his modis simili
bus accidūt. Noīa uero q̄ ip̄onit̄ diuinitus sep̄si
gnificat̄ aliquod ḡuitū donū diuinitus datū: Sicut
Gen. xvii. d̄m ē abrahā: uocaberis abrahā: q̄r pa
trē multaz genū te cōstituit. Et Matth. xvi. dictū ē
Petro. Tu es petrus &c. Quia ergo hōi x̄po hoc
sūmū munus gr̄e collatū erat: ut p̄ p̄sonalē unione
oēs possent saluare: ideo cōueniēt uocatū ē nomē
eius iesus: hoc noīe a deo patre p̄mo d̄ō iuisibil̄r:
ab anḡlo nūciato sc̄sibil̄r: a matre uel iosue ho
die ip̄posito firmū i circūcisiōe: quā credo fecisse io
seph. Et hoc mō ē nomē noīum: nulli alteri i hoc
sēsū cōicatū. Et i isto noīe p̄nt icludi oīa dei noīa: q̄
dei pietatē ad nos: uel eius gr̄e munus cōtinet̄ ui
dent̄. Et nota q̄ i circūcisiōe ideo ip̄onit̄: q̄ si
mul abrahā a deo hūit apliationē noīs: & signū
circūcisiōis. Gen. xvii. Et q̄r eē nature isēcte & cor
rupte: quod facit hōiem filiū ire: mēte fideli repu
tat̄ p̄ nō eē: ideo int̄ fideles ppl̄ os nūq̄ legit̄ no
mē ip̄ositū: nisi acceperūt origial̄ culpe remediū.
Sicut iudei i circūcisiōe & xpiani i baptismo. In cu
ius signū dicit Salomō p̄uer. iiii. Ego filius p̄ris
mei tenellus: & unigenitus corā m̄re mea: ubi di
cit glo. Quare Salomō se unigenitū coram matre
uocat: quē fr̄em uteriniū p̄cessisse scriptura testatur:
nisi q̄r ille mox natus sine noīe q̄si nūq̄ eēt de ui
ta decessit. Nō. n. hēt uerq̄ eē ad utilitatē: q̄ n̄ debet
hēre efnā beatitudinē. Hūit iudea quosdā iesus: si
cut dicit. B. p̄cedēs istū: quoz uacuis gl̄iat̄ uocabu
lis. Illa. n. nec lucēt: nec pascūt: nec medēt: ideo sy
nagoga in tenebris ē usq̄ adhuc: fame & ihermita

te laborans: nec satiabit̄ nec sanabit̄: quousq̄ sc̄at
meū iesu d̄nari iacob & finiū terre. Triplicē iesu ibi
legimus. Iesū m̄ac: iste d̄ saluare ab exilio deserti:
q̄r iste diuidit trā p̄missiōis iosue. Iesū filium iosue
dech. Iste d̄ saluar: q̄r edificat̄ tēplū ubi agit sūmū
sacerdotiū: Zacha. iiii. Audi iesu sacerdos magne.
Iesū filiū s̄rach i eccl̄iastico: q̄ fuit doctor & p̄pha.

Primus dedit trā arētē captiuitatē pdēdā: sed ie
sus n̄ trā uiuētē b̄titudie efnā. Sc̄s edificauit
tēplū figurale: ubi offert sacrificia aīaliū. Iesus n̄
reedificauit tēplū uirtutis & gr̄e: i se ruinosa reedi
ficādo naturā: i quo obtulit̄ iui cordis & corporis
holocaustū. Tertius fuit doctor & p̄pha: sed nō
sua uirtute: & adhuc docuit i figuris ueteris testam
ti: & p̄phauit i uerbis multe obscuritatis. At noster
propheta iesus est propheta potens in opere & ser
mone: figuras explicans & umbras clarificans:
docens in doctrina dei: sicut potestatem habens:
non sicut scribe eorum. Vides quidem q̄ illi non
sunt ueri iesus: sed premissi sunt tanquā baculus
Helisei ad mortuum puerum ueniens: et sua in
terpretari nomina nequiuertunt: uacua qui erant
a uera salute. Superpositus est mortuo baculus:
& non erat uox neque sensus: quoniam bacu
lus erat. Descendit qui baculum misit: quia de
scendit uerus iesus qui eos premisit: et mox p̄
bans se esse iesum saluum fecit populum suum a
peccatis eorum. Et est uox & sensus. nec instar
priorum est salute uacuus. Sed audi quid fecit:
unde uox et sensus uitaque reddiit: ut ait Ber.
Nam uir iste propheta: potens in opere & ser
mone: de excelso celorum monte descendens:
quasi alter Heliseus de monte carmelo: uisitare
dignatus est me: cum sim pulvis et cinis: inclina
re se dignatus est: & iacenti contrahi: & coequa
ti paruo: ceco impartiri lumen oculorum suorū:
& os mutum propriū oris osculo soluere: debi
lesq̄ manus suarum roborare tactu: & statum
qui exierat sua inspiratione refundere. Suauiter
rumino ista & replentur uiscera mea: & interio
ra mea sagnantur: & omnia ossa mea germinat̄
laudem: hec quotidie singuli in nobis sentimus
cum cordi tribuit sentire fideliter fide & intelle
ctu: quia proferre utiliter: et manu efficaciter ope
rari. Sequitur q̄r oscitauit puerum septies: quod
in resuscitata ecclesia uides impleri: dum septi
es in die laudes iubilat saluatori: Oscitabis & tu
septies. s. quinque sensus exteriores & duos inte
riores: inspiramini prophete iesu tibi facte inte
rius addas & conformes: ut cantes et dicas.
Cor meum et caro mea exultauerunt in deum
uiuum. Utinam ergo huic nostro iesu sic si
mus familiares ut ipsum plene noscamus ex no
mine: quia hoc nomen est honorandum.
Est enim nomen magni dei: & ideo nomē ip̄eriz
le: ps. Afferte d̄no gl̄iam & honorem: Exodi. xx.
Altare de terra faciēs mihi: et offeretis

super eo holocausta & pacifica uestra: oues uestras & boues in omni loco in quo memoria fuerit nominis mei.

Et nomē secundo memorandū: quia nomē eius ē nomē iuri uirtuosi. Ideo E. fa. xxvi. Domine nomē tuū & memoriale tuū i desiderio aie. ps. Si oblitus sumus nomē dei nri: & si expādimus manus nostras ad deum alienum.

Est tertio nomē amplectendū: quia nomē amici iō nomen amabile: Abac. iii. Ego autē in dño gaudebo & exaltabo in deo iesu meo.

Est quarto nomē iuocandū: quia adiutoris & saluatoris benignissimi: & ideo uenerabile: Act. x. Non est aliud nomē sub celo datū &c. Audisti de iesu nro: & de noie hodie iposito. Audi de noie pibus pmissio figurato singulariter in antiquo.

Sacerdotio

In regno

In prophetia

In prelio.

Hoc nomē est xps q latine dī unctus: uel unctō Nam ungebant iste quattuor psonae: sacerdotes: reges: pphe: & pugiles. Et xps fuit sacerdos morientis: rex refurgendo: propheta predicado: pugil in ptiendo: & unctus est oleo p cōfortibus suis. Cōferamus rē noi. Hoc nomē xps sicut dicit papias n scribit lris latinis: sed grecis. i. x. p. s. & apice superscripto Syllabizando in latio nihil sonat. Rō huius est certa excellētia dignitatis huius nois: qā ista unctō manat a pector dei pns: nec p̄t iuēiri i nris apothecis ue sonet nris lris. Sī se dicit Gre. i. plogō moraliū de dei hebreoy noie: tetragramatō: qd i atiqs litteris hebreoy iuenit scriptū lris hebreis: & ē scribibile: & nō effabile: propter reuerētia tāti nois. Et dras enī adinuenit nouas lras ut dī: in quibus restauerunt destructos liberos: sed istud nomē ut dī scrip sit lris antiqs. Attende igit pmo qd indicat. x. Ingerit enī figurā crucis. p. indicat cōfictū passionis. C. uel. S. innuit triūphū coronatiōis. Sed apex suppositus demōstrat titulū superscriptionis. P. o. fuerunt ait. Ioānes titulū super caput eius cām ipsius scriptam. Iesus nazarenus: rex iudeoy. Sic ergo hoc nomen xps dicit tibi.

Vexillum crucifixionis amplectendū

Conflictum passionis aggregandū

Triūphum coronationis acquirendū

Titulum superscriptionis contemplandū.

Vt sic cōpleta sit unctio & cōponat unguentum: quo uulnus principaliter ungit. Ergo in titulo lege pp̄ham unctū. In triūpho regē sublimatum. In passione sacerdotē imolatū. In uexillo pugilē honoratū. Et tūc cū samaritana possimus dicere. Scio quia messias uenit qui dī xps. Attende igit. x. litteram unctiois: & hoc pp̄rio magno & stupendo mystico spūs sancti pōt dici lra. x. latinoy enī littere. xxi. sunt: due extreme. v. z. ex grecis sunt assumptae. Iste. xxi. fuerunt nome iuente sub augusto eo tempore quo xps natus ē mundo: licet ipū ne-

scirent qd significarent. Vñ h unctiois lra sub uexillo rome iuenta in crucis figura: significabat qd ille qui nascebat in tris eēt uerus augustus & auctor salutis: q & rome engeret uexillū sue crucis: & ibi instrueret unctioē sacre sedis. Et hec lra. x. sēp ē duplex consonans: quia regnū & sacerdonū siml in xpo significat & exprimit: & deū & hominē in una persona unit. Et semp xps consonat i una persona: quasi in una lra diuine glorie: & hūane nature.

Est autē semiuocalis: cuius sonus incipit ab. I. & terminatur in. S. quia eius dignitas incipit a diuinitate: & terminat in icōnanōe hūanitatis assumpte. Et idē sonus permāet in hac lra & in syllaba conuētā: unde idē sonat. x. lra & syllaba: q. I. & s. copulata: qd idem est xps quod deus homo. Dicitur ē at supra in iesu noie: q. I. significat personā filii meā i trinitate. x. aut ut uides dicit illā eandem psonā in assumpta humanitate: & ipsā hūanitatē i diuina psona cū multiplici dignitate. Vides ergo q mirabili sacramento se osculat. I. & x. & rome iuenit dū xps nascit: & tñ ipsa est. xxi. post. i. qā iesus saluator post duodenariā uocationem ap̄p̄orē consecrationem & scificationem a xpo & expulsiōnem de iudaismo: p. xxi. paulū cui uiuere xps est: & qui xpo cruci cōfixus erat iesus p̄dicat romanō orbi: uel romane urbi: & p coapl m petrū in quo rep̄ntatur. I. tanq p pōtificem sumū rome cōsecrata est se des unctā: in qua xpi regia dignitas. Sacerdotalis scitas: uirtualis strenuitas: & pp̄hālis uentus cōtinetur. Quod quidē habuit romana ciuitas: p. p. i. per xpi passionis conflictū. Qui rome i scis martiribus multiplex portauit martyriū: post quod passū oni martyre datū est. O rotundū qā corona coronauit siluestre. Hoc significat. p. lra: cuius figura est baculus: habens. o. post se qā post baculū passū onis martyre fuit datū. o. ut est dictū p̄s. In cuius etiā signū in lris nois xpi: post. p. sequitur. c. que sige resurrectionis triūphū. Sed attende q. C. est. o. dīnutū: quia dignitas pontifici i hac uita nō est cōpleta: donec. C. terminet. i. p̄ns corona gr̄e: in. litterā. o. eterne uite: unde nec ipsa ecclia regiū festū alr debet acceptare: nisi ut illius eterne regni signū & principiū sup has tres lras p titulū superscriptio nis: quia data pace per constantinum data sunt cōcilia: ubi uere iesus qui apparuerat sacerdos & pugil: & Rex se prophetam ministravit: dum per eos sanctorum patrum & doctorum eterne sapientie: eructauit archana procul faciens heretica figmentā. Nunc de toto nomine christi faciatis triumphale uexillum super populum christianum: quia hoc nomē sicut materiale uexillū.

Est distinctum aduersantium: distinguuntur enim exercitus hostium p uexilla

Est imitatum comitantium. Tota enim populi comitua debet sequi uexillum ducis

Est hortatum preliantium: quando enim preliantes uidēt p̄cedere uexillū: & hostes prosequere insequuntur strenue.

Est ostensiuum triumphatum: quando aduersantes superatur: uexillum eorum deicitur & cōculcatur: & triumphatum erigitur & exaltatur: sic uexillū crucis & xpi nomen

Distinguit castra xpiane militie

Counit & iūgit membra ecclesie

Inducit & animat ad conflictū penitentie

Ostendit insignia perfecte uictorie.

Distinctionem huius nominis ostēdit Ap̄osto. i. ad corinth. i. Nō predicamus iesum crucifixum: uideis quidem scādalum: gentibus autem stultitiā. ipsi autem uocatis sanctis christum dei uirtutem & dei sapientiam. Vnionem istius uexilli & nominis xpi ostēdit: ad Gal. ii. d. Xpo cōfixus sū cruci: uiuo aut iam non ego: uiuit uero in me xps. & uideis q uexillū unit populū duci: & inter se. Et iō populū xpi est xpo crucifixo conformis: quia qui xpi sūt: carū suam crucifixerūt cū uitis & cōcupiscentiis. Horationē preliantū ostendit ipse iesus p se. Qui uult inq̄t uenit post me &c. Ostensionem p̄fecte uictorie post uirtuosam pugnam ostendit Ap̄osto. ad Gal. ultimo. Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nri iesu xpi. Cuius nomen xps iesus benedicatur in secula seculorum. Amen.

Iesus in stella fulgidus

Ca.iii

Aluatore nato: in oriente stella mire caritatis apparuit: q iesū patris splendorē: & matris radiū gēbus nūciauit. Non. n. decen tiori signo corporali splendor p̄ns hūit reuelari: qui ē etna & spūalis lux: q corporali luce p̄fulgide stelle: q ut lux i mūdū uenerat ad mūdū tenebras effugādas. Sed multo maioris splendoris stella mētibus eoy illuxit: que fecit eos intelligere cui

In auto offerrent subiectiua reuerentiam: tāq regi

In thure adoratiōis latia: tanq deo

In myrtha professionē sue redēptionis p suppliciiū mortis assumptae. Sic ergo illustrati statim uenerunt sequētes stelle ducatum

Letanter

Festinatē

Reuerenter

Ita q adiutorio nati pueri sup dromedarios aialia uelocia: lōgū uie spaciū in. xiii. diebus pegerūt: et xiii. die ad sc̄m puenientes p̄sep̄iū: iuenerūt sacram uirginem matrem: & dei uerbū i assumpta natura: & hūilē p̄cūbūt pedibus iesu pueri & uirgis matris affluēt offerūt: & admoniti p alia uiam ad propria redeūt i fide firmati. Hec enim dies triplici decoratur miraculo

Adoratione paruuli

Consecratione baptisimi

Operatiōe miraculi.

De pmo refert euāgelista matth. ii. qd dcm est hodie ē tricesimo āno fuit xps a ioāne baptizatus: & ibi maximū fuit mysteriū trinitatis: & post reuolutō āno hac eadē die ad nuptias mutauit dñs aquā in uinum: & ibi m̄ifestata sunt gl̄ia diuinitatis. Et ista p̄figurauerūt magna mystera: q sūt i ecclia scā

cōpleta. Nā cōuocatio magoy s̄gt uocationē ecclesie de gēbus: unde hodiernū festū p̄p̄e ē ecclie sic festū qd hodie i tribus magis p̄ducta ē ad xpm & i baptisimo cōiūcta ē p matrimoniu: & i miraculo ē ipsa tota trāformata a sua aquositate insipida. i sapidissimū spōsi gustū: & i eius amons inebriatiōne & feruū uinū: unde hodie catat: hodie celesti spōso cōiūcta ē &c. Vbi cōtēplatiue ecclia simul cōprehēdit oia: & i suā despoationē trāformat: & pp hoc p̄ multis aliis festis: q quo ad xpm maiora uidēt: qd gta ē tot bñficiis rep̄ntatis i ea. Hoc festū solēnitare celebratis: m̄ionis antiphōis & sermonibus ē dotatū. Et qd hoc festū m̄ifestatio noiā: iō debes scire: q natiuitas xpi eē nō debuit oibus manifesta. P̄mo ne ipeditum fuisset redēptionis. bñficiū. i. ad Corinth. ii. Si cognouisset nūq̄ dñm gl̄ie crucifixisset &c. Scd̄o ne diminutū fuisset fidei meritū. Iustitia. n. dei est p fidē iesu xpi: ad Rom. iii. Fides autē ē argumētū nō appetitū &c. ad Heb. xi. Tertio ne hūanitatē uentus uenisset. in dubiū. Vnde August. oñdit i eplā ad uolusianū. Si nullas expuulo i iuuetutē imitarēt etates: nullos cibos: nullos capet sōnos: nōne opionē cōfirmaret erroris: nec hoīem ullū ullo modo suscepisse crederet. Et unō oia mirabilē faceret: auferret qd̄ misericordit fecit. Debuit tñ aliquibus m̄ifestari electis secūdū ordinē sapie dei: q uiderēt q̄si oīum electoy re p̄ntare psonas: Et iō oibus conditionibus hoīum xps ihs puer ē m̄ifestatus. Nā pastores erāt istretice: & magi gēntes: illi d̄ p̄pe: isti d̄ lōgiquo: utq̄ ad angulārē lapidē currūt. Est & alia diuersitas: nā magi sapiētes & potētes: pastores simplices & uiles. M̄ifestatus ē et i magnis p̄cōribus: In Symeone & Anna iustis. Et iā uiris & mulieribus: platis: subditis: deictis: & plebeis: ut per hoc natus iesus oñderet nullā cōditionē hoīum a sua salute excludi. M̄ifestatus ē et cōuēcti mō & ordie: scd̄m q cōgruebat cōditōi psonay: & p̄figuratiōi futuro rum. Nā pastores rep̄ntat p̄mitias cōuēctōis iudeoy: In qbus scd̄m ap̄l. m. i. Cor. nō multi nobiles: nō multi potētes: sed q̄ i firma sūt mūdī legit deus. Et qd ap̄l i electi ex iudeis facti sūt pastores primi ecclie: ideo ualde cōgrue ipsa natiuitatis hora & die: scā ē eis xpi nati ānūtiatio. Et qd iudeis cōfuetū erat fieri diuina m̄sa p anḡl os: ude ēt legē acceperūt i dispositiōe anḡl oy: sicut dī Act. vii. Idcirco p anḡl os eis cōgrue nūtiat: qd ēt firma fuit q anḡl s magni cōsiliū xps iesus in sua psona ipsis ap̄l is erat euāgelizaturus seipsū. Magi uero sapientes & potētes: & et malefici fuisse dicūt rep̄ntates eccliam de gētibus q̄ malefica erat p̄ ydolatriā: sapiēs p astutiā ut malefaceret: & nō bñ: potēs p orbis monarchiā: illustrata p irradiationē stellarē p̄dicatiōis ap̄l oy: tāq de alto celo resp̄ledētē exteriūs: & iuisibilē stellā fidei cōmouētē iustis: colla subdidit nato paruulo xpo: & similē m̄era obtulit. Sicut dicitur infra. Et quia sicut dicit Aug. i sermone de epiphānia. Erat abrahe in numerabilis pro-

missa successio: sicut stelle celi. Ac per hoc non carnis femine: sed fidei fecunditate generanda: ut celestis progenies ecclesie designaretur in magis in ortu noui syderis. Excitantur & geniti a christo per fidem abrahe computantur in semine. Etiam conditioni magorum hoc fuit congruum: quia assueti erant in consideratione stellarum. Et ut dicit Crisostomus per consuetudinem eis dominus condescendit. Quia uero iusti & in spiritualibus exercitati interiori illustrationibus docentur a deo. Idcirco non exterior opinio: sed interior inspiratio spiritus sancti senes iustos die quadagesimo symeonem & Annam fecit in templo christum natum cognoscere: adorare: laudare: & ei fide dignum testimonium prebere. Quod conueniebat etiam figure. In his etiam figuratur ecclesia contemplatiua: que in renouatione euangelici status per abundantiam spiritus sancti internum influxum honestate maturo tanquam senex: contemplatione iubilosa tanquam cantans: illustratione luminosa tanquam propheta maxime de gladio transfixionis cordialis christi iesu & uirginis matris: operatio uirtuosa: christum bauians brachium charitatis dei templum reformabit & letificabit: ita ut totius quasi eius status sit, quedam christi presentatio & oblatio in templo celestis patrie deo prebit. Et tunc iterum copulebitur prophetia Aggei: quod huius domus maior erit gloria quam prioris: quia desideratus cunctis gentibus & maiori sanctitate desiderii se offerret sponse sue in templo ecclesie renouate. Et quia ille est status perfectionis: & prior quod aiale: deinde quod spirituale est. Idcirco manifestatio magorum precedit presentationem christi in templo. id est manifestationem factam in templo symeonis & Anne. Quia etiam isti duo sunt signa perfecte conuersionis iudeorum in fine temporum post plenitudinem generum ad euangelicum statum. Quia uero de stella in qua magis fulgidus iesus apparuit nunc est sermo: uideamus quod breui uerbo sue peregrinationis in sinuantur & finem cum dicunt. Vidimus stellam eius in oriente: & uenimus adorare eum: ubi per causa. Proponunt prodigiosa uocationem: per fine supponunt obsequiosa deuotionem. Primum probat claritas illustrationis: cum dicitur: uidimus &c. Secundum probat pietas religionis: cum addit. Et uenimus adorare eum. Circa primum. id est prodigium uocationis ipsorum.

Primo exponunt ueritatem inspirationis

Secundo nouitatem apparitionis

Tertio dignitatem generationis.

Primum probat sensus apprehendentis: quia immutatio particularis: soli enim magi stellam aspexerunt. Unde leo papa: dedit aspicientibus intellectum qui prestiterat signum: Esa. xlvi. Reges uidebunt &c. Reges inquit uidebunt exteriori miraculo & confurgent concorditer deuotione: conformes oblatione: & adorabunt uerbum in carne: deum in homine. Secundum probat modum appetitis: quia illustratio singularis: cum addit. Stellam: hec enim stella quando uolebat qui eam regebat latebat & lucebat: stabat: & ibat: Matth. xx. Stella quam

uidebant in oriente antecedeat eos usque dum ueniret staret supra ubi erat puer.

In oriente apparuerat

In ciuitate latuerat

In uia antecedeat

Supra puerum residebat.

Tertium probat situs orientis. Cum dicitur in oriente: quia origo supernalis. Et in hoc exprimitur dignitas nascentis: Zacharie. vi. Ecce uir: oriens nomen eius. Luce primo. Visitauit nos oriens &c. & Esa. Quis suscitabit ab oriente iustum qui et ascendit ab oriente. ps. lxxvii. Qui ascendit super celum celi ad orientem sicut. Qui etiam uenturus est ab oriente mystice: Matth. xxviii. Sicut fulgur exit ab oriente &c. Ideo nomine orientis notatur dignitas eius cuius stella in oriente magis apparuit.

Circa sacramentum huius apparitionis considerare conuenit quadruplicem stellam in his benedictis magis.

Ipsi enim stellam uidebant

Stellam habebant

Stellam credebant

Stellam querebant.

Stellam uidebant que est globus luminans uidelicet syderis nouitatis. Stellam habebant: que est radius salutaris: uidelicet fides ueritatis. Stellam credebant que est fructus specularis: uidelicet uultus diuinitatis. Stellam querebant: que est partus singularis: uidelicet partus uirginitatis. Circa primam stellam considerare debemus appetitis formam: causam & horam. Quantum ad formam differat ab aliis.

Quantitate: quia elementaliter mixta

Quantitate: quia dimensionaliter pura

Qualitate: quia interscalariter uisa

Localitate: quia inaturaliter sita

Processionalitate: quia irregulariter mota.

Nisi esset elementaliter mixta non esset in aere. Nisi esset parua: non posset puerum figurare: quia cooperiret totam unam ciuitatem si esset de illis magnis que sunt in celo. Latebat etiam & lucebat uicissim: unum intrantibus ciuitate latuit: exeuntibus patuit: ut humanum consilium querentibus deum subtrahi figuraret: uel appetitis stelle & predicatis scripture duplex testimonium magis significaret: & ut in magorum fide iudeorum perfidia confunderet. Nisi materialiter sita esset magos per uiam non dirigeret: recte procedendo ad locum ubi puer erat Aug. Et plenus christo obsequium tempauit gradum donec magos perducatur ad puerum obsequium prebit: nisi ipsum adduxit hospiciu irradiabat amplissimo lumine recta nati profudit: sicque discessit: hec Aug. & Crisostomus. Stetit supra caput pueri: quasi diceret: huius est: ut quia loquedo misere non poterat statum monstraret. Hoc uel modo uisio de forma: quantum ad causam appetitis debes scire: quod stelle que sunt in celo.

Habent distinguere tempora

Habent figurare naturalia.

habent influere in generatione et corruptione

istorum inferiorum. Sed nihil possunt super libere arbitrium. Sed ista stella ad nihil horum apparuit: sed solum ut saluaretur ortum uiam & locum ostenderet & lumen fidei ad statum credentium prefigeretur. Quantum ad apparitionis horam: licet Crisostomus uideatur dicere omnes. vi. super Matth. quod in forma pueri crucem in capite habentis magis apparuit & de nato puero: uiaque instruxit: & quod per biennium apparuit ante nauitatem: tamen hoc coiter ab aliis non tenetur. De hora quequid sit de signo & modo nec Crisostomus affirmat sed recitat. Ideo tenetur communitur: quod hora natiuitatis apparuit: unde Augustinus. Eo nascente lux noua in terra est reuelata: quo moriente solis est claritas obscurata. Licet Augustinus in. Sermonem de epiphania dicat quod fere ante biennium stella apparuit magis nescientibus quid significaret: quando natus est christus notificatum est eis quod eius esset ortus signum. Itaque eius auctoritas si hac parte est dubia. Ite. Hieronymus in. Glo. Stella domini ce natiuitatis nuncia quam nunquam prius apparuit: sed ea tunc puer creauit & magis prius deputauit: quod pacto officio mox esse desit. Nec tamen hora natalis est hora fatalis. Nascitur enim sub eodem constellationis puncto. Difformes in naturalibus: ut perfectus & monstruosus in moralibus: ut electus & reprobus in artificialibus: ut hebes & industrius in conditionibus: ut liber & seruus

Econtra sub diuersa constellatione conformes: etiam ipse ptolomeus dicit. Iudicia que tibi trado sunt inter necessarium & contingens. Et in eodem. Astrologus non dicere debet rem spualiter: sed uel quod sapientis aia dominabit astris. Licet autem aliqui uocent fatum id quod deus facit concurrentibus omnibus causis in regimine uniuersi. Nullo tamen modo est dicendum quod effectus fatalis sit aliqua influentia stelle ad coactionem uoluntatis humane. Et quod sic coiter errantes appellant fatum. Ideo illud est nomen suspectum. Licet a Boetio sub primo sensu sit sane acceptum. Fridericus dicit Augustinus. Quidam non astrologorum constitutione: sed omnium connexionem: sententiam causam deo summo tribuunt: quia ipsam dei uoluntatem uel potestatem fatum appellant: tenent sententiam: sed corrigant linguam. Hec autem stella nullo modo dat occasionem erroris: quod puer iesus sit natus sub decreto stellarum sed magis ostendit quod stelle sunt sub potestate eius unde Gregorius: dum non puer ad stellam: sed stella ad puerum uenit: non fatum puer in stella dici potest. Sed si dici liceat: illius stelle fatum his qui apparuit puer fuit. De hac stella potest sumi illud quod dicitur. Numerorum. xxviii. Oriens stella ex iacob: unde etiam creditur aliqui hos reges doctrinam balaam secutos. Et ideo ad apparitionem stelle facile fuisse comotos ad natum iesum querendum in iudea Ego autem magis estimo causam fuisse eorum aduentus eorum celeris irradiationem iesu uocatis eos ad se: sola gratuita sua misericordia. Circa secundam stellam attendendum: quod magis excitati exteriori lumine: interiori illustrati sunt fide: & hec stella est quam habebant quam pergebant. Ecc. quinto. Quasi stella matutina in medio

nebule: fides dicitur stella

Entitate pura

Venustate clara

Auctoritate fama

Est autem matutina: quia est uirtus prima fides est sperandarum rerum substantia id est fundamentum & principium: Hebreorum. xi. Sed in medio nebule in statu misericordie: speculum in enigmate inuoluta caligine ii. Pe. i. Quasi lucerna ardens in caliginoso loco: donec dies illucescat & lucifer oriatur in cordibus uentris hec est dies glorie: & lucifer uisionis beate quod succedit fidei. Dicitur etiam luna lucens: dum non obtenebratur errore: non obliquatur intentione: sed proficit operans per dilectionem. Hec lucet in diebus suis durante statu uite presentis. Sed uidetur hodie uenisse dangor tertie tube. Apoc. viii. Tertius angelus tuba cecinit & cecidit de celo stella magna ardens tanquam facula: & cecidit in tertiam partem fluminum & fontes aquarum: & nomen stelle dicitur absinthium: & multi homines mortui sunt de aqua: quia amare facte sunt. Attende quod tuba primi angeli excitauit ad bellum contra seuitam tyrannorum: tuba secundi contra perfidiam hereticorum tuba tertii contra fallatiam phariseorum: uidete autem. Apostolus ad cor. ii. ne quis uos seducat per prophetiam & inanem fallatiam. Mundana enim prophetia dicitur stella propter curiositatem intelligentie. Sed de cello cadit cum prime ueritate non consentit: & de ueritate fidei experimetur querit. Cadit etiam quia a ueritate deficit: & multos uanitate decipit. Nomen autem stelle dicitur absinthium & hoc uere illi qui gustauit ueram stellam fidei: qui firmus in christo iesu stat tanquam in firmamento celi. Cuius ab absinthii amaritudine obtenebrescit sensus cognitio nis: refrigescit uirtus dilectionis: obstupescit gustus deuotionis: quod satis cum dolore probamus in phis nostris. Cadit etiam in tertiam partem fluminum: quia quidam credentium ueritati catholice assentiant humiliter. Quidam inquirunt studiose & fideliter. Quidam peruertunt maliciose & nequitius: quibus infectis turbatur ordo scientiarum quia scripturas peruertunt: siccat origo gratiarum: quia a deo se auertunt: & ideo scaturit doctrina errorum eorum: quia magistros falsitatis se faciunt Et ex hoc sequitur quod multi moriuntur in aqua amaritudine: cadentes a charitate ruentes a ueritate obstinati infidelitate. Hec est stella quam magi malefici hodie contemplantur que non ducit eos ad puerum iesum: sed ad absinthiosum infernum. Non solum autem ista stella est prophetia mundana: sed multo uerius dignitas prelatice: que debet esse pura intentione in se & exemplaritate: ad proximum Influens oratione & protectione per subsidiu Fixa stabilitate & transformatione per exemplum Hec cadit de celo in multis: quia intentio est simonaca: cognitio ceca: instructio nulla: conuersatio feda: & uita rota a christo deiecta. Hec cadit in tertiam partem fluminum. id est diuitiarum abyssu quod fluminibus comparantur per continuu dilapsu a pos-

essoribus suis. Non enim diuitias ecclesiasticas conuertunt ad duas partes bonas. scilicet ad ampliandum diuinum cultum: & pauperum usum: propter quas dicitur eas ecclesie deuotio fidelium: sed conuertunt eas in tertiam partem abusionis & malum trinanum. scilicet. In fastuositate pompe
In carnalitate lasciuie
In distributionem parentele.

Et quia sepe redditus ad hoc non sufficiunt: plebes subiectas spoliant: beneficia symoniace dispensant: iudicia & correctiones intorquent ad congregandas pecunias non ad conuertendas animas.

O sidera erraticas: & astra absinthiosa: utinam essetis fontes sine aqua amara: quia multo melius esset ecclesie: quod uobis deficeret temporalis substantia: quam si esset in christi contumeliam dispensata. Vere cecidistis de celo: id est de dignitatis solio: cecidit corona capitis uestri a sublimitate meriti: utinam sic cecidisset a regimine populi: uel uobis: quia peccastis non solum committendo in uestra persona: sed alios peruertendo exemplaritate mala. Sed heu ista stella dicitur magna ardens tanquam facula: quia magna est uestra potestas & sublimis dignitas: sed ardet in uobis ut facula radix omnium uitiorum cupiditas: uel abstulistis officia tyrannis: quia sepe aufertis pacem de terra: & facitis uos capita partium & de populatores plebis. Heccine est ista cura pastoralis ciuitates diuidere: ciues expellere: imo filios spoliare uis uenenatis & malignis consiliis? Sed heu nimis longus est iste planctus in destructione filie populi mei: dum iniquitas egreditur a senioribus qui populum regere uidebant. Hi sunt designati in tertia parte stellarum: quas draco traxit in terram: quia isti excluduntur a numero sanctorum prelatorum qui sunt actiui sollicitudine populi: contemplatiui speculatione dei: sunt per suggestionem diaboli uenenatam miserabiliter deieci & facti sunt predones populi: & subiecti deri. Similiter stella est religio sancta.

Fixa professione
Munda purgatione
Mota subiectione
Electa paupertate
Clara exemplaritate.

O quam miserabiliter cecidit: quia in multis professione est fracta: conuersatio est feda. Obedientia parua uel nulla: imo sepe repugnat contumacia: paupertas miserabiliter prostrata: & exemplaritas deformata: in tertiam partem fluminum & fontium miserabiliter inabyssata: quia cum non habeant diuitias: hereditarias a parentibus nec prebendas pingues in ecclesiasticis redditibus existimantes questum pietatem: habent mendicitatem insatiabilem: & in multis ac aliis spiritualibus uendendis officiis multam symoniacam labem: & uolunt esse pauperes nomine ad uanitatem glorie: sed nihil uolunt sentire de usu pauperum in carnis austeritate. O quam mala est ista stella & quam absinthiosa: & quanta amaritudine repleuit tam aquas scripture quam predicationis sancte: quam et

aquas exemplaritatis uite sue. His enim modis aquas sepe accipimus in scripturis. Vere amare facte sunt & populi moriuntur: quia amarum est populus eos audire predicare magna & grandia & non facere minima & sepe ad questum pecunie predicationes & confessiones conuertere: & de aliis pauperibus non curare. Hec est enim illa cometa stella que significat mortem principis: quia corrupto statu sublimi: nihil uidetur populis remanere in ecclesia de uita christi. Vere coma istius stelle est quasi coma mulieris uane: immo ut meretricis. Molles cibo: molles & dissoluti exemplo mollicie cantes in omni suo confortio. Vere tales stelle non sunt munde in conspectu paruuli nostri iesu: immo sunt egyptate: quia uerterunt ei dorsum: & non faciem & inter se & solem christum interposuerunt suam carnaliter & obscuram uitam: & non recipiunt radios sue illustrationis: paupertatis. humilitatis & continue crucifixionis: immo facti quasi gentiles & pagani: eis uersum est in stulticiam uerbum crucis. Dimittamus comam huius stelle quia nimis est meretricialiter capillata: utinam non adueniat spiritus zelotes & decaluet uerticem filiarum syon que ambulat extenso collo & nutibus oculorum. Vertamus sermonem nostrum ad stellam nostram paruulum iesum: qui est tertia stella: quam magi querebant: unde glo. sup. Matth. Noua stella nouum hominem indicat. Stella est christus quam sequi debemus Apoca. ultimo. Ego sum radix & generans dauid stella splendida & matutina: glo. Huius mundi noctem illuminans: humanitas enim christi fuit lux huius mundi. Et ad Roma. iiii. Ego lux ueni in mundum. Sed heu homines de quibus dictum est supra magis dilexerunt tenebras: quam lucem. Nec mirum quia erant eorum mala opera: & omnis qui male agit odit lucem. Satis dare se male agere ostendunt reprehensionem & reprehensorem sustinere non possunt: sed strident dentibus in eum. Christus autem noster est stella: uelint nolint illi ab ipso parum illuminabuntur. Et dicitur radix per istum entiam: quia rami erecti in hac radice uiuificantur: & per hanc radicem ornantur.

Fronibus efficacis locutionis
Floribus redolentis conuersationis
Fecundat fructibus strenue operationis & degustationis suauis.

Hic autem iesus paruulus dicitur stella propter puritatem in nomine in se fulgida propter claritatem refulgentem in alios: sed matutina propter nouitatem reformationis gratie. Hanc stellam debemus querere cum benedictis magis: & ex ipsa nobis proueniat multiplex radius: quo illustratur & perficitur totus mundus. De hoc dicit Apo. prime ad corinthi. Factus est nobis christus a deo sapientia & iustitia: scificatio & redemptio: ut a sapientia procedat redemptio: a iustitia informas: a sanctificatione expians: a redemptione liberans. Quarta est stella quam magi credebat. Querebant enim paruulum ie-

sum quem credebant deum suum & propter hoc non offenduntur stabulo: non prescriptio non panibus paupertatis: non sollicitudine uirginis matris. Sed magis attendentes diuinitatis condescensionem: discunt

In paruulo profundam humilitatem
In paniculis amabilem paupertatem
In prescriptio carnis austeritatem
In stabulo abiicere pompositatem

In Sanctissima uirgine imitari eius inuolabile puritatem. Sic isti magi per aliam uiam redeunt in regionem suam. Non magi: sed christiani. Non reges populi: sed humiles christi discipuli. Non uacantes lasciuie: sed mundicie. Non spoliantes tyranni: sed elemosynarii euangelici non querentes populum mundi sed regnum celi. O felix fulgor qui sic eos illustrauit: ut nihil querentes non dubitantes non disputantes: non cauillantes: solo sono a deo a moniti: facti sunt obedientes humiliter & subiecti unde. Crisostomus. Intuere inquit magorum fide: qualiter non scandalizati sunt in scriptis: dicentes. Si magnus est puer hic: que necessitas fugere est: & occulte recessione: hoc enim est uere fidei non querere causas eorum que uere precipiuntur: sed suadere solum ab eis. Et iterum dicit. Crisostomus. Cum autem reuersi fuissent: manserunt colentes deum & predicantes multos erudierunt: deinde cum thomas iuisset ad prouinciam illam: adiuncti sunt ei & baptizati facti sunt adiutores predicationis eius: uere ergo puer iesus fuit eis fulgidus plus in stella fidei: quam in stella signi: licet utroque fulgore darus. Quia uero hodierna solemnitas a stella dicitur epiphania ab epy. quod est supra: & phanos apparitio: seu manifestatio. Theophania dicitur a theos quod est deus & phanos apparitio: quasi a deo facta manifestatio quia trinitas apparuisse dicitur in baptismo in extrinseco signo. Quia etiam dicitur bethphania in tertio miraculo a beth quod est domus: & phanos manifestatio: quia in domo nuptiarum manifestatus est in operationis miraculo. Et sic ex omnibus causis huius festiuitatis apparitionis: manifestationis nomen accepit: ideo tibi quadruplicem apparitionem collige ex scripturis que in his magis uirtuose refulget

Prima est apparitio representationis corporalis: ex stelle significatione: que fit per sensibile signum
Secunda spiritualis reuelationis ex interna inspiratione: que est eruditua per formalem uisum
Tertia personalis incarnationis: que est executiua per uisibilem uerbum
Quarta supernalis intuitionis: que est beatificatiua per trinitatis obiectum. Et omnes istas habuerunt isti benedicti magi. Quia
Primum in stelle fulgore
Secundum in fidei claritate
Tertium in iesu inuentione
Quarta gaudent hodie in eterna fructione.
Et licet uideatur tibi hoc repeti quod dictum est

supra: tamen sub alio & deuoto sapore si attendas modos quibus deus nostre sensibilitati condescendit in symbolicis signis: siue apparitionibus extrinsecis nostre cecitati: & reuelationibus internis nostre difficultati ad bonum in exemplis sue humanitatis nostram miseriam excludit in obiecto beatificet trinitatis: unde ad stellam magorum possunt adduci apparitiones extrinsece ueteris testamenti. Si cut enim hec stella suum officium habuit solum ad christum ducere. Sic & omnes ille ueteris testamenti apparitiones extrinsece: ad hanc ordinabantur & ad hanc adducte si recte intelligatur in qua apparuit uerbum in carne: unde tam benedictis magis quam omnibus patribus antiquis potest dici illud leuitici nono. Hodie apparebit nobis deus. quod d. respondens anxietati sanctorum patrum: qui querebant in carne uerbum. Respondens etiam interrogationi bus sanctorum magorum: qui itinerantes. xii. diebus dicebant & querebant ubi est et cetera. Multiphaticie multisque modis loquens olim patribus in prophetis & mysticis signis: & nobis magis iam xii. diebus factum est extrinsecum signum. Sed hodie aufertur uobis lassitudo inquisitionis: quia erit uestra peregrinatio determinata: dabitur certitudo inquisitionis: quia apparebit incarnatio presentata: offertur plenitudo consolationis: quia erit letitia consummata quo ad iter presens: quia hodie apparebit rex regum & dominus dominantium: amore nostri factus paruulus in medio animalium. Discurre per figuras & inuoca patriarchas & prophetas. Uel moyses & uide tabernaculum incombustum immo latet in matre uirginitatem: in paruulo & carne penale fulgentem diuinitatem: & per alios similes in scriptura. Ex secunda reuelatione: tam illustrationis si dei: quam amonitionis in somno per uisionem: debes intelligere quod dum sumus in uia: commisit non sit nobis reuelatio sine forma imaginaria: sed anima ibi non sinit: sed refert ad intelligibilia maxime: quando ad hoc sunt: quia spiritus factus: uel per se uel per angelos format nostram imaginem illustrat cum sibi placet ad intelligentiarum rationem. Alioquin si anima ibi sinit accipit occasionem erroris. Unde Sanctus daniel uidens imaginem que uolebat ibi sinitere & per se non poterat intelligere. diu ieiunauit & fleuit & pro claro intellectu orauit: propter quod angelus superior dixit inferiori: quod faceret eum intelligere uisionem: intelligentia enim opus est in uisione: & in re dubia nullo modo credendum uisioni imaginari: nisi ex ipsa formaretur intellectio clara. Et hec est causa quare taliter uidentes sepe perferunt falsa licet uideat uera quod licet habeant adeo uisum non habent intellectum: sed exponunt sepe per proprium sensum. Est tamen iste modus uisus in primis consolationibus quas deus facit aie. Et inuenimus in ueteri testamento quod istud fecit destinando ad prophandum: illustratio eorum intelligentias: sicut de samuele primo Re. iij. & Nume. xii. Si quis fuerit propheta in uos: per uisionem & sonia appebo ei. Etiam ad sublimandum & gu-

bernandum fit uisio: sicut. iiii. Ro. iiii. apparuit dominus per somnum salomoni. Etiam confirmatio ad sequendam diuinam uoluntatem per rectitudinem conscie: unde & sic apparuit ioseph: Matth. i. Omnium istarum apparitionum finis est apparitio tertia. scilicet xpi incarnatio pntata: ut iam nobis sufficiat uerbum dei pntis in assumpta carne uisibili pro omni uisione & per omnibus pntis uisionibus.

Ad illustrandum prophetantes

Ad informandum presidentes

Ad rectificandum errantes.

Sufficit una apparitio que est apparitio longa: magna: clara: plana: & perfecta. Et hoc habentibus oculos mentis iradicatos a xpo sole: & ab eius interna inspiratione. Hec est facta scriptura que nobis est per xpm iesum reuelata quando ipsum uerbum patris apparuit in tunica passibilitatis ad exemplandum statum uiatorum. Apparuit enim gratia saluatoris nri dei omnibus hominibus crudelis nos: ad titu. ii. Et sic apparuit reuelauit scriptura: quia gra & ueritas per iesum facta est: unde & in huius signu uelum templi scissum est. Item quando apparuit in stola immortalitatis resurgens a mortuis ad premonstrandum statum beatorum. Unde & in die resurrectionis apprensus discipulis illustrauit & dedit eis spm scm ut intelligerent scripturas: & Ac. i. pbuit seipsum uiuum in multis argumentis per dies. xl. apparet eis & loquens de regno dei. Tertio enim consumabit & clarificabit omnes istas apparitiones: cum appebit in gloria maiestatis ad iudicandum singulorum merita. Et ideo nullus debet iudicare: quousque ueniat dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum. Tunc enim apparebit signum filii hominis in celo: Mat. ch. xxiiii. Nulla ergo apparitio est de cetero desideranda nisi intueri xpm iesum: & hunc crucifixum. Et de quarta apparitione que est essentialis intuitio in obiecto trinitatis non est presumendum aliquid dicere nisi quod est contentum in scriptura facta. Sufficit nobis quod illa apparitio est.

Perhenerit uiuificatiua

Feliciter quietatiua

Sublimiter deificatiua

Et ita tradit nobis scriptura. Nam de primo ad Colo. iiii. uita nostra abscondita est cum xpo in deo: cum autem xps apparuerit uita nostra: tunc & uos apparebitis cum ipso in gloria. Et ideo dum peregrinamur in fide: sufficit nobis gloriari in sps. De. ii. in ps. xvi. Ego autem in iustitia apparebo conspectui tuo: satiabot cum appuerit gloria tua. Quid plus queris quando diuino conspectui pntaberis: & tibi promittitur plena & uera satietas in uisione maiestatis? Noli plus scrutari fantastis uisiones: quia scrutator maiestatis opprimetur a gloria. De iiii. ps. me. lo. iiii. Charissimi modo filii dei sumus sed nondum apparuit quid erimus. Scimus autem quoniam cum apparuerit filius ei erimus quoniam uidebimus eum sicuti est. Et omnis qui habet spem hanc in ea sanctificat se sicut & ille sanctus est. Hec ergo est

illa stella & illa apparitio clara que magos duxit ad xpm: quia facta scriptura splendida & certa tres personas nostras mentis pleni illustratas ducit.

Ad xpi exemplum

Ad xpi uerum

Ad xpi summum bonum.

Secundum quod ipse dicit. Ego sum uia ueritas & uita: & qui ab hac deuit ad herodem. i. ad humanam rationem: que gloriatur in pelle sensibilibus expirati perdit fulgorem stelle quem sibi prestiterat intellectus scripture: de quibus stellis erraticis satis dictum est supra. Sit ergo benedictus satis dictum est supra. Sit ergo benedictus iesus.

Nostra exterior illustratio in exemplo

Mentis nostre illuminatio in luce gratie

Nostra continua uisio in contuitu crucis sue

Nostra felix expectatio in amplexu beatitudinis sue.

In qua benedicti magi nunc in eterno regno: sicut stellam sue beatitudinis non in prespio: sed in sinu paterno ipsam feliciter intuentur.

Iesus magis monstratus. Cap. iiii.

Acramentum uocationis nostre in his benedictus magis diuina pietas ingerit an oculis cordis nostri. Manifestatus est enim ut dicit Aug. in sermone de ephra in ipsis cunabulis infantie sue puer iesus his qui prope: & his qui longe erant iudeis in partibus propinquitatis. Gentibus in magis longinquitate. Nec illis doctis. Nec istis iustis. Hi ergo beati reges nostre iustificationis & uocationis figura suo facto nos incitant & excitant ut iesum puerum adoremus: & istorum benedictorum regum imitemur exempla. Reddit autem nobis istos admirabiles & imitabiles: ac reuera uenerabiles.

Labor itinerationis

Ausus confessionis

Actus subiectionis

Munus oblationis

Gressus reuersionis.

Attende ergo quod a labore itineris non retardauit istos beatos magos longitudo uiarum: quia de extremis terre finibus uenerunt ad xpm: uel saltem de longinqua regione non eos retraxit.

Difficultas temporum: quia in hyeme

Non multitudo expensarum: quas oportuit facere

Non tenentudo complexionum: quia erat delicate psoe

Non periculum personarum: quia eis poterant fieri multe insidie: sed attendit eos.

Fidei seruator

Spei uigor

Charitatis ardor

Extrinseci luminis splendor

Interior illustratio radiosior.

Ut nec ad temporis momentum potuerint uel timore persone: uel amore patrie: uel negligetia seu desidia aliqua retardari: quin statim cucerent ad uidentum paruulum: quem didicerant celo teste iam natum. Erubescet miser xpiane: non imitari beatorum magorum exemplum. salte postquam paruulus

tus iesus: iam non una stella: sed mille milibus miraculis sanctorum exemplis martyrum uictoriis tua pignitiam excitat & tua cecitate illustrat: precipue quia iam stabulum mutauit in celi palatium: prespio in regis solium: uirginis gremium in patris sinum: paruulitate in maiestate: panniculos & fascias in gloriosam stolam: lachrymas & uagitus in celi cocentus: mutitate in infatigabilem locutionem paterne substantie. Societate bestiarum in exercitum angelorum. Vere pie timeas ad dexteram patris iam sedentem: quem herodes pertimuit matris ubera labere. Salte patefacta gloria te debet attrahere: si non uis benedictos magos ad adorandam infantiam sociare. Sed dicite benedicti magi dicite ad meam negligentiam excitanda: ad meam inertiam robotandam: & ad meam affectionem ifor mandam

Quis uos mouit oia sic cito relinquere?

Quis uos adiuuit tam celeriter curere?

Quis uos direxit in tam longo itinere?

Quis uos confortauit in sustinendo labore?

Audi ergo beatos magos respondentem & diligenter attende: & tu fac similiter. Nostra peregrinatio inquit.

Habuit uestigium inderiuabile: quia stella precessit.

Habuit solatium infatigabile: quia nobiscum fuit

Habuit desiderium inestimabile quia in domum introduxit.

Habuit stipendium indefectibile quia ad eum duxit:

O miser sequimini uinliter. Quia nos habuimus quasi figuram: uos ueritatem expressam. Nos precessit stelle fulgor: uos xpi conuersationis splendor. Nos affocauit solatium stelle: uos commutatio christi persone. Nostrum desiderium inflamauit iesus paruulus: uestrum in stabulum ubi erat cum uirgine mris deus ifans: xps uos itroducit in celum: ubi ipse est eternaliter in dextera dei patris regnas. Quare ergo non curitis: quia ipse iesus exultauit: ut gigas ad curredam. Vide uestigium inderiuabile: uide xpi conuersationem: ferrata est uia non equorum passibus: sed benedicti iesu pedibus & manibus clauatis in ligno crucis. Non potestis deuiare: quia quattuor crucis brachia mundi spera includunt. Secure uos ad sequela inuitat. d. Mat. iiii. uenite post me. Ego sum uia: ego lux ego ostium

Via deducit

Lux perducit

Ostium itroducit.

Ecce christus dicit. Discite a me. Beatus Petrus dicit: ut sequamini uestigia eius. Iob consensit. uestigia eius secutus est pes meus. Quid ad hec indebitus frater: uel qua excusatione here poterimus. Nam non te christus inuitat ad faciendum miracula: sed ad eius sequenda uestigia & ad ruminanda & amplexanda crucis sue opprobria. Luce. ix. Si quis uult uenire post me abneget semetipsum: & tollat crucem suam & sequatur me. Hec est myrtha qua portauerunt benedicti magi: & offerunt xpo: quia mortificationem

christi in suo corpore circumferunt. Secundo habet solatium infatigabile: uidelicet xpi consolationem & coicationem. Mat. ultimo. Ecce ego uobiscum sum usque ad consumationem seculi. Et iterum uenite ad me oes qui laboratis & onerati estis: & ego reficiam uos. Ego. n. sum cibus & potus. Ego baculus: ego iumentum: ego uirga.

Cibus conformationis. Io. vi. Caro mea uere est cibus & sanguis meus &c.

Potus delectationis ibidem

Baculus sustentationis

Virga consolationis.

Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt.

Iacob in baculo isto transiit iordanem. Gen. xxxii.

Quod si uulneratus es aut infirmus: ipse est iumentum supportationis. In ps. i. Ut iumentum factus sum apud te &c. Super hoc iumentum samitanus iposuit it lauiatum. Nulla est ergo excusatio si non sequeris ex quo benedictus iesus te sua supportatione & solatio continue reficere permittit. Hoc autem tale solatium non uendit: non prestat uel commutat: sed gratuite donat ipso dicente. Si quis sitit ueniat ad me & bibat: & qui uult accipiat aquam uite gratis. Tertio habet desiderium inestimabile. f. regni considerationem. ps. Quodamodum desiderat ceruus ad fontes aquarum &c. Desiderat ceruus fontem: cecus lucem: afflictus pacem: eger sanitatem: esuriens cibum: perditans portum: & omnis natura finem proprium. Super omnia uero desiderat anima sancta deum. Augu. Fecisti nos domine a te &c. Est enim omnium desideriorum nostrorum finis: quia dilectus & desiderabilis totus: cui desiderio mens deuota.

Infatigabiliter currit

Indedimabiliter recedit

Inextimabiliter proficit.

Ambrosius de uirginitate. Omnia nobis christus est. Si uulnus curare desideras medicus est. Si febribus estuaris fons est. Si iniquitate grauatis iustitia est. Si auxilio indiges uirtus est. Si celum desideras uia est. Si mortem times uita est. Si tenebras fugis lux est. Si cibum queris alimentum est. Gustate ergo & uidete quoniam suauis est dominus. Quarto habet stipendium indefectibile: uidelicet premium consumatum. ps. Euntes ibant & flebat mittentes semina sua. Venientes autem uenient cum exultatione portantes manipulos suos. Manipuli qui seminantur in lachrymis meritorum: colliguntur in premium gaudiorum. Sunt autem isti manipuli

Laus continua

Letitia perpetua

Gaudium de uisione dei

Fruum summum boni

Cognitio uniuersi

Pax absque contributione omnis mali.

Esai. li. Qui redempti sunt a domino reuertentur:

& uenient in syon laudantes: & letitia sempiterna

super capita eorum: gaudium & exultationem obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus. Sic ergo

ueniunt benedicti magi nec in labore deficiunt: do-
nec ueniant ad uidentium parvulum natum. Secun-
do principaliter reddit eos imitabilis ausus confes-
sionis. Non enim timuerunt in presentia regis iniqui
confiteri dignitatem regalem nati pueri in terra ali-
ena: quoniam herodiana furia qui sentiebant se ty-
rannicum regem & usurpatione non successione re-
gnare. O beati magi prius christi confessores qui con-
templatores. An nescitis quod qui confitetur regem
in alterius regno: regnantem facit iniuriam? An cre-
ditis quod uobis parcat crudelis herodes qui nec filiis
proptis peperit: sed plures crucidauit ex eis? Qui
etiam in paruulis innocentibus nephanda crudeli-
tate & diabolica operatione lac uberum cum puer-
orum sanguine miscuit. Sed puto quod magi beati-
iam illustrati a paruulo quem nondum uidistis. Nam
cum apostolo eius paulo alligari & mori parati estis
in hierusalem pro nomine domini nostri iesu christi.
Sed audi magorum nostrorum infusam sapien-
tiam. Veniunt & inquirunt: querunt & dicunt: ubi
est qui natus est rex iudeorum? Vidimus stellam in
oriente: & uenimus adorare eum. Audi ergo quod
aliud dicunt: & aliud querunt: aliud scrutantur: ali-
ud consistunt. Nam quattuor profitentur: & unum
solum inquirunt: profitentur enim
Recentem natiuitatem: quia natus est
Antiquam auctoritatem: quia rex iudeorum
Prodigii nouitatem: quia uidimus stellam &c.
Deliberatam uoluntatem: quia uenimus &c.
Immo & si subtiliter pensas nati diuinitatem. Si
enim rex a regendo dicitur: nullus proprie rex nasci-
tur nisi per quem dum nascitur regnum regitur. Hoc
autem solum conuenit illi benedicto iesu qui ab in-
stanti natiuitatis sue sciuit & potuit administra-
re regnum creature uniuersae. Quis est ait Augu-
stinus: tam paruus: tam magnus: nondum in temis lo-
quitur: & in celis edicta proponens qui in alto ful-
get: & in humili latet. Certe ipse est rex regum: &
dominus dominantium. Et ideo magi in ipso fi-
dentes non uerentur ante faciem regis iniqui con-
fiteri eius regiam dignitatem: de supradictis non
querunt: unum solum querunt humilitatis presepi-
um & nati paruuli in carne locum: cum dicunt: ubi
est. Non autem querunt ubi illius qui propter nos
alicubi factus est. Et ideo occurramus benedictae ma-
gorum questionibus: & annunciemus eis de paruulo
iesu quem querunt domino nostro deo: quia in mul-
tiplici ubi ipsum inuenimus: in diebus peregrinati-
onis sue: & in glorificatione assumptae nature. Inue-
nimus enim eum
Incarnatum in utero
Inclinatum in presepio
Peregrinatum in mundo
Triuphantem in ligno
Quiescentem in sepulchro
Presidentem in celo.
Iuxta sex differentias ubi secundum locum: sed nunc
benedictus regibus quadruplex ubi conferamus

Vbi uestibulum carnis
Vbi patibulum crucis
Vbi pretorium iudicis
Vbi palatium principis
In uestibulo carnis est dispensationum doctrina-
rum
In patibulo crucis propitiatorium offensarum
In pretorio iudicis auditorium causarum
In palatio principis propitiatorium delictuarum.
O beati magi uultis uidere primum: ubi. s. ue? ibi
lum carnis in quo uerbum carne uestitum est in ute-
ro uirginis. Hec est tunica inconsutilis desuper con-
texta per totum: quia eius uita tota est exemplaris.
Hec est cornicula insolubilis quia eius uniois liga-
tura inexplicabilis. In hoc ubi est dispensationum
doctrinarum: quia in sue natiuitatis exordio docu-
it factum quod postea erat docturus uerbo: docuit
inquam
Humilitatem: quia in stabulo
Charitatem: quia in medio animalium
Austeritatem: quia in presepio
Paupertatem: quia sine hospicio.
Audi lectorem humilitatis. Iacet in stabulo: qui ful-
get in celo. Iam clamat factum illud Mat. xi. Discite
a me &c. Has scolas querebant discipuli. d. Rabbi
ubi habitas? ut humiles humilem sequerentur. In-
tellectuali igitur prudentia est: ut ubi maiestas se exi-
nauit: uermiculus non intumescat: puer. xi. ubi fi-
pbia: ubi contumelia: ubi aut humilitas ubi est sapietia?
Audi lectionem charitatis. Iacet in medio inter bo-
uem & asinum: populum gentilem & iudaicum:
utrumque uocans & saluans. Quod ergo non fecit: post
ea docuit. Mat. xiii. ubi duo uel tres &c. Hec autem co-
gregatio tunc est eius noie cum est ueritas perfectio: af-
fectio: dilectio: & compassio. Ecce igitur christus
in medio
Non superius cum elatis
Non inferius cum simulatis
Non a dextris cum adulatoribus
Non a sinistris cum detractoribus
Non retro cum insidiatoribus & inuentibus
Non ante cum aperte impugnantibus & preuen-
tibus.
Audi lectionem austeritatis. Iacet in presepio in
duris stramentis: in uilibus pannis: non sicut in do-
mibus regum: & quod peius clericorum: & quod hor-
ribilius est religiosorum: qui mollibus uestiuntur.
Mat. xi. Induebatur diues epulo: purpura: & bysso
luce. xvi. Sic & dormiunt optimates capita populorum
in lectis eburneis & in lectis suis lasciuunt in mol-
libus culcitris & uariis cooperionis. Amos. vi. christo
autem sufficit presepium cum feno. Frustra autem pro-
multis clamat nunc factum illud Ioan. xii. Qui mihi
ministrat me sequatur & ubi ego sum: illic & mi-
nister meus erit. Quid est ait Augustinus me se-
quatur nisi me imitetur. Sed audite similem lecti-
onem paupertatis que satis concluditur ex premis-
sis. Iacet in presepio sine hospicio. Sicut postea fuit

peregrinus in mundo. Mat. viii. uulpes foueas ha-
bent: & uolucres celi nidus: filius autem hominis non
habet ubi caput suum reclinet. Glo. Cum ita sim pauper
ut nec hospicium quod sit meum habeam: nec in-
uenio pauperem iesum unquam fecisse huius pauper-
tatis decipulam: iuxta se procuratorem haberet qui
defenderet proprietatem loci: cuius iesus haberet ne-
cessarium usum. Sed sicut uerus pauper nihil in terra
possidens uoluit ab omni loco libere posse expel-
li. Unde & herodes eum fugauit etiam a toto igno:
nazarei uoluerunt eum precipitare in proprie origi-
nis solo: unde & ab ipsis fugit: scribe & pharisaei cum
lapidibus eum expulerunt de templo: finaliter in cru-
cis patibulo expulsus fuit de mundo hic & disci-
pulos docuit. d. Si uos persecuti fuerint in unam ci-
uitatem fugite in aliam. Non sic impij: non sic. Non
enim parat fugam: sed uindictam: & non solum fu-
gantes: sed iuste eos de suis excessibus arguentes
sustinere non possunt: immo etiam ad primum uer-
bum statim ostendunt ei dentes caninos: & mor-
dent: & lacerant famam eius. Et ideo bone iesu in hac
tua paupertatis doctrina paucos auditores habes:
pauciores professores: paucissimos obseruatores:
loqueris enim eis lingua barbara: quam non cepit eo-
rum imitationis se iuel: & ideo qui uidebant te for-
tis expulsi: & rerum proprietate priuati: fugerunt
a te. p. me ad Cor. i. ubi sapiens: ubi scriba: ubi cong-
litione huius seculi? Nunquam in scolis paruuli christi do-
centis. Nequaquam domine immo omnes declina-
uerunt simul inutiles facti sunt: non est qui faciat
bunum: non est usque ad unum. Tertio ubi sunt prin-
cipes gentium: & qui dominantur super bestias que
sunt super terram. Qui in auribus celi ludunt qui ar-
gentum thesaurizant: & aurum in quo confidunt homi-
nes: & non est finis acquisitionis eorum. Qui argen-
tum fabricant & solliciti sunt: nec est inuentio ope-
rum illorum. Exterminati sunt & ad inferos descen-
derunt. Fugite illud ubi benedicti reges: quia ibi est
habitatio inimicorum paruuli regis iesu. Sed ad ubi
paruuli iesu uos ducit stella clara quam uidistis in
oriente: que praecedet uos usque dum ueniens stabit su-
pra ubi est puer: hec est sapientia aeterni uerbi qui stat
supra sequentes ubi sine paruulitate. Supra sequen-
tes ubi humilitatis & paupertatis prescripte. Stat
inquam supra illustrando intellectum: inflam-
mando affectum: dulcorando & reficiendo totum
animum. Roborando affectum extrinsecum: repellendo
hostis maligni incursum: procul ergo a christi
pauperibus diffidentia omnis abscedat: quia edent
pauperes: & saturabuntur: & laudabunt dominum qui
requirunt eum. Secundum ubi de quo respondeamus
sanctis magis interrogantibus est patibulum
crucis: ubi passer. i. actiuus iuauit sibi domum firmata-
tis: & turtur. i. contemplatiuus nidum securitatis ubi
reponat pullos suos. i. conceptus & opera charita-
tis. Ibi turris. i. castrum: ubi specula. i. presidium. Ibi
colliduntur exercitus hostium. Iudic. v. ubi collisi
sunt curus & hostium suffocatus est exercitus: ubi

narrantur iustitiae domini: iustitiae inquam domini:
quia ibi est iustitiam pro nobis & immis iesu: factus
pro nobis peccator magnus: quia omnium pecca-
tis punitus. Quia in mundo ligno hoc factum est: ut pro
peccatis alienis in arido quod fieri pro peccatis pro-
priis. Vere maximum & precipuum argumentum
iustitiae domini est: quando proprio filio non pe-
cit amarus pater quando tradidit eum in tam ter-
ribilem mortem ex quo se uoluit operire nostrorum
reatus peccatorum: uere pellicule edorum simili-
tudinem maioris expresserant: quia ex quo pellem
peccatorum ad quantum ad soluendum reatum uol-
uit inducere: oportuit eum penam: mortis evolue-
re. Ibi ergo pro christo narrantur iustitiae domini.
Sed reuera nobis longius & iocundius narrantur
misericordiae domini: quia ex iustitia quam rece-
pit nobis misericordiam exhibuit. Vbi sunt autem p-
pheta misericordiae tuae antiquae domine? Certe ubi
est propitiatorium offensarum: & ubi manat pro-
fluu gratiarum. Ibi ergo sunt misericordiae tuae do-
mine iesu: ab antiquis patribus reprobis: ubi te
uideo affixum pedibus suspendente executionem sen-
tentiae: extensum manibus uocantem ad conuer-
sionem praenotato capite offerentem remissionem
offense. Aperto latere inuente ad receptionem gratiae
uide ergo misericordiam suspen- sententiae: unde
de huius pedibus stat: non ad executionem sententiae
praedit: substat: dissimulat: expectat: non irascitur
per singulos dies. Sap. xi. Miserere omnium domi-
ne quoniam tua sunt: omnia potes: & dissimulas
peccata hominum propter penitentiam. Et reuera mi-
sericordiae domini: quia non sumus consumpti. Treñ-
.iii. Et miror si hoc uel se quilibet non miratur. Et ta-
me sepe
Ipso sustinente peccata multiplicantur
Ipso dissimulante aggrauantur
Ipso et expectante animi iduratur.
Et enim quia non cito profertur contra malos sen-
tentia: absque nullo timore filii hominum perpetratur
mala. Eccl. viii. Sed secundum duntaxat cordis ipso-
rum: & cor ipenitens thesaurizat sibi iram in die ire:
& reuelationis iusti iudicii dei. Ad Roma. ii. Vide
etiam misericordiam uocantem ad penitentiam. Ex-
tendit manus suas ut uocet & trahat: inspirat: predi-
cat: & flagellat ut conuertaris & conuertaris. An igno-
ras: quia benignitas dei ad penitentiam te adducit?
ad Roma. ii. Ad uos igitur ingrati scelesti: & obsti-
nati est uox ista crucifixi horrenda. puer. i. Vocati
& renouisti: extendi manum meam & non fuit qui aspi-
ceret. Despexistis omne consilium meum: & increpa-
tiones meas neglexistis. Ego quoque in interitum uestri
ridebo: & subianabo cum uobis id quod time-
batis aduenit. Vide ergo misericordiam remitte-
ntem offensas: caput inclinatum: quia paratus peccatorum
remittere: ad osculum recipere: pacem offerre. Here-
.iii. Tu autem fornicata es cum amatoribus mul-
tis: sed reuertere ad me dicit dominus. Sed de mul-
tis uerum est quod dicit idem Here. v. Induraue-

tunt faciem suam super petram: & noluerunt reuerti. Vide etiam misericordiam offerentem gratiam. Stat aperto latere unde fluxit sanguis redemptionis & aqua ablutionis: unde fluxit regeneratio & refectio. Ones ergo sitientes uenite ad aquas: & qui non habetis argentum: properate emite & comedite. Venite emite absque argento: & absque ulla commutatione uinum & lac &c. Que dicuntur Esa. lv. Sed heu quod dam dereliquerunt hunc fontem aque uiue: & forderunt sibi cisternas dissipatas. i. concupiscentias suas animas dissipantes. Sicut conueniunt dominus per Hierem. Et ideo ueniet tempus quando ipsi clamabunt cum diuine epulone: lingua nostra siti aruit. Sed qui obturant aures suas ne audiant christum pauperem clamantem in ligno: clamabit & ipse: & non exaudietur in gehenne supplicio. Vbi sunt ergo misericordie tue antique domine.

Certe cruci affixe

In cruce extense

Per crucem inclinate

Et de latere benedicti iesu

Affluente reducte.

Propter hec cantat sponsa in canticis. Indica mihi que diligit anima mea ubi pascas in cena per sacramentum: ubi cubes in meridie pene per acerbum supplicium. Et exprimit sponsa huius ubi desideria et ubi abundauit delictum superabundet & gratia. Ro. v. Ad cor ergo reuertere anima mea. Et ut dicitur Baruch. iiii. Disce in patibulo crucis & titulo crucifixi iesu: ubi sit prudentia: ubi sit uirtus: ubi sit intellectus: ut scias simul ubi sit longitudo uite & uictus ubi lumen oculorum & pax. Tertium & quartum ubi. s. pretorii iudicis & palatii principis in tractatu iudicii & regni infra dicitur. Sic ergo benedicti magi querentes ubi nascens & nati pueri confitentur multiplicem titulum dignitatis. Tertio reddit eos nobis comedabiles actus subiectionis: unde dicitur quod bethleem uenerunt: domum intrauerunt: humiliter procederunt: fideliter adorauerunt. O sapientes magi quid facitis: in fascia puerum adorantes. Adoramus inquit & sapientes fecimus. Sic enim

Profitemur diuinitatem

Reueremur dignitatem

Reprehendimus conformitatem

Imploramus pietatem

Comittimus nostram fragilitatem.

Primo profitemur diuinitatem in assumente uerbo quod oportet adorari tanquam principium nostre creationis: medium nostre gubernationis: finis nostre beatificationis: luce. iiii. Dominum deum tuum adorabis: hoc tributum ab omni creatura requirit: quod certe debemus reddere semper habitu: sepe actu: omnes sancti fuerunt solliciti hoc reddere tributum. Ille quod ab hoc uoluit eximi. s. lucifer meruit profundam. Reueremur secundo dignitatem in homine assumpto. Nam ille paruulus rex erat: & habebat scriptum in uestimento suo & in femore. Rex regum & dominus dominantium. Apoc. xix. uestimentum po-

test significare assumptam humanitatem: semur quod est fontale principium generationis significat generationem eternam: quali dicit beatus Iohannes. Rex erat secundum utramque naturam. Recordare ergo christiane: quia in nomine domini iesu omne genua flectitur & flecte genua apiculo amoroso: ne forte cum pharaone tunc incipias cogitare quando incipies uisionem sentire. Reprehendimus tertio conformitatem. Ipse enim propter nos de celo descendit ad terram: dum se humiliavit formam serui accipiens. Et ideo nos omnia nostra sublimia deponamus in conspectu eius: uenite ergo una nobiscum adoremus eum quia ipse est dominus deus noster. Ipse paruulus & excelsus dominus qui humilia respicit in celo & in terra. Imploramus quarto pietatem. Et hec adoratio est penitentium qui se prosternunt ad pedes iesu misericordiam rogant: ps. Coram illo procidet ethiops: immo pro remissionis gratia candidati. Curre ergo peccator ad pedes paruuli & nec tibi uilis uideat locus: quia ibi beata peccatrix induit sanctitatem. Egredietur n. diabolus ante pedes eius. Baruch. iii. Comittimus quinto nostram fragilitatem. Sic adorando omnem nostram sollicitudinem precipientes in eum quoniam ipsi curam est de nobis. Ego per illud modicum quod sumus summus me puidete & tutele ut in peregrinatione quam facimus ab herodis insidiis nos defendat: quod & fecit. Nam eos in sonis amonuit ne ad herodem redirent. Quarto ostendit nobis eos comedabiles munus oblationis. Amor autem est principium quod a deo nobis datur: in quo omnia dona donantur. Iamta igitur sunt se quoniam munera quoniam est amor in anima. Ad exemplum autem istorum beatorum magorum offeramus multa munera: quia de istis scribitur quod obtulerunt ei aurum thus & myrrham. Historice obtulerunt domino magi.

Aurum in paupertatis subsidium

Thus in stabularis fetoris remedium

Myrrham in tenentudinis puerilis ossequium.

Allegorice autem. Aurum protestatur regis potestatem. Thus dei maiestatem. Myrrha carnis mortalitatem. Tropologice nos informant quid debemus offerre: tam abiiciendo uicium: quam accipiendo uirtutis exercitium. Abiiciendo quidem: quia aurum precedit in diuitiis. Thus est excellentius in sacrificiis: & significat sublimitatem honorum. Myrrha adhibetur delictis carnis: que multum precedit in unguentis. Ista paruulo nostro offerimus si pro amore suo uirtutem abiicimus. Alio modo nos instruunt. s. ut offeramus aurum splendentis cognitionis. Thus ardentis deuotionis. Myrrham carnis mortificationis: uel aurum dilectio caritatis. Thus oratio sanctitatis. Myrrha compassio pietatis. Anagogice uero. Aurum figurat in prima splendore uisionis. Thus dulcorem sine resolutionem fruitionis. Myrrha tenorem incorruptionis. Talis multitudo munerum accepta est a deo. Eccl. vii. Secundo offerenda sunt munera magna copiositate: & hoc respicit magnam dilectionem: propter quod hic dicitur quod apertis thesauris

auris obtulerunt. Apertio thesaurorum significat multitudinem munerum: ps. Reges tharlis & uirtute munera offerunt. Minus regum: munus magnum unde secundi Paral. ix. dicitur quod omnes reges deferrebant regi Salomoni munera uasa argentea & aurea: ueltes & arma & aromata. Regalis oblatio isti nostro paruulo est diuina dilectio ut eius amor in nostra regat omnes mentis nostre affectiones: & in ipsum referat: & dominet eisdem. Munus exterius est signum iniectionis amoris. Amat paruulus iesu sibi offerentem superfluum magis offerentem necessarium: maxime offerentem seipsum. Obtulit uictua duo minuta totum necessarium suum uictum: & excelsiue commendatur a christo. Duo minuta corpus & anima: huius sunt duo hyuuli capree quos diligit sponsa: imo ipsi sunt sponse ubera: uel duo heduli quos preparat Rebecca quibus pater Isaac libenter uelicitur: dum corpus & anima christo iesu in patria dedicantur. Talibus muneribus filie tyri. i. penitentes anime multum deprecabuntur: hec sunt munera que duces offerunt. Singuli duces per singulos dies offerunt munera in dedicatione altaris. Ibi enim legitur quod obtulerunt multa dona & magna. Tertio debent offerre paruulo iesu munera chara preciositate: & hoc respicit puram affectionem: ubi. n. est pura affectio: ubi chara & preciosa oblatio. Gen. xliii. Sumite de optimis terre frugibus in uasis uestris: & deferre uero munera: fructus optimi: fructus premitiu: quia fructus penitentie digni. Nam sera penitentia magis uidetur ex impossibilitate peccandi quam ex uoluntate penitendi: primitiua enim erant iacob & Serotina laban. Talia munera generosa obtulit Zacharius. Luce. xvi. Ecce inquit dimidium bonorum meorum dominus deo paruulibus.

Ecce munus gratiosum: quia proptum

Ecce munus copiosum: quia bonorum

Ecce munus uirtuosum: quia meorum

Ecce munus fructuosum: quia deo paruulibus

Ecce munus recta intentione purgatum.

Et ita de proprio: quia si quem defraudauit reddo quadruplum. Quarto offerenda sunt christo munera digna gratiositate: & hoc respicit piam deuotionem: unde benedicti magi dicuntur prociidisse & adorasse. Munera talia sunt placabilia: unde Abel obtulit dignus: digna: digne: gratis: grata: unde respicit dominus ad abel & ad munera eius. gen. iiii. Premissis talibus muneribus placabis faciem principis. Vnde dicitur in eccl. quod donum hominis dilatatum uani eius: & ante principem spatium facit ei. Talia munera obtulit & premisit iacob. Gen. xxvii. Iacob cum muneribus que precedunt: & postea uidebo illum. Vltimo reddit nobis istos magos imitabiles gressus reuertitotus: per aliam. n. uiam &c. de quo quia dictum est supra sufficiat hoc dixisse: quia regio nostra paradisi est: a qua uisibilia sequendo dilectissimus: sed ad eam necesse est stendo: & uisibilia contempnendo atque appetitum carnis refrenando reddeamus. Attende autem quod in toto decursu huius

re huius diei nobis describitur modus

Diuine providentie

Humane malitie

Et hostilis pugne.

Nam quando deus uult aliquem solennem statum quasi alterum christum in mundum nasci facere tres reges minitatis cultores seipsum sibi ipsi dominantes in oriente uident stellam: quia presertim illustrationem orientis gratia: que quidem illustratio facit eos

Promotos ad laborandum

Audaces ad confitendum

Viuaces ad predicandum

Liberales ad offerendum

Deuotos ad inquirendum

Subiectos ad adorandum.

Et quia ois illustratio diuina mentem subicit his qui tenent typum dei in terra. Ideo tales reges stella ducit ad hierusalem que erat sedes magisteri: ciuitas sacrificii: cultus diuini: & principatus regni. Et quia in ortum nouitatis introducendum in talibus que uidentur uicem dei tenere in terra est corrupta religio: execrata cogitatio: deprauata affectio: deformata conuersatio. Ideo in accessu ad tales dispensationes: stelle radius se occultat: quia in talibus illustrationibus circa primordia dispensationis statuum ortur dubitatio ne deuiet errado nisi in antiquorum auctoritate eorum uita funderetur: quod utique uerum est: quia sent per deum noua inserit perlonis quibus per sonis tempore magorum moysi & prophetis & sanctis patriarchis quorum typum tenere uidebantur qui patriarcharum fidem fermentauerunt: moysi legem danauerunt: prophetas carnaliter intelligendo ad ea que amabant intorquebant falsificabant: & peruertebant: partim errantes cecitate: partim magnificantes uoluntate: auerli ab intellectu spirituali & carnali sensu: a terrena curuati: unde tunc carnaliter sapuerunt cum herode scribe & pharisei. Sicut dicit leo papa: ut temporalem saperent ducem. Sicut ille terrenum metuebat consortem: unde lignanter dicitur. Cum herodes regnaret in iherusalem: quod iter pretatur pelliceus. siue glorians in pellibus: & erat alienigena a sanguine israel: quia in talibus temporibus regnat sensus carnis & sanguinis: quia oino est alienus a dei intentione & regno. Nam caro & sanguis regnum dei non possidebunt: & nihil nequius quam quod excogitauit tunc etiam matri carnalis est ad ea que diligunt: & ad suum carnalem sensum scripturarum intorquent. Et spiritualis sensus ex eorum malignitate absconditur: & sunt aliorum duces ceci: uiam spiritualem & perfectam abscondentes & deprauates: unde nuc tridentes herodi dixerunt In bethleem. Sic enim scriptum est. Et tu bethleem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda ex te enim mihi egredietur qui sit dominator in israhel. Vbi secundum Remigium redarguitur de igno rancia. Et secundum Crisostomum de malitia: precipere. n. illud regnum quod ostendebat iesu nati esse etc

num: & ipsum iesum esse dei filium. Nam tacerunt hic. Et egressus eius sicut a principio dierum eternitatis: quod idem est secundum Cnso. ac si. d. In principio erat uerbum: quod quidem eis accidit uel ex carnalitate intellectus qua deprehensi non ferebatur in eternitatem messi uenturi: sed solum in temporalitate presentis regni: uel ex iniquitate falsificauerunt prophetiam tacetes quod optimū erat in ea: unde & fuerunt causa necis paruulorum. Si. n. Herodes audisset regnum paruuli nati iesu esse eternū & ipsum dei filium: forsitan in furorem non se erexit contra eum. Non ergo mirum si tanta malignitas splendorem stelle occultat siue obfuscat: ipsa a benedictorum regum fugat aspectibus. Sic sepe contingit quod illi qui radium stelle uidentur ad adorandum & imitandum inspirandum sancte uoluntatis lumen dum ad rales accedunt eorum magisterio lumen perdunt. Sed si ab eis contingat recedere: cum maiori gaudio lumen quod se absconderat redit. Et uide quod sicut isti sunt causa mortis innocentium & perturbationis carnalis regis: Sic falsi & peruersi magistri sunt causa mortis orientis luminis & perturbationis contra nascentem iesu terrene potestatis. Et uide quid faciat carnalis populus iudeorum in consumatione sue malitie. Quia enim receperant ab egyptiis in nece puerorum suorum: talia exercent in morte innocentium propter odium illius nati iesu qui eis fuerat in patribus repromissus ut per hoc dament factus: quod ipsi facti sunt ueri egyptii in malitia obstinati. Et illi quos persequuntur facti sunt ueri hebrei quibus promissa coplenitur. Et illis exclusis tanquam adulteris ad illos quos profecuntur patre successio deriuatur. Sic & qui nunc persequuntur euangelicam uitam & ad eius paupertatem excludendam & falsificandam scripturas peruertunt: non sunt ueri successores benedictorum magorum: sed heredes crudelitatis Herodis & impie falsitatis scribarum & phariseorum.

Nota autem quid faciunt benedicti magi: quia quod uentatis audiunt: illud accipiunt ad sue uite directiuum: quod peruersitatis aduertunt: illud abiciunt per diuinū cōsiliū. Sic & benedicti magi nostri temporis ab illorum imitacionibus quod de scriptura proferunt recipiunt & perficiunt: quod de malitia ostendunt compatiendo reiciunt & nesciunt. Et tunc qui uias perfectionis accipiunt ab ipsis uocantur magi quasi illudentes: & illusi ab eis temporalibus opprobriis: & priuati sepe temporalibus bonis illudentes eis: bona illusione de spiritualibus donis. Nam illis in sua cecitate & carnalitate dimissis stella interne irradiationis duce: que precedit eos in lumine xpi uite & scriptura uentatis intellectu in testimonium prohibente ipsi ad bethleem domū ueri panis accedunt. Ipsi ortum status perfecti repetunt: adorant & assunt: & a falsis doctoribus medullam legis christum iesum rapiunt: & eos luminis uacuos in sua uana fatuē se: se relinquunt. Attende autem quod talium peruersitas christum po-

test fugare a seipso: sed non comprehendere: sed utique ad aliam religionē mittere: quia eis excisis ab electorum numero nomen proprium religionē natū acquirunt: nec eis quos persequuntur nocere sinuntur: sed eis coronas preparant ignorantes. Sed non est pretereundum quod herodes falsum spopodit obsequium & illum promittit adorare que querit occidere: quia talium uitanda peruersitas: quando in principio uidet spiritum orientis qui eorum carnalem uitam spugnat dum ipsum uidet fortem & ualidum & non acquiescentem uite carnalis dolosas & uirtiginosas perfectionis uias falsa promissione pretendit: & se perfectionis statum habere talibus fingit ut in eis possit ortū luminis extinguere: & eos ad carnalē eorum sequelam inflectere. O quam felices essent hii cum herodes si conuerterent ad religionem: quod disponunt ad fraudem. Sed quid herodiani impii immobilem et eternam dispositionem orientis paruuli euertere conamini: destructio huius status non est temporis uestri. Nichil hac uestra malignitate proficitis: nec illis nocetis quos affligitis. Nec spiritum extinguētis a quo uos extinguitis & confundi pertimescitis: uelitis: nolitis sancti magistri nostri & uere reges: & heredes celestis regni curiū consumabunt itineris. Inuenient stabulum paupertatis quod iugredientur per obseruantiam plenariam. Adorabunt presepiū paruulitatis per humilitatem profundam. Offerunt paruulo aurum splendentis intelligentie: thus inflamationis perfectæ: myrrham mortificationis plene. Et responsio accepta de uestra dolo sitate: per uiam a uestra carnalitate diuersam in regionem euangelicam uite cum letitia reuertentur. Et uobis dimittentes carnalia terrā uinennum spiritualem & sanctam eternaliter possidebunt.

Iesus redemptus paruulus cap. v.

Tende anima mea: quod postquam tuus iesus cum sua dulcissima matre tempus a lege statutum in presepio paupertate & stabuli uilitate perfect. iam humilitatis magistra cum paruulo iesu noluit lege exceptionis uti: licet excellentias suas multas tam in se quam in prole pre aliis possideret. Nec excellentias suas uoluit hominibus uendere: cōmunia onera fugiendo: sed diuinitati retribuenda semare. Contra multos qui si quid excellentie in aliqua congregatione habent statim pre aliis se extollunt: onera cōmunia fugiunt. & multa ostentatione preterita uendunt carnis donum dei: quod pre aliis non uendendum: sed cōmunicandum receperunt a deo. Virgo uero beata cum paruulo iesu noluit presepiū relinquere etiam postquam regū magnifica colla subdidit paruulo regi nato. Et sicut omnibus semper pauperibus magis non onerosa sed utilis esse uoluit. Sic presepiū filia pauperū pabulo non itacuit: semper sibi dora retinens ut alius delectabilia propinaret. Nec illa sancta bethle-

em debuit in christi puerperio esse uacua in suis pauperibus a beneficio nati regis. Nam qui prope miseriam inopum & gemirum pauperum assumptur nostre humanitatis amicum: licet in se pauperius esse uoluerit: uoluit tamē sibi offerri unde necessitati pauperum prouideret: propter quod mater pauperis iesu que ipsum nouem mensibus in uentre portauerat: in cuius mente semper quiescebat plene nouerat mentē filii quod uenerat pauperum miserem: & in seipso semper paupertatis uinculis circuncangi. Vnde ipsa beatissima uirgo maria plena spiritu paupertatis iesu thesauros regum deuotionis oblatos liberalissima caritate absque mora pauperibus regni distribuit. Non enim potuit manibus mane uirginis aliquid adherere temporalis substantie: que tam audiebat paruulum in omnibus signis que assumere uoluit paupertatis altrudinem mirabilis uocis tonitruo commendare. Et ideo quadragesimo die paupertula mater cum paruulo iesu sancto ualefacientes presepio ipsum dimittentes deuotioni fidelium multis carismatibus plenum ipsum templum donum iesu principale & sumum in materiale templum: & ipsa uerum templum domini spiritus sancti in habitatione sacratum cum pauperum hostia introduxit. Ipsa primogenita dignitate & grana post filium omnis rationalis nature presentat in templo benedicti domini iesum benedictum primogenitum omnis creature. O quanta nouitas: o quanta admirabilis iocunditas: presentatur templum templo: deus deo presentatur: qui nunquam absuit sistitur domino: qui eternus & uerus dominus semper fuit. Consecratur hostiis consecratio omnis creature: Redimitur minus redemptio captiuitatis nostre: Offeritur manibus uirginis eterna oblatio dei patris: sed in matre sanctissima puritas purificatur: uirginitas reconciliatur: sanctitas expiatur: dei fecunditas a peccato mundatur. Sancte symeon senex uenisti in spiritu in templum & nunquam spiritus tibi hec magnalia reuelauit. Nosti quale templum domini: imo qualia tepla domini? Nam mater domini & filius ambo templum domini. Nosti inquam qualia tepla tuum ingrediuntur templum: plane nosti quia in spiritu uenisti: plane nosti quia responsum accepisti a spiritu sancto non uisurum te mortē nisi uideres christū domini. Mortē ueram uidere non poteris. Non enim auderet se ingerere mors illis oculis quos ueta uita christus sua uisione sacrauit. Expectasti redemptionē israel: uide ergo & letare: quia hic est quem redemptionem misit dominus populo suo. Scis quis est iste cuius uterque parens facit nobis donationem. Nam deus pater eterna caritate nobis dedit filiū quem eternaliter genuit. Sic enim deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat uitam eternam. Ecce redemptio a patre donata. Sed uide etiam dignissimam dei patris sponsum gloriosam uir-

ginem mariam simili caritate respondenti: ecce non patris. quod Das tu filium qui tuus & meus est pro te mihi misericorditer datus: dabo & ego caritate uiscerali quod a te recepi: dabo & me ipsam: quibus & tu dignaris filium tuū dare: dabo
Charitate festina: quia prius non potui
Charitate integra: quia nihil retinui
Charitate comunicata: quia nulli inuidi
Charitate consummata: hoc ab ipso didici.

Video enim pro ipse benedictus iesus qui se ipsum mihi dedit: in filium: omnibus se dedit
In conuersationis exemplum
In redemptionis pretium
In peregrinationis consortium
In refectiois uaticum
In beatitudinis preminum

Et quomodo me possum retinere a dando: que tota sum plena suo dono. Nam spiritus sancti domini in quo: omnia dona donatur: ipse superuenit in me & ipse me totam omnibus donat: & donare me facit totaliter & totum illum benedictum fructus uentris mei eternum deum qui eius opere carnem suscipit in me. Currite currite omnes gentes: accipite de plenitudine persone in ipsa incarnatione & pro ipsam donate. Currite senes cantate cum Symeone Currite uidue predicate cum anna. Currite uirgines letari cum maria. Currite uiri accingimini uirtute cum sancto ioseph. Currite paruuli cum iesu. Currite iusti accipite letitiam. Currite peccatores accipite uociam. Currite angeli & obstupescite seraphi deum paruulum redimi: & puritatem uirginem expurgari: libertatem diuinam legi subiici: & addiscite in scholis paruuli iesu: quia excelsus dominus: & humilia respicit in celo & in terra. Attende autem anima mea iocunditatem istius diei. Nam ille cuius desiderio anxietatur mundus in omnibus electis: & cuius expectatione humana natura eius electa sponsa languerat ultra quingenta milia annorum: hodie exhibetur pro manus sacratissime uirginis omnibus electis: & ab omnibus recipitur per manus iustissimi Symeonis: & auctoritate totius trinitatis ratificatur instrumentum nostre donationis. Nam auctoritate legis a patre data uoluntate filii: qui ibi est in assumpta natura inspiratione spiritus sancti qui nostrum procuratorem Symeonem adduxit per manus sacratissime uirginis: re deum & hominem ut uera mater possidebat: uere fit nobis ista donatio. Et attende que dicta tibi sunt supra de uirginis chantate: quia nec plus patuit. Nam primo passu quando sanctum reliquit presepiū statim uenit ad templum domini quod solum erat in orbe terrarum. In hoc ergo templo tanquam in cōmuni loco digno sacerdoti persone cōmuni & omnium procuratori: liberalissima mater omnibus filius gratie dat unigenitum suum. Et ipse benedictus Symeon non dubium intelligit donum & recipit oblatum & predicat mysterium. Ecce

inquit positus est hic in ruina & in resurrectione multorum in israel & in signum cui contradicitur: & tuam ipsius animam pertransibit gladius. O fidelem procuratorem: o uenissimum precorem: quia simul predicat quod ex munere accepto euenit in diueritate hominum. Et exprimit fideliter ad quid recepit dominum iesum daru: quia ad humanam redemptionem per gladium dire mortis: ad humanam informationem per doctrinam & uitam perfecte uirtutis: hec sunt in ruina impioru impugnantium christum: & in resurrectionem de uotorum imitantium christi exemplum: hec sunt gladius crucifixionis uiscerum maternorum: quia ipsa continue gladiata acutissimis doloribus cordis iesu & continuis penuriis & molestiis diuine sue carnis gladiatur ipse super hoc contumeliis & ingratitude inibus perfidorum. O quot contradixerunt tibi uirgo beata: & filio tuo
 In panniculis paupertatis
 In actibus humilitatis
 In ardoribus charitatis
 In passionibus assumptis humanitatis.
 Vides beata uirgo qualia tibi responsa dat procurator noster sanctus Symeon: uides ad quid recepit paruulum: utique recepit ad nostre redemptionis precium per crucis supplicium & tue amare transfixionis gladium: uis ergo ista conditione nobis dare dilectum. Et ego ait beata uirgo noui quid facio: quid dono: quid recipio: quia recipio adoptatoru supplicia: pro quibus expiandis: redimendis: curandis: unigenitum dono: qui & uerus agnus: & solus agnus: qui abstulit peccata mundi: quem sola diues offero: quia sola agnum habeo: quem sine pudore concepi: sine grauedine portauit: sine dolore peperit: cum plena uirginitate deum hominem de spiritu sancto genui. Et hic e uerus & solus agnus: qui a nullo nisi a me matre ditissima omniu gratia potuit offerri pro miserabilibus pauperibus adoptatis filius redimendis: qui duplici gemitu culpe & pene tenentur captiui: unde & aues gemetes cum uero agno obtuli: ut oblatio ueri agni recipiat gemitum culpe simul & pene: unde & turtures & columbas obtuli: quia gemitus cōtēplatione & actione in filio meo excludi: & duplicem gemitum inestimabilem & incōprehensibilem. s. mentis & carnis in filio meo expressi: unde & gemitu incōprehensibilis designatur manualis. Sicut enim quod uolat: super terram eleuatur. Scio ergo quod dono imo sola post ipsu filium scio: quia sola ad eius immensurabilis doloris participium pre aliis accedo & idcirco plenissima & perfectissima charitate dilectissimum filium meum iesum dono ad informandos: ad instruendos: ad redimendos: & reficiendos & ad glorificandos: qui huius redemptionis & beneficii uolunt esse participes. Et me ipsam ipsoru aduocata: genitricem: tutricem: & gerulam: excusati-

cem & defensoricem ab omnibus hostibus: & dispensatorem bonorum fieri immobili charitate promittito. O sancte Symeon procurator mundi canta pro toto mundo: & postea iubilabis pro teipso. Secure potes dicere. Suscepimus deus misericordiam tuam in medio tēpli tui. Non redarguit sapientia: & non fuit locus excusationi. Concepit iustitia & non fuit locus appellationi. Mandauit executioni potentia: & non fuit locus defensionis. Et hec oia probamus cum dolore in primo hoie. Gen. iiii. Et ideo talia non queramus: sed desideramus misericordiam que reprehensiones auullat: sententias casat: penas exsufflat: & omnia in seipsa in bono reformat. Nunc gratias agamus & cum fidei nostro procuratore symeone iubilando cantemus. Suscepimus deus misericordiam tuam. Tunc enim decet hominem gratias agere: quando se scit plenam doni possessionem habere. Nam in annunciatione audiuit & letata e syon: quando uirgini factum est dei uerbum in utero. In natiuitate audiuius & uidimus uerbum quod factum est. Narrauerunt populi & mirati sunt qui audierunt. Sed nondum recepit ecclesia: nondum fuit in possessione pacifica. Venerunt magi & adierunt hierosolimam: sed per aliam uiam redierunt. Nec per hoc possessione acceperat ecclesia: sed hodie a matre comuni gloria uirgine in loco comuni: quia in templo persone comuni: quia symeoni facta est donatio: & introducta est ecclesia in possessionem doni: quia suscepto quo indigebar. s. misericordiam: & illi congruebar: quia deum paruulum. unde & subdit. Secundum nomen tuum: ita & laus tua. Et ratione liberationis subdit. Secura. d. iustitia plena est dextera tua. q. d. populus. Recepisti honorem in iesu oblatione: quantum dedecoris fuit commissum in crimine. Iubilemus ergo comuni tripudio gratias agentes pro recepto beneficio dicetes. Suscepimus deus misericordiam &c. Et uere misericordiam: quia dominus iesus misericordia nostra: non solum misericors & miserator: sed ipsa misericordia nuncupatur: quia ex misericordia datus: quia misericordia plenus: quia ad miserandum paratus & missus. Nunc ergo quia tempus miserendi deus: attende miseri ad misericordiam ne cum accepit tempus post uestras miseras culpas in penas ipse iustinas icipiat iudicare. Sed attende anima mea quod quattuor tibi opponuntur in hac solennitate denotionis zelo contemplanda
 Tēplum sanctū quod repletur
 Matris exemplum que purificatur spiritu scō secūda
 Hostia paruuli imo paruulus hostia in quo est ois oblatio cōsumata.
 Sanctū collegiū a quo e hodierna pcessio celebrata
 Et cū ista possint cōsiderari simul & diuisim accipere de oibus i cōiubilationis tripudiū: & postmodū accepta a quolibet sigillatū tue cōtēplatiōis gaudiū.

Et quia in templo sunt omnia ista consumata: ideo sub templi nomine omnia ista adunantur. Nam olim predictū est. Mala. iiii. Statim ueniet ad templum &c. Nā hodie.
 Proponitur uirtutis sanctitatis documentū
 Panditur legalis ueritatis uelamentum
 Apitur spūalis nouitatis testamentum.
 Vnde statim ueniet ad templum sanctum suum: ut peccatores doceat sanctitatem.
 Dominator qui uos queritis: ut credentibus exhibeat ueritatem.
 Et angelus testamenti que uos uultis: ut noue gratie accipiat caritatem.
 Nobis igitur peccatoribus uigilanter intuentū est quod in oblatione pueri iesu in templo sanctitatis est quadruplex documentum. Ostēditur enim nobis.
 Puritatis studium & diligentia: cum purificatur
 Charitatis preconium & resonantia cum cantu legitur.
 Humilitatis fastigium & eminentia cum magni purificantur.
 Suauitatis stillicidium & exuberantia cum uiui peccant ut moriantur.
 Et hoc iuxta uenientes paruuli iesu proprietates misericorditer exhibentur. Venit enim paruulus iesus: ut.
 Flosculus uirginei candoris
 Circulus etheri decoris
 Iubilis intranei dulcoris
 Riuius delectabilis saporis.
 Et ideo puer iesus in medio templi puritati insistit: humilitatem ostendit: charitatem intendit: suauitatem infundit. Sed attende quod hec beata solennitas est a quattuor prophetis solenniter predicta. Nam Zacharias Aggeus Thobias: & malachias de hoc prophetant. Noe Samuel Salomon Hieremias hanc prefigurant. Concordabimus igitur figuras & prophetas cum his que iesus paruulus fecit. Primo igitur qui in mundum uenerat ut flos puritati insistit: quando matrem purissimam cum se purissimo purificari uoluit. Ipse est enim flos de radice iesse: & mater uirga aaron que in ortu ecclesie hodie diuersa expandit lilia puritatis. Et ut uideas quod purificatioe non indiguit: sed puritatem donauit: Audi legem Exo. xiii. Mulier que suscepto semine peperit masculum: ipsa quidam immunda erat vii. diebus. In quibus nemo sine immundicia legis eam uel eius uestem uel lectum contingere: uel ei cohabitare ualebat: & puero circūciso. viii. die ipsa xxx. diebus tanquam immunda ab ingressu arcebatur tēpli: & xl. die debebat filium offerre cum precio filii & ex oblatione puer fiebat dñi. Sed redimi poterat a parentibus quinque sicis argenteis: preter leuitam qui erat seruitio domini mancipatus. Pro primogenito offerebatur primogenitus animalis agnus si diues erat par turturum: aur duos pullos

columbarum: si pauperes essent. Oblatio & presentatio erat cōis omnibus nacentibus. Redemptio & commutatio erat propria primogenitorum. In signum quod dñs in egypto percussit primogenita egypti: & ex hoc primogenita israel erant domini: hec lex primogenitorum habetur Exo. xiii. Non solum autem primogenita hoium. sed etiam omniu animalium primogenita erant domini in populo israel.

Hec autem omnia in puero iesu & matre eius impleta sunt. Impleuerunt inquit euangelica omnia secundum legem domini. Quis non aduertat sicut ait Ber. in hoc sermone: matre domini non legari nisi enim moyses preuidisset sine semine uirginem parituram: quid necesse fuit de suscepto semine: cum aliter parere non posset fieri mentionem: nec uolumam aperuit: sed intrante & exeunte domino porta orientalis iugiter clausa. uir secundum Ezechielcm Vterque igitur fuit puritatis flos qui quidem expanditur in quattuor folia que sunt.

Pudor mundicie impura reiciens
 Figor penitentie reatum abiiciens
 Rubor uerecundie mores componens
 Timor reuerentie se legi subiciens.

In hec quattuor folia iste flos est expansus. Nā pro sola opinione immundicie uirgo mundissima euicitur ut immunda. Ita ut nullus eam tangere uel cohabitare ei aliquis ualeat usque ad circuncisionem pueri sine legis immundicia. Puer etiam peccator reputatur qui tollit peccata mundi: & per. xl. die rum tempus. quod per pueri tempus: a templi arce uir ingressu. Quo completo sine redemptione pueri & determinate hostie: templum ingredi non presumunt. Siftitur puer domino: quasi longinquus & efficitur domini: qui uerus est deus & dominus non redimitur leuita quasi seruitio domini mancipatus & redimitur pontifex futurorum bonorum & redemptor omnium: quasi originalis peccati debito obligatus. Templū domini materiale beata uirgo ueretur ingredi: que peperit templū eternū: quod natū est ex ea: sicut ex uero spū sancti tēplo: legi purificationis subicitur: que ipso partu purior efficit: fontem pariens puritatis: Splendor glorie ad purificadū inducit: quod purgatione facere uenerat delictor. Quid faceret pro puritate contracta quod tantū purificandū insistit pro sola opiata. Audi quod propheta cōsonat & figura Mal. ii. Et Nec. iii. propheta describit puritatis actus. Sacerdos describit purificationis effectus propheta sic ait. Ecce ueniet dñs exercitū: & quis possit cogitare diē aduentus eius &c. usque ad finē hodiernę eplę. Nisi igitur esset natus sine uirili semine: cur non posset cogitari dies aduentus eius quasi dicat: quia non uenit secundam legem naturę: non potest humanus intellectus modum ueniendi ipsius comprehendere. Attribuit autem propheta sibi quattuor actus iuxta quattuor folia puritatis. Qui sunt.
 Mundare

Colare
Conflare
Purgare.
Mundando macula tergitur
Colando scoria reicitur
Conflando rubigo consumitur
Purgando nihil inmundū relinquitur.

Igitur pudor abstrahit culpe maculam. Rigor abiicit reatus scoria: rubor consumit rubiginem se- suum. Timor repellit carnalem affectum. Et sicut ignis purgans metalla nihil relinquit quod non li- quefaciat: & herba berith siue fullonū purgans uestimenta non relinquit filū uel pilū quod nō cō- tingat: sic deus noster qui hodie insistit puritati: ele- ctos suos usq; ad minimas cogitationes purgat. Nam deus noster ignis consumens est. Et puer ie- sus ignē uenit mittere in terrā. Luce. xiii. ut quod cōmissum est culpe p̄coquat cum steru: recoletur & purum auge: & argentū remaneat & sic purgans offerentibus placebit deo in eternū sacrificium cō- uersos. Tuncq; ad alios predicandos ipsi tales sūt uere angelus quē mittit dominus ante faciē suam ut post taliū predicationē: s in templo aīaz audien- tium statim ueniat iesus dominator: iesus in dei p- sōna: & angelus testamēti in assumpta natura: ab auditoribus uoluit & quesitus. Audisti p̄phā: audi figurā sub Neemia: ex igne reperto i ualle pu- rificata sūt ara ligna & hostia. Et ideo festiuitas pu- rificationis nre a Hier. q non reuelabunt quous- q; maiestas domini appeat in templo. Puritas igit secundū predicta folia effecit puros.

Affectus

Affatus

Effectus.

Ara igitur affectio munda: ligna oīo feruida: ho- stia sensualitas regulata: petra uita solitaria: que mo- tus nō defuit uoluntate. Attendant igitur mini- stri domini: & qui ei ministrant in templo ubi iam non puer iesus p̄ntat: sed iesus gloriosus & refusi- tatus conficit in memoriale passionis recepte: cum quanta puritate debent reicere omnia que sūt car- nis: & audiant iesum dicentem illud: Luce. xiiii. Si quis uenit ad me & nō odit patrem suum &c. Oī ergo carnali affectioni renūciat: qui puritati studet.

Secundo uenit in templum ut humilitatem oī- cleret: quia radius diuinitatis uestitus est nube hu- manitatis: ac reflexus in circum & recuruatus ad sumendum ferulem habitum hodie tibi apparnit quattuor humilitatis coloribus decoratus: uetus enim humilis.

Satagit in bonis occultari

Non refert sine sua culpa malus reputari

Appetit alius subici

Elegit cum humilibus inueniri.

Et ideo in xp̄o sancto & in m̄re scissima magna fuit humilitas nihil diuinū ostendere: maior nihil

sanctum pretendere: maxima utrūq; occultare. Et hic est primus color. Secundus color fuit se subil- cere legi peccantium. Nam magna humilitas fuit querere corporalem mundiciam. Querebat enim absolui ab irregularitate legis. Maior querere inocē- tiam: maxima pretendere originalē culpā. Tertius color fuit se subicere legi iudiciū: nā ut ait Cyrillus Magna fuit humilitas se subicere legi. Maior q̄ ex legis necessitate: maxia at̄ legi p̄ hoīem date. Quar- tus color fuit se subicere legi ignobilium. Nā ma- gne humilitatis fuit pretendere se quasi fabri pri- mogenitum. Sed maioris quasi egenū & pauperē ad offerendū. Maxime autē quali seruum necessarium redimendum. Audi quō his concordat p̄phā cum figura. Aggeus cū noe patriarcha: propheta describit humanitatis gradū: patriarcha designat humanita- tis modū. Aggeus adhuc modicū & ego mouebo celum & terrā: mare & arida: & mouebo oēs gētes & ueniet desideratus cūctis gentibus: implebo do- mum istam gloria. Modicū istud est modicitas hu- militationis xp̄i hoīs: quia in eius incarnatione q̄si motū est celum diuinit. tis: dū descendit in uirgis uter. Et terra humanitatis dū ascendit ad unionis gradū. Et mare. i. precordia uirginis marie: que mo- ta sunt ad statū maternitatis diuine: & arida ipsa. Scilicet iudaicā p̄fidiam ab humore grē sicca: que mora est ad odiū impugnationis maligne. Et mo- uebo omnes gentes: quia principes gentiū reuere- bunt humilitatē xp̄i: tñ sublimitatē contēpsit uili- tas iudeor. Et quia deū humilitatē desiderat fides gentiū: ideo in oblatione hūili hodierna ueniet de- sideratus cūctis gentibus. Et implebo domū istam gloria humilitatis pueri iesu & uirginis m̄ris eius. Ex qua sume dei gloria manifestat: & i humilibus exaltat: aū & Symeon cantat hodie: quia ipse iesus ē lumē gentiū: & gl̄ia plebis israel: secundū spiritum non secundū carnē. Nā israel secundū carnē predi- cit iesum positum in ruinā humilitatis. Noe autē patriarcha modū humiliatiōis figurat p̄ archā. Nā cū obtulisset hostias de aialibus mundis odoratus d̄minus odorē suauitatis statim promisit arcū & signū federis int̄ deū & terrā. Nihil erat mū um i natura hominis nisi iesus & uirgo: & tñ cum legi im- mundor hodie subicit humiliter & mera uoluntate: delectatus dominus oblationis odore p̄mit- tit arcū federis in signū recōciliationis obducēdo celum diuinitatis nube humanitatis & terra & ma- ri genita. i. ex uirgine maria & iudeis orta. Sicut di- cit propheta: Mouebo celum & terram. Et arcus fidelitatis & pietatis apparuit in nube: quando deus uoluit crucifigi in carne. In cuius carnis u- ctōna summe apparuit gloriosus. Et hec est glo- ria que hodie implet domum. Quia hec obla- tio crucis sacrificium figurauit. Cum igitur diuina maiestas tantū humiliat: quid tu miserabil- aīa mea honores appetis: humilia refugis? Statim ait p̄phā ueniet. Si uis uenire post ipsum: audi alte

rum eius consiliū: Mat. xviii. Si qs uult uenire post me: abneget semetip̄sū: & tollat crucē suā & sequa- tur me &c. Bēda nūi quis a seip̄o desiciat: ad eum qui supra ipsum est non appropinquat. Tertio hodie uenit in tēplū: ut chantatē accenderet. Nam ille celestis cantus contentus humanis auribus se diffundens mūdū impleuit: hodie mūdus propis melodis secundū Cirillū. Concurrunt enim hodie ad diuine laudis preconiū omnis gradus: omnis status: oīs etas: oīs sexus secundū Ambrosiū. Oīs gradus: quia deus hō: m̄i uirgo: sponsus castus: se- nex obsequiosus. Ecce prima chorda. Oīs status matrimonialis: uidualis: uirginialis: diuinus angeli- eus: humanus. Omnis etas: infantilis: puenlis: leni- lis: & uiril. Omnis sexus: masculinus: femininus rationalis: & irōnalis. Sicut patet in aibus obla- tis. Nunc uideamus quō concordat figura cum p̄phā. Salomon cū thobia. Nā thobias p̄bet lau- dis cantica: Salomon laudis instrumēta. Thobias ergo preuidet templū recōdicadū: & ideo omnes puocat ad laudē. Thobias penult. Cuius canticū cō- cordat etiā litteraliter cū cantico symeonis. Iste enī consolatiōē israel expectabat: ille p̄uidebat: & quā iste consolatiōē recipit: iō dicit. Nūc dimittis &c. Ille predixit oēs qui gaudent super pacē tuā. Iste lau- dat. d. Quia uiderūt oculi mei salutare tuū. Quod parasti ate faciem oīum populor. Ille predicit. Na- tiones ex longinquo uenient ad te: & adorabit do- minum in te. Iste iubilat tenens deū paruulum. d. Lumē ad reuelatiōē gentium &c. Ille uidēs puuli effectū iubilat ad hierusalē dicens: luce splendida fulgebis: & postea p̄ omēs uic̄s tuos hierusalē cantabit. alla. Sub Salomone autē. ii. Re. ii. d̄. q̄ cū primo ducerent archā domini in tēplū domini: im- pleuit gloria dñi templū domi p̄ter laudatibus tu- bis psalteris & cytharis cōcrepāntibus illud. Canticū thob. Confitemini dño qm̄ bonus. Statim. n. neni- et. Quid dormis hūana pignitia? quid torpes? quid hūano & mundano tumultu strepis? Cur iu- bilo nō coicas cū p̄fectis? Cur nō laudas cū iustis? Audi cōsiliū eius: Mat. xiiii. Si uis p̄fectus esse. i. cū iustus me recipere: stude mundū contēnere: quā paup & inops laudabūt nomē tuum. Nā in p- cessiōe hodierna fuit mūdus calcatus: quia oblatio paup̄e ibi apparuit: fuit harmonicus contentus si- ne discordia s̄f̄itudinis. Nullum enī ibi locū pec- catū hūit: omnes iusti: oēs sancti: oēs diuersis gra- dibus fuerūt p̄fecti. Sed auaricia indeuota cum audit sibi dici. Relinq̄ oīa r̄idet. Venite occidamus eum & nra erit hereditas: Mat. xxiii. Occidamus istam inspirationē: & hēbimus tranquillam huius mundi possessionem. Quādu enī s̄f̄im lus con- scie remordebit: ne quāq; terrena possessio delecta- bit. Ita respondet secularis auaricia. Alter r̄idet cle- ricalis Symōia q̄ paup̄atē sp̄s sibi p̄dicari nō uult nec uis p̄ pauperes suam auariciā reprehendi: quo- rū primā tenēs Cn̄s. dicit p̄ istos inquit dimittit p̄lus oblationū consuetudinē: q̄ ad lucrū nīm p-

rinet inuictiōis: aufert iusticie sacrificiū: sicut dei possessio nō nra &c. Quarto uenit hodie in tē- plum ut suauitatē infunderet. Na hoc est unū cō- ditū quod sponsa in canticis desiderat: quod iebit- at ac exhilarat: quod etas p̄pha comendat. Ho- die istud unū quattuor sp̄ebus confēdū & sibi bi- bit gustibus exuberante dulcoris: & mundo toti p̄pinat suauitatē iubilatiōis. O quāta fuit i co sua uitas contractando eū: quē sciebat esse deū condito- rem seculor: premiū b̄rog: & abortus fuit in cele- stū p̄libatione: p̄lus desiderauit ad limbū ascende- re: q̄ esse in loco ubi posset xp̄m offerre. Et quia iste expectabat redemptionē israel. Et israel secun- dum carnē sp̄gnaturus erat xp̄m: noluit iste scūs se ex cū illo p̄p̄o dure ceruicis uiuere: quia forsā p̄uidebat statim p̄uere iesum de sua terra debere expellere: unde mortē petendo nō fugit xp̄i con- siliū: sed horruit p̄p̄i sui malignū flagitium. Et adeo in aplexu puuli suauitate ebrius petiit in pace dimitti. Hic concordat Zachari. s: cū Samuele: quor p̄mus explicās suauitatis interne excessum: p̄pha enī dicit: ueniet dñs meus &c. Et nō erit lux inq̄ iudeis incredulis sed s̄ngus penetrās emulati- onis: & gelu constringens obduratiōis: sed i mun- di nese erit eis lux euāḡice p̄fectōis. Interi autē ex- hibet de israel p̄ uirgine & ap̄os: imo p̄ ip̄m xp̄m q̄ ē lapis israel priū ad mare orientale. f. Cōuer. onis gentiū: & tandē in fine influet ad mare nouissimū iudeor. Nec mireris si p̄ uino condito quod tr- bi in p̄phā p̄mittit: audias aquā: quā si in nuptis cū xp̄o fueris: in uinū optimū cōuertere. Et aliter exuberātia suauitatis diuine d̄i unū rōne suauita- tis: d̄i autē mare rōne multiplicatis. In figura autē p̄mi Re. i. Oblatus est puer Samuel hely. f. xp̄s hodie Symeon. Et hoc in tribus titulis & tribus modis farine: & i amphora uini m̄re exclamante. Exultauit cor meū i dño. Cor istum cur tibi iste potus desipit? Audi uocē in tēplo predicantis. Si quis sitit &c. Hec est aqua samaritane q̄ sit in bibē- te fons aque salientis: in uitam eternā. Sed uanitas mūd: sicut dicit Hier. i. Dereliquit fontem aque uue: & fodit sibi cisternas dissipatas: que non p̄nt cōtinere: quā adinuentiōes eorū sunt ad humanas delicias qui multis hic amaritudinibus respergun- tur: & in eternas amaritudines finaliter demergun- tur. Audisti de tota materia solemnitate hodie ne sub aduentu domini ad templum. Nunc de ip- so templo in speciali considera & attende tem- plum quadruplex ad quod aduenit dominus. Primum est uteri uirginalis. Et hoc est a ialomōe edificatum Sapie. ix. Dixisti me edificare templum in monte sancto tuo: & in ciuitate habitationis tue Altare in similitudinem tabernaculi facti tui: quod preparasti ab initio. Est autem hoc templum ex- Artifice gratiosum Materia preciosum Forma spaciosum Fine gloriosum.

De primo.ii.parali.tertio. Satuit Salomon paulmentum tēpli preciosiss. mo marmore decore multo. Salomon pacificus est artifex xps vel spiritus factus. Marmor uirginis: pauimentū humilitatis: decor uirtutum uentis: ex quibus concluditur gratiofitas. Secundo.ii.Re.vi. Nihil erat i templo quod non auro tegetur. i. in maria nihil erat quo n̄ charitate uestiret. De tertio.iii.Re.vi. Omēs pietes templi per circuitum sculpsit uariis celaturis & torno: celatura uarietatis: pulchritudo honestatis: tornum promptitudo uoluntatis. Ex quibus probat decor speciositatis. De quarto.ii.Re.xxii. Exaudiuit de templo factio suo uocem meam: & clamor meus uenit ad aures eius. Sicut enim rei fugiunt ad ecclesiam: sic peccatores ad mariam: unde Salomon fecit in templo fenestras obliquas ppter obliquatos a culpa: quibus maria celi fenestra facta ē. Et ad hoc templum uenit deus ut manifestaret gloriam & misericordiam suam. Primo in eam ipsam exaltando ad maternā dignitatē. Secundo in aliis p eā adoptando & uocando ad ueniam: unde & in ipsa possumus dicere & cantare: Suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secundum templum est ecclesie militantis sub Esdra: & Neemia reedificatum in figura: fuit autem hoc templum in.

Angustia fundatum
Concordia eleuatum
Abundantia ornatum
Letitia purificatum.

De primo. i. Esdre. iii. fundato templo domini a cementariis steterunt sacerdotes domini in ornatu suo cum tubis. In tubis enim notat angustia: sicut data enim fuit ecclesia cemento confecto ex sanguine martyrum: ex sabulo confessorum: ex calce uirginum: unde ad E. ph. ii. dicitur super edificati super fundamentum apostolorum & prophetarum: ipso summo angulari lapide xpo iesu: in quo ois edificatio constructa crescit in templum sc̄m in d̄so: hec angustia bñ describit in Neemia: ubi dicitur quod una manu tenebant lanceā & alia faciebant opus: hoc fundamentum nititur carnis concupiscentia euertere. ps. polluerunt tabernaculum sanctum tuum. De. n. pmi. Esdre. iii. filii iuda quasi uir unus instabant super eos qui faciebant opus in templo. Multitudinis autē credentium erat cor unum: & anima una.

Vnanimitate conformitatis ad deum
Integritatis ad se
Chantatis ad proximum.

Hoc edificium nititur destruere discordia: Mat. xxvii. Velum tēpli tōssū est: ubi enī discordia oritur: ih̄sus expirat: & moritur: & crucifigitur. Ith̄ de templo domini faciūt templum nanee. ii. Mach. i. Qui interpretatur p̄sona eorum & significat linguā fluentem discordia. In tali tēplo cecidit rex cū uniuerso exercitu suo. De tertio pmi. Esdre. i. Protulit rex uasa aurea & argentea: pmi. Malach. iiii. Fecerunt uasa sancta noua: & intulerunt candelabrum & altare

incensog: & mēsa in tēplū. Vasa autem sunt. Aurea per sapientiam
Argentea per eloquentiam
Candelabrum doctog: scientia
Altare incensog: deuotio oratog
Mensa deuota scripture meditatio.

Vel proprius xpi uita in cuius meditatione reflecti debet aia xpiana. Sed hic sedis ornatus ignorantia & defidia dissipat pmi. Mach. ii. Et sancta i manu extraneorum facta sunt: templū eius sicut hō ignobilis: uasa glorie eius captiua abducta sunt: ualorum captiuano est scripture sacre lectio & opes: uite xpi obliuio. Ith̄ faciūt de templo dei templū diane & louis Act. xix. Diana egritudo iustitians interpretat lupiter inimicus uel sepans. Et sicut ignorantes & a xpi similitudine difformes qui malo exēplo in populo egritudines suscitant & nō curant: & sic populum a deo sepāt. De quarto pmi. Esdre. vi. Cōsummato tēplo sacerdotes purificari fecerunt solennitatem in magna leticia. Et. ii. Mach. i. Facturi purificationē templi necessario diximus significare uobis &c. Hanc leticiā turbat Inuidia &c. Apo. iii. Exierunt de tēplo angeli habentes plagas mūdicie dei: & impletū est templū fumo: & nemo poterat intrare tēplū donec cōsumaretur plaga angelog. Ith̄ faciunt de tēplo dei tēplū dagon pmi. Ro. iii. qui interpretat pisces tristitie & sicut inuidos. Has quatuor malicias dissipates tēplū dñi describit Nau. ii. Porte fluitog: apte sunt p concupiscentiam: & templū ad solū dirutū est p discordiā. Miles captiuus adductus ē p ignorantia: & ancille gemetes & murmurantes i cordibus suis p inuidia. Vnde qui uident statū p̄nitentię ecclesie i p̄mis fundatoribus: & moderne in transgressoribus: flere p̄nt: pmi. Esdre. iii. Seniores q uiderāt tēplum prius & templū quod erat in oculis eorum: flebant uoce magna. Ad hoc templū uenit dominus ad exequenda iustitia: Luce. xx. Venit iesus i templū & cepit eicere uendentes & emētes. Tertium tēplū est aie spirituales t zechi eli in transmigratione monstratum: fuit autem hoc templū dispositū. in.

Mensuris per temperantiam
Cellaturis per sapientiam
Edificiis per obedientiam
Sacrificiis per perseuerantiam.

De primo Ezech. vi. Vir qui habebat in manu funiculum metiebat longitudinē tēpli: uir christus: funiculus uite sive rectus decursus: templū aia: hoc templum mentur: quando anima uite christi configuratur. Ith̄d proprie datur angelo texe tu be: datus est ei calamus ut metiretur templum: que sit latitudo: longitudo: sublimitas: & profundum eius. Longitudo. s. patientie: latitudo misericordie. Altitudo contēplationis extaticę: profundum humilitatis p̄nie. Que omnia mensurantur unicuique electog: secundū mensuram conformitatis sue ad xpm iesu: quā ei in seipso distribuit: & in qua debet aia quietari. Et hec ē uera tēperantia: nec

minus uelle nec plus. De. ii. Ezechiel. xli. Celata erat in ipsis ostiis tēpli cherubim & sculptura palmarum: sicut in pietibus exp̄sa erant cherubi plena oculis: facies contēplationis: ostiū ois penetras celum: cherubi in ostiis: in oratione contēplationis: sculptura palmag in parietibus: consideratio mirabilis sapie & uictoriose corone i xpi actibus: maxime. s. sue uilitatis & tribulationis. Que maxie debet considerare q̄ intus ē ostiū p̄ relationis officium. De tertio Hier. xxx. Edificabitur ciuitas in excelso suo & tēplum iuxta ordinē suum fundabit. Ciuitas in excelso edificat cum aia tota intentione in xpm leuat: sed templū iuxta ordinē suum fundat: dum iucundum gradū obedientie xpi aia in similitudinem xpi obediēte tota currit in ea que sunt p̄nie contraria uoluntati. Etiam isto modo tēplum fundat dū sine rebellionē i ecclesia obseruatur obediētia a statu inferens subditi usq̄ ad statū summi pontificis secundū cuius nutū in totū corpus ecclesie denatur. Et ipse super omnem alia creaturam debet esse in xpo iesu subiectus: & sub eius obediētia regulatus. In cuius figura dicitur Eccle. i. Si mō omie filius sacerdos magnus suffulit domū: corroborauit templum. Templi autē altitudo ab ipso fundata est. Si non audiens obediēter sumus sacerdos est filius omie metientis domo. Iesu xpo qui ad diuinum honorem in se & in suis meritis est regulas diuine uoluntatis: cuius legitimus filius p conformē obediētiā ad xpm facit oia supradicta. De. iiii. in ps. Offerentur in leticia & exultatione adducunt i templū regis. In cuius figura dicitur Ezech. xli. Cum fecerit princeps spontaneū holocaustū apietur ei porta que respicit ad orientē: holocaustum quod totū igne cremat significat illum qui p amoris incendiu mente & corpore in xpi similitudinē transformatur: ut & corpus mortificet in suis sensibus & anima & in suis appetitibus. Et illud ē holocaustum spontaneū: quoniam maximū delectamentum est aie sic mortificari ppter xpm. Tunc autē ei porta orientalis apietur: quia gloria aie xpi tam in splendore luminis q̄ in ardore amoris ei reuelat & dat. Ad hoc templū uenit dominus ad habitandū per gratiam. prime ad Cor. iii. Nescitis quia templum dei estis & spūs sc̄s habitat in uobis. Quartū templum est ecclesie triumphantis. Io. in Apo. reuelatum. ps dñs in templo sancto suo &c. Hoc templum est edificatū ex lapidibus quadratis in ecclesia militanti. ii. Ro. vi. Malleus & securis nō sunt audita in domo cum edificaretur: quia prius poliebant & quadrabant in libano: & postea collocabantur in templo. Sic lapides uiui omnes. s. electus in templo ecclesie militantis quadrantur in libano puntatis xpi: & in eius merito: & postea in ecclesia triumphanti collocantur in eius p̄mio p proportionalem contrādentiam unde.

Temperantie redditur in corruptio
Prudentie perfecta cognitio
Obedientie exaltatio

Perseuerantie indefessa trariare actio.

De primo Apo. iiii. Qui uicerit super se delectationes mundanas per temperantiam ad uilitudinē uite xpi: faciam eū colūmā. s. firmissimū & immobilē in possessione pacis ieiā p̄mi i ipso xpo iesu. Et foris non egrediet amplius p ueritilitatis immo: tentiā uel defectū: quia nihil potest minuire in se de influxu gr̄ie tibi dare in xpo iesu: & per ipsū xpm iesum. De. ii. Apo. xxi. Dñs deus omnipotens templum i lius est & agnus: & ciuitas illa nō eget sole: neq̄ luna ut luceant in ea: sed claritas dei illuminabit illam: & lucerna eius est agnus: felix ergo qui purgatus est ad uidendā tantā lūis claritatem.

De. iiii. Es. vi. Vidi dñm sedentē sup solium excelsum & eleuatū: hic notatur.

Clara uiso: uidi dominū

Visus querati: sedentem

Sedentis exaltatio: super solium excelsum

Plenitudo fructuonis quantum ad aspectū hūanitatē Et ea que sub ioso erant replebant tēplū. Ex utraq̄ ergo erit diuersimode gr̄ie plenitudo. De quarto Apo. vii. Ith̄ sūt qui uenerūt ex magna tribulatione & lauerūt stolas suas i sanguine agni. Ideo sūt ante thronū dei: & seruiunt ei die ac nocte in templo eius. Ith̄ sūt qui uenerūt ad similitudinē xpi cōtinuantes p perseuerantiā ex magna tribulatione cum xpo crucifixo que sustinuerūt per patriam: & lauerunt stolas suas innocentiam custodientes: & dealbauerunt eas in sanguine agni p passionis frequētem memoriā. Ideo sūt ante thronū dei p eternā assistentiā in xpo iesu plantati. Et seruiunt ei die ac nocte in templo eius per gr̄iarum actionem & laudem indefessā. Ad hoc templum uenit dominus ad manifestandam gloriam suam. ps. In templo eius omnes dicent gloriam: Circa secundum p̄ncipale. s. matris purificationem: attende q̄ br̄a uirgo uenit hodie ad templum dispensatiue propter nos.

Vt plena puntate: quia non indigebat p̄nitentię
Vt plena hūilitate: quia nō tenebat ex lege
Vt plena paupertate: quia uenit cū paupere oblatione
Vt plena pietate: quia cū mentis deuotioe.

Et ideo mente p̄missima ob nullam peccati commissiōnem: Exo. uigesimo quinto. Facies mensam de lignis serim & deaurabis auro purissimo siue mundissimo. Mensa ista in qua duodecim panes propositionis seruantur designat mentem uirginis gloriose: i qua. xii. articuli ex quibus facta fuit structura symboli apostolici tanq̄ sp̄uales panes referuati fuerunt ad refectionem ois electorum. Sine per. xii. panes significatur oēs perfectōnes christi uite in duodenario numero tanq̄ superabundanti. Que quidem in mente uirginis fuerunt cum magna deuotione seruate: & ideo dicitur deaurata: quia dono sapientie & gratie desuper facta: nullum in ea locum habuit peccatum. P̄missima in carne ob unam peccati ablationem hoc figurat: Pro. uigesimo quinto. Aufer rubiginem de ar-

gento & egredietur uas purissimum: hoc factum est quando corpus beate uirginis post conceptionem sanctificatum remansit integerrimum: sicut argentum pulchrum & candidum: in nullo rebelans uel tardas effectum gratie xpi iesu: qui habitabat in uirginis mente. Purissima in prole ob nullius peccati transfusionem: Prouer. tertio. primi & purissimi fructus eius. Iste e xps iesus benedictus fructus uentris uirginis qui tenet primatum in puritate. Quoniam igitur quod purissimum est: purificatione non eget: non propter se seu obligatoriam aliquam actionem purificari uoluit sed propter nostram utilitatem.

Ad exemplum purificationis spiritualis: de qua dicitur: Act. uigesimoquinto: Fide purificans cor da eorum

Ad fundamentum purificationis sacramentalis de qua: Malach. ultimo. Purgabit filios leui

Ad complementum purgationis figuralis quam hodie terminauit: consumauit & exclusit pro tempore quo fuit uera puritas euangelii publicata: de qua Leuit. decimo secundo. Cum completi fuerint dies purgationis sue &c. Ad perfectam igitur purgationem spirituales: cuius nobis exemplum beata uirgo tradidit necessaria est.

Virtus purgans in corde: & hec est pnia purgans a malis precedentibus. Virtus purgans in corpore & hec est temperantia purgans a malis imminetibus. Virtus purgans in opere: & hec est misericordia preferuans a malis futuris: & purgans ab omnibus.

De primo Iaco. v. Emundate manus peccatores & purificate corda duplices animo. De secundo Iosue decimo septimo. Transibis ad montes & succides tibi atq; purgabis ad habitandum spacia & poteris ultra procedere cum subuerteris chananeum: quem dices ferreos habere curus & esse fortissimum. De. iii. prouer. decimo quarto. Per misericordiam & fidem purgantur peccata. Huic autem triplici purgationi commendet triplex effectus. primus est mitigatio incendiorum: & hic respondet pnie: cuius lamentis mitigantur incendia per que oportet transire omnem peccantem ut ingrediatur incendium: secundum illud. Nu. xxxi. Omne quod potest transire p flammam igne purgabitur. s. purgatorum: uel aqua expiationis. s. lacrymarum: i. contritione sanctificabit. Secundus effectus est manifestatio mysteriorum: & hic rñdet temperantie: cuius bñficio manifestantur & reuelantur mysteria In huius figura: Iudic. vi. Cum excuteret geleon triticum atq; purgaret: apparuit ei angelus domini. Et danieli. & locis suis abstinentibus reuelatum e p noctem regis mysterium: unde & daniel in abstinentia sua multa meruit uidere secreta: sicut sua conuenit pphia. Tertius effectus est multiplicatio meritorum: & hic rñdet misericordie: cuius grē multiplicat spiritualia merita: lo. xvi. Omne qui fructum purgabit eum ut fructum plus afferat. Circa tertium. s. circa oblationem boni iesu debes no-

tare q; legimus puerum iesum in templo offerri. Et debemus offerri in templo ecclesie xpi cum turture: columba: siue agno.

Vt simus castissimi sicut turtures p sanctimonie puritatem: Et. iii. mandamini qui tertis uala domini: Caut. secundo pulchre sunt gene tue sicut turturis.

Vt simus fecundissimi: sicut columbe p doctrine fertilitatem uel sedulitatem: Et. lxiii. Quasi columbe ad fenestras suas.

Vt simus mansuetissimi sicut agni per uite sanctitatem: Hier. xi. Ego quasi agnus mansuetus q; portatur ad uictimam &c. Secundo legimus puerum iesum baulatum & susceptum ab expectantibus qui gerunt typum subditoy: quoy est de manu prelatorum xpm iesum suscipere. Ad quod requiritur q; heat. More Symeonis benignitatem. Sapientie primo. Benignus est spiritus sapientie: & i maluolam animam non intrabit sapientia & cetera. Unde de ipso scriptum est quod spiritus sanctus erat in eo.

More anne humilitate: quia Iaco. iiii. deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam.

More utriusq; longanimitatem. Si enim perseuerauerit pulsans surget amicus & dabit illi &c. Luce. xi. Et de Symeone scriptum est q; erat expectans conuersionem israel. Et de ana q; usq; ad anos. lxxxiiii. permanens uidua n̄ discedebat de templo ieiunis & obsecrationibus seruens dño nocte & die: Lu. ii. Tertio legimus puerum iesum in templo inuentum ab inquirentibus qui gerunt typum doctoroy: & predicatoroy: quoy est in scripturis xpm requirere: unde dicuntur parentes xpi post triduum eum repensse in medio doctorum. Quia post triduum intellectus preparatori litteralis allegorici & moralis peruenitur ad intellectum anagogicum qui transit in supernam hierusalem: & circuit omnes angelicas officinas: donec in medio templi celestis inueniat xpm iesu audiente angelos & interrogante: ut merito dicat q; mirabant oēs sup prudentia & responsis eius: uel alter ut primus dies sit lectio que est in scripto: secundus collatio que est in uerbo: tertius memoria que est in afo: quartus in quo inuenit est oratio: deuotio contemplatio & transformatio que amplexans iesum in gustu filiali ad minus cum dulcore dicit. Fi li quid fecisti nobis sic & cetera. In hac autem oblatione christi iesu initiatur consumationi obligatio ne legalium: sed perficitur in obligatione crucis p mortis iesu holocaustum. Et de utraq; uerum est quod dicit E. s. quinquagesimo tertio. Oblatus est quia ipse uoluit: quia nec in prima potuit tenere obligatio legis. Nec secundam potuit preualere uiolentia hostis. Sed in utraq; fuit holocaustum spontaneum siue bonitatis. Et de utraq; maxime de una dicit Apost. Ius ad Hebre. nono. Una oblatione consummavit in eternum sacerdotes. Et gratia huius oblationis sciendum q; in ueteri testamento fiebat oblatio de sex generibus animalium: de

tribus uolatilium: que sunt passer: turtur: & columba: de tribus gressibilium que sunt bos ouis: & capra: & de his animalibus que ad hec genera reducuntur: & hec oblatio inducta erat pp peccati reatum demonstrandum: deus enim creauit hominem innocentem: in qua si uixisset non erat necesse animalium sanguine expiari: nec propria sensualitate & carnem macrare: quod significatur in animalis morte. Sed postquam cecidit non potuit releuari nisi per immolationem agni immaculati: & per precium sanguinis iesu christi: unde per sacrificia animalium & auium non auferebatur peccatum: sed per illa significabatur immolatio illius agni q; tollit peccatum mundi. Et per illa instruebatur homo immolare bestialitatem suam sui prauis desideriis: siue in peccatis spiritualibus: que per aues: siue in carnalibus que per bestias designantur. Attende autem quod homo in statu innocentie habuit.

Sagacitatem in ingenio

Rectitudinem in iudicio

Bonitatem in affectu

Strenuitatem in effectu

Sobrietatem in uictu

Mansuetudinem in conuictu.

Sed econtra quando peccauit cecidit sagacitate in hebetudinem. A rectitudine in curuitatem. A bonitate in maliciam. A strenuitate in segnicie. A sobrietate in ingluuiem. A mansuetudine in atrocitatem. Nota ergo q; non potuit reuocari. In sagacitatem nisi per sollicitudinem uigilantie.

In rectitudinem: nisi per simplicitatem innocentie

In bonitatem: nisi per sinceritatem beniuolentie

In strenuitatem: nisi per promptitudinem obedientie

In sobrietatem: nisi per austeritatem parsimonie

In mansuetudinem: nisi per tractabilitatem tolerantie

Propter renouationem ergo hominis ab hebetudine in sagacitatem: per sollicitudinem uigilantie offerebatur passer: Leuit. decimo tertio. unde ps uigilauit & factus sum sicut passer solitarius i tecto. Et hoc est primum. Propter secundum offeriebantur columbe: Leuit. decimo tertio. Et Matth. decimo. Estote simplices sicut columbe. Propter tertium offeriebantur turtures sincere & fideles in diligendo: unde hic dicitur: par turturum.

Propter quartum offeriebantur boues siue uituli & uacce que sunt animalia obedientia: Prouerbi. decimo quinto. ubi non sunt boues presepe uacuum est. Propter quintum offeriebantur capre siue hedi: que sunt animalia habentia pilum lectum & cibum asperum: Can. quarto. Capilli tui sicut greges tonfarum: que ascenderunt de monte galad.

Propter sextum offeriebantur boues & agni: q; sunt animalia mansuetissima usq; ad mortem: Mat. x. Ecce ego mitto uos sicut oues in medio lupoy. Quia ergo oblatio christi hec omnia nobis restituit: quia sunt.

Sollicitissimus in uigilantia ad modum passeris
Simplicissimus in innocentia ad modum columbe.

Sincerissimus in beniuolentia ad modum turturis

Promptissimus in obedientia ad modum bouis
Austerissimus in perfimonia ad modum capre
Patientissimus in subinentia ad modum agni.
Ideo in omnibus oblationibus prefiguratus est.

Attende autem q; quedam dicebantur sacrificia: & hec proprie erant de animalibus. Nec an octauum diem natiuitatis sue poterant offerri. Nec eadem die mater & fetus eius. Quedam proprie dicebantur oblationes: & he erant de materia sicca: ut de simila: pane: & thure: & panes uel cocti i dybano: uel in craticula: uel in sartagine: uel in aqua: & illa dicebantur lagana oleo lita. Aliquando fiebat oblatio de liquidis: ut uino & oleo: & si prope dicebatur titatio. Scriptura tamen indifferentem utitur aliquando his uocabulis: dicebatur autem hostia de animalibus ab hebreis que offeriebatur ad hostium tabernaculi: uictima a uinciendo: quia ducebatur uincta. A gentibus dicebatur hostia pro hostibus uincendis: uictima pro iam uictis. Mel autem & fermentum nunq; domino offeriebatur. Sal autem semper. Et si offeriebatur ouis: cauda offeriebatur cum adipe. Quia nunq; carnalis delectatio & maligna corruptio possunt deo placere: discretionero omne sacrificium condit & simplicitatem innocentie: deus semper perseuerare precipit.

Erat autem diuersus ritus offerendi animalia uolantia & gressibilia. Nam gressibilia offeriebantur a sacerdote detracta pelle: artubus in frustra concisus: quibus lotis cum capite & pedibus & intestinis adolebat omnia super altare in holocaustum. Et hic reputatur modus offerendi opera uite actiue. Hoc adiuncto q; omnis adeps qui est pinguedo intestinorum diuini est iure perpetuo. Et sunt tres adipēs. Adeps uitalium. i. cordis & uentris: adeps epatis siue icons: quod reticulum dicitur. Et adeps renum: & hic semper adolebatur domino cum renunculis. Vbi attendendum q; omnis dilectio que per adipēs & omnis spiritualis generatio que per renes est domino adolenda. Oblatio autem auium fiebat hoc modo. Confringebat sacerdos collum sola manu. Non enim licebat leuare ferrum super auem: & retorto capite sub ascella: ungue autem colli ubi fractum erat rupebat effuso sanguine circa crepidinem altaris uesiculam gutturis & plumas proiciebat ad orientem in locum communem: confractisque ascellis manu adolebat ea super altare in holocaustum & cetera. In his attende modum oblationis & purificati-

onis uite contemplatiue: ad cuius contemplatio nem semper debet mens alas infringere: ne temere offeratur: collum rumpere ne nimis presumptuose iungi xpo capiti reputetur. Nō tñ ferro sed manu: quia non diuisione peccati: sed operatione humili: ubi & ungue sue insensibilitatis in experientia diuinorum fundat sanguinem sui carnalis affectus: quem forsitan hūit: in diuinis gustibus. Et uelut sculam gutturis: i. tumorem proprie reputationis ex gustibus diuinis: & plumas uolatus contemplationis in speculationibus altis: pūciar ad orientem in locum cinerum: i. anihilet per sue fragilis origis & debilitatis respectum. Et sic totam suam contemplationem incinerat in se & deo flāmeam adoleas super altare: i. super xpm iesum: ab ipso: & in ipso: & per ipsum omnia recognoscens. Ipe enim est altare nostrum: & sacerdos & hostia: sacrificiū: oblatio & libamen. Ipe quidem sacrificium animalium ut dictum est supra: hostia per quam celum intrat & hostis superatur: uictima quia uictus pro nobis nos uictores efficit: & hostia pacifica: quia pacificauit per sanguinem crucis sue que in celis & que in terris sunt. Saluatoris hostia: quia saluum fecit populum suum a peccatis eorum: hostia holocausti: quia ignem uenit mittere in terram: & seipsum totum flamma amoris accendit. Ipe holocaustum animalium gressibilem p opera actiue: quia cepit iesus facere & docere. Ipe holocaustum auium per actum contemplatiuum: quia resplendit facies eius sicut sol. In ipso enim omnis adeps cuiuscunq; pinguis deuotionis: in ipso oīs remniculi cuiuscunq; spiritualis regenerationis. Ipe caput & membra omnis stricte compaginationis. Ipe sanguis omnis digne asperionis septenarie: quia septies fudit sanguinem. Ipe est altare sacratissimum quod non alterius sanguine expiatur: sed proprio sanguine: nō tā asperitur q̄ q̄nq; largissimis fluuiis irrigatur. Et i omnibus membris & atthomis corporis sui in p̄p̄rii sanguinis sudore lauatur q̄ uera libatio aridore: quanta compassione est cogitandum q̄ membra tua sicca omi humore uitali: & arefacta euacuatiōe sanguinis tui in altari crucis multipliciter obtulisti in simillā puritatis. In panem propositionis qui se per nostro appetitui est gustandus: panis coctus i dlabano absconditiōis per incomprehensibilitatem amons qui te in corde decoxit: panis affatus in craticula per publicum crucis supplicium: panis frigus in parella stridens & strepens per dolosi clamoris suspirium longanimitate dilatātū. Thus sua uissimi odoris per non interruptum tue deuotionis interne & ante conspectum diuitatis tue imensum. Sal sapientie & discretionis semper excludēs superfluum & diminutum: & ad omnia discretissime tuum circumferendo respectum. Quia autem mel dulcedinis infecte & fermentum corruptōnis maligne in te solo & purissima matre tua bone iesu non fuit.

Tu uitula ruffa pro peccato summi sacerdotis

Tu hircus immolatus pro peccato principis
Tu uitulus pro peccato synagoge uel populi
Tu capra pro peccato cuiuslibet singularis filii
Tu hircus immolatus in die expiationis per supplicium.

Tu hircus emissus in desertum celi per actum ascensionis. Et ideo non immemto hac una oblatiōe omnes cenomiales oblationes ueteris testamenti te ipsum figurantes complesti & euacuasti: & in oblatione tui que hodie est inchoata: & in tua sacratissima morte est completa consumasti in eternum sanctificatos. De his autem oblationibus habetur: Leuit. primo secundo: & vi. quasi per totum. Circa quartum. s. circa alias personas que processione in integrant hodiernam: debes attendere quod tibi dictum est supra. s. q̄ per manifestationem in presepio pastoribus figurabatur noticia boni iesu facta conuēse ecclesie de iudeis: per manifestationem factam hodie significatur plena manifestatio xpi in fine temporum: scienda iudeis simul & gentibus in renouatione euangelici status.

Vbi nota q̄ relinquitur stabulum & animalia: & uenit ad templum quod est in hierusalem: purificatur purissimus: quasi extraneus: presentatur filius quasi seruus: & redimitur omnium dominus. Recipientes cum ueniunt in spiritu in templum: non qualescunq; sed senes communem salutem expectantes: iesum manibus baiulantes & deuote cantantes: & ipsius iesu plene cognoscentes ruinam in reprobis: & resurrectionem in electis: contradiotionem in actibus malis & transfixionis gladium in affectibus matere compassionis. Qualia sunt ista hierusalem castigauit te dominus: qui usq; nunc te dimisit in stabulo cum bestiali caterua. Sed beatus ero si fuerint reliquie cordis mei ad uidentiam claritatem sancte ecclesie: q̄n iesus non in ter bestias iacebit in stabulo: sed in medio templi dei sancte senectutis manibus baiulatur: & in contemplationis iubilo mortificatis actibus destructiuis qui non sunt uita sed mors iubilatur i pacis dulcore. Vis uidere uirginem cum paruulo iacētes in stabulo cum ignorantia bestiali: uide ueritatem auctoritatis & confessionem fidei stare modo i medio ecclesie stabilitate in simo temporalium: in stercore carnalitatum. In seno spinoso: ubi sunt sentes discordie. Rixe. odia. Inuidie pompe superbie: auaricie: & pessime symonie. Ofentes horrende sic dicte: quia uestro acumine sentire uos facitis. Quo stupendo & diabolo miraculo isēbiles facti estis. Nam que cōsueuistis pungere: nunc uidemini delectare. Nam prelati miseri: & clerici lasciu: religiosi defidiosi esse sub sentibus delicias computant: & iam sensu spiritali perditio his sentibus lacerati: litarigico morbo sopiti: nequa q̄ de p̄m̄diōibus cōqueruntur. In quibus ecclesia gemit & dicit. Vulnerauerunt me & non dolui: percusserunt me & non sensi: tulerunt pallium meum custodes murorum &c. O q̄ proprie dicit custodes murorum: non

animarum: quia non uidentur prelati spiritualium carnisatum: sed diuitiarum & pomparum temporalium habere custodiam: qui nec dolent uulnera peccatorum: nec se sentiunt trahi ad infernum. Et hi tulerunt sancte ecclesie pallium: quia eadem abstulerunt uite chnisti & sancte conuersionis amictum. Sed utinam stabulum uacuum esset a bestis. Sed ibi est bos castratus: quia ibi est status prelatius: qui cum debeat esse castratus a generatiōe carnali & affectu temporalium amicorum: qui adhuc diabolo faciente recuperauit testiculos: & a spiritali generatione fidelium patitur castrationem. Iugum domini suauē & sanctum in supportatiōe pauperum & inopum: & in consolatione tribulationum fidelium: reiecit bos iste cornupeta feris & uulnerans non consolans: & iugo mundi & diaboli ad supportandum. s. onera omnium carnalium suorum propinquorum & ad sustinenda exercitia querelarum: & discordias partium captiuatas cetices undat: utq; ruminat bos iste excellentia amicorum ditationem: nepotū discordias & maligna consilia partium scindit ungula: utinam carnem totam propriam scanderet & nō plebem subiectam. Aliter etiam per prudentiam carnis perscindit suā maledictam ungulam in terrenam astutiam contrarius nostro emanueli: quia hic bos didicit i suis malignis consiliis reprobare bonum: & eligere malum. Satis hec sentiunt in multis regionibus misere ciuitates talibus impositionibus & pastorum tyrannia quassate. Sed & asinus peculatiōe non deficit nostro stabulo: qui quanta stoliditate ignorantie sacre scripture sit pressus: magis gemendum q̄ referendum. Sed & non uacat ab astutia asinina: cuius in hoc dicitur esse cautela ut iuxta sepes & muros diuertendo: uel onera deponat eorum confractōe: uel sepe pedem sedentis allidat. O cum quanto est gemitu referendum: quia quodocunq; tales asini uolunt onerari curis uiduuarum: uel pupillarum uel emendationibus peccatorum ad materias suas & sepes spinosas diuertunt: asserēdo se esse occupatos in cōsiliis & magnis negotiis castrorum & uillarum & in curis sue carnis & in gurgitationibus suis edendo & dormiendo: quibus tanta occupatiōe inherēt q̄ ahimarum onera que portare deberent conterunt & allidunt. Discute per templa: respice altaria: uideas aulās & cameras & uidebis eorum habitacula regum apparatus. Si respicias templa apparebunt in multis locis stabula iumentorum. Si cōsideres apparatus mēlarum domicellorum: equorum & aliorum que spectant ad mundi pompam: & discurras per dioceses & superioribus comparares paramenta altarium calices & corporalia & modum sacerdotum: & omnia que spectant ad diuinum cultum: uidebis q̄ in istis corpus iporum prelatorum uidetur factum templum. Templum autem dei quo ad eius cultum ut stabulum inquinatur: unde talis recte uidetur asinus diabolo cui baitum suum impouit ad infernalia onera cum sua

uitate portanda: hec pro malicia huius temporis de qua magis est flendum q̄ referendum: quia nihil remansit in statibus in ista ecclesia quod non sit quo ad uite deformationem corruptum: & quod non in bestialitatem degeneret iumentinā. Sed altius attollendo aspectum ad perfectionem futuram in ecclesia renouanda apparet si quis sciat contemplationem scripturarum mysteria q̄ tempus ecclesie de gentibus: quod per duas spirituales generationes extenditur respectu perfectiōis cumulade: quā expectamus: tam in claritate luminum: q̄ in ardore affectuum: q̄ etiam in plenitudine omnium carismatum: uidetur quidam attributus puenlis infantie: respectu senilis prudētie: & quasi quoddam stabulum plenum bestis & seno spinoso propter defectum temporalium & ignorantiam clericorum respectu paupertatis euangelice renouande: ut mento iste status respectu prioris templum domini dici possit: quia iste status purificatur ab amore distractione temporalium & eleuatur quantum licet in carne passibili per contemplationis excessum in ecclesie triumphantis occursum: illustratur per diuinum radium ad cognoscendum uerum lumen iesum & eius perfectissimum statum in utriusque textu inclusum: & ipsum in manibus uite conformis bauulat per strenuissimum actum. Vnde & spiritu sancto singulariter dicitur status iste repleti & in seruore spiritus in templum christi uite adduci: propter quod & persone hodiernae. Symeon & anna singulariter commendantur. Ecclesia enim illius status digna erit commendatione: & erat senilis maturitatis experientie & dantatis mortificationis uanitatis mundi & carnis iubilationis contemplationis interne quietis: & omnia in christo possidens a seipso deficiens in ipso uidebitur totaliter transformari: & continue ruminabit christum ihm ut summam perfectionis status & semetipsum ut sentinam omnis defectus. Et hoc optime ostendunt uerba cantici Symeon: in quibus mystice comprehenduntur omnia supradicta & multa alia & totius solennitatis materia. Nam hoc festum ut ex supradictis patet est ex quattuor principalitē dedicatum scilicet.

Ex huius senis gratulatione

Diuine prolis oblatione

Probate anus testificatione

Munde uirginis parturitione.

Et secundum hoc festū nobis pponit i exemplū serenissime tranquillitatis. Suauissime iocunditatis profundissime humilitatis. Ad hec autem declarāda in quatuor uersiculis cantici introducitur bñdictus iesus in primo uersu ut pax tranquillans mētes simplicium. In secundo uersu ut salus corroborens & aians uires debiliū. In tertio uersu: ut lux clarificans corda contēplantium. In quarto uersu: ut gloria magnificans statum humiliū. Exemplum Pacis est in senis congratulatione. Salutis in prolis oblatione

Luminis in anus probatione
 Glorie sublimitis in uirginis purificatione
 Conemur ergo & nos gustare spiritus primitias: ut
 preoccupemus faciem domini. Experiamur in nobis
 quid sciendum est dei munere in uniuersali ecclesia
 Expectemus ut sit in nobis
 Pax tranquilla
 Charitas fecunda
 Suauitas iocunda
 Humilitas profunda
 Dicit ergo: Nunc dimittis: ubi dicitur xpus ut pax
 tranquillans. Est autem ista pax ut dei uoluntas fi-
 at in nobis ad quam habendam oportet nos dimit-
 ti a duplici malo uinculo amoris & odii quo i qui
 etatur mens cuiuslibet turbati. Aut. n. inquietatur
 quis quia i se & in amico non habet quod uult. s.
 qualemcuq; prosperitatem. Et habet quod non
 uult. s. persecutionem ab illo uel prosperitate in alio
 Et ut aperte loquar mens carnalis desiderat in se &
 in amicis prospera: & nulla aduersa. In hoste oia aduer-
 sa: & nulla prospera: qd si fecus accidat uel turbat uel
 perturbatur. Ab hoc ergo oportet dimitti animu
 qui ad quietem inspirat & aspirat: ut. s. se & oia a
 se amata diuine uoluntati subiiciat: & omne quod
 carnaliter diligit dimittat libere propter deum: ut
 & corpus & anima dimittat regi secundum diuine
 uoluntatis cursum & magis se habeat suspectum in
 consolationibus sibi uel suis datus: q in tribulatio-
 nibus illatis: & omnem quem patitur persecutorē
 ppter deum: & secundum deum appetat prospera
 cum letitia: & odiat pati cum tristitia: & istud est
 illud odium sanctum anime sue idest uoluntatis ani-
 malis: quod requiritur ad christi discipulatum cum
 dicit. Si quis uenit ad me & non odit & cetera. Et
 hoc est amicum diligere in deum: & inimicum p-
 pter deum: unde & anima secure perit pro inimico
 prospera: & hilariter sustinet: uel ad minus patienter
 in se & in amico aduersa. Ad sustinendum autē
 tranquillā inimici prosperitatem: & illatam aduer-
 sitatem: ab eo: duo possunt te inducere. s. dei con-
 formitas: quia deus ipsum sustinet: imo qd plus
 est ipsum te: & tuos tribulari iubet: licet enim nō
 iubeat ipsius peruersam uoluntatem: tamen ipsius
 uoluntatis effectum prout pertinet ad tuam tribu-
 lationem. Quod attendens dauid patientissimus
 cum sibi malediceret. Semey. ii. Re. xvi. dixit domi-
 nus precepit ei ut malediceret dauid. Et q ista sunt
 occulta dei iudicia: imo in electos bñficia: ideo sub
 iunxit dauid. Et quis est qui audeat dicere: qre sic
 fecerit: dimitte ut maledicat iuxta preceptū domi-
 ni. Secunda ratio patientie est consideratio in fra-
 tritatis proximi & sui: debet enim mens confide-
 rare q prona est humana miseria ad lapsū experi-
 entia sui. Ideo offendēti proximo magis debet cō-
 pati q irasci. Due rationes sequentes non solum cō-
 cludunt patientiam in aduersis: sed letitiam & de-
 lectationem respectu inferentis potissime: quia ois
 anima peccatrix purificatione indiget: que proprie p-

tribulationem habetur: debes ergo aduersitatē tibi
 diligere tanq necessaria inferentem
 Ipsa ē enī tuus barbiton: s. q. radit superflua
 Est tuus lotor: q. purgat inmundā.
 Est tibi insuflator q. tui peccatoris intima calefacit
 Est tuus reductor ad deū a quo eras dispulsus
 Vides ergo quāta bona tibi ministrat: debes er-
 go eū tenere: diligere: non: odire. Quod si dicis
 ex his argumēto culpam non purgo: irascaris cō-
 tra teipsum: q. hoc est tue impatientie: non illius i-
 iure. Sicut si ex bono cibo tibi ministrato stomachū
 dolere contingat. illius autem malam uolūtatem
 debes deo dimittere iudicandam & operationem
 illius tibi uilem a deo transmulsam tanq dei bene-
 ficium acceptare. Secunda ratio est quia sicut aia
 peccatrix indiget purgari: ita indiget p. moueri: p
 motio autem est accedat ad similitudinem christi:
 quod quidem tibi facit precipue tribulationū mul-
 tiplex quadratura: unde tibi est tribulator. Sicut ar-
 tífex quadrans: & in te sculpsens christi figuram: ut
 merearis in superno edificio collocari. Est faber op-
 timus qui tibi fabricat coronam: qui quot in te tri-
 bulationes donat uel in aliis: tot in tua corona lapidi-
 des preciosos locat. Quid ergo tam utili labori nō
 debes secundum preceptum diuinum orationis sti-
 pendium: & delectationis effectum? Ad hec ad-
 das unum propter quod debet esse omni mente
 dulcissimū inimicum diligere: quia christus cui ni-
 hil possumus redere pro his que pro nobis sustinu-
 it: hoc a nobis petit & precepit & paternam simili-
 tudinem promittit: cū dicit. Diligite inimicos ue-
 stros. benefacite his qui oderunt uos: orate p. per-
 sequentibus & calūnantibus uos ut sitis filii pa-
 tris uestri. Et concludit. Estote ergo perfecti & cet.
 O anima misera quid uadis querendo: hec audi-
 ens a iesu tuo: Euiserare in dilectiōe inimici: que
 tibi tanta bona facit: q. ad similitudinem diuine p-
 fectionis adducit. Et erubescere de cetero ipsum uo-
 care inimicum. Sed illum uoca inimicum qui tuū
 nutrit carnaliter affectum: Non autem ad ista perti-
 gere poterit qui temporalium loculos uel proprie
 uoluntatis possidere cupit. Et ideo non potest ad
 pacem attingere qui non uult per paupertatē euari-
 gelicam esse imitator & professor christi uite. Prop-
 ter quod cum dixisset. Nunc dimittis seruum tuū
 domine: addidit in pace incarnati uerbi: per cōuer-
 sationis exemplum. Et ideo hec mentis quietudo
 omnem conscientie stimulum excludit: non extin-
 guendo ueritatem in conscientia. Sicut dicit illa ca-
 terua diaboli: que spurcias innominabilis imō-
 ditie operans dicit in eis quiescende tanq in operi-
 bus naturaliter delectatiuis: & in usu mēbrorum a
 creatore conditorum. sed de hoc alias quia istius
 secte & pessime nomen est mors: & sequitur eam
 infernus. Non enim ille est usus mēbrorum: sed
 abusus pessimus. Nec mulieres sunt communes
 secundum sectam odibilem pessimi. Nicolai: cuius
 maliciam isti imitantur: & addunt horrenda: q. sūt

magis silentio occultanda. Hec autem mentis
 tranquillitas, & priuatio remorsus est conscientie p
 maximam innocentiam uite: non solum fugiēdo
 delectamenta illicita: & diuinis preceptis phibita:
 sed et temperatissime utendo concessis: & tanta re-
 pletur suauitate celi & obedientia diuini beneplaci-
 ti q. horret omne delectamentum sensituum: qd
 secundum dei mandatum aut consilium non est re-
 ductibile & reductum in deum. Et non solum uitat
 mortale peccatum & frequentiam uenialium: sed
 omnino nullum ueniale uult committere ex deli-
 berato consensu. Quod si aliquando in hoc ruat
 multum se ex hoc in cōspectu dei uilificat. Hec
 itaq; pax & tranquillitas mentis supponit exclusio-
 nem amons & odii inordinati respectu sui & pro-
 ximi. Supponit exclusionem delectamenti sensiti-
 ui: nisi quantum est necessarium sustentationi natu-
 re. Et in isto multo magis fruatur deo: q. illo iustan-
 tino. Supponit etiam clausuram sensuum: ut non
 rumores querat: sed audire fugiat: & spectacula alia
 omnia quecūq; possunt mentem trahere per diuer-
 sa. Quiescat etiam respectu diuinorum benefi-
 ciorum in suo presenti non distracta per uaga desi-
 deria: que menti occurrunt & respectu boni. Et
 attende q. labor stultorum affligit eos qui nesciūt
 per orbem pergere. Vnde est hoc q. tot perfectio-
 ni insistere se dicunt: & tam pauci sciunt eam inue-
 nire: Certe hoc est quantum ego possum imperfe-
 ctus agnosceret: quia sepe sub spē maioris boni di-
 strahuntur: & non humiles in seipsis nesciunt cole-
 re donum receptum: & deo de ipso gratias agere:
 nec requiescere sub dei uoluntate: sed inordinatis
 appetitibus inquietantur propria affectiōe. Hic
 autem status tenet mentem sub deo mortuam &
 nihil ab eo uult recipere nisi quod uult dare preter
 exclusionem peccati: quia in peccatis nō uideo pos-
 se esse quietem nisi mortiferam. Ad hec autem
 ipsum inducunt tria. Primum est recognitiō sue
 indignitatis: quia omni dei dono quantumcuq;
 modico reputat se indignum: & semper uidet se
 deum impugnare sub donis receptis: unde & sibi
 dicit. Quia temeritate audeo maiora appetere: qui
 in donis receptis nunq me uolui exercere? Cogita
 quomodo recogitasti. Qui te creauit rationis capa-
 cem. Qui ad suam noticiam adducere uoluit. Qui
 pro te deus summus ad tantam uilitatem descendit
 & in tua natura tam dura sustinuit. Quid plus
 petis ab illo a quo tanta recepisti: tot sceleribus ir-
 retita: & sic dum anima resilit in propriam paruita-
 tem contentatur sub domini uoluntate. Secun-
 dum quod eam reddit quietam est maxima estatiō
 omnium que sunt dei. Caritas enim que charum
 tenet amatum quando leuatur ad eius contempla-
 tionem uidet eum tam immensum: q. omne bo-
 num suum intuetur ut quoddā pelagus: unde cre-
 do q. non est ita minimum dei donum: quod si ani-
 ma ruminaret illud cum gratiarum actione ipsam

non induceret ad feruorem: & per augmentum sui
 non excluderet omne peccatum? Debet etiam
 anima peccatis obnoxia considerare q. magnum
 dei donum est: q. deus eam non permisit maiori-
 bus sceleribus infici: & non deo attribuire sua pec-
 cata dicendo. Quare me sic reliquit: & quare me sic
 cadere permisit? Et deo impropere inodica bo-
 na que facit: ac si essent sua: dicēdo. Ego dimisi mū-
 dum: & studeo imitari christum: & nō quero ab eo
 nisi seipsum: & tamen me dimittit siccam & aridā
 & ois sue dulcedinis inexplē: & tentationibus me
 subiicit: & in peccatis cadere me permittit. O mi-
 sera anima non est iste sermo q. misericordiā puo-
 cet: sed furorem & iram & indignationem addu-
 cat. Et hec est causa quare multi qui se dicunt perfe-
 ctionem insequi: & decidunt & nūq eam attingūt:
 nisi modum conuertant loquendi & sentiendi. In-
 tra ergo uiam perfectionis anima misera: & uerte
 lamentum tuū super te & deo gratias agas: nō itro-
 ges iniurias nec causeris q. aliis bona faciat: sed di-
 cas. Stupro & admiror q. deus pre ceteris uicinis me
 melioribus me de mundi profundo elegit. Stupro
 q. mihi indigno dedit affectum sequendi se &
 desiderandi sue passioni configi. Stupro q. me se-
 pius cadere non permisit. Ideo q. infinite gratie sint
 tibi inestimabili dono tuo. Multum ego bene di-
 gnus sum: ut omni peccato succumbā: quia non
 cognoui tuum lumen gratie: quo me dignatus es
 illustrare ut cognoscerē te inestimabili amore mei
 serulē assumplisse naturam: & mortē pertulisse tā
 durā. Dico tibi aia si hac uia incesseris: cito deus
 dissoluet a te colligationes impietatis: & tollet pec-
 catorū tuorū fasciculos deprimentes: ratio autē ma-
 xima quietudinis meae ē q. anima que sic de deo i
 bonitate sentit non dubitat quin eā dominus ue-
 lit ad uitā eternā. Et hoc reputat tantum donum
 & tam gratuite datum: & ita congrue a deo dispo-
 situm in merito christi iesu: quod nihil uult nisi
 quod in eo disposuit: & eo loco: tempore & mo-
 do quo in ipso benedicto iesu eternaliter dare de-
 creuit. Non est autem hoc sentire presumptionis:
 sed profundo humilitatis: que est i suo sentimēto
 magna nimis ut & semper se reputet indignam: &
 tamen propter meritum christi iesu non dubitet
 huiusmodi bonitatem dare diuinam. Cuius hu-
 militatis signum est: quia semper proficit in imita-
 tione christi uite: & in fuga omnis culpe: & q. ni-
 hil timet nisi laqueum diuine offense: & quantum
 necessitatis nature sue patitur cōstringit delectamē-
 ta sue partis sensitue. Sed que semper uultambu-
 lare in relaxatione uite sue: & in appetitu pro-
 motionis mundane: & non curare de perfectio-
 ne regule promisse: si cum hoc reddit se securam
 de perceptione eterne glorie: hoc uere est pre-
 sumptionis temerarie: & cecitatis decepte.

Tertia ratio principalissima quietis & des. deni
 stabiliti & que supplet defectum precedentis ē q.

talís aia nihil scit se í se nec diligit se í se nec ppsse: sed totam í xpo se sentit & diligit: & iesum chnístú putat suum sumum bonum: & ideo in eius beatitudine iam beatam se sentit. Et quia uidet qd chnístu iesu nihil in eternum potest deficere: nescit qd plus habeat desiderare: quia in ipso se sentit deum & omnia possidere. Et ideo status talis anime e iubilare in gloria dei & chnísti hominis: & de hoc cõtinue laudare & magnificã beatissimã trinitatem: de se nihil cogitare nec appetere nisi qd deus eã lo- cet in chnístu iesu: Appetit non effectione reciproca boni proprii: sed pro complemẽto diuini beneplaciti. Et hã ad nihil aliud studet: nisi ad reformandum in se similitudinem uite chnísti secundum in fluxum cõmotionis dei. Nec decipitur sicut multi: ut uelit sequi proprium appetitum sub spe maioris honoris dei & utilitatis proximi: qd in hoc ipsa cognoscit qd est summus honor dei in seipsa: qd ipsa mortua iaceat sub diuina uolũtate tanq̃ summe obedientissima in nullo rebellans. Et ideo iubilat primũ uersum. Nunc dimittis seruum tuum domie. s. solutum ab omni amore sui & plene subiectum tibi. Secundum uerbum tuum idest secundũ similitudinem ad tuum uerbum iesum incarnatũ: in pace idest in mentis plena tranquillitate. Et hec e doctrina pauli subtiliã íserta í oibus epistolis suis. De hac pace dicebat iesus xps. Ioãnis. xvi. Pacẽ relĩ quo uobis: Pacẽ meã do uobis. Et de hac apostolũ. ii. Cor. xiii. Pacem habere: & deus pacis & dilectionis erit uobiscum. Ad hanc hortatur ad hebreos xii. pacem sequimini cum omnibus & sanctimõia sine qua nemo uidebit: deum unde & de his dicit. Ber. Obsecro pacis osculo senex in pace relinquit̃ prenuicians tamẽ chnístum in signũ positum: cui contradicetur. Omnino uerum est: quia contradicatur signo pacis ab his qui oderunt pacẽ: que qui dem pax datur solum hominibus bone uolũtatis quibus uera pax est a dei uolũtate: non ad dãdum sub spe cuiuscũq̃ boni. Sic ergo patet quomõ chnístus iesus est pax tranquillã mētis supplicũ. Secundus uersus est in quo chnístus introducit ut salus corroborans mentes debiliũ in quo est magnum charitatis icendium: quando attenditur qd pro omnibus oblatus est in precũ. Et in hoc est ratio pacis predicte istud salutare precũ continue in tueri. Quia inquit: uiderunt oculi mei salutare tuũ. Ideo dimictor in pace q̃ excuperat omnẽ sensum.

Et hã attende si uis in pace dimitti: oportet te cõtinue in contuitu iesu chnísti & suorum operum exerceri: ut studeas nil aliud cogitare. Et hoc est radix & ianua omnis perfectionis: & í hoc debet eẽ sumũ studium: ut semper ante oculos mentis tue aliquãtens teneas chnístũ iesu uel aliquẽ eius actũ. In hoc certe studio edomatur concupiscentia: infirmatur gula: corripitur lingua: & excluduntur quasi sine labore omnia uicia. Qui autem particulariter uult laborare ad aliquod uicium corrigendum:

sine hoc studio multum laborabit & forte parum uel nihil obtinebit: & propter hoc oporteret refrinari appetitum superuacuum: qui nõ ex cõtentus cogitare de chnístu: uel de suis minimis: nisi ferat̃ in altis radices sue diuinitatis. Et hec fuit causa q̃re multi tuerunt a uia ueritatis: quia nescierunt í chnístu humiliter exerceri. Nihil est enim in openibus uite eius ita minimum quod si ponderetur modo debito non debeat diligenter anime satiare appetitũ: imo quando descendit in eius uiliora: ut qd infãriles necessitates: & egestiones nature patiebatur puer deus ligatus in fascia: tantum obstupescit & admiratur qd magis delectat animam amoris experientia: qd propter ipsam deus talia sustinuerit: qd qd spiritus seraphicos í celo creauerat. O anima mea immergere tota í has uilitates a deo assũptas & scias qd eas in eternum non sufficis contemplari & hoc est contemplari altitudinẽ hominis chnísti.

Quantum enim deus descendit: tantum assumptum hominem exaltauit: & extali descensu boni iesu omnis sublimitas electorum exiuit. Quomõ autem debeas exercere te í uidentem iesum salutare tuum: quere ista í tractatu de cruce perfectorum. Ille igitur exercetur in cruce iesu: qui ipsum iugiter reuoluit ante oculos mētis sue: & qui moleste fert quando aliquid aliud siue affectuum siue delectatiuum occupat mentem suam. Quod si contingat: statim manu sollicitudis abiicit & purgat. Et hic est qui dicere potest. Quia uiderunt oculi mei salutare tuum iugiter contemplando xpi presentia & in omnibus chnístum iesum q̃tumcũq̃ mihi secundũ sensum displicibilibus operari salutem: uidet enim expresse anima que sentit dei bonitatẽ quicquid deus permittit: uel facit totum secundũ illas eternas leges cum electo paulo salutare. Et anima transformata in chnístum in omni electo saluato reputat se saluam. Et de omnibus ut de salute propria deum laudare & magnificare: non cessat: imo quod stupendius est uidet dãnationem reprobog ad suam cooperari salutem. Et quia í eis iugiter uidet horrorem diuine iustitie & chnísti hominis: & amore inflãmari electorum: ideo in eis contemplantur iesum suum optimum salutare. Maximũ autem signum qd anima est ad ueram salutem adducta est: quando est nihil in sui cordis scrutinio í uenit se timere nisi de iniuria & offensa dei: & uoluntatis proprie complacentia in tantum qd etiam ipsam paradisi gloriam nõ diligit propter suum cõmodum: licet sic eam diligere liceat: sed solum propter diuinum beneplacitum: ut í ipso: & de ipso eẽ num decretum diuini consiliũ in chnístu iesu merito & primo compleatur. Et hoc nõ est se uidere: sed domini salutare. Procul est ab hac mente omnis inuidia: que recombens in nouissimo loco in nuptiis dilecti felicitus se beatam reputat in capite suo chnístu: & ía quolibet eius membro: q̃ í semetipsa. Et hoc quia diligit bonum in quantum honum eẽ

non in quantum proprium: & semper in proximo e limat maius bonum: q̃ in seipsa: & magis dei honoratiuum: ac per hoc securius delectatur in bonis aliorum: imo in illis se uidet dona altissimi possidere sine defectu: & in seipsa semper conspiciat collatorum donorum impiam destructionem. Hec anima nisi sue malicie irasci non nouit: nec in se un de gloriari debeat conspiciat sed unde cõfandi: propter quod omnibus desiderat subici tanq̃ dominis suis: chnístum in illis conspiciens & nulli patit̃ se proponi. Hec nullius rei est auara nisi diuini honoris: quia nunq̃ sibi uidetur: qd a se: & í se possit debite honorari. Omnia enim alia arbitrat̃ ut stercoza: & terrena implicata reputat impedimenta & detrimenta: ut chnístum expedite teneat: & nullus rei sollicitudine implicata. Et quia etiam omnium aliorum necessitates supplere satagit: chnístum in eis indigentem conspiciens: & in propriis penuriis tanq̃ in crucis chnísti conformibus delectari: propẽ quod nulli rei parcat qui eas effundat liberaliter ad aliorum indigentiam subleuandam: & í omnibus ipsa patitur eorum molestias: & reficitur in consolationibus eorundẽ. Procul etiã ab hac anima ois accidia & desidia: quia semper uellet occupari in dilecti iesu contemplatione continua: uel in obsequiõsa suppletionem uilitatis & necessitatis chnísti mēbrorum: semper í scala ueri iacob chnísti iesu uel ascēdens in deum: uel descendens ad proximum: etiã sit in hac anima admirabilis status: ut a leuatio contemplationis in chnístum in flãmẽt actionem ad proximum: & humilis inclinatio & fructuosa occupatio proximi eã altius eleuet in admiratione sublimitatis & dignationis dei. Et sepe sic per chnísti transformationem mirabilem & gratiam datur isti anime efficacissimũ donum quo actio contemplationem eleuet: & contemplatio roboret actionem. Quod maxime ex hoc contingit: quia í omnibus uidet chnístum & in omnibus chnístu mistrat: quẽ semper in omnibus actiõibus ut finis deo homini cui in membris seruit sedule contemplantur. Hec excellentissime fuerunt in chnísti matre & í apostolico statu post eam propter quod: operatio manuum & sollicitudo ecclesiarum pauli: contemplationem sustulit non despexit. Et licet í aliquibus qui non ad tantum ascendunt successiue ista in anima bus suis fiant: non tamen est mihi dubium aliquibus animabus fore collatum: ut simul í actum cõtemplationis & strenue actionis ferantur amati iesu diuinitatis participio qui simul comprehẽsor extitit & uiator. Procul est ab hac anima omnis delectatio gulostatis & lasciuie: que sic est intenta cõtinue delectan solum in chnístu iesu qd etiam licita delectamenta fugit ne eam distrahant a dilecto. Et hec omnia contingunt in anima ex beneficio iesu chnísti: quando oculi eius ipsum iesum contemplantur iugiter domini salutare. Hoc fuit figuratum in monte transfigurationis. Mat. xvii. quando pro

stratis discipulis haud dubium: quia proprie fragilitatis experientia tacti a chnístu iesu tactu inq̃ transformatio in se leuantes oculos neminem uiderunt nisi solum iesum. Sequit̃ tertius uersus. Quod parasti: ante faciem omnium populorum: lumẽ ad reuelationem gentium: hic enim uersus sententia terminatur: licet & alio modo terminari possit: ubi notatur exemplum suauitatis quia inducitur xpus ut lux clarificans aspectum contemplatiuum: ubi in chnístu iesu introducitur fuisse

Actio prompta

Exemplatio clara

Claritas diffusa

Et ex his. Illustratio perfecta. unde & exemplum uidue perficitur prophie que longo tempore í actiõne prompta: & ad exemplaritatẽ perfectionis adducta omnibus propinabat chnístu lumina presentia paruuli iesu: qui uera lux e interius illustrata: unde dicitur uidua usq̃ ad años. lxxxiii. seruies deo ieiuniis & obsecrationibus die ac nocte. Ecce actio prompta. Et hã ipsa hora superuenit in templo ubi est omnis congregatio fidelium. Ecce exemplaritas clara. Et loquebatur de eo omnibus qui expectabant redemptionem israhel. Ecce dantias diffusa

Sed quia confitebatur domino & loquebatur de illo ostenditur interius: chnísti lumine illuminata: que in paruulo iesu cognouit deum & ipsũ predicauit saluatorem omnium. Sic anima ad exẽplũ istius benedicte anime esto uidua in te mortificas illius amorem: qui non est tuus uir. s. inordinatam reputationem mundi & tui & tota feraris in contemplationem illius qui in operatione salutis tue roboraui brachium dextrum: ut mente dicatur paratus & expeditus ad omne opus tue salutis: hec. n. parata e assũpta natura: que tota fuit tue salutis opo sa: & in hoc stat tua pfectio: ut sicut uides xpm dominũ iesu & deum in natura assũpta opari salutẽ ad similitudinẽ dei. Sicut dictũ e tibi supra í tractatu de incarnatione: sic totũ studiũ tuum xpi uirtutes in te renouare: & tũc audies Esa. tibi tuũ pponẽtẽ iesu pauit inq̃ dominus brachiũ sanctũ suũ in cõspectu omniũ gẽtiũ: & uidebit ois caro salutare dei nostri. Cui & tu rũdebis paratus sũ & nõ sũ turbatus ut custodiã mãdata tua: q. d. licet opatio uirtutis tue sēsui carnis uideatur austerã: tñ nõ sũ turbatus: sed iã mandatũ tue inspirationis interne opari uirtutes tibi chníste similes sum paratus: & tunc in anima e actio prompta propter exẽplaritatẽ clarã. Dicit autẽ ante faciẽ omniũ populog: quasi dicat. Factus est ipse bonus iesus exẽplum omnium quod exprimit cũ dict. Ante faciẽ. Quod enim faciẽ antecedit exemplariter deducit. Vnde. Genesis ultimo dicitur. Et ipse erit expectatio gentium: omnes enim gentes debent eum non solum expectare: sed & cõspicere: ut exemplum imitandum: & ad ipsius exẽplũ reformare sue conuersationis statum: propter diffusionem charitatis dicit uult. Quod parasti ante faciẽ

em omnium populorum: propter quod datur itel ligi q̄ quantum est ex parte sua non ē defectus qui omnes saluentur & quin omnes redimant. Oq̄ tum est hoc ad diligendum bonum iesum. Si enim uis: saluatus es. Si uis: redemptus es. Si uis: christo conformis es. Sed hoc est dei donum: quod quidē donum est tibi a deo paratum: nisi malitia tue iniquitatis resistat. Et hoc optime docet interna illustratio: propter quod optime dicitur hic iesus lumē communiter se diffundens. Huius luminis illustratio ē rō tranquillitatis: quā in lumine ihu uicemus lumen rōnis clarificare: quā in toto decursu creature secundū ordinem diuine prouidentie deus bene omnia fecit: & q̄ omnia bene operatur siue agendo: siue permittendo ad melius electorum: & q̄ quantum potest salua sapienti mixtura iustitie & misericordie se cundum cursum quem pro meliori elegit tenere omnibus condescendit. Et omnes electus predictis suppositis quantum in se permittunt ipsi deū agere per uias meliores deduct ad illam mensurā gratie & glorie: ad quam in xp̄o iesu eos eternalit̄ predestinauit: etiam clarissime uidet ratio in lumine iesu: q̄ omnis defectus est ex parte nostra: quem tamen defectum facit ad suum finem misericordit̄ subseruire. Nec ideo non est defectus: quia ex eo deus elicit bonum: sed tanto maior est & grauior quanto tantam gratiam a qua f̄naliter uincitur maligne impugnat. Ex hac clarificatione luminis quietatur anima: ut illum ordinem quem deus elegit habeat pro optimo: & nullo modo nisi quātū ad tempus appetit imitari. Sed quia illi ordo est oc cultus: nec potest in multis cognosci: nisi per reuelationem dei & euidenciam facti. Et iste ordo sepe est a deo praesens completi p̄ nostra suspiria & opa extrinseca: non tanq̄ per causas principales: sed tanq̄ per preambulas dispositiones deo placibiles: & nobis utiles: & diuine honori subseruientes: & nō xp̄i uerbis per suam gratiam conformantes: ideo aia illuminata non reddi pigra: nec ociosa q̄n studeat ad ea que secundum exteriora signa uident̄ deo beneplacata: tamen operatur quiesca non impatiens si sua impediuntur cogitamina semper certa q̄ deus deducet eam ad meliora: & ideo impedi menta reputat adiutoria: quia subseruiunt ad illud quod finaliter uult. Non enim uniuersaliter nec de se nec de alio uult nisi quod deus disposuit: quia certa est q̄ dei dispositio terminatur semper in honore sui & hominis dei ihu xp̄i: & totius corporis sui: Et ideo quando anima aliquod bonum desiderat uel sibi uel aliis quomodocūq; permittitur si est se cundum ordinem uirtutis statim est certa & quiesca q̄ illud dabitur uel melius: esto q̄ daretur cōtrarium. Semper enim melius est quod deus facit.

Et si dicat amor recitatus q̄ nō est melius sibi: destruit dei omnipotentiam istud malum sibi: quia hec instantia solum uenit ex uiciosa omnis mali ta dice: scilicet inordinato amore sui. Anima autem q̄

a seipsa deficit & in deum transit id quod est melius ad diuinum honorem & ad electorum salutem reputat melius sibi: & ita est. Et ideo simpliciter est uerum q̄ ipsa recipit quod intendit: uel melius: & hoc est stupendum dei beneficium: & quia omnia que ad suum solum bonum anima respicit: illud diminet. Et que solum diuinum honorem querit: & de se & propter se nihil intendit. Hanc recompensationem a deo recipit: quia omnia que sunt & bona & mala a quoocūq; fiant: ad honorem illius anime & utilitatem ipse deus seruire disposuit. Felix ē ergo anima illa que reciprocationem sui perdit in operibus quibuscūq; quia deus illius procurator est factus: & ideo de nullo tristatur: nec de offensa eius: quia ipse bene scit deum non posse diligere: licet nouerit q̄ de ipsa scit suum honorem eligere propter quod de omnibus predictis quietatur: quia sibi per euidenciam: uel q̄ deus melius misericorditer fecit: uel prudenter permisit. In uno semp̄ tristatur: quando meminit se tantam dei bonitatem offendisse: que super ipsam tam abunde diffundit: ut etiam ipsa sua pessima mala ex infinita sapientia & potentia sibi faciat cooperari in bonum: & ideo ex suorum malorum memoria humilior & fortius assurgit ad semetipsam: & mente & corpore transformandam in xp̄m. In omnibus uero aliis preter peccata que uidet esse facta statim quietatur: & est diuine uoluntati cōformis. Nec hic aliquid dimittit de compassione proximi: secundum q̄ ex ueritate procedit. Hec autem anima secure iubilat tertium uersum. d. Quod parasti ante faciē omnium populorum: lumē ad reuelationem gentium. Et gratias agens in omnibus dei operibus: dicit illud ps̄. Benedictus qui uenit in nomine domini: deus dominus & illuxit nobis. Et infert. Constituit te diem solennem in condensis: omnes prouocās creaturas ut deo solenniter agant pro omnibus q̄ fecit: quasi pro omnibus suis beneficiis condensatis. Et hoc usq; ad cornu altaris usq; ad exaltationē xp̄i hominis ueri altaris: qui de omnibus dei operibus sublimatur. Sequitur quartum exemplum profundissime humilitatis: ubi proponitur nobis deus ut gloria magnificans statum humilium: & hoc optime sequitur ad lumen predictum. Qui. n. uidet deum omnia benefacere: & seipsum uidet dare: non solum in suis malis actibus deum offendere: sed in dei donis optimis ex se semper ipsum impugnare. Quid habet iste aliud facere: nisi seipsum annihilare sub deo per profundissimam humilitatem: & recogitare in solo iesu: & per solum iesum omnem gloriam electorum. Illud enim est quod super omnia facit mentem resilire in abissum iniquitatis proprie: quando uidet expresse: q̄ in se & per se: & ex se: omnia mala fecit: & q̄ in omnibus dei donis resistit & ipsa dimittit: & q̄ ipsa semper de omnibus suis operibus acciperet deprauationem sui & reatum eterni supplicii: nisi erigeretur per meritum

christi & transportaretur in ipsum: in quo est sibi omnis gratia & omnis gloria ab eterno predestinata. Et quia talem se sentit anima: ideo in omnibus donis dei quantumcūq; paruissimis semp̄ se annihilat: nihil in eis uidens de se nisi destructionem & diminutionem eorum: & ideo in ipsis magis q̄ rit purgationem p̄nie: q̄ habeat inflationem laudis uane: propter quod ponitur exemplum glorie se uirginis que inducitur purgari de partu filii dei: & legem immundarum parturientium obseruare. Quod quante fuerit humilitatis: non necessitatis: aequaliter tibi dictum est supra. Et quia humilitas exaltari meretur in gloria: quia in omnibus replet: se contumelia: idcirco iesus inducitur in quarta clausula ut gloria exaltans humiles: cum dicitur. Et gloriam plebis tue israel: ubi nota q̄ singulariter dicitur gloria plebis: plebs enim nomen inferioris status populi: unde ignobiles dicuntur plebei. Talium ergo qui sic se ignobiles in omnibus recognoscunt christus est gloria: quia in ipso solo sentiunt se habere quicquid est gloria dignum: unde & isti iubilat iesu. Tu es gloria mea & exaltans caput meum. Et audiunt sibi dici illud apostoli. Qui gloriatur in domino gloriatur: hi sunt qui singulariter sentiunt se dei possessionem: abnegantes seipsos in semetipsis: & nihil uolentes nec desiderantes de se in quibuscūq; bonis: nature fortune gratie & glorie: nisi illud quod iesus christus eternaliter secundum suam diuinitatem de ipsis disposuit: & temporaliter in merito sue humanitatis perfecti: & hoc signatur per pronomen possessiuū secundum persone: cui dicitur plebis tue. In se humilitate & a te bene possesse: & tō tue p̄ te ad primatum uisionis diuine glorie sublimare: ut merito dicatur israel: qui interpretatur uidens deum uel princeps cum deo. Et licet in humilitate mens se sentit infirmam: sic & in xp̄i gloria se sentiat uirtutibus plenā: ut merito dicatur israel. Nam que cognoscebat se cecam in cognitione dei dicitur uidens deum: & que uidebat principalissimam radicem omnis mali sui: iam se in christo sentiat unitam deo: & in ipso non nisi bonum posse diligere & facere: exaltata ad participium dignitatis: ut merito dicatur princeps cum deo. Videt q̄ sapienter iubilat senex noster Symeon & q̄ bene prefiguratur statum reformationis contemplatiue eclesie que erit in plena abnegatione sui & mundi cōtemptu per spiritum paupertatis & uirginalis puritatis & ut continue gustu magnalium christi hominis & sue diuinitatis. Oq̄ desiderabilis est status iste in quo anima se sentit totam transformatā in iesum uiatorem & comprehendorem: crucifixum & gloriosum: peregrinum & regnantem: dominum & hominem indiuisibili unione. Exurge ergo uirgo beata: relinque stabulum & iumenta eclesie distrahe per temporalia: & ipsam ecclesiam si-

lii tui sponsam adduc tecum ad montem contemplationis sancte: & introduc in templum reformationis uite tue dilecti iesu. Sicut iurauit ad abraham patrem nostrum in testamento ueteri. Et sicut nouissime diebus iste promisit pauperum patriarche fr̄ncisco: qui ad similitudinem abrahe signum domini federis & promisse reformationis portauit in crucifixione carnis sue per impressionem sacrorum signatum apparitione seraphica eiusdem filii tui iesu ut sibi constaret prolem suam ad similitudinem crucifixi uite iesu configurandam mente: sicut pre ceteris ipse configuratus est carne. Signum autem crucifixionis accepit abraham in prole in sedus quod de eius humanitate assumeret persona filii dei: & q̄ de ipso propagaretur caro diuina. Sic & fr̄nciscus signum seraphice impressionis amorose: cuius ab ipso iesu immediate accepit impressam: in carne: in sedus uniuersalis promissionis: quod natura diuina iesu crucifixi propagaretur in eius prole. Et per prolem diffunderetur spiritu sancto flante in tota latitudine orbis terre. Et licet semen abrahe in apostolis christi personam per seminationem fidei portauit & propagauit in toto orbe terrarum: ita semen fr̄ncisci immo in ipso fr̄ncisco: semen iesu christi: & spiritus sui christi crucifixam uitam in transformatione ardoris seraphici per uniuersam ecclesiam seminabit & propagabit & perfectorum multitudinem seraphico calculo consignabit.

Quātum autem ista cum totis precordis expectanda p̄fectō iā p̄mitat sui gustus & status aliquosque mentibus generet: norunt illi qui personarum simplicium singulari priuilegio spiritus sancti preuenti non dedignantur honestum & sanctum habere consortium: & quarum si perfectiones attendantur iam ipse possident quod nos anxie expectamus. In quorum scilicet uerbis & statu potest luculenter aduerti quod magnificauit dominus facere cum simplicibus & in contemplationibus eorum magnificat filium suum iesum: & uirtutes sue sanctissime uite: & per sentimenta inestimabilis altitudinis humanitatis christi: que talium mentibus p̄ transformationem contemplationis dulcoris instillat: a quorum experientia subtilium philosophorum longius distat qui humilem & paruulum iesum in paruulis & simplicibus spernunt & quod nequius est sepe impie persequuntur dicentes experimenta bonitatis iesu fantasma: & diabolica fore signa illorum imitantes crudelitatem & duritiam cordis: quibus illa uerba annunciationis & resurrectionis iesu per sanctas mulieres de limentis similia uidebantur: sed utinam uel tarde redarguti a iesu credant gloriam resurgentis: quod quidem facient si dignabitur iesus eorum duritiam utiliter icrepare.

Iesus infans fugatus. Cap. vi.

Niſto capitulo quatuor principaliter continentur. Primo ipſius ieſu: & matris benedictio: tam in fugiendo quam in redeundo peregrinatio. Secundo paruulorum occiſorum commendatio. Tertio myſtica huius hitorie pro malis preſentibus expoſitio: Quarto ipſius beati ioseph ſupra promiſſa perfectionis deſcriptio. Quantum ad primū ſcias quod conſumatis legis diuine preceptis: cū deuotiſſima uirgo cū ieſu & ioseph nutritio paruuli nazareth pperaret: ſiue tūc: ſiue circa illud tēps apparuit i ſomnis angelus ioseph & propter futuram perſecutionem herodis ipſum cum paruulo ieſu & matre uirgine iubet fugere in egyptum. O bone ieſu: quod tempeſtiuam incipis perſecutionem accipere: & quod paruulus & peregrinus eſſe p nobis in terra lōginqua: & tibi & tuis ignota. Noluiſti enim tuam puenilem infantiam inter matris ubera tutam eſſe: quin a crudeli tyrāno querebaris ad mortem. Fugiſti domine ieſu a facie regis iniqui & ſuggens matris ubera magiſter bonus: legiſti lectionem paciētie imitatoribus tuis exemplo nō uerbo: adimplens in te: & in tua piſſima matre: quod poſtea docturus fueras. Si uos perſecuti fuerint in una ciuitate: fugite in aliam. Addidiſti ad hoc bone ieſu: quod non ad ciuitatem uicinam tua terminatur fuga: ſed ad gentem tibi barbaram & multarum dietarum diuifione longinquam: tranſiens ut ferretur per deſertum aſperum ubi & cibi & hoſpitiū & umbraculi inopia & aſperitatis & eſtus & aliorum aſſigentium copia habebatur. Experiſciere anima mea & cum multo lachrymarum ſtetu intueri regem glorie agnum manſuetiſſimum ieſum fugere ab inſultu lupi rapacis. Et ipſam grauoſiſſimam dominam uirginem & iuuenem aſpice peregrinam: & ſanctum ſenem ioseph utriuſque neceſſitatibus ſollicitum & anxium contempla re. Iunge te eis in uia comes & adiuua matrem uirginem onus ſuaue portantem puerum ieſum. Et ſi forte ipſa dignabitur tibi ipſum committere baiulandum: diligenter pondera anima mea miſera que laborem fugis: & quietem procuras: con quantis ſudoribus & fatigationibus cum quanta mentis anxietate & ſollicitudine beata uirgo mater ſedule eſt intenta ne puer ieſus lederetur abeſtu ymbre: uel frigore: & cum quāto aſtero cibo & uix cum aque potu tantum uie ſpatium peregerunt. Sed & laſſata membra uirginei corporis & illius ſancti ſenis ioseph: immo quod plus eſt: paruuli dei ieſu duri ſtrati accubitu potius aſſigi poterant quam foueri.

Sed & egyptum perueniens beata uirgo non

inuenit palatium regium nec copiam theſaurorum in preteriti laboris ſolatiū: ſed ut paupercula peregrina pauperculum conduens tugurium: de labore ſuarum ſanctarum manuum & ſancti ſenis ioseph pauperime uiuitabat. Potes ibi etiam intueri omnem ſuperfluitatem & curioſitatem excluſam. Non ibi ſunt ueſtimenta duplicia delicata uel mollia: non curioſa uenſilia: ſed uix neceſſaria ruda & paupercula: magis que nuditatem tegerent & mortem arcerent: quam que delicias modo quocunq; preſtarent. Talibus ſtipendiis pro tuis peccatis acceptis puer ieſus cum ſuis ſanctis parentibus ſeptennium in egypto peregrit. Quibus completis iterum angelus domini mox et ioseph & matrem: puerum ieſum ad terram iſrael reducere: impio rege deſuncto: qui pro ſceleribus ſuis dura fuit morte conſcriptus.

Attende autem hic anima mea & contempla re maiorem laborem in reditu ſeptennis ieſu quod in fuga paruuli perpendiſti. Tunc enim ut paruulus infans poterat baiulari Nunc iam grandiuſculus: nec commode portari nec per ſe adhuc tenellus poterat tantum uie ſpatium ambulare. Si ue enim peditando: ſiue ſuper aſinum reductus fuerit: multos fuit labores expertus bonus ieſus: tū in cibo aſtero: quod quia iam tunc non alebatur lacte materno: quod in lectulo duro: traſiens per deſertum: quia tunc iam credibile non eſt ipſum dum forte fugeret in cubiculo dormitaſſe. O anima mea tota reliquare in lachrymis in meditatione tante aſteritatis circa dilectum ieſum & delicatum: & teneram eius uirginem matrem: & uide eos mutua in ſeipſis & duplici crucifixione conſixos dū ſibi mutuo compatiuntur in penis: & ambo ſimul ſic macerantur pro nobis: utinam poſſes de te lectulum facere quem ſterneres laſſato ieſu decubanti in terra: utinam de corde tuo poſſes panes recentes paruulo ieſu & eius matri in ſeruēti charitate decoquere: quos putes panes duros & aridos & forſitan bicoctos uix poſſe rodere intueri deuote: & rationabiliter meditari. Utinam in abundantia lachrymarū poſſes eis refrigerantis aque offerre poculum: qui ſepe itinerantes: & ſitibundi uel nihil quod bibant inueniunt: niſi aquam calidam & inſipidam ex ſuis ſarcinulis ſumunt. Intueri eos pre laſſitudine ſepe ſedentes in eſtu in defectu umbrali & quantum potes extende tua uiscera charitatis & compaſſionis ad eos & deſidera eis umbraculū texere p̄pis inteſtinis.

O anima mea a crudelis & ipſa in recognitione beneficiorum ieſu exerce te quantum potes & meditare aſteram crucem peregrinationis paruuli ieſu: & illius tenelle puelle uirginis matris. Et ut

de quod tante aſteritatis ſtigmata tue uite informande ſubſeruiunt. Nec decipians exemplo peruerſorum ſiue dencorum ſiue religioſorum: qui chriſti aſteritatem fermentant: ſiue uite laſciua & euangelicam paupertatem deludunt ocioſitate & aſſluentia uſus rerum: non attendentes quod puer ieſus et eius innocens mater non ſolum non habuerūt ſupflua: ſed uix aſſuſerūt neceſſaria: et hoc aſtera de labore manū ſuaꝝ ut pluri uū extraxit beata uirgo: & etiam de laboribus ſancti ſenis ioseph. Sed & paruulus ieſus totus plenus pietate & compaſſione ad labores eorum quantum ſciuit & potuit ſecundum infantilem ſuum ſtatum eis conlaborande ſedulo ſubſeruiuit. Cum enim ipſe in omnibus ordinatiſſimus fuerit: in ipſis fecit quod decuit pauperem ſuum ſtatum: ſecundum quod filius fabri putabatur. Unde non eſt inconueniens cogitare: immo ualde deuotum: quod aquam aſſerret ſacraſſime matri: ignem accenderet: & aquam in manibus tam ipſius quod ioseph humiliter propinaret. Nec fuit ſubbie in illis ſanctis parentibus talia obſequia a deo humanato ſuſcipere: ſed magis fuit humilis obediētie: quia inſtinctus ſpiritus ſancti interius eis dictabat quod ſic deus homo uolebat ab utroque trahari: & quod dixit uerbo ioanni baptiſte trepidate ſacrum uerticem domini tangenti: & petro reſpuenti obſequium: dum uellet eis humilis ieſus pedes lauare: hoc multo fortius dixit ſpiritus ieſu tū ioseph: quod matri uirgini in corde. Debes tamen credere quod talia reiſcindo ab ipſo profundiſſime annihilabantur ſub ipſo: & interius fortiſſime efficebantur ab ipſo: & ad ipſum: & in ipſum. Et quod multum obediētia meritoria erat ei talia recipere a ieſu. Ipſe uero hoc faciebat ut omnem humilitatem impleret: et eorum neceſſitati ſeruiret: ac laborum particeps eſſet: cum ipſi non haberent alium in ſeruitiis adiutorem. Et hoc in ipſo uidendo obſtupabant: unde non ſuſſicimus cogitare quales fuerunt tranſmutationes cordis ipſorum in ipſo in omnibus que experiebantur in illo: maxime uirginis matris eius.

Perueniens autem ad terram iuda uerus herodes dauid regis ieſus: non eſt coronatus in regem ſed fugit in partes galilee ad admonitionem angelicam iterum factam ioseph propter regnum archelai: qui patre nequitie heres pro impio patre regnabat. Attende autem quod conatus herodiane malitie: que in ieſum effectum occiſionis non habuit: hunc in occiſione paruulorum innocennum impie conſummauit. Mittens enim impius rex crudelitatis ſatellites in bethleem & in omnibus ſuburbis eius: pueros occidit a bima

tu & infra. Et quantum ſuper iſtos beatos paruulos herodis iniquitas non abundauit: tantum in eis paruuli ieſu gratia benedictionis effulſit. Super enim omnes alios ſanctos quemlibet iſtorum paruulorum ſingulari priuilegio decorauit. Nullus enim unquā ſanctus occiſus legitur pro chriſti perſona: nec quod tyranni ipſum occiderent loco perſone chriſti: licet omnes occiſi fuerint pro fide & charitate chriſti: hoc autem ſingulis paruulorum eſt preſtitum: quod in ſingulis cruentus rex intendebat ſolum occidere chriſtum: unde quem metuit neſciuit infantem: ſententiam inſuſpectam ſibi tulit etatem. Et fuit iſta atrox cordis malitia: que cor ieſu dure tranſiit: quando crudelis beſtia tantum odiuit ſaluatorem natum: quod ut ipſum poſſet extinguere omnium paruulorum illius regionis exercitū trucidauit. Cōueniens autem fuit ordo diuine ſapientie: ut paruulus ipſe ieſus qui mortificationem crucis iam portabat in corde: in ſue natiuitatis primordiis paruulos comites haberet occiſos in carne. In quibus futura ſanctorum martyrum conditio figuratur: & tyrannorum deluſio in herodis deceptione exprimitur. Non enim quem queſiuit occidit: & paruulus quos occidit nocuit. Sic & impii tyranni matres perſequentes fidem chriſti querebant extinguere: quam potius auxere uellent nolent exſuo ſedere: nec ſanctis martyribus potuerunt obefſe: quos rex celi pro ſuſceptis ſuppliciis habuit eternaliter coronare. Hi autem paruuli benedicti recte fuerunt beatorum martyrum figura: innocentes: infantes: impotentes & patientes.

Innocentes: quia ſine culpa

Infantes: quia ſine querella

Impotentes: quia ſine defendendi reſiſtentia

Patientes: quia nulla in eis contra occiſores iracundia: immo forſitan occidentibus & ſplendentibus gladiis amidebant. Sic ſacraſſimi martyres fuerūt innocentes: quia paſſi ſunt pro iuſticia.

Infantes: quia non murmure non querimonia.

Impotentes: quia nulla terrena ſulti potentia.

Patientes: quia ad perſecutores leti ac gratioſitate placati. Hos autem perſecuta eſt herodiana peruerſitas. Herodes enim interpretatur pelliceis glorioſus: & ſignificat tyrannos: quia in mortis pellicea corporis huius gloriari uoluerunt in ſummo huius uite: & huius uite gloriam defendere: quā chriſti martyres contemnendam exemplo crucifixi ieſu uerbo et opere populis predicabant.

Hi ergo innocentes benedicti ſunt martyrum flores: quos in medio magni frigoris infidelitatis exortos quedam perſecutionis pruina decoxit. hos flores collegit puer noſter ieſus:

q̄ descendit in hortum ecclesie ut lilia colligeret: & sibi seruum ex eis digne applicationis itexit. In hiis accepit liliū purissimi candoris. Sine macula enim sunt antethronum dei. In istis rosas uernantis rubens: quia eos in effusione proprii sanguinis baptizauit. In his uiolam paruulam minoris etatis quia in eis infantibus & lactentibus laudem sue confessionis in tollerata morte perfecit. Hos credo singulari munere gratie i animabus repleuit. Quibus enim tale dedit priuilegium: ut eos uice sue persone exterius non faceret: non dubium q̄ in animabus suis gratiam infudit qua ipsos sue perfectionis singulariter similit. Nec dicat humana astutia que ex peruersitate sua semper minuit dei dona: Quid meruerunt hii paruuli qui non habuerunt usum liberi arbitrii? Audi paulum dicentem. Diuisiones autem gratiarum sunt: idem autem spiritus: qui dona distribuit & diuidit singulis prout uult: unde spiritus iesu omnibus electis meruit q̄ quid fuerunt in christo iesu: aliter non fuerunt nec sunt: que sunt in esse gratie & glorie. Quid mirum ergo si & his paruulis quos fecit seipsum in patre do exterius: uoluit interius aliquod maximum donum correspondens exteriori tribuere quod ignorat? Non sit ergo oculus tuus neq̄ in estimando paruulos uiles: quia in eis singulariter bonus & liberalis iesus apparere dignatus est: unde & eorum instruit causam: preparat gratiam: abbreviat uiam: confert gloriam: uindictam iniuriam: ut secure possit martyribus dicere. Sinite paruulos uenire ad me: quia curam eorum sollicite gero: ut sedulus dux sue milie triumphalis collator uictoriose corone. Tales enim uolo q̄ subdatur humiliter potestate mee: qui adherent simpliciter ueritati mee: qui conformentur integraliter uoluntati mee: & qui suspirent cordialiter bonitati mee: & qui figurentur finaliter felicitati mee. Et pro eis potest introduci iesus ad patrem formissime allegare eorum iuuamentum: tandem eorum martyrium: ut dicat illud iob. i. Pueros percusserunt gladio: & effugi ego solus ut nunciare tibi. Que uox allegorice sumpta est: accusantis: allegantis: pulsantis. Primo accusat puer iesus apud patrem immanitatem interfectionis: quod probat percussio uniuersalis cum di. Pueros percusserunt gladio. Inhumanitatis enim signum est: q̄ nec multitudini parcitur: quin primo multitudo pro uno occiditur. Secundo allegat peruersitatem intentionis: quod probat persecutio personalis: cum additur. Et effugi ego solus. Peruersissima enim erat intentio: quia solus. Sola enim christianitas intendebatur occidi. Tertio postulat feruentem ultionis: quod probat denuntiatio iudicialis: cum subditur ut nunciarem tibi: denuntiatur. n. patri per iesum non ignorantem: sed sollicite iudicanti. Itaq̄ beati paruuli quorum martyrium est compas-

sibile pro etate: & est delectabile pro felicitate: & pueri iesu societate sunt conformes iesu puritate: paruulitate triumphali morte: ut in eis compleatur illud Esa. viii. Ecce ego & pueri mei quos dedit mihi dominus hii pueri sequuntur agnum induisibili comitua. Sequuntur enim pueri puerum

In celibatu priuilegii uirginalis
In candidatu martyrii triumphalis
In concentu cantici spiritualis.

In his enim puer iesus precedit & deducit pueros innocentes. Esa. xi. puer paruulus minabit eos Agnus enim iesus quem sequuntur reget eos & deducet eos ad uite fontes aquarum. Apoc. vii.

Vtrum autem in eis irradiatio diuine gratie ad tantum influxit ut eis dederit usum rationis & gratiam cognitiuam: redemptoris: in cuius persona querebantur occidi: nullatenus audeam asserere: quia ex sacro textu non mihi occurrit posse probari: legi tamen quandam historiam que intulatur casiodoro: ubi scribitur q̄ matres paruulorum uidentes occisionem nephariam exerceri in paruulis fugiebant in subterraneas specus: & ibi paruulis blandientes ne fletent: & exterius audi possent: uerba dulciter pueros labiis imittebant. At illi ac si essent rationis capaces: & ad coronam martyrii anhelantes agnantes capita respuebant uerba: & toto nisu corporis spontanei uidebantur conari altas uoces ploratus emittere ut uel sic uiderentur se offerre martyrio: & carnifices appellare: hoc si uerum est nescio. Indubitanter tamen teneo: q̄ singularissima gratia puer iesus hos flores celicos & sue infantie sodales dilectos & uice sue persone cum tanta crudelitate occisos: magne gratie premio decorauit. Cum enim isti sint primi qui pro christo nato persecutionem suscepisse legantur: & ut tibi dictum est supra: sint sacri martyrii fundamenta: non uidetur conueniens quum abunde participauerint gratiam redemptoris. Exurge ergo anima mea: & paruulo iesu & matri occurre: & tu ipsa una de paruulis qua si conuersata in medio cedis & aspera sanguine innocentium dicas: Pueros percusserunt gladio &c. Forsitan tibi puer iesus respondebit. Et ego noui & presens fui: & pueri mei mecum sunt in cubili secreta quiete pectoris patris eterni: quia quos mundus persequitur pater amplectitur: & quos temporalitas cruciat eternalitas coronat: unde & tu sequere patientiam paruulorum: quia uenit iesus in mundum docens crucem tollere & mortis angustias puniticia non timere. Et ideo hoc in beatis paruulis uoluit demonstrare. Attende autem & uide diuine dispensationis mysterium circa paruulum iesum: quia in eius operibus futura tempora figurabat. Fuga enim in egyptum de nocte propter Herodis nequitiam: signat fugandum dei cultum de medio iudeorum: & reducendum ad ec-

clesiam de gentibus propter carnalem sensum circa ueteris testamenti litteram & ueteram persecutionem spiritualis intelligentie i apostolis paruulis & humilibus corde. Et iudeis relicta nocte ignorantie & erroris. In qua ecclesia de gentibus perdurat septenario: donec eius septem tempora in apostolis & martyribus: doctoribus uirginibus siue anachoricis: cenobitis: conuentualibus: euangelicis: pauperibus: antechristi persecutoribus: et eius deiectione & morte plenarie compleatur. Que tempora sub miris & profundis mysteriis in Apocalypsi iohannis multipliciter sunt descripta. Quibus completis non nocte sed die reuertentur in terram iuda confessionis & laudis facta conuersione iudeorum & gentium in ecclesia contemplatiua: in qua est spiritus concordie utriusque populi & utriusque testamenti: & fiet unum ouile & unus pastor. Cuius conuersionis initiatio precedit in euangelicis pauperibus: in quibus spiritus iesu propter timorem archelai regnantis secessit in partes galilee in ciuitatem que uocatur Nazareth habitat Archelaus ipse impii herodis heres & appetitus carnalis pompe & opulentie et superstitionis phariseice: qui usque adhuc regnat in iudea: id est in carnali ecclesia: ubi deberet esse diuini cultus & laudis cathedra: que tamen in paruulis est facta domus negotiationis & latronum spelunca: & eis est paruula christi uita in paupertate & humilitate & crucifixione presentis pompe & lasciuie multipliciter odiosa: propter quod christi uita in uiris euangelicis a talium conuersione declinat: & in plena transfiguratione mundi contemptus & fastus in uita florida & innocenti habitat: & in eis continue proficit etate. i. propositi firmitate: sapientia diuinorum luminum resurgentia: que continue recipit abundantiam talium simplicium uita & gratia diuinorum gustum & ardorem & renouationem christi uirtutum apud deum ex intentione rectissima: & apud homines ex emplorum multiplici efficacia: propter que ad ipsius christi imitanda uestigia conuertuntur. Hos autem paruulos spiritus superstitionis impie & religionis phariseice tanquam alter herodes impius glomans in pelle hypocritalis parentie: & alienus a sanguine iudeorum extinguere & occidere nititur in eis: querens necare iesum paruulum orientem: sed eius impii frustrabatur conatus. Redibit enim uelint nolint spiritus paupertatis & ueritatis iesu christi: quem fugauerunt de medio sui: & dabitur eis regnum gratie quod est subterius celum tanquam populi sanctorum altissimi secundum uaticinium Dani. pro eorum occisione auditum in excelso summe trinitatis consistorio uox lachrymationis & fletus. Quia sancta rachel que interpretatur ouis uita scilicet innocentissima & perfectionis ecclesia & euangelica regula: que in predictorum persecutorum est peruersitate sepulta: filios suos paruulos: bona & uigoroza propolita de obseruantia perfe-

ctionis uite christi deplorat amarissime talium malignorum pestifera persuasionem tanquam crudeli persequutione occisa. Et non uult consolari quia non sunt: quia non potest equaminiter ferre quod christi imitationis instinctus interius: exterius non appareat pro opus. Dicuntur autem talium uigoroza & alta propolita significari per paruulos: tum quia humilia: tum quia de nono exorta: tum quia talium paruulorum aspernatione contenta. Quicquid enim alie uirtutis hodie nascitur in populo christiano talium hypocritarum: impia carnis prudentia suffocatur: & extinguitur sue carnalis conuersionis & remissionis exemplo & doctrina: sicut in hoc opusculo est in plumbis locis abunde deductum. Unde sunt imitatores malitie pharaonis: qui sicut ipse in flumine egypti: sic & ipsi resolutione sui mali exempli & peruersi sensus sui: in quo sequuntur uanitatem mundi: dicentes tamen se esse imitatores christi: maligna astutia spiritum christi opprimunt: masculinum necantes: & femininum seruantes.

His expeditis iam nunc restat tempus ut secundum promissum ad considerationem perfectionum sancti senis ioseph sponsi sacratissime uirginis & nutrici paruuli iesu contemplationis aciem conuertamus. Apparet. n. mirandus uir iste si ipsum consideremus per respectum ad uirginem: ad diuinam plenam: ad eternum patrem: & ad omnium sanctorum patrum exercitum precedentem. In respectu enim ad sanctam uirginem oportet uirum hunc esse mirandum: tam ratione uirtutis matrimonialis: quam etiam ratione sedule administrationis: cum inter illos fuerit uerissimum matrimonium per dei inspirationem contractum: & in matrimonio fiat unio animarum: in tantum quod una dicuntur persona sponsus & sponsa. Quomodo posset cogitare mens equa quod tanta unione uniret spiritus sanctus menti sacratissime uirginis aliquam animam nisi ei uirtutum operatione similitam. Unde credo istum sanctum uirum ioseph fuisse mundissimum in uirginitate: profundissimum in humilitate: ardentissimum in amore: altissimum in contemplatione: sollicitissimum pro omnium salute ad similitudinem illius uirginis sponse sue. Et quia uirgo sciebat quanta erat matrimonialis unio i spirituali amore: & istum sciebat per spiritum sanctum sibi datum in sponsum: & sue uirginitatis custodem: & ad participandum secum in charitatis amore et obsequiosa sollicitudine diuinissimum prolem in carnati uerbi iesu. Ideo credo quod ex totius sui cordis affectu istum sanctum ioseph sincerissime diligebat: unde & creditur ambos uirgines fuisse uoto & pari consensu. Et si uirgo mater dei tanta impetrat sceleratis peccatoribus hostibus filii sui: quanta putas impetravit carissima huic tantissimo sponso sui pudoris & amoris castissimi. Certe cum omnia que sunt uxoris sint uiri: credo quod beata uirgo totum thesaurum cordis sui quem ioseph poterat recipere

ei liberaliter exhibebat. Ex secundo respectu sci licet ex cohabitationis cum uirgine potest cognoscere: quod magna perfectio generabatur in eo ex sanctissimo uirginis exemplo & cōubernio. Cum enim agnosceret dei matrem & spiritu sancto plenam: cum quanta reuerentia: humilitate & puntare estimandus ē hitalle cū ea? Et si nos miseri ex cohabitatioe sāctōz uiroz: q̄ nihil sunt respectu uirgis tātū sepe pficimus q̄tū ē estimādū ipm cū hac sacratissima uirgine coniuge sua per spiritum sanctum data in uirtute profecisse: Hec autem ratio maxime extenditur ad cohabitationē boni iesu: cum quo usq̄ ad diem mortis sue: ut pater officio: & nutricius beneficium legitur. Licet at quo tempore fuerit mortuus non legitur in textu: tamē non probabiliter creditur q̄ mortuus est ante passionem domini. Non enim absens fuisset a christi cruce: & ipso uiuēte nō oportuisset sacratissimā uirginem alteri recomendare p̄ morientem iesum. Forte etiam mortuus fuit ante christi baptismū: quia tunc nulla mētio fieri uidet̄ in euangelio de ipso: nisi q̄ ipsoerabant xpo iesu fuisse fabri filium. Ex tertio respectu .s. sollicitate obsequiositatis magna fuit acquirita perfectio in ioseph. Si enim mater unum auemana non dimittit remuneratione uacuum: quanta gratitudine respōdebat cordialiter illi quē se uidebat sollicitē laborare pro uultu ipso & filium suum: Et maxime non erat modici ponderis in corde uirginis q̄ sāctus ioseph tot periculis se exponere pro conferuanda uita christi ipsum deducendo in egyptum: & reducendo & ducendo eum in iherusalē ad festa secūdum legis preceptū: & inumeris aliis que loquum esset narrare. Vnde omnibus p̄satis que aia deuota circa ioseph & sacratissimā uirginem pōt rationabiliter contēplari non auderem dicere: q̄ beata uirgo non dilexit ioseph quātum oēm aliam creaturam uel supra post benedictū fructū sui uentris iesum. Et hoc dico de amore sociali. Nā de charitate illos plus diligit qui sunt meliores. Et respectu etiam ad diuinam prolem iesum stupende debuerunt esse uirtutes sancti ioseph: due enim rationes ultime dicte. s. cohabitatio & ministratio maxime debuerunt in ioseph perfectiones augere. Sed preter hanc est tertia: q̄ iesus in omnibus se habebat ad eum in exterioribus signis reuerenter & obedienter sicut ad patrem suum. Contēplare anima quanto charitatis seruore debuit flagrare ioseph ruminando corde & oculis intuendo q̄ filius dei se fecerat filium suū. & elegerat eum ad se nutriendū: baulandū: regendū: conseruandum in necessitatibus uite sue mortalis. O q̄ dulcia oscula ab ipso recepit. O quanta dulcedine audiebat balbucientem paruulum se patrem uocare: & cum quāta suauitate sentiebat se dulciter amplexari. Cogita etiam quāta cōpassione in itineribus que fecerunt paruulū iesum ex labore lassatum: cum eēt grādiuiculus in suo gremio requiescere faciebat. Quia

enim amore transformatio ferebatur in ipso ut dilectissimū filiū sibi in coniuge sua uirgine per spiritum sanctū datū: ideo secure mater prudētissima que probauerat ipsius affectum ad iesum loquens ad eundem filiū reuētū audacter. d. Ego & pater tuus &c. ubi singulariter est notandū q̄ hic solum legitur uirginem uerū in eo patris monstrasse affectum. Si enim secūdū leges humanas approbas a deo pōt extraneus adoptari in hūm: multo magis dei filius datus ioseph in sua sacratissima uirgine coniuge sub uirginalis matrimonii sacramento debet merito eius filius appellari: & credi q̄ ioseph fuerit gustus paternalis amoris respectu dei filiū iesu christi: licet sancta ecclesia propter uitandam hereticorum calūniā non nominet eum patrem nisi cum determinatione. s. putatiuum & infantilis necessitatis ministrum: propter quod etiam nec de eo solēnizat & q̄ maxime quia ad limbum descendit & ad uetus pertinet testamentum. Ad cōmēdandam autem excellentiam huius ioseph debes notare quod in omnibus infantilibus illis necessitatibus: & aliis nostre infirmitatis signis que uidebat in bono iesu contēplabatur: & gustabat altitudinem imensitatis dei ad talia pro nostro amore pro nobis redimendis: inflammandis: informandis multipliciter indinatam. Et: quātū putas in hiis reliquata animam sancti ioseph ista intuendo oculis carnis: quando & faxe nostra corda ista meditādo uidentur deficere pre suauitate amoris & summe dignationis dei. Vbi nota anima mea q̄ quātū te metipsam magis exercitabis & diutius figes tue contēplationis aspectum in uilitatibus & necessitatibus nostre nature: quas pro nobis assumpsit christus: tantum sublimius & altius deum altissimum honorabis & eius dignatiōem sumam suauius degustabis: dulcius enim mihi sapit q̄ altissimus deus & imensissimus & beatissimus uoluit indinari ad nostram paruulitatem: & in presepio aritari ad nostram infirmitatem: & suis sanctis oculis deslere nostram calamitatem: q̄ miracula potentie uoluit facere: mortuos suscitando uel etiam q̄ uoluerit angelorum naturam producere: suam infirmitatem manifestando: utriq̄ tamen equali bonitate perficit: sed in ipso magis sapiunt nobis sue uiscera charitatis. Ex quarto respectu .s. ad deum patrem. Magnus fuit uir iste ioseph cuius primatus similitudinem ipse eternus pater sibi liberali charitate contribuit super filium incarnatum. Et si notaueris regulam sepe in hoc opusculo repetitam: q̄ quando diuina gratia aliquem eligit ad aliquē statum: omnia carismata illi tribuit: qui illum statū copiose decorant: efficaciter concludens q̄ omnium uirtutum perfectio in ioseph altissime adunatur.

Ex quinto respectu. s. ad totum cerum precedentium patrum debes scire q̄ hec ē felix clausula uetus testamenti in qua patriarchalis dignitas promissum consequitur fructum: unde hic solus corpora

raliter possedit quod eis dei dignatio repromisit Merito ergo significatur per illum patriarcham ioseph: qui populis frumēta seruauit. Sed & hic illum precedit: quia non solum egyptiis panem corporalis uite: sed omnibus electis panem de celo: qui celestem uitam tribuit: cum multa sollicitudine ennuitiuit. Memento ergo nostri benedicti ioseph: & tue orationis suffragio semper da nobis hunc panem. Sed & beatissimam uirginem tuam sponsam nobis redde propitiam: & impetra nos indignos in dilectos filios adoptari ab ipsa.

Iesus puer proficiens: Iesus matri absentatus: Iesus inuētus instruens: Iesus dulcor amatus. Ca. vii.

Rescente iesu etate & corpore: paulatim manifestabat signa uirtutis & gratie que latebat in mente: & ideo ne fantasma putaretur nature assumptio: fidelissima fuerunt signa infantie: nihil supra hominem pretēdens in comuni conuersatione: unde pastores: magi: & Symeon uiderunt puerum: nulla ab aliorum puerorum conditionibus in exterioribus signis uanitate distinctum. Quia enim utrunq̄ erat necessarium credere ad salutem & uerum: scilicet deum & uerū hominem esse iesum in eadem persona filii dei utraq̄ unita natura. Idcirco sicut testimonia diuinitatis eius oportuit esse sublimia: sic & ueritatis & infirmitatis assumpte nature debuit ostendere iesus certissima signa: & ideo sicut ad hoc expediebat: sic & signa sue potentie & sapientie temperabat: ut ista crescerent etate crescente. Conueniens autem fuit ut aliquid ostenderet etiam in pueritia: per quod declararet nec ignorantiam nec peccatum se contraxisse uel assumpsisse ex nobis. Et ideo cum factus esset annorum duodecim: tempus fuit sapientie ostendende: & singularis reuerentie cultus dei: quia in hac etate ingeniositas pueri declaratur: que in eo tantum patuit in plenitudine sapientie: ut summi doctores legis mirarentur super prudentia & responsis eius: Vt autem exemplum humiliatis daret iuuenibus quantuncunq̄ perfectis in scientia & iu uirtute: dicitur q̄ sedebat in medio doctorum audiens & interrogans humiliter & prudēter. Debit etiam eis dare exemplum eterni patris colendi in spiritu: non in carne: propter quod parentes suos quantuncunq̄ sanctissimos fugit: & in templo domini cōuersatur. Quia uero istud est singularissimum inter omnia que de optimo & sapientissimo iesu euāgelica narrat hystoria: idcirco sunt huius actus circūstantie cum admiratione spiritus quantum ipse benedictus iesus tribuit ponderande. Et uidetur stupor q̄ puer iesus sanctos parentes: maxime gloriosissimam matrem uirginē sic uoluit affligere & sine licentia eius: cui lege filiali erat subiectus remanere in templo. Qualls eti

am crudelitatis uidetur fuisse: matrem innocentissimam tanti dolens aculeo uulnerare: q̄ etiam indiscreta fuisse uidetur illa responsio: quando cum esset cum scribis & pharisais: & in illo templo carnali dicit se esse in his que patris sunt: & non potius in obedientia humili & conuersatione cum matre uirgine: que erat spiritualissimum dei templum. Si etiam cōsideres modos se habendi sacre uirginis & ioseph ad puerum stupenda occurrit: tanto magis admirabilia: quanto a carnali sensu magis: reprehensibilia iudicantur. Videntur enim reprehensibiles de negligentia in custodia pueri iesu: quia non fuerunt solliciti unius diei spatio ipm habere presentem. Quid etiam dolebant puerum iesum esse perditum per puerilem neccientiam: cum ipsum scirent eternam dei patris sapientiam? Aut quid dolebant uel ipsum errare: uel sibi aliquid mali accidisse in uico: cum utriq̄ fore impossibile nō debuerant dubitare. Simpliciter & reprehensibilitatis uidetur fuisse illum requirere inter cognatos & notos: qui uenerat cognatorum carnalium predicare relinquendum esse affectum. Cum etiam mater cum reuenerit quomodo audet quasi increpatione alloqui deum suum. Fili: quid fecisti nobis sic. Nunquā oblita fuerat uirgo infirmitatis feminee & latentis in puero iesu diuinitatis sue. Nā uidet̄ q̄ hec duo ab humilitate uirginea & ab oculario considerationis sue unquā debuerit separari. Et nunq̄ nō uidetur mater prebuius erroris: quando in loco solenni templi coram iudeis christi emulis uocat ioseph patrem suum. d. Pater tuus & ego dolentes querebamus re &c. Cum ipsa certissime sciret solum eternum patrem genuisse iesum in sue diuinitatis naturam: & seipsam uirginem existentem in conceptu & partu sola spiritus sancti operatione eundem iesum secūdum hūanitatē mundissime genuisse. Quomodo etiam ignorātes fuerunt tam ioseph q̄ uirgo beata q̄ nō intellexerunt uerbum iesu: quando respondit q̄ oportebat eum esse in his que patris sui erant nūq̄ ignorauerunt iesum habere patrem? Quid etiam fecit deuota mater uel sapientia patris puer iesus quod eum impedisse uidetur: & retraxisse ne esset in his que patris sui sunt: quia statim relicto templo uenit cum eis in nazareth. Aut quomodo ipse iesus obediuit matri temporali relinquendo ea que sūt patris eterni. Quomodo etiam dei filio audet mulier principari: quia dicitur q̄ erat subditus illis Hec omnia sunt stupenda: & tanto maiori sapientia dei plena: quanto magis prima facie uidentur infirma: unde hic includuntur tam alta mysteria q̄ obstupescit infirmitas q̄ in hiis aperire os suum si uel modicum dicam quando spiritus iesus inspira re dignatur ut scribam. Primo enim puer iesus sapientissime se habuit: & misericordissime in uerbis supradictis secundum moderamen sue eternae sapientie omnia disponens. Nam decuit ipsū

in illa etate in qua liberum arbitrium incipit uigere in homine dare exemplum iuuenibus relinquendi suos carnales affectus: & q̄ propter suorum cōpafionē in debitam nullatenus omittat ea que sunt pfectionis assumere: & q̄ sciant se non eē obligatos parentibus carnis: quinetiam ipsis prohibentibus possint aggredi uias perfectionis & religiosi cultus patris eterni: unde & hic & alibi uidetur affectū carnis uerbotenens aspernari dure in exterioribus signis matri uel de matre respondens: unde & lo. ii. miracula facturū matri respondit. Quid mihi & tibi est mulier? &c. Et Mat. xii. unū sibi dicenti. Ecce mater tua: & fratres tui foris stant querentes te. Respondit. Que est mater mea: & qui sunt fratres mei? Unde spiritualibus discipulis ipsum sequenti bus dixit. Ecce mater mea & fratres mei. In quibus omnibus matrem suam sacratissimam uirginem tēplum spiritus sancti nullo modo despexit: sed cultum eterni patris ei sanctissime antepōnit: dans oībus exemplum q̄ carnalis affectus parentū & eorum confortium est magnum obstaculū ne spiritus seratur in deum: & ne sancta religio in homine ueniat ad perfectū: unde & eos dominus: luce. xiiii. sancto odio docet odiri ut eius discipulus possit perfecte attingi. d. Si quis uenit ad me: & nō odit patrē suum & matrem & uxores & filios & fratres & sorores: adhuc autē & animam suā: nō potest meus eē discipulus. Si ergo iesus exēplariē prestanda matrē sanctissimā: que in nullo ipsum uolebat uel poterat impedire: fugit. Magne ergo fuit exēplariē omnibus quod fecit puer iesus ī tēplo in maria uirgine matre dimissā. Ideo autē latenter remansit ut non petēdā licentiam de religione assumenda carnis parentibus nos doceret. Non etiam crudelis fuit in matre: licet sibi prestaret doloris materiā: quin potius ut pussimus sacratissime mris promotor & exercitator in uia amoris uoluit eam in infātia sua ī utroq̄ gustu amoris ostēdere sūme perfectam. Est. n. duplex gustus amoris: unus suauissimus & transformatiuus in amati pntia: quem xps exhibuit matri sue in preteritis actibus cōiunctiōis sue: cum etiā suauibus osculis & amplexibus tā mēte q̄ corpore exhibitis sancte matri. Alius ē gustus amarus: afflictiuus: exercitatiuus: promotiuus mentis: & in altiuolo discessu amati ex peditiōe dilecti quo aīa tota ab ipso depēdēs q̄scere nō pot: sēper zelotipa ne ex aliqua culpa discedat: & sēper in seipsa deficiēs: nisi intentiōe amati se se per resectā inueniat: & ī ipsū totaliter transiens deficiat a seipsa. Ex quo sequitur q̄ anima circuit que rens dilectum ab omni creatura querēs auxiliū ut inueniat que diligit anima sua. Que dolorē fuisse in ea nō uirtuosissimo ipsa mī ondit cū dicit. Dolētes querebamus te. In cuius ē participio ioseph sanctum associat: & sicut humilis sibi preponit. d. pater tuus & ego. Licet at sacratissima uirgo non indignit in talibus exerceri: que a conceptionis dei

instāti super plena fuit hitatione spiritus sancti: tñ propter nram exēplariē formandā rōnabiliter fecit puer iesus sic se habendo ad eam cū utriusq̄ uita tota nobis fuerit suffragio & exēplo: ut onderet q̄tū p̄heic aīa in tali expiēta doloris de amati absentia & inq̄sitiōe sollicita: q̄a sēper copiosiori dulcedine redit dilectus ad curā: q̄n negligētie culpa eā nō reddit indignā: idcirco iesu reuēto singularit nūc gustū exp̄mit filialē. d. fili. Et q̄a aīa singularit admirat ordinē dine sapientie in tali exercitio aīe: & ī absc̄tatiōe & reditiōe sui nō ualet cōprehendere altissimos modos eius: semper tñ multipliciter amoroſos. Idcirco admiratiue subiungitur. Quid fecisti nobis sic? Cuius ignorantia in aliis animalibus loquor non im̄te: curialiter sponſus increpat. illuminat & ad alta sue diuinitatis eleuat, dicens. Nesciebatis: quia ī his q̄ p̄ris mei sūt oportet me eē. Et iō ab eius im̄itate abſorta secūdū doctrinā elionysii in mystica theologia perdit rōem & mētē & in sanctissima tenebra caliginis moysi ad cōtemplationis sublimata excessū: h̄t sibi species similitudinis glorie domini in uertice montis quasi ignis ardēs potiusq̄ claritas refulgens: quia tāta sentit in amons ardore q̄ intellectus capere nō sufficit: donec deposito corpore mortis huius facie ad faciem cōtēpletur dilectū: propter quod sequitur. Et ipsi non intellexerunt uerbū quod locutus est ad illos: q̄a nō capit per intellectū quod sentit per affectū. Interim tñ se sentit inestimabiliter amore condescensionis spōsi purificari & refici: & in suis desideris quietari pp quod seq̄: q̄ descendit cum eis & erat subditus illis. O ad quātam altitudinē adduxit animam dolor separationis a sponſo & sollicita inq̄sitiō de illo: quia cum altissimo gustu redit floridus filius & subiectus. Vtiliter ergo se ablenat amorosus sponſus ut copiosior redeat: & utiliter perdit dominum: qui recipit filium & subiectum. Unde licet credendum sit q̄ sepiſsime uirgo beata dilectum iesum uocauerit filium: in magno amons dulcore: nunq̄ tamen legitur nisi modo. Nunq̄ etiā legitur iesum parentibus fuisse subditum nisi in hoc loco: licet semper filiali reuerentia & humili seruitio eis fuerit subditus: q̄ diu sub eorum deguit disciplina: ut per hoc ostendatur q̄ experientia tribulationū pro amato & sollicita inq̄sitiō pro ipso perditio: meretur intimam coniunctionem dei cum mente: que nomine filiationis exprimitur: qui plenariam adimplerionem uoluntatis spōse in omni eo quod ad suam pertinet puritatem & humilitatem: quod nomine descensionis in nazareth: & subiectionis humilis declaratur. Vides ergo q̄ utiliter seruiuit nobis dilectus iesus de maternis doloribus in isto suo mystico actu: sicut etiam nobis seruiuit de omnibus actibus sue passibilis uite. Esse autē in illo templo materiali in medio doctorum diuine legis uocauit sapiēs iesus esse in his que patris sunt respectu

in habitationis matris: non illo iudeos forsitan peccatores preponēs sanctitati sacratissime sue matris. sed propter figuram quam tenebat ministri templi & doctores legis dei de cultu spirituali et reuerentia summi dei: & propter figuram carnalis generationis & affectionis temporalium propinquorum: que in hoc puncto representat matrem propter generationem carnis iesu: uoluit spiritualem affectum carnali fore preponendum: eo q̄ in carnali affectione non est cultus & reuerentia summi patris. Quia uero c. consuetudo fuit iudeis seorsum uiros seorsum mulieres ad festa ascendendo & redeundo procedere: ideo sine utriusq̄ negligentia potuit alter parentum estimare cum altero iesum fore: ut sic usq̄ ad sero non aduerteret se paruulum perdidisse. Ioseph etiam ex humilitate multum dimittebat puerum esse cum matre. Mater etiam charitate plena & gratitudie & reuerentia ad ioseph erat sibi de eo liberalis: & cognoscens amorem spiritus sancti in ioseph seruire ad sollicitam custodiam & obsequiosam tutelā pueri iesu: ipsum ei liberaliter dimittebat: & secure credebat: unde nulla fuit negligentia in ea. Alias etiam non est dubitandum q̄ spiritus iesu hoc fecit & fieri uoluit sine matris offensa: secūdū comunem autem consuetudinem conuersationis iesu ad statum sue infantilis etatis ipsum debite requisitū primo inter cognatos & notos: quia tunc cum illis erat uerisimilius pro tunc iesum inueniri debere: cum quibus consueuerat socialiter habitare. Sed ad intellectum spiritualemente formandum uoluit inueniri iesus: tam ut doceret suam sublimitatem que superat omnem cognationē & notitiam carnis: q̄ etiam ut doceret sicut obiectum est esse dissoluendam ligaturam carnis & sanguinis. Et in hoc etiam modo inquisitionis iesu fuit beata uirgo contemplantium forma: qui primo gradu suum agnoscent defectum: & aduertunt in modo suo actu uel merito ex se ipsis ī se fore iesū. i. salutē & cōtemplantes omnem notitiam sensibilibus modis in tota cognatiōe esse creati non inueniunt uerum iesum anime sue salutem. Et ideo absq̄ mota contemntes mundana rapti ad sublimia in amorem inuisibilem quasi in alteram hierusalem pacifice uisionis satagunt eleuari: & in templo beatissime trinitatis in medio illorum spiritualium luminum inueniunt iesum sedētem eternali quiete mediam in trinitate personam aliquatulum infernus descendentes in templo celestis hierarchie: in medio spirituum supernorum tanq̄ doctorem infirmitatis humane inueniunt iesum sedētem in dextera dei patris: audientem eorum desideria: & plenariam sanctitatem: & interrogantem illos tam eorum infirma q̄ eis sublimia claritatis sue splendoribus plenarie ingredendo eisdem: ita ut stupeant summi seraphi super prudentia humilitatis iesu & responsis eius. i. super receptis influentiis diuinis ab eodem. Aliter etiam inferius descendēs possunt

mus dicere q̄ anima que in malicioſa uita sua sentit non esse secum iesum in infirmitate icipies ipsa querit inter cognatos & notos: dum eorum affectibus irrecta uult cum eorum conuersatione & amore carnali & occupatiōibus eorum que carnis sunt querere anime sue salutem: que si illuminatur a radio iesu: & flagrat amore perfecto in ipsa: sentit se inuenire eum non posse in tali conuersatiōe peſtri: & ad meliora prouocata redit ad hierusalem uisionem pacificam mundi contemptus & tēplū sacre religionis ingrediens in medio uiuorum spiritualium tanq̄ doctorum salubrium inuenit iesum sedentem per tranquillitatem desideriorum: qua eos separat ab omni appetitu & strepitu mundanorum: ubi & audit eorum suspiria: & interrogat eorum infirma: ubi enim anima inuēto iesu admittatur q̄ tam diu sua miseria eam separauit a uita perfecta & dulcore suauissimo fruens inuēto iesu dulciter eum filium nominat: cui hereditate uult tradere in quietā possessione seipsam. Et admiratur per quot aufractus sue preterite uite eam duxit iesus ad quietem optatam dicendo: Quid fecisti nobis sic? Cuius ignorantiam increpans iesus respondit: q̄ archanum consilium dei patris de sola salute nesciuit: de quo obstupefaciens ipsam & in sua humilians ignorantia sue condescendit infirmitati: locas eam in Nazareth florida. i. conscientie puritate: in qua sic illi subiicitur: ut ostendat dare anime illuminare: q̄ omne quod sit in decursu prouidentie dei electorum saluti subleuauit. Et in hac conscientie puritate: & uirtutis inuiolabilis contemplatione clarissima fit tranquillatio mentis. In qua per augmentū spūalium luminū ī illa aīa iesus proficit sapia expiētie & etate roboris & cōstātie & gra charitatis feruide tā in secreto cōtēplationis dei q̄ ī publico salutaris exēpli. Quod at postea queritur quid mater sancta dolebat. R̄ideo q̄ iesum perditum non dubitabat: sed secundum ongenem poterat cogitare ex humilitate ne forte aliqd̄ uidisset: q̄ oculos sue iustitie offendisset in mundo: quacūq̄ ex causa: & eam reliquens redisset ad celos: cum illi placeret iterum reuersurus. Licet etiam per spiritum sanctum edocta forsitan posset noscere q̄ ante debebat cōplere redemptionis nostre mysterium q̄ redderet ad patrē: & nosceret q̄ ante condēdum erat euangelium: & per os dilecti filii sui iesu predicandū fuerat dei regnum q̄ ipse crucis sustineret supplicium. Potuit tamē rationabiliter timere ne nouas persecutiones & passiones uellet sustinere iesus in sua puerili etate que ipsum multipliciter affligerent: & nō eius uitam finirent. Et ideo multū potuit formidare ne in manus aliquorū impiorum hostium dei incidisset puer iesus: & forsitan propter hoc absentasset se ab ea ne ipsa nimis pateretur uidens eum tam talia sustinere. Hec potanto dixerim: quia salua reuerentia omnium qui loquuntur de sapientia mentis sacratissime uirginis: credo q̄ in conceptu filii dei est sic per spiritum san

etiam edocta de tota principalitate perfectionis xpi uite: & de eius austeritate & morte: & cordis charitate & diuinitate sue persone: q̄ nō credo aliquem propheta preuiū uel apostolū posterū ad eius plenitudinē attingisse. Potuit tamē de his sicut supra dictū est aliquas particulares conditiones & circūstantias loci: & modi: & tēpōis nescire: de quibus tamē posterius certificati sunt per euidētiā facti. Et ideo nescientia intentionis pueri iesu in hac absentatione suā ab ea potuit multis respectibus multas causas doloris in eius mente causare: ut merito crederetur excessiue doluisse. Sed quid querimus tantū causas sui doloris: cū h̄ fuerit sufficiens causa ignorare. s. quid factum est de iesu: & seipsam sine ipso uidere: & tante rei mysterium ignorare? Et ad hoc est bonum exemplum Origenis: ut sicut quādo tu legis scripturas. & earum intellectum nō capis: anxiaris & queris intelligere quod dicunt: non q̄ eas errare dubites: sed q̄ te non intelligere doles. Sic circa uirginē & ioseph contigisse dicit: quod q̄dem de uirgine intelligendum est modo p̄dicto.

Nō at̄ fuit presūptio in crepatio filii dei: sed de uota allocutio interni suspitū quando dicit. Fili qd fecisti nobis sic? Sed fuit admiratio facti insoliti & expressio doloris intimi pro sollicitudine inquisitionis ipsius iesu & gustu dulcoris maximi in gaudio reinuenit. Non etiam fuit erroris materia: q̄ ioseph patrem ipsius uocat: sed gratitudo maxima deuotissime uirginis: que hoc modo ipsius sancti ioseph puero iesu uoluit affectum referre: quasi dicat. Vere ioseph paternam in te prerogatiuam meruit: quam sibi alto spiritus tui cōsilio tribuisti: q̄ uere genuit & doluit: & in querendo te affectu paterno fideliter laborauit: ideo dico q̄ non fuit erroris materia: quia nōdum erat tempus diuinitatis sue manifestade aperte. Quod autē iesus respondit. Et quid est q̄ me querebatis? Non fuit increpatio i gratitudinis ad dolorē uiscerum m̄norū: sed fuit sublimatio mētis uirginis: & ioseph ad sublimitatē ineffabilem magnaliū diuinitatis sue. q. d. puer iesus. Noui & accepto & p̄derai affectum uestrū & dolorem uestrum imēsū: & istud ē magnū m̄ quid: sed maius est illud quod reddam quia p̄ affectu materno redditur uobis gloria non generationis, pueri hominis: sed filii dei patris: quē sepe oportet esse i hiis q̄ patris sunt: eandem eternaliter cum ipso habendo naturam. Et hunc tibi sacra uirgo concessum ē generare ut sis ipsius uera & naturalis mater. Et tibi ioseph datum est talem enutrire: & eius matrem uirginem custodire: cum tāti dignitate officii uocaris pater filii dei propter meritū ministerii: q̄ qui solū matrē sue humanitatis habet in terris tantum unū patrem sue dine persone habet i celis. Et ideo magnū premium referuatur uestro dolori & inquietudinis labori. Quod at̄ dicit & ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad eos. Non intelligas in matre ignorantiam simpliciter: quia etiam nec de ioseph potest intelligi q̄

ignorauerit se dicere filium dei patris: sed secundū Orig. Nesciebant utrum dicens in hiis que patris mei sunt: aliquid aliud ulterius inuere uoluerit. Potest tamē illud uerbum tripliciter exponi: primo ut dicantur non intellexisse uerbum: quia ac si non intellexerent eum se respectu circūstantium ostendunt. Non enim ibi publice adorauerunt ut filiū dei: nec ut filium dei assistentibus predicauerūt eūdem: sed statim ut hominem: & puerum obedientem: & ut filium proprium secum ducunt. Sic enī sciebant ipsum uelle fieri pro tunc circa eum: licet i cordibus suis intellexerent q̄ de patre eterno loq̄batur: & ipsum ut sūmum deum in sue mentis p̄stratione humiliter adorarent. & pro tāto dicit eū gelista eos non intellexisse uerbum uolens dare intelligi modum extrinsecum quem habuerūt parentes ad puerum iesum: licet enim secundum Be dam. Tunc puer iesum in medio doctorum manifestauerit signa sue utriusq̄ nature humanitatis. sc̄o ut puer audiēdo: dicitis uero i alte m̄dēdo & subtiliter eorum superans intellectum. Ipse tamen iesus sicut semper consueuit sublimibus subnectit humilia: ut qui in medio doctorum fuerat honoratus in sapientia: humiliaretur in parentum pauperum & despectorum obedientia subiectiua. Sic enim ubiq̄ ista cōnectit: ut in uarietate signorum utriusq̄ nature: & illuminetur fides humilium: & exerceatur iuste ex sua malitia supercilium superborum. Secundo potest exponi saltem pro ioseph eo modo quo dictum est supra de expositione Origenis. & cetera. Tertio modo potest dici q̄ esse in his q̄ patris sunt. s. mutua intimitas circūcessionis diuinarum personarum est tam altum diuinitatis secretum: q̄ uirgo dum fuit peregrina i corpore: nō sufficit intelligere. Et licet multū alte ascēderit cōtēplatio uirgis i intellectu uerbi iesu: nō tamen tātam plenitudinē ibi intellexit: quāta b̄ndictus iesus: qui uerbū protulit: & est uerbū eterni patris. Quā differentiā matris ad filium uolens euāgelista exprimere dicit ipsam simul cū ioseph nō intellexisse. Et merito respectu altitudinis intellectus iesu pōt dici mater & quecūq̄ alia creatura nō intelligere q̄ dicitur. Aliquo igit̄ istorum modorū intelligas uerba euāgelii: que aliquā ignorantia in matre dei uident̄ pretēdere. Non etiā fuit temeritatis i m̄te ut supra q̄rebas: q̄ ipm a tēplo quasi ab his que p̄ris sunt retraxerit. Nec insipientie fuit iesu q̄ dimittens ea: cū matre descēderit: q̄ ibi tantum stetit quātum uoluit: & quātum conueniens fuit. Voluit. n. uno actu sic euidēter suā sapiam declarare: q̄ eius silentiū usq̄ ad trigēsimū annum non ignoratiē sed mirāde hūilitati & imitade exemplaritati ab oib̄ posteris posset ascribi. In hoc etiam notabile exemplū dedit q̄ nō debemus p̄tinaciter n̄o sensui iherere: etiā i his que sepe nobis meliora uident̄: q̄ statim dimisso templo uolūtati matere subiectis sensum suū i matris cōsiliū & uolūtum cōmutasse uident̄: licet in se ordo

dispositiois iesu immutabilis perseveret. Quia uero in hoc facto iesu miranda sapie mystena continentur: que sapientissima uirgo mater secundum statum sue matere dignitatis plene per spiritum sanctum cognoscebat. Iō scribit euāgelista q̄ m̄f eius conferuabat oia uerba hec conferens in corde suo. Super quo uerbo dicit Grecus cōsidera prudentissimā mulierē mariā uere sapie matrē qualiter scolaris fit pueri. Non enī ut puero: nec ut uiro sed ut deo uacabat ulternus. Et illius uoces & opa: uoces diuinas & opa reputabat. Idcirco nihil ex dictis aut actis ab eo in cassū illi patebat. Sed sicut ipsum uerbū patris in uisceribus: ita nūc conferens modos & dicta concipiebat in corde suo quodāmodo & fouebat. Et hoc quidē in p̄nti contēplabatur: hoc at̄ expectabat in futuru: clarius reuelandū & hoc quidē tāq̄ reḡla & lege p̄ totā uitā utebatur: hec grecus Cnso. uero super iōannē de hoc facto dicit. Nul lum quippe miraculū fecit in pueritia dominus: hoc t̄n unum p̄dit lucas per quod mirabilis uidebatur. Propter quod liber de infantia saluatoris nō t̄m est ut apocryphus sed ut erroneus respiciendus: unde & grecus uocat eū figmentū diaboli: dicens sic de hoc facto quod lucas narrat: hec est demonstratio p̄ma sapie & ueritas pueri iesu. Que nāq̄ puerilia eius uocant diabolice putamus esse confidētionis: nisi quia ea sola uelit acceptare: nequāq̄ his q̄ tenemus oppugnatiā: sed magis consona p̄phetis uerbis dicitis in ps̄. Speciosus forma p̄ filius hominū &c. Et m̄f cui obediens & moribus factus & uisū non mō uenerandus & placidus ad loquendū facūdus & dulcis & prouidus: & multum strenuitate cognitus: tanq̄ qui repletus sapia fuerat & sic in aliis sue conuersationis & locutionis: quos supra hōiem cernimus & rō: mansuetudo ei p̄cipuum. Sup̄ hec autē omnia nihil ascendit sup̄ uerticē eius: nec hūana manus extenta m̄na. Hinc possumus utilitatē consequi: dū enim mariā increpat iesus querentē ipsum inter p̄pinq̄uos: dimissionē uiculorū sanguis aptissime suggerit ostēdens q̄ non cōuenit metā p̄fectionis attingere eū qui uagatur adhuc in his que corpori cōferunt: & q̄ hoc desit a p̄fectione: p̄pter cognatorū affectū: hucusq̄ grecus. Licet at̄ scdm̄ Ber. q̄ sc̄ia deo p̄cipet sit sublimitas sine socio: & q̄ deus mulierē obtēperet humilitas sine exēplo: debes t̄n indubitanter tenere q̄ humilima uirgo cū tanta exteriori moderatone & cū tanta interiori humiliatōe humilis obediēte recipiebat obsequia utri filii sui filii dei iesu q̄ non solū fastū uitauit temeritatis & arrogatiē: sed p̄fundissime humilitatis menta cumulauit. Hoc enim fecit obediens illi qui se exterius ad inestimabilis humilitatis exemplū uolebat tractari. Et hoc interius ut deus precipiebat uirgini matri q̄ exterius uolebat circa se hōiem fieri unde quicūq̄ uirgo beata aliquid p̄sciebat dei filio iesu: stupenda p̄fectione resilliebat in p̄pria paruitatem admirās & gustans altissime imensitatis sublimitatem dei:

sic p̄funde cōdescendentis in hōie iesu eius mada to supposito. Sic ergo potes uidere q̄ i iesu puero & in sacratissima uirgine & ioseph magna sunt declarata mystena: magna data sunt uirtutum exempla. Nulla dei honoris ostendicula. Nulla reprehensione digna sunt acta. Quomodo uero puer iesus in illo riduo habuit corporis necessana: ex textu non legitur nisi quod b̄tus Ber. dicit q̄ i illo tri duo elemosinas necessaria: sicut pauperulus in populo hostiatim collegit. Potes etiam satis rōnabiliter cogitare: q̄ in aliquo austero loco: uel in edibus tēplū: uel alibi ut paup̄ dormiuit: p̄ hoc dās exemplū omnibus ad p̄fectionem diuini cultus attingere uolentibus oia reliquere: & de delitiis corporis non curare. O anima mea associa te pauperulo iesu & uada cum eo pro elemosina confidenter & mentis manu sue puritatis colectus: & sui dulcoris amore conditus delectabilibus saginante: multum enim delicate nutris: que non nisi dei amore comedis. Quicquid enim pauperes euāgelici colligūt p̄ dei eis amore largitur. Quia uero in hoc uno iesu opere app̄ret etatis & sapientie iesu quo ad manifestationem p̄fectus: & in matris uisceribus pro iesu absentatione doloris aculeus: ut in responsionibus doctorū: in ipso iesu magne prudentie sensus: & in allocutiōe reuerenti dulcissimus in matre filiatiōis gustus. Ideo ut aia mea hos respectus gustaret in uerbis: de hoc uno facto multiplicauit eisdem: cū dicitur. Iesus puer proficiens: iesus matri absentatus: iesus inuentus i instruens: iesus dulcor amatus.

Icet propter connexionem matere i uno tractatu omnes premissos uersiculos uoluerim adunare: quod in pluribus locis m̄hi contigisse propter eandem causam: patet hunc percurenti tractatum: hoc autem singulare opus iesu post complementum duodenarii decimotertio anno factum miraculum mysteriorum cōtinet intellectum. Sicut enim post triduum nunc est inuentus in templo: ita secundum Ambro: f̄t iudiciū q̄ triumphalis illius passionis & mortis in sede celesti & diuino honore fidei nostre se ostenderet re surgens qui mortuus credebatur: uel quia secundū glo: quesitus aduentus xpi a patriarchis ante legē n̄ est inuētus quesitus a gentibus sub gr̄a inuenit̄.

Moraliter uero post triduum confessionis contritionis: & satisfactionis inuenitur iesus perditus i commissione peccati innocentia restituta. Post triduum etiam consiliorum iesu. s. castitatis obediētie & paupertatis euāgelice tanq̄ in p̄fectiōis templo inuenit̄ iesus sedēs in mētis tranquillitate: quasi in medio spirituum supernorum. Attende autem q̄ sicut decimotertio die facta fuit manifestatio iesu tribus magis in p̄sepio. Sic in. xiii. centenario facta est multa manifestatio in ecclesia dei sapientie ch̄stiane multiplicatis multum diuine sapientie radiis & religioni paupertatis maxime renouata euāgelica uita in pauperum patriarcha

francisco. Qui sicut magister sapientie xpiane: qua si in sede crucifixi iesu maiestati miratus apparet ac cepto caractere uulnerum passionis iesu christi in carne. Timendum est autem unum ecclesie: ne ipsa negligenter agente in carnalibus suis principibus in magistris: & in ipsis deo. nante ad propria appetitus mudani remaneat puer iesu cum simplicibus & pauperibus in statu sublimi euangelici status: ta q̄ in uera hierusalem uisiois & pacis. Et ipsa haud dubium frustra estumante iesum fore in comitatu sui multiplici apparatus: utina saltem uel sero cognoscat sibi habere iesum: et talium cura superflua & distractione nociua: quod quidem recognoscere debeat: tamen istum modum uiuendi preferentibus animabus in tanta fastuositate pompe: & in multa tyrannide incompassionis fraterne & status huius sollicitudine congregandi temporalia p tot dolos & fraudens & symoniacas labe: tam in ecclesiasticis q̄ in religiosis multis: nunc euidet xpi doctrinam apparere & utam et pro animabus sollicitudinem piam luce clarius impie pugnante noscitur. Sed in talibus matre ecclesia adhuc ignoras & ceca: & carnalibus affectibus maculata: non uideatur iesum requirere nisi inter cognatos & notos: quia religiosi ea que carnis sunt sapientes non possunt a propria habitatione: & a carnalium propinquoze inordinata affectione diuelli. Sed ipsi derici maiores: & minores atq̄ mediocres non uidentur scire querere: nisi que sunt carnis & sanguinis: & id magis uidentur presulis parentum promotionis tam & citationis eorum: q̄ animarum salutis & prouisionis pauperum i quibus christus usq̄ adhuc suspirat & gemit indigens cibo & uestimento: & consolationis refrigerio: & parum est illis cure qui patrimonio crucifixi se inurgitant abunde: & ipso abutuntur impie qui iuxta prophetam dormiunt in lectis eburneis: & lasciuunt in stratis suis: & optimo unguento delibuti nihil compatiuntur super contritione ioseph qui in talibus pauperibus non inueniunt christum: sed in eis reperiuntur pluries exempla antexpi. In talibus completur prophetia F zechiel. xxxiiii. Filii hominis propheta de filiis israel pastoribus qui pascebant semetipsos. Nonne greges a pastoribus pascentur: lac comedebatis & lana cooperiebamini & quod crassum est occidebatis: gregem autem meum non pascebatur: quod infirmum fuit non consolidastis: & quod egrotum fuit non sanastis: quod fractum fuit non alligastis & quod abiectum fuit non reduxistis: & quod perierit non quesistis: sed cum austeritate improperabatis eis & cum potentia. Et dispersi sunt oues mee: eo q̄ non esset pastor: & facte sunt in deuoratione omnium bestiarum agri: & dispersi sunt & errauerunt greges mei in montibus cunctis & uniuerso ualle excelso: & super omnem faciem terre dispersi sunt greges mei. Hec cum dolore & cum lachrymis cordis & corporis uidemus esse completa & superat materiam presentis temporis uatic-

nium preuisionis: unde superabundantia scelerum nimis superabunde exponit huc textum. In his igitur usq̄ hodie remanet christus perditus: & non queritur nisi ubi non est. In carnalibus affectionibus: & in cognatione carnis & sanguinis. Non redibis autem in hierusalem requirens iesum in his impiis et abunda ecclesia: nisi per gratiam iterum renouata: quam oportet super eam abunde diffundi: ut tantum malum in ea possit deleri per iustitiam disperdentem reprobos: & per misericordiam de nouo creatore electos: qui cum suspirio orationis & uirtute exemplorum in claritate doctrinalium luminum per reformationem uite christi iesu subiectos informant in quibus sancta ecclesia iterum redat in hierusalem unde discessit: & introeat in templum cordialium immolationum: & passionum iesu christi: & omnium laborum uite sue. In quorum medio tanq̄ sublimis ueritatis doctorum audiat ipsum ad omnia dubia sua respondentem: & ignorantiam status preteriti & negligentiam ueri cultus diuini fortissime arguentem. Cui obtemperans ecclesia: mater & sponsa sentiat iesum descendente sibi in uisceribus pietatis: ipsam reformans & pastoribus & uisibilibus ad statum floridum puritatis in qua ministret ipse pastor iesus per uiros qui sunt secundum cor suum pascua salubria tam efficacis doctrine: q̄ sanctissime uite ad similitudinem crucifixionis uite ipsius principalis pastoris & principis christi iesu. Et hoc est quod ipse promittit i eodem propheta: & i eodem capitulo: ubi primo excludit ipsos a gregis pascua. d. propterea pastoris audite uerbum domini: ubi reperiuntur sceleribus subdit: Ecce ego super pastores requiram gregem meum de manu eorum: & cessare eos faciam: ut ultra non pascant gregem meum: nec pascant ultra semetipsos. Et si bene attendatur decursus huius: nulla ratio allegatur quare deus uelit misereri dissipatis gregibus nisi importabilis malitia presidentium eis. Sed nec de omnibus dicitur q̄ ad pastorem uerum suspirant: ut per hoc ostendatur: q̄ non humana iustitia sed solum dei superfluens misericordia gratuito dono hic tribuit mundo indigno: propter quod subdit postea. Suscitabo super pecora mea pastorem unum qui pascat ea seruum meum dauid. Ipse pascat ea & erit eis in pastorem: ego autem dominus ero eis in deum: & seruus meus dauid in medio eorum princeps. Et cessare faciam bestias pessimas de terra: & qui habitant in desertis securi dormient in salicibus. Et concludit quod i hoc cognoscatur sola dei bonitas in eo q̄ ex magna dei misericordia dissipat mala: & adducit bona. Et sciens inquit quia ego dominus cum contruero cathenas iugi eorum: & eruetur eos de manu imperantium sibi. Vnde infra capitulo trigesimo sexto ostendens q̄ omnino tanto bono populus est indignus dicit. Nam propter uos ego faciam dicit dominus deus: notum sit uobis q̄ propter nomen meum sanctum confundimini & erubescite super

aliis nostris domus ists in die qua mundauero uos ex omnibus iniquitatibus uestris. Et hoc est ois perfectionis ianua consumatioq̄ se cogitare diuini indignos benef. eius: & q̄ bona que deus facit nobis nullam habent rationem ex nobis: sed solum procedunt ab infinita diuini nominis bonitate: uti nam cito contingat nobis sic perditum iesum felicitate reperire.

Iesus flos flori subiacens: iesus flos immoratus: iesus alumpnis obsequens: iesus aponatus. Cap. viii.

Einuento iesu a matre sanctissima: & a se ne ioseph ad galileam reducit: & cum eis in nazareth habitans multa puritate: paupertate: humilitate: & obsequiositate: de quibus nihil legitur in euangelio usq̄ ad trigessimum annum quando ad iordanem ueniens a iohanne uoluit baptizari. Quod quidem tanto est mirabilius quanto occultius. Et multum nos instruit spiritus sanctus nihil scribendo de iesu christo: q̄ multum hic loquitur de uerbo silennium: quando desinit eius extrinsecum uerbum. Ex his autem que dicit lucas capitulo secundo: q̄ descendit cum eis nazareth & erat subditus illis: & ex his que Matth. secundo dicit. Dum reduceretur puer iesus de egypto q̄ ueniens habitauit in nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas: quoniam nazareus uocabitur. Et ex hoc quod dicitur. M. primo. Dum baptizaret iohannes in illis diebus factum est uenit iesus a nazareth galilee factus datur intelligi q̄ in isto tempore intermedio habitauit iesus nazareth sub parentum obedientia cum ipsis participans sue paupertatis angustias: propter quod dicitur. Iesus flos flori subiacens: iesus flos immoratus. Purissimus iesus purissime matri obediens: quia sicut ipse fuit totus floridus intus & extra: sic in ciuitate florida habitauit. Nazareth enim interpretatur flos: ut significet floridam conuersationem habitantis in ea iesu & uirginis matris eius. Et quia in multa obsequiositate: tam sue matri q̄ ioseph iesus seruiuit humiliter: idcirco posui: iesus alupnis obsequens. Sed quia in multa paupertate & laborum sudore cum parentibus pauperulis uictitauit pauper iesus: idcirco subdidi: iesus aponatus. Apona enim idem est q̄ sine poro: & uocatur necessitas siue anxietas que non habent spiraculum euadendi. Et quia multas necessitates pauperatum habuit iesus & mater eius pro eo: in quibus necesse fuit eos multos sustinere necessariorum defectus secundum statum altissime paupertatis: quam pro nobis uoluntarie elegerat obseruandam: tam in fuga i egyptum: & in reditu i nazareth sicut dictum est supra: & in aliis pluribus pnnctis in sue uite decursu. Idcirco deuote dixerim: iesus aponatus. Du

plicis autem perfectionis exemplum nobis exhibuit magister perfectionis iesus in isto intermedio silentio uite sue. In formauit enim plene humilitatem actiue: & quietem contemplatiue. Pro actiua dicitur q̄ in subiectione uiuebat: ubi debes scire q̄ ista subiectione fuit multorum laborum & austeritatum participatio: unde basilius in libro religiois. Ab ipsa enim primena etate parentibus obediens iesus quemlibet laborem corporeum humiliter & reuerenter sustinuit. Cum enim homines esset honesti & iusti: egeni tamen necessariorum penuriam patientes: teste presepio partit uenerandi ministro manifestum est q̄ sudores corporeos continue frequentabant necessaria sibi inde querentes. Iesus obediens illis ut scriptura testatur: etiam in sustinendo labores subiectionem plenariam ostendebat. Hec Basilius. Alias etiam ualde est probabile: q̄ magister omnis perfectionis iesus cum esset sanus & fortis corpore iuuenili etate: licet complexionis delicatissime: quantum etiam ad suorum laborum dolores multiplicandos assumpsit: cum uideret senem ioseph pro conquerendo uictu in laborando sudare tam sibi q̄ sue sanctissime matri: q̄ ipsum se dule & sepe cum multa charitate iuuabat. Et cum uideret matrem sicut dicit Ber. colo & acui conquerere uictum sibi & alia necessaria domus: tam pro ipso q̄ pro ioseph deuoto ministerio facere: credendum est q̄ eum multa compassione iuuabat: aqua afferendo a fonte: ignem accendendo ad necessaria decoquenda: & in aliis prout necessitas requirebat. Nec expectabat curialis & compassiuus & pietate plenus iesus quod adhuc requiretetur a nutritibus suis: immo credo q̄ etiam ipsis inuitis multis se subdebat laboribus tam ad uite actiue formanda exempla q̄ ad ostendendum eis sue mentis compassiua precordia. Vnde non est parupendendum ad ista probanda quod magister in hystoris refert q̄ prope nazareth adhuc monstratur fons de quo antiqua traditio refertur q̄ puer iesus hauerat aquam afferens eam matri sue. Qui enim uenerat omnium peccatorum onera supportare: non uidetur uoluisse sanctis suis parentibus onus laboris & paupertatis sine sua societate relinquere. Propter quod non uidetur mihi improbabile dicere nec in deuotum tradere benedictum iesum cum ioseph laborasse in arte fabrilis. Qui suffragare uideatur illud quod referunt euangeliste: quod iudei in despectum uocabant eum fabri filium. d. Nonne hic est filius fabri & marie? Et hec erant uerba nazareorum admirantium in iesu doctrina. Ex quo uideatur q̄ ista profert: quia cum sepe laborare eum uiderant & nunq̄ litteras didicisse: ideo despectiue simul & admiratiue in sua incredulitate concludebant q̄ magis deberet scire laborare in arte fabrilis in qua multum sudauerat: q̄ in expositione scriptura quam nunq̄ didicerat. O anima mea ociosa & pigra excute de tua carne inerciam & noli la-

Iesus puer proficiens
Iesus matri absentatus

bores manuum fugere: sed cum delicato iesu cum multa pena laborante labores assume. Nec uelis panem ociosa comedere: & in aliorum laboribus & peccatis corporis tu delicias querere: quia hic panis est amarus: quando in ociositate uite redemptiones peccatorum populi in abundantia elemosynarum absq; debita correspondentia spiritualis laboris p eis assumpta impie comeduntur: hinc scriptum est. Diuitias quas deuorauit euomet: & de ore suo extrahet eas deus haud dubium in supplicio tormentorum. Nec habeant uelamen excusationis religiosi uoluptuosi nihil curantes de paupere usu & penuriis paupertatis debent q; a martha & ab aliis recipientibus iesu ministrabatur sibi abunde & delicate: quia ad pauperes spectat humiliter & temperate recipere que apponuntur eis in domibus alienis. Sed utinam tales a christi imitatione no discerpent: qui cum tanta temperata sumebat apposita q; eo magis edificabat astates quo delicata eius superflue & inordinate trahere non poterant appetitum. Vnde credo q; ualde parum & ex curialitate contingebat de cibariis delicatis: sed in penurioso uictu quando cum ioseph & paupercula matre degebat pauperem usum & statum docuit euangelicos professores: eos tunc informans cum quanta penuria debeant in suis domibus uictitare insuadentes manuum laboribus: maxime illi qui sapientialium studiorum & spiritualium exercitiorum non sunt occupationibus dedicati. O anima mea intueri pauperculum illum conuictum sancti senis ioseph & uirginis matris: & iuuenis iesu in una mensa manducantium pauperu: qui obseruabant uerbum prophete. d. Labores manuum tuarum manducabis & bene tibi erit. Et uide eos in paupertatis domicilio dunis stramentis lassata membra reuicere: & cum eis deuote recumbere: & eos imitare in ocio uitando. Omnes enim patres fortissimo odio ocium detestantur. Propter quod cura fuit eis in regulis suis omnes regulares professores ad labore inducere: ne ociositati uacarent. Nulli. n. creature licitum e uiuere ociose: qn oportet eos si uelint ad eterna gerere uerere per uia labore: sibi competenti concedere: & tempus sibi concessum uirtuosis operibus occupare. Reges enim & principes debent insudare & studere populo sibi subiecto prouidere utilia & deo eos promouenti ad honorum fastigia debita seruitute seruire: unde non est eis licitum ociosi. Quanto magis deo sacrati pontifices & clerici assumpti in partem domini debent tam in studiis diuine scripture q; suspinis orationis deuote: q; etiam cantibus diuine laudis: & in subuentioibus compassionis fratere: & in meditationibus contemplationis alte: continuis exercitiis domino deseruire: unde eos oportet tanta sollicitudine laborare in cura dominici gregis: ut secura conscientia possint christo dicere cuius filiam .i. sanctam & immaculatam ecclesiam quod iacob refertur dixit.

Liber. ii.

Iesus inuentus instruens
Iesus dulcor amatus

se laban. Gen. trigelimo primo uiginti annis fuit cum duplici obseruantia custodiens decalogi diuini preceptum: pro honore. i. dei & pro salute proximi. Oues tue & capre non fuerunt stentiles: defectu scilicet predicationis doctrine & exemplantis uite mee. Arietes gregis tui non comedi: quia altas uirtutes populi tui non mee sanctitati attribui siue eorum temporalia honores & fastigia mihi non usurpauit: nec captum a bestia ostendi tibi: quia statim per orationis suspirium in populo omnem emendandi defectum: ego dannum omne redderam: quia eorum imperfectionem mihi attribuebam: quicquid furto peribat a me requirebas: quia etiam eorum occulta mala ex formidine tue iustitie quasi redditurus rationem de omnibus agitatus internis stimulis deplorabam: die noctuq; estu urebar & gelu: quia & in prosperis timore constringebat: & in aduersis ad dilatationem impugnantium dilatabar: & omnes tuarum ouium me profectio nis urebar: fugiebat somnus ab oculis meis: quia sciebam me in caulis positum ut uigilarem in cura non ut torperem ignaui: sed per. xx. annos in domo tua seruiui tibi. Felix clericus uel prelatus qui christo presentatus in morte talia de cura sue ecclesie poterit respondere. Sed heu me miserum: quia possum in typo Esaie mutare prelatorum uocabulum. Qui enim consueuerant uocari principes israel: possunt uocari: sicut ipse dicit capitulo. i. Audire uerbum domini principes sodomorum: peccata enim illorum non solum deriuata: sed multiplicata uidentur in dencis: unde & alibi hierusalem sodomie comparatur: immo & postponitur cum dicitur Ezechiel. decimo sexto. Hec fuit iniquitas sodomie sororis tue superbia situitas paupis & abundantia: & ocium ipsius & filiarum eius: & manum egeno & pauperi non porrigebat. Sed heu ista non sufficiunt mala: sed iustificatur sodomia in multorum clericorum malitia. No enim eis sufficit ocium: sed adducunt & maleficium: nec futuritas panis: sed superfluitas multorum ferulose adiungitur & malitia ebnetatis. Non sufficit eis ut manus egeno & pauperi non porrigant: sed bona pauperum in ecclesiasticis edificiis uel beneficiis dissipant luxuriose: & quod per eius est pauperes subditos multiplica calumnia propriis spoliant & sepe flagellant. Sed redeamus ad laborem iesu & uideant religiosi maxime qui gloriantur q; per eos uite christi perfectio propagatur: q; ociose in domo domini conuersetur & meminerint illius sententie iesu christi q; omne uerbum ociosum quod locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in die iudicii Matth. decimo secundo. Et si hec est sententia super homines seculares de uerbis ociosis: qualem possunt expectare hi qui ratione altitudinis status sui sepe angelorum censentur nominibus de tanta ociositate temporis & deceptione totius mundi in eorum orationibus confidentis.

Iesus flos flori subiacens
Iesus flos immoratus

Cap. vii.

Iesus alumnus obsequens .fo. lxxvi
Iesus aponatus

notius mundi in eorum orationibus confidentis. Legant sanctas antiquorum regulas. Basili: Augusti. & Benedicti de opere monachorum: & qd nuc nouissime seraphicus scribit franciscus: fratres illi q; bus dedit dominus gratiam laborandi &c. & in tota uita sua: & in se: & i uiris uirtutis & deuotissimis sociis suis hoc consumat exemplo. Certe paulus doctor gentium in fide & ueritate: & predicator euangelii raptus usq; ad tertium celum in excelsibus Act. xx. Manibus laborat: & de hoc gloriatur d. Quoniam ad ea que mihi opus erant & his qui mecum sunt ministrauerunt manus iste. Erat enim artis sceni factorie .i. suebat & fabricabat tetoria: sicut exponit Beda super actus apostolorum. Et ipse .i. ad Corin. nono. Non sumus usi hac potestate. s. sumendi necessaria a populo: ne quod offendiculum demus euangelio christi. O quot offendicula datur hodie in ociositate religiosorum: quando uiri fortes & sani recentis & colorati circuerunt per uicos & plateas ciuitatis: non dilectum querentes cum sponsa: sed eum effugantes ociositate & uanissimi uita: qui nec uacat studio orationis uel edificatione locutionis: nec ad labores humiles & utiles manus suas apponunt. Et qui in domibus propriis non nisi laborando uiuere poterant: sub habitu religionis ociositati & deliciis uacant. Contra quos Basilius dicit in regula: q; caueant sibi ne qui in labore & austeritate uictitabant in seculo: querant ocium: & deliciose uiuere in monasterio: ne per hoc monasteria fiant gule & lasciuie nutrimenta. Nec debent nelle uiuere in equalitate illorum qui diuitias & delicias in seculo reliquerunt. Hi enim querere no debent quod in seculo non habebant: nec debent sua preterita uitia uelle enutrire. Posui Basili sententiam non uerba. Hec enim est radix principalis: unde tota reformatio religionis manauit: tam in antiquis monachis: q; in religiosi nouissimis paupertatis. Antiquitus quidam impii magistri iniqui sperferunt contra pauperes euangelicos uacantes sapiente studio & orationis. d. Ociosos q; manuali labori non uacant: quorum maliciam plene detestans eis non intendo fauere. Sed contra illos loquor qui sub porticibus in murmure: & discursibus per uicos & per plateas tempus consumunt: orationis & scripture studium ignorantes. O quantum esset de tempore pro oratione & studio & laborando aliquando si exemplo christi & matris uedimus ocium euitare. Hic pro exemplaritate laboris iesu: in quo uite actus datur exemplum. Sed quia non solum exercitan quibuscunq; dedit exemplum iesu humilibus & despectis: ideo anima mea considera q; iesu noluit uictum acquirere de legendo in cathedra: uel de principando in ecclesia: cum tamen esset uolens sapientia: & sultus auctoritate paterna. Sed exercitia humillima assumpsit: in quibus & esset laboriosus i opere: & uilis & despectus in reputatione. Et attende q; quicqd

sapiente & ingeniositatis ostendit in puentia: totum silentium sue uiriliter ad militatis reputationem subseruire coegit. Et enim eo ipso quo tante prudente in eo apparuerunt iudici poterunt parentes & uicini cogitare q; grandis effectus debuit magnus magister existere: honores acquirere: partes promouere: patriam honorare: & diuitias cumulare. Cunctq; ipsum uiderent filere ut simplicem: manibus laborare ut ineptum ad alia: nil altitue ad regimen mundi pretendere: & talia similia que potest satis mens deuota hic sibi formare. Astuti uicini secundum mundi prudentiam habuerunt eum despicere: & ut uilem & inutilem iudicare. In quo difficillime uirtutis dat exemplum iesus & consummate perfectionis: ut scilicet uir sanctus & in omnibus sufficiens: plene omnes honores mundi contemnat & seruilem & inutilem reputari concupiscat: & q; ex operibus sue alte uirtutis nihil confusionis in hominum fama querat. O quantum est hoc: & q; alte loquitur imperfectionis doctrina silentio faber noster iesus uirtutum optimus fabricator. O stupenda perfectio: ueras uirtutes abscondit iesus: & diuitias & excellentias ut possint uilitati dimitti. Et falsos defectus pretendit ad mundi gloriam conculcandam. Et nos excerebrati in appetitu mundi ni fastus falsas uirtutes pretendimus in oculis hominum: & uera uitia occultamus: ut possimus inaniter gloriari de fama uirtutum: quarum plene uacuitatem sentimus: & uitis contrariis pleni sumus. Erubescet hypocritis subdola: desine mendatio te uestire: in falso colore ueritatis pro falsa gloria uane laudis: quia filius dei non solum gloria diuinitatis se expoliavit: sed etiam altissimas sue humanitatis uirtutes occultat: ut se pro te confusione induat: & te per stupenda humilitatis exempla ad tue uilitatis cogitationem salutarem inducat. Si enim aliquis uellet obsistere: q; nequa q; tanto tempore uacauit iesus a manifestanda gloria diuinitatis: & dicat q; multa omiserunt euangeliste que fecit perfecte: responderi potest q; ea facere que dicta sunt supra fuit plene manifestare illud p quo uenerat. s. iam uirtutum & perfectionis: quia prius uoluit ostendere factis: q; uerbo. Sed q; nihil notabile fecerit ex uerbis ipsius iesu: lo. decimo quinto potest concludi cum dicit apostolis: Vos de me testimonium perhibebitis: quia ab initio mecum estis. Et ex uerbis petri. d. Act. i. in electione mathie. Oportet ex his uiris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intrauit & exiit inter nos dominus iesus incipiens a baptismo te iohannis &c. Ex quibus aperte concluditur q; usq; ad baptismum iohannis: & usq; ad collectionem discipulorum uacasse uidetur: sicut euangelistarum silentium satis probat. Hoc sentit Ber. dicens super illo uerbo: eterni patris. Ipsum audite. Ecce domine iesu: uel nunc iam loquere quousq; files? quo usq; dissimulas? diu tacuisti: & ualde diu: uel nunc

Iam loquere: licentiam habes loquendi a patre: quod diu dei uirtus & dei sapientia quasi infirmus aliquis insipientes lates in populo: quod diu nobilis rex & dominus celi fabri filium te patens appellari pariter & putari: Et inde lucas euangelista: quoniam adhuc filius ioseph putabatur. O uirtus christi humilitatis quae plene confundis sapientiam mee uanitatis: parum aliquid scio: uel magna scire mihi uideor & iam scire non possum: impudenter & imprudenter ingerens me & offerens promptus ad loquendum: uelox ad docendum: tardus ad audiendum: & christus cum tanto tempore silebat cum seipsum abscondebatur nunquam inanem gloriam timebat: nobis timebat ab illa quibus nouerat esse timendum: tacebat ore: sed instruebat opere: & quod postea docuit uerbo instruebat exemplo. Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Nam de infantia domini parum aliquid audio: & iam usque ad hunc .xiii. annum nihil inuenio. Nunc uero latere non potest qui tam manifeste demonstratur a patre: hec Ber. Sic ergo potes uidere duplicem instructionem uite actiue: primo in assumptione laboris & paupertatis penuria: in quibus ostenditur obsequiositas & laboriositas & tamē hec sunt in delicata natura tenelli iesu. Secundo in contemptu fame & honoris mundi & absconitione sapientie sue: in quibus datur profunde humilitatis exemplum. Et hoc debet facere uerus christianus actiuus semper habitans in nazareth. florida conscientia uite munde & humili subiectione cunctorum. Non igitur fuit ociosus faber noster iesus: sed efficacissime fabricauit humilitatis exemplum quo tanquam electissimo gladio & singulari iesu usus est ad luciferi superbiam iugulanda: hic est gladius apollonii in quo noster machabeus pugnat omnibus diebus uite sue. i. Mach. iii. Apollonius uero miraculum uel mirabilis interpretatur. Summum eloquium miraculorum est. xxxii. annis summus deus in nostris uulibus conuersari elegit ut nos uermes uilissimos posset ad humilitatis exemplum inducere. Et in hoc mirabilis simul & amabilis apparet omni menti deuote: hunc gladium apportasse de celis propheta ostendit cum dicit. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. ps. xliiii. Super femur enim humilitatis assumptus potentissimus deus se gladio patientie & humilitatis accinxit ad hostiles nequicias destruendas. Nam gladio potentie uti noluit: quin potius lamē tatur ipse claudid hunc in passione iesu auersum ab eo fuisse. d. Auertisti adiutorium gladii eius: & non es auxiliatus ei in bello. ps. lxxviii. Humilitatis ergo gladio ad similitudinem dilecti iesu accingere tu super femur multitudinis tui defectus: quem ad exacuendum hunc gladium debes reuoluere iugiter ante oculos mentis tue: & exercere te in operibus utilitatis. Oportet enim humiliationem prece dere in tali exercitio: si uirtutum custos humilitas desideratur haberi. Unde Ber. in quadam epistola. Si uirtuteam appetis humilitatis: uiam non refugas

humiliationis: nam si non poteris humiliari: non poteris ad humilitatem prouehi. Item super cantibus. Nisi humilitatis merito maxime minime non obtineretur. Tu ergo cum te humiliari uideris habeto illud signum in bono animo: argumentum est gratie propinquitatis. Est autem duplex humilitas: una quam parit ueritas: alia quam format charitas. Omnes enim si sine simulatione uelimus discutere: uilissimos & defectu plenos nos inuenimus in corde. Et ex hac uera nostri cognitione uelimus nolimus nos uiles sentimus: sed tales extemus reputari non patimur. Sumus humiles sed ueritatis cognitione: non uirtutis amore. Nam si radi us qui interius illustrauit ad cognitionem nostri nos inflammasset ad amorem uera & summi boni: tales nos uideri uellemus exterius proximis: quales nobis ipsis ueritas descripsit in animo. Alioquin nobis timendum est: quoniam dolose egimus in conspectu dei: ne nostra iniquitas inueniat ad odium. Pondus igitur scriptura & pondus utriusque abominatio est apud deum. Quid ergo exterius te magnipendis superbie pondere: cum tibi ipsi interius uilescas? Esto igitur deo subiectus & omni humane creature propter deum: humilitas enim ueritatem inchoat: quia humilibus deus dat gratiam: inchoatam augmentat & conseruat: quia spiritus domini super humilem requiescit: reseruata consummat: quia uirtus in infirmitate perficitur. Hoc est in humilitate inimica omnis gratie: omnisque peccati initium debellat superbia & ab utroque homine illius populus tyrannidem. Que quidem cum ex aliis bonis uirtutibus suarum incrementum assumat: huic se humilitati confusa succubunt. Et ideo multa alia uirtutes dimittit prudens iesus: ut uere humilitatis possit uirtute nutrire: uel Ber. super Missus est Nimirum conseruade humilitatis gratia solet electos suos diuina pietas exercere: ut quanto quis plus proficit eo minus se reputat profecisse. Nam usque ad summi exercitii spiritualis gradum si quis profecerit: aliquid ei de primo gradu perfectionis relinquatur ut uix tibi prima uideatur adeptus. Hec Ber. Hec in infimo exemplantis iesu perfectionis actiue & contemplatiue uite tibi de humilitate scripsi: ut apte noueris humilitate perfectionis utriusque uite fore initium clementer medium & finem. Hec enim deum plene orat quia magna gloria dei solius & ab humilibus honoratur: Eccl. iii. Et ideo qui se humiliter exaltabit.

Attende autem extatice contemplationis exemplum in longo tempore occultationis iesu. Tria enim integran contemplationem.

Puritas interior: quia in maliuola animam non introibit sapientia.

Clausura omnium sensuum: quia mors intrat per fenestras apertas.

Obedientia internage inspirationum: quia hec solummodo gratia plene possidet animam: unde & christus obediu ductus in desertum a spiritu. Hec autem tria in magistro contemplationis iesu claret exemplum. Primum quia habitauit in nazareth que interpretatur

flos. Et ideo impossibile est ueram contemplationem esse in anima: quae more uipue facit in stercore nidum suum. Ibi enim computreant iumenta. Non ibi aquila uolat ad alta: nam ipsa edificat in petra non quicquam sed ardua. Item est petra & flos: quia iesus flos in punta te: petra firmitate & arduitate crucis sue. In punta te ergo iesu & omnium operum eius debet conuersari mens que uult contemplationem uacare & puritatem habere. Nihil est quod tantum animam mundet ab omni uitio: sordemque continua ruminatio crucis christi & uite. Et hoc est habitare in flore: habitare in iesu. Ipse enim dicit: Ego flos campi & c. Ipse est & hortus conclusus in quo solum inuenitur nitor uirtutum: & liliolum cadore: in quibus conscientia dealbat. Et ideo necessarium est secundum custodia sensuum: ut nihil uelis sentire nisi solum iesum: quod eleganter notat in eo quod in isto toto tempore de iesu ab euangelistis si let: & sic eius occultatur uita: ac si in illo tempore non fuisset: ut in hoc uir contemplator doceat expressum esse oportet sic clausum ab his que sunt mundi: uiuere ut solo corpore: & non mere in mundo uerfer: quod nullo modo facere poteris: nisi tunc te mortuum omni curiositate sensuum: ut nihil uelis sentire: uel loqui nisi solum iesum & hunc crucifixum: & in eo solum dirigas te contemplationis intuitum: ut spiritus iesu: uel aliquid eius ante oculos mentis tue uertas. Hoc significat immobilis ille aspectus facierum cherubi: quae solum propitiatorum uersis uultibus & se ibi mutuo respiciunt. iii. Re. Ut omnia tua in christum respicias & quae uicque spirituales amicos non nisi in eo uideas de uultu non curas presentia corporali: & quotiescumque contingat te in talibus distrahi cum magna uerecundia ad iesum redeas rubore perfusus quod circa aliud fuerit uaga mens tua. Ac si infinitus deus & mortuus pro te in amore iesus non sufficeret tua replere aniam: & eam sine socio possidere. Ad hec autem duo suffragat tertium. s. obedientia internage inspirationum: quae quidem in hoc consistit ut anima getata ab omni amore sui: & cuiuscumque alterius nisi christi iesu. In solo illo: & pro ipso: & pro ipso: uelit quicquid uult: & nihil aliud appetat pro se: uel pro proximo nisi quod in christo iesu. & pro ipso acquisitum est & datum. Et ideo anima in se mortua & ipsi rationi diuine plene subiecta dimittit se duci: putat spiritus christi uult se sibi offerre: & quicquid post a spiritu suggeritur de christo meditandum & contemplandum: ibi figit sue contemplationis aspectus: immo ibi figitur pro diuino donum. Nec aliquid quod ad christum pertineat reputat uile uel modicum: quia totum aspicit ut diuinum. Hec autem humilis obedientia contemplationis status est omnium summum: quia in hac plene mortificat uoluntas & semet ipsa: & hec significatur in obedientia iesu sacratissime uirgini marie & ioseph. Hi enim duo, diuersas agitationes spiritus sancti gratie in mente sicut secundum interpretationes diuersas nominum predictorum. Siue enim gratia agitet mentem ad augmentum spiritualium luminum: siue uirtutum exemplorum quod nomen ioseph intelligitur quae interpretatur augmentum uel appositio. Siue ad amantudines passionum iesu christi: quod

noie marie intelligit: quae interpretatur amare mare. Siue ad nouas illuminationes magis alium christi iesu. Nam maria aliter interpretatur illuminata. Siue ad allocutionem illuminationis proximi: quia maria interpretatur illuminatrix. Siue ad denatum contemptum omnium mundanorum: quod noie marie intelligit que interpretatur dominus. Siue modis aliis quibuscumque agitet mens a spiritu sancto statim mens obedit subiecta omni influxui: & ducentem sequitur. In se tamen sic stat mortua ut nihil ibi pro se querat: sed solum honorem dei & similitudinem uirtutum christi in se & in proximo intendit pure: & hoc est iesu parentibus esse subiectum. Qualibus autem inspirationibus mens secure debeat obedire dicit infra lib. iiii. cap. Iesus spirans a flantibus. Licet autem si dica tur optimus signum ad cogitandum que sunt diuina quae anima non uidet se ibi in aliquo proprio delectamento pro se: uel pro alio: sed solum honorem diuinum. Fixio autem cogitationum mentis contemplationis figuratur in hoc quod in sola nazareth non ideo discursus iesus dicit conuersatus: uagatio enim corporis per diuersa loca dispergit sensus per multa fantasmata. Et hec est causa quae re in multis contemplationibus secundum famam post longa annorum spatia adhuc non est in eis contemplatio inchoata. Potes ergo uidere si uis debite ponderare quod multum seruiuit nobis & magnas uirtutes fabricauit faber noster iesus in silentio sui usque ad tempus baptismi. Et hic liber secundus terminationem accipiet erecta stipite arboris crucifixae uite ihu per utriusque uite perfectissimum & altum exemplum.

Explicit liber secundus.

Incipit prologus libri tertii.

Recto arboris stipite per humilitatis profundum & utriusque uite actum altissimum in correspondentia ad immensitatem radice: iam nunc modo consimili dilatari incipit in gratissimos ramos: dum ab hu-

milite subiectionis iesu iohanni baptiste hic liber incipit tertius. Ad cuius humilitatem qua omnem impleuit iustitiam: sequitur sublimis exaltatio ipsi iesu: dum in ipso & per ipsum super suum baptismum trinitatis mysterium: & secundatiua uirtus iesu in ramos diffundenda apostolici cetus celis patentibus reuelatur quiescente super ipso spiritu sancto in specie columbe animalis uolantis: & se leuantis in aera: & multum in ple fecundi. A consummata ergo humilitate illius inchoantes hunc libere dicimus.

Iesus preconem audiens. Cap. i.

Onsumatio enim tempore silentii & humilis subiectionis iesu: secundum altissime disponsionis archani: ita uolens exire ad publicum: & ex magna chanta te uolens sue diuinitatis manifestare secretum: uoluit ante se mittere preconem authenticum Ioannem baptista sanctissimum: qui & ipse usque ad illa tempora magno contemplantionis silentio: & rigide maceratiōis exemplo lauerat in deserto. Qui sicut nouus homo baptizando: regnum celorum predicando: iesu in prenunciando: uia christi preparando precessit.

Fuit autē tante perfectiōis & fame: ut christus a populo crederet: pro quod summi pontifices de hierusalem ad ipsum solent legationem miserunt: an ipse esset christus sollicite requirentes. Ioannes autē humilitatis forma a se negat omnia sublimia. Nam ait. Non sum christus: non sum helyas: non sum propheta: ubi principale sanctificationis statum & fructus charitatis zelus: & sublimis contemplationis radiū non sibi temerarie attribuit: sed in propria humilitate consistit. Et ideo de se se rudo confitetur humilia: ego uos baptizo in aqua: ego uero sum dignus soluere calciamenta: & tamen ueni ad me: non me uocis se describit quo ad humilitatem charitatem ad iesum: & dignitatem per ipsum: uox enim est.

Duratio breuissima in factōe contraria. Ecce humilitas. Tota ad alterum in dependentia & iterum uerbo uersita. Ecce charitas.

Verbi significatiua & prenucciatiua. Ecce dignitas.

Tertio predicat de christo magna. Medius uisum stetit que uos nescitis &c. Vbi ostendit in christo officium Mediativae reconciliatiōis: medius uestrum stetit. Dignitatem cōdēcēsiōis: ipse est qui post me uenit. Eternae antecessiōis: ante me factus est.

Venissime baptizatiōis: quia ipse est qui baptizat in spiritu sancto. Diuine generatiōis: quia uidi & testi. phi. quia huius est. Altissime & celestis predicationis cuius cōpatiōe reputo mea uerba terrena: Qui de terra est de terra loquitur.

Manuete oblationis: & efficacis redēptiōis pro holo caustu mortis: quia ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.

Plenissime purgationis omnium sibi credentium pro infusionem spiritus sancti: cuius uelut abie in manu sua & mundum dabit arcem suam. Iudicarie discussiōis & sententiationis & felicitis remuneratiōis: quia securis ad radicem posita est &c. Et in multis aliis excellentis cōmendauit iesu: & discipulos suos pia sollicitudine dirigebat ad christum. Sed & benedictus iesus uicem sibi reddidit cumulatim. Nam ipsum sanctificauit in utero ut dictum est supra & multarum uirtutum preconio cōmendauit. Nam de eius.

Vite austeritate dicit eum non manducare neque bibere. Testimonium ueritate dicit iudeis: uos misistis ad iohannem: supple de me querentes: & ille testimoniu-

um perhibuit ueritati.

Constantie firmitate: quia arduo a uento agitata non fuit.

Conuersationis rigiditate: quia molle non habuit uestimentum.

Prophete sublimitate: quia plus quam propheta fuit. Offici dignitate: quia cum angelum nominauit. Omnis perfectiōis apice & singularitate: quia inter natos mulierum non surrexit maior. Et sicut cōmendauit eum uerbo: sic eum honorauit facto: quia sue predicationi diu detulit: quia iohanne predicante: ipse predicauit: quia ipsum predicantē humiliter audiuit. Et ipse iesus predicans eius predicationis uerba repetit. In penitentiā agite &c. Et ipsum & eius opa receptiōe sui baptismatis authenticum reddidit: & multipliciter confirmauit. Precessit ergo.

Lucerna: & secutus est sol

Aurora: & post uenit dies

Amicus: & post uenit sponsus

Preco: & post uenit iudex

Baptizans aqua lauans corpora: & post uenit baptizans in spiritu tribuens carismata.

Predicans remissionem peccatorum: & post uenit purgationem faciens delictorum. Quod autem dixi quod baptiste predicationem iesus audiuit humiliter sicut unus de populo licet innenerim allegatum a Criso. tamen potest satis probabiliter colligi ex euangelio postquam eni scriptum est: Matth. iii. quod in illis diebus erat iohannes baptista predicans baptismum penitentiae: scribit infra tunc uenit iesus a galilea ad iohannem ut baptizaretur ab eo: & hoc fuit in publico. Quia dicit luc. iii.

Factum est autē cum baptizaret omnis populus: & iesu baptizato. Baptizandi autem ad auditum predicationis sue mouebantur: & finito sermone lauabantur ab eo. Unde datur intelligi satis luculenter quod magister humilitatis iesus de nouo ueniens a galilea sedebat humiliter cum aliis audiens deuote predicationem preconis. Et cum publicani & peccatores dicuntur baptizati fore a iohanne: in quoque medio & aliorum populorum legit iesus baptizatus ab eo. Potes in hoc facto perfecte addiscere consuetudinem humilitatis iesu christi: ubi confutatur humana superbia: quae a sapientibus dedignatur addiscere: & semper uult quasi a se loquens noua seipsum ostentare: cum sapientia dei patris humiliter iohannem audierit & a sua predicatione loqui exorsus sit. Hic autem non loquitur perfectissimum obedientie exemplum datum uiris spiritualibus a iohanne ut deo seruiant secundum internum spiritus instinctum: non secundum eorum uoluntatem sub specie spiritus appareris. Quid delectabilis & spiritualis & deo secundum humanam reputationem acceptius: & animarum saluti utilius: quam cum iesu corporaliter cōuersari. In quo enim talis familiaritas poterat non prodesse: Et quantum debet flagrare humanum desiderium dei uerbum iesum uidere: tangere: reuereri: amplecti in sua uiuificatiua carne cum

scriptum sit. Quotquod eum tangebant salui fiebant: & tamen iohannes de hoc fecit abstinentiam: donec dilectus iesus uenit baptizatus ad ipsam.

Scriptum est enim ioh. i. Et ego nesciebam eum: sed qui me misit dixit mihi. Super quem uideris spiritum descendere &c. ubi dicitur quod accepit signum ut in facie corporali cognosceret eum. Non enim potest in te ligi quod nesciret uenisse christum & filium dei esse iesum: cum in matris utero accepit hoc donum: ut dictum est supra: sed uult dicere quod nesciebat sensuali notitia: quia in deserto solitarius iam xxx. annis: uel quasi non uiderat eum: immo forte nunquam. Et facit iohannes spiritus sancti consilio ut testimonium incognitum: & nulla extrinseca familiaritate conuincti esset penitus in suspectum. Obediunt ergo iohannes in re tam difficili spiritui sancto & non uoluntati sue ut abstineret ab illius uisione & contubernio: in quem totus erat transformatus in animo deficiens a seipso. Quid ergo dicit ad huius spiritualium stoliditas que sub specie diuini profectus infirmorum offendunt oculos: prelatorum prouocant animos: & non possunt a propriorum appetuum familiaritate distinguere: sciant quod non sequitur consilium spiritus sancti qui per apostolum dicit. ii. ad Cor. vi. Nemini dantes ullam offensionem ut non uituperetur ministerium nostrum. Licet autem aliqui exponant illud. Et ego nesciebam eum: quod loquor ignorauerit utrum potestate baptizandi interius sibi soli iesu retinuerit. Non tamen est uensimile quod iohannes ignorauerit quod impossibile esset per alium quam per deum remitti peccata: quod est interius baptizare sed magis est uerum secundum Criso. quod eum non cognoscebat in facie. Magne autem patientie & supportationis omnium tribulationum & opprobriorum huius uite stupendum datur exemplum in eius carceratione & morte: quando attēdit mēis multis sceleribus inreata: quod iohannes sanctificatus in utero sic sine reprehensione conuersatus in deserto tam excellenter magnificatus diuine uocis testimonio sic est a deo permissus per manus ad alterum carcerari: & ad petitionem impudētissime meretricis amputato capite tanti uatis: factum est de ipsius capite ludibrium in illo obscuro conuiuium salutarium. Quomodo enim ibi conculcatur omnis uirtute pompa: quando sublimissimum uatem & summum Baptistam: & amicum fidelissimum cum tanto opprobrio uoluit sapientia christi de mundo exire. Quis igitur querat nisi insipientes temporales honores in morte? In hoc enim exemplo: & quod maxime in sue crucis opprobrio: & in aliorum amicorum suorum tam multiplici perpeffo martyrio: non solum datur uere christum diligentibus materia cōtempnendi omnes uite huius honores: uerum etiam appetendi ad similitudinem christi iesu: & sui sublimi preconis in huius mundi uilitate uiuere: in opprobrio exterioris fame pro amore iustitie uitam finire.

Iesus uir baptizatus cap. ii.

Um ad etatis. xxx. annum uenisset rege-nerator uite spiritualis iesus: quoniam in sacramento baptismatis omnem animam recipere sanctissima ordinatione disposuit: ut prius faceret quam doceret magister humilitatis iesus prius in se recepit: quod recipiendum omnibus imperaret.

Et hic ad hanc suam ordinatissimam lectionem humilitatis profunde. Nullum enim remedium legitur suo tempore fuisse contra peccatum: quin ipse recipere uoluerit agnus sine peccato qui uenerat aliorum emundare peccata: ut uenis penitentibus uerrecundia auferret: & ipsos ad salutaria remedia querenda: sine quibus iustificari non poterant: suo exemplo feruentius animaret: unde circumcisus fuit die octaua: & xl. presentatus in templo. Et nunc maiori humilitate iam trigenuus uoluit iohannes baptista recipere: quod publicanis & peccatoribus datur in penitentie signum. Atten. se ergo o anima quod dei filius tanquam peccator: & in mundus pro te coram populo denudatur: & aquis iordanis in signum spiritualis ablutionis immergitur: unde nec mirum si baptista contremuit in tam stupendo humilitatis exemplo uidens iesum: quem sciebat totum mundum debere baptizari spiritu sancto: sic humiliter uelle baptizari ab ipso ad omnem gradum iustitie in humilitate complendum: unde ipse dixit. Ego a te debeo baptizari: & tu uenis ad me? Nec mirum quia ipsum cognouerit filium dei. Sic enim dixit iohannes primo. Ego uidi & testimonium perhibui: quia hic est filius dei. Rationabiliter autem fuit iohannem baptizare in aqua: ut sicut dicit Criso. stomus. Per nouitatem signi maiorem multitudinem attraheret populi: & illis concurrentibus ferret testimonium de diuinitate & sanctitate christi. Et ut tali baptismate homines afflueret ad unum christi baptismum. Et ut eos in signo tali ad penitentiam inducens ad christi aduentum & redēptiōis sacramentum digne recipiendum animas prepararet: unde beda dicit quod sicut catheterizatio baptizandorum ad baptismum disponit: sic baptismus ioh. ad christi baptismum. Et ideo non est uertendum in dubium quod baptizati baptismate iohannis fuerunt christi baptismate eiterum baptizati. Et hoc est quod dicit Augustinus. Qui baptizati sunt baptismate conserui: oportet quod baptizentur baptismate domini. Unde Augustinus dicit ad sceltianum. Apostolos qui fuerunt iohannis discipuli a christo baptizatos: ut christus haberet baptizatos seruos per quos ceteros baptizaret: imo quod plus est Criso. stomus super Mat. dicit super illo uerbo. Ego a te debeo baptizari. Quando christus dixit. Sine modo: ostenditur quod postea christus baptizauit iohannem: & hoc dicit in quibusdam libris apocryphis scriptum esse. Certum tamen est ut Hieronymus dicit super Mat. quod sicut christus fuit baptizatus a iohanne: ita iohannes a christo erat in spiritu baptizatus.

Fuit baptismus Ioan. a deo: sicut ipse dicit Io. i. Qui me misit baptizare in aqua ad illos effectus qui dicti sunt supra: ubi patet quod baptismus Ioannis habuit exteriorem abluitionem & ritum ad assuefaciendum ad christi baptismum: non tamen habuit internam baptismationem per spiritum sanctum. Et ideo non afferebat gratiam quia illud seruiabatur christo. Secundum illud Io. i. Gratia & ueritas &c. sed preparabat ad ipsam sicut ipse dicit. Non sum ego christus: sed sum missus ante illum. Et ideo tali baptismo conueniens fuit christum baptizari: quia christus spirituali regeneratione non indiguit que non dabatur in baptismo Ioannis: ut per hoc ostendatur quod christus baptizatus est ut aqua sanctificaret tactu sue carnis mundissime: non ut sanctificatam acciperet: unde & spiritualem regenerationem aquis tribuit quo ad tria scilicet quo ad uim Peccatorum mundatiua Temptationum refrigeratiua Et ex collectione uirtutum & donorum spiritualium uiuificatiua secundum triplicem aque proprietatem: lauandi: refrigerandi: & generandi: per uitalem humorem in plantis & herbis. Conueniens autem fuit quod christus baptizaretur in aquis iordanis: & ratione nominis: & ratione multiplicis significationis in eo in ueteri testamento preostensi. Iordanis enim interpretatur descensus eorum: eo quod christus descenderat humiliando se in baptismo ad nostrorum peccatorum remedium: sicut dicit Nazanzenus. Baptizatus est christus ut totus uetus Adam immergatur. Interpretatur enim filius iudicii ut in fluxu sanguinis christi in quo fuit riuus iudicii dei patris super unigenitum suum pro nobis: ostendatur nostrum consecrare baptismum. Iordanis enim fuit ille fluuius per cuius transitum filii israel intrauerunt in terram promissionis. In signum quod nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest introire in regnum dei: sicut dicitur Io. i. Ad quod etiam pertinet quod helyas diuisit aquas iordanis qui erat in curru igneo raptus in celum: ut dicitur iiii. Re. ii. Quia transeuntibus per aquam baptismi per ignem spiritus sancti pater aditus paradisi. Instituit autem benedictus iesus suum baptismum in aqua non solum propter causas predictas: sed ex maxima materia: quia aqua est materia omni loco communis: & in omni aequo materiali: ubi saluatur species potest baptismus conferri: & ut ostenderet christus iesus seipsum esse solum ministrum interioris baptismationis: licet autem conueniens sit quod a sacerdote qui uicem eius gerit illud sacramentum recipiatur: tamen in necessitate articulo dicitur & laicus: uir & mulier: christianus & paganus potest christi conferre baptismum: dum tamen in debita forma & aqua: & cum hac intentione quod intendat facere quod facit ecclesia christi: quam tunc paganus non credit per fidem suam aliquid quod baptismum ad remissionem peccatorum ualeat. Vbi autem sacerdos non dicitur: ubi dicitur non

laycus: ubi laicus uir: non mulier: ubi fidelis: non infidelis debet presumere baptizare: & peccat aliter datus uel recipiens. Et licet sepe non recipiat ad utilitatem: semper tamen recipit sacramenti ueritatem si intendit recipere quod etiam donat: quia quantumcumque datus uel recipiens uera fide non credit: ut alio modo baptizatus est aliquis a quocumque baptisma uerum sit datum: sed de transgressione ritus ecclesiastici debet qui in culpa est penitere. Forma autem baptismi est inuocatio beatissime trinitatis cum intentione baptizandi prolata: & dicatur. Ego te baptizo in nomine patris & filii & spiritus sancti. De congruitate autem & institutione est quod unus baptizatum recipiat de sacro fonte qui pro baptizato respondeat ecclesie & credat pro paruulo. Et ideo unus debet esse non plures. Qui etiam paruulum adultum realiter de fide instruere & de sua spoliatione monere: maxime si inter infideles conuersari contingat. Vbi autem est conuersatio inter fideles qui continue sacris predicationibus instruuntur: & baptizatus habet parentes sollicitos & fideles: forte patrinus a tali mentione absoluitur. Sanum tamen consilium est quod pro loco & tempore salubriter instruat baptizatum. Licet autem christus fuerit baptizatus in etate uirili: non tamen expedit propter periculum mortis paruuli baptismum differri: licet in adultis qui habent interdum remedium deuotionis & fidei sacramenti possit rationabiliter differri: ut recipiatur solentiter tempore ab ecclesia ordinato. Sciant tamen quod si sine sacramento decesserint: licet salutis habeant beneficium: non tamen sunt a pena purgatorum plenarie absoluti. Iudei autem & pagani non debent statim baptizari quando sacramentum petunt: & maxime iudei qui promissi sunt ad uomitum: sed eorum est fides probanda: ne per baratanas & sacramenti contumelias decipiant ecclesiam: & christi beneficium ueniat in contemptum. Si tamen casus infirmitatis uel periculum accederet: ut in bello uel mari: statim potest & debet eis baptismus conferri. Conueniens tamen fuit christum in perfecta etate baptismum recipere. Primo quia ante susceptionem sacramenti non dispo fuerat predicare: ad quod etas perfecta requiritur. Secundo sicut dicit Crisostomus super Mat. quia per baptismum debebant legalia euacuare. Et ideo in etate perfecta uoluit baptismum suscipere: ut ostendat illa excludere non ex ipotentia obseruandi: sed gratia alleuandi. Tertio ut daretur intelligi quod baptismus christi parit perfectos: secundum illud ad eph. iiii. Donec occurramus omnes in unitate fidei & agnitionis filii dei: in uirum perfectum: in mensuram etatis plenitudinis christi: unde & ipsa proprietate numeri ternarii: & denarii per ternarium trinitatis & denarium mandatorum legis perfecti onem significat fidei & operum ad quam ordinatur baptismus. Quia uero christus fuit fundamētum & causa efficiens secundum diuinitatem & memoria secundum humanitatem omnis spiritualis effectus quod

ex baptismo consequitur: ideo in baptismo suo ostenduntur corporalia signa eorum que spiritualiter efficit in quocumque sine fictione ipsum recipiente christi baptismum. Dicit enim Crisostomus super Mat. quod in principis spiritualium rerum semper sensibiles apparent uisiones: ut si postea non fiant ex his que facta sunt recipienti fidem inuisibilis effectus qui corporalibus signis delectantur. Et ideo super christum baptismum corporali specie spiritus sanctus in columba descendit: ut postea inuisibiliter credatur descendere super omnes: quia etiam baptizatis: celum aperitur: & baptismus est a uirtute celesti & ad fidem atque amorem inuisibilium que latent in celo baptizatos inducit: ideo super baptismum christi celum dicitur aperiri: quia etiam in baptismo fit adoptio spiritualis per gratiam in filios dei: & hoc per meritum iesu qui est naturalis filius dei patris: ideo super christum baptismum uox patris intonuit corporali auditu. Et quia effectus baptismi a tota trinitate procedit: & ad uisionem beate trinitatis inducit. Idcirco in baptismo christi manifestat testimonium trinitatis: pater in uoce: filius in humanitate: spiritus sanctus in columbe specie. Dicitur autem in columbe specie: quia illa columba in proprietatibus suis fuit species spiritus sancti demonstratione presentie spiritus sancti: & fuit uera columba in specie animalis: ad hoc solum miraculose producta: & statim post ad preiacentem materiam est reducta. Non iuncta spiritu sancto: ut supposito: sed ut signum signato sicut dicit Augustinus de agone christiano. Apertio autem celorum potest rationabiliter intelligi aliquis corporalis fulgor lucis circa baptismum iesum quem fulgorem sicut & alia corporalia signa potuerunt uidere circumstantes: sicut narrat Crisostomus: licet hoc reliquat sub dubio. Non autem potest intelligi statio corporalis celi. Sed altius est intuendum: quod apertio celorum fuit intellectualis uisio christi iesu qui tunc intellectualiter uidit in suo merito omni baptizato uisionem summi celi beate trinitatis fuisse apertam: & hoc dicit littera que dicit. Aperti sunt ei celi: licet autem hoc uiderit ab instanti sue conceptionis: tamen rationabiliter dicitur: quando quasi in persona omnium baptizatur: ut per hoc ostendatur quod in eius merito est factum: quod in nobis per transformationem in ipsum est denuo factum. Cuius uisionis potest dici signum extrinsecus splendor: qui propter magnitudinem luminis dicitur est apertio celi. Rationaliter autem pater manifestatur in uoce: quia prius proprie est dicere uerbum eternum: unde & significatum huius uocis illam eternam generationem patris: & uerbi filiationem inducit: cum dicitur. Hic est filius &c. quasi dicat. In hoc solo placitum meum constitui: & ideo baptizatus solus mihi placet: quia christus efficitur per gratiam transformantem in ipsum. Videtur etiam Crisostomus dicit: quod uox fuerit audita a populo. Et ideo ne crederetur super Io. facta columba apparens super iesum

singulariter declarauit uocem de ipso prolata. Super iesum autem baptizatum in columbe specie spiritus sanctus apparuit: ut ostendat baptizandum sine fictione debere accedere: quia sicut dicitur Sapientie. i. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Columba autem est animal simplex: dolo & astutia carens: propter quod iesus dicit. Estote prudentes &c. Secundo ad designandum septem dona spiritus sancti: que in columbe proprietatibus figurantur. Tertio ad designandum effectum proprium baptismi qui est remissio peccatorum & reconciliatio ad deum. Columba enim est animal mansuetum. Et ideo sicut dicit Crisostomus super Mat. In diluuium columba apparuit ramum ferens oliuam communem orbis terrarum tranquillitatem annuntians. Quarto ad designandum communem effectum baptismi qui est consecutio ecclesie unitatis. Ad eph. v. Christus tradidit semetipsum: ut exhiberet gloriosam ecclesiam non habentem maculam neque rugam aut aliquid huiusmodi mundans eam lauacro aque in uerbo uite: unde in canticis de ecclesia dicitur. Vna est columba mea. Est enim columba animal amabile & aggregabile. Quinta & precipua ratio est quia columba est animal secundum & amorosum: patricium & gemebundum: & purum: & per baptismum sacramentum christus iesus infusione amoris secunda debuit multitudinem electorum generatione innocentem puram: & per sue passionis configurationem continentie gemebundam. Circa hoc sacramentum fiunt aliqui errores. Primus est schismaticorum baptismum in aqua non recipientium sed solum spirituale in anima sufficere dicunt. Contra quos dicit iesus Io. iiii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c. Secundus error fuit donaristarum baptizantium eos qui sunt a catholicis baptizati. Contra quos dicitur ad eph. iiii. Vna fides unum baptismum. Est & alius error eorum: nam dicunt quod homo in peccato existens baptizare non potest. Contra quos dicitur Io. primo. Super quem uideris spiritum descendentem: & manentem super eum: hic est qui baptizat in spiritu sancto &c. Unde non nocet suscipienti malus minister: nec in hoc: nec in aliis sacramentis: quia christus est illius minister perfectus: qui interius per seipsum efficit sacramentum. Quartus error est pelagianorum qui dicunt pueros: propterea baptizari: ut per regenerationem adoptati dimittantur ad regnum dei de bono melius translati in ista renouatione ab aliqua obligatione ueteris uinculi absoluti & sic nichilant originale peccatum. Huic etiam errori appropinquat opinio que dicit quod paruuli non baptizati licet puniantur carentia uisionis dei: nulla tamen puniuntur pena sensibili in carne uel mente. Addunt quod maiori consolatione predicti qui possunt aliquis homo per naturam in hac uita habere. Dicunt enim quod in separatione anime infunduntur eis species quibus eorum natura intellectualis perficitur: in cuius cognitione in perpetuum delectatur. Hec autem uidetur fuisse

beatitudo: quam philosophi aliqui pagani posuissent uidentur hominis summum bonum. Hac uero opinione repudiata aliqui temperantius dicunt quod nec delectantur nec dolent: nec mente ab aliqua specie: nec corpore ab infernali igne: quia nullam habent concupiscentiam contractam. Et ideo sunt in loco inferni tenebroso & uili: nec per hoc eorum sensus affligitur: quia diuina sapientia temperante sicut nihil commiserunt per proprium actum: sic nullum patiuntur lesuum: & eorum naturales appetitus restringit & refrenat: & corporis statum consolidat & firmat. Et in eodem statu quantum ad corpus: & quantum ad animam siue quo ad cognitiua: siue quo ad effectiuam eos perpetuat: ut nec proficiant nec deficiant: nec letentur nec tristentur: sed sic uniformiter uiuant in eternum: uideatur enim istis durum & asperum: quod deus qui tam misericorditer agit cum istis impiis & peccatoribus sic seuerare agat cum paruulis: qui omnino non potuerunt uitare nec mortem culpe: nec mortem carnis ut in perpetuum crucientur in igne. Quia uero auctoritates sanctorum dicentium quod igne cruciatur non possunt euacuari: maxime Augustini: qui abundanter exprimit penam paruulorum quantum ad carentiam uisionis dei: & quantum ad loci uilitate: dicens & uolens reducere ad medium supradictum. scilicet solius pene carentie uisionis propter predictam heresim loquens contra illam simpliciter assent eos cum aliis peccatoribus eternaliter in infernum damnari. Istum autem intellectum explanat in enchiridion: ubi dicit penam eorum esse mitissimam: per quod datur intelligi: quod non puniuntur pena alicuius cruciatus mente uel carne. Hec auctoritatum expositio mihi multum est odiosa quod sancti mentiantur uel de industria asserant falsum uel producant: nec habent sancti talem modum hereses ipugnandi perirefragabiles ueritates. Et quod dicunt quod in enchiridion dicit penam paruulorum mitissimam: predictum habuit intellectum: & quod in hoc se explanauit de dictis in aliis locis manifeste apparet falsissimum perlegenti illius libri textum: loquitur enim de gradu penarum infernalium damnatorum omnium ubi dicit quod ordo diuine iustitie eos punit secundum peccatorum gradum secundum quem qui pauit peccata commiserunt ibi mitius punitur ab igne: quod plura. Et addit mitissima satis est eorum pena qui peccatum originale contraxerunt: & nullum addiderunt: ubi aperte ostenditur quod eos in una congerie reprobatorum locat. Sicut ibi mitius punitur qui solum unum peccatum quod duo uel mille: Sic qui nullum super originale addidit omnium mitius punitur: & ita dat intellectum ex textu illius qui pena ignis punitur: licet mitissima respectu aliorum. Non ergo eam dicit mitissimam simpliciter: sed respectu pene actualium peccatorum. Non ergo potest textus ille reduci ad solam penam carentie uisionis. Primum illa heresis pelagiana priuat paruulos uisione dei & regno celorum: sed dat illis ut Augustinus di-

cit in hyponostico qualicumque requie in altero loco unde ibi bene reprobat Augustinus opinionem illorum qui dicunt quod habent magnam consolationem ut erat pelagius: dicit enim. Sicut duo sunt loca de extra iudicis & sinistra. Ita in dextra sunt omnes electi quorum est uita eterna & regnum celorum: de quorum numero certe non baptizatus excipitur. In sinistra sunt omnes reprobi: quorum est maledictio & ignis eternus & supplicium eternum: si dicens non duorum locorum diuisionem dedi nisi duorum tantum fingis tertium locum de officina peruersi dogmatis: ubi possidere quantulumcumque requiem tuus paruulus possit. Iudex non dedit nisi dextram & sinistram. Omnibus qui sunt in sinistra dicit. Ite maledicti &c. Et sequitur ibi in supplicium eternum: paruulus ergo tuus non baptizatus cum diabolo eterno igne arsurus est: hec est sententia Augustini & quasi textus nihil in mutando eius sententiam: ubi potes uidere quod ex textu euangelii. Mat. xxv. & ex uerbis christi probat quod dicit. Nec potes dicere quod paruuli non erunt in iudicio: dicit enim ibi textus quod congregabuntur ante eum omnes gentes: ubi interlucianus dicit: omnes eras: omnis sexus. Gregorius etiam mor. ix. super illo uerbo: multiplicatur uulnera mea etiam sine causa eandem confirmat sententiam cum Augustino dicens sic. Nonnulli & enim a presenti luce prius subtrahuntur quod ad promerenda bona maluae actiue uite perueniant: quos quia a culpa originis salutis sacramenta non liberant: & hic ex proprio nihil egerunt: & illic ad tormenta perueniunt quibus unum uulnus est corporaliter nasci: aliud carnaliter moti. Sed quia post mortem eterna mors sequitur occulto: eius iusto iudicio etiam sine causa uulnera multiplicatur: perpetua quippe tormenta percipiunt etiam qui nihil ex uoluntate propria peccauerunt. Hinc namque scriptum est. Non est mundus in conspectu eius: nec infans cuius unius diei uita super terra. Et per semetipsum ueritas. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non potest intrare in regnum dei. Hinc paulus ait. Eramus natura filii ire sicut & ceteri: qui utique nomine proprium adiungentes ex solo originis reatu perimuntur quod ille in illo extremo examinae: quantum ad humani sensus estimationem: nec sine causa uulnerantur: sed tamen sub diuina distinctione iustum est ut propago mortalis ualde infructuosa arbor etiam in ramis conseruet amaritudinem quam traxit a radice. Ait enim. In turbine conteret me & multiplicabit uulnera mea etiam sine causa. Ac si aperte humani generis dana considerans dicat. Distinctus iudex qua eos animaduersione trucidat quos culpa proprie actionis damnat. Si illos in eternum percutit quos reatus arbitrii non abiecit. Hec Grego. Vbi aperte apparet quod erunt iudicio: & quod uult eos puniri pena sensus qua pluries eis replicat tormenta perpetua. Tormentum autem dicitur. quod torquens mentem. i. ardens. Concordat etiam cum Augustino in

enchiridion. quod percutiuntur in eternum a iudice: sed minus quod qui patiuntur ex propria actione. In legenda enim sancti hylarii pictauei. episcopi & doctoris dicitur de quadam muliere cuius non baptizatum filium suscitauit: quod plus dolebat eius eterna mortem gehenne quam subtractionem eius uite. Licet autem in libro yposticon Augustini loquatur contra pelagianum. In libro tamen de fide ad petrum intendit dare regulas fidei non excessiue nec prope loqui: & ideo repetit ad singulas regulas: firmissime tene & nullatenus dubites. quod d. Hec est firma & clara uentus fidei christiane. Inter quas regulas ponit istam sic. d. Firmissime tene & nullatenus dubites paruulos qui sine sacramento baptismatis ex hoc seculo transeunt eterni ignis supplicio puniendos. Item ibidem. Quisquis ita uiuere incipit ut ante finiat uitam: quod ab originali obligatione soluatur si unius diei uel unius hore spacio anima uixit in corpore. Necessesse est tam cum eodem corpore interminabilia gehenne supplicia sustinere. hec Augustinus. Item Apost. ad Roma. v. Regnauit mors ab Ada usque ad moysen: etiam in eos qui non peccauerunt in similitudine prauaricationis ad eum ubi dicit glo. Regnum mortis est cum quis ab eterna luce diuiditur: & ad eam que secunda est nos perducit: hoc regnum mortis regnauit ab adam usque ad moysen de quo minus uidetur: quia nondum per legem erat peccatum manifestum. Hoc regnum sola gratia christi destruxit: quod in sanctis patribus antiquis preter quos in omnes regnauit: & in oes qui non sua uoluntate peccauerunt sicut Ada: sed originali solo tenebant: ubi expresse patet quod utraque penam gehenne: & carentiam uisionis dei tanquam duas distinguit & utraque paruulus attribuit. Primum Ioann. apoc. xx. dicit: Et qui non est inuentus in libro uite scriptus: missus est in stagnum ignis. Et supra dixit quod illud stagnum ignis ardet sulphure: & quod infernus & mors mittuntur in eum: ubi aperte ostendit quod qui non sunt in libro uite iesu per fidem uel fidei sacramentum omnes ardent in stagno ignis. Primum nunquam inuenitur aliquis sanctus uel aliquis sacer textus istas duas penas carentiam uisionis dei in eternum: & penam tormentorum sensibilium abinuicem separare. scilicet ut dicat originali peccato solam penam carentie uisionis dei debitam: sicut dicit magister sententiarum: qui licet multa bona dixerit in hoc & in multis aliis locis non bene dixerit nec teneatur. Augustinus tamen. xxi. de ciuitate dei. c. xxiii. expresse dicit quod non est medium dare: imo qui non est in regno celorum semper erit in eterno supplicio: Sed nec alicuius facti dictum ego legi: ubi dicatur quod priuatus in eternum a regno celorum non patiatur eternum supplicium. Quis enim potest dicere quod peccatum originale non mereatur penam sensus: cum uideamus paruulos terribiles penas sustinere & amarissimam mortem. Nec ualet iudicio meo solutio quam faciunt

predicti ad instantiam: dicunt enim quod non est simile de pena temporali & eterna: quia pene temporales non tantum sunt punitiue: sed promotiue: & in hac uita multis dantur dei amicis. Licet enim iste pene sint promotiue bonorum: & quantum est de se omnium habentium usum liberi arbitrii: paruulorum tamen sine baptismo decedentium pene sunt punitiue. Primum si deus potest temporaliter punire paruulos acerbissima pena sensus: hoc non est nisi propter peccatum originale: quod habent quod talem penam mereantur: aliter deus esset iniustus innocentem puniendo iniuste: & ita est impossibile deum iniustitiam facere in uno instanti tempore: sicut in infinito eternitatis. Iustum est ergo quod deus punit paruulum in tempore: quia culpam habet punitiue dignam: ergo qui eam habebit in perpetuum iustum est cum pena sensus habere. Primum predicti magistri manifestantes quid est originale: dicunt quod originale est concupiscentia que priuat hominem debita iustitia: & ponit in eo iordinatum appetitum boni gustabilis intentum & inordinatum. Et ratio huius est ista: quia originale peccatum non tantum dicit boni debiti priuationem: sed etiam dicit ordinis & iustitie subuersionem. Hec sunt uerba nrius eorum: que etiam ab omnibus conceduntur. Originale enim infectionem dicit subuersiuam mentis & omni malo in habitu: ad quod postea inclinatur ad indebitum. Et sic patet quod dicit denominationem sui propter se: & denominationem omnium aliorum ad suum uitiosum amorem: unde diligit se ad delectationem carnis: & ad delicias huius uite non tendens in deum nec in amorem inuisibilem nec diligentes deum nisi ut seruum proprie uoluntatis. Et illud in eternum manet in anima nisi prope christi passionem & morte sacramento sue gratie deleatur. Quis ergo dicit iniustum si tanta malitia puniatur doloribus in eternum. Siue ergo actam siue contractam diuina iustitia habet in eternum punire iniquitatem. Et ibi est duplex iniquitas. scilicet perditio originalis iustitie: & infectio concupiscentie: & ideo duplici debent pena puniri. scilicet carentia uisionis: & pena ignis. Nec sufficere ostenditur quod dicunt: quod propter fedatatem concupiscentie puniuntur loci uilitate: non sensu doloris. Concupiscentia enim dicit malignitatem omnium spiritualium peccatorum cum feditate carnalium. Et ideo sicut debetur uilitati feditas: Sic & angustia malignitati. Primum loci uilitas nulla uidetur eis pena ex quo non immutant dolore uel tristitia ab aliquo extrinseco uel letitia: Ex quo sequitur quod aliquid est posituum in originali peccato secundum istos parum aut nihil puniri. Primum cum christus dicatur effectum sue passionis & mortis manifestare in baptismo quod datur in remedium peccati originalis principaliter: licet et deleat omnia actualia: quid necesse fuit tam dolorosos in carne sensus & angustias pati: & in mente tot

dolores & tantos: si peccatum originale penas & dolores eterne mortis non meretur: maxime cum principaliter passio christi ad purgandum peccatum nature ordinetur: ut sicut per inobedientiam unius hominis. scilicet peccatores constituti sunt multi. Ita per unius hominis obedientiam iusti constituantur multi. Ad Roma. v. Et sic etiam patet quod tota deductio apostoli: & quod passio christi & mors non redemit a delicto & morte quam in Adam contaximus: licet et omnium peccatorum aliorum delicto sit in christo. Non ergo uidetur dicere securum: quod peccatum pro quo deus homo sustinuit dolores sensibiles non mereatur puniri sensibiliter in eternum. Et quod adducitur pro ratione: quod dure uidetur deum ita seuerum agere cum paruulis: ut eos crearet in eternum arduos: cum sceleratissimis uis multa misericordia faciat. Miror quod sapientia christiana potuit hoc dicere uel conferre: cum illi peccatores scelerati peccatores de quibus loquitur: sint christo incorporati per sacramentum fidei & contritionis donum: paruuli autem sicut serpentes & uiperæ genimina: & inimici dei: & natura filii ire: & preuancatores & fractores federis domini. Omnia enim hec mala & plura alia eis attribuit scriptura pro peccato nature uitiolose & danate: pro quo etiam principaliter dicit christus tanta sustinuisse supplicia ut est dictum supra. In quibus omnes redemit ab eternis suppliciis: quod non est uerum: si dicta opinio dicit uerum. Imo mille milia paruuli in christo baptizati sunt in regno celorum quos non redemit a doloribus inferni si peccatum originale non debet eternis ignibus cruciari: imo paruuli illi uo debent de hoc christo esse ingrati: quia talia non erant passuri in solo originali uitam finientes. sed solum sibi gratiam debent quod per suam gratiam obtinent regnum. Quod quidem multum appropinquat heresi pelagi si quis diligenter aspiciat. Primum quomodo sequitur ratione sua: quod si deus multas misericordias facit electis quantum sceleratis qui sunt christi iesu filii per gratiam: & membra corporis eius quod crudelis sit deus: si puniat paruulos: qui sicut dictum est supra sunt reprobi & membra diaboli in eternum: hoc enim uidetur destruere regulam sanctorum de redemptione electorum qui dicunt quod ex mera gratia eis datur quod omnibus debeatur: ut habeant electi unde gratias agant per donum misericordie: & reprobi non inueniant quid reprehendant in iudicio & decreto iustitie. Quia igitur predicta opinio nec uere fulcitur sanctorum dictis nec textu sacre scripture: imo magis expresse ei repugnare uidetur: & quia uidetur quadam humana ratione & fatua pietate moueri: que quidem paruulum nouit ponderare iudicia dei que sepe sunt inreprehensibilia: & tamen occulta uelut abyssus multa & maxime introducta one & punitione originalis peccati: cuius reatum contra sanctorum dicta paruulum poterat uidetur. Ac per hoc diminuere uecessitate christi aduentus & redemptionis eius: & ex consequenti diminuit af-

fectum gratitudinis & dilectionis nostri & omnium ad iesum qui in diuersis doloribus uixit. xxxiii. annis pro purganda natura a reatu originis & aliis culpis nostris. Ideo teneo cum Augustino: Gregorio: & cum sacro textu sententie iesu christi. Mar. xxv. quod totum corpus reproborum in paruulis & grandæuis in eterno igne cum diabolo cruciabitur: licet distinguam sicut distinguit Augustinus in enchiridionibus: quod ibi est in cruciatibus gradus per grauedine & multiplicatione peccatorum: & qui pro solo originali ibi sunt minima pena puniuntur secundum quod alii pro actualibus puniuntur secundum sceleris gradum: pro tanto enim pena est mitis: quia semper puniuntur citra condignum. Quia uero totum fundamentum opinionis predictæ (quam reputo magis uiam ad excludendum mentum christi: & ad multa mala) fundatur in hoc: quod non relucet in tali punitione paruulorum misericordia dei: que simul cum iustitia debet apparere in omnibus operibus suis & dicunt ibi deum crudelem monstrari: licet ad hoc reprobandum debeat sufficere quod sancti qui de deo piissime senserunt hoc non reputant crudele. Sicut patet per Greg. in antonitate predicta. Et quantumcumque annecterent a carnali sensu hoc durum reputari tamen asserunt hoc iuste fieri a deo & misericorditer. Tamen occurrit una sententia siue opinio: que multorum magistrorum fuisse uidetur ab antiquo. scilicet paruuli sic sine regeneratione christi iesu decedentes: eternaliter tenentur a diuina iustitia & misericordia: & sapientia sine liberi arbitrii usu: & actuali cognitione. In quo quidem modo dicendi: predicta tria eleganter saluare uidentur. Iustitiam quæ sicut membra diaboli & serpentes uenenosi: & de reproborum collegio ardent in eternum: que tamen est temperata correspondens culpe. Sicut enim illa culpa est nature: non persone: sic in eis purgatur naturalis sensus nature infernali igne: non tamen est proprie punitione que dicitur persone: quia persona sumitur proprie per dignitatem rationis & uoluntatis: que quidem: quia in eis non uenerunt in actu: ideo proprie ratio & uoluntas non puniuntur penam supplicii: proprie enim dicitur pati liberum arbitrium quando patitur contra sue uoluntatis appetitum repugnantem in contrarium: & pena uermis interius corrodentis: que quidem est summa ratio doloris in damnatis. Et ab ista eximuntur paruuli temperante misericordia iustitiam: ut sicut non peccauerunt per propriam uoluntatem: sic non habeant uoluntatis cruciatum. Et ita relucet ibi misericordia: quia ex magna misericordia tenentur sine usu liberi arbitrii quam habent danati ad suorum dolorum augmentum: imo est eis tantum summum tormentum per quod affligitur: & pena danati: & pena sensus: & pena uermis corrodentis per conscientie remorsum: & exandescens odium in diuina iustitia puniuntur. Sapientia autem diuina in hoc relucet maxime quod sic sciuit distinguere originale ab actuali in ordine supplicii: & quod facit respondere cum miseri-

sordia & iustitia cruciatum pene reatu nature. Et quod sic tenet eos in ignibus tanquam subita monstra nature ad demonstranda magnitudinem transgressionis primæ & necessitate christi gratie & redemptionis eius per mortem dolorosam: ut sic pateat omnibus electis a quanta pena eos liberauit christi iesu gratia sine eorum aliquo merito. Ac per hoc sicut sibi in eternum plenissime gratia. Hec ergo uidetur mihi magis catholica & sacro textui consona opinio: non tamen hic aliquid temere asserendum nisi dominus aliter reuelaret: quia status alterius uite quo ad premia & supplicia omnia sunt remota ab apprehensione rationis humane: & ideo auctoritatibus est credendum sanctorum reuelationibus in hac parte. Et paruulum ualeat fantastica ratio subtilitatis paganice. Quod & Augustinus asserit de ciuitate dei loquens contra platonicos quod multa absurda de statu anime separate dixerunt dicentes. Cur ergo non potius diuinitati credimus de his rebus quas humano ingenio inuestigare non possumus: loquitur autem ibi de statu anime separate de quo credendum non platonibus: sed sanctis asserit: & idcirco supra positum modum non assero: licet mihi uideatur probabilis.

Hoc autem cum sanctis assero in solo originali decedentes tantum sensus quam danum perpetua tormenta perpetuo suscipere: quod Augustinus tanquam regula fidei tenendum non formidat asserere. Contra tamen predicta dicent prime opinionis sectatores: quod non uidetur bene intelligibile quod anima usu rationis priuetur & uoluntatis. Cui respondemus quod cum separatio anime a corpore sit opus diuine iustitie propter peccatum non nature condite talis est status anime separate per diuinam potentiam quale requirit meritum uel demeritum per culpam uel gratiam ipsius anime dum uiuit in corpore. Et sicut corpora danatorum non uiuunt naturaliter in igne: sed per rigorem diuine iustitie: sic non est naturale animabus paruulorum priuari usu liberi arbitrii in eternum: sed est effectus iustitie correspondens culpe contracte. Quomodo etiam est ueniale quod aliqui etiam dicunt quod anime paruuli reprobi & mortis filii ut dictum est supra: quod non est in christo iesu infundetur species a creatione que suam cognitionem illuminet in creaturarum cognitione: cum certum sit quod nec misericordia nec gratia datur in alia uita danate nature: nisi redempte per christum iesum: ipsi nature conseruat eam ad suum supplicium & honorem iustitie secundum sententiam sanctorum. Ex hoc. non sequitur quod ipse predicat quod tales paruuli plus habeant delectationis: cum priuentur omnium pena sensus: & habeant delectamentum intellectus quam possit habere homo in ista uita in delectamento nature. Quod an sit catholicum & sacre scripture dictis consonum & honorificum redemptioni iesu christi: nullus qui legit ignorat. Certe esto quod est uerum: quod tamen est fallissimum: & si bene examinatur nimis est heresi conformis: tamen hoc est stolidissimum populis predicare. Cum hec si materia minus curadi de remedio baptismi & ipsius mentibus est occulto se-

tus extinguendi sine remedio sacramenti christi iesu: Sicut ego experimento probaui in una pessima si licida que se excutabat per manus malum iminebat: sibi de opprobrio huius uite si paruuli fletus fuisset auditus quam paruulus de morte habebat. Ego inquam illa pessima audui predatores dicentes: quod habent maius gaudium quod perdere non possunt: quam possent aliquis homo in hac uita habere. Alias etiam secundum philosophorum sententias cum anima creatur in corpore sicut tabula rasa & nihil possit cognoscere per naturam nisi quod per apprehensionem sensuum respicit in corpore: dicunt quod anima separata paruuli que nullam speciem secum trahit cum non habeat inatas ut possit cognoscere: nisi sibi noue species darentur a creatione per si uerum est quod non dico non est magne difficultatis sustinere ligamen huius rationis per diuinam iustitiam in paruulo. Multo enim maiora inconuenientia & magis ordini diuine sapientie repugnata uidentur includi in dicto eorum: scilicet quod anima paruuli que habet totam subuersionem originalis rectitudinis: & que habet habitum concupiscentiam inclinatum ad malum & retrahentem a bono: & alia mala que dicta sunt supra sic sit mortificata sine gratia christi iesu: & diuine uoluntati subiecta: quod non doleat de tanto malo danum proprium: sicut est perdere regnum celorum: & quod ita equanimiter portet suam locationem in carcere tenebroso igne inferni quantumcumque secundum eos non ueretur ab illo. Et si a nullo affligitur: quod non delectetur saltem in quiete sui esse & naturalis luminis: & quod sic sit recta sub diuina iustitia: quod in nullo sibi contradicat eorum uoluntas uitio plena. Quomodo enim est credibile quod uoluntas plena omnium habitu uitio sic sicut est uoluntas talis paruuli si ueniat ad uitium liberi arbitrii: quod non producat actus similes habitibus: maxime cum idem doctor dicat quod deordinatio originalis culpe est similis manui uel membro tremulo ex uirtute paralyti ex defectu regitue & paruulo equino sine retinaculo freni quod tantum probant electi in hac uita quod redempti per gratiam christi iesu: & adiuti multis uirtutibus & exemplis uite & passionis eius uix quando ueniunt ad summam perfectionis gratie possunt sub diuina iustitia contempleri de his que facit in regimine mundi. Quomodo autem rationabile est aut credibile quod anima paruuli uenienti tanto malo in usu liberi arbitrii suas concupiscentias refrenet: & sic sit ordinata sub deo ut in nullo murmuret uel tristetur de rigore diuine iustitie super se & super alios danatos quos uidet in tam acerbissimis tormentis adere? Magnam enim gratiam accipit a deo luminis dati si dare uidet sine resistentia: quod iustum est sic eam puniri.

Merito ergo dixi quod multo difficiliora sunt ista ad sustinendum animabus paruulorum: quam quod per diuinam iustitiam: & sapientiam & misericordiam seruatur sine usu liberi arbitrii modo predicto. Exurge ergo anima mea in gratia actione de generatione sacri baptismi misericordiosissimi naturæ christi iesu et esto gratia doloris

bus mortis sue & angustiose effusionis sanguinis eius in quo es baptizata: & lota: & humiliter recognosce pro te: & pro tota redempta natura paruula & gradeua q̄ te liberauit ab exilio eterne patrie: & ab eterno cruciatu ignis gehenne. Et quantum potes tuas culpas arguas: & tue nature uitia & beneficium gratie christi iesu te iustificantis honora & noli erubescere remediū querere tue uitiose uite in sacramentali confessione tue iniquitatis quantumcūq̄ occulte: siue tuis prelati: siue aliis auctoritate clauium gerentibus uicem christi exēplo illius benedicti iesu qui pro te informanda & redimēda licet esset dei filius & innocens agnus: uoluit tamen publice & in conspectu populi ac si eēt peccator sicut alii publicani iohannis baptisate baptizari.

Iesus desertū incolēs. Cap.iii.

Aptizatus autē dominus iesus cōfessi de aqua ascendisse dicitur & ductus a spiritu in desertum: ubi .xl. diebus & .xl. noctibus sine esurie ieiunauit. Attende ergo aīa carnalis & misera exemplum boni iesu: qui post eī ni patris testimonium tantum post sancti spiritus descensum post apertionem celorum procedit ad solitudinis desertum & cum bestiis propter te i solitudine cōmoratur: ubi in defectu lecti: ibi & lecto pro te informanda & redimēda macerat carnem suam: ut qui pro te baptizatus fuerat in aqua ut ait Criso. baptizaretur in austerā uitā & tēptatione hostili. Ideo autem ante predicationis sue decursum dominus intrat desertum: ut doceat q̄ qui debent aliis predicare: prius debeant contemplationi uacare in solitudine cordis sui separati a mundo: ut p̄dicatio sit refugio cōtēplationis accepte: & perfectionis redundantis & plene non impedimētum distractionis sue salutis. Quod quidem illi conuenit qui in experti in uia cōtēplationis populorū multitudinē se immiscerent. Hec est enim causa quare status prelatorum & predicantium p̄ponitur statui in solitudine uiuentium: quia solitarii uacant i cōtēplatione assuefieri & uirtutibus per studium proprii exercitii in gratia christi iesu repleti: predicatores uero & prelati supponuntur uirtutibus pleni & cōtēplatione perfecti de sua plenitudine aliis refundentes: debent enim esse conche lapidee que in aqueductibus prius implentur q̄ effluat ut sic plene sine suo dāno allis effluant & refundant.

Sed heu hodie sunt canales in quibus nihil aque permanet: sed totum refunditur uisibus aliorū: q̄ hi uerba scripture tātū pro aliis addiscere uident & cum eis de uirtutibus multa predicent: in seipsis sicut multis sceleribus deformati: & ideo parum de fructu sequitur in populo: quia quod dicunt uerbo uasant exēplo. At non sic multipliciter euāgelice predicationis iesus: qui prius & plus fecit q̄ docuerit: & ante exitum ad predicationis officium innocens agnus diuinam carnem suam multipliciter macerauit. In hoc dans exemplum q̄ spiritus s̄c̄

ctus mentem sanctificans prius eam ducit ad proprie uite perfectionē per exercitia perfecte actionis & cōtēplationis quietem: q̄ eam ipellat ad discurrendum pro aliorū procuranda salute. Et ideo qui se talibus officiis ingerunt ante huius uite perfecti onem acceptam a spiritu presumptionis & uanitatis trahuntur non a spiritu charitatis proximorū procurande salutis. Nam perfecta charitas incipit a se ipsa. Et spiritus sanctus prius fuit datus apostolis in flatu participationis christi perfectionis & uite q̄ daretur pro aliis in specie lingue. Per hoc etiā ostendit iesus q̄ uita solitaria & austerā ē principaliter eligenda tanq̄ perfectiua sui in mortificatione uitiorum carnis: & distinctionis mētis: uita uero p̄dicationis & cure aliorum non est nisi a uiris perfectis sola miseratione infirmorum procurande salutis accipienda: propter quod omnis perfectionis dissipatiuum arbitror tantum discursum & euagationem: & inuolutionem in negotiis mundi: que omnia nunc apparent in religiosis huius temporis. Et quia i perfecti accedunt ad ista exercitia predicationū: confessionū: & discursuum sub specie salutis proximi: & suam dissipationem procurant: & sepe paruum fructū aliis faciunt: q̄n̄ imo suarum imperfectionum ad alios exēpla transferrunt. Propter q̄ anima mea cum benedicto iesu solitudinis secreta nimbare: & esto cū bestiis sicut: de ipso legitur per uanitatem mundi appetentibus: licet curas nō debeas: sed multum gaudere q̄ reputens bestialis & ibicūq̄ fueris uirtuosam solitudinem tibi edificari studeas: mentem tuā ab omnibus separādo: quia tunc benedictus iesus te associabit in mente: & desertum tuum quasi delicias ponet. Hāc artem docet Ber. sermone. xl. super Cant. d. Tu inq̄ si ad spiritus sancti incitamenta moueris & inardescis dare operam quomodo animā tuā facias sponsam dei: sed eas secundum prophetam solitarii quoniam leuasti te supra te oratio supra te angelorum domino despōsari. An non supra te adherere deo atq̄ unum spiritum esse cum eo. Sed itaq̄ solitarii ut sicut turtur. Nihil tibi & turbis: nihil cum multitudine ceterorum etiamq̄ ipsum obliuiscere populi in tuum & domum patris tui: & concupiscet rex decorem tuum. O sancta anima esto sola: ut soli omnium domino serues teipsā quē tibi ex oibus elegisti: fuge publicū: fuge & ipsos domesticos. Secede ab amicis & intimis: etiam & ab illo qui tibi ministrat. An nescis te uerecūdū habere sponsū & qui nequaquā uelit tibi indulgere presentiam presentibus ceteris. Secede ergo: sed mente: nō corpore: sed intentione: sed deuotione: sed spiritu. Spiritus enim ante faciē tuā x̄ps dominus: spiritusq̄ regit nō corporis solitudinē: q̄q̄ & corpore interdum non otiose te separas cum oportune potes presentem i tēpore orationis: tenes ēt in hoc & mandatum sponsi & formā. Tu iquit cū oraueris intra in cubiculū tuū: & clauso ostio ora parē tuum: & quod dixit fecit. Solus in oratione p̄moctabat non mo-

do se abscondens a turbis: Sed ne ullum quidem discipulorum nec ullū domesticorū admittēs: deniq̄ etiam tres secum intimos adduxerat cum ultimo properabat ad mortē. Auulsus est & ab ipsis orare uolens: ergo & tu fac similiter cum orare uolueris de cetero tibi sola indicitur mentis & spiritus solitudo. Solus es si nō cōmuni cogites: si nō affectes p̄ntia: si despicias quod multi suscipiūt: Si suscipias quod oēs desiderāt: si iurgia deuotes: si dāna non sentias: si nō recorderis iniuniarum. Alogn nec si solus corpore es: solus es. Vides ne possē eē te: & solum cum inter multos es: & inter multos cum solus es: Solus es in quantūcūq̄ hominū uerferis frequentia: tantum caue aliene conuersationis esse: aut curiosus explorator aut temerarius iudex: etiam si peperā quid actū deprehendas: nec sic iudices proximū: magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes: puta ignorantia: puta subreptionem: puta casum. Quod si oēm oīno dissimulationem rei certitudinem recusat: suade nihilominus ipse tibi: & dicit apud temetipsum: ue hemens fuit nimis tētatio: quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatem? Et memēro me modo alloqui sp̄sāam & nō amicu sp̄sāi in struere cui alia ratio ē diligentius obseruādi ne q̄s peccet & explorādi: an peccet & emendandi si peccatum fuerit: qua sane necessitate sponsa libera ē soli uiuens sibi & ipsi quem diligit sp̄sō: & domino suo qui est super omnia benedictus i secula deus amē: hucusq̄ Ber. Vbi eleganter docet similitudinem mētis & pro loco & tēpore quantū fieri p̄t solitudinē corporis. Que multis modis exēplo boni iesu suffragat solitudinē mentis & carnis motibus reprimēdis. O aīa mea amplectere bonum iesu solitariū in deserto. Esto una de illis feris cū quibus uersatur: q̄ sepe oportet ipsum bonū iesu tuas ferinas & crudeles cōmouiones patienter portare: & bestiales tuos motus uerecūdo decinare aspectu: qui in deserto corporis tui sibi soli & cui sunt nati: & tuam beluam feritatem a qua cōtinue offenditur benignissimus & pius iesus sue consolationis blandimento pacificat: & iesus de recepta iniuria te eruentem bestia humiliter appellat ad pacem. O crudelis bestia recognosce benignitatem & patientiam te supportatis tam diu boni iesu: & tua feritate deposita humiliter pedibus eius aduoluere: & coram ipso tuas iniquitates amare deplora: ueniam pete: emendam propone: tuas necessitates expone: & post cōtentionis lachrymas & oscula pedum erige uultum tuū ad sue diuine faciei aspectum & cōtēplare piissimos radios uultus eius si forte respiciens in faciē x̄pi tui merearis eius efficacissima influenza trahi: ut in ardore spiritus clames & dicas quasi sponsa diligens & dilecta. Osculetur me osculo oris sui. Quod si dignat cōcedere damabis & dices: uulnerata charitate ego sum & ideo amore languero: nisi transportes me ab ipsa & loces me in medio cordis tui. Quod si ad

sua intima te traxerit mētium transformator iesus: primū quod iniquitas sit dotaliciū quo sponsus s̄c̄ guinū tibi fuit in doloribus crucis amaris tā mētis q̄ sue dulcissime carnis: & in ipsis tanq̄ in immēso oceano imēsurabilis & dolorati amonis totā teipsā submergere: & ibi dolorosū lamētū assume. d. Veni in altitudine maris: & tēpestas dimerit me. Et cōtēplare illud mare magnum & spaciōsum manibus ad natandum. In quo reptibilia omnium anxietatum & dolorum omnium electorū qui in eius corporis uirtute manibus & pedibus reptando p̄cedunt: quorum nō ē numerus. Et si i hoc mari p̄ne per gratiam x̄pi iesu tota imersa quātū ipse donat scrutata fueris inumeras & imēsas doloris rationes cordis eius: & gustaueris absinthium amaritudinis eius statim ne te demergat tempestas aque amorosus sponsus iesus te faciet saltare ad mare sue abyssalis & imensurabilis glorie degustande: ut ap te cognoscas q̄ secundum multitudinem dolorū suorum in corde suo cōsolationes eius persone diuine clarificauerit animam eius. Et aperte tibi ostēdet in ipso esse cōpletum: quod dominatur a mari usq̄ ad mare: & quod per plenum donum uoluntatis inflāmate & in dei persona unite ē simul mare imensurabilis pene: & inestimabilis glorie. Et sic in teipso senties quod in ipso cōtēplaris: hoc est mare uitreū & mixtū igne. Apoc. xv. Supra quod statim electi uictores habentes cytharas dei & cantantes canticum moysi serui dei & canticum agni: ubi simul pietas amoris christi iesu intolerantia passionum pro amore dei & salute electorum & imēstras glorie collata iesu canitur ab electis in cythara mortis & in iubilo exultationis secundum concordiam utriusq̄ testamenti ut clare uideatur in mari uitreō: quod etiam per euidentiam uirtuti aperte .x. cap. uocatur simile christallo. In hoc mari aīa dum est in uia in summo perfectionis apice baptizatur semper: tamen nubes associatur mari propter defectum uisionis aperte: ut sic status uie & patrie distinguantur. In hoc deserto solitudinis cum dilecto iesu cōmorare anima mea toto quadragenario tempore peregrinationis: donec ad quinquagesimū glorie transferaris. Scias autem q̄ non nisi te spiritu sancto ducere exēplo & merito sp̄sāi tui iesu ad illud poteris peruenire. Secūdū at quattuor tibi predicta distincte attendas

Primum osculum pedū
Secūdū faciet
Tertium transformationem intra cor suum in mare amarum
Quartum refultationem in mare uitreum splēdidissime glorie.

Volo intra quadruplex desertū sp̄i iesu me aduante te ducere

Primū ē austeritatis sustinentia
Secūdū ē religiositatis eminentia
Tertium ē excessus cōtēplationis extatice
Quartū ē status cōsolationis tranquillate

Et ista quattuor deserta representant: p ea q̄i de sero sensibilibus discernuntur secundum quadruplẽ ductionem: agitationem: expulsionem spiritus sancti: hec enim tria de spiritu iesu dicunt. Mat. iiii. Ductus est: luce. iiii. Agitebatur a spiritu. Mat. p̄mo Expulit eum spiritus. Vt autem intelligas q̄ absq̄ dubio spiritus iste est spiritus factus lucas p̄mitur. Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane: & agebatur a spiritu in desertum ita q̄ Spiritus timoris & fortitudinis ducit ad primũ Spiritus scientie & consilii ducit ad secundum Sp̄s intellectus & pietatis ducit ad tertium Sp̄s sapientie introducit ad quartum

Duersimode enim combinari possunt dona spiritus sancti. Primũ autem desertum est penitentie: quia sicut in deserto est inopia uictualium: copia spinarum & ueprum: secreta cubilia animalium: Sic in penitentia uera debent esse

Refectionis parcitas

Tribulationis asperitas

Et proprie considerationis puitas & prauitas

Propter primum dicitur Hieremie secundo. Misereatur sum tui miserans adoleſcentiam tuam: & charitatem dispositionis tue: quando secuta es me in deserto in terra que nõ feminatur sanctus israel domino premitte frugum eius. In terra que non seminatur non abundant uictualia. Misereatur ergo dominus illius qui ex timore offensionis preterite sibi subtrahit delectabilia carnis: & hunc finale timorem adiuuat spiritus fortitudinis ut penitens manum mittat ad fortia auſeritatis. Et hic incipit spiritalis uita: secundum illud ad Roma. octauo. Si spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. Et tunc ex parcitate refectionis efficitur sanctus contra iniquamenta carnis israel uidens deum miserantem patrem & p̄nitentem iudicem & adiutorẽ. fortem contra ignorantiam cecæ mentis. Et tunc premitte frugum eius: id est presentia sancte conuersionis & austere operationis eius sunt domino presentate per recognitionẽ beneficii ab eo: ut in merito iesu se in choare sentiat: & eius honorem intendat. Propter asperitates tribulationum & tetationum que penitentem comitantur: dicitur. Exo. xv. q̄ filii israel de mari rubro egressi fuerunt in deserto sur: ambulauerunt q̄ tribus diebus per solitudinem: & non inuenerunt aquã donec uenirent in marath ubi inuenerunt aquas amaras quas propter amaritudinem bibere nõ potuerunt: donec immisso ligno in dulcedinem sunt conuerſe. Egressus enim de periculosa conuersione preteriti sceleris: quasi rubri maris & in cedentibus per desertum penitentie triduo: confessionis contritionis & satisfactiois occurrunt angustie tetrationis multiplicis: Sicut in ps̄. dicitur: Ostendisti populo tuo dura. Nec potest hec aqua bibi: eo q̄ in portabilis eis penitẽtia & amara. Sed cũ ad memoriam reducat lignũ crucis & amaritudo quã portauit iesus pro nobis: ex sola misericordia compassiõnis ad nos dulcescit omnis amaritudo tribulatio

nis: & uerificatur illud propheticũ. Computrescet iugũ asarie olei: ideoq̄ de benedicta cruce catamus. Dulce lignum dulces dauos: & c. Propter tertium dicitur. Mat. i. Surgens iesus abiit in desertum locũ ubi q̄ orabat: quia sicut fere solent per diẽ euagari per nemora: de nocte repetunt secreta cubicula: Sic penitẽs a peccatis surgens: & distractionis relinquens ad secretum conscientie debet redi: & semetipsum considerando in dignum: post orationis suspitũ in spe uenie potest requiescere tamq̄ in secreto cubili. Secundũ desertum ẽ eminentia reglaris uite. In deserto enim est

Hominum solitudo

Florum pulchritudo

Auium cantantium dulcedo

Quia in religione debet esse reclusio sensuũ & sepe ratio a conuersione hominũ maxime pentum & propinquorũ: pulchritudo & odor uirtualium exemplorum. Contentus cõcors & suauis: dulcedo spiritalium promissionũ propter quod dicitur. Exo. tertio. Cũ minasset moyses gregem ad interiora deserti: apparuit ei dominus: q̄ diu autem moyses cõmixtus egyptiis fuit: non apparuit ei dominus: q̄ qui cumis secularibus & parentum affectionibus est impeditus: non est ad perfectionem religionis aptus. Nec feratur istantia q̄ religiosi paupertatis multum talibus imiscuntur: quia cũ lachrymis ẽ ruinandum nunc qliter intestatus est status: qualiter prostrata religio. Et qui optimus est in eis quasi spina de sepe: h per corruptionem statuũ dico. Alias multe seculares persone perfecte hodie sunt per mundum disperse: quorum consilio & exẽplo nolunt regi religiones relaxate. Et ideo uolẽtibus ad perfectionem ascendere oportet non attendere hominum relaxatorum exempla: & diligenter attendere quod dicunt antiquorum patrum reuelationes instituentium regulas & ab ipso dicta & exempla suam conuersionem formare. Hec sunt hodie interiora deserti: quia communis transgressio ueritatem regularem abscondit: & sanctorum patrum exempla desertauit. Questum eam reputant pietatem & abundantiam spiritualemente ordinationem religionum carnalitate parẽtum suorũ: charitatẽ & pietatem obseruantie preceptorum. Cõtra quos hieronymus dicit: per calcatum perge matrem: & per calcatum perge matrem: genus pietatis est impiũ esse pro christo. Et beatus Anthonius moachis conuersantibus iuxta parentes quantumcũq̄ in exteriori conuersione religionis & bona intentione ibi morantibus dicit: q̄ asuperio iudice in eorũ computabuntur numero: quorũ tribulationibus & consolationibus uariant in animo. Quid ergo dicemus de illis qui & oino turbantur & factio implicentur: & parentibus suis & amicis resistẽtibus aduersantur uerbis: signis: discursibus: ab aliis secularibus & populis & asuis fratribus eis aperte sunt dissimiles cognoscuntur: primo quod peius ẽ multũ reperiantur qui tanto sunt studiosiores & pressius

ptuosiores ad male tractandum: referendum & pcurandum quanto sub habitu religionis occultantur a ceteris: & quanto minus timent: q̄ propter reuerentiam sui ordinis manus eis ab hostibus imponantur ultres. Et quia non onerantur de portatione armorum: & leue ẽ eis iacula mittere in deordinatione uerborum. Cõmixti. n. sũt inter gẽtes & c.

Moyſes ergo sanctus assumptus de aquis egypti. i. religiosus conuersus a uanitatibus mudi iminet gregem ad interiora deserti. i. cogitationũ suarum studium conuertat & contutum ad obseruantiam regule & status promissi recogitans quales fuerunt fundatores primi. Et ibi apparebit sibi dominus in igne flãmẽ rubi. Et uidebit q̄ ibi est gratie lux: sed nõ cõbuntur rubus: uidebit ibi expresse q̄ in regula & paternis exẽplis ẽ ignis diuini amoris & lux ueritatis que propter malitiam filiorum nõ pot cõburere spinas deformationũ & punitionis regule: & resistentis conatus. Et ideo audit dominum sibi dicentem. Solue calciamenta tua. i. dissolue a te exẽplũ imitande exẽplarietas: transgressionis & relaxationis cõmunis: qui eorum exẽplo male calciatus recedis: locus enim in quo stas id est status in quo pro perfectione consequenda te locas: terra sancta ẽ: quia regula firma & imobilis plena sanctitatis: consiliis & preceptis. Vtinam deus talẽ iueniat super quem similem educationem faciat de filiis suis a malitia huius tẽporis illi quẽ moyses fecit de filiis israel tyrãide egyptiaca tribulatis. Nõ minus enim nunc q̄ tunc affligitur spiritus ueritatis: quia in luto & latere & palearum recollectione pro edificandis uanitatibus edificis opprimuntur: & in uoluptuose discursuũ fluuio per carnis prudentiam submerguntur omnes qui onũtur generis masculini. Sed dimissis lameis transgressio num ad considerationem illius qui gregem ad interiora deserti minauit: conuertamus stilũ cui optime conuenit quod dicit lob. xxxix. Quis dimisit onagram liberũ & uincula eius quia soluit? Onager ẽ alinus siluester: qui onera leuia regule & sua uia per cõmunẽ transgressionẽ siluestricata libenter assumit: & maculis distractionũ & imperfectarũ intricationũ que sũt uera onera ẽ solutus. Sed q̄ hoc est ualde mirabile q̄ iuuenes in medio imperfecte senũ uoluti eorum consiliis & exẽplis sciant se ab eorũ imperfectioẽ excutere: & ad perfectionẽ regule anthelare. Ideo dominus ponit hoc i hoie: quia ualde rarum ẽ & difficile: & nõq̄ nisi dei munere: quo recepto facile ẽ & dulce. Enumerat autẽ dominus munera que tali aie cõfert: cũ ait. Cui dedi i solitudine domũ: q̄. i. intellectũ & affectũ eius auertit ne sequeretur cõe relaxationis malũ: & pacifice & quiete sequeretur solirarius sue professionis uotum: & tranquille inhabitaret. mentis secretũ p custodiam sensuum: & tabernaculũ eius in terra saluginis. Salugo sitim accedit: & desiderũ talis anime ad imitationẽ christi uite inflamatur continue & semper sũt ad maiorẽ christi cõformitatẽ attin-

gere. Attendendũ ẽ autẽ q̄ dominus ẽ in solitudine: q̄a habitũ mentis sue stabiliet fixe ut dictum ẽ in regule obseruatione que propter causas predictas solitaria ẽ effecta. Tabernaculũ uero ẽ in terra saluginis: quia desideria eius & actus qui ad modum tabernaculi uariantur semper sunt in ardoribus & suspiriis uite cruciformis. Sequitur. Cõtemnit multitudinẽ ciuitatis: quia non dimittit uiam perfectionis propter transgressionem multitudinis. Clamorem exactoris non audit. Exactor ẽ uerter & tota uita carnalis. Cuius uocem necessitatis ita audit in necessariis nutriendo carnem ut clamorem exactoris spernat a superfluis abstinendo & carnis premedo lasciuia. Circũspicit montes pascue sue: & uirentia quoq̄ perquirit: quia eminentias christi uite tanq̄ altos mōtes non solum inspiciat: sed & circũspicit: quia omnes operationes tam christi hominis q̄ diuine dignitatis: & ex hoc quasi cuiusdam circularis immensitatis intelligit & uerorem mentalis humoris charitatis. i. christi iesu & in omnibus operibus suis perquirit & in his tanq̄ in propriis pascuis iugiter mediando se reficit. Propter quod non est mirum si a multitudine ciuitatis se diuidet quẽ christi charitas lactat: & ad solitudinem ducit: ubi loquitur ad cor eius uerba bona: uerba cõsolatoria

Sue. i. uite exempla

Sui interni amoris indicia

Sui ducatus clara lumina

Sui influxus continua adiutoria.

Cui propter tenebras consiliorum ipsum retrahẽtium: ad cuius sequelam quasi singularitatem suspiciolam in intimis cordis clamat. Qui sequit me non ambulat in tenebris. Item q̄ certus sit: q̄ cum sit talis: q̄ hec non ẽ reprehensibilis singularitas: sed uirtualis cõmunitas: quia hoc est sequi consilium principis: hoc est primi patris fundatoris francisci immo principalis fundatoris christi: & est seruare statum uniuersalis consilii professionis cõmunis. Aliter autem si propterea suam relaxationem uocant uiam cõmunem: quia est plunum: & hanc singularem: quia est paucorum: tunc uia transgressionis: est uia cõmunis & laudabilis: & uia perfectionis erit uitiositas singularis. Et quis nisi cecus audeat hec dicere. Via ergo uere cõmunitatis laudabilis est obseruantia promisse professionis. Secũdo ad similitudinem florum pulchritudinis est in ista religione pulchritudo exemplorum sanctorũ uiuorum. Sicut enim in deserto inueniuntur multi & pulchri flores: Sic & in ipsa religione in uiris spiritalibus gratiose uirtutes: propter quod dicit ps̄. Pinguescent speciosa deserti. Sicut enim apes pinguescunt: & mel colligunt in floribus. Sic prudentes iuuenes in scõye seniorũ monibus. Sed uel multitudo bestiarũ incipit deserta penetrare & flores cõculcat & sterconibus fedant. Ita heu mō in multis religionibus statuta regularia per bestialem multitudinẽ prauis monibus conculcant & multis spur

ciis maculantur: & desertum religionis quod con-
sueuerat esse infirmis preparatorum: adiutorum:
presidium uirtutis: nunc propter successionem ma-
lorum inundantium est periculum ibi uiuere etiam
perfectis
Vix enim inter eos potest obseruari paupertas pro-
pter abundantiam omnium
Vix puritas austeritas propter deliciaz abusum &
multiplex fedtatis exemplum
Vix obedientie ueritas propter presidentiu sepe in-
ductione ad malu: & ad promisse regule fermetu:
unde in hoc deserto uidi tantu in habitare malum:
ur uix possit obseruari perfectio: nisi quali p dei mi-
raculu & ducatum. Sicut dicit deuter. viii. ductor
tuus fuit. s. deus in solitudine magna atq; terribi-
li. In qua erat serpens statu adurens ut scorpio atq;
dypsas: & nulle oio aque. Qui induxit in nos riuos
de petra durissima: & cibauit te mana in solitudine
quia nescierunt patres tui. Illi. s. qui te ad ordinem
adduxerunt. Nam deformati sunt maliciofa trans-
gressioe regule: & relaxatioe uite: recedentes a uia
primorum patrum: & regule promisse. Et hec soli-
tudo terribilis. O quot serpentes hic sut suo ma-
lo exemplo adurentes: & scorpiones blandimento
falsae discretionis cruciantes aculeo pessimo. De q
bus dicitur Apoc. viii. Et dypsas qui siti occidit: q
tam ambitionis q auaritie & gulositatis iporu est
in satiabilis appetitus. Contra quem de petra duri-
ssime passionis iesu riuus aque refrigerantis hanc si-
tim educitur uolentibus regulam obseruare. Et ideo
pro deformitatis moribus satis conculcantur flo-
res primorum parentiu uel patrum: & regularium
promissionum dicitur. Isa. li. Consolabit dominus
syon: & consolabitur ruinas eius: & ponet desertu
eius quasi delicias & solitudinem eius: quasi hortum
domini. Consolatur enim dominus religiosos per
multiplicem promissionem hereditatis eterne: etiam
consolabit ruinas eius: quia licet multum sit diffi-
cile in casu culpa: tamen pius est eis benignus pat-
tanq; filii in uenia. Et ponet desertum eius quasi
delicias: quia istas difficiles regulares obseruantias
in multas delicias & consolationes conuertit: etia
solitudinem eius quasi hortum domini: quia in so-
litudine sepe rationis ab imitatione peruersoz facit
eos germinare germina uirtutum. Alios etiam san-
ctos religiosos q saragunt reformare seipos: & ali-
os: consolatur dominus quia eos multorum alio-
rum conuersione: quasi hortu facit crescere in mul-
ta uirtutum abundantia: & diuinorum consolatioe
bonorum. Ad illud secundum desertum primo
disposuit spiritus scientie cuius est omnia i suo ua-
lore ponderare: & gradum omniu cognoscere. Cu-
ius semitam perficit spiritus consilii: cuius est men-
tem perficere ad amplexanda cum dulcore & pleua
obseruata consilia iesu christi qui in uotis sancta-
rum regularum cotinentur. Et secudu q perfectio-
res sunt regule: perfectius ibi christi consilia obser-
uantur: propterea euangelica regula tenet simpliciter

ter gradum sumu. Tertium desertum est contem-
plationis extaticae. De quo dicitur. Cant. iii. Que e
ista que ascendit per desertu sicut uirgula funi: &c.
Et hoc desertu sequitur ad secundum anima enim
fugiens aliorum consortium eleuatur ad contem-
plationis donum. In contemplatione autem sunt
tres diete: prima est suum defectum plene cogno-
scere: ut seipsum derelictum uideat ab omni uirtute
Non solum quia pronus est ad faciendu mala: sed
difficilis & durus ad reconciliandum dei dona. Et
ut melius possit humiliari: debet se in tanta malitia
contueri: q quasi omnes alios respectu sui uideat
perfectos. Sicut dicitur. Iocelis secundo. Quasi hor-
tus uoluptatis terram cotam eo: & post eum soli-
tudo deserti. Tunc hortus uoluptatis e omnis ter-
ra coram contemplatore: quando animas proximo-
rum reputat plenas uirtute. Et post eum solitudo
deserti quia tota uita sua preterita uideatur ut uacua
omnis boni. Et talis si plene est illuminatus a gra-
tia: se reputat omnium pessimum Nec est periculum
reputando se peiorem q forte sit in oculis dei: du-
plici de causa. Prima est: quia ex te semper sic est
quasi aliter est hoc est ex gratia iesu christi qui tibi
non debes tribuere. Secunda est: quia etia ista
gratia propter tuos defectus quibus eam ipugnas
debes te reputare nouissimum: etiam respectu cu-
iuscumq; sceleratissimi. Sicut dicit. Ber. super. Cant.
Sermon. xxxvii. Quid iquit scis o homo. Si unus
iste sceleratissimus quem putas horrendu non mo-
do pre te quem forte iam sobrie & iuste & pie uiue-
re confidis: sed & pre ceteris omnibus: sceleratis ta-
q omnium sceleratissimu. Quid scis si te & illis oi-
bus mutatione dextere excelsi melior quidem in se
futurus sit in domino uero ia sit. Et propterea non
mediocrem: non uel penultimu: non ipsum saltu
ter nouissimu eligere locum nos uoluit. Sed recu-
be inquit in nouissimo loco: ut solus uidelicet om-
nium nouissimus sedes: teq; nemini no domino
preponas: sed nec comparare presumas: hec. Ber.
Et supra posuit exemplum de ostio depresso p
quod intrati non est periculum multum se inclina-
re: sed si uel modicum se plus erexit statim fron-
tem & caput quassat: ad quod uitandum est consi-
lium iesu se nouissimum omnium reputare in hoc
deserto. Sicut dicit primi. Mach. ii. descenderunt mul-
ti querentes iudicium & iustitiam i deserto: In hoc
enim defensu est iudicium discussionis sui: & iusti-
tia sanctificationis dei. Et talem humilitate demon-
strant sancti angeli posse reperiri i anima uestita car-
ne mortali: & hanc reputant sublimiter ascendisse
in omni perfectione: unde etiam dicunt. Que est
ista que ascendit per desertum idest per sue defecti-
bilitatis continuum aspectum & etiam gemitum
Et qua anima que totaliter deficit in seipsa: sta-
tim assumitur a benedicti iesu misericordia. Deo se-
quitur secunda dieta: que quidem est continua con-
templatio excessui iesu morientis & passionati pro
nobis. Sed in hac anima: a seipsa excedit & in iesu

dolores transit & continue in sua cruce habitaculu
facit. Iste est excessus q moyses & helyas loqueba-
tur cum christo in monte transfigurato: loquebat
ait lucas de excessu quem completurus erat in hie-
rusalem. Et quia anime i se deficienti utile e & ne-
cessarium & delectabile in christi passione & mor-
te morari: ideo cum petro talis anima dicit. Bonu
est nos hic esse. Hec sunt enim illa munitissima
loca de quibus legitur primi Re. xxiii. Morabatur
autem dauid in deserto in locis munitissimis: man-
sitq; in monte solitudinis ziph in monte opaco.
Dauid enim noster manufactus iesus in suis deuo-
tis filiis: quos in suam mortem transformat: mora-
tur in locis munitissimis sue uictoriosissime crucis
in altitudine sui cordialissimi doloris. Recte dicitur
solitudo ziph: que interpretatur florens uel germi-
nans: licet enim quo ad limitatem corpo talem ibi
deflorerit quo tamen ad pugnam triumphale ibi
floruit rosa martyrii lilium candentis ai & purissi-
mi: uiola humilis indulgentie & patientie respectu
inimici: & ex his omnibus germinat multitudinem
secuda populi: & quelibet anima similitudinem amo-
ris sui crucifixi & mortui: ut ibi anima se genitam
cognoscens illud apostoli ad phil. ii. Christo con-
fixus sum cruci: uiuo autem iam non ego &c. Secu-
do ut ostendatur q hic est contemplationis excessus
subditur in monte opaco. q. obscuro: que quidem
obscuritas significat super excessum sapientie absco-
se in cruce: q uocat apostolus stultum dei carnali-
bus: & tamen sapientiam perfectorum. In cuius li-
gnum christo pendente in cruce tenebre facte sut
usq; in horam nonam: ut ostendatur q excessus sui
doloris & sapientialis amoris facit mentem exce-
dere ab experimento sui luminis naturalis & trans-
fert in extaticum lumen dei. Et quia in illo ardore
amoris anima plus sentit q intelligit: ideo dicitur
qsi uirgula funi ex aromatis myrthe & thuris.
Thuribulum enim mentis est aureum per chanta-
tem: rotundum per obedientiam & humilitatem.
Inferius clausum per omnium terrenorum contem-
ptum. Superius apertum per contemplationem ce-
lestium: licet habeat paruam formam propter imper-
fectionem intellectualium luminum: per illa tamen
conscendunt feruida desideria amorum & passio-
num & transformationum cordialium & deuoto-
rum ardoru amons christi iesu: quasi myrthe & thu-
ris. Et quanto magis sunt stricta foramina intelle-
ctus: sepe ad ea que non plene intelligit exardescit
flama affectus. Ex quo sequitur tertia dieta. s. q
mens in amorata de iesu quantumcunq; minima ta-
tum reputat q nihil excipit ab eius memoria. Et
nihil est ita paruam de iesu siue uerbum: siue no-
men: siue necessitates infantiles nature iesu: siue
quicqd aliud sit: quod non teneat eam fixam & i
amorosa contemplatione stabilitam. tanq; res sum-
mi dei: & pro ipsa anima ex amore assumpta.
Et hoc est nihil negligere: & amatum carissimum
reputare: & hoc pot signari. ii. Re. xv. ubi dicit q

rex Dauid transgredebatur torrentem cedron &
cunctus populus incedebat contra uiam oliue que
respicit ad desertum. Cedron significat decursum
christi uite: quem transgressus e ex passibili carne.
Cunctus populus huius regni est status & actus
christi conuersionis. Qu. status incedit contra ui-
am oliue: quia omnis actus eius est ex pinguedi-
ne sue dulcissime ad nos misericordie. Sed hec oli-
ua respicit desertum: quia eius misericordia que in
eius corde ad nos flagrabat facit eum etiam a pa-
tre & sine ipso in multis angustiis & penis pro no-
bis derelictum. In quo ipsemet sui amoris excessu
ad nos admittans clamabat in cruce. Deus meus de-
us meus ut quid dereliquisti me. Et hoc est quod
subditur. Et uniuersi pulueris pigmentarii. Puluis
tenuis & minutus & multus est uite christi quo ad
sua miracula innumerabilis actus. Et iste puluis est
pigmentarii ab infinita iesu sapientia pro nostra sa-
lute electus. Non enim nostrum fuit eligere pig-
menta: nec qualis debuit ee christi uita: sed sapien-
tie dei que in ipso est: & per ipsum facientem oia
que nos debent prouocare ad amorem sui. In his
igitur tribus dietis contemplationis iesu & sue pas-
sibilis uite scilicet in dilectione sui & transformatio-
ne & summa estimatione & gratiarum actione ois
actus iesu quantumcunq; minimi sepe rapitur anima
in excessu sui. Et hoc est desertum mara de quo di-
ctum est supra. Hec est uia trium dierum de qua di-
citur q erant ambulantes filii israel tribus diebus
per desertum ethan. & castramentati sunt in mara
Ethan interpretatur fortis siue robustus: siue for-
tis eorum ac perfectio eorum: & significat benedi-
ctum iesum: cuius amor in se fortis & robustus est
& fortitudo nostra & nostra perfectio per hoc de-
sertum in quo totus iesus quo ad se derelictus est
& nobis datur. Ambulatur tribus diebus predictis
sed castramentatur in mara: quia habitatio cordis
nostri debet ee infinita i abyssali amaritudine mor-
tis sue in quo debet esse talis excessus nostri amo-
ris. Ad hoc tertium desertum ducit spiritus intel-
lectus & pietatis: quia intellectus facit penetrare aby-
sales altitudines perfectionis amoris cordis bene-
dicti iesu ad nos. Ac per hoc incomprehensibiles
doloris excessus quos inestimabili amore su-
stinuit tam ex respectu diuini honoris recopensa-
di: q respectu uirtutis operande q etia respectu hu-
mani generis pene adimende. Et postq sic donum
intellectus inabyssauit rationem: donum pietatis
transformat uoluntatem per passionem ad cogni-
ta & per liquefactuum amorem ad christi iesu ru-
minata supplitia. Quartum desertum est mens
tranquillate: licet enim in superiori deserto sit ac-
cessus a seipso in man pene iesu. tamen non tranq-
latur nisi procedat ad mare glorie uisionis perso-
nalis utriusq; nature: dicitur autem ista gloria de-
sertum no qualitercunq; sed artificiose edificatu.
Solent enim magni reges habere nemorosa deser-

ta ad speciales delicias maxima artificiositate edificata & deliciolitate secretissima & amenissima plena: unde Salomon edificauit domum salus lybani in qua erant omnia sua aromata & pigmenta & delicioſa solatia: unde ipse dicit. Ecclesiastes. ii. feci hortos & pomeria & conſeui ea cunctis generibus arborum. Istud desertum est humanitas unita. In quo anima habet cellarium scilicet Superabundantiã diuine suauitatis Refectorium eterne ſatietatis Dormitorium interne tranquillitatis

Vnde bene in deserto humanitatis iesu e anime retributum: quicquid anima fecit propter iesu cõsiliu sumendo uotum paupertatis obedientie & puritatis: quia paupertas possidet cellarium: obedientia refectoriu: puritas lectum pacatiuum & quietatiuum. Cellarium igitur est abundantia suauissimi amoris dei quem experitur anima in consideratione unionis iesu i persona filii dei: In quo gustat anima tantam dei abundantia in amore ad uniuersam creaturam: q̄ non uidetur sibi q̄ aliqua creatura debeat aliquid plus appetere ex quo se uidet deũ in iesu unione. Et habet p̄ maiori dono q̄ sit unita deo iesu: q̄ si sine iesu in quocũq; alio uiuere. Et sciat anima q̄ quanto plus poterit crescere in amore humanitatis iesu: & delectationis glorie eius humanitatis nõ habito respectu ad seipsum: tato plus sublimatur in transformatione immensissime delectationis diuinitatis eius. O anima mea hic tota ex te exeat & nunq̄ in te redeas: quia in te nõ nisi tibi male est. Transias in iesum in quo cũ ipso deus es: & millesies milis plus te tota euiscera i gratiarum actione: ut persona filii dei de hoc q̄ benedicti iesu humanitatem personali unione uniuir: & te in ipsa: quasi te sine iesu aliter assumpſisset. Si enim extra te exis q̄ simpliciter melius est diligere: & in ipso optimo delectari. Quod si nullum dubiu est q̄ multo melius fuit illud qd̄ deus diligit ab eterno facere in assumptione iesu: q̄ si fecisset aliud: ad quod tua uel cuiuscũq; fantasia uagatur: condudis expresse q̄ multo magis debet delectari anima in eo q̄ humanitas iesu est deo unita: q̄ in aliqua alia fictione: q̄ in sua fantasia conſingat seu componat: & ideo anima perfecta que omnino nõ diligit se nisi in deo & e euacuata suo amore uicioſo reputat suũ melius simpliciter quod est deo magis honorificum: & ibi uerius ipsa diligit ubi magis esse deum cognoscit: unde quia uidet deum honorari unione iesu: ideo ibi se reputat tanto melius uniri deo: q̄ in quolibet alio modo: quanto ibi non dubitat deum amplius honorari: immo hoc cogitare de se reputat deo magis contumeliosum: ac p̄ hoc sibi molestum ut quendam infernum. Ad hoc nõ contingeret anima que nescit a proprio amore exire. Si ad hunc gradum potes ascendere: poteris uidere quid est pro amore iesu pauperem esse. Cum enim deus faceret delectamenta bonorum naturalium i quibus nunc cõprehenduntur bona fortune dele-

ctamenta habituum uirtualium: & in multis uiris delectamenta tolerantie passionum in humilitate profunda. Et sepe appetitum zelo iusticie eternaliu punitionum sine sui cõmissa offensa & delectamẽta fructuionis patrie plenissima paupertas sui p̄ amore iesu est omnibus istis spoliatu fore: in his omnibus nihil uelle nisi id quod benedictus iesus de illa anima i se: & ad se: & per se: eterna ordinatione disposuit: unde ista anima non uult in se nec pro se delectari in aliquo predictorum bonorum. Et si que ras quare: respondet: quia nõ sum mea: nec aliquid est mei in me: & pro me. Bonum totum quod sit in iesu sum. Nihil uolo eligere: quia nescio quod circa me sit dei uelle. Scit spõsus meus iesus qui e mecum meum scire: & meum uelle: & meum esse. Et ideo nihil uolo nisi q̄ certa sum illum uelle: uult autem quod me precipit facere. In his me uolo exercere nõ propter aliud premiũ nisi propter illud quod e mihi datum scilicet quod deus est. Et si ipse est deus: & ego nõ sum presumptuosa: superba ut lucifer esse uoluit: sed transformatione amorosa & extatica per quam mihi meum malum esse deficiit: quia uiuo ego: iam non ego. Hoc declarat. Augustinus super psalmũ in auctoritate posita in libro quarto capitulo decimo. Et hoc est spiritu patetẽ esse. Et ideo pluries dixi: q̄ uera paupertas e dei sine aliqua distractione possessio: predictis eni affectionibus reciprocis a mente exduxis nihil remanet quod impediatur deum pacifice possideri.

Non mireris autem q̄ inter delectamenta a deo creata que enumerauit appetitum iusticie sui i eternum pro offensis preteritis sine adiectione nouarum offensionum: quia non solum hoc est bonum commune sed est excessiue aime rectitudo. Ad qua profunda humilitas in recognitione sue iniquitatis & zelotipice transformationis: caritas ad rectitudinẽ iusticie dei duxit animam: dum uidet iustissimum & dei honorificum q̄ tantum scelus ab eo commissum puniatur in eternum. Et suauissimi dulcoris e gustus in tanto amore iusticie dei: q̄ hoc appetit pro honore sui. Et ad hoc sepe gratie excessus rapit mentem sponse: unde si sibi reuelaretur: q̄ hoc uult dei iusticia accipit hoc anima cum suauitate pacifica: & plus sepe: cum electione p̄mptissima: et hoc intellige de pena separata a culpa. Quod autem hoc sit rationabile probat psalmus: Letabit iustus cum uident uindictam. Si letabitur uidendo uindictam in alio nec seipso nequaquam iustus est: sed crucentus: licet enim talis punitio a mente carnali apprehendatur: quasi desperans a domino ex separatione: nequaquam tamen sic accipit mens a spiritu sancti feruore ad hunc zelum commota. Si enim beatitudo sua uera consistat in fructuione uoluntatis dei non sue hoc anima pro sua beatitudine accipit qd̄ uolũtas dei de ipsa ab eterno elegit. Et ideo ibi anima simpliciter fruitur diuina uoluntate: etiam si sit in suis penis eternis. Et quia humilitatis abyssus & iusticie zelus sepe uult in penis proprium eligere pro

dei honore statim paupertas spiritus frenum apponit. Nequaquam mihi faciam proprium non habere: non si est mea: sed sponsi. Et ideo q̄ fecit de me in se uolo esse: fructu mea est uidere continue & ruminare q̄ ipse est deus. Et ex quo ipse est deus & non potest illatio solui quin semper deus sit deus: & quin iesus assumptus unitus semper sit deus unione personali in quo est gloria omnium mebrorũ suorum in ipso: & cum ipso: & per ipsum: iam me sentio gloriosam: iam non me sentio: sed ipsũ sentio. Hoc est desertum de quo dicit Esa. xliii. Dedi in deserto aquas: & in imo flumina: ut darem populo meo potum electo meo. In isto deserto benedicti iesu dedit domus aquas glorie pro se & pro omnibus electis. Sicut ipse samaritane promisit. Qui bibent ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in uitam eternam. Hec sunt flumina que de uentre credentium fluunt aque uiue: quia dilatatis brachijs sue mentis natus in infinitate glorie dei & in imensitate in se & in humanitate assumpta boni iesu. Sicut ergo de cellano replet refectorium: sic de spiritu paupertatis perficit obedientie uotum. Et sicut paupertas recipit abundantiam suauitatis: sic obedientia dulcedinem suauitatis. Hec autem obedientia ideo est propta & in omni dei uoluntate satia: eo q̄ ipsa gustat q̄ bonus est dominus per sapientie donum. Vbi est humilitas ibi est sapientia. Et ideo dare uidet q̄ omnia q̄ contingunt: & in hac uita & in alia sunt ad dei honorem subseruientia: & ad salutem electorum ordinata: propter quod semper est leta: quia uidet q̄ se per complentur dei uolũta: uel uno modo uel alio. Habet autem hec obedientia triplicem respectũ deum honorandi: primo in gustatione contemplationis glorie iesu: in quo isto modo deo obedit: quia multo plus delectatur contemplando iesum beatum q̄ se beatificandum. Et plus expectat & desiderat frui gloria diuinitatis & humanitatis iesu: q̄ sua: & a propria nititur desiderium auertere: & ad illam iesu conuertere. Et sepe pluribus animabus dat: q̄ hec sine labore ab ipso benedicto iesu recipiunt in actu: sed semper in habitu. Et de gloria iesu transit ad penas quas sustinuit: & secundũ imensitate eorum que expertus est in christi gloria transformatur in eius dolorem & penam. Secunda obedientia est q̄ prelatum quem sibi dominus dat semper ut christum respicit: & sicut christo iesu dulciter & reuerenter sine aliqua rebellionẽ obedit nulla difficultate retracta uel persecutione remota: nisi forsitan propter malitiam corruptionis temporis prelati deformati aliquid percipient uel suaderent q̄ regule professionis destrueret professionem: hoc exduſo etiam in his que quãtũ ad extnsecam apparentia aliquando minus bona uidentur uiri perfecti nouant uoluntatem suorum prelatorum uisionibus

subdere illa recompenſando in maiora. scilicet in obedientie merita. Tertia obedientia quam facit talis anima deo est q̄ de se: & de omni re sibi dilecta secundum sensum cum tranquille in oppositum afflictiuum & ideo obedit deo in dimittendo conuersationem amici locutionem & delectationem in eius tẽporibus bonis & eius damna complectitur a deo uolita in quantum sunt suuipius afflictiuã: & ipsam a meditatione sui cordis abscõdit. Et ad omnia ista persecutorem suũ delectabiliter introducit. Et hoc modo anima sequitur inspirationes iesu: prout dicitur in quarto libro in primo capitulo: iesus spiritus afflatibus. Multum enim debet mens erubescere q̄ debeat aliquid perfectiõis habere: nisi multo dulcius amarissimum hostem amplectatur pro amore iesu q̄ quẽcũq; amicum: parentem uel filiũ pro ligatura sanguinis: uel seruitũ temporalis: quod ad minus deberet facere dulcedine rationis. Sed est imperfectionis magne signum si in hoc sensualis appetitus repugnat in tantum q̄ retardet promptitudinem rationis: licet in hoc & in aliis prudens iesus ad humilitatẽ seruandam permittit animas sumas perfectiones habentes in quibusdam infirmis imperfectionibus ruere que reprehensibiles eẽnt etiam nouitiali seruari. Non est ergo mirum si talis anima que hic pro dilecto iesu sic currit ad curã da contraria in eodem dilecto iesu satiatur suauitate diuina. Et quia obedientia in omnibus animã sub deo ponit: idcirco eam in christum totaliter transponit. De hoc deserto delitioso dicitur numer. xxiii. dirigens balaam contra desertum uultũ suum eleuans oculos uidit israel in tentoriis commorantem per tribus suas & infra. O q̄ pulchra tabernacula tua iacob & tentoria tua israel. ut ualles nemorose ut horti iuxta fluuios irrigui: ut tabernacula que fixit dominus: quasi cedri prope aquas. Balaam in uerbis istis potest significare celestes angelos admirantes altitudinem talis anime: unde contra istorum animam que in deserto presentis uite tanta obedientia est deo subdita dirigẽtes uultum considerationis sue uident eam in tentoriis commorantẽ per tribus suas. Tentoria significat facilitatem motus. Ordinationes autem tribuum significant ordinationem omnium actuum & appetituum: uidentes igitur angeli in hac uita animã tanta perfectione obedientie in omnium exteriorũ & interiorum ordinatione deo subiectam extollunt pulchritudinem & decorem uirtualium in ipsa dicentes. Quoniam pulchra tabernacula &c. Et ratione humilitatis profunde & deuotionis pinguiſſime cõparat eam uallibus & arboribus conſitis quasi uirtutibus altis & hortis irriguis ex cultura ois unionis uirtualis: & ex irrigatione diuinorum illuxuum tanq̄ irriguorum fluminum: propter quod dixit. Tabernacula que fixit dominus: quia obedientia sicut mobilis ad imperium. Sic mobilis ad affe-

atum ē simpliciter diuinum opus. Et quia hec obediētia eleuat animam ad altitudinem predicte sapiētie: ideo dixit quasi cedri prope aquas: quasi dicat. Sapiētia hec est quasi natura angelica non humana: & hoc est propter infusas irrigationes continuas fatietates dei in dulcore quem gustant optimi in omnibus operibus suis. Non est mirum si ex duobus primis: scilicet cellario & refectorio seq̄ tertiu.

Est autem tertius lectus pacatus & tranquillus. Cum enim paupertas nihil de se nihil retineat & obedientia totam se sub deo subiiciat: quid potest esse quod puritatem illius anime possit maculare: & tranquillitatem illius cōscieie stimulare? Propter quod debes scire q̄ puritas respondet obediētie & modis eius: & ideo nulla anima potest esse deo plena: nisi obediētia subiecta: nec obedientia ē deo plene subdita nisi sit pura. Nō aut̄ pōt esse pura: nisi totalit̄ deo subiecta: nec plene deo subiecta: nisi per paupertatē sp̄s exeat de seipsa. Et ideo iste tres uirtutes in plenitudine simul currūt. Tūc aut̄ est anima castissima quando non adulteratur nec secum: nec cum alio: sed seruat se mundissimam & integrā sponfam suo cui desponsatur triplici respectu quietis: in quo castissima se ei conseruat. Primus respectus huius sancti matrimonii est nihil p̄pter se appetere: nihil propter se fugere: nisi solū p̄pter iesu sponsum amorem. Et lectus connubii est q̄ scire in his in quibus quiescit dilectus iesus. Est autem sibi desponsata ad gustandum honorem dei: & gloriam dei & hominis iesus: quia solum dei ē: & quia dei honor est & uoluntas animam illam sic eius gloriam continue degustare non habito respectu ad aliquod bonum proprium. Sicut dicitur infra de cruce perfectorum capitulo: Iesus cruce ditatus. In secundo respectu est sibi desponsata ut castissime gustet amaritudines passionum quas in sua mente & carne portauit sponsum passionatus iesus quas continue uidet portare in suis uiatoribus mēbris: & omnium necessitates in seipsa miranda cōpassione reuoluit & sollicita pietate supplet: & offēsas dei in quibus glorificatus iesus non potest dolere uice iesu amarissime deplorat. Et nihil aliud amaritudinis sentit in mundo nisi q̄ tantum uidet diuinam bonitatem contempni & maiestatem offendit ab aliquo impio peccatore. Nihilominus & uice iesu: peccatoribus ex corde compatiens modis quibus potest eorum conuersatione plorat ad deum & suspiriosus gemitibus iugiter diuinam misericordiam interpellat: non obstantē certa sit q̄ deus de omnibus malis suum honorē eligit & melius electorum. Tanto enim mala sunt peiora de se quāto deus omnipotentissimus & optimus crudelius offenditur: qui per omnipotentiam suam de malis honorem suum trahit & de peccatis & culpis facit occasionaliter augeri gratias electorum: imo illud est quod mentes seraphicas facit ardere in amore dei: & in dolore peccati. Et quia per humilitatem p-

fundam talis anima recumbit in nouissimo loco tuptiarum dilecti iesu: & omnes electos uidet iesus: multo melius q̄ uideat semetipsum. Ideo suauissimum est deum rogare ad similitudinem sp̄si sui q̄ omnes penas corporis christi in quibuscūq̄ suis mēbris faciat eam portare illis absolutis a pena & hoc pura intentione habens pro premio sufficēti liberationem illorum in quos amore sp̄si a semet ipsa accepit. Plura que hic dicuntur clarificant q̄ dicta sunt super: Nunc dimittis: aliqua hic dicta ibi sunt clariora. Tertius respectus puritatis est que habet ad iesum propter amorem reformandarum uirtutum ipsius iesu in se que sibi est desponsata ad fugiendum delectamenta omnium sensuum: nisi in quantum per ipsos sensus in omnibus speculat sponsum iesum & membrorum ipsius salutē. Propter quod & non propter appetitū glorie alicuius sic est in omnibus temperata circumspecta & clausa: q̄ etiam necessariam sustentationem nature incipit cum tanta modestia: q̄ in illis magis gustat sp̄sum q̄ temporalem cibum. Et quantum expedit aliis informādis etiam ab illis que sue debilitati aliquando necessaria forent subtrahit manum suam.

Ad lectum sponsi pertinent ista tria pacifice possidere & cum tranquillitate mentis & delectatione ad ista curere sine difficultate propter amorē similitudinis sponsi iesu & uirtutum eius: quia sponsa creuit in iesu. Cū difficultate autem ad ista fatigere est in fibris uirtutis. Non tantum autem predicta pertinent ad tranquillitatem lectuli: sed patientia & possessio omnium uirtutum. Quia enim omnes uirtutes sunt cōnexę: ideo qui plene habet unā habet omnes. Et ideo omnis uirtus consumata p̄fecta facit animam quiescere in lecto pacifica salomonis ueri iesu: quia uideat hostes & quod maxime in paupertate refulget: tali igitur anime delectabiliter dicit sponsum in amplexu & oscula ruens. Tota pulchra es amica mea: & macula non est in te. Hanc admirantur angelorum exercitus sic adhuc in carne manentem tranquillatam sponso iesu sed non minus iesum tranquillum in eius puritate sponsali. d. Cant. Que est ista que ascendit de deserto: delicias affluens in iuxta super dilectum suum.

Potes enim uidere per superius dicta q̄ non in se nititur: sed dilecto ininitur. In cuius inixu ē deliciae affluentia & mens trāquillata: & in hoc sapore est perfectio quantum capio maior q̄ possit haberi in hac miserabili carne ab anima peccatrice. Sed quis plus capiet plura ponet: & ideo adiuratio sp̄si q̄ non excitetur dilecta ab iniquitate alicuius creati per capreas ceruos q̄ camporum: id est non incurrat offēsas ciuiū in p̄norū: uidet in hac dilecta sp̄sa ip̄sē: q̄ nullo potest euetu a sp̄si tranquillitate mutari. Ciues enim celestes dicuntur capree propter limpeditatem usūs: dicitur cerui propter agilitatem saltus: sed camporum propter exclusionē omnis distractiui nexus. Et quia sp̄sa benedicta

est per perfectionem naturalem in eorum societate tranquillata: ideo sub interminatione eorum offēsa est ipsius sponse inquietatio interdita: quasi dicat: ipsa est sicut unus ex nobis. Sicut ergo non permittit sponsum suum interrompi palatium: nec quietem turbari spirituum supernorum: sic non permittit huius benedictę anime cor floridum: in quo sponsum dormit per suauissimum somnum: & hoc est ipsam semper in sponso fore tranquillam. Attende autem q̄ plena tranquillitas sponse fugit simul cum distractione turbatiua: omnem tepiditatem & orationum negligentiam & incompassionem fraternam. Et quomodo omnia omnibus sit ferper manens tranquilla: & sic fugit omnem malitiam hereticę libertatis: nam ipsam format iesus emanuel: qui nouit reprobare malum & eligere bonum. Ad illud autem ultimum desertum ducit spiritus sapientie iesu in eo cuius uoluntas & bonitas purissime saporantur a sponsa.

Via uero benedictus iesus in deserto quadraginta diebus legitur ieiunasse: ideo secundum quatuor quadagenas benedicti iesu in quadruplici deserto prescripto quadrupliciter ieiunatur. In primo ieiunatur a peccatis mortalibus & delictis carnis. In secundo ieiunatur a cunctis secularibus & quibusdam societantibus & affectiōibus distractiuis. In tertio ieiunatur ab omni reputatione sui. In quarto ieiunatur ab omni amore sui & omni creati in quantum tale. Et quia in quolibet ieiunio est refectio sua: ideo in primo comeduntur quinque panes ordeacei propter penitentialem asperitatem sensualis uite afflictiuā & anime satiatiuam: quia in ea spes uite degustatur. In secundo comeduntur septem panes tritici propter multitudinem donorum spiritus sancti: que acquiritur in statu religioso & separatione ab amore mundano. In tertio comeditur uittulus saginatus in receptione filii dissipatis a patre occisus: quia pinguis amor cordis iesu in immolatione mortis eius pro nobis peccatoribus redimendis continue degustatur. In quarto comeditur panis celicus suauissimum manna glorie dei & hominis iesu christi. Prima quadragesima potest significari per quadragenam prescripti. Sicut enim in partitione sacratissime uirginis in fetore stabuli: & in asperitate prescripti & societate bestiali & refectio tenui & fascia ligamenti stetit bonus iesus: ita penitens in partitione mundi propositi per contritionem spiritum stat in memoria preterite offēnsionis tanq̄ in fetore stabuli in pugna bestialium tentationum: quibus uelit nolit pluries foriatur: licet & aliter bestie significent. Bos ruminacionem eorum que pro nobis christus fecit. Asinus iugem deprecationē oneris per satisfactionem impositi. Debet & esse duricia

prescripti per asperitatem uestis & lectuli: & in cibo tenui per asperitatem ieiunii: & in fascia ligamenti per obseruantiam sacerdotalis precepti in toto quadragenario penitentie: donec ipsa consumetur: & tanquam purgatis in templo dei presentetur. Secundum ieiunium potest figurari per quadragesimam qua christus latuit in deserto. Sicut enim christus tunc fuit solitarius: sic & religiosus debet esse totaliter a mundo semotus: & in oratione & silentio totus a seipso reclusus: quod si fecerit sciat q̄ exemplo iesu post uictoriam hostis loco consortii hominum habebit consortia angelorum. Tertium ieiunium figuratur per quadragesimam horarū: qua christi caro fuit mortua & sua uita priuata quia qui ad excessum contemplationis mortis christi ascendunt: sentiunt in se quod apostolus dicit ad Col. tertio. Mortui enim estis: & uita uestra abscondita est cum christo in deo. Et illud: Consepulti enim estis christo per baptismum eius in morte. Quartum ieiunium in quo est plena satietas: quia ibi ieiunatur ab omni malo: & reficitur omni bono: figuratur per quadragenarium dierum: quibus dispensatiue iesus gloriosus stetit in terra quantum fuit necessarium apprensus discipulis: loquens & admoneus: & se exhibens: ad fidem erigens eos & subleuans: ad spem attrahens eos & transformans signis mirificis ad amorem: & post subito euanescebat.

Et quia iste quartus status solus aliene cure potest intendere: ideo licet sit totus transformatus in diuinitatis abyssum & in deum hominem: simul gloriosum & passum: tamen mira condescensione foras exit ad proximum solum similia his q̄ dicta sunt supra christum facere discipulis & ipse populis & spiritualibus personis. Et necessitate expleta ab eis subito euanescebat: quia a populorū turbine & cum familiaritate celerime a se abscedit. Hec enim causas in auditoribus appreciationem & reuerentiam auditorum: & in predicationibus obseruantiam suarum uirtutum & fugam mundanorum uanitatium: & sufficientiam ad nutrimentum & regimen populorum. Hauriunt enim ab uberibus christi iesu in secreto solitudinis uide quod pro loco & tempore utiliter & discrete populo effundunt abunde: recordantur q̄ gallus effusus pulchra: sed continua sui apparitione uilescit: & tactus manus auium pennas deordinat & deformat. Et si diu teneantur in manu sua sudore humectat: & fit inhabilis ad uolandum. Spirituales aues hoc experire nouerunt. Unde & benedictus iesus predicatorum forma post inquietationem turbam dixit. Venite seorsum in desertum locum: & requiescite pusillum. Erant enim qui ueniebant & redibant multum: & nec spacium manducandi habebant. Matth. sexto. Sic sepe propter multitudinē familiaritātū impedit māducatio sp̄salū suauitātū: nec inuenit anima ad hoc tps̄ gerū.

Licet autem moyses & helyas eodē numero die
tum quo & xps ieiunasse legantur: multum tamen
differenti uirtute. Nam moyses non esurit refectus
suauitate diuini eloqui & confortii. Helyas est refe-
ctus efficacia mirabili & refectioe solidi & durabi-
lis cibi: qui tanto tempore diuina uirtute calore na-
turalem occupauit ne cōsumeret uitales humores:
& corpus in debita fortitudine sustentauit: prop-
ter quod dicitur q̄ abulauit .xl. diebus: & .xl. noctibus
in fortitudine cibi illius. Christus uero uirtute p-
prie potentie corpus in qua dispositione uoluit te-
nuit sine esurie. Et quia hoc fecit ex seruenti nostre
salutis amore quo uoluit se pro nobis tanto tem-
pore delectatione comestionis priuare: ideo suum
ieiunium plenum est uirtute & exemplaritate: do-
cens nos animū a delectabilitate carnis trahere: &
in occupatione diuinorum gustuum internū satia-
re palatū. Et ut nos doceret modū: dicitur q̄ est
ductus a spū in desertum. Quando enim i amore
spūs sancti anima desertatur a cura delectationū se-
sibiliū ut compleat illud quod dicit Apostolus.
Curam carnis ne feceritis in desideris uestris per ta-
lem mentis recollectionē & amorosam intentionē
ad sublimia dei facile est sibi sine esurie ieiunare a
delectationibus carnis & mundi. Gustato enī spū
desipit omnis caro. Quātū autē possit amor di-
uinus in anima: ostendit a minor i auarogē amor.
Sepe enī mercatores luuenes: & gulosi dum in nū-
dinis negociatione obliuiscuntur comedere: nec se-
tiunt se esurie. Quanto magis spūalis amor: hoc
potest facere in spūaliū occupatione. Sed mēs ocio-
sa & uaga non uidetur aliud uelle habere facere nisi
cogitare de sua esurie: & pro cibo tenui gemere: &
hore tarditate cāre: unde non est mirū si tali est gra-
ue ieiunare. Ne autē aliquid deesset exemplaria-
ti nos dirigēti iesu dī q̄ postea esurit. Vbi dicit hy-
larius: q̄ sue nature hominem dereliquit. Arbitror
ego q̄ natura iesu per diuinā potentā sustentata i
quadragenario fuit sibi relicta ad penalē esuriē: ut
tm esuriret quantū talis exinanitio requirebar: & te-
nebat natura in fortitudinem ne deficeret: si ut in
debito robore stantē: esurire eum amplius crucia-
ret. Ita q̄ tūc ieiunium quadagesime licet nō habue-
rit effectū ad destruendū p debilitatē subiectū: hūit
tamē effectū fortissimū ad inferendum famis cru-
ciatum. Non enim credo q̄ ista fuerit cōis esuries:
sicut homo quando post digestionem cibi incipit
esurie. Sed puto q̄ in hac uita non fuerit esuries si-
milis ei: quā tunc xps pro nostra exemplaritate assū-
psit. Dicitur autem infra aliquid sile in xpi passi-
one quia naturam seruauit in robore usq̄ ad ulti-
mum istans mortis. Ex quo sequitur q̄ dolorosus
passus fuerit. Illud autem cōuēiebat xpi honori in
uictorioso triumpho & nostre utilitati in dando ex-
emplo. Propter quod dicit hylarius ubi supra: q̄ nō

erat a deo diabolus: sed a carne uincendus. Tanta
enim intensio famis quam diabolus attentare fuit
permisus in homine quem uidebat aduertit: dedit
ei uictorie specie maxime: quia uidit maximam af-
flictionem famis & cibi distantiam: Et quanto fa-
mes fuit acutior: tanto tentatio fortior: & uictoria
gloriosior: & exemplaritas dāior: unde cum ma-
gna patientia bonus iesus necessitatem & afflictio-
nem sue diuine carnis sustinuit: expectando per lō-
gam horam sinem tentationis. Et ad honorem ui-
ctorie xpi: & ad afflictionem sue innocentissime car-
nis uidetur se recolligisse famem in unum & q̄ tan-
gere non potuit q̄ diu noluit per quadragēni tem-
pus nunc licentia data quasi simul adunata pugilē
nostrum inuasit tētans quasi tempestas ualida ob-
ruere. Sed gigas noster xps iesus fixus stetit & pa-
tiens: hostem deiecit prudentia: & famē patientia
superauit. O anima mea ne quid tibi de uirtutū
perfectione: & carnis subiugatione blandiri: ne cor-
pus tuum uas infectionis perditionis & macule:
uel ieiunii abstinentia macerare. Ecce dei caro p uir-
tutum opatiōe perfecta acutissima affligitur p exē-
plaritate danda ieiunandi carni infecte & peccato
subiecte. Quid igitur dicis tu spūalis fallaciter:
ueraciterq̄ carnalis: Est ne caro tua purgata a foma-
te que usq̄ ad mortē scaturit spurcissima feditate.
Nullus uiuens in carne presumat se a ieiunio exi-
mere: uidens iesum dei filium ieiunare. Quāq̄
autem certum sit omnibus xpi athletis abstinentie
rigorem necessarium esse his qui perfectionem mē-
tis per dei gratiam conseruare conantur: quia tam
noui insurgūt heretici spiritu feditatis pleni: & alii
spiritu presumptionis fatue sub pretextu puritatis
consecute: qui uidentur impie dicere: q̄ abstinentia
nihil habet facere cum perfectione: & hi se uocant
de spiritu libertatis ut libere male agant. Idcirco ad
destruendum hoc dogma peruersum: ueritatē hāc
lucidam roboremus tam per exempla: q̄ per docu-
menta sanctorum. Et primum quidem euange-
lice perfectionis precursor suo exemplo eam destru-
it: & eam gabriel angelus in eius commendatione
deiecit. Ait enim Luce primo. Erit enim magnus
coram domino: uinum & siceram non bibit & ce-
ergo abstinentia coram domino magnum reddit.

Hoc ipsum uas electionis paulus sibi necessari-
um asserit. d. i. ad Corin. nono. Castigo corpus me-
um & in seruitutem redigo: me forte cum aliis pre-
dicauerim ipse reprobus efficiar. Ad hoc facit
multum quod Eusebius in ecclesiastica hystoria li-
bro secundo refert q̄ inter sanctos episcopos quos
euangelica uita instituit: uinum nemo gustare con-
uenit: nec aliquam carnem: tantum aqua est eis
potus: & patis cum sale & hysopo cibus.

De austeritate autem eorum quorum uitam
constat fuisse perfectionis exemplar pretermitto
narrare: quia de eis libri sunt pleni. Le

ge Hieronymum ad eustochium: & collatiōes san-
ctorum patrum: quas scribit Cassianus: & uitas san-
ctorum patrum: & potius mirari poteris q̄ imitari.
Beatus quoq̄ Basilius & eius regula monachis
orientalibus esum carnis inhiuit. Sanctus mar-
tinus pietate plenus: & uir apostolicus in suo mo-
nasterio monachis secū degentibus uini poculum
cōcedere noluit: sicut de ipso narrat Sulpicius. Et
facit uir benedictus sanis monachis esum carniū
interdicit. Vides ergo q̄ in uinis sanctis uigor
abstinentie emicuit. Secundo ne quid ad certi-
tudinem desit: aliis sanctorum auctoritatibus pro-
bandum est: q̄ abstinere a uino & caribus sub de-
bitis circumstantiis sit perfectum. Hieronymus ad
demetriadem. Conceduntur quidem nuptie carni-
um uini usus: sed horum abstinentia consilio per-
fectiore suadet. Idem quoq̄ contra Iouinianum
Si uis perfectus esse: bonum est uinum non bibe-
re & carnes non manducare: quia melius ē animā
saginare q̄ corpus. Augustinus etiam de fide ad pe-
trum sic ait. Humiles serui christi qui cupiunt deo
sine impedimento seruire: coniugia non appetūt:
a uino & caribus abstinent quātum ualido cor-
poris permittit: non q̄ peccatum sit coniuges ha-
bere: aut carnes uinumq̄ percipere. Ad hoc fa-
cit Gregorius: xxx. libro moralium. Nullus in quā-
palmam spiritualis certaminis apprehendit: q̄ uō
in semetipso prius per afflictam concupiscentiam
carnis incentina deuicit: neq̄ ad consuetum spiritu-
alis agonis assurgit: si non prius intra nosmetipos
hostis publicus gulaq̄ appetitus edomet. Hie-
ronymus contra Iouinianum: si quis existimat iter
abundantiam ciborum & potum se perfecte ua-
care sapientie posse: hoc est uerari inter delicias et
delitium uitis non tenet: seipsum decipit. Et i-
fra quomodo nuptiis uirginitatē: fatuitati & car-
nibus ieiunia spiritumq̄ preferimus: hoc hierony-
Si igitur uacare sapientie perfectorum est uirgi-
nitas presertim nuptiis: & fatuitas ieiunio: sicut p-
fectum imperfecto: restat q̄ de genere operis ab-
stinere a carnibus aliisq̄ cibariis actum dicit conso-
num perfectioni. Et contra: his uti perfectionem
quandam importat quantum est de sui generis ua-
tura: nisi ad perfectionem reducat per circumstan-
tiam superans dietam: ut pote cum quis plenam
habet abstinendi uoluntatem: & tamen huiusmo-
di cibariis utitur sobrie pro loco & tempore: uel q̄
hoc requirit necessitas sustentationis proprie: p-
pter egritudinem seu infirmitatem: uel utilitas edi-
ficationis fraterne per charitatem cōdescensiuam.
In quibus duobus casibus si uirtutis perfectio ha-
betur i corde: bene ostenditur in receptionis sobri-
etate: & in hoc quia nunquam de ore suo exibat re-
laxationis commendatio: immo reuerentia & laus
omnis anime abstinentis & sue infirmitatis: siue
spiritus siue corporis humilis confessio: quia sem-
per timebit propter amorem uirtutis interne: ne
actus exterior qui imperfectus uidetur trahatur ab-

aliis in exemplum. Et ideo condescensio non erit
sepe: sed raro: nisi forte al multa sequeretur utili-
tas: & tunc sobrietatem abstinentium predicabit.
Quia uero predicti heretici ad damnatiōis sue
cumulum pro se scripturas peruertendo adducūt:
idcirco oportet aliquid breuiter respondere. Addu-
cunt enim illud apostoli primo ad Corinth. viii.
Esca uos non cōmedat deo. Glosa supra ex tertio
libro augustini de doctrina christiana. Quid locis
& temporibus & personis conueniat diligenter at-
tendendū est ne temere flagitia reprehendamus:
fieri enim potest ut sine aliquo uitio: cupidine uel
uoracitatis cibo p̄tiosissimo sapiens utatur: insi-
piens autem fedulima gula flamma i uilissimum
exardescat. Et sanus quiq̄ ualuerit more domini
piscē uesci: q̄ lenticula: more Esau: aut ordeo more
iumentorum. Similiter Gregorius tertio libro mo-
ralium. Non cibus sed appetitus in uitio est: unde
lautiores cibos plerūq̄ sine culpa sumimus: & ab-
iectiores non sine reatu conscientie degustamus:
hinc Esau primogenituram pro lenticula perdidit.
Et Helyas in heremo uirtutem cordis carnes eden-
do seruauit: unde & antiquus hostis p̄num sibi
hominem non carne sed pomo subdit: & christū
non carne sed pane tētavit. His auctoritatibus
quas stolidē pro se adducunt non plus potest cō-
cludi: nisi q̄ pro loco & tempore sub debitis circū-
stantiis pot uir p̄fectus delicata cibaria sumēt tēpera-
te & sobrie. Et hoc ē uiciosū sup̄flue uilia cibaria
gulo se sūere: & hoc nullus dubitat eē uey. Quia
tamen delicata cibaria sunt excitatiua concupiscentie:
ideo ab illis abstinere est salubre: ac per hoc cū
sit difficile & arduum & supererogationis de natu-
ra sui generis colligitur esse perfectum: tanq̄ ad p-
fectionem preparans: & ipsum promouens & cō-
seruans. Vnde Hieronymus contra Iouinianum
hereticum: cuius heresis non fuit laudare luxuriā:
nec hebrietatem uel crapulam: licet enim malus
fuerit: ista dixisse non legitur: sed pudicitiam con-
iugalem equauerit uirginitati: & usum ciborum &
abstinentiam equalis apud deum meriti senserit:
quem isti impu & mali heretici i malitia multum
excedunt. Dicit ergo sic hieronymus contra here-
sim predictam: quam reprobatur: facit esum carniū
cunctis nationibus esse communem: & passim li-
cere quantum ad illos quorum conuersatio in ce-
lis est: qui super Pythagoram & Empedoclem &
omnes sapientie sectatores. Non enim debemus
cui nascimur sed cui renascimur: quoniā repugnā-
tem carnem & ad libidinem incentina rapientem
in edia subiugamus: hec hieronymus: quibus ostē-
dit abstinentiam uinis perfectis & celestibus con-
uenire: & hoc per uirtutem temperantie refrenan-
tis carnis lasciuam. Sed spiritualis ratio est al-
tissime paupertatis professoribus quia singulariter
ualet ad hanc professionem seruādā. Vnde hiero-
ad Saluam scribit: ubi uile olusculum & panis ci-
bus potusq̄ moderatus: ibi diuitie sup̄uacue sinur

Idem contra iouinianum. Si uis perfectus esse bonum est uinum non bibere: & carnes non manducare: nam grandis anime exaltatio est cum pro fueris contentus: mundum habere sub pedibus & omnem eius potentiam & eius epulas ac libidines propter que diuitie inquiruntur uilibus commutare cibus. Sic igitur patet quod bonum abstinentie de suo genere est perfectionis. Quia uero hi filii mortali quo ad aliquos ex eis dicunt quod abstinentia competat inchoantibus & iuuenibus imperfectis: non autem uiris in quibus concupiscentie sunt pacate: ideo duplici debent contritione confundi. Primo ostendit quod nunquam raro in hac uita conuenit. Secundo quod esto quod ita esset: adhuc multis aliis rationibus competit abstinentia perfectis. Contra primum audi Hiero. ad Eustochium. Quoad habemus thesaurum in uasis fictilibus: & concupiscit caro aduersus spiritum & spiritus aduersus carnem: nulla est certa uictoria. Et paulo post. Si apostolus uas electiois & paratus in euangelium christi ob carnis aculeos & in centuria uitio: reprimat corpus suum & seruituti subiicit ne aliis predicans ipse reprobos inueniatur. Si post nuditatem: ieiunia: fame: flagella: supplicia in semetipsum conuersus exclamat. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius: tu putas securum esse debet. Caue ergo ne aliquando de te dicat deus: uirgo israel cecidit & non est qui resuscitet eam. Item Hiero. ad saluam. Scimus ab apostolo deum. Omnis creatura dei bona & nihil reiciendum: quod cum gratiarum actione percipitur. Sed idem loquitur bonum est non manducare carnem: & non bibere uinum. Comedant carnes qui carnalibus deserviunt quoque seruo despumat in uitu: quod malignitate mortis generationi & libidini dant operam: quoque debent portare fetus: eorum intestina carnibus impleantur. Tu uero que in tumultu maritum sepelisti & omnes piter uoluptates: nihil aliud necesse habes nisi perseuerare ieiunius. Ex his uerbis Hiero. satis patet: quod nullus debet confidere quin ipsum oporteat concupiscentias edomare: & quod non pro periculi res est abstinentie perfectioni detrahente: ac pro hoc ab ea animos perfecte ueritati studentium reuocare. Non solum enim ad refrenanda ueneria utilis est abstinentia: sed etiam ad temperanda uana solacia & uerba ociosa: difficile namque sicut dicebat pater noster brus franciscus est necessitati corporis satisfacere: & puritati sensuum non parere. Secundum etiam probat quod aliis causis competit ieiunare perfectis quod pro uandis stimulis carnis. Sacer enim ambro. in li. de ieiunio ostendit non tam miserie huius seculi ieiunare quam innocentie paradisi: cum ait. Itaque terrenum ne quis nouellum putet esse ieiunium prius: uisus mundi a ieiunio cepit: quod lux clara respicitur. Vbi cibus cepit: ibi finis factus est mundi: ibi cepit sua incrementa nescire: ibi ceperunt diuina circa eum opera seminari. Quo indicio declaratum est quod per cibos mundus haberet minui: per quos desinit & augeri. Et ut sciamus nouellum non esse ieiunium: prius in paradiso

legem constituit de ieiunio. Sciebat enim quod per peccata culpa haberet intrare. Hec ambro. Idem etiam in eodem. Cur inquit helyam dignum celo diuina iudicauit sententia: ut cum ipse raperet corpore: qui celesti uita uiuebat in corpore & superne usum conuersationis exhibebat in terris. Quid ergo est ieiunium nisi substantia & imago celestis: ieiunium refectio est anime: & cibus mentis. Ieiunium uita est angelorum: culpe mors: excidium deliciarum: remedium salutis: radix gratie: fundamentum castitatis. Hoc ad deum gradu tunc peruenitur: hoc gradu helyas ascendit ante quod curru. In hac uirtute & spiritu helye uenit iohannes: denique in deserto ille uacauit ieiunius. Et ideo quia uita humane possibile continentiam suppressus fuerat: non homo sed angelus confirmatus est. In his uerbis satis probatur propositum. Et ieiunium comparatur angelice uite: & quidem satis digne. Cum enim sicut dicit Dionysius hierar. celestis triplex est actus. scilicet purgatio: illuminatio: & perfectio. Ad hec per ieiunium obseruantiam peruenit. Et ideo ieiunare magis est angelica uita quam terrena. Per ieiunium obtinetur perfecta custodia sanctitatis. Primo quantum ad destinationem carnalium desideriorum seu uitiorum: de qua etiam dictum est supra. Et tunc iterum audi Hiero. ad demetriadem. Post cogitationum diligentissimam cautionem: ieiuniorum tibi arma sumenda sunt & canendum cum dauic: humiliati in ieiunio animam meam paulo post. Ignita sunt diaboli iacula que simul uulnerant & inflamant & a rege babilonis tribus pueris preparat. Et quod ibi quartus habens spiritum filii dei intensos mitigauit ardores: sic & in animo uirginali rore celesti & ieiuniorum frigore puellaris calor extinguitur & humano corpori angelorum conuersatio preparat. De hinc etiam propter uerbosum nem spirituum hostium: iuxta illud Ambro. lib. de ieiunio. Iudith ieiunans omni tempore uiduitatis sue: his armis munita processit: & omnium assyriorum circumuenit exercitum: sobrii uigore consilii abstulit holoforni caput: seruauit pudicitiam: uictoriam reportauit. Hester quoque pulchrior facta ieiunio: omne genus suum a persecutione liberauit: ita ut regem sibi faceret esse subiectum: non libidinis ardore flammatum: sed celesti miseratione conuersum ut imperium retorqueretur & honor factis redderet altaribus. Est ergo ieiunium sacrificium reconciliationis: uirtutum incrementum quod fecit feminas sanctiores. Secundo etiam per ieiunium imitatur perfecta intelligentia ueritatis: primo quod in opandis cuiusmodi est ueritas diuine legis: ut ait Ambro. in li. de ieiunio. Moyses igitur de ieiunio legem dedit: ipsum quoque ieiunatum non uoces magne: non fulgura: non nubes umbrosa & fumigata synagoga pertinuit. Neque enim introisset in nubem: & uocem dei loquentis de medio ignis sine periculo audisset salutis: nisi munitus armis ieiunii. Quadraginta enim diebus ieiunauit in monte: ut legem acciperet a domino deo nostro. Et in superioribus quidem montis lex dabatur moysi ieiunatum: in inferioribus uero populo manducanti: preuaricatio enim sacrilega attendebatur man-

ducantium. Quo spectaculo motus fregit tabulas moyses indignum iudicis ut ebrio populo lex daretur. Similiter factum est de patre nostro franco: quod xl. diebus in solitudine montis ieiunauit in pane & aqua: & ibi sicut accepit ex ore domini: ut ipse post asseruit sacratissima regula scribi fecit: quam satis uiolat gulosorum in glauis. Imperatur etiam per ieiunium intelligentia ueritatis in specularis. luxta quod dicit Hieronymus contra iouinianum. Daniel atque tres pueri reuelatione ieiunio merentur: pasce legumibus pulchiores & prudentiores inueniunt. Eodem quoque libro dicit Helias. Quadraginta diebus ieiunio preparatus deum uidit in montibus: audiuit quoque ab eo. Quid tu hic agis Helias? Multo familiarior uox ista quam illa: Adam ubi es? Ille enim pastum terreat & perditum: hec ieiunanti famulo blandiebatur. Tertio per ieiunium acquiritur constantia perfecte uirtutis. Primum quidem ad faciendum ardua. Circa quod Ambrosius ubi supra. Magna est uirtus ieiunii: denique tam speciosa mira est ut & christum delectaret ieiunare: tam ualida: ut ad celum hoies eleuaret. Et ut humanis magis quam diuinis utar exemplis. Helias ieiunio ore clausit celum ieiunus filium uidue ab inferis suscitauit: ieiunus ore plumas deposuit: ieiunus ignem eduxit e celo: ieiunus curru raptus est ad celum: & xl. diebus ieiunio diuinam acquisiuit penitentiam. Tunc denique plus meretur quam amplius ieiunauit. Quis enim humana uirtute igne os equos & curtus potuisset ascendere: nisi qui naturam corporis incorruptibilis ieiunii humanam uirtute mutasset. Dat etiam ieiunium uirtutem superadiuersa: sicut ibi dicit Ambrosius. Est quedam creature natura: quam adam a tem uocant: nec facile igne consumitur quam iposita focus ignescit: illuc sub lata de flamma tanquam aquarum infusio munda respicitur. Talia erant hebreorum corpora & de ieiunio in adamantis transformata naturam: uapore ignis non ad dispendium sui: sed ad gratiam mutabantur. Daniel quoque trium ebdomadarum ieiunio leones docuit ieiunare missus in lacum. In adamantinam soliditatem abstinentie rigore membra duratus non patuit uulneri: sic cum constrinxerat ieiunia: ut in eius corpore ferarum morsibus locus esse non posset. Clausa tenebant leones ora: que abstinentia prophetice sanctitatis copimebat: ut ea fere apertis non possent: ueluti quibusdam uinculis alligata. Colligitur igitur ex predictis quod per ieiunium obtinetur perfectio sanctitatis sapientie & uirtutis: per que mens humana purgatur: illuminatur: atque perficitur istar hierarchie celestis. Ab omnibus igitur seruari debet & appeti: sed maxime ab his qui cupiunt esse perfecti: unde & hec tria breuiter exprimit Gregoriana illa prefatio quam dicit. Qui corporali ieiunio uitia comprimis: mentem eleuas: uirtutem largiris & premia. Et augustinus in quodam sermone. Ieiunium inquit purgat mentem: subleuat sensum: carnem spiritui subiicit: cor facit contritum & humilatum: quod deus non spernit: concupie nebulas dissoluit: libidi-

num ardores extinguit: castitatis lumen accendit: uerbo sitate non amat: diuitias superfluitate indicat: superbia calcant: humilitate commendat: hec de ieiunio diffusius diximus: ut os ipiorum uiam aperiens relaxationi carnis: obstruat factorum dictis: uel quod plus cupimus conuertatur. Sed adhuc ipsi contra uirus iniquitatis effundunt dicentes. Nunc tempus est spiritus sancti: qui est spiritus libertatis & animam interiorius perficit: ut omnia mundi delectamenta in deum referat: & de abstinentia parum curat. Sancti autem locuti sunt pro temporibus suis: quibus tanta spiritus copia non dabatur. Adducit etiam per se aliquas que peruertunt scripturas: ut illud apostoli. Omnis creatura dei bona. Et iterum. Omnia munda mundis. Et illud euangelicum. Quod non intrat in os &c. Dicunt etiam sanctos locutos contra iniuriosos quod nesciunt delectamenta referre in deum: unde & adducunt illud de libro Augustini questionum euangelii: quod non interest quod alimentorum: uel quantum quis accipiat: dum modo illud agar pro conuenientia hominum cum quibus uiuit. Et quod peius est: dicunt quod istos notant apostolus cum dixit. In nouissimis diebus discedent quidam a fide: attendentes spiritibus erroris. prohibentes nubere & abstineri a cibus quos deus creauit. Vbi sicut Hieronymus exponit contra iouinianum textus intelligitur sic. Reprobant inquit apostolus eos quod phibebant nubere: & iubebant a cibus abstineri: sed manicheus designat & ceteros hereticos: quod abstinentiam indicunt perpetua ad destruendum opera creatoris. Nos autem creaturas omnes laudamus: & matrimonio uirginitatem & abstinentiam luxurie: ieiunia preferimus satuntati. & a diebus iohannis baptiste ieiunatis & uirginis regnum celorum uim patitur. In his uerbis Hieronymi satis aperitur intentio apostoli in auctoritate ultima: & in omnibus allegatis & similibus ubi ostenditur quod error illo: qui creaturas damnabant & dicebant a deo male factas: sicut Manicheus reprobare intendit. Et ideo nihil ad propositum uerbum euangelii: reprobans superstitionem phariseorum. Quod enim ibi christus phariseos de superstitione nouerit euangelicus status aperte declarat. Et ideo superstitionis traditiones phariseorum intendit christus excludere: & ciborum distinctiones secundum ceremonialia legis tam christus quam apostolus ostendit non esse seruanda christianis. Unde super illud uerbo: Non quod intrat in os &c. Dicit glossa. Vno sermone omnis superstitiosa obseruatio eliditur: dum in discernendis cibus religio putatur. Quod de illa intelligendum est distinctione secundum phariseorum ceremoniam: que in cibus constituit immunditiam carnem: & qui delictosa curiositate & superstitione obseruare iubebat: non solum ceremoniales leges: sed etiam superaddit scilicet conuoluitatibus suis. Contra ista loquitur christus. Discernere autem in cibus inter delicata & asperua: uilia & pretiosa more sanctorum est secundum euangelicam doctrinam & obseruationem apostolicam. Si autem illud uerbum apostoli: Omnis creatura dei bona: & nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur

uniuersaliter intelligitur alit̄ q̄ dictū ē supra: sequit̄ q̄ secure possimus uti p̄ appetitu uoluntatis nostre oibus creaturis: cū cibi & potus sint dei; creature multipliciter a deo formate. Et ita secundū istā expositionē pessimā sequitur q̄ comedere & bibere: & luxuriā cū gbuscūq; mulieribus & aliis brutalibus usibus cōtra naturam: quos Apostolus uocat passiones ignominie erunt licita: non peccata: non reuicēda: sed cū gratiarum actōne quoties placuerit exercenda. Vides diabolicū finē ad quem secta ista deducit. Vere istis respondendū esset non disputatione sed igne. Et sicut abunde patet oī sciētī & intelligenti literas: ista sunt non solum contra p̄ncipia fidei xp̄iane: sed etiam contra naturale iudiciū rationis: & contra dictamen nature: cum apostolus dicat uno uerbo oīa ista exsulās de medio: fornicatio autē & oīs immundicia non noies̄ in uobis sicut decet sanctos. Ecce q̄ sanctus ap̄s & uirgo mundissimus non solū actum nephariū & internū consensum phibet xp̄ianis de carnis spurcitis preter matrimonii actū ordinatū a deo: sed & quodcūq; scumle uerbum: per quod patet q̄ huic infernali immūdicie est oīno silentium imponendum. Quod at̄ p̄ radice erroris assumunt. s. q̄ nunc est tempus spūs sancti qui est spūs libertatis quia sicut ait Apo. ii. ad Cor. iii. Vbi spūs domini: ibi libertas: omnino est contra eos. Cum enī singulanter dicatur spūs sanctus a sanctitate que sive attri butur bonitati quā in creatura efficit: sanctitas autē in scriptura in pluribus locis attribuitur corporali mundicie que ex interna sanctificatione procedit. Si nunc uero est tempus spiritus sancti: tempus est corporalis mundicie & mentalis a contagiis carnis. Dicit enim apostolus hec est uoluntas dei sanctificatio uestra: ut sciat unusquisq; uirum possidere uas suum in sanctificatione & honore: ubi sanctificatio nem uocat apostolus continentiam ab opibus carnis. Multa alia dicit ipse. Sed quid aliud querimus q̄ exemplum summi magistri iesu: qui nō nisi de uirgine nasci uoluit. Ioannem ut uirginem cōseruaret de nuptiis uocauit castitatis seruāde consilium dedit: quando petro dicenti. Non expedit nubere. Rēdit iesus. Sunt eunuchi qui se castrauerunt p̄p̄ regnū celorum. Et quia illud erat perfectū & arduum subiūxit. Qui potest capere capiat. Si igitur tempus est spūs sc̄i & iesus de spū sancto dicit. Cū uenerit ille testimoniū perhibebit de me: igit̄ nūc est tempus cōseruandi xp̄i perfectū cōsiliū de uirginitate & castitate seruanda. Et nunc uere est tempus spū sancti quia est tēpus euangelice perfectionis obseruandē. Ideo diabolus aciem suā cōtra spiritū sanctum in his brutalissimis ordinauit. Cum enim spūs sanctus dicatur sanctus ipollutus & castus: qui in eos intrauit ad tāia operanda: ē ille spiritus qui intrauit in porcos. Qui a benedicto iesu a filiis suis eiectus hos in porcos requirentē iustitia iesu permissiue possidēdos intrauit & i p̄cep̄s eos misit in mare spumantis luxurie: haud dubium in

mare eterne amaritudinis demergendos: nisi fuerint ipsius iesu miseratōe diuina cōuersi. Quod autem adducit uerbū apostoli. Vbi spūs &c. dicentes q̄ recipientes copiosum donū spiritus sc̄i libere p̄nt comessariis & uoluptatibus delectari. Attende q̄ iste est spūs diaboli: & non dei qui sep̄ uellet peccare impune quē non est dubium receperunt. Sed spūs sc̄us est spūs libertatis: quia quos replet: non timore pene facit seruire: sed filiali amore in xp̄i imitatōe p̄fectarū uirtutū exercitium seruare facit: seruide non coacte. Nam talibus multo delectabilius est opam uirtuosa opa propter amorē sicut tudinis reformationis nostri iesu: q̄ possunt ipsi brutales porci in suis spurcitiis delectari. Quia enī hec secta pessima apiendo sentinā inferni acē uite spūalis fetida exaltatione cōmaculat. Ideo de ea loqui aīa mea non preualet sine horrendo fetore: uirum non inuenio sufficiens nomē quo possit digne in nominabilis eorū spurcitiis appellari: nisi q̄ uideatur mihi supra oēm heresim preterita posse dici contra melia iesu xp̄i & abhominatio spūs sancti. Neiret enim eorū talia concedit sed horret. Et in tantum animā facit horrere q̄ non solū illa nephanda: sed matrimoniorū cōmēcia licita q̄ perfecte mentem inhīrat sustinere non sinit: Et hi sūt ligati mīnimo nisi p̄pter dei p̄cep̄tū & matrimonii debitū repetēdi reddendū: uel forte ex diuino oraculo prople ad cultū dei: non q̄ ibi sit transgressio si debite fiat: sed status est imperfectus: quē aīa ad p̄fectionē uocata cū multa potest difficultate portare. Hec est ergo libertas. s. sanctitatis quā p̄ magnis delictis. habet libidinū uinculis liberari: & non abstinet timore legis: sed amore uirtutis: & hoc mō intelligit̄: lex nō est posita iusto. Et illud. Non accepistis itēz spm̄ in timore: sed accepistis spm̄ adoptionis filiorū in libertatē glorie filiorū dei. Et oīs bona libertas in scriptura p̄missa nō intelligitur q̄ cōcupiscētia libere pascat̄ in actibus malis sed q̄ libera amore iustitie: nō tm̄ amore pene refrenet̄ & occidat̄ in uitiis & actibus suis. Quod autē spūs sc̄us doceat comedere non dicit spm̄ sc̄m̄ qui sup̄ iesum descēdisse legit̄ in baptismo: cū dicit̄: Luc. iii. q̄ iesus plenus spū sc̄o agebat̄ a spū in desertū: ubi ieiunauit. xl. diebus & xl. noctibus. Et ibi pugnauit cōtra diabolū suggestiōne gula repugnans: & hoc cum ipse nō indigeret ad nīm fecit exēplū. Et hoc est quod Hiero. dicit ad demetradē. Saluator hūani generis qui uirtutis & conuersationis nobis reliquit exēplū post baptismū statim assumpsit a spū: ut pugnet cōtra diabolū & tm̄ hostis antiquus post xl. diez ieiuniū molit̄ insidias. Itē glosa sup̄ illud. Ductus ē iesus &c. Hic est ordo sc̄e cōuersationis ut post acceptā spūs sancti grām cōtra diabolū artius accingamur. Et Ambro. de laude ieiūii: preliatus est xp̄s ut uinceret nō q̄ ipse egeret certamine: sed ut nobis p̄liaci formā p̄beret: & postea daret grām triūphādi. Certamen nīm ieiuniū ē diu ieiunat saluator: & sic ad eum tentator accessit.

Et primo gule direxit spiculū: & cibū uelut escam laquei p̄cedit: dominus ieiuniū prulit: ut laqueos tentatiōis uiculaq; dissolueret. Illo laqueo adā fuerat strāgulatus: hac absolutiōe q̄stionis homo ē liberatus: hec Ambrosius. Quod autē dicit q̄ sancti loquebatur pro suo tēpore: quibus non erat datum tātum quātū eis lumen scripture menti xp̄iane hoc sufficeret ad eorū aduertendū in saniam q̄ sanctis p̄teritis uidetur detrahē. Sed esto q̄ nūc maior abundantia spiritus sc̄i detur i declaratiōe scripture sequitur q̄ plenius & clarius ostēdetur ex scripture abominatio uitiōz: & decor uirtutum: cū ipse deus uocetur dominus uirtutū: quorum spūs sanctus ē dator per habitationem internam. Ac per hoc sequitur q̄ plus illi qui prioribus sanctis tali erūt dono repleti: maiores erūt omnis gula & luxurie: & omnis spiritualis malicie inimici magis de munditia mentis & corporis: & sobrietate cibi & potus: & omnis spiritualis exercitii erunt solliciti. Quod si tales sunt non sunt sanctorum emuli: sed siliū & imitatores: quibus si p̄ficiant sancti non inuident. Hoc contra iniquitatis spiritus dixisse sufficiat: cum tamen hoc solum debuerit sufficere: q̄ saluator noster & magister iesus uirginitatis obseruator & filius desertū austeritatis incoluit: & quadraginta dierum numero ieiunauit. Ad quem imitandum si mentem intrauerit spiritus sanctus inducit.

Iesus hoste tentatus. Cap. iiii.

Attende autē q̄ benedictus iesus post receptionem baptismi: & descensum spiritus sancti: & solitudinē deserti: & uigorem ieiunii: tētari uoluit astutis diaboli. Et primo propter exemplum confortatiuum ut nō turbemur si in bonis operibus & diuinis seruitiis nos tentamenta circundant. Sicut enim dicit Hylarius i sanctificatis: maxime delectamēta diaboli grassantur: quia uictoria est magis opera de sanctis. Et iō dicit Crisostomus in omelia. Propter hoc accepisti arma: nō ut uaces: sed ut preliaris: ideoq; tentationē a te deus nō prohibet. Primo quidē ut uicās: qm̄ multo factus es fortior. Secundo ut magnitudine donorum nō extolaris. Tertio ut diabolus experientia cognoscat q̄ perfecte ab eo discelisti.

Quarto ut per hoc fortior redaris Quinto ut crediti tibi thesauri signum accipias.

Nec n. diabolus sup̄ueniet tibi ad tētandū nisi te in maiori honore effectum uideret: ubi multas causas & utilitates tētationis describit. Non solum autē confortat nos bñdectus iesus: q̄ tētatio signum est acceptę gratie: sed etiā ex tentationibus quas ipse recepit i nobis efficit triumphū uictorie. In suis enim tētationibus nostras tentationes uicit: & in iesu & per iesum prostratus ē diabolus in omnibus xp̄i membris. Et hoc est q̄ dicit Gregorius i omelia. Nō erit indignū redemptori nostro q̄ tētari uoluit qui uenerat occidit: ut sic ten

tatiōes nostras suis tētatiōibus uiceret: sicut mortem nostrā sua morte sup̄auit. Et hoc sit tibi regulare q̄ in omnibus que xp̄s assūpsit pro nobis: nos & omnia nostra sunt deo grata: & in illis ē nobis de hostibus data uictoria. Vnde ieiunia nostra carnē domant & uincunt propter xp̄i ieiuniū. In xp̄i solitudine datur xp̄i membris uirtus: ut se separent a mala societate: & possint cum iesu solitari stare.

In eius orōne oīum mēbroz exauditur oratio. In eius cōtitiōe oīum cōtitiōz delet̄ trāgressio. In eius morte oīs nra mortificat̄ infectio. In eius resurrectione oēs resurgemus a peccato: & resurrectionis nre certitudinē recepimus cū illo. In eius beatitudine beatificamur.

In eius assumptione in celis loquamur. Nec aliquid sumus nisi per gratiā dei in ipso: et q̄ ipse est bonum membrorum suorum: ideo in omni sua actione semp̄ actuali renouatiōe ad oīa mēbra: ad oēs suos status p̄fectus & defectus: hos expellēdo: illos p̄merendo cōuertit respectum secundū opus quod faciebat tali effectui cōgruebat.

Merito ergo dixerit q̄ in eius tētatiōe uicimus: & q̄ ipse tētari uoluit i cōfortationis exēplum. Et q̄ tētatio nobis signū ē receptę gratie & adiutorii xp̄i penitētie: ut ex dictis patet. Secūdo i oīsiōe cōpassionis pie: q̄ ut dī ad Hebrēos. iiii. Nō habemus pōtētiā q̄ nō possit cōpati infirmitatibus nostris: tētari autē p̄ oīa pro similitudine absq; p̄cō.

Tertio pp̄ exēplum informatiū. Dat. n. nobis uincēdi doctrinā: & diaboli detegit astutiā. Doctrina uicēdi ē per patientiam: unde & ipse patienter famem sustinuit: & seipsum corporalē deserti p̄ spacū longū p̄misit: sed nec ei in minimo cōsēdit: nec i diaboli uerbis: nec i rebus oblati sibi i aliquo cōplacuit: sed statim p̄mos ictus suggestiōis ianes excludit. O factissima & efficacissima ars uicēdi diabolum in benedicti iesu dato exemplo. Qui uult ergo uincere patientia se muniat: & omnem turbationem abiciat. Ad quod faciendum optime ualet consideratio eorum que anima recipit a deo: & nō turbari de non habito: hoc iesus facit cum patienter respondit. Nō in solo pane uiuit homo &c. Ibi enim sicut infra exponetur iesus considerauit unionis donum: & ideo impatiens esse non debuit propter panis defectum. Sed tu considera a quot malis quibus dignus fuisti: te deus protegit: & quot bona indigno tribuit: & tunc non turbaberis si te ad modicum dereliquit: hec suat illa responsa molli que si deo mideas anima mea frangunt iram diuinam: ut non turbationes & tentationes augmētet. Iuxta illud: Prouer. xv. Responsio mollis frangit irā &c. Sicut enim cōtra lapidē machine opponitur culcitra: fenum: palea: uel aliquid molle: ut non dissoluatur murus uel claustrum. Sic semper contra turbationes & tentationes diaboli debet opponi patientia & consideratio multiplicis doni dei & commisi flagitii: nec propter impatientiā

animus proferatur. Si ergo aliquid tibi contingat tentationis & tribulationis: ad eternam utilitatem estima provenire: & utilitates tentationis considera. Sicut enim ursus ictibus impingatur: & arbor nucis ut feratur: quanto melius uerberatur & excutitur in uno anno: tanto plus fructificat in sequenti. Ita patiens patitur & melioratur obprobriis.

Quicquid ergo tibi contingat tribulationis & tentationis ut dictum est: ad tuam utilitatem estima provenire: & utilitates tentationis considera. Tribulatio enim.

Est rationum quo deus rudit electos: ut sint parati ad festum magnum paradisi.

Est fornax qua purgatur aurum: ut fiant ex eo uasa splendida future glorie contentiua.

Est malleus quo tunduntur species pigmenti celestis: ut odoriferum spirent unguentum & charitas eorum ad modum auri tribulationum persecutionibus dilatare. In tribulatione enim ait psalmista: dilatasti mihi.

Est etiam ignis in quo sicut incensum electi ponunt: ut ad celum odor ascendat.

Est etiam sicut Sal. qd ardet uermes & conseruat a peccati putredine: unde Leuit. xi. Omnis oblatio sale condietur.

Est sicut stimulus pungens: ut ad paradysum curamus: unde sicut uos trahit ad illam partem ad quam stimulat: sic electi boues iesu qui portant eius iugum suauem in tribulationibus currunt ad ipsum.

Est etiam ferculum: pro quo edendo xps uenit ad terras. Et ideo nullus miles iesu debet regis xpi fastidire pulmentum: quia si apparet amarum: condias xpi sanguine & dulcescet: si inuiosum & afflicturnum: flagellum tibi uidetur panis nimis ad esum durus: fac offas i xpi uulneribus: & durissimus etiam tibi nil nocebit. Molesta enim mundi testimonium dant nobis qd de mundo non sumus. Nam canes non domesticos sed extraneos lacerant: prope qd dicit iesus: Io. xv. Si de mundo fuissetis: mundus quod suum erat diligeret. Ergo tribulationes amplectere patienter: quia quot habes tribulationes: tot habes fabros tibi fabricantes coronam. Nam excoriatores Bartholomei sibi texerunt tunicam immortalis. Et lapidatores Stephani ignorantes posuerunt in capite eius coronam de lapide precioso.

Patientia igitur est honor spiritualis pugne: honor enim tibi est si tuus tibi famuletur hostis. Nec est dedecus militis: si in bello eius frangitur ensis: uel si eius equus moritur & non denunciat: uel si eius castrum machinis diruitur & non reddatur. Sic sic qui tribulationibus quantur honoratur si patientia conseruatur. Hoc est primum documentum artis uicendi a iesu datum: quia patienter tulit. Secundum documentum quia prudenter respondit. Unde de uerbis scripture tanq de inuincibili armamento arma defensionis assumit: prudentia enim eius percussit superbum: Iob. xxvi. In quo dat nobis exem-

plu qd statim debemus recurrere ad monita & precepta scripture: & secundum illa negando consentium hostis fallacias apire: hec est funda regis dauid in qua limpidiissimos lapides. i. sententias dadas & immolabiles de torrente cursus scripture: more dauid debemus in frötem iactare golie: ut nec aliqd minimu assentiamus uel delectemur in suggestione oblata. Nam illud quod diabolus suggerit pro delectamento ad attrahendum metem: est sicut esca qua operitur hamus piscatoris: & occultatur laqueus aucupis. Et ideo si non uis capi: fuge simul elca & hamum: cibum & laqueum ut fugas diabolice suggestionis delectamentum. Venenum enim non offertur nisi sub aliquo dulci. Sic & tentatio diaboli sub aliquo delectabili: uel bono apparenti. Sed nisi cor uenenum tengerit per consensum: non occidit. Et si delectatio non adsit: non inficit. In capite ergo diabolus percutit: quia ad modum accipitris caput habet debile: facile est in principio diabolo resistere cum adiutorio gratie: dum tentatio est soluta extra: per suggestionem: non intus per delectationem. Sed si anima incipit delectari facile ruit per consensum: quia introducit hostem in castrum. Documtum ergo iesu est ut per prudentiam intellectus scripture discooperiatur hostis decipula: & per constantiam non inclinetur consensu: uel delectatione illicita. Instruxit etiam nos ut nuq de uostra sanctitate uel gratie prerogatiua reddamus nos securos. Si enim diabolus post. xxx. annos tante perfectiois decursus uite iesu ad xpm tentandam presumpsit accedere: nullus debet presumere qui diabolus eum audeat & possit tentare. Propter quod etiam iesus post sublimissimam uocem patris celi apertionem: & descensum spiritus sancti & inhabitationem solitariam deserti in quo oino supra statum hominis. xl. diebus uixit: uisibilem insultum hostis sustinuit ad hoc ostendendu qd qn ho puenit ad sublimissimum statum: tunc est sibi cauendum ab hostis insultu. Unde principium ruine talium est securitatis presuptio. Datur etiam exemplum in hoc qd uita solitaria qualis fuit anachoritaru in deserto habitantium non est imperfectior: unde inexpectati ruent ibi propter atroces hostis insidias. Imperfectis autem utile est in sancta congregatione habitare. Attende aut qd beda expones illud Marci primo: qd erat cu bestis in deserto. xl. diebus & xl. noctibus: & tatabatur a sathana: dicit qd quadraginta diebus tatus fuit iesus in deserto insultibus demonis: quod itelligi non solum potest de istis tribus tentationibus: quas credimus factas inuisibili specie assupto corpore a demone: quas matth. & Lu. narrant factas post. xl. diebus ieiunij: quando iesus exurire cepit: sed de quibusda aliis ipugnationibus qd iesus illo ieiunij tempore est forte a diabolo passus.

Non. n. oportet nos dubitare: qd quatu diabolus licuit: & tantu quantu xpo honorificu & nobis utile fuit: semp sollicitus circa homine xpm fuit: quicquid mali potuit exerce suggeredo persequen-

do per se: & per alios totis suis falla tiis incitando homines contra christum. Cum. n. christus uenerit pro se & pro toto electorum corpore expugnare diabolus: decens fuit qd eius fortissimum pateret insultum. Et cu omnium electorum: tota uita sit tentatio super terram in bello iustitie: multo fortius uita principalis ducis & uictoris iesu in tentationibus decurrit: propter quod licet christus per diuinitatem sua omnia moderaretur non coacte: tamen diabolus astutissime & malignissime semper insidiabatur ei & sue sanctissime matri. Sed attende qd tentatio a carne proprie non uocatur a sanctis tribulatio pene: quam caro dat nature necessitate: sicut famis: sitis: lassitudo corporis: & dolor suscepti uulneris: licet ista sint in nobis per carnis naturam: & sepe sint sanctis materia tentationis. His enim modis posset christus dici tatus a carne: quia acerbiores penas in ea sustinuit: qd aliqua creatura uia. Non tamen isto modo accipiunt sancti uel scriptura carnem quando loquuntur de tentationibus carnis. Nam modo predicto in uicis perfectis spiritum non impugnat: sed roborat qui in penis carnis sepe multipliciter delectantur propter diuinum honorem. Sed alio modo caro consideratur ut infecta libidine & concupiscentia & sepe a bono retrahens & inclinans ad malum. Secundum que modum dicit apostolus qd caro concupiscit &c. Illo modo pprie accipitur tentatio carnis. Et est unus de illis tribus ferocibus inimicis: de quibus dicitur. Mundus caro demonia. di. m. pre. Hunc tertium hostem. i. carnem: primo modo xps non habuit: ideo nunq dicitur fuisse tatus a carne. Hec enim tentatio est ab originali infectione: que semper esset culpa mortalis ad minus morte originalis peccati: nisi eet per christi gratia emundata & in regenerato non imputata ad mortem: quia in illis est exercitium pene non flagitium culpe nisi forsitan uenialis ex inclinatione metis propter quod dicit Augu. Non nullum peccatum est: cu caro concupiscit aduersus spiritum. Et hec sententia Pauli ad Ro. viii. ubi dicit. Nihil ergo danationis est his qui in christo sunt qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus uite in christo iesu liberauit me a lege peccati & mortis. Et. vii. capitulo satis probat atrocitatem concupiscentie carnis: & quasi ab isto malo carnis onuntur omnia mala quo facile deuincit ab hostibus ceteris. Isto ergo hoste infectionis carnis a mundissimo iesu pugile nostro excluso: & ab eius mundissima matre: ab aliis duobus hostibus mundo & diabolo fuerunt atrociter ceteris omnibus impugnat: & ideo super omnes uictorios: ppter quod licet in primo quadregenario de quo dicit Beda. Spirituales susciperet illius hostis insultus: tamen in tota uita sua sustinuit persecutioes excitatas ab eo cum sua dulcissima matre. An non statim incipit persecutio iesu adhuc existente in utero quando suspitio Ioseph surrexit de sacratissima matre: si tamen est uerum quod supradixi. An non magna tentatio

fuit pregnantem uirginem & pauperem cogi bethleem ascendere per legem: & dure uite spatium ut tributum seruitutis solueret idolatre regi? An non tibi uideretur durum qd ibi nullam humanam curialitatem lauenit: sed in diuersorio iumentorum deum genitum in tanta paupertate & austeritate cum bestis fuit redinare coacta? An non statim serpens uenena diffudit contra puerum iesu: quando herodis incitauit insaniam? Nunq non compulsum est puer iesus principes suos factos magos per aliam uiam reuertit facere: & ipse fugere in egyptum: & ibi motari septennio peregrinatus & pauper: & de reuersione in egypto ad galilea de dinare timore impii archelai. Omnes ergo paupertates despectus & labores & persecutiones in uerbis & factis usq ad emissionem spiritus in patibulo crucis: qd oia benedictus iesus cum sua matre tate abunde sustinuit: fuerunt tentationes a diabolo & a mundo per se & per sua membra uictoriosu ducem iesum quantum ex parte tentationu fortissime impugnant: sed ex parte pugilis iesu fuerunt annullate & tanq nihilum reputate: unde nec in minima punctura potuerunt immittere tantam intem diabolici iacula: & inuisibilem peccati uirtuosi iesu: & sue iustissime miserationis triumpho: sed nunq ad casum uel minimum: unde in isto tentationis modo tentationes hostis fuerunt omnium summe: & ut creditur a summo lucifero hoste: sed ex parte uictoris iesu fuerunt nulle: imo per eius uictoriam sunt tentationes oium membroz suoz penitus annullate: ut in eius uictoria omnes uincant.

Quod autem dicitur: Luce. iiii. qd recessit diabolus a christo usq ad tempus: hoc intelligit quantum ad impositionem manus in ipsum & uisibilem tentationis aspectum. Nunc. n. presumpsit diabolus portare christum corporaliter: ut tentado deciperet a quo actu recessit. Sed post tempus in suis membris rediit in corpus eius atrociter seruiens: & ipsum per eorum manus crudelissime crucifigens. Et hoc est quod dicit ambrosius super Luca. Recessit diabolus a xpo usq ad tempus: quia postea non temptaturus: sed aperte pugnaturus aduenit tempore. i. passionis. Et tamen per illam impugnationem uidebat christum fortiter tetan a tristitia: & impatientia & odio proximorum. Sicut in deserto de delectatione gula & contempu dei per idolatriam: ipsum ipse inducens ad adorandum seipsum.

Tota ergo uita iesu ut patet fuit tentatio multum acuta. Sed quia spiritualiter non fuit uisibilis congressus cum demone exterius apparente & presumentem iesum manu tangere & portare: ideo singulariter iesus nunc dicitur tatus ab hoste. Sicut autem dicit Augustinus. ix. de ci. dei. Christus tantum innotuit demonibus quantum uoluit: non per id quod est uita eterna: sed per quedam temporalia sue uirtutis officia: ex quibus quedam coniecturam habebant christum esse filium dei. Quia rursus in eo quedam signa humane infirmitatis uidebat: ideo ipsum esse dei filium dubitabant: unde & dicitur Mat. iiii. qd postq christus esuruit tator accessit.

Attende autem qd artificiose spiritus sanctus hu-

Ius tentationis scribit processu: tã ex parte succubẽ
tis diaboli: q̃ ex parte triumphus xpi. Nã ex parte
diaboli ponit tria uidelicet
Presumptiuosum insultum
Aslurum processum
Opprobriolum recessum.
Ex parte xpi alia tria. s.
Athletosum occursum
Virtuosum congressum
Victoriosum triumphum.
Prinus enim christus artificiose occurrit. Nã spiri-
tus sancti consilio post baptismũ debuit exire ad uin-
cendũ uniuersum mundũ peccato subiectum: pri-
us uoluit occurrere diabolo: & ipsũ tanq̃ principem
congressione solitaria superare. Et quia licet dicit
Augustinus. xiii. de trinitate diabolus non poten-
tia sed iustitia superandus fuit. Ideo secundũ Am-
brosium prudenti consilio desertum intravit ut sic
diabolum prouocaret: opus assumendo perfectum
Hoc enim modo sicut dicit Criso. Oes sibi dei spi-
ritum sanctum habentes nõ sunt contenti sedere ocio
sed spiritus sanctus urget eos aliquod magnũ ap-
prehendere opus quod est in deserto esse. Quã-
tum ad diabolum: quia ibi iniustitia non ẽ in qua
diabolus delectatur: & ideo oẽ opus bonũ est ex-
tra carnẽ & mundũ. Tali ergo hasta docuit nos prouo-
care diabolum: quod non ẽ presumptionis sed
uirtutis. Dare autẽ occasione per opera infirma: si-
cut stare iuxta mulieres & similia: illud ẽ periculo-
se exponere & peccare. Nunc autẽ quia profundissi-
ma humilitate prudens iesus opus assumpsit de ge-
nere actus perfectum fugere mundũ: ieiunare: ora-
tioni uacare: diabolum reddidit anxium: an ipse sit de-
us: potuit enim cogitare quid de deo & deserto: quid
sibi & pnie tã aultere & econtra quomõ pot̃ hic ie-
iunio quadragenario esurire hic deus uideretur & nõ
hõ. Et si dicas q̃ moysen & helyam tãto tẽpore no-
uerat ieiunasse. Rõndet Criso. sup. Mat. d. sic Moy-
ses & helyas. xl. diebus ieiunauerunt: & homines
erant: sed illi ieiunantes esuriebant & sustinebant.
Iste. xl. diebus uon elunuit: sed postea. Esurire autem
& non manducare: patiene ẽ humane. Non esurire
autem diuine narrire: hec Criso. Vel hoc modo uel
alio non est dubiũ q̃ potuit istorum tria differẽtia
considerare ieiunia ut dictum est supra: Cum autẽ
uidit eum postea esurire fortiss. me: tunc presump-
psit accedere: & cupit hanc ueritatem inquirere. Sic
ergo uide prudentẽ xpi occursum. Sed nunc aten-
de diaboli presumpuorum insultũ. Nam sicut dicit
Criso. super Mat. Sicut diabolus oes hoies excecã-
bat: sic modo inuisibiliter a christo est excecatus.
Non. n. cogitabat superbus diabolus quoniã for-
tis athleta ad ea que infirma sunt descendere potuit
Et ideo presumpuose tanq̃ infirmũ inuadit. Au-
di astutu processũ. Non enim eodẽ modo unicui-
q̃ diabolus suggerit: sed secundũ q̃ eum disposi-
tum inuenit. Et ideo uiris spiritualibus a leuibus in-
cipit: ut ad peiora perducatur: unde nunc estimas chri-

stum spiritualissimũ uirum & dubitã fore deum.
Primo ipsũ tẽtat de eo quod appetit quãtũcũq̃
perfecti. i. de iustetatione nature p cibũ. Secun-
do processit ad illud i quo ipũales un aliqñ defici-
unt: ut. l. aliqua ad õñtionẽ operetur mira. In quo
pot̃ ẽ humane glorie appetitus. Tertio tẽtatio
nẽ perduxit ad illud quod tã nõ ẽ spũaliũ sed car-
naliũ. s. diuitias mundi appetere & honores: unde i
primis duabus tẽtationibus ad aliqñ miũ: & ad ua-
nitatẽ intẽdebat iducere magnũ. cẽtia sue estimatio-
nis quã de iclu õñdebat se habere: cũ premitit di-
cens. Si filius dei es. In tertia uero quia appetitũ
tẽporaliũ & opprobriolum sue adoratiõis casum
intendebat inducere dei filiationẽ non repetit. Et
quia in secunda manifeste tẽ periculi suadebat di-
cens. Mitte te deorsũ. Idcirco ad hoc inducere niti-
tur falsa allegatione scripturẽ. Sicut & i tertia ipsũ
allucit falsa ostensione sue pot̃tatis & promissio-
ne mendacii: uides ergo astutu processum. Licet
autem euangelista modo tuo narret ea que sũt de
substantia facti: potest tamen mēs illuminata sapiẽ-
ter estimare: q̃ diabolus ex parte sua multa dixit &
fecit. Et modos efficacissimos & astutos inuenit
ut tantũ athleta iesum deiicet & decipere possit. 4
unde credendũ ẽ ipsũ in forma spectiosissima ap-
paruisse: & post multa cõpassionem tãte abstinen-
tie & famis quã sentiebat in iesum ostendisse: & p
uerba adulationis & laudis magnam confidentiã
de iesu sanctitate & magna dilectiõẽ: ad ipsũ quoq̃
reuerentiam ostẽdisse. Et si hec non faceret iesus
quod suadebat ipse pro bono necessario: multum
se õnderet eius sanctitatẽ discredere: & ideo tandẽ
pponit quod petit. d. Si filius dei es die ut lapides
isti panes fiant: & credo q̃ in ista prima tẽtatione
diabolus quantũ poterat occultabat se ẽ spiritum
separatum: ignorans q̃ christus substantiam eius
nudam cerneret. Licet autẽ diabolus contra iesũ
& oia eius mēbra suas efficaces formaret sagittas.
In ueritate at sunt debiles & infirmæ: quod spiritus
sanctus nunc in hac iesu tripli tẽtatione aperte
demonstrat. Nam opinio q̃ dei filiationem ppo-
nit sibi non esse acquiescendum aperte concludit.
In hoc autẽ quod dicit: die ut lapides isti panes fi-
ant. Aperte demonstrat spiritus sanctus: q̃ ois dele-
ctatio peccati quã diabolus suggerit ẽ dura: siccã &
insipida: & ad delectandum de se inepra: sicut lapis
quẽ monstrat. Et q̃ non ẽ uerũ q̃ possit mentẽ ad
delectationem inflectere talium: nisi mens prebe-
at ei assensum uel per delectationẽ quasi apperiat
os suum: unde dicit. Die ut lapides &c. quod si tu
non dixens ex tra debilitate: non possũ dicere ego
quia nihil tibi sine te noceo. Nec in ueritate sunt
panes sed lapides: nisi tua dementata mēs contra
naturam talia ut cibos accipiat. Et sicut lapis non
potest corpus reficere: sic nulla peccati suggestio
potest sanctam mentem delectare: hec pro spiritua-
li intellectu litteraliter: cum christo famelenti de-
monstrans lapides uoluit eum inducere ut in fa-

mis necessitate: & pro aliqua uana in conspectu tẽ-
tatis ostentatione miraculum faceret ubi ex obli-
quo eum ad ipatentiam prouocabat: quasi dicat.
Diu ieiunasti & deo seruisti: sed tãta ẽ sibi cura de te
q̃ non nisi lapides tibi monstrat pro cibo. Ie-
sus autẽ ostendit se uirtuosum habere congressum
sicut leo papa dicit. Propositũ christi erat humilita-
te uincere: unde & aduersarium uicit testimonio le-
gis: non potestate uirtutis: ut hoc ipso & hominẽ
plus honoret & aduersarium plus puniret: cum ho-
stis genens humani non quasi a deo: sed quasi ab
homine uinceretur: unde & responsionem suã in
humilitate fundauit. Attende autẽ q̃ in istis re-
sponsionibus iesus diabolum confudit & ad rem:
licet diabolus non intellexerit plene respondit: &
generalem suam doctrinã nunc contra diabolum
inchoauit. Primo enim diabolum confudit dicens
licet homo sit carnis fragilitati coniunctus: tanta
tamen dei dulcedine fruitur ut uita suã nõ esti-
met dignã solo cibo carnali: sed in omni uerbo dei
quantũcũq̃ minime delectatur. In quo diabolus
potuit confundi qui sine carne & tẽtatione habes
cibum in celo deseruit tẽtãdo deum in delectato-
ribus magnis. Secundo respondit ad rem quia
uere filius dei erat: quasi dicat: homo quem cernis
non uiuit in solo pane corporali: sed in omni uer-
bo dei. i. in uerbo perfecto: ut oẽ sit idem q̃ perfe-
ctum. i. in dei filio tanq̃ in proprio supposito per
gratiam unionis. Ostendit etiam q̃ ipse aduene-
rat ad retrahendũ homines a carnalibus desideris
que significantur noie panis: & eos reficere suis spi-
ritualibus uerbis. Sic ergo uides q̃ prudenter uicit:
& q̃ plene diabolum confudit. Quia tamẽ cecus
ẽ diabolus presũptione non intelligens alre quid
dixerat amplius ex christi humilitate presumpsit:
unde & tunc dicitur q̃ assumpsit eum in sanctam ci-
uitatẽ: & statuit eũ supra pinnaculum tẽpli: ut ubi
multos uanitatis uitio uicerat: xpm quoq̃ proster-
neret. Dicit autem Criso. q̃ licet ad ostẽtationẽ
suam diabolus intenderet ut oes uiderent: ipse at
xps diabolo nesciente sic agebat ut a nemine ui-
deret. Et fuit iste astutus ordo malitie: quia enim
uidit iesũ non moueri cibi appetitu: uoluit eũ mo-
uere inanis gl̃ie fastu: unde forsitan hoc suade-
bat sibi q̃ sic sanctus erat q̃ uolebat per aera tanq̃
dignum sanctitate portans eum mento eleuari a
terra. Et forte aliqũ inuisibilem spiritum de soci-
is suis ipsũ faciebat portari: & ipse forte se men-
tiens bonum angelũ ex reuerentia se associare dice-
bat sicut dictũ ẽ supra q̃ iesus non uideret demo-
nẽ i sua natura. Et supra pinnaculum tẽpli ipsũ sta-
tuit tanq̃ summum amicum dei: quasi diceret. Si-
cut non est locus in terra dignior isto. Sic nullus ẽ
sanctior te ipso: & ideo secure mitte te deorsũ: quia
qui te tanto spacio sic portauit per aera plene defẽ-
det per manus angelorum ne forte offendaris in
casu collisione lapideã. Secundum enim istũ mo-
dum forsitan credens xpm decipere: suadebat ei

q̃ illuc portatus fuisset diuina uirtute. Quod autẽ
sic fuent nõ affirmo. Sed certum est q̃ in isto tam
celeri uolatu uel motu non potuit se diabolus oc-
cultare quin cognosceretur exterius a iesu ẽẽ spiri-
tus separatus. Attende autem astutias hostis.
Nã quia ad primã tẽtationẽ christus per scripturã
responderat: deuter. vi. Nunc nititur eum decipe-
re falsa allegatione. ps. xc. Vnde q̃ super aspidem
&c. non ponderauit ut cecus. Et hoc adducit falla-
citer ut astutus: ubi dicit Hiero. q̃ non de christo
sed de uiro sancto prophetia ẽ. Falsas autẽ de scri-
pturis diaboli sagittas uerarum scripturarum fran-
git dipeis. Vbi nota q̃ diaboli & mēbrorũ suo-
rum ẽ officium scripturas peruertere: xpi autem &
discipulorum eius ueris sententiis illorum fallaci-
as confutare. Sicut autem supra dixi debilitas aperit
tur diaboli q̃ nihil pot̃ nisi quantum deus permit-
tit utiliter: uel quantũ homo se subiciit negligẽtẽ
unde & christũ portare potuit: sed deorsum mitte-
re non potuit. Ostendit etiam uelit uoluit diabo-
lus in uerbis suis q̃ hominẽ a creatura querere glo-
riã modo quocũq̃ ẽ deorsũ se mittere: quia factus
est homo solius dei gloriam contẽplari & in opi-
bus suis a solo deo gloriam expectare. Respondit
autẽ hic iesus sicut dictum ẽ supra cõfundẽs diabo-
lum qui dictum deum suum tẽtare psũpsit: unde
Hilarius. Diabolum omni conatu confundens &
deũ se protestatur & dñm. Sicut autem dicit Criso.
hoc dixit uerbis occultis. Non dicit. Non me tẽta-
bis: sed dominum deum tuum: quod poterat ois
homo iustus dicere. Quia deũ tẽtat: qui dei hono-
rẽ tentat. In hoc autem eum confudit: quia ostẽ-
dit eum suggere rem periculi utilitate carentem: cũ
aliter posset descendere. Vnde Augustinus con-
tra faustũ. xxi. pertinet ad sanctam doctrinã quan-
do habet homo quid faciat non tẽtare dominum
deum suũ. Et dicit Hieronymus q̃ necessaria te-
stimonia deuto. tantũ pertulit ut legis secunde sa-
crãmẽta mõstraret. Ostendit etiam suam ordina-
riã doctrinã iesus in responsione prefata: q̃. s.
uenerat discooperire hominibus diabolica tenta-
menta: & eos docere nõ tẽtare deum in presũptuo-
si operibus. Sic autem xps tẽperauit respõsio-
nem ut in maiorem procederet ausũ: unde & ipsũ
assũpsit in montem excelsum: & ostendit ei oia re-
gna terre & gloriam eorũ. Postq̃ enim gulã & spi-
ritualis fame gloriam occultare nouerat xpm: ad
tẽporalem superbiam & auaritiã conuertit insidi-
as. Quomodo autem hoc ostendit: diuerse sũt
sententiẽ sanctorum. Criso. uidetur dicere q̃ digi-
to mõstrabat sibi prouincias & uniuersũq̃ regni
hoies & statũ. uerbis exponebat. Contra quod
uidetur q̃ lucas dicit. In momẽto tẽporis. Ad illa
enim que dicit Criso. manus tẽpus requiritur ut ui-
detur. Origenes exponit q̃ ostẽdit quomõ uitio
se regnabat p diuersã uita in toto mũdo: quomo-
do alios regit fornicatiõẽ: alios auaritiã &c. Cu-
iusdam autem magistri dicta legi: qui propter uer-

bū luce. q. dicit q. oia in momēto &c. dicebat opti-
natie non assertiue q. diabolus forsitan in hac ter-
tia presūptione prius presumēs a deo prestigium
fecit i xpi sensitiuo: & subito ipsū uoluit alterare &
representauit spēm mūdi in organo sensus. Nō
ē at dubium diabolū multa posse si permittatur su-
pra sensum humanū: & dicebat q. nō uidebat hoc
incredibile nec inhonorificū christo: quāto. n. est
plus diabolus permissus facere: tāto est maiori de-
iectione confusus. Nec aliqua deceptio fuit in iesu
quia suū rōnale i pleno persistebat lumine uerita-
tis. Nec magnū ē mirū si permisit diabolū in suū
sensitiuū formare species sine intellectu: quia illud
sensitiuum permisit diaboli membris sic dare da-
uis affligi quin potius summa christi ostēdit di-
gnatio patienter talia sustinendo. & q. hoc fecerat
diabolus in eius sensibus non aduertēs christi lu-
cidū intellectū de ipsius malitia: & nullā deceptio-
nem in eo fore tam presumptuose & mēdacier de-
tali dominio se cepit iactare: & ipsū mēdacē de to-
tius mundi promissione ad honorabilem casū sue
adoratiōis inducere: ubi uelut nolit diabolus osten-
dit q. tēporalia appetere homini q. ē ad eterna crea-
tus adorare diabolū ne q. q. creatū ē honorabi-
lis casus: unde Apostolus uocat auaritiā idolorum
seruitutē: quā hic cōiungit diabolo. Christus at
in hac tertia tētatione tāto plenius deiecit diabo-
lum: quāto plus ipse presumpserat. Et licet oēs sue
humanitatis iniurias patienter portauerit: ubi ta-
mē in dei iniuriā se adorari poposcit ipsū reiectione
fortissima confudit dicens. Vade retro sathanas: ubi
sic dicit Hiero. Non dixit ut petro quē uolebat ad
sui imitationē inducere: sed uade sathana ut subau-
diatur confusus uade: & in tua intētionē deiectus
in ignē eternū q. paratus ē tibi & angelis tuis. Vel
sicut exponit Remigius secūdū aliqua exēplaria ap-
ponit retro. i. reminiscere: & recordare in q. ta glo-
ria conditus fusti: & in quātā miseriā cecidisti. Di-
cit aut Crisost. q. exemplo christi nostras iniurias
debemus magnanimitē sustinere: dei autē iniuri-
as nec usq. ad auditū sufferre. Et attende q. ple-
ne nunc diabolū christus cōfudit. d. dnm deū tuū
&c. Vbi ostendit dñs se eē illū quē uellet nollet
diabolus adoraret. Et q. in oibus i quibus dei per-
missio tantū excesserat dei honori & uictorie xpi
inuitus seruiuit. Tanto. n. magis confusus ē diabo-
lus quanto magis seuire permissus: & tanto ma-
gis iesus honoratus. Quod ostēdit iesus cum di-
cit. Illi soli seruiēs: quia diabolus deo & electis seruien-
do subseruiuit: ubi et generalē suā doctrinā xps cō-
tinuat: q. ad hoc uenerat ut doceret homines de-
um adorare: & illi soli pura intentione seruire. Siue
at sit uerus modus recitatus: siue nō de modo im-
mutationis sensuū iesu nihil euāgelice depit ueri-
tatis. uia quocūq. mō fuerit: uerum ē quod euā-
gelium scribit. Rabanus tñ uidet prima facie obli-
scere. Super quo uerbo dicit sic. Ostēdit at hec oia
deco: nō q. ipse uisum eius āpliare potuerit: aut ali-

quod ignotū demonstrare: sed uanitate pōpe mū-
dane quā ipse diligebat quali speciosam & deside-
rabile pōpā uerbi ostēdens in amotē christo sugge-
rens uenire uolebat: ubi uidet quo ad aliquid cum
Criso. concordare. Sed quid textui luce dicentis.
Ostēdit ei oia regna orbis terre i momēto tēporis
Quid magis concordet & uictoria xpi magis ho-
noret: & presūptionē diaboli magis confutet: dili-
gens lector aduertat & sufficit mihi. Vidisti ex par-
te diaboli astutū processū: & ex parte xpi uirtuosū
cōgressū. Nunc audi ex parte diaboli confusibilem
fugā: & ex parte xpi triumphalem uictoriā. Tunc ait
Mat. Reliq. eū diabolus. Lucas uero cōsumata oī
tētatiōe diabolus recessit ab eo usq. ad tēpus. Illud
usq. ad tēpus ē supra expositū. In recessu uero & fu-
ga confusus diabolus demonstratur. Nam audito
uade sathana: statim sensit diabolus se esse depre-
hensum

Vt mēdacē & ueritati aduersariū i pmissis

Vt dolosū & falsū hostē in persuasione

Vt abitisū & dei iniuriosū i postulatione adora-
tionis

Vt ipotētē & confusū & debilē in concupitis.

Et ideo efficaci dei uirtute se superatū sentiens deie-
ctus & prostratus abscessit. Licet at Crisost. ui-
deatur attribuere diuinitati illū recessū. d. q. nō qua-
si obediens pcepto recessit: sed diuinitas xpi & spi-
ritus sanctus q. erat i eo excussit uim diaboli & inde
diabolū eiecit: possumus dicere q. licet diuinitas
oia faciat: tamē uirtuosis actibus a xpo in huma-
nitate factis diabolus ē deuectus. Sequitur triumphus
iesu. Et ecce angeli accesserunt & ministrabant ei.

Quid at ministrauerint: licet multipliciter possit
exponi q. ministrauerūt sibi in oibus obediētes
ad nutū: ut serui domino & hoc sepe fecerunt i to-
to uite sue decursu. Sicut placuit ipsi iesu: tñ hic sin-
gularitē in uictorie signū applaudūt deo triumphan-
ti in isirmitate assumpta. Et sicut credo sibi cibos ad-
ministrauerunt quibus idigebat esuens natura. In
signū q. pugnantibus nobis assistunt & applau-
dunt seruūtq. uictoribus. Quid at pūs fuerit aut
deportatio iesu supra pinnaculū tēpli aut deporta-
tio supra mōtē & tētatio uniuersalis domini. Au-
gu. de cōsensu euangelistarū reliq. incertum: nihil
tñ ad tē pertinet dicit dū oia facta eē manifestū sit.
Glo. uero uidet dicere q. lucas q. ponit ultimam tē-
tationē: quā Mat. ponit media: ordinationē serua-
uit hystorie. Sed Mat. refert tētatiōes secūdū or-
dinē quo i adā facte sunt. Nam pmo sollicitauit
mētē pmi hoīs de ligni uetiti iesu. Gen. iii. cū pre-
cepit &c. Secundo de inani gloria. d. aperiet oca-
li uestri &c. Tertio pducit tētationē usq. ad extre-
mā superbiā. d. Entis sicut dii &c. Si at diligen-
ter attendat uterq. textus Mathei & luce: magis ui-
detur matheus seruare ordinē hystorie. Nā post il-
lud uerbū. Non in solo pane &c. pōit. Tūc assum-
psit eū diabolus in sanctā ciuitatē &c. Tūc uero
dicit ordinē tēporis ad imediate precedēs i tētatio

ne. iii. dicit. Iterū assūpsit &c. Illud autē iterū dicit
ordinē ad precedens ex quo uidetur q. tā primo
ipsū assūpsit portans ad tēplū. Luce uero. iiii.
nō ponūt uerba designantia conditionem: sed
narrantia factū: unde tā in tertia q. in secunda ten-
tatione dicit. Et duxit illū diabolus in montem
excelsū in secūda q. ponit in tētia. Et duxit eū i hie-
rusalē: & statuit eum supra pinnaculum templi.

Alias at probabiliter uidet q. ultima tētatio fue-
rit illa in qua xps hostem obiurgādo deiecit: & eius
fallaciā denudauit dicens uade sathana. Et hoc ui-
detur sentire Crisost. Non. n. est uerū mile q. diabo-
lus tanta reiectione confusus ipsū āplius pro tūc
presumpsisset attingere. Et hoc magis concordat
uictorioso fini pugilis iesu tētationi prefate. Or-
do at quē tenuit lucas multū nostre instructiōi ser-
uire uidet. Nā pmo diabolus tētat de peccatis car-
nalibus. Et pmo de gula q. ē ianua oīs spuricie: q.
si pp sui uilitatē inuenit hominē resistentē sibi: tē-
tat de abitione tēporalis dñi. In quo tñ secūdum
Ambro. ē horrida seruitus. unde dicit ibi. Si cadēs
adoraueris me. Habet abitis domesticū periculum
ut enim dominet alius primo seruit & curuat obse-
quio: ut honore dñetur: & dū uult eē sublimior se
remissior. Postq. at diabolus uidit hominē resutare
honores & carnalitatē cōtinere: tunc sibi insidiat:
ut ponat illū i pinnaculū tēpli. s. in famā hoīm de-
glia sanctitatis: & tanq. in sanctitate uite scripturā
portatē expressā: quia factū sibi uidet iplere quod
dicit. Reputat se magisterio dignū uel reuerētia ho-
minū uel titulo dignitatis. Et illud malū tardius
uincit. Ideo in huius signū a luca hec tētatio ulti-
mo ponit. Non. n. sex uerū abro. dixisset: q. con-
sumata oī tētatiōe recessit diabolus ab eo: nisi in
ipsis primis premisis eēt oīum delictorum mate-
ria. Cause at tētationū sunt cause cupiditatis. Sicut
delectatio carnis: & auaritas tēporalū & potesta-
tis appetitus glorie & fame sanctitatis. Propter
quod patet q. uictor noster iesus omnē tētatiōem
perfecte deiecit tētatus p oia p similitudine absq.
peccato.

Iesus paruulos colligens. cap. v.

Via triūphalis pugil iesus mundū se cal-
casse ondit asperitate deserti: & supple car-
nem uicerat rigore ieiunij: & principem
mundi luciferum uincendo prostrauerat: tēpus est
ut ad publicū exeat & iā mūdo manifestaret quod
erat. Quia uero desertum illud i quo ieiunauit
quod ē in tē hierusalē & hierico: & quarātena uocat
& mōs ille in quo diabolū expulit: & i quo credun-
tur ei angeli ministrasse nō multū distat a loco ubi
cōueniebāt apsi ad baptismum iohannis. In uigore
spūs descēdēs de mōte & cōsueue humilitatis ser-
uās exēpiū: uenit ad iohāne: tā ut iohāne suā p̄sentia
honoraret: q. ut ab ipso in cōspectu populi testimo-
niū acciperet: q. ut iuxta eterne dispositionis archa-
tū aliquos ex discipulis iohānis sibi uniret. Tūc igit
tur sicut dicit iohā. i. uidit ioh. iesū ueniētē ad se: & ait

Ecce agnus dei: ecce q. tollit peccata uerūdi & cetera
q. tibi ponūt. Vbi sublimis p̄co & fidelis amicus
& seruus iesu iohāne p̄terendo gratiosa innocentiā
& potestātē tollendi peccata: & de dimittate iesu te-
stimoniū reddidit xpo asserens se habuisse dei ora-
culū in deserto: & hoc p spm scūm unibiliter de-
scēdētē sup xpm cognouisse sensibili signo: unde
& concludit. Et ego uidi & testimoniū perhibui: quia
hic ē filius dei. Iesu at i partibus illis aliq. diu mo-
rante: altera die p̄cedebat i cōspectu iohannis duo-
bus ex discipulis suis existentibus secū. Stabat inqt
euangelista: iohāne & discipuli eius duo ubi. iterū
reperit. Ecce agnus dei &c. O aia mea cū quāta pie-
tate putas baptistā iohāne p̄ferre gratiosā innocentiā
agni immaculati iesu: & cū quāta reliquatione uiscere
i cōpassione ipsius iesu p̄ferrebat holocaustū sue de-
uotissime mortis i quo agnus xps monēs tulit pec-
cata mūdi: pp qd solitus erat hoc repetere: q. semp
cōsueuerat illud rumiare. Totus. n. bñdictus bap-
tista xpi passiōe & morte trāfixus & q̄to minus per
eius obediētiā xpm seibat corpe tātō magis i eius
passiōes & dolores trāformatus ipsū iesu comita-
bat in mēte. Intuere tu aia mea abulātē iesu & ti-
bi ipsi dic: quia hic ē agnus mātuensissimus p te mēte
& sue uite austeritate i charitatis ardore in c. Latius i
totius uite sue decursu. Et scias q. agnus ab agno-
scēdo dī q. alioqt i altari deuotus baptista. d. agnus
ter: quia tna agnouit h. agnus in cruce. f.

Patrē cui dure obediuit moriendo.

Matrē quā discipulo cōmēdauit moriēdo

Latronē & oīum electos: cerū i ipso q. sua morte re-
demit: & i paradisu eadē die pduxit. Ingessit autē
iohāne suoz discipuloz mētibus excellētā sui xpi
iesu & eos totis conatibus ad iesū inducebat seqn-
dū: pp qd duo discipuli audientes secuti sūt eū: quo-
rū unus fuit andreas. Et itelligas q. secūdū q. cōiē
dī triplex fuit discipuloz uocatio

Prima fuit ad xpi notitiā

Secūda ad eius familiarem sequelā

Tertia fuit ad indiuiduā christi copulam.

Postquā adhuc redierunt ad propria: per quā perfe-
cte adhererunt iesu oia reliquētes: p̄ma scribit ioh. i.
Secūda luce. v. Tertia Mat. iiii. In p̄ma adreas p̄-
mo uenit ad iesū & adduxit petrū & philippū & na-
thanael. Intuēs at iesus petrū: & iā in eterno ordine
suū p̄nosces uicarium statim sibi nomē iposuit uel
iponēdū pdixit: Tu es inqt simō filiūs iohāne. i. hu-
milis & obediēs mihi per gram adoptionis: & per
illam gratiā per quā tu es humilis & obediēs mi-
hi p illā totius mūdi p̄latus eris. Et iō uocabens pe-
trū. i. agnosces uel firmitas: quia i cōgnitiōe fidei p
dilectionē operāns ad imitationē dei hominis fir-
mus eris: & post me totū mūdu firmabis. In cra-
stinū iesus uocauit Philippum: Philippus Nathan-
ael duxit ad christum quem magno extulit preco-
nio dicens. Ecce uere israelita i quo dolus nō ē: qd
fecit iesus ne putaret ex defectu nathanael q. ipsū
iū ap̄m nō elegit. Attende at q. in galileā ua-

des de galilea xps discipulos elegit ut p hoc onde
ret: q transiens iesus ab oi mudi amore i tali trāmi
gratiōe unūtes: & nihil de mūdo qrentes suos fe-
cit ee discipulos: pp qd ipse dixit: qā de mūdo nō
estis: sed ego elegi uos de mūdo. lo. xv. Elegit aut
pauprimos: unde Criso. dicit q reficiebat retia qā
rātus erat i eis paupertatis excessus ut laniata retia re-
parēt: noua nequeūtes hēre. Elegit simplicissimos
tā in sctura q i mūdi astutia. Elegit despectissimos
qā nihil habebāt de mūdi nobilitate uel pōpa. Ele-
git hūilimos & pmp̄tos obediētia: uide stari acge-
uerūt uocati relinquētes oia: unde licet tertio sint
uocati: tñ nō plene intellexerūt intētiōē xpi de oi
bus relinquēdis usq ad tertiā uicē quo itellecto sta-
tim oia reliquerūt. Possēt dici sicut dicunt multi
q solū hi fuerunt uocati. Et Mar. & Mat. dicūt bre-
uiter: lucas ponit aprius sicut Augu. de confesu euā-
gelistae: primo ponit cōiūs cū dī q tertia uice sunt
uocati. Et tunc pōt mēderi q allecū amore iesu secu-
ri sūt eū oia relinquētes ad tēpus. Sed tñ ibi nō re-
fert luc. q xps eis dixerit ut sequerentur eū: sed tā-
tū predicat Petro q cepit pisces i signum q hoies
eēt capturus rethe pdicatiois discrete. Nō intelligi-
tur sicut Augu. ponit qñ postea ad ppa sūt reuerſi
In sola. n. terna dī eis uenite post mc. Ex quibus se-
q̄ q plene obediētes fuerunt xpi mādato. Ele-
git at tales iesus. pmo qā paupertatē sipli citatē mū-
di despectū hūilē obediētā diligit iesus tanq̄ si-
bi cōformia: & pfectōis fūdamēta. Secūdo ut ostē-
deret q electio mere erat gratuita: qā nihil erat in
ap̄l̄is per quod uiderentur dispositi ad apostolicā
dignitatem. Et ideo prudentia & scia in apostolis
& alie eminentie magis fuerunt miraculose: ma-
gisq̄ gratuite. Vnde Grego. xxxiii. mox dicit sic.
Predicatores dñs infirmos abiectosq̄ hēre studit
q̄ fideles pop̄os ad sp̄ualis p̄ie edificia supna col-
ligerēt: unde dñs i euāgelio natha. laudat: nec tñ in
sortē pdicatiois enumerat: qā ad pdicādū eū tales
uenire debuerant: q de laude ppa nihil habebāt ut
tāto solius ueritatis cognosceret eē qd agerēt quā-
to apte cerneret q ad hoc agēdū p se idonei nō fu-
isset: ut ergo mira potētia per pdicatorē: liguas cla-
resceret p̄us mirabilē actū ē ut tadē pdicantiū me-
ritū nullū eēt. Itē lo. mox dicit q iesus p̄us colle-
git idoctos: & postea p̄hos: & nō p oratores do-
cuit piscatores: sed mira potētia p piscatores sube-
git oratores. Et mox. ix. & xiiii. & xv. & xxix. ca-
pitul. dī q dñs elegit stultos secūdu mūdū & pau-
peres. Quo cōtra dī mox. xiiii. ca. iiii. q sicut i-
camata ueritas i pdicatioe sua elegit paupes idio-
tas & simplices: sic antixps astutos & dulces: & hu-
iūsmōi sciētā hntes electurus ē: qd uidemus eē cō-
pletū in mystico antixpo sicut ifra patebit li. iiii. ca.
viii. Tertio ut sicut Augu. de ciuitate dei dicit cō-
uersio mūdi p eos magis appareat mira seu mira-
culosa. Dicit. n. q h ē summa oium miraculose q ho-
minibus paupibus simplicibus paucis: qā. xii. rem-
incredibilē mūdus credidit. Et idcirco si qs credit
eos fecisse mirabilia que scribunt credat ipse p illa

miracula. Si at dicit eos non fecisse miracula credat
hoc uno oium miraculose: sumo q tē sic incredibi-
lē talibus uiris eā predicantibus totus mūdus sine
miraculo credidit. Et qui de cetero incredulus ma-
net iā magnū & malū & sibip̄si miraculū. Quar-
to ut ostēderet se xps diuinitatis consuetudinē ob-
seruare: cuius ē p̄p̄m opari de nihilo: & iō hoies
oīno nullos ad ea q intēdit facere. q. sēp uidet eli-
gere ut sibi attribuat qd ē uirtutis & gr̄e: & nō glo-
rietur ois caro corā illo: unde i uet̄i testamēto ele-
git pastores: sic dicit iacob Gen. xlvii. pastores ouī-
um sumus serui tui & nos & p̄res nostri. Et moyses
pascēbat greges. Exodi. iiii. Et gedonē minimum
elegit i domo p̄ris sui. Iudic. vi. Et. i. regū. ix. saul de
mima tribu & hūmilē tūc elegit in regē quo p sup-
biā reprobaro p̄mi regū. xvi. elegit. dd. tate parū-
tatis & despectus: ut nec dignus reputaret a patre
p̄ntan prophē. Et hierē. nesciētē loq̄ & puerū i pro-
phetā consecrauit. Hierē. i. ca. Et sēp minima pla-
cuerūt deo: pp qd ēt solē n̄. mas uictorias per fe-
minas i scriptura p̄fecit: ut de delbora lael. iudith
hester. Et hoc ut gloria suā alie non daret. Soli. n.
deo eē debet honor & gl̄ia. Ad quā cōseruādā sēp
elegit hūilia & reprobaui superba. Luce at. v. de-
scribūtur tria in iesu pp q̄ fuit multū amabilis eius
seq̄la p q̄ ēt culiber hōi rōabilr acgrit comitiua. p̄-
mū ē gr̄ositas sermōis q̄ orit i xpo: ibi: qā turbe ir-
ruebāt i eū ut audirēt eius uerba. Nūq̄ sic locutus ē
hō. dī. loā. vii. Loq̄bat. n. utilia: dulcia: placita & ue-
ra: unde uerbū eius ardebat sicut facula multo ma-
gis q̄ elie. Secūdu ē cōformitas cōuersatiois q̄ on-
dit fuisse in eo i hūmili cohabitatioe: qā ascendit i
nauim uilis piscatoris nō horrens eius cōfortiū. Et
cū eēt rex angelorū rogat: nō p̄cipit: unde dicit tu-
xxii. Ego i medio uim sū sicut q̄ ministrat. Et Mat.
xx. Filius hois nō uenit ministrari: sed ministrare.
Tertū ē largitas imūeratiois q̄ oritur in abūdanti
remuneratione piscatoris. Nā statim dedit sibi tan-
tā multitudinē piscū ut implet̄ ambas nauiculas.
Hec at mltū reddūt hoīem gratio sū: pfigurauit at
iesus hoc qñ duxit petro: duc i altū. i. i. p̄fūdū eo qd
de quadruplici p̄fūdo faceret ipsū & alios ap̄los
educere aias.

Vilitatis	Et educerent eos i quadru-
Cecitatis	plex: altū. i. maiestatis excel-
Calamitatis	se ad uenandū numina oi-
Mortalitatis.	potētiē. Ecclē. vii. Et alta p-
	fūditas qs inueniet eā: Clantatis sū me ad speculā-
	dū lumina sapiētie. Ad Ro. xi. O altitudo diuinitate
	sapiētie & scie dei &c. Suauitatis eterne ad degustā-
	dū carismata gr̄e. Ecclē. xliii. Altitudinis firmamē-
	tū ē pulchritudo eius &c. Et inuitatis gr̄ie ad deli-
	radū p̄mia uite. ps. xcii. Mirabilis in altis dñs do-
	mū tuā decet scitudo dñe in lōgitudine dierū. Re-
	na at quibus ap̄l̄i talia sunt piscati: sūt
Conuersationis exēplum	De p̄mo & ad
Eruditionis uerbum	Cor. vii. Capi-
Oratiois suffragium	te nos nemunē
Supportationis beneficiū	lesimus &c.

De secūdo: luce. v. Ex hoc enim iā eris hoies ca-
piēs. De tertio: Cant. secūdo. Sonet uox tua in
auribus meis. Vox. n. tua dulcis & facies tua deco-
ra. Capite nobis uulpes &c. De quarto & ad Cor.
xiii. Cū eēm astutus dolo uos cepi. Quod at h̄ sint
retia cōdit Ambro. sup lucā. Deniq̄ si aliis ip̄es ut
laxēt retia sua. Soli petro dī. Duc i altū. i. p̄fūdū di-
sputationū recessus. Que sūt at ap̄log: retia q̄ laxari
iubēt: nisi uerborū cōplexioes: & q̄si qdā ofonis si-
nus & disputationū recessus. Et scdm Bedā rūpit̄
rete: sed n̄ labit̄ piscis: qā suos dñs & iter p̄secutio-
nū scādala seruat. Iu uerbo at dei hoc rete laxat: qā
secūdu abro. nō ē hoc hūane faciēdie opus: sed sup-
ne uocatiois ē munus. Quod at petrus dixit iesu.
Exi a me secūdu abro. significat q̄ xpo opis ē attri-
buenda p̄fectio: ut gloria uana sēp a nobis exeat: &
uera cōfessio nos peccatores ostēdat: q̄ qdē si pura
fuerit nos ad maiora pducit: unde & petrus hic cō-
fortat. & future dignitatis gr̄a p̄mittit. Hi at ap̄l̄i
significantur merito noie paruulose: tales. n. dñs di-
ligit i qbus paruuli cōditionē inueniat: ut secūdu
paulū sint malitia paruuli. Innocentes i opōne: ut
qbus p̄nt oblegose seruiat: & se a nocumēta iferen-
tibus nō defēdat. Veraces in locutioe: ut fidelit̄ tra-
dita pferat & nō dolo audita inficiat. Suauis i affe-
ctioe: ut oēs diligat: neminē odiant. Pnuatos oī
possessione: ut de se uel suis potestātē n̄ habeat: pp
quod dī ad Gal. iiii. Quāto tpe heres paruulus est
&c. Tales elegit dñs paupes i hac uita: & subiectos
oibus: sed i alta heredes celestū oibus p̄sidentes:
unde de his paulus. Omnū at me seruū feci.
Alias nō uult dñs q̄ hi q eliguntur ab eo recogno-
scant se in defectibus paruulorū: ut quod ex eis fa-
ct sit gr̄a: nō natura: unde in natura paruulorū
Est originalis concupiscentia
Actualis ignorantia
Corporalis impotentia.
Cōtra tria bona p̄dicta a qbus iesus liber liberos su-
os reddit: pp qd q̄rētibus de maiortate regni ce-
loḡ discipulis in typo sui puuli ponit exēplum. d.
Quicūq̄ humiliauerit se sicut puulus iste &c. mat.
xviii. Et ē notādū q̄ tñ sex apostoloḡ uocationis
modus in euāḡio scribit̄ petri & andree: iacobi et
ioānis: philippi & mathei. De quatuor p̄mis lo-
i. addit de philippo. Mat. ix. de Matheo. & Luce. v.
Et istius mathei uocatio sepatim scribit̄: & iter mi-
racula ponit: nā post multā clarificationē nois iesu
quatuor p̄mi uocat̄ de piscatioe: & ultimū iste ma-
theus de negotiatioe & exactioe. Et significat q̄ in
p̄ncipio aduētus ipsius pu i iesu ap̄los eligēbat: qui
bus de p̄fūdo idolatrie & n̄iuersal lasciuie: & amo-
re uite pcellis p̄pos ad xpi fidē tāq̄ ad solidū littus
adduceret. Sed mltiplicatis miracul. & sedēte ecclē-
sia ad theoloneū negotiatiois curis t̄p̄alibus ip̄lici-
ta: & i aliquibus reprobis exactioe simoniace ip̄ie-
tatis exercēte p nouū suū aduētū in spū ad euāgeli-
ce p̄fectiois statum negociatē uocat̄ fr̄atiscū i eius
euāgelicū cetū. Qui uēditis oibus xpi uite marga-
ritā q̄siuit sollicitē & inuenit & emit. Et ipsius cet-

te possessiois i p̄pe carnis pelle istrumētū portauit
auctētiā notari iesu manu cōscriptū & signi sui cha-
racterē premunitū. Attēde at q̄ sicut in uocatione
Mathei mira ostēditur pietas saluatoris: qā publica
nū uocat ad statū euāgelicum & malignitas cetus
phiseici detrahentis: qā murmurauerūt p diaboli-
cū zelū: unde seq̄ & murmurabāt scribe & phari-
sei: sic in renouatioe euāgelici status superborū su-
perciliū pietati xpi detrahit: q ad tā sūblimē statum
peccatores & simplices exaltauit. Vñ notat q̄ in
uocatione Mat. aliqua singularia ponūt: q̄ i aliorum
uocatione scripta n̄ sūt. q̄ leui fecit magnū cōuiuū
i domo sua: & erat ibi iesus cū turbis & peccōribus
siml̄ cū discipul̄ suis cōuiuatus. Postea ponit mur-
muratio & detractio facta christo ab his q religio-
ne & scitate illo tpe se reputabant excedere. In qua
detractioe
Primo inuidia describitur ex murmure
Secūdo arguit̄ ex lumine ueritatis perspicue
Tertio arguta cōfūdīt̄ ex temeritate ceccitatis cōmo-
te: unde & ignaros eos uocat. d. Eūtes discite &c.
Quarto cōfūsa repellit̄ i rectitudine eq̄ratis iustitie
Nō ueni uocār iustos &c. qā uocatio tal de medio
tātū mali ē signū maxie pietatis. Iō p̄mo describit̄
q̄ uidit iesus mat. ocl̄o pietatis & dem̄tie. Scdo de
scribit̄ statū malitiose culpe: publicanū sedetē i the-
loneo. Tertio ponit̄ cōfessus uolūtatis p̄mpte. Et
surgēs secutus ē eū. Quarto effectus charitatis ser-
uide: qā cōuiuū magnū fecit leui i domo sua. Vbi
nota q̄ i renouatioe euāgelice uite ē magna reco-
gnitio: imo maxia p̄pe imigtatis. unde & Mat. uo-
cat se publicanū. Et fr̄atiscus mimus uocat se maxi-
mū peccōrē. Est magna dedicatio scitatis: unde &
iste i luca uocat̄ leui q̄ iterptat̄ additus uel apposi-
tus ul̄ assūptus ad altū cōtēplatiois extatice. Appo-
situs ad s̄sem statū p̄me ecclē. Et iō ē ibi t̄tio ple-
na abnegatio p̄pe uolūtatis & plena trāformatio
xpi s̄iitudis. Et notat̄ abnegatio i surgēdo: qā p-
pa uolūtas sp̄ i malo p̄sternit. S̄iitudo i seq̄ndo: s̄i
ue imago q̄ dī ab imitādo. Ex quo seq̄ q̄ntū. f. q̄
ibi ē plena trāglatio mētis & refectio gustus suauit-
tatis in gl̄ia xpi hois & sue dinitatis. Et alie perfe-
ctioes q̄ tibi descripte sūt supra i cātico simeōis q̄
oia cōueniūt i cōuiuio magno. Licet. n. i ap̄lis fue-
rit ois p̄fectio: tñ tāta clarificatō luminū: & tāta trā-
formatio amoris i xpm & trāglatio mētū p cōtē-
platiois excessū: n̄ fuit dāda neq̄ data: sicut patet i-
tuētū i mltiplicatioe cōuersorū q̄ta debet dari i aper-
tione sexti signaculi: & i cōuersioe mystici thetonēi i
quo usq̄ adhuc Mat. seder: qā nōdū facta ē in auri-
bus eius & mēte efficax uox reformatiois ecclē
iesu ut xpm sequat̄ ad euāgelicū statū: hoc quo ad
p̄ncipes q̄ sedēt i theoloneo. Quia uero iā facta
illa uocatio i aliquibus paupibus & hūilibus suam
inigtatē recognoscentibus: in qbus huiusmodi dā-
di spūs p̄mitie p̄libātur: in quorū at gustibus iam
apparet q̄ amator & amatus iesus in mētibus eorū
cū magna suauitate discubir: iō nec murmur deest
nec reprehensio nō tā ip̄log: hūiliū q̄ secūdu cōde-

scensue pietatis iesu ascēdēdo scribis & ueracit̄ pha-
 riseis audita nō dubiū: q̄a nō ē opus ualētibus me-
 dicis: & ex temeritate reputat̄ se ualētēs. Nec mi-
 nus certe p̄ eos seq̄t̄ i crepatio sue ignorātis igna-
 mie qua p̄fectōis uia sūt negligētēs addiscere quā
 t̄i ceci iactāt se scire: ut eis dicat̄. Eūtes discite. Et
 utinā nō sequat̄ durę iuditiū reprobatiōis mentis
 obstinate cū d̄i euāgelii sn̄ia. Nō ueni uocār iustos
 Nō. n. p̄t̄ iudino meo peior a quocūq; audiri sn̄ia
 q̄ q̄ x̄ps nō uenerit eū uocare p̄ ipedēda sibi miseri-
 cordia. Et si sn̄ia nō fert̄ sup̄ eos ad eternā dānatio-
 nē qd̄ multū desidero: t̄i adhuc idubie fert̄ q̄ ad p̄-
 fectōem euāgelicā nō uocant̄ p̄ opus temeritate
 reputatiōis prope p̄bete obstaculū. Sicut. n. dictū ē
 supra temerarios & de p̄p̄a cōfidētēs sapiētia & iu-
 stitia & mīme puulos hūilitate p̄fūda iesus ama-
 tor hūiln̄ nō elegit hoc de uocatiōe ap̄log: s̄i di-
 xi: licet nō s̄i facta fuerit. Nota q̄ i ap̄tis fuerunt
 xii. p̄rogatiue mirabiles: pp̄ quas in. xii. duodenari-
 is i scriptura rōnabil̄ figurat̄ q̄ qd̄ p̄rogatiue p̄nt̄
 i p̄fectiōis senario cōbiari. P̄rio fuerūt p̄fecti cōtē-
 ptōres mūdi uanitatū: & hi s̄i. xii. quos elegit ihs
 p̄cipiēs ne qd̄ tollerēt: & m̄l̄ta dicit̄ de hoc & ad h̄
 p̄tinētia. Mat. iiii. Figurati p̄ euāgelicā margantā q̄
 ramificat̄ i. xii. margantas p̄ singulas portas hieru-
 salē. Apoc. xx. Scd̄o cōiūgit̄ huic p̄rogatiua. Sunt
 .n. heredes & filii celestis regis figurati in. xii. filius
 iacob. gen. xlii. Tertio fuerūt exaratores p̄fūdi hu-
 mani malefici: ap̄ hoc supportatores pii defectuū
 pximi figurati in. xii. bobus maris enci. iii. Re. vii. &
 in. xii. iugis bouū i qbus arabat helyseus: & q̄a q̄ se
 hūilnat exaltabit̄. Io. iiii. Sūt ipatores & reges ecele-
 stistici soli figurati i. xii. leucis iustitatis soli
 pacifici Salom̄is. iii. Re. Quito fuerūt stabiles & si-
 xi i amore x̄pi figurati i. xii. lapidibus: & locati arti-
 ficiose i p̄fectōi sūmi p̄ntificis. Exo. ultio. Et ex hoc
 cōseqn̄t̄ fuerūt. vi. lapides sūdamētales celestis edi-
 ficii: unde ab istis sūt cōpositi. xii. articuli fidei figu-
 rati i. xii. lapidibus p̄ciōis: & i. xii. sūdamētis cele-
 stis hierl̄m. Apoc. xxi. Et in. xii. lapidibus sūptis de
 iordāis aluco: q̄ in. xii. aliis ibi repositis los. i. Se-
 ptimo fuerūt exploratores sagaces d̄ni cōsiliū figu-
 rati p̄. xii. exploratores missos a moysē. Nūeri. xiii.
 Octauo ex hoc fuerūt sapiētēs duces & p̄ncipes
 uictoriai p̄lii: figurati p̄. xii. p̄ncipes tribuū isrl̄. Nu-
 meri. ii. Nec noiet. Nono fuerūt magni & docto-
 res lūis ecclesiastici & euāgelici uerbo & exēplo fi-
 gurati i. xii. stellis corōe m̄l̄teris. Apoc. xii. Et in. xii
 sōtibz q̄ erāt i helyn. Numeri. xxxiii. Et ex hoc. De
 cimo erūt iudices seculi & assessores iudicis x̄pi. un̄
 dicit̄ ledere sup̄ sedes. xii. iudicātes. xii. tribus isrl̄.
 Luce. xxi. Et Mat. xix. Vndecimo fuerūt itrodu-
 ctōres & clauigēti eterni palatii: unde cuilibet eorū
 d̄i i p̄sōa ecel̄ie. Mat. ix. Quodcūq; ligaueris &c.
 figurati p̄. xii. portas citatis hierl̄. Apoc. xx. Et ex h̄
 Duodecimo sūt distnbutores & dispēfatores ce-
 lestis cōiuiuii: figurati p̄. xii. p̄ncipes puidētēs ciba-
 ria mēse Salom̄is. iii. Re. iiii. Et p̄mi pal. v. hi sūt. xii
 mimi euāgelici: q̄ sūt oim̄ maximi q̄a maxio oium

iesu s̄i p̄fecta imitatiōe cōiūcti. Cōuerrere ergo aia
 mea i regem tuā q̄ i aie gr̄e tui plena cōsistit: & par-
 uula: & innocētē & subiectā p̄ oia iesu tuo saluatori
 te reddas si forte ocl̄os sue pietatis ad te cōuertēs
 tibi reuelare dignet̄ euāgelicę p̄fectōis & trāsfor-
 matiōis archāum q̄ sapiētibus & prudētibus p̄ris
 uolūtate testat̄ abicōsi. Quod cū fecerit p̄ grā suā
 festinat̄ assurgē: & iugū d̄ni suauē & leuē cū toto
 mētis ardore te offer̄ portare parū ut mereans nūe-
 rari i nūero miorę quos i iudicio & de secreto sui
 cordis extrahēs iesus fidelibus examinādis uice sui
 recepisse obseq̄a p̄t̄ oñdit. Iesus m̄re rogatus.
 T̄ede aia mea si uis i reuerētia gl̄iose uir-
 ginis accēdi q̄ i sacris nuptiis iesus initia
 sue m̄ifestatiōis oñdit & deuotiss. mam-
 m̄tem suā grādi p̄uilegio honorauit: ut sicut ipsa
 fuerat genitrix sue p̄sōe cōcipiēdo ipsū i utero per
 sp̄m sc̄m: sic eēt genitrix sp̄ual̄ sue m̄ifestatio-
 nis & fame & cōuertiōis eccl̄ie ipsa merēdo endē
 sp̄ū p̄ orōis sue efficaciss. mū actū qd̄ uerbo breui
 sicut breuiloqua exp̄ss̄ t̄ filio: licet affectu cōpassiōis
 p̄maxio & supplicatiōis i corde suo cū dicit̄ uinū
 nō habēt. Cū. n. in uino sit.
 Splendor coloris Quē oia tollūt̄ ab aqua
 Dulcor saporis uoluit oñdere purissima m̄
 Calor uigoris i sp̄uali s̄eu p̄i filio iesu q̄
 Claritatē cognitiōis sue persone &
 Dulcorē refectiōis sue diuinitatis &
 Vigorē sublimitatis potentie nō nouerat mūdus.
 Et ideo supplicabat q̄
 Intellectū squalētē illuaret Ut talia opa faceret q̄
 Affectū delipiētē imutaret bus illuaret fidē: en̄
 Effectū deficiētē roboraret geret sp̄e: & accende-
 ret ad amorē: licet at uid. at dure b̄ngnissimū iesul
 r̄idisse m̄n dulcissimē: t̄i si mysteriū penetrēt ocul
 tū eā sublimē exaltauit dū exaudiuit eā plene pro-
 mūdo idigno: & oñdit cōmeriū qd̄ hēbat cū deo
 .d. ei. Quid mihi & tibi ē m̄l̄ter? In mysterio dicit̄.
 q̄ magnū ē istud uiculū quo et̄na dilectiōe tibi fi-
 liai subiectus: ut q̄ sū filius dei p̄ris: sūm filius tue
 ifirmitatis q̄ m̄l̄teris noie designat̄. q. d. Nil deo
 hōi & tibi mulieri. Est mei uiculū q̄ q̄ sū filius dei
 sūm filius uti tui. Sed hoc uolo te scire q̄ p̄sōa mū-
 di malitia q̄ nō meret̄ mei notitiā. Nōdū uenit ho-
 ra mea: sed tua deuota p̄catio meā dilectionē idu-
 nat ut id faciā p̄ tuo uoto de quo faciēdo hora nō
 ē p̄ mūdi peccō. Et sic meritū uirgis de n̄ hora fecit
 horā: ut nec x̄ps sine debita hora p̄ uirgis meritū
 miracul̄m fecerit: & cū mūdus nouerit q̄ quo ad su-
 um dementū hora nō fuit. Vñ uide q̄ illi duo serā-
 phimi m̄r & filius dei mutuo ardore feruentes aliis
 cognitiōes mutue & alta trāiuolat̄ p̄p̄o eis idioma-
 te si breuit̄ & alte loq̄t̄ & mutuo itelligūt q̄ mens
 pedestris ignorat: pp̄ qd̄ mater uocem filii: tanq̄
 plenissime exaudientis agnoscentis dicit̄ ministris:
 quodcūq; dixerit uobis facite. q. d. Audiuī uerbū:
 & cognosco affectum. Sic ergo potes uidere
 q̄ br̄ssima uirgo sicut pepit nob̄ filii d̄i p̄sonā. Sic
 mater n̄re gr̄e nūc pepit nob̄ eius noticiā. O q̄tū

ē hoc q̄ sacratiss̄ e uirgi oēs r̄dēptōes filii sint deuo-
 ti: oia. n. i māu m̄ris posuit gr̄ssimus filius. Sicut i
 dispēatrice oium gr̄ar: sicut ipse oia a p̄re accepit
 n̄ solū ut deus: sed ut hō s̄os ois meriti oim̄ r̄dēptōre
 Quia uero istud p̄mū miraculū qd̄ legit̄ fecisse ihs
 b̄ndictū q̄ oia fecit i sapia: tal̄ hoc miraculū fecit: &
 tal̄ euāḡista describit̄. lo. ii. & q̄tū ad t̄p̄s & q̄tū ad
 locū: & q̄tū ad m̄dū: & q̄tū ad ichoatōnis iitū: &
 q̄tū ad fructificatiōis bonū ut i ip̄o oim̄ purissi iesu
 opes: p̄sōio demōstrēt. T̄ps. n. fuit dies. iiii. iul̄. iiii
 dies fuit a uerb̄ q̄ dixerat supra a p̄ma uocatiōe ap̄lo-
 r̄i: sed sp̄ual̄ uis oñder̄: q̄ m̄ifestatō x̄pi p̄sōe per
 uirtutis miracula & salutis b̄n̄icia iustituebat t̄na diē
 mūdi decursus q̄ dies gr̄e appellat̄. Nā p̄ma dies
 fuit s̄b lege nat̄e i p̄mis p̄iarchis. sc̄da. iō ueti lege
 s̄b moysē & p̄phis. t̄ria i lūie gr̄e ex claritate x̄pi p̄-
 sōe & uite: & ex diffusioe i eccl̄a sue doctrine. Gra. n
 & ueritas p̄ iesū x̄pm sc̄a ē: ut oñdat̄ clat̄ oibz xp̄ia-
 nis: q̄ b̄n̄icia r̄dēptōis & salutis ihu ex mera grā dā-
 tur i mūdo sc̄dm p̄m̄ p̄missa: & p̄ph̄az uaticia &
 s̄b n̄l̄o merito cadūt: cū sit ois meriti sūdamtū. Et
 ad hoc ducūt oia x̄pi opa & eio doctrina. Locus at
 d̄i chana galilee: q̄ optie uic̄it x̄pi opi & doctrine.
 Chana. n. zelus: galilea trās migratō isrl̄at̄: ut p̄ h̄
 oñdat̄ q̄ pius ihs n̄to aore ebnd̄ & ex n̄re saluti ze-
 lo trā migrat̄ a seip̄o m̄ris p̄alitates & durā mor-
 tē allūēs ut n̄ras p̄as & mortes deleret. Et ad hoc
 oia eio opa ordiari uideēt. Doctrina at x̄pi nos zelo-
 res de aore dei & sui facer̄ dēt. In q̄ ab amore sui &
 & n̄ri i b̄ndc̄m iesū trās migrat̄ nos docuit. Sicut ip-
 se p̄ aore n̄to a seip̄o trās migrat̄. Mod̄ at fuit de-
 ficiēte uio affectū itcedētē m̄ino ipletis hydriis usq;
 ad sūmū p̄ m̄ris documētū & x̄pi p̄ceptū. Vbi oñ-
 dit̄ q̄ ab his oibz miracul̄ x̄pi ihu uaitas & ostēta-
 tō fuerit exclusa: & sp̄ ea fecit ex rōnali cā p̄ uilitate
 & necitate n̄ra: qd̄ m̄rat uini deficiū: & q̄ hoc sp̄ me-
 ret̄ nob̄ uirgo b̄ndc̄a: q̄ post filii i oī merito tenet
 p̄marū: & post m̄tem hoc meret̄ i sua deuotiōe &
 fide m̄ eccl̄a. Et sicut ad l̄ram x̄ps uoluit expectat̄
 q̄ b̄n̄ not̄ eēt m̄l̄tris uini deficiū: ut p̄ hoc plus gr̄e
 r̄cep̄t̄ effectus. sic i miracul̄ & i aliis eio b̄n̄ficiis uult
 q̄ aia suū defc̄m cognoscat: & q̄ mera gr̄a: n̄ ex ali-
 quo suo merito dei dōa r̄cipiat: p̄ qd̄ & iuber̄ aq̄ im-
 pleri hydrias usq; ad sūmū: q̄a nullo m̄l̄t deo p̄-
 der̄ suū donū. Perd̄it at̄ nisi sit cognitū qd̄ solū sit
 p̄ hūilitatis sp̄m: pp̄ qd̄ r̄pe elcōs suos quos ad ma-
 xia eleuat̄ itēdit̄ m̄l̄tis tribl̄ onibz & aln̄ cl̄pis dei-
 cit: sicut de dauid & petro b̄fs gr̄e. p̄oit̄ exēplū. xxx
 iiii. mox. Vñ i ps̄. Imple fa. eoz. igno. &c. pp̄ qd̄ i sa-
 nutatibz s̄ferēdis petebat ihs sepe sanādoz: s̄fessio-
 nē: & c̄sū: ut p̄ hoc r̄duceret eos ad cognoscendū
 morbū. Vñ et̄ dilect̄m lazari noluit lib̄ar̄ isirmū nec
 suscitare mortuū dōec q̄ fecer̄ ē dem̄. Sic & nouita-
 res statuū sublimiū q̄ s̄ qd̄a resurrectō peiorę i me-
 lius n̄ uis̄ itroducer̄: dōec fetor corruptōis porę sta-
 tuū exhalet p̄ mūdū. Et hoc ē hydrias ipleri usq; ad
 sūmū: ut ex̄io resp̄gētibz hydriis appeat̄ aq̄: n̄ ninū
 sicut ergo i illa aq̄ n̄l̄a fuit potētia nat̄alis ut s̄bo-
 fieret uinū: sed meta p̄tās sup̄ obediām creat̄e. Sic

saq̄ peccōz n̄roze n̄l̄a ē ad gr̄am dispō: sed hoc ē lo-
 lū p̄ if̄: n̄tā dei potētia m̄uencordit̄ itū dēt̄ gr̄e do-
 nū imutātis p̄fē n̄m̄ affc̄m. Quia uero oim̄ ele-
 ctōz: p̄silia uirgo m̄r ē & aduocata: iō affectiōse no-
 stros defcūs filio suggerit̄: & nos ad eio m̄ōra ser-
 uada suffragio oīois dispōit̄: & b̄ndc̄i iesu obserua-
 tis p̄ceptis ip̄e oia n̄ra mala i sua uerit̄ b̄ōa. Quā-
 tū ad ichoatōis imnū dēs sc̄r: q̄ oē d̄nū donū ab
 hūilitate sumit̄ initū: & hūilitas i n̄ris defc̄ibz sūt
 sūdamtū. et sc̄dm q̄ s̄t̄ ḡb gr̄e sic ḡb iserior i p̄cā
 sup̄ionis d̄r defc̄tūus & sepe ip̄fectū: n̄ t̄i tal̄ defc̄-
 ctus ul̄ ip̄sōio ut sepe dicit̄ pecc̄m. Nō. n. ois ip̄sōio
 ē cl̄pa nec ois defcūs: sed solū illa ḡb ul̄ circūstan-
 tie quē p̄sōa sc̄dm suū statū dēt̄ hēre. T̄n̄ q̄a m̄l̄n̄ s̄t̄
 ḡb i alc̄sū th̄roī ueris̄i sal̄ om̄is. s̄d̄n̄i n̄ri ihu x̄pi iō
 q̄n̄ aia ad sup̄iorē ḡdū ascēdit̄: totū suū statū p̄t̄it̄ ut
 sibi aq̄ mutata i uinū: q̄a i oibz potētis tā itioribz
 q̄ extioribz ut sibi d̄ffere a primo.
 In colore puritatis Quātū uinū aquā sup̄at̄ di-
 In calore charitatis gnoscit̄ pp̄ qd̄ iignat̄ hydrie
 In sapore suauitatis s̄t̄ sex q̄ ē n̄ro laboris: q̄ usq;
 In uigore p̄tatis ad sūmū iplet̄: q̄a tūc singulr̄
 d̄no b̄n̄ficio aia p̄mittit̄ i ip̄sōione iterioris statū la-
 borat̄: & illas ip̄tōes abūde cognoscat̄: & m̄l̄tas i
 eis anxietates & sepe tribl̄ oēs hēre: ut stupēd̄o audi-
 at̄ sol̄ om̄is uerbū subito sc̄e mutatiōis i d̄ni dulco-
 ris uinū. Et sic patet̄ s̄uatiōis p̄lem̄tū q̄ sp̄ ē ad ḡ-
 dū d̄ne p̄ncipatōis b̄ōitatis haētēdo i exptū. Sic
 potes uider̄ i gnalibz opibz dei q̄tū ad tres status
 p̄ncipales mūdi. p̄mus ē statū synagoge iudeoz: q̄
 p̄ph̄edit̄ q̄cqd̄ fuit aq̄ x̄pm. sc̄d̄us ē ḡtū. t̄tio uer-
 siois iudeoz: & ḡtū i ouile d̄nicū: s̄ue. Primo di-
 ci p̄t̄ statū ueris̄i testi. Sc̄ds noui. Tertio decl̄atōis
 cordie ut usq;. Nō. n. s̄t̄ tria testā sed duo: t̄n̄ noua
 clar̄ catō itellcūs tā noui q̄ ueris̄i uocat̄ sp̄s cor-
 die utriusq;: q̄ utiq; s̄c̄dā ap̄no sibi signū: & catō. vi
 tube & agēbz philadelphie: & ql̄ibet. vi. ps̄ apo. eu
 dēt̄ oñdit̄ si adit̄ sp̄s q̄ adit̄ lib̄e. In quolibet at̄
 hoḡ: statuū s̄t̄ due hydrie q̄ circa sinē sue imutatōis
 i meliō iplet̄ aq̄ m̄ifestatiōis sue defc̄tibilitatis us-
 q; ad sūmū. Et licet ql̄ibet statū p̄ suo tpe sit bonū
 t̄n̄ resp̄cū melioris seq̄ntis ē aq̄us. Et hic m̄l̄ta my-
 steria m̄l̄ta explicatiōe idigētia t̄inēt̄. Dēs at̄ sc̄r̄
 q̄ triplicē aq̄ mutationē solēnit̄ scripta describit̄: q̄
 huic mysterio uic̄it̄. Moyses. n. aq̄s mutauit i sāgu-
 nē Exo. vii. Ihs i uinū lo. ii. Helyas i ignē. iii. Re. x
 vii. Siḡt̄ at̄ p̄ mutationē aquarē i sāguinē mutatio
 seu corruptio p̄cedētis status: Sicut tpe x̄pi moyses
 q̄ siḡt̄ scribas & phiseos: aq̄s scripturaz̄ sanctorum
 suo p̄uerso intellectu cōuertit̄ i sāguinē p̄secutiōis
 innocētium. I. x̄pi iesu & discipuloz̄ suoz̄. Alter
 etiam carnales obseruantie suarum cerimoniarum
 iplas tāq̄ necessarias seruātibz post clarificatā do-
 ct̄nā datā p̄ x̄pm. X̄ps aut̄ i noua ichoatiōe sui
 status aquas ueteris testi cōuertit̄ i uinū sue iocūd̄s
 sime societatis & iebriātis amoris i carne assumpta.
 Sed. s̄. aduētiēs i die p̄th̄. q̄ p̄ helyā siḡt̄ aquā con-
 uertit̄ i ignē. Appropate aut̄ uetus testm̄ aq̄s cōuer-
 tit̄ i sāguinē: q̄a sāguinē sūdebat̄: trāsgressores le-

gis p̄ca s̄guis p̄uens: & i bellis legys hostes occidēs. Pius aut̄ x̄ps aq̄s cōuertit i uinū qa piissimo cordis amore & suauī b̄nficio iimicis i popa ipsos cōuere docuit: & legē amoris iebriatis & iugum suauē tradidit x̄piāis. Sed helyas uicēs quo ad t̄tiū statū aq̄s testī noui & uicēs cōuertit i ignē flammā amoris & tota r̄ q̄rū deus disposuit m̄ici ecclēie trāsformātis in ipsū b̄ndc̄m ielū deū & hominē s̄i crucifixū & gl̄iosū. Vñ. iiii. Re. xviii. Helyas fecit aq̄ductū quasi p̄ duas aratiūculas i circuitu altaris: qa utriusq̄ testī scripturas circa altā icarnati dei hoīs & mysteriū sue crucis adducēs quattuor hydri as aq̄: sc̄dm̄ quattuor scripture facies: legalē: hystorialis: sp̄ualē: & p̄phalē. Tertio iussit s̄d̄i sc̄dm̄ ielle t̄tiū triplicē: i legalē: mysticū: & moralē: ut p̄ mysticū intelligas allegonice & anagogice secretū. Et cōpositis lignis oium b̄nficōe hūano generi sc̄ge sup̄ altare iesu oibus mēbris corporis mystici quo ad diuersos status q̄ fuerūt i ecclēia diligēt & distracte locatis holocaustū & ligna: & lapides: puluere quoq̄ & aqua q̄ erat i aq̄ductu ignis de celo descēdēs oia cōuertēs in flāmā: tūc q̄ ois ppl̄s clamauit d̄ns ip̄e ē deus. O aia mea deficiās & n̄ loquaris. In x̄p̄l̄ sibi enī ē abūdātia carismatū sup̄ ecclēiam electōe defigta effūdi: q̄n̄ sacerdotes baal & p̄phas eius d̄ ḡbit d̄ns trucidare i sp̄ū & uirtute helye: q̄n̄ q̄cqd̄ ē sc̄m̄ a p̄ncipio m̄di i iudiciis & b̄nficiis i scripturis & ḡphis i gratiis & culpis. In elcis & reprobis: api et sp̄s iesu usq̄ ad mimos puluere fuisse amorē flāmē dei ad hōradū & pmouēdū & trāsformādū i deū hūanitatē assūptā p̄ grām unionis ad filiū dei p̄sonalitatē & quodlibet eius mēbre icorporādū p̄ ardētissimā charitatē. Tūc q̄ ois ppl̄s electōe ex int̄mis p̄cordiis repleti sp̄ū sc̄o interius & exterius clamabūt: q̄ d̄ns ip̄e ē deus. O deus piissime excita potētā tuā & uicē: & oīde nobis idignis facie tuā scām: & da nobis misericordie illud tuū desideratissimū salutare: ut in celos dirupes ignātis & eminētis sup̄bie: & descēderes p̄ effc̄m̄ grē ip̄romisse. A facie uirtutis tue mōtes s̄bie & s̄e rel̄oīs deficerēt. Et sic exustio olle seruētis. I appetitu m̄dāe ḡf̄ie & reputatōis s̄e: utiq̄ exusti tabescerēt de nigriti & cōfusi a sublimi gl̄ia sc̄itatis uere quā appere facies tūc i ppl̄o electōe. O ecclēia nūc talibus denigrata lege E. fa. liiii. qa ut mulierē derelictā & meretrem sp̄ū uocauit te d̄ns & uxore adoleſcētia abiectam: dicit d̄ns deus tuus qa talibus mal̄ platis & falsis hypocritis credidit se i gēdā: sed nūc cito sibi qd̄ seq̄t̄ iſeret. Cōuertēs dispōsōes tuas ad p̄ctū & i modico dereliquit te: & i miseratōib̄ magnis cōgregabo te. Et sicut i dieb̄ noe cui iurauit: ut nō ultra iducere aquas diluuii sup̄ t̄rā. Sicut iurauit ut nō irascat tibi & nō iſerep̄ te &c. O aia mea deduc q̄ si torrētē lucū amare: qa i dieb̄ tuis idformatōis sc̄e m̄ns ecclēie ista lamēta sic h̄nde cōpleri iſp̄icis ut p̄sa xp̄ianis mala & flagicia i oculis q̄ i codicib̄ iue nistr̄: ut mereans associari uiris uirtutū: s̄i quoz̄ frōtes ē signū thau: qa gemūt & dolēt sup̄ cōm̄tōe uideate sp̄ōe quo iudicio adulteratis his ut p̄turba-

tōib̄ p̄turbari ihu sn̄ia idicata: qa posuisse ut eā i p̄stibulo meretricū. Clama ne cesses quasi tuba exalta uocē orōnis ad deū sup̄ mōtē eminētis r̄eplatio nis ascēde: si forte d̄lcm̄ sp̄ōsū cōsp̄itias aduenire & audias eū sc̄e ecclēie dicit p̄ effc̄m̄ qd̄ iā ē aī p̄missū. Ecce ego sternā lapides tuos p̄ ordinē: & fūdabo te i saphiris: & ponā iaspide p̄pugnac̄a tua: & portas tuas i lapides sc̄l̄ptos: & oēs t̄m̄ios tuos i lapides desiderabiles ūuerfos filios tuos doctos a d̄no & m̄l̄titudinē pacis filiis tuis: & i iustitia fūdaberis. Exurge aia mea & de s̄ono excutere p̄ons cordis & afociare uiris uirtutis i q̄b̄ iā fūe p̄fectōis ascendit aurora. Et illū uire sp̄ōsū ecclēie secū lucētē ap̄lectē. Qui si se excutiat dixerit tibi q̄ iā appet̄ aurora p̄dca i paucis: & idcirco ad te post̄labat se dimitti: cōfidētū assecuratōe m̄dca. Nō dimittā te nisi b̄ndixeris mihi: ut iā ad lucētā p̄uere q̄ d̄lca tua sponsa sublimis pastorib̄ usq̄ nūc fuit iacob: iſl̄ ē iſc̄ariot i iocūdo statu & asp̄cū tuoz̄ radicaliū luminū: & aplexu tuoz̄ suauū sc̄itātū & gustuū dioze. Tāge pie ihu neruū femoris huius sp̄ōe q̄ tota uiuit i afcū carnis & s̄guis & mal̄ d̄lcatōib̄ p̄p̄e & abūdatie t̄p̄al̄: claudicat bōe ihu sp̄ōsa tua uer̄ orato pede ut nulla t̄p̄ralia tāgat: nec neruū sc̄ual̄ & carnalū uite cōcedat apl̄ius typo tibi d̄lci ppl̄i iſl̄is: ut sic tota aqua distractōis p̄tēte p̄ ueri helye sp̄m̄ i ignē aōnis flāmē p̄fcoīs uite tue d̄lca ihu efficacit̄ uertat̄. Si at̄ uis istā p̄fcoīe i script̄a lucide speculari: porta sp̄m̄ iesu sup̄ suū donū tecū: q̄ tibi illuēt̄ textū & studeas. l. ca. E. fa. ubi post̄ iudicia gēnū & multa mala descripta ppl̄is suis icipit cū p̄missis solōnib̄ cōfortat̄: & sic usq̄ ad finē libri discurre: q̄ oia uno mō s̄e p̄leta i aduētū x̄pi p̄fcoē p̄ dōa exhibita hūanitati assūpte. Et q̄tū ad aliqd̄ i uer̄fōe ecclēie d̄gētib̄. Sed m̄l̄to plēius ē iplēdū i p̄fcoē uite euan gelice dāda cōtēplatie ecclēie ex cōcordi cōuersione utriusq̄ ppl̄i i gregate: cū ois iſl̄ saluus fiet. Sic p̄missōes oēs p̄ p̄phas p̄dca illi ppl̄o iplende post̄ reditū de captiuitate babilōie hāc p̄fectionē cōtinēt̄ iſl̄ico itellcū. Sed & reedificatō tēpl̄i sub esdra & Neemia huiusmōdi ē figura tēpl̄i iſformādū. Et uisio ezech. de illo magno tēplo a. xl. ca. & ultra hāc p̄fectionē figurat̄: q̄ itelligēt̄ n̄ potis nisi i uisōib̄ dei ad t̄rā adducaris uerōe iſl̄itōe: & sup̄ mōtē cōtēplationis excelsē dimittaris q̄scere: & noueris per exp̄ictiā: q̄ in sp̄ū: nō in carne ē edificatū ecclēie ciuitatis: que ad austrum meridiei respicit: ubi sponsa in amore sui crucifixi dormit in monte: & introducearis in apertum latus precordiorum amoris ihu. Quo intra cordis sui intima hāc dilectam p̄cessus op̄e: sp̄ōi ecclēie iesu sumat̄ initū a uilitate aq̄a & i uinū iebnatū carismatū cōsuat̄. Quātū uero ad fructificatōis bonū d̄f̄atēdere q̄ uim cōditō architriclino des̄t. Sp̄ōsus aduocat̄ cōsuetudo hoium allegat̄ & sinḡlaris mōus sp̄ōi sub admiratōe p̄p̄it̄. Architriclinus iste ē iudiciū rōnis illuātē q̄ gustat̄ uinū i mutatōis x̄pi p̄ sapore amoris: quo gustato sp̄ōsus iesus i admiratōe sp̄s aduocat̄ p̄ orōnis suspiū: & ḡritudis deuotū affectū.

Cōsiderat̄ diuersus p̄cessus m̄di fallacie diaboli ce astutie & ip̄se: tōis cōtracte. In q̄bus oibus i delectatōe p̄cc̄i p̄it̄ p̄mo q̄ ū ad appet̄iā mēt̄is decepre uinū appet̄is bōi: & cū p̄ demētationē rōnis in ebriosa stultitiā gustauerit delicias p̄cc̄oz̄: p̄it̄ sibi uinū defius uua fellis: & botrus amarissius isernaliū torm̄toze. Sp̄ōsus at̄ et̄ne sapie ihu uinū bonū & ḡf̄ie usq̄ adhuc seruat̄ elcis: q̄ paulatim p̄ amari tudies extr̄isce p̄nie eos ad et̄nas māduccēs delicias sp̄ adhuc dū uiuūt i carne argum̄tadas seruat̄ ut i oi icrem̄to grē iubilās & exultās aia possit dicere Bōe ihu tu at̄ seruasti bonū uinū usq̄ adhuc: donec tota r̄ carne soluta iebnet̄ ab ubertate domus dei: ut sic sp̄ōsū teneat̄ q̄ iā n̄ sibi sup̄sit qd̄ q̄rat. Hoc ergo itū signoz̄ ihu sic modicū ē exp̄l̄ū sapie ē sc̄m̄ a sapiētē iesu i chana galilee: ubi p̄t uideri apte q̄ magnifice x̄pi māifestet̄ gl̄ia: ut merito i eū credat̄ discip̄i gustato uio i qd̄ cōuerſa ē aq̄. L̄ra r̄ at̄ iste architriclinus d̄ns ē p̄nceps triū mēf̄az̄. Et p̄t̄ dupl̄ itelligi: ut p̄nceps m̄stratū: ut sc̄m̄ Cn̄l̄. p̄nceps sc̄b̄ctiū cētis h̄orator iuitans cui p̄rio p̄cula p̄p̄inat̄. Discipuli aut̄ h̄ d̄ns iesu ut quos iā elegerat̄ sc̄m̄ aliquos ad p̄fcoīam seq̄lā: ut qd̄ magis cōdo & ē magis cōe quos iā uocauerat̄ circa iordanē p̄ria uocatoe ad sui noticiā trāsferēdos ad p̄fectā seq̄lā: quos uisio miraculo cōfirmat̄ ad fidē. Exp̄it̄ aut̄ Aug. q̄ m̄i m̄dit̄ q̄ eius naturā nō cognoscebat i faciēdo mirac̄a q̄ h̄ ut deus opat̄ n̄ ut hō. Et q̄ nōdū erat sue mortis hora i q̄ pat̄et̄ ex m̄tis nat̄a i q̄ ihu eā cognoscere sollicitē curat̄: hec sn̄ia b̄n̄ itellcā est̄ sancta deuota & uera: sed nullum p̄iudicium facit̄ p̄ime. Alia et̄nam miracula que fecit̄ iesus non solum fecit̄ ut deus: sed ut homo deus: unde plene & p̄p̄e imutatio naturaz̄ p̄e at̄ tribui hoī: tā uioe p̄fcoī: q̄ dine uirtutis cōcatōe sublimi. Ois. n. creatura obedit illi hoī n̄ solum ad mortū localē: sed ad naturālē trāsmutatōnē. Sed magis cū de miracul̄ x̄pi ageſt̄ ista hoc explanabit̄ ubi dupl̄icis op̄ōnis iesu p̄p̄tas distiguet̄. Hoc at̄ p̄mū miraculū ihu euē et̄na sapia opt̄ie dispositū he n̄ icōuinitio ihu eual: ut i r̄tēte suoze op̄e: cognoscat̄ apte q̄ ip̄e ē unicū sp̄ōsus ut̄ is ecclēie: & cuius libet̄ singularis aie sibi i seruoze iebriatis amoris p̄ sui miraculoſā cōuersionē misericordit̄ despōsade. Et ut oīdat̄ q̄ oia pegriatōis uite iesu sūt ad istud nuptiale cōnubiū i choadū: pmouēdū: hōradū: & et̄nal̄ cōsumādū. Si i h̄es sp̄ōsus nuptiaz̄ fuit̄ quē b̄ndc̄s ihu sc̄m̄ Hier. uocauit de nuptiis ad b̄ndc̄m̄ celibatū & uirgitatē. Et forſitā ex hūilitate ip̄e tacuit̄ q̄ fuerit̄ ille sp̄ōsus uel alius uirgis p̄p̄iquū. Cū d̄r̄: q̄ m̄ iesu erat̄ ibi. Deuotissima igit̄ uirgo rumoz̄ taliū refuga nō uidet̄ ibi fuisse: nisi ex maḡ cōiūctōis cā: ut forſitā ex mystica sapia q̄ m̄l̄ta cognoscebat̄ fūt̄ a: ihu at̄ q̄ iā cepat̄ se māifestare m̄do: & iā sc̄m̄ formā paup̄tatis euāḡlice paup̄ discurrebat̄ p̄ m̄dū: uocatus d̄r̄ cū discipul̄ suis ut q̄ futurū erat̄: & iā eū for̄e familiaris licet̄ forte nō idiuisibilis seq̄bant̄. Ex quo et̄ uidet̄ q̄ sp̄ōsus eis erat̄ familiaritate cōiūctus. Vtrū at̄ uer̄ sit̄ hunc

fuisse iōanē: nihil remeī asseramus. Sed p̄ h̄ie. stat eū eē notatū i cōuino nuptiali q̄ multū cōcordat̄ mysteris q̄ i d̄lci lohis tā i euāgelio q̄ i apoc. figurat̄ p̄fcoī: hoc enī i eo fuit̄ singulare p̄ oib̄ apl̄is: q̄ figurat̄ illū statū ecclēie d̄ quo tibi sepe fatio mēt̄ōnē q̄ ad ip̄m̄ tota m̄te suspiro. In quo iā n̄ distracta p̄t̄ralia & carnalia ut pedisēq̄ sed rota i camera et̄ne recollectōis iclusa q̄re & trāḡlle pulchritudinē facie sp̄ōi: iſformata i se sp̄ōi uira ecclēia sp̄ōsa icipiat̄ & i suauissimo lecto nuptias cōnubii cordis iesu qd̄ sibi i cruce apuit̄ soporata eius suauiss̄ mis uacet̄ amplexib̄ s̄i gustat̄ cū crucifixo amantudinē sue mortis & cū gl̄ioso ihu sue gl̄ia deitatis. Et q̄ suauis me tūc sibi dat̄ gustat̄ sue uilitatis nihilū & i oi bono defc̄m̄: & se oi dei dono idignū. iō plēssie cognosceſc̄t̄ sc̄m̄ statū uie: q̄ uera dei dilectio ent̄ cā sola & p̄p̄ua tāti status p̄p̄ qd̄ sublimis discipulus. Iōanēs cū maḡ hūilitate i huius rei typo uocat̄ se n̄ iesū diligētē sed ab eo dilectū. Et ieffabilia narat̄ p̄ uilegia de seip̄o: qd̄ qd̄ sc̄m̄ l̄ram fuit̄ uer̄s̄. m̄ Sed cū hoc figurat̄ q̄ ille status ē i tāta x̄p̄trāsformatōe formādus & i iesu p̄ctore i cena ultia stanis ecclēie soporādus qd̄ dubitat̄ n̄ potit̄ qn̄ a x̄po sit̄ exesse dilectus. Et q̄ nihil meritis suis attribuet̄: ad circo n̄ diligētē: sed d̄lcm̄ nouerit̄ se uocat̄. Quod et̄ agelo philadelphie locutō dina p̄mittit̄. Et sc̄et̄ inq̄t̄ q̄tū ego te dilexi: cuius hūilitatis p̄rogatūā p̄mittit̄ cū dicit̄. Eo q̄ modicā h̄es uirtutē. i. hūilitatē sc̄dm̄ glo. Status. n. de quo nūc dico siq̄s mysteria scripturaz̄: scrutet̄ p̄fūdisse hūilitatis excellētissimē cōtēplatōis & suauitatis & plene trāsformatōis i x̄p̄m̄ tā passū q̄ gl̄iosū: ac p̄ hoc dignitatis sublimissime futurus describit̄ ut merito p̄pleat̄ ip̄o. Qui se hūiliat̄ exaltabit̄: p̄p̄ qd̄ et̄ lo. circa se m̄l̄ta p̄uilia scribit̄: sed p̄fectōes ex se sibi nullas attribuit̄: q̄n̄ potus hūilitatis fūt̄ ē i ip̄o figura p̄it̄: q̄n̄ Apoc. i. i uisōe filii hoīs tāq̄ mortuus ad pedes eius d̄r̄ cecidit̄ se: i quo illa plēa paup̄tas sp̄s & hūilitas obediē: q̄ bus ē sp̄ual̄ mors totus sui status uirtuosi eē figuratur de q̄ i p̄l̄ibus captis ē supra descriptū. Propter quā formādā n̄ dabit̄ illi statū tātus excessus rigoris abstinētie & ieffabiliū ieiūioz̄: q̄ i anachōitis legūt̄ ut sibi ip̄i oio uileſcat̄ n̄l̄ o m̄ mō ad relaxatiōnē uite: ut ad aliqd̄ sp̄ōsū offēdēs: ut suū uirgineū ortū possit̄ iclari: q̄n̄ potius se uilissimū reputabit̄ q̄ non potent̄ p̄dictos sc̄oz̄ rigores attingere & in ip̄l̄met̄ paucis que summe & plenarie paupertatē modestiam hyperantiam: & gule mortificatiōnē oīderit̄: ut pote q̄ i oibus gustat̄ dilectū. Hec aut̄ dina sapia facit̄ ut ois status h̄eat̄ in se un̄ hūilitatē. Et i alio qd̄ reuerat̄ hūilr̄ & mireſ: p̄p̄ qd̄ credo illā sentinā iserni illoze pessimoz̄: q̄ se uocat̄ de sp̄ū libertatis cōtra hāc sublimē x̄p̄i militiā nunc a diabolo seiani p̄ m̄dū: nō & p̄m̄ie i d̄limitatis sp̄s q̄ nūc i p̄l̄ibus altis p̄fcoīs appet̄: & illius pess̄ me s̄e t̄ ne feror q̄ i multis spurciss̄ mis sub titulo sp̄us nates sp̄ualiū horroris detestatione replet̄ testimoniū mēt̄i occulte redit̄: q̄ desiderabilis status p̄dca iā acēdit̄ aurora haud dubiū i plenā diē cito formada.

Ex hoc autem quod Iesus sua prout honorat nuptias: sacramentum matrimonii approbat. Et ex hoc quod lo. inde uocat ad celibatum perpetuum non datur matrimonium ut dicit hereticus: sed uirginitate pretulit: unde ibi significatum est quod matrimonium ratificatur per uerba de prout ante carnalem copulam per spirituale mortem que est in perfecta christi secula disrupit christo ut pontifice in melius commutante: tuncque aqua carnalis coniugii conuertitur tali aie in sua uisum uinum nuptialis copule Iesu christi. Nam ex sacra scriptura in utroque testamento matrimonium confirmatur & extollitur: semper tamen in nouo testamento uirginitas preponitur. In ueteri enim commendatur.

Ex instrumenti auctoritate quia a deo. Gen. i. Non est bonum hominem esse solum &c.

Ex loci dignitate: quia in paradiso: ut patet ibidem.

Ex temporis diuturnitate quia ante lapsum: fuisse enim tunc coniugium iustificatum: non in remedium.

Ex reuelationis ueritate ibidem: pro hac dimittit homo pro premita & mem &c. In nouo commendatur.

Ex prout auctoritate: lo. ii.

Ex sententia euangelica. Quos deus coniunxit &c. Mat. xix

Ex doctrina apostolica. prout ad Cor. vii. his qui matrimonium iuncti sunt precipio non ego sed dominus &c.

Ex miraculi refulgentia. Cum in uinum esse aqua conuertitur lo. ii. Quia uero de nuptiis est sermo: attente aia mea quas nuptias debes eligere. Sunt enim nuptie.

Excusabiles pro coniugale officium

Exoptabiles pro spirituale commercium

Expectabiles pro dotale stipendium

Execrabiles pro infernale supplicium.

Prime sunt coniugales que dicuntur sacramentales que sunt unionem personalem in christo & unionem spirituale aia: cum deo: & unionem nuptiale ecclesie cum agno: que ad istam est copula indiuisibilis & sepe durat in ecclesia per diuisionem copule uel in ecclesia cum potestate christo sumo. Ad eph. v. Sacramentum hoc magnus est: ego autem dico in christo & ecclesia. Dicunt autem excusabiles: quia licet ante lapsum solus esset in officio generationis: natura tamen corrupta & lege per paganorum infecta ex tunc fuit in remedium excusatus actus infectus: propter triplex bonum coniugii. Sacra: proli: & fidei. Lex igitur minimum in licita est & scilicet ubi in. redit spiritus perpetuitatis & inseparabilitatis sic unita uniti. Osee. ii. Desponsabo te mihi in semper: ubi attendit successio posteritatis ad cultum & honorem dei. Thob. viii. Tu scis domine: quia non luxurie accipio sororem meam coniugem: sed ex sola posteritatis dilectione in que benedicit nomen tuum in secula seculorum.

Vbi seruat intentionem fidelitatis in redditione debiti & exhibitione seruitutis mutui: Osee. ii. Desponsabo te mihi in fide. Vbi igitur istud triplex bonum occurrere affectu & in loco debito intendit & seruat actus qui alias esset danabilis: excusatur: & tunc est in remedium etiam formationis: cum bonum plus querat predictis circumstantiis statibus etiam sic excusatur si propter cauendam formationem intendit ad minus a mortali: quia raro fit sine ueniali. Vbi uero bonum peruenit quia ibi est affectus illicitus non coniugalis: sed meretricius: ut res sua tanquam non sua: sicut dicit brutalis ipeus: ubi etiam modus

tempus & locus libidinis explere cum peruenit abusus non excusatur: sed datur potius & accusat. Quia si cut dicit Augustinus: tanta execrabilitate fuit in meretrice sed execrabilius in uxore. Si igitur Iesus cum sua matre dulcissima & discipulis iterum debeat: & si uolunt coniugati que aquas lacrimarum in uinum casti amoris conuertat: oportet que sit honorabile coniugium in omnibus & thorus immaculatus: hebre. ultio. Secunde nuptie sunt exoptabiles pro spirituale commercium & coniugium in aiam sponsam: & Iesum sponsum. Contrahit autem hoc coniugium in baptisimali innocentia. Ratificatur in uirtutis operis efficaciam Consumatur in finali perseverantia.

Ad istas nuptias uocat ueritas: locat humilitas: ornat charitas: uocat igitur ueritas: Matth. xxi. Ecce prandium meum pauis &c. q. d. saluator. Seruate premissam fidei: non uiolentes thorus: spirituales coniugii: quia tauri mei &c. i. fides per apostolos & martyres & eorum sanguinem est firmata. Vel thorus sunt opera actionis christi ihesu que fecit in corruptione altilia sunt pingues deuotiones & amores & uolatus contemplationis ihesu quas fecit in mente: que omnia sunt imolata in cruce per dolores ineffabiles in quibus est nobis patens ois gustus nuptialis amoris.

O que mire sunt iste nuptie dum preparatur. Quicquid n. fecit deus ab initio seculi: quicquid sustinuit benedictus ihesus in carne passibili istas nuptias: spatium fuit. Mire dum ad eas electi uocantur quilibet tuo modo. Petrus de piscationis officio: Marti. eus de theoloneo loc. de nuptiali conuiuio. Et quidam per bladicam benedictione introducunt. Alius per aspa flagella pducit & mox in numeris quibus bonus iustus uocare dignatur ad has nuptias peruenit. Mire dum gustatur: quia ibi, Intellectus gustat uenturam

Affectus suauissima bonitatem

Aius altissima maiestatem

Effectus efficacissima potestatem.

Ibi masticat benedictus Iesus quantum ad sua incomprehensibilitatem & quantum ad eorum que fecit in carne continua ruminationem. Ibi suauissime bibitur recepta iustificatio: firma gratie promissio & ipsius superne gratie per miras imissio. ois prelibatio. Mire dum reculant. Nix enim est quod humana malitia tanta bonitate ihesu in sua humanitate expta tot predicatoibus & inspiratoibus iuitatur: tot beneficiis attracta: tot comminationibus trita: tot exemplis & expimentis de mundi uanitate & uite breuitate edocta potest has nuptias recusare. O que felices fuerunt se excusantes quos decepit.

Vxor concupiscentie.

Iugum excellentie.

Villa auaricie.

Mire dum transferunt. prout enim ihesus uocauit ad has nuptias potentes nobiles: sapientes diuites: sanos fortes & in omnibus in hoc seculo fortunatos: hec enim dona dei sunt prima & principalis uocatio quarum est ex parte dei: quod hac uocatione primo in nature institutione seruauit: & quod nunc talia dona tribuat in statu miserie: magis iuitatio est ex parte dantis & doni: ut ipsi benedicto ihesu ex ipsius deo humiliter ipsum recognoscere datur: & ipsi ex

eis fidei obsequium. Non enim abiicit nobiles rex regum & dominus diuitum. Nec fortes: fortitudo dei: nec pulchros: speciosus forma per filios hominum. Nec diuites in quo sunt omnes thesauri: sed abusus mentis per se que deo suis impugnat ihesu facit nuptias: ipse transierit delicias ad pauperes debiles: cecos & claudos: quibus nulla suppetit nec placet comoda huius uite. Sic igitur transferuntur regnum dei a gente reproba que abulat in magnis & in mirabilibus super se: & a populo graui plebe iniquitate que incrassatus impinguatus: dilatatus dereliquit deum factorem suum: ad despectos & humiles & christi paupertatem & crucem imitantes: quos quosdam introducit per suauem & uoluntarias inspirationes: quosdam uero per aspersiones tribulationes. Ad has nuptias intrare compellit: & sic miro dei consilio transferuntur a reprobis ad electos.

Mire dum obsecrat: quod benedictus Iesus qui nunc arguit obsecrat & icrepar istat oportet: oportet ut ad has intrat nuptias receptus & prepat prudenter uirginibus & clausa ianua sic recludit & sue iustitie obseruatur ingressum: ut nulla allegatione: nulla obsecratione nulla alterius incessione aditu apiat ei qui nunc eius damore ut ueriat audire contemnit. Secundo in his nuptiis locat humilitas: Matth. iii. Cum inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco. Tres autem sunt gradus humilitatis.

Primus est se abiiciendum cognoscere

Secundus defecto se abiicere

Tertius nouissimum ab omnibus abiici appetere.

In hoc nouissimo te ipsum loca que benedictus Iesus uult huic nouissimo dare. Et nunc est hora nouissima te ipsum nouissimum. Ex quo nouissimo modo deus humiliatus per te dicto & seculo & uerbo clamat. Nouissimum uisum uisum. Si ergo erigens confuderis: si uolas ruere: & dicit tibi: da huic locum. Si te locuens in nouissimo: que te uocauit Iesus locabit in summo. d. Amice ascende superius. Vbi aie humili datur.

Amplexus amicitie

Gradus reuerentie

Titulus honoris & glorie.

Tertio dixi quod in his nuptiis ornat charitas: unde sine ueste charitatis accedens expellitur: confunditur & perit Mat. xxii. Amice quod huc intrasti non habes uestem nuptiale &c. ubi arguitur ut.

Prodigiosus: quia fictus amicus

Presumptuosus: quia accessit indignus

Opprobriosus: quia defecit ornatus.

Et attende sequentia: quia prodigiosus ligatus fuerit: que presumptuosus obmutuit: quia opprobriosus tenebras exteriores incurrit: ubi erit fletus &c. Tertie nuptie sunt expectabiles & desiderabiles pro regule dotalicium quod est celeste regnum quod desideramus & patienter expectamus sicut agricola fructum. Iaco. ul. ti. Ad has inuitati.

Respiciunt: ad obsequium determinate disponis

Recipiunt: ad tripudium interne consolationis

Reficiunt per conuiuium eterne refectionis.

Respectus enim diuine gratie nos disperit per merita que facit nos operari debita & gloriosum sponsum ihesu obse-

que per que disponimur ut recipiamur. Et econtra in dispositi repellunt: Matth. xxv. uirgines pure erant &c. Virgines iste coposite & ornate ad similitudinem gloriose regie uirginis mis agni que agno assistit a dextris in uestitu deaurato &c. cum spolio intrat ad nuptias. Et attente ibi quadruplicem ornatum istas: spoliarum scilicet.

Scitarem affectionis in titulo uirginitatis

Simplicitate intentionis in oleo iocunditatis

Strenuitate operationis in lapide claustris

Sedulitatem expectationis in sagacitate prouidentis.

He enim prudentes uirgines oleum simul cum lapidibus accepit: quod fatue miserunt: & acceptum uendere & distrahere noluerunt quoniam de eo sue consue lampades ornauerunt. Non est mirum si sic dispoite recipiunt ad tripudium: Apoc. xviii. Gaudeamus & exultemus & demus gloriam deo quia uenerunt nuptie agni & uxor eius preparauit se. Et datum est ei ut se cooperat bysso splendenti & candido. Gaudium enim intrinsecum de bono creato. Ex tatio extrinseca de bono creato. gaudium de bono dno. Exultatio de bono proprio & de toto collegio: ut perfecte hitet gratia in fra nra: uxor agni bysso splendenti & candido opit dum aia glificati corporis immortalitate uestit. Tertio reficiunt &c. Apoc. xix. Scribe beati qui ad cenam agni uocati sunt In hac cena.

Diuerfa apponuntur fercula

Proponuntur specula

Assumuntur pocula

Subnectuntur firma sedilia.

Ferculum recipit dilectionem: speculum cognitionem: poculum delectationem. Sedile perpetua tentionem. Quare nuptie sunt execrabiles peccatoribus: quia in illis fides uiolatur: thorus maculatur: sedus sepat. Primo in his nuptiis uiolatur fides que promissa est in baptismo ubi spirituale coniugium est contractum. Aia peccatoris: pactum per uari cans: uotum uiolans: fidei data euacuat: uiolat: & infrigit: dum a deo per peccatum auerfa adulterat cum diabolo carne: & mundo. Sic ergo commisso crimine adulterii peccat ille nuptie contra bonum fidei: Sap. xiiii. Neque uita neque nuptias mundus iam custodit. O felix aia. Sponsus tuus est amator zelotipus. Ego inquit deus zelotes Exo. xx. Locus est tuus est augustus. An gustatum est enim stratum ita ut alter decidat & pallium breue utrumque opire non potest ait Esa. xxviii. ca. Non enim simul esse potest adulter & sponsus. In his etiam nuptiis thorus maculatur: dum per peccatum gratia subtrahit: & uirtutibus abscedentibus aie imago sedat. Egressus enim a filia syon ois decor eius Tren. iiii. Spolia debet esse per christa: Can. iiii. Tota pulchra es aica mea. Et Sap. xiiii. Aia ignatio naritatis imutatio: nuptiis icostata iordiaro: michie & ipudicitie supple in commisso peccato: ex istomacato thoro nascitur per les ifamis: exs hereditatis & sic iste nuptie peccat contra bonum plis: dum in fructu prout & opibus iustitie quibus debet hereditas gratie aia concipit dolor & perit iugitate: per uero cum consumatum fuerit generat mortem: la. i. In his et nuptiis sedus sepat. Et per hec spoli-

sa q̄ assumi debet ad cōiuiū exēplo uaschi deiecta de folio submergit in infernū: dū peccat cōtra sacra mēti bonū: & sic nuptie baptismalis regeneratiōis aie preuaricate p̄missionis p̄ peccm̄ separo cōiugio p̄ eterne damnationis sniam cōuertit i luctū. Op probriōsū est enī aie xp̄iane uel religiose & ecclesia stice repudian a sponso: q̄ iudaice: gentili uel seculari: primi Mach. xiiii. Cōuertē sūt nuptie in luctum: uox musicorū ipsorū in lamentū. Exp̄giscere ergo aia mea: & has execrabiles nuptias tota mente deuita: & ad sp̄uales sp̄ōsi iesu amplexus itima affectione aspira. Et si tibi deficit unū sp̄ualis letitie: at tende piissimam m̄rem p̄ te appellare ad sponsum: al legantē q̄ uinū non habes. Nec patit̄ quod petis a m̄re non fieri a bono iesu q̄ m̄rem precipit honorari: si t̄m̄ sis sc̄e m̄ris monita seruare sollicita: & p̄ iesu obseruare m̄adata: hydrias potētias: tuas: tam mentis q̄ corporis i pleas aqua lachrymarū: & fletuū in te oē recognoscens defectū: & sic gemituosus su sp̄iritus anhelās ad sponsum: indubitātē expectes: qd̄ dū non aduertet pius iesus tuas aquas insipidas optimū conuertet in uinū.

Iesus pastor circuiens. Cap. vii.

Onuocatis discipulis & mirabili manifestatiōe cognito iā iesu a pl̄ibus potēte & gr̄e pleno cepit se uox pastorē iesus ostendere: & p̄ ciuitates & castra sollicitate circuire ut errantes oues posset reducere ad pascua celestis ouilis dans & annuncians cibū uite. Quāta autē sollicitudine laborauerit perditas oues reducere ad pascua: ipse pastor ostendit i pabola pastoris & ouis ceteris p̄ditis: multaq̄ cura quesite & tadē iuēte: & in humeris deportate cū gaudio. Sed apte in typo sui bonū pastorē describit: dū dicit. Bonus pastor aiam suā dat p̄ ouibus suis. Quod & ipse efficaciter iplens de se p̄t̄ rōnabiliter dicere. Ego sum pastor bonus. Quāta autē cura iudicii morbidas oues & gregē it̄ctēs arguit: & p̄ h̄os ip̄os: uita describēdo i oculis suis testes sunt p̄dicatiōes eius cōtra eos in multis locis i euangelio scripte. Maxime: Matth. xxiii. Vbi multoties uocat eos ceos & hypocritas a dei ueritate auersos. Sed & quāta pietate publicanis & peccatoribus ad p̄niam conuersis se mansuetū & affabile reddiderit: murmur nō ueritus ph̄ieorū aut sc̄dalū asserēs p̄ male hēntes se uenisse in mūdū: testes iuoco & adduco in mediū. Martheū: zacheū: peccatricē illā ad eius pedes p̄stratā: & adulterio mulierē dephensā.

Hunc ergo pastorē piissimū iesu dilectū aia mea more Marthei p̄fecte sectare: more zachei hospitō suscipere: more peccatricis unguento punge: more adultere in eius pietate cōfide: si forte ph̄ieos te accuantes excludat: & a pietate cordis eius sniam absolutionis merearis audire. Nemo te cōdemnauit mulier: nec ego te cōdemnabo. Et quia tā censurā iustitie q̄ affectus m̄ie & uera cordis iesu i omēs charitate procedūt q̄ uult oēs hoīes saluos fieri: & neiem uult p̄re. Idcirco uolens reliquere b̄t̄issimū

petrū sui pastoratus uicariū: ter ipsum de dilectiōe examinat. Cui & iiii. repetens pasce: ex charitatis re studie & pietate in amons seruire sibi oues & agnos corporis mystici pascēdos cōmendat. Et ut a suo exemplo nō deuer q̄ pro amore ouū tradidit aiam suā tunc eidem petro marty nū quod pro dei amore & sollicita cura ouū sustinere debebat exp̄f̄ sit: q̄n̄ postea surgens cū ibi p̄f̄ ei essent discipuli singulariter petro dixit. Sequere me. lo. xlii. More autē hōi pastoris iesus multa fecit ouibus. Nam oues redemit cū in cruce detinerēt a raptore. Sic & bonus iesus primas oues ada & eua q̄ errauerūt & itrauerūt prohibita pascua pomi uentū cū toto grege propagatiōis ip̄iorū: quos impius raptor lucifer i carcere tenebat infernū: uita suā dās pro eis carcere cōfracto redemit. I. propter quod lo. x. dicit. Aiam meā pono p̄ ouibus meis. Oues defendit q̄n̄ sūt oblesse uel infestate a lupis: quod ipse pastor iesus fecit: cū p̄ eas defensiōe cōtregit potentias bestialis caterue: arcū: scutū: gladiū: & bellū. Oues deducit ut pficiant: quod fecit dñs i ascensiōe q̄n̄ iter ad eterna pascua p̄parauit. Erāt enī pascua gr̄e ouibus clausa fossato p̄fundo cōcupiscentie & muro dine snie. Sed pius pastor ihs i formās p̄t̄ifices de suo corpore: pontem ouibus fecit i cruce: ne de cetero i cōcupie cadāt p̄fundū. Et mug: fregit dine snie cōstringens suū corpus i morte & portas frāgens obserate clausure: unde Mich. ii. Ascendit iter pandens ante eos. Et lo. x. Cū p̄pas oues emisert an eas uadit: & oues ip̄sū sequūt: q̄a scūt uocem eius. Iste igit̄ pius iesus solus est uerus pastor qui solus p̄t̄ per ostium n̄re mentis intrare: ostium enim mentis n̄re affecto n̄ra quam solus iesus potest fatiare hic habet p̄prias oues per eterna electionem quas uocat per interna inspirationem: sed nomiatim: q̄a scdm̄ q̄ de uno quoq̄ per meritum mortis sue in seipso disposuit: secundū hoc eis gr̄e donū infundit. Et an̄ cas uadit p̄ exēplare uitam: quia sciunt uocem eius p̄ secretorū iesu intelligentiā. De his proprie dicit: lo. xlii. Et nō p̄t̄ q̄sq̄ cas rape de manu mea. Hic ē ille paup̄ de quo. ii. Re. xi. dixit nathā ad david q̄ ouē emerat quā nutricat: q̄ de p̄e eius edebat: & de calice eius bibebat: & in sinu suo dormiebat quā ip̄ius raptor abduxit: & piū pastorē occidit: cui etiā dux: iudiciū reseruat. Tales oues xp̄s corpe & sanguine suo pascit tāq̄ uiatico ne deficiāt quas & locat in lectulo cordis sui: de quo oibus electis suis fecit ouile. Hos generales effectus xp̄s facit quotidie singulariter fidelibus suis. Redimit eos a carcere cū eos reuocat a peccato. Defendit cū p̄egit a tentatiōis laqueo. Deducit cū p̄mouet in bono. Pascit cum beatificat in celo.

Quia uero ter dictū ē b̄t̄o petro pasce sicut & pius pastor iesus ter pauit: uerbo exēplo & subsidio. Idcirco nota q̄ quilibet pastor debet pascei quolibet istorū mōrū: oues suā. Nā tripl̄r debet pascei uerbo. I. exhortatiōis de p̄nā faciēda: Ecclē. xviii. q̄ miam

habet: docet & erudit q̄ pastor gregem suum. Misericors excipiens doctrinā miserat. onis a p̄mo pastore iesu qui docet p̄fectores alta cōsilia: erudit simplices precepta coia: & modif. cat uerba p̄ audiorū cōuēctia. Sicut enim diues hō hēt diuersi generis gregē quē una proprietate possidet & diuersis cibariis nutrit & replet: sic pastor ecclesiasticus multos hēt regere & docere unus & inaiarus in se ip̄so p̄st̄ens diuersa nutrit pastura cū puulis lacte opus sit: solido cibo gr̄adeus. Et hoc ē gregē erudire: & ut pastor docere. Secundo pascei uerbo cōsolatiōis de assequēda gr̄ia: Exo. xlii. Moy ses pascebat oues ietro. Cūq̄ misisset gregē ad interiora deserti uenit ad mōtē dei oreb. Moy si māductio: pascorū cōsolatio: ductio ouū ad interiora deserti: ex ercatio subditōrū ad cōtēplāda gaudia paradisi: q̄ appellatur desertum propter quinq̄ que sequuntur uidel: cēt.

Amenitatem floze
Loca fecesum
Auium contentum
Viriditatem herbage
Abundantiā fructuum.

Quomō pastor e
debet hēre ad sub
ditos.

Que oia sunt secundū l̄ram in deserto & agro: uel uindario culto & secundū sp̄ualē intelligentiā in pascuo culto: p̄uctio autē ad mōtē dei oreb q̄ interpretat̄ mēsa: refectio ē q̄ debet in futuro in ipsa super excellentissima diuinitatis & hūanitaris natura: & nihilominus in p̄nti sentit̄ p̄hibādo i quadā iocunditate interna. Sic enī pastor materialis nūc umbrosa & secreta ouibus puidet ad refrigerium loca: nūc herbosa & mollia ad recubitū: nūc leuia cātlenola & suauia ad remouēdū fastidiū: dum suauitate fistule gregē q̄si alloquit̄ cātās suauitatis aliqd̄ uel amoris. Tertio uerbo correctiōis de timēda suia. Mich. i. Pasce p̄p̄m tuū i uirga tua: gregē hereditatis tue: q̄a p̄ ptatē ordinariā notorū & i corrigibiles sūt cōpellēdi. Et b̄n̄ dicit pasce i uirga ut i uerbo correctiōis sit t̄p̄mentū ne nimia austeritate exulceret: uel ex nimia leuitate resoluat. Nā si taces: approbare uideris. Si excedis sp̄us indignationis & furoris agitur sub pallio zeli atq̄ seruoris.

In signū huius discrete prudentie Simon institutus pastor a xp̄o cognominatus ē petrus. i. agnosces uel firmitas ut sapia sit i intellectu: firmitas i affectu & effectu: unde & ietro dixit. Moy si de istituendis pastoribus. Elige tibi uiros sapiētes. Exo. xviii. Sed p̄chd̄ lor cōpletū ē uerbu: Et lo. xlii. Ipsi pastores ignorauerūt intelligētiā: & iō nō pascei uerbo. Nā uerbu exhortatiōis cōuersū ē in tactumitatem. Hiere. x. Nō ē qui extendat ultra tētonū meū. Nō ē q̄ erigat pelles: q̄a stulte egerūt pastores & dñm nō exq̄serūt p̄pterea nec itellexerūt: & oīs grex eorū dispersus ē. Ita conḡit dñs. Nō ē qui ecclesiam dei i fide apl̄ificet: i charitate dilaret: quia pastores stulte agūt ex defectu b̄t̄i op̄is: dñs nō inquirūt ex defectu pie intētiōis: nō itellegūt piculū quod iuuat̄ ex defectu optimi lumis. Et grex eorū dispersus:

uel se diuidēdo ab unitate sacramētorū: uel errādo a uia m̄datore uel refiliēdo a s̄pe p̄missorū. Verbu cōsolatiōis i obiugationē: Zach. xi. Sum me tibi: uasa pastoris stulti: quia ecce ego suscitabo i t̄ra pastorē qui derelicta nō uisitabit: & dispersa non ḡret: & contū: nō sanabit: & id quod stat nō nutriet & carnes pinguiū comedet & ungulas ip̄sore dissoluet: uasa pastoris: p̄as i pera: uertū p̄dicatiōis i memoria: canis in fune: zelus cū discretiōe: baculus cū uirga: auctoritas grau s: & correctio medicis: cornu cū fistula: timor diuini examis: & spes ex dulcedie diuine miseratiōis: hec uasa deconis & gr̄e i bono pastore auferūt ab ignorante & stulto. Hic uenit in diebus n̄ris: tales & tales habuimus: nā derelicta nō uisitāt: peccatores ad p̄tētiā nō excitāt dispersa nō querūt: errātes nō reducūt: nō fanāt cōtritos: tētatos nō curāt: id quod stat nō nutriūt: piūctēs cōualescere nō sinūt: carnes pinguiū comedūt. i. quod piguedis est i tēporalibus in dñm suū conuertūt: & ungulas dissoluūt: q̄a corda prius unculis charitatis unita diuidūt: & iō implet illud Gen. xl. Detestāt̄ egyptii oēs pastores ouū: q̄a raro iue niūt aliqui peccatores subditi q̄ mō pro salute aie sue querāt suū c̄pm aut in cōfessiōe uelint adire sacerdotē p̄p̄m: q̄a cōspiciūt in ip̄s: & audiūt nūc uerā sniam pauli. Oēs que sua sūt querūt & cetera.

Verbu correctiōis uersū est i remissionē: & iō p̄ cōsequēs in seditionē: Hier. l. Grex perditus factus ē populus meus: pastores seduxerūt eos: quod fit cū publicos & notorios peccōres nō corripunt sed sustinēt: & p̄ pecuniis excōicatos absoluūt p̄ter ordinē iuris. O aia mea assume tibi lamtū si t̄ritiōe filie p̄p̄i mei: q̄a oculis tuis uidisti pastorē & pastores nō solū nō correctores sed et auaros: quoq̄ oīs amicitia uidet̄ fuisse in malitia. Nā sceleratos & isames hoīes habebāt in sua familia: hos autē p̄ mouebāt i sua ecc̄lia: p̄ios & sc̄os repellēbant cū iniuria lugebāt dari gratis b̄n̄ficia. Nō dabant̄ sc̄a nisi p̄ pecūia. Nō curabāt nisi p̄retela: & q̄ bonus accedebat redibat cū malitia. Hic uero ē iste pastor singulariter dei quo dēn̄ ē supra tāq̄ stulto & adultero debēt uasa pastoralia digne auferri: & sua n̄ fuisse oibus p̄p̄is dem̄fari. Nūc fuisse uir ille cētariū solū: q̄ m̄tos iā hūimus tales & ecēt tolerabile malū & gemēs tacerē. Sed nūqd̄ n̄ iste uerus ē lupus q̄ rapit & dispergit oues: sc̄imata facta nutrit: uō facta sua malitia de nouo p̄ducit: ciuitates turbat & diuidit: regna comouet: & paces impedit: dex̄ deformat: relationē turbat: p̄p̄os captiuat. Symoniā approbat: auariciā p̄dicat: lasciuia exaltat gula puocat: p̄p̄ā & superbiā sup cathedrā locat iracūdia & furorē quasi sibi desp̄olat: miam fugat: pietatē annullat: charitatē firmentat. Et nunqd̄ talibus opibus fidē non etiatur: & sp̄e oēm diuini iudicij & p̄mii quātū ex se ab oibus fidelibus uidet̄ rapere: p̄dicat & multas inumeras alias malitias quibus nec deum timere nec hominē reuereri uiderit: nec futurū iudicium & eternum premium expectare.

Quid ultra facturus est hō peccati filius perdi-
 tiōis q̄ exaltatur & extollit supra omne illud quod
 dī aut colitur deus: ita ut in templo dei sedeat ostē
 dens se tāq̄ sit dñs: destruat & hūc. Sicut illū est de-
 structurus dñs spū oris sui & interficiat illustratiōe
 aduentus sui. Oēs enim pastores qui in malitia cō
 ueniunt pnt dici unus malus pastor & ad omnes
 qui talia faciunt pnt predicta referri. Vidisti quō
 dei populus pascitur & nō pascit̄ uerbo: uide ergo
 quō pasci debet exēplo utiq; triplici. f. Pnie exte-
 rioris. prime Pe.v. Pascite q̄ i uobis est gregem dei
 prudentes non coacte: sed spontaneē secundū deū
 neq; turpis luci gratia: sed uoluntarie. Neq; ut dñan-
 tes in dero: sed forma facti gregis ex animo: ut cū
 apparuerit princeps pastorum percipiatis. immar-
 cessibilem glorie coronam: forma inquit facti gre-
 gis ex animo: quia penitentia in pastore exemplū
 est pnie & mortificationis in grege. Et hoc fieri de-
 bet ex animo. f. propriam emendandi uitam & in-
 formandi plebem subiectam: & si non indigeat p
 leipso: debet tñ propter alios custodire uias duras.

Patientie interioris: Esa.xl. Sicut pastor gregem
 suum pascit: in brachio suo portabit: & in sinu suo
 leuabit: fetas ipse portabit. E patia enim & compas-
 sione interiori pius pastor iesus agnos ualidos ad
 ambulandum per aspera supportat in sinu suo infū
 dendo suauia: fetas oues in humeris patientie sue
 portat dās tempus ad penitentiā: ut quod ceperūt
 per debile ppositū: expectatione roboret & ducat
 ad actū. In hoc docens pius iesus pastores ecclesie
 ut ex interiori patētia & cōpassione ad oues oium
 imbecillitates nouerit supportare. Et secure in oīo
 ne allegent ad ipsū iesum pastore exptum illud.
 Gen. xxiii. Nosti dñe q̄ paruulos hēam & teneros
 & oues & boues fetas mecum: quas si plus in am-
 bulando fecero laborare: morientur una cūcti gre-
 ges. Vigilante & dilectionis: Luce.ii. Pastores
 erant in regiōe eadē uigilātes & custodiētes uigi-
 lias noctis. Vigilantes dicit & custodiētes: ut p ui-
 gilia ferantur in deū & per custodia defēdāt ad po-
 pulum. Sed heu sicut ecclesia cōmutat sapiētes i
 ignaros: sic spūales i carnales. Nā de pastoribus di-
 cit: Esa.l. Oēs i uia suā declauerūt. i. scdm placitū
 sue concupiscētie uiuūt. Nam.

Exemplū pnie degenerat in uoluptatē peculantie
 Zach.x. Sup pastores iratus ē furor meus: & sup
 hyrcos uisitabo: hyrcus est animal peculās & fe-
 tidū: hic ē pastor carnalis p iordinatōnem gulae
 & fetidus p cōcupiscētia luxurie. Sup tales irasci-
 tur furor dñi in pñti: sicut sepe patet in eoz de-
 testabili morte: sed uisitabit i futuro: qñ corpus
 & aiām pimet morte gehēne.

Exemplum patētie degenerat i crudelitātē tyrānie
 Ezech. xxxiiii. h̄ dicit dñs ad pastores. Cū auste-
 ritate imperabatis eis: & seq̄ lateribus & hūeris
 cōpingebatis ifirma pecora donec dispererēt fo-
 ras: & carnibus uris uētilabans. In ipio: isolētia: i
 humeris & lateribus: ostētatio & supbia. In uen-

tilatione cornuū: uolētia exactio: & rapina.
 Exemplum sollicitudis & uigilantie degenerat in
 repiditatē negligētie. Nau.iii. Dormierūt pastores
 tui rex assur. Assur interpretatur factura uigilans ad
 tentandū. i. diabolus qui factura est dei. Cuius pa-
 stores. f. quos sua malitia facit locari in ecclesia non
 uigilāt p curā: sed dormiūt p negligētia: uel sub
 p̄textu studiū suā pcurāt absentia: uel p hauitu ma-
 ions bñficii i cura trahūt. morā: semp tñ uolūt suā
 exfructare prebendā: Zach.xi. O pastor & idolū de
 reliquēs gregē. Et sicut ap̄s dicit. Scimus qm̄ ido-
 lum nihil est: & ipsi in ecclesiis nihil sunt & nihil
 faciunt nec cantant deo: nec seruiunt populo: hi
 ergo non pascūt exēplo. Vide quō dei p̄ps tertio
 debet pasci subsidio: & hoc triplici uidelicet.

Temporali: Hier. vi. Pascet unusq; q̄ qui sub māu
 sua sūt. Nā secundū Greg. Qui terrenā substan-
 tiam plus q̄ oues diligit mentum pastoris p̄dit
 Corporali: lo.x. Bonus pastor aiām suam dat pro
 ouibus suis: quia ingruēte necessitate mors cor-
 poralis sustinenda ē p subditoz salute. Sicut dī
 ctū est supra exēplo bñdī cti iesu & petri.

Spūali: Amos.iii. Quō si eruat pastor duo crura de
 ore leōis: aut extremū auricule: sic eruent filii isrl̄ q̄
 hitant in samaria q̄ interpretat̄ custodia: q̄ pasto-
 res custodientes subditos suos p suffragiū orōnis
 eos eruere pnt a p̄tate demonū. i. Re. xvii. Pasce-
 bat seruus tuus gregē p̄ris sui: & ueniebat urfus &
 leo: & tollebat anetē de medio gregis: & p̄seque-
 bar eos & pcuriebā: eruebāq; de ore eoz & illi cō-
 surgebāt aduersum me: & apprehendebā mentum
 eoz: & suffocabā interficiēbāq; eos. Nā & leonem
 & urfū interfeci ego seruus tuus &c. Sed p̄chdo
 lor: nō pascūt pastores p̄ps m̄ subsidio: quia licet in
 pallegata auctoritate E. l. dī: unusquisq; ad auari-
 tiā declinauit a sumo usq; ad nouissimū loq̄ de pa-
 storibus. Expōat aīr qui uoluerit ubi nihil exoptit:
 nihil relinq̄ ab hac malignitate exēptū a summo
 enī usq; ad nouissimū: ille enī q̄ caput languidū fu-
 it idolū & nō pastor: rapinā: auaritiā: simoniā: i oēs
 status sua mala exēplariēte p̄pagasse uidet̄ usq; ad
 nouissimā plebetulā: q̄ enī spoliāuit eos: a subie-
 ctis rape spolia didicerūt. Sic igit̄ cupidi pascūt
 subsidio corporali: q̄ fures sūt & latrones. Ezech.
 xxxiiii. Lac cōdebat & lās opiebamī quod crassū
 est comedebatis: & gregē meū non pascebatis. Ec-
 ce furtū māifestū paupibus cibū subripe. Ber. Co-
 cedit tibi q̄ si altari seruis de altari uiuas: non ut de
 altario luxuriens: & cōpares tibi frena: & sellas de-
 pictas. Quicq; enī p̄ter necessariū uictū & uestitū
 accepis: facilegiū ē: furtū est: rapina est. Nō cor-
 porali q̄ sūt ociosos: Zac.xi. Pastores occidebāt
 & nō dolebāt: & uenūdabāt eos dicētes. Bñdīctus
 dñs diuites facti sumus. Occidūt ad līram sepe:
 & si nō manu p̄p̄a: tñ aliena: & si nō gladio: tñ lin-
 gua & cōsilio. Occidūt etiā aiās dātes mala cōsilia
 & nō curātes aliqñ surgere de lecto: uel de mēsa: ut
 ministrēt paupibus sacramēta: paḡ curātes de aiā:

multū curātes tēporalia. Nō spūali: quia sunt p-
 ditores: Hier. xlviii. Quis sūctis meis q̄s sustinebit
 me? Quis est iste pastor qui resistat uultui meo? In
 hoc enī u. tui resistit: q̄a eius uolūtātē & p̄cepta n̄
 faciūt. Sed aliter uellet sibi dñs resisti a sacerdoti-
 bus. f. q̄ occurrerēt sibi: sicut moyses resistebat sine
 dñi p salute popl̄i. Isto igit̄ mō pōt exponi uerbū
 p̄missū: ubi despectiue dicit dñs. Et q̄ ē iste pastor
 q̄ resistat uultui meo. q. d. faciat ille me reuocā fē-
 tētiā iracūdie sup subiectū p̄p̄m occurrēdo mihi.
 Cum maleficiis lasciuie
 Cum cōmestationibus gulae
 Cū pōpa superbie Cum cura sue parentele
 Cū fuga ecclesie Cum precipitio lingue.

Quādo mihi det officiū debitum soluere. He-
 cine sunt suffragia quibus de manu mea p̄ps m̄ li-
 berabit. Nōne ergo isti sunt p̄ditores q̄ nō mili-
 tant sed fugiūt de prelio. Stipēdia pugnātiū accipi-
 unt: & emergēte pugna fugiunt: imo quod peius
 est aduersariis ad depopulādū se iungūt. lo. x. Mer-
 cenarius autē & qui non est pastor &c. He autē re-
 prehensiones sunt contra eos solū qui talia agunt
 Nā pastoris officium sanctum est. Est enim popu-
 li reductiū in deū: primo quidē multiplici meta-
 phora q̄ de eis in scriptura scribitur. f.

Architecti	Agricole	Pastoris
Fideiussoris	Medici	Speculatoris
Ducis	Parentis &	Nutricis.

Primo pontificale offm̄ describit̄ sub metapho-
 ra architecti pp̄ eruditionem credibiliū. prime ad
 Cor.iii. ut sapiēs architectus fundamentum posui.
 Quid enī sunt lapides in edificio nisi articuli fidei
 in aīo in quo hitat x̄ps tanq̄ in tēplo suo. Ad eph.
 ii. Superedificati sup fundamētū &c. Et paulo post
 dicit iesum habitare per fidē i cordibus uestris. Ac
 per hoc sicut se habet edificator ad edificandū sic sacer-
 dotes ad p̄p̄m in fidei ueritate fundandū & p̄mo
 uendum. Secūdo sub methaphora agricolē pro-
 pter plantationes uirtutū quas iugare dicūt p do-
 cumentū scripturaz prime. Ad cor.iii. Ego planta-
 ui &c. Si. n. ecclesiasticus p̄ps hortus est & paradi-
 sus plantatus & uirēs per multiformitatē uirtutū
 recte informatos plebiū in doctrina mox dī agrī-
 cultor designatus per hoīem p̄mū quē posuit de-
 us in paradisu ut operaret̄ & custodiret illū. Ter-
 tio sub metaphora pastoris p sollicitudinē ouium
 lo. x. Qui intrat per ostiū in ouile: pastor est ouiu.
 Et de hoc satis est dictū supra. Quarto sub me-
 taphora fideiussoris siue aduocati propter interuē-
 tiōne precū ad deū: & obligationē sui. Ad hebr. v.
 Ois nāq; pontifex ex hoībus assumptus p hoībus
 cōstituit̄ in his que sūt ad deū ut offerat dona & sa-
 crificia pro pccis. Agit enī pontifex eas hominum
 apud deū ut aduocatus & etiā agere debet cām dei
 apud hoīem sue cure cōmissū: prime Re. xx. Custo-
 di uirū istū: q̄ si lapsus fuerit erit aīa tua p aīa illius.
 Ecce q̄ est fideiussor Prouer. vi. Si sponpondens pro
 amico tuo defixisti apud extraneū manum tuam.

Quinto sub metaphora medici propter curatio-
 nē plagaz hostiliū quod insinuat pabola illius q̄ i-
 cidit in latrones: Luce. x. Vbi samaritanus alligauit
 uulnera eius infundens oleū & uinū designās piū
 simū medicū & eius qui tenet locum in medela ut
 tiōz iaco. v. Infirmatur q̄s i uobis &c. Sexto sub
 metaphora speculatoris pp̄ pronunciatōne iminē-
 tiū piculoz: Ezech. iii. Et filii hoīs speculatore de-
 di te domui israhel. De quo cōsequēter adtingit q̄
 discrimina populis annūciare si neglexerit sangui-
 nē aiarum illoz de māu eius requireret. Septimo
 sub metaphora ducis ferētis uexillū ad repulsionē
 hostiū israhel illius nobilis machabei: primi Mach. iii
 qui induit se lorica sicut gygas & p̄tegebat castra
 gladio suo: pest. n. ecclesie que ē terribilis ut castro-
 am acies ordinata Can. vi. Et deputat̄ ad custodi-
 endū lectulū Salomonis quē. lx. fortes ambiūt ex
 fortissimis israhel: oēs tenentes gladios: & ad bella
 doctissimi Can. iii. Octauo sub metaphora pen-
 tis. prime Corin. iii. dicit Apostolus in x̄po iesu: p
 euangelium ego uos genui. Ecce metaphora p̄ris.
 Audi metaphorā m̄ris ad Gal. iii. filioli mei quos
 iterū pturio donec iesus formet̄ in uobis. O q̄ dul-
 cis pastoris debet esse affectus ad subditos. In quo
 rū charitate utriusq; pentis unitur affectus. No-
 no sub metaphora baiule uel nutricis q̄ tentatū ci-
 bū tribuit puulo ipsum portando debilē & mamul-
 lis lactando. prime Cor. iii. Tāq; paruulis in x̄po lac-
 potū uobis dedi non escā. Idē alibi Tanq; si nu-
 trix filiu suū foueat. Ecce hūisti. ix. metaphoras:
 quibus pontifices & pastores aiāz in suis officiis
 comparant̄ has similitudines bonus iesus suo bñ-
 dicto ore describit & sibi conuenire in p̄phis p spi-
 ritū suū an̄ predixit primū in parabolici edificatoris
 qui edificat domū suā supra petrā & se ostendit ar-
 chitectū Petro. d. Sup hāc petram edificabo ecclesi-
 am & cetera.

Est etiā agricola in parabola seminantis
 Est pastor in parabola pastoris
 Est aduocatus dicēte ap̄o aduocātū habemus &c.
 hoc offm̄ ualenter executus est i horto in plix
 oratione quam fecit ad p̄m: lo. xvii.
 Est medicus in parabola uulnerati qui incidit in la-
 trones: medicū se uocat in uocatione: Matth. d.
 Non est inq; opus ualentibus medicus q̄ ap-
 probauit in oībus curis quas fecit.
 Dicit etiā se esse speculatore piūsimū & uigilanti-
 simū iesus ascendens in hierusalē qñ predixit ci-
 uitatis excidiū sup quā sacrilegā pius iesus assū-
 psit lamētū: Luce. xix.
 Ducē se obrulit: cū ait. Si quis uult post me uenir:
 &c. Matth. x. quod & scō mōstrauit: qñ ip̄e dux
 iesus i p̄ma aīe cōmisit cō demōe: qñ Mat. iii.
 ipsū supauit i tētatiōe. Sed q̄ maxie qñ ipsū de-
 bellauit i cruce: & baiulās sibi crucē &c.
 Patrē piūsimū se obtulit i receptiōe filii pdigii re-
 deātis ad p̄m: Luce. xv.
 Tenemā m̄rem se obtulit sub methaphora gallicie:
 m

q̄ cū suis filiis i firmat. Quonēs inquit uolui: & ce. Mat. xxiii. Nutricē se sollicitā oñdit i multiplicati one panū tā. v. orde: q̄. vii. tritici: ubi & discretione inuit nutrimēti. Mat. & Mar. Sed & nutricē iper scrutabilis amoris tūc maxime se oñdit quādo nos suo sanguine cibauit. Vade & tu pastor eius uicarie & fac similiter. Sed multiplicatis ruinis in edificio & artificis debilitata manu. Multiplicatis mal' her bis i agro & multis defectibus cultore lassato. Am bulāribus gregibus p̄ deuia & pastore negligente i cura. Multiplicatis debitis in plebe cōmissa & fi deiuore deficiēte thesauro. Et apostematis uulne ribus infirmis & medico parit' in firmato. Vāris castri scōp̄ i multiplicitate hostiū & speculato ex oculato. Facta strage i plebe fideliū & duce ducto captiuo. Et mortuo p̄re & filius orphanatis p̄ditu te matre & perierit abortum. In nutrice exiccatis mammillis ut non inferat cibum sed sepe uenenū Nouos auditores misit dominus populo suo: mi serationis uiscera super ipsum effundēs dū nouos uirtute ipfos religiosos sanctos quos in omnibus supradictis in primis suis patribus & acie in eius coniuuncta fecit in omnibus premisis uirtutibus tam in se q̄ in populis refulgere. Quod & adhuc p̄ iporū ueraces imitatores nō desit misericorditer operari in populis. Sed desit mal' eccl'ia tuā in sectiua labē q̄ innumerōsa multitudinē tam deri: q̄ pp̄ i in curisti. Nam trāsgressiōnū tuarū mltitudo tantā i tue religionis aere cāuit epidimiā ut sancta religio tibi sana ad tuā medelā misericorditer a pio iesu pastore emissā de celo ex tue cōuersationis con sortio sit infecta. Et quanto purior de sublimi celo descēdit: tanto tue infectionis exaltatio magis eius imtina corruptionis uino penetrauit. Eleua uo cē tuā infirma sponsa in euatū & fletū: q̄ quos a sp̄sōlo iesu efficacissimos recepisti medicos oponet te tenere: de quibus nō hēs medicinā ipos curare i firmos: quoz ē tāto magis dolorosa plaga quāto ad similitudinē x̄p̄onif uire eoz̄ creata fuerat dlicata natura. Iā quali qui i eoz̄ offensis: p̄p̄is: auaritiis & descursibus uanis instituta uidet' eoz̄ malicia de ricoz̄ typo ih̄r̄m q̄ sororē suā samariā idolatrā & ipiā iustificasse dicit p̄ ezechielē pp̄ham. Exurge igit' mī eccl'ia: te ipam cura: & istos r̄forma & ad di lectū iesu piūssimū sp̄sō amorosa & cōtrita emitte suspiria ut te totā collapsā quo ad generalitatē statu um sua infimitissima pietate eleuat dignet'. Reduc ad mentē tuā p̄ores patres uerosq̄ pastores: petrū dico & paulū utrūq̄ loānē & ceteros ap̄os: christi martyres & docto res: q̄ eoz̄ p̄fectio iterit. Et ipsā saltē cōspiciēs a lōge p̄ ipa p̄dita cū lob. ca. xxviii. Sume lamentū & dic. Quis mihi tribuat ut ut sim iuxta mēses p̄stinos sc̄dm dies quibus deus custo diebat me: q̄n̄ splēdebat lucerna eius super caput meū: & ad lumē eius ābulabā in tenebris. Sicut fui i diebus adoleſcētie mee: q̄n̄ secrete deus erat i ta bernaculo meo q̄n̄ erat oipotēs meū: & i circuitu meo p̄ueti mei & ce. Et totū illud capitulū assu-

me lamentū dolorosū p̄ditionis tue p̄fectiōis atiq̄. Et cap̄ m sequēs: xxx. q̄d̄ icipit. Nūc autē deridet me iuniores ip̄re. Et sume in fletū & lachrymas p̄ tua trāsgressiōne: p̄ qua ex deformitate uite & mo rū p̄sidiētū a seclis erroneis iuuenibus & lasciuis multipliciter derideri si forte uideat te sponſus tu uste uident contemptiui & reformet te p̄opter no mē sanctū suū q̄d̄ tuo malo exēplo in gētibus est pollutū. Et reducat te ad pastorem & ep̄m dulcissi mū iesu x̄pm uita & monibus imitādū in tua mul titudie. Sicut & p̄ ip̄m ih̄m bñficiū facit in paucoze uiroz̄ sp̄ualiū paucitate quos nisi tibi dñs q̄si pau ca semina reliquisset q̄si sodoma fuisset iabilata la scua: & gomoze sit em te monstrasset. Sed per eos exhibit sapiētissimus ac benignissimus pastor ie sus uerū & electū semē gratie iterū seminare.

Iesus uigor lassatus. Cap. viii.

Agor iste iesus ciuitates & castella circueis non eū multoz̄ equorum apparatu discut rit: sed nudis pedibus ābulat pedester: nō baculum in uia: non aux̄ uel pecuniam in zona sed lōga itinera fatigās estu: imbre: defectu cibi & hos pici pluries fatigat' qui est uigor & fortitudo uirtu rū ut pote super oia benedictus deus. Iā memo rare aia mea ad lassitudines benedicti iesu cū multa compassione ruminādas i corde: q̄d̄ dictū ē supra de fuga iesu in egyptum & reditu septēnis ip̄ius ab egypto: & quō ueniēs a galilea ad. lo. per lōgū uie sp̄atiū solus uadit pedester & pauper. Sif̄ etiam in oibus itineribus suis diligēt̄ attēde aia mea q̄ nūq̄ legi ip̄m uisum fuisse iumēto: nisi cū ueniens ih̄r̄m: ad formādū regnū glorie p̄ solū sue crucis ut rex recepi uoluit: & hūilitatis magi pp̄ mysteriū & exēplū aīna & pullo medico uie sp̄atio fuit usus

Hec autē est sanctorū sentētia: quā expresse ostē dit euangelista i lra: unde. Crisostomus sup. lo. sup illo uerbo: iesus fatigatus ex itinere: x̄ps igit' i sama ria accedens uitā facile & deliciosa abiciēs: laborio sam sequēs: nō subiugalibus utit': sed ita difficulter incedit: ut ex itinere fanget: erudiens nos ita super fluis alienos esse: ut multa necessaria abscidamus a nobis. Et hoc euangelista ostēdit. d. iesus igit' fati gatus ex itinere. Quod autē nudis pedibus ierit. Ambrosius i libro de fuga seculi dicit iesus discipu los sine calciamentis & sine pecunia misit: ne secū te rena portaret. Ideo hieronymus ad. Eustochium Moyses & iesus naue nudis in terrā pedibus iubēt i cedere: & discipuli sine calciamentoz̄ onere & uin culis pelliū nudi ad predicationē euāgelii destināt & milites uestimētis iesu forte diuisis caligas non habuere quas tollerēt. Nec enim hēre poterat dñs quod phibuerat in seruis. In his oportet christū & apostolos nudis pedibus ābulasse ad lram debere i telligi. Idē quoq̄ ad louinianū de mōachis. Di scipuli toto orbe pegrini nō es in zona: non uirgā i manu: nec caligas hūere in pedibus. Itē in uli ma omē. sup. Mat. Apostoli unica tunica icluti & discalciati circueiūt & omnes supauerūt. Itē idē

ome. xxii. dicit iesus apostolis. Nūquid aliqd̄ de fuit uobis q̄n̄ misit uos nudos & discalciatos? Et eu sebius libro sexto ecclesiastice hystorie in laudē. Ori genis sic ait. Ante oia uero precepta euangelica & uoces saluatoris sumo amore & studio implendas esse censebat. quibus precipitur duas tunicas nō ha bēdas nec calciamentis utēdū: nec de crastino cogitā dum. Et paulo post: deniq̄ & per multos ānos tra ditur absq̄ oī calciamentis nudis incessisse uestigiis.

Ex quibus patet q̄. Orig. sentētia fuit & multo rum doctoz̄ x̄pm sine calciamentis iuisse: & idē apo stolis mādas. Nec obstat q̄ aliqui contra se addu cunt uerū babpt. ste. d. Cuius non sū dignus cor rigiā calciamentis soluere. Considerēt textus & glo se: & aperte uidebit: q̄. lo. ibi uerbis mysticis & pa rabolicis utit'. Cū x̄pm dicit i manu habere uentila brum & securi p̄pter quod sicut p̄pter hoc itelligi uult districtionē futuri examinis. Sic per calciamentū in carnationis mysteriū. Corrigiā: mysteriū ligatu ra: & multa alia s̄ilia: de quibus trāseo. Alias enī modus loquēdi usitatus hoīs respectu alterius se hūiliantis q̄ sit indignus minimū seruitiū sibi faceit quod i corrigia calciamentis oñdit: & q̄ nō intēdit af ferere x̄pm calciatū icedere: patet ex hoc: q̄ sicut pa tet cōsiderati textū: Matth. iii. hoc testimoniū fuit anteq̄ x̄ps ueniret ad baptisimū: & tūc lo. nō cogno scebat eū quantū ad faciē corporis & amictū. Sicut dī: lo. i. Et ita nesciebat utrū nudis pedibus uel cal ciamentis icederet. Et si quis adducat q̄ angelus dixit ad petrū. Calcia te caligas tuas: ac p̄ hoc petrū & alii ap̄i nō fuerūt discalciati. Audiat bedā super hoc passū i originali dicētē p̄ caligū uel caligas ut quidā hēnt grecos habet sandalia: & dicta sūt a cal lo pedū: uel quasi a colligādo. Hoc enī genus cal ciamentoz̄ in euāgelio legit' ap̄is fuisse p̄missum: hec Beda. Cui consonat papias grāmaticus. d. Cali ge uel caligule. i. sandalia dicta sūt a callo pedū: uel quasi colligādo: q̄ ad pedes ligōt. Sic igit' patet q̄ x̄ps nudis pedibus icessit: licet autē multas passiōes hūerit iesus tā ex pueritate impugnantū: q̄ ex ru ditate tā discipuloz̄ q̄ alioz̄ q̄ tardi erāt ad creden dū: & rudes ad itēligēdū & sepe ex grossicie iproui di ad obsequendū & cōpatiendū: secundū tenentū dinē sue cōplexionis & affligentis laboris. Singula riter tñ eius fatigatio exprimit: lo. iiii. ubi ex itinere legit' fatigatus corporat': & ex fatigatione illa alia sp̄ualis pōt intelligi ex labore quē hūit in cōuersio ne samaritane. Virga huius fatigatiōis illud euā geliū transcurramus: ubi singulariter quattuor de m̄tantur uidelicet. Itineratio laboriosa in euāgelii principio. Collatio grōsa in mulieris colloquio Informatio uirtuosa ap̄is ostēsa de sp̄uali cibo Predicatio fructuosa cōuerso samaritanoz̄ poplo. Nam ex ciuitate illa multi cre. siderūt cū samari tana q̄ s̄igt uel generaliter eccl'ia de gentibus: uel sp̄aliter qualibet aīam que. vii. icibus p̄cussa a x̄po in septimo i. i. i. u. relicta hydria mortua ē peccō. Et

licet sex gradibus usq̄ nūc cū aliquali resistētia sep in suo malo deficiēdo in x̄pi bono. p̄cederet: tam i p̄cipio eū q̄si hostē alloquit: ueni ergo sic artificī ose cōtra samaritanā pugnat & ipsā expugnat. Nā p̄mo petit obsequiū Sedo p̄mittit bñficiū Tertio explicat ignotū q̄to aduocat eius uite Quarto appetit secretū Sexto declarat dubiū Septimo manifestat seipsum.

Ecōtra mulier sp̄ualiter itelligēdo de puteo mun dane malitie nolebat delectatōnē haurire hydria cō cupiscētie. Litteralit' autē uoluit haurire aquā de puteo: quā & nō dedit x̄po potētū: sed q̄nē reddi dit sitiet: p̄mo ergo uēit haurire: secūdo noluit da re: sed quasi emulū & hostem iesu appellat uideū. In. iiii. iā in reuerentiā trāsiens uocat dñm. In. iiii. iam liberalē attendēs: donū grē petit. In. v. iā in uerita tē p̄ficiēs dicit iesum. In. vi. iā suā iniquitatē cogno scēs magnificat iesu p̄ pp̄he donū. In. vii. iam ad x̄pm surſū tendēs noiat x̄pm. In. viii. p̄ manifestissi mā bonitatē iesu q̄ lipidissime & clarissime pius ie sus seipsum exprimit. d. Ego sū q̄ loquor tecū: statū mulier i seipsā deficiēs & tota i x̄pm trāsiens i figu ra mūdi cōtēptus s̄iti nō curauit: puteū despexit: hy driā reliq̄t: & tūc facta ē ap̄a i ciuitate ueniēs pru dēt̄ & sagaci x̄pm p̄dicat: & iā eius amore ebna decreuit sua pctā māifestare: ut x̄pi posset gl̄iam p̄ dicare. Vñ Oz̄. dicit. Et fere q̄si quodā ap̄o ad ciues utit' hac muliere adeo eā istāmans p̄ uerba: ut āphora dimissa iret ad ciuitatem relatura cū cōciui bus. Reliq̄t ergo hydriā suā mulier n̄ curās de cor pore atq̄ de uiliori pp̄ utilitatē p̄iū. Inest quoq̄ nra ommissis corporeis & neglectis satagere ad ip̄tē dū aliis de cōmodis acq̄sitis. Et Criso. Sicut ap̄i uocati dimiserūt terra: sic ista dimisit hydriā: & euā gelicū opus fecit: & nō unū tm uocat: sed itegram ciuitatē Aug. in lib. Sed. q. dicit q̄ relicta hydria dis cessit mulier. Nō negligēt̄ pretereūdū hydria. n. amorē huius secl' i s̄igt. i. cupiditatem quā hoies de tenebrosa p̄fūditate cuius imaginē puteus gent: hoc est de tēna cōuersatiōe hauriūt uoluptatem: oportet at ut credens x̄po secl' renūciet. Idē sup lo. picit ergo cupiditatem & pp̄auit ānūciare ue ritatem. Discat q̄ uolūt euāgelizare ut prius hydriā ad puteū p̄iciant: uide igit' q̄ euāgelica pauptas p̄ us ē data mulieribus. Multū ergo contra x̄pm pu gnāt q̄ mulieres a x̄pi pauptate alienāt: ac si x̄ps fue rit iūpiēs: & nescierit hanc stultā eoz̄ p̄uidentiā q̄ mulier ē fragilis. Et iō ut dicit sibi pauptas non cōpetit. Errauit ergo iesus marthā & magdale nā: imo & suā dignissimā m̄sem faciens paupratē euāgelicā obseruare. Nō hūit cōsiliū iesus sapia pa tris. Nec eius successor petrus sp̄ scō plenus cum sapiētibus nris. Nā q̄n̄ cōsiliū patenter dedit iesus dicit i mattheo. xix. Ois q̄ reliquerit domū uel frēs aut sorores aut patrē aut matrē aut uxorē aut filios aut agros pp̄ nomē meū: centuplū accipiet & uitā et̄na possidebit. Nō excipit idē mulieres: nec Act. iiii. cū dī. Quotquot erāt possessores agroz̄ ac do moz̄ &c. Has p̄uiciōes igerō cōtra prudētiam

carne: q̄ tñ nris iundauit t̄pibus: ut p̄fectionē eua-
gelice paup̄tatis: quā b̄ndictus ihs p̄ suū signife-
frāctum i mundo renouauerat in sexu muliebri
ut b̄tissima clara in sc̄o ordine suo sic exsuffla-
uit de medio: sc̄am regulam quā signifer frāctus
ediderat abstuleris eis etiam diu repugnantibus.

Nec mirū si diabolus nūc uolēs destruet p̄fecti-
onē euāgelici fecit eos iciper̄ a m̄iere suā antiquam
uictoriā m̄oras: q̄ & iā i ip̄is carnalibus usus pau-
p̄tatis euāgelice cetus tātū refugit ut iā non possit
aliq̄ triguiratione celari q̄ qui m̄ieres paup̄tate
euāgelica puauerūt eā puibus odiētes parū ul̄ ni-
hil uolētes de usu i suo tñ uolētes falso noie ḡiari

Sed & m̄ieres paup̄culas quas uocat sp̄s d̄ni
ad p̄fctm p̄sequi nō desistūt: timētes confūdi si eis
accidat q̄d dicit̄ p̄hiseis: q̄ publicani & meretrices
p̄cedēt uos in regno dei: un̄ & oēs qui altā paup̄ta-
tē seruare uoluerūt uidēt̄ horere qui i eorū sc̄o ope
eorū trāsgressio p̄p̄o denudat̄. Et ē ista horren-
da malitia p̄p̄ ul̄ nihil p̄fectionis ne perdāt i noie
nō posse i aliis p̄fectionē sustinere: h̄ p̄ malitia hu-
ius t̄p̄is sub qua amare gemo sint dicta Sed nūc
ad samaritane redeamus p̄cessū. Ad h̄ram fatigatus
iesus petiit bibere mulieri. Sed sicut dicit̄. Augusti-
nus sue salutis audis eius fidē magis bibere pop-
tabat. In quo s̄ḡt q̄ t̄poralia petit nos reliq̄re quo
ad p̄fectos: uel largit̄ distribuere quo ad alios: ut p̄
hoc possimus sua sp̄alia cape t̄p̄alium amore sub-
lato. Felix mercatio x̄po dare n̄ra uirtia reliquēdo
& eius uirtutes accipe felicius possidēt̄ celestia p̄ ter-
renis: felicissima x̄pm possidere: p̄ nobis ad hūc fi-
nē cōfluctus iesu samaritana adduxit. Vnde in. ii.
cōfluctu celestiu p̄eminētia apit sup̄ typo aq̄ uiue
q̄ fatiat dū fiet in eo fons aq̄ salientis in uitā eternā
Ille cruciat dū quis plus bibit ex eis sc̄us idropicus
āplius s̄it. De his uer̄ dixit x̄po mulier illa lo-
quēs. Neq̄ inq̄t in quo haurias habes & pureus al-
tus ē hydria hauriēdi cōcupisētia ē: puteus uolupta-
tis uorago: uere paup̄ iesu nō hēs i quo haurias: q̄
nulla ē in te cōcupia nulla auaritia: nulla sup̄bia: has
malas hydrias quas nō hēs monēs nos relinquire:
uere tu melior es at̄iquis p̄tibus qui aquas uite ne-
quiuerūt donare. Attēde q̄ aqua uiua secūdu au-
gustinū ē illa sola q̄ fluit cōsequēt̄ sue ongi unita:
hec donū dei: q̄d nūq̄ est sine sp̄u sancto imo sine
tota trinitate: q̄d nos optat iesus ab ip̄o peti ut do-
net̄ finēti s̄it: un̄. Oq̄. Nā q̄si dogma ē neiem acci-
pe donū d̄ni ex nō querētibus illud iesu enī salua-
torē: iubet p̄f̄ poscere ut det̄ illi p̄s postula a me &
dabo tibi gētes hereditatē tuā &c. Et ip̄e Saluator.
petite & accipietis. Et ideo signant̄ dicit̄ petisses &
dedisse tibi: hec. Ori. unde & subleuata m̄ier aquā
petiit: licet adhuc criminaliter sapiat. Pete tu aia
mea a iesu saluatore tuo aquā uiuā. s. s. ut nō s̄rias
uoluptatis starū & tuā cōcupiam hautit̄ festia. Sed
q̄ carnal̄ m̄ier n̄ capit sp̄alia dona: uiḡ iesus ad-
uocat: q̄ ad itelligibilia subleuat: uiḡ sc̄m. Aug.
uocat̄ intellectū illuātū h̄ ē. n. ur̄ aie: q̄ portio sup̄i-
or significat̄ p̄ uiḡ. Sed hūc uiḡ nō hēt q̄ exēplū

nō nouit. Ip̄e enī est lux uera que & ce. Conuer-
tere tu aia mea cū samaritana: & si forte emasti: q̄ ui-
rū nō hēs: q̄ a x̄po edocta. v. Iesus te adulterātes a-
gnosces: & vi. quē ex eis cōcepisti errore adhuc pe-
torē adulterē: recognoscas ut ad. vii. x̄pm tota mēte
p̄curas. Aliq̄ p̄t dicit̄ q̄ hec mulier hūerat quiq̄
uiros. & tūc uirū nō hūisse: sed adulterō eē cōiūctā
q̄ infācia iualida quasi p̄ uinbus utit̄ quinq̄ sensi-
bus nō ultra cognosces: sed tūc est adultera: quādo
cognosces: intellectū erroneū format ex eis. Aut
etiā p̄t dicit̄ p̄ sinagoga q̄. v. libros moysi uiros
hūit̄ sed falsas traditiōes & adulterinas plātationes
p̄h̄sore recipiēs dedinauit a uiro suo. Vult igit̄ di-
cere iesus m̄ieri q̄ intellectu illuātō audita p̄cipat
& tūc aquā postulatā p̄cipiet. Et sic. Aug. dicit̄
q̄ fortasse ut intelligentibus. Augusti. indicaret. v.
corporis sc̄us. v. uiros noie designari. Primus
carnales m̄isiones q̄ i s̄a pat̄. vi. m̄iōe noiat x̄pm
Sed q̄ futurū expectat adhuc nō p̄ntē agnoscat in
sola. vii. iesu accipit uerū sp̄sū relicta hydria & anū-
ciās x̄pm. Ad h̄ram autē attēde quō mulier audi-
tis malis suis nō turbationē: sed cōuersionē accepit
unde & illū quē uocauit p̄pham: de salubri q̄one
ppulsat. s. d̄oiois loco. O aia mea uide q̄ p̄mū
cōuersionis bonū ē scire q̄d: & quo: & quō oēs
Non certe i mōte reputationis tue
Non i templo sup̄stitionis & fame
Sed i sp̄u feruētis amoris: & i uirtute fidei illustan-
tis hi s̄it ueri adoratores quos q̄nt p̄t: q̄ i sp̄u & ue-
ritate adorāt. In sp̄u & i plena cōformitate uolūta-
tis ad ip̄m. Qui enī ad heret̄ deo: unus sp̄s ē cū eo:
In ueritate illuātō rōnis: ut nō dubites ip̄m s̄ep̄ fa-
cere q̄d melius ē hoc est q̄d iacobus dicit̄ postulet
autē i fide nihil hesitās. Ad h̄ram autē x̄ps m̄ide t̄
q̄oni optime q̄ neq̄ i monte illo ubi samaritana a-
dorabat deū q̄si localē. Nec i hierosolimis ubi ado-
rabat̄ deū iudei i ceremonialibus obseruātis: sed in
sp̄u. i. i fide: q̄ deus ubiq̄ & sp̄s ē & ueritate. i. nu-
da reuelatione cognitionis eorū q̄ i figura ueteris
testamenti s̄it opta. Licet autē supra iudeos & sa-
maritanos ad orōnē m̄ierē eleuare intēdat: p̄fert̄
tñ iudeos samaritanis i cultu ueri dei: q̄ iudei unū
deū p̄legē cognoscebāt. Samaritani uero deū & i-
dola s̄ociabāt. In h̄ ē p̄fert̄ iudeos q̄ salus idē ip̄e
x̄ps saluator ē ex iudeis ortus: uel sc̄m Oq̄ p̄ sa-
maritanos itelligūt̄ heretici male scripturas itelligē-
tes qui nesciētes quid credūt̄ suā fictionē adorant.
Per x̄pm at̄ & suos q̄bus seip̄m asseriat̄ significa-
tur: cognitio ueritatis fidei q̄ ex iudaicis dictis in
l̄ris p̄phetay uenit̄ catholicus. Si autē i sp̄u & ue-
ritate adorare didicens scias q̄ messias i mētē uerit̄
& audies illū clara uoce dicētē. Ego sū q̄ loquor te-
cū. O q̄ bonū fructū fecit x̄pi disputatio. Nā sta-
tim hec m̄ier relicta hydria translata in x̄pm trāfuo-
lat de mōdo. Tertia ps huius euāgelii est in for-
matio uirtuosa: ubi attēde tria q̄ x̄ps fecit
Primo ondit̄ suū inestimabile desideriu
Secundo ondit̄ habitatē ip̄oz
Tertio ondit̄ mercedē predicatorum

Desiderium apte declarat quia discipulis ipsum ro-
gantibus: manducare: manifeste m̄dit. Ego cibum
h̄eo manducare q̄ uos nescitis. Sup̄ quo theophilus
Cōsiderandū ē q̄ cibos ab aliis oblatos d̄ns susci-
pere solebat: nō q̄ alieno ministro idigeret q̄ dat
escā oi carni. Sed ut deserētes meritū cōsequerēt̄ s̄if
q̄ formā tradēs nō erubescere paup̄tate: nec graue
putare ab aliis nutrir̄i. Propriū & necessarium ē
doctoribus alios habere p̄curatores ciboz: ut ipsi
de nullo curātes uerbi m̄strationē p̄curēt̄ sollicitē.
Hec ille. Alias possumus b̄n̄ dicere q̄ sc̄m hūa-
nitate nature idigebat: & tātō plus nobis: quanto
delicatōr & pauperior erat. Nō est ergo mix̄ sc̄m
Aug. h̄ mulier nō itelligebat aquā: quia ecce disci-
puli nō itelligūt̄ escā. Sed qui biberat mulierē appe-
tebat comedere multitudinē. O inestimabilis di-
lectio n̄re salutis flagrās i corde iesu. Nā lassatus ex
itinere est uerūte ieiunus & sitibundus iā hora sex-
ta sitiēs fortit̄ nō uidēt̄ bibisse: nisi mulieris fidem
& quasi ex eius cōuersionē refrigeratus i aio sitis sui
corporis nō curauit agustias. Sed ex nūc rogātibus
discipulis ex cōpassione discreta ad maḡm lassatū
m̄dit se desiderare p̄ cibo cōuersionē p̄p̄oz quos
mulier trahebat ad ipsū. Meus inq̄t̄ cibus ē: ut faciā
uolūtatē eius q̄ me m̄sit. Vñ Oq̄. idoneus cibus
filio dei cū actor p̄ne ḡne uoluntatis ut perficiat̄
opus eius: hoc uelle i se metipso p̄stās q̄ erat in
p̄re. Solus aut̄ filius perfecti opis p̄ne uolūtatē ē
capax. Ceteri uero sc̄i nihil p̄ter dinā pagūt̄ uolū-
tatē q̄ dixit. Meus cibus est &c. Proprius. n. eius
cibus efficit̄ ut p̄ficiat̄ opus eius: ut si opus eius ē
rōnalis creatura quā trāsgressio fecit̄ ip̄fecta: h̄c p̄-
fecit̄ filius dei cū ad eā uerbū caro sc̄m accessit. Nā
naturā itegrā & perfectā oi carentem uitio assūpsit
i qua & oēs electos p̄fecit. Insuper ēt si opus dei
d̄r̄ ip̄letio uolūtatē suē: ip̄e solus ex grā p̄p̄a & si-
ne defectu perficere potuit. In quo solo nos omēs
p̄fisse dei uolūtatē dicimur: q̄ eius superplena
perfectio n̄ras excusat̄ p̄fectiones: q̄d ergo i nobis
ip̄is cū multis ip̄fectōibus ichoat̄ & sit i ip̄so per-
fecto iesu: plena p̄fectōe p̄ficiat̄. Hic ergo s̄it si-
bi cibus continuus quoad uixit i natura passibilis
carnis: ut cū inestimabili chantatis excessu: dolēdo:
applicādo: diligēdo seruiēdo p̄ nobis deitati i dei
p̄fectōe n̄ras ip̄fectōes excludēs: nos ipsos i seip̄o
redderet̄ plene p̄fectos: sc̄m m̄surā status uniu-
cuiusq̄ m̄bri. Sicut requirit̄ dispō sue locatiōis in
corpore mystico: quā sibi in seip̄o benignissimus
iesus largitor distribuit. Quid ergo iesu fameli-
co de n̄ra salute p̄p̄a opera rep̄ntat̄ perfecta x̄pi nau-
scā puocans cuius cibus est ut ip̄fecta perficiat̄.

Quod uero dicit̄ sc̄m eius doctrinā in oibus
b̄n̄factis: serui inutiles sumus: & quātō plus proce-
dūt̄ in uirtutē opere: tātō magis ex se uidēt̄ opera
illa uastare & sic s̄ep̄ benigno iesu i oibus se accu-
sāt̄ deficere. Hi aut̄ suauissimus cibus iesu quos
sibi incorporare desiderat: & quoz opera ip̄fecta p̄-
ficiat̄ i seip̄o. P̄t̄ ēt dicit̄ q̄ opus dei fuit lex uetus q̄
perfecit̄ ip̄l̄do: & eā cessare faciēs oibus q̄ i eis erat

perfectis a corporali cultu ipsā sp̄ualē reduxit. No-
ta q̄ gradatū dixit. Meus cibus ē &c. Postea subiu-
xit: ut perfectā opus eius: quia p̄ncipalis x̄pi perfe-
ctio & intētio fuit seruare dei uolūtatē & uiuere in
altissima operatiōe uirtutū. Ex hoc cōsecuti ē itēde-
bat opus dei perficere redimēdo genus hūanum.

Opus aut̄ dei per excellētā ē mia eius qua nos
errabundos s̄duxit. ps. Et mia eius oia opera eius: &
ga hoc ē per fidē x̄pi iesu: iō lo. vi. dicit. Opus dei ē
ut credatis i eū q̄ m̄sit ille. Ondit̄ aut̄ h̄ hūiliatō
nē p̄p̄oz ad cōuersionē sub metaphora albescētis
messis. Et quia l̄ralis messis quattuor distabat mē-
sibus: de sp̄uali se loqui innotuit. d. leuate oculos ue-
stros & uidete regiōes q̄ albe sunt ad messē. In
quo deuotionē aduermētū exp̄ssit. Sicut. n. messis
q̄n̄ icipit albere: maturationē ondit̄ & p̄pe est ut re-
cōdat̄ in horreo. Sic & accessus deuotōz p̄p̄oz
ad dei uerbū audiendū signū est desiderii cōuersionis
ad deū. Sed heu quia p̄ defectu uerōz p̄dica-
toz uenificat̄ q̄d d̄r̄ i luca. Messis quidē multa: opa-
rii aut̄ pauci: q̄ multa ē deuotio p̄p̄i: & pauci sunt
p̄dicatores ueri: quia q̄d dicit̄ uerbo ondit̄ exēplo
Cuius deuotiōis signū ē: q̄ p̄pter mala exēpla que
uidēt̄ adhuc nō desinūt̄ accedere ad audiendū dei
uerbū. Et licet uideant eos sepe loquaces & uanos
& i uita deformes: tñ deuoti p̄p̄i recordat̄ s̄n̄e sal-
uatoris q̄ ait. Oia que dixerint uobis &c. & uerbis
sc̄is reficiūt̄ & mala p̄dicatoz opa nō sequūt̄. O
quot s̄it uerbosi. Nā totus m̄dius plenus ē uerbis
& quasi ad hoc solū studere uidēt̄ religiosi istius tē-
poris ut discant̄ loq̄ nō facere: p̄pter q̄d figurant̄
p̄ arborē illā cui d̄ns maledixit: q̄ nō hēbat fructū
opez: quē iesus esuriebat i ea sed tñ folia uerbōz
Ex cuius maledictōe subsecutū ē q̄ & folia aruerūt

Prochdolor iā uidemus ip̄letū: q̄ q̄ deberent ef-
se exemplū alioz: sicut carent factis ita deficiūt̄ uer-
bis: & circuentes p̄ domos & plateas loquentes ex
hitu interno loquūt̄ de mūdo de guemis: de p̄ti-
bus de nouis de truphis de inutilibus & uanis.

Propter q̄d tūc & i sermonibus uerba ip̄oz s̄it
insipida & arida: & q̄d peius ē tales p̄dicatores lo-
quaces: p̄dicatores ueros persequūt̄ & ueraces. Et
hoc faciūt̄ tā ex malitia qua obstiati odiūt̄ bonū q̄
ex erubescētia quia p̄ aptā uirtutē taliū suū uidēt̄ur
denudare defectū. Quātū enim d̄r̄ stipula a sagit-
ta electa: tātū differre cognoscantur a p̄p̄is istoz:
& illoz p̄dicatiū uerba. Nā hoz uerba corda pene-
trāt: illoz uero aerē uerberāt: hoz appetitū sariant:
illoz nauelā puocat. Quod b̄n̄ s̄ḡt uana uenatio
ip̄ius elau q̄ mane discuntēs cū arcu & pharetra ue-
nationē accepit que b̄ndictionē p̄tis n̄ meruit: quā
m̄ior frat̄ eius subripuit. Attēde lector: & p̄ ea q̄
uides & palpas figurā exponas. Sed redeamus ad
textū: leuate ait iesus oculos uros & uidete. q. d. So-
lu illi q̄ oculos mēt̄s leuat̄ debite uerba mea pōde-
rant: & illi soli messē albescere p̄p̄o cū cognoscūt̄
& p̄dicatiōis fructū in horreū celeste recōdūt̄. Ta-
les oparios desiderabat iesus & nos desiderare do-
cebat. d. Rogate ergo d̄nm messis &c. Vñ Augu.

sup. lo. In opus iesu seruebat: & oparios mittere dis-
 pocbat. Circa tñu. s. circa pdicator: pmiu: attēde q
 xps pdicator pmiu ondit pscif dicit: eē mercedē
 etnā nō tpralē cū dicit. Mercedē accipit & cgregat
 fructū i uitā etnā. Et p hū distiguit uanos pdicatores
 a ueris: & addit ut qui semiat siml gaudet & q me-
 tit. Quia pphie seminātes xpi ad uentū in pphis q
 gaudēt cū apl s in chnsto iesu receperūt pmissā.
 Vt enī. d. Aug. dispari tpris labores hūerūt: mer-
 cedē accepturi siml uitā etnā: unde Inuidia pcul
 ē a scis: qz metēs & seminās siml gaudēt: cōtra con-
 suetudinē tpris euerūs i quo ml tū dolet seminās
 si metat ab alio. Et qz hoc sepe contingit iō addit
 & ad aptat xps cōe puerbiū: qz alius ē qui seminat
 & alius ē q metit: qz alius fuit status pñarcharū: Ali-
 us apl oꝝ: licet idē sit pmiu: pp qd dicit. Ego mit-
 to uos metere qd uos nō laborastis. Quia pfectio
 quā mēserūt apl i de obseruatiōe euangelice uite
 fuit pñarchis & pphis pdicta: tñ tpraliū & martyri
 onera sūt eis ipolita: i quibus laborauerūt portan-
 tes pōdus diei & estus: Aquoꝝ laboribus tāq ma-
 tura messis uita apl ca fuit exēpta: ut merito dicat:
 Alii laborauerūt & uos & ce. qz status pfectionis &
 ad uctus iesu: cū multo labore qsi p quedā semina
 occultata fuit i illis i quibus darā cognitionē & p
 fectiōis sequelā sūt apl i introducti. Vnde dicit.
 Criso. Ego misi uos metere qd uos nō laborastis
 .q. d. ubi minor labor ē ibi maior delcātio. Ad hoc
 uos referuau i & qd labriosius ē hoc fuit pphetarū
 .s. mittere semina. Vbi nota quāta ē cōnexio sta-
 tū corporis mystici: qz sepe pmius status respectu
 sequētis se hēt p modū semis: & sequēs ad modū
 messis: ut se inuicē reuerat & diligāt & iquolibet
 sit progaria sue uirtutis: unde & pmius status se hēt
 ad modū radicis: scdus ad modū fructus ul isertio-
 nis. Et attēde & uide: qz sicut messis pcedit i sua
 uitate & fructu: seminato uero i labore & sollicitu-
 dine pro fructu: Sic postiores status supsūt dario-
 res i cognitiōe: & suauiores i fructiōe: & iō leuio-
 res i obseruatiōe: pp supabūdās adiutorū grē: un-
 cū minor labore altitudinē uirtutū obseruat: pōres
 uero sūt intēdētā desidē laboris & conatus ad sta-
 tus sequētes: sicut impfectio ad pfectiōnē tēdit. Et
 iō sicut dicit. Aug. apl i fuerūt mēssores respectu p
 phar: sed seiarores respectu statū sequētū. Licet
 autē pp cōnexione sui ad xpi psonā apl i oēm pfe-
 ctione in xpi iesu pfecta imitatioe mēssuerit: qz tñ
 usqz in finē tēpōꝝ hāc i eccliam nō trāsfundūt: ut
 patet p tpralia q possidet. Ideo status apl oꝝ quātū
 ad h & rotus decursus ecclie se hēt i rōne leis & la-
 bore seandi & anxie sollicitudinis pseruādo: quod
 orit rēpectu illius desidērabilis messis q dabit uinis
 pfectus i inuatiōe ecclie cōtēplatiue exsufflatis de
 medio curis carnis & sollicitudinibus distractiuis:
 de quo statu desidērabili ip libus locis dictū est su-
 pra. Pro quarto itroducēdo estimo qz signū si-
 gnoꝝ stigmatū xpi iesu fuit datū frāscō a cuius si-
 gnato ml tū declarūt filii aliē: pp qd usqz ach h
 stardata pfcō nōdū itroducta de pxio i electis semi-

nibus paupibus & despectis: qui metēt pfectionē
 pmissā: & cā in postē se iabūt quibus repetēt oia
 clarificato mō q ab ipo iesu: apl is dicebat. Isti er-
 go metēt labores quos ecclā seminauit i sanguine
 martyri: i studiis doctoz: inpenitētū anachoritaz
 In sollicitudinibus factoz pōntificū: & i tota labori
 oia ppagie pteritoꝝ tēpōꝝ. Que oia in alta pfecti
 one: recipiēt p supabūdāiā. s. f. que iesu i eos diffū-
 det eos trāsfōmās in amaritudinē sue passionis: &
 in altas cōtēplones & uolatus seraphicos i gloria
 sue deitatis. Quod ondit frāscō cōsignatio passio-
 nalis p alari iesu i seraphi spē appente: Et qz spūs
 factus mētē plene illuāt in cognitiōe dei & sui: qñ
 hūde dat. Idcirco hi singl r progatiua hūilitatis ful-
 gebūt: unde & si pōres scāci maiora picipiāt: seipos
 tñ plenissima reuerētia illis subiiciēt eoz laboribus
 sed q maxie xpi & apl oꝝ attribuēt qz tāta suauita-
 tē sps metuūt. Propter qz hi singl r scdm expolit
 onē beati frāscō sūt illi minimi quos uice sui iudex
 iesu fidelibus exāindis ondit i qbus pietatis opa
 ab eis recepisse se dicit quos p hūilitatis progatiua
 & plena resilitio i nihilū creature: non paruos: sed
 mimos appellat. Cuius formā frāscō sequēs frēs
 suos appellauit maiores. Oū quāta suauitate audi-
 rē q obseruatores euāgelii mimi fratel ucl i noia
 rēt a mūdo. Et sicut descedūt noiē: sic se sepelirēt
 i hūilitate qz hec uirtus est illa q altitudinem metit
 diuie maiestatis. Ad hōꝝ at itellcū neqz altitu-
 do supbie: nec itellcūs eoz q i trā statuerūt ocos
 declinare: sed quos leuat hūilitas p nihilū sui ad co-
 gnitiōnē dei: & hi albescere regioēs p odorē ad ue-
 niētis status pdicti cōspiciūt & seipos pant p insuli-
 onē. s. f. tota r anihilare per lmitationē iesu. No-
 ta ergo qz status cōuersionis ecclie d gētibus i apo-
 stolis & pmiis cōueris messis ē respectu ueteris te-
 stamētū & seiarū respectu futuri status pfecte obser-
 uatiē euāgelii in ecclā reformata & cōuertiōe utriusq
 qz ppli. Messis ē respectu pteriti decursus ecclie iustici
 & seiarū respectu glorie padixi i cōsumatiōe scēi.
 Messis ē respectu oīū statū pdictoz: sed maxie re-
 spectu tertii qz ad eius cōtēplationē plenius appin-
 quat. Ad hec autē ē intelligēdū: qz sicut apl is da-
 ta ē noua eleuatio itellcūs respectu ueteris testamē-
 ti. Sic & nūc uiris apl is dāda ē spūalis illustratio
 cōcordie utriusqz. Ad qd itelligēdū nota quō il-
 lustrationē noui testamētī respēctū ueteris. Or. de-
 scribit sup hūc locū. d. leuate oculos uestros. In pl i
 bus locis scripture hoc legit iubēte nobis uerbo di-
 uino extollere ac subleuare cōsideratiōes & cogita-
 tiōes deorsū cōsitas nec ualētes erigi nisi eleuante
 illos iesu. Nemo enī i passionibus cōsistēs & uiuēs
 corporalr hūc ppositū seruat mādarū. Quā pp q
 tal ē nō uidebit regiones si albescūt ad messē: cū
 adest uerbū dei illustrās singlas regioēs scripture
 scēdas i eius aduētū. Et ei oia sensibilia sūt quali
 regiones albe pate ad messē psto exnibus & leuati
 bus ocos rōne q de qualibet ē: ut quibus fulgor
 ē recipiat pfulse uerbū ueritatis. Quia aut metit pre-
 dicās messes duplex hēt metēdo emolumētū unū

qdē dū accipit pmiū: un dicit q metit mercedē ac-
 cipit. Alterū qd seq. Cōgregat fructū i uitā etnā
 Bonū hitū quēda denotat itellectus: q ē fructus ex
 ipā speculationē pueniēs. Arbitror aut q in quali-
 bet doctria seminār q pncipia excogitāt: q suscipiē-
 tes alii ac ptractātes si qd noui poterūt expmēt cō-
 iugētes fructū iuētioniē sue gratia postens cā me-
 tēdo: quasi maturos fructus aggregēt. Quanto
 aut hoc magis i arte artū expedit cōtemplari. Si
 qdē seminātes sūt moyses & pphie pñetes aduē-
 tū xpi. Metētes at it apl i q xpm susceperūt. Semē
 at erat tota rō scdm reuelationē mysteri i tpris pbi-
 tis obfuscati silētio. Regiones at. i. legales ac pphice
 scripture nōdū albuerāt his q aduētus uerbi neqz
 extiterūt capaces. Quod at sil serēs & metēs gau-
 deat: erit cū puatio meroris & agustie i futō sit se-
 culo: dū tñ iesu trāsfiguret i glia sil cū messoribz
 Petro Iacobo & Ioāne Moysē & Helya. Satores pñ
 gaudēt i uidēdo filii dei glām. Attēde tñ si hoc
 qd dico alius & alius itelligēt pōt pp aliā & aliā ut
 te cōuertiōnē i qua hoies iustificati sūt ut liceat di-
 cere. Aliū qdē legiscultorē: aliū uero euāgelii & tñ
 exultat sil dū idē finis ab ūo deo p unū xpm i uno
 spū scō reponit. Ad labores at pphaz & moysi
 uenerūt apl i instrute dño iesu metēs ac in honore
 colligētes aie sue itellm i scripturis illoꝝ recondi-
 tū: & sep q debite capiūt disciplinā pōꝝ labores ad
 maiore euidētā trahūt n tātū laborates sūt qz q
 scia cōsiderunt: hec Oz. Ecce p Oz. uide quō
 illustratio apl oꝝ fuit ad uidēdū xpi fidē & icarna-
 tionē ipsius i lre ueteris testi decursu: & eis: messes
 albescere fuit. Hec i scripturis dare itellexerūt mete-
 re fuit credere fide p dilectionē opāte: & seiare fuit
 hoc aliis pdicare. Dicit at q seiatores & mēssores si
 mul gauū sūt i glia reformati. Per oia sil itelli-
 ge i tpris istis scdm q huic statū cōgnit. Nā si
 cut tūc mūdo misericordiē fuit data filii dei pōā i
 carne: illa cuius fide se ianda fuit ecclā cuius seiatōis
 fuerat mā i pphis xeta: q tñ iudēs cecis fuit clausa
 Sic nūc dāda ē & i pte data ē pfectiōis xpi imitato-
 ria uita scdm q a xpo pure apl is fuit tradita: q qdē
 ab eis pure seruata nō fuit plene ad hec tpa i ecclā
 ppagata. Frāscō ergo & eius legitia ples: &
 alii huius mūdi plēi cōtēptores nūc r tētūt dat qd
 usqz nūc i pōis singularibz qz ad ml tas pfcōnes
 eoz ē ppagatū occulte: & i utriusqz pagia testi re-
 giōes albescūt ad messē uel q nūc itelligūt huius
 plene remuneratiōis & pfcōis tēpus ul restare: sil at
 gaudēt & q metēt: & q seiant. Quia pfectō apl i
 ca i his nouis apl is renouata facit apl os petrū &
 paulū: & ioānē & cetos gaudere i his nouis imita-
 tōibus suis tāq i legitia ple: & tāq i his q metūt uī-
 re pfectionē: de seibus fides ab eis pdicate q quidē
 ondit familiarissime appitiōes scē hōꝝ pauperum
 pñarche frāscō & eius cō militōi & sectatōni pci-
 puo scō frī egidio uiro p oibus nri tpris i cōtēplati-
 one extatico. Cui āno quo brūs p ex hoc mūdo
 trāsiuit: iesu xps & scissima mī eius & apl oꝝ cetuf
 i medio eoz frāscō a uigilia natitatis dñi usqz ad

festū scē appitiōis quasi quotidie appuisse dñr & ei
 talia reuelasse q nris dcis fidē plena dare uidentur.
 Vt p hoc ondat q hi sacri mēssores euāgelici statū
 cū pmiis seiatōribz apl is sūme cōcordi gaudēt leti-
 tia quos & imitat: & formi nūc uita. Sed de nra cōuerti-
 ad fatigationē iesu q nro amore ebrius de nra cōuerti-
 one delcāt & recreat. Et sicut uidisti q samaritanā
 cū ml ta pietate ē uenatus ut caper: sic & sepe econ-
 tra aliqb obdurescere uidet: ut p sollicitū studiū ca-
 piat ab eis & qrat auidius dū seclōgare ur. Hoc
 tñ sciat aia qz qz sit illa q nulla qrit iesu: nisi p in-
 fionē grē sue pmo sit a xpo ipā qñta. Sed qz infudit
 amorē i tñmū & itnū accedit desidētiū sepe distat
 dare appetitū: qd i chananea: Matth. xv. apte mra-
 uuit: ubi quasi sicut samaritana ipm fatigauerat disse-
 tēdo cōuertiōnē. Sic qñ iesu chananea fatigat disse-
 tēdo exauditiōnē. Et ē status quē chananea rep-
 sērat sublimis menti & cruciatus q maxī dū dilectū
 nū destituit subseq: nec ualeat cōseq. Sed hec dilcā di-
 latio si pseuerauerit qñs spōā ad abūdātē ipius co-
 piā rumiat: xps de hac chananea quattuor euāgelii
 ca demiat. Magnitudinē affe-
 Magnitudinē affectiōis Etiois demonstrat
 Dilatiōe exauditiōis ma. s. sollicita i secu-
 Celitudine cōmēdatiōis tio: fortis exclama-
 Plenitudinē satisfactiōis. tio & cōpassiua pe-
 titō. Nā sic Mar. dicit. In domū ad iesū accessit: ihs
 ei uerbū n mdit: sed qñ fugiēs de domo exiit: hec i
 secuta illū de sinibus illis egressa fuit p quā sigt aia
 quo ad pñs q pccm & pccī circūstātiā dimisit: & tñ
 dei pmissiōe a diabolo ml tis tētatiōibz & tribulati-
 nibus molestā: ex qbus i dei amore excrecōs for-
 tius clamat. Sed attēde qz si hec aia esset plena re-
 umate calamitatis: uel hret os clausū negligētia re-
 piditatis: ul deficeret i uirtute amoris damā omi-
 teret: qz nō possēt. Hec. n. iiii. clamorē corporalē ipe
 diūt. Reuma: oris clausio: & uirtutis defectō: q qdē
 seruēs amor ab aia qñtūqz tēta excludit. Pro-
 p qd cōpatiētēs apl i p ea assumūt dñtes: dimite
 illā & c. Aie. n. p xpo pugnāti celestis militie adest
 pñciū. Sed uide q cōpassiue suā necessitatē allegat.
 Filia mea male a demōio uexat: hec ē uolūtas filia
 tōnis quā allegat male uexari qñ tētat tētatiōe ho-
 stili: ac p cōsequēs dī amatus fugere: & hostis adeē
 qd aia nūc sustinēs nō cessat clamare. Seqt scdm
 .s. exauditiōis dilatio: nā nō mdit ei uerbū. O qz du-
 rū ē aie i tētatiōe afflicte clamare & n exaudiri? Tūc
 enī aia quasi i medio fluctuū tota cōfrigit: & quasi
 se desictā a dilecto arbitrat. Sed uide obdurescēt ie-
 su Allegat apl i p ea qbz mdit multū dure. Non sū
 iqt missus nisi ad oues q pierūt domus isrl. O qz
 durus ē hic sermo qñ i amaritudie tēpstatas uidet
 iesu mēdere aie tribulate nō succurrēdo: quasi n sit
 de ouibus isrl. i. de numero elcōꝝ. Sed ad lram uo-
 luit xps dicere q pncipalr erat missus ad iudeos &
 nō ad gēntes. Sed tu aia tribulata nō discedis a cha-
 nane exēplo. Nā & ipsa fortius se igessit: & quasi
 pcurrens ad pedes iesu pstermit. d. dñe adiuua me.
 Sed multū obdurat iesu qz ml multiplicata pce: mul-
 m iiii

tiplicatur: negatio sed probatur hic sponsa uirum sustineat uilificari & iniurari a sponso quod super omnia amarum est. Sed sicut pbata fuit i clamore feruens: i sequela diligens: in negatioe sustinens. Sic iu uia recepta humilis & patiens coprobat. Na h xps uocat iudeos filios: hac & sui filios canes appellat.

O q sepe xps talē misionē aie tribulatē seiat facerē ut eā tantū i manibus hostiū sinat incidere: & tāta sui obduratione ondat: q q aie uidet q a spōso au diat q ē pessima oim creaturaz. O si uerbū de ore dñi sciat rape more chananee totū ut aprū fontē fa cit: effluere iestū q sic ondit thesauros grē oblesse: etiā inquit dñe canis sū. O aia mea dicas & tu ie su. Canis sū & imūda: & a te digna excludi: nec p̄su mo petere magnitudinē panis itegri: qz cōtēta sū tuis minutis sagiari: da mihi nūc tue hūilitatis isir ma cogitare: qz non peto p̄suptuose tue deitatis ar chana penetrare: uolo sub mēsa dñoz edere i terra uilitatis mee: qz oibus electis uolo me supponere: nec ip̄is me i aliquo cōpare. Vidisti fidē pbatam uiuā uerā & firmā. Audisti spōsū obdurecere: sed nideas qz p̄cedit de caritate qd ondit cōmēdatio. O inquit m̄ ier grōsa cōnubio: fecūda utero: sedu la m̄isterio cōfidēs de amato: magna ē fides tua: qz qd i mea hūilitate ē m̄imū: credis sufficere ad tue salutis remediū: Magna ē fides tua qz in obduratio ne spōsi credis p̄mptitudinē tuā & medicinā reme dii opportuni. Si hūeritis fidē ait xps q̄rū granū si n̄apis. i. in me qui exterius sū hūilis despectus & p uis: Interius tñ deitatis uirtute magnus: dicentis hu ic mōti mihi. s. q sū mōs factus de lapide sine mā bus absceso. Trāsi hic & trāsi: de aduersitate ad p sp̄itate: de tribulatioe ad cōsolatioem te trāsi faciet. O plenū gaudium: quietatio desiderii: & plena possessio spōsi: hēas igit p̄ reglā: qz tētationes ele ctorum sunt maxime promotiones & purgatio nes eorum & hūiliatio tribulōnis ē ad uerā hūilita tē uiatū. Na nisi fallor supius distinxī dñam hūili tatis & hūiliatiōnis. Optimū uero signū uicitatis spōsi ē p̄fūda hūiliatio quā cōcoitat hūilitas. Et i eadē aia sepe xps in se i septatiōem samantane on dit qua aia eū fatigat eius inspiratiōibus nolēs acq escere: & obduratiōem chananee que uidet sequere se fugere. Sed si fatigatiōnes corporales spōsi sui ie su aia uoluerit colligere: & cū affectu rūinare: patiet portabit si eam p̄mittit spōsus affligi: imo ipe met uidet eā tētationibus & tribulatiōibus fatigare.

Iesus pro nobis indigens cap. ix.

Inter ceteras uirtutes quas dei filius iesus ex alto deitatis secreto attulit mūdo: ē alti ssime paupertatis amorē: & ip̄ius paupertatis obseruatiā i se & i sua m̄re scissima qd quidē factō ondit: uerbo p̄dixit: & discip̄is maxie apl̄is obser uandā liūxit. Et qz quasi totū p̄ntis t̄p̄is malū pp falsificatiōem paupertatis iesu & sue dulcissime m̄tis mūdo euenit. Id circo hoc capitulū plixius extēdē tes pp dulcedinē maxie paupertatis & necessitatem clarificadi eius despōsatiōē a xpo. xviii. ptibus po test distigui. In quarū p̄ma ondit quō iesus xps &

eius p̄fissima m̄r hac tāq̄ suā p̄rogatiuā p̄p̄a serua uerūt: siml cū hoc declarātes q̄ est illa paupertas q̄ p̄ se dicit euāgelica. In secūda ondit q̄ iesus eā i po sūt apl̄is sub p̄cepto. In tertia excluditur fallā uis opulētī ab euāgelica paupertate. In q̄ta iterū hec pau ptas auctoritatibus approbat. Postea fecūt. xii. instātie cōtra eā: & ip̄az solones: q̄ siml cū f̄dictis faciūt p̄tes. xvi. p̄mus. xvii. eius duodena p̄rogatiā m̄fat. xviii. p̄ p̄el silitudies & auctoritates paup̄ta tis gl̄ia cōmēdat ad anūciādū māfuetū. Circa p̄ mū scial qz xpm paupertatē p̄dicaturē & obseruaturē sigl̄anter p̄dixere p̄p̄he: unde Isaias. lxi. sup me: qz unxerit me: misit me. Et qz p̄fectio xpi sigl̄ant ad paupes deberet trāstūdi qd Esa. xxix. dicit. Paupes hoies i scō istl̄ exultabūt. Et dauid i eius p̄sona & i laboribus a iuētute mea paup̄ sū ego. ps. lxxvii. Et ps. lxxi. Qui totus ē de xpo. Deus iudiciū tuū regi da: sigl̄anter ondit qz p̄ paup̄ibus xps uenit. Et qz hec uirtus sigl̄anter esset p̄dicada in suo aduentu ipe ihs ondit cū loāni post ml̄ta miraculoz signa: p̄cipuū sui ad uētū signū intulit. d. paup̄es euāgelī zāt: hoc dicebat iō pp qd p̄dicare uenerat. Na qz re gnū celoz p̄dicare uenerat rōnabilit̄ uoluit terena cōtēnere: pp qd & apl̄us dicit. ii. Cor. viii. Sicut gra tiā dñi n̄ i iesu xpi: qm cū diues eēt pp nos egeus fcūs ē. Xps ergo fūdāmētū rel̄ omis xp̄iane pau p̄ in se eē uoluit: hic on̄s qz fides qz p̄ dilectiōem op at: quāto plus crescit: tāto plus sepat a terrenis. Cu piditas at oim maloz ē radix: quā quidā appetētēf errauer̄ a fide. Thy. vi. Ex hac qzpe radice cū āne xa supbia: uniuersa mala origie: fomētū & incremē tū suscipiūt: pp qd cuitatis babilonice fūdāmētū eē ab angelo phibet. Et ideo benedictus iesus qui in hoc apparuit ut dissoluat opera diaboli oppo sitū cupiditatis paupertatem altissimā perfectionis instituit fundamentum: unde super. Mat. Ecce nos reliquimus omnia & ce. dicit. Bernardus. Optime & non ad insipientiam tibi: nam & mundus trāit & cōcupiscētia eius: & re quere hoc magis expedit q̄ relinqui ab eo. Et qz cupiditatis uicū radicitur in nō ordinato affectu mētis: occasione uero & fo mētū sumit a rebus extra possessis: gēma hec oim maloz apurat cupiditas: & babilōis euertit funda mētū. Propt̄ qd p̄fectio euāgelice p̄ quā xpo cō figuramur ip̄a paupertas sp̄s scdm quādā analogiā & coherētiā ad fidē & caritatē radix ē fūdāmētū pp qd xps p̄fectiois magi noue ihs m̄ descēdē. is de celo fūdāmētā p̄iicēs a scē paupertatis excellētia sup sit iniciū. d. Beati paupes sp̄ qm ip̄oz ē regnū ce loz. Mat. v. Deide mbuēs de p̄fectiois aggressi oē cōsiliū p̄mū ad hāc suo iuitat exēplo. d. Si uis p̄fectus eē. Vade & uede oia q̄ hēs & da paup̄ibus: & hēbis thesaurū i celo & ueni seq̄re me. Mat. xix. quē locū tractās: hiero. i. epl̄a ad d̄metradē ait. Apl̄ici fa stigiū ē p̄fectō uirtutis oia ueder: paup̄ibusqz distri buere: & sic leuē atqz expeditū ad celestia subuolare Cū autē circa t̄paliū possessionē duo cōrigat cō siderat dñiniū. s. & usū: sit quusū ānexus necessano uite p̄nti utus dico factū nō uinis: euāgelice p̄fectio

nis ē possessiōes t̄renas q̄tū ad dñiniū p̄petatē & ius utēdi reliq̄re usū uero nō oio reliq̄re seu reuicere sed artare tantum qz sit extreme paupertatis que ē euāgelica: ac daz isigne. iuxta illud. Apl̄i Thy. vi. h̄ntes alimē: a & qbus tegamur his cōtēti simus.

Ex his pōt colligi euāgl̄ice paupertatis rō: qz ip̄a ex excessu seruētis amoris ad xpm ihs imitādū ē uirtus t̄paliū abdicatiā bonoz: qz nihil pp̄ū hā bēs sustētāt de n̄ suo. Hoc at dupl̄r cōtingit. Cū .n. sit duplex rex dñiniū: p̄uatū. s. & cōe: unū qdē spectās ad d̄finitā p̄sonā: alēū uero ad d̄finitū collegiū. Et cū p̄mū abdicari possit scd̄o remoto: possit et abdicari scd̄m cū p̄mo. Duplex ē scd̄m h̄ p̄fessio paupertatis: una qdē qz oīū t̄paliū abdicato p̄uato dñinio sustētāt de n̄ suo. i. n̄ sibi p̄p̄o: nec suo collegio: tñ iur cū aliis d̄ collegio suo posses so. Alia uero ē qz oīum rex abdicato dñinio: & oī iure tā p̄p̄o qz cōi sustētāt de n̄ suo. i. nec sibi p̄p̄o nec suo collegio i cōi: sed alieno: pie tñ sibi ab alio p̄ sustētatiōe collato. P̄ia paupertatis forma p̄cessit i turba credētū: de q̄ i actibus d̄. M̄titudi nis credētū erat cor unū & aia una: &c. Quē scri pturē locū tractās Hiero. ad Demetri. ait. In actib. apl̄oz: qm dñi n̄ ihs xpi calebat cruor: & seruebat recēs fides i credētibus: uēdebāt oēs possessiōnes suas: & p̄cia eoz ad apl̄oz p̄bebāt pedes: ut onde rēt pecūias eē calcādas: & dabat oibz put cuiqz o pus erat. Hic et fuit tradita forma eccl̄iasticē seu cenobice uite. iuxta qd glo. Bede dicit ibidē. Qui ita uiuūt ut sint eis oia cōia: i domo cenobite uacāt. Scd̄m at paupertatis exēplū p̄cessit i uita apo stolog: qd p̄fectiois magi eisdē insituit: qm ip̄os ad p̄dicādū m̄lit: sicut legit i math. x. Nolite posside re auz neqz argētū &c: dignus ē. n. oparius cibo suo: ubi glo. Prope modū necessaria uite apurat ne ul curēt de crastio: qz docēt oia regi a deo: nec ipsa necessaria: nec celariū secū hēant: nihil p̄t uestimen tū. nec ēt mima. In his igit uerbis dñs apl̄is & p̄di caronibus ueritatē: extreme ac penuriose paupertatis formā obseruādā ip̄ōit q̄tū ad carētiā nō solū p̄f sessionū: sed et pecūiaz & aliqz mobiliū: ut tanq̄ uen paupes i sūma rex cōstituti p̄uina: carerēt pe cūiis: al. mēta n̄ ferrēt: si p̄lici uestitu cōtēti eēt & si ne calciāmētis icederēt. Quod at ihs illā seruauē nt: ondit cri. sup mat. ome. xxii. Ne possideatis auz neqz argē. iqr: neqz p̄a i uia. Quia. n. p̄ opa eā ondit tūc iā & legis latioē q̄ ē a uerbis ualidiorē iducit qm & facili susceptibilis sermo fcūs est opibus su is p̄us crucificatus: ubi sibi ondit p̄ opa. Audi eum dicētē. Filius hois nō hēt ubi caput suum rediet

Nec i hoc fuit solus: sed & discip̄is suis tribuit hanc appedissā: i. onsiōnē scd̄m papiā: hec Criso. Glo. et sup illud math. v. Vulpes foueas h̄nt: & uo lucres celi nidos. Quid me p̄ lucra sc̄i uis seq̄: cū ita sim paup̄: ut nec hospitiiū qd meū sit habeam.

Quod si forte qz dicat nō pp̄ū hūisse hospitiiū: sed cōe. Obuiat idē Criso. i sermoe de p̄ditōe iude. Quos i quit p̄ciosoz marmoz p̄pa delectat: cognoscāt xpm dñm oīum: qz locū i quo caput re

diaret nō hūit: & ideo discip̄i ip̄m introgāt & di cūt Vbi uis penus tibi ut māduces pasca: hec cri so. Sed si xps hūisset domiciliū cōe id discip̄i nō ignorasset: ied & xps loco non caruisset ubi ca put rediaret: & pascha cōederet. Altissimā quo qz dñi paupertatē declarās Hiero. ad Nepocianū ait Turpe ē an fores sa erdotis dñi crucifixi & paup̄ist qz obo quoqz uescebat aliēo: lictores cōsulū & mi lites excubat. Fuitqz xps uere paup̄imus alieno cibo s̄stētatus. Hoc ip̄m Ber. i quodā sermoe. Cū fcūs eēt ihs ānoz. xii. dicit apte. Vt te dñe p̄ oia n̄e paupertati cōformates: & oēs uite. n̄e cālamutates suscipes: q̄si unus i turba paup̄ū stipē & elemosynā seriat p̄ ostia māducabas. Quis dabit me buccel laz medicatē p̄cipē fieri: & illius dñi edulii re ligis sagari. Anselmus quoqz i lib. d̄ sacramētis Paup̄ ita fuit ihs: ut uēēs i mūdū nō i sua sed aliēa domo nasceret: & natus pp̄ iopiā loci i p̄sep̄io bru toz aialiū p̄eret: & uiuēs n̄ hēret ubi h̄itaret: Nec moriēs uñ nuditatē suā tegeret: Nec mortuus uñ i uolueret: nec sep̄l̄ chrū aut locū ubi corpus mortu um locaret. Ex his colligit qz xps paup̄ fuit i ortu: paup̄ i uite p̄gressu: paup̄ i exitu. Sae ut hāc pau ptatē amabilē f̄deret mūdo: paup̄imā elegit ma trē: paupertatis descūs uolūtariē suscipuit: & ut paup̄ & iops discalciatus icessit. De paupertate nāqz ma tris eius dicit Beda super Matth̄: exponens illud: Si quis mihi ministrat me sequatur. Cōsideremus iquit qua uia graditur: ut sequi mereamur. Cce cū dominus sit: & creator angelorum suscepturus na turam nostram: secundum quam in uterum uirgi nis uenit. naci tñ in hoc mūdo per diuites uoluit: pauperes parentes elegit: unde & agnus qui pro il lo offerretur defuit: columbarum pullos & par turaz ad sacrificiū m̄ iuenit. His cōcordat Criso. sup mat. ome. viii. Panēs qdē maria filiū confestū illū i p̄sep̄io redinauit: qz multis cōueniētibz p̄ p̄ter descriptionem non erat locum inuenire. Sed quid defuit qui suat magos adorare: nihil enī sen sibilium magnum erat illic: sed presepe & tuguriū & mater pauper & nuda: magorum uideas p̄p̄he tiam. Idem quoqz in omelia epyphanie ad magos loquens dicit sic. Viderunt. pandochium tenebro sum & sordidum magis animalibus q̄ hoibus ap tum: in quo nemo erat contentus secedere: nisi iu nerum necessitate coactus: matremqz eius uix tu nicam habentem unam: non ad ornatum corpo ris: sed ad regumētum nuditatis proficientem.

Quod autem pauperime uixerit dicit glo. su per primo Matthei uigēsimosecundo. Circumspe ctis omnibus si quis eum hospitio reciperet: tñte ei paupertatis: & ita nulli adulatus fuit: ut i facta ur be nullum inueniret hospitium. Super quem lo cum etiā Beda i ongiali dicit. Intelligēdū ē qz tāte paupertatis dñs fuit ut in urbe maxima nullum ho spitium: nullam mansionem inueniret: sed i agro paruulo apud lazarus fororesqz eius habitaret. Constat igit qz xps n̄ solū hospitio sed etiā pretio quo illud cōduceret caruit: tūc necessitate cōpulsus

de ciuitate exiit illo uidelicet die quo eade urbē tā q̄ rex asello uectus itrauit: hoc ip̄sū & glo. sup illud lo. xiiii. Venit. n. p̄nceps mūdi huius & i me nō habet q̄c̄ exp̄ssius asserit. Noliut d̄ns habere quod p̄deret: paup̄ erat ne hēret diabolus q̄d aufereret: sed oē tēporale siue cōe siue p̄p̄m: & auferri p̄t & p̄di: tādē ut paup̄ dīscaliatus incesit. Vestimentis uero necessariis carere nō potuit: uolens t̄n sume in paupertatis nuditate uitā cōcludere nudus elegit in cruce p̄dere. Secūda pars q̄ paupertas fuit ip̄osita apostolis sub p̄cepto.

Via uero maḡ paupertatis iesus hāc p̄ nobis sic penuriosā paupertatē asūpsit ut p̄fectionē huius uirtutis i se oñderet & nobis exēplo mōstraret. Iō sc̄is ap̄lis tanq̄ sue sc̄itatis imitatoribus p̄fectus hāc extreme paupertatis formā seruari p̄cepit: sicut i euāgelio legit̄ Mar. Mar. & lu. ce. Nā Mar. x. dicit. Hos. xii. m̄l̄it iesus p̄cipiēs eis. d. In uia gētū ne ābulaueritis ubi p̄missa forma paupertatis describit̄. Et i p̄ncipio. xi. ca. Et factum ē cū cōsumasset iesus p̄cipiēs. xii. discipul̄ ubi ip̄sū s̄c̄us p̄ os Mar. exprimit i p̄ncipio locutiōis & i fine q̄ paupertatis p̄fectio ip̄osita est a x̄po iesu ap̄lis sub p̄cepto. Licet āt ex textu sit certū & euidens n̄i s̄i maligne sensus s̄e distrahāt: ad oē t̄n dubietatis scrupulū āmouēdū sc̄ōz auctoritatibus cōfirmet̄. Nā sup illud Mar. Nolite possidere auz̄ dicit̄ Crisostomus. q̄ m̄ta p̄ hoc unū eis mādāt. s̄mo q̄dē nō suspēctos faciēs ap̄los: sc̄dō āt ab oī eos erūs sollicitudine ut uacatiōem oēm sermōi tribuāt: tertio docēs eos suā uirtutē hoc eis: & postea dixit. Nunq̄d aliqd uobis defuit q̄n nisi uos nudos & dīscaliatos. Et i orbē terrarū doctores erat mīssurus: p̄ h̄ āgelos eos ex hoībus ut ita dicā cōstituit ab oībus absolūēs eos uite sollicitudine. Et post intende qual̄ oībus eos denudās oīa eis dedit p̄mittēs in domibus eoz̄: q̄ docēt p̄manere: & nihil h̄ntes in troire. Si āt i aliena patria existēs ut apud ignotos abesites nihil āplius oportet peti quotidiano cibo: m̄to magis domi manētēs huculq̄ Crisostomus. Idē quoq̄ omelia ultima sup Mar. Si bonū eēt aurū hēre: hoc unūq̄ dedisset ap̄lis x̄ps q̄ ineffabilia eis tribuit bona. Nūc āt nō solū nō dedit: sed ēt hēre p̄hibuit. Iōq̄ petrus nō solū nō uerecūdat̄ sed decorat̄ ēt in paupertate. d. Argētū & auz̄ nō est mihi &c. Sup p̄fatu locū Mat. Rabanus i ongiali sic ait. Cōsequē h̄ p̄cipit euāgelizatoribus uenitatis q̄bus an̄ dixerat. Gratis accepistis gratis date. Si. n. sic p̄dicat ut p̄miū nō accipiat auri & argēti: supflua ē auititia argēti: nūmōz q̄ possessio. Nā si hūisset aurum uel argētū uiderēt nō cā salutis hominū: sed lucrī cā p̄dicare. Idēq̄ subiungit q̄ dicit̄as renūciauerat p̄pe modū necessaria uite āputat: ut ap̄li doctores uere religiōis q̄ docebat̄ omnia gubernari diuina prouidentia seip̄os oñderent n̄i cogitare de crastino. Ex hoc p̄cepto arguit p̄hos q̄ a uulgo uocātur barozite uenus atropite: q̄ cōtēptores seculi existēs & oīa p̄ nichilo ducēs celaria seculi uehāt

His ēt Beda sup Mar. consona dicit̄: p̄cepit eis ne q̄d tollerēt i uia nisi uirgā t̄m. Tāta inq̄t p̄dicatori debet eē fiducia in deo ut p̄ntis uite sup̄tus quis n̄ p̄uideat: tamē sibi eos nō deesse certissime sc̄iat: nec dū mēs eius occupat̄ ad t̄palia: minus alius p̄uideat eēna. Idē paulo post subdit. Illa ap̄lis loq̄bat̄ ut securi nō possiderēt: nec portaret̄ huic uite necessaria nec magna nec mīma. Iō nō posuit hic uirgā ostēdēs a fidelibus oīa deberi ministris suis nulla supflua querētibus. His cōcordat Ambrosius sup illud Luc. Nil tuleritis i uia: nec uirgā: nec perā: nec panē nec pecuniā: qual̄ debet eē q̄ euāgelizat̄ regnū dei p̄ceptis euāgelicis designat̄: ut sine uirga: s̄n̄ perā: sine calcamētis. i. subsidii sc̄laris admicula nō regrēs fideiq̄ totus putet sibi quo minus ea regit̄ magis posse subpetē. Ad q̄d ēt facit̄ q̄d ab eodē d̄r s̄t illud Luc. Nolite portare sacculū neq̄ perā. Si prohibemur auz̄ possidere q̄d eripet̄ apostolus petrus p̄mus executor d̄nice s̄ne: ostēdēs nō i uia. u. accepisse d̄ni mādātā cū posceret̄ a paup̄e ut ei aliqd pecunie largiret̄ ait. Argētū & auz̄ nō habeo &c. t̄n nō tā i hoc gl̄iat̄ petrus q̄ auz̄ & argētū nō habet q̄ q̄ seruet̄ d̄ni mādātū q̄ dicit̄. Nolite possidere auz̄: hoc ē dicere. Vides me x̄pi discipulū: & aurū a me regis? Aliud nobis multo p̄ciosius auro dona uit. Cui cōcordat q̄d dicit̄ Augu. de mirabilibus sacre scripture. In excusatiōe iqt̄ est yne & paupertatis p̄fessione petrus paralitico ait. Surge & ābula: illud magist̄ri seruās p̄ceptū. Nolite possidere auz̄ neq̄ argētū. Qui enim soli deo seruiet̄ de iūquo māmona expeditus fuerat uerbo impi morbo ligatū cito soluebat. Hoc ip̄sū Ber. ad Euge. li. ii. confirmat. Ille locus in quo otio: ubi sedula uiget sollicitudo oīnm eccl̄iaz. Nā q̄d aliud tibi dimisit sc̄us ap̄lis: quod habeo hoc tibi do. Quod illud meum. Scio neq̄ aurum: neq̄ argētū: cum ipse dicat aurum & argentum nō est mihi. Et infra. Esto q̄ alia quacūq̄ ratione hoc tibi uendices: sed non apostolico iure. Nec. n. ille tibi dare potuit q̄d non habuit. Idip̄sū Hiero. ad gerūtū a dicit̄ expressius: Apostoli in toto orbe peregrini: non es in zona: nec uirgam in manu: non caligas habuere in pedibus. Crisostomus. et de laudibus pauli. Paulus inq̄t pecuniā nō possidet. Nam ipse hoc testatur: usq̄ i hanc inq̄t horam esurimus & sitimus: & nudi sumus & colaphis cedimur. Quid dico pecuniam? cum ille necessarium sepe non haberet cibū. nec q̄d se circū daret uestimentū. Ex p̄dictis auctoritatibus frater Bonauētura cōcludit sic septimo cap̄lo apologie sue: cuius capituli titulus ē Rubrica. Quod uoluntaria & penuriosa paupertate s̄damētum euāgelice p̄fectiōis instruitur: & que hic pos sunt uideri cōtraria dissoluantur. Concludit igitur sic. Ex his omnibus aperte colligitur scripta paupertatis formam: qua nihil possidetur: nec in proprio: nec in cōmuni: & in summa rege penuria uiuit ap̄lis fuisse p̄ceptā: & ab eisdem seruata: h̄ predictus doctor. Tertia pars cōtra cōtēnētes usum pauperem.

Itot ergo un̄ meis t̄pibus h̄ mōstruosa: & cōtra d̄cā sc̄ōz doctrina: q̄ usus paup̄ nō icludit i uoto p̄fōis euāgelice: & i p̄fessioe altissime paupertatis a x̄po doctē: & ap̄lis ip̄osite: et a brō frācis̄o i regl̄a p̄missa. Sed uideo q̄ ide pro cessus: ide & alia mala his t̄pibus i mūdo uenerūt a s̄titate r̄ionis & appētie hypocritalis: q̄ ad tātum malū p̄uēit: ut nō sufficiat eis laxate uiuere: quūmo ne i sua trāsgressioe appeat̄ degeneres filii: paupertatē euāgelicā ab eis i relaxatiōe uiuendi q̄si ex oī p̄te p̄stratā mitūt̄ p̄uēse & ip̄ie p̄uēter i mō docē di & dicēdi. d. q̄ paupes uti rebus nō ē de s̄uba euāgelice paupertatis. q̄d t̄n ridiculosū ut̄ nihi: q̄ n̄ solū sapiētibus & doct̄onibus i sacra scriptura: sed ēt p̄to q̄ oībus sc̄laribus appere debeat mōstruosum. Quis. n. unq̄ audiuit q̄ t̄palia ab aliquo reliquant̄ ut fugiat usū paup̄e & heat̄ opulētum. Et q̄re diligūt̄ ip̄ie: & cōtra dei p̄ceptū ab auaris: nisi q̄r p̄ eas arbitrat̄: licet s̄to se posse oēm idigentiā fuger̄. Et licet auari aliquo mō s̄tictē utāt̄ rebus: hoc non ē q̄ usū p̄uēriōsū diligāt̄: sed q̄r dicit̄as cōsumi formidat̄ un̄ si hoc n̄ t̄merēt̄ n̄ subel̄t̄ q̄re nō t̄emp̄ ex eis usū opulētū h̄nt. Vele ergo abūde uti rebus: & nihil deher̄: & cū h̄ se paup̄e euāgelicū dicere uideat̄ q̄tā blasphemā x̄po & ap̄lis ip̄oat̄: q̄ eū talē paupertatē docuisse asserit. Ad illud āt malū ducit longa trāsgressio. Iustū. n. ē ut q̄ diu i trāsgressioe p̄ opera fuit: adhuc iuste deducat̄: ut male l̄t̄iat̄ i doctrinam q̄d figuratū fuit i illa sc̄ulnea. Et hoc maxie cōtingit q̄n sc̄itatis p̄suptio & uite relaxatio cōiungunt̄. Ne. n. ex relaxatiōe uilescat̄ suoz uitiōz fōmēta sub uerboz: i uoluntōe dogmatizant̄ & trahētes eos affectū cōcupie ad sua fouēda ip̄fōis scripturā mitūt̄ attrahēt̄ repugnātē cōdeser̄tiōibus x̄pi: quas aliq̄n legūt̄ sc̄as ad cōfortādū ifirmos ad sua nutriēdā caliginē aburētēs. Quoz sermo nō ut tuba ap̄lica dare itōat̄ ueritatē: sed ut cācer serpit̄ q̄si i q̄busdā specubus subfraneis uenēnū ip̄fōis sub noīe d̄icretōis i auditores trāsfundēs. Et q̄r illos ueros x̄pi discipul̄os q̄ usū paup̄e obseruāt̄: & ab eis obseruadā sub uiculo p̄fessōis: asserūt̄ ip̄onēt̄ obseruatoribus euāgelice regl̄e rō p̄c̄i p̄cipiti nō uirtutis: q̄r ex hoc seq̄ret̄ q̄ q̄cūq̄ i cap̄it̄ bonū p̄diū in domo diuitum: tūc nō seruat̄ paup̄e usū: & ita fragit̄ uotū: & cōmittit mortale p̄c̄m. Et q̄ iacet in domo alicuius diuitis i p̄ciosō loco: & q̄ stāt cū regibus: p̄ncipibus cardinalibus: & prelatis aliis non seruat̄ usū paup̄e: cū uiuāt̄ de illoz opulētia d̄noz & multas tales adducūt̄ istātiās. Ex q̄bus seq̄t̄ paup̄e usū eē re p̄cipiti & i obseruabilē: & p̄ hoc uirtū & n̄ uirtutis. Ad c̄lificationē ergo huius facti paup̄is usū dicit̄ paupes euāgelicū: q̄ nō fuit itētio paupertatē docētis & seruātis x̄pi ih̄u: nec sc̄orū ap̄loz eius: nec sui inuouatoris frācis̄i: q̄ usus pauper accipiat̄ i uoto p̄fētis i attomo idiuisibili & i cōmutabili: ut s̄p̄ eodē cibo: eodē idumētō: eodē utāt̄ hitac̄o: ill p̄ oīa s̄p̄ cōformari: sed usus pauper hēt̄ mediū uirtutis: q̄d mediū nō s̄p̄ destruit̄ uno actū q̄licūq̄. sed isto modo usus pauper s̄mp̄ ē

de necessitate euāgelice p̄fōis: ut neq̄ extitio sapiētis & eius iudiciū sic ferat̄ sup uitā p̄ficiētis paupertatē euāgelicā q̄ p̄fatis circūstātiis p̄fōe sanitate: egritudine debilitate roboz & statu cōi officii i quo occupat̄ p̄ salute aiāz & uita eius: iudicet̄ merito pauper usus & nō diues: p̄uēriōsus & nō opulētus. Quod si sapiētis iudiciū nō possit sic ferri super uita tal̄ p̄fētis: quūmo ex sue uite excessu heat̄ iudicare eū usū opulētū & nō paup̄e: tūc status eius ē p̄iculosus: & hoc itellige de cibis: uestimentis: & hitac̄is: i q̄bus cōiter cōuerlat̄ talis p̄fessor: sicut s̄nt loca q̄ p̄ eoz hitatiōibus cōstruūt̄: tunice lecti q̄ & q̄ p̄ eius usu s̄nt. Cibaria q̄ sibi ordinarie i suis hitatiōibus p̄parāt̄: ut ēsilia oīa q̄ p̄ suis coibus usibus h̄nt. In q̄bus oībus ilucet̄ d̄nt austeritas: uilitas & paupertas sc̄dm̄ ḡdū utētis: utibilis & usus. Prop̄t̄ q̄d patet q̄ s̄taistica ē illa istātia q̄ supius se rebat̄ de uno bono lecto ul̄ p̄diō i aliena domo Nā ad usū paup̄e spectat̄ hūilit̄ suscipe illud quod paup̄ibus mīstrat̄: Vnde & x̄ps dixit ap̄lis. Edētes & bibētes q̄ apud illos s̄nt: q̄d frācis̄us reperēs dicit̄ i regl̄a de oībus cibis q̄ appo. e. l. m. quod n̄ de uat a cōi statu paup̄i huius mūdi: q̄ i aliēis domibus sepe abūdāt̄: & i suis tugurūclis paup̄ime uicitat̄: licet magna sit d̄ria it̄ paupes quos facit̄ necessitas: & quos sc̄i euāgelicū facit̄ charitas. Primisepe dū abūdāt̄ se iugungūt̄: sc̄dū s̄p̄ sc̄cū sue paupertatis amorē portāt̄: & ideo ubiq̄ s̄nt paupes & tēpati: p̄p̄ q̄d nō s̄nt tales admodū glutonū q̄ libēt̄ circūt̄ domos diuitū: ut ipleāt̄ uētrē suū: quūmo si ad tales declinant̄ hoc faciūt̄ exēplo iesu x̄pi: q̄ nō uēit uocare iustos sed p̄cōres ad p̄uāam. Et sic tempate illoz bōis utūt̄ q̄ eoz̄ accessus ab ip̄s̄met̄ diuitibus si uolūt̄ eoz̄ signa p̄fāre magis zelo salutis eoz̄ ascribit̄ q̄ i s̄m̄to aio ip̄uēt̄. Cuius uirtutis multi hodie q̄ p̄dicatores ueritatis iactant̄ cōtraria exēpla mūdo trāsmittūt̄: ueri aut̄ paupertatis amatores i aliēis domibus q̄tū p̄nt̄ supfluitatē rep̄mūt̄: & i hitaculis eoz̄ usibus a fidelibus cōcessis: sc̄cū paupertatis strictū usū custodiūt̄. De his uero q̄ motat̄ i cunis q̄buscūq̄ p̄ obediētā. i. suoz̄ p̄latoz̄ eos iuictos d̄stictē cōpelli cōtingit: d̄icēdū q̄ ip̄is nō ē mora dānabilis sed actus uirtutis: q̄ illis d̄nis cū q̄bus morant̄: s̄nt paupertatis p̄dicatores p̄ exēplariatē opez̄: & sic se oñdāt̄ ueros mūdi cōtēptores. Si aut̄ eoz̄ morā i cunis p̄curēt̄: & sicut sc̄clares ibi alii clerici uel laici cōmestatiōibus uacēt̄: & sic a penuriosē paupertatis austeritate declinat̄ q̄s dubitat̄ q̄n sicut paupertas ab eorum uoluntate d̄scēdit: sic & in eoz̄ operibus penitus euanescat. Vnde i eoz̄ typo q̄ flagellādū crāt̄ i mēte a d̄mo bus trāsgressoribus offēdaz̄ p̄ eoz̄ frācis̄us flagellatus corpe letet̄ i domibus magnatoz̄. Quādo āt pauper usus ex regl̄a b̄ti frācis̄i apte clarescit i textu i s̄p̄cū h̄ntis ocl̄os mētis. Infra t̄n abūde p̄babit̄ dū de ip̄s̄ius p̄fōe sp̄alius ageat̄. Sed nūc t̄n dixisse sufficiat. T̄n attēde q̄ fr̄ Bonauēt. in tota apologia sua nō q̄lētūq̄ paupertatē d̄fēdit: sed illā quā uocāt̄ p̄uēriōsā & euāgelicā q̄ ad artū necessitatū usū seruāt̄

dū se uoto astrinxit. Et hanc asserit xpi eē & discipulorū eius: & beati francisci: & sue scē regule p̄fessorū. Et hoc patet i toto discursu libri istius. Et de hac dicit sic eiusdē libri ca. xii. aliquatūlū añ mediū. Euan gelica uero paup̄tas p̄ eo q̄ ad eternā sp̄e subleuat tanq̄ q̄ i celis totalit̄ thesaurizat perfecte eā p̄mitti suadet oibus t̄p̄alibus debere nudari q̄rū ad effectū atq̄ dominiū & arta sustentatiōe necessitatis eē cōtētū quantū ad usū & hic ē ipsius modus siue regula: q̄ sic relinquat dominiū q̄ nō reiciat usū: sic retineat usū q̄ nō reseruet dñū. Sic artitudine usus seruet q̄ sustentatiōe uite necessariā nō deuiet. Sic necessitati subueiat: q̄ ab artitudine nō recedat: hec dñs doctor: q̄bus nil darius ad p̄positū scribi p̄t.

Quarta pars ubi p̄bat paup̄ usus & paup̄tas.

Ed iā ueritatē hāc sic lucidā p̄ tenebras palpabiles huius tēporis itez̄ auctoritatibus fulciamus. Et pbemus q̄ hec penuria paup̄tas a xpo & eius discipulis seu ap̄lis cōsulitur assumēda tāq̄ perfectiōis: uia ab his q̄ uolūt eoz̄ uestigia imitari: q̄ d̄ daret i cōsilio adolescenti dato i Mat. Si uis p̄fectus eē: uade & uēde oia & ueni sequere me. Quod exponens rabanus ait. In potestate nostra ē utz̄: uelimus eē perfecti: tamē quicūq̄ uoluerit eē p̄fectus debet uēdere oia q̄ hēt & nō expre uēdere sicut ananias & saphyra: sed totum & sic preparare sibi thesaurū in celo. Nec hoc ad perfectiōe sufficit nisi saluatore sequat̄. Cōstat at̄ q̄ xps in sūma rege penuria uixit: hoc ipsū & Apo. ii. ad Cor. viii. persuadet. Scitis inqt̄ gratiā dñi nri iesū xpi: qm̄ p̄ nos egenus factus ē cū eēt diues ut illius inopia uos diuites eētis. Et in hoc cōsiliū dotatū. Sup̄ quo Augu. in originali scūs ē egenus in tātū q̄ nō haberet qd̄ hnt̄ uulpes & i hoc cōsiliū um do. Subaudit̄ ut eius paup̄tatē imitemur. Idē quoq̄ in libro de bono cōiugali. Nō ideo malum ē iustū aut p̄phetā i domo sua suscipe: q̄ nec domū hēre debet ut quod melius ē faciat q̄ uult ad p̄fectū xpm̄ seq̄. In quo Augu. p̄fecte declarat q̄ alieno suscipi tecto ei maxime competit q̄ p̄fecte christū imitari cupit. Ad idē ē quod dicit Criso. sup̄ lo. ome. xix. Oia agamus p̄ q̄ xpm̄ imitemur. Quid ergo xps ait. Vulpes foueas hnt̄ &c. Idē sup̄ Mat. ome. ix. Si ab honore qdē q̄ i inferioribus ē palatis pecunie nos expulerūt cōteptibiles erūt: celoq̄ at̄ rege quotidie clamāte & differente: q̄a q̄ difficile est cū illis celū intrare: nō p̄uicemus uniuersa: & nō desistemus ab oibus rebus: ut cū libera facie regnū i-grediamur. His cōcordat hiero. ad eliodoz̄. Nolo te huius pegrinatiōis terreat difficultas q̄ xpm̄ queris & eius crede sermōibus: p̄mum querite regnū dei & iustitiā eius &c. Nō pera tibi sumēda: n̄ uirga. affatim diues ē q̄ cū xpo paup̄ ē. Idē ad rusti cū monachū. Si habes substantiā uēde & da paup̄ibus. Si nō habes grādi onere liberatus es. Nudum xpm̄ nudus seq̄re: dūz̄ magnū difficile: sed magna sūt merita: p̄mia. Cōstat at̄ q̄ sicut s̄ Bonauētura dicit ubi supra q̄ duntia & difficultas nō ē cū p̄betas rege cōtēnit̄ nisi penuria comitet̄: unde q̄a

tales religiosi penuriā fugiūt: sicut apte daret mūdo: multa paupes in seculo libeter intrāt ordinem ut possint uitare pecuniā. Itē ad sup̄iora facit qd̄ dicit Grego. nazāzenus in apologia sua libro. ii. si paup̄tatē & penuriā exprobrant iste sunt diuitie mee. Ita me nō solū gloriātē: sed et arrogātē facit. Videor. n. mihi h̄ audire ab inimicis: q̄a uestigis illius icēda q̄ p̄ nobis scūs ē paup̄ cū eēt uere diues At utinā exuere me posse istis p̄niculis q̄bus circūdari uideor: ut nudus effugā spinas seculi q̄ reti nēt & reuocat̄ p̄gentes ad dñm h̄ ille. His cōsonat̄ q̄ dicit Ber. Habet̄ i euāgelio & p̄fectiōis cōsiliū & infirmitatis remediū. Nolite thesaurizare uobis thesauros i terra: h̄ perfectiōis est qdē filius hoīs ubi caput suū dinet nō habet: petro nec ioā ni enim nec aug: nec argentū erat. Paulus simplici uictu uestitūq̄ cōtētus hoc ipsū labore manuū ac grebar: sed nō oēs capiūt uerbū hoc: sicut nec oēs cōsiliū castitatis: h̄ Ber. Genādus de ecclē. dog. Bonū ē inqt̄ facultates cū dispensatiōe. i. paulatine paup̄ibus erogare: sed melius ē p̄ intētiōe sequēdi dñm semel donare: & absolui sollicitudine & egere cū xpo: sed q̄ habet unde sustentet̄ in cōi p̄prie nō d̄r egenus nisi forte ex paritate usurpanti um sibi bona coia & nolētū aliis debite cōpartiri sicut in multis monasteriis patet hodie i q̄bus est dissipata obseruatiā regularis. Nā de illis quibus erāt oia coia in Actis d̄r. Nec erat q̄sq̄ egens inter eos. Deinde ut uideas que sit perfectā abrenūciatiōis forma. Attēde qd̄ dicit Beda sup̄ illud Mat. Relictis oibus secutus ē eū &c. p̄fecta nobis abrenūciatiōis formā seculi tribuit: dū nō solū luca uectigalia: sed & picula cōtēpsit. Tāta. n. cupiditate seq̄ndi dñm ductus ē ut nihil p̄sūs de huius uite rebus uel cogitationē libimet reseruaerit. Per h̄ factoz̄ doctoz̄ testimonia tā manifesta q̄ certa & alia m̄ta q̄ reticēt̄ ad p̄ns itrefragabilis p̄t̄ concludi q̄ xpm̄ & ap̄los imitari nō solū quo ad abdicatiōem p̄paratū: ues: et quo ad extremā tēporali um rerū penuriā nō solū ē licitū sed laudabile & p̄fectū: & plus possumus addere q̄ tenet perfectiōnis respectu t̄p̄aliū sūmū gradum. Non tñ ex hoc debet uel p̄t̄ iseri q̄ abdicat̄ rege p̄paratibus pos fiden aliqd̄ i cōi sit simp̄r̄ aliquid ip̄fectū: quia habet perfectiōe suo statui m̄dētē: q̄ p̄fectio pau ptatis plures hēt ḡdus: sicut ista aliq̄liter ostēdet̄. De. xii. instantis responsionis persone q̄ sancti cōmendant uirtutes non habitus.

Via uero huius luminosa claritas altissime paup̄tatis q̄ in penuria pauperis usus iesū sequit̄ obnubilatur ab ipsius paup̄tatis emulis multis modis falsificando scōz̄ dicta & facta & sinistra applicando ad sua uitia nutrienda. Idcirco adducimus. xii. instārias quas cōtra paup̄tatē & eius usū allegant: & eiusdem nos instruente paup̄tatis magistro i esu per orationem dis soluemus. Primo quidem adducunt cōtra prealle gata uitā sanctorum qui nō debuerūt aliē docere q̄ uiuere seu q̄ uixerūt: & ipsi habuerūt diuitias in cōi.

Quibus m̄demus q̄ mos cōsueuit eē p̄ns doctoz̄ibus ut p̄rogatiuis uirtutū eas q̄bus carēt se uideat i aliis admirēt̄ & p̄dicēt̄: & cū magna hūilitate comedēt̄. Redeamus igit̄ ad scōz̄ auctores: q̄ i aliis reuerēt̄ & diligit̄ q̄ libi deesse cognoscūt: & gemūt: sicut hiero. ad palmachiū scribēs: uirginitatē igt̄ i celū effero: n̄ q̄r̄ hēo: sed q̄r̄ magis miror q̄ nō hēo. Ingenua. n. & uerecūda confessio ē: qd̄ ip̄e nō hēs: in aliis p̄dicare: nunq̄d quia grauis corpore terre hereo: auium non miror uolatus.

Criso. et sup̄ Mat. egyptios mōachos laudās ait ome. viii. Nūc ueniēs i heremū egypti padiso hāc uidebit̄ meliorē effcām. Et. n. ē uidet̄ ubiq̄ ref̄ionē illius xpi exercitū & igalē regē & superioz̄ uirtutū urbātātē. Extrifeca. n. oia exuti ultra rursus p̄cedūt corpis opatōne ad idigētā cibū sumētes neq̄. n. qm̄ ieiunāt & uigilat̄ uacare p̄ diē dignū extimant: sed noctes qdē lacris hinis: dies i oronibus & manuū opibus cōsumūt. Verecundemur igit̄ oēs & paupes & diuites: cum illi penitus nil hnt̄ nisi corpus & manus litigēt̄ ip̄elas hie: supple de labore manuū indigētibus subueniūt. Nos. x. milibus itus recōditis neq̄ sup̄flua adhuc tāgimus: hec cri sofo. Qui doctor scūs & uerax q̄si ad suā & alioz̄ cōfusiōe paup̄tatis: excellētā i monachis egypti cōmedat̄. Sile p̄ oia facer dicit Amb. ome. xvi. sup̄ gen. Iesus dñs sacerdotibus suis qd̄ p̄cipit audi amus. Qui nō renūciauerit oibus &c. Cōtremisco h̄ dices: meus. n. p̄mum oium accusator existo: negat xps suū eē discip̄l̄m̄ que uidit aliqd̄ possidētē: & eū qui n̄ renūciat̄ oibus que possidet. Et qd̄ agimus: quō h̄ nō legimus: q̄ nō solū nō inūciamus his q̄ possidemus: sed acq̄ret̄ uolumus ea q̄ nunq̄ hūimus. Nunq̄d nam q̄r̄ nos rdarguit colcā tege re n̄ p̄fere q̄ scripta sūt possumus? Nolo duplicis criminis eē reus. Cōfiteor palā audiēte pop̄lo h̄ scripta eē: sed ex hoc saltē cōmoniti festinemus trāsire a sacerdotibus pharaois: q̄bus ē trena possessio: ad sacerdotēs dñi: q̄bus trena ps nō ē: q̄bus portio dñs. Talis. n. erat ille q̄ dicebat. ii. ad Cor. Sicut egētes multos aut̄ &c. Paulus ē h̄ q̄ in talibus gl̄iā his sacri doctoris ueracibus & hūilibus uerbis nihil exp̄suis ad p̄positū dici p̄t̄. Et Grego. iii. dial. uitā isaac describēs ait. Seruus oipotētis dei egressus urbē nō lōge desertū locū repit. ibiq̄ sibi habitaculū hūile cōstruxit: ad quē dū m̄ti p̄gerēt̄ exēplo illius etne uite accēdi desiderio ceperūt atq̄ sub eius magisterio i dei seruitio se d̄derūt. Cū q̄ ei crebro discip̄li suaderent ut p̄ usu monasterii possessiōes q̄ offerēbāt̄ acciperet: ille sollicitus fortē lntiā tenebat. d. Mōachus q̄ i t̄ra possessiōes q̄rit mōachus nō ē. Hec greg. Qui cum mōachus & ip̄e eēt i mōasterio qd̄ possessiōibus ip̄e dotaue rat: uitā duxisse laudabilē: tñ isaac possessiōes cōes reculare mirat̄ & laudat̄: q̄ i sacro mōte supra ciuitatē spoletū hitās ex uno latere sacra uallem sacrauit quā ex alio latere ciuitatē assiliū. s. frāciscus cum deo duota uirgīe clara penuriose paup̄tatis obseruatiā decorauit. Ex p̄dcis ip̄ie p̄sūptiōis eē cōuincit̄:

uirtutē nō hitā nō sp̄net̄ & p̄fide p̄ticiē ip̄am uirtutē nō hitam i aliis cōdenat̄. Et h̄ eius doceret̄ uirtute extreme paup̄tatis nō eē p̄ oia cōsona sathanicū ē q̄ p̄ hoc ip̄ius doct̄ia p̄fcoi paup̄ū sp̄ugnādo cōtradicat̄. Sed cōtra h̄ q̄ de paup̄tate dca sūt: adducūt uerba Au. cōtra adamaciū manich. q̄ p̄fa ctū de paup̄tatis forma mādātū ap̄lis datum dicit sp̄alit̄ eē p̄cutādū. Et alibi lib. ii. de cōcordia euā gelistaz̄ cap. xiii. dicit p̄missiue eē itelligēdū. Cui m̄demus q̄ cū matth. dicit exp̄isse q̄ p̄cepit eis ihs ne qd̄ tollerēt̄ in uia: & ip̄e una cū aliis expositori bus: sicut ex p̄missis daret̄ itelligēdū ad lram doct̄ ar: si hoc alibi simpliciter & ueritati euāgelice ap̄e cōtrairet. Quod ne tāto doct̄ori ip̄ie ip̄oat̄: eius exponēda sūt uerba. Attēde ergo q̄ cū ap̄li fuerit̄ p̄mi fūdatores ref̄ionis xp̄iane & p̄fessores p̄fessio nis excelle: p̄fessores igt̄ & sicut p̄uate p̄fcoē: & sicut exēplaria qdā p̄fcois oibus uolētibus p̄fessionem euāgelicā obseruat̄: p̄dca dñi uerba possumus itel liget̄ eis dca tāq̄ fūdatoribus xp̄iane religiois: & sic itelligūt̄ extēdi p̄ modū p̄cepti sp̄ualit̄ itellectū ad oēs: ut. s. nullus hēat̄ affc̄m inordiatū possidēdi ali qd̄ t̄pale. Sed tñ nō oēs atāt̄ ut hāc uite regulam ad lram teneat̄. s. ut nihil quoquo mō possideat̄: si cut ip̄i māichei ip̄ie dogmatizat̄. Ideo cōtra eos loquēs hereticoz̄: malleus aug. cōtra adamaciū o stēdit q̄ hec uerba sp̄ualit̄ itelligēda sūt si sic accipi ant̄ tāq̄ oibus sint p̄cepta. Intelligēt̄ et̄ possumus dca fuisse ap̄lis uerba p̄dca sicut ceteris p̄fcois & uinis p̄fcois: p̄mūq̄ p̄dicatoribus euāgelice p̄fcois. Et sic cū duo insinēt̄ i uerbis istis. s. abdicatio t̄p̄aliū & receptio stipēdiū. Primū itelligit̄ fuisse p̄ceptū & ad lram obseruādū: sicut dicit̄ textus & glo. Vñ Beda Missus ad p̄dicādū discip̄lis ne qd̄ tollerēt̄ i uia p̄cepit. Scdm̄ at̄ nō fuisse p̄ceptū sed p̄missū. Vnde glo. sup̄ illud Lu. x. In eadē domo mācte &c. Qui saccū & perā phibuit: sup̄tus ex p̄dicatiōe cōcessit. Et Rabanus sup̄ Mat. Claret̄ at̄ dñm hoc nō ita p̄cepisse tāq̄ euāgeliste uiuēt̄ aliūde nō debeat̄: q̄ eis p̄bentibus q̄bus annūciant euāgel̄m: alioqn̄ cōtra h̄ p̄ceptū fecit ap̄lis q̄ uictū de opibus manuū suarū trāfigebat: sed p̄tātē dedisse i q̄ scirent̄ h̄ sibi deberi cū p̄tas dat̄: licet̄ cuq̄ nō uti & tāq̄ de iur̄ suo h̄ pe ter̄: h̄ Rabanus. Ex p̄dcis māifeste colligit̄ q̄ p̄dca dñi uerba iuxta cōsideratiōes p̄missas itelligi p̄nt̄ & sp̄ualit̄ & ad lram ut cōsulta & ut p̄cepta: & ut p̄missa: p̄ hoc ois cōtrarietas de medio tollit̄.

Quidē at̄ doct̄ores ex eo q̄ dcm̄ ē q̄ paulus n̄ accipiebat uictū a stipēdiū illoz̄ q̄bus euāgelizabat sed de labore manuū uictitabat: dicit̄ qdā isaniam circa istā mātiā magis deridēda uiro p̄fco q̄ i scri pto idigēda. s. q̄ p̄p̄oz̄ thauroz̄ sup̄tus portat: euāgel̄m p̄dicādo: h̄ a p̄fcoē n̄ dicit: sed superogat̄. Quod si itelligat̄ q̄ possidēs diuitias & ex eis sumptus i p̄dicatiōe euāgelii portās superogat̄ p̄ fectionē cōsulte p̄ christū & apostolis ip̄otētie in p̄ceptū: h̄c ip̄ie blasphematchristum & sue perfectiōnis scutū. Si uero itelligat̄ q̄ qui nihil pos sidens euāgelii in paup̄tate predicās & ob hoc

nihil omittendo de his q̄ spectat ad salutē aiaḡ de labore manuū suaḡ uictat sicut Rabanus supra dicit de paulo hic utiq̄ super erogar. Et hoc modo ē sane dictū quia ap̄licis uiris euangelizantibus regnū dei: & in tali labore sufficienter occupatis concessū est a x̄po iesu de elemosynis uiuere absq̄ alio manuū opere seu labore: hec dicta s̄t p̄ illa paup̄tis calūnia effuganda. Arguit tertio ex Hiero. ad Nepotianū ubi dicit q̄ uiuens de decimis & altaris oblationibus sustentans nudā crucē nudus seq̄t̄ tāq̄ perfectio paup̄tatis sūma consistat in uiuendo de dictis decimis & oblationibus sicut sacerdotes & clerici uiuūt. Quibus uidemus q̄ est multiplex gradus & differentia nuditatis

Alia est cordis Alia ē cordis & corporis. Nuditas cordis ē per expolationem spiritus ab oī imperfecto affectu auaritie & cupiditatis. Et de hac Grego. i. ome. Nudi cū nudo luctari debemus: tenet hoc qd̄ intelligit generalit̄ dictū oibus christianis sicut supra exposui p̄ceptū de nil possidendo ad oēs debere referri sp̄ualit̄ intelligēdo. Nuditas corporalis & cordis triplicē habet gradū. Nā qd̄ ē magna q̄ artēdit̄ i abiectione oīs sup̄fluitatis & proprietate possessionis & oīs peculii. Et hoc qd̄ nō sit de necessitate: ē tamē de cōgruētia status & ordinis clericalis: in cuius figura qn̄ tōforantur dicunt. Dñs ps hereditatis mee &c. Et de hac Hiero. ad Nepotianū. Si at ego ps dñi sū & funiculū hereditatis eius: nec accipio partē iter cet̄as tribus: sed q̄si leuita & sacerdos uiuio de decimis & altari seruiēs altaris oblatione sustentor habēs uictū & uestitum his contētus ero: & nudā crucē nudus sequar. Est & alia nuditas maior que nō solū consistit in his: uerū ē in abnegatione potestatis possidēdi pp̄u: & abnegatione pp̄rie uolūtatis. Et h̄ cōpetit regularibus & cenobitis de quibus Hiero. ad Elyodorum. Nolo p̄stine necessitudis recorderis. Nudos amat heremus. Nudos hic intelligit Hiero. nō solū a facultatū exp̄patione: uerū ē a pp̄a uolūtate. Iuxta illud ber. de colloquio sermōis & iesu. Age ergo & relinque oia disponis: te quoq̄ iter reliquēda enume rare memēto: iesus uero maxime & p̄ncipaliter abnega teip̄sū si ip̄sū sequi deliberas q̄ semetip̄sū exinanuit pp̄ te. Est & tertia nuditas maxima q̄ consistit in his q̄ dicta sūt: & insuper in abiectione oīs trāsitorie facultatis cū penuria & indigentia oportune sustentationis. Et h̄ cōpetit ap̄lis & ap̄licis uiris. Et de hac dicit glo. sup̄ illud Mat. x. Quicūq̄ minimis istis calicē aque frigide &c. Minimi sunt q̄ penitus nihil habēt: & in hoc mūdo tales fuerūt ap̄li. Vñ hiero. ad exuperaciū ait. Nemo ap̄lis pauperior fuit: & nemo pro dño tātū reliq̄t. Et uidua illa q̄ duo minuta misit in gazophiliū cūctis p̄ferē diuitibus: q̄a totū quod hūit dedit. Ad hāc nuditatē tāq̄ sūme p̄fectā hortat̄ idē Hiero. i. epl̄a quā misit ad paulinā. Vis ait eē p̄fecta & i p̄mo stare fastigio dignitatis: fac quod fecerunt ap̄li. Ven. o. q̄ ha. & da pau. & seq̄re saluatore: & nudā solāq̄ crucē nudā seq̄ris. In his facit Hiero. asserit q̄ ea pau-

ptas ad p̄fectionis uestigium attigū: q̄a q̄s exp̄ssius & cōformius nuditatē crucis ap̄lectit: & nudū crucifixū imitat. Arguit ē. iiii. q̄a dicit Gre. celsū n̄ eē i culpa: sed affectū. Et iō nō t̄palia hēre: sed tēporalia diligere peccatū ē. Cui uidemus q̄ si quis sentiat q̄ celsus siue res tēporalis sit culpa cāst̄ uel formalit̄. q̄ nō possit sine dānatione possideri: errat cū manicheo: & hoc grego. reprobat. Si at q̄s intelligat celsū eē occasione culpe: a snia ueritatis nō deuiat cū ipsa ueritas dicat i Mat. Quā difficile q̄ pecuniā hēnt i regnū dei introibūt. Nullo. n. mō pecunia impedimētū difficultatis dei regnū intrare uolētibus p̄stat nisi ul̄ q̄a ē occasio iclinationis ad malū uel distractionis a bono. Hoc scōḡ testimoniis manifeste mōstrat. Nā q̄ sit infectiue cupiditatis Ambro. idcir i h. de offi. Semel iquit auari illecebrosa peccata q̄ habētēs cōtaminat. Cui ē ber. cōcordat de colloquio sermōis & iesu h̄ fugiēdarū diuitiarū p̄cipua cā est: q̄a uix aut nūq̄ sine amore ualeāt possideri: limola siq̄dē & uoluptuosa nimis nō mō exterior uerū ē interior substantia nra uideat̄ ē facile cor h̄ manu oibus q̄ frēq̄nt̄ adheret. Itē Augu. sup̄ ps. cxii. Nō sūt ait iste uere dicie: sed mēditas quia q̄to magis habūdāt tāto magis crescit iopia auaritie. Nō sūt uere diuitie q̄ plus augēt cupiditatem eis q̄ eas possidēt. Et sic patet q̄ ificiūt concupiscibile & extollūt irascibile q̄a sūt occasio uanitatis & sup̄bie. Augu. de lapsu mūdi. In diuitiis nihil tā ca uedū ē q̄ sup̄bie moribus. Qui. n. nō habēt diuitias nō hnt̄ unde extollāt. Idē de uerbis dñi. Nihil ē q̄ sic generēt diuitie sicut sup̄bia. Oē granū oē ger mē hēt uermē suū: uermis ditiaḡ ē sup̄bia. Quod uero sit distractionis occasio: & q̄ disp̄gat rōnē manifeste insinat Gre. i. mor. Solet iqt̄ rex habūdantia a timore dño mētē soluere: q̄tū huius aim̄ exigit diuersa cogitare. Nā cū foras p̄ mlt̄as disp̄git stare i iocimis fixa phibet. Itē i ome. Exut q̄ seminat &c. Quis. n. unq̄ mihi crederet si spinas ditas iterptari uoluisset: maxie cū ille pūgāt: iste delectent & tñ spine sūt: q̄a cogitationū suarū pūctiōibus mētē lacerāt. Sic igit̄ patet q̄ quis celsus formalit̄ seu cāst̄ n̄ sit culpa: ē tñ magna occasio ruēdi. Propter quod opes a saluatore spinis cōparat̄: & ab ambro. illecebre dicit̄. Et q̄a sicut patet ex premissis uim rōnalē distrahit: irascibile extollūt: cōcupiscibile alliciūt: ac p̄ hoc miserā animā multipliciter submergūt. Nō solū sūt illecebris: sed periculis plene: & hoc tā quo ad ipsas dñiū. q̄ quo ad ipsas relaxatū usū & opulētū. Vnde Augu. de lapsu mūdi Dicit ipse quas putas plenas eē: delitiis pleniores sūt piculorū. Cū itaq̄ p̄fectionis sit nō solū predicta uitare. uerū ē occasioes peccatorē & rōnū impedimēta ad plenū succidere. dñte Grego. i. mor. Quod solus i illicita cadit q̄ se a licitis caute non restringit: liquido claret q̄ quis possessiones & pecuniā hēre de se nō sit peccatū: sed licitū tamē ē eas abdicare & uoluntarie eis carere pro christo perfectum Quod si forte quis diuitiarum amator & cauilosus ipugnator paup̄tatis dicat q̄ a t̄pali-

rebus imperfectis mētibus dat̄ occō peccādi nō p̄fectis q̄si magis cōperat̄ statui ip̄fctōḡ ditas fugere: eisq̄ carere: & hoc nō expediat uiris p̄ctis. Qui ita erronee asserit: x̄pi x̄hu uite atq̄ doctrine aduersatur apte. Neq̄. n. scdm̄ h̄ p̄phanū dogma ihs̄ p̄fctissimus debuit carere ditis: nec hoc docuisset p̄fectis: cū tñ dixerit. Si uis p̄ctus eē uide oia & da paup̄ibus. Nunq̄ d̄ & ap̄li p̄cti nō erāt q̄bus dcm̄ ē. Nolite possideri auz̄ &c. qd̄ uerbū tractās Amb. lib. de officiis ait. Nolite possideri auz̄ ul̄ argētū: neq̄ perarā: q̄ snia uelut falce pululātē i hūanis pectoribus succidit auariciā. Ex his dat̄ itelligi q̄ pp̄ uitādā occōnē mali: sūt ap̄lis iter dca auariciā: cū tñ eēt p̄fecti: uerū ē qd̄m q̄ t̄palia uel p̄ctōḡ occasioes nō tñ p̄nt̄ in uiris p̄ctis distractionē imitere: & p̄ci occasione dare q̄tū prebent mētibus infirmoḡ: sed q̄tū licet pua itellectus distractio uel illectio appetitus mētibus p̄ctōḡ ad etna suspēsis & magis dissona q̄ lōge amor ip̄fectus circa filioꝝ educationē: & curā rei familiaris occupatis. Hic ē q̄ p̄fecta rerū t̄paliū abdicatio p̄ctis cōsulit̄ non ip̄fectis: nisi uelint eē p̄fecti. Im̄p̄fecti. n. pp̄ suā modicā charitatē nō p̄nt̄ x̄pi cōsilioꝝ grauamias: q̄ tñ in se sūt facillima & leuia cū hilaritate & suauitate portare: q̄ multū obsistit punitas cōsilioꝝ x̄pi i ip̄oḡ imp̄fectionibus: & ideo eis uident̄ grauia: sicut infirmis oculis ḡus ē lux solaris. Nā ip̄is ip̄fectis sūt peccā maiora uitādā p̄ mādatorē obseruantia: p̄fectus at̄ cōpetit sup̄fluas cogitationes uitare: sicut Grego. in .ii. moral. docet. Sp̄alit̄ explicans nazareorum ritū p̄fectionis figurā. Deuotioe inqt̄ cōpleta nazareus radere capillos: signeq̄ sacrificii ponere iubetur. q̄ tūc ad p̄ctōis sūmam p̄tingimus: cū sic exteri ora uitia uicimus: ut ē cogitationes sup̄fluas a mēte refecimus: q̄s numis igne sacrificii cōcremare ē flāmis diuini amoris itedere: ut rotū cor i dei amore ardeat: & cogitationes sup̄fluas cōcremas quasi nazarei capillos deuotiois p̄fecte cōsumat. Arguunt q̄nto paup̄tatis hostes: q̄ illa p̄missio x̄pi ihu p̄mū cētupli obuiat cōsilio de paup̄tatis p̄fectione letuāda usq̄ ad exitū uite. Quibus uidemus q̄ ista p̄missio cētupli ad sp̄ualia dona refert̄. Nō. n. p̄fectionis maḡ iesus aliqd̄ promisit qd̄ sit fomentū cupiditatis: & auaricie nutrimentū: qd̄ qd̄ seq̄ret̄: si cētuplata ditas ip̄romitteret i hac uita. Vñ Hiero. sup̄ math. & ē Rabanus q̄si eisdē uerbis utēs. Occōne huius s̄ntie qd̄e itroducūt ānos mille post resurrectionē dicētes. Nobis tūc cētuplū oium rerū q̄s dimisimus: & uita eterna eē reddēda. Nō itelligētes q̄ & si i ceteris digna sit retributio i uxorb̄bus appareat turpitudine: ut q̄ unā p̄ dño dimiserit: cētū accipiat i futuro. Sensus ergo ē: q̄ dimiserit carnalia p̄ saluatore: recipiet sp̄ualia: q̄ i cōparatione & merito sui ita erūt: q̄si p̄ uno numerus cētēnanus cōpet̄. Qui ē Grego. cōsonat sup̄ Ezech. ome. vi. Nec ideo sc̄us uir trena deserit ut h̄ possidere in hoc mūdo mlt̄iplicius possit: sed p̄ cētēnanū nūctum p̄fectio designat̄: q̄ q̄quis p̄ dei amore t̄p-

lia cōtēnit hic p̄fectionē mētis recipit: ut ea nō appetat q̄ cōtempnit. Cētes itaq̄ recipit qd̄ dedit: q̄ p̄ctōis sp̄m̄ accipies trena nō idiget: & si h̄ nō hēt hec Greg. Cui cōsentit Ber. i. sermōe. l. de brō Pe. Dixit Simon petrus ad ih̄m. Quid ē cētuplū istud fr̄s: nisi cōsolationis usitatioes p̄mitteq̄ sp̄s qui sup̄ mel dulcis ē. Et post pauca. Nō p̄t̄ aut̄ mas: nō domus aut ager ē: nō cibus aut uestis: nō demum t̄renū aliquid: aut t̄pale uel corpale delectationibus sup̄ oia hoc dulcius ē: uerū his iocūdius ē: & q̄cūq̄ desiderat̄ in hoc seculo nequā huic non ualent cōpari. Quod si forte q̄s p̄tinaciū obfistat tā p̄ textū Marci q̄ per Aug. cōtra adamaciū manicheū: asserens oia t̄palia esse p̄missa a x̄po: un̄ debemus p̄missionē receptionem huius debere itelligi p̄ modū charitatie cōionis: n̄ p̄ modū possessionis. Quid sit at̄ ista cōio infra dicit̄. Vnde Beda sup̄ illud Mat. Mon ē qui reliquit domū &c. Quia minus a fr̄ibus & a cōsortibus sui p̄positi q̄ a spiritali glutio colligat̄: multo ḡtorem i ha uita recipiet caritatē. Cui consonat glo. ibidē. Oēs sc̄i & q̄cūq̄ hnt̄ coicāt̄ ei. Et Aug. contra adamaciū: Fidei torus mūdus ditiaḡ est: uel certe itelligēdū p̄ modū cuiusdā cecitatis p̄missionis contra manicheos q̄ dicebat hec t̄palia bona a tenebrarum p̄ncipe fuisse creata: & ab illo solo repromittū & dari: a x̄po aut̄ ihiberi. Ideo hec nobis p̄mittūt̄ a deo ad hereticoḡ cōfundēda p̄fidiā: & a cordibus fidelium oēm amouēda diffidētia. Vnde sup̄ illud Mat. Hec oia adiciēnt uobis ēt̄ nō q̄rētibus: q̄bus si subtrahant̄: ad p̄bationē est. Si largiant̄ ad gr̄ay achonē Et Aug. sup̄ illud lo. Vado piscari. Cur nō inuenit aliqd̄ un̄ uiueret: cū dñs p̄misit. d. Primū q̄rite reg. dei &c. p̄fius dñs dicit̄: & qd̄ p̄misit iplēuit. Nam q̄s alius pisces q̄ caperet̄ apposuit: Cōstat igit̄ p̄missionē huiusmōi p̄ modū p̄missionis debere itelligi ad tollēda diffidētia: nō per modū augmētationis t̄paliū substantie: q̄ hoc nō eēt cupiditatē abscidere sed augere. Vnde & Hiero. sup̄ Math. omelia lxiii. Nil ita obsistit cupiditati: sicut desistere a lucrādi cōcupiscētia: sicut amarā colerā abstinentia & euacuatio facilius ē enim homines obiectionē pulueris q̄scet̄ facer̄ desiderū. Et aug. lxxxii. q. Quali charitatis uenenū ē spes adipiscendoḡ t̄paliū. Si ergo x̄ps multiplicationē p̄ modū possessionis discip̄lis relinq̄ret: charitatē i eis p̄mitteret nō nutriet̄ dū possessionis t̄rene cētuplatoe p̄missa t̄paliū bonoḡ affluentia sp̄andā doceret potiusq̄ sp̄nedā: qd̄ i piū ē sententia de x̄pi doctrina. Arguit. vi. paup̄tatis emuli q̄ modū ap̄lice uite paup̄tatis p̄scripte aduersat̄. Legit̄. n. i actibus ap̄log. q̄ multitudis credētū erāt oia coia: & q̄ rex uedū t̄p̄ p̄cia ponebant̄ ad pedes ap̄log. Ad qd̄ uidemus q̄ neq̄q̄ ē itelligēdū q̄ ap̄li aliquid pp̄u uel cōe possiderit: q̄ ista coitas n̄ refert̄ ad ap̄los: sed ad turbā: sicut glo. ibi insinat. Discernit iqt̄ ibi ordinē doctoḡ & auditoroḡ. Nā multitudo credentū sp̄retis rebus copula charitatis iuicem tenebatur.

Apostoli uero uirtute flagrantes christi mysteria padebant: hec glosa que per ipsum textum declarat quod sicut illa rerum comunitas erat turbarum: sic & signorum uirtus erat apostolorum. Ad hoc etiam facere uidetur quod in legenda sancti Augustini dicitur quod regula illa de qua in actibus apostolorum dicitur. Erat sub apostolis constituta: cum dicitur. Erant illis omnia coepta &c. que de hoc ibi sunt scripta. Si autem referretur comunitas huius ad apostolos: esset regula illa non sub apostolis constituta: sed super apostolos ipsos ligans & obligans constituta. Neque his repugnat quod sequitur quod ante pedes apostolorum ipsorum pedum precia ponebant. Quia ut dicit Hieronymus. ad demetriadem uirginem: hoc faciebant ut docerent pecunias esse calcandas: uel ut se & sua apostolice dispositioni committerent: sicut docet Ambrosius super epistolam secundam ad Corinthios. ubi loquens de apostolis dicit quod ad partem uitae priores: pauperes uidebantur: sed spirituales diuitias creditibus largiebantur. Egeni in terris: in celis diuites: ut nihil habentes & omnia possidentes. Hoc enim fuit in apostolis gloriosum: ut sine sollicitudine & nomine possidendi non solum ea quae in possessionibus erant: sed & eorum dominos possiderent: hec Ambrosius. Ex quibus insinuat quod apostolis in sua egestate manentibus sine dispositione quo ad res & personas propria illa ecclesie suberat. Redeamus igitur ad paupertatem amabilem statum apostolici: in quo Petrus intras sanctum templum pauperi elemosinam a se petenti tradidit. Argentum & aurum non est mihi: ubi glo. Memor illius precepti: Nolite possidere aurum nec argentum: pecuniam quae ad pedes apostolorum ponebat non sibi recondebant: sed ad usum pauperum qui primonia sua relinquebant: ubi patet ad translationem petri quod apostoli nihil haberent: nec in proprio nec in communi: nec aliqua regalia haberent aliquid in communi: licet non possint subditi dicere se illud habere: ut persone singulares: tamen prelati non possunt negare se illud habere in quantum sunt persone coepta: petrus autem apostolorum omnium princeps aperte asseruit. Argentum & aurum non est mihi. Hanc etiam paupertatis formam loquitur euangelista seruauit cum suis discipulis inter quos duobus qui reliquerant opes pro nimia egestate tetatis: sicut scribitur in eius legenda ait. Nunquid non ualeat manus domini: ut faciat seruos suos diuitis affluentes? Sed in hoc certamen statuit animarum: ut sciant se eternas habituros diuitias qui pro eius nomine temporales opes habere noluerunt: unde apostolus paulus de se simul & de aliis apostolis Corinthiis scribit dicens. Usque in hanc horam esurimus & sitimus & colaphis cedimus. Ecce egestas in uiuere. Et instabiles sumus. Ecce defectus domus proprie: ubi glo. Usque in hanc horam .i. continetie. Et alibi ad Corinthios. In fame & siti: in frigore & nuditate. Hanc penuriosam uitam duxit se apostolum non ad tempus: sed continue prefata gloria insinuat. Et superius allegata Crisostomi de laudibus pauli auctoritas confirmat. Si quando igitur dicit se habere omnia & abundare bonis: debet nec potest intelligi secundum rerum opulentiam: sed quan-

tum ad sufficientiam mentis: de qua Augustinus libro de beata uita. Nullus perfectus aliquo eger: & quod uidetur corpori necessarium sumeret si affuerit. Et si non affuerit: istarum rerum non frangeretur inopia.

Ad hanc perfectionem hortatur sapiens cum dicit: fili mi ne in uita tua indigeas: melius est enim mori quam indigere. Hoc enim modo est perfectum consilium ut uiretur mentis egestas que rerum penuria perturbatur. Apostolus enim paulus licet fuerit passus latronum periculum: non tamen portabat quod latrones caperent. Unde Ambrosius. in originali tractans hoc uerbum periculum latronum. Cum in ciuitate diabolus eum interficere non posset: sibi latrones excitabat in uia: cum sibi tamen nil ferret quod latrones caperent. Cui concordat Crisostomus de laudibus pauli. Iob cum oues & boues haberet in numeras: erat in pauperes liberalis. Paulus uero nihil amplius corpore suo possidens de hoc ipso indigentibus sufficienter ministrabat. Miram pauli ex hac laude pendere ualemus inopiam: cum nihil preter corpus haberet. Miram nihilominus strenuitatis affluentiam: ut non solum sibi sufficeret: uerum etiam aliis abundaret. Ex premissis patet quod statutus apostolorum fuit in penuriosa paupertate. Sed si quis in dictis doctorum superficialiter uidetur obliuiscere: potest & debet exponi secundum predicta. Addunt alio predicti paupertatis hostes instantiam loculorum christi ad perfectam paupertatis obseruantiam obscurandam. Quibus respondemus quod christi loculi non dissonant a sue paupertatis altitudine exemplari: si quando & quare ipsos habere necesse fuit pia mentis attentione pensetur. Nam unigenitus dei filius christus qui cum diues esset in omnibus pro nobis adeo factus est egenus ut alieno cibo & habitaculo uteretur. non sine magna dispensatione eterni consilii loculos fecit de se. Caueant igitur amatores loculorum: quia illo rum custodem deputant quem sciebat furem & pro ditorum esse futurum: habuit autem christus loculos

Ad consolandum infirmos

Ad refellendum improbos

Ad informandum electos seu perfectos.

Unde huiusmodi actus habere loculos in christo respectu infirmorum fuit condescensio ad consolandum illos qui loculis carere nolunt: sicut Augustinus ait in libro de opere misericordiae. Dominus memor misericordie sue infirmioribus copatiens cum ei aliquid possent ministrare loculos habebat in quibus mitteretur pecunia que ferebat utique a fidelibus bonis eorum uictui necessaria quos iude comedauit. Respectu autem ipsorum fuit actus cominatorius: primo quidem ad refellendum hereticos qui loculos reprobabant: unde Augustinus super lo. ome. xlviii. Quare loculos habuit cuius angelus ministrabat nisi quia ecclesia ipsius loculos habitura erat: unde loculos habebat ut doceret non esse peccatum loculos habere. Augustinus in his refellit manicheorum iniquitatem condennantium ecclesie statum propter

rerum temporalium possessiones. Secundo fuit cominatorius ad currendum auaros qui loculos concupiscunt: quia nullus de christi discipulis praeceperat nisi quod loculos portauit. Unde Crisostomus super lo. ome. lxxv. dicit. Si uero quis scrutabitur quis furi existenti recollegit loculos pauperum & dispensare facit auarum exitum: ut omnem abscederet occidit: sufficientem enim habebat ex loculo concupiscentie mitigationem. Sed propter nequitiam multam quam uolebat iesus comprimere multa condescendentium aduentum non recusabat subire rem obstinens perniciosam concupiscentiam & omnem auferens occidit. Hec Crisostomus aperte declarat quod non penuria pauperum: sed nequitia cupiditatis mentis causa fuit tante impietatis.

Respectu uero perfectorum fuit actus informatiuis: primo quantum ad modum habendi fuit forma perfectionis in ecclesiasticis personis maxime monachorum & cenobitarum: nullus sibi quicquam appropriet sed habeant omnia in communi. Unde Augustinus ome. lxxvii. super lo. Habebat dominus loculos & a fidelibus oblata suis conseruans necessitatis & alius indigentibus tribuebat. Tunc primum ecclesiastice pecunie forma est instituta: ut intelligeremus quod preceptum non cogitandum de castitate non ad hoc fuisse preceptum ut nihil pecunie seruaretur a sanctis: sed ne deo propter illa seruaretur: hec Augustinus. Qui formam regulari uiuentium & in communi possidentium describens ait: sicut habet. xii. q. i. Non dicatis. Cum huius nostre congregationis fratres non solum facultatibus: sed etiam uoluntatibus propriis in ipsius ordinis susceptione renunciant: certum est eos nihil habere possidere: dare: uel accipere sine superioris sui licentia debere

Quantum uero ad modum dispensandi exemplo christi ecclesiastica bona dispensent: ut secundo forma perfectionis in ecclesia prelati data ad sustentationem ministrorum ecclesie: & ad pauperum releuandas miserias. Unde Crisostomus super lo. ome. ii. de loculis christi dicit sic. Qualiter non perat: non uirga iubens de fere mansupium ferebat: Et ridens dicit ad iopu indigentiam: ut discas quam ualde pauperem & crucifixum huius oportet multam facere: procuracionem: multa enim dispensans ad nostram doctrinam agebat. In his ostendit quod uiris perfectis competit miserabilium personarum cura habere quod maxime locum habet in prelati ecclesie: quorum perfectioni consonat ut spiritualiter & etiam temporaliter pascendis sibi gentibus commissis intendat. Unde prosper in li. de uita contemplatiua. Scientes uiri sancti nihil aliud esse res ecclesie nisi uota fidelium & precia peccatorum: & patrimonia pauperum: non eas uendicant in usus suos ut proprias sed ut comedatas pauperibus erogant: hec possidendo contempnere docuerunt: non sibi sed aliis possidere cupiditate habendi facultates ecclesie ambire: sed pietate subueniendi eas suscipere: & quod habet ecclesia cum omnibus nihil habentibus hinc coepta. Nec aliquid inde eis que sibi sufficienter de suo erogare cum nihil habentibus dare que perire. Quantum uero ad modum

utendi forma fuit perfectionis ipsis apostolis ac ceteris in euangelica paupertate perfectis: ut. f. p. se. t. ubi bus non utant: unde super illud: Mat. Vade ad mare: dicit glo. Dominus fuit tante paupertatis ut unum tributum soluere non haberet. Iudas quidem coena in loculis habebat: sed res pauperum in usus suos conuertere nephas duxit: ad ipsum: dans exemplum nobis: hec glo. In exemplum uiri perfectis ut non iudicent loculos habentes. Unde magister hugo de sancto uictore in expone illius ps. Bonum est confiteri domino: dicit sic: habebat christus loculos & que dabant suscipiebat conformans se imperfectis: paulus autem noluit superius suscipere de euangelio sed gratis scus est minister uerbi: & inuenit aliquid manus fecisse quam christus. Christus autem in numero imperfectorum inueniri uoluit: ne presumeret non accipere & confunderent accipientes & estaret non esse christianus faciens quod facere uoluit christus. Cui concordat Augustinus super ps. ciii. Huius inquit dominus loculos sicut dicitur est: de quibusdem religiosiis seculis qui ministrabat ei de substantia sua futurus eicit nil tale querens: & omnia puencialibus donans. Sed quia multi infirmi ista queruntur erat magis infirmorum personam suscepit christus sublimius paulus quam supra predicti infirmi. Nunquam & christo sublimius paulus quia & misericordius. Cum enim uideret paulum illa non esse queruntur: puidit ne damna ret queruntur: & prebuit exemplum infirmo. Ex his aperte monstratur quod uiris perfectis & euangelicis datur exemplum in christi loculis de non iudicandis infirmioribus gradibus non de assumendo in seipsis. Aliquis tamen uidetur quod ipsismet etiam euangelicis perfectioribus in hoc de forma ut tempore persecutionis instantis & fortis etiam pro seipsis possit loculis uti. Cum aliter pro persecutionis ratione uiuendi non pateret facultas: ponere res exemplum de christi discipulis transeuntibus per terras samitanorum qui ipsis nolebant necessaria ministrare: & ideo abierant in ciuitate ut emerent cibos lo. iiii. Et hoc modo exponit beda uerba christi: Luc. xxii. dominus. Nunc qui habet facultatem: tollat similiter & perat. d. Magister ita per dominum uirtutum ut modum discretionis insinuet missis ad predicandum discipulis ne quod tollerent in uia precepit. s. ordinans: ut qui euangelium annunciant de euangelio uiuant. Mortis uero instante piculo etiam nunc simul gerentem pastorem gregem sicut persequente congrua tempore regula dicitur uit pecunia. s. uictui necessaria donec separata persecutionis infania tempus euangelizandi redeat tollere permittendo: hec Beda. Vbi non sicut quidam impie asserunt dicit manifestum de paupertate non deportando pecuniam datam apostolis: nunc reuoluta a christo: sed potius cum discretionis moderamine: durante tamen extrema necessitate pro uictu necessario tempore. Non sic reperat nostri temporis religiosi pro mundum discurretes cum burfariis & burfis plenis qui non sunt itus persecutores nec mortis instare piculo: sed gulositatis sue inundante persequuntur burfarios ducunt & late in tabernis expendunt: & in tantum comestram suis pecuniis corruptunt ut ueri pauperes sine professionis confortes per eam euntes & incedentes uix possit credi ipsos

pecuniam non desere. Ac per hoc ipsorum transgressio: bonorum est pauperum afflictiva: quia fidelium devotio pro ipsorum abundantia superflua istos uix potest credere egere. Pater igitur ex predictis quod pauperis trahere non potest: sed ad exemplum pietatis & hostes loculos christi ad fomentum cupiditatis humilitatis multipliciter menti deuote subseruiunt. Sicut enim in saluatore crucifixo iesu nihil fuit quod seculares gratias aut delicias saperet. Sic nihil egit aut docuit pro quod mundi diuitias appetendas esse monstraret: quin potius ut nos ad perfecte paupertatis amorem accederet in huius mundi capite hoste expugnaturus ingrediens de pauperrima misericordia pauperum exiit sed & se hostiam offerens deo ut pontifex nudus in cruce pepercit: nec non ut uirtutis eius tamquam perfectissime rectitudinis nequaquam discordaret medium ab extremis: tota ipsius uita canticum extitit paupertatis. Adducit. vii. crudeliter infortia contra uirtuolam mendicitatem: nec necessariam quam cludit euangelici status uirtuosa paupertas dicitur hanc esse defectiuam & transgressiuam apostolici documenti quia huius mundi pauperes non laborant manualiter & ideo dicunt eos uiuere damnabiliter ociosos. Precepit enim apostolus quibusdam ut cum silentio panem suum manibus operando manducant. Ad quod e contrario inuenimus quod non precepit apostolus laborem omnibus generaliter: sed sicut patet ex textu quibusdam duntaxat ociose & curiose & in quiete uiuentibus opus manuum imperat: ne bladicis & adulationibus & questu sibi uictum querant uiolentes de elemosinis uiuere cum dispendio salutis proprie & impedimento salutis aliene: sicut multi falsi pauperes temporibus nostris faciunt: quorum uocosa uita scandalum non subsidium prebet mundo. Hos nequaquam in hac ratione defendere intendimus quos reprehensibilem uitam cum tedio audimus & cum pudore uidemus: & cum dolore portamus: unde contra tales in pluribus locis uerborum nostrorum sagitte percutiunt. Sed nunc est intentio nostra circa ueros euangelicos pauperes qui perfectioni menti inuigilant: & spirituali studio & sapientie pro salute zelo & alacritate sollicita occupatione intendunt a rusticano & manuali opere uel labore exemptos esse decerno. Et propterea cauillationibus impugnantium inuenimus. Superiora enim ad que uacant nesciunt sine adminiculo scripturarum: ad quas preclaram intelligunt iam peruenire non potest nisi per studium sapientiale quod consistit in legendo: meditando: orando: contemplando: audiendo: conferendo: & predicando. Ideo recte competit eius studii spiritualis operatio septiformis maxime orationis exercitium uirtuosum. Ad quod tam in regula quam in uita per spiritualis laboris franciscus eos efficaciter trahit. Et quia difficultas huius studii totum hominem requirit: iuxta quod signatum est in exo. xxv. Vbi precepit dominus quod uerbes qui bus ferenda erat archa semper essent in circulis. Quod exponens greg. ait. Qui ad officium predicationis ex cubant: a lectionis studio nequaquam recedant. Igno-

miriosum est enim si nunc quis querat discere cum debet alius quod enodare. Iam quod huic studio septiformi sollicitate intendunt quia magis est suble in se & discipule mentem expediens ecclesie & necessarium plebi etiam si non laborent operibus manuum: digna tamen sunt quod ab ecclesia sustententur: secundum illud deuteronomii. xxv. Non allegabis os boni triturati in area fruges tuas. Glossa: uictum non subtrahas predicationi ut uacet orationi & predicationi. Et alia glossa ibidem. Occupati in doctrina non potest sibi uidere necessaria. Ex quibus propositum aperte concluditur: his concordat Ambrosius super illud Luce. x. Maria optimam partem elegit &c. d. Nec arguas eos ociosos quos uides studere sapientie: hanc enim sibi cohabitantem habuit. Salomon pacificus. De neque apostoli non reputauerunt equum relinquere uerbum dei: & ministrare mensis: huic etiam concordat Hieronymus in prologo super Iob. Si autem fiscellam iunco texerem: aut palmas: folia manibus complerem: ut in sudore uultus mei comederem panem meum: & uentris opus sollicita mente tractare nullus nec reprehenderet. Nunc autem quia iuxta saluatoris sententiam operari uolo cibum qui non per saluatum uocor. Ad idem quoque facit quod super illud psalmi. Defecerunt oculi mei. d. Aug. Non est ociosus qui tantum uerbo dei studet: nec plenus est qui exemplum operatur: quod qui studium uirtutis cognoscendum exerceat. Nam sapientia maximum opus est: & antefertur maria que audiebat marthe que ministrabat: hec Aug. Quibus non resistit illud quod Augustinus scribit de opere monachorum: cum ibi loquatur contra quosdam hereticos asserentes monachis non licere studere uite actiue uel aliquid operari: male intelligentes euangelium christi: quod oportet semper orare & nunquam deficere: quod doctor ibidem per argumentum conuincit. Simul etiam arguit monachos non cum in mundo essent layci: nec predicationi: nec salutari intentione: non tamen uolebant corporaliter laborare nec operari. Et qui fuissent in seculo laboriosi & pauperes iam professi monasticam uitam ab aliis scripturis accipere non solum sibi licitum: sed etiam debitum esse sentiebant. Contra quos Augustinus. Ipsi inquit fratres temere arroganti quantum effectio ut huius habeant partem: si euangeliste sunt habent: si ministri altaris. Si dispensatores sacrorum. Si saltem aliquid habebant in seculo: quo facile sine artificio sustentarent uitam qui indigentibus dispartiti sunt credenda est eorum infirmitas. et ferenda: hec Aug.

Ex quibus colligitur quod quattuor generibus hominum digne & iuste competit ab aliis pasci: quod pro priis manibus non laborent. s.

Qui alios pascunt uerbo uel uerbo predicationis. Vel altaris uaticio & dispensator sacramentorum ut sacerdotes.

Vel diuino uocant ministerio ut reliqui clerici. Vel qui pauperes parauerunt distributione sue substante. Vbi nota quod qui religionem intrantes sua distribuunt parentibus suis hoc privilegio sunt pri-

tati: quos beatus franciscus in legenda fratres multos & defraudatores pauperum appellat. Secundum hoc igitur illi quibus aliqua predictarum conditionum competit digni sunt ut de euangelio uiuant. Illi uero quibus plures digniores existunt: quibus aut omnes ut puta quod celebrat: predicat: confessiones audiunt: & temporalium affluentiam contempserunt maxime digni esse prebentur. Quibus uero omnes defunt & ualidi sunt & pauperes: ne ociosi nec infructuosi sint sibi & onerosi ecclesie iuxta sententiam Augustini. laborare tenentur: nisi per hoc excusentur quod eis qui predictas excusationes habent deseruiunt & assistunt: & ideo cum eis sustentari merentur. Iuxta quod mysteria liter de signat in Iob. ubi dicit. Boues arabant & asine pascebant iuxta illos. Illaque astruit lege fatitum qua strenuus ille pugillator dauid iuste decreuerat quod equa portio sit descendendum ad filium & remanentium ad facinas. Porro si quantumlibet idiote & simpliciter tante sunt deuotionis in prece: tante distinctionis in uita: tante edificationis in populo quod edificificant solo exemplo quam alii uerbo & exemplo excusantur per menta uite & si desinat uerba doctrine. Tales enim contemplationi & predictis perfectionum studiis aptos: ad opera manualia uelle compellere non est aliud quam a dei sapientia uelle reuocare. Et filius ista dicit in phylitino: dorum arma sripere &c. more phionis opis duris luti et la renis: iugum seruitutis importabilis a dei seruitio perturbare: quemadmodum insinuat in exo. p hoc quod pharaon dixit. Quare moyses & aaron sollicitatis populum ab operibus suis: ite ad onera uia: ubi glossa. Ambr. ex omelia. iii. sup exo. Hode si moyses & aaron. i. propheticus & sacerdotalis sermo aiunt sollicitant ad seruitium dei exire de seculo renunciare omnibus arte dote legi & uerbo dei: continue audies unanimes & alios phionis dicentes: uidete quod seducunt homines: qui ter peruertunt adolecentes: ne laborent: ne militent: nec agant aliquid quod eis proficit: relicis omnibus necessariis inertias sectantur & otium laborare nolunt & otia occasionem requirunt. His uerbis beatus Ambrosius. predicte cauillationis dolus patenter detegit & ex supradictis omnibus efficaciter fugatur.

Adducunt nono cauillatores paupertatis altissimi in ipsius iniuria: quod non sit uirtutis non tenere medium: sed uitiosam extremum maxime dicente Ambrosio. quod non sunt diffundende opes: sed dispensande. Hec uero ut aiunt per digalis & uitiosa paupertas sic omnia indistincte effundit: quod nihil sibi nec in coram nec in populo uel spirituali referuat uiuere possit. Verum consimili ratione posset uirginitas sancta ostendi non laude sed uituperio digna: quasi extremum non medium teneat: Vnde ab omni concubitu siue illicito: siue concesso se tam mente quam carne sequestrat.

Quod dogma perphanum aliqui magnum erroris in derogatione sacratissime uirginis & sue sacrate & uirginitate plus iesu sub uerborum murmure pro sue imunitate concupie ut arbitror dicere non uerentur: quos ex toto & incredibile non solum christiani deuotis: sed ip-

sismet paganis. silentio ad refellendum paupertatis calumpniam conuertamus sermonem. Et iesu per tradita a sancti fidei misericordiam regulam de uirginitatis excellentia nostram rationem fundemus. d. quod sicut aliud est medium pudicitie conjugalis aliud sanctimonie uirginalis: ita aliud est medium largitatis politice: aliud paupertatis euangelice. Largitas enim politica que circa mundana uersat possessionum terrenarum nequaquam dissuadet abrenunciacionem a christo consultam: sed potius bonorum iuste possessionum dilectione moderata dispensacionem largam & piam. Licet etiam propter distracionem quam in mente faciunt temporales diuitie multi phos eas reliquerunt ac pro studio sapientie docuerunt reliquendas pro dilectionis moderantiam dicit Salomon in peribus in persona uiri politici non euangelici & magis pro statu ueteris testis quam noui. Duo rogavi te: ne deneges mihi. Mendicitatem & diuitias ne dederis mihi: propter dispensacionis pietatem pro tempore & statu quo diuitie assumuntur in usum uirtutum: dicit Eccle. vii. Vtilior est sapientia cum diuitiis: & magis prodest uidentibus sollem: quia uidelicet pauperibus infirmis & debilibus multum est iocundum & etiam utile: quam pascuntur a suis pastonibus: non solum uerbo & exemplo: sed etiam temporalis subsidio: hoc modo potest accipi medium politicum.

Euangelica uero paupertas quam calcatis ditibus in celis possessore locat: suadet omnibus temporalibus propriis & coram bus quantum ad effectum & diuinitatem denudant: & arte sustentatione necessitatis quantum ad usum pauperum sustentati. Et hic est suus modus siue sua medietas in quo mediator dei & hominum iesum pauperem nititur imitari: quod sic relinquat diuinitatem quod non reiciat usum: sic recipiat usum quod non referret diuinitatem. Sic medium usus pauperis seruet quod sustentationem nature necessariam non detinet. Sic necessitati subuiciat: quod ab artificiose usus pauperis non recedat. Igitur propter uel em abdicacionem paupertatis possessionis & depositionem affectus tamen dicit Hieronymus ad lucullum. Seipsum offerre christianorum est & apostolorum: qui duo paupertatis sue minuta mittentes totum censum quem haberant domino tradiderunt & merentur audire. Sedebitis super sedes. xii. iudicantes duodecim tribus israel. Propter aritudinem uero sustentationis quantum ad usum in persona huius pauperis: dicit apostolus. i. ad thym. vi. Habentes alimeta & quibus tegamur his contenti simus: habentes dicit non quantum ad proprietatem diuinitatis: sed quantum ad facultatem utendi pro quem modum dicimur esse quod utimur etiam si non sit nobis proprium: sed gratiam aliunde uobis collatum. Hunc paupertatis modum uirtuosum mediator dei & hominum dei uirtus & sapientia iesus christus in seipso non monstrauit quod sicut dicit Hieronymus ad Neporianum alieno cibo uescerat. Hunc & apostolus paulus imitator ipseus seipsum secutus est. In cuius laudibus dicit. Christo. quod nihil habebat nisi corpus: sed in hoc exemplum aliis prebuit cum ait. Imitatores mei estote sicut & ego christi. Igitur hunc uiuendi modum tamquam a medio recedente uirtutis arguere: nihil aliud est quam magnum ueritatis atque uirtutum iesum de excessu uitioso culpate. Cum quo ueri pauperes spiritu non re-

fugiunt a fatua mundi sapientia uilipendi. Dili-
genter tñ oportet aduertere: q̄ sicut alio & alio mō
tenet̄ medium a ueritate politica & animi purgan-
Sic etiā deformiter mediū tenet̄ ciuilit̄ largus ex
rectitudine uirtutis: & xp̄iformiter egenus in britu-
dine paupertatis. Et hoc est quod i auctoritate argu-
mentado allegata trūcate Ambr. insinuat. Ceterū igit
non uult dñs h̄ effundi opes sed dispēfari in quo
explicat mediū largitatis poluice. Sed ne q̄s ex hoc
crederet q̄ modū paupertatis euangelice nō appro-
baret i mediate subiungit. Vbi forte helyeus bo-
ues suos occidit & pauit paupes ex eo quod hūit :
& in nulla re ueret̄ domestica sed relichs oibus in
disciplinā p̄phicā daret: hec Ambr. Addit ut euā-
gelicam paupertatē subtiliter extolleret que singula-
nter in helyeo & in maḡo suo helya i f. gura p̄ces-
sit. Decio calūniādi nō se armāt scē medicitatis
euangelice contēptores & hoc cū multa malicia tri-
furata.

Primo allegantes q̄ non sit opus uirtutis p̄fecte.
Secundo q̄ non sit opus uirtutis iocunde.

Tertio ac ipiissimo mō q̄ sit opus transgressionis
p̄nitiose. Pro primo calūniose arguunt q̄ nobis
& xp̄o iesu accepta medicitas non hēat annexam
euāgelicā britudinē: sed mentalē ip̄fectionē: p̄ quo
Act. ii. dicit Ap̄ls paulus ore dñi iesu: beatus est da-
re q̄ accipere. Ex quo seq̄t̄ q̄ p̄fectioris esset huiusmōi
paupert̄ si essent i statu elyas dantiū: q̄ ex eo q̄ sūt
in statu recipientiū. Et si in statu illoꝝ esset q̄ elyas
libent̄ tribuūt potius q̄ illoꝝ q̄ accipiunt: cō dicit
Hiero. ad nepotian. Nunq̄ petentes raro accipia-
mus rogati. Et aug. sup ps. ciii. In oculos hēndis
& exigēdis quoddāmō ānonā xp̄s non petendo:
sed tribuēdo indigentia suscipit. Ex q̄bus uide-
tur posse inferri q̄ status dencoy: p̄benaas hēntiū
xp̄o sit sublimior: & p̄fectior statu medicitium &
paup̄: maḡ. Vex si huius rōinationis funda-
mentū uigilantius attendat maḡis uidet̄ ex hac cā
paup̄e uirtuosa extolli. Si eni beatus est dare q̄ ac-
cipere: ille minime ē brūs q̄ plura bōa accipit & pau-
ca largit̄. Cū ergo oīa eccl̄astica bona sicut dicit
Prosper sint uota fideiū p̄ciū peccatoꝝ & primoni-
um paup̄e: seq̄tur q̄ q̄cūq̄ redditus eccl̄asticos
hēt cū longe plus accipiat q̄ aliis largiat̄ maḡis erit
pingui acceptōe miser: q̄ exili donatione beatus.

Ecōtra uerus paup̄ q̄ pp̄ xp̄m oīa deserit q̄ dis-
p̄git nō solū q̄ hūit sed etiā q̄ cōcupiscet potuit &
p̄ hoc totū mūdū p̄ xp̄o dimisit: & dedit: & parum
aut modicum pro sustentatione eius nature con-
tentus est scdm̄ hanc rōnem acceptōe parcellima
minime miser: & donatiōe largiss. ma ac iocūda sū
me brūs. Cui cōsonare uidet̄ euāgelicus textus q̄
scdm̄ crilo. habet in grec̄o beati medici: quoniā ip̄-
forū ē regnū celorū. Vbi latinus hēt paup̄es spi-
ritu. Quibus etiā cōcordat. abrosius h. de offi. pau-
per ait: & si nō habet unde reddat pecuniam reddit
gratiā: in quo certū ē q̄ plus reddit q̄ accepit: pecu-
nia. n. uūmo soluit: gratia uero nūquā exigit: red-

dēdo uacuat̄ pecuniā: gratia aut̄ & beatitudo solu-
tis etiā similitudo retinet̄: hec Ambr. i. us. Ex
his euident̄ est q̄ predicta dñi nostri iesu xp̄i auctori-
tas cōtra euāgelicos paup̄es ret̄: quoniam non pōt.
Alius pōt hic eē sc̄sus scdm̄ glosā bede ibidē: n̄ ill
q̄ relichs oibus secuti sunt dñm̄ diuites elemosyna
nos preponit: sed illos maxime q̄ cūctis que possi-
dēt renūciātes laborat̄ inuoluntate opando mani-
bus ut habeat un̄ tribuant necessitatē patienti. His
causauus cōsonat de institutione monasticorū hec ē
ingr̄ i p̄tens beatorū largitas quā accip̄ entis pe-
nuna q̄ nō d̄ recōditis auante thesauris ip̄dit̄. sed
de fructibus operis proprii iprouide profertur.

Ex quibus hētur q̄ si quis in paupertate & exerci-
tio studii sp̄ntualis labors manū uirtēdēs seip̄sū &
alios imitator apostoli opus agit maioris erogatio-
nis q̄ qui ab aliis requirit̄ & accipit. Et iō oīs perfe-
ctionis amator frāctus ad laborē manualē lectato-
res suos: & filios mod̄rate maḡis q̄ turpius petere i-
duxit. Et q̄a huius p̄fectionis q̄ paupertatē euā-
gelicā fingunt nisi cā studii turpe ē medicare. ideo
statutū fuit in cartaginēsi cōcilio: q̄ clericus pauper
uictū & uestitū artificio suo q̄ne eret. Et quia i
clericis secularibus eccl̄esia nōdum apostolica p̄fe-
ctionē accepit: iō statutū ē: sicut patet de cōs. d. i. ut
nulla eccl̄esia dederit nisi p̄ns sit dotata. ob hoc
uidelicet ut denci i ea ministrātes habeat unde ui-
uat. Similiter ēt per noua: iura it̄ductū ē ut de-
neci sine titulis non debeāt ordinari: q̄ i ordinari fu-
erit ab ordinibus suspēdatur. Que quidē iura certū
ē nullatenus eos tāgere nisi p̄ xp̄i nomine i extrēa
paupertate ad imitationē iesu uiuere deuouerunt.
Quare aut̄ uerba aug. q̄ dicit iesu non petēdo sed
p̄bēdo indigentia suscipit̄ intelligi debet: ipemet
apent cū iūbsequēter subiūgit exempla de christo
zacheo: helya: & uidua dicens: cū quisq̄ factū sulce
pit nō suscepto sed suscipiētī prestat. q. d. q̄ dñs i
exigēdo ānonā nō querebat cōmodū p̄p̄riū sed
mentū alienū. Quo fiebat ut xp̄m suscipiētī plus
p̄staret̄ ex merito q̄ suscepto cōferret̄ ex dono: q̄
nō solū hēt ueritatē in capite iesu: uerū etiā in mē-
bris eius pauperū p̄ quibus b̄n̄factonibus eorū
mercedē repromittit. mat. xxv. cum dicit q̄ diu feci-
stis u. i. d̄ his fratribus meis minimis: mihi fecistis
& alibi: q̄cūq̄ potū dederit uob̄ calicē aque frigide
in nomine meo q̄a xp̄i estis: amē dico uobis nō p̄-
det mercedē suā mar. ix. &c. & ibi glo. minimi sūt
q̄ nihil penitus hnt̄ in hoc seculo: iudices etiā erūt
cū xp̄o: ualde igit̄ paupes q̄ nihil habēt i hoc mū-
do & aque frigide calicē idigent: sed nihilominus
ualde sūt diuites in quoꝝ susceptione xp̄s se suscipi
assent & q̄bus iudiciariā p̄tatem repromittit. Se-
cūda calūnia huiusmōi ē q̄ dicunt q̄ nō sit opus uir-
tutis iocūde cū uirtutis annexū hēat opus sp̄ritua-
le solatiū hec uero medicitas trahit secū p̄calē crucia-
tū: rōne cuius ut dicit̄ ip̄ecat̄ eī p̄pheta cū d̄r: Na-
tates trāsferūt̄ filii eius & medicit̄ ps. cviii. sed &
ex sacro canōe medicit̄ clericū dixerūt infelicem

ad cuius euillationis dissolutionē & cōsimiliū itel-
ligendum est q̄ quintuplex: est mendicitatis dif-
ferētia: origine: mō. efficacia: disperata. Prima ē q̄
parit calamitas: & hec est in p̄sonis miserabilibus &
egenis: habēs annexū penalē cruciatū cum merito
sūt cū patientia q̄lis fuit mendicitas lazan ulcero-
si iacētis ad ianuā diuitis &c. hāc imprecāt̄ prophe-
ta dauid zelo iusticie filis impiorum. Et quia ē mul-
torum causa maloy: quādo ē cum impatiētia: iō eā
abhorrēbat sapiens in personam hoīs infirmi & ti-
mentis per egestatē inuoluntatē ad ipatiētia cō-
pelli: unde postquā premisit: egestatē nō dederis
mihi subiunxit: ne egestate cōpulsus furens & petiu-
rē nom̄ dei mei. Et hec ē p̄prie medicitas dicta: iux-
ta quod isidorus dicit li. x. ethicoꝝ: medicus dic-
tus ē: quasi minus h̄ns unde degat: uel q̄si manu di-
cēs necessitatē suā. Secunda est quam parit cu-
piditas que ē in pauperibus simulatis: habens anne-
xum cruciatum culpabilē: in quo torquent̄ oēs aua-
ri & cupidi non tā famis corporalis inedia q̄ sp̄ualis
nequitia per insatiabile auaritie uoracitatē: iuxta illd̄
iob. attenuetur fame robur eius: & inedia iuadat co-
stas illius: & hanc dissuadet apostolus. i. ad tessal
iii. d. nullius aliquid desideretis glo. Ne dū rogetis
uē tollatis: in quo phibet̄ p̄positionē cupiditatis
rei aliene & petitiōis n̄re ex: ipsa ueniente: iuxta illud
ad ephesios. iiii. qui furabat̄ iā nō furetur: maḡis au-
tem laboret̄ operando manibus suis qd̄ bonum ē:
ut habeat unde tribuat necessitatē paciētī &c. Ter-
tia est quā parit tristitia: & hec est in medicatibus
ualidis & ociosis: habens annexū cū cruciatu solati-
um uiciorū atq̄ fantasticum: studio sum. n. laborem
refugiunt & ociosam uitam & p̄nitiosam que ē ue-
ra fatigatio libenter icurrunt: ac p̄ hoc fructuose qui-
et̄ uirtutis p̄dunt: iuxta illud sapien. Prouer. xxi. de
fidenā occidit̄ piḡ: noluerit. n. q̄cūq̄ manus eius
opari: & itē: p̄ frigus piger arare noluit: medicabit
ergo estate & nō dabit̄ ei: & huiusmodi medicitas
nedū lege dina fed etiā uulgi phibet̄: ut autē ab hac
ap̄ls reuocet opus manuale inuiḡit thesalonicensī
bus: audiuius quosdā inter uos ābulare inquiete
nihil operātes: sed curiose agentes. His aut̄ qui
huiusmōi sūt denūciamus ut cū silētio operantes
panē suū māduer̄: cuius mādati glo. rōnem reddit
d. q̄ ad alienā mēsam frequenter accedit ocio dedi-
tus necesse ē pascenti se adulari: multa. n. alia hanc
medicitatē sequunt̄ uicia: q̄a ociiū taliū oīum malo-
rū est s̄nia. Quarta est quā pariter industria q̄ est
in pauperibus studiosis circa disciplinā scolasticā oc-
cupatis habens annexum cum cruciatu penune
solatum uirtuti in mente. q̄ adeo mentes genero-
sas oblectat ut multis diebus laboribus & erūnis
pleni iocūdi uideant̄: & parua pre maguitudine di-
lectōis: mauultq̄ cum rubore addicere q̄ delicate
uicēdo ignorare: quod i p̄m is uidimus qui cum
medicatio uiuere didicerint postea exētes ueri uir-
tutum magnum locū in eccl̄esia dei tenuerūt: & de
talibus: aug. in li. de ope monachoy dicit: q̄ eis

bona opera fideiū & subsidia supplēdoꝝ necessari-
orum deesse nō debent cum ad erudiēdū aiūm ita
uacant ut corporalia huiusmodi opa geri non poss-
sint: qui si uacantes studio litterarum possint de ele-
mo. suis uiuere: m̄to maḡis uacantes studio gemi-
tuum cordialium & contemplationum sublimiū
hoc licite possunt: licet sint idiote quando tale ex-
ertitum nō sint eos laborare manibus. Quinta
est quam paruit iusticia que ē i pauperibus uolunta-
riis imūibus ab amor̄ tēporalis lucri & corpore cor-
poralis quietis h̄ns annexū cum cruciatu solatium
uirtuosum: est uerum q̄ sic mendicantes solius mo-
uentur amore paupertatis extreme & imitationis
dilecti iesu quam ideo amplectuntur ut liberius
sapientie uacant que christus est: & efficacius ad cul-
tum uirtutum iesu attingant quo maḡis in camio
paupertatis electi.

Ipsiū penuna purgentur a crimine.

Ipsiū erubescētia humiliētur in corpore.

Ipsiū per simonia castigentur in carne.

Ipsiū deuota gratitudine conciliētur ad pximū.

Ipsiū cōdescēdēt benignitate cōfigurēt̄ ad xp̄m.

Ipsiū uirtutū collatōe iurgū agant̄ ad deū.

He sunt sex utilitates huius sancte mendici-
tatis supra nominate & infra p̄bande cū de laude pe-
nuriose paupertatis p̄pter xp̄m assumpte agetur: q̄
quā nullus sane mentis dubitare queat: quin penn-
na purget̄: erubescētia humiliter: p̄simonia casti-
get̄: gratitudo accepti benefici benefactori concili-
et̄: cōdescētio benigne ac uoluntarie paupertatis
configuret̄ ad xp̄m: qui cum diues esset amore no-
stre salutis effici uoluit egenus & pauper: celsitudo
paupertatis q̄ quis oīa calcāt & seip̄sū cum omnibus
sursum agat in deum: nō solū per sp̄sū libertatem
ueꝝ etiā pp̄ experientia incommodorum que paupe-
res comitatur: dicente beato gregorio. q̄ mala que
nos hic premunt: ad deū nos ire compellantur. licet
autem molesta sint.

Auaris penuria.

Scribis erubescētia.

Lacius frugalitas.

Indeuotis actio gratiarum.

Infidelibus conformitas ad xp̄m.

Desperans eleuatio mentis in deum.

Verumtamē pauperibus solatiū est penuria hu-
milibus despici cōtinētibus castigari: caritatiuis cō-
siliari beneficio. credētibus cōfigurari hoī xp̄o: spe-
rantibus sequestrari a mundo & coniungi ipsi b̄n-
dictio iesu eterno deo. Ad quorum omnium af-
firmatiōem hoc sufficit qd̄ dicit̄ greg. primo libro
dialogorum: sicut superbi honoribus: sic plerum
q̄ humiles sua despectione gratulantur: cūq̄ se in
alienis oculis uilescere sentiunt idcirco gaudent q̄
hoc iudicium confirmari intelligunt: quod de se &
ipsi habuerunt. Huius uirtuose mendicitatis spi-
rituale solatium uiri carnales ignorant: qui & eius
laudatores phariseorū more auari derident uiri san-
cti diligunt & toto desiderio concupiscunt: unde

de beato frâncisco scribitur: nemo tam auri: q̄ iste cupidus paupertatis: nec thesauri custodiendi sollicitior ullus quam iste huiusmodi euangelice: margarite: & quia i acquirendis elemosinis nō cupiditatis trahatur q̄stus: sed spiritus libertate & dulcis iesu similitudine dulcorato: ideo solitus erat in solēnibus festis p̄ uocūditate spiritus medicare huiusmodi medicatis lacte dulcore etiam a magnis inuita tus cardinalibus priuari uolebat. Innumera fecit de quibus pauca in legenda sūt scripta: i quibus aperte p̄batur ipsum p̄ deuotione ebrium huius lacte & penuriose paupertatis amore. De hac comēdat hier. illam deuotissimam paulam. d. q̄ hoc hēbat uoti ut medicas p̄ x̄po moreret & unū nūmum filie non relinqueret: & in funere suo alieno syndone inuolueretur. Deniq̄ ipsissima oium ca uillationum ē hec tertia huius decimi modi qua i piiss̄ mi medicatis hostes ipsā incriminant q̄ sit opus transgressiōis p̄nitiose dntes q̄ un euāḡici q̄ elemosinas cū tanta uirtute petunt ut dcm̄ ē supra sunt unū sanguinū: q̄ ualidi & fortes accipiunt panē egenorū: qui operari non possūt: ac per hoc quod dāmodo ipsos fame occidit: adoptantes super eos uerbis ecclē. xxxiii. dicens. Panis egenitum uita pauperis ē q̄ defraudat illū homo sanguinis ē. In super etiā addūt q̄ sunt ecclēsie onerosi & periculis multis que p̄cedūt ex inopia q̄ se exponūt cū itē dicat ecclēsiasticus p̄ inopiā multi perierūt. Ex q̄bus etiam sequi uidet q̄ talem medicatam p̄ferri & in ea uiuere: non ē res meriti: sed peccati: q̄ talia loq̄ more p̄ditōis: iude i ipsi pauperibus uis p̄sequit̄ x̄pm̄ deū hominē iopem & medicū & cō punctū corde nittit̄ mortificare: & ipse est uere uir sanguinum: & dolosus q̄ non dimidiabit dies suos pauper aut s̄p̄ sperabit in dño: & exultabit in deo salutari suo & i sancta medicitate: p̄cedet de uirtute i uirtute: donec uideat deū deorū in syon iesum x̄pm̄ exēplar & p̄mū pauperū miorum. Hi enī euangelici uiri qui p̄p̄ris facultatibus renunciauerūt: & salut̄ aiā: intēdūt nō sunt unū sanguinū: sed uiri misericordie quorum nomina obliuionē nō acceperūt: q̄m̄ ex habundanti misericordia corporalia bona largiti sunt ad sustinēdū corda pauperum & spiritualia bona quotidie largiuntur ad sustentationem oium aīarum: & ideo digni sunt ut ab ecclēsia sustentent̄: q̄ nō grauant: sed alleuiāt: multo magis q̄ illi qui ecclēsiarum redditū ubertate piguescūt: quos cū p̄imi eorū habere potuissent: multo perfectius elegerunt cum christo paupere medicado egerere. Nullum ergo defraudant pauperem q̄n̄ potius omnia pauperū agunt dum suis factis exēplis & sustentatio aut corporalis eis multo magis debet q̄ pauperibus ceteris: eo quia magis sunt uoluntati pauperes magisque x̄po similes magisque deuoti. Vnde hier. cōtra uigilantium. nō negamus cū ceteris pauperibus si tāta sit largitas stipes esse porrigēdas. i. stipēdia Apostolus docet q̄ppe faciendā esse

elemosynam ad omnes: maxime autem ad domesticos iudei de q̄bus dominus loq̄t̄ euangelio. Facite uobis amicos de iniquo. i. de mammona iniquitatis qui uos recipiat i eterna tabernacula. Nunquid isti pauperes inter quorum pannos & igr̄ uitiē corporis flagrantis libido dīatur p̄nt habere tabernacula q̄ nō p̄ntia possident neq̄ futura. nō. n. simpliter pauperes: sed pauperes ip̄ appellat̄ de q̄bus p̄s: beatus q̄ intelligit̄ super egenum & pauperem: in uulgi pauperibus nequaquā intelligimus sed elemosyna opus est: in factis uero pauperibus beatitudo est intelligentie ut ei tribuat qui erubescit accipere & cum accipere dolet metēs carnalia: & seminas spiritualia: hucusq̄ hier. Ex q̄bus patet q̄ singl̄r debet eis p̄ cetens sustentatio lege misericordie: debet etiam eis lege iustitie tanq̄ predicatoribus ueritatis quāq̄ iuste exigere p̄nt non iure fori: sicut prelati i q̄bus acceptio stipendiorum nō est mendicitas sed potestas sed: iure poli & ordinatione iesu eam exigere possunt & debent per modum humilitatis: uel delicti pro amore iesu gratis petendo ut alii mereatur dando: & ipsi humiliantur accipiendo: unde bernardus ad fratres de monte dei. Cum diues esset iesus pauper pro nobis factus est: & qui uoluntate paupertatis dedit preceptum: ipse eiuēdem i semet ipso formam dignatus est demonstrare: ut enim sci ant euangelici pauperes quid eis faciendum sit ipse etiā a fidelibus p̄sca uoluit: nō nūq̄ aut ab infidelibus: sed ut fideles faceret: uite necessaria accipere nō recusauit. Cōstās est aut q̄ ber. non loq̄tur ibi de p̄latis sed de religiosi pauperibus: huiusmodi at pauperes sustentare p̄ x̄po maioris ē meriti q̄ edificare basilicā. un̄ hier. ad demetriādē aliū edificat̄ ecclēsiā uestrat̄ parietes marmore: & illud nec reprehēdo: nec annuo unnsq̄q̄ i suo sensu habūdet: melius ē hoc facere q̄ repositis opib̄ incubare: sed tibi ad p̄positū ē x̄pm̄ uestire in pauperibus: uisitare in languentibus: pascere in esurentibus: suscipere in his q̄ tecto idigēt maxime in domesticos iudei uirginū alere monasteria seruorū dei & pauperū spiritu habere curā q̄ diebus ac noctibus seruiūt deo suo: q̄ i terra p̄nti i mutatur angelorū cōuersationem: & nihil loquunt̄ nisi qd̄ ad laudē dei p̄inet: hntelq̄ uictū & uestitū: his gaudēt diuitis: qui plus hēre nolūt tuū seruat p̄positū: alioq̄n si amplius desiderant̄ his q̄ necessaria sūt p̄bant̄ nō digni. Ex his hier. uerbis colligit̄ q̄ iustitāre huiusmodi paupes euāgelicos: ē opus pietatis maxime ac p̄ hoc ipsos p̄sequēdo calunian scelus ē nō parue p̄dicē: n. n. ē inopia cā malorū ut asserūt sed ē aputat̄rix ut ista p̄babit oium malorū radicū: nō. n. multi deliquerūt p̄ inopiam: quā dilexerūt: sed quā oderūt ul̄ certe & c. glo. dicit uerbū intelligitur non est inopia rerum temporalium uel spiritualium carismatum. Hoc idcirco diximus non q̄ comedemus effrenatam medicatū multitudinem aut omnem medicadū modū ut p̄fectū appellat̄ uelimus sed eum dūtaxat quā supra descripsimus p̄fectionē euāgelicā p̄ferri: nec lau-

damus: imo fortiter horremus eos q̄ p̄fectionis titulo abutunt̄: tā in parua penurie: q̄ in cupiditate auaricie ut usū opulentū habeant & latū q̄ in ocio sitate pigritie cū sint fortes & ualidi: sed ex defectu sp̄s & sp̄ualis exerciti ociosi. Cōtra quos curant instantia defectu laboris manualis & cupide acquisitionis & plene subtractionis aliis pauperibus eorū q̄ ipsi in suo multiplici ap̄lo & sup̄fluo usu cōsumūt qui merito iuxta p̄fata auctoritatē hiero. & necessariis p̄bant̄ indigni. Adducūt. xi. cauillationē paupertatis em̄i ad ipsius uirtuōsā p̄nitiā cauillādā dicentes q̄ uita sacerdotū leuitas & scōḡ p̄riarcharū qui diuitis abundarūt fuit figura p̄fectiōis euāgelice. Et iō si nouū testamentū nō repugnat q̄n̄ potius cōsonat. Sicut rota i medio rote. Nullo mō euāgelii p̄fectio cōsistit in carētia huiusmodi possessionū: sed potius habendo eas cū domino dicatas. Hec aut̄ rō: quia multas absurditates cōtinet displicibiles scīs nō tā nro q̄ ip̄sōḡ testio refellit & nō tā falsa q̄ heretica esse p̄bat̄: cū cōtra textū ap̄li p̄fectionē euāgelicā dicat in leuitatis possessionibus & eorū statibus contineri: un̄. Apost. ad hebre. vii. Si cōsumatio inq̄. i. p̄fectio scdm̄ glo. p̄ sacerdotiū leuiticū erat: qd̄ adhuc necessariū fuit scdm̄ ordinē melchisedech aliū surgere sacerdotē: & non scdm̄ ordinē aarō dicit̄ translatō sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat: ubi glo. h. incipit noui & uetis testamēti dīas dare: quia illud ip̄fectū: hoc autem p̄fectū. Cui cōsonat quod idē ap̄l̄s consequenter adiūgit: umbrā inq̄t̄ his lex futuroz̄ bonorū: non ipsam imaginē rez̄ nunq̄ pōt accedētes p̄fectos facere: nō est ergo p̄fectio uirtutū & cōsiliorū euāgelii i s̄rali obseruatiā mādatorū dei legalii: & i mō uiuendi illoz̄ p̄tificū regredā: un̄ sicut i figurali umbra: q̄a hoc mō dī rota i medio rote: nō p̄ s̄rali obseruatiē equalitatē i utroq̄ testō: sed per sp̄ualē intelligentie allegoricā p̄figurationē. Audi sup̄ hoc hier. ad nepotianū: nec uero mihi aliq̄ oppōat. d. i iudeo templo lucernas: mēlas: thuribula: patellas: cyphos mortariola etiā ex auro fabricata: Tūc hec probant̄ a dño q̄n̄ sacerdotes hostias imolabāt: & lāguis peccidū erat redēptio peccatorū: q̄q̄ hec omnia i figura p̄fesserūt: nūc uero cū paupertate domus sue dñs dedicauerunt cogitemus crucē eius: & diuitias lutum reputabimus. Quid miramur q̄ x̄ps uocat̄ iūquū māmōnam qd̄ suscipimus & amamus qd̄ se non habere petrus testat̄ alioq̄n si tm̄ litterā sequimur & i auro atq̄ diuitis simplex nos delectet historia cum auro seruemus & c. Ducūt p̄tifices uxores uirgines lepra corporis aīe uitiis p̄feratur crescimus & multiplicemur & repleamus terrā. Figamus. vii. mensē tabernacula & solēna ieiunia buccinis cōcrepēus Quod si hec oīa spiritualia sp̄ualibus cōparātes intelligamus ut dñs noster intellexit & interpretatus est: sabbatū: aut auz̄ repudiemus cū ceteris sup̄stitionibus uideorū: aut si auz̄ placet placeāt & iudei quos cū auro approbare necesse ē aut dānare: hec hier. A quo luce clarius rō p̄ma dissoluit̄ & euāgelice pau-

ptatis: p̄fectio noue legi p̄prie cōuenire docet: q̄a sicut illis idēta nō erat caritatis integritas: sic nec cōsulca paupertas. Vñ hiero. ad eustochiū: aliud fuit in lege ueteris felicitas i q̄ dicit̄ beatus qui hēt semē i syon & repromissio hēt diuitiarū: statū aut uir filius dei igr̄essus ē sup̄ terrā sibi nouā legē instituit: ut qui ab angelis adorabat̄ in celis: hēret̄ angelos i terris tūc holofernis caput iudith cōtinēs amputauit: tūc iacobus & iohannes relicto p̄re rete & nauicula secuti sūt saluatorē affectū carnis & uicula seculi & curā domus pariter reliq̄tes: tūc p̄mo auditiū ē. Qui uult uenire post me & c. Nemo. n. miles cū uxore p̄git ad bellū: discipulo ad sepulturā p̄ris ire cupienti nō p̄mittit̄: uulpes foueā hnt̄ filius aut̄ hoīs nō habet ubi caput suū redinet: ne forte cōtristeris anguste p̄mansurus hec hiero. Cui cōcordat bernar. i. s. de colloq̄o symōis & iesu lōge iqt̄ aliud ē i luto aq̄ rū multaz̄ dimers. p̄sūdo maris iter capere tēta si cūte possidēdo ad ipsā noui gress. bus undā calcare oīa relinquēdo sed t̄p̄i gratie hec p̄rogatiua debebat. Antiquorū pat̄z̄ sane diebus donec in terris uideret̄ & cōuersari iter hoies dñs maiestatis nō erat euāgelice forma p̄fectiōis: sed sp̄m̄ ipsū deū solū i terris loq̄bat̄ sp̄. At ubi uerbum caro factū est: & habitauit i nob̄ iā i eo tradita ē imago uite & cōuersiōis exēplar. qd̄ optebar etiā imitari ut utroq̄ seq̄ntes uestigio nō ulterius cū patriarcha: iacob altero femore claudicemus: nec illud dicimus tanq̄ si saluari q̄s uel huius nequeat t̄p̄e si secus egerit: sed ut gradu agnoscat p̄p̄m & locū p̄fectiōis aut disciplinatus officii nō ulurpet. His duobus ueritatibus p̄comibus confundētur uiri nostri t̄p̄is a quibus sub pietatis spe p̄ antiquorū pat̄z̄ diuitias sub dolo euāgelica ipugnat̄ paupertas. Quod aut̄ dicit̄ fugietes paupertatis penuriā q̄ uolūt esse similes abrahe iacob & dauid. Audiant r̄n̄sionē eiuēsdē ber. ubi supra: Excusaret̄ se fortasse aliq̄ dicētes: abraā: isaac: & iacob ceteriq̄ scī nunq̄ nō terrenas diuitias habuisse legūt̄: sufficit nobis eē sicut illi fuerūt. Neq̄. n. sumus n̄ris t̄p̄ib̄ meliores: si c̄ p̄abil̄ eēt possessio diuitiarū: nunq̄ illi in diuitis tātā gratiā obtinerent a dño. Quid respōdebimus nouis imitatoribus factoz̄ uetoz̄: iponāt uitulū sup̄ altare dñi mactēt arietes ircolq̄ imolēt: q̄a abraā hoc fecit: sed iqt̄ statum ultra nō habent ubi reuelata ē uentus transiuit umbra: qd̄ si ipsas quoq̄ diuitias t̄p̄ales umbra dixerimus fuisse futuroz̄. in figura hq̄dē legimus eis oīa cōtigisse. Dēiq̄ q̄ terrenas palam diuitias possiderēt scī perfecti cū sola t̄rena palā p̄mitterētur a domino: ubi sane celestiū p̄missio sonuit necesse ē spiritualibus spiritualia comparare: & mutuari sacrificiū spe munerata hec ber. Ex quibus & aliis p̄missis liquet: q̄ facta sanctorū pat̄z̄ ueteris testamēti quo ad diuitias & ad multa alia non sūt trahēda i exemplū cōiter xp̄ianis: per quod patet istania multoz̄ p̄fessorū euāgelice paupertatis: qui ex p̄lo salomonis opulētī regis dicit̄ se dñi honorare sup̄ruofas fabricas de his que deberēt pauperes xp̄i com-

dere erigendo: in quibus infirmorum & pauperum uacua uire scientia defraudant ipsas in talibus consumendo dispensadas. Adducit. xii. penuriose paupertatis fastidiosi hostes de perfectione ecclesie q̄ sc̄a ē i possessione cōi s̄be tpalis: nitētes rōnes sophisticas inducere ad pbādū ecclesiasticas possessiones ad p̄fectōis facere cumulū: tāq̄ p̄fectiū sit illis i xp̄o af̄siuere q̄ p xp̄o carere: q̄ nō solū gl̄iam paupertatis euacuat: uerū etiā sūdām tū ipsius ecclesie xp̄m & eius ap̄los macularis q̄ neq̄quā ut p̄batū ē supra posse derūt aliq̄ tpale: licet antiq̄ uerbis itanis & p̄termitēdis xp̄m & ap̄los tpalia possedisse n̄tatur p̄bare.

Quibus n̄demus ueritatē approbates & erroris falsam cōfutatē: uerū ē. n. q̄ facultates ecclesie sc̄a itētiōe a sc̄is & p̄ribus recepte fuerūt: sed & sine sue p̄fectionis lesione uerū ē etiā q̄ xp̄s iesus sc̄dm eterne dispositōis archanū ualere. p̄uidit tpe cōgruo ecclesie ipsā sublimādo ad regnū coronā & sibi dādo possessionū tpaliū amplā pp̄ utilitatē multiplicē q̄ sc̄a p̄tes munere sc̄i sp̄s sc̄auerūt elicere affectum suū non inuiscando eisdē: & ipsā uirtuatē disponēdo. Et sic error manicheorū q̄ dei ecc̄iam p̄pter possessiones acceptas a statu sc̄ititē & p̄fectionis asserūt esse collapsā: nesciuerunt enī uel noluerunt distinguere uarios p̄fectōis gradus quibus p̄fectōis fons xp̄s uario mō sponā suā in diuersis statibus ornat de quibus infra dicit cap. Iesus p̄fectā consulens. In q̄bus t̄n status paupertatis xp̄i & ap̄lorū & modus quē ip̄s uisus se hēndi ad tēporalia obtinet sūmū gradū: p̄pter qd̄ sicut approbamus uerū: sic & reprobamus errorē. s. q̄ possessio tēporaliū faciat ad p̄fectionis culmē. Cū enī ex supra dictis est sup̄abūde mōstratū q̄ xp̄s & ap̄li tēporalia possidere noluerūt: p̄fectōis culmē sc̄dm istud dogma p̄phanū assecuti nō sūt. Qui uero modū uiuēdi p̄ntiū tēporē in abūdātia tēporaliū uire xp̄i p̄ferat & ap̄lorū: quod dicere ē impiū & p̄phanum.

Vnde Hiero. monachi uita describēs ait: scribere disposui ab aduētu saluatoris usq̄ ad n̄ram: ab ap̄li usq̄ ad huius t̄pis feces quō & p̄ quos xp̄i ecc̄ia nata sit & adulta p̄secutoribz creuent martyris coronata sit: etiā postq̄ ad xp̄ianos p̄ncipes uenent potētia & diuitias maior sed uirtutibus lit̄ minor effecta.

In his hiero. uerbis dare eligit̄ error p̄fatus. Se q̄ enī qui plus abūdant i ecc̄iasticis redditibus hi p̄fectiores existāt & q̄ absq̄ detrimēto p̄fectōis ad filigōnē paupertatis altissime nequaq̄ se trāssere possent: qn̄ potius ecōtra paupertatis erūnas abiucere: & ad facultates ecc̄iasticas aspirare sc̄m erit atq̄ p̄fctm.

O quot nūc p̄fecti essent in mūdo secūdu illud dogma p̄phanū & antixp̄ianū cōmētū. Quos deridēs Hiero. ad nepotianū ironice ait. Sint cōtiores mōachi q̄ an̄ fuerit sc̄lares: possideat opes sub xp̄o paup̄e: quos sub locuplete diabolo nō hūerunt & suspiret eos ecc̄ia diuites quos mūdo renuit ante mēdicos. Quia uero diuitiaz: quazcūq̄ possessio & si possit esse absq̄ p̄ccō & sine p̄fectōis detrimēto

in aliquo statu maxie in p̄latis p̄fectis: eos t̄n cōmēdare excessiue oīno sc̄orū doctrine repugnat: ambiciofas mētes ad dēndū ip̄saz inclinat: pp̄ qd̄ sc̄a ab eorū appetitu retrahūt quātū iuuat. Redditus enī ecclesiasticus sūt illecebrosē diuitie: & piculose: etiā ip̄met p̄fectis uiris sepe p̄bent occasionem ruine: & ideo relinquere eas p̄fectōis ē: p̄fectio enī non. tātū dicit iustine rectitudinē: uerū etiā expeditionē. Vn̄ gre. iiii. mox. Rax̄ ualde est ut q̄ possidet auz̄ ad requiē recēat. Cū p̄ semetip̄sam ueritas dicat. Quomā difficile ē q̄ pecunias hēnt intrare in regnū celoz. Itē in. iiii. dia. Cura rei familiaris uix sūm culpa agit̄ etiā ab his q̄ qualiter culpas declinare debēt non ignorant. Cui concordat Ambro. in lib. de offi. Si b̄n̄ meminens nil utile nō q̄ ad uire illius est ne p̄sit grām differimus: nō quod ad delectationē p̄ntis nec alia cōmoda in facultatibus sed icōmodo huiusmōi reputamus si non reiciant̄ ea q̄ oneri magis cū ad sūt estimamus q̄ dispēratio cū erogāt̄.

Idē quoq̄ in alia pte libri sic ait. Nullum adminiculū prestant diuitie ad uitā bt̄am: quod euidentē demōstrat d̄ns in euāgelio dicēs. B̄n̄ paupes spiritu &c. B̄n̄ qui esuntis &c. Itaq̄ paupertas: fame: dolorē: q̄ putat̄ mala non solū impedimēto nō esse ad beatam uitā: sed etiā cām & uia esse euidentissime p̄nunciatū ē. Sed & illa q̄ uidēt̄ bōa diuitias facietatē & leticiā ex p̄te dolens & detrimētū esse ad fructum bt̄itudinis d̄nico declaratū ē iudicio liquet. Sic ergo non adminiculo non sunt ad uitam eternā corporis bona: sed etiam dispensatio: hec Ambro. Vbi superior error apertissime confutatur. Quod si dicat cauillator ita intelligi de possessionibus secularibus: non de ecclesiasticis bonis que sunt sanctificata domino. Respondetur sibi euidentiam sc̄a & sc̄a d̄torum dictis. Non enim dicuntur domino sanctificata: quia aliquid in seipsis sanctum continent: uel quia sanctum faciunt continentem: sed quia nō nisi cum sanctitate mentis debet adhiberi sine dilectionis affectu: & non nisi sancte debeat expendi. Quod satis probat auctoritas prosperi de uita superioris allegata. Sed Augu. pro primo sic dicit in fine libri: unde malum. Qui inquit bene uult ut tēporalibus bonis non eis amore conglutinetur & uelut membra animi sui faciat quod sit amādo: ne cum referari ceperit cum cruciatu & t̄be fedēt sed eis totus superferatur: & habere illa atq̄ regere paratus: amittere uero & non habere paratior. Cui concordat grego. nazanzenus in quodam ser. contra p̄secutores ecclesie. Si facultatibus inquit defraudabunt quibus uimis sed facilius malas abscidere quas nō hēo. Si aut̄ ecc̄iasticus ē utiq̄ pro quo omnis pugna & omne certamen est. An ignoramus q̄ peccatē cupiditatē & loculoz fraudē ad p̄dicationē p̄ficiat̄ xp̄i. Ad hoc qd̄ dicit Ambro. i. li. de off. q̄ xp̄s ap̄los sine auro milit: ecc̄ias sine auro aggregauit. Iterū q̄ plurimū possidet nō abundat: quia nihil est quicquid in seculo est: & qui

exiguum hēt non minuit: quia nihil ē cōnectit res sine dispendio ē q̄ tota est dispendiū. Ex his san̄t̄e dogmatis patet q̄ bona ecc̄iastica licet sine amore debeat possideri: sūt tū illecebrosā & multoq̄ maloq̄ occasio abiētī. Quod t̄n uidemus ip̄ressuris huius ep̄is in symoniis: i litigiis clericorū: & i abusionibus bonoz ecclesie: & in unguētis crebris pp̄ appetitū suē abundantie excitatis. Et de hoc magis sciendū ē q̄ scribēdū: nec de his experiēdis occupandi sumus: quia ea ubiq̄ in urbe romana experitur mūdus. T̄n. n. in hoc erūnoso tēporali multiplicata sūt i tpalibus ecc̄ie: ut p̄ge ualde sit qd̄ reperit̄ in dictis san̄ctoz respectu eoz q̄ exprimitur in intuitu malorū p̄sentū. Licet acutus expugnator p̄stibuli clericorū eximius doctor omnis sanctitatis amator beatus Sagittas acutas & plurimas miserit cōtra ip̄sā rā lasciuia: ponā hic unā de sagittis parū acutam respectu aliaz. Ait. n. sic de colloq̄is simonis & iesu. Ditatas dotatas uidemus ecc̄ias a potētibz & diuitibus huius seculi: q̄ i opibus bonis dices iuxta pauli admonitiōnē amicos sibi facere studuerūt de māmone a quibus i eterna tabernacula reciperēt qd̄ diu sperarēt ab aliis se recipi q̄ clauēs uidēt̄ habere. Sed heu data est ista prouidentia eorum in occasiōnē carnis q̄ sibi atq̄ aliis in celo tabernacula facere deberāt i terra cōiugūt domū ad domum & copulat̄ agrū ad agrum. Quod rapuit ab ore ap̄lorū huius tēporis uerbū gratie: uerbum f̄ditie. Ecce nos reliquimus oīa & secuti sumus te. Ecce. n. n̄ plus sit. Et sacerdotes diuites fieri uolūt. Si militet̄ sua h̄ & abūdātia suā recipiunt cōsolationē. Similiter amicos egerēt: & ipsi ut aliena tabernacula reciperēt: & ipsi ut propria nō habētēs. Beati. n. paupes sp̄i qm̄ ip̄saz ē regnū celoz: h̄ Ber.

Quomō at̄ sancti antiq̄ pastores tēporalia ecclesie dispēbat̄ cū ip̄saz cōtēptū & spiritu paupertatis: quomō inter regē affluētū copias sic uiuebant sicut egētes: multos autē locupletēs tāq̄ nihil habentes & oīa possidentes: satis ostēdūt p̄fectiones eoz in p̄p̄is legendis cōtēte. Nihilominus alium gradum p̄fectōis ip̄somet attribuūt ap̄lice paupertati: quod satis apte mōstrat Hiero. i cōmēdationē unius sancti ep̄i de quo sic scribit ad rusticum. Sanctus exupius ep̄s tolose uidue sareptane imitator esurien̄s pascit alios & ore pallēte ieiunius: fame torquet̄ aliena: oēm substantiā xp̄i uiscibus eroga uit. Nihil eo dignius q̄ corpus xp̄i canistro uimino sanguinē portat i uetro. Qui auaritiā piccit de tēplo: qui cathedras uendētū colūbas mēlasq̄ subuertit: māmone & nūmulariorū era disperfit: ut domus dei domus orōnis uocaret̄ & nō spelūca latronū: huius sectar̄ uestigia & ceteroz q̄ uirtutū illius filies sūt quos sacerdotiū & humiliores facit & pauperiores. Aut si p̄fectiones desideras exi cū abrahā de patria & de cognatiōe tua. Si habes substantiam uende & da pauperibus: si uō habes gaudi onere

es liberatus: nudū xp̄m nudus seq̄ns: durū: graue dist̄ale: sed magna sūt p̄mia. In his Hiero. uerbis dist̄iguit̄ apte p̄fectio b̄n̄ dispētat̄ s̄ tpalia ecclesie & p̄fectio xp̄m nudū sequētis per sp̄m paupertatis extreme q̄ qd̄ ē p̄fectio euāgelica seu ap̄lica: licet idē dicit ad demetriādē. Ap̄li fastigii p̄fectoz uirtutis ē: uēderi oīa & paup̄ibus distribuere: & sic leuem & expeditū cū xp̄o ad celestia subuolare. Quia igit̄ san̄cti doctores duplicē p̄fectionē tāgūt: de quibus magis infra dicit̄. s. p̄fectio q̄ habet̄ i cōibus bonis ecc̄ie: de quibus facti dicūt q̄ d̄no cōsecratur. Et q̄ eoz dominū nō debēt sibi ministrī ecclesiarum p̄prietate dānabili uendicare: & q̄ bona huius magis sunt celestia: q̄ mundana: magis communia q̄ p̄nuata h̄ prima est. Alia est in paupertate apostolica & penuriosa. Ideo ad euidentiam eisdē distinguemus. Primo quadruplicē reze tēporalium cōmunitate: n̄ ex quadruplici iure manāt. Et post modum diuidemus duodenam p̄rogatiuā paupertatem apostolicam cōmendantē. Prima cōmunitas est que manat iure necessitatis nature: que fit ut omnis res ad nature sustentationē idonea quāruicūq̄ sit alicui p̄sonē appropriata illius fiat qui indiget necessitate extrema: & hoc potest dici ius pol̄i: cui discordare non pōt ius fori. Et huic cōmunitati renunciare non est possibile pro eo q̄ manat ex iure naturali inserto homini quia d̄ est imago & creatura dignissima: propter quam sunt omnia mundana creata. Secunda est que emanat ex iure charitatis fraternae que fit ut omnia sint iusto rum ex cōmunicatione quadam charitatis que sūt propria singulorum fiant uniuersorum cōmunia: secundum illud Apostoli. i. ad Cori. iiii. Oīa uestra sunt. De qua Augu. sup̄ lo. ome. vi. loquēs contra donatistas. Veniat inq̄t ad catholicam ecc̄iam & nobiscum habeant non solum terram: sed & eum qui fecit celum & terram. Et huic cōmunitati renūciare non est licitum: quia manat ex iure diuinitus infuso per quod est unita in colūba. i. in uniuersali ecclesia. A qua quidē uniuersitate & cōmunitate nullus potest discedere seruata lege diuina: que tota cōpletur in charitate & in h̄ centuplatur q̄cqd̄ p̄ deo relinquatur etiam in hac uita. Tertia cōmunitas est que emanat ex iure ciuilitatis mundane q̄ fit ut unius imperii regni uel ciuitatis una fiat res uel unius societatis mercatorum uel pugnantium cōmune fiat lucrum & damnum: uel unius familie induit̄ una fiat hereditas cōmunis. Et huic cōmunitati renunciare ē de p̄fectōis euāgelice necessitate: quia talis cōitas p̄sonalē idudit necessitatē que manat ex iure diuinitus istituto. Cū ē anexa sunt q̄ occasionaliter inducūt difficultatē ad bonum: & pronitatē ad malū. Ac p̄ h̄ p̄fectioni euāgelice aduertat̄. Er̄o aīc sc̄e huiusmodi sua letur diuinito: ut in ps. dicit̄. Audi filia: & uide & inclina aurē tuā & obliuiscere populū tuū & domū patris tui. Quarta cōitas ē q̄ manat ex iure dotationis ecclesie q̄ par

tim e dnu: parti e huanu. Si quis subtiliter pfer di...

Quod paupertas ualet ad quatuor quos: quodlibet...

Vnus at paupertatis altissime q consistit i pe...

Ad exercitiu pfecte uirtutis, Ad possessione pfecte iocunditatis...

Primo pp expiatione culpaz ppetrarum. Est n. caminus expurgans & eluminas sordes...

ad rectitudinē perducatur: h Grego. Quod si purgat...

e fortis paup & no habet unde iniuriam patatur:...

Secundo uidelicet quia uirtus popta custoditur...

licam extollamus: qa plurimu uidelicet ad exerci...

securus & liber ad contemplandum deum. Ad hac cōfidentia Augu. inuitat in libro de elymosina. Meruis igit ne patrimoniū tuū forte deficiat si ex eo opari largiter ceperis. Quādo. n. uiro iusto deest se possunt subsidia cum scriptū sit. Non occidet deus animā iusti fame: helyas in solitudine coruis ministrantibus pascat. Et danieli in acu leonum ipse dā iussu regis incluso prādiū diuinitus apportatur & timemus ne operati & deū promerenti desint alimēta cū ipse i euāgelio ad exprobatōne aliorū quorūm est mens dura: & fides parua conuictetur & dicat. Aspiciat uolantia celi que nō serūt neq; merunt neq; cōgregant in horrea: & p̄ uester celestis pascat illa. Volucres deus pascat in quibus nullus diuine rei sensus ē: nec cibus nec potus deest: & tibi xp̄iano: tibi dei seruo caro existimas aliquid de futuro. An putas q̄ pascat xp̄m: a xp̄o nō pascat: aut eis terrena deerrunt: quibus deus & celestianon desunt. Vnde hec incredula cogitatio ē: nnde ip̄a & sacrilega cogitatio: h̄ Augu. Nota ergo sup uerbū dñi q̄ singulariter uolantia celi se pascat dicit: q̄ uacates cōtēplationi uolantibus singulari cura nutriuntur ab ip̄o. Ip̄i enim sunt q̄ excellenter pascent christū de intimis sue mētis occupati continue in cōtēplatione magnaliū sue potētie: & dolore & crucis sue assupte nature. Vnde excellentissime uidelicet paupertas euangelica ad cōtēplatiōis celsitudinē sequēdā. Nā ip̄os: ē singulariter regnū celorum: unde plures dixi qd̄ repetere non piget q̄ paupertas euangelica est tranquilla & pacifica dei possessio absq; distractionis sollicitudine molestia & impedimēto: per quod patet q̄ doctores illi q̄ dicunt q̄ religio ordinata ad cōtēplationē esset imperfecta nisi haberet sufficiētia oīum tēporalium ignorant: & paupertas bonū: & alte cōtēplationis statum. Nā per hoc sequeretur ut dimittamus de xp̄o iesu q̄ beatissima mater eius & facti ap̄osto li fuissent in cōtēplationis altitudine. imperfecti & inquieti. Nā aliquādo fuerunt pauperes penuriosi ut ex predictis patet abunde. Secundo uidelicet ad iocūditatē iternā rōne expectate mercedis: unde sup illud lob. xii. Deridetur iusti simplicitatis lapsus cōtēpti apud cogitationes diuitum: parata ad tēpus statutū dicit Grego. Statutū quippe cōtēptē lapadis ē tēpus extremi iudicii predestinatis. Tunc diues reproboꝝ oculis patescet: quia cecitati potestati sunt submissi q̄ terrena oīa reliquerūt. Quis enim diuini amoris stimulo excitatus h̄ terrena despexerit. Ille proculdubio honorē iudicarie potestatis obtinebit: ut simul tunc iudex cū iudice ueniat qui nūc consideratione iudici se spontanea paupertate castigat: h̄ Grego. Liqueat ergo q̄ paupertas pro qua quis dendet & cōtēnit ea potiss̄ ma ē: que annexā hēt extenorē penuriā & uilificatiōem. Vnde Ber. Ser. diiii. Duo hēt paupertas dominiū sequētiū afflictioem. s. & utilitatē de quibus pheta. Vide inq̄ domine humilitatē meā & laborē meū: & propterea in terra sua duplicita possidebunt: ut pro

pudore sit honor iudicarie potestatis: pro labore refrigeriū placidissime iestionis. Hec. n. ē que castigat purgat: probat humiliat & exaltat. Paupertate igit penuriosa comitat̄ lenta mētis: unde sup illū psal. Ego sum paup̄ & dolens & c. glo dicit. Laudabo ime & i mēbris meis nomē dei mei cū cantico. i. cū delectatione: q̄ si oīa defunt: deus tu mecum es. Sed constat q̄ nullus ē illo pauperior: cui oīa defunt: nec illi tamē deest mētalis iocūditas ac p̄ hoc nec cōtēplatiōis sublimitas: p̄ quod subdit uideant pauperes & letentur: quēte dominū & uiuet aia uestra. Tertio quoq; ad ipsum ualde uidelicet rōne perfuse cōsolationis. Ome. iiii. dicit Criso. Deicendam inq̄ ad paupertatis caminum uideamus qui abulat i eo zelatoꝝ colla cōculcatis uideamus christum hominē in camio psalētē: gratias agentē paupertati ultime alligatā & multā seruētē deo laudationē. Etenim pueris illis tribus similes sunt qui paupertatē cū gratiarū actione ferūt. Nā & igne terribilius paupertas incēdere consueuit: sed illos pueros nequaq; incēdit. Ita ut nunc sup paupertate si gratia egeris uincula dissoluūtur & flāma extinguitur & si non extincta fuerit quod multo mirabilius est pro flāma ros orit̄. Quod & in prophetizatiōibus ē: quoniam in paupere diuitibus disponuntur copiosius: & in medio camio rore puro potiūtur. Et enim maximus ē ros nō detineri concupiscentia diuitiarū: & illi tunc cōtēptētes regē facti sunt rege emuliores. Et tu utiq; si despexeris mundana negotia mundo eris honorabilior secūdm̄ sanctos illos quibus mundus nō erat dignus: ut igitur dignus celo efficiaris deride p̄sentia. Ita. n. & hic eris clarior: & futurus potieris bonis: hucusq; Criso. Euidenter ostendens q̄ uoluntaria penuria rerum est q̄ maxime utilis ad perfuisionem interne iocūditatis. Valet etiā quarto ad publicationē euangelice predicationis: primo quia facit eam magis credibilem: unde Criso. ome. xv. super Mat. Talis est luminis uirtus ut nō solum luceat: sed et illuc ducat illos qui sequuntur. Cum. n. uiderint omnia presentia nos cōtēntes & ad futura preparatos ante oēm sermonē operibus nostris credent. Quis enim ita ē amens ut uidens eum qui heri lasciuiebat & dicitur batur: omnia exutū: & ad famem & inopiam & duram uitam & pericula & sanguinem & occisionem & omnia que uidentur penulosa preparatam nō manifestam accipiat hinc futuroꝝ demonstratiōem. Si at presentibus nos implicuerimus & imiscuerimus qualiter potuerunt credere q̄ ad possessionē aliā festinemus: hucusq; Criso. In his demonstrans clare: q̄ uoluntarie & penuriose paupertatis exemplum in predicatore magis credibilem facit euangelicam predicationem. In quo & aperte confunduntur pdicatores huius t̄pis q̄ se pauperes iactant impudens excessus. Et aperte concluditur q̄ in hoc cōsistit ratio quare eis ad fructum salutis: pax aut nihil credit mundus. Secūdo ē uidelicet ad hoc q̄ eā reddit ualde efficacē. Iuxta qd̄ Dama. li. iiii. dicit

Euāgelii diuine cognitiōis pdicari ē: nō bellis: sed carnis exercitationibus aduersanos deuincēs. Sed pauci nudi pauperes & illiterati: uerbari & mortificati crucifixū corpe mortuū pdicantes: sapientibus & insipientibus persuaserūt. h̄ dama. Et si ista i nri t̄pis pdicatioibus fierent si ad p̄p̄tū s̄ ista uerba & exēpla defertent. Tertio ē uidelicet ad hoc q̄ efficit eā magis acceptabile: unde sup illud Mar. Dignus est operarius mercede & c. dicit Criso. ome. xxiii. Manifestum qm̄ ad eos cibari oportebat: ut nec ip̄i magna sapiant aduersus eos qui docebantur omnia prebentes: & nihil accipientes ab ipsis. Neq; ip̄i rursus abscedantur tāq; despecti ab eis: uult dicere Criso. q̄ magis conuincio amoris erat: quando uidebat ap̄ostolos a quibus oīa uerba salutis recipiebant sibi familiariter uniti in acceptione familiariorū ad uictum: q̄ per h̄ parebat q̄ nō despiciant populū ifirmū. Cū igitur uoluntaria rerū penuria euāgelii predicationē magis reddat predicabilem & credibilem: efficacem & acceptabilem: ac per hoc auditores inducat ad fidē: erigat ad spem: & eliciat ad charitatē: manifestum ē q̄ maxime uidelicet ad euangelice ueritatis predicationē. Cuius ē euidēs signū ē q̄ per ap̄ostolos pauperes rebus & spiritu q̄q; numero diffusa est euangelica ueritas in orbē uniuersū: ut de ipsis uerū dictū sit. In oēm terrā exiuit & c. Vnde & Criso. ome. xvi. super Mat. Si at homines. xii. orbē terrarū conuerterunt: excogitate q̄ta ē uestra malitia: cū tanti existentes qui reguntur nō possimus corrigere quos mūdus oportebat sufficere & cē fermētū. Sed figura habebant: sed nō signa eos mirabiles fecerunt. Multi etenim demones p̄cipientes: q̄ iniquitatē operati sunt nō sunt facti mirabiles: sed puniti. Sed qd̄ inq̄t eꝝ eos magis ostendit pecūiā: cōtēptus glorie despectus ab omnibus uite huius negotiis ereptio. Quia sine hoc habuissent: & si christū mortuū suscitasset nō solū nulli profecisset: sed & seductores estimati fuissent. hucusq; Criso. Quia ex his uerbis patet oportet q̄ nihil tātū ualuit ad dilatādū xp̄i euāgelii quātū p̄fectus cōtēptus oīum mūdānorū. Cū igitur uoluntaria paupertas & penuriosa sicut ex predictis elucet ualores incōparabiles quattuor habeat triplicatos: ad quos maxime uidelicet: q̄ simplicitē cōfigurat & ass̄. milat paup̄i uite iesu & sue penuriose mortis: quia nudus in cruce pepedit. Recte designatur per unā euangelicā margaritā: uerū ē p. xii. illas prefulgidas gēmas i portis noue hierusalē de scēdētis de celo p̄ magno sui ualore miraq; pulchritudine positas quibus & noia. xii. pauperū. i. in fun damentis collocata respōdēt: sicut lo. apoc. xii. scribit. Designatur et p. xii. lapides i typico rōnali quarta ordinatione distinctos. In quibus noia tribuū. xii. israel moyses legit scripsisse. Quibus succedit duodenus ille ap̄ostolorū decalogus q̄ i spū paupertatis iesu cōsecuti sūt p̄missiones patrū: & p̄ uerbo abrahe femine cōputatur: his. n. tāq; xii. filiis uiri israel i sup humerali sumis potifficis cōscriptis: & per p̄p̄o

sa noia significatis summa paritas iudicis. Sic. n. sc̄n bit Mat. xii. Noia ap̄ostolorū sūt hec p̄mus Simon q̄ dicit petrus: & sic ceteris noiat̄is subiugit. Hos. xii. mi: it iesus p̄cipiēs eis. Nolite possidere aurū neq; argentū & c. q̄ ibi ponitur de p̄fecta paupertatis forma. In quibus superhumerali uite ap̄lice cū rōnali perfectionis & paupertatis altiss̄ me p̄ charitatē regni celestis tanq; uitta hyacynthina idissolubili iūctura cōstringit cū iterponit. Gratis accepistis: gratis date. Hoc superhumerali & rōnali ueris potiffex nri xp̄s iesus adornatus fuit dū facte paupertatis perfectionē uerbo docuit & exēplo mōstrauit: & tūc potiff me quādo ueris potiffex p̄ p̄p̄nū sanguinē igressus i scā paup̄ & nudus i recōclutiōis sacrificium p̄ nobis opulētē uiuētibus i cruce pepedit.

Ed redeamus ad sp̄ole paupertatis cōmendāde decorē ipsiusq; ualorē si forsitan & ip̄i puocati nobiscū deformitatē meretricis abiiciat: & legitime spon̄e paupertatis promissis amplexibus mēte cōuerſa suspirēt. Est. n. incōparabilis huius p̄ciositas margarite oī p̄ciositati terrene ut ait Criso. sup Mar. ome. xvi. Quid ait si q̄s tibi proponeret: ferrū: aurū & possessiōes pecunias ut fenū cōtēnere nō utiq; hoc susciperes magis & ualde decēter & tibi: & hoc utiq; hoies maxime at traxisses. Et si hoies niderēt fenū aug: effici concupiscerēt & ip̄i hanc uirtutē ut sumā: & auget̄ eis utiq; pecuniarū cupido. Si at uiderēt oēs aug: ut fenū despiciēs olim utiq; ab egritudine eruti esset. Audistis p̄ciositatē margarite: nūc audi simul ualorē & pulchritudinē sp̄ole. Itē in ome. ultima. Si q̄s tibi p̄ncipatū & ciuiles potestates ciuitatū & diuitias & lasciuas p̄poneret: deinde paupertatē & p̄fectes accipe quodcūq; uelles: hac cōfestim rapes si cognosceres eius pulchritudinē. Mihi at paupertas cui dā puelle pulchre & speciose similis ē uidet̄. Cum hac helyas educatus ē i celū raptus: b̄tā illa rapina. Cū hac helyas claruit: cū hac iesus & ap̄ostoli oēs. Sed et ipsa huius puelle pulchritudinē itueamur. Et. n. eius oculus ē purus & preclarus nil habēs turbulētū: sed māsuētus: trāq̄llus: delectabilis: ad oēs respiciēs mitis hūilis: nullū odiū habēs: nullū aduersitēs. Os illi & lingua sana ē cōtinua gratiarum actio plena retributiōe & n̄tibus & uerbis amicitibus. Si at uis & p̄fectionē mēbroꝝ eius uidere lōga est & multo excelsior q̄ superhabūdātia. Si autē fugiunt eam multi ne mireris: etenim alias uirtutes fugiunt insipientes: sed contumelios ut pauper a diuitibus. Rursus mihi inopie laudes dicit: quoniam est beatus qui conuicium patitur: sed hoc ferre ammonet inopia. Si esurit paup̄: & paulus esuriebat. Si nō habet requiē nec filius hoīs hēt ubi dinet caput suū. In his expresse declarat os aureū q̄ uoluntaria inopia non solū est magne p̄ciositatis sed mire pulchritudis: & q̄ plus ē magne opulētē & honoris. Sicut idē ut sanctus ait super lo. ome. xlvii. Anima inopis quidem fulget uoluntari ue lut margarita fulgēs: florescit at ut rosa. Nō ē enim

Hic tinea. non fur. nō sollicitudo huius uite negotiorū: sed sicut angelus ita conuersatur. Vis anime huius pulchritudinē uidere: uis inopie diuitias ad discere. Non subiacet demonibus: non assistit regi sed assistit deo. Non militat cū angelis: non habet archas duas uel tres uel decem: sed talem abundantiam: ut habere mundū uniuersum nil esse existimet non thesaurum sed celum: non indiget seruis: magis autē seruos possessiones & cogitationes que regum dominatur: regnū: auge: & omnia talia que ad modū ludibria puerog: deridet: & sicut rotas pilā hec oīa extimat eē cōtēpibilia: habet. n. mūdū que nunc uidere qui in his ludūt. Quid igitur pauperi pau melius ē. Nunquid pauimētū hēt celū. Si ergo pauimentū tale ē: cogita tectū. Si nō habet equos & currus quid auri in his opus est qui supra nubes uehi debet & eē cū christo. Hucusq; lo. os auri. Ignitus: fulgidus: pōderosus & pretiosus eloquiis uoluntarie paupertatis q; penuriā usus rerū habet annexā admirabilē pulchritudinē p̄ciositatēq; cōmēdat: q; tamē nō reuelantur hec mūdū sapientibus iuxta illud Mat. Abcondisti hec a sapientibus: & reuelasti ea paruulis. Non pponūtur carnalibus: sed sp̄itualibus. Iuxta illud. Nolite sanctum dare canibus &c. Non innotescūt amatoribus diuitiaz sed paupertatis amatoribus & despectis qui iam uicerūt mūdū. Iuxta illud apoc. ii. Vincenti dabo mānā absconditū & dabo illi calculū cādū: & i calculo nomē nouū scriptū quod nemo scit nisi qui accipit. Paupertas ē calculus ille actiue & passiue: q; paupertas scip̄s: & oīa mūdā calcat: & per humilitatis sp̄itū ab oībus uult calcan: & in hoc calculo est nomen dei magni tetragramatō scriptū: quod legi poterat nō profecti: quia paupertatis cōfiguratiue iesu delicias pōt pauper sp̄itu aliqualiter sentire: nō loq. Iō paupertas huius per thesaurū: absconditū in agro designat: que q; inuenit hō abscondit & pre gaudio uadit & uendit uniuersa que habet & emit agrum illum. Si quis igitur sustinente paupertatis uult noscere ualorem aut in se: aut i expientia studeat: aut exptog: sine cōquiescat. Iuxta quod Ber. i ep̄la quā scribit ad thomā que amor scie retardabat a pposito ueniēdi ad religionē ait. Quam salubrius disceres xpm iesū & hūc crucifixū: quam utiq; sciētā: haud facile nisi q; mūdō crucifixus fuerit attendit: falleris fili falleris si te putes inuenire apud mūdū magistrū que soli discipuli iesu mundi cōtēptores dei munere assequūtur. Nec. n. hāc lectio docet sed unctio: nō eruditio sed exercitatio in mandatis domini. His Bernardi sacris eloquiis multorū religiosoz huius tēporis uana studia feriuntur. Et ideo quia magis lectione sciētifica q; unctiōe deuota uitam suā occupant: parum est eis sepe de uirtuosa & euangelica uita creditū. Sed utinā salte ociositate suā uel talibus studiis occuparet: q; quod cū dolore referimus ipsorū multitudinē quasi de mane usq; ad uesperā nisi forte illo modico tēpore in quo licet male & induote sepe diuinū of-

ficiū dicūt: uidemus eos sub porticibus uanis uerbis & ociositati uacare: uel per uicos & plateas ciuitatis dascurre non inq̄retes dilectū iesum: sed uanū cōtēplātes mūdū decursū: & circa que partim suspiratū: partim relicū eoz: misera uidet uita lāgere. Hec uere & his similia que loquimur supra & infra contra solos uarios dicimus: de quorum uitiis respectu eius quod ē satis loquimur temperate. Quod at paupertas male sit amata: experientia cōgnoscitur. Dicit. ii. Cris. ome. xxxviii. super Mar. Vnū ē q̄cūq; dixerit. Nil reputat sermo theologice talis qualis rerū experientia. Ideo uelle quedam illog: q; iā i illū deueniūt prophetie uertice nobis adesse: & tūc manifeste uidere huius rei declarationē: & qualiter nulli eoz q; diligūt paupertatē acceptarent ditari. x. milibus prebenti: tanq; q; nō lamentātur in solitudinibus: sed ridet & saltant in his q; diadema sibi circūponūt magis in paupertate decorantur. Si igitur paupertatis ualorem: pulchritudinem & delicias sola experientia & unctio docet illi qui in usū tēporaliū delictis & honoribus abundare fatagūt: & omnē paupertatis austeritatē fugiūt nec experiri sunt: nec experiri uolūt: necesse hnt q; huiusmodi sūt circa hāc mānā cōtra ueros paupertatis amatores delistere garrulare ne tanq; ceca uideantur de colomibus disputare. Taliū temeritatē Hiero. ad demetriādē redarguēs ait. Quidā cū loq; nesciāt tacere nō pnt. Docēt scripturas quas nō intelligunt & cū aliis persuaserint accipiūt supeliū p̄pus iperitorū. magistri q; doctoris discipuli. Bonū. n. ē obedire maioribus & parere p̄ceptis: & post regulas scripture uite sue tramitē ab aliis discere. Nec p̄ceptore uti pessimo presūptione sua: hucusq; Hiero. Hoc p̄ceptore pess. mo si multi fallaces paupes huius tēporis nō uterent: nequa q; in singulariōne paupertatis penuriose quā christus seruauit & docuit ueros paupes artitudinē usus paupis aplectētes tā supstitutos arguerēt: nec religionis destructores assererēt. Cū apte clarescat q; xpm iesū p̄mū paupertatis magim & eius ap̄los & p̄mos pres ordinum fūdatores & maxie paupum p̄archā frācisū i reze penuria fatagūt imitari. Aliqua sublimia de paupertate dicta sunt sub tractatu illo capitulo. iiii. Iesus desertū incolēs. Duo errores cōtra paupertatē.

Tēde at q; circa paupertatis altiss. me statū duo errores ipi cōtraria uia decurrūt. Manicheus. n. errauit dicēs ad altitudinē paupertatis euāgelice oēm xpianū obligan: nesciēs discernere iter ea q; xps p̄fectis cōsuluit: & iter ea i q; bus ip̄fectis misericorditer cōdescēdit: usus ē illo pessimo fūdamento ponēs unū p̄ncipiū oīum maloz a quo oīa uisibilia creata sūt. Cōtra que in symbolo dī. Credo i unū deū patrē oīpotētē factorem celi & t̄re: & addit: uisibiliū & inuisibiliū. Et hūc elidens paulus. Deus inquit fecit huic mundum & ea que in eo sunt. Contra hunc ipsū manicheum qui ē in multis aliis errauit. Augustinus scribit & contra eius impiam prolē faustū & adamātura

contraria acie incedit uigilans ius possessionis attribuens paupertati. Contra que satis scribit Hieronymus. Ad cuius increpationē error ille ut nihil apparentie habens: iā dudū ē dormitauerit: hunc ex parte nostris tēporibus uidentur magistri erroris Guil. de sancto amore q; sine amore dei melius dici possit. Et quidā Girardus impietatis illius discipulus quos eleganter eximius doctor frater bonauētura cōfudit. Noua labes tunc insumexit cōtra altissimū paupertatis usū penuriosum & alrū: quo uirtus paupertatis efficaciter usū opulētū & latū exsufflauit de medio: imo etiam cōtēplabilis redditur & cōmerta reputatur non solū ab occultatis uitis p̄fectis: sed etiā a quolibet intelligente quantūcūq; amatore mundano. Propter quod quia dulce ē loqui: & dulcius ē perfectiōis archana scrutari quā multoz ruditus porcina cōmaculat. Idcirco proluxa orem tractatū pro ipsius defensione compegimus quasi requireret capitularis angustia: q; etiā propter multiplices detrahentiū morsus nisi sumus sancto rum patz depreffa allegatione firmate: ut iter securū & clarū per artū usum penuriose paupertatis christi iesu pateat uolentibus perfectiōis euangelice regulā icalūniabiliter obseruare.

Iesus inhonoratus.

Cap. x.

Xpergiscere aīa mea neq; & impia que de spectus refugis & ad honores aspiras: & iuuere dilectū iesum regē regum: & eter nū patris filium i totius uite sue decursū propter te redimēdā & informādā multiplici inhonoratiōni subiectū: quini mo & cōtumelias iniuriōsis a reproba plebe despectum. Excepta. n. illa ultima imo i iniuriarū exercitiū q;bus repletus fuit circa tēpus passionis sue quādo finaliter in opprobriosa cruce opprobrioso modo inter sceleratos uoluit pro nostra redēptione p̄dere: quod fuit in uite sue exitū. Inuenio tamē ipsū dilectum & super omnia honoratū iesum multiplici iniuria fuisse confusum & inhonoratū in uite sue decursū. Fuit enim a iudeis sicur lacra euāgelii docet histona inhonoratus: in uerbis: in factis: in cordialibus machinationibus & estimationibus impiis. In quibus primo fuit inhonoratus & iniuriōse confusus imposito sibi multiplici defectu: sapientie: innocentie: potencie: sequele originis: seu patētele uel protapie & religionis diuine. Imponētes sibi defectū sapientie quo ad naturalē industriā lo. x. Quid eum auditis. Dicebant. n. Demonū habet & insanit: Et alibi dicebāt q; in furia uersus ē. Mar. iiii. Ipsi furiosa mēte reprobi qui pacificū splendorem eterne sapientie iesu audebant de furia increpare. De defectu litterature & noticie legis dei sibi iponebant cū dicebant. lo. vii. Quomodo hic litteras scit cum nō didicerit. Quod at ista admiratio de indignatione & uilificatione procederet ostenditur cum dicit Et scandalizabantur in eo. Mar. vi. Quod autē re putarent: suā scientiam dubiā ostendunt. lo. ix. dicēs. Nos scimus q; moysi est deus locutus: hunc at

nescimus unde sit: uide glo. dicit qd̄ Moyses docuit a deo accepta: de hoc nescimus unde acceperit. Nos autē cū beato petro dicamus magistro ueritate iesu. Verba uite eterne habes. Et cū iudeis conuersus confiteamur. lo. vii. Nunquā sic locutus est homo. Et ipse forsitan nobis explicādo suam sapientiam respondebit. Verba que ego locutus sū uobis spūs & uita sunt. lo. vi. Multa circa despectum sapientie eius sibi iniuriōsa & inhonorabilia locuti sunt in diuersis euāgelistis & tā respectu eius qd̄ dixerūt ei: pauca scripta sunt. Contra eius innocentiam multipliciter prorūpūt asserentes eum peccatorem respectu sui: seductorem respectu populi: transgressore respectu legis moysi: blasphematorem respectu dei. Et quod nequius ē diabolo coniunctū in societate cōmertii. Pro primo dicunt lo. ix. Scimus quia hic homo peccator ē. Cōtra quos tamen secura mēte allegat suā innocentiam. j. Quis ex uobis arguet me de peccato: Et Mat. xi. Ecce hō uorax & potator uini. uer. panē qui de celo descendit. & dat uitā mūdō de edacitate redarguunt: cum tamen ipse semper sobriissime uixit & sobrietate docuerit dicēs. luce. xxi. In crapula & ebrietate. Dicamus ergo de benedictio iesu contra iudeorū perfidiam & mendacitatē cū deuotiss. mo petro: prime pe. ii. peccatū nō fecit nec inuentus est dolus i ore eius &c. Pro secūdo dicit lo. vii. Seducit turbas: Et Mat. xxvii. Recordari sumus: quia seductor ille &c. Et luce. xxiii. Hunc inuenimus subuertentem gētē nostrā: cū tamen summa cupiditate uellet eos ad modū galline nutrire: & sub alis sue protectiōis eorum infirmitatē assumēdo saluare & curare. Ideo dicitur Mat. xxiii. Quoties uolui cōgregare filios tuos &c. Et alibi. Filius hominis uenit querere & saluum facere quod perierat: luce. xix. Pro tertio dicunt lo. ix. Non est hic homo a deo qui sabbatū nō custodit. Contra quos dicitur Mat. xii. Dominus est filius hominis etiam sabbati. Pluries at sicut patet in multis locis de hoc redarguerunt eū Et ipse semper humiliter satisfecit. Aliqn̄ rōnē assumēs a paterna filiatione ut lo. v. p̄f meus usq; mō operat: & ego opor. q. d. Sicut opa creatiōis q; maifesta sūt attribuūt p̄ri scā sūt i sex diebus: & sic opa redēptiōis ego una cū p̄re inchoo septimo die: p hoc secūdū Ambro. se ostēdens esse creatorē: q; opa diei septie que ad redēptionē pertinebāt. vi. creationis operibus intexebat.

Aliquando cōuincit eos ex operibus bōitatis & utilitatis: ut i luca ubi post plura dicit licet sabbatis curare. Et alibi hec probat ostēdens q; merito magis & melius est hominibus subuenire q; bestiis. quod tamen ipsi faciebant sine uiolatione sabbati.

Aliquando conuincit eos ex legis similitudine & cōpōne: ut ibi & in sabbato circūcidit hoīem: si cit cōcisiōem accipit hō i sabbato. Ex quo apte cōdu dicit q; opus suū erat m̄to pieciū & utilius q; opus circūcisionis legalis: & ideo multo magis exēptū a reprehensione mandati de sabbato.

Aliquando eos conuincit ex auctoritatis potestate: ut Mat. xii. Dominus est filius hominis et sabari. Pro quo sepe imponunt ei blasphemiam ut ibi De bono opere non lapidamus te. sed de blasphemia quia tu ipse cum homo sis facis te ipsum deum. Et pluries tanquam dei blasphematorum & arrogantem Iesum impie reprehendunt. Contra quos tamen humiliter respondit: Ego honorifico patrem meum & uos inhonoratis me. Ego gloriam meam non quero. In multis operibus nostre salutis. Iudei mortis filii & uere blasphemie sanctificatione dei filio Iesu crimen blasphemie iniecerunt. Pro quinto dicebat illi filii diaboli opera benedicti Iesu attribuere diabolo. Luce. xi. Et Mat. xii. In beelzebub principe demoniorum eicit demonia: calumniantes Iesum quod oculto commercio cum demone eicit demonia de obsecris corporibus. Quibus respondens Iesus probauit quod in digito dei. in spiritu sancto: per cuius amplissimum donum ipse benedictus Iesus erat deus per gratiam unionis: & per hoc eiciebat demonia quod ipse expellebat uirtutis & potestatis efficacia: non demonum occulta amicitia: que nullo modo potest stare cum effectibus Christi. Quia diabolus dispersit humanam mentem a uero dei cultu quam uere Christus recollegit in genu chantatis affectu & efficit uirtutis sue: fortem armatum diabolum de atrio mentis humane: quam per exclusam Christi gratiam pacifice possidet per fortitudinis sue potentiam misericorditer stillando gratiam suam mentibus redemptor alligat: & ipsum de tabernaculis humane mentis cum tota uirtutum suorum armatura diuidit & expellit. Ex quibus omnibus plane concludi poterat Iudeis quod profecto peruenit in eis regnum dei id est totum regnum diuine gratie sanctis patribus repromissum per Christi dei & hominis & saluatoris aduentum. Quod quia ingrattissime receperunt non solum unum demonium secularis uite habitauit in eis: sed uniuersitas demonum & spiritualium uitio: eos in maligna obstinatione posset inducens eos ad blasphemandum deum humanatum: & ipsum ad mortem querendum ut merito & rationabiliter conueniat eis illud lo. viii. uos ex parte diaboli estis & desideria patris uestri uultis facere. Ille ab initio homicida erat & in ueritate non stetit. Simile contigit omnibus ad altum statum uocatis qui ex mentis ingrattitudine & diabolica fraude proprie salutis statum impugnando peruertunt sicut & infra notatum est in capitulo illo: Iesus cruce dicitur: in expositione pharisee crucis. Sic igitur uides quomodo impie pharisei & iudei inhonorabant benedictum Iesum ipsum omnimoda innocentia spoliantes. Cuius nos deuoti filii cum Io. baptista innocentia predicantes in eius innocentia. confidamus. d. lo. i. Ecce agnus dei &c. Defectum potentie ipsoluerunt non solum sicut dictum est supra opera sue potentie & uirtutis attribuentes diabolo: sed etiam miracula que ab ipso facta esse a sua potentia detrahentes: sicut lo. ix. dicebat ce-

co. Supple da gloriam deo qui te liberauit per seipsum non per hominem istum: quia nos scimus: quia hic homo peccator est. q. d. Nos scimus: quia per ipsum non est factum miraculum. Contra quos factus cecus constanter respondit. Vnum scio: quia cum cecus essem modo uideo: & sibi attribuens miraculum adiunxit. In hoc enim mirabile est: quia uos nescitis unde sit & aperuit oculos meos. Multis aliis modis sue potentie detrahebant sibi ipsones infirma: & sue maculantes potentie miracula uolentes non esse uera: uel non esse sua: uel esse male facta: sicut lo. v. dicebat illi qui. xxxviii. annis iacebat in grabato. Sabbatum est: non licet tibi tollere grabatum tuum. Quibus ille cum iam metere factus esset respondit: quod qui fecerat eum sanum dederat ei salubre mandatum. Qui me ait sanum fecit: ille mihi dixit. Tolle grabatum tuum & uade &c. Fugientes igitur malitiam iudeorum omnipotentis iesu potentie detrahentium cum sancto leproso nostra infirmitate recognoscentes: adoremus benedictum Iesum dicentes. Domine si uis potes me mundare. Si ipse fortassis nostram infirmitatem uisitans tangat nos sue benedictione uirtutis effectus: & dicat uolo mundare. Mat. viii. Pro defectu sequele dicebat lo. vii. Nunquid aliquis ex principibus credidit in eum? sed turba hec que non nouit legem maledicti sunt. Sed & uilitate discipulorum suorum sibi iponebant. Nonne fratres sui sicut Iacobus & Ioannes? Etiam de amicitia peccatorum ipsum inculpabant. Mat. ix. Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister uester. Luce. xv. Erant appropinquantes ad Iesum publicani & peccatores &c. Et luce. xix. Et cum uiderent omnes murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem diuertisset. Quibus efficaciter respondit non excusas hanc infamiam: sed ista exprimes misericordiam & reprobas falsam iustitiam. Mat. ix. Non est opus ualentibus medicus: sed male habentibus & sequitur. Non enim ueni uocare iustos sed peccatores. O miseri pharisei euntes. i. discendentes a uestra sapientia ceca: discite dei misericordiam quam exultat iudicium & uestram infectiuam malitiam & penitentiam: quia dicitis quod peccatores recipiat celestis modus. Cum in tota massa peccatorum nullum Iesum inueniat quod non sit miserabiliter egrotus. O dura sententia super falsam iustitiam. Non ueni uocare iustos sed peccatores. Si iuxta sententiam apostoli. Ad Ro. Quos predestinauit hos & uocauit. Si hos iustos miseros uocare non uenit illos nec predestinauit: & ibi multa uide de hoc

Pro defectu originis siue prolapsie ipsum inhonorabant. d. primo per uoluntate patris. lo. vii. Scrutare scripturas quia galilea propheta non surgit. Pro defectu parentum dicunt lo. vi. Nonne hic est filius Ioseph cuius nos nouimus patrem & matrem? Quomodo dicitur h. q. descendit de celo. Et. v. Mar. Nonne hic est fabri filius & marie fratris Iacobi & Ioseph & Iude & Simonis? Et alibi. Nonne mater eius maria dicitur. q. d. Mulier plebea pauperula & despecta: pro cuius paupertate & uilitate arguebant Iesum Christum non

est Christum. d. lo. vii. Nonne ex semine dauid Christus uenit: & de bethleem castello. q. d. ex hoc patet quod Christus non est Iesus: quia nec de semine dauid nec in bethleem natus cum ipse sit galileus: patet autem quod in hac uilitatione & in aliis que blasphemando dixerunt. Mentita est iniquitas sibi. Benigne & pie Iesu non hoministi pauperule matris infamiam quam predestinasti omnium creaturarum fore reginam: & quam uoluiti secundum carnem ex semine dauid regis originem: uoluiti uilitate & paupertate despici: ut in uilitate humilitate seruares: & in exemplaritate nobilitate factus humani despicienda esse ostenderes: pro quod in omnimundano despectu fuit totus sanctissime uite tue decursus quod & esse uoluiti in tua sanctissima matre: & esse precipis in tua perfecta & imitatoria prole Tabescente igitur principio & phariseorum perfidia cum turba simplicium Christo dicamus. Osanna filio dauid: benedictus qui uenit in nomine domini &c. Mat. xxi

Pro defectu religionis diuine docebat eum lo. viii. samitanum. q. in diuino cultu hereticum non iudeum per cuius defectus calumnia continuada est conspirando statuerat lo. ix. q. si quis eum confiteretur esse Christum extra synagogam fieret. Quia uero ipsi iudei heretici in diuino cultu: & a diuini cultus sede precipitati: ideo hanc infamiam qua uocant eum samitanum Christus Iesus non curauit uitare. Tu quia quod oes saluare uenerat: nullam gentem uolebat spernere. Tu quia et sciebat sibi significatum huius nominis conuenire. Samaritanus. n. custos interpretatur: & ipse est dominus qui custodit nos: & qui solus est protector omnium electorum. Extra uero synagogam excludere Iesum: & illum confitentes illi qui a dei cultu & regno excludi debebant ex sua malitia. Et sicut tunc fuit. Sic in similibus temporibus simili nequitia uolutis contingit. Sicut. n. tunc ex diuturna & longa transgressione diuine legis in scribis & presumptuosa abitione & prelatione plebis & symonica & contumeliosa procuratorum dignitatis in principibus sacerdotum ex falsa & hypocritali apparentia iustitie in phariseis & sub typo suauiter obseruanda: traditionum uera falsificatione totius religiose & uirtuose obseruationis cetera legis medulla.

Scientia scribarum est execrata
Potestas principum fuit deordinata
Religio phariseorum fuit simulata.
Ac per hoc reprobata: & simul hec tria genera hominum propter amoris reciproci & carnalis honoris propni: cauillose tamen excusantur sub zelo honoris domini: & propter timorem carnalis substructionis suorum appetituum cooperum falsa susceptione qua dicebat sentire deleri templum dei. Propter ista iniqua: & propter multa alia que sequuntur. Ad hoc dati sunt omnes hi in reprobum sensum ut conspirarent unanimiter malitiosissime contra Christum Iesum uerum principem sacerdotum uerum cultorem eterni dei & templi spiritus sancti in assumpta natura: eternum deum in unita persona. Et dicunt se honorare deum cuius filium crucifixerunt: & pretendentes la-

gis zelum occiderunt finem legis Christum: & dicentes se seruare hereditatem sanctorum patrum extra hereditatem Iesum eiecerunt heredem legitimum. Ac per hoc reprobata est eorum potestas ut possint male facere & non bene: eorum execrata magistratus ut sint duces ceca & ipsos precipitum. Eorum est superstitiosa & reprobata facta religiositas ut sint falsi iniusti & uiri impii: & omni spurcitia pleni: & exterius hypocriti dealbati. Et his exclusus datus est principatus uiris humilibus. Sicut simplicibus celibatis publicanis & peccatoribus. Sic per omnia intellige in finalibus temporibus circa nationes reprobas & miras dei imutationes contingere. Nam tunc pro longa & diuturna transgressionem in similibus statibus illos in iudicio stupedo confundit ut prelatio deordinet & precipiat mala & prohibeat bona ac per hoc sit reprobata. Scientia execratur ut prelatione ad predictam ruinam impellat: & quod uerum est & saluterum non agnoscat. Religio falsificet ut per hypocritam tantum in oculis hominum se diffundat: & interius uacua omni perfectione in dei oculis euascat: & pre oibus furiosa in sua uanitate confidens contra orientem nouum statum de celo qui sua denudat hypocritam per furiam inardescat: ac in eum detibus stridat. sicut & tuuc uiderimus quod principales in Christi passione fuerunt pharisei: quibus interea ratione: & deceptionis conatu principes sunt imitati ut populum facerent consentire: imo acclamare & expetere mortem Christi. In quo et secundum eos exquisita malitia nihil poterunt danabile inuenire: quia etiam false criminationes cum exquisita fraude adducte prima facie apparebant inepte & maligne conficte. Ad hanc autem malorum uoraginem & sic horrendam caliginem multis sue malitie gradibus peruenerunt. Nam primo uiderunt ipsi Christi uitam innocentem: doctrinam ueracem: ipsi quoque temporalia reicere ad quorum hauritu ipsi continue erant solliciti corde: ac per hoc Christi stratu eorum malitia denudati detraheri ceperunt. Sicut de Christi humilitate contra eorum superbiam & eius sanctimonia contra eorum lasciuia ex inuidia ceperunt sibi detrahere. Et quia doctrinam suam Christus confirmabat per opera potentie diuine: ceperunt miracula falsificare: & que falsificare non poterant ex modo agendi: quia in sabbato ceperunt reprehendere: & que hoc modo non poterunt inficere: ceperunt principi demoniorum attribuere: sed quando nihil tale potuerunt dicere sicut in resurrectione Lazari ceperunt ira & inuidia tabescere ac de eius morte tractare. Et quia per omnia supradicta uidebatur uirtuosum Iesum populum ad suam sequelam attrahere: & ad uerum dei cultum reiecto falso inducere: ceperunt Christum Iesum diffamare uerbis. per se qui factis expellere de suis terris reprobum ostendere de suis sententias: & contra omnes ipsum sequentes & confitentes tanquam contra diuinum cultus destructores sententias fulminare. Ex quibus secutum est quod pauci erant qui in eorum conspectu auderent Christum comitari nisi Christi perfecti discipuli. Et inundante persecutio

nis procella in crucifixione iesu sola dilectissima mater in fide remansit. Sic processit ergo persecutio persone xpi. Sicut per oia aduertunt xpi iesu discipuli in hoc tempore illuminati circa crucifixionem uite xpi. Et erunt tribus dauis eu in cruce figentibus falsa sapientia arguente namque hypocriti ipugante reproba potentia condemnantem: pendens in cruce sic confixa doloribus cum clamore ualido & lachrymis expirat uideatur. Idcirco nullus audet eam confiteri nisi hi qui amore materno xpm iesum crucifixum & sue perfectionis spiritum intra sue metus uiscera per amore letaphi cum portat indulum. Hi typo matris omnium pnuati potentia & repleti doloribus pro crucifixione uite iesu lametis & suspiriis uacant: lameta continue replicat: que tanto sibi uerius competere sentiunt: quanto uera ihrlm & uerum dei templum nunc plangit per principes babilonis destrui. tanto pnciosius que tunc fiebat quanto uentus figura superat: & corpus umbram.

Hoc deducto mihi modo occurrit data occasio ab in honoratione iesu qui tanquam in diuino cultu hereticus excommunicabitur ab ipsis qui nunc similia sustinet spiritus paupertatis. Ex predictis patet quomodo benedictus iesus fuit in similitudine in honoratus ab ipsis: & multis affectus iuris falsis uerbis que ut epilogando postriga: uide aia & considera culametro que tunc iesus super oia benedictus deus parte substituit uocari in despectum paupertatis matris filius & fabri fratris pauperum: de uili pentela. iacobi & ioannis de uili patria galileus & quod peius est peccator: peccatorum amicus uorator & uini potator seductor populi: blasphemus dei: uiolator sabbari expugnator moysi: commotor populi: insanus & furiosus de monachus & demonioque solius: literarum indoctus. Samaritanus & in diuina lege hereticus. Quid in iuramentis defecit benignissimo iesu? Vbi est ergo similitudo spiritus tui reproba anima mea? Si laudan desideras: & improperia illata non portas: benedictus iesus falsissimas iniurias pro te sustinuit: & suas ueras iustitias despiciet falsa crimina sibi imponi. Et tu uis superbia ceca in tuis peccatis laudari & non reprehendi & fallis in te uirtutibus gloriari & uano rumore extolli. O quanta dissimilitudo est in aia tali ad dilectum iesum. Non eius sponsa: sed emula probatur: que pro imitatione iesu tolerantia in iure non gloriatur. Et non solum uerbis nephariis sed factis impiis in honoratus est benedictus iesus. Nam preter apprehensionem crucis de qua dicendum est infra paruulus fuit de terra iudeorum expulsus & in egyptum fugatus. Mat. secundo. Postea docere incipiens fuit in nazareth: luce quarto de synagoga contumeliose eiectus: & cum uituperio extrivitatem expulsus & usque ad supercilium montis ductus & ibi precipitio intentatus: postea ierosolimis. ioannis. viii. pro ueritate doctrine uoluit lapidari quod non semel: sed pluries attentaerunt. Similiter. ioannis. vii. miserunt principes ministros ut apprehenderent iesum. Non solum ab hostibus talia sustinuit in factis: sed etiam samaritanis recepit hospi-

tio uoluit: ut dicit lucas tempore necessitatis. Sed & sepe acceptus in multis locis potest cogitari que sicut mendicis & pauper fuit cum multa uilitate tractatus imo ab illis cum quibus fuerat nutritus despiciebatur. Ita fratribus suis: qui nec credebant in eum. ioannis. septimo. Sed ab illis cum quibus fuerat nutritus copatris & parentibus fuit in multo depectu habitus. ioannis etiam. vii. ubi dicitur que uolebat in iudea ambulare que querebat eum iudei interficere. Sequitur. Neque enim fratres eius credebant in eum. Illi enim pugnabant ac si mundana gloriam querebant dicentes. Si hec facis manifesta tempore mundo. Licet autem ista referri ad discipulos non credam: tamen ipsi. Sicut grossi & inexperti: & nondum abundantia spiritus sancti pleni nondum plene cognoscentes iesum ipsum non fuerunt dum esset in carne passibilis ut dignus erat uenerari quin potius ipse benedictus iesus etiam in eis multos supportauerit defectus & multas reuerentias non solum patienter: sed amotose sustinuit. Obone iesu quomodo inter uiros huius uite semper in gloria fuit aspectus tuus: & quot factis iuris in tue uite decursu ab ingrato humano genere inuenerunt & iniurias suscepisti. Nam pluries soluitur: pauper: sine pecunia male uestitus: & nudis pedibus circumfusus per mundum: sicut ex euangelio credi potest: ut puta quando a nazareth uenisti ad ioanem ante baptismum. Sicut dicitur. Mat. tertio. Et quando rediit post baptismum iterum in nazareth ante cominua indiuisibilem apostolorum foris uenit solus: & tunc potest credi per babiliter medicasse que per extraneas terras uades pecuniam non portabat. Et foris tunc multas recepit iniurias: & propetione elemosynarum contumelias reportauit. Quod si aliter receptus attende. Quia uiliter & penuriose cibatur. Quia humiliter sedet: & que deuote recipit. Quia singulare comedit: que grate recognoscit. Quia patienter pueris audit: que humiliter ridet. Quia salubriter instruit: quot dilectionis signa: predicte. Que enim laborare fecimus in peccatis nostris forsitan dum sic peregrinus cederet & elemosynas peteret fuit de ociositate redargutus. Miror quomodo anima xpiani quantumcumque paruus fidelis & xpo deuota potest mente ruminare que dei filius propter ipsam redimendam ad talia despicabilia sustinenda descendit sine cordis scissione interna: & extrinseca in mutatione perfecta ad benedicti iesu sustinendos amplexandos & imitandos despectus. Oia mea assuetudine te iniuriato iesu & ipsum in omnibus suis despectibus contemplare & in honoratum ab aliis nitere totis uiribus pro te & pro electis honorare: & nullo modo dubites que inter iniuriantes ei pro tua malitia tu obtrinebis principatum: que te letio ista sine corde reuoluerit: & ad iniuriam leto corde portadam sequit te habere sed peregrina es ad emendandum benedicti iesu honore defectum: que te sibi subtraxisse in tota uita tua recognoscis. Sed ille qui ab infantia portare iniurias didicit: tuas usque hodie portare non desistit. Fuit tertio in honoratus benedictus iesus

in cordialibus machinationibus & internis estimationibus impiorum. Quanta sunt hec: & quis ista cogitare & estimare sufficiat que turpiter illa natio reproba principum sacerdotum: scribarum: & que maxime phariseorum qui grandi supercilio se xpo opposuerunt & ipsum ut sceleratum & dei blasphemum in cordibus reputantes sibi met formabant de iesu fatasma profanum & quantum cum respectu sui pharisei cultus secundum dei cultorem iesu reputabat blasphemum dei hostem legis transgressorem: & mundi gloria querere: & uera dei gloria non docere: unde merito eos reprehendit de pluribus locis de suis cogitationibus nephandis maxime luce. xv. ubi dicitur que cognoscens iesus cogitationes eorum dixit ad eos: ut que cogitatis mala in cordibus uestris? O benigne iesu que per lucide uideisti illorum scelerata corda: in quibus te sic ipse describebat: & ex quibus sepe imo quasi continue te dilacerabat: diuellebat & conspuebat: ut ipsum dei hostem: sediciosum latronem & diuini nominis usurpatorem tapace: & paterni honoris dissipatorem: que tamen pre omni creato sedula mente & perfecta colebas: imo in quo solo & non alibi est uerissimus dei cultus. Quis enim enumerare sufficeret: quot cruce: quot mortes: quot uerba: quot improperia: ille reprobe mentes benedicti iesu dicebant seu cogitabant: ruminabant pertractabant: & cupiebant inferre: sed & tam horrida corda horribiles xpo ipsoque oculorum suorum emittentibus aspectus toruos & deformes uultus crudeles & sublationis & iracundie plenos pretendebant gestus: ut in benegnum iesu infania cordis eorum & per extera signa toruo uideretur furor bacharidie & nocte christi morte exquirit & horridam illa ipsa corda tractabant: & intra sua beluina cogitamina toru decapillado corrodabant dentibus: lacerebant manibus & pedibus conterebant. Et quomodo possent hoc facere opere: quod impie continue tractabant in corde cruciatu continuo saragetes magister ipsos cruciabat perfidia: quia adhuc impleda occurrerant impedimenta. Hec fuit summa in honoratio & contumelia filii dei iesu que uidebant: & in hoc apparuit magna patientia benigni iesu qua non solum eos in predictis malis sustinuit: sed etiam continue pro eorum conuersione ad patrem orauit. Et in audito preteritis seculis dilectionis seruire pro tam scelestis redimendis seipsam satisfactionis precium obtulit eternum patri ipsammet quam intulerunt acerbissima morte.

Sic ergo potes uidere de iesu benigno & patientissimo sponso tuo quecumque es aia xpi iesu deo deuota quomodo uerbis & factis: & internarum cogitationum tractatibus ipsis non solum in honoratus despectus & uilificatus: sed et iniuriatus & contumeliosus affectus fuit patiens iesus ac ipse blasphematus.

Iesus miranda faciens. Cap. xi.

On solum pro sua uilitate sic despectus fuit iesus ab ipsa gente: cum a sue uite principio usque ad extremum mortis sue sicut fidelia fuerunt assumpere humanitatis indicia. Sic etiam diuinitatis unite: in principio: medio: & fine apparuerunt

euidentissima signa per diuine maiestatis miracula sepe circa ipsum & per ipsum effecta. Unde & miracula que fecit in carne mortali fide dignum testimonium & sufficiens prebebat diuinitatis & humanitatis in eo sicut ipse dixit lo. v. Opera que dedit pater ut faciam ipsa testimonium perhibent de me. Que quidem miraculosa opera considerare conuenit: primo iubione coram: postea sub speciali. Et primo uidebimus quomodo eius diuinitas per ea sufficienter probatur: quomodo ea ipsum decens fuerit facere diuina uirtute: quomodo congruo tempore sciuit ea monstrare.

Primo ergo quia sua miraculosa opera per respectum fuerunt diuinitatis sue testimonium fide dignum.

Primo quidem secundum speciem operum: quia transcendebant omnem potentiam uirtutis create: & ideo non poterat fieri nisi diuina uirtute. Et pro hoc cecus a xpo illuminatus dicebat. lo. ix. A seculo non est auditus: quia quis aperuit oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo non poterat facere quecumque. Secundo pro modo miracula faciebat: quia propria uirtute miracula faciebat non ad inuocationem alterius nominis que sui: ideo luce. vi. Virtus de illo exibat & sanabat omnes: propter quod ostenditur sicut cyrilus dicit que non accipiebat aliam uirtutem: sed cum esset naturalis deus propriam super infirmos ostendebat uirtutem: & propterea miracula faciebat. Unde super illud Mat. viii. Eiciebat spiritus uerbo: & omnes male habentes curauit: dicit crisostomus. Intende quam multitudinem curata monstrat euangeliste non unum quem curatum narrantes: sed uno uerbo pelagus ineffabile miraculorum iducens. Et ex hoc ostendebat que habebat deo patri coequalis uirtute. Secundum illud lo. v. Quecumque pater facit: hec & filius similiter facit. Et ibidem sicut pater suscitatur mortuos & uiuificat. Sic & filius quos uult uiuificat. Tertio ex ipsa doctrina que se deum & dei filium assererat: & nisi esset uera nequaquam diuina uirtus assisteret in miraculis faciebat. Et hec est oium fortior ratio. Impossibile est enim tam scelestis medatio quantum esset illud si non esset uerum deum fuisse testimonium pro opa infinite uirtutis & que fecit ipse iesus in carne mortali: & que post eius glorificationem ad dexteram patris in huius sublimissime ueritatis assertionem usque hodie in fide sancte ecclesie fuerit: propter quod dicitur de his que faciebat ipse Mat. i. Que nam est hec doctrina noua: quia in potestate spiritibus imundis impat & obediunt ei. Nec obstat contra hanc inexpugnabile ueritate si dicatur que similia miracula & arte & post ab aliis leguntur facta sicut gentiles obtulerunt: & Augustinus refert in epistola ad uolusianum. Nulla inquirunt competebat signis tam maiestatis indicia daturunt: quia carnalis illa purgatio: debilitum cura redita uita defunctis: & si alia considerantur deo parua sunt. Et ad hoc ridet Augustinus. Fatemur & nos talia quidem fecisse prophetas: sed & ipse moyses & ceteri prophete deum uerum prophetauerunt: & ei gloriam magnam reddiderunt: quia postea talia & ipse facere uoluit ne esset absurdum quod per illos fecerat si ipse non faceret. Sed tamen aliquid proprium debuit facere: nasci de uirgine: resurgere a mortuis: & celum

spis apparuit i loco suo. i. in onere oppoita soli un
de dicit. Et rursu uidimus ipam. Luna hora nona. s.
in qua recessit a sole cessantibus tenebris usq; ad ue-
spa supnaturaliter restituta ad dyam etru solis. i. dy-
ametraliter esse soli coiuncta. Et sic patet qd no e tur-
batus coluetus tepons cursus qd uirtute diuina e fa-
ctu: ad sole supnaturaliter accederet: & post a sole re-
cedes ad ppriu locu rediret. Tertiu miraculu est
qd naturaliter solis edyplis sep incipit ab occidentali
pre & puenit ad orientale: de cuius rone ptraseo. Et
hoc e qd dicit ecliplim & ipam ex oriente uidimus
inchoata & usq; ad solarē terminu uenietē post ite-
ru regredietē: & hoc est dicere qd totu solē edyplauit.
Quartū miraculu fuit qd i naturali edypli ex
eadē pre incipit relucere ex qua pre edyplis incipit
obscurari: qd luna se soli subiiciēs & nro aspectui i
terponēs naturali suo motu solē ptrāsit uersus orientē:
modet enī citius sole: qd hēt orbē minorē: & ita
pre occidentālē solis qd pmo occupat & pmo religit
Sed luna tūc miraculose ab oriente uersus occidentem
rediens nō pertrāsit solē: sed postq puenit ad termi-
nū solis uersus occidentē sole edyplato in toto reuer-
sa est uersus occidentem: quā ultimo occupat pmo
& postea relinquit: & sic ex parte orientis ichoat edy-
plis & i parte occidentis pmo reparauit claritas solis.
Et hoc e qd dicit. Et rursu uidimus nō ex eadē p-
te solis & defectū & repugnationem: sed ecōtra: scē-
dū diametru facta. Quintū miraculu addit. Cri-
sostomus sup. Mat. qd tribus horis tūc tenebre per-
māserūt cū edyplis in momēto trāsear: unde datur
intelligi miraculose sub sole quieuit: nel ad eius ob-
scurationē magis lente mota sit. Nō ē autē incōue-
niēs credere hoc: p dicitōe triū doctōe simul quo
ad aliquid uerā esse sentētia: qd hoc magis honorat
miraculu & ondit multiplicius creaturaz sup mori-
ētē iesu secūdu illos factū fuisse lamētū. Cū enī lūa
totū seculū simul scdm oēs pres suas cū minor sit
obscurare nō possit ad hoc ut plena reddat obscuri-
tas. Verum est qd dicit. Hiero. solē radios retraxisse
& lunā simul cū hec opacare se in ipoz oculis ob-
scurādīs i cōpassionē ihu creatoris monēns. Sed
qd. d. Oxy. quāsdā tenebrosas nubes multas & ma-
gnas tunc occurisse sup hirm & terrā iudee: cōtēi
enter dicit ad grauādū tenebrositatē sceleratoz iu-
deoz: & ad ondedū etiā qd ipsiones aeris occurūt
ad pii iesu mortē lamētandā. Circa miracula i ho-
minibus facta scias qd piissimus hoim saluator ihus
qui de se ipō dicit. lo. iiii. Nō misit deus filiū suū in
mūdū ut iudicet mūdū: sed ut saluet mūdus per ip-
sū: circa hoies uoluit mltiplica salutis miracula fa-
cere & unū uoluit miraculose pcutere: ut uniuersā-
lem & spālē saluatorē onderet: & confirmaret factō
qd dixerat uerbo: filius hois nō uenit hoies pdere
sed saluare. Cū autē miracula sint opa diuine poten-
tie sua uirtute ptātua uirtutes i mutat circa corpo-
rales egritudines humanoz corporū maxie debuit
hāc ondere ptātē ut p hoc onderet qd ēt spūales mē-
tis egritudines expellere uenerat si uellet ei uolun-

tarie consentire. Nā sicut ea que sūt ad finē ab ipō
differe noscūt. Sic miraculosa corporum
debēt differe ab effectu salutis aiage. Ad hoc enim
ordinabāt a saluatore iesu tanq ad finē itētū: & qd
salus aiage nō est nisi p nre uolūtatis cōsensū: idcir-
co nō decuit saluatore iesu subito pmutare prin-
ces uolūtates suoz hostiū ad pprie salutis bonum:
nec illustrare tenebras suoz cordiū ad cognoscēdū
iesu: qd saluare hoiem uenerat nō eius uolūtate op-
pmedo: sed p extenora miracula inducēdo ad fidē
qua iustificamur. Que quidē rectitudo i nobis sit
p gratiā puenietē intellectu & i mutātē affectū no-
strū ab affectu mali ad boni dilectionē i mutando
uolūtatis cōsensū. In quo cōsensu i bono si plenus ē
sanitas mētis cōsistit quē possumus i nobis ipedi-
re nō facere. Sola enim gratia hūc cōsensū i nobis
facit nobis nō resistētibz nō ex nostra uirtute bo-
no cōsētētibz: sed cū gratia & p gram. Idcirco ex-
gēte dīna iustitia noluit nec debuit reclus & pius
iesus facinorosas & cecas mētes suoz hostiū subi-
to i mutare ad sue salutis cōsensū ipis rebellantibus
sue salutis. Nihilominus hoc plene poterat: sicut ex
habūdātā misericordia fecit in paulū. Et ideo iustifi-
care hoiem isto mō infundēdo sapiētā & uolūtātē
i mutādo p gram magis spectat ad miraculoz finē
& fructū qd ad opationē & actū loquēdo de miracu-
lis que exterius faciebat xpūs ad sue psonē testimo-
niū & doctrinā. Nihilominus & hoc sūmū miracu-
loz ac oim mirabiliū finē & intentū & ultimū ipē
saluator iesus tūc fecit: & usq; i finē faciet ad sui cor-
dis cecitatē & pueritatē: potissimis modis cōuer-
tēdo electos. Et hoc faciet occultis modis. Non tū-
mijz si ex tūc circa imutabilitatē & ad
sapiētā & iustitiā multa miracula fecit in suis ele-
ctis. Nā in mundo ad iustitiā patuit eius uirtus in
inuocatione apoz quos subito potēter ac miseri-
corditer i mutauit: ut patuit. Mar. i. Mat. iiii. Sed qd
maxime. Hieronymus in ome. viii. i eius cōuer-
sione. Mat. unde ibi supra illud. Surgēs secutus & ce-
Hiero. fulgor ipē & maiestas deitatis occulte: que
etiā i facie relucebat humana uidētes ad se attrahe-
re poterat ex pmo aspectu. Et ipē humilis. Mat. cō-
uersionē suā inter miracula simpliciter scribit simpli-
cibus discipulis sapiētā infudit. Propter qd di-
citur luce. xxi. Dabo uobis os & sapiētā cui nō po-
terūt resistere & cōtradecere oēs aduersarij uestrī.

Quod quidē quātū inter se sibi quātū ad illu-
minationē mētis miracula de quibus nunc loqui-
mur cōputamus. Sed quātū ad extenore actū pdi-
cationis inquātū. s. uidebāt hoies illos idiotas &
simplices subito in sua locutione i scripturaz expo-
sitione sup alios legis doctores apparere sapiētes.
Propter qd dicitur. Act. iiii. uidentes iudei petri cū
strātia: & lo. cōpro qd hoies essent sine litteris & i-
diote admirabāt. Et hi spūtales effectus sunt
manifesta testimonia xpī doctrie & uirtutis magis
qā qd sunt in miraculis corporis: secūdu qd dicitur
ad hebreos. ii. Testante deo signis & portētis & ua-

ris uirtutibus & spūtu sancti distributionibus.
Nihilominus ipē benedictus iesus licet i hostibus
noluerit facere miracula i mutationis mētis modo
predicō: fecit tamen circa infētores eorū uires mlti-
ta portēta. Vnde super illud Mat. xxi. Eiciebat emē-
tes & uendētes dicit Hiero. Mihi inter oia signa qd
fecit dominus hoc uidetur mirabilius eē: qd unus
hō & illo tēpore cōtēptibilis potuerit ad unius fla-
gelli uerba tantam eiciere multitudinē. Igneum
enim quoddā & sycereū radiabat ex oculis eius &
deitatis maiestas lucebat i facie. Et Ori. dicit super
lo. hoc est maius miraculu ex quo aqua conuersa i
uinū eo qd illic subsistit inanimata materia: h uero
tot milia hominū cogantur ingena. Et super il-
lud lo. xviii. Abierunt retrosum & ceciderunt in ter-
ram. Vna uox defensionē turbā pro armis temb-
lem sine telo ullo percussit repulit & prostrauit: de-
us enim latitabar in carne: & ad idē pertinet quod
dicit luce. x. Iesus at transiens p mediū illoz ibat.
Vbi dicit Criso. qd in medio insidiantū & nō ap-
prehendentū deietatis emunētā ostēdebat. Et qd
dicit lo. viii. Iesus abscondit se & exiuit de tēplo. Ex-
ponit Aug. d. qd nō abscondit se in angulo tēpli:
uel post mūrū aut colūnā: sed celica potestate se red-
dens inuisibile insidiantibus prostratis per mediū
illoz exiuit. Ex quibus oibus daret aperte qd quā-
do uoluit oipotēs iesus sua uirtute potuit aias ho-
minū i mutare nō solū iustificando & sapiētā in-
fundēdo quod ptnet ad miraculoz finē: sed etiā
exterius alliciēdo: alterādo: terrēdo: stupefaciēdo
quod ptnet quo ad tēporalia miracula. Multa talia
fecit in die palmarū: de quibus infra dicit in pmo ca-
lesus a fello latus. Similia miracula nō ē dubiū ipm
sepe facere circa mēbroz suoz tutelā & ipugnanti-
um malitiā qd sepe ad pacifice audiēdos electos de
his que sibi sūt ualde molesta i mutat eoz funiā ne
iplos persequat: refrenat eoz audaciā: & oculos &
astutos conatus sepe infatrat & eberat & quasi ex-
ut per ipsoz medicinā illi pauperu
li sic teneantur ab eis: licet aliquādo ēt iplos repro-
bos p suos pauperulos furete sinat. Sicut & ipse i
corpus pprium furere permisit iudeoz in saniam.

Cū multa iocunditate expecto illud uirorū mi-
raculū quod per uiros uirtutis mūdo despectos fa-
ciat flagellū de funiculis paupertatis & es nūmula-
riorum effundat: & symoniacos auaros, & supbos
de ecclesie tēplo eiciat: & cathedras uendētū colū-
bas euertat. Sic ergo iuxta optimi & pii iesu mo-
dū circa miracula facta i mutationibus animaz ho-
minū: nunc attēde modū quē tenuit circa miracu-
la corporis. Nam qd piissimus iesus mūdū sal-
uare uenerat uō solū diuina uirtute: sed ēt p myste-
rium carnis assūptē: que qdē natura assūpta ē i stru-
mētū diuine psonē: ideo frequēter in resuscitatiōe
mortuoz uel sanatiōe infirmoz: ut ondat pulchri-
tudinē sue ptātis: sanat uel suscitāt uerbo ipenū ēt in
absentia corporis sui: sicut lo. iiii. patet de filio reguli
Cui dixit. Vade filius tuus uiuit. Et ēt in filia chana

nec. Mat. xv. Aliquādo uero & frequēter utebat
aliqua pūnēte ad humanitatē ipsius ut tactu manu-
um & similiū ut carnē suā doceat instrumētū fore
nostre salutis: unde super illud Luce. iiii. Singulis
manus iponēs curabat oēs dicit Cirillus quāuis ut
deus oēs pellere uerbo morbos potuisset: tūc ta-
mē eos ondes ppriā carnē eē efficacē ad pstatūm
remedia. Et super illud lo. ix. Fecit lutū ex spūto
dicit Augu. De salua lutū fecit: quia uerbū caro fa-
ctū ē. Aliquādo ēt i his corporalibus signis uolu-
it significare spūtaalia instrumēta: unde hic sicut
dicit Criso. Lutū fecit ex spūto: ad significandū qd
ipsemet erat qd ex luto terre hominē formauerat. Et
super illud Mat. viii. Et expuēs in oculos eius ipo-
sitis manibus suis & c. dicit Criso. Expuit quidē
& manus iponit: uolēs ostēdere qd uerbū diuinum
operationi adiunctū mirabilia facit & perficit. Ma-
nus. n. operatiōis ē ostēsiua: spūtu sermonis ex ore
prolati. Est ēt circa miracula xpī cōsiderandū qd
cōmuniter pfectissima opa faciebat: nnde sup illud
lo. xi. Ois hō p mū bonū uinū ponit & c. dicit Cri-
sost. Talia sunt xpī miracula ut multo his qd p na-
turā fiunt speciosiora & utiliora sunt. Et similiter
in instāti infirmis pfectā sanitatē cōferebat: unde
super illud Mat. viii. Surrexit & ministrabat eis: di-
cit Hiero. Sanitas qd cōfertur a domino tota simul
specialit aut in ceco illo quē curasse dī Mat. viii. cō-
trariū apparuit. Nā pmo iperfecte uidit: uideo inq
homines sicut arbores abulātes. Deinde posuit ite-
rū iesus manus sup oculos eius & cepit uidere &
restitutus ē ita ut clare uideret oia. Et sic patet qd eū
pmo iperfecte postmodū pfecte curauit. Quod
ut dicit Criso. accidit pp infidelitatē ipsius: uel pro-
pter mysteriū sicut dicit Beda: qd uno uerbo simul
totū curare potuit: & paulatim curat ut magnitudi-
nē humane cecitatis ostēdat qd lux & qualis p gra-
dus ad lucē redeat: & gratiā suā nobis indicet per
quam factamēta adiuuat. Per similem modum
sepe per sanctos suos pius & sapiens iesus facien-
do miracula non simul: sed successiue curat: secun-
dum sue dispositionis eternam sapiētiam sua mi-
racula monstrando: nunc sanando pfecte simul
nunc paulatiue & successiue: prout fidei & utilitati
recipientium cum reparamēto sue iustitie expedire
cognoscat. Nec sunt talia despicienda miracula
sed magis cum gratiarum actiōe recipiēdū ē qd qd
illud sit p scōs suos impartin dignatur. Semp enī
addit qd melius ē ibi declarat qd opat. Quia uero
dictū ē supra qd finis xpī erat salus aiage: & iperfectū
ē qd finē nō cōsequitur: ideo ut eius opa eēt pfecta
decebat ut nullū curaret in corpore quē ēt nō cura-
ret i mēte: unde sup illud lo. vii. Totū hoiem sanū
fecit in sabbato: dicit Augu. Curatus ē ut sanus eēt
i corpe: credidit ut sanus eēt i aia. Aliqñ tū i spe-
ciali expmēbat aie salutē. s. qd Mat. ix. dixit palinco
Dimittitū tibi peccā tua. Quia sicut dicit Hiero.
Ex hoc nō b intelligēta dat pp peccā plerūq; euenire
corporū debilitatiōem: & iō forstan prius dimit-

tūtur peccata ut caulis debitis ablatis restituat firmitas. Et ideo uidet q̄ de p̄dictis dimissis faciat mentionē: ut illa ostendat egritudinis fore cām. Licet autē dimittere peccata maius sit q̄ sanare corpora: q̄ tñ illud occultū est: & hoc manifestū: p̄bat minus notū tñ in se maius. s̄ h̄c potestāte dimitte di peccata: p̄ illud q̄ est i se minus tñ hoibus notius. s̄ sanare corpora miraculose. Et tñ argumētū est efficax & forte q̄ utrūq̄ est solius dei potēte. Et ideo sicut miraculum p̄bat iēsu deū: ita p̄bat ip̄m posse dimittere peccata: unde h̄c exp̄ssisse xp̄us per miraculum probat se deū: cū dicit. Vt autē sciatis q̄ filius hominis habet potestāte in terra dimitte di peccata: ait palatino. Tibi dico surge tolle grabatum tuum & cetera. Sicut enim deum esse probari nō potest per aliud notius secūdum rem: quia nihil est uerius: sed per aliquid notius intellectiui audientis. sic christū esse deum inter creata nihil habet notius: uel uerius per quod possit probari. Nihil enim est uerius q̄ iēsum esse dei filium & fili dei personā in assumpta carne. Sed hoc nobis p̄bat per aliqua minus uera. Sicut patet per imutationem corporum soli deo possibili: hec autē sua miracula magister ois uirtutis iēsus aliquando oculari p̄cepit: ut. Mat. ix. uidete ne quis sciat: aliquando publicari: ut. Mat. v. liberato a demonio dixit uade in domū tuam & nuntia quāta fecit tibi deus ut sicut dicit Crisostomus. Super primum uerbum. Erudiar nos phibere eos qui uolunt nos propter nos laudari. Si autem ad gloriam domini referatur non debemus phibere: sed magis inuigere ut hoc fiat. Non autem solum circa rationales creaturas omnipotens deus debuit miracula facere: sed etiam circa irrationabiles & insensibiles debuit suam uirtutem mōstrare: ut sic sue diuinitati p̄bet omnis natura subiecta. Quia uero aliqua bruta pp̄nc̄q̄ se habent sc̄dm genus ad hoīem unde & in eodem die cū hoīe facte sunt nō oportebat q̄ circa brutoz corpus aliq̄ miracula faceret: quia quātū ad naturam corporalem & sensibile ea dem rōne cū oibus censēbit: & multo fortius māifestabatur uirtus in corporibus hoīm. Pisces autē cū uiuāt in aqua magis a natura hoīm differūt: unde & in alio die sunt facti in quo miracula fecit i copiosa captura piscium: ut legitur luce. v. & lo. ultio. Et in pisce quem petrus cepit in cuius ore staterem reperit. Quod autē porci i man precipitati sūt nō est opus diuini miraculi sed nequitiē demonum ex iēsu dispensatiua & utili permissiōe. In plantis autem miraculum fecit: cū ad uerbū illius ficulnea aruit. Mat. xxi. Nec propter hec sicut dicit Crisostomus super. Mat. q̄ in plantis & brutis aliq̄ tale dominus operatur: querat quare sicata sit ficulnea iuste ut. Mat. dicitur: hoc nisi querere ē ultimē demētie: quia. s̄ in talibus non inuenit culpa & pena: sed miraculū inspice factorem. Non facit creator iniuriā possidenti si creatura sua ad aliorum salutē suo utat arbitrio. Sed magis ut hylarius dicit super. Mat. lbi

deitatis diuine reperimus argumentū. Nā ubi afferre uoluit & procurare perfe salutis exemplum uirtutem suā i hūanis corporibus exercuit: ubi uero i cōtumaces: formas ferētis cōstituebat facere speciem in damno arboris indicauit. In aere uero & aqua benedictus iesus miracula fecit que nouit sue pietati cōgruere: ut legitur. Mat. viii. Imperauit uentis & mari. & facta ē tranquillitas magna. De his & aliis p̄ribus miraculis eius infra dicit p̄culariter. Nō conueniebat pacifico iēsu qui omnia in statu pacis & tranquillitatis reuocare uenerat: ut uel turbationē aeris uel diuisionem aquarum induceret. Sicut moyses mare diuisit: & Helyas & Iosue Iordanem. Et quando dabatur lex in monte synai fuerunt i aere tonitrua & micantia fulgora. Sicut & Helyas fecit. tertio regum. xviii. Postq̄ baal prophetas occidit. Quod autem hoc facere non debebat pium iēsum ostendit. Apostolus ad hebreos. xii. dicendo. Non enim accessistis ad tractabilem ignem & turbationem & caliginem & procellam & tube sonum: & uocem uerborum quandiu audierunt excusauerunt se ne eis fieret uerbum. Et infra. Sed accessistis ad syon montem & ciuitatem dei omnipotentis hierusalem celestē. Et post. Et iā testamenti noui mediatorem iēsum & sanguinis asperisionem melius loquentem q̄ abel. Circa passionem tamen scissum est uelum templi: ad ostendendum reuerentiam mysteriorum legis. Apperta sunt monumenta: ad ostendendum q̄ p̄ eius mortem daretur mortuus uita. Terra mota est: & lapides scissi sunt: ad ostendendum q̄ lapidea hominum corda per eius debent passionem scindi & q̄ totus iste mūdus debet ad bonum passionis monētis iēsu uirtute mori. Tanta ergo miracula facienti in uniuersa creatura omnipotenti iēsu cum psalmista cantemus. Domine dominus n̄r q̄ admirabile est nomē tuum in uniuersa terra

Iesus uerbis sensatus cap. xii.

Aterne sapientie splendor: & ueritatis magister sapiens iesus qui usq̄ ad tempus tricennarium tacuit: postmodum aperiens os suum celestem mundo sapientiam in sue predicationis affluentia eructauit: quod maxime discipulis fecit tam in sermone quem eis fecit in monte: q̄ in illo quem eis fecit in die Iouis sancto per crucis supplicium egressurus de corpore: his enim electis discipulis dei tanq̄ sapientie uasculis gratuita electione magistri iēsu datum ē nosse mysterium regni dei. Ac per hoc uerbi incarnati abundantius aliis uerbis splendentibus illustrari. Licet autem magistri iēsu sapientia magis super electos discipulos fulserit uniuersaliter cum respectu omnium uerbum patris iēsu in omnibus uerbis suis sensatus apparuit: quod triplici effectu ostendit: fuit enim suauissimus in attrahendo Clarissimus in manifestando

Efficacissimus in coniugendo Pro eius suauitatis sapientia dicebant ministri iudeorum: qui nulli fuerat apprehendere eum. Io. viii. Nūq̄ sic locutus ē hō. Et turbe mirabāt i uerbis gr̄e que p̄ce lebāt de ore eius. Et Symon petrus uerbum eius suauitate attractus p̄ se & ceteris discipulis ait lo. vi. Dñe ad quē ibimus: uerba uite eterne h̄s. Et nos credimus & cognouimus quia tu es christus filius dei. Propt̄ diseritōne i rōne reddēdo tāq̄ nouus magister laudabat: Mat. i. Que nā est hec doctrina noua? Et Luce. iiii. Cū aperuisset iēsus prophetiā & legisset: sp̄s dñi sup me euāgelizare paupibus misit me &c. Sequit̄ q̄ oīum oculi erāt itēdētes i eū i synagoga. Et hac māifestatione utebāt apli q̄ cū eis erat singularis. & eis sicut Mat. dicit diuina differebat. Propt̄ patē i cōuincēdo dicit Lu. Fc̄m ē dū h̄ diceret erubescēbat oēs aduersarii eius. Et licet fuerit uerz sp̄alit de ill q̄ tūc dicebat singl̄: fuit tñ uniuersalit uerz: q̄ sermōis efficacia oēs aduersarios suos cōfudit: q̄ tūc q̄ suis ip̄ibus uoluit m̄dere: sicut patuit i oibus disputatiōibus quas hūit cū scribis & ph̄iseis & i calūniis sibi ip̄ostis uel atētatis: ut de uiolatione sabbati de quo pluries eos cōuincit: & de aliis calūniis sibi impositis: de quibus aliqd̄ dcm̄ est supra cap. lo. iēsus i honoratus: Patet ēt i tētatiōe multiplici quā ei fecerūt: ut Mat. xv de trāsgressiōe traditionū senioz q̄ discip̄i nō lauabāt manus cū panē māducabāt: Et de q̄one cēsus: utz liceret dari cēsar. Et de muliere i adulterio deprehēsa. Et calūnia resurrectiōis i muliere q̄ hūit. vii. uiros. Et de q̄one p̄cipui mādatoz sc̄a a legis doctore: & de multis aliis q̄onibus sibi factis: i quibus oibus ueritatis hostes cōfusi remāserūt: sicut q̄ maxie patet i multis disputatiōibus quas singl̄ant ille dilectis discip̄is lo. colector uerboz et̄ni uerbi ihu i decursu euāgl̄i sui p̄oit maxime. v. vi. vii. & viii. cap. lo. & q̄si p̄ totū euāgelium suū pp̄ qd̄ mento p̄t cōcludi de efficacia p̄tatis sapientie ihu qd̄ scribit̄ Mat. xxii. Nōo potat ei m̄det uerbu: nec ausus fuit q̄q̄ ex illa hora eū aplius iter rogare. Ad euidētia oipotētis efficacie uerborū eterne sapie ihu ē maxie p̄oderādū: q̄ i m̄siōibus. q̄s fecit eterna sapia iēsus hostibus suis cōit̄ tria facit Respōdet ad questionem realiter Respōdet ad hominē condecenter Doctrinā suā ordinariam cōtinuat euidēter. R̄ndere ad rē est aliqd̄ dicere un̄ q̄site q̄onis ueritas pateat illūinate mēt̄: hoc p̄ tanto dico q̄ nō patet ceco cordi q̄ ad rē p̄tinet m̄dere. Sicut splēdētē ueritatē suaz: m̄siōnū p̄fida ignorātia iudeorum nō aduertit. R̄ndere ad hoīem cōdecēter ē eius malitiā fraudulentā detegere & percutere uitium: unde ip̄ingere nitit̄ in magistz. Ordinarīa uero xp̄i doctrina dignitate sue p̄sone & gr̄as & officia & cās assūpte nature: & sui aduētus i carne: quam sapiēs iēsus tunc singulariter cōtinuauit: q̄n̄ ipsam temptatorū p̄fida adhuc ip̄edire uisā fuit. In quo

maxie ostenditur sue sapie efficacia: q̄ sic illoz mala faciebat sue intentioni subseruire: ut ideo expediat ad suū itentū & ad sui aduētus manifestandum beneficium: unde adhuc sibi dare conant̄ impiū ip̄edimentum. Vt si fortis pugil in campo certamis positus quidq̄ sibi ab hoste prouicit ad iterū: uel i hostē retorqueat: uel iu suū subseruire faciat fundamentum: hoc autē est magne sapie scire itentū i sapientia iēsu: & si in lumine loquentis iēsu lector ad uerba sacri euāgelii cū humilitate accesserit cum magno intellectus tripudio in respōsionibus iēsu tria superius dicta contineri excellenter aduertere poterit. Exēpli causa adduco illud. Mat. xxii. quando mittunt pharisei discipulos cum herodianis ut caperent iēsum in sermone cū multis blanditiis dicētes. Licet census dari cēsari an nō? Vbi eleganter noto tria predicta. Nam ad homines respōdit: eorum discopenēs fallaciam: ostēdens eos in laudibus subdolos: & in questiōe malignos. Cognita inquit iēsus nequitia illorū dixit. Quid me tentatis hypocrite? Ad rem respōdit: cum dant. Reddite que sūt cēsaris cēsari: & que sūt dei deo: propter quod sequitur. Et audientes mirati sunt & abierunt: quasi de sua malitia confusi & sua intentione priuati. Ordinariam etiam suam continnat doctrinam. Cum enī proposuisset parabola de nuptiis filio regis factis: in quibus docuit se animarum sponsum. Qua propter nō sine charitatis ornamento in sua copula recipitur & parabola cōdulsit. Multi sunt uocati: pauci uero electi. Predictis impedimenta prestantibus p̄ dolo sam iterpositam questionem suam: ordinariam continuauit doctrinam: ostēdens alio typo q̄ sicut anima redempta est sponsa iēsu. quā tamen de ornamento chantatis examinat & pro defectu repudiat. Et sic ipsa est moneta regia etemi regis naturali insignita imagine: & uirtuali i similitudine sub scripta. De quorum integritate uel superinduta peregrina deformitate diabolici characteris ih̄s examinator aduenit: & reprobator characteris diabolici: quasi imaginis cēsaris & recolector similitudinis dei: propter quod nummifima petit ostendi: q̄ que sunt in facie anime per contritionem & operationem nostram iubet examinari in oculis dei: & inuentam deformitatem inuectiue redarguit cū ex questione mentem ad sui confusionem inducat dicendo. Cuius est imago hęc & superscriptio? Quod si anima confusa ex confessione iudicat se peccatricem: recognoscens dicat cēsaris: i demonis. Cēsari enim interpretatur presideus princeps: & potest significare illum qui est princeps super omnes filios superbie. Audi remedium p̄ salutis. Reddite ergo que sunt Cēsaris cēsari. & que sunt dei deo. Cēsari uero reddere ē diabolo sua tētamēta resistēdo refūderi: & deo purā cōseruādo naturā: & ab ip̄o oēm recognosce gram: s̄ tibi exempli gr̄a dicta sunt: licet & multis

aliis modis possit hec figura exponi. Circa autem magistralem eterni uerbi sapientiam debes, notare quatuor sollicit.

Quod decem fuit iesum primo solis predicare iudeis. Secundo etiam cum scandalo ipse sue predicatio nis debuit predicare ueritatem.

Tertio docere debuit publice non occulte.

Quarto quod docere debuit solū uerbo & nō scripto.

Pro primo potes notare quod licet de bñdicto iesu sit scriptū: Esa. xlviii. Pag. est ut sis mihi seruus ad suscitandas tribus israel cōuertendasque feces iacob: dedit enim te in lucē gentiū ut sis salus mea usque ad extremū terre. Tamē a principio fuit cōueniens: tā per aplos: q̄ p̄ christum iesum predicatio nis sue aduentū solum exhiberi iudeis. Primo quidem ut ostēderet p̄ suum aduentum ipleri p̄missio nes p̄m: que iudeis & non gentibus p̄ia facie fieri uideēt. Propter quod Roma. xv. Dico ait Aposto lus xpm iesum ministrū fuisse circūcisionis. i. ap̄m & p̄dicatoreē iudeorū p̄pter ueritatē dei ad cōfirmā das p̄missiones patrū. Secūdo p̄ cōseruandum ordinē hierarchicū quē semp̄ deus in oibus seruat. Qua propter dicit ad ro. xiii. Que a deo sunt ordi nata sūt. Et iudeis qui deo erat propiniores p̄ fidē & cultū unius dei decuit prius xpi doctrina p̄poni & p̄ eos ad gentes trāsmitti: sicut p̄ superiores ange los ad inferiores diuina lūa deueniūt: unde sup̄ illud mar. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt domus israel. dicit lo. non hoc dicit qn̄ ad gentes mis sus sit: sed q̄ primo ad isrl̄ missus ē. Et hoc ē quod dicit Esa. ultimo: mittā ex his qui saluati fuerunt. i. ex iudeis ad gentes: & multis enaratis nationibus dicit: & annūciabūt gloriā meam: unde aperte hūc ordinē describit propheta. Tertio ut a iudeis au ferret scandalū: uel saltem materiam scandali unde sup̄ illud mar. x. In uia gētium ne abieritis dicit hier. Oportebat p̄mo aduentū xpi nūciare iudeis ne iustā haberēt excusationē dicētes q̄ ad gentes & samari tanos populos miserit. Quarto ut ostēderet sue passionis fructū & meritū in cōuersione gētium per q̄ meruit gentibus p̄missus iesus sue redēptio nis noti tiam & ab eis excludi idolatriā: & i eis predicari sui nominis gloriā: p̄ quod dicit Apoca. secūdo. q̄ uicerit dabo ei potestatem sup̄ gētes: & reget eos: sicut & ego accepi a p̄re meo: & ad phil. secūdo dicit q̄ factus ē obediēs usq̄ ad mortē: mortē autē crucis: p̄ qd̄ & deus exaltauit illū & dōauit illi nom̄ &c. Et iō passionē suā noluit ante aliis publicari doc trina: sed post passionē suā dicit matth. uli. docete oēs gentes. & predicate euāgelium omni creature. Hāc rationem iesus innuit cum imminere passione q̄ dam gentes uellent uidere iesum m̄dit. io. xiii. nisi granum frumētī cadens in terrā mortuū fuerit nul lū fructū afferit: un̄ dicit aug. q̄ ipse erat granū mor tificandū i infidelitate iudeorū: & multiplicandū i fi de p̄p̄orū: & sicut nō decuit sapiētē iesū a p̄ncipio cōiter suā doctrinā ad terras gētium mittere: ut iude

is tanq̄ p̄mogēto p̄p̄o honor debitus seruaretur: ita non debuit gentiles omnino repellere ne spes sa lutis eis oīo p̄dideret: & p̄ hoc aliqui gentiles par ticulariter sūt admissi p̄ excellētā fidē & deuotōis eorū: sicut ceterio & mulier sanguiflua: & chananea i quibus magna fides ecclesie tāquā in suis primi tiuis fuit dulciter accepta a benigno iesu & cōmē data magnifice. Quia uero p̄missiones p̄m eti am: i iudeorū p̄p̄o ip̄ossibile erat euacuari: idcirco i ip̄ologiconuersione quā cū magno gaudio expecta mus meritū persone xpi & sue passiois: uite & subli mitatis glorie p̄gustabūt magna. Eorū. n. con uelō erit p̄fecta: ita q̄ i filiis iudeorū futuris appa rebat emēdata malitia: & ipsi metēt habēde xpi do ctine lumina & p̄fectionis exēpla que nūc uidētur ociose a iesu super patres eorū incredulos seminata.

Et passionē iesu a p̄ribus suis illaram sup̄ oēs ali os plāgunt p̄ amara suspiria singulariter cōplātati & cōsepulti similitudini mortis iesu: ita q̄ i eis appa rebat q̄ nō ociose intus eos. xxxiii. anis i carne mor tali uixit: unde & figure que illam conuersionem si gnificāt multū p̄cellētē diuinā familiaritatē pretē dūt in eis resp̄cū p̄teriti status: sicut pater i resuscita tione filii archisynagogi: ut ista dicit & sicut aliqd̄ i illo. ca. iesu redemptus paruulus: de symeōe & eius cārico ē supra dictū. O benigne iesu q̄ mihi pec catori dedisti anxie suspirare ad illius statū: si blimis excellentiā & illis felicibus iudeis non inuidere. sed tota mente collectari ad tuā gloriā: p̄ illā superexces siuā gratiā quā i primo tpe te superlectos tuos i di gnus cognosco uelle effundere te humiliter & instā ter deprecor ut more carelli tui de micis illius su perabundātis conuiuui tui me digneris reficere me ritus illoꝝ sicut excellenter p̄fectoꝝ q̄ i sua natura nōdū sūt: & in tua bonitate & uolūtate imutabiles sūt. Circa secūdū debes scire: q̄ sicut p̄ excellē tiā p̄fectionis p̄m & filioꝝ futuroꝝ debuit benedi ctus iesus in sua p̄sona tm̄ p̄dicare iudeis: sic p̄ ma litiā & scādālū iudeorū tūc p̄ntiū nō debuit dimit tere qn̄ aperte p̄deret ueritatē & utilitatē sue sapiē tie doctrinalis q̄a salus multitu dnis: & utilitas ele ctōꝝ: quā redēptor iesus dare uidebat ē p̄ferēda pa ci quorūcūq̄ singulariū hoīum. In finalibus autē t̄p̄ibus sep̄ sūt aliq̄ pestilētes q̄ alios uidētur regere q̄ i doctrina istātur scia & de falsā p̄sumūt iusticia: & tales p̄terue seuiūt cōtra ueritatis sp̄m onētis & multitudinē plebiū simpliciuū q̄ parata est seq̄ ac cre dere pertinaci malitia & dolo sa astucia toto conatu sp̄ediūt ne in splendore noui luminis accipiāt reme diū p̄dicare salutis. Quod licet uideatur nouū q̄a noua p̄fectōe nouiter explicatū tm̄ antiquū est q̄a in antiqs̄ & auctenticis medullitus est inditum: si cut christus dicebat iudeis: scrutamini scripturas i quibus uos putatis uitam eternam habere. Et ille sūt q̄ testimoniū phibēt de me. & iudeis zelātibus p̄ moyse dixit: ē q̄ accusat uos moyses i quo sp̄atis si moyse creditis: forsitan & mihi: de me ille scripsit

lo. v. Tales. n. hypocrite nouū uirtutis sp̄m p̄sequē tes gl̄iant se antiquā doctrinā defendere: & p̄ antiquo rū p̄m hōre zelari. Quod cōtra xps̄ ondit q̄ ē scripturā ignorat: & scōꝝ p̄m cōtra se iracūdiā p̄ uocat: un̄ & gl̄iātibus i p̄re abraham dixit lo. viii. Vos ex p̄re diabolo estis: & desideria p̄ris ur̄i uul tis facere. Sistr̄ & ioan. i. cādica ondit euāgl̄ii do ctinā nō ēē nouā: sed antiquā. d. Nō mādatum nouū scribo uobis sed mādātū uetus: qd̄ audistis ab initio: q̄ cū noua sp̄s sc̄i illūinatio p̄ scriptū circa scripture itelligētā: & circa p̄cōnē assumēdā daba tur discip̄is suis: lo. xiii. Mādātū nouū do uobis: &c. Pro uitādo ergo scādalo: nec xps̄ uoluit uer itatē omittere: nec eorū scādalum docendo uitare. Impugnabant enim salutem simplicis populi: tū q̄ impugnabant christi do ctinā per quā solā po terat esse salus: tū ē q̄ suis prauis moribus uitam populi corrūpēbāt. Et qd̄ ē peius ista duo mala q̄ sub spē bōa p̄p̄o suadebāt: ad hoc p̄bādū scripu ray itelligētā subuertētes. Propter qd̄ utilius e rat ut appareret hostes xpi publice q̄ sibi blādētes i facie & ab eius seq̄lla p̄p̄os reuocaret occulte. Ex publico. n. ip̄oꝝ scādalo cōtra xpm̄ poterat inote scere q̄ exq̄sita malitia & iuidia detrahebāt ei & e us salutari doctrinē: p̄ qd̄ nec eius scādālū uitare debuit: sicut nec fecit: nec tā scādalizare eos debuit nec uoluit nisi ex uirtute sue doctrinē uel scitate uite quā p̄ eorū scādalo: nec debuit nec uoluit omittere: qn̄ potius illa q̄ potuit alit̄ facere i oclis eorū uolu it facere i sabbō un̄ accipiebāt mātā cecitatis: q̄ d̄ iudistna uoluit uirtus latētis malitie ip̄oꝝ miserator simpliciū iesus māifestare p̄p̄is: ne seducerēt ab eis. Et eos sicut digni erāt aplius excecāre: & tm̄ fa ciebat opus sc̄m & utile: q̄ cerimonialē obseruatiā sabbati de qua curabāt phisei & de eius destructōe mortali nō curabāt: debuit retificare & apire p̄p̄is. Sistr̄ & aliis suis obseruātis istitutiōis debuit eorū carnalē hypocritism̄ & cecitatē detegere: De q̄ bus dicit Mar. & Mar. Phisei. n. nisi crebro lauēt ma nus suas nō māducāt panē: tenētes traditionē se niōꝝ: & a foro uēientes nisi baptizati n̄ comedūt. Et alia m̄ta sūt q̄ tradita sūt illis seruari baptis mata calicū & urceorū & etamētoꝝ & lectoꝝ. Pro q̄bus oibus acute ibi cōfundit eos uocās hypocritas ex testimonio Esa. Eorū cultū dei uanū reprobās tanq̄ extenuis cultū appentie hypocritis & intus uacuuū uentate mortali: ex quo fuerūt fortit̄ scādalizati: h̄ scripta sūt Mar. vii. Propter qd̄ Mar. xv dicit: q̄ disci puli dixerūt ei. Scis q̄ iudei audito hoc uerbo scā dalizati sūt. At ille r̄dēs ait. Oīs plātatio quā non plātauit p̄r meus celestis eradicabit. Sinite illos: ce ci sūt & duces cecorū. Ex q̄bus patet expresse q̄ eo rū scādālū p̄uipēdit: & p̄uipēdere debuit: q̄ ip̄i po pulū uere ad etnū scādālū deducebāt. Mar. et legi mus. xvii. q̄ ipse recte uitauit scādālū gētium: q̄ pe rebāt dragmā: ubi p̄bato q̄ ipse nō tenebat solue re: uoluit tm̄ soluere p̄ supertogationē: nolēs eos turbare: un̄ ip̄e dixit petro. Vt at uō scādalizemus

eos uade ad mare &c. Ibi dicit q̄ fecit solui censū p se: & p̄ petro ad euitādū scādālū: ubi nota miser cordia: sapiam: pietatē: simulq̄ iustitiā bñdicti ie su. Quia. n. scribe & phisei ipugnabāt sp̄m xpi: et obliata eorum malitia scādalizabāt de oipotētis iesu doctrina: & idcirco erat excecādi: & a dei cultu p̄scidendi: iō eorū scādālū nō curauit: & nō curādū discip̄is dixit: qn̄ potius docēdo & faciēdo ea q̄ erāt, dñi hōris mōis illis displicibilibus ip̄oꝝ scā dalū occōnalit̄ augmētauit: & q̄si de iudistna p̄cura re appuit. Quia uero colligētes didragma & gē tiles & simplices iudea & iurmitate & ignorantia sumebāt scādālū ex omittōe aliquorū: ex q̄bus iesus & eius discip̄i erāt liberi: licet illa facere nō ef fet p̄m: sed magis supertogationū. Idcirco q̄ pi us ihs tales uocare uenerat: eorū scādālū pie uitat: p̄ hoc dās exēplū i similibus t̄p̄ibus p̄uipilloꝝ scā dali q̄ pati erāt seq̄ sp̄m gr̄e totis uiribus debēt ui tari. Et illoꝝ q̄ sūt similes phiseis & scribis q̄ scan dalizāt de his de q̄bus edificari debuerūt scādala p̄uipēdi. Pro p̄mo dicit mat. xvii. Quicūq̄ scāda lizauerit unū ex pusillis istis q̄ i me credūt: expedit ei ut suspedat mola afinaria i collo eius: & demer gat i profundū maris. Mola afinaria pōt intelligi uita laboriosa: & p̄fūdū maris itelligi p̄fūdū hū litatis & tribulationis. Vult ergo ostēdere q̄ uin uirturū exēplares i p̄ncipiis statūū maxie: debent labores & multas tribulatiōes mūdi uiriliter susti nere: ut possint simplices & rudes p̄p̄os attrahe re: & eorū scādalo cauere: p̄ quod dicebat apo. Si esca scādalizat fr̄em meū: carnes nō comedā i eter nū. Bt̄s frācius scens se datum aliis i exēplū: li cet inocēs eēt eius caro: & nullo modo p̄ offēdas egeret flagello: cōtinuo tm̄ illi penas renouabat & onera: custodiēs p̄ alios uias duras: dicebat eni. Si linguis hoīum loqr̄ & agl̄oꝝ: charitatē at non hēam: & p̄ximis uirtutū exēplar nō monstrē: parū p̄sū aliis: mihi nihil. Hoc itaq̄ mō exēplo magistri p̄cōnis iesu & strenui eius imitatoris pauli & fidelis renouatoris eius frācti pusilloꝝ scādala uitare debemus: & mola afinaria i collo portare. Tales. n. scōs afinos dñs eq̄tare dignat: & felici sel siōe sup̄ eos cū scōꝝ angl̄oꝝ iubilo eos i ciuitatē sup̄ni hier̄m̄ itroducit. Pro p̄uipēdēdo at scā dalū hypocritarū & phiseorū q̄ uolūt famā hēre & scitatis opa n̄ facer: dicebat apl̄is suis p̄dicās. Emu lant̄ uos & nō bñ. & subuertēt uos uolūt ut illos emulemur. Tales. n. q̄ opa p̄cōis facere nolunt uolētes ip̄ediūt: & ad sua carnalia opa imitāda in ducētes: & cogētes eos q̄ p̄cōni iungit: ipsos a p̄cōne subuertūt: caudā lōga uulpie astutie super anū ip̄erfōis portātes ne ip̄oꝝ appeāt in oculis p̄uipēdēda. Pro taliū uitādo cōfortiū & p̄ ui tādō scādālū: iesus dicebat apl̄is Luce. xii. Attendi te a fermēto phiseorū: qd̄ ē hypocritis. Istud est fer mētū malitie & neqtie qd̄ totā massā religiōis cor rūpit. ne uiuat i azimis sinceritatis & ueritatis uite p̄fē. Quia tm̄ diuina & sc̄ta p̄fectiōe crescēte &

sub bñdco filio i elcis debet h impie uulpis cauda
 cruentari & ipsius reuelari opprobriū: i cuius tñ no
 dosa aufractu q̄diu stat ita lōga cetus electoz affli-
 git: idcirco cōsolationē p̄mittit. d. Nihil optū: qd
 n̄ ruelē &c. Quia uero ill de p̄fca ueritate nascit
 scandalum quam spiritus iesus in aure cordis suis
 paupibus loquit: idcirco p̄cipit uentatē ispiratā pu-
 blice p̄dicari: & illoz obstiatoz scādalu p̄uipedi. d.
 qd dico uob i tenebris: p̄dicare s̄i tecta. Patet igit
 q̄ taliū obstinatorū & uentatē p̄sequētū n̄ uult ie-
 sus uitari scādalu: sed ad p̄fecta opa acius puocari
 Nō enī scādaluant nisi d ope p̄fecto: moī p̄sonis
 masculū onēs sue relaxatōis iactātes in flumine: &
 femininū fragile nutriētes i obsequū sue ip̄fecte ui-
 te. Hoz exēpla tñ i nris doloribus multiplicata
 uidemus q̄ gemētēs i talibus p̄nt cū dauid lugere
 dicētēs. Circūderūt me sicut apes &c. hec est ul-
 tio puritatis ut a suis ipugnatiōibus cōuertant: i-
 cet: apl's. d. p̄me ad choz: q̄to: sine offēsiōe estote
 iudeis & gentibus: & ecclesie dei. Et p̄me ad thy. v.
 seniore ne itrepaueris: sed obsecra ut p̄rem. Nō fe-
 cit cōtra hoc xps nec imitatores pauli faciūt: q̄a itel-
 ligit paulus sine affectu esse ut nulli scō suo uel di-
 cto rectis occo det ruine. Si tñ scādalu de uerita-
 te nascit siue uite: siue doctrine: tutius scādalu na-
 sci p̄mittit: q̄ uentatē relinq̄t. dicit gre. hōrare aut se-
 niores & nō itrepere: apl's itelligit de illis scioribus
 q̄ nō etate uel auctoritate sed etiā scitate & honesta-
 te s̄t senes: scdm illud. Numeri. xi. cōgrega mihi. x.
 uiros de senionibus isrl quos tu nosti q̄ senes sūt. i.
 nō tñ etate t̄pis: sed scitate uirtutis: si aut auctori-
 tē senectutis i instrumētū maline uirtutis publice pec-
 cado & alios suo male exēplo deformādo manēte
 & acriter itrepādi sūt: et a spū iunioris: qd p̄bat da-
 xiii. ubi d̄r: q̄ suscitauit dñs spm puen iunioris &c.
 seq̄t q̄ dixit ad p̄mū: iuenerate diez maloz & ad se-
 cūdū: semē canā & nō iuda: spēs decepit te & ocu-
 piscētia subuertit cor tuū. Circa tertiū sciēdū: q̄ ie-
 sus publice: & nō occulto p̄dicauit: & sic p̄dicare de-
 buit: sicut ipse dixit: ego palā locutus sū mūdo: ego
 sp̄ docui i synagoga & i tēplo quo oēs iudei cōuē-
 unt &c. Ad cuius euidentia ē sciēdū. q̄ doctrina ali-
 cuius p̄t ee i occulto trip̄t: uno mō q̄tū ad itētiō-
 nē docētis q̄ itēdit suā doctrinā nō manifestare m̄-
 tis sed magis occultare: qd duplici cā cōtingit: q̄nq̄
 ex iuidia docētis: q̄ supbe uult i scia solus apparere:
 qd i xpo locū n̄ hūit q̄nimo dicere potuit illd sapiē-
 tie. vii. sine fictōe didici & sine iuidia cōico: & hone-
 statē illius nō abscondo: q̄nq̄ cōrigit pp i honestatē
 eoz q̄ docētur: sicut aug. docet sup io. q̄ qdā sunt
 mala q̄ portare nō p̄t q̄l rēcūq̄ pudor humanus: uñ
 de doctrina hereticoz. ix. puer. d̄r aque furtiue dul-
 ciores sūt. doctrina aut xpi fuit mūdissima: & uera: de
 q̄ mar. iiii. d̄r: Nūq̄ uenit lucerna. i. uera & hōesta do-
 ctrina ut sub modio ponat. Alio mō aliq̄ doctri-
 na d̄r i occulto quia paucis preponit: & sic christus
 in occulto non docuit: quia uel doctrinā suā turbe
 p̄posuit uel suis in cōi dixit discipulis: ut ipi postea

ipe cōgruo doceret turbas: uñ aug. dicit sup io. q̄
 i occulto cū corā tot hoibus loq̄t: q̄ p̄ eos uelit in-
 notescē m̄tis. Tertio mō aliq̄ doctrina ē i occulto
 to q̄tū ad docendi modū. & sic xps q̄buīdā turbis
 locutus ē i ocd to parabolis utēs ad sp̄itualia anū-
 tiāda mystera: ad q̄ capiēda n̄ erat idonei: uel forsi-
 tā digni: & tñ xps tñ audiētibus dabat intelligere
 in his que docebat: quantum sue iusticie: & pietati
 uidebat congruere. Valis tamē gratie & sapien-
 tie sue apostolis suis parabolas exp̄nebat per quos
 sapiētia christi deueniret ad alios: sicut essent idōci:
 secūdū illud scde ad thy. secūdo. quo audisti a me p̄
 multos testes hec commendo fidelibus homini-
 bus: qui idonei erunt & alios docere. apostolis aut
 dicit ihs luce. viii. Vobis datū est noscē mysteriū re-
 gni dei: ceteris autē in parabolis &c. quod figuratū
 fuit. Numeri. iiii. ubi mandatur qd filii aaron inuol-
 uerent in uasa sanctuarii: que leuite inuoluta porta-
 rent. Licet autem dicatur mar. xiii. q̄ sine parabo-
 lis nō loquebat̄ ad turbas: illud itelligēdū est secū-
 dum cr̄o. per illū sermonē quem tūc fecit: quis &
 alias sine parabolis turbis m̄ta locutus fuit. sed
 quia nullū fere sermonē explicat ubi nō p̄ parabo-
 lā aliqd significauerit: quanuis i eo aliqua proprie
 dixerit. Non enim discipulis suis dominus omnia
 profunda sue sapientie manifestat cum eis dicit: io.
 xvi. adhuc multa habeo uobis dicere que nō pote-
 stis portare modo. Et si sc̄ntillam sermōis eius
 sustinere certe nec sūmi seraph hois iesu sapiētiā
 cōprehendunt: quin potius ut dicitur: ezechiel. i. cū
 fieret uox super firmamētum quod erat sup caput
 eorum stabāt & submittebat̄ alas suas. Et licet i
 ezechiele uocetur seraph: etiā tamē. vi. dicitur q̄ se-
 raphin uelabāt facies suas: sicut exponit diony. i. ty-
 po eius qd dicitū ē: quequid tamen secūdum uia-
 rum suarum moderamen sapiens iesus palam pro-
 posuisse dicitur: licet non omnes intellexerint eum
 sicut dicit: aug. intelligendum ē sic dixisse dominū.
 Palam locutus sū mundo: acsi dixisset: multi me au-
 dierūt: & rursus: non erat palam: q̄a nō intelligebāt
 Nec erat contra hoc qd mat. x. dixit: qd i aure au-
 ditis: predicate super tecta: sicut hylarius exponens
 hoc dixit: Non legimus dominum solitum fuisse
 sermocinari noctibus & doctrinā in tenebris tradi-
 disse: sed hoc dicit quia omis sermo eius carnalibus
 tenebreicit: & uerbum eius infidelibus nox est. uel
 secūdū: Hiero. comparatiue legitur: quia erudiebat
 in paruo iudice loco respectu totius mundi: in quo
 per apostolorum predicationem debebat christi pu-
 blicā doctrina. Fuit autem multum conueniēs
 christum in parabolis loqui: parabola enim est sen-
 sibilium rerum acceptio ad sp̄itualia firmanda: &
 quia una figura possunt significari innumera: ideo
 maxime altos magistros decet in parabolis loqui:
 quorum est doctrina breuiloqua. quod christo ma-
 xime conuenit: qui uerbum eternum paterne sapi-
 etiē sepsū i breui archa recluserat hūanā assumēdo
 naturā: ut ex h̄ merito dicat̄ uerbū abbreviatū fecit

dominus sup trā &c. Secūdo q̄p hoc decebat
 sc̄sibilia debet & posse ad sp̄ualia & diuina referre.
 Tertio q̄ p hoc sapiens ihs magis illustrabat &
 fortius exercebat hūiles discipulos & exercebat im-
 pios phariseos: & eis archana sapie sue absconde-
 bat: ieruas hūilis iesus qd ip̄e sc̄e precepit. Nolite
 sc̄m dare canibus. Quarto ut mō docēdi utrius-
 q̄ nature ueritatē ihs incarnatū uerbū onderet. Si-
 cut. n. i. p̄bula carnis & sp̄ualis iesus corporalibus si-
 gnis obuoluitur: sic & sp̄s q̄ deus ē dei filius &
 carne nescitus & dei uerbū etnū ligua corpalī al-
 sumpta carne p̄rie sapie eructat archana. Multis
 aliis rōmbus p̄t pacē iesū decētissime fuisse locu-
 tū: licet hoc p̄ iūma rōne deuote & fideli mēti suf-
 ficiat solū. i. scire q̄ sit de facto p̄ceder̄ & loqui xps
 elegit. Nou. n. dubitat mens deuota & illum ia-
 ta a iesu q̄ optimo & decētissimo mō cum xps fe-
 cit & ex eo quodcūq̄ sit illud op̄ tñmū ē q̄ illud di-
 cere uel facere iesus deus & homo elegit. Circa
 q̄tū debet sc̄re q̄ nō decuit prudētē iesum qui oia
 facit in sapia doctrinā suam tradere scripto sed uer-
 bo. Primo pp dignitatis sue excellentiā. Cū. n.
 xps eet summus doctor: sūmum docendi modū
 cōpetebat accipere: ut. i. uerbo uocali i discipulorum
 ip̄meret cordibus. Propter quod d̄r Mar. i. q̄ erat
 docēs eos: sicut p̄tatem h̄ns. Vnde et apud gentes
 Pythagoras & Socrates excellentissimi doctores in-
 eos nihil scribere uoluerūt. Scripta. n. ordinat̄ ad i-
 pressione doctrinē i cordibus auditoroz sicut ad fi-
 nem. Et maioris efficacie ē doctrinam suā imp̄me-
 re uerbo q̄ scripto: unde testimoniū increate sapie
 iesu: q̄ ip̄e ē magister magroz iterius ip̄rimens:
 fuit p̄maximūq̄ simplices & idiotas apl's tāta &
 tā alta retiner̄ fecit sine scripto sed solo impressi-
 uo uerbo de ip̄ius iesu sublimitate doctrine. Secūdo
 pp excellētia doctrine iesu q̄ ihs cōphēdi nō p̄t:
 sc̄m illud lo. ultio. Sūt & alia multa q̄ fecit iesus
 q̄ si scriberet̄ p̄ singla: nec ip̄m arbitror mūdū c. p̄
 posse eos q̄ scribēdi sūt libros: sicut dicit Aug. Nō
 spacio loq̄oz credēdū est mūdū cape nō posse sed
 capacitate legētū cōprehendi nō posse. Si at̄ ie-
 sus suā doctrinam scripto mādasset p̄ se: nihil ul-
 tius de iesu doctrina hoies estiarēt: q̄ qd ip̄met doctrina
 p̄tēderet. Tertio ut ordie hierarchico ad oēs sua
 doctrina p̄cederet: dū ip̄e discipulos suos uerbo do-
 cuit: q̄ postmō alios uerbo & scripto docuerūt:
 uñ & de sapia d̄r Prouer. ix. q̄ misit ancillas suas ad
 arcē & ad menia ciuitatis. Hec ancille fuerūt apl'ice
 mētes dociles & subiecte. Si at̄ ip̄emet iesus suam
 doctrinā scripsisset: cū oēs leger̄ potuisset imedia-
 te puenisset ad oēs. Sic ergo patet q̄ sapia iesu pru-
 dent̄ elegit nō scripto: sed uerbo docere. Nec ob-
 stat q̄ lex uetus dicat̄ a deo scripta: Exo. xxiii. Da
 bo tibi tabulas lapideas & legē atq̄ mādata q̄ scri-
 psi. Sicut. n. lex uetus sc̄sibilibus figuris dabat̄ po-
 plo rudis: sic coseq̄nt̄ sc̄sibilibus figuris debuit scri-
 bi Sed doctrina christi iesu q̄ d̄r lex sp̄s uite scribi
 nō debuit atramētō: sed spū dei uiuū: nō in tablis

lapideis: sed i tablis cordis: ut dicit apl's sc̄de ad
 Cog. iiii. Et si dicat̄ sicut ad hebr. x. d̄r: q̄ ubrā
 hēt lex futuroz bonoz: & iō sicut moyses dedit li-
 brū legis scriptū: sic secūdū legislator ihs tradidit
 scriptū uerbū Dicēdū ē q̄ nō ē simile de iesu &
 moyse. Moyses. n. fuit hō defectiuus & ideo uite
 potuit ee liber exēplaris nō plene: sed libz i forma
 tiuū d̄dit libz scripture. Iesus uero ex toto se itul
 & extra ē liber uite cōtinēs: muttē flumina uite cō-
 tinēs exēpla: iuxta qd d̄mest moysi. Inspice & fac
 sc̄m exēplar qd tibi mōstratū ē: nā & ip̄e exulta-
 uit ut ip̄e uideret ihs: uidit & gauisus ē. Scriptura
 ergo legis i tablis lapideis n̄ fuit ubra ul̄ figura q̄
 iesus scriber̄ deberet i chartis. Sed q̄ ip̄e uerus la-
 pis abscessus de mōte eminētie uirgialis i stabili &
 ideli bili firmitate sue cōuersatiōis scriberet exēpla
 xp̄iāe p̄fconis: q̄ legeret imitādo uiueret uita p̄fe-
 cta. Et tñ sicut lex d̄r scripta māu ul̄ digito: sic
 doctrina euāglica scripta ē p̄ apl's oēs q̄s māibus xp̄i.
 Et hoc ē q̄ dicit aug. i lib. d̄ cōsensu euangl' istaz.
 Oibus discipulis suis tāq̄ mēbris corporis sui xps ē
 caput. Itaq̄ cū illi scripserit q̄ ip̄e ondit & dixit.
 neq̄q̄ dicēdū ē q̄ ip̄e nō scripserit q̄n mēbra eius
 id opata sūt qd dicitate capite cognouerūt. Quic-
 qd. n. de suis sc̄is & dc̄is nos legere uoluit: hoc scri-
 bēdū illis tāq̄ suis māibus ip̄auit. Qui uero scri-
 pturis apl'oz credere nolūt: nec ipsi iesu scribenti
 crederēt: cū ip̄e eis dicat. Qui uos audit me audit:
 & q̄ uos sp̄nit me sp̄nit. Incipit Tractatus de p̄-
 fectōe. Iesus perfecta consulens cap. xiii.
 Sicut at̄ sapiēs iesus i oibus uerbis suis sc̄sā-
 tus apparuit: sic & i oibus discipulis suis ma-
 gis p̄fectōis iesu p̄fca cōsulit: & i uite sue
 cursu: & i se & i deuotissima matre sua p̄fectionem
 tenuit: & i oibus p̄fectus ex̄ns: siue cōdescēdendo
 i firmis: siue alte uolādo i sc̄limibus uirtutibus p̄-
 priis oibus saluator oim uia saluris ondit: & i se sin-
 gulari p̄fcois uite semitā declarauit. Et q̄ ip̄fconis
 aliis uidet̄ assumēs i se maioris p̄fcois ex hoc cha-
 ritarē ondes nō solū carne sed et̄ mēte cōdescēdit i
 firmis: sicut i tractatu de paupertate in sc̄orū dictis
 pluribus superius fuit allegatum: dū de paupertas
 eius altitudine ageretur. Aduidēdū autē quō
 bñdictus iesus perfecta cōsuluit. Primo tria p̄fca
 bula ponunt. in quoz primo ondit̄ q̄ sine lesiōe
 p̄fectōis in multis cōdescēdit i firmis. In secū-
 do: q̄ non uult iesus q̄ ip̄s imitentur uiri p̄fecti i
 oibus extrinsecis actibus suis. In tertio quō per-
 fectio & ip̄fectio d̄nt: nō quō uirtus & uitū: nō
 sicut mentū & peccatū. Post hec p̄ambula quar-
 to declarabitur quid ad p̄fectionē consiliōrū iesu
 substāntialiter cōtineat: & i quo ip̄fectionū statū
 trāscēdit: i qua etiam p̄te ē expositio otōnis d̄nice.
 Quito multiformitas status p̄fecti uiri distigu-
 et. Sexto ip̄fcoz statū adiuicē cōpatio ondet̄.
 Et sic i. vi. partibus caplm cōsumabit. Primum
 preambulum q̄ sine lesione p̄fectionis iesus con-
 descendit infirmis.

Declarationem p̄mi ponuntur p̄rio deā scōe: postea distinguer bonū & malū: p̄fectum & ip̄fectū: ut p̄ hec uideat̄ quō ihs cū perfectionis rectitudine cōdescendit infirmis. Dicit enī Ambro. super illud: Luce. xxi. Transfer calicē hūc a me. Erant inq̄t hoc loco qui tristitia saluatoris ad argumētū inolite potius a p̄ncipio q̄ suscepte ad t̄ps infirmitatis inclināt: & naturali cupiunt detorquere snie. Nunq̄ enī magis pietatē maiestātēq̄ dñi admirator. Minus enī mihi detulerat nisi meū suscepisset affectū. Vbi facit Ambro. oñdit q̄ p̄fectio mentis iesu cōdescendit infirmis sp̄alē mēt̄is horrore assumens ad ip̄fectos: se actui cōfor mandū: p̄ter illam generalē carnis infirmitatē quā ab origine sup̄erat. Cui concordat Aug. sup̄ ps. ciii. Habuit inq̄t dñs oculos: sicut dcm̄ est de q̄busdam religiosis semis q̄ ministrabat̄ ei de suba sua. Futurus erat paulus nihil tale aliū querens: & oīa p̄ uincialibus donās: sed quia multi infirmi ista q̄sura erant magis infirmos p̄sonas suscepit x̄ps. Sublimius paulus nūq̄ & x̄po: immo sublimius x̄pus: quia misericordius. Cum enī uideret paulū ista non esse q̄sura: p̄uidit ne dānaret q̄sura: & p̄buit exēplū infirmo: quo cū uideret & gaudentes & feruentes ad martyriū passionis exaltatos i ipsa passione fortes centenarios maturos ad homē tamen quorūdā infirmos quos uidebat posse turbari uentura passione ne deficeret: sed potius uoluntatē humanā uoluntati creatoris coniungerent: eos p̄sonam uoluit in passiōe suscipere x̄ps dicēdo. Tristis est aīa mea usq̄ ad mortē. Hic aug. claris uerbis oñdit q̄ sublimis p̄fectionis fuit in x̄po talia opa i perfectionis assumere. In q̄bus non tm̄ carne infirmis cōdescendit sed benignissima mente. Ut autē clarescat in q̄bus magis uite n̄re iesu uiam perfectionis edocuit: & in cuius sūma perfectione interioris reſta ip̄fectiois opa egit exterius. Nota q̄ sicut bonū & malū tripliciter d̄r. In genere: ex circūstantia: & sc̄dm se: sic p̄fectū & ip̄fectū. Bonū nāq̄ in genere est actus transiens supra naturā debitam ut ire ad eccl̄iam: dare elemosynā. Bonū ex circūstantia est actus circūstantis laudabilibus informatus. Sicut dare elemosynam debitis circūstantiis seruatis circa dantem & recipientē circa loca tempora: & p̄sonas. Hec duo bona deprauari p̄nt p̄ aliquis circūstantie defectū: & maxime pp̄ inordinationē intentionis: ut pote si quis dādo elemosynā uel ieiunādo querat gloriam humanā p̄ncipalit̄: & intendat. Tertium bonū est bonū secundum se: quod nullo mō pōt male fieri. Sicut est opus uirtutis a charitatis radice procedens: & hec sūt opera dei in nobis. Sicut est de habitu unde procedunt.

Aug. dicit q̄ uirtus est bona qualitas mentis q̄ recte uiuit: quā deus nobis & sine nobis opatur.

Per hunc etiam modū: tripliciter dicitur malum. Malū in genere: qui ē actus transiens super materiam indebitam: ut occidere hominem. Malū ex circūstantia est actus informatus circūstantia indebita

ut comedere ante horā. Malū ex se sunt illa q̄ mox nota cōmixta sunt malo ut mēt̄is: fornicari: odi re ueritatem: & approbare errorē. Si enī etiam mō p̄fctm̄ tripliciter d̄r: p̄fectū in genere est actus difficilis & excellēs ut pote oīa relinquere: uirtutē seruare: religionē intrare: p̄fectum ex circūstantia dicitur actus predictus debitis circūstantis adornatus: ut relinquere diuitias gaudenter & humiliter p̄pter honorē dei & edificatōnē p̄ximi: p̄fectū sc̄dm se est actus difficilis a uirtutis sublimitate p̄cedens & est motus seruide & extatice p̄fectiois: imo dilectiois in deū: uel pure & plene dilectiois ad inimicū.

Iuxta hūc modū trip̄t d̄r ip̄fectū. s. in genere: ut actus fragilis ad quē humana fragilitas inclinat: sicut mortē fugere: ieiunias soluere: uel pecuniā possidere: ip̄fectū ex circūstantia ē actus informatus circūstantia inclinante ad infirmū iustitie statū ut uim faciēti & iniurianti: dimittere uestē pp̄ fugam maioris iniurie. Ip̄fectū sc̄dm se est actus qui nō stat cū euāgelica p̄fectioe: sicut in matrimoniū cōsentire: uxore ducere: uel fugere paupertatē. Cum igitur tā m̄l̄ tripliciter dicitur ip̄fectus q̄ p̄fctus actus dicitur est q̄ sicut malū in genere pōt fieri bonum ex circūstantia: ut occidere hominem auctoritate iudicis: quia maleficus ē: & qua lex iubet: & quia rei publice confert. Et econtrario bonū in genere pōt fieri malū ex circūstantia: ut dare elemosynā pp̄ inanē gl̄iā sic & p̄fectū in genere pōt fieri ip̄fectum ex circūstantia: ut relinq̄re sua modica bona ut recipiat maiora bona ecclesiastica: uel religionē intrare ut peccunia fugiat: uel ab oī carnali libidine abstinere pp̄ uitam carnis p̄rogandam. Econtrario ip̄fectum in genere potest fieri p̄fectū ex circūstantia: ut fugere mortem ut quis gl̄iosius & fructuosius & i oportunius patiat̄ p̄ honorē dei & salute proximi quō fugit x̄ps & ap̄tus paulus. Sic & in consimilibus ē dicendum ac intelligendum. Ex his patere pōt quid de p̄fectione operum iesu ueraciter sentiendū ē. Nam cū loquimur de openbus x̄pi: potest fieri sermo de opere interiori uel exteriori. Interioris dicimus opus opans: uel illud quod in sua efficit mētē. Exterioris dicimus operatum opus quod patet i oculis hominum uel in animo sensitiuo. Omne aut̄ opus x̄pi opans uel interioris in mente est perfectissimum quia ex charitate perfectissima procedit & ē actus p̄fectissime uirtutis. Opus uero exterius in se consideratum aliqui fuit p̄fectum de genere actus: ut morti se offerre: animam pro ouibus dare. Aliquando ip̄fectū: ut a facie persequenti um fugere: & seipsum abscondere & tristem esse: & mortem timere: & pro amotione calicis exorare.

Veruntamen hoc opus relatum ad incendium charitatis iesu: & rationem & causam quare hec faciebat: & ad diuinam personam iesu x̄pi cuius erat opus: non solum non erat ip̄fectum: sed erat p̄fectissime p̄fectum. Vnde Bernardus in sermōe de beato Andrea tractans illud. Si fieri potest transeat a me calix iste. Agnosco in duce belli pulilla

nimem trepidiūdem. Agnosco uocem egroti in medico. Agnosco infirmatē gallinam cum pulis. Considero charitatem: stupeo indignationem: expauesco humilitatem. Misericors deus nō beati Andree robustum suscepit affectum: quia nō sanis est opus medicus: sed male se habētibus. Si forte quēpiam dignatio scandalizat: plane mereatur audire. An oculus tuus neq̄ ē: quia ego bonus sum: cui enim odor uite in mortem est. Quid magnum fuerat domus iesu si accedēte hora propter quam ueneras itrepidus stares tanq̄ qui potestatem habebas ponendi animam tuā: & nemo tollebat eam a te? An nō longe gloriosus fuit: quando quidem totū propter nos agebatur: unde non solum passio corporis: sed etiam cordis affectio p̄ nobis faceret: & quos uiuificabat mors tua: nihilominus & tribulatio robustos: & mestitia letos: & redum alacres: & turbato quietos faceret: & d̄solatio consolatus: hucusq̄ Ber. Et supra habuistis ab augustino q̄ sublimius aliqd̄ fecerit Paulus quantum ad extrinsecum opus: nec tamē paulus sublimius christo: imo christus sublimius: q̄r misericordius. Quando dicit q̄ ipsa cōdescensio: qua christus cōdescendebat infirmis & ip̄fectis: & sublimitate procedebat perfectissime charitatis. Ac p̄ hoc uerū est q̄ christi opera infirmorum in se sciendo personam de genere actus infirma & ip̄fecta erant. Verum est nihilominus q̄ illorum opposita laudabiliter possunt fieri: & laudabilius est facere illa perfectis pro loco & tēpore: q̄ in hoc imitari christū in exteriori opere: uerū etiam q̄ nūquā ex hoc discipulus est super magistrum: q̄r nullus tanta charitate ascendit ad illa fortia: quāta christus cōdescendit ad ista infirma.

Secundum preambulum q̄ uiri p̄fecti non sequuntur iesum in omnibus extrinsecis actibus suis.

Pro secundo preambulo sciendum est q̄ benedictus iesus non uult q̄ in omni exteriori opere uir ad perfectionē anhelans ipsum debeat imitari: quia aliqua sibi conueniunt sicut uniuersali exēplari omnium saluandog: & sicut uniuersali medico & medicine omnium infirmorum: que aliquis uir particularis laudabilis committit q̄ facit: sicut pius iesus mulieres se cōcomitantes & sustatates habuit: quia sicut dicit Hieronymus inter iudeos cōsuetudinis non reprehensibilis fuit: paulus tamē perfecte fecit: qui gentibus predicans hoc ipsum ad euitandum scandalum recusat. Similiter cōmunis omnium saluator iesus inter homines habitauit p̄fectus baptista ioānes ad reddendum insuspectum christo testimonium: in deserto solitarius uixit: iesus pius cōdescendit in uisum bibi. Ioannes baptista rigidus predicator uinum & siceram non bibit. Iesus cū muliere solus locutus fuit: sectator puritatis christi ioannes mulierū consortia fugit. Christus peccatrici deosculandos pedes prebuit. Sanctus uir peccatoribus predicās tactum mulierū abhorret & abegit.

Christus sciēter oculos seruādos furi commisit. Sapiēs prelatu nō fidum disp̄sātorem repellēs fidum requirit. Christus misertus pauperibus oculos habuit. Paulus propriis laborans manibus pauperes sustentabat. Omnium fortitudo iesus iminente passiōe sua trepidauit. Andreas letus & gaudens crucem salutauit. Sic & in pluribus aliis potest inductio fieri: ut in fuga & oculis i quibus benedictus iesus suam charitatē ex qua talia procedebant opera: imitadā proponit uiris p̄fectis. Sed in exteriori opere non solum imitationem nō querit: sed contrariū uiris p̄fectis aliquādo suadendo: aliquando predicādo imponit: sicut de pecunia patet. quā ap̄tis precepit nō portare. Sicut & apostolos cōfortauit ad itrepide portanda tyrannorum supplitia. d. Nolite timere eos qui occidūt corpus: sicut & benedictus iesus eternū uerbum & ars plena omnium rationum uiuentium ē exemplar p̄fectum & ydea oīum creaturarum: ita q̄ sine aliqua ip̄fectioe diuinitatis sue omnis creatura quātūcūq̄ modica representatur in ea: sicut & quātūm participat diuini exemplaris similitudinem tm̄ est. & non plus. Et quibet creatura habet propriā rationē: quā imitatur i esse diuino: & ad cuius exemplar ē, facta. Sic & omnium redemptor iesus uniuersale principium gratie fons & exēplar omnis iustificationis create: secundum suam humanitatē in sue charitatis imensitate continet omnē gratiā & omnē gradū glorie datū & donandū: & ut credo dabit omni redēpte nature. Nec aliquid siue modicum: siue magnū gratie uel uirtutis ē i membris iesu: nisi illud q̄ ipse eisde in seipso meruit: disp̄saut: & distribuit: & p̄ ipsis i seipso a sua deitate accepit. Nec aliqd̄ sumulū eē gratie: nisi q̄ benignus iesus i seipso nos fecit. Et sicut diuinū uerbum iesus sine ip̄fectione sue pulchritudinis eterne: fecit uarias figurarū formas i corporibus: quare aliq̄ in respectu superiorū uident ip̄fecte: licet in sua specie sint p̄fecte: sicut incarnatū uerbum in sue cōuersationis uniuersali exēplo uarios mēbroz figurauit status & actus: quoz aliq̄ ex genere opis sūt ip̄fecti correspondentes suis ip̄fectis mēbris: q̄ tm̄ membra perfectionē hnt debita sc̄dm illū gradum gr̄e ad quem electrix charitas iesus eos elegit & sibi i seipso & i suo merito disp̄saut. Et illa opa piissimi iesu q̄ exterius ip̄fecta appent i ipsa radice charitatis sue tāto sūt sublimius p̄fecta sicut dictū est supra: quāto maioris miseratōis cōdescensioe sūt a piissimo corde iesu exhibita & assumpta: ut dictum ē supra. Ad uidentū autē in quibus actibus uniuersale exēplar uirtutis iesu se exhibet imitadū uiris p̄fectis: distinguemus actus multiformes q̄ in x̄po iesu resulget. Nā in christo iesu actus quidam

Ostendunt sublimitatē potentie: ut sup̄ aquas nudis pedibus ambulare: elementa conuertere: panes multiplicare: seipsum transfigurare: & cetera miracula facere: Quidam

Ostendunt lucem sapientie & archana celestia referre: secreta cordium scrutari: futura precedere. Ostendunt quidam seueritatem iudicii & potentie iudicarie: ut eicere uendentes & emetes de templo: & cathedras uendentium columbas eicere & dura increpatione ferre pontifices. Ostendunt quidam officii dignitatem: ut sacramentum conficere corporis sui: imponere manus & peccata relaxare. Ostendunt quidam condescensionem misericordie: ut latere in persecutione: fugere: sudare: trepidare: contritari in morte: loculos portare: & per amotione calicis prem exorare. Ostendunt quidam & respiciunt informationem uite perfecte. Sicut paupertatem seruare: uirginitatem custodire: deo & hominibus se ipsum subicere: pedes discipulorum lauare: per uigiles noctes in oratione ducere: pro crucifixionibus exorare: & seipsum morti etiam pro inimicis offerre. Cuiusmodi sunt huiusmodi actuum uarietates: in ultimis his dicitur taxat est imitari ipsum perfectum. Nam in his que sunt excellentie singularis est impium & luciferianum: nisi fuerit alicuius privilegii singularis dono impositum & concessum. In his autem que sunt seueritatis & dignitatis est presbiterium & prelaturum. In his uero que condescensionis sunt in similitudinem & imperfectorum est imitari christum quantum ad actum extrinsecum. Non quod imperfectorum sit condescendere quantum ad actum intrinsecum & aliquando extrinsecum est perfectorum. Sed imperfectorum est similia facere in sue uite decursu que in talibus condescensionibus exterius christus ostendit. Quod perfectio & imperfectio non dicitur sicut uirtus & uitium.

Ro tertio preambulo attendendum est quod imperfectio non differt a perfectione: ut multi ignorantes dicunt sicut rectitudo & discortitudo sicut iustitia & peccatum: sicut puritas & pollutio: sicut gloria & ignorantia: sicut uita & mors: sicut sanitas & egritudo: sicut incessus & claudicatio: quia ex hoc multa sequuntur absurda. Nec perfectio & imperfectio dicitur sicut contraria: sed sicut maius bonum: & minus bonum. Ac per hoc sicut maius meritorium: & minus: sicut maius dei forme: & minus: sicut gloria & sanctitas maior & minor. Quod licet intelligentibus sit per se notum: tamen de hoc ostendamus sententiam sanctorum. Dicit enim Ambrosius primo libro de officiis: Officium omne aut medium: aut perfectum est: quod ea que approbare possumus scripture auctoritate conuenire: & in euangelio dixisse dominum. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Non occides &c. hec media sunt officia de quibus aliquid deest. Ideo sequitur. Si uis perfectus esse &c. Hoc est igitur perfectum officium: quod greci cathochemata. id est perfectionem uocant: quo coniunguntur omnia que aliquos poterant lapsus habere: hec Ambrosius. Ex quibus colligitur quod medium est officium imperfectum

& nullum dicit peccatum cum consistat in obseruantia mandatorum. Cui consonat Augustinus de bono coniugali. Quid dicitur sumus aduersus euidetissimam apostoli uocem dicentis. Qui nubet non peccat: & si acceperis uxorem non peccas: & si nupserit uirgo non peccat: hec certe non dubitare fas est nuptias non esse peccatum. Non utique nuptias sed ueniam concedit Apostolus. Non quis ambigat absurdissime dici non eos peccasse quibus uenia datur: sed illum concubitus secundum ueniam concedit qui fit propter incontinentiam: non solum causa procreandi: sed etiam nulla causa procreandi: quod nuptie fieri non coguntur: sed ignosci impetrant. Concubitus enim sola causa generandi inculpabilis: solus ille nuptialis est: hec Augustinus. Constat autem quod nuptie non stant cum euangelica perfectione: que eunuchizare docet perfectionis ieluis propter regnum celorum: igitur in perfectis coniugatis non requirit ueniam. Multa enim similia Augustinus docet in eodem libro. Bonum inquit erat quod martha occupata circa ministerium erat sanctorum: sed melius quod maria soror eius. Bonum susanne in coniugali castitate laudamus: sed tamen ei bonum uidetur anne ac multo magis mane uirginis adponimus. Bonum erat quod faciebant qui de substantia sua christo & eius discipulis ministrabant. Sed melius quod omnem substantiam suam dimiserunt ut christum dominum expeditiones sequerentur: hec Augustinus. Hieronymus quoque ad demetriadem: prohibentur mala: precipiuntur bona: conceduntur media: suadentur perfecta. In duobus primis esse peccatum concluditur. Reliqua uero in nostra potestate cuncta sunt posita: ut aut utamur concessis ac licitis: aut ob maius premium ea que nobis permisa sunt relinquamus. Ex his sanctorum auctoritatibus clare patet quod imperfectio nullam dicit culpam: sed dicitur sicut maius bonum: & minus bonum: quod ex hoc minus intelligens aduertere potest quod recenter baptizatus quaque nondum peruenerit ad apicem perfectionis boni: nulla tamen est infectus labe peccati. Circa materiam perfectionis quattuor declarantur articuli.

Is ergo preambulis prenotatis: nobis considerandum est in quo perfectionis euangelice que in consiliis iesu continetur summa consistit: quid uel perfectionis status ad statum imperfectionis adiciat: quotque modis perfectione reperiri contingat: tandemque per quem modum unus status perfectionis alterum transcendat in ipsa perfectione. Sciendum igitur quod radix: forma finis: complementum: & uinculum perfectionis charitas est ad quam magister summus christus leges & prophetas & per consequens uniuersa dei documenta reducit. Charitas uero triplicem habet statum. Vnum infimum in obseruantia mandatorum dei. Secundum medium quod consistit in obseruatione & impletionem spiritualium consiliorum.

Tertium superius qui consistit in profectioe premiorum. Ideo triplex est perfectionis differentia in scriptura sacra descripta. Vna necessitas de qua deuteronomio. xviii. perfectus eris. & absque macula coram domino deo tuo. Glo. absque macula trahit. Et de hoc prosper de uita contemplatiua. perfecti sunt qui uolendo quod deus uult proibus nullis quibus offendatur acquiescunt. Secunda est perfectio supererogatois: de qua dicitur Math. xviii. Si uis perfectus esse: uade & uende oia que habes & da pauperibus: & habebis thesaurum in celo & ueni sequere me. Et de hac Hieronymus ad Heliodorum. perfectus seruus christi nihil preter christum: aut si pro christo aliquid habet perfectus non est. Tertia perfectio est illiuate plenitudinis. & hec est patrie. de qua sapiens in puer. iiii. iustorum semita quasi lux splendet & crescit usque ad perfectum diem id est diem uisionis fulgidam claritatem. Prima & secundum perfectio differunt a tertia: sicut meritum & premium: uia & prius. media quoque differt a prima: sicut distiguntur consilium & preceptum. Oia uero tam consilia que precepta referunt ad charitatis illius implementationem & excellentiam uel obseruantiam: qua sic describit apostolus ad thymotheum. i. Finis precepti est charitas de corde puro: & conscientia bona: & fide non ficta. insinuas triplicem actum charitatis scilicet. Declinare malum cum dicit: de corde puro Prosequi bonum cum dicit: conscientia bona Patienter ferre aduersa cum dicit: & fide non ficta. Glo. i. non fictili uel fragili: sed contra aduersa fortia. Quia uero hic triplex charitatis actus duobus modis ab habitu uirtutis egreditur uel secundum legem precepti & obligatois necesse & utilis quod includit omnes qui uolunt saluari: uel secundum legem consilii & obligatois spontanee & specialis. quod solum suadetur huius qui perfecte desiderat configurari ad christum iesum. & sequens includit premium. Et superaddit quantum ad possibilitatem uiatoris admittit diuerso tamen gradu in diuersis: hinc est quod secundum cum primo dicitur perfectum. Primum uero absque secundo quod sit aliquo modo perfectum secundum tamen respectu dicitur imperfectum. sicut supra uisum est per Ambrosium in li. de officiis. Cum igitur de perfectione euangelica loquimur dicentes quod iesus perfecta consuluit coiter de hac media intendimus loqui: & istiusmodi perfectionis notificationem ex precedentibus colligere possumus. scilicet quod ipsa sit conformitas uiatoris ad christum. id est per illum uirtutis habitum quo supererogatiue benedicti iesu sequendo consilia declinantur mala efficiunt bona & proferunt aduersa. In his. n. tribus tres partes euangelice perfectionis magister iesus non solum uoluit declinare mala innocenter uiuendo: sed etiam oem occasionem extrinsecam euellendo radicem in exteriori sua conuersatione fugiendo. Et ideo pauperimus semper fuit ut supra patuit de uirgine natus uirgo mundissimus & honestissimus semper fuit. Et licet esset secundum quod homo rex regum & dominus dominantium secundum personam dei filius tamen semetipsum ex-

inaniuit: non solum accipiens serui naturam. sed etiam seruilem & subiectam deo & hominibus ducendo uitam. propter quod beatissime marie uirgini matri & ioseph subditus fuit: & patri usque ad mortem obediuit. In his ergo tribus trinam malam radicem que tres duntaxat ordines bestie quibus carnalium uitam deuorat perfecte contriuit. ac per hec ab omni malo & mali occasione perfecte declinauit: hec radices sunt.

Auaritia siue concupiscentia oculorum. Luxuria siue concupiscentia carnis. Superbia uite.

Postquam autem sic mala omnia perfecte declinauit in se declinanda docuit in perfectionis sue consiliis. In primo dedit consilium paupertatis: in quo consuluit omnia temporalia iura derelinquere: cum dicit. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que habes. Et si possibilitas adest pauperibus disperge cum subdit. Et da pauperibus. & penurioso & stricte rerum usu alienarum amore dei concessarum contentari. quantum ad necessitatem uite in eo quod subdit. Et ueni sequere me. Nam sicut supra probatum est. uixit in paupere usu. In secundo dedit consilium profundissime humilitatis. Math. xvi. Qui uult uenire post me abneget semetipsum: & tollat crucem suam & sequatur me: & de sua uoluntate nihil retinendo sibi tollat crucem suam. id est diuinas inspirationes interius etiam imponens prelati extenus contra proprie uoluntatis appetitum complendo: ac per hoc ad ipsius semper tendens cruciatu & sequenti me. ut in his semper ueret usque ad mortem: & in hoc superbia & omnem eius prole funditus eradicat. Pro tertio consilio dicit Math. xviii. Sicut eunuchi qui. scilicet propter bonum mundicie desiderate se castrauerunt. id est omnem actum de carne absciderunt propter regnum celorum propter imitandum christum mundissimum & uirgine mundissimam in quibus solis celestis mundicia plene regnat.

Et quia semper oportet istos falcem acutam portare in manibus ad se iugiter castigandum & amputandum pululatores carnalis libidinis que in membris continne germinant urticas & spinas appetituum immundorum. Et hoc est summe difficile continue amputationi uacare: & ab omni etiam concessu carnis actu abstinere. Idcirco hec singulariter subiungit consulendo non precipiendo. Qui potest capere capiat. Et quia idem est perfectissimum dei donum nullo modo ex nobis. Ideo Petro dicenti. Non expedit nubere. Respondit iesus gratie zelator. Non oes capiunt uerbum istud. sed quibus datum est. Et tunc distincte diuersis modis continetie subiungit euangelice puritatis consilium. sicut dictum est: quam mundiciam docet custodiri in affectibus operibus: & in omnibus sensibus. In hac igitur triplici supererogatoe declinatue in se: mis omnis ois mali iesus christus docuit primam prem consistere perfectionis euangelice & omnis regule perfectiue. Secundam uero perfectionis parte notificatio supraposita dicit consistere in prosequendo bona que secundum duplicem

uita: factiua & cōtemplatiua. in duobus consistit. scilicet cōdescensione ad proximum: & i sursum actiōe mētis i deum. Cōsistit autē superogatio charitatis ad proximum in eo: quod secundū legē iustitie & misericordie: amoris signa & beneficia non solū ad amicos: uerū etiam ad inimicos benignitate largiua ptendūt. Secundum illud. Mat. v. Diligite inimicos uestros & cetera. Et subiungit. Estote pfecti & cetera. Per hunc etiam modū superogatiua sursum actiō in deum in hoc attenditur: ut secundū legē mētalis munditie ac pacis per amorem extatū in diuinos splēdores & ardores mens deuota sacrum sentiat & patiar ut dictū ē supra excessū. Quia secundum illud Apł. i. ii. Cor. v. Siue mente excedimus deo: siue sobrii simus uobis. Et hic est cibus solidus pfectōrū eorū: quod exercitatos habēt Iesus in orationis studio. pro quo dicit Iesus oportet semp orare: & nūq̄ deficere. Et multum ad orationis studiū efficaciter inducit apostolus: dum eis in multis uerbis exhortatiuis & parabolis inductiuis docet in oratione apud patrem instare oportune: ostendens piissimum patris affectum ad affluenter dandum humiliter postulata. Licet autem misericors deus sit liberalissimus & promptior ad dandum: q̄ nos ad recipiendum: uult tamen orari a nobis ut occasionem habeat largiendi: non solum oratione mentali: que ē ascensus mentis in deum: uerum etiam uocali que est petitiō decentium a deo non solū propter nos ipsos: uerum etiam per sanctos tanq̄ per coadiutores nobis diuinitus datos. Horum autem ratio est: quia licet humilimus & misericors Iesus sit summe bonus in seipso: est tamē siml̄ misericors & iustus in opere propter suam misericordiam libentissime condescendens humane miserie suam gratiam infundendo. Et semper primā gratiam dat sine aliquo merito maxime condigni. Quia uero simul cū hoc est iustus: ideo donum perfectum non dat nisi de sideranti de lege cōi. Nec gratiam nisi regratianti. Nec impendit misericordiam nisi miseriam suā recognoscenti. Nihilominus regratiare: desiderare recognoscere se miserum: totum a gratia sua procedit: que nisi preueniat: in anima corrupta nullo modo sunt ista. Vult ergo dominus per gratiam suam peti: ne uilescat nobilitas doni. Quoniā ergo orantis est

Diuinum affectare subsidium

Proprium allegare defectum

Gratias agere pp beneficiū gratis datum

Hinc ē q̄ deus uult his orari ut iustius sua munera largiatur. Quia uero ad hoc desiderium sursum tendit ad impetrandum efficaciter dona diuina: ne esse est q̄ affectiō nostra sit feruida: & cogitatio in unū collecta: & expectatiō nostra sit certa & firma. Et quia cor nostrum frequenter est tepidum dispersum & pauidum: propter peccati remorsū: nec audet per seipsum sepe comparere ante diuinum conspectum: hinc est q̄ dominus uoluit nos orare: nō tantum mentaliter: uerum etiam uocaliter ad no-

stri affectus tepidi excitationem: inflammationem & recollectionem cogitationum per sensum uerborum que uocaliter proferimus. Voluit etiam nos orare: & ab ipso petere per sanctos & sanctas & ipso semet orare pro nobis ad dandam fiduciam pauidis: & qui non audent: uel non possunt impetrare per se: per idoneos impetratores obtineant: ac per hoc in orantibus humilitas obseruatur. In sanctis intercedentibus dignitas declaratur. In omnibus christi membris charitas & unitas ostēditur: quia inferiora ad superiora fiducialiter recurrunt: & superiora inferioribus liberaliter condescendunt.

Rursus quia deus iustus & misericors exaudire non debet nisi in his que spectant ad suum honorem & nostram salutem: que quidem nescimus nisi si doceamur ab ipso: deo piissimus Iesus ne uagaremur incerti: formā nobis posuit in oratione quā docuit. In qua sub septenario petitionum uniuersitas comprehenditur petendorum. Si autem consideretur quis hanc orationem sanctissimā composuit: quia Iesus aperte uidebitur: quia nec sapiētius: nec ordinatius: nec seruētius: nec efficacius: nec salubrius pouit ab alio q̄ ab ipso ea nre orōnis forma componi. Nam ipse benedictus & misericors Iesus splendor paterne sapientie clarissime cognouit que decebat eum dare: & expediebat nos recipere. Iesus autem amore nostro tantum ebrius ut mortē p nobis liberandis eligeret ex ardentissimo amore in hac oratione posuit quicquid nobis necessarium & utile uidit. Et quia tota nostra uilitas fuit & ē deum colere perfecte: quem Iesus homo p nobis perfecte coluit. Idcirco hanc orationem illo modo composuit quo magis dicendo in ea deus collatur a nobis. Et ideo nulli dubium esse debet quin ista perfectissima sit oratio: & super omnes alias perfectissime ruminanda: & eterno patri seruētissime & confidentissime proponenda in merito & charitate instruētis Iesu. Consulo tamen omni ipsam recitanti q̄ mentem suam colligat & erigat ad intellectum & charitatem Iesu instituentis ipsam qui tunc perfectissime diligens membra sua actu uidebat omnes eorum defectus & necessitates: affectus & deuotiones: & orantibus suum applicauit amorem. Et ideo dicat orans ad christum. Me totum intromitto in alium splēdorem intellectus: & in illum ardorem affectus quem habuisti in amate de nobis Iesu: quando hanc orationem composuisti & dixisti pro nobis membris tuis: & pro me misero peccatore. Ad totam autem beatissimā trinitatem que in paterno premittitur nomine dicat in corde suo q̄ in mento & charitate redemptoris Iesu & anime sue accedit ad suū aspectum: hoc solum & nihil aliud intendens petere q̄ anima Iesu pro se & pro omnibus hanc orationem dicendo petere intendebat. Attende autem q̄ due sunt radices diuini cultus in quibus uere colit deus. Et has in principio orationis ante petitiones Iesus p fundamento locat

Prima est sentire de deo piissime. Et pro hac dicit. Pater noster: ut & piissimum te faciat sentire deū cui dat uocabulum paternum & affectum cū dicit. Pater. Et in teipso te piissime faciat diligere omnem proximum quem ad summū patris tecum filiationem associat: cum dicit. noster. & n̄ meus. In quibus duobus uerbis perfecte duo pcepta charitatis subternit.

Secunda radix est sentire de deo altissime ut per primā scias eam uelle: & per secundam posse. Altitudo autem sui esse nobis sensualibus ingeritur p eius existentiam in altissimo celo etiam corporali. Sed spiritualiter eleuando intellectum per esse i celis uult intelligi siue ostendere deum esse in altissimis sue nature proprietatibus incomprehensibilibus & celatis: & etiam q̄ est i altissimis factis quos celos uocat. Ac per hoc nostra augetur fiducia: cum ipsi solliciti sint pro nobis inter quos est principissima beata uirgo maria. Postea format petitiones quarum prime tres animam formant siue ordinant in deum: quatuor sequentes specialiter respiciunt hominis defectum. Prima petit regulari hominem ad deum totam nostram intentionem. Secunda petit nos esse perfecte dei possessores. Tertia petit i nobis ad deū nullā eē rebellionem: sed perfectam in ipsum transformationem. Prima dicit. Sanctificetur nomen tuum. i. talis sit tota uita mea: q̄ nomen tuum sanctificetur i ea. Et hoc est primum & summum quod debet anima petere q̄ in se dea factura laudetur: & glorificetur ille qui fecit eam. Ac per hoc apparet sanctus & bonus talem creaturam faciendo: & talem sibi tribuendo uitam: & hoc quidem erit si addatur secunda petitio pro qua secundo addit. Adueniat regnum tuum. i. sicut regnum tuum est optimum. Sic ad me ueniat ut me plene possideat in omnibus interioribus & exterioribus meis. Nam si aliquid remaneret non a te possessum: in me non sanctificabitur nomen tuum. Nūc autem a te plene possidebor si tue uoluntati per omnia subiacebo. Et hoc est quod petit tertia petitio pro qua subiungit. Fiat uolūtas tua sicut in celo & in terra. i. sicut in patria uolūtas beatorum est ibi tibi sine rebellionē subiecta. Sic & nostra sit qui sumus in uia. Illi celum & nos terra: uel sicut sit in celo mentis. Sic fiat in terra totius status inferioris: uel sicut in celo tui influxus & immisse gratie fiat uolūtas tua. Sic sit in terra nostri affectus operationis extrinsece: uel altius. Sicut in celo assūpte nature Iesu. Sic sit in terra infirmitatis nostre q̄ sumus eius membra. Tunc autem uolūtas dei sit in nobis quando tota uolūtas nostra est p xpi gratiam mortificata & exclusa a nobis: ut in omnibus nihil uelimus de nobis uel de aliquo creatura nisi quod & pro quo deus uult: & sicut ab eterno in suo secreto disposuit: & in christo Iesu impleuit.

Et in hoc stat plene uolūtas deo subiecta & in se mortua & in deo totaliter transportata. Et hoc est q̄ dicit. Fiat uolūtas tua sicut in celo & in terra: si-

cut in tuo celato: & eterno cōsilio est factum & dispositum: sic fiat in terra. i. in omni creatura que respēctū eius terra est per opus extrinsecum. Et sic uides q̄ istud petere est plenissime del uolūtati cōformem esse: & unam uolūtatē sine rebellionē sub deo annihilatam iacere. Et hoc est nomen dei in nobis sanctificari: & suum regnum ad nos plenarie aduenire. Vnde uides q̄ petitiones ipse se mutuo continent: & una est explicatio alterius: & i una intelliguntur omēs. Ad hanc autem possunt reduci inferiores quatuor: quia hic est solus panis qui est super omnem creaturam subam: ut sit super substantialis qui est & quotidianus. i. quotidie sumēdus: quem solum debemus comedere: & a deo petere: ut in hoc reficiamur nos nihil uelle nisi diuinam uolūtatē perficere. In hoc solo sunt nostra debita que debemus petere nobis dimitti si inueniamur in aliquo diuine uolūtati contrari: hoc est sola tentatio in qua debemus petere non induci ne in nobis aliquid remaneat uel inuitatur proprie uolūtati sub specie cuiuscunq̄ boni proprii uel alieni. Et in hoc plene ab omni malo libermur: quia in deo transeūtes efficiamur dii & filii dei excelsi. O q̄ innumera hic continentur altissima & inexplicabilia menti infirme. Sed descendendo ifertus prolequamur quia diximus q̄ quatuor petitiones ultime nostre fragilitatis significant defectum. Nam ad tria superiora petita habemus duplicem defectum. Impotentie quia ad hec nō possumus attingere. Maliciose resistētie: quia hec conamur impugnare. Contra primum est quarta petitio. Panē nostrum quotidianum da nobis hodie: ubi nomine panis intelligitur omne adiutorium: tam sustentationis nature q̄ collatiōis gratie ad cōseruanda & consequenda. Pro secūdo subnectit terra: quia enim collationem gratie impedit preterita culpa: presens pugna: pēalital cōtracta. Idcirco hoc triplex impedimētum postulat ammoueri. Aliiter possumus dicere q̄ nomine panis intelligitur sustentatio corporalis que petitur temperata: unde Cassiodorus dicit super hoc. Qui superflue comedunt: non petunt panem quotidianum: sed multorum dierum. Qui uero nolunt communicare non possunt dicere nostrum. Pro quinta petit dimitti debita. i. peccata preterita cui & ratio subditur dimissio fraternā. Pro sexta petit intentionem nō induci per consensum: q̄ est a tentatione superari. Non enim petit non tentari: quia hoc posset esse damnosum: sed petit de tentatione triumphare.

Pro septima petit liberari a malo omnis pene: tam presentis: q̄ future. Aliiter has septem petitiones distinguunt aliqui: quia tres prime spectant ad premium patrie: quatuor ad uaticum uie. Ad primum spectant tria: uisio summi ueri: quia non uidetur nisi a mundis & sanctis. Et hoc petitur cū dicitur. Sanctificetur nomen tuum. i. tui nominis noticia mundis & sanctis donetur. Secundum est tentio summi ardui que reges facit. Et hoc petitur

cum dicitur. Adueniat regnum tuum. Tertium est fruitio summi boni que non dat nisi diuine uoluntati subiectis. Pro primo dicit fiat uoluntas tua & ce.

Que autem spectant ad meritum uie. Aut sunt adiuuantia: & sic petuntur in pane quotidiano: In quo quicquid est necessarium spiritui siue corpori postulat. Aut sunt impediencia. Et sic sunt mala presentia: preterita: uel futura. Aut sunt mala culpe uel pene. Primum petitur amoueri i dimissione debitorum. Secundum in uictoria tentationum. Tertium in liberatione ab oppressione malorum omnium. Et in hoc stat dominice orationis sufficiencia & complementum. Et quia sicut omnis uirtus corporis per gustum oris enutritur i omnibus membris. Sic per affectum uoluntatis orando a piissimo deo intra os anime: quod est ipsa uoluntas nutrimentum gratie infunditur. questio anima reficitur & dulcoratur: letificatur: uegetatur: roboratur: ut omnem partem compleat perfectionis in oratione: & in robore percepto perfecte declinet mala: & psequatur bona: & ut pferat patienter aduersa. Idcirco perfectionis magister iesus stupende & mirabiliter pluries dedit discipulis suis orationis exemplum. Na ad uitadum mala dum turba uoluit eum regem facere: & ad superbiam uite inducere & discipuli intrarent in uentosum mare dicitur q ascendit in montem solus orare: ut ostenderet orationis uigorem ad prosequendum bona quando apostolos uoluit eligere: legitur pernoctasse in oratione: ut dicitur luce. vi. Et ut ostenderet q in uirtute orationis proferuntur aduersa in illa septimana penosa dicit lucas: q exibat noctibus in montem oliuarum: & q erat pernoctans in oratione dei. Et quando uoluit morti occurrere: eam pro omnibus mortuis uincere & omnia corporis sui tam in se quam in membris suis aduersa tollere & triumphanter superare: orationis armaturam assumpsit: cum procedens in faciem suam factus in agonia prolixius orabat. Cum quanto autem seruore nos uellet orare: exemplo monstrauit: dum inaudito seruis excessu factus est sudor orantis & agonizantis pro nobis piissimi iesu sicut gutte sanguinis decurreris i terram: ostenderet q sola uirtute orationis est omnium hostium prostrata uictoria: & charitatis dulcedo in ea acquiritur patienter supportatiua iniuriarum & ad inimicos benefica. Ideo ab oratione christus surgens in dei & proximi amore seruidus occurrens turbis hec tria ostendit.

Dum furentem turbam uocis sue uerbo terre prostrauit

Fetidum osculum impiissimi proditoris benigne suscepit

Mutilati hostis auriculam serui pontificis tactu sua uisissime sue manus sanauit.

Hec sunt ergo milie nostre orationum studia: que non sunt carnalia: sed potentia deo ad destructionem mutationum sine quibus in uanum laborat & orat qui perfectionis non dico culmen: sed

initium se credit posse consequi uel saluare. Hec sunt scuta aurea: que perfectionis fabricator tanq uerus Salomon pacificus iesus fecit i armamento domus salutis. i. apostolici status: que secundum i transecam & extrinsecam perfectionis duplicem partem occulta constituit: ut per hoc ostendat q in preciosissimo: purissimo: luminosissimo: seruentissimo: patientissimo: auree orationis studio predicta perfectio conquiratur: roboratur: consumatur: & conseruatur. Propter quod dicitur q. Armigei regis idest uiri perfecti: ante faciem regis portabant eam cum ingrederetur domum domini. Hanc armaturam imitator perfectionis christi iesu sanctus in ponebat cum dicebat. Et non curent nescientes litteras addiscere: in quarum supplementum uacationem intellectus dispergitur: & a uirtuosa oratione distrahitur: sed attendat q sup oia desiderare debent spiritum domini & sanctam eius orationem: orare semper ad deum puro corde. Et quia sancti patres religionis studio sudameta iacuerunt: i. o multa pacis concordia religionum suarum possederunt initia & diuinarum illustrationum adeo receperunt sapientissima lumina: & animas suas apostolica dei templa possederunt: unde de quolibet potest Salomonis assumi figura: de quo dicitur. Eccl. xxxvii. Salomon imperauit in diebus pacis cui subiecit deus omnes hostes ut conderet domum nomini suo: & pareret sanctitatem in sempiternum: quasi flumine sapientie ad insulas longe diuulgatum est nomen tuum & cetera. Multa ibi pulchra dicuntur que licet ad omnium religionum patres possent referri: singulariter tamen ad minimum minorum pacificum & euangelicum patriarcham franciscum. Sed pch dolor de suis degeneribus filiis potest non minus ueraciter assumi quod sequitur. Et fratrem habuit salomon: & sepultus est cum patribus suis: & de reliquit post se de semine sue gentis stultitiam & iminutum a prudentia roboam: qui auertit gentem consilio suo. Vere stulticia generis est imutatio consiliorum patris: & diminutio prudentie: & refutatio hereditatis paterne. Auertit autem gentem consilio suo: q auertunt religionem ab obseruando testamento paterno: & more stolidissimi roboam dimittentes consilia piorum & pncipum fundatorum secuti sunt relaxationem & gulam quasi adolescentiam suam. Sed cum dolore uideamus complem tum: quod iterum sequitur. Comouit ei bellum rex egypti intrauit iherusalem & de pdatus est templum: & thesaurum regum: & ducenta scuta aurea que pater eius Salomon fecit: quia uanitas mundi bellum mouit religiosi & obtinuit ac expoliavit templum: & uiolauit dominicum cultum: asportauit thesaurum: quia de pdata est omne perfectione uirtutum. Clypeos armorum metalium & anagogicorum gustum quos sancti patres fecerant in religione sup omnia studia metalium orationum adamates. Hec mundi pessima uanitas a religionibus sustulit cum eis oronum metalium distractione tpaliu & uaitates & abitiones regiminu sic

impediunt exercitia: ut magna pars religiosorum huius temporis ignorent non solum internorum mentium excessuum experimenta: sed etiam ignorent ipsa uocabula. Et quando legunt in scriptis non intelligunt: & quando audiunt a personis expertis de tident & despiciunt: quinimo excessus mentales & contemperationes alias sublimium: quasi omnes propter suam experientiam demonum oppressiones & deceptiones estimant: & ideo multas altas personas a mentalis orationis studio perturbant. Nec est minus uera illa figura que de talibus dicit q p scutis aureis perditis fecit scuta enea: q de generes religiosi ab aurea patrum suorum charitate & anagogica perfectione exclusi per mundi distractionem curam spoliati scuta enea configunt: dum de lachrymosis & mentalibus excessionibus non curantes sola oratione uocali confidunt: quam etiam ipsam cum insipientia interna in oculis hominum opponendo transcurrunt: & per uana studia litterarum ut uerborum non operosi mundo appeant: tempus consumunt: magis studentes in dictis paganis: q i deuotis factorum dictis: & quod peius est in congregandis temporalibus: locis mutandis: & superfluis edificis de rapinis pauperum construendis: sic mentem suam distrahunt & ab interna quiete diuellunt: ut nec in pace interna uiuant: nec altum sue perfectionis statum cognoscant. Nec diuinarum inuisionum alta sentimenta percipiant: sed in quadam superficie se metipso paralogizando: ac semetipso decipientes in his sibi religiosam obseruantiam fingunt: & quasi colorem aureum in oculis secularum: uerum tamen auriscalpium superficiali uanitate coppingunt: dum in his se ostendunt sue salutis seruire. Tabulata scuta tradidit iste roboam in manu ducum scutariorum & eorum qui excubabant ante ostium domus regis: quia in talibus quasi tota eorum uita studet: & ad talia intendentes uolunt habere platos: & talibus uacare studiis suos compellunt subditos: & i talibus se gloriantur ordinem promouisse dicentes. Tot studia publica feci in ista prouincia: & loca alta & tam ampla erexi edificia: tot ordini procurauit temporalia loca. In his miserimi sui status calumnia & sue perfectionis iniuriis gloriant se dignosuisse prelatos: & diuinum cultum & ordinis promouisse statum: ac per hoc dignitosum in ecclesia tenent locum. Propter quod optime in predicta figura continentur. Cum ingrederet roboam in domum domini portabant scuta aurea qui p ceteris habebant officium. In his ergo scutis gloriantur qui se dicunt in huius temporis religione perfectos. Omitimus de illis dicere qui etiam de hoc arido studio non curantes ociositate & uanis digressibus: & quantum possunt comestationibus uacant: i quibus non est tegumentum predictorum scatorum quia inde est aperta transgressio & annihilata perfectio & ordinis deuotio sepulta in carne. Hec forsitan nimis discredendo prolongamus pro magno desiderio quod habemus: ut omnes legentes attendat

ad oronem studium: & p ingentis doloris aculeo quo percussimus ipsum a xpo iesu pfecto consilio exercitum de medio religionis sublatum. Sed iam ad propositum redeamus. Tertia igitur perfectio portio consistit in superogatiua tolerantia aduersorum: que attendit non solum in hoc q quis patienter aduersa pferat cum sibi supueniat que secundum legem dei declinari non possunt: quonia ad hec omnes tenent: uerum ut ex seruire diuini amoris p honore dei & similitudine crucifixi iesu magno desiderio illa poppet: & cum magno gaudio illa sustineat: sicut dicit Apo. ad hebre. xii. Per patientiam curamus ad propositum nobis certamen aspicientes in auctore fidei & consummatore iesum: q proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Secundum etiam q iacobus dicit. i. ca. Oe gaudium extimate fratres mei cum in tentationes uarias incideritis. Cōcludēs postea patia opus pfectum habet ut sitis pfecti & integri in nullo deficientes: hec namq est consumatio perfectionis & charitatis: propter quod dicit Io. x. Perfecta charitas foras mittit timorem. Et petrus si qd patimur ni ppter iustitiam bti: hac singulariter perfectionis summa magister iesu explicauit i seipso a suis cunabilibus usq ad patibulum crucis. Ad hac quicunq habet amorē: ad similitudinem perfectionis iesu continue iudare debet: ut quantum expedit diuino honori & glorificande ueritati & configurade in similitudine dei & hominis iesu psecuti ab impiis: tribulati in psecutionibus uiuat: ut de ipso xps dicat pfectus quisq erit si sit sicut magister suus. Hanc btrudinis uie summam magister patie iesu declarauit in sermone quem fecit in cena discipulis: de hoc fundamentum faciens suo usitato iuramento cōtestans & d. Ioanis. xiii. Amen amē dico uobis non ē seruus maior dño suo: neq apostolus maior eo q misit illum. Si hec scitis: bti eritis si feceritis ea. Et infra. xv. idem repetens dicit. Mementote sermōis mei quem ego dixi uobis. Non est seruus maior dño suo. Si me psecuti sunt: & uos persequantur. Si sermonem meum serua uerunt: & uestrum seruabūt. Ac si apte dicat. In hoc est beatitudo uestra perfecta in hac uita: ut pro ueritate uite & doctrine patientes nunq aliud appetitis honoris: consolationis: & opulentie rerum: q q in me dño uestro magistro & saluatore resulget.

O q breuis sufficiens & subtilis est hec doctrina iesu: ad omnis perfectionis cacumen attingens: ut nihil aliud desideret q q ipius benedicti iesu dei & hominis uita resulget. Vere anima que dignatione ipsius hac recognoscit ipso benedicto iesu confortatore p sua presenti beatitudine tota mente desiderat: & in hoc est omnium consumatio scripturarum: & in hoc uniuersa lex pendet & prophete. De his perfectionibus est supra dictum in illo capitulo: iesus redemptus paruulus. Et in illo: iesus de fertum incolens. Et infra: iesus cruce ditatus. In terra cruce que perfectorum dicitur plene dicta sunt.

Ex predictis igitur colligitur q spiritualis perfectionis in similitudine illius noe archa: cum sit tria metata inferius in triplici auulsione malorum: &

bicamerata in medio in duplici persecutione bonorum consumatur in cubito iocunde tolerantie aduersus: & sicut illa requieuit in montibus ualles relinquens: & discipulos ad perfectionem formandos ad perfectionis altitudinem ducens: & ibi xps eterna supia os suum sapienter apertis a perfectione pertatis expoliatione incipit & fundamentum ponens. vi. predicta eo ordine quo dicta sunt docuit aduersorum leta tolerantia sanctifice perfectionis finiens statum. A fundamento igitur inchoans perfectam omnium abrenunciationem sanctificat. d. Bti paupes spu &c. secundo addens. Bti mites: iducens abnegationem proprie uoluntatis & sensu: qua si quis inicit imitit & proteruus efficitur. Tertio subdens. Bti qui lugent omnem uanam lasciuam & carnalem leticiam: ac uoluptatis fugat concupiscentiam. De hic quarto subiungens. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam. Et beati misericordes attrahit ad iustitiam & zelotypam uoluntatem aliene procurande salutis: & piam cõdescensiuam supportationem aliene infirmitatis: necessitatis & iniquitatis. Post hec psuadens. Bti mundo corde. Et bti pacifici: allicit ad sursum actionem limpida & clarum in intellectu & tranquillam & pacificam in affectu. Quibus diuinus amor in anima perfecti unum est extasim faciens: ut dicit dionysius de diuinis nominibus. In quibus duobus anima perfecti uiri salomonis & hieronimi sedes efficitur: que uisio pacis interpretatur. Tandem in cubito patie concludens omnem consumationem doctrine bti fice. Bti qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum celorum: ubi quasi circulum faciens uenit ad principium perfectionis: integritatem ut in hec ostendat consistere qui in hoc uno summa cõpletur uniuersorum. Et quia pati persecutionem propter iustitiam: & simpliciter pauperes spiritu: quia non humano fulciuntur auxilio sed nec fulcra uolunt quia in hoc consistit sue uoluntarie paupertatis perfectio: quia sicut sunt paupes rebus: sic amici & carnalibus adiutoris. Idcirco regnum celorum pro premio ponitur utrobique. Ac per hoc senaria perfectio minoris mundi in esse reparationis & gratie directe correspondet senarie productioni mundialis machie in esse nature. Vnde sicut illorum tria prima pertinent ad distinctionem: tria ad ornatum: sic suo modo & hic in cuius rei testimonium euangelice regule institutione franciscus in principio sue regule: tria proponit primo uouenda tanquam fundamenta altissima ut infra patebit. Regula & uita aut fratrum minorum hec est. In domino nri iesu christi sanctum euangelium seruare uiuere: & in obedientia sine peccato: & castitate. Alia uero tria postmodum ut desiderata commendat tanquam complementa. d. Attendat fratres quod super omnia debent desiderare habere spiritum domini & scientiam eius operationem: orare semper ad deum puro corde: & habere humilitatem & patientiam: in persecutione & in infirmitate: & diligere eos qui nos persequuntur apprehendunt: & arguunt ubi tria utilia tangit explicit.

se. Nam primo sursum agit in deum: & subiungere uolens ordinationem & condescensionem ad proximum interponit in medio tolerantiam aduersus. Igitur in tribus primis uir perfectus crucifigit mundum: in tribus sequentibus conformis efficitur iesu christo: ut quasi sex alis seraphicis tribus primis quasi sinistris a mundialibus eleuatur: & tribus ultimis quasi dextris in diuina feratur digne. Proinde huic pauperculo francisco qui perfectionem euangelii perfecte seruauit & docuit apparet christus in seraphica forma stigmata piissime passionis sue passionatus christus tanquam sigillum signatus & appropriatus impressit. Vt circa finalissimum tempore piculosam caliginem manifestum nobis in uia perfectionis ostenderet signum quo reficimur perfecte uirtutis exemplar & finis crucifixum iesum: ac per hec edocemur perfectionem attingere: si tamen discamus non alta sapere eum de generibus filiis: sed humilibus consentire cum pauperculis: minimis & despectis.

Multiplex distinguitur hic perfectio.

Postquam ergo euangelica perfectio consiliorum christi in quibus subtiliter consistat est dictum. Et etiam quid supra omnem statum addat precepta seruantium. Nunc est eius multiformitas distinguenda. Non enim consistit perfectio in internis habitibus tantum: sed etiam in extrinsecis exercitiis perfecte uirtutis: huius autem uirtutis exercitia taliter superogantium pro imitatione iesu in triplici differentia reperiri contingit. Aut enim fiunt ex mera uoluntate absque obligatione perpetua & tunc dicuntur quadam perfectionem actionis & mentis. Aut fiunt cum obligatione uoti perpetui sicut in statu religionis in manu prelati: & tunc dicuntur statum perfecte sanctificationis operis & subiecti. Aut fiunt de debito excellentie status suscepti officii: & tunc dicuntur statum pastoralis dignitatis omnium christi. In quibus ultimis modis aut perfectis actibus non solum est debitus: uerum etiam ad actus perfectionis in eternum astrictus. Et hec quidem astrictio de perfectione non minuit: sed potius culmen superinducit: quia de temporali facit eternum: dum non licet resilire a uoto: & de nostro facit diuinum: dum non solum actum: sed etiam uoluntatem dedicans deo totum illi quod est offert redigit sub iure diuino. Dumque propriam sanctificat uoluntatem que est inpreciable bonum & maxime charum: & peroptimum: offert deo sacrificium medullatum: ac per hoc perfectum & integrum. i. optimo deo sume acceptum. Et hoc est sacerdotale officium omnium perfectorum. In quo non est distinctio: iudei & greci: masculi & femine: serui & liberi quia omnibus uolentibus esse perfectis conuenit illud anthomatice quod prime petri. ii. dicit. Vos estis genus electum &c. Propterea augustinus tractans illud psalmi. Sicut iurauit domino &c. ait. Quid uouemus deo: nisi ut simus templum dei: nil enim gratius possumus deo offerre: quam dicamus illud Esai. Possidet nos: hec augustinus. Si ergo perfectius possidet qui

possidet quantum ad proprietatem quam quisque ad usum tantum: perfectus se deo sanctificat qui deo se offert & quo ad usum operis: & quo ad arbitrium uoluntatis. Quod admodum Anselmus in libro de similitudinibus per exemplum spirituale patet ostendit in duobus: quorum unus tempore suo offert domino arboris fructum: sed retinet proprietatem. Alter uero largitur utrumque. Et huius donum secundi & oblationem tanquam liberalius offerentis dicit merito debere preferri. Ac per hec iuxta huius similitudinem opus uouentis deo acceptabilius esse confirmat ac pro eo uidelicet quod sic introducta uoluntatem ex mera liberalitate necessitas gratiositate obsequii non minuit: sed consumit. Idem quoque scribens episcopo parisiensi: & eum redarguens quod quedam clericum de monasterio sancti martini extraxerat ait sic. Si omnia agenda sunt cum consilio: cuius magis consilio quam eius quod admirabilis consiliarius deus foris dicitur. Ipse quoque consulit ad perfectionem tendentibus ut omnia relinquat & sequatur: & hoc consilio magis in monasterio: quam in alio uite proposito sancti patres intellexerunt. Hoc ipsum Gregorius in registro scribens desiderio episcopo pro clerico uolente intrare religionem. Sicut minime ei sit impedimentum nostra infirmitas: magis tamen apostoli monitione succedit: ut seruor huius desiderii in eo non tepescat: ut quia turbatio secularium tumultus segregas quietis desiderio monasterii. Rursum ecclesiasticorum curarum non debeat tumultibus implicari: sed in dei laudibus secure permittatur liber ab his omnibus ut postulat remanere. Bernadus quoque in libro de precepto et dispensatione. Audire in qua uultis amem de iter cetera penitentie exercitia monestralis disciplina meruent hanc prerogatiuam ut secundum baptismum nuncupetur. Arbitror perfectam mundi abrenunciationem: ac singularem uite excellentiam spirituales que preminet uniuerse uite humane generis. Huius conuersatio que professores & amatores suos angelis similes: & dissimiles hominibus fecit imo differentia in homine: reformari imaginem configurans dum pro illo quod mortificamus membra nostra que sunt super terram sursum christum induimur: complantati similitudini mortis eius. Idem astruit glo. leuiti. xxxiii. Alii dicit uouent uirtutes: Alii arietes uel domos. Nazareus semetipsum hoc enim est uotum nazarei quod est super omne uotum: filius enim uel filia: aut pecunia: aut predictum extra nos est. Semetipsum deo offerre nec alio labore: sed proprio placare perfectius & eminentius est omnibus uotis. Ex his omnibus aperte clarescit quod religionis uotum in statu perfectionis collocat & quod obseruatur religio: plurimum ad iuuat ad perfecte uirtutis exercitium: custodia & complementum. Quod intelligentes sancti patres in. iiii. consilio toletano statuerunt quod liber sit clericus religionis ingressu dicentes. Sicut placuit clericos monasteriorum propositum appetentes quod meliorem sequi uitam cupiunt libere esse debent ab episcopo

scopis ad monasteriorum ingressus. Propter quod patet error aliquorum modernorum carnalium & ignorantium proprium statum excellentium qui dicunt quod sacerdotes & clerici intrantes religionem descendunt secundum gradum quod utique est uerum quod descendunt secundum gradum humilitatis perfecte: sed ascendunt ad culmen perfectionis euangelice: quod patet luce clarius nec esse nec seruari communiter in sacerdotibus regularibus quantumcumque curatis. Hoc autem quod non solum auctoritatibus sanctorum probari potest in numeris sanctorum exemplis qui de statu clericali ad religionem transierunt adeo certum est quod si quis uoluerit dicere contrarium non minus uideatur decipere quam errare. Si quis autem errore deceptus maior ignorantia presatis conetur obistere: afferendo quod perfectius sit remanere in seculo & in uoluntario exercitio perfecte uirtutis: quia circa magis difficile uirtus consistit: & difficilius est inter multimodas occasiones peccata uitare: & mirabilius est hominem in medio flammarum non uri inter numerosiores hostium acies: & frequentiores insultus: & maiora bellorum discrimina de hostibus triumphare.

Respondebimus non ideo statum esse minoris uirtutis: quod est maioris securitatis. Nec ideo statum aliquem perfectionis esse iustitie quod proximior est ruine. Nec etiam ideo magis esse perfectum quia difficilius contingit in ipso uitare peccatum. Est ergo triplex difficultas: quedam proueniens ex arduitate & nobilitate generis operationis. Sicut ab omni carnali abstinere commertio. Abrenunciare perfecte seculo: & propter deum alteri se subicere uoto. Hec absque dubio mentum augent. Iuxta illud. Mat. Intrate per angustam portam: ubi glo. Angustum est omnia pretermittere: unum solum diligere: unum querere: ad unum quotidie pulsare: prospera non abire ad uersa non timere. Maior quoque affinitatis angustia reperitur in obseruantia consiliorum iesu quam in obseruantia communi mandatorum. Et hec dicit Hieronymus ad Rusticum monachum. Est & alia difficultas proueniens ex inuicisitate persone agentis. Sicut homini auaro difficilius est dare minimum seu minima & pauca: quam largo magna & multa. Et superbo se alteri subicere: & gulosos ieiunare: & carnalibus difficilius continere. Et hec difficultas minuit meritum & auget miseriam & defectum: unde hieronymus ad Eustochium. Soror tua blesilla etate maior: sed proposito minor post acceptum maritum septimo mense uiduata est. O infelix humana econditio & futuri nescia: nam & uirginitatis coronam: & nuptiarum perdidit uoluptatem quam secundum pudicitie gradum teneat quasi nam per momenta sustinere estimans cruces spectantem quotidie in sorore quod ipsa perdidit & cum difficilius ex parte cadat uoluptatis minoris continentie habere mercedem. Est tertia difficultas ex circumstantiis annexis extrinsecus originem trahens. Sicut difficilius est abstinere cum apponuntur delicata cibaria: difficilius temporalia bona contemere quando offeruntur magna & pulchra difficilius

continere in consortio feminarum. Et hec difficultas per accis & indirecte auget aliquando meritum: sed directe & quantum est de se magis est uia ad ruinam.

Et ideo uir perfectus animo oino eam debet fugere: nisi uel uinculo obedientie: uel magno & euidenti profectu salutis aliene cum probabili securitate sui uelit hec sustinere ad tempus. Aliter autem presumptus sepe uidimus ad maximam deuenire ruinam: & ideo expedit ad perfectionem uirtutis & meriti difficultatem huius fugere non amplecti.

Vnde Aug. de singularitate dencorum. Lubrica spes est que inter fomenta peccati saluare se sperat. Incessa uictoria inter hostilia arma pugnare: & impossibilis liberatio flammis circumdari: nec ardere.

Audi etiam hier. contra uigilacium hereticum qui statum secularem religioni conabatur preferre. Cur inquit supple uigilantius pergis ad heremum. Sicut te non audiam: non uideam: ut tuo furore non mouear: ut tua bella non patiar nec capiat oculus mentis ut non me forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Respondebis hoc non est pugnare: sed fugere: sta in acie: aduersariis armatus ob siste: ut postquam uiceris coroneris: fateor imbecillitate meam. Nolo spe pugnare uictorie: ne perdam aliam uictoriam. Si fugero gladium deuitauit. Si stetero: aut cadendum est mihi aut uicendum: quod necesse est certa dimittere & incerta sectari. Non securitas est uicino serpente dormire: potest feri ut me non mordeat. Et potest fieri ut aliquando me mordeat. Et quod de libidine diximus refertur ad auaritiam & ad omnia alia uitia que uitantur solitudine. Et ideo urbium frequentiam: declinamus ne facere compellamur que nos non tam natura cogit facere quam uoluptas. Hec Hieronymus.

In quibus confutatur error uigilacii: suorumque sequatium aduersus quos & paulo ante premitit. Quod autem asserit uigilantius melius facere eos qui utuntur rebus suis: & paulatim fructus rerum suarum pauperibus diuidere: quod illos qui possessionibus uentis simul omnia largiuntur: nam non a me sibi sed a domino respondebitur. Si uis perfectus esse uade & uende omnia que habes & da pauperibus &c. ad eum loquitur qui uult perfectus esse: qui cum apostolis patrem: nauiculam: & rete dimittit iste est: quem tu laudas. Secundus aut tertius gradus est dum modo sciamus prima secundis & tertiis preferenda: hec hieronymus. Sicut dixi de religionis uoto: sic intellige de officio prelationis quod sine culmine uirtutis & meriti: non est uera sublimitas: sed uirtutis distractio: nec gloriosa excellentia sed periculosa ruina. Qua propter ad prelationis statum non congruit accedere nisi perfectum obedia spiritus sancti affectum ut ait Greg. in pastoralibus uirtutibus pollens coactus ad regimē ueniat: uirtutibus uacuis nec coactus accedat. Status enim prelationis perfectionem requirit iam hitam: quia ordinat ad ipsam exercendam. Status uero religionis inducit

non hitam: quia ordinat ad ipsam acquirendam: unde Grego. in registro. Via capitis mei sequens sum: opere decreuerat esse opprobrium hominum & abiectio plebis: ut tanto ueracius intus ascenderet quanto foris humiliter iaceret. Ad euidentiā autem huius difficultatis nota: quod uiuere cum talibus circumstantiis impellentibus sit laudabile & auget meritum: quoniam talia occurrunt uolentibus & nolentibus nobis: nec eis delectationem accipientibus cum talibus ad ruinam se imittere: & cum talibus moram facere uoluntate: nisi circumstantiis committentibus supra positis presuptuosis: & temerariis: & uituperio magis quam laude dignum.

Et licet aliquando talis euadat carnalitate casu: sepe ex hoc peius interius labitur per superbie supercilium. Et quanto sua castitas sibi mundior uidebat & fortior: tanto est immundior & peior. Nullo enim modo dum sumus in carne fragili debemus nos sine gradibus necessitate periculo exponere: nec de infirmitate presumere. Sed quoniam deus uel preceptum prelati uel grandis zelus salutis proximi nos mouet: talibus nos exponere debemus patienter: & uirtute uincere coronati & de uictoria iesu protectione confidere. Quod si aliquis obiciat quod supra dictum est quod perfectior est sibi pro ueritate tribulationem & maiora percurrere. Respondemus quod non est simile de illa sciuis lasciuie: & tribulationibus angustie. Nam tribulationes ad deum ire compellunt etiam imperfectos: & sepe effrenes edomant mentes: uoluptates uero & temporalium effluentie & mundani honores debile spiritum frangunt: fortem et molliunt: & eum qui perfectus uidetur sepe conuertunt.

Alas enim perfecti & discreti uin tribulationibus & martyriis se exponunt pro ueritate doctrine & uirtute: & castigatione interne lasciuie.

De comparatione statuum perfectionis: & quod in eis est gradus & in eodem genere & in diuerso.

In ergo distinctis perfectionum statibus: patet quod secundum comparationem in eis est gradus & in eodem genere: & in diuerso: & in utroque modo potest adinuicem comparari. Cum enim seipsum comparare propter regnum celorum per actum continentie sit perfectum: certum est quod perfectionem modo sit illud per uirginalem continentiam: que fructu comparatur centesimo: quod per uidualē: que sexagesimo in euangelica parabola designat. Non est ergo contra naturam perfectionis quod unum dicatur perfectius alio: & etiam unus homo in perfecto religionis statu consistens secundum argumentum gratie in eodem diuersis gradibus & temporibus est seipso perfectior: secundum quod magis appropinquat ad transformationem mentis & operis in perfectum iesum & uestigia crucis sue. Possunt ergo considerari seu comparari tres perfectiones predictae que consistunt.

In exercitio uirtutis sine uoto

In assumptione religionis cum uoto

In prelati inuincto officio in eodem.

Generis uel diuersi: scilicet ergo comparatione in eodem genere

primo secundum exercitium perfectionis uirtutis secundum quod singulares persone. Distinguitur etiam religionis eiusdem status. Illa perfectio est eminentior in qua radix charitatis est pinguior: & sublimitas operationis excellentior: & fraterne edificationis fructus uberior: quod huius perfectionis totius origo sit charitas: multum tamen facit ad eius complementum operatio: Gregorio attestante quod in omni Pentec. de dilectione conditoris lingua manus & uita requirant. Nunquam dei amor oculos est: operatio. magna si est. Si autem operatio definit: amor non est.

Multum etiam facit genus & nobilitas operis. Clarum est enim aureole premium non deberi tantum habitu uirtutis intrinseco: sed cum hoc operi primum uirtute potest predicationi: martyrio: & uirginitati. Multum etiam ualeat edificatio proximi: cum deus dicat uiris perfectis. Vos estis lux mundi: sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideatur opera uestra bona: & glorificet patrem uestrum qui in celis est. Similiter quantum ad uotum religionis illius professio preponitur in qua uouetur paupertas altior: obedientia uilior: & forma castitatis honestior. Nam ista tria sicut expresse patet: & gradus habent: & minus & plus recipiunt: ac per hoc in maiori statu constituit professorem suum quanto mouentur sublimius: potissime si ad uotum sequatur obseruantia promissae regule plene & perfecte. Ita quod ex hoc austerius castigatur corpus: fructuosius edificatur proximus: & reuerentius colatur deus. Consistit autem castigatio corporis in artitudine uestium: uidualium edificiorum: uerborum cum austeritate laborum: uigiliarum: & aliarum corporallium afflictionum: edificatio uero proximi in exhibendis

Exemplis uirtutis

Documentis scripturarum

Remediis sacramentorum

Preiudicis regimini

Indicis iustitiarum &

Beneficiis miserationum.

Cultus autem dei licet fundamentaliter stet perfectius in maiori transformatione cordialis amoris & continue meditationis in christum iesum & eius crucifixum statum: uel aliquem sue uite actum: uel in sue diuinitatis pelagus insinuat tamen consistit in reuerenti ac iugi frequentatione psalmorum: himnorum: spiritualium: ac orationum: missarum: & aliarum deuotae orationum. Hec autem omnia simul reperire in aliquo uno statu religionis precellentius quam in aliis ual de difficile & fortassis impossibile uidetur diligenter consideranti. Et ideo quis unus religionis status alterum excedat in uotis substantialibus: ac per hoc sit simpliciter perfectior si debita obseruantia comitetur non preferri potest in oibus aliis: cum qui libet status aliquid prerogatiue specialis obtineat: quo sancta mater nostra in christi iesu sponsa ecclesia tanquam in uestitu deaurato circumdata uanitate decorat & deformis efficit. Per hunc etiam modum secundum officium prelatorum excellentior est perfectio in qua

eminentior confert dignitas ordinis uidelicet

Ad purgandum

Ad illuminandum &

Perficiendum.

Onerosior imponitur sarcina laboris in pascendo commissum gregem: exemplo uerbo: & temporali subsidio: uberior etiam committat fructuositas salutis in eo quod perfidet: & in eis qui subsunt & in ceteris redemptis iesu: ad quos presidentes exemplo perueniunt. Regnit igitur huius perfectionis eminentior sublimitas ut platus ecclesie christi sponse quanto sublimius preest conformis dignitati iesu christi: tanto factius uiuat: & sollicitus in uigilet: & fructuosius gregem pascat: ut sicut dignitate iesu sublimius participat: sic scitatem sancti spiritus iesu excellens itus prebeat per contemplationem: & exterior per alte uirtutis exemplo subditis foris ondat. Si autem fiat comparatio perfectionis ad perfectionem in diuerso genere: quemadmodum & statu: dici potest intelligi cum suppositione: uel precise uel suppositiue. Absque dubio maior est perfectio quam attendit secundum exercitium uirtutis: accipiendo. scilicet illa sola ex parte religionis & prelationis: in quibus hec duo differunt a uoluntario exercitio perfectionis uirtutis aliquid aliud appens ultra hec supaddendo prior excludo. Sic respondemus quod hec ab uoluntaria comparatio & nulla in iure perfectionis. Nam uotum religionis sine exercitio perfectionis uirtutis commisione regule preteritis non est perfectio: sed puerilio: non perfectionis sublimitas: sed similitudo scitatis & ruina uirtutum. Vnde si uiri se in uirtutibus exercetes in seculo sibi cauēt ab ingressu religionis: quod uidetur regulam sublimem & ardam: & iniquitate preteritum deprauata: & quod peius est in aliquibus religionibus multi preter uirtuosam & lubricam: & correctionem uel puam uel nullam: ac per hoc profiteres in tali modo uiuendi se mutuo impellunt ad ruinam: tali causa religionem fugere: & aliter solitarie uiuendo seruare uitam sanctam non est a religione deficere: sed est religionis defectum gemere: & transgressionis laqueum sapiēti cautella deuitare.

Cum igitur generalis sit regula: quod corruptio melioris est peior: nihil infelicius uel sceleratius quam alium gradum consequi uoto: uel officio: & illud a tali sua malitiosa uita multum preter igna. Tales enim prope dicuntur sacrilegi: quod se deo sacratum per scitatis statum uiolant: & spiritus gratie contumeliam irrogant: dum in seipsis gratiam destruant: & ceteris contumeliosos reddunt. Hinc quātus dolor est uidetur utraque perfectionem sic contumeliosi: sic in ceno misere & malitie uoluntate: ut in multis sceleribus exercitium uirtutis efficaciam confundat hodie uitam prelationis: & statum religionis. Sed nunc ista omittamus. quod ista persequi nimis est durum: & plerumque lamentum. Sed sicut dixi de religionis uoto: sic intellige de officio prelationis quod sine culmine uirtutum & meriti non est uere sublimitas sed defectio: non excellentia gloriosa: sed ruina periculosa pro eo quod potentes potenter tormenta patientur & durissimum iudicium his qui presunt fiet. Cum igitur perfectio status sine ratione meriti: siue officii: siue exercitium uirtutum non solum sit modicum bonum: sed potius horrendum dei iudicium perfectio uero meriti non possit obtineri sine chari

tate: que est donū spūs sancti: & nemo ex suo opere extrinseco possit nisi indocte asserere q̄ alterū in hoc dono precellat: cum etiā semper sibi debeat eē dubius utrum charitatē habeat. Nullus abel imperfectione se superferre presumat: quin potius debet uiri quantūcūq; perfecti: iuxta doctrinā apostoli superiores sibi iucem arbitrari: immo sicut alibi est traditum in libro magne perfectionis signum quando aliquis quātūcūq; apparenter perfectus nō se sentit ex seipso nisi peccatorū maximū & donorum dei in se: & ex se esse ipsum destructorem.

Porro de cōpatione statuum prelationis & religionis possumus loqui secundū q̄ nunc expimentō uidetur. Et tunc non est dubium q̄ religiosi obseruantes suam p̄fessionem: quia ex hoc solum totaliter debent dici religiosi: multo sunt p̄fectiores i uirtutibus: q̄ illi qui secundū malitiā huius temporis dicuntur reputari boni prelati. Non enim attendit hodie q̄ hēant culmen p̄fectionis debitū officio suo ut b̄ti reputentur. Sed quia multitudo eorum plus facit in finita mala q̄ bona: ideo quasi sufficiēter reputat bonus: quia non est apte malus p̄tialis uel diuisor & imundus: & fidelium ecclesie expoliator. Plura autē p̄fectionis signa in religiosis famosis mundus regit: licet & ipsi ut sepe diximus corruerint uia suā. Quod cōi iudicio hoium: confirmatur: quia multo plus q̄ uir religiosus itegre facit aliqd̄ reprehensibile: q̄ si hoc cōmittat qui dī p̄latus. Primo est tanta corruptio hodie illius status: q̄ ad eius opa non multū attenditur ut ad uirtutū exempla: imo cōcedit iudiciū mūdi prelati auctōritatē: religiosi attribuit sanctitatē. Et ideo hodie etiā carnales hoies appetentes dignitates iudicant ambiciosos tāq̄ querentes diuitias & honores: & p̄ter aliud ibi appeti aliqd̄ cernitur. Vñ Greg. in pastorali dicit q̄ tūc laudabile erat ep̄atū querere: quādo p̄ hunc quēq; dubiū non erat ad supplicii gram puenire. Sed aptum & horribile testimoniu est: q̄ ecclesia dei in illo statu ad p̄fundū malorū denegerat: q̄ status prelationis q̄ rōne sublimitatis & honoris: & regite adeo p̄fectionis in eo est etiā ip̄sū sūmis seraph merito tremebūdus ab imundis hodie nullius experientie & uirtutis & p̄ue & insufficientis scie non solū ambitiose appetit. Sed & nephas est ambus audire a uiris scis aperte apreciarī uenit a talibus & sepe tyrānice usurpatur. Nō ergo mirē si sedent in cathedra pestilentie: si pestilenter regūt populum q̄ per ostiū pestilentie intrauerunt. Si uero st̄cte respiciamus nō quod sit: sed fiendū est: & hoc loquēdo quantū ad ea que sunt de congruētia & suba utriusq; status. Sic simpliciter dicendū est: q̄ status prelationis & eius p̄fectio est eminentior: quāmodū insinuat dion. in li. de āgelica Hierarcha. d. Sicut qui dicit hierarchā sūmū dicit sacros: uniuersorū ornatū. Ita dicit hierarchā mōstrat in deū manētem: & diuinū uirū in oī hierarchia p̄fectū. Similiter Hiero. ad fabulā. Tanta debet eē scia & eruditio pontificis dei: ut gressus eius & mo-

tus & uniuersa uocalia securitatē mentis concipiat & toto eā habitu resonet & ornari: ut quicquid faciat aut loquitur sit doctrina popularū. Itē ad oceanū futurus pastor ecclesie talis eligat cuius cōpatione subiectus p̄p̄s mento grex dicat. Et grex in pastoralis. Tanto debet actione p̄p̄i actio procedere p̄sulis: quātū distare solet a grege uita pastoris. Quātū ad prelationis statū non congruit accedere nisi perfectū: obediā spūs sancti astrictum ut ibidē ait Grego. uirtutibus pollens coactus ad regimen accedat: uirtutibus uacuis nec etiā coactus accedat. Status enī prelationis p̄fectionē requirit iam hitā: quia ordinatur ad ipsā exercendā. Status uero religionis non hitā: quia ordinatur ad eā acquirēdam: unde peccōres & imperfectos amittit ut iustos efficiat & p̄fectos. Propter qd̄ q̄q; prelationis status in p̄fectionis sit altior: religionis tamen est securior: & moribus nostris curandis expeditior: pro eo q̄ a multis periculis eruit: qui bus status prelationis exponit. Primū quidē rōne cōnexi honoris. Iuxta illud Aug. super ps. .iiii. Quanto plus honoramur tanto plus periclitamur. Huius autē piculi occasionē manifestat Greg. super illud Job. qui dicit: tūc apostata unusquisq; ut rector quotiens extollitur i eo q̄ regit: totiens plausu superbie a sūmo rectoris officio separatur. Item in registro uā capitis mei sequēs sūmope decreueram esse opprobriū hoium & abiectio plebis: ut tāto ueratius intus ascenderē: quātō foris humilius iacerē. Adiacet igitur sube prelatōis periculum rōne honoris: quia tenetur nō solū ad ea que sūt salutis p̄p̄ie: sed etiam plebis sibi cōmissis. Nā ei pro quolibet subditō: dī. Custodi uirū istū: qui si lapsus fuerit: p̄ aīa illius aīa tua erit. Itē rōne occupationis & distractiue dispensationis t̄p̄alium: unde Grego. vii. li. mo. Qui dispensandis rebus terrenis presidet aculei hostis iaculis latius patet. Nā cū ad ministrāda mens exterius efficaciter se extendere nititur: a sui cōsideratiōe separatur: propter qd̄ flens p̄mo dialogorū dicit cōpando seipsum p̄ statu monachatus & p̄tōfici. Infelix aīmus meus meminit quōd rebus oībus emnebar: & nulla nisi celestia cogitabat. Nunc autē occasiōe cure pastoralis post tā pulchrā quietis sue spēm terreni actus fedatur puluere: cūq; p̄ cōdescēsiōne multorū ad exteriora se sp̄ferit etiā cū interiora appetit: ad h̄ se p̄culdubio minorē reddit. Religiosi uero qui promouētur in ep̄os tenentur ad regulares obseruantias sue p̄fessionis que nō ipediūt pontificale officiu: quia status religionis cōpatur ad statū pontificale sicut dispositio ad p̄fectionē: dispō uero n̄ tollitur p̄fectōe aduicente: nisi iqtū p̄fcoī repugnat. Sicut derico scō magis n̄ cōuenit cōter q̄ sit auditor: q̄ tū legat & meditet magis sibi cōuenit q̄ ante. Sic ad oīa que p̄fecta imitatioe xp̄i iesu in uirtutibus sue cure pastoralis insulgent: & in his que p̄fectionē simpliciter cōtinent: multo magis cōuenit religionis ep̄is exerceri q̄ ante. Vñ dī. xvi. q. i. de

inbachis qui ad clericatus ordinē perueniunt. Statuimus nō debere a priori p̄posito discedere. Manet igitur religiosus ep̄us obligatus ad continētā & paupertatē: & ad portandū habitū sue religionis: q̄ est huius obligatiōis signū. Ad ea uero q̄ repudiant suo officio: ut sūt solitudo & subiectio potis sue religionis p̄latis non tenet. Et quātū ad hec & similia dicit. xviii. q. i. Monachū canōica electio a iugo regule mōastice p̄fessionis absoluit: & sacra ordiatio de monacho ep̄m facit. Item testamentū facere non p̄t sine pape licētia: q̄ sola dispensatio rez̄ ecclesiasticarū est ei cōmissa: q̄ morte finit: uiuens autē p̄t dare sine dilapidatiōe ecclesie: maxime debet paup̄ibus dispēfare: & p̄t etiam p̄p̄inquis & cōsanguineis si indiget necessariis. Vnde Ambro. dicit in lib. de officiis. Proximos feminis tui ne despicias si indidigere cognoscas: nō tñ illi ditiores fieri uelint: eo q̄ potes cōferre pauperibus. Singulariter autē etiā ip̄s tenent in his malū exēplum cauere: & in oībus indigetibus sue diocesis: maxime sc̄dm gradū bonitatis & paupertatis eorū se prebere cōes. Et mortalissimū est i sanguie crucifixi alius paup̄ibus neglexis suos uelle dītare parētes cuiusq; prelato: & eos etiā diuitis ecclesie uelle facere de nono uolēs qui prius noscūt populares cōmunes. Nam talis de fame & penuriis paup̄e dicit suos parētes: quos sibi rapinam & sacrilegium iesu p̄ paup̄ū imputabit. Appetitaq; q̄ prelatōis status & religionis est excelsus: & iō ip̄m asp̄nere simul est p̄sūptuosū & stultū. Propter qd̄ Au. xix. de ciuitate dei dicit. Locus superior sine quo populus regi nō p̄t: & si ita administratur ut decet: tamen indecenter appetitur. Et ideo Gregorius. xviii. moral. Sachi un nequaq; curas extrinsecas appetunt sed occulto ordine sibi superpositas gemunt. Et quis illas propter meliōre intentionem fugiat: tamen propter subditam mentem portant: quas quidem sūmopere si liceat uitate festinat: sed timentes occultas dispensatiōes dei tenent. Tenent quod fugerunt: exercent quod uitant. Ex his aperte colligitur q̄ locus prelationis p̄ sublimitate quidē gradus & multiformitate periculi a uiris iam approbate uirtutis potest cum coatione & formidine suscipi. A peccatoribus uero & infirmis tota debet intentione uitari: & a nullis p̄orsus appeti: & ab omnibus honorari: quia cōstituit in dignitates hominis iesu xp̄i. Status autē religionis ab uniuersis tam iustis q̄ peccatoribus: tam perfectis q̄ imperfectis: tam sapientibus q̄ simplicibus licite potest appeti: & a nullis debet contemni. Ab his uero qui uocantur diuinitus secure suscipi: & studiose obseruari potest: q̄ i tali obseruatiā similitudo acquiritur p̄fectionis & sanctitatis & mortificationis crucifixe uite p̄fectionis magistri hominis dei iesu christi.

Iesus transfiguratus cap. xiiii.
Vi in monte p̄fectionis iesu christi sublimia obseruando consilia: cum Pe-

ro: Iacobo: & Ioanne conscenderit transformatus in similitudinem crucifixe uite iesu: merebitur cum eis uidere gloriam transformati. In signū autem q̄ circūcisio mentis cum christo patiente pro nobis ducit ad excessum contemplationis claritatis ipsius gloriosi iesu: dicitur q̄ Moyses & Helias loquebantur excessum quem completurus erat in hierusalem: excessum scilicet amoris: doloris & uigoris: quem pius & robustus bellator noster iesus ostendit in conflictu passionis & mortis.

Modus autem eleuationis mentalis in illo facto iesu: quod scribitur Matthei. xvii. Et luce. ix. aperte nobis ostenditur quadruplici gradu

Primo enim mens affligitur per exercitium & desiderium

Secundo dulcoratur per internum gustum

Tertio illud quod diligit charum ei efficitur per iocundum amplexum

Quarto secretum tenetur propter timorem nocturnum.

Et hi quattuor gradus in euangelio aperte ostenduntur. Quantum ad primum in quo mens affligitur: aduerte q̄ christus predixerat eis suam passionem & mortem: & eos animauerat ad tolerantiam passionum: & ne tererentur ab afflictionibus imitatione crucis iesu: ipse christus ostendit eis gloriam quam eis in remunerationem tribueret. Oppor- ter enim secundum apostolum operantem agricolam primū de fructibus percipere. Idcirco oportet nos primo crucem p̄fectionis predicte in factis christi iesu per iugem sue passiois & crucis presentiam i corde gestare: ac etiam ad similitudinem apostoli in corpore circumferre: & hoc est in monte ascendere: immo ascendente iesu secum duci in spiritus uirtute. Qui enim negociantur & delitiantur in luctuosa planicie efficiuntur ad talia gustanda in experti. Status. n. seculi qui hac signatur ualle est

Locus exilii

Locus contagii

Lapsus periculi

Lectus oculi.

Econtrario status huius p̄fectionis mōtane est

Status stabilitatis contra exilium

Sanctitatis contra contagium

Securitatatis contra periculum

Strenuitatis contra ocium.

Et ideo qui a benedicto iesu ducuntur ad montem salutis eruti a sodomorum incendio non debent post tergum respicere ad uallem lasciuie sodomorum: sed ascensu celen seip̄os cum Loth i monte saluos facere: ne exemplo uxoris Loth uertantur in statuam salis: statuam inquam hypocritalem habentem figuram religionis: sed uaciam religionis ueritatē. Sal autem sterilitatem habet in se: & aliis condimentum prestat salubre. In cuius figuram benedictus iesus anteq̄ celum ascenderet ascendit in montem oliuarum: & anteq̄ corpus suum gloria resurrectionis uestiret ascendit in crucem.

Hoc exemplū deberet nobis sufficere p omni ratione: unde anima bñdicti iesu similitudine adiuncta nullam aliā rationē querit: nec aliud pmiū intēdit ut deleat in passionibus crucis: nisi xpi similitudine frui: imo statim inebriatur crucis amore: quādo audit q bñdictus iesus. xxxiii. annis eā pro nobis in corde portauit & corpore. Et qñ ascendit in celum eam uoluit i mūdo relinquere: sicut q insignia uulnerū portās ipse locaret in sede celesti. Ad hunc montē leuamus oculos nostros: quā inde ueniet auxiliū nobis. Et hoc notatur cum dicit q discipulos duxit i montem excelsum propter sitas altitudinē: sed seorsum propter separationē ab omni mundano affectu: & singularem experientiam crucis sue. **Quantū ad secūdu nota q mens post afflictionem in presentia dulcoratur dilecti.** Et ideo xps ostendit uultum gloriosū post montis ascensū: & hoc cum testimonio legis & prophetarū: ubi apostoli quasi mortui ceciderunt: q fortis est ut mors dilectio in tali amati iesu aspectu. Mentem enim quam celestis dilectio semel uaserit: ab omni amore mundi & sui funditus occidit. Cuius signum est q sicut homo mortuus nullum habens actum proprium: sed corpus suū solum mouetur pro uolūtate impellentium: sic anima que ad hanc transfigurationem ascēdit sentit q in se debet esse mortua: & nullo motu affectiōnis proprie debet agi: sed a solo iesu ut membrū sibi unitum: & ab eo uiuificatum ex sola inspiratione dei pro honore sui & iesu christi cōformitate moueri. Et tunc sicut manus mota ab imperio anime: facit in uirtute anime quicquid facit & sentit eam sibi intrinsecam & se mouētem: sic etiam ista anima sentit christum in se solum principalem motū: & audit paternā uocē super se transformatā in iesum dicētem sibi. Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacuit: ipsum audite: quasi dicat. **O multitudo unum: actuum: conceptuum: sensuum huius anime transformitate.** Audite iesum in uobis loquentem: uos instruētem: uos monētem: uos in se transformantem: quia hic ē filius meus iesus qui in uobis habitat: filius meus naturalis & eternus pro uobis incarnatus: crucifixus & mortuus: in quo solo mihi complacuit: uos in ipso eternaliter eligendo. Et nihil ex uobis mihi placet: sed in ipso iesu dilecto filio meo: in quo uos estis filii mei dilecti facti & ipsius iesus & eius uiuacissima & iunctissima membra. **Stemus ergo cum anima in uertice talis montis dilectum nobis datum: filium expectantes Thobiam: quia montes hi diuine perfectionis iesu fluunt lac & mel sapientie & dulcoris.** Et cum beata hester dicamus iesu beato assuero. Valde enim admirabilis es domine: & facies tua plena est gratiarum: & cum Daniele simus uiri desiderorum dicentes. Domine in uisione tua dissolute sunt compages mee: & nihil remansit in me ultra uirū: sed & halitus meus intercludit: id est in uisione mee transformationis dissolute sunt mee

concupiscentie ex me ipso me compaginantes in malo: & nihil uirum reputationis proprie i me de me remansit eruditus a lege & prophetis: a moyse .s. & helia: per excessum inestimabilis amoris omnia opera nostra operatus est in nobis: & ideo intercluso uitali anhelitu omnis dilectionis mee: nullo ego: iam non ego: uiuit autem in me christus.

Origenes autem dicit hec mystice exponēdo: quia in sex diebus perfecti numeri totus factus est utilisibilis mundus: qui transcendit omnes mundi res potest ostendere super montem excelsum: & gloriā aspiciere uerbi dei. Et infra dicit. Vide cum aliquis sic transierit sexto die uidebit transfiguratum iesum ante oculos cordis sui. Diuersas enim habet dei uerbū formas. Appet unicuiq scdm q uidentis expedire cognouerit: & nemini supra quod cupit ostendit semetipsum: unde non dicit simpliciter transfiguratus est: sed coram eis. In euangelio enim iesus simpliciter intelligitur ab eis qui nō ascendunt per exercitationem uerborum spirituum super excelsum sapientie montem. Eis autem qui ascendunt iam non secundum carnem cognoscitur: sed deus uerbum intelligitur. Coram his ergo transfiguratur iesus: & non coram illis qui sūt deorsum in conuersione terrena uiuentes. Hi autem coram quibus transfiguratur facti sunt filii dei: & ostentur eis sol iustitie. Et uestimenta eius sūt cācida sicut lana q sūt sermōes & sē euāgeliorum quibus est iesus indutus: sed etiam illa que ab apostolis dicuntur de eo. s. sicut Criso. super Matthe. dicit ideo non confestim promissione sursum eos ducit: sed post dies sex: ut horum dierum spatio uementiori concupiscentia repleti repleti qui assumendi erant sollicita mente ascenderent. Ideo autē hos iesus assumpsit: quoniam aliis potiores erant: intende autem qualiter: Matthe. autem non occultat eos qui prepositi sunt sibi: licet etiam Io. precipuas faciat laudes petri commemorans: ab emulacione enim & uana gloria mundus fuit apostolorum chorus. Vel secundum remigium solummodo secum tres discipulos sumit: quia multi sunt uocati pauci uero electi. Et in his tribus ostenditur tota electorum perfectio. Nam omnes electi aut sunt.

Actiui cum iacobo

Aut contemplatiui cum iohanne

Aut utrorūque prelati cum petro.

Post hunc gradum sequitur tertius: etiā quo mens dulcoratur: amplexatur: & stringit dilectum clamans cum spōsa: Cant. ii. Inueni quem diligit anima mea tenui eum: nec dimittam. Et considerans ista non transitue sed permanente iebriata cū petro dicit. Domine bonum est nos hic esse. O q bonum & suauē: & ideo pre nimio dulcore oblita sui pro dei honore & proximi faciamus hic atria tabernacula: tibi unum: moyse unum: & helie unum: nesciens inquit quid diceret.

Quantumcumque enim i hac uita eleuamur in

deum: multis implemur ignorantis nostri & dei. Et ideo sepe petimus multa fieri nobis multis modis: que multo meliori modo i dei eterno decreto & im merito iesu sunt facta. Vnde nec hic fuerunt petenda tabernacula frondiū: quia i domo patris sunt eterna tabernacula: imo palatia stabulium mansionum. Hic est mons dei Oreb: qui interpretatur mensa: ad quem moyses gregem ducit: ad quē helias ieiunans peruenit. In quo sibilus aure tenuis presentia iesu auditur. O anima mea te confortātem audi Esaiam dicētem. Venite ascendamus ad montem domini &c. Quo ad quartum patet q anima amata tenens charum: tanquā solum & summum thesaurum: ne perdat tenet secretum: Et ideo dilectum quasi fasciculum sponsa inter uera quasi inter intima precordia: non extra per uana & ostentatiua uerba & facta uoluit collocare: unde & thesaurus euangelicus absconditur ut seruetur: quia depredari desiderat qui thesaurum publice in uiam portat. Et ideo hic dicitur q eleuantes oculos neminem uiderunt nisi solum iesum: & prohibiti sunt discipuli ne uisionem dicerent usq post transitum in gloriam immortalem. In quo ostenditur q ex quo charitatem christi sentimus: & sic in ipsum transimus nihil uidemus quod nos moueret: nisi illa que dolore iniecerunt iesu & eius passioni: & nihil aliud flebile reputantes in mundo: nisi q deus est ita crudeliter ab hominibus & a nobis offensus: & pro his soluendis & emendis & nobis redimendis iesus dei filius: & omnibus doloribus nostris & omnium hominum innumeralibus modis crucifixus & mortuus. Nihil etiam reputamus delectabile nec iocundum nisi q iesus homo est deus: & ineffabilibus modis in trinitatis gloria assumptus: & in se & in membris suis perfectus uirtutibus & plene beatus: & quod nihil de his potest sibi deficere in eternum: hoc est leuare oculos & neminem uidere nisi iesum. Sed nemini dicere uisionem: est nō se uerbis: gestibus actibus: uel signis quibuscumq iactare: a nulla creatura gloriam uel reputationem querere: in solo secreto cordis iesu totam spem suam locare: ceteris membris iesu uelle semper uilior apparere: & se in corde uilissimum reputare. Et in tali silentio expectare solum iesum qui reformabit corpus humilitatis nostre &c. Cuius exemplum in concha marina seu ostrea habemus: q recepto rore celesti se claudit: & pretiosam margaritam suis intimis se clausam gignit. Nunc ad certificationem huius operis litteraliter accedamus: quattuor hic breuiter exponentes.

Primo quomodo fuit conueniens christum transfigurari.

Secundo quomodo fuit conueniens hanc transfigurationem in gloria claritatis ostendi

Tertio de congruentia testium

Quarto de testimonio paterne uocis.

Circa prima scias q conueniens fuit christū

transfigurari propter causam in parte superius tractam. s. propter animandos discipulos certitudie premii ad tollerātiā passionum: ut. s. in spem premii oculos metis sue dirigeret: & populos de premii expectatiōe certificarēt. Non. n. passiones & dolores iesu & membrorū suorum sunt delectabiles uel uirtuose: nec apperende nisi inquantum in eis & ex eis deus honoratur & eius uoluntas implet & in nobis eius amor seruetur. Non aut cederent in honorem dei: nisi ex eis eliceret incomparabiles excellentiora bona q illa uidebātur mala: ut. s. pro temporalibus iniuriis & despectibus eliceret & iuste retribuere sublimes & eternos honores p cruciatibus dulciores: pro penuriis superabundantias: eternas: pro humane uite perditōe diuinā & eternam uitam. Propter quod dominus iesus quādo predicabat discipulis passionem: statim tanquā principale intentū submittebat gloriā resurgētis: un & fūdamētū pdicationis aplice a resurrectione incipit: p qd de eis dicit: uirtute magna reddebat apostoli testimonium resurrectionis iesu xpi domini nostri. Vnde nec xps uoluit publice pdicari: donec a mortuis resurrexerit. Hanc certitudinē ponit petrus pro fūdamēto secūda epistola. i. c. Nō. n. ait indoctas fabulas secuti notā fecimus uobis domini nostri iesu xpi uirtutē & presenciam usq ibi. In monte facta. Hec ergo cā quare transfigurari uoluit: unde Beda sup Matth. Pia prouisione factū est ut contemplatiōe semper manentis gaudiū: ad deriuata fortius aduersa tollerēt. Nec fuit ista transfiguratio mutatio figure: sed gloriificatio, & splendor faciei & carnis sue redūdans a gloria anime. Circa secūdu nota: q conueniens fuit iesum gloriam suā manifestare i dote claritatis: quia. n. dotes sint quattuor: sola tamē claritas cognoscitur magis ipsius persone i se: & est magis glorie manifestatiua. Alie uero tres nō percipiunt: nisi aliquo actu: passionem uel motu. Noster aut iesus i se ostendit illarum trium indicia: puta ut habetur in euangelio Agilitatis: cū supra maris undas ambulauit Subtilitatis: quādo clauso exiuit uirginis utero Impassibilitatis: quādo de manibus iudeorū eū precipitare uel lapidare uolentiū illesus euasit: uel melius quādo corpus suū discipulis sub sacramento mō ipassibili comedendū tradidit i audito charitatis excessu. Nec tamē pp illas transfiguratus est: sed pp solā claritatē q p̄tinet ad aspectū p̄sone. Claritas aut quā in transfiguratione xps assumpsit fuit claritas glorie quātū ad essetiā: nō tamē quātū ad modū essēdi. Claritas enī corporis glorioli deriuat ab aie claritate sicut dicit Aug. in ep̄la ad dioscor. Et similiter ut damascenus dicit. Claritas corporis xpi iesu deriuata est a diuinitate ipsius: & a gloria aie eius Quod enī a principio cōceptōis xpi iesu gloria aie nō redundaret in corpus eius: ex quadam dispositione diuina factū ē ut i corpore nō redēptōis passibili explerēt mysteria. Nō tñ pp hoc adēpta ē p̄tis iesu deriuadi gl̄ia aie & corpus cū uellet quo ad oēs

dotes: & hoc ipse fecit quia ad claritatem in transfiguratione. Aliter in quantum ad modum quod est in corpore glorificato. Nam ad corpus glorificatum reduebat claritas anime: sicut quaedam qualitas permanens corpus efficiens & ipsum stabilis in eternum: unum fulgere corporaliter non est miraculosum in corpore glorioso. In transfiguratione uero iesu deuata est claritas a deitate & ab anima eius ad corpus per modum passionis transiit & claritas & beatitudinis sue anime ostendit: & futura gloria corporis prelibans. Vnde ille fulgor tunc in corpore christi apprensus miraculosus fuit. Sicut & hoc ipsum quod super undas maris ambulauit. Propter quod melius dicitur quod miraculose assumpsit actus qui assumpsit ipsas dotes: quia deus non potest quando claritatem stabiliter immanentem corpori glorioso. Et simile est quantum ad animam de uisione qua paulus uidit deum in raptu. Si uerum est quod uidit uisione nuda que pertinet ad beatos. Quod autem sancti dicunt quod claritas hec fuit imaginaria nolunt dicere: quin fuerit uera gloria claritas: sed quod non fuit modo stabili & maniuo nec per hoc corpus christi est factum gloriosum quantum ad omnes dotes: quia corpus christi non est factum impassibile: tamen passibilitatem sue glorie ostendit quantum ad statum & actum sue claritatis qui sicut apparuit cum uoluit: sic discessit & in pristino statu corpus remansit. Per claritatem autem uestium designatur claritas aliorum scilicet membrorum christi in corporibus suis que superabitur a claritate christi sicut candor niuis a candore solis: unde Gregorius xxxii mox dicit quod uestimenta christi facta sunt splendens: quia in superne claritatis culmine sancti omnes eius luce fidei fulgentes adherent. Vestium enim nomine iustos quos sibi adiungit significat. Secundum illud Esai. xlix. His omnibus uelut ornamento uestieris. Nubes autem lucida obumbrans apostolos signat gloriam spiritus sancti: uel uirtutem primam. Vnde Origenes dicit per quam sancti in futura gloria protegentur: quis etiam conuenienter significare possit claritatem totius mundi tunc renouati querent scilicet tunc tabernaculum gloriosum: unde petro disponente tunc tabernacula facere lucida nubes discipulos obumbravit. Si autem querat quomodo apostolorum oculi tanta potuerunt sustinere claritatem: breuis est responsio: quia iesus cum miraculose suam claritatem ostendit: potuit ipsorum oculos confortare ut uoluit. Potest etiam aliter dici: quod licet claritas solis propter influentiam caloris consumendo humidum oculi affligat in cunctis aspectum: claritas tamen gloriosi corporis hoc non facit: sed confortat & demulcet aspectum: quod tamen est temerarie non asserendum: quia illius claritatis adhuc ignoramus naturam. Quod autem lucas dicit quod facta est spes uultus eius altera: non uult dicere quod figuram mutauit: sed quod per claritatem faciem alterauit: unum Hieronimus super hunc locum. Vbi splendor faciei ostendit & candor scribitur uestium: non substantia tollitur: sed gloria commutatur. Certe transformatus est iesus in eam gloriam qua uenturus est postea in regno

suo. Transformatio splendorem addidit: faciem non subtraxit: ubi & remigius. Si facies domini resplenduit sicut sol: & facta sicut sol fulgebunt: nunquid equalis erit claritas domini & seruorum. Nequaquam. Sed quia nihil inuenit lucidius sole. Ideo ad manifestandum exemplum future resurrectionis: facies domini resplendere & iusti fulgere dicuntur sicut sol. Dicitur tamen est supra ad huius distinctionem ostendendam quod facies eius resplenduit sicut sol: uestimenta eius facta sunt alba sicut nix: ubi Marcellinus ait. Qualia fullo non potest facere super terram. Quare secundum gloriam candidi erunt sancti uirtutibus: & omnes uitio estus erit ab eis amotus. Circa tertium nota quod congruentissime adducit testium multitudo ad uidendum gloriam transformati: que quidem testificatio est omni exceptione maior: facit enim de celo: de terra: de paradiso & de inferno: a deo & hominibus uiuis & mortuis.

Testis de celo fuit deus pater: de terra discipuli: de paradiso helias eximius prophetarum in zelo seruienti: de inferno moyses legis dator. Et hanc uoluit sic manifeste testari: ut supra dictum est ut homines non timerent per caminum tribulationis & mortis transire ad tantam gloriam consequendam. Et quia hoc conueniebat in utroque testamento electis: idcirco de antiquo testamento adduxit moysen & heliam. De nouo apostolos tres: ut in ore duorum uel trium stet omne uerbum. In cuius signum ipso ad passionem properante in qua sola est uia ad hanc conueniendi claritatem glorie: dicit Marcellinus quod turbe que sequebantur & que precedebant clamabant osana filio dauid. Non autem hic angeli interfuisse dicunt: sed soli homines: quia non illos sed istos intendebat per desiderium monstrare glorie: ad passionis tolerantiam animare. Quod autem quedam gloria dicitur super illud: Luce. ix. Erant autem moyses & helias uisi in maiestate: & dicebant excessum eius quem completeretur erat in hierusalem &c. Sciendum est non corpora uel animas moysi & helie ibi apparuisse: & in subiecta creatura illa corpora fuisse formata. Et postea dicit potest etiam credi quod angelico ministerio hoc factum esset ut angeli eorum personas assumerent. Hoc inquam quod dicit gloria non est uerum. Quia ab aliis sanctis & authenticis inuenitur contrarium. Et illa gloria dicitur sumpta de libro qui intitatur de mirabilibus sacre scripture qui non est plene authenticus: sed false attribuitur Augustino: licet multa bona contineat: unde si hic liber aliquando quasi Augustini allegetur: hoc per inaduertentiam accidit ex communi usu loquendi. Hieronymus enim expresse asserit contrarium dicens super Mattheum. Considerandum est quod scribis & pharisais de celo signa petentibus dare noluit: hic uero ut apostolorum augeat fidem dat signum de celo Heliam ide descendente quo ascenderat: & Moysen ab inferis resurgente. Et quod Achaz per Esaiam precipitur ut petat signum de inferno: uel de excelsis. Non autem intelligendum est quod anima moysi corpus suum resurrexerit in mortale: quia in hoc secundum apostolum christus est primogenitus ex mortuis. Sed anima eius ap-

paruit per aliquod corpus assumptum in forma gloriosa: uel forte solum talem formabat simile in oculis apostolorum sine noua assumptione corporis uirtute diuina. Helias autem apparuit in proprio corpore: non quidem de celo est proxime ablati: sed de aliquo loco eminenti: ut creditur de terrestri paradiso: in quo fuerat in curru igneo raptus. Non solum autem iesus in forma gloriosa apparuit: sed etiam hi duo sicut remigius exponit. Et textus aperte dicit Luce. ix. cum dicit apparuerunt uisi in maiestate. Hi autem duo singulariter dicuntur in testimonio: sicut Crisostomus dicit super Mattheum. Primo quia turbe dicebat ipsum esse Heliam: aut hieremiam: aut unum ex prophetis. Capita prophetarum secum ducit: ut saltem hic differentia uideatur seruum & domini. Secundo quia moyses legem dedit: helias pro zelo legis & gloria dei emulato fuit illis ergo apparere cum christo excluditur calumnia iudeorum accusantium iesum tanquam transgressorem legis & blasphemum patris sibi gloriam usurpando. Tertio ut ostendat habere potestatem uite & mortis: & iudicium uiuorum & mortuorum: quia moyses mortuum & heliam uiuum testes adduxit. Quarto sicut dictum est uolebat eos animare ad tolerantiam passionum: ideo moyses & helias loquebantur cum eo: sicut dicit Luce. de excessu quem completeretur erat in hierusalem. id est de passione & morte. Et ideo hos duos adduxit in medium: quia constanter se morti exposuerunt pro gloria domini: aperte se presentando & resistendo tyrannis: helias impio achab: moyses pharaoni. Quinto quia uolebat quod discipuli eorum zelarent priuilegia ut fierent mansueti sicut moyses: & zelantes sicut helias. Sexto addit hylarius ut ostenderet se iesum predicatum per leges & prophetas: quia moyses legem dedit: & helias extitit inter prophetas precipuus. In quorum medio iesus apparet gloriosus: propter quod autem que est Originis dicunt. Si quis intelligit spirituales legem conuenientem sermonibus iesu: & etiam prophetas absconditam sapientiam christi: ille uidet Moysen & Heliam in gloria una cum iesu ibidem. Exponit autem Crisostomus illud uerbum petri: Domine bonum est nos hic esse &c: processit ex seruido & tenerimo amore ad iesum: quia audierat eum hierosolimam ire uelle. In qua iudei uolebat eum interficere: & non audebat contradicere iam dure increpatas de hoc: sed ut istud iesu desuaderet per aliquam uiam hoc ex pietate uolebat precludere: & ideo petit ibi tabernacula fieri: ut uel sic inducatur ad morandum. Sed dicit hieronymus. Erras petre: noli tria tabernacula querere: cum unum sit tabernaculum euangelii iesu christi: in quo lex & prophete recipiuntur. Si autem hic queris tria tabernacula: nequaquam sermones cum deo conferas: sed fac tria tabernacula: immo unum patri & filio & spiritui sancto.

Errat etiam sicut dicit remigius: quia uoluit regnum electorum in terra: quod dominus in celo da-

re promiserat. Et quia oblitus est se esse mortalem: sine morte uoluit eternam felicitatem habere. Et etiam quia languente & monente mundo uoluit cum paucis in monte quiescere: & quia tabernaculum de frondibus petiit: ubi deus est eternum tabernaculum electorum. Non tamen uacat a mysterio uerbi profunde uirtutis: nam tria tabernacula secundum diuersitatem temporum fuerunt fienda in morte dei cultus pro salute electorum in gloria dei.

Vnum factum per moysen quod attribuitur patri in cultu sanctorum patrum ueteris testamenti. Aliud expressum iesu apparente quod sibi dei filio attribuitur in cultum noui testamenti quo ad uocationem gentilis ecclesie: quod usque modo durat.

Tertium est Helie: cuius est patrum corda conuertere in filios: & incredulos ad prudentiam iustorum & parere domino plebem perfectam per spiritum concordie utriusque testamenti conuersionis & unionis utriusque populi in altissimo spiritu paupertatis euangelice perfectionis. Et hoc attribuitur spiritui sancto: & tamen est unum tabernaculum in unione charitatis & fidei simul: & tria in distinctione gradus & status perfecti. Et de hoc fuit & est alius sermo magis prolixus. In humilissimo. n. claudine mysterii uarieta lex pendet & prophete: & perfectio intelligentie sacre scripture & experimentum perfectionis fundate ecclesie. Circa quartum attende quod nunc paterne uocis testimonium conuenienter auditur: per receptionem enim christi iesu dei filii reformamur ad sui conformitatem imaginis. Et hoc dupliciter: primo quod per uiam gratie que confertur in presenti que est iesu conformitas sed imperfecta. Secundo per consummatam reformationem glorie: secundum illud. i. Ioannis. iiii. Charissimi filii dei sumus. & nondum apparuit quid eramus: quoniam uidebimus cum sicu ti est: quia gratiam prime reformationis per baptismum consequimur. In transfiguratione autem figurate reformationis glorie claritas premonstratur: ideo tam in baptismo quam in transfiguratione conuenienter fit monstrari naturalem & diuinam christi iesu filiationem testimonio eterni: quia nemo nouit filium nisi pater. Solus enim ipse est conscius illius summe generati omnis: simul cum filio & spiritu sancto: ut per hoc ostendatur quod quicquid est perfectionis & gratie: siue in uia siue in patria: totum est per illam inestimabilem charitatem patris & filii & spiritus sancti: quia electi sumus conformes fieri imagini filii dei iesu christi: & totum per inestimabilem communionem iesu: qua nobis comunicat seipsum: & nos in semetipsum transtulit: faciens nos ueros dei filios adoptionis in sua gratia: sicut ipse iesus deus homo in sua gratia per personalem unionem est uerus dei naturalis filius.

Et quod uenerat actualiter dare gratia in baptismo in quo sue morti configuramur: & gloria per quam perfecte transfiguramur in deum & hominem iesu christum gloriosum promittere uerbo. Ideo conuenienter in transfiguratione addit prima institutio. discipuli audite: quod-

Sicut ipse nobis dicit: nunc in sua cruce & morte uincit & per multas tribulationes transeuntibus indubitanter celestis regni quam nobis promisit gloriam expectare. Et quia dei maiestas omnem creaturam excellit: ad ostendam gloriam future uisionis dei: conueniens fuit apostolos in auditu patris uocis terreni & prosterni: quia sicut dicit Hieronimus super Mat. Humana fragilitas conspectu maioris glorie ferre non potest. Ab hac autem fragilitate saluamur per piissimum Iesum transformatum tactum & consolatoris uerbi influxu: quod Mat. exponit. d. Accessit Iesus & tetigit eos dicens. Surgite nolite timere.

Et quia tam christi formatio per gratiam iustificationis: quam dei formatio per gloriam beatificationem est totius trinitatis beatissime opus indiuiduum simul & unum. Idcirco tam in baptismo Iesu quam in transfiguratione apparuit superinfinite trinitatis testimonium expressissimum. Nam in primo uox patris intonuit: filius incarnatus affuit. Spiritus sanctus corporali specie in ipsum sicut columba descendit. Sed & nunc in transfiguratione que est sacramentum secundae regenerationis apparet.

Pater in uoce

Filius in homine

Spiritus sanctus in lucida nube.

Et diuersa specie ad hoc manifestandum assumpsit. Nam quia in baptismo dat innocentiam chantate & efficaciam operandi. Ideo figuratur per speciem colube animalis innocens: quia sine felle: amoro si quia multum gregalis & socialis & multorum puelorum: ac si uirtuorum operum generatione secundum. Quia uero in resurrectione dabitur electis refugium ab omni estu concupiscentie & absconditio & perfectio ab omni malo infirmitatis nature: & dei formis glorie claritas lucida. Idcirco spiritus sanctus ibi per nubem lucidam designatur.

Iesus per noctem uigilans cap. xv.

Excita nunc omnes potentias cordis & corporis tui anima mea: & prepara cor tuum ad uigilandum diluculo: excutere de puluere omnis distractione occupationis: & solue uincula colla tui concupiscentie deprimentis & litargice & negligencie tue a qua te excitare non potuit eternus pater missis exercitiis patriarcharum & prophetarum tonantibus tonitruis & micantibus fulguribus antiquae legis. Quia uero hora est iam te de sono surgere: neque tibi licet amodo pro tectio dormire: quia sanctus & uigilans de celo descendit. Ecce dicitur tibi quod Iesus saluator spiritus tuus qui propter te redimendam excitanda te spiritus istamandam simul & beatificanda de celo descendit pro te simul adiuvanda & informanda uigilans & pernoctat in motu orationis deuote: factum est autem Luce. vi. In diebus illis exiit in motu orare & erat pernoctans in oratione. O uirga de radice yesse Iesu benedictae quae existit de gloria uirgine: tu es uirga uigilans. Hieronimus. i. Quae uti

nam semper uideam contra mea uitia uigilare ut illa expellat: & ipse benedictus Iesus ubi habitant illa saluator introeat. Non defuerunt bone Iesu in nocte mee horrendae malitiae uigilie quattuor: aut saltem noctis quarta uigiliae meis iniquitatibus consummaris pariter & confusus digneris ad me uenire ambulans & calcans supra meae malitiae fluctuosos: sed simul uigilans & dormiens dum inique agere laboraui: dum facerem mala uigilans: sed dormiens ne facerem bona ut pressus somno peccati filiens clamarem faciens dolerem naufragus delitaret & ociosus impie laborarem. Hec sunt quattuor uigilie ipse noctis mee

Conticinium tumultuosi silentii

Gallicantus delitiosi naufragii

Intepesum dolorosi solatii

Antelucanum ociosi exercitii.

In prima uigilia fuit labor menstrualis spurcitie eneruantis per fluctuantia delitiosum in quo fuit conticinium diuinae laudis. In secunda uigilia fuit labor in opere summalis arrogante metis precipitaneae per extollentiam in ementiu. In quo fuit gallicantus ostentationis proprie iactantiae. In tertia uigilia fuit labor ster coralae opulentiae mentem excecantis per astutiam & mollicitem in defensam in diuitiis. Et in hac fuit itempestum in sensibilitatis unctiois anxie. In quarta uigilia fuit labor in opere fallitans umbratice mentem euacuantis per euanescentiam in luctibus nociuis. Et in hac fuit ante lucanum aduersantissime uanitatis mee. Et in hac ad me miserum dignatus es aduenire dum me uidere fecisti: quia opera mea opera inutilia: & quia tota coruscatio uide meae fuit telas araneae texere. Contra has falsas meas uigilias & litargicos somnos uigilasti bone Iesu pastor meus & pater meus & factus es pro me sicut pascere in tecto. Nam contra has quattuor uigilias mee pessime noctis habuit: & nox tua quattuor uigilias ut me doceres contra predicta quattuor uigilare. Unde & te lego pernoctasse in oratione dei & semper in monte ut me doceres quod uigilia & oratio mea nihil ualeat: nisi sit in te monte & lapide sumpto de monte eminentie uirginalis. In te ergo sum quod sum: extra te non nisi male sum. In te uigilo ut faciam bona: & dormio ut quiescam a mea malitia. In me uigilo ut faciam mala & dormio in te ut sentiam diuina. O quam male uigilauit in prima uigilia noctis mee que tres horas pessimas habuit. In comestationibus ciborum & potuum. In tactibus & spurciis imunditiarum. In iocis & uanitatibus carum. Ex quibus primo procedunt opera tenebrarum spurcitie menstrualis & effeminate eneruationis. O quam malus sonus est ille. Qui non dormiunt nocte: dormiunt: & qui ebrii sunt nocte ebrii sunt: prime Thesal. v. quasi dicat. In hac nocte ipse uanitatis est quies spurcissime uoluptatis. Hi sunt tres mali operarii: & tres mali laboratores ebriosi lubrici & lasciuui.

Primi operantur ad gulositatem

Secundi ad luxuriam & carnalitate

Terti ad cantus & discursus risus.

familiaritatem & impudicam inhonestate. Hec sunt opera carnis contra que dicit apostolus ad gal. v. Spiritu ambulate & desideria carnis non proficietis. Sequitur. Manifesta sunt opera carnis: que sunt ebriositas: comestationes quantum ad primum: fornicatio luxurie quantum ad secundum. Immundicia impudicicie: quantum ad tertium. In hac prima pessime noctis uigilia fuit conticinium diuinae laudis: clamor tumultuosus spurcitie sodomorum. Non enim peccator carnalis potest digne laudare deum: imo nec quid laudis sentire: quia totus immergitur in carne: & iacet in lecto spurcitie & luxurie: Hec est quarta uigilia. Ecce. xxxi. Vigilia & tortura: & cholera uiro infrunito: somnus sanitoris in homine paruo: hoc est tam horrendum conticinium diuinae laudis: quod non solum non potest dei laudes dicere: sed sicut totus leprosus & naso corruptus nihil potest diuinae pulchritudinis sentire. Sed quicquid uidet & aspicit quantumque pulchrum & sanctum statim sua interna malitia inficit: & ad suam spurcitiam concupiscit: & illi pulchritudini quam deus creauit ad suam laudem sua desideria circumponit. Hi sunt fluctus luxurie spumantis maris: quibus nauicula immundicie occupat: & per quos discipulorum cetus a Iesu diuiditur. Illis. n. in his fluctuantibus ipse solus erat in motu puritatis altissime. Ipse enim est Iesus dilectus filius unigenitum qui nullam habet immundiciam suscipere: sed in solo uirginitatis gremio soporari dignatur. Contra hanc uigilat benedictus Iesus: & uigilare nos docet. Attendite inquit. Luce. xxi. Ne grauentur corda uestra in crapula & ebrietate & curis huius uite. Et infra uigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere &c. Exurge ergo anima mea & lauda in principio uigiliae ut in iuuentute fugias lasciuia uentium: & in uirginitate associa in motu uigilante Iesum sponsum tuum: quod si ab eo cecidisti & dedisti maculam in gloria tua: & inclinasti femora tua mulieribus saltem facias quod scribitur Tren. ii. Effunde sicut aqua cor tuum ante conspectum domini: ne exariteris in principio noctis tue iniquitatis ante te quod confiteris: quia libido inueterata sit necessitas. In quo habes bonum exemplum de pauone: qui post primum somnum uigilans dicit exdamando: quia ut dicitur uidens tenebrositatem noctis: & suum non splendere colore: suam pulchritudinem estimat se perdidisse. O anima mea clama pauone trembilis: effunde sicut aqua cor tuum: te totam in lachrymarum fluuium effundendo: quia ille. spauo colorem non perdidit nisi ad tempus. Sed tu misera & immunda uirginitatis puilegio expoliata iam in eternum ipsam recuperare non potes. Hec est prima uigilia noctis bone: in qua opera menstrualis spurcitie prime male uigilie conticinium laudis diuinae debet uigilare in operibus contritionis & penitentie. De qua Apoca. iii. Penitentiam age. Si ergo non uigilaueris ueniam ad te sicut fur: & nescies qua hora

ueniam ad te. Certe hoc est uerum de iudice punitio immundicie: & similiter uerum est de hoste impugnantis luxurie qui stupedo modo negligentes inuadit incaute. Et ideo uolentes fugere periculum sue ruine debent iugiter uigilare: & uigilare in disciplina super custodiam suam stare. Sicut dicitur Luce. xii. Si sciret pater familias qua hora fur &c. Si prudens est quia nescit horam: debet ducere totam uocem suspectam. Secunda uigilia noctis male est superbe altitudinis in qua uigilant uiri quos se reputant excellentes: & uiriliter suam expendant in operibus fruolus arrogantiae que mentem precipitant ad multas arrogantias & insanias propter superbam excellentiam suam qua uolunt omnibus eminere. Et recte hi ascendunt ut fumus qui quanto plus ascendit plus deficit: & per horrenda precipicia se ruunt. Qui enim altam faciunt domum suam querunt ruinam. Hec tres habet horas scilicet triplex genus abominationis.

Dignitatis ecclesiasticae in prelatis.

Ostensionis scientie in magistris.

Donationis mundane in secularibus dominis. Hec uigilia dici potest gallicantus ad modum gallicantus predicti ambiciosi ad suprascripta expandunt alas suas interni desiderii & conatus extrinseci. De hac pessima uigilia dicit Esaias xxviii. Succisunt qui uigilant super iniquitatem. Isti sunt qui non dormiunt nisi malefecerint: immo eorum malitia in conspectu domini debet uigilare: eo quod ipsi uigilant. quia ex ea prouocant sibi lanceam diuinae iustitiae: unde quilibet eorum dicitur lancea perforatus. Concinit cum Hieronimo dicente Terren. i. Vigilauit iugum iniquitatum mearum in manu eius: cito uolente sunt & imposuere collo meo. O quot exempla habemus si attendere uolumus quomodo consilium horum impiorum precipitat eos quod malos fines & ruinosos uidemus illorum latronum qui non intrant per hostium in ouile dominicum: & uidemus eos mala morte mori in tempore propter euidentissima signa sepe mori indubitanter creduntur in eternitate. Hi tres mali operarii iuxta tres horas huius superbe uigilie.

Ambiciosi.

Indisciplinati.

Contentiosi.

Ambiciosi sunt prelati qui omnino nolunt sustinere alios de scientie ueritate laudari: sed uolunt quod si idee inenarrabiles reputant. Contentiosi sunt seculares domini qui semper contendunt: & guerras mouent. Alias etiam cum omnibus comuniunt quia in quolibet istorum est sentina malorum.

Hec sunt opera diabolica. de quibus prime lo. iii. Qui facit peccatum ex diabolo est: quoniam ab initio peccauit diabolus. supple peccato superbie. Ipse enim rex est super omnes filios superbie. In hoc loco est piculosissimum dormire. Est. n. in medio fluctuum insidiationis humane: & etiam iubilantis super se diuinae sententiae quam non potest fa-

gere. Contra quos dicitur Prouer. xxii. Eris sicut dormiens in medio mari: & quasi sopitus gubernator amisso clauo. Quantum autem periculum sit dormire in confidentia alti status ostendit exemplo Iosue. secundo Re. q̄to: q̄ dormiens fuit occisus. Surgite ergo miseri ambrosii: egredimini de loco isto: quia delebit dominus ciuitatem hanc dicit Loth ad suos generos. Gene. xiiii. Contra hanc humilis ih̄s uigilat q̄n̄ humiles prelatos uoluit ad regendas aīas mittere. Sicut dicit Luce vi. q̄ postq̄ uigilauerat & orauerat tota nocte cum dies factus esset uocauit discipulos suos & elegit ex ipsis. xii. ap̄tos. Qui ergo sentit sup̄bisse in honoribus huius uite. uideat cōtra se uigilātē iesum: & ipse incipiat uigilare uacis opibus satisfactionis & iusticie: tantū se hūilians descēdēdo post xp̄m: q̄tum ascendit imitando diabolum diuini iudicii dei concussus timore. Dicitur enim Math. xiii. q̄ Ianitori precepit ut uigilet. Ianitor iste est timor humilians qui semper debet uigilare ne deficiat i operibus penitentie. Inter omnia enim que de pauperant animā est superbia: que more tyranni omnia deuatat fructa uirtutum: & ideo conuersi superbi debent se nudos & inopes omnibus bonis attendere: & facere sicut pauperes qui nocte uigilant: ut opera faciant: & uictum acquirant. Debet enim esse sicut fabri ferrarii: maleo timoris dei percussus in eadem sue obstinate malicie. De qua dicitur Eccl. xxxviii. Faber ferrarius sedens cōtra icudē & cōsiderans opus ferri: uapor ignis unit carnes eius: & in calore fornacis concertatur: uox mallei innouat aures eius: & contra similitudinem uasis oculus eius sequitur: cor suum dabit in consumptione operum: & uigilia sua ornabit imperfectionem. Exemplum huius habemus in passere solitario: quod est uolatile paruum tenem me diligens pullos suos qui in foramine petre nidificat propter accipitris metum: & uigilare nō cessat. Et quoniam talis humiliatio contra superbie fastū est de supernis donis nunquam illud poterit obtinere: nisi discat in oratione uigilare: propter quod de tali dicitur Eccl. xxxviii. Cor suum dabit ad uerandos sulcos: & uigilie eius in sagina uacarum: quia uere humilis semper uersat sulcos suos: defectuum: & continue uigilat ad considerandum & psequendum profectus aliorum. Tertia uigilia ē in opere sollicitudinis astare & stercoralis opulencie: in qua est intempertum dolorosi solacii: ualde. n. dolorosum est solacium delectari in punitionibus spinarum. Talis est delectatio auarorū. In hac uigilat proprie senes: quia i eis auantia iuuenescit. hoc dicitur intempertum impie tempestatis. Tepestat enim tempestatibus extollendorum & hendorum edificiorum: & congregandorum thesaurorū. Nā his habundare opulenter: repugnat tranquillitati: quam tamen ratio illuminata grandinantem repugnat tempestatem. Vnde & Paulus hec omnia detrimentum fecit: & ut stercora arbitratu est: p-

pter hoc dixi q̄ hec uigilia est intempertū solacii dolorosi: hec uigilia habet tres horas in quibus laborant tres mali operarii.

Violentia: in qua rapaces uel raptores.

Continua inobedientia: in qua uiurari.

Dolosa fraudulencia: in qua mercatores & aduocati.

De his malis operariis dicitur Iaco. ii. Nōne diuites per potentiam opprimunt uos: quo ad raptores. Et ipsi trahunt uos ad iudicia: quo ad uisarios. Et ipsi blasphemant nomen bonum quod in uocatum est super uos: quo ad fraudulentos mercatores & aduocatos: qui suis uerbis negociantur de simplicibus & labiis dolosis in corde: & corde locuti sunt qui linguam suam docuerūt loqui mendacium. Hi uigilant in stercoribus temporalium congregandis. De quibus Iob. xxiii. Quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum: uigilantesq̄ ad predam preparant panem libidinis. Et potest eorum uita somnium non solum uigilia appellari. Hi enim dormiunt in umbra iuniperi pungentis: quibus dicendum est illud Michee. n. Surgite & ire quia non habetis hic requiem. Hi sunt si miles molendinarius qui in rumoribus aquarum suarum dormiunt: sicut & hi in strepitu sollicitudinum temporalium: unde figurantur in Iona qui graui sopore dormiebat in naui. Ione. i. Contra ista uigilant paupertatis amatores. Vnde postquā iesus eiecerat symoniacos & mercatores fraudulentos de templo dei: dicitur q̄ noctibus exiens morabatur in monte oliuati: per quod docet nos uigilare contra dictam malitiam in operibus compassionis & misericordie. Vnde dicitur Apoca. iii. Esto uigilans & confirma cetera que montura erant scilicet per peccati tempestatem: siue etiam per temporalium defectum penuria afflicti. quia tā per spirituales quam per temporales elemosynas est indigentibus succurrendum. Istud est proprie officium pauperū spiritu: qui a se abiicientes temporalia ipsa dispergunt indigentibus: solliciti & uigiles pro animabus proximorum: ne per tentationis consensum rapiantur a lupo. Et hi sunt qui debent esse speculatores aliorum: qui nihil habent perdere pro seipsis. Tales debent esse prelati q̄ greges eleganter informant: sicut grues que alter natim uigilant pro se ipsis habentes sollicitudinē: ne a uenatoribus capiantur. Et una precedit ad similitudinem prelatorum. Talibus utiq̄ obediendum est. Sicut dicitur ad Hebr. xiii. Obedite p̄politibus uestris. Ipsi enim peruigilant tanquam red ditionem rationem pro animabus uestris: ut cum gaudio hoc faciunt non gementes. Hoc enim nō expedit uobis uti: nam tales haberemus uigiles ecclēsiastice ciuitatis. Sed multos habemus hypocritas qui pretendunt se habere animarum zelum: & attendunt ad questum ad hec laborantes ut comedant oues non pascant. De quibus Prouer. xvi. Anima laborantis laborat sibi: quia compulit eum os suum: ad est auancie desiderium quo uult

subditorum substantiam deuorare. Contra hos uigilat xp̄s pauper in monte: ubi non lectū nec cibum: non lectum nec marmoreum: nec deauratum templum habuisse legit: Sed nudus ab omnibus temporalibus: omnibus pietatis oleum intundere charismata dispensasse. Taliter uigilare confortat suos imitatores in paupertatis spiritu ne tentatione temporalium superentur. Math. xxvi. Vigilate & orate ut non intretis in tentationem. Qui. n. uolunt diuites fieri incidunt in tentationē & laqueum diaboli: & desideria multa inutilia & nociua q̄ mergunt hōies in intentū & pditionem. i. Thy. vi.

Quarta uigilia est falsitatis umbrance in uanitate opere mentē uacuantis per euanescentiā in fructibus nocuis & hec est ante Lucanū ociosi exercitii: in qua laborant omēs predicti qui quando uolunt exiire tenebras operis sui: & malum assequuntur fructum: recte dicere possunt saluati per totam noctem laborantes nihil cepimus: sup̄le utile & fructuosum: sed peccatū acquisiuiumus & infernum. Vnde quilibet eorū potest lamentari cū Iob vii. Sic et ego habui menses uacuos: & noctes laboriosas enumerari mihi. Hec uigilia hēt tres horas multipliciter differentes.

Prima est recognoscentium propriam uanitatem.

Secunda est permanentium in sua obstinatione.

Tertia est uane confidentium de dei miseratione

qui semper se emendare proponūt & nūq̄ incipiūt.

Primi operantur ad remigationem emende.

Secundi operantur cruciatu suos i tormentis gehēne.

Tertij peridantur propter defectum ignauie.

Ad primos uenit ih̄s ambulans supra mare & uideus eos ambulantes in hac quarta uigilia noctis. Et qui prius piscari fuerant in sinistra capientes serpetes: iubentur mittere rete in dextra: ut capiat spiritualium consolationū pisces. Secundi desperati a misericordia dei in inferno lamentant. d. illd' Sap. v. Quid nobis profuit superbia: aut diuitiā: iactantia quid contulit uobis? Transierūt oīa illa tāquam umbra: & tanq̄ nunciū precutens &c. usq̄ ibi qui est longus textus. In malignitate enim nra consumpti sumus. Vbi nota quomodo sapiens elegans: ostēdit eos desistere tam sui q̄ omnium temporalium quo ad delectamēta huius uite falsitate breuitatē: siue uilitatē: & perniciositatem. Contra hos omnes uigilat deus homo xp̄s ih̄s oras morti uicinus: & ortatur nos uigilare. d. Vigilate & orate ut non intretis in tentationē. Et Ioh. vi. ortatur eos operari contra laborum infructuositatem opus deuotionis & sapiencie. d. Operamini non cibum qui perit: sed qui permanet in uitam eternā: quam suus hominis dabit uobis. Hūc etiam pater signauit deus: & post hoc est opus dei ut credatis in eum que misit ille. Hoc autem est opus summe sapientie & deuotionis perfecte totam mentē suam in dilectum iesum transportare. Et hic est uerus iustus qui tradidit cor suū ad uigilandū dulciter ad dominum qui fecit illum: & in conspectu al-

tissimi deprecabitur. Eccl. xxxviii. Ad ipsum supple dominum iesum xp̄m qui supplet omnis talis anime defectum: & submergit omnem ipsius anime aduersarium: quia iesus colūna ignis & nubis que in uigilia matutina respicit castra egyptiorum electis aduersantium: & subuertit rotam curruū & ferebat in pfundū. Exo. xiiii. Tūc aīa pacifica uigilat: deuotio & dormit omni extrinsece distractōni in lecto pacifici Salamonis pacifico tranquilo & geto: quem. lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel. Quia tota malitia celestis exercitus est tali aīe intēta: Propter q̄d assecurat sponsa: iubilat in amplexibus sp̄s: & cāt illd' Cant. v. Ego dormio & cor meum uigilat: uigilat cor dormientis q̄n̄ uiget affectus mētis in gratia deuotōis ih̄s & contēplatiōis transformatue in amplexus benedicti ih̄s: tā peregrinātis in mūdo: q̄ pendētis in patibulo: q̄ regnātis in celo. Et quia oīs alia conditio tali aīe tenebre scit: & ab omni distinctōe quiescit. Ideo non solum dicitur dormire: sed etiā in nocte dilectum desiderare. Vnde Eiaias. xxvi. Anima mea desiderauit te in nocte: sed & in sp̄u meo & in p̄cordis meis de mane uigilabo ad te: de mane dicit & nocte: q̄ & sensus sopiunt ab exterioribus: & recolligunt ad interiora. Et a benedictio ih̄s uidet aīa sibi omnī claritatis noue iucem. Iuxta eius pmisionem Prouer. viii. Qui mane uigilauerint ad me: inuenient me. O q̄ dulcis est iubilus talis. Nā assimilatur Phylomene. Et de huiusmodi conditionis auibuf dī q̄ cū cantat per totam noctem diligētius uigilant & cantat cū diē appropinq̄re ppendūt. Sic & sancti contēplati ad amorē flagrantes dilecti: licet in tota nocte uite p̄ntis uigilet cū uigilate ih̄s: tamē cum senserit appropinq̄re paradisi aurorā tūc singl'r iubilāt & armonizat uoces suas de oibus actibus exterioris uite dilecti ih̄s & de oibus uenis cordis sui in mirabili & inextimabili chantate facientes cytharā suauissime melodie cōtra tristitiā mortis corpore. Iuxta Psal. xlii. Cōfitebor tibi in cythara &c. Hic tā uariis iubilationis mōus qui format in gutture phylomene aliquod exemplū est illius suauissime iubilationis extatice. Nā mirabile est: unde est tāta uox in tā puo corpusculo: tā fixus: tā moderatus sonus sine murmure: dissonante gūis: acutus: circūflexus: cōcissus: creber: plenus: extētus: ut oē genus iubilū & cātus armoniaci uideat preferre: & oēm pignitiā sonolentiā & negligentia ignorare: q̄ oīa ad uarias iubilatiōis & deuotionis diuas referunt. Dicamus & nos cū sanctis auibns extatice uigilantibus uigilati pro nobis iesu. Deus deus meus ad te &c. Ad has sacras & pticulares uigilias sanctus abbas Isaac in uia contēplatiōis exp̄us in h. de contēplatiōe hortat quēlibet qui uelit p̄ficē i uia dei miris mōis & m̄tis. d. Noli putare hō q̄ iter opatōis monachorū sit alia maior uigiliis nocturnis. In ueritate fr̄s si n̄ fiat religioso disp̄sio & uerbatō in carnalibus rebus: & sollicitudo rēpora liū: & cauerit sibi a mūdo: & custodierit seipm cum

uigiliis: mens eius quasi cum aliis in breui tempore uolat & exaltatur in dilectione dei: & cito puenit ad gloriam eius. Et infra monachum pleuerantem in uigiliis cum mentis discretionem: ne respicias illum sicut ferentem carnem: hic utique angelici cordis est non humani. Et infra. Qui autem hec neglexerit presumo dicere quod ignorat ad quid laborat: & dicit mira de utilitate uigiliarum. Dicit tamen quod parum potest uigilare in nocte in oratione: & in die dispere: propter duo. Primo quia in die perdit lucrum noctis. Secundo quia in nocte plenus est fantasmatibus diurnarum distractionum. Et ideo oratio eius est inquieta & impura: ac per hoc parum deuota: & in deum transformatiua. Sed qui se continet a noua distractione in die cito cum nocturna uigilia ad perfectionem ascendet. Unde & de hoc infra dicit. Na si nocturne meditationi concordem faceres operatione diurna calons cordis: nec in medio diuina adhiberes in breui tempore amplexaueris pectus iesu. Et infra concludit: unde rogo te qui affectas adipisci mentem studiosam apud deum & agnitionem noue uite toto tempore uite tue noli negligere contemplationem uigiliarum: quia per ipsam aperientur oculi tui ad intuentum totam gloriam conuersationis noue: & uirtutem uie iustitie. Dicit etiam ibidem quod si homo uel corpore fatigatus: uel infirmitate debilitatus non potest genuflectere: uel alia corporis exercitia facere in orando: sicut est stare brachiis extensis ante crucem: se prosternere: & tanquam monens se dolore ante crucifixum clamare: & similia. Dicit hic. Rogo te in charitate: ut si derelictus fueris in huiusmodi ne possis eadem operari: saltem sedendo uigilia ne dormias in corde tuo: sed omni negotio educ noctem sedens & bona cogitans in intellectu tuo. Et infra confortat omnem hominem negligentiam excutere: quia se probat homo quod dormitatio & ignauia & grauedo corporis & orationis tedium: & insipiditas mentis: que omnia opprimunt hominem ne uigilare possit uel uelit. Unde presciendus est somnus oibus modis uolenti ad perfectionem ascendere: & in ipsa peruenire nisi quantum requirit stricta necessitas. Et in his miramur benedicti iesu potentiam experientur aia que suam corporis fragilitatem suo sustentabit confortatio. Expietur maxime si uigilia pro nimia christum pro se uigilante attendat: ipsumque associet in oratione pro nocentem in monte.

Iesus die occupatus. Cap. xvi.

Agister perfectionis iesu & omnis alte uirtutis forma predicti sancti patris Isaac doctrinam suo premonstrauit exemplo: dum non solum pernotabat in uigiliis nocturnis pro nostra salute: uerum etiam in die uacabatur pro opere consimili ab omni ociositate cauens & iugiter in nostre salutis operibus se exercens. Propter quod Mar. vi. Quod erant qui ueniebant & qui redibant multi: ita ut nec quidem tempus manducandi haberent. Multum ergo damnauit ocium benedictus iesus dum nec die nec nocte uoluit interrumpere opus

paterni honoris: & exercitium perfecte uirtutis: ex quibus secutum est beneficium nostre salutis.

Inter omnia autem opera spirituale exercitium mentis semper fuit in eo: nec unquam in eo interruptum tantumquam intrinsecum: non solum in quantum comprehenditur in fruitione glorie: sed etiam in quantum uiator contemplatione sublimissima uiatori conueniente quantum ad illum modum quo erat uiator. Et hoc credimus de beata uirgine matre sua: ad minus post secundam sanctificationem suam: sicut dictum est supra. Et ideo labor ille quo mens exercetur contemplatione diuina de genere operis est labor perfectus & sic exercitium corporis que adhuc immediate iunguntur: sicut cantus psalmorum: & diuini officii exercitium genuflexionis & clamor: uocalium & cordialium suspiriorum: & gemituum & steruuum. Et hec post primum modum tenet secundum locum: que pro opere alio non sunt permittenda nisi assistat facultas perseverandi in eis nisi in quantum requirit stricta necessitas corporis uel zelus procurande salutis.

Tertium locum tenet exercitium studii illarum scripturarum sanctarum: que mentem instruit & attrahunt ad sensum tenendum in deum: uel utilitatem in ducunt suum manifestando defectum: uel de statu uirtutum & articularum fidei & efficaciam sacramentorum: & occulta lucta tetationum & aliis necessariis ad intellectum supradictorum: tam pro se quam pro aliorum salute. Contrarium huius occupationis faciunt studium in dictis paganis & subtilitatibus curiosis que inflant non edificat. Quartum locum tenet exercitium operis manualis uel mechanici in quo est utile occupari tam pro edificatione proximi ne uideamur solum uelle aliorum manducare labores: quam etiam pro utilitate uitandi ocium ne pereamus iaculis inimici. Et hoc non est curiosus & uanitatis mundi & incompetentibus paupertati & pauperi usus status euangelici: sicut sunt curiosa edificia alta: ampla: monstruosa: que magis regalibus fastigiis quam pauperibus mendicis apta uidentur.

His ergo exclusis malis operationibus que in se perfluitate aggregationis uel edificationum temporalium pauperum iesu sunt incompetentes: multum laudo ope mechanico operari duplici cautela cum predicta & tribus melioribus exercitiis: non propter hec impeditur. Quandoque autem uidemur consistere uiros euangelicos ad opus manuale in opere isto: sic uolumus inesse ut dictum est in hoc loco: & tali operi priora exercitia anteponi. Nam studium illud paganicum uanum & garrulum magis ad nocturnum quam ad perfectum euangelice uite sentimus non solum in quantum per hec tentamenta carnalium excluduntur: quam multo melius & salubrius modis aliis deuiantur. Nam per alios modos raro deuiantur luxuria quam fortius per hoc superbia dicitur: quod non est superare: sed perdere. Nequaquam enim benedictus iesus talibus studiis docuit tentamenta uincere: uel uirtutes acquirere. Sed dicit quod oportet orare: & nunquam deficere: qui maxime tale uanitatis studium aduersat.

Attende autem quod licet in die artificiali ad litteram multum compassiue fuerit occupatus iesus multas sustinendo molestias tam infirmorum uacando cure: quam in doctore instruendo ignorantiam: quam etiam in priorum impugnationem refellendo fallaciam: quam etiam in itinerando & discurrendo pro nobis affligendo suam teneram & delicatam naturam: tamen istum diem latius extendamus. Et cum ipse benedictus iesus sit sol iustitie: & dies sit solis latitudo super terram: dicemus diem rotum decursum lusinge uite benedicti iesu quo luxit in mundo in medio nationis prave & peruerse solum & uerum luminare: quia sua luciformi uita effulgauit tenebras orbis terre. Et hoc modo uita eius fuit una longa dies: de qua possumus assumere quod dicitur Eccl. xlii. Vna dies facta est quasi duo: quia luciformis eius uita uim duplicis illuminationis perfecte obtinuit: dum & ipse in se perfectus uirtutibus splenduit: & omnium elementorum suorum uitam in sue uite mento splendidum fecit. Vere sacratissima dies in benedictio iesu fuit

Longa mento

Longa labore assumpto

Longa dulcore interno

Longa exemplo undique luminoso

Vere hec sanctissima dies in benedictio iesu de primo non fuit ante & post tam longa dies obediente domino uoci hominis: & pugnante pro israel. Sicut dicitur Iosue. x. id est diuina misericordia obediente uoci & clamori assumpti nature benedicti iesu & pugnante contra hostem malignitatis nostre pro electorum salute. De hoc Ioh. xi. Qui ambulat in die non offendit. In die exemplorum christi: hec dies luminosa opponitur tenebris noctis prefate in alio capitulo: que & ipsa ad similitudinem quattuor uigiliarum noctis predictae quattuor modis considerandi solem in artificiali die. scilicet quantum ad ortum: ascensum: reflexum siue descensum: & occasum. Sicut Ecclesiastes. i. dicitur. Ortus sol & occidit: & ad locum suum reuertitur &c. Hec igitur dies quam fecit domus: qui dicit. Ego sum lux mundi. Et quelibet pars huius sancte diei habet tres horas que possunt opponi tenebris noctis horrede. Et sicut sunt. xii. illuminationes exemplares solis iustitie ex sue uite decursu que rutillant & resplendent in emisperio mentium electorum. Quantum ad benedicti iesu ortum incarnationis & natiuitatis ascensum eminentie conuersationis usque ad baptismum reflexum siue descensum

sue deitatis ad manifestandum seipsum mundo indigno per sue predicatiois triennium: occasum per uictoriose passionis & mortis exterminium & supplicium quo ad passibilis uite decursum. In ortu habuit iesus tres horas radiose exemplantis: scilicet mundissimam & integerrime puritatis in conceptu in utero sacratissime matris. Et in egressu natiuitatis paupertatis penuriose in inuolutione in panniculis & in reclinatione in presepio austeritatis rigidissima

circumcisionis uulnere afflictio: in quo nobis presentissimus iesus & sibi rigidus uoluit apparere in partibus illis multum sensituis uulnus accipiens circumlare: ut doceat nos omne delectamentum concupiscentie & superbie circumcidere: quia hoc sustinuit obediens: in quo uerus sol iesus mundo oriens effugauit omnium tenebrositatum radices. In ascensu huius sol iustitie tres horas radiosus exempli. Na in toto illo decursu legitur fuisse profundissime subiectionis & humilitatis tam legit in templo quam sanctissime matri & Ioseph in sue conuersationis medio. Secundum exemplum quo peregrinationis & peregrinationis dum fugit in egyptum stetit & rediit: & ut peregrinus ad gallileam transfugit nec in terra tribus iuda: unde ortus fuit conuersationem habuit in exemplum quo peregrini & aduene debent eligi in terribilibus babilonis huius mundi. Tertia hora radiose fuit silentium quietis iesu. Nihil enim de eo legitur a. xiii. anno usque ad. xxx. nisi conuersatio cum Ioseph: & silentium de omni facto suo in quo uitam nostram quo ad duplicem uitam actiuam & contemplatiuam: ut dictum est supra instruxit cum de hoc ageretur in signum huius ternarii ex triplici amoris denario in his tribus predictis sue uite benedictus iesus deduxit decursum. Tertio benedictus iesus in reflexu siue condescensu summe pietatis quam suum aduentum ad nos uoluit manifestare mundo: tres horas habuit radiosus in triennio predicatiois sue. Prima fuit radius uirtuose potentie in ostentis miraculis.

Secunda fuit radius splendentis sapientie in effulsi doctrinis.

Tertia fuit radius demulcentis misericordie assumptis consortiis despectorum & pauperum & nuptiis familiaribus peccatoribus ostentis. Huius hodie radiose testimonia sunt ignobilitates & despectio nes secundum mundum in suis apostolis resplendentes. Sed & detractiones mordacium iudeorum qui in multis locis de pietate ostensa peccatoribus pietati iesu impie detraxerunt. In his tribus horis resplendent magnificentie dei: essentia: potentia: sapientia: bonitas: per quas iesus manifestans se mundo potuit cognosci per omnia benedictus iesus esse deus. Quarto benedictus iesus sol in suo occasu tres horas ostendit radiose uirtutis

Ardentissime charitatis in se uoluntarie exponendo Passibilissime dolorositate in acerrime patiando Victoriosissime strenuitatis mortis dominium absorbendo.

Vel aliter possumus dicere quod he tres hore sunt patientia in iniuriis: constantia in tormentis: uictoria de hoste mortis: in quibus suos martyres exalauit: confortauit: & uictores effecit. He sunt. xii. hore: de quibus potest assumi uerbum iesu Ioh. xi. None xii. hore sunt diei: qui hanc die sequitur non ambulat in tenebris: & qui in ea ambulat non offendit. Hec sunt opera patris: de quibus Ioh. viii. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est

uenit nox. i. deformitas a xpi uita qn nemo poterit operari. Imperfectio autem huius diei soli trinitati beatiss. me: & ipsi hoi ihu est pfecte nota: hec est dies de qua dicitur in Zacha. xiiii. Est dies una que nota est dno. Non dies: neq; nox supple decursus naturalis tps: sed decursus eterni & incarnati solis: & in uespe erit lux: q; tuc nox magis illuata fuit: qn magis radius sue infirmitatis ad uespale do p nobis nostras infirmitates assumpsit: & mē bns infirmitibus condescēdit. Et q; de isto decursu ē totus liber: iō de oibus lra r pseq omittō. Sed huius diei claritatē ad clarificāda aiā p ihu radiū cōuertamur. Nā in aiā facit p̄dictos quattuor cursus spūalis sol iesus. Nam

In ortu ipam rōficat per gratificationem
In ascensu ipam clarificat p utriusq; uite pfectōne
In reflexu ipam simpliciter per sui exinanitionem
In occasu ipam deificat p totā trāsfigurationē.

Primo ergo in ortu &c. Pius ihs aiā refrigerās ab estu peccōg. Ad Hebreos p̄mo. dī q; ihs ē splē dor glīe & figura substātie eius purgationē peccatorū faciēs. Et hēt tres horas iesus bndictus secundum tres purgationes pfectas omnium malog; in plena obseruantia xpi cōlūiog; . Et hāc diē nō pōt cogitare uel assumere mēs carnalis. Hoc enim est tm pfectog; qui oia mala & occasiones malog; uolūt uitare ad plenū. Huius congruit qd dicit Mal. iiii. Ecce uenit Et quis poterit cogitare diē aduentus eius: & quis stabit ad uidendū eū? Ipse enim quasi ignis confūs: & q̄si herba fullonū. Nullum pilum omittit sub tegimīs: sicut pfectio ortus ihu i aiā nihil dimittit pillulationis male radice. Secundo suo ascensu mentē clarificat: dū in actiua suo exēplo eam dirigit: & in contēplatiua sibi radiōse interius splendet: & etiā utriusq; uite alternata occupatōne & prudēt alterutiusq; intermissione eā instruedo perficit. Et in ista pfectōis summa ut sciat aiā p radiū sciētis ihu in ea secundū congruentiā tps & operis: nūc contēplatiue: nūc actiue: nūc in utroq; salubriter occupat. Et de hoc in pluribus locis sentiēs ihs sue contēplatiōis & actiōis pncipiū i fluxiū: mediū reductiū: terminū q̄tatiū: dicit cū ps ihu xpi Tecum pncipium in die uirtutis &c.

Tertio suo reflexu benedictus ihs mentē simpliciter: dū p exinanitionē sui sub maiestate dei eā icinerat. Et ipse se ad sensum ualde pprie: q; quanto mēs plus eleuatur in contēplatione dei: tātō fortius & intimius reflectit in cognitiōe sui. Et hic sunt tres hore: q; sentit se ex originali corruptiōe imperfectam: & ex ppa malicia ad oēm malū p̄mittissimā: & qd peius est oīs diuini influxus & dōi p omnia destructiua. Et hec est ualde uitalis cōdicio que facit aiā fecundari oī bono dū sentit se in se: & a malo originis exire: & ad malū tēdere proprie actionis. Huius diei cōuenit illud Zacha. xiiii. In die illa exibit aque uiue de hierl m: mediū eaz ad mare orientale: & mediū ad mar nouissimū: & erit dñs rex super omnē terrā: & erit dñs unus: & nom

eius unū. Aque uiue sunt p̄dicta cognitio aiā uiuificās: q; de hierl m medio xpo ihu exeunt i aiā infinita amaritudinē originalis infectōis & cōcupiscentiā insatiabilē amarissime nre actiōis: i cuius plena cognitiōe sit dñs rex super terrā talis aiē: dum totalr se sibi subiicit: & a seipā desinat: & tūc fit dñs unus: & nomē eius unū: qn q̄cqd bōi aiā in se sentit: totū deo attribuit: & nō p̄m deo & p̄m sibi.

Ad talis solis reflexū iste seq̄r occasus: in quo q̄rto mentē desinat sol ihs per totalē trāsformatōnem: ut iā i seipā desinat nihil i se de se sentiat tal aiā: sed dicat. Mihi uiuet xps ē. Et h sunt tres hore Amor trāsformās ut in deum transeat
Dulcor fatians: ut nihil utilius querat.
Vigor fortificans: ut inde non discedat.

Vere hic cōmendat deus charitatē suā in nobis dū sic pius ihs nos facit seipm. De hac die dī loel ultio. In die illa stillabūt mōtes dulcedinē: & colles fluēt lacte: & per oēs riuos iuda ibūt aque. Montes sunt eminentes pfectōes diuinitatis & hūanitatē sua que tūc stillāt i aiā: dū illā in se trāsformant: sed multo melius in eis recognoscat: q; sunt ihu: q̄ si sue p̄pe essent: q; in se non est: sed i ihu: & hec spectat ad p̄mā horā amons. Statim sequit se cūda dulcoris: in qua etiā colles fluūt lac & mel: p colles accipiunt hūiles condescēdentes quos gustat aiā pietatis ihu electis facere: i q̄ miris mōis dulcorat: & extatice soporat. Tūc aut p oēs uicos iuda aq̄ uadūt. qn i tertia hora sic uigorat: q; sic i istis p̄uenat: q; q̄cqd ē in ea turpis opatio cōis cordis & oris trāseat & maneat fixe in p̄dictis pfectōibus dei hōis ihu xpi. Hec est salubris occupatio in qua semetipm ad horas diei eructat uerbū ihs lux aiē illuante eructat: & māifestat: & incorporat semetipm. Ad hōz aut intelligentiā multum faciūt que in aliis capitulis dicta sunt: ubi contēplationis rami amplius dilatantur.

Iesus panes multiplicans. Cap. xvii.

Criptum est. Qui non laborat non manducet. Et ideo xps cuius oēs uie sunt misericordie & uentis nō nisi laborantibus

in uia iustitie. i. imitatiois sui sue spālis refectionis alimoniam dignatur. misericorditer ministrare. Et quia saporosioribus que possit habere anima in imitatione ihu occupata est ipsemet panis uite qui de celo descendit: & qui solū confortat cor hominis. Ideo primo de ipso sumamus. & ipsum sua uiter comedamns multiplicatum & fractum quinque panibus ordeacis & duobus piscibus. Et in se p̄tē triticeis & paucis pisciculis figuratū. Sed nō p̄terit comedi: immo recognoscat talis panis: nisi ubi & de p̄dictis panibus faciasse turbas legitur. i. in loco deserto: nō cuiuscūq; patrie sed galilee. Nam Mar. vi. & viii. ubi de utroq; miraculo legitur. Et iā in galilea dicitur lassatis turbis ministrasse. Hūc cibū qui nō in trāsportatōe pfecta mentis in deū: & derelictis oibus sollicitudinibus distractatiuis: & i sola imitatioe ihu nobis occupatus: nō ē uei & spūa-

ter gustare iesum ordeaceū & triticeum panem. i. secundū utranq; eius perfectionem intrinsecam & extrinsecam: sensualem & intellectuam. Nam turba infirma circa occupationē extrinsecam domini occupatur. Et ideo in quinque milibus describitur quasi numero sensuali: quia i sensibili ihu uita cōtemplanda imitanda & degustanda perficitur: quā ut sequi delectabiliter possit: duplex spes quasi duo pisces conditū ordeaceum panem istum: spes. i. q; per ipsum redimemur ab omni malo: & spes q; in bonis celestibus collocamur. Et hec anima comedēs ordeaceū sensibilem operum ihu fit iumentum. Super quo ipse iesus sedere dignatur fidenter cū ps. lxxii. dicens ad benedictū iesum. Ut iumentum factus sum apud te: & ego semper tecū. Tenuisti manum dexteram meam & in uoluntate tua deduxisti me: & cū gloria suscepisti me: quasi dicit Nihil quero terrenum. Et ideo tali turbe p̄cipit super fenem sedere & discubere. i. p̄p̄iū corpus calcare: & plene possidere. Et in hoc fit unū pasca: in quo transeunt sensus nostri in deum. Vn de loh. vi. dicitur q; erat proximū pasca dies festus iudeorum. Et hec est summi gradus perfectio. Idcirco dicitur Math. vi. q; discubuerunt per cētenos & quinquagintas. Et quia multa est refectionis in cogitatione & gustatione sensitiue uite ihu. Ideo dicitur q; manducauerunt omnes & saturati sunt. Ne autē crederes q; totum comederint quod perfectionis est in operibus illis. Scias q; benedictione ihu frangentis & multiplicantis intellectum: i. cis supersunt. xii. cophini fragmētorum: scilicet ad numerum .xii. apostolorum: ut scias q; apostolice perfectionis est & non simplicis turbe plene intelligere ea que benedictus ihs pro nobis fecit in passibili carne. Sed adhuc plus ascendit cibi. vii. panum cōsideratio: scilicet eternatum uirtutum & perfectionum mentalium anime ihu. Et ideo ille est panis triticeus & septenarius perfectionis donog; spiritus sancti: in qua consideratione iam non remanet homo in uita iumentum: sed eligitur ad sublimitatē status angelici: ut de ipso possit dici. Panem angelorum manducauit homo &c. Hoc autem non fit nisi per receptam abundantiam spiritus sancti introducentis mentem in seruire cordialis amoris ad intima ihu exsiccatōis omnibus que sunt carnis. Vnde & p̄dictum miraculum dicitur factū post pentecosten tempore magni estus & siccatis hūoribus germinantibus: propter quod de hoc pane nō comederunt nisi uirtuosi uini & solide quadrature. Ideo dicitur q; erant quattuor milia: nulla mentioe facta de puens & mulieribus. Quod cōtra dicitur Math. xiiii. q; de quinque panibus comederūt mulieres & paruuli: quia de sensibilibus operibus ihu etiam reficiuntur infirmi. O q; suauis ē ille panis & q; multiplicatur in mente hominis deuoti facta benedictione ihu. Ne credat aliquis q; possit totum comedere: quin multo plus oporteat superfluere: q; ipse cum omni creatura quantūcūq; per-

fecta potuerit degustare: unde superfuerunt septē sporte. O anima mea noli te in alia distrahere: nec alium cibum querere: quia sufficit tibi ad omnem superabundantiam iesus: si tamen ipse se tibi fregit & multiplicauerit: & quanto plus consideraueris eum: tātō magis tibi superfluet: iuxta illud. Glorificantes eum quantūcūq; ualebit superualebit adhuc. Illis solis paruum est: & paruum ē panis iste in quibus necdum fractus & benedictus est qui & per opera exteriora interna sublimis ihu in dignitate sue personae considerare non norunt dicentes.

Quid ualet tantum cogitare: & tota die tempus in hoc occupare. Verum est q; fuit cōceptus & natus: & in p̄sep̄io redinatus: & in mundo peregrinus. Quid de hoc hec oia trāsierunt. Quid ualet ibi tēpus perdere: melius est seipsum i aliis occupare uti libus. O ceca stoliditas: quid est uile extra iesum? q̄q; enim extra ipsum est: est perditio non solum temporis: sed etiam subiecti operantis: & ipm est opus amarum. Anima mea noli audire istos garulos: quia nihil est salutare: nihil delectabile: nihil refectionum: nihil perfectium: nisi benedictus iesus: & illud quod ipse facere dignatus est in carne

Et utinam anima mea semper posses occupare cor tuum in minori quod in illa carne fuit: uel qd de ea exiuit. Sed in omnibus considera q; deus est ille qui in illis dignatus est se tibi monstrare. Stolidus est ergo qui hanc occupationem non solum reprehendere presumit: sed etiam qui super omne aliud opus quod extra illum est non extollit.

Quarum typum bene Andreas tunc infirmus tenuit cum dicit. viii. Est hic puer unus qui habet quinque panes ordeaceos & duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos? Et similiter de quattuor milibus dixerunt discipuli: unde illos quis poterit satiare panibus in solitudine. Sed utrorūq; ignorantiam iesus reuellens utrobicq; precipit discipulis discubere: q; in utroq; p̄cipit si aiā uult refici ipam amorose tranquille & absq; distractione cogitare. Nec hoc tibi sufficit aiā nisi ipse dignetur māu sue potentie frangere duriciam cordis tui: & excellentiam opis sui: & sue benedictionis influxus faciat sapere tuo palati. Quid est donum q; sic deus dilexit mundum: ut filium suum unigenitum daret ad opera nre carnis? Et illud quod post scelera tantag; nostrarum offensionum in assumpta carne uoluit uideri: & sicut homo infirmus uoluit conuersari? O inq; raptus: & raptus excessus cui ista multiplicatur si adhuc te itroduxerit: q; habet danem Dauid qui aperit & nemo claudit: claudit & nemo aperit. Non solū uidebuntur tibi superfluere ab eo q; cōphēdere poteris. xii. cophini & vii. sporte: sed xii. milia celorum & uniuersum creabile aut creatum abinuenit diuine persone dimissum. Licet autē sic contingat de toto uite benedicti ihu decursu: & de singulis operibus que fecit in carne. Spāliter tamen quinariū & septenariū referamus ad sue passionis consuetū. Licet autem quinque panes or

dececi possint dici quinque saluatoris uulnera: uel
quinaria effusio sanguis iesu ex sua carne stictis. s.
In sudore

In flagellatione

In coronatione de spinis

In confixione in patibulo crucis &

In ultima apertione lateris

Potest tamen rationabiliter dici qd per quinque pa-
nes intelligitur qcqd supplicior: derisionu: con-
tumeliar: & flagellorum dolorosoz uulnere:
que in carne sustinuit. Quod pro tato panis di-
citur: quia ibi est nostre refectionis redemptio. Sed
ordeaceus & asperimus: qd ibi est uite amari iesu
dolorosa subtractio & extinctio. Qui quide panis
pro sui asperitate erat incomestibilis: nisi ibi essent
duo pisces certissime spei duplicis sequetis operis:
scilicet gloriose resurrectionis ipsius iesu i beata car-
ne: & uictoriose ascensionis simul & eterne sessio-
nis in celesti sede. Distinguendo hos panes alr
possumus dicere qd sunt

Patientis iniuria

Patientis angustia

Patienti causa

Passionis forma

In passione penuria: & finalis mortis deficiencia: q
oes sunt amari & duri nisi predictis condiantur.

Per septem autem panes possunt significari oes
rones dolorose mentis iesu: de quibus uere nihil
potest comedi nisi a uiris perfectis: qui p spūs san-
ctū donum in seruire amons seraphici introducun-
tur ad sentimenta cordialia pfectionis cordis iesu:
& ad essentialibus obuias rones dolorum: que ab
initio sue conceptionis usq; ad extremum mortis
semper se obtulerūt potentie mentis iesu: ipsam in-
estimabiliter transigentes: & maxime dum simul
exterius crucifigentur in carne: de quibus infra dr:
ubi & fuit prima scriptura huius libri que inchoa-
uit in rōnibus obuiis dolorum cordis iesu benedi-
cti & intensione doloris eius. Hic est panis simi-
lagineus & quasi melleus: qui soli sponse seruaba-
tur. De quo dicitur in Ezech. xvi. e. Similā & mel
& oleum comedisti: & perducta es ad mundū mu-
liebrem. Et in ps. cxlvii. Adipe frumenti satiat te.
Hoc solo pane inamaturatur & impinguatur: deco-
ratur: & deformatur anima: ut uere dicat & sit be-
nedicti iesu sponsa dum degustat infirmitate amo-
ris: quo christus eam adamauit: dum tam insuafos
dolores excessiuos continue p ea assumpsit. Hi
sunt etiam pauci pisciculi: qui licet sint pauci & par-
ui: tñ iuber apponi. i. a mente considerari. s. pfectio-
nes aliorum sanctorum xpi dolores meditantū &
sibi cōpatiētū maxime sacratissime matris uirgis
cuius dolores licet fuerint maximi respectu ois al-
terius doloris creati: respectu tamen doloris bene-
dicti iesu dilectissimi filii sui sunt ualde pui. Cau-
sas autē cordialis doloris iesu: & illius iestimabilis
a nobis & oi creature infinite mensure. Possu-
mus & aliter distinguere istos septem panes mani-

bus benedicti iesu & spūs sancti nobis benedictioe
contractos. Edamus in suauitate correspondētia a
moris dicētis pro primo pane primā & radicalem
causam doloris iesu esse uoluntatem misericordīa di-
uine uolūtatis miseri humano generi disponētis.

Secundā requisitionem inobliquā diuine iu-
sticie solū rōne iniurie requirentis. Tertiam cō-
mensurationem diuine sapie quantitatem dolori
pro satisfatione plenaria ois iniurie nulle milium
mundorum in natura assumpta a diuina persona
in mensura omni creature imensurabili dispensan-
tis & miserantis. Quartam efficaciam diuine po-
tentie exequentis in opere: & aiā iesu tam imen-
surabilis mensure capace per unionem infinitū de-
um simul producentis & persone filii dei simul cū
carne sua sibi unita eternaliter uiuentis. Quintā
splendidam cognitionē & iuosam sapiētiā in
aiā benedicti iesu a uerbo influxam oia predicta
plenarie cognoscentis: librantis: distinguētis: pon-
derantis: & pleniss. me ad plenam insufficiētia com-
phendētis. Sextam inestimabilem ardorē chari-
tatis imensurabilis cordis iesu influxum a uerbo i
aiā siue uoluntatem pleniss. me & ardentiss. me
semenpam totā in pfectis doloribus secundū lu-
men diuine sapie imergētis imensurabilis omnū
dolorū mensuras totaliter amplexantī pro hono-
re dei reddēdo in zelatiuo dolore suarū iniuriarū:
& pfectione sui in correspondētia: & exercitio
uirtutum similitum uerbo assumptis: sicut dictum
est supra: dū agerur de pfectione gratie xpi pro hu-
mano genere redimēdo & absolūdo ab oi labe
cuiuscūq; peccati: & pmouēdo & pfectēdo i ope
& gradu & statu cuiuscūq; meriti respectu cuius-
cūq; particulans & cuiuscūq; ope

ris actus siue interioris siue exterioris q̄tuncūq; mi-
nimi: quo ad rōnem operis meriti & deo accep-
ti. Septimam inestimabilem & indelectibile ui-
gorem potēte in aiā benedicti iesu influxū a uer-
bo ad tenendum immobiliter infixam animā & car-
nem iesu secundū predictū ordinem ad ista inde-
fectibiliter & strenuissime tolerāda simplr non de-
terminādo certum tēpus: sed q̄ntū placeret diuine
misericordie & iusticie & sapie pro tota eternitate:
si hoc uellent eligere ita qd anima iesu non posuit
ex se finem in his. Sed simpliciter pro seculo eter-
no se exposuit in manu diuine iusticie: & in ipsa mi-
rabiliter perdurat: licet diuina iustitia passiones su-
as ad certum siue passibilis uite terminū finire uo-
luent. Horum septem panum ualde paruum ē
quod gustamus. Vnde & septem spote remanēt
plene: quas solus spūs septiformis in se gustat. ac-
cipiendo pfectionem mentis iesu: & ipsum ihm
plene gustare fac faciēdo ipm frui oibus diuinis p-
fectōibus: & suis pfectis uirtutibus: tā i se: q̄ in oi-
bus suis mbris. Et de his dispēsat mētibus amari-
us secundum proportionem siue sapientie & amo-
ris: quas ad statum seraphicum dignat assumere.
Multi sunt alii mōi distinguēdi & figurandi pa-

nes istos: tam quinq; q̄ septem. Nam quinq; sunt
que requiruntur in presētia secularū & septenaria per-
fectio q̄ requiritur in eminētia pfectoz. Vel quinq;
panes possunt dici: quinq; libri moysi: & status ue-
teris testamenti: qui fuit ordeaceus & sensuālis aspe-
ritate timoris conditus: tamē iubilatio psalmodie
& spiritus prophetie predicentis suauitatem pmis-
si iesu. In cuius condimento solus ille panis come-
di poterat cum salute. Iuxta illud. Necessē ē impleri
omnia que dicta sūt in lege & pphus: & ps de me:
luce ultimo. Septem autē panes possunt dici sta-
tus noui testamenti: In quo abunde effunditur spi-
ritus sancti gratia septiformis que animam pferit
in uirtute: ut iam non sub testa figure: quasi sub
uelato hordeo ueteris testamenti comedat panem
asperum: sed purissimū granū frumētī nudū & ap-
tum in ueritate reuelata gratie iesu christi: ut spon-
se ecclesie dicatur illud Cant. vii. Venter tuus sicut
aceruus tritici uallatus liliis pro predicacione & ob-
seruantia: ut etiam pauci comedunt: pisciculi contē-
plationis uie: qui dicuntur parui & pauci respectu
consolationis glorie reseruate. Quia multi alii
modi istorum panum sunt: & ab aliis traditi: & diu-
iā illud capitulū protraximus: faciamus finem in
pane uite iesu qui in cenaculo syon quasi electus
ad statum extaticum solis discipulis tradidit se-
met ipsum ministrans in cibum & precum sacrifici-
um & sacramentum. Benedictus sit ergo iesus
eternus panis: qui panem se dicit: panē se fecit: pa-
nes multiplicauit: panē in seipsū conuertit: ut sic di-
lecte anime plene sufficiat hic suauissimus panis ui-
te. Expecta ergo anima mea in deserto iesu: & su-
stine triduo patienter: dare intelligens per infirmi-
tatem tui: impugnationem tui: subtractionem sui
tibi utiliter facit. Nec turberis si pertrāsit hora: & ti-
bi consolatio aduerserascit: quia certissime ipse te re-
siciet in quinario & septenario hordeo & tritico mi-
nis modis. Si tamē in primo super fenem sederis:
& in secūdo uirtute perfecta te quadraueris.

Iesus tranquillans flatu Cap. xviii.

Ranquillus iesus tranquans omnia & qe-
tum aspicere quiescere est. Istud erit cum
uidebimus eum sicut est. Sed dum su-
mus in uia sepe abscondit faciem suam: & tunc me-
nto conturbamur: quod maxime facere solet ami-
cis carissimis: unde & discipulis sepe permisit ma-
re turbari. Et ne se assecuret periculis huius uite
ex consolationibus receptis dicitur Mar. vi. q̄ sta-
tim post miracula quinq; panum cum sero eet fa-
ctum ipse erat solus in terra: unde ascendit in mon-
tem solus orare: & tunc in mari ceperunt discipuli
laborare in remigando. Erat enim uentus eis cōtra-
tus. O quot uenti sunt cōtrari nauigantibus hoc
mare magnum & spatiosum: uideamus de his uen-
tis contrariis. Quia nos ipsi sumus uenti contrari
nostre saluti: unde lob. vii. Memēto mei deus: quia
uentus est uita mea. Nota autē qd uenti principa-
les dicuntur quattuor qui habent hēri secūdū quos

dam ex ipsū quattuor brachioz: maris cōtra quat-
tuor latera terre: & ex illo conflictu sit motus in ae-
re: & ex illo motu cōtat uetus secūdū diuersas par-
tes illius cōflictus. s. orientis: occidentis: austrī & ag-
lonis. Hi sunt quattuor uēti de quibus dicitur in
Dan. Quattuor uēti fugu. bant i mari magno: li-
cet possint dici quattuor passiones q̄ turbat mētem
carualis & bestialis: tamen possumus dicere qd hi
quattuor uēti sunt quattuor peccata principalia in
turbine huius mundi. Vnde quattuor sunt uēti
cardinales: & qlibet habet duos collaterales hinc &
inde: & sunt. xii. Pimus est orientalis: & iste cali-
dus ē & siccus: & significat iram & superbiā q̄ ē ca-
lida dum facit hominē furiosum & sepe uenit ab
criēte natiuitatis prolapsie: & est sicca ab omni pie-
tate: qd sitit uindictā & proximoz oppressionem.

Iste uentus facit tēpestatē in diuinibus nobili-
bus & potentibus huius seculi. De hoc Hier. iiii.
Ventus urens in uis q̄ sūt in deserto. i. in corde gra-
tia derelicto: gratia. n. dereliquere mētē sue supbie
turbidus sit: qd dicit lob. xxvii. Tolle eū uentus
urens & auferet: & uelut turbo rapiet eum de loco
suo. Ventus urens ē iracundia q̄ aufert homini
rationem. Turbo ē superbia q̄ precipitat eum per
presumptionem: & tunc rapit eum de loco suo: qm̄
superbus nō sustinet uiden quod ē: sed multa ostē-
tatione: quasi in omnibus se facit quod nō est. Cō-
tra turbine huius uēti est remedium quod habent
naute. Nā quando nauis perditatur qui possunt
ad paruam fugere nauiculam liberantur. Sic qd po-
test hic uilitatē suā cognoscere: liberabitur a uento
superbie. Secundus ē meridionalis seu australis
& iste est calidus & humidus: & significat concupi-
scentiam q̄ orit ex sanguine qui ē calidus & humi-
dus. Iste facit tēpestatē iuuenibus. Nā luxuria ca-
lescit & ardere facit mentem adurendo per ardo-
rem sulphureum: sed humida fluit per humorē fe-
dum. De quolibet tali dicitur. Hier. ii. In desiderio
anime sue attraxit uentum amoris sui. Sed quod
dolorosius est etiam hunc pestilentem uentum.
Hieremias pastoribus attribuit dicens. Pastores tu-
os pascit uetus & amatores tui i captiuitate ibunt.

Contra hāc pestem ē aliud remediū exēplo nau-
tarū: qui quādo naues nimio retrahuntur ponde
proiciūt merces in mare: sic qui humoribus corpo-
ris sui in castitate submergitur: hos proiciat in ma-
ri austeritatis & abstinentie amarantis gulam &
uentre: per rugulas enim & lachrymas suspiria & au-
stera ieiunia euacuantur humores facientes lasciuie
tempestates. Tertius est septentrionalis qui dici-
tur tramontana: qui transit per loca sempiterni fri-
goris & significat inuidiam & accidiam: & ex ma-
lanconia oritur que est frigida & sicca: sicut est iui-
dia & accidia. Nam inuidia frigida est ad bonum
aliorum: & accidia sicca ad proprium: h̄ facit tēpe-
statem pauperibus in spiritualibus bonis p quos
nunquam transit calor celestis solis. De his dicitur
Osee. Ventum & turbine metent. Cōtra hunc

uentum in paruulis barculis est remedium quod ad terram ueniant. Nam & hi paruuli sunt: quia paruulum occidit inuidia sicut dicit Iob. v. ca. unde remedium istorum est quod ipsi dimittant inuidiam respectu bonorum proximi: & cum illo incipiat charitate mercari: & accidia respectu sue pigritie: & incipient operari: tam corporis sui: quia qui operatur terram suam satiabitur panibus. Quartus est occidetalis: & hic frigidus & humidus est: & significat auaritiam que a flegmate habet ortum: & hic tempestatem facit in sensibus. Nam facit frigidum in retinendo: & humidum in appetendo: nec satiatur propter is: sed semper in aliena desitit anxietatibus cupidis. Sicut humidum non terminatur termino proprio: sic auaritia non nisi in morte terminatur que aliena est ab instituta natura. De hoc dicit Eccle. xxiii. Quasi qui apprehendit uentum & sequitur umbram: sic qui ascendit ad uisa mendaciter. i. ad mendaces & fallaces diuitias: de quibus ps. Vt quid diligitis uanitatem & queritis mendacium. Istis ergo oibus uentis Iesus imperauit: quando eos omnia relinquere fecit: & tunc in conscientia facta est tranquillitas magna que nulla querunt terrena. Attende quod ista quarta turbatio erat in apostolis.

Primo pro defectu lucis siue claritatis quia nox erat. Secundo pro defectu dulcedinis siue suauitatis: quia erat in mari.

Tertio propter insultum turbis siue hostilitatis: quia uentus erat contrarius.

Quarto propter defectum roboris siue potestatis: quia laborabant in remigando. Et tanto plus uentus intumescerebat. Horum omnium causa fuit Christi absentia. Quando enim anima scit se obtenebratam in recognoscendis: & priuam suauitatis internis: & impugnantibus hostibus extrinsecis: & deficere in uirtutibus propriis: sepe quasi ad peccatum desperationis uenit: unde & hic dicitur quod nauicula operiebatur fluctibus: & sepe se credit derelictam a Christo: qui tamen eam talibus exponit ut augeatur in merito: unde omnes tribulationes electorum eis a deo procurantur & permittuntur affectu paterno.

Vnde Origenes dicit: quod Iesus fecit mare turbare & dicit quod hec tempestas non ex se orta est: sed potestati paruit imperantis. Qui educit uentos de thesauris suis. Facta est autem tempestas magna ut magnus opus ostenderetur: hanc autem dicit Origenes de alia tempestate de qua habetur Mat. viii. Sed simile est etiam de ista: unde dicit Crisostomus quod hanc turbationem typus erat futurarum tempestatum: de quibus Paulus dicit. Nolumus uos ignorare fratres quoniam grauissimum supra uirtutem ita ut tederet nos etiam uiuere. Facit autem hanc Iesus electis. Primo ut tempestatibus conueneret & honorabilis possideant regnum uite. Secundo ut de mones amplius confundantur: quia permitti sunt electos ita acriter impugnare qui sunt carnis debilitate uestiti. Multum confunduntur illi spiritus arrogantes & superbi: & in hoc maxime deus honoratur & ideo solennissimas uictorias & uniuersaliter dia-

bolu prostermentes in mundo non consuevit deus facere nisi personas despicabiles & abiectas que in hoc seculo cum Iob non censentur nomine uirorum sed ancillarum: ubi glorianter dicit deus ad Iob. de superbo demone: quod alligabit eum ancillis suis. Tertio propter custodiam uirtutis: non enim conseruatur uirtus nec auget nisi recognoscatur. Oportet ergo quod flumina gratiarum partialium reuertantur in mare abyssaliu meritorum Iesu per gratiarum actionem ut iterum fluant per continuationem & augmentum: quod tunc maxime fit quando anima suum plene cognoscit defectum: unde & Apo. dicebat. Cum in hinc tunc fortior sum: nam uirtus in infirmitate perficitur: recognitionis uidelicet defectus proprii & diuini presidii: propter quod non statim succurrit: sed expectat usque ad quartam uigiliam noctis: unde theophilus dicit quod non statim eis assistit: sed per totam noctem eos pendit ut doceret eos patienter expectare: & non a principio in tribulatione sperare subsidium. Et dicit quod cum Iesus debet eorum pericula cooperere tunc maiorem timorem incutit: unde ad tantum eos deduxit quod uidentes eum supra mare ambulante estimauerunt fantasma esse ut per hoc etiam eis ostendat quod ipsi deficiunt in cognitione non cognoscentes presens adiutorium: & non intelligentes precedens beneficium: unde etiam Mar. vi. dicitur quod ipsi non intellexerunt de paribus. Erat enim cor eorum obsecratum: ut per hoc ostendatur quod deus notificat anime quod ipsa est ingrata & ceca: & adhuc plus est infida: quia uirtute succursus estimat defectionis fantasma. Ad hanc autem notificanda menti etiam Iesus dat adiutorium: quia dum animam oppressam iuuare uenit: quasi se alio re ostendit: unde dicitur quod uolebat preterire eos: ac si de eis non pertineret ad eum. De hoc simile habuisti supra de Chananea: imo quod stupendissimum est tantum placet recognitionis sue impossibilitatis ad bonum: & inabyssatio proprie uoluntatis ad appetendum & perpetrandum omne malum: quod quando anima ad ista plene de se sentiendum se reddit difficilem & non habet hanc sicut cognitionem indubitabilem quod nunquam est nisi per superbie & presumptionis supercilium quantumcumque talem animam deus eternaliter exsiliue dilexerit: & ad sublimem statum prouehenda elegerit: tamen propter istud humilitatis profundum in ea formandum: in quo est omnis boni fundamentum fundamentum: & complementum: aliquando permittit ea ad multa horribilia & sibi contraria ruere: sicut est exemplum in paulo. Aliquando autem permittit post innumera beneficia & alta experientiam amoris dei horribiliter & uiliter ruere. Exemplum de apostolis oibus reuertibus tempore passionis. Sed quod maxime de dauid in adulteno berabee: & homicidio urie: postquam tanta beneficia a deo receperat: & hec omnia salubriter permittit ut dicit Gregorius ut eos sublimius per humilitatem erigat quod debilius per cecum superbia stabat: hoc autem in pluribus locis est actum. Quarto ut per hanc dei potentiam: sapientiam: & bonitatem multipliciter innotescat

quod non solum bona: sed etiam mala electorum facit subsistere saluti: ac per hoc ipsi electi cautius humiliter & electius assurgunt ad dilectum Iesum amandum in cuius merito & solo adiutorio resurgunt a malo: & proficiunt in bono: ac per hoc sibi nihil de se relinquentes totaliter in Iesu transeunt.

Quinto ut satisfaciat diuine iustitie que requirit tantum electorum uitam in tribulatione purgari: & per hunc modum gratiam in eis augeri: ubi & uides maximam allocationem misericordie saluatoris Iesu cum sue rigore iustitie: dum omnia per que iustitia punit ad eterni premii superexcellenti subsistere facit. Sexto potest dici quod etiam hoc facit ut post tribulationis experientiam sue absentie: iocundius teneatur. Idem enim bonum perditum & postea reuentum habet nouam gaudii rationem: quod maxime fieret si in reuentione haberet augmentum: quod communiter fit electis. Nullus desperet si tribulationibus ipsum Iesus exponat: quia per tribulationes ipsum probat: non reprobat: gratiam auget non aufert: & letitiam eternam cumulat dum temporaliter contristat: unde apostolus ad hebreos. Si extra disciplinam estis: iam non filii: sed adulescenti. De hoc dicit Bertram in sermone. xvi. super Qui habitat. Vtilis est tribulatio que probationem operatur & ducit ad gloriam: & infra. Res ut dixi necessaria est tribulatio que in gloriam uertitur: tristitia que mutatur in gaudium. Sane logum quod nemo tollet a nobis & multa ibi de hoc pulchra: Idem sermone. vi. ibidem. Si magnam ibidem ecclesie corpus considerare libet: facile satis aduertimus longe acrius impugnant spiritualis ecclesie: que carnales agit hoc sane semper superbia & inuidiosa malitia perfectiores quosque uehementius pulsant. Iuxta illud. Esca eius electa. Agit inquit & non sine certa diuini dispensatione consilio qui quidem nec imperfectiores supra id quod ferre possunt tentari permittit: faciens contra temptationem prouentum: & perfectioribus non modo gloriosiores: sed numerosiores parat ex hoste triumphos: hanc Bertram. Noli ergo timere quod dominus electos suos magnis & multis tribulationibus exponit: sed finaliter non relinquit: unde & pluries permittit discipulos tempestatem: sed nunquam submergit: quoniam potius secundum multitudinem dolorum suorum in corde suo subite & insperate consolationes benedicti Iesu lificat animas electorum. Vnde & contra quatuor pericula supra scripta quatuor remedia adueniens apportat. Nam contra tedium noctis & ignorantie aduenit cum diluculo lucis radiose. Contra defectum amaritudinis interne uenit cum dulcedine allocutionis: suauissime mentem ingerens infinitum pelagus sue eentie in qua est mare imense consolationis: & hoc cum dicit. Confidite ego sum: nolite timere unde talis anima reliquatur dulcorate. d. illud Cant. Anima mea liquefacta est: ut dilectus locutus est. Contra hostis tempestatem aduersantis apportat remedium solide deambulationis: unde dicitur quod uenit ad eos ambulans supra mare. Suum ambulare supra mare est nos ambulare facere ad similitudinem gressuum suorum quibus calcatur per patientiam

omnes fluctus tribulationis illate: facit nos hilariter per tribulationes incedere: & in medio ipsarum in ueritate ambulare. Et hoc est maximum signum ualis adiutorii quando tribulationes non auferuntur: sed in medio ipsarum gressus solidi conferuntur: & hoc est quando uirtus patientie datur que habet opus perfectum: in qua plene anima possidetur. Hoc debent petere qui ad perfectionem aspirant: quod per tribulationes uirtuose procedant: non quod tribulationes recedant. Hanc autem sententiam in uisum domini quoniam magna est gloria domini. Hoc fortis athlete petrus petit cum dicit. Domine si tu es iube me uenire ad te super aquas &c. Mat. xiiii. uide totum

Quartum remedium quod datur contra quartum defectum. scilicet nostre uirtutis & roboris tribulationibus subcubentis: contra quem imperialis accessus potestatis Iesu omnia increpantis in mari facta est tranquillitas magna. Sed contra uniuersalem radicem predictorum periculorum que fuit Christi absentia introducit uniuersalis radix omnium predictorum remedium: que est Christi socialis & unitiua presentia: cum dicitur quod ascendit ad illos in nauem. In cuius unione est cessatio omnis mali: & dulcoratio omnis afflictui. Ipse elegerat mentem ad sublimia. Et iste est unus modus quo dulcoratur aqua amara per eleuationem uaporosa in aera a uirtute solis. Ipse est omnes tribulationes mentis ostendit pertransisse per omnes ueuas cordis sui: & ideo inde exire debuit dulcoratas: & amore paterno nobis propinquitas. Et hic est secundus modus quo dulcoratur aqua amara quando transit per occultos terre meatus in quibus purificationem accipit & dulcorat. Ostenditur etiam in nobis: quia ipse est qui portat & non nos: unde sicut nos non sumus qui loquimur: sed spiritus patris nostri: sic nec nos sumus qui portamus: sed uirtus in nobis habitatis piissimi & uictoriosissimi Iesu Christi. Ipse est enim illud lignum forte & impugnabile quod artifex sapiens elegit ad faciendum pontem & nauem nobis infirmis: ut illesi per aquas tribulationis transseamus: & ipsas dulcoratas leti bibamus. Et iste est tertius modus quo leguntur aque dulcorate in exo. cum dicitur: quod ex precepto domini posuit moyses lignum in aquis amaris que in dulcedine sunt conuersa: huic ligno modico humili & despecto: quod dominus exaltat homines prebent animas suas. Ipse etiam Iesus est eterna sapientia que omnibus dat saporem debitum secundum congruentiam temporis & causarum. Et ideo nobis imittit: quod dum habitamus in peregrinatione passibilis carnis nihil nobis debet esse dulcius quam similitudo Christi uite passibilis: & ideo imittit menti quod nihil debet sibi dulce scire nisi cum Christo crucifixo simul crucifigi & cordis sui continue deglutire angustias. Et hic est quartus modus quo leguntur aque dulcorate & ab amaritudinis morte saluate. iiii. Re. ii. dum helyseus fecit uas nouum & misit in eo sal. & de illo misit in fontes aquarum: & dixit: hanc dicit dominus deus. Sanaui aquas has: & non erit in eis ultra mors neque sterilitas.

Vas nouum est cor per spiritum sanctum a uetusta te proprii ardoris translatum in nouitatem amoris iesu: ut eodem gustu saperet omnia. Qui benedictus iesus licet impari gradu & tunc mittitur in fontem omnis amaritudinis nostre. s. nostri amoris uitiosi & reciproci ad nos in quo est fons omnis nostre culpe & tribulationis. Sic ergo uidi disti quomodo iesus saluator optimus oēs aduersarios flatus tranquillat anime tribulate. Sed attē de q̄ duplici tēpore tempestas legitur discipuloge inuasisse nauiculam: primo sicut dictū ē: hic iesu absente. sc̄o sicut dī Mar. iiii. iesu dormiente: licet i his multa possent significari: tamē possumus dicere q̄ absentia iesu christi significat tempestatē ab hereticis ortam: eis. n. abest iesus qui fides abest. Dormitio uero significat tempestatē a prauis moribus excitatam. Adest quidem peruersis fidelibus per fidei ueritatem: sed eis dormit per operandi negligentiam & torporem: & ideo multarum concupiscentiarum & ambitionū fluctibus talium opprimuntur nauicule: unde ad exaggationē iniquitatis eorū ualet qd̄ Mar. dicit q̄ iesus erat in puppi super ceruical dormiens. Puppis ē posterior pars nauis in qua significatur q̄ iesum post dorsum piecerunt. Et sicut dicitur de malis senibus in Daniele q̄ auerterunt faciem ne respicerēt celum: nec recordentur iuditionū iustorum: sic & hic peruersi christiani aduertunt intellectum ne respiciant altitudinem sui status qui sunt christi sanguine precio so redempti ne recordentur iusti iudici dei. Quapropter iuste cōdēnabit eos in supplitis: qui tantū neglexerunt spem salutis. Et quod peius est unū molle ceruical posuerunt sub genu iesu: ut suauis ab eorum protectione & auxilio tā aures q̄ sensum auertant. Hoc ceruical est delectatio & requies quam habent impii in diuine offensionis operibus qui letantur cum male fecerint & exultant in rebus pessimis: propter quod christus suauiter dormit & requiescit q̄ tribulentur: & diabolice potestati tradantur. Sicut ipse dicit Prouer. i. Despexistis omne consilium meum: & increpationes meas neglexistis: ego quoq̄ in interitu uestro ridebo & subsana bo cum uobis id quod timebatis aduenerit. Sed attende q̄ diu laborant in remigando: & in aliis p̄prie industrie instrumentis: tā diu magis iualuit uetus: quia quando mali christiani credunt per alia remedia uentum tribulationis effugere q̄ per salubre penitentiam & orationē deuotam christum excita re: uano labore consumuntur: quia & sua expēdūt & tribulationem non effugiunt. Et si per h̄ aliqua do tēporaliter cessat periculosus uastat: dum per h̄ eterna incendia preparat. O q̄ lachrymabiliter h̄ possent ad presentis tēporis malitiam retorqueri ut dicamus iesum dormire negligenter & miserissime seruantibus suum statum. Sed dānabiliter abesse pertinaciter defendentibus: & sub specie uirtutis colorantibus suum defectum: per hoc exhortationis remedium si uolunt excludere negligentiam:

& miseriam: ex quo suum nolunt recognoscere defectum. Secūdis stat submersionis periculū: immo necessario habent perire nisi aduenire dignetur dominus. Sed quomodo eis aduenit qui nec i mari dicunt se eē nec in periculis laborare? O q̄ amarum est sibi mare: in eo q̄ suarum amaritudinū eis amantudo dulcessit q̄ tenebrosior est in eis nox: in eo q̄ suam noctem tenebrosam dicit lucem discretionis. O q̄ est eis tēpestior uentorū cōflictus quo magis in medio eorum posuerūt sui appetitus lectum: dum distractionibus tribulationū statui suo repugnatiū conuiescunt. Hi sunt similes feris marinis que in tēpestatibus fluctuum delectantur & appropinquant ad barculas que ad portum festinant: ut eas si possent submergant. Sic & hi amantes & furiosi pauperculos tales turbines fugientes nituntur ad sui imitationē attrahere. ut similes eos unda submergat: quāto periculosius periculū defectu roboris & desistentis uirtutis incurrunt: dum i eo q̄ statū suū destruant per labores multos tēporalia: & mūdānos honores ac status pcurāt: & i huius uita suā occupant iesu imitatione relicta & caudicationibus & defensionibus suarū malarum libertatum uacant: hi sunt remi cum quibus laborant inanimus: quia fluctus non minuūt: sed intendunt: & dum contra unū litigant multos alios prouocant.

O q̄ periculose omnium bonorū radice xpi p̄ntia sunt priuati: & tanto peius quanto falso xpo imo cum antichristo ipsi sunt lociati: dum destructionē promisse paupertatis & caudicationem machinā sue hūilitatis p̄ tēporaliū affluentia maculant sue puritatis distractionē cōtinuā ruinā interne charitatis q̄ etis & deuotionis & alia similia reputant cultū uere religionis ac in his christū habere dicunt. Sed nō mirū q̄a erat cor eorū obsecratū & nō intellexerunt de panibus. Nōne sūt palpabiles cecitates apertas sue professionis transgressionēs tam horribiles dei cultus in oculis mūdi ostēdere: & de hoc tāle de malignitatē iactare? Sed hoc accidit eis: quia non intelligunt de panibus. Nō. n. spirituales refractionē que est in altis uirtutibus sue perfectionis & professionis & in gustibus mentis intelligunt: propter quod etiam iesum uenientem in factis paruulis uirtutibus deformibus: qui calcant undis sue tumultuose turbulētie & occupationis distractiue oia despiciendo non cognoscunt: sed estimant fantasma deceptionis & pre timore ne uitiositatis ipsorum confringant malitiam clamāt multis iurgis & detractionibus super eos. Sed spiritus ueritatis ab eis prudenter declinat eos in sua malitia dimittendo: sed finaliter non declinat a nauis: quoniam immo omne semen electum quod in eis fuerit ad se trahet: & tunc se cognoscentes etate propria recognoscentes offēsa adorabūt sp̄m iesu dicētes. Vere filius dei es. Si at his filiis claudicantibus & aliis qui dño iesu mērierūt n̄ seruātes p̄missa at tribuat & sōno quo soporatus iesus ex obligatiōe p̄missē regle sup ceruical dormiuit i puppi q̄ p̄prie

mysterium eis adaptatur qui totū sue professionis statum proicientes post tergum suum: dimittunt iesum & eius imitationem perfectam super puppi dormire ad proram sui nauis conatus: & cōtinuū studiū procuradi ea que sui status aduersantur faciem sue uigilie conuertentes. Sed & ceruical sue molitiei & relaxate uite & anxie congregationis tēporaliū sub capite iesu ponunt. Quia h̄ in sua sollicitudine & procuratiōe intendunt: ut talibus eorum maleficiis soporatus iesus iustina exigēte ad eorū tribulationē non euigilet: sed inundante uento persecutionis super eos qui electi fuerunt ex eis malam dimittentes prorā: & ad puppim iam diu oblitam institutionis primarie & perfectionis sue conuertentes aspectum impetu timoris uehementis uidentes se submergi in fluctibus transgressionis sue clamabunt fortissime cordialiter dicentes. Domine salua nos perimus. Quibus ex pietate excitatus iesus imperauit uentis & mari eorum transgressionēs & turbulentas dispersiones & amaras occasiones exsufflant: & eorum modicam fidē qua timebant se non posse regulam seruare increpabit & tunc fiet tranquillitas magna religionis & ecclesie sue reformate. Vnde honor coronati regis iesu est principaliter sanctorum martyrum conuictia & multitudine triumphalis: propter quod ab hoc fundamento honorifico incepit se christus in ecclesia honorare dum a martyriis incepit tyrānorū quorum persecutio. ccc. annis durauit. Et sicut legitur dictum a Hiero. Tāta fuit multitudo illius coronate militie q̄ cōpūtatū omnibus martyribus: & qui per diuersas partes orbis pro confessione iesu i illis. ccc. annis martyria pertulerunt possunt. ccc. martyres cuilibet diei illius tēporis assignari.

Iesus lepram eiciens. Cap. xix.

Anima mea attende iesum de mōte descendente sublimitatis diuine ad assumptionem passibilitatis tue: & te totam leprosam attēdens cum multis lachrymis te prosterne. d. ei. Domine si uis potes me mundare. Si forte tibi cōpatiens extendat manū sue uirtutis & dicat: uolo mundare. In quo & attende tue iniquitatis uitium: quia leprosa es: pietatis iesu beneficiū quia per ipsum mundata es: lepra autem significat omne mortale peccatum: primo quantum ad uiria capitalia: unde lepra est morbus contagiosus per superbiam: quia qui communicat superbo inducit superbiam. Eccl. xiii. Ardens per luxuriam faciens sūre per auaritiam: deformans aspectum & faciē per iram: reddens hominem abhominabilem per periuiciam. Nam abhominatio hominū detractor. Prouer. xxiiii. Immundus per gulam. Daniel enim proposuit ne pollueretur de mensa regis p̄derosum reddens hominē per accidiam. Prouer. xv. In merore animi deicit spiritus. De his septem leuit. xiii. Quicumq̄ maculatus fuerit lepra habitabit extra castra. Primo igitur leprosus separatur ab aliis in quo significatur peccatū ire cō quo nullus potest

habitare. Prouer. xxi. Enice derisorē & exhibit cū eo iurgii: cessabuntq̄ cause contumelie. Hec est lepra mane que mixta est cū moyse: & eiecta a castris Nūeri. xii. Maria apprens candens lepra quasi nix Eiciendi ergo sunt mixti & iracundi. Numeri. v. Precipe filiis israel ut eiciat de castris omnem leprosum ne contaminent ea cum habitauerat uobiscū

Secundo habebant uestimenta dissuta: hec est lepra inuidie que procurat diuisionem & scissuram. Nituntur enim inuidi illam christi tunicam inconsutilem desuper & c. diuidere. Cū tamen christi crucifixores noluerunt eam scindere: hac scinditur uinculum charitatis fraterne. Hec est lepra simonis Luce. vii. Qui inuidebat superne gratie curatione Magdalene. Cui dixit dominus. Aquam pedibus meis non dedisti: oleo caput meum non unxisti: osculum mihi non dedisti: quia inuidi non habēt lachrymas contritionis in corde: nec oleum charitatis in opere: nec osculum unionis in sermone. Ideo dicitur deute. xxiii. Obserua diligētē ne incurras plagā lepre: lepra enim solutio cōtinuitatis & inuidia dissipatio unitatis. Tertio leprosus habet caput nudum. In quo designatur lepra superbie. Caput enim nudat q̄ opera alicuius eminentie uel sanctitatis per presūptionis superbiā ostētat. Hec lepra est ozie qui ex presūptione cordis usurpauit sibi officium sacerdotis. Ideo lepra apparuit sibi in fronte ubi ē signū superbie. ii. paral. xxvi. Et dicitur ibi q̄ fuit leprosus usq̄ ad diē mortis sue: quoniam tale peccatum quia corruptionē nō sustinet ut frequentius percurrat in finē. Quarto habebat os ueste contactū: in quo lepra accidie designatur q̄ non uult per bonū opus respicere. aliter etiā in os ueste contigit: cū accidiosus domināte uetecūdia nō cōfiteret. Contra quos dicit lob. Quasi in sinu abscondita leprosa efficit dū accidiosa manus nihil ad iustitiam operatur. Quinto contaminatū se clamabit in quo significatur lepra luxurie: per quā maxime contaminatur anima. Hiero. iii. Si dimiserit uir uxorem suam & recedens ab eo duxerit uirum alterum nūqd̄ contaminata est mulier illa? Contaminatū se clamat qui publice per luxuriam peccat: hec ē lepra loab. ii. Re. iii. Non deficiat de domo loab fluxum feminis sustinēs & leprosus tenēs fufum & cadēs gladio: & indigens pane: quia in ea hō torus effeminat. Tinet fufum per momentaneam delectationem: uel propter effeminatorum confusionem quia ibi est eneruatio: cadens gladio per iugem cōscientie cōpunctionem: hoc enim proprium habet illud peccatum: quia conscientiam pungit: quia ipsa continue naturalis lex arguit quā corrumpit. Indigens pane: quia omni spiritali consolatione se redit indignū. Sexto sordidum se clamat: hec ē lepra gule: quia per eam sordidi & animales efficitur lob. xvii. Quare sordidum & reputati sumus ut lumentum apud te. Lumenta certis temporibus a coitu abstinent: sed nunquam sobrietatis medum tenent. Semper enim uacant nutritiue:

sed non semper generatiue: h est lepra naama qui erat princeps mil. tie regis syne uir diues sed leprosus. iiii. Re. v. Nobiles enim & diuites maxime infecti sunt lepra gule. Vnde Luce. xvi. dicitur de diuite epulone qd epulabat quottidie splende: hi. n. sunt in epulis suis male couiuates ut dicit ludas.

Septimo solus habitat extra castra: hec e lepra auaritie. Auarus. n. per interminabilitate & infacibilitate appetitus infiniti uellet solus totum mundu occupare. Esa. v. Ve qui cotugitis domu ad domu: & agrum agro copulatis usq ad terminu loci Nūqd habitatis uos soli i medio terre: hec e lepra giei. iiii. Re. v. Egressus e giezab helyseo quasi nix & licet omnis auaritia sit mala lepra. simoniaca tr pessima e q in giezi uedete gratia figuratur: unde notabiliter dicitur quasi nix. Nix. n. nocet oculis ne uideant & pedibus itinerantiu: aliquado uiam occultat: quia simonia maxime obcecat prelatos: & errare facit subditos: sed bene sicut helyseus eiecit giezi a se. Sic christus emetes & uedentes eiecit cepit de teplo. lo. ii. Vtina sit hodie aliqs helyseus & aliqs christi uicarius qui hanc lepra de scua purget: propter h forte dicitur Luce. xix. qd iesus cepit tales eiecit: quia quod christus cepit facere: debet eus bonus uicanus consummare. Hec sut septē conditiones leproli: & septē persone leprose significantes offensionē septēpliciū culpe. Cōtra que mala in sacra scriptura septē remedia inueniuntur purgatiua: tamē unū erat remediū generale & ordinariū in lege. In quo oīa figurantur purgari. Ibi erant duo passerēs & lignū cedrinū: & habebant uermiculū & isopū: & lauabat paries: radebat & ungebatur: leuit. xiiii. In quibus oibus designantur officia septē uirtutū: per que dicte septē lepre mundantur. In passere qui a pulillanimitate dicitur secundū Isidorū: & ē minutū animal: humilitas designatur per quā superbia mūdatur. Et propter duplicem humilitatem interiorē & exteriorē sunt duo passerēs. In liguo cedrino quod ardebat cuius odore serpētes occiduntur & fugiunt. Sobrietas intelligit que motus carnales reprimat & occidit. Tertio ardebat uermiculus: hic e at coctus bis tinctus: hec est charitas que totam inflāmat animā per modū dilectionis in deum: & pietatis in pximum: hac lepra mundatur inuidia. Quarto ardebat isopus petre adherens: & maculas faciei emūdans: h ē hilantans spiritualis per quam mūdatur lepra accidie: ut alacres in dei seruitio ambulemus. Quinto lauabat leprosus. In quo signatur castitas q mūdatur lepram luxurie: unde mēstruate & luxuriose dicit dñs Eze. xvi. lau te aqua & mundau te & sanguinē tuum ex te. Sexto radebatur. Ratio pilorum abiectionem significat superfluorū: h ē liberalitas que mundat lepram auaritie. Septimo leprosus ungebatur sanguine & oleo: hec est tranquillitas mentis que mūdatur leprā ire. Sic ergo habes Passeres humilitatis cōtra superbiā Cedrū sobrietatis cōtra gulā

Vermiculū chantatis contra inuidiā Isopum hilantans contra accidiam Lotionem castitatis contra luxuriam Rationē liberalitatis contra auaritiā Vnctionē trāquillitatis cōtra iram.

Sunt et specialia remedia i spūalibz lepre mūdationibus designata. Nā mūdatio supbie designat p unctiōne manus moyli q i abstractiōe de sū nu apparuit leprosa: qd supbia icurrit: dū hō exteri us apparēdo extollit. Inuidia mūdatur per cōbustionē sicut de lepra uestis scribit. Sic & inuidus qñ diuino igne inflāmat malitia uestis i eo inuidie cōbustur & aia & corpus ad obsequiū xpī & pximi exhibet. Accidia similit curat p manus extēsiōnem qñ xps manū extēdit & tangit leprosu: qd uigorat i fluxu laborātis accidiosū. Huic tñ pcepit q offerat munus qd pcepit Moyses. s. duos passerēs corpus & animā: ut q nec bona cogitabat in exteriori opere: iā utroq uolet affectionis agilitate. Ita tñ q unū passerē unū imolet quātū ad opa que sūt carnis sū per aquas uiuas unide contritionis: & alterū passerem. s. unū spūm. s. sinat aduolare in agge: cōtēplatiōis libere septies aspersū sanguine imolare: qd aia debet tota agilis fieri in castigatione uili corporis pprii. Et debet lignū cedrinū sacratissime crucis passionis iesu: & isopus candidā herbam calefaciēs & purgans pectora frigida in se habere: isopus inq tālis coloris mēdacium cordis iesu debet ligari ad pedem passeris cum pede angariante ut portet crucē uiolenter ad modum simonis: sed cum funiculo fericeo amoris ignei cocti bis tinctū ut tingatur in mensa charitate filii dei talia iustinentis in assumpta natura & charitate anime iesu talia acceptantis pro nostra redēptione. Taliter alia exclusā accidia libere uolat ad alta: h ponit in domo Simonis leprosi: ubi beata magdalena passerem sui cordis imolat super aquas uiuidas lachrymarū omnis accidie exclusio corpore: & alligato prius ad pedes affectus sui cedro extrinsece passionis iesu & isopo ignee charitatis interne cordis iesu cum filio amoris subtilissimi & fortis. Sic distincta in corde & corpore iesu xpī crucifixi austeritate corporis aspersa septies aduolabat ad litteram in cōtēplationis agrū dum .xxx. annis ab omni cura corporis abstinentes septies eleuabatur in die ad angelicum & iubilosum consortium celestis psalmodie: hoc modo omnis torpor accidie figuratur. Quarto: lepra ire eo modo debet curari: quo legitur curata lepra marie per separationem a iurgio. Nam sicut legitur Nūeri. xii. Eiecta ē de castris septem diebus & post curationem reuerfa: qd separādo se a cōtēntiōibus & ab occasiōibus offēsiōnū pximi curat ira ai. Quinto lepra auaritie figurat p leprā domus cuius cura erat exportatio uasorum domus: & abrasio parietū quia impossibile est q auaritia retenta rerum cōgregatiōne curetur: sed interius radatur affectus cupiditatis & substantia exportetur per elemosynarum largitatē. Sexto lepra luxurie curatur per septēple-

sem lotionem aque: que figurata est in lotiōe naama qui lotus est septies: quia debet lauāri & abstergeri. uniuersaliter cogitationes: locutiones turpes actus: aspectus: gestus: incessus: & omne quod ad illam labem pot inducere. Et tunc restaurat caro ad innocentiam puerlem. Septimo mūdatur gula per sollicitam custodiā diuini mandati: quam lepram primus leprosus Adam per inobediētiā incurrit lignum uetum degustans: quo etiam fit mundatio lepre solo uerbo & dei mandato: maxime illis qui sciunt dicere diabolo suggerenti cibū inordinatum. Non in solo pane uiuit homo: sed ex omni uerbo quod procedit de ore dei &c. Hoc modo mondati sunt. x. leprosi. Luce. xvii. Qui leuauerunt uocē. d. iesu. p. &c. quasi. d. Tuū est peccati peccati: nostrum obedire: unde & solo uerbo curauit eos. d. Ite ostendite &c. & dei mandati obedientia sunt curati: factum est dum irent mondati sunt. Sed quia lepram gule curare incipiunt: sed pauci proficiunt nisi in curatiōe persistant: & suū ieiunium pure in deum referunt. Idcirco licet. x. sint mundati de uno solo dicitur qd ad iesum rediit gratias egit: & ad ipsum iesum refugit: de quo dicitur qd erat samitanus: quasi custos gule insultus: & in alienigena a concupiscentia carnis sue. Quia uero lepra est uniuersalis corruptio in corpore a uenis incipiēs: & in frontibus terminata nature uim naturalem inficiens que operatur i epate. Idcirco lepra spiritualis ē quedā anime corruptio uniuersaliter in omnibus uiribus sensuum: que sunt affectiua: intellectiua: & operatiua. In operatiua est triplex lepra: una i trāgressiōne inchoando malum opus agere: secunda in continuatione assuefaciendo malum opus continuare: tertia in ueterata consuetudine: prima dicitur lepra cutis: secunda carnis: tertia cicatricis. Intellectiua autem est lepra: que est defectus fidei: siue sit in singulari persone corruptiōe: siue i plurium cōgregatione. Et hec est duplex lepra prima capitis & barbe: secunda domus leprose. In affectiua uero est lepra affectionis: siue sit ex operibus iustitie: siue ex operibus misericordie: prima ē lepra cutis: uidelicet i choatiōis bōi operis & exterioris conuersationis de qua dicitur. Homo i cuius carne & cute ortus fuerit diuersus color: siue crustula: aut quasi lucens quippiam. i. plaga lepre adducitur ad sacerdotem: qui cum uiderit lepram & pilos in album mutatos colorem: ipsamq speciem lepre humiliorem cute & carne reliqua plaga lepre ē. Color diuersus alterat cutem: crustula etiam corrūpit carnem interiorē: per cutem & eius colorem intelligitur nostra conuersatio per quam boni aut mali extimantur ab aliis: per carnem que clauditur intra cutem intelligitur nostra conscientia que nobis & dei solum patet oculis. Vbi uero color sanctitatis deficit in actu uel in conuersatione: & apparet corruptio conscientie: aut luēt exterius euidētibus signis: lepra est & oportet mundari ad arbitrium sacerdotis. Pili qui insensibiliter de corpore exeūt

sunt cogitationes que de corde procedunt. Albedo pilorum que de infirmitate procedit naturalem colorem expellit: hec sunt uerba uel signa que continent uirtutum defectum. Ex quibus manifeste concluditur qd habent in corde malum fundamentum & speciem lepre humiliore carne reliqua h ex actu qui sibi obicitur intellige sufficientē excusationem non habere quin potius ab eo quod prius apparuit uel fuit ipsum conuict defectisse separabit cum a cōgregatione ut ne ex familiaritate in fundat aliis corruptionis uenenum. Si autē lucēs candor fuerit in cute. i. infamia in sociorum opinionone: nec humilior carne reliqua pili colons pristini. i. sibi proprio certa: nec ab eo confitetur culpa debet eum recludere septē diebus: quia debet eum restringere correctiuis ammonitionibus & sollicitis obseruationibus interdicens sibi actus qui sūt uia ad culpam. Et hoc tādū obseruandum ē donec uideatur si ab opere peruerso cesset: & in domino sabbatizet. Iterū at. vii. diebus aliis recludendus ē: quia sollicita debet obseruari diligentia: & etiam si bi libera data lumina qualis appareat eius uita ne forte in prima clausura fuerit culpa: fuerit abstinentia solo timore pene & obseruantis custodia: quia & lupus captus predam non tangit. Et sequitur si obscurior fuerit lepra. i. oblitū criminis nulla appareat euidētia: & in homine contineatur bona scabies est. i. infamia ex sua leuitate suborta. Scabies enim licet mortem non inferat licet tamen deturpat: sic & conuersationis leuitas licet mortē nō inferat si sola sit: tamē famam denigrat. Secunda ē lepra carnis uiue & exfloreētis in assuefactione cōsuetudinis de qua leuit. xiiii. Plaga lepre si fuerit in homine &c. Cūq color albus in cute fuerit & capillorum mutauerit aspectum: ipsa quoq caro uiua apparuerit: lepra uetustissima iudicabitur. Capi si sūt prolixiores pili i qbus pcessus inigritatis uideatur describi. Immutatio capilloze signū ē q longa cōsuetudine iniquitatis iniquoq affectibus ē radicata: hec lepra non exigit sacerdotis discussionem sed meret separationem que dicit uetustissima propter inueteratam consuetudinem: & dicit carnis uiue: quia peruersitas habet apparere. Sed aliquando in urū iniustum insurgunt testes iniquitatem: mentientes propter odium ueritatis. Et ideo hec est alia lepra folius calūnie & falsē criminatiōis: ideo sequitur. Si autem effloruerit discussa lepra in cute: & operuerit omnem carnē a capite usq ad pedes: qd sub aspectu oculoz cadit cōsiderabit eū sacerdos & teneri lepra minime iudicabit. Hec lepra calūnie impietatis que totū benedictum iesum operuit & singulariter oīa mēbra eius. Nā de eo dicitur Esa. liii. Nos reputauimus eum leprosu qui cum in cute non corpore fuerit: quia in infamia imposita non est culpa commissa: & dicitur discumens lepra in cutis superficie: discumens enim & unquā figuratur: quia non inuenit locum in quo

Rabiliatur: unde & de falsis testibus eius dicitur: quod conuenientia testimonia non erant. Dicitur omne carnem eius operire a capite usque ad pedes: quicquid sub aspectu oculorum cadit: quia omnia opera eius prima & nouissima peruerterant: & quicquid aspicere poterant maculabant. Sed hec lepra diuincens est florescebat: quia sub obfuscatione infamie apparebat puritas innocentie: hec lepra est minima quia minuitur homo per patientiam. Et quia displicere malis est laudabile: unde signum magne uirtutis est impugnari ab impiis. Curatur etiam lepra minima per deformatiua supplicia que deformat speciem carnis: sed causat pulchritudinem mentis: hinc fuerunt in martyribus & in christo iesu de qua Eccl. liii. Non erat ei species neque decor. Tertia lepra est cicatrix que est ex reciduatione post bonum sanitatis. Et quia duplex est opus prauum: quoddam flagitiosum per interperantiam in seipsum: quoddam facinorosum per iniuriam ad proximum. Ideo duplex est lepra cicatricis. scilicet in ulcere & coibustura. De prima leuit. xiii. Caro & cutis in qua ulcus natum est & sanatum: & in loca ulceris cicatrix apparuerit alba uel subrufa &c. Vulnus quod corrumpit decorem corporis flagitiosum est uiolans speciem nostre honestatis. Si tamen sanatum fuerit & ad cicatricem perductum timendum est ne morbus redeat: sicut apparet eis qui reuertuntur ad uomitum. Tunc autem apparet alba macula quando fit reciduum ex sola contaminata uoluntate. Tunc uero subrufa quando ex certa malitia: & quando fortiter irascuntur contra corrigentes sicut Herodes contra Ioannem. Talis leprosus & contaminatus est pronuntiandus. De coibustura similiter idem caro & cutis quam ignis excusserit: & sanata albam siue rufam habuerit cicatricem &c. Ignis significat iracundiam que tunc exurit carnem humanam quando parit contra proximum discordiam: tunc sanatur quando reformatur. Sed in cicatrice albedo nascitur quando ex surreptione uel infirmitate aliquid pacis uiolatur. Tunc autem est subrufa lepra & contaminanda: quando rupitur ex certa malitia. Quarta lepra parat defectum fidei singularis persone: & hec lepra dicitur capitis uel barbe de qua leuit. xiii. Vir siue mulier in cuius capite germinauerit lepra &c. Et ibi dicitur quod si locus fuerit humilior: & capillus sanus & solito subtilior lepra capitis est aut barbe: & contaminabit eum sacerdos: lepra in capite est error in fide: de deo uel de christo eius. Nam deus & christus est caput si delictum: & fides caput & salus in anima. Barba autem profecte uirilitatis indicium est: & significat uirtutes sanctorum: unde in quantum capitis humana scientia. scilicet christi hominis a christo capite descendit in barbam. scilicet in sanctorum uitam perfectam. Quocumque ergo a communi christi fide & a ueritate doctrine sanctorum deficit in isto locus lepre apparet humilior reliqua carne: quia error ipsius iacet inferius salua creditur fide. Capillus etiam flauus est solito subtilior: quia de suo ingenio presumens & imaginat

tes fantastice subtilitates non stant in uera humilitate. Nam per flauum colorem qui a nigredine recedit & appropinquat albedini significatur fiducia sublimis sui ingenii: uel ex presumptione singularis reuelationis dei: quod si alicuius talis fides sancte ecclesie communiter conferatur: & rationes suas tam deceptorias aspernantur: non iudicabitur teneri lepra heresis: sed redudetur correctio ammonitionis. Et hoc est quod dicit si locum lepre uident equalem carni uicine. scilicet confessionem similem fidei transire: prohibebit eum donec ab errore quiescat. Sed interdum die septimo intrabit eum: quia diligenter est considerandum ne forsitan errorem quem dannauit in publico sustineat in secreto. Sed absque loco male radice caput & barba eius proprii desiderii sensuum: non similiter & proprii ingenii fiducia detrunctur: locus tamen macule non rursus relinquitur: ut erroris memoria habeatur: & quantum malum faciebant in ecclesia suis oculis ostenditur. Sed reduditur septem diebus alius dum plus quam catholicus nominatus fuerit. Quinto dicitur lepra domus & significat defectum fidei in congregatione de qua leuit. xiiii. Si fuerit plaga lepre in edibus: ibi cuius est domus nunciatur sacerdoti. Ista dicitur in textu quod debent sacerdoti nunciare: quod sacerdos precipit uasa pferri: quod debet eam diligenter considerare & in parietibus attendere: si pallor siue rubor apparet in lapidibus & humidiores sunt ceteris parietibus domus. Debet septem diebus claudere: & si lepram creuisse uiderit: lapides inde extrahet & alios loco ipsorum ponet: domus tota intrinsecus raditur & alio luto linuntur. Domus est ecclesia: lepra in domo: heresis in collegio. Sacerdos precipit uasa offerri ne contaminentur: quia fideles precipit a talibus separari ne inficiantur. Sacerdos stat ad hostium domus quando talium considerat ingressus & exitus: pallor color mortis heresim significat: unde & equus pallidus in Apoc. hereticum significat. Sed cum palore est in lapidibus rubor quando ad resistendum coram omnibus apparet in eis zelus & feruor: domum uero claudi precipit: quia fideles ab istis separari iubet: & eorum mala documenta non audiri: qui ea intrauerit immundus erit. Lapidem precipit erui: & in locum immundum poni: quia doctores talium precipit separari: & illorum errorem excommunicari. Domum totam precipit radi: quia coram omnibus auditorum precipit errores eueli: & alios lapides. scilicet catholicos doctores ibi poni & alio luto. scilicet alia sana doctrina fides instrui. Sexta lepra est caluitii & recaluitio: hec lepra elationis in affectu ex operibus misericordie procedens tanquam ex cibo sano infirmitas ex inordinacione sumens. De hoc leuit. xiii. Vide cuius capite capilli fluunt caluus & imundus est. Caluities uero fluxus capillorum in toto capite per quem fluxus nulla pars capitis denudatur: sed cecaries attenuatur: & significat erogationem elemosine de paupertate domus siue: Si autem in parte anteriori ex fluxu capillorum

frons fuerit denudata recaluit. Et tunc denudat frons cum affectus temporalium abiicit: & substantie sue abrenuntiat ut facilius anime sine distractione sollicitudines eorum dominum contempletur. Sed capilli in parte posteriori retinentur: quando ad sola necessitatem temporalia conferuntur: hic recaluit est quod uir perfectus & illuminatus talis potest reputari. Si autem caluitio: uel in recaluitio albus uel rufus color fuerit exortus: & hoc sacerdos uiderit condemnabit eum: haud dubium lepra est albus color qui est signum lepre appens in utroque uertice est cum per hoc quod quis largitur propria: eius animus in superbi am leuatur. Quo contradicit. Mat. vi. Cum facis elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua & cetera. huiusmodi etiam color ibi nascitur cum quis de rapina elemosynam facit. De quo Ecc. xxxiii. Dona siquoz non probat altissimus. Septima lepra est uestium: quod est elationis in operibus iustitie. De qua leuit. xiii. uestis linea uel lanea que lepram habuerit stamine uel subtegmine: aut pelles: aut quicquid expelle confectum est si alba uel rufa macula fuerit in ueste lepra reputabitur. Attende lepra quod omnia hec in figura contigebant illis. Non enim sic fuit simplex moyses: ut quicquid ista legit debet esse quin uideat quod ista sunt ridicula. Nihil enim coram deo immundum nisi peccatum: quod in sola uoluntate deordinata consistit. Vestis que ornamentum corporis tribuit: & fomentum uirtutis est iustitia: animam ornans exterioris coram proximo: & fouens interioris in conscientia coram deo: ps. cxxx. Sacerdotes tui induant iustitiam lanea est per exercitium actiue uite: linea per similitudinem contemplatiue: & utraq; ornans anima & fouet: puerbiis ultimo. Quasi uel lana & linum & cetera. In stamine fortitudo intentionis: unde & a stamdo dicitur: si subtegmine discursus & frequentia bone operis: per pellem mortificatio corporis per illud quod conficitur ex pelle multiplex utilitas que ex corporis mortificatione procedit. Sicut est castitas corporis contemptus mundi: silentium & huiusmodi. In macula alba fauor inanis glorie: in rufa malitia iuide. In stamine ergo est alba macula: uel rufa: cum nostra intentio deprauata non plene querit gloriam dei: sed fauorem mundi: & tamen de apparenti utilitate proximi contabescit per iudicium quod per proximi excellentem famam timet perdere suam reputationem extrinsecam. Item in subtegmine & in pelle: quando de mortificatione corporis est appetitus laudis proprie uel dolor felicitatis alieni: uel per maculam rufam potest intelligi crudelitas iudicantis uitam alienam: que maxime in tali pelle uel subtegmine solet accideri. Talis uestis debet induci: quia talium anime debet sensus claudi: ne se effundant in oculis hominum & ne aliis irideant uel ne de eis ferant iudicium quod si secus talis lepra non curat lauet aqua contritionis in secreto sue conscientie: & quantum potest eleuat ab aspectu sue considerationis quicquid in se appet esse uirtutis: quod si nec sic correctus fuerit sciat quod igne eterno ardebit: maxime si talis lepra

ipsum sic mortaliter inficit quod a dei honore intentionem auertit. Cum tot sint uari modi lepram curandi: unde dicitur iesus solus lepre mundator omnium curam suam per duo curauit: per uerbum. scilicet & tactum: de uerbo curauit decem: tactu unum. Quia plene & perfecta cura omnis nostre lepre est perfecta humilitas diuine obedientie: & tractatus transformationis amatiue maxime per benedictum iesu innocente & purum per nobis crucifixum: in cuius sanguine bulliente igne spiritus sancti: omnis nostra lepra consumitur & mundatur lauat & restituit sicut pura: quod membrorum purum & sanum efficiunt purissimi iesu christi

Iesus medela datus Cap. xx.

Non solum benedictus iesus ex pietate cordis leprosos mundauit & curauit: sed omnium infirmitatum nostrarum usus exiit medicina: Et ideo uerbo: tactu: uestimento: presens: absens remedia tribuit sanitarum: & omne genus egritudinis ipse curauit. Nam cecos illuminauit: claudos erexit: mutos soluit: surdos appuit: mundauit leprosos: sanauit palyticos: liberauit leuiticos expulit febres: eiecit demones: eleuauit curuos: extendit contractos: purgavit sanguisugos: mortuos suscitauit: uide. Mar. vi. dicitur quod quocumque introibat iuicos aut uillas aut ciuitates in plateis ponebant infirmos & deprecabatur eum: uel ut simbrina uestimenti eius tangeret: & quotquot tangebant eum salui fiebant. Et luce. xiii. dicitur quod omnes qui habebant infirmos uariis languoribus ducebant illos ad iesum. At ille singulis manus imponens curabat eos. Licet autem innumera sanitarum beneficia intulerit medicus humane salutis iesus: quod tamen sunt. iiii. generales egritudines: per quas curadas principaliter de se fecit medicinam ut ad mentis curam in partem sequatur plenam corporis cura in futuro: quod mentis egritudines sunt Ignorantia Impotentia Malitia et Concupiscentia Idcirco de. iiii. egritudinibus curatis a iesu his correptionibus breuiter subnectamus: In quibus christus se singulariter ostendit medicinam. Et primo de ceco que luto confecto ex sputo proprio ad lucem restituit: contra malitiam ignorantie cecum. Nam de illo dicitur. Ioannis. viii. quod perteries iesus uidit hominem cecum a uariuitate. Christi iesu presentio fuit eius uite peregrinatio que tota est colligium nostram illuminans cecitatem quod ipse declarans dixit: quod diu sum in hoc mundo lux sum mundi. Et in signum quod ipse est totus uera lux: & uerum lumem uolens illuminare cecum: lutum fecit ex sputo. Sputum est eterna sapientia: quia sicut sputum a capite fluit: Sic christus sapientia eterna a patre procedit. Ecclesiastici. xxiii. Ego ex ore altissimi prodii. Terra est caro assumpta de uirgine gloriosa que dedit fructum suum quod concepit & peperit iesum: filium dei. Salua ergo tamen concipit: quando iesus ex uirgine nascitur. Et tamen fit lutum quando uerbum caro factum est. Et ut ostendatur quod hoc fit ad nostram illuminationem: dicitur quod hitauit in nobis: Ioan. i. Ecce cura: uidimus gloriam eius &c. Sicut

dicit qui tale lutū sup oculos hūit. Licet autē so-
lo uerbo possēt curare: sic tñ ut dictū est uoluit face-
re cū tactu: ut ostenderet se eē illū reformatōrē quē
de luto p̄mi hoīs legimus formatorē: & ut osten-
deret sicut dictū ē: q̄ sua carnis assūptio est nra illu-
miatio: un̄ & lutū lauan p̄cepit. i. a nobis talē fidem
regit q̄ assūptionem nre infirmitatis credamus ho-
norē sue deitatis. Et hoc ē lauare lutū: nullā idecen-
tiā in deo uidere: q̄ ē caro factū. Et sicut dicit Theo-
philus sup hunc locū: qdā dicit q̄ lutū nō fuit de-
positū: sed i oculos est conuersū quod multū con-
cordat mysteris: licet Criso. cōtranū de luto dicere
uideat: quia i tali lotionē nō amouet a bñdicto ie-
su ueritas carnis: sed i amorē tā carnis q̄ uerbi fit to-
talis trāformatio nre mentis: & ipsū uerbū caro fa-
ctū fit oculus diuine cognitōis. Vñ bñ dī q̄ nō
in quacūq; aqua lauat: sed i natatoria syloe: quod i
terptat missus p̄ hoc uerbū euāgeliste notāter oñ-
dens sacramētū huius piscine. Sicut hic dicit Aug.
Nisi ille fuisset missus: nemo nrm fuisset ab impta
te dimissus. Lauare ergo ab oī uidecētia peccā. Mi-
rabilis autē cōmendatio huius ceci ex ipsius hūiliter
obediā: sicut dicit Criso. dicas ceci fidē: qui nō con-
tradixit: nō cogitauit apud semetipsū: lutū solet ex
eccare uidētes: syloe lau & iā a nullo sum adiuutus:
si quā uirtutē haberet p̄ns utiq; curasset. Sed singu-
lariter obedit: unde sequitur abiit & lauit & uenit ui-
dens. Nota etiā ceci gratitudinē: nam cognouit
bñficiū: unde dixit. Ille hō qui dī iesus lutū fecit &
unxit oculos meos. O bñdicte cece: unctiōne dixit:
ut det passionē. Multū enī te xps unxit: cū carnem
nra assūpsit: & bene unxit uirtus iesus qui unctus
fuit oleo leticie p̄confortibus suis. Secōdo exhibu-
it p̄coniū. Iuxta illud. Quid dicis de eo q̄ apuit ti-
bi oculos. Et dixit. Quia p̄p̄ta est & licet p̄p̄t di-
xit: tñ uerē dixit: hic uere ē p̄p̄ta quēturus ē i mūdū
Et q̄ multū dixit cōtra affectū malignatiū & mali-
gne interrogantiū: & iesus ē talis propheta: cuius
oculis oīa sunt nuda & apta. Tertio cōfutat ad-
uersarios sicut patet in textu. Et post multa conclu-
dit. In hoc mirabile est: q̄ uos nescitis unde sit &
apuit oculos meos. Et ista nisi hic esset a deo non
possēt facere quicq; &c. Iste autē benedictus cece: ue-
re est mēte illuatus & corpore sicut prudēt: sic ef-
ficatur. Sic & cōstanter iudeorū cōfutat superbiā
& p̄fidia: qui cū nō hērent quid rēpōderēt in eius
contumeliā pruperūt. Quarto reddidit debitū ob-
sequiū: nā corde credidit & ore cōfessus fuit dei fi-
lium iesū dicens. Credo dñe & reuerētiā in ope: nā
prociens adorauit eū. Sic ergo patet plena illūina-
tio nre cecitatis: ubi informat mēs nra illuata quō
deat deū colere in ope: huius ceci imitatioe. Iste
ut dī fuit brūs cedonius: q̄ cū benedicta magdale-
na & alius fuit mari expositus. Sicut hētur i legēda
magdalene & requiescit in scō maxio iuxta corpus
magdalene. Secūda infirmitas mētis dī ipotentia:
quā xps iesus p̄ns uirtus curauit: huius curatō figu-
ratur i illo qui incidit i latrones: Luce. x. In cuius cu-

ratōis historia primo nota casū. Secūdo remediū.
In casu nota q̄ dimisit primo mētis trāquillitatem
quia discedit ab hierico: mōuertit se ad tpaliū uan-
tatē quia i hierico quod interpretatur luna: quia tpa-
lis p̄spitas assimilatur lune: que habet lucē sepius
edypiantem maculatam & uariata m. Modo enim
est plena: modo uacua ab alio mutata: quia non
lucet a se. Sic & tpaia nō lucēt unde iordiate deant
appeti nisi ex nra p̄ueritate. Tertio in casu nota
latronū icursionē: bonorū expoliationē: uulnerē i-
flictiōnē: & adiutoriū desitutōnē. Nā sacerdos & le-
uita descendērūt eadē uia: uiderūt miserum p̄tran-
sierunt eū: & nullū prebuerūt adiutoriū: quia sacer-
dotiū legis atique: uel ipsā lex data a moyse uulne-
ra quidē peccā ostēderūt: sed nullū remediū plebe cu-
rationis dederūt: lex enī subintrauit ut abūdaret de-
lictū: & ipossibi le est saguie tauroz aut hircorū au-
ferri peccā: unde transitus istorū quia sine misericor-
dia fuit magis uulneratū afflixit: dū concupiscētiā
auxit phabēdo nō remediū cōtulit miserēdo: pro-
pter quod etiā dī ex hoc sc̄m sup hoc peccās peccā

Relictus ē igit̄ hic miser sc̄m mortuus deo: sed
totus mortuus in seipso. Semimortuus deo dī qui
nōdū incurerat maleficiū obstinatiois: nec iudiciū
interne dānatiois sed liberari p̄uilius erat in benefi-
cio redēptōis. In seipso erat mortuus: quia hēbat
mortis uulnus & erat ueracter dei inimicus: nec a
cura ex parte sua poterat esse aliquis motus: nec co-
natus fructuosus uel uirtuosus. Aliter possumus
dicere q̄ plura fuerūt mala huius deuiatis. f.

Primū fuit exiliū & uagationis
Secundum fuit defectus subsidiū & sustentatiois
quia in hierico descendebat

Tertium continuitas morbi & effluxionis in eo q̄
dicit descendebat.

Quartum atrocitas inimici: quia incidit i latrones
Quintum demūdatio status gratuiti & stolo in-
nocentie: quia despoliauit eum.

Sextū uulneratio bōi naturalis: quod notatur i pla-
gis impositis in oibus mēbris. Nā in rōne fixa est
ignorantia. In mēoria ipotentia: in uolūtate mali-
tia. Eruerunt sibi oculos intelligentie: p̄sciderūt au-
tes obediē: obturauerūt nares discretiois: mutilaue-
rūt linguā diuine laudis: ap̄tauerūt manus opis
uirtuoli: cōfregērunt pedes stabilitatis p̄petue &
gressus boni: foderūt latus delectōis p̄ximi: & inie-
cerunt in capite uulnus supbie: in oculis toruitatē
iuidie. In dentibus stridorē ire. In corpore tristitiā
melancōie: in manibus rapacitatē auancie: in uētre
ignitiū gule: & in renibus fluxum luxurie. Vide-
tur tibi q̄ multa icurret hic stolidus deuiator huius
pōt dī illud Baruch. iiii. Quid est q̄ in terra iumi-
cog es. In ueterasti in terra aliena: coinquinatus es
cum mortuis: deputatus es cum descendētibz i
infernum: dereliquisti fontē sapie. Et audi desitu-
tiōnē subsidiū. Nā oīa remedia sine samaritano sūt
inutilia & iperfecta. Nam p̄ sacerdotem & leuitam
status ueteris testamenti in sacrificiis & in lege nō

taf multiplicē defc̄m huius adiutoriū: & nihil p̄des-
se: imo obesse sine expictia samaritanū. Nā p̄mo
oñdī q̄ lex atiq; hūit auctoritatē n̄ stabile necitatē
p̄pter qd̄ dicit: q̄ icidit: nec ipsa ratio necessaria fuit:
hūit & effabil: atē. Ideo dī q̄ sacerdos descēdebat:
habuit infirmitatis idēmpitatē: Ideo dicit q̄ eadē
uia habuit remediū p̄ticularitatē: unde dicit: Sacer-
dos quidā: q̄ nō fuit uel e omniū gentiū: habuit cō-
passiois uacuitatē: nā isurū uidit sed nō succurrit:
habuit durationis breuitatē: cū dicit q̄ p̄terit: quia
siue lex siue p̄p̄te poterūt infirmitatē cognoscere:
sed remediū non asserre: sed oportuit eos i xpm p̄-
transire & quo ad sua figuralia preterire. Sequit̄
vii. f. efficacia remediū in medico nostro iesu qui est
medicus et medicina: ueniat igitur magister & me-
dicus q̄ piissime isurmatū iacet hūanū genus. Sed
audi prius conditioes medici: & postea uidebis ef-
ficaciam remediū. Sed certe ip̄e benedictus iesus ē
remediū & medicina in omni parte sua. Nā primo
notat i eo difformitas cōditionis a uulnerato. Cū
dicit samaritanus interpretat̄ cūstos: hic enim i no-
centiam p̄ se & p̄ omnibus custodiuit: quā ille mi-
ser deuius p̄didit. Secūdo sanctitas p̄fectionis
In eo q̄ dicit quidam. Tertio uenitas cōuersationis
in eo q̄ dicit iter faciēs. Nō descendit eadem uia si-
cut sacerdos & leuita sed totus fuit noue p̄fectiois
uia. Quarto ueritas icarnatiois: q̄ uerū secus eū: nō
ubi erat ille: sed iuxta: q̄ nō assūpsit naturā culpabi-
lem sed palpabile: in similitudinē hominū factus: ubi
Ber. hoīm dicit nō hoīs: q̄ p̄mus hō non in carne
peccat: nec i similitudinē carnis peccati creatus ē: xps
autē in uel i hoīm miseria p̄scius & p̄fūdus se imer-
sit: ne subtilis ille diabolus magnū pietatis dephē-
deret sacramētū. Quinto affectuositas cōpassiois:
uidēs eū misericordia motus ē. Sexto acerbitas tol-
lerantie passionis: q̄ a p̄p̄iās alligauit uulnera eius
infundēs uinū & ol̄: ubi sum̄ & radix q̄ fuit cha-
ritas in approximatōe & cruciatus doloris notatur
i ligature copia & uino. Nā tanta fuit exterior passi-
bilis & uilitas ut recte uideret̄ larro ip̄e: unde in
medio latronū fluxus stabat in cruce: & super se p̄ to-
to latrocinio humane nature suscepit iudiciū diuine
sentētie. Nempe qui sibi in creaturis fere oīa uulne-
ra alligauit. Vere uis istius alligature salutis: dū
sic sibi oīa mala nostra ut deleteret uniuit & sinḡari
uelamine omnes in se includens p̄ omnibus penā
sustinuit debitā & plenissime satisfecit: & omnibus
infudit oleū plene remissionis: & uinū silis confor-
mationis & p̄mitionē penitentie & cōpassionis &
imitationis sue crucis. Et ne conqueratur hic in-
firmus quod non possit talem medicum imitari
Ideo ponitur. vii. f. similitas cōmūctiois q̄ impo-
suit i uerū suū. i. in corpus suū. Sicut dicit. Theo-
philus. Mēbra nāq; sua nos fecit & p̄ticipes corpo-
ris sui: ut tā os nostrū & caro nostra sit ut uiuamus
ip̄i: nō ip̄i: sed uere xpi. Ducit i stabulū: pōt
uno modo ingredi i tra domū (sue uite passibilis
curū in quo huius nostre infirmitatis appuit i quo

relaxata militia & laboriosa in arbo-
re sue similitudinis requiescūt: dū uidere ip̄m m̄t
plus nobis in huius uite laboribus isudasse. Er bñ
cura illius egit: q̄ si attēdat̄ sue uite status & opus
plene est curatū quicquid nobis potest esse male fa-
ctum. Altera autē die ptulit duos denarios ostē-
sionē sue gloriose resurrectionis: & p̄missionē nre
silis beatitudinis: q̄ dū resurrectio nostra gloriofa
futura gloriā explorauit: hic dedit stabulario aīo
soluto p̄ se & omnibus suis dicens. Quicquid sup
erogaueris reddam tibi. Superogare est sine titutu
mercedis ex solo seruire dei: aīaq; etiā zelo sui ho-
rum debite reatitudinis deo tota mente seruire: &
in redēptōis iesu similitudinē trāformari. Quod
qui in reditu sue clare uisionis tanto apliorē sue re-
tributionis accipiunt mercedē: quāto in maiori gra-
du amoris: supra solā expectationē mercedis p̄fec-
ctus facti sūt. Vides ergo q̄ plene medicus iesus
totus ē nostre iniquitatis medela: & q̄ plene i ip̄o
& per ip̄m est nostra ipotentia firmata. Aliter p̄nt
aliqua p̄dicta intelligi. f. q̄ alligat uulnera sacramē-
torū: phiseis: i infūdēs oleū: dans sp̄e remissionis &
beatitudinis: infundēs uinū: scilicet cōpūctiōnem
nostre transgressionis: & amorē ultionis. Et impo-
nit i iunentum suū: cū peccata nostra ip̄e pertulit i
corpore suo super lignū: i introduxit i stabulū. i. i tra
sanctē ecclesie collegiū. Curam egit: q̄ sic uulnera
nostra sanauit. Altera die. f. post diē sue passibilis ui-
te q̄ non uacabar ei i terra diutius stare cōsumato
nostre redēptōis ope: protulit duos denarios &
dedit stabulario. f. duas clauēs. Scientiā discernendi
& potētiā absoluedi: & dedit apostolorū colle-
gio: uel duos denarios duo p̄cepta charitatis: uel du-
os denarios duplicis sue nature articuli. f. diuine &
humane: uel duos denarios: noticia duplicis testa-
mēti: uel duos denarios affectus cordis & effectus
operis & corporis. His omnibus modis dantur
duo denari: stabulariis. Qui ex omnibus his debēt
solliciti esse i pascendis gregibus dominicis. Dicit
autem: quicquid superogaueris: reddā tibi. Sup er-
gat apostolus qui de uirginibus p̄ceptum non ha-
bet: consiliū dat. Superogat etiā de suis manibus
opatur: ne euāgelii uenale ostēdat. Superogat qui
a licitis abstinent: ne debiles scandalizent. Nota
autem q̄ pius & benedictus iesus samaritanus per
semetip̄m curauit uulneratio postq̄ stabulario tra-
didit curandū: quod etiam seruauit in curatione la-
zari. In quo patet q̄ inutiliter exhibetur cura mini-
stri: nisi ueniat dei cura: unde Gregorius. Si discip̄i
lazari mortuum soluerent: fetorem magis ostēde-
rent: q̄ uirtutem. Vides ergo benedictū iesu curā
sollicitam: q̄ non solum se in medicinam totū im-
pedit: sed effectum nostre cure & custodie similitu-
p̄ximis & maxime pastoribus committit: uade ex-
go & tu fac similitur: quasi. d. secūdū. Crisostomū
Si quem uidēs oppre sum: non dicas nequaquā ita ē
siue sit gentilis: siue iudeus & opere egeat nō cauil-
leris: uix enim habet auxilium quicq; mala fuerit

passus. Tertia infirmitas quæ curat noster medicus est defluentis nature concupia: que est tã carnalitatũ que figurat i cura sanguiflue: q̄ cupiditatum que figurat i cura manus aride: q̄ in plationũ siue honore: tpaliũ: siue spũaliũ que signat in cura hydropici in domo principis phiseog. Cura ergo fluentis cõcupie est tactus fimbrie uestimẽti iesu: fimbria est ultia ps uestis & significat extremũ uite iesu in panibulo crucis. Nã uestimentũ eius dicitur corpus eius siue caro & eius uita passibilis. Tactus ergo fimbrie ẽ amplexus passiois sue: qñ deuota aia iesu passionẽ ruminat: & carnẽ suã tali cogitacõẽ & extrinseca edomatõẽ castigat. Et h̄ retro accedit qñ indignã se tanto bñficio recognoscit: fimbriã tangit qñ tã carnis afflictione q̄ mẽtis cõpassione iesu crucifixo se unit & tũc fluxus cõcupiscẽtie arefcit: uñ & ibi dicit. Nã & ego noui uirtutẽ de me exisse: luce. viii. Non ẽ dubiũ q̄ quotquot eũ sic deuote tetigerũt eius uirtutẽ senserũt: & a fluxu imundicie salui fuerũt. Cupiditas auaricie & eius sanatio si gnatur in hoĩe hẽntẽ manũ aridã. Nã manus arida & cõtracta nihil boni p̄t facere nec sibi nec alteri. Sic impius auarus & seipũ cruciat congregãdo: & pximũ ñ adiuuat sibi subueniẽdo. Sed que fuit curã: fecit eũ iesus stare in medio: quia omnis auaricia uult stare in angulo. Stare ergo in medio est charitate feruere corde ad pximos dilatato: & angulo reciproce cupiditatis ab affectu dimisso. Et sic p̄mo curat auaricia interior que est ex siccitate dilectõis i corde: postea dicit ifirmo. Extende manũ tuã. Manũ extẽdere ẽ extiorẽ subam paupibus describere: & tunc est hõ plene sanatus ab auaricie cupiditate. Tertia cõcupia honore figurat in hydropico: ẽ eni hydropisis defectus digestiue i epate inflationẽ humorũ generã: & tumefaciẽs uentrẽ. E par signat affectũ: ubi ergo p̄pa ueritas nõ digerit: ardor ambitõnis generat & tumefcit ueter iflatura supbie: & tũc incipit honores anxie desiderare qui recte hydropicus fit: & quãto plus gradatũ pmouetur: tãto plus sitis in eo maioris abitiõis accõdit. Et q̄ in tali ambitõẽ aia alios fatigat: & in seipsa fatigatur: iõ hydropicus in sabbato curatur. Si eni mēs superba uellet in seipsa: & in sue uilitatis cõsideratõẽ q̄scere: defineret exterius abire. Cui dici p̄t illud E. saie. xvi. Supbia tua & arrogãtia cordis tui plus ẽ q̄ fortitudo tua. Sed dñ luce. xiiii. Ipse uero apphensũ sanauit eũ ac dimisit. Cũ. n. supbus deũ fugiat: & uẽtũ sequatur & umbrã tũc ipsũ iesus apphendit qñ sibi cõstringit honores cupitos. Et q̄ sepe mēs exterioris hũiliata p̄ deuotionẽ: ad uerã hũilitatẽ p̄ sui cognitionẽ redit: iõ dñ q̄ iesus hũc sic apphensum sanauit: uñ Hiere. li. Apphẽsi sũ fortes eius: & emarcuit arcus eorũ. Fortes apphendantur: cũ sibi supbi ab hoibus humilibus eiciũtur. Sed arcus eorũ emarcescit: cũ ambitio p̄ quã alios sagittabat inti mãte hũilitate de corde euanescit. Sic sanatũ dimittit cũ ad appetendũ & opandũ hũilia reddit. In huius signũ statim pabolã instructiua de hũilitate sũ

iungit: ut inuitatus ad nuptias nouissimũ locũ teneat. Et in illa pabolã ambitionẽ p̄ncipũ & phiseorũ confutat. Sic igitur bñdictus iesus: triplicẽ concupiam malore radice curat. Quarta infirmitas & oium horũ pessima est malitia: & hanc figurat iesus & curat in surdo & muto. Nã in surdo significatur malitia obstinatiõis & inobediẽ. In muto est factio laudis dñe. Et h̄ ẽ naturale q̄ q̄ generaliter est surdus: est & naturaliter & generaliter mutus. Sic & qui a deo p̄ auditũ sapiã non p̄cipit: nequaquẽ eius laudes canit: uñ est ista obstinata malitia deũ nolle laudare: & q̄ qui tã pfidus est indiget adiutorio: ideo de isto dñ: q̄ p̄ alios ad iesum adducitur ut curretur. Et quia ualde rãge est ut q̄ malitiose peccant misericordiã inueniant: iõ de isto dñ: q̄ apprehẽdit eũ de turba seorsũ quia singularẽ ei p̄stitit bñficiũ Et ut ostendat q̄ sit graue ex malina peccare: dñ iesum in celũ respicere & ingemiscere. q. d. hoc ẽ opus celestis misericordie nõ hũane: tam delitiosã culpam delere: que filiũ dei simplr facit in carne gemere. p̄ ipsius culpe intolerabilitate. Et quia sepe diuina misericordia ubi maiorẽ indignitatẽ inuenit: ibi ad suã bonitatẽ ostendẽdã maiorẽ grã in fundit: iã istũ cũ multa familiaritate curat: nã suos bñdictos digitos i auriculas misit: q̄ seipm familiarissimẽ sepe in talibus interioribus & exterioribus infundit. Et sequitur q̄ sapidissimo sputo oris sui linguã eius tetigit: q̄ sepe talibus celestiuũ gustũ & suã sublimiũ familiarissimas & saporosissimas suauitates immittit: p̄pter quod sequitur: q̄ statim aperte sunt aures eius quia talis aia aperitur plenitudine ad auditũ diuine obediẽ. Et solutum est uinculũ lingue eius & loq̄batur recte. Tũc autẽ recte loquitur cũ sibi oẽm malitiam attribuit: & a deo oẽ bonum recognoscit: & non solum recte confitendo culpam: sed & deuote reddendo grã & attente ad hoc recolligendo totã animam & iuste corrigendo totam conuersationẽ preteritam. Attende autem q̄ litteraliter sicut dicit Crisostomus. misit digitos in auriculas eius potens uerbo sanare: ut ostenderet q̄ diuina uirtute ditatum erat corpus diuinitate unitum & operatio eius.

Quia enim propter transgressionem adẽ multam incurerat humana natura passionem: ac per hoc membrorum & sensuum lesionem: ueniens iesus in seipso demonstrat perfectionem humanæ nature. Et propter hoc digito aures aperuit & sputo loquelam dedit. Theophilus autẽ dicit. Ex sputo tetigit linguã eius: ut ostenderet q̄ omnia membra sui corporis diuina & sancta existunt. Sicut est sputum quod uincula lingue soluit. Etenim omne sputum est superfluitas: sed in domino omnia diuina fuerunt. Ex quibus patet q̄ totus iesus ex toto se esse factus nostre infirmitatis medela.

Vnde & maximã deuotionẽ & delectationẽ de bemus concipere cogitando i benedicto iesu etiã supflua sue nature. Quia q̄d in aliis est abominabile sustinere supflũ & imũdũ: in benedicto iesu est maxime charitatis & condescensionis ad nos pie

tatis plenũ & ostensiuũ signum: ac per hoc nostre saluti necessariũ & accomodũ: & nostre dilectionis fortissimũ attractiuũ. Immisit autẽ in aunculas surda spiritualia digitos manus. P̄mo pollicẽ potẽtie: in quo dat posse resistere malo & posse exerceri i bono secũdũ duas iuncturas pollicis. Omnia inquit apostolus possũ in eo qui me confortat. Ad philip. ultimo. Secũdo indicẽ sapientie: qui dat cognoscere creatorem: redẽptorẽ: & bñ factore. Secũdũ illud. Deutro. xxxii. utinã saperent & intellexerent & hoc autem est amare bona que audit cũ omni cõcupiscẽtia sapie. Et hic est ille digitus qui scribit legẽ domui siue dei uiui non lapideis tabulis: sed cordis. Tertius digitus est benignitatis & charitatis quo diligit inimici: ad quẽ magi & malefici pharaonis non possunt attingere. Exo. viii. dicentes. Digitus dei est hic. Non enim poterãt cynifes opari: nec uexationes importunas pati: quia sine feruore dilectõis spũs sc̄i non p̄t p̄gens inimicus diligi. Et licet dici possit q̄ iste digitus hẽt tres iuncturas: diligere deum ex toto corde: ex tota mente: & ex tota aia: uel diligere deum: seipũ: & proximum: tamẽ has tres iuncturas uolo dar digito auriculari respectu inimici. Prima sit eius letãter: uel saltẽ patienter sustinere aduersã inflicta. Secunda: con toto corde sibi procurare spiritualia bona. Tertia est pro suo posse sibi succurrere per tẽporalia bona: & eius impedire aduersã: h̄ sũt tres iuncturẽ & digiti quibus deus in alium perfectioris statum appendit molem terre idest anime eterna carne uiuens. Quartus medicus penitentie: cuius iuncture sunt contritio: confessio: & satisfactio hoc digito eiciuntur demonia: ut possit regnũ dei fieri i aia. Quintus minimus humilitatis & obediẽtie preceptorũ: phibitionũ: & consiliõũ: hic p̄prie dicitur auricularis: quia aurem facilius intrat & purgat. Non enim ibi dimittit superbie uentrũ: nec putredinẽ p̄prie confidentie: nec terram uel lapidẽ obstinatiõis maligne sed hũilitatis p̄prie iesũ quẽ euacuat: & sue iusticie iputationẽ purgat: & totam cordis affectionẽ ad obediendũ aperit & pat̄: & il luc diuina sapiẽtia intrat. Sapiẽtiam inquit sapiens scribe i tempore uacutatis. i. illo tẽpore quo aia plene est euacuata p̄ spiritũ humilitatis: hoc digito iesus incliatus scribebat in terra. i. aia hũiliata & cõtrita: & deo multũ humiliauit & purgauit autẽ peccatncem: cũ dixit. Nemo te condẽnauit mulier nec ego te condẽnabo. Nõ ẽ hic digitus supbie roboã qui ait. iiii. Re. xii. Mimus digitus meus ẽ grossior dorso patris mei: & p̄pter suã superbiã perdidit magnam partẽ regni. Hec est illa manus itegra quã diu expectata petebat p̄pha: cũ dicebat. Emitte manũ tuã de alto. Manus missã de alto ẽ iesus missus a patre eterno que manus ẽ medicinalis & curatiua. Nã quicũq̄ bene tangitur ab ipsa uere confirmatur & confitetur. d. Bene oia fecit. Sic igitur patet: q̄ qui a planta pedis: usq̄ ad uerticẽ salutẽ nõ

requirit: iesus medicus piissimus in humano genere ad ipsũ totũ curadũ de se totum medicina fecit: & in sabbato requietionis eius & unionis in psona filii dei totũ hoĩem saluũ fecit. Bene ergo dictũ est iesus medela datus: q̄ nõ fuit opus ualentibus medicis sed male habentibus.

Iesus a morte suscitatus Cap. xxi.

T autem benedictus iesus ostendat: quia omnibus oia factus est: nõ solũ dicit medicina languentiũ sed iusuratio ẽt mortuõ: q̄admodũ ipse dicit. Ego sũ iusuratio & uita. Licet autem innumeros mortuos & diuersis modis sit credẽdũ suscitasse dominũ: p̄pter q̄d i signũ sui aduentũ multitudinẽ resurgentiũ loãni adducit ad ppositũ. d. Mortui resurgent: tamẽ speciali spũs sc̄i cõsilio in historia euangelii trũ exp̄mit resurrectio: in signũ triplicis status mortui per iesu gratiã resurgentiũ. In his ergo tribus personis significat triplex genus spũalis mortis. sc̄i cõsentus: actus: & consuetudo. Et triplex status morientium. sc̄i incipientium: proficientium & perfectorum. sc̄i laicorũ clericorũ: & religiosorum. In quibus modus ruie mortis: & resurrectõis multũ differre uidetur. Et i hac triplici figura uariatur mystica significatio hoĩe trium. Nam in genere peccatorum peccatum solius consensus figuratur per puellam mortuam i domo: peccatum actus per adolescentem extra portã in lecto: peccatum consuetudinis per fetorem lazari i sepulchro. Aliter autẽ in ruina statuum hoĩe uariatur personarum mysteria. Nam ruina seculariũ in iuene adolescentulo. Mors clericorum in lazaro. Mors religiosorum in puella apta cõnubio. Et horũ mors & resurrectio: loco: etate: modo: & signo: differre uidentur. Loco differunt: q̄ puella in domo: adolescens extra portam: Lazarus in monumẽto fetens: quia peccatum consensus latet in corde: actus manifestat in aperta uisione: cõsuetudo fetet ex fame corruptione. Differunt etate: Nã puella anotum. xii. Adolescens maior: lazarus uir perfectus: quia peccatum cogitationis respectiue dicitur puum: i opere dicitur crescere: sed in consuetudine maxime confirmari: ubi ergo peccatum inuenitur ibi a benedicto iesu resuscitatur. Differt etiam horum resurrectio mō. Nã puella resuscitauit paucis uerbis. d. Puella tibi dico surge: in resurrectioẽ uero adolescenti dñ q̄ p̄mo misericordia motus postea accessit & tetigit oculũ: postea p̄tra uerba locutus est: & nõ statim resurrexit sed resedit. In resurrectioẽ uero lazari infremuit spiritu & turbauit se ipsum: lachrymatus est: uoce magna clamabit: & tamen cum toto hoc ligatus producitur. In quo notatur q̄ facilior nostra correctio solius cogitationis: sed difficilior est operis: difficilima uero consuetudinis. Ezechielis. xxiii. dicitur. Multo labore sudatum est & non exiuit de ea rubigo eius.

Differentia uero signorum fert̄ ad diuersas significaciones statuum: Sed nihilominus etiam in

modo est alia differentia quo ad testes. Nam puel-
lam suscitauit paucis presentibus. Sed adolentem
turbis astantibus: lazarus congregatis multis na-
tionibus: et eorum qui uenerant ad consolandum
sorores: quod eorum qui uenerant ad diem festum. In
his ergo uaria mysteria secundum uarias ceremoni-
as figurantur peccatorum. Sed nunc accedamus ad si-
gnificationem statuum. Et hoc modo hanc susci-
tationem triplicem exponamus: quia facile est ad alia
diuersimode applicare per adolentem primo sta-
tus lamentatur: qui bene in Naim moritur que com-
motio interpretatur quia quotidie quattuor com-
motionibus commouetur.

In gaudio prosperitatis
In dolore aduersitatis
In spe longioris uite
In timore temporalis pene.

His continue terra secularium mouetur ut merito
tota illorum conuersatio naim. i. commotio noietur
Mento etiam per etatem adolentem figuratur: quod
adolescentia est etas

Virtutis improvida
Laudis auida

Complexione calida
Conuersatione lubrica.

Improvidentia pertinet ad ignorantiam uel stultitiam
que respectu spiritualis cognitionis in statu seculari abu-
dat. In cuius signum lapidantes stephanum deposue-
runt uestimenta sua penes adolentem qui uoca-
batur saulus. Actuum. vii. Et hic est paulus qui dicit
se misericordiam consecutum: quoniam ignorans
fecit: prime ad thymotheum. i. Laudis auiditas pertinet ad su-
perbiam et inanem gloriam: unde eccles. xii. Adolentem
et uoluptas uana sunt: unde et sic per adolentem
etiam consilium precipitauit robo. i. iii. Re. xii. Hec multum
abundat in secularibus: unde et in eis est maxima causa
mortis: unde hierem. xxii. Ad istum statum loquitur. Lo-
cutus sum ad te in abundantia tua: dixisti: non au-
disti uocem meam. Complexionis caliditas pertinet
ad auariciam: quia semper mens sirit et diligit
temporalia: unde adolentem audito uerbo iesu abiit
tristis. Erat enim multas diuitias habens quas dili-
gens relinquere noluit. Lubricitas pertinet ad lu-
xuriam: unde dicitur: luce. xv. Adolentior filius
totam substantiam suam dissipauit uiuendo luxu-
riose. Sed adolentem in his suis malis non solum
per consensum intus moritur sed per prauum opus
effertur. Nam

Primo distemperatur in subiectione

Secundo languet in delectatione

Tertio moritur in consensu: sed effertur.

In malo actu unde magnum dei beneficium est: quod
etiam post consensum retrahitur ne faciat actum: iob
xxxviii. Quis condidit ostium mare quando erum-
pebat: quasi de uulua procedens. Mare est cor pec-

catoris per internum consensum amancatum et com-
motum: sed per dei gratiam intus concluditur quan-
do exterior actus impeditur. Hunc miser uidua
deseret cuius fletu iesus misericordia mouet: uidua
est ecclesia a uiro suo dimissa: dum est in terra pere-
grina: sed turba ciuitatis est multa cum illa. scilicet electo-
rum que tota affligitur propter peccatum christiani ruinam. Ange-
li pacis dicit scriptura amore stebant. Nota autem
quod nullus mortuorum nisi precibus aliorum resur-
git: unde et hec meretur uidua: pater in puella. In la-
zaro maria et martha. In signum quod in mortuo per pec-
catum nulla potest esse ratio meritoria: nec ex se ad
gratiam dispositiua: sed est totum ex superinfinita
dei misericordia: quod mouet mento alieno. Suggestum
autem et principaliter merito quo iesus unicuique
dispensauit in sua passibili uita: unde sequitur quod ac-
cessit et tetigit loculum: et hi qui portabant stete-
runt. Nota ergo resurrectionis modum. Nam ac-
cedit iesus ad defunctum per timoris ictu: tangit
loculum per compunctionis immisionem: sub-
sistunt mali portitores per passionem et stupefacti-
onem et detestationem peccati: uocat per interne
consolationis inspirationem et uenie permissionem:
residere dicitur per quietem in dimissione peccati:
sed incipit loqui confessione flagitii: et laude ac gra-
tia beneficii. Vide ergo quod in hoc adolente mo-
do resurrectionis fuit caput eleuare et pectus et lo-
qui: sed non totaliter locum relinquere: hec dicuntur
pro mysterio. Quia secundum historiam et lo-
culum reliquit et sanus ambulauit. Sed figuratiue
sic spiritus scripsit: resedit qui erat mortuus et cepit lo-
qui: quia status secularis uix adhuc potest resurge-
re: ut ex malitia deum extrinsece nolit offendere.
Sed adhuc resurgens renes et nates tenet in fetetro
quia concupiscentiarum et sollicitudinum multo
tenetur allectiuo etiam impedimento: sed loquitur:
quia suas imperfectiones et offensiones confitetur
et caput et uitalia membra eleuat: quia sic suscitatus
non per malitiam sed per infirmitatem peccat: quia infirmitas
tamen continue per confessionem accusat. Sed quia status
secularis in amicitia aliena recipitur: dum facit uiros
perfectos sibi amicos per elemosinam largitionem.
Quos quod amici sunt prope misericordiam huius populi: quod eum cum
paulo orationibus et gemitibus perturrit. Ideo dicitur quod
dedit illi misericordiam suam: quia hoc merito accipiunt benefici-
um gratie. Loculus in quo iacebat mortuus est causa
male secunda: eccles. viii. Sunt impii qui ita secuti sunt
quasi iusti: facta habent portitores igitur illius mor-
tui in loculo sunt quattuor facientes eum perseue-
rare in peccato.

Primus est fiducia uiuendi de quo: luce. xii. Aia habet
multa bona reposita in anis plurimos.

Secundus est leuigatio peccati: Prouer. xxx. Mulier adul-
tera comedit et tetigit os suum dicit: non sum
operata malum etc.

Tertius est aliene uite consideratio. scilicet multitudo ma-
log. Contra quos eccles. ii. Non pecces in mul-

tristitie ciuitatis. i. exemplo multitudinis: quia non
minus uritur qui cum multis ardet.

Quartus est uenie remissio: quo contra: eccles. v. Ne di-
cas miseratio domini magna est. In lectulo uero ipse
etiam et multitudinis offensionis uita seculari portat
peritus passionum in quibus quotidie in terra in ordinationi-
bus commoratur: unde et hic adolentem etiam reuiu-
scens in naim commoratur: quod uita secularium etiam post
quod dimisit mortale peccatum iugiter perturbatur commo-
tionibus passionum: et ideo oportet quod uiuat semper
sub misericordie tutela: ut per se non sit sollicita peccator ecclesia

Circa resurrectionem lazari in qua significatur sta-
tus clericorum nota quod signat dicitur a deo dile-
ctus et lazarus. i. adiutus uocatus: et iesu hospitio
singulariter dignus et horatus: quod clericalis status
habuit singulare dei dilectionem et electionem: unde
et hi sunt ps domini: et funiculus hereditatis eius.

Singulariter fuit a deo adiutus. i. productus ad ui-
tam perfectionem: propter quod duabus sororibus meruit
hospitari. scilicet maria et martha: actiua et contemplatiua
uita: quas sorores habuit ut uxores: quia utraque co-
gnouit et sibi iniecit: propter quod et marthe extin-
ctus est fluxus sanguinis sicut Ambrosius dicit in tracta-
tu de salute. Iesus autem largus sanguinis fluxum de-
sicauit in martha: et demones expulit de maria: quod
ab actiua uita per iesum fuit fugatus factus omnis
uane ostentationis et discursus in appetitu glorie a
creatura. Et a maria fugatum est septenarium demo-
num: quia uita contemplatiua fugatum est supercilium
proprium reputationum. In quo consistit uniuersitas
omnium malorum: unde de reputate se in spiritualibus
bonis: potest dici quod septem nequitie sunt in cor-
de eius: de quibus infra libro quarto: iesus cruce di-
tatus. Est etiam dignus deo hospite: quod apud statum
clericalem est auctoritas de dei regno. Ecce ergo quod
status clericalis lazarus dicitur. Iste dicitur infirmus:
dormi: mortuus esse: et in sepulchro quatuor uanum
fere. Sed attende quod hec sibi contingunt in bethania
quod est magis horrendum. Bethania enim uno modo
interpretatur domus domini dei: quod ex usurpatione
donog: dei: hec mala incurrunt: unde et dominus con-
queritur admirando. d. Quid est quod dilectus meus
in domo mea fecit scelerata multa. Iste autem status
primo infirmus fuit: quando ab apostolorum statu
deficit: et ad temporalia mens anxie se conuertit unum
in temporalibus huic statui per discursum febribus orta est
dum nimis ista curans a spiritualibus statim tepescit
est. Que infirmitas tantum peccat ut etiam paly-
ticauit manum et caldicia faceret ad actus contemplati-
ue. Ita quod transformationem huius mortalitatis usque
ad celum trinitatis hanc sorore puenerunt querele: dante
iesu. Ecce que amas infirmatur: quod clerus utraque ui-
ta desinit: post infirmitatem soporatur dum deus
correctione priuatur. Et hec est prima querela iesu
quando malum ad tantum ascendit quod prelati sunt iste
et: et ad correctionem non idonei. Vnde dixit discipulis suis
is ihs: lazarus amicus non dormit. In crassatus est dile-
ctus et recalcitrauit: in crassatus ipi guatus dilatatus

ad temporalia multiplicanda: et spiritualia negligenda:
et factus est sicut populus: Sic et sacerdos et pasto-
res eius qui consueuerunt uocari uigiles et angelici
custodes uocari sunt homines dormientes. Mat. xiii.
Cum inquit dormiret homines uenit inimicus eius
et superfeminauit zizaniam in medio tritici. Oportet
dolor est iste quod dormientibus prelati et requie-
scentibus in amore temporalium: diabolus zizaniam
semauit. Zizania. n. temporalium abundantiam significat:
zizania sopore grauissimo caput deprimunt in terra.
Primo. n. fuit torpor negligentie in temporalium sufficiencia.
Secundo fuit sopor actiue in temporalium copia

Tertio liuor intentionis deprauate: in supereminata

Zizania in medio tritici. i. principaliter intendere te-
poralia in cultu dei: et sic semen est illud de quo fru-
ctus intenditur. Sic et possessiones temporales sunt
illud propter quod ecclesiastica beneficia appetun-
tur. Oportet quod malus somnus est iste in quo est reuo-
catio caloris: quia sunt seipos amantes: et de popu-
lo non curantes: in quo est destructio operationis.
Nullius enim actionis libere a dormiente actus e-
greditur. Sic etiam et in istis nulla exemplaritas ui-
te uirtuose monstratur in quo est ostentatio opera-
tionis. Sicut enim multa fantastica et uana ad mo-
dum laicorum qui somniant et ostentant se prelatos
et diuinationis: cum tamen nulla sit ueritas cure: sed
somnia fantastica hypochondriacalis apparatus ut
diceret iesus: uado ut a somno excitem eum: Licet
autem a principio dixerit dominus solum de som-
no curialiter loquens: tamen in illo somno uere erat
mortuus. Sic dudum in se ipso mortuus erat status
clericus: sed dicebatur sopitus: non mortuus: quia
ad hec apparebant aliqua signa prioris uite in aliqua
proximiorum utilitate. Sed postquam non solum si-
bi: sed subditis est inutilis factus: et temporalium cu-
ra: spiritus uitalis in eo extinctus est: tunc iesus di-
xit discipulis suis et uiris perfectis manifeste: Laza-
rus mortuus est: quasi dicat. Status iste peruersus est
et gaudeo: quia ibi non eram propter uos quasi di-
cat. Non sum alligatus substantie clericali: et ideo si
uultis me sequi uim simplices utique potestis in pau-
perate uite mee. Quia dum uixi in temporalium
presentia: non eram ibi ubi mortuus est deus. scilicet
temporalium superfluita post mortem non est
mirum sequitur corruptionis fetor: et maxime qua-
tiduano mortuo et in spelunca obscura sepulchro.

Propter quod dicitur: quod inuenit eum quattuor die-
bus iam in monumento habentem. Primus dies est
auaritia: non qualiscumque: sed simoniaca. Secundus est
lasciua non qualiscumque: sed inmundissima: et ignomi-
niosa omnibus modis in gula et in luxuria: quod ma-
gis relinquo deservenda contumelias: quod scribenda le-
gibus. Tertius est superbia: non qualiscumque: sed
nec luciferiana: sed magis monstruosa. Nam lucifer
superbiuit de nobilitate nature: decore forme: clari-
tate intelligente: et de committua sequele. Ihs qui su-
pra omne genus hominum sunt confusibiles et ignominiosus:
et tamen superbiuit: et unum habet hec? Nihil quod naturam

psittuut p passionē ignominie. Nūqd quia formā cōuersatōis habet porcine turpitudinis: potius q̄ hu mane ifamitatis. Nūqd q̄ nō solū scripturas ne sciūt: sed de sui ignorātia toti mūdo ridiculū faciūt. Nā totus mūdos plenus ē ridiculosis platonibus sacerdotū legētū i scripturis dinoꝝ officioꝝ. Nūqd isti p̄nt sup̄bire se hēre focios āgelos: cū magis dārat mūdo ip̄os hīe serpetes uros ifamels & serpetes unū & mōstruosa ē ista sup̄bia: q̄ n̄ p̄t nisi de horribilibus ignominias gl̄ari. Quarta dies oium pessima ē i his iueterata consuetudo: ut iā mōstꝝ sit iuēire unū ab his exēptū uitis: etiā q̄ ap̄d eos excusabile reputet̄ multipharis i p̄dictis ignari pesti lēnis: dū mō ad passioēs inoiabiles nō descēdant.

O quātū p̄t & actio & cōtēplatio lamentari & flere uitalē sp̄m iesu a lazaro recessisse: uere lazare q̄ dñs nō erat tecū iuenerūt te oīa mala ista: dicit̄ at sorores: dñe si fuisses hic lazarus nō esset mortuus &c. q. d. Si paup̄tas tua & amor fuisset i ecclesia: nō eēt sepultus derus i tāta spurcicia. Et etiā si fuisset hoc i intentione p̄mana: q̄a. s. pp̄ tuū cultum & aiāz zelū acciperet aīarū cura: nō fuisset postea ita corrupta: q̄ sicut corpus mortuū ad nihilū nisi ad corrūpētū uiuū: sic taliū ueritatō ē oīm uiuētū secū p̄refactio. O q̄ dolorosa mutat io: q̄ debuerūt eē exēplū oīm bōrū: radices fiūt oīm maloz hodie unū iesus ex his tactus dolore cordis intrinsecus: ifre munit sp̄ū & maxia ultōe sup̄ reprobā nationem: & turbauit seip̄m: quia illū statū quē loco sui posuerat i terra: multis p̄misit tribulatiōibus p̄turban: & idignās eiulās & ploras dixit: ubi posuisti eum.

Oīa sup̄iora male audiēti aie igerens i hoc uerbo: dicit̄ ei ueni & uide: sed hoc audire nō potuit sine lachrymāz effusioē. s. tā horredā mortē i dilecto: pp̄ qd̄ seq̄tur: & lachrymatus ē iesus. Tāta enī cōpassionē ondet sup̄ dicitū q̄ hēbit mundus admirari. d. Ecce quomō amabat eum. Nec uideat̄ tibi modicus dolor q̄a si querat̄ ubi ē derus: nō p̄t sibi m̄deri nisi i terra deserta: & opta mortifaligine &c. Vñ & martha. i. actua extrinseca hodie cōpellit̄ aīteri: dñe iā fetet q̄triduāus. n. ē. Nā maria hec nō loquitur q̄a ab eis quid nam sit cōtēplatio ignorat̄. Et ut eius status pessimus describatur: de sepulchro eius d̄ q̄ erat spelūca obscura corruptiois & fetoris cōtēria. Est igit̄ uita eoz obfcura: tā ignorātia q̄ deformi uita & iueterata corruptōe fetida. Sed lapis sup̄pōitur q̄n sc̄itas auctōritatis oculis seculariū obicit̄. Et ne sentire corruptiōnū fetorē uite debeāt phibent. Sed sicut uere auctōritas ē sc̄a quia utiq̄ ē lapis magni p̄dēns. Sic & multoz est obstiata malitia & puata oī hūore cōpūctiois. Et hic ē pp̄rie lapis offēnsiois eoz: & petra sc̄adali q̄ supponit̄ eoz uite deformi. At tēde aut̄ resurrectiois modū difficilē & laboriosū. Nā tanta ē ista corruptio: q̄ p̄ deū p̄p̄t q̄ fiat laboratiuo mō: ut itoz possit eis iesus dicere laborare me fecistis i p̄cis unis. Nā cū fremitu sicut di-

ctū ē p̄p̄oz: & cū turbatōe sc̄ismatū: & cū lachrymis iesus p̄ suspiria paup̄ p̄duces usq̄ ad monumētū ut. s. uelit̄ facere sup̄ reprobatoē iudiciū. Et tunc p̄mū quod dicit̄ ē tollere lapidē ut sic quo ad ip̄obādos referat̄. Hoc uerbū ē dē. Tollite ab eis auctōritatē p̄ eoz depositionē: & nō cognoscāt eos platos: sed lupos: quia ablatū ē ab eis regnū dei & datum est genti facienti fructus eius. Si uero quo ad electos referatur uerbum: lapidem tollere ē eorum duntia ad compūctionem mollire: & ad proprii fetoris sentimentum reducere: ut paucū sepulchro offēnsiois aperte ex uli fletu sue calamitatis uideatur dei misericordiam prouocare. Et quod ē magnum beneficium per solū christi meritū & suspirium ad clarificationem sui nominis dādū.

Ideo premititur iesus gratias agere de sua exauditione & proclamacione sue misericordie coram populo facere. Et quia talis effectus erat.

Sūmi uigoris & potestatis
Sūme clarificatiuus diuine uirtutis
Sūme ifamatiuus diuine charitatis
Maxime coniunctiuus diuine societatis.
Plene eductiuus de statu corruptiois: & mortis. Iō d̄ q̄ clamauit iesus uoce magna. d. lazare ueni foras: ut p̄tās in clamore uentus iu uoce: charitas in magnitudine: societas in proprio nomine: quod interpretatur adiutus: nouitas in egressioē mōstrat̄.

Et ut ostēdatur uirtuosus effectus qui ad ista se quitur: d̄ q̄ statim prodit̄ qui fuerat mortuus: q̄a haud dubie de his corruptionibus exhibit̄ sanctus derus. Sed quia sub specie diuini cultus remanēbit preteritarum sollicitudinum appetitus. Ac per hoc oculus aspectus eorum non erit in contemplatione clarus non ad ambulandum libere in nouitate future perfectionis expeditus. Et ideo dicitur ligatus manus & pedes infectus & facies eius suda nō ligata. Quia uero per uitros perfectionis tunc clare ostēdatur illi perfectioni talia non congruere: ideo per eos imperfectiones dissoluet dominus a talibus: quod notatur in uerbo iesu dicentis. Soluite eum & sinite abire. In hoc autem signo tantū clarificatur nomen domini iesu ut omnes demones inuidia tabescentes compellantur dare dicere. Videtis quod nihil p̄ficimus. Ecce mūdos totus abiit post ipsum. Nam in suscitacione deri: per illum erit conuersio totius mundi per subiectam reuerentiam sui humilis status & despectu: paup̄is & māfueri: quod notat̄ cū d̄. Ecce tāq̄ filie syō ueritate uite iesu sp̄ōsi sui hūiliter speculati & imitati. Ecce rex tuus uenit tibi mis & māfuetus: ipse paup̄ sedens sup̄ pullū asine. Tūc layci & clerici clamabūt: Olāna filio danid. Ad ostendendū autem predicta dicitur: lo. xii. propterea obuiam uenit ei turba q̄a audiebat eū fecisse hoc signū. Nihil enim est q̄ tantū cōuerteret mūdū: q̄tū si uideret deꝝ uere suscitātū. Tertio cōsiderāda ē suscitatio puellę: de q̄ Matth. ix. In qua figurat̄ religiois status &

aut p̄fectio defectio & reformatio inuēat̄: p̄fectio q̄r filia nō cuiuscuq̄ se. l. archisynagogi cui nomen ianus: p̄ archisynagogū p̄nceps eccl̄ie iesus merito designat̄: cui & nomē cōcordat. ianus. n. interpret̄ illuminatus. Ihs aut̄ de se dixit. Ego sū lux mundi. Huius archisynagogi sc̄a religio & sp̄alit̄ filia: & pp̄rie d̄ filia: q̄r hinc filia nutrit̄ i dulcedine dinoꝝ b̄nficioꝝ: nutrita custodit̄ i sollicitudine correctionū: custodita tradit̄ nuptui i apexu cōtēplationū: sic nupta fecūdat̄ cōceptu opōnū p̄fectionū: sic b̄ndictus ihs & glibet religiois fūdatōr istā filiā nutrit̄ i dulcedine b̄nficioꝝ: maxie icarnatiōis iesu: cōuersatiōis passiois & mortis eius. Hūc cibū comedebat ouicilla illa paup̄ens iesu: de q̄ d̄ sc̄d̄i. Re. xii. q̄ nutrietat illā cū filiis suis: simul de pane illius exēs & de calice bibēs: & i sinu illius dormiens: eratq̄ ei sicut filia. Hec ē. n. hester abscōcita & pulcherrima quā Mardocheus adoptauit̄ filiam. Sc̄do nutrita custodit̄ p̄ correctionē: Ec. xxvi. In filia nō aduertēte se firma custodia: ne forte ad iuenta occasioē abutat̄ se. In hoc stat religiois custodia: ut sit i ea correctiois diligētia. Et. i. iii. Si abluerit dñs fordes filiaz syon & sanguinē hierl̄m lauērit de medio eius. Tertio correctā nuptū tradit̄: q̄r ad p̄fōnē adducit̄: eccl̄. vii. Trade filiam & grāde opus feceris: & hōi s̄lato da illā. Quarto nupta fecūdat̄: Et. ultio. Syō pepit filios suos: ubi m̄ta de sp̄uali fecūdatōe dicit̄. Hec filia. i. iii. mōis oppōitus morit̄. Primo q̄r hēt nutrimētū ueneratū: q̄n nutrit̄ i hoc excellētis: Et. i. iii. p̄ eo q̄ eleuate sūt filie syon: & abulauerit extēto collo: hec ē p̄ma r̄ua religiois: q̄n elōgat̄ fūdamētō hūilitatis sed sub occulto uenēo diaboli p̄pinat̄ sibi cibū elatiōis iflatue: dū facit eos appetē sublimia sub titulo puillōis religiois sue: & dū cā p̄mouet̄ i cōi itendūt: totū sup̄bia i hēt: & p̄riculares p̄fōe ad appetēdū filia assuecūt. Ex quo seq̄r sc̄dm̄ adiutorium ad mortis ruinā: q̄r hēt custodē p̄ditōrē q̄ eam custodit̄ ab extion uilitate: ac p̄ hoc eam excludit a uera hūilitate: un̄ dicit̄ uiles tūcas: loca hūilia: hīta cula paup̄la eē dedecus ordis: q̄ s̄t uere uirtutes & religiois fūdamēta cū uera hūilitate iēna. Ad qd̄ seq̄r st̄mū: q̄r sicut hēt custodē p̄ditōrē: ita accipit sp̄ōsū adulterū. Sp̄ōsus ē cui cōiungit̄ p̄ affectū: & h̄ debet eē hūilitatis & paup̄tatis sp̄us: quo contra sp̄us adulterū facit eā d̄id̄: rare exaltari i puillōis: appetē i sc̄is: p̄moueri i assuptis platiōibus. Hoc pessimū m̄mōiū i p̄pat̄ sibi hierē. xli. c. Cōfusa ē filia egypti & tradita es i māu ppl̄i aqlōis: q̄r un̄ credidit se exaltari: inde hēt ut spuria uilitari: & ut adultera a mūdo reputari: propter qd̄ cōfusa dicit̄. Traditur in manu regis aq̄ilonis. s. in manu ambitioz: platorum: qui cā in ambitioibus nutriūt Et uere isti popl̄i aqlōis. Aquilo d̄ aquas ligas: & h̄ oēs aquas celestis influxus qui descendūt ad ualles mundani despectus ligant uinculo occupatiōis uitiōse & ambitiose. Hec igit̄ puella illa. duo dena status religionis formolā amorolā subiecta

sp̄uali fecunditati apta: ac per hoc b̄ndictio iesu sp̄o salitio tradenda: que i malis p̄dictis iacet mortua: sed i domo paterna abscolā: & adhuc patrum merito & odore nuper preterito occultata: ac per hoc a mundo supportata: & non nisi a uiris ecclesiasticis plene nota. Vbi usq̄ dicit Hierony. de synagoga: habet sibi canētes carmina lugubna: dum p̄dicti sup̄bi & ceci iactant eā multa p̄fectioē sollicitam: & in his i q̄bus eam uelint nolint mortuā cantāt i opibus suis q̄ suā p̄fectionē mortificāt eā ut iē mūdo iactāt: & iesum itroductū in eam haud dubiū p̄no patrociniō: q̄ in uiris uit ut i ter eos ingrediētibz ingredi incipit ad eam resuscitandā deridēt fatuū reputates. Sed sicut dicit Crisostomus: sic & de his dicimus q̄ puelle resurrectionem nō merent̄ uidere. Hec aut̄ malita nō ē cōtenta illo more solū irridere ihm: sed in illis sc̄is uiris atrociter p̄sequūt̄: ut pote q̄ resurrectionem re fugiūt: q̄r mortē cognoscūt: uel forsita cōgnitam pallio operiūt. Modus aut̄ resurrectionis puelle est iste. Venit. n. ad domū p̄ncipis: q̄r reformat i refione statū p̄mi pris: qui i uiris sue legitime filia t̄ois adhuc usq̄ hodie clamare nō cessat. Filia mea modo defūcta est. Sed anq̄ intret ad lectū mortis icrepat tibicines & turbas igetudinis: q̄r anq̄ reformet statū cōitatis: oportet q̄ iformet turbas tāte distractiue sollicitudinis: & expellat & faciat q̄sece re p̄dictos cātores tā f̄le adulationis & mēdōse cōmēdatiois. Et tūc itrat ad itima cū p̄fōe eos facit oīa trāgressiua relinq̄re. Et iā introducit p̄sem. s. p̄mā exēplariatē: & m̄rem. s. regl̄arem p̄missionē & Petri. s. clarā utriusq̄ cognitiōē: & iacobū. s. cōnatū ad obseruādū: & iōanē. i. gram ad p̄ficiēdū. Tenet manū: cū eā sibi associat familiarit̄ adiuu gēdi: eā familiarit̄ alloq̄t uerbo amatiuo cū dicit. Puella tibi dico surge: cognosce me sponū: & itel lige uerbū. Nō. n. uoco te iueterata i trā alicā: cū tu ge trāgressiois dāt̄ testimoniū p̄stibuli. Sed uoco te puellā quasi uirginē decoratā: inouatā: & nihilo minus sp̄oā fecūdatā sp̄ū sc̄o. Tibi ergo dico surge. i. plene & p̄fōe tp̄alia relinq̄: & ad celestes eleuare dulciores: q̄r āgl̄i mei accedēt & ministrabunt tibi me. s. illū panē celicū & cibū desideratū: q̄r sco re oēm aliū cibū fastidire: & hoc ē qd̄ seq̄tur. Et ius sit ut darēt illi māducat̄. O dilecte iesu: iā ebrius uideris de ista sp̄oā: de q̄ sic locutus es ne remaneat consolatiōe uacua: pp̄ qd̄ de hac sola legit̄ q̄ i ues illius refectioē haud dubiū relicta celerius p̄parari. Vides ergo q̄ dulcēt resuscitat̄ hec puella xpi sp̄oā: sed nō erit ifecūda: imo iā uniuersā trā eccl̄ie exhibebit odoriferā famā: & eius reformatiōne reformabit̄ eccl̄ia tota. Vidisti ergo i triplici eccl̄ie statu: q̄ sicut p̄ uiuificat̄ mortuos: sic & ihs usq̄ hodie nō cessat uiuificare electos. Viuifica ergo me uiuificator iesus & resuscita me a morte cōfuetudinis prauę. In qua usq̄ hodie ferentē p̄fite or me iacere: ut in merito resurrectionis possim de cetero in nouitate uite ambulare & p̄uenire ad iocū

ditate religionis & ecclesie renouate.

Iesus laxans reatus Cap.xxii.

Illius dei iesus q ad hoc appuit i carne mortali ut dissolueret opa diaboli cuius opus suum e peccm: pprie ppriū habet quod cōuēit sibi soli & sp: peccā misericorditer relaxat. Nā ex affectu p pō nullū pūit: sed quātū ē ex se oibus misericordia tribuit. Ipse eni iesus est deus: cui ppnum est misereri sepe & parcere: sed nolētibz peccā dimittere: cōpellitur misericordie subtrahere bñficiū. Iustus eni & rectus ē iesus: & seipsū negare n̄ pōt. Et quia ipse solus ex se ē sine peccō: solus digne peccatū pōt arguere: & i se peccātibz idulget. Quod recognoscens baptista sctificatus i utero p has duas pprietates inocētā & misericordiā manifestauit eū. d. Ecce agnus dei: ecce q tollit peccā mūdi. Tātū aut hanc pprietatē. i. dimittere peccā dilexit: q licet filii mortis. scandalizarent ex hoc & ipsū bñdixit iesū dei filiiū: tāq dei blasphemū psequerēt ad mortē: tñ piissimus iesus p dimissione peccōz libēter mortē suscipiēs: mortuus ē eni p peccis nostris oēm modū dimissiois peccōz iuenit: quē saluis dei pprietatibus misericordia & iustitia potuit & congruū fuit inuenire cū hoc etiā misericordia supertate iudiciū. Et ut oñderet se auidū p oēm modū remissiois peccōz. Ideo etiā que cōtra hoc uidēt facere ad hāc delectabile opōnē fecit pluries subseruire. Sicut sūt ipugnationes phisaice & hostiles: imo quod plus ē sp cōtraria: & que ad ruinā ipellūt ad salutare electionē facit subseruire electis. In cuius signū ubiq legūt peccā dimississe: quasi temp excitantur incurfus hostiles: ex quo talis imissio ab ore piissimo iesu magis clarificat & firmat & ulterius liberalis exhibet. Et nō ē q se abscondat a calore sue misericordie: nisi ex pprii cordis malitia eligat ipsū ipugnare maligne. Pro eoz dimissione a iudeis ut blasphemus iudicatus ē: & tādē passus: & mortuus. Inuenio aut tres modos in opibus misericordis iesu: quibus peccatoribus ueniā idulsiit. Primo per modum deuotionis pprie. Secūdo p actū intercessiois aliene. Sicut i palytico. Tertio p conatū accusatiois fraudulēte. Sicut i muliere i adulterio dephensa. De pmo hī luce. vii. de remissioe facta magdalene. De secūdo hētur Math. ix. De tertio lo. viii. Circa autē remissioē factam magdalene. Primo ponitur excessus preuaricationis. Secūdo processus conuersionis: ibi ut audiuit q iesus accubuit &c. Tertio effectus defensionis ibi. Simon habeo tibi aliquid dicere &c. Quarto pfectus iustificatiois: ibi remittit tibi peccata tua &c. Circa puaricationis excessus scias q i hac historia fuit excessus peccā tñp r uariatus. Nā in magdalena erat peccm: & querebat remediū. Sed ia phiseo erat peccm nec querebat remediū: sed iudicabat medicū & egrotū: uidēs aut phiseus apud se ue tacit supbus & fallacit iustus: egrā rephēdit de egrā

tudie & medicū de subuētiōe. In aliis statibus erat peccm: & eis nocebat imediū: nā dicebat bono odore mortui. Quis est hic q etiā peccā dimittit. Iesus ergo pius: sapiēs & iustus i magdalēa peccm dimisit: & in phiseo supbiā cōfudit: in aliis incredulis pñdi am dereliquit. Oñdit autē euangēlista i peccatrice peccatoz multitudinē & magnitudinē i aduerbio demonstratiuo. Ecce mulier: quod notat admirationē excessus. Et secūdo peccā cōsuetudinē i uocabulo in famatiuo: qā peccatrix: quod nomē sibi ex iuetera ra cōsuetudinē cōgserat. Tertio peccōz ifamiā & certitudinē: quia toti ciuitati innoterat. Offenderat autē deū uario oculo: aspectu: lasciuio capilloz ornatu. Infectio oris osculo & affatu: delectatiuo unguentoz: olfactu: supbo totius corporis excessu: & in uerecūdo & publico peccandi actu. Ecce magnitudinē excessus transgressionis. Adhuc autē fuit in ea triplex motiū quod multū allicit ad peccm. Corporis pulchritudo Temporalium plenitudo Dominiū & libertatis relaxatio. Nā pl chra fuit: diues fuit: & sub nullius ptate extitit: quod est oium piculosus. Nā sicut Aug. in lib. de. x. chordis dicit. Mulieri quattuor sūt adhibēde custodie. i. timor dei custodia: uiri: uerecūdia & cōfussio mūdi: terror legū & tpalis iudiciū que uxores fornicātes cōdenant. Custodia autē uiri sicut dicit ibidē debet esse timor dei: & ipsa sua uirilitas. Audi secūdo processū cōuersionis. Et qā ois nā conuersio est. Per diuine uirtutis influxum in intellectu Diuine charitatis igniculum in affectu Diuini roboris brachiū in conatu. Ideo hec tria ponuntur per ordinem. Splendor uirtutis: quia cognouit Ardor charitatis: quia alabastrum attulit. Vigor strenuitatis quia uenit & stetit. Et uide q pulchro ordine hec benedicta peccatrix ē oibus ex emplū cōuersiois. Nā quo i se habuit delectamēta tot de se hūit holocausta: & quot mōis offēderat: tot mōis satisfactioē assūpsit. Cōtra ipudentiam peccādi accepit maximā uerecūdiā peccā: pp qd dī stās retro: uñ scdi Paral. ultimo dixit manasses peccator & penitēs. Nō sū dignus uidere altitudinē ce li: p multitudinē iniquitatū meaz: uñ nec ista p uerecūdia audebat i facie iesu respicere: sed accessit retro: ut que post tergū iesum piecerat: iā i hūanitate assūpta dei hois hūil r posteriora querebat. Cōtra supbiā excessus toto se corpe i terrā pstrauit & totū corpus ad pedes dñi idinauit. Et sicut dicit Greg. Nō uideat tibi despiciabilis locus pedū iesu: ubi scā peccatrix cādorē iduit & scitātē. Multū amabilis fuit locus pedū iesu isti amabili peccatrici. Et hūc locum triumpharie cōsiderauit. Nā excessus cōsiderationis iesu est nroz peccatoz remissio: & ideo ad pedes iesu peccatrix iuenit ueniā sicut hic dī. Incessus conuersationis iesu est nostre cecitatis illuminatio: & totius uite nostre directio: ac totius conuersa-

onis iformatio: & iō ad pedes iesu magdalēa iuēit sapiam: Lu. x. maria locus pedes dñi sedēs audiebat uerbū illius &c. Et Deut. xxxiii. dī: q q appropinquat pedibus eius accipiūt de doctrina eius. Incessus ē pedū ihu ē totius cordis nri & amoris letificatio: dū aia se scitātū dō charā & a deo dilectam q p amore illius deus carnē assūpsit. Itē dñs ihs xxxiii. ānis nobiscū pegrinus incessit: & ideo ad pedes ipius iuēit leticia: un post ifurrectionē de magdalēa: & aliis duabus manis dī: q tenuerunt pedes eius uiso gaudio ifurrectionis: Mat. ultio. Recte ergo de ista magdalēa dī q tenuit pedes ihu. Que n. diu male abulauerat: uestigia recta querebat: uestigiū. n. signū ē precedēs. Et iō ex uestigiis dei cultor cognoscit & diaboli. Vnde Dan. p uestigiū cognouit fraudē sacerdotū belis: pbāl uolūtātē eorū qui per occultā ostialia belis deuorabant impensa. Sparit. n. i circuitu cineres: & mane apuerūt uestigia mulierū: pueroz & puellarū. O si spargerēt cineres i circuitu uite multoz: quot iuenirentur uestigia mulierum puerorum: & puellarū deuotantium hereditatem crucifixi. Sed reuertamur ad pedes iesu cū magdalena: & uideamus quomodo cōtra aspectus ipudicos deo i molat oculos. Nam lachrymis cepit rigare pedes eius & de oculis eius riuos contritionis eduxit. Et intellige q benedicta magdalena de purissimis oculis quadruplici generis lachrymas eduxit. Pmo contritionis: de quibus dicit hic: q fuerūt tante uirtutis & efficacie: q impetrauerūt omnium peccatorum remissionē: unde ei hic dixit chasius. Remittit tibi peccata tua. Secūdo habuit lachrymas fratere compassiois in morte fratris sui: Ioan. xi. Et he fuerūt tate efficacie: q iduxerunt iesum ad stertum: & fecerūt suscitare lazarus. Tertio lachrymas trāformatiui doloris i christum passum. Vnde Luce. xxiii. dicitur q se quebatur iesum multitudo populi & mulierū que plāgebant & lamentabantur eum. Certum est aut q inter illas erat principaliter maria magdalene & iste iduxerūt iesum ad recōpassionē: unde & dicit. Filie hierl m nolite flere &c. Vnde Ioan. xx. dicit q stabat iusta crucē iesu &c. Attende quātus honor est iste bñdixte magdalene factus ab euangēlista: q ratri locat in compassiua trāfixione & lamentatiua deploratiōe iesu i eoz oculis crucifixi. He lachryme tātū inundauerunt: q nō solū moriētem desseuerunt: sed in sepultura eius & postea iuxta sepulchrum tantum exereuerūt: ut i horto illum desleret mortuum quem nesciebat resuscitārū: uñ cor eius potest dici fons hortorū & puteus aquaz uiuentiū: & oculi eius quasi piscine i esebon. De his dī Ioan. xx. Maria stabat ad monumentū foris ploras. He fuerūt tate efficacie: tantēq uirtutis: q nō solum meruerūt angelos uidere: sed etiam dilectū iesum in corpore immortalis sibi primo oium apparere. Quarto habuit lachrymas deuotiois & dulcoris celestis patre: pro cuius dulcore fugit

omne consortiū creature da mans & dicēs. Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte: dū dicitur mihi quortidie: ubi est deus tuus. Triginta annis habitauit i deserto oibus manens incognita: & ibi impleuit omnes hydrias sensuum suoz interiorū & exteriorū irriguis gratiarum: & aquis deuotarū lachrymarum: que in nuptiis dilecti conuerse sunt ia uinum optimum. Et licet hoc uino inebriata fuerit i gressu celestis glorie: tamē de isto uino magnam prebationem accepit in concentu angelice melodie. Nam septem uicibus laudes dicebat dilecto leuata in aera in medio angelorum: hec p lachrymis istius benedixte peccatois. Contra uanum capillorum ornatum in quo multū mulieres offēdunt sicut dicitur Esaie. iii. Prebuit pedibus iesu obsequiū capilloz: quia capillis capitis sui tergebat. Et licet p capillos superfluitas temporalū intelligat: in qntum capilli sunt qued ā supflua corporis: quibus capillis in pedibus dñi. i. pauperibus debent tergi lachryme necessitatū suarum. Inquantū autem capilli sunt ornamenta capitis de ipso manantes subtiles & longi significat cogitatioes subtiles contemplationis & meditationis prolixę: que ornant caput deuote mentis: & ab ipsa mente ihu diuine gratie oriuntur: immo uerius a capite ihu oriuntur in capite mentis nostre quia nō sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis tanq ex nobis. Hi capilli precipiuntur a nazareo nutriti: et toto tempore sanctificationis eius nouacula non debet ascendere super caput nazare: idest distractō impeditiua cogitatus cōtemplatiui. Hi sunt capilli sanonis: iudicium. xvi. in quibus est sua maxima fortitudo: quia totum robur mētis perfecte est in cogitatione actuum uite christi & charitatis sue i terne. Et durātibz istis capillis i capite: impossibile est hostem preualere. Sed dalida abstraxit sanonem dormientem in gremio suo. Dalida interpretatur situla uel pauperula. Situla est carnis cōcupiscentia insatiabilis: pauperula ē dei diffidentia: q se mper timet sibi temporalia deficere: & sibi semper uidetur parum habere. Hanc Sanfon incipit nimis diligere: quando incipit se nimis carnaliter nutrire: & temporalia sub necessitatis titulo congregat. Cum hac principes philistinorum pactum faciūt: quia huic se demones uirum km tetando cōiungūt. Cuius tetanonis ordo elegāter exprimitur Et primo funibus neruicis humētibus ligat: dum propriis cōcupiscentis edomius molestat. Cui addūtur noui funes qui nunquam fuerunt i opere q noue tentationes & inexpecte immittit a demone: sed capillis durātibz quali fila telarum franguntur: q durātibz cogitatioibus xpi i mēte nullius potest esse roboris tetato carnis uel hostis. Sed procedit tentatio dum & crines pleuntur licio: quia tunc sanctus uir impeditur a contemplatione: quando dauo prelationis & exterioris sollicitudis quali circūligat & tene ifigit. Sed

si caput non abradatur: & si multum uir sanctus impeditur: non in ab hoste caput. Tunc autem caput raditur: cum se uoluntarie meretrici aperit: & appetitui ambitionis inhiantis seruit. Et tunc miser sopore graui in gremio meretricis quiescit: quoniam ibi fastus plationis dulcescit. Sed tunc misero caput radit: cum eum a consueta contemplatione christi uite excludit: a meretricis puicitur: ab hostibus capit: exoculatur: & ad mole obsequium deputatur: quia miser ille qui pro ambitione contemplatione reliquit: sepe non cogitur honore quem appetit: & in simulatibus occupatur & talium demonum temptationibus exoculatur ne cognoscat bonum quod perdidit: & malum quod agit. Et molam uoluit: dum se de malo in peius uere permittit. Hec de capillis magdalene pedes iesu oris coniunctionem humillimam. Nam osculabat pedes eius. Osculum est signum pacis: & pius iesus ipsam recipiebat ad pacem sue imitationis que est in principio incessus rectitudo ut imitetur iesum deserendo peccatum: & persequendo omne bonum: hic status significabat per osculum pedum. Sed aiens crescens non est contentus post iesum comi uia incedere: sed uult ad opera perfectionis assurgere: & tunc recipit ad osculum manus. Ad hoc osculum fuit recepta magdalena: quando post aduentum spiritus sancti perfecte per christo reliquit omnia. Sed amor ebulliens non est contentus quatuor perfectione operis: nisi transformet ad intima redemptionis: & ideo desiderat osculum oris clamans cum sponsa. Osculetur me osculo oris sui. In quo osculo est.

Comensuratio facie:

Coniunctio labiorum

Mixtio anhelituum.

Quia nunquam quiescat sponsa bene amare: donec tota conuersatione christo iesu afiguret & lingua sua per iesum sonat intra sua peccata & nihil nisi iesum spirat non sui uiuens sed amari uita. In cuius figura iesus ipsa libilis in die resurrectionis spiras dedit apostolis spiritum in statu suo: ut iam non sua: sed uerbi uita uiueret: & eius statu spirarent & respiraret. Contra offensam unguentorum: portat unguenti alabastrum: de quo in se quatuor capitulo dicitur. Vidisti processum conuersionis: uide effectum defensionis. Nam contra iudicium phisei qui eam ipse iudicabat de imundicia: & iesum de nescia & se non intelligebat multo peiore excecatus supbia pponit pedem gema. In quo concludit quod ipsa est multiplicata in merito: anposita phiseo: ac per hoc innocenter defendit: & se prophetam ostendit: & phisei supbiam confundit: & quantum fuit ex se couertit. Nam dum sua sententia couincitur: quasi freneticus fune portat quo ligatur.

Est autem iste modus prudentissimus dum paradigma. quod logicum ponitur & ex ore resistentis dum non aduertit contra se sententia extrahit: ex qua postea error proprius demonstratur. Duo igitur debitores sunt. Simon & magdalena: huius debebat. 500. quia lasciuia uite suorum se suum erat transgressionem obligata. quod. v. centenarium. Alio modo quia aie data sunt quoniam in media preceptorum:

sacramentorum: uirtutum: donorum: beatitudinum. Centenarii autem consumatio deliquit. u. ergo centenariis offendit quia omnia in se predicta dei dona per peccatum suum destruxisse cognouit. Quinquaginta in quo medius centenarius & est uerus quietis significatur defectus omissionis: a quo uix est liber quicumque perfectus: quia uix est aliquis qui multa contra deum oblega non omittat: esto quod graua non committat. Et uix inuenitur tam supbia preuentione in supcilio lapide iusticie: quod non recognoscat in se hunc defectum culpe. Tales autem sunt coiter in amore tepidi: in obsequio desidioli: in propria reputatione supbi: ac per hoc per deo obnoxii ac ab ipso parum dilecti: hic est ergo debitor. I. Conuictio ergo quod mulier supabat in amore ex maioris debiti dimissionem elegantissime couincit quod eum super etiam in exteriori opere: ubi ostendit iesus sui ad phiseum maiorem dignationem. Intraui inquit in domum tuam: hec autem ad me accessit in domum alienam tali tempore. I. couincit: tali loco: quia ad pedes: tali modo quia cum tot lachrymis. Ex quo concludit maiorem affectionem.

Postea ponit tria genera operum: in quibus ostendit magdalenam fecisse maxima: & phiseum non fecisse minima. Primum fuit opus profundissime humilitatis: ad pedes iesu. Secundum ardentissime charitatis ad osculum unionis. Tertium pinguisime deuotionis & rectissime intentionis. In primo ubi non dedit phiseus aqua simplicem erat etiam de comi usu hospitii. Magdalenam dedit lachrymarum in guttu & capillorum obsequium. Ille non dedit aque paululum hec reliquit cor suum. In secundo ille nesciuit diligere summa dei beneficia que intelliguntur in osculo oris sui. Nam illud intelligitur quoniam simpliciter osculum datur: hec continue administrabat lachrymas & in eis ardebat charitate accensa: cum tamen hoc sit pars infiniti deo: hoc significatur in eo quod dicit. Ex quo intrauit non cessauit ungere pedes meos: ubi ostendit simul humilitatem charitatem: & continentiam: & ex his perfectam transformationem: quia solum propter diuinum honorem. Primum in pedibus: secundum in osculo: tertium in non cessante: quartum cum dicit meos non propter se sed propter me. In tertio ostendit quod non habuit ad eum comem deuotionem que in osculo designatur & ad eius summum quia in capite. Sed ista huius singularum: que significatur in unguento: & ad eius infima quando pedes unxit. Ex his non est mirum si sua confunditur superbia: quando concludit deus ex tot rationibus: propter quod dico tibi. Remittuntur ei peccata multa quoniam dilexit multum. Et attende charitatem dei. Nam in commendatione eam expresse nominauit. Quia uero defectum in phiseo uolebat curialiter reprehendere indiffinito proposuit dicens. Cui autem minus dimittitur minus diligit.

Vnde & christus in seruire obsequii & amoris tenerimi ad peccatricem conuertit se ad mulierem: dicens. Dimittuntur tibi peccata tua.

Attende autem quod ex premisis uideretur

magis sequi sic diligit multum: quam multa dimissa sunt ei. Sed artificiose sapientia iesu omnis amoris operibus sic concludit. d. Dimittuntur ei peccata multa &c. Nam dilectio iesu remissionis peccati quo ad culpam se habet per modum effectus uno modo. Ideo. n. deum multum diligimus quoniam in remissione multorum peccatorum multa dilectionem accipimus: & sic diligimus eum de suo: & sic potest dici multum: quoniam multum dimissum est ei. Et in dimissione aliquo modo sit causa dimissionis peccati. Est & alia dilectio quo ad obligationem pene: & hec caret a dilectione operante opera penitentiae satisfactiue. Et quod de his operibus fuerat locutus phiseo in commendatione magdalene: ideo quod ad hoc concludit. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Feruidus. n. dilectionis actus interior & exterior est causa dimissionis pene & sepe totalis. Sic ergo dimissio culpe caret dilectionem per cognitionem beneficii. Exercitium dilectionis & charitatis recepte caret debiti dimissionem: alias autem scias quod infusio dilectionis delet culpam. Recognitio talis dilectionis ex strenua operatione seipsa auget gratiam & remittit peccata. Audisti effectum defensionis: audi perfectum iustificacionis. Nam illis impiis qui murmurant in peccata dimittere ex sua pertinacia neglectis quos excecavit malitia serpentina. Sicut. n. serpentes moriuntur odore uinee: sic isti odore christi misericordie die his iniquis contemptis iterato dixit ad mulierem. Fides tua te salua fecit: uade in pace. Et sibi addit processum in bono & in operando quies in animo: ut se per quiescat sine conscientie stimulo & appetitu in quieto: & semper procedit in melius: excludit ocio desidiolo. Nota autem quod ut ostendat iesus necessitatem gratie dicit: quod duo debitores non habent unde reddant. Vnde ambr. Heu mihi si non petico concedi mihi debitu: & ita non est dubium quod plus debet quod plus accipit: secundum homines plus fortasse offedit qui plus debuit: sed per misericordiam dominicam mutatur: ut amplius diligit qui amplius dedit. si tamen gratiam consequatur. Et ideo quod nihil est quod digne deo offerri possimus: ue mihi si non dilexero. Reddamus ergo amore pro debito: hec Amb. Nota etiam quod iesus non ocio excludit: in eo quod generatore se dicit: quia capitale gratie requirit cum usura operationis strenue. Sed & hypocritam excludit: quod talis generator pecuniam cognoscat: unum & imaginem & similitudinem requirit: quam dedit. Licet autem iter doctores tam grecorum quam latinorum sit opinio hanc non esse magdalenam Mariam sororem lazari: sed quandam aliam: Augustinus de consensu euangelistarum credit fuisse eandem: quod et probat per textum iohannis. vi. de sorore. d. quod maria erat que unxerat dominum unguento & extitit: cuius si infirmabat. Vnde & in textu euangelii patet quod repetit actus unctiois que lucas dicit: & hoc autem omnes alias unctioes: unum & post ante sex dies pasche: iterum unxit pedes iesu: ut dicit iohannis. xii. & tunc et forte effudit unguentum super caput ut dicit Mat. xxvi. Licet. n. potius eum prima de pedibus in domo Marthe & Marie: & una alia de capite in domo simonis: aliquid tamen dicit quod totum fuit in do-

mo simonis: simul ubi & ille due sorores dicitur ei fecisse cenam tamquam in domo familiaris sui: cum ipse esset principalis domus castri: unum & lazarus dicitur a bethania de castello Marie & Marthe sororum eius. Quod ista eadem fuerit maria satis ostenditur Mar. ultimo. ubi dicitur quod primo apparuit marie magdalene: de qua eiecerat uil. demonia. Huic sententie concordat Greg. & uniuersa litera tota romana ecclesia istud tenet quod euangelium huius peccatricis ponit in festo marie sororis lazari.

In hoc autem magis credendum est latinis quam grecis: quod apud eos in regione marfilie predicauit: & ibi. xxx. annis in spelunca permansit: & sacerdoti sancto se manifestans illam se peccatricem esse dixit: & ibi corpus suum diu honorifice regeuit: & in eadem regione corpus marthe sororis sue. Non debet igitur dubitari mariam magdalenam hanc peccatricem fuisse. Vidisti ergo in beata peccatrice quomodo iesus peccata dimittit motu deuotionis: si proprie: nunc in paralytico uide quomodo istis peccata dimittit merito intercessionis aliene. De quo Natth. ix. & Mar. ii. & luce. v. dicitur: quod quattuor uiri in grabato non inuenientes quam pre illum inferrent: accederunt supra tectum: & per tegulas illum submiserunt ante christum. Vbi attende quattuor ipsius paralyti destructionem

Feruentium maguam deuotionem

Iesu christi miserationem

Phanaseorum malignam detractionem.

Circa paralytici egritudine: attende quod paralyticus dicitur dissolutio. & est aliquam particularis: aliquam uniuersalis: & significat de constitutione uirtutum: & relaxationem ad peccata carnis. De hac dicit Hieremie. xxx. Vt quod deliciis dissolueris filia uaga: Pnuat autem sensum & motum: & aliquibus facit motum tremulum. Priuar. n. sensum in illis talibus: ut non sentiat quattuor que sentiri est utile. Primum diabolicas temptationes: & hoc facit peccatum conscientie & usus: quod secundum Hiero. non sentit quod conscientie. De talibus dicit Prover. xxiii. Vulnerauerunt me & non do lui: traxerunt & non sensi. Secundum diuinas suauitates: huius fecit amor iumentinus: de quo in ps. Postuerunt me a bominacione sibi. Has seruauerunt illi quibus mana fuit ad nauis: Nume. xi. Quis dabit nobis carnes ad uescendum. Et illud ibidem. Nihil aliud respiciunt oculi nisi mana. Et illud Treno. iiii. Qui nutribat in croccis amplexati sunt sterora. Tertium miseriam per panem: & huius facit amor cecus sui: & presumptuosus. Eccel. x. Quid superbis terra & cinis: Et quod quoniam homo infirmus sentit: deus ipsos defectus percipit: ideo dicit in ps. xxx. Infirma est in paupertate uirtus mea. Et illud ps. lxxvii. Tu uero percipisti ea. Quartum amor auarus rei temporalis sentire non facit proximorum afflictioes: ideo de auaro dicit Exo. x. Tibus diebus nemo uidit frum suum: nec se mouit de loco in quo erat. Non mouetur ad deum per timorem & amorem. Et si aliquo modo mouetur habet motum tremulum non regulatum: quod timore pene aliquotulum tremit: sed opus bonum non perficit. Et duo timores in misero tali collocantur. Timor enim sensibilis ipsum pungit: & timor carnis sue eum retrahit. Isti sunt filii ceruo: de quo dicit quod habet cor timidum

sed utinā cū ceruo recipient antidotum. Nam dī q̄ comedit herbas medicinales: ex quibus cor confortatur: & os suū cartilago in eius corde generat: ex quo cor medicinale efficit. He herbe sunt opationes xp̄i uite maxie dolores & passiōes crucis sue quas: comestio confortat cor ad aggrediendū ardua. Os. i. robur in corde generat ad suffere dū diuersa aduersa: & ex tūc cor illud ē medicinale: tā in se q̄ i aliis ad purgandum peccā. Cause paralytis sunt tres.

Aliqñ nimia frigiditas: hec est auaricia

Aliquando hūor sup̄fluitas: hec est luxuria

Aliquando neruorū incisio: hec est superbia et presumptio: quia proprii sentimenti neruū uulnerat. Ecce q̄ malus est lectus palyticū: uere uniuersū stratū eius uersatū est in infirmitate eius. Circa deuotionem offerentium attende sex que essent necessaria in prelati.

Primū ē manifesta uirtutū pfectio: quod notat cū dicitur: ecce inquit uiri &c.

Secundū est quadratura uium uirtutū cōsuetudinā: ut sint quattuor

Tertium ē supportatio pxiorū: infirmorū: ut portet in lecto infirmū. i. palyticū.

Quartū ē ut sollicitudo circa pximū curatōis: & q̄ rant inferre cū ante iesū.

Quantū ē ut hēant ad eū: nō carnalē: sed spūalē affectū: ut solū ppter deū & celeste premiū: ideo dī q̄ ascenderūt sup̄ lectū.

Sextū est q̄ p̄sent eū ad iesum p cōpassionis affectū: & deuote orōnis actū: unde Exo. xxviii. de aarō dī: q̄ portabat noīa filiorū: israel sup̄ utrūq̄ hūerū: ob recordationē. Multa ergo fuit deuotio offerentū hūc palyticū. Circa cōpassionē iesu p̄ssimi atre de q̄ magne pietatis fuit respicere fidē alienā unde p̄mo ipsum confortat: ut qui fidē alienā respexerat tibi p̄nam ifundat: cū dicit. Cōfide fili. O uerbū dulcissimū: de p̄ceptū & debile totis mēbro: cōpassionibus dissolutū filiū uocat: quē phisei nō dignarent' aspiciere. Nā sceleratissimos peccōres iesus gl'iat sibi adoptare p̄ grām: ut in eorū infirmitate se ostēdat oipotente: un' istis uidetur dicere uerbū potētie Cōfide: ego sū nolite timere Mar. vi. Et illud ioānis. xvi. Cōfide ego uici mūdū. Et uerbū sapie eorū intima scrutātis. Sicut dixit Mar. ix. Cōfide filia fides tua te saluā fecit. Sed & dicit eis uerbū pietatis & demētie: ut eis dicatur. B̄dictus uir qui cōfidit in dño: & erit dominus fiducia eius. Nā peccā liberaliter donat cū dicit. Dimittuntur tibi peccata tua: ubi sic dicit Hiero. Remouet' p̄mo infirmitatē: ut sequat' sanitas p̄fecta. Vide. iiii. detrahētū impugnationē. Nā ceperūt quidā de scribis dicere i fra se: hic blasphemāt. Quis pōt peccata dimittere: nisi solus deus. O ip̄i phisei quis pōt intueri cordis secreta: nisi solus deus. Ergo q̄ corda uia uideo ego sū q̄ peccā dimitto. Et ego sū qui dico unicuiq̄ saluatico iuxta illud E. sa. xlii. Ego sū qui deleo iniquitates tuas propter me. O uerissimū uerbū. Ego

sū qui deleo: q̄a ego solus peccā dimitto: sed pp me quia i merito meo: unicuiq̄ enī p̄ meā hūilitatē in me ip̄so merui quicq̄d ip̄is ex diuina pietate cōcessi. Intellexerūt ergo & bene: licet maligne nō crediderūt: q̄a iesus se dicebat deū. Et ideo hāc opimōnē cōfirmat: nō excludit cū manifeste & ex nomie sue hūanitatē dicit. Vt scias quia filius hoīs hēt potēstatē in terra dimitte dī peccā. In terra dicit nō super terrā: hoc ē i celo: quia nō sūt ibi peccā. Subtus terrā in inferno peccā sūt eterna. In terra uero. i. i hac uita sūt remissibilia. Quō autē sequit' ista cōsequētia dem' est supra: cū de xp̄i misericordia ageret. Attende q̄ hostilitatē detrahētū occasionaliter iuuat: ut maius largiret' b̄nificium: un' dedit infirmo robur p̄fectū cōtra triplicē eius defectū. Nā uix poterat caput leuare: cōtra q̄ dicit. Surge deficiebat i oī robore. Cōtra quod dicit: tolle lectū tuū. Nō poterat ambulare: contra quod dicit: uade. Sed tūc peccator surgit qñ peccā defert: portat lectū in quo iacuit: qñ peccatū in quo delectationē recepit: i cruciatū oīs p̄nie cōuertit. Et tūc domū suā uadit: qñ cōsciam suā diligenter discutit. Sic ergo apparuit quō pietas iesu accepit dimitte dī peccā p̄ actionē intercessōis alienē. Tertio atēde sumā pietatē iesu cōdonantis & miserētis peccā sūpta occasione a conatu accusatoris fraudulēte. Vide q̄ propriū ē b̄ndictū iesu uelle misereri & peccā dimittere: nō ex detrahētōe & max' mutatiōe: nec ifidiis malignantiū potuit ab ipen'denda misericordia peccatoribus reuocari. Interroga mattheū publicanū: & zacheū p̄sillū: & frigidulentiū. Interroga peccatōicē m̄lere: interroga palyticū: interroga hāc de qua ē sermo in adulterio de phensa. Et oēs una uoce clamabūt. Ecce agnus dei &c. In histona autē deprehēse in adulterio mulieris considera conditiones.

Cetus accusatis

Christi miserentis

Mulieris in medio stantis

Primo in cetu phariseorū fuerūt duo: subdola adulator: & fallax interrogatio. Adulatio q̄a sibi bladiū nō magisterii: cuius nolūt eē discipuli: ut securus & insuspecte procedat. Secūdo fallax interrogatō: un' ostēdūt publicū flagitiū: hec mulier mō dephēsa ē in adulterio. Allegat legis edictū. In lege autē moyses mādauit huiusmōi lapidari: & puocat ad p̄cipitiū. Tu autē qd dicit: & ipropant sibi scandalū dū adultera astat & turba. Attende autē q̄ sicut dicit Aug. miraculis fama māsuetudis diuulgabat' in p̄p̄o: un' hēbat famā: q̄ nullū emittebat a se desolatū & iō h̄ pauerūt sibi laqueū. Cogitauerūt enī q̄ nō possēt rephensionē euadere: q̄a si dicit dimittat': perdet famam mansuetudinis. Si dicit lapidetur: perdet iustitiam legis. Si tacebit non se ostendet doctorem ueritatis: unde merito dī. Hoc autē dicebant tentantes eum ut possēt acculare eum.

Sed mentira est iniquitas sibi: quia semper cantabit cum propheta: propter ueritatem & mansuetudinem & iustitiā. Nā & ueritatē p̄fert: & iustitiam

non offenderet: & mansuetudinē seruādo misericordiam ipendet. Ita q̄ erit iustitia reatus: ueritate datus & mansuetudine pius. In iesu autē fuerūt duo ostēsa: matura discussio: & iusta diffinitio: ex quibus scuta est: nō illoz sed xp̄i intentio. i. mulieris absolutio. Primo pōit' discussio matura simul & exēplanis in eo q̄ se inclinauit & digito in terra scripsit p̄ hoc informās iudices q̄ qñ audiūt accusatores: non statim fulminēt iniam: sed digito discretōis prius examinēt eim. Informat etiam quoscūq̄: ut qñ audiat uel uidet' pximi culpa inclinēt se ad suā infirmitatem cōsiderandā: & diligenter scribat malitiam p̄pam. Scribebat autē ad significandū q̄ ipse est ille q̄ primo legē scripserat. Inclinatus autē scribebat in terra ad ostendendū q̄ inclinatio sua ad asumptionem carnis fecit eū scribere i terra carnis sue passibilis scripturā nre iformatōis. Et quia hoc fuit opus sumi amoris: ideo dī scribere digito. i. de spū sancto. Quid autē scripserit licet multi multa dicat: ego tñ literaliter credo q̄ illud scripserit quod postea expressit. i. qui sine peccato est &c. Et hec est sententia Augustini. Et illud uerbū cū uirtute iesu sufficienter poterat unicuiq̄ sua peccata i gerere: & inspectorem iesum demonstrare: ut pre uerecundia quam habuerunt unus post unum exiit: i. cipiētes a senionibus q̄ magis debuerūt erubescere: q̄ etas senectutis debet eē immaculata. Dum autē in terra q̄ peccata eorū dī scribere: ostendit se eis misericordiam attulisse nō peccatū. Inde olim dicebat scriptū i ungue adamātino pp iucussionem timoris: i cuius signum moysi lex scripta fuit i lapide: q̄ nō poterat peccatū delere. Sed b̄ndictus iesus scripsit i puluere: quia dat tantā spem uenire: ut modico cōtitiōis motu: & satisfactōis manu unusq̄q̄ possit culpā suam delere in uirtute illius q̄ in puluere sue carnis scripsit lras nre absolutōis plenarie. Tūc autē uere inclinauit se iesus deorsū: nō solū q̄ factus ē homo: sed q̄ paup̄rimus & hūilimus hō despectissimus & opprobriatus: & nō solū mulieri subiectus uirtualit': sed ip̄is linguis blasphemātum: detrahētū: diffamatū: & in tantum uoluit cōsubibiter eē subiectus: & qd plus est iesus creator omnium se subiecerat manibus capientū: uulneratū: trahētū: decapillatū: & palmis & collaphis eū pcutiētū. Sed & creaturis se i sensibilibus subiecerat & crudelissimā peccā: ut uicula possēt eū dure strigere: flagella penalit' cruciare: spine atrociter pūgere: dauī dilacerādo pforare: crux crucifixū tenere. Arūdo percutere: uela obūbrare: sputa turpiē adherere: lacea lateris intima penetrare. Et qd omnium ē tribilius mors aiām dinam eicere. His oibus uolūtariē se subiecit: q̄ nihil in eū potuissent agere: nisi p̄ salute nostra pius iesus se eis uolūtariē subiecerat. Et tñ se deorsū idiauit q̄ sub lapide mortuus iacuit: nō potuisset plus descēdere: nec se plus idiait cui oēs electorū pene incarnatē dicuntur.

Fuit igit' in ihu discretio matura fuit i xp̄o diffinitio iusta. Qui sine peccō &c. Qui n. se idiauit hu

milis expectans eorū erubescētā & conuersionē a suis sceleribus: dū uideret eos p̄uerates in q̄onis fraudibus sntiā protulit legis cōseruatiā: sceleris repercussiuā: mulieris liberatiā. Nā sicut dicit Aug. nō dicit. Nō lapides: ne cōtra legē dicere uideret. Absit autē q̄ diceret: lapides. Venit. n. non p̄der' qd iuenerat: sed q̄rere quod pierat. Quid ergo m̄dit. Qui sine peccō est &c. Hec ē uox iustitiē: lapidem mittat: q. d. Impleat' lex: sed nō a sua ricatori bus legis. Ondit autē eos eē tales q̄ magis q̄ mulier digni erāt lapidari. Et ideo si debuit lex obseruari: debuerūt simul cū muliere occidi. Hūerūt ergo fugere mortis filii: q̄ nec fontē cognoscebant grē & uenie ihm: nec uolebāt legis subire suppliciu: nec ispectoris suoz scelez ihm potant sustinere uultū: & ideo petūt fuge presidū. Sed pius iesus itez se inclinās scribebat i terra ad lram: ut eis liberā exeūdi facultatē tribueret: uultū dedinās ab eis. Sic igit' scdm Aug. Illi uoce iustitiē tāq̄ tello p̄cūsi seie respiciētes: & se reos iueniētes: unus post aliū oēs recesserūt. Vñ glo. sup̄ illud: Incipiētes a senionibus q̄ forte magis erāt rei: & remāsit solus iesus & mulier i medio stās. Au. Credo trita ē illa mulier: ab illo se p̄uicndā timebat: i quo peccā iueniri nō poterat. Sed q̄ aduersarios repluerat ligua iustitiē: illi leuat oculos misericordie. Exerit ergo se ad soluēdā miserā q̄ se inclinauerat ad sustinēdū p̄ ip̄a penā. Mulieri ait. Vbi sūt q̄ te accusabāt? Ad hec nō m̄dit mulier tremefacta sibi maxie conscia: sed eā confortauit. Nemo te cōdēnauit. Ad hec respondit leta. Nemo dñe. Nec ego te cōdēnabo. Qui solus uerus iudex. & a me forte dāntat' timuisti: q̄ i me peccā nō inuenisti. O dulcissimū uerbū: Nec ego te cōdēnabo. Quis ergo me cōdēnabit dñe iesu: cū tibi p̄ omne iudiciū dederit. Si deus p̄ nobis: q̄s cōtra nos? Si iesus absoluit. q̄s ē qui cōdēnat? Iesus mihi adiutor sūt: nō timebo qd faciat mihi hō. Dñe ihu: data est tibi oīs ptās in celo & i terra. Dic ergo misero peccōri iugif i oculis tuis adulē. Nec ego te cōdēnabo. Relicti sūt duo soli: miseria & misericordia: & ego tibi soli peccauī: & malū corā te feci. Tu solus ispicis mea scelera: cui fit soli occulte iuria: dicit ergo. Nec ego te cōdēnabo. Et bñ dñe iesu cōdēnatio ē scdm nomen tuū: ut qd noiaris saluator. Sed neq̄ laues crimibus q̄ odis iniquitatē: un' & absolute intēdus peccare: & ipois bñ agere. d. Vade: & amplius noli peccare. Similr duo fuerūt i muliere: p̄ci flagitiū: & remissōis b̄nificiū: que ex dñs patēt. Vides ergo q̄ b̄ndictus ih̄s delectat' dimittere peccā penitentibus: merito ergo dem' ē. Iesus laxans reatus.

Iesus unguentis redolēs Cap. xliii.

Via tāta sollicitudie curauit aliore peccā delere p̄ssimus iesus tot unguentis misericordie redolebat. Nec mixt' q̄ hūc uixerat deus p̄ spū scō & uirtute i assupta natura: qd hūc sibi p̄uit m̄ icōicabile cuiusq̄ alii creature. p̄p̄ta inq̄ ps. xliiii. Vixit te deus deus tuus. Licet autem

unguentorum tuorum. Tamen litteraliter unguentis redoluit: quādo deuotissima magdalena domini ante passionem pedes unxit. Et ante sex dies pasche iterum unxit pedes iesu: & tūc uel alias fracto alabro effudit unguētum super caput ipsius recumbentis: quod in sabbato palmarū admittit de primo traditur ex euāgelis fore factū: tūc & domus impleta est ex odore. Et i typo futurorum peruersorum impugnantium perfectionis unguentum mentium uacantium unctio capitis & pedum iesu. Iudas proditor bono odore ē mortuus: nā uoluit uideri de quo pedes domini & caput debebat ungi: & cuius mors & sepultura preuenitur: & i laude operis & preconium operantis per totū mundum euāgelium predicari. O domine deus cū quanto dolore refero q̄ nunc iudam uideo resuscitātū: qui & indigne refert hanc perfectissimam unctioem: & fremit detibus iracundie: & huic sancte molestus ē mulieri. Hec mulier ē pauperula tua a mūdāna necessitate conuersa religio: que sibi nil spālium retinens: tā de propriis q̄ de alienis pedes tuos bone iesu in fatigatis pauperibus perfringere sagit: q̄ more magdalene p̄ferre bis facit. Nā p̄mo iungit: dum oīa sua pauperibus distribuit. Secundo iungit: dū deuotioni fidelium sibi spālia offerētium ad distribuenda pauperibus aliis inducit nihil ab eis uolēs accipere p̄ter necessariū uictum. Hoc iudas indigne fert falsus paup̄: & uerus p̄do. & fremit in muliere quia non amat sūm expropriationē. Sed & ipse paupes inuenit: qui unguentū dūico corpori subtrahūt: ut. xxx. uendat denariis & eos: non tā necessitati q̄ rapacitati donec q̄ sunt de quibus ē ei dē iude qui fur & loculos hēns: ubi illi qui uolunt eē pauperes sine defectu: & humiles sine defectu pariter sine iniuria: austeri sine aliqua corporis molestia: immo q̄ monstrosum est & infernalis uoluit eē paupes opulenti: hūiles fastidiosi: patientes caudidici: penitentes lasciuī: religiosi relaxati: magni libranī: plati nō curati: cōtēpentes mūdū: & ipsum brachijs ferreis amplexantes. Iā reuertamur ad p̄mum obsequiū magdalene cuius p̄ uniuersū orbem adhuc flagrat unguentū: & secundū triplicē significationē eam legimus tribus uicibus passē dno unctioem secundū figurā inchoantiū: p̄ficiētiū: & p̄fectōrē. Et licet in magdalene ope: possimus cōsiderare ista ut.

In primo domini pedibus parauerit amare contritionis unguentum.

In secūdo parauerit capiti iesu deuote laudis iubilū ut fuerit unguentum deuotionis.

In tertio pauent toti corpi iesu ut sit unguentū pie & sine subuentōis: quā iā in se p̄fecta digne salutaliene itēdit: tñ ipsius unguenti & aliarū duarū de quibus Mar. ultio scribit. Cōiugamus & cōsideremus bñdictū iesum in illis tribus mariis: quasi in tribus stantibus spūalibus redolere unguentis. Et cōsideremus in illis tribus deuote aie xpi spōse respectu dī ecti iesu triplicē statū: triplicē actū: triplicē cōtractū

Sed qd̄ ibi dī. Maria magdalene: maria iacobi & Salome emerūt aromata ut uicētes ungerēt iesū. Nā status triplex aie significat in hoc triplici unctioe cōtractus in sollicita mercandōe. Emerūt inq̄ aromata. Nā litteraliter sicut xpm̄ in uita ardēt dilexerūt. Ita & in morte ipsum deuote uigere q̄sierūt ut corpus mortuū possēt a putredie cōseruare. Sed errabāt bōe mulieres: q̄a i balsamatū corpus dñi iesu unctioe diuinitatis: & si mille ānis stetit sine aīa nullā recipe poterat corpis corruptelā. Nobis ergo necessaria ē unctio: q̄a sumus corpus eius & mēbra de mēbris. In quibus multas corruptōes patitur spūalis uita dñi iesu: nisi mystico unguēto sepius ungetur. Sed p̄mo uideamus triplicē statū aie per has triplices mulieres mystice designatū. f.

Cōuersionis Cōuersionis Consumationis. Primus est status in magdalena designatus: de qua luce. vii. dī q̄ erat peccatrix. Et Mar. ultio q̄ de ea. vii. eiecerat demōia: que a peccatore cōuerso p̄ gratiam auferūt. Huic statui cōuersionis duo sūt ne cessaria que sūt magdalene. i. cōuersionis mācipia. f. Retētio memoriē & Sollicitudo diligentie. Quia memoriē ē p̄terita mala plāgere: & debet eē ca pax suoz: maloz sine extenuatiōe & diminutiōe: de magnis nō faciat pua: & de multis nō faciat pauca ut dicat cū ps. Iniquitates mee supgressē sūt caput meū: & multiplicatē sūt sup numoz &c. Debet eē memoriē tenax sine obliuioe: & sine iterruptō ne ut sp̄ recorder & dicat. Iniquitatē meā ego cognosco & peccm̄ meū cōtra me ē sp̄. Sollicitudo diligentie debet eē audax sine dubitāōe: & sine dilatiōe ut nō dubitet accipere opa p̄nie: & nō differat se hōre. Debet eē uerax sine falsitōe ut nō simulat se agere bonū quod nō facit: nec dissimulat se eē malū qd̄ callide agit. Et si ista duo mācipia fuerit bñ obsequosa: durabit magdalene i cōuersionis bñficio. Secundus status ē cōuersionis: designatus p̄ mariā iacobī q̄ iterat luctator: q̄ post cōuersionē qd̄a est lucta in cōuersione uirtuosa. De qua ad eph. ultio. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē & sanguinē In cuius signa iacob luctabat Gen. xxxiii. Huic sūt necessaria duo mācipia: intellectus & opatio unū istruat: & aliud pagat. Intellectus debet esse subtilis sine nube ignoratiōis: & fidelis sine errore perfidie. Opatio hūilis sine timore superbie: & hilans sine torpore accidie. Tertius status cōsumatiōis significat p̄ mariā salome. Interpretatur enī salome pacifica: quia aīa in perfectione consumata iesu scipit in quiete pectoris sui. Et secūdi paly. xxxiii. dī de iōsia uito in uirtutibus consumato. Colligam te ad patres tuos: & infereris in sepulchro tuo in pace.

Huic sūt duo mācipia necessaria. f. incensus charitatis ardor: & luosus uirtutis splendor: ut p̄mo uerementem afficiatur ad diligendum deum in tantum ut quasi tota transeat in dilectum: & per unguēta celestia filius dei de celo descendēs attulit: quorum odorem senserat sponsa: que clamabat in canticis. Trahe me post te: cumemus in odore

omnes spiritus angelicos uideatur nūtiare dilectio quia languet amore suo: & dicat cū ps. Defecit caro mea & cor meum: deus cordis mei & pars mea deus in eternum. Et hec charitas debet eē simul ardens per dilectionē & feruens per delectationem. Splendor uirtutis tantum illuceat: ut claustra carnis in cogitatione transcendat: semper tamen in cognitione se deficere recognoscat: ut dicat illud prime ad Cor. xiii. Nunc experite cognosco: tunc autē cognoscam sicut & cognitus sum. Et hec cognitio debet eē prudens per discretionem: ut sciat qd̄ statui suo cōpetat: & tamē supereminēs per supernā irradiationē ut sciat se non proprio lumine uidere que uidet. De hac exēplum habemus in raptu pauli qui audiuit archana uerba que non licet homini loqui. Sed in his parum pōt doctrina humana. Sē ut autē experientia. Nam & paulus qui fuit raptus in paradisiū dei: uidit ea que nō licet homini loqui. Et moyses post uisionē dei in monte dicit se in expeditione lingue q̄ heri q̄ nudius tertius effectum: parum est enim quicqd̄ in hac uita anima sentit respectu huius quod est: & adhuc multo minus est quod dicere pōt. Post triplicem anime statum uideamus triplicem actum unctiois: & triplex unguentum. Nam

Conuersio habet unguentū corporalis p̄nie

Conuersatio tēporalis iustitie

Consumatio spiritualis letitie.

Primum fuit unguentū magdalene de qua dicit Io. xii. q̄ domus impleta ē ex odore unguenti. Nō li despiciere hoc unguentum sancte peccatrici: q̄a odor penitentie spirat usq̄ ad supercelestes mansiones spiritū bonoz ut sit gaudium angelis dei super uno peccatore penitentiā agente &c. Vide q̄ angelus est gaudiū ad exaltationem: sed hominibus est exēplum ad correptionē: & sit de herbis amaris que in nostro habētur hortulo: quas facile inuenit homo: si iniquitates suas sine dissimulatione recognat. Cum istis herbis amaris ad ignem feruētis amaris aromata miscantur. Myrtha inq̄ sponsa Cant. iii. & aloe cum oibus p̄mis unguētis: utriq̄q̄ āt amarissimū & a p̄seruandis corruptiōibus aptū & duplicem amantudinem in penitente figurant.

Prima est amaritudo mortis cum incertitudine hore. Secunda ē incertitudo iudicii cū incertitudine sententie: ex quibus amarē cōficatur & pungituum unguentū. Secundum fuit unguentū strenuitatis & iustitie quo unctus est dauid: manfortis & pulchro aspectu: de quo dicitur in ps. Inueni dauid seruū meū &c. Hoc unguentum conficitur ex oleo & balsamo. Oleum lucet & balsamū redoler: quia ex operibus iustitie procedit lucida conscientia & odorifera fama: ut uideamus bona nō solū corā deo: sed etiam coram omnibus hominibus.

Hoc est sanctum crisma quo unguuntur spūales athlete ecclesie tā pugiles q̄ prelati: q̄a hoc odore debent ipsi singulariter fragrare: q̄a sūt ubera spōse: ut uniuersū eorum ueraciter possit dici illud Cāt.

primo. Meliora sūt ubera tua uino fragratia unguētis optimis. Hoc unguentū multū ē euaporatiuū maxime propter balsamū: quia sancta uita in talibus spargit odorem suū: ut quilibet eorū possit dicere illud. Eccle. xxiii. Quasi balsamū nō mixtum odor meus. Dicitur q̄ balsamū purū hoc modo cognoscitur: q̄ si gutta eius in lacte caprino ponatur: lac coagulatur & gutta descendit ad fundū: sophisticum uero in aqua supernat. O q̄ mirabile ē illud experimentū: per lac caprinū intelligo excessi uas cōmēdationes adulantium de uite perfectiōe. Sed uerum balsamū in sancto uiro lac coagulari facit: quia uerba adulatoria in uane blandientibus triffita sue faciei & dura increpatione restringit: & ad sua congregatus intima ad fundū sue uilitatis descendit. O q̄ uerum signū ē: q̄ ē balsamū uerū quādo suū sibi retinet & restituit alienū: sed sophisticū in aqua supernat: q̄a cui ueritas nō subsistit: statim laudi quātūcūq̄ modice aures aperit: facie hilare scit: & totū in illorum applausum se spargit. Tertium ē unguentum spiritualis letitie: quo ungitur summus sacerdos Aaron: sicut in ps. dicit. Sicut unguētū in capite quod descendit in barbā barbā Aarō quod descendit in orā uestimēti eius: hec spūalis letitia a xpo capite principali descendit in capitibus prelatorū: & descendit in barbā. i. in eorum opera infirma siue extrema: quia tā in arduis q̄ in paruis letitia spiritualem ostendit. Hi sancti prelati ecclesie debebant portare in uberibus suis utriq̄q̄ unguentum & conuersationis strenue per opa actiue: & spiritualis letitie per gustū cōtēplatiue: ut in primo sint reges & strenui bellatores: & in secūdo sint pontifices & deuoti oratores: unde hoc unguentū conficitur ex nardo deuotionis & thure orationis. De nardo Cant. i. Nardus mea dedit odorē suauitatis. Nardus herba ē humilis crescens in cacumine montis multos emittens capillos calefaciēs & desiccans. Hec ē spiritualis letitia: quia cōsolatur deus eos qui se reputant uiles: cum tamē in eminētia uirtutū habeant statum suum. Et multos capillos affectuorum meditationum emittunt: & in igne diuini amoris ardent: quē tamen in terra cohibent per humilitatis conuersationē: & a se omnem carnem abdicant uoluptatem. Bona nardus est ista: de qua dicitur q̄ non multum reddit odorem: nisi conseratur: quia nec sancti uiri suam sanctitatē ostēdunt nisi necessitate cogente: & maxime quando p̄ manifestationem suorum magnalium pseudo cōfunditur: sicut fuit in paulo. Audi de thure Cant. iii. Odor uestimentorum tuorum sicut odor thuris. Ibi enumeratū diuersa unguenta & omnia aromata: quia anima orationi dedita ex diuina influenza omni uirtuti redditur perfecta: in tantum q̄ tota sua conuersatio uidetur odor thuris: quia aperte in oculis omnium clarescit: quia totus est mente & corpore sine fictione transfusus in deum. Sicut. n. odor thuris soli deo offertur: sic & tota eius intentio.

tio deo conformatur: & in ipso solo stabilitur. Et hoc est illud unum quod maria elegit. Et quia de dei bonitate nihil dubitat: quin semper quod melius est faciat: ideo eius oratio semper faciem suam in deum stabiliz: & ab omni uanitate excludit: & sepius in deo letitiam reddit: ut de ea dici possit illud pmi Re. i. Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati: hec autem unguenta tria triplici uenundantur contractu. In triplici apotheca a triplici unguentaria. Nam conuersio emit suum unguentum a quadam discretione unguentaria que dicitur sacerdotalis iurisdicatio que collata est petro & successoribus suis tam illis qui uoluptati sunt in plenitudine potestatis: qm in parte sue sollicitudinis quibus oibus affectus pietatis iesu per insufflationem sui status committitur: cum dicitur lo. xx. Accipite spiritum sanctum: quos remissionis peccata remittunt eis: & quorum retinueritis retenta sunt. Illud at unguentum sumitur de apotheca discipline. scilicet de ordinata eorum correctione. De qua ad hebre. xii. Omnis disciplina in presenti uidetur non esse gaudium sed meroris. Et ibidem in disciplina perseverate tanquam filii uobis offert se deus. Emitur at donatio confessionis legitime. Conuersario emit unguentum suum a quadam unguentaria que uocatur lectio studiosa: que implet per opera que legitur in scriptura. Et illud sumitur de apotheca sacre scripture. Non extranee in qua sunt precepta & salubria consilia uirtutis eius. De hac prime ad thym. iii. Attende lectio: exhortationi: & doctrine &c. & sequitur. Hoc. n. faciens & temetipsum saluum facies: & eos qui te audiunt. Quia sicut pinguia pecora signa sunt boni pastoris. Sic disciplinata uita & ordinata familia signum sunt boni doctoris. Emitur autem a deuotione obediencie & adimpletionis strenue: quia obedire debemus sacre lectioni: adimpleamus precepta: imitemur exempla: declinemus prohibita: acquiescamus consiliis: & non abutamur permissis: secundum ad Cor. ii. Ideo scripsi uobis ut cognoscatis experimentum uestrum: an in omnibus obedietes sitis

Confirmatio emit unguentum a quadam subtili unguentaria & sublimi: que uocatur contemplatio. Abac. ii. Super custodia mea stabo: & signa gradum meum super munitionem: & contemplantur ut uideam quid dicat mihi: & quod respondeat ad arguentem me. Contemplatio est liber & perspicax mentis intuitus in tres respiciens partes usquequaque diffusas ad oia que proponuntur. Sumitur autem hoc unguentum de apotheca sapientie: quam paulus loquitur inter perfectos. Hic enim sanctus in sapientia sua manet: sicut dicitur Eccl. xxvii. Istud unguentum emit denario aureo. scilicet cordis munditia qui denarius non est reprobatus propter infidelitatem. Nec falsus per similitudinem. Nec fractus per interruptionem: sed formatus in fide & ueritate: & ad similitudinem christi uite: & finali persecutione rotundatus. De quo Mar. v. Beati mundo corde &c. His unguentis iesus inungitur: sed primum funditur ad pedes: quia anima a sui conuersione se humiliat: & solum in his que sue sunt utilitatis de-

lectabiliter se occupat: propter quod luce. vii. dicitur quod benedicta magdalena osculabatur pedes iesu: & unguento ungebat. Secundum funditur ad caput: dum rectitudinem iustitie obseruamus que in capite designatur: propter quod cetera membra regit. Sicut ceteras uirtutes regit iustitia. Mat. vi. Vnge caput tuum: unctio capitis est copati christo in membris suis: quod pertinet ad rectitudinem sancte uite. Tertium unguentum pertinet ad totum corpus: ut in omni congregate operum nostrorum lentia manifestetur. Prouer. xxvii. Vnguento & uariis odoribus delectatur cor: quia affectiones spiritualis letitie tollunt omne impedimentum difficultatis in opere uirtuoso. Quo contra de accidiolis dicitur Eccl. x. Mulce morientes perdit uauitatem unguenti: hec omnia unguenta perficit ille benedictus unguentarius: de quo dicitur Eccl. xxviii. Vnguentarius faciet pigmenta sanitatis & unctioes conficiet suauitatis qua unctus iesus qui christus dicitur ungit oem animam quam sanat: ungit in remissione peccatorum: ungit in strenuitate operum: ungit in perfectione consummata supernorum gustuum & affectuum. In cuius signum incipientes unguentur intrantes ad statum primum in baptismo: unguentur proficientes in strenuo opere in confirmatione: unguentur exeuntes iam in perfectione confirmati & consummati qui debent in apertis spoliis & nude uisionis assumi in extrema unctioe: ut sic & principio boni perfectus & consummatio in uncto iesu recognoscatur in eius interna & continua unctioe. Voluit autem ad passionem appropinquas iesus inungi: & super caput suum alabastrum frangi: in signum quod cum multa cordis letitia ex amore feruenti & suauissimo ad nos pugil inunctus procedebat ad campum certaminis: & quod per fractionem sui mundissimi corporis in cruce tanquam lucidi alabastrum: & ab omni concupiscentia refrigerati effundebat unguentum gratie super oes mentes electorum omnium: cuius odore tota domus uniuersalis creature suauissimè debuit delectari excepta ipso: caterua designata in iuda: qui sicut uenenum humane nature uoluit hoc suauissimo odore mortis ruinam accipere: & in illa crucis structura: tanquam in uirtuosissima apotheca per expressionem sanguinis proprii benedictus iesus unguentarius hinc facit unguentum. Que Ber. xxii. Ser. super Cant. a paulo accipit ad quattuor reducta: dum ostendit eum nobis factum a deo sapientiam: iustitiam: sanctificationem: & redemptionem: quia a quattuor uirtutibus cardinalibus ipse exponit: per sanctificationem ipse accipiens temperantiam. Et per redemptionem fortitudinem prorsus copiosa redemptio: quia non gutta: sed unda sanguinis largiter per quinque corporis partes emanauit. Et postquam exculationem non habet quod in odore unguentorum horum non currunt: nisi ad quem minime forte odor puenit. Sed iam in oem terram exiit odor uite: quoniam misericordia domini plena est terra: & misericordia eius super oia opera eius. Sic quod uitalis hanc sparsam ubique fragrantiam non sentit: & ob hoc non currit: aut mortuus est: aut putridus hec Ber. Et ibi probat quod nunquam fuerit in aliquo uere uirtutes nisi quod de effusione unguenti iesu in me-

ribus fidei diffunduntur. d. sic. Quid uobis cum uirtutibus qui dei uirtute iesum ignoratis? Vbi nam queso uera prudentia nisi in christi doctrina? Vnde & uera iustitia nisi de christi misericordia? Et ubi uera temperantia nisi in christi uita? Et ubi uera fortitudo nisi in christi passione? Et infra. Incassum quidem quis laborat in acquisitione uirtutum si alius de eas speras putat quam a domino uirtutum. Cuius doctrina seminarium prudentie. Cuius misericordia opus iustitie. Cuius uita speculum temperantie. Cuius mors insigne est fortitudinis: hec Ber. Vbi dicit quod unguentum sponsum sunt uirtutis fragrantie & suauitatis descendens in sponsum quibus attrahit in cruce post ipsum. Nam eius sapientia est occultum fidei. Eius eminentia arduum spei: summa bonitas incendium charitatis: & eius doctrina regula prudentie: eius uita forma temperantie eius misericordia infusio iustitie: eius strenua passio uigoratio fortitudinis nature. Hi sunt influxus spiritualis tracture dilecti iesu quibus petit sponsa se trahi post dilectum iesu: & permittere sibi non oculo se recipere: sed simul cum oibus his qui sibi uoluerint adhuc delectabiliter currere in odorem unguentorum sue precedentis: dirigentis: adiuuantis: & delectantis persone: donec introducat in cellam uinariam in qua inebriatur ab ubertate domus sue: ut eam iam non trahi oporteat odore longinquo sed in amplexibus dilectissimi iesu eternaliter conuiescat. Et hic terminetur liber tertius qui plus quam credidi: diffudit ramos doctrine iesu & miraculorum operum: quibus sua diuinitatem condescendens in humano generi in unione nostre inuicem sibi facte per assumptionem passibilis nature nostre monstrauit.

Explicit felicitatis libri tertius arboris crucifixe uite iesu. Incipit eiusdem uite iesu prologus quarti libri.

Vltimatis ramis perfectionis uite & doctrine iesu & operationis miraculose multiplicis: & adhesionis disciplinans cohortes que omnia secundum proportionem radicis & stipitis huius sacre arboris processerunt. Iam tempus est ut in hoc libro quarto hec felix arbor producat ad summum. Ita tamen quod eius summi principio & medio appareat conuenire: Nam in oibus premissis clarescunt currenti quod scriptum est: quod summus deus iesus per assumptionem naturam semper ab humilitate incipiens creaturam in suum summum uirtualiter reascendat. Qui cum semper hunc ordinem seruauerit coples quod docuit maxime circa suum finem euidentissime demonstrauit: dum ab humilitate asselli incipiens: & per sacratissime crucis supplicium usque ad inferna descendens: & post uictor mortis gloriose resurgens ad dexteram dei patris eternaliter sessurus ascendens. Et quia sancta matris ecclesie in die palmarum filii dei iesu incipit passionem: ideo hunc librum quartum ab hac die inchoantes scripsimus.

Iesus a fello latus
Iesus uoce laudatus
Iesus & lachrymatus
Iesus zelo armatus

Iesus rex orbis ueniens.
Iesus urbi compatiens
Iesus templum ingrediens
Cap. i.

Tende quod in hoc facto domini saluatoris mystico & mirabili comprehenduntur multa deo ta memorie ruminanda: que ut facilius occurrerent memorie illius qui uult uitam christi transcurrere in istos meditatio uerficulos: quod sub uno poterat uer-

fic illo dici. In septem multiplicauit quod & in aliis locis sepe feci: ubi sunt saluatoris facta mystica & deuota: ut per multos respectus eiusdem facti licet sint diuersa opera multipliciter & attradant deuotio meditatis. Et licet de quolibet posset per se capitulum fieri ualde magnum: propter conuentionem memorie & breuitatis amorem simul tractado perstringo. In hoc autem facto mystico continet historialiter christi recessio de bethania summo mane: Missio discipulorum per adductionem pulli & asine. Sessio christi super iumentum discipulorum uestibus adornata. Occursus turbarum ipsum ut regem recipiantium. Prostratio uestimetorum in uia: Et cetero de arboribus ramorum oliuarum: Et baiulatio & oblatio palmarum: Et omnium simul precedentium & sequentium concors acclamatio: ut saluarentur per potentiam noui regis. Infideliario phariseorum & increpatio dicentium sibi ut discipulos: & turbas laudantes increparet. Copiosissima benignissima domini iesu cum uideret sacrilega ciuitatem: super cuius futurum excidium in uoces laudantium cum magno fletu assumpsit lamentum. Comotio totius ciuitatis pro gloria introentis iesu. Et ingressus in templum ubi symoniacos & rapaces & prophanos latrocinio spoliantes: stupedo miraculo eiecit de templo cum duro increpationis uerbo. Ibi quoque in templo multis sanatis cecis & claudis & aliis infirmis acclamantibus pueris. Ofanna filio dauid in templo: & pharisei tabescentes inuidia & iracundia dissecati circūdedere eum. Et ostendentes indignationem cordis sui de laude puerorum audierunt confutationem per uerbum propheticum. Et iterum idigne ferentes expulsionem suorum factorum de templo quesierunt a christo. In qua potestate hoc faceret: ubi per negantiam nisi fuissent ceci eis plene mittere: & sic benignissimus iesus tota die cum eis disputas ad ipsos conuertendos: & in oculis eorum facies diuinitatis miracula & attrahens turbam gentium ad se: uoce ad ipsam dilapsa de clarificatione paterna sic dicit. Ioannes passionis sue modum & mirabilem fructum eis predicans: usque ad uesperam predicauit: & circūspectis oibus sicut dicit Mar. x. iam uespera est hora: quasi aspiceret si quis eum ex pietate in tota ciuitate sacrilega inuideret hospitio: & non inueniens cum suis discipulis e de ciuitate egressus ius famelicis & ieiunus. Qui tamen mane a populo

lo instabili fuerat cum tanta gloria introductus: & sic rediens bethaniā unde mane recesserat magnā terminauit dictam: ibiq; sicut dicit matheus. xxi. illū fidelium cōuertū docebat de regno dei. Creditur autē q; sic omni die faciebat & fecerit: & sic cum aliis conflictatus fuerit & ieiunus sero redierit in bethaniā usq; ad seriam quintā in qua fecit paschalē cenā i mōte syon. Attēde at q; dominus ueniens ad locū sue passionis & mortis uere ostēdit se deū: ac p hoc uolūtate passū: hodie nāq; potētia sapiētia & bonitate dei appropriata i se patēter oñdit. Potētia mirabilē ostēdit i mutādo mētēs dñoz: animaliu: ut statim qñ discipuli suū proferrent dominis dicētes: dominus hi opus habet: statim dimiserūt libere: ubi anthonomatice dicit dñs uniuersal. Secūdo i attrahēdo pplm ad ipsum sic suscipiēdo cū diuinis honoribus & regno fastu: ubi & attrahi fuerūt pluriimi hostes sui. Tertio suā mirabilem ostendit potētia qñ in tēplo solus uermis illos facit legos q; iā cōspirauerāt eū occidere sic eiecit de tēplo: & per nullos fuit sibi resistere attēptatū. Dicit at Hiero. q; quoddā igneū & radiosū egrediebatur de facie sue maiestatis isigne. Secūdo ostendit magnā sapiētia in cognitione futuroz & cōtinuētiū causalium & absentiu: quorū cognitio ē possibilis soli deo. In hoc q; uidit ubi erant animalia: in eo q; predixit: q; domi dimitterent ea libera. Itē i eo q; pdixit ruinā & destructionē illius impie ciuitatis: & ordinē quo euenit: ultra hoc etiam mirabilis sapiētia ipsa die i multis respōsionibus & parabolis illos phariseos cōfutatit aperte. Tertio ostendit bonitātē altissime pietatis cordis sui i humili habitu quo aduenit: licet enim ita posset accipere dextrariū etiā cuiuscūq; hostis sui sicut asinā: uoluit tamē pietatē & māsuētudinē & humilitatē ostēdere sup iumentū despectū & māsuētū torū datū obsequis hominū: nō ad ornātū aut uel serico: sed uestimētis uilibus apostoloz pauperū uoluit aduenire. Secūdo sūme oñdit bonitatem cordis sui: quādo sic flebile lamētū assumpsit inter uoces laudantiū & diuinū cultū & honorē: regiū sibi offerētiū super excidiū illius impie ciuitatis q; nec de sanguine uiui: nec de infamia mortui potuit satari.

Tertio ostendit affluētissimā bonitātē suam in eo q; i tāto honore & applausu ciuitatis & omnium subiectionē nō iuit ad palatiū: nec ad soliu regium nec ad tribunal iudicianū: ut faceret uidectā de suis facilegis homicidis qui iā eū suo firmo statuto occiderant: sed iuit ad tēplū ubi piūssime illuminauit cecos: crexit claudos: & multos sanauit infirmos. Mansuetissime docuit mortē suā: & modum mortis etiā cū alacritate predixit: & uocās eum clarificatōrē sui. Et ne ista bonitas i resolutionē degenerare uideret: eadē pietate qua sanauit infirmos: increpauit incredulos: & expulit symoniacos: tēplū purgans a sordibus i figura purgatiōis future p ipsū tēplū ueni cordiu electorū. Sic ergo istū benedictū

iesum q; ut agnus māsuētus hodie uenit ad locū uictime potes uidere deū oipotentē: sapiētē & optimū: ne tibi uilescat quod pro te dedit in morte sic uolūtate preciosissimā uitā suā. Preceptū. n. erat in lege: ut decimo die agnus introduceret in ciuitatē ad locū imolationis fiende. xiiii. die: pp quod ut ostenderet tibi iesus cū quāta prōptitudinē uolūtatis ueniebat imolaturus pro te: cū tanto honore uoluit ciuitatē intrare: per hoc tibi significās q; se reputabat honoratū in sūmo. Si p sue mortis obprobria & dolorosa supplicia te filiiu mortis posset educere de iserno: unde hodie quelibet anima deuota intueūs christū in asino sedētē pōt admiratiue dicere uerbum baptiste. Ecce agnus dei &c. lo. primo. Ecce corporali pntia demōstrat. Agnus naturali innocentia cōmēdat: dei persona i excellentia sublimatur. Ecce est aduerbiū demonstratiuum triūphalis processionis cū floribus personalis oblationis: propheticis pdicationis & figuralis expressio nis: q; oia hodie fuerunt i plena & demōstrata sicut dictū ē supra. Et sicut fuerūt pdicta per zachariam pphetā. ix. c. Exulta satis filia syon: iubilā filia iherusalā. Hoc fuit in triūphali processione. Ecce textus. Rex in q; potestate: tuus germanitate: iustus equitate: saluator pietate: hoc fuit ipletū hodie in personali oblatione sui ad locū certaminis: ut tūc posset dici oibus electis illud Esa. xxxv. Confortare manus dissolutas: & segtur. Ecce deus ipse ueniet et saluabit nos. & sic uidēs ipletā prophalē predicatōnē. Segtur ipse paup imo simul in unū diues & paup: paup humanitate: & diues diuinitate. Segtur figuralis expressio cū dicit. Et ascendēs sup asinā & sup pullū siliū asine: hoc ē super populū iudaiū & gentilē. Ipse. n. ē pax nostra q; fecit utraq; unū. Attēdat at ipsa obstinatio iudeoz. Quonia sicut ait Criso. Nunq; uidit in decursu tēporū regē iudeorum tali habitu incedētē: sed in hoc solo ē cōpletū q; de hoc solo ante fuerat pdictū: unde inexcusabilis ē eoz malitia: q; i toto decursu uite sue passionis & mortis christus processit sicut antea fuerat prophbetatum. Stupendo autem modo historia istius diei in mystico significato diuinā sapiētiam representat.

Hic enim figuratur & exemplatur tota xpi uictoria & modus uictorie de toto regno: carnis mundi & diaboli

Hic mirabiliter instruitur contemptus honoris mundani

Hic mirabiliter informatur hō ad moderatiā obseruandā i omni statu regiminis sui

Hic quarto instruitur quomō exire debeamus obuiam xpo in actibus uirtuosis. Primo uide hic excellenter significari christi uictoriā: quasi. n. triūphatē de morte: licet hoc nō caperet facietes occurrunt turbe cū floribus & palmis redēptori obuiam & uictoriū triūphanti dant digna obsequia: filium dei ore gentes predicant in laudē xpi uoces tonat

per nubila. Osanna. Sicut. n. nunc benedictus iesus duos discipulos de mōte oliueti in castellū qd erat contra eos misit: & sic turbā attraxit ad se cum signis supradictis. Sic de monte oliueti. i. de sua pietate altissima & inestimabili in castellum mundi obsecratum & obfirmatū in sua pertinacia cōtra uitā xpi misit duos discipulos suos. i. duas emanationes a seipso sincerās: splēdore. i. uirtutis & ardore chantans

Vel duos discipulos pp notitiā duoz testamētōz

Vel duos propter litterā & spintū

Vel duos propter duo precepta charitatis

Vel duos propter duplicē uite perfectionē: actiuā & cōtēplatiuā

Vel duos pp duos conuertēdos populos. Synagoga. i. que figurata ē per asinā que fuit domita iugo legis: & ecclesiam de gentibus figuratā per pullū propter lasciuam cōuersationis: que tamē pullum genuit filiū synagoge: uel duos misit pp duplicē ordinem sublimū doctorum figuratoz: in apostolis & alioz miorū figuratorū in septuaginta discipulis. Hi per iperū dñi soluūt asinā & pullum nec demones q; pus dominabātur eidē audita domini maiestatem ausi sūt prohibere. Sup istos apostoli ponunt sua uestimēta: q; pncipales sancti honorat inferiores p sua uirtutū patrociniā & p suarū predicationū iplenda lumina: ut sic fiat dominice lesionis apertū per humilē obediētia: mādata xpi facietes humiliter: & exēpla sue perfectionis imitates uniliter & ardentē. Hi ergo sicut & in aialibus: sic & i turbis figurātur. Et istius benedictē multitudinis credētū plurima turba. i. sacratissimoz martyrū strauerūt uestimēta sua in uia: q; tradiderunt corpora sua propter deū ad supplitia: & sic uia dño paraueunt p tormēta corpōz suoz: ut sic ueniret ad ciuitatē conuerse multitudinis credētū populoz. Alii aut sunt cōfessores & doctores q; cedebāt ramos de arboribus: q; de cōuersationibus primoz patrum accipietes uirtutū exēpla suā reformauerūt uitam: & sanctis dei ispiratiōibus occurrentes p opera uia ordinauerūt xpo alius efficacia prebēdo exēpla: per que xps intrat ad alios possidendos. Alii uero de hac turba sūt sacratissime uirgines: q; licet fuerint corpore fragiles: fuerūt tamē uirtute potētes: cum floribus & palmis. i. cū mūditiā mētis & carnis: & cū palmis multiplicis passionis exierūt obuiā redēptori: ipsū tanq; spōsum sanguine recipietes: cui cōformabantur p mūditiā & cōiūgebant p similitudines passiois sanguinē sibi pro sanguine reddentes i tollerātā dure mortis. Et sic benedictus iesus oleo sue pietatis diuersimode super electos fundēte. fiat finalis coniunctio omnium scōz precedentū & sequētū imo una uoce laudatiū suū benignissimū aduentū: & uictoriosū mortis triūphū: & acclamantiū suū benedictū & eternū regē & recognoscētū ab ipso plenariū reformatiois beneficiū i resumptiōe corporū gloriosiorū: a quoz cōfessio ex-

dus ipsi symoniacis: & in dolo & malitia occupatiū dei tēplū iesus uictoriosus rex & eterni pñs filius cū oibus mēbris suis illā supernā ciuitatē & na pace doratā perpetuo regnatus ingreditur in qua ē eterna gratiaz actio & uox laudis. Quomō at plene i hoc facto doceat ueritatis magi iesus falsitate honoris mūdani: ac p hoc prouocat ad cōtēptū patet. Si attēdas quattuor in historia hodierna: quoz cōtraria appetūt ambiciofi: nec inueniūt in honoribus suis. Appetūt. n. sublimitatē & excellentiā. Cōtra qd xps accipit asinā: nō qualēcūq; sed cōmunibus obsequis ppli multiplici subiuugatam: afflictā & inhonoratā. q. d. iesus abiciofis. Nō appetatis honorē huius uite: q; nō ē excellētia: sed asina uilissima multiplici sollicitudine & timore: & uiliū personaz submissione domita & uilificata: q; quo super plures abiciofi appetūt dominari: eo necesse habēt pluribus subici & sepe usq; ad despectissimas uilitates. Secūdo uanitas mūdi & ambitio petūt i honoribus iocūdari: unde & istis magistratibus sunt cātica & choree in tēplo & choro: in cordis & organo. Cōtra quod dñs hodie offerētibz cantica dedit lamēta dū abūde fleuit: p hoc dans intelligere q; hoies mūdi ducūt ad sētum eternū. Iuxta illud iob. Tenēt timpanū & cytharā ducunt in bonis dies suos & i pūcto ad iserna descendūt. Tertio ambitiofi in honoribus sibi fecerunt pmittūt: eo. n. fatue dicit q; ē securior quo ē superior. Cōtra qd hodie iesus uoluit hēre dū sic honoraret suos insidiatores ad latus: dū dicit ei phisei. Audis qd isti dicit. Increpa eos: & dū pplus eū regē acclamabat: pncipes phariseorū eius ptractabāt mortē: p hoc significās q; ubi ē status altior i ista uita: ibi ē casus grauior: sicut satis patet cōsiderāti ruinas magnoz: maxime regū isrl: q; sic pditorie iugulabātur a seruis. Quarto hūana stoliditas pmittit sibi in honoribus facietatē. Credit. n. suū getare appetitū cū cepit dominū: & repleuit se ipsū de substantia paupum. Iuxta illud iob. xii. Abūdant tabernacula pdonū. Cōtra qd iesus hodie in ciuitate honoris nō comedit nec bibit: sed famelicus ide exiuit p hoc ostēdēs q; honores & abundantia tēporaliū ducūt ad ppetuā egestatē & famē. Sicut patet i diuite epulone. Quomō at sic doceatur moderamē i oī statu regiminis humani: patet si ista quattuor: supradicta etiā aliter pertractemus: hodie. n. iesus mirabilem fecit processionem exiens a bethania: & rediens in bethaniam quia omnis processus uirtuosus est ab imperio paterne obediētie exire ad opus pcepti consummandum & post cōsumationē redire ad eadē obediētia pñs regnatādo & recognoscēdo se habuisse ab ipso uigore operādi & pfecte subiciēdo nihil sibi glorie retinēdo. Bethania. n. interpretat domus obediētie. In isto at itinere benedictus iesus fecit quattuor uirtuales stationes: quas nos debemus facere in gressibus mētis nre. Incepit nāq; i humilitate: pcessit in chantans

psfecit in eqtate: & cōsumauit i paupate. Et qa oīs humana uia ad pditionē tēdēs p imoderatiā incedit in fado se i honoribus: effundēdo i carnalitatibus: distrahēdo i diuitis tēporalibus: indignādo i aduersitatibus: ideo benedictus iesus in quolibet istoz: quattuor miscuit moderatiā cū supfluitate ut tū ut ipsā expelleret: & expellēdā doceret. Nāq; in pmo gradu sue pcessionis miscuit honorē cū humilitate ut excluderet imoderatiā q̄ ē i honoribus: uñ cū sciret p p m exire ei obuiā ad recipiēdū eū ut regē: cōtra uero accepit a sine uilitatē & alia hūilia q̄ deā sūt supra ut eius exēplo christianus edocētus: cum se honor igent: se hūiliare addiscat: & lasciuētē p p m uanitates cordis sui sub disciplina subiicere: sciens q̄ q̄to sub maiori honore aliqd ad dedecus uel p̄tibulū inducitur: t̄to magis uituperat. Et hoc cōsiderare multū destruit honoris appetitū: pp qd̄ dī Zacha. ix. De rege paupē q̄ sedet sup asinā & pullū q̄ ipse destruet quadrigas estrain. In secūdo gradu sue processiois miscuit meroris fletū cū alacritatis cantu: ut dicit̄ ē supra: duxit. Si cognouisses & tu q. d. fletus sicut ego: qa q̄ i mūdano solacio delectat: sicut. d. Grego: quali p̄ prata uirētia ad iteritū ducit: uñ licet gaudiū sit honestū qd̄ sepe scis uiris offert a mūdo: sēp tñ debet tristitiā admiscere: qa ecclē. vii. dī. Cor sapiētis ubi ē tristitiā & eiusdem li. iiii. ca. Cōsulit q̄ i die bonoz: nō imemor sis malo rō: ut sic gaudiū tēperet. Sed heu hodie hoies carnales nō in honestis gaudiis occupati: n̄ uestes: sed lapides: nō frōdes: sed spinas i itinere xpi spargūt obdurati i malo: ut lapis & spinis diuiniatē atq; deliciarū hirsuti ad modū erici: xpi uā & uitā pūgnant & lacerat tā exēplo q̄ uerbo. In tertio gradu xps exhibuit rigore eqtatis cōtra falsā pietatē excludēdā i moderatiā in diuitis. Nā cū introisset in tēplū. in de latrocinā tes eiecit. d. q̄ domū patris fecerūt spelūcā latronū. Attēde at̄ q̄ ibi uēdebat res aptas p̄ sacrificiis & nūmulari stabat ad sedēdū p̄ prestādis pecuniis ad talia emēdū ut offerētur i tēplo. Si cur nūc candele uēdunt & huiusmodi talia in ecclē suis ut sacerdotibus offerātur. O q̄ multi sūt hodie tales q̄ sub specie pietatis modos novos inueniunt in ecclē: qbus a paupibus possunt pecuniā extorq̄re: q̄ tñ in subtili dei examine ab eis tanq̄ latrocinia requirētur: nec credāt deū decipere: & suam auariciā excusare: quia xps tales eiecit de templo: ut ostēderet q̄ qui talia agūt de suo eūrient regno.

Prop̄ hoc hic cū signo ire singlarē contra falsā pietatē armat. Id. n. singularit̄ deū turbat q̄ malignā auariciā & symoniacā fraudē sub spē pietatis & diuini cultus colorat: uult. n. deus q̄ sibi obediatur in purissima paupate seruāda: & nō uult honorari supfluo cultu habūdātie quorūcūq; p̄ciosorū: maxime autem ab his qui habent de paupertate uotum: quoz malitiā bñ figurata fuit i saul q̄ in destructiōe amalech cōtra dei p̄ceptū peccat melioribus de gregibus retinēs ut decebat ad diuinū faci-

ficiū: sed ibi perdidit regnū: qa melior ē obediētia q̄ uictime. Ita m̄ tñ i simili p̄dūt sue p̄fessionis statū: & p̄ cōsequēs et̄nū regnū. t. q̄ ista malitiā cōiter a maioribus uenit. Iō dī facta expulsiōe taliū de tēplo: & sanatis cecis & claudis pueri clamabāt. O sanna filio dauid. De qua tamē phisei murmurabant: qa si aliqn spūs xpi p̄ os alicuius ferueat: & talia uelut idigna tēplo p̄fessionis p̄misse reprehēdat: simplices & pueri illuminātur ad cognoscēdū: & recti ficātur ad imitādū: & iō laudāt dei filiū. Ecōtra uero obstinati auctores taliū & imitatores uitii phiseorū: tales p̄ xpo zelātes redarguūt. Quibus optiā adiuētiōe pōt respōderi: q̄ si hi rauerūt lapides clamabūt. Esto q̄ p̄dicatores ueritatis nō condēnarent talia: lapides supfluitatis & curiositatis in edificis excessiuis trāsgressionem promissi. status alta uoce clamarent. O cōtra quor hodie lapis de pariete clamat: q̄ panes paupē faciūt lapides suaz uanitatū. Melior eēt snia i ista pte quā diabolus dicebat. Dic ut lapides isti q̄ sūt supflui & nociui fiant panes: & rehoātur uiscera pupilloz. In quarto gradu miscuit uigorē cū aduersitate ad ipatiētiā tēperādā. Nā cū i mane repta fuisset cū t̄to honore: & sic laborasset p̄ eis tota die: ut dicit̄ ē supra circūspectis oibus ut. d. Mar. Nō inuenit q̄ sibi guttā aque offeret: sed i bethaniā rediit per hoc dans nobis exēplū patiētiē: ut equanimi sustineamus: si ue sit fames: siue penuria: siue humana uerecundia licet olim fuerimus diuites: & in honore sublimes. Sed uide qa iesus q̄ cibū nō inuenit in hierusalē ciuitate opulēta: inuenit i bethania uillula: qa sepe diuites sūt obdurati: & auari ipsi iesu: cui sūt paupes liberales. Et sic potes uidere q̄ bñdictus iesus suam p̄fessionē hodie i paupate finiuit: & de uanitate mūdani honoris nudus aufugit. Stupēdo at̄ mō honor hodiernē diei dolorosā & opprobriolosā cōditiones passionis xpi m̄tiplicē augmetauit. Opprobriolosus ē. n. statim post sublimes honores uiliss̄ ime deiici. Et dolorosus ē ab his qui debēt esse amici crudeliter tractari & occidi: uñ i honore benedicti iesu hodie suscepto cōplet illud p̄mi Mach. i. Secūdū gloriā eius m̄tiplicata ē ignominia: & solēntas eius cōuerā ē i luctū. Quod ut aqualiter uideas: scias q̄ iudei hodie eū quadrupliciter honorerūt: & p̄ quolibet honore cito duplex dedecus reddiderūt. Et sic bñdictus iesus suscepit de manu iudeoz: ipioz: duplicia p̄ oibus peccis n̄is. Honorauerūt eum.

In personis propriis
In uerbis laudis
In operibus uirtutis
In rebus suis.

In psonis p̄priis: qa p̄cesserūt ei obuiā personaliē & sic itroduxerūt eū in hierusalē. Sed multiplicata ē eius ignominia: qa idē populus i eodē loco tēporibus eisdē eū crucifixit postmodū: & de eadē ciuitate eū nō equitādo: sed crucē portādo cōtumelios-

se eiecit. Nec sufficit una ignominia p̄ uno honore: sed uili p̄cio uenditur ut latro ab eis capir: & barabas pessimus latro ei preponit. Sic sepe multi p̄sonaliter uadūt ad ecclē: uel sumūt fidē catholicā: uel assumūt religionē altā: & sepe multiplicat maliosa opa: & sic p̄ uno honore multiplicē ignominia faciūt xpo: qa ipsū dehonorat corde & opere: quē honorat tm̄ simpliciter p̄ntia p̄sone uel christiani falio noie: uel religiōis habitu siue religiōis effectu. Secūdo i uerbis & i laudibus honorauerūt eū iudei acclamando eū deū regē iustū & saluatōrē in his uerbis. Bñdictus q̄ uerit̄ i noie domini: quo ad p̄mū. Rex israel: quo ad secūdū. Benedictū regnū p̄ris n̄ri: quo ad tertium. Osanna. i. saluifica: quo ad quartū. Ecōtra m̄tiplicata ē ignominia. O q̄ male cōueniūt. Benedictus q̄ uenit &c. Et tolle tolle crucē q̄ eū. Rex israel: & nō habemus regē nisi cesarē. Et bñdictū regnū p̄ris n̄ri dauid. s. sancti & iusti. Et si nō eēt hic malefactor nō tibi tradidissēmus eū. Et salua nos: & sanguis eius sup nos. Et saluum te fac: descende de cruce. O quam mala mutatio gentis exasperantis in uerbis asperis: sed non sufficit hec ignominia: sed uerbis unisonis & iproperatoris insultant ei dicēs. Propheta: & uach q̄ destruit tēplū dei: & aue rex iudeoz: & si tu es filius dei descēde de cruce: & multa similia. Verat̄ ergo in luctū cythara n̄ra: & ne letet i laude sua ne forte extrema gaudiū luctus occupet: quia sic in saluatore n̄ro oēs laudes uituperio cōmutātur.

Tertio honoratus ē i operibus uirtutis: qa sternēs ramos palmarū & oliuaz: flores & folia prosternebāt in uia: p̄ hoc. n. designātur opa uirtuosā secūdū Grego. O q̄ dissimilis ē ignominia subsecuta: q̄ dissimiles sūt rami & crux: flores & spine: folia & clau: palme & uirge. O mala imutatio cordis p̄uersi: nō sufficit hoc: nisi ēt m̄tiplicet ignominia: ultra hoc ēt cōsputus & collaphizatus: ac amarissimo felle potatus. Quarto honorauerunt eū cū rebus suis: qa uestimēta ei prosternebāt in uia: sed cū reuerētia exuētēs & xpi pedibus s̄mittētēs: sed q̄ta ē ignominia subsecuta: & q̄ multiplicata cuius prius prosternebāt aliena uestimēta: nūc auferebāt sua & fors super ea mittit. Nō fuit dimissa ei nisi una tunica. Caro mūdissima suo sanguine rubricata & uulneribus lacerata: sed & ab ista fuit anima eius s̄ctissima dolore abiecta. Nec sufficit ipiis q̄ xpm̄ i uadant uestibus suis: nisi ipsū dendeāt in alienis. Nūc chlamide coccinea: nūc purpura: nūc ueste alba: nūc uelāt oculos: nūc pcutūt pugnis: nūc polluūt spu: ut sic nō deficiat a multiplicatiōe ignominiosa dedecoris p̄ gloria suscepti honoris. Sic ergo potes uidere: q̄ multiplicat xps hodie mūdanos. uilificat honores. Multiplicat. n. de cā istū honorē uoluit assumere i s. ne uite sue: p̄mo ad ostēdēdū q̄ honores mūdani sūt i sua p̄tate. Ita q̄ qñ uoluit eos accipit: secūdo ut nos ab ipioz appetitu retraheret sicut multipliciter declaratū ē supra. Sicut. n. m̄ nu-

ees plenas uermibus uitupans iduceret paruulum ne comederet uermes cū nucibus: si paruulus nollet sibi credere: una manu acciperet & frāgeret: & paruulo detestādū uermē ostēderet. Sic xps hodie fecit paruulis suis: qbus fugā honoz: uerbo predicauerat & exēplo mōstrauerat i tota uita sua. Et nūc in isto honore ultimo assumpto quattuor uermes p̄dictos horribiles sub falso noie mūdani honoris declarauit latere. Tertio sup̄ istū honorē ad passionē suā multiplicē augmētādā & accelerādā: excitādo p̄ hoc inuidiā iudeoz: unde & ipsi puocati dicebat: uidentis qa nihil proficimus: ecce totus mundus post ipsū abiit: p̄ hoc. n. sunt puocati nō solum ad oculus capiēdum eum: sed etiam ad tractandū eum uilius & crudelius: & insultandū ei m̄tipliciter: tanquam ei q̄ malis gratibus suis sic fuisset de nouo sublimiter honoratus. Hoc at̄ fecit iesus non intentione augmētādā eoz: malitiā. sed cōpleuit quod decebat suā sapiētiā & dispositiōnē paternā: & semper de bono iesu facti sunt phisei ipii peiores. Quarto sicut dicit̄ ē supra ad ostēdēdū cū q̄ta uolūtatis p̄p̄titudine mortē recipiebat pro nobis quādo illa faciebat q̄ & accelerabāt eū & eius cumulabāt angustia: unde sicut dicit̄ Ber. & Criso. Quādiu eū mors infecuta fuit in iudeoz: illi diis: nihil cōtra ipsū potuit: sed ex quo ipse infecutus ē mortē eā sibi pcurando pro nobis: nec fauor populi: nec reuerētia loci: nec sanctitas festi potuerunt ei mortē uel i minimo retardare. Quis ergo n̄ desiderat totis uisceribus mortē sustinere pro xpo qñ uidet eā ipsū bñdictū dei filiū pro nobis tot conatibus infectari: suscitauit lazaz: uenit ad cōuiuā dū secū: excitauit turbā: ut eū reciperet tanq̄ regem sūmum: expurgauit tēplū a spurcitiā phiseoz. Increpauit eoz malitiā: & quorūdie stabat cū ipis p̄dicādo increpādo: scripturas exponēdo: & filiū dei se manifestādo: ex quibus omnibus excēdebat eoz malitiā impia: ut eū deglutirent in mortē: quē tñ ex his sūme debebat diligere: ut uere saluatis auctore: ultimo figuratur quomō debemus exire t̄nū phādo de uicis obuiā saluatori. Ipse. n. saluator est mediator p̄ incarnationē: & redēptor pro passione t̄nūphator pro resurrectione. Remunerator p̄ extremā remunerationem & retributionem. Ad similitudinē autē honoris hodie xpo exhibiti debemus ei exire obuiā sp̄ualit̄. Mediatori ramis & floribus choruscātes ad similitudinē punitatis incarnationis sue. Redēptori salutē aie postulantes: quia ipse per mortē suā redemit nos de maledictione legis factus pro nobis maledictus: sicut dicit̄ Apostolus. T̄nūphatori uocibus & cordibus iubilantes: quia mortē n̄ram moriēdo destruxit &c. Remuneratori uestimenta eius pedibus prosternentes. i. tēporalia nostra amore ipsius pauperibus amogātes q̄ sūt pedes sui. Istis enim quattuor modis iudei exentes honorauerūt eū: sicut patet discurreti historiam. Primo igit̄ debemus exire ramis & floribus

adornati: unde cāta ecclesia. Occurrūt turbe cū rāmis floribus & palmis. Nā per ramos intellige bona opera: per palmas uitioꝝ uictoria: sine qbus exire obuiā christo nō possumus: pp quod dicit exo. iiii. Cū egredieris nō exhibitis uacui. s. bonis operibus. Quia sicut precipit Exo. xxiii. Nō debes apparere in cōspectu dñi uacui. Exeas ergo cū uolā hūilitatis: cū lilio castitatis: cū rosa charitatis. His floribus desiderat fulcra spōsā: cū dicit Can. ii. Fulcite me floribus saporate me malis &c. Sed multi in malitiis suis ramos cōuertunt i flagella: & flores i spinas sicut iudeoꝝ. Contra quos Ambro. d. i sermone. Scitote & firmiter credite q hodie faciunt christiani male uiuētes: quod tūc fecerūt iudei christū psequētes. Secūdo debemus xpo obuiam ut redēptōi exire: salutē aīc postulantē: unde dicitur Mat. xxi. Turbe at que pcedebāt: & sequebātur clamabāt dicētes. Osanna filio dauid. Osanna saluifica interpreat: hec at salus facta est in cruce quādo effuso suo sanguine xps operatus ē salutē i mūdo in medio terre. In qua sanguinis effusione: tā q pcedūt in ueteri testamēto: q qui sequūtur in nouo cōsequuntur salutē: pp quod ad hebre. ultimo ait apłs. Iesus ut sacrificaret per suū sanguinē populū extra portā passus ē. Exeamus ergo extra castra impropriū eius portātes. Tertio exire debemus obuiā xpo triumphatori uocibus & cordibus iubilātes: triumphator fuit xps in resurrectione: qm ut dicit apłs ad cor. ii. Expolians pncipatus & ptates traduxit cōfidenter palā illos in semetipso ratione cuius sibi debet honor & gloria: hūc honorē exhiberunt sibi iudei. qm sicut dī luce. xix. Ceperūt dēscendere descendētū gaudētes laudare deū uoce magna sup oibus que uiderant uirtutibus dicētes. Benedictus q uenit rex i noie dñi: pax in celo & gloria in excelsis. Quarto debemus exire obuiā remuneratori uestimēta eius sternētes pedibus: hoc fecerūt hodie iudei: de qbus Mat. xxi. Plurima aut turba strauerūt uestimēta sua i uia. Sicut at Grego. dicit i quadā ome. Quid sūt terrena oia: nisi qdam corporis indumēta: Pedes uero christi sūt paupes quibus medicādo discunt. Istis ergo pedibus uestimēta sternūt: cū bonis tēporalibus sustētātur. Et si tēporalia habētes remunerationē attēdat: bonū ē in paupibus seminare: qa tale semē centuplū reddidit fructū: quod significatū fuit gen. xvi. cum de Isaac legit. Seuit Isaac i terra illa: & iuenit in ipso anno cētuplū. Sed multi sūt similes iudeis q hodie uestimēta sua psterunt pedibus iesu: & in parascue ipsū ppriis uestibus spoliauerūt: & flagellis multipliciter afflixerūt. Sic & multi ex una parte elemosinas aliquas faciunt: & ex alia xpm denudant per rapinas & usuras: dolos & fraudes: ipsū in pauperibus spoliātes: & multis iniuriis cōtristātes. Sciant q qd pauperibus fit comodi uel iniure se accepisse in seipso testat Mat. xxv. Quādiu fecistis uni sic. Sic ergo ad similitudinē hodiēne pcessiois uir-

tuole exeamus xpo obuiā oia mundi gaudia & uana bonoꝝ fastigia relinquētes. Sicut & xps de hierusalē hodie exiit toto fastu diei exdulo ieiunio: & humilis in bethaniam sequenti die ad nostre salutis opera reuerturus: propter quod sequitur aliud capitulum.

Iesus pactum pficiens cap. ii.

Ciens enim iesus benedictus approxima re ad finem in hac ultima septimana uite sue licet semper de nostra salute sollicitus fuerit: nunc autē euidentius opere declarauit. de sūmo manere diens in tēplū tota die quasi uacabat predicationibus: beneficiis: & miraculis exponi scripturā: testificantū ipsū eē deū & filium dei: audiens dolosas phiseoꝝ & scribaꝝ qdēs quibus infidiabant ut eū caperēt in sermōe: & ipse sicut agnus mansuetus & nostro amore ebrius semper salutifere respōdebat: licet sepe ad eoz confundendā uel corrigendam malitiā eos punxit usq ad intima uētris eoz uitia multipliciter denudādo: unde & in totiens minatus est eis ue: & uocauit cecos hypocritas & aliis multis noibus qbus eoz scelera denudabat. In hac at septimana fuit arefactio ficulne & ne uideretur eos ex iracundia sic increpare cōmīnādo: nunc eoz malitiā & perfidiam cum multa sapientia in pluribus cōfuitauit. In pmo reducendo eis ad memoriā testimoniū ioan. cū dixit baptisimum ioan. eē de celo nō ex hoibus. Secūdo se deū probando per testimoniū dauid qui uocat eū dominum suum. Tertio charitatie ostendēdo eis suum flagitiū cū presentauerunt ei mulierem in adulterio deprehenfam cum digito se inclinans p scripturam quam fecit omnia scelera eozū oculis mentis eorum obiecit: proposuit etiam eis malitiā quam cōceperant de eius morte cum multis parabolis: que ratione modi loquendi manifeste conuincebat malitiā iudeoꝝ si uoluissent attendere dum ostendebat se secreta eoz scire: & eos diu in suis sceleribus supportasse: unde & in ista septimana dixit eis parabolā de phariseo & publicano ad tantibus in tēplo: ubi eos de presumptione & iactātia notauit expresse: dixit etiam eis parabolam de uinea quam paterfamilias locauit agricolis: ubi eos de expressa malitia necis sue redarguit & q propter hoc diuini cultus regnum debebat ab eis auferri & dan gēti fructus eius faciēti. Dixitq eis parabolā de rege qui fecit nuptias filio suo: in qua diuinam charitatē ad eos multis signis ostendit: & q nuptias incarnationis sue ex eorum horrenda malitia & distractione inutili reiciant: propter quod in tenebras exteriores mento eiciendi erant dei uocariōnē ipse repellentes. Dixit etiam eis euctionem hierusalem & dispersionem eorum propter peccatum horribile sue necis. Ipsi uero e contra dura ceruice & maligno corde resistentes eadē nunc

dolo querunt cum blanditiis: sicut dictum est supra de muliere adultera: & de censu reddendo Cefar: uel non: de mandato magno in lege: & de factu eis: & de muliere que hūit septē uirus: & in multis similibus. Nunc uero increpātes eū aperte fununt: sicut cū congregati cōtra ipsum dixerūt. In qua potestate hoc facis: Et sicut qm miserunt principes & pharisei ministros ut caperent eum: & in tota ista septimana ipm obseruantes dolo se nitebant aliquid capere ex ore eius: ut accusarent eum: & p̄ se conati sunt eū capere: sed phibiti sunt id agere: donec ipse iesus dignatus ē se ad capiendū & occidēdū offerre. In hac etiā septimana ne uideret dicere tāta ex odio contra eos benignus iesus amonuit eos de reuertētia cum dixit. Super cathedrā moysi &c. Sic tamen hortās ut ea facerēt que dicūt secundū legē moysi: non secundū suas traditiones falsas. Nō solū laborauit iesus benedictus in colluctatōe cū impiis phariseis: sed et i istructōe facta discipulis suis. Vnde & ista septimana eos de multis instruxit: & in multis se deū ostēdit: dū esse se potentē p̄ire impios demōstrauit in arefactōe ficulne. & se puidētē futura in signis destructōis hierū & aduentus sui & cōfirmationis seculi patenter ostēdit. Hortatus ē etiā apłs ad strenuitatē opis sub similitudinē hoīs p̄gre p̄fiscētis: qui distribuēbat talēta ad uigilantiā circumspēctōis sub similitudinē piculi futis: q domū nō uigilantis p̄fodit: ostēdens suū aduentū cū multa latentia uēire: & ad hoc multas similitudines adduxit. Inter quas est illa de decē uirgibus: ubi dicit q fatuus dormientibus sine parura olei charitatis spōsus aduēit: qui receptis sapientibus ianuā clausit: stultis uacuis derelictis. Finalr etiā suā maiestātē pdixit: dū se uēturū in maiestate & oēs gētes tanq gregē diuidere in agnos & edos asseruit: qbus p meritis uitā eternā & penā p̄petuam retribuēt. Mentō ergo de ista septimana in qua tantū laborauit cōplet qd dicit Dan. ix. Consumabit pactum multis hebdomada una: pactum eim quod nobiscum fecit est qm naturam nostrā assumpsit: quo. s. nobis totā uitam dedit: ut tota esset redēptio mortis nostre. In hac hebdomada singulariter consumauit: dum tota die uacans predictis q pie credit ieiunabat usque ad uesperam: tunc in bethaniam rediēs modicū sumpturus cibum in domo benedictę Magdalene: & nocte in monte oliueti stabat. Sicut dicit Lucas: p̄noctans in oratione dei. Vnde non imerito duxi. Iesus pactum perficiens.

Iesus dolo seruatus Cap. iii.

Bi etiā attende q feria quarta pncipes sacerdotū & scribe congregati in atrio Cayphe propter ea que continue audiebant a xpo accelerationi mortis eius inardescētes de nouo qrebant quō iesum dolo tenerēt & occiderent. Et quia nolebāt eius intentionē impediri clamore & uiolentia populi nolebāt in die festo hoc fieri:

sed ante si possent. Iesus autē ad suā mortē diem festum elegit: qui nō pro illoꝝ consilio: sed pro suo beneplacito quādo uoluit passus fuit: & hoc uoluit ut mors sua magis esset opprobriosa in die solennitatis facta: ut per hoc ostēderet q ipse erat ille: cuius mortis paschalis agnus erat figura: & q in eius morte redemptus populus debebat eternā festinare transiens de corpore mortis huius ad statum glorie immortalis. Tunc ergo impius ludas abiit & pepigit cum illis impiis de tradendo eis ad mortē benedictum iesum pro triginta argēteis: ubi & gaudiū sunt impii uidentes se habere adiutorem mortis iesu in familia eius: propter quod dies ista est lamentationis & fletus. In qua caro christi est uēditā pro nobis miseris redimendis. Vnde & in hoc ieiuniis penitentialibus solennis feria reputatur: propter quod deuota deberet mens: uel ieiunare i memoria tanti piaculi uel saltem a carnibus abstinere. Signanter autem nota q isto pretio uenditōis iesu est emptus ager Acheldemach in sepulturam peregrinorum: de quo nequaquā Lucas scriuit in actibus apostolorum: quia in pretio sanguinis iesu peregrini & aduene: qui nihil in hoc mundo possident sic sepeliuntur: ut in eius cruciformē uitam totaliter transformati sibi eum apostolo uiuere christus sit: & mori lucrum.

Iesus subiectis seruans Cap. iiii.

Rima autē die azimorum que uocatur feria quinta: quia in eius uespere occidebat agnus paschalis: & comedebatur azima: discipuli uidentes diem festum appropinquare: & scientes iesum regem glorie in hoc mundo hospitiū ppriū nō habere accesserūt ad ipm dicētes. Vbi uis paremus tibi comedere pasca? qui eis suā diuinitatem ostēdit duplici signo: dū sic potenter illū iudeum inuitauit: ut hospitium quod sibi & familie iue parauerat ad celebrandum pasca ipi benedictō iesu dimitteret habere: & per absentia signa & futura cōtingentia se cognoscere limpide demōstrauit. Ait ergo. Ecce introeuntibus in ciuitatem occurret uobis homo amphoram aque baiulans usque ibi: & illic parate nobis. Per que patet q iste non uideretur fuisse familiaris. pmo: nec christo: nec apostolis: ut ostendatur uirtuositas potestatis hospitium postulantis. Vnde sic se nudauit: pater ille familias usu illius hospitii: & sic ad christum iesum & apostolos transiuit: ut ex tunc factum fuerit refugium reuoluntionis apostolorum: & nunc est ibi ecclesia que uocatur cenaculum syon. O felix domus que fuit tantis mysteriis consecrata: ut christus iesus ibi legalia consumaret noua sui corporis & sanguinis sacramēta inaudita charitate instrueret: nobilem sermonē discipulis faceret: ubiq post resurrectionem: plures discipulis appareret: & ipsam in die pentecostes descensu ibidem spiritus sancti consecraret. Felix ille paterfamilias qui tam

grandis charitatis xpo Iesu cenaculum preparauit. Quod si nos uolumus facere: ab huius patrifamilias non dedinemus signo: hominem sequamur: qui seruum misit ad hauriendum aquam: & ad p-pam domū portabat. Sic & totius nostre fragilitatis homo exterior hauriat aquam lachrymose cōmptōis in puteo suo p-funde malitie: quā & humeris satisfactionis uirtuose portet ad iudiciū rōnis: quo ipa ratio & uolūtas lota possit dignum Iesu cenaculum preparare. Quod si fecerit homo Petrum & Ioannem sui aduentus nūcios destinabit deus: qd si splendorem cognitionis & dulcorē deuotionis ingeret tali mēti: per quos tanq̄ p ueros nuncios xps plene mentē possidebit illuc igressus cū discipulis suis. i. cū oibus hitibus uirtuosis xps per nouum effectum expurgabit uetus fermentū: & noua conspersione ipm transformabit in sue memoriā passionis. Attende autem qd ista cena bñdicta ē multis dotata priuilegiis. Nam benedictus Iesus hodie dedit

Exemplum in ablutione pedum

Complementum in exclusione legalium

Conuiuium in institutione sacramentorum

Mandatum in confederatione amoris

Testamentum in pacifica tranquillatōe omnium perturbationum: heredem exclusum ab oī affectu mūdatum. Se ducē uiam statuēs per crucis supplicium.

Se regē amoris & penarū: dedit legē celestium caritatum: Indixit bellum contra pncipes mundi & retores tenebrarū. Stipendium sui corporis uaticū p-mittens se temper esse nobiscum ad nostrum adiutorium: nouū p-misit premiū ut pfecte cognoscāt deū: & quem misit Iesum xpm. Nouum & nouissimū de se fecit donum: & ineffabilibus modis consumauit charitatem: dñ se dedit in exemplū i cibū & uaticū: in documentū & magistratū: in aduocatum & procuratōrē fidelissimū. In quo etiā orando pro nobis ad patrem tantū laborauit ipetando nobis uictoria qd inexpressibilis agonie sudor sanguineus testis fuit. Nobis se dedit in pretium: dñ suā inchoauit mortem in sacramēto repñtatam. Nostrū se fecit sacerdotem & nostrā hostiā placatiōis eterne: ut merito dicat: Cū dilexisset suos in finem dilexit eos. Licet autē ista dies sit plena ineffabilibus signis amoris ad presens: tamen ad tria reducuntur: scilicet ad

Exhibitionem exempli
Consecrationem sacramenti
Placationem sermonis uiscerōsi
Habes autē attendere qd in ablutione pedū discipulorū omnes alias ablutiones ceremoniales ueteris testamenti terminasse & consumasse uidet. Singl̄ autem ablutio ista significari uidetur i opere Abrahā: qui dixit Gene. xviii. Afferam pauxillum aque & lauentur pedes uiri: & requiescite sub arbore: ponamq; buccellam panis: confortate corda uestra: postea transibitis. Vere autē ista uerba nostro dilecto Iesu conueniūt qui est Abrahā: i. pater excelsus oī-

um credentium. Dicitur autē de Abrahā qd fixerat tabernaculum ad radicem mābre: & qd stabat in hostio tabernaculi in ipso seruire dei. Ostium tabernaculi est exitus mortis xpi. Feruor dei est excelsus amoris sui. Cum enim omnia fecerit in mensura: hoc solum. i. diligere nunquā fecit in mensura: nec mirum quia ipse spiritum ad mensuram non accepit: licet autem semper in amore excesserit: tamen in hostio tabernaculi hoc est hodie uere in seruire amons excessit. Hic est ille excelsus quem completurus erat in hierusalem: de quo Moyses & Helias sibi loquebantur in monte. Vnde in euangelio hostio transeat ex hoc mundo ad patrem. Ecce ostium tabernaculi: cū dilexisset suos in finem dilexit eos. Ecce seruire dei: hoc autem factum est in hierusalem qd sita est ad radicem montis mābre: ubi dicitur qd fixerat Abrahā tabernaculum. Ipse enim est mōs caluarie qui recte dicitur mambre: id est diuisionis. Ibi enim diuisus est xps in duas partes per separationem aīe a carne: licet neutrū fuerit separatam a diuinitate. Ibi etiā Iesus qui sicut dī Heb. viii. Ostium illius tabernaculi quod fixit deus & nō homo fractum ē in qnq; uulnere apturas: ut foris expectantes p istud hostiū introeat paradisiū. Iste ergo Abrahā. i. xps dixit ad angelos. i. ad angelicos aplos. Afferā pauxillū illū aque &c. Vbi licet tā pedū lotio: qd passionis xpi recordatio & sacri altaris institutio: sumptio: & fructificatio contineant exp̄sse: tñ solum primū qd ad lotionē p̄inet p̄sequimur. Dicit ergo. Afferā pauxillū aque: uere pauxillū: qd qd tu facis bone Iesu per actum extrinsecū licet sit multū & ualde multū: est tñ pauxillū ad tu interni amoris cōparū excelsum. Sed quid est qd dicit. Afferam. magis decēs est qd ego uadā p aqua dñe mi. Nequāq; ita enī ait dñs: non. n. iuenies aquam sed lutū si tu iueris. Aqua. n. hec ablutiōis pfecte egredit de tēplo a latere dextro: teste Ezech. quia egredit de medio cordis mei: qd ē domus dñi: de qua egredit torrens ad rigandū torrentē spinarū: qd est etiā padisus uoluptatis: de qua egredit fons ad irrigandā & lauandā faciē orbis terre: qd etiā ē fons patēs domui Dauid in ablutione peccōrū & mensurate: qd lancea fecit i eo patulā apturā. Hāc aquā oportet me afferre: qd me oportet pro te aīam meam ponere. Nemo. n. tollit aīam meā a meīpo: sed ego uolūtate ad mortē me offero: & tibi laucrum uite mee expono. Ex quo ita est domine affers aquam tu saltem lauabo me manibus meis: ut non te oporteat amplius laborare. Nequāq; ita ē: ait dominus. Manus tue sanguine plene sunt: non runt inficere: non lauare. Si non lauero te non habebis partem mecum. Ego enim sum qui deleo iniquitates tuas propter me. Sic ergo dicamus cū Petro. Domine non tantum pedes: sed & manus & caput &c. Quod uere i nobis ē necesse: qd a plāta pedis usq; ad uerticē capitis nō ē i nobis sanita. Admirare tamen aīa mea & obstupescere cum Petro

dei filium talibus tuis ob equi occupatum & die ei. Domine tu mihi lauas pedes. Vbi dicit Augu. Quis es tu: quidem mihi cogitanda sunt potius hoc qd dicenda: ne forte qd ex his uerbis aliquatenus quidē digne & concipit anima nō explicet lingua. Quātus enī stupor mentē Petri inuasi: qd pedibus suis uilissimi piscatoris filiū dei inclinatum uidit ad ministeriū locationis uere: sicut supra dicit Augu. cū liq̄factione cordis cogitandū est non effandū.

Refert tamen de eo demēs in itinerario: qd cum beatus Petrus quasi continue fletet ex memoria dulcissimi Iesu interrogatus ab eo cur tantū fletet. Respondit: qd recordor hūilitatis & pietatis dñi nr̄i Iesu xpi qd ad pedes meos fuerit inclinatus lauados: lachrymas cōtinere nō possum: ab hac admiratiōe hūilitatis Iesu ille impius pditor alienus fuit. Cui sicut credit Criso. & ego credo cū ipso. Primo xps pedes lauit: qd notat ipse ex euāgelio cū dicit. Cepit lauare deū uerit ad Petrū. Ex quo sicut dicit theophilus cōcordas cū Christo. patet qd nō p̄mitus lauit Petrum ex ceteris uero discipulis nullus attēptasset ante Petrū lauari. Ipse uero solus pditor nec horruit filiū dei hūiliari: uerū phibuit se lauari. O i pietas crudelis di cipi qd nec hūilitate obsequi: nec oblatione corporis chñsti a cōcepta malitia potuit uocari. Ceteri uero apostoli ex cōfectione Petro facta per xpm nō fuerūt amplius ausi phibere. Credendū est enī sicut dicit Criso. qd solū pditorē ante Petrū lauit: ut in ipso consumaret charitatis iudicium. Si enī aliquē de aliis lauisset utiq; dixisset ex reuerētia Iesu quod Petrus dixisset refertur. Quia uero tantū honorē uidit Iesus in mēte Petri de p̄funda humilitatione: qd nō fuisse ei persuasū a monitione cōi. Ideo illā cōminationē intulit quā solus Petrus & nō alius formidabat. Si non lauero inquit te: non hēbis partē meā: ppter quod hanc non sustinet Petrus iacturā totū se subdit saluatori. Attēde autē qd qd Petrus stupuit & dixit. Dñe tu mihi lauas pedes: xps r̄dit. Quod ego facio tu nescis modo: scies autē postea. qd admirationem mee hūilitatis non tibi minuo: sed augeo: & dico qd tu nūc non sufficis admirari: & non solum non cognoscis mysteriū locationis: sed nec sufficienter estimare potes dignitatē lauatis. Scies autē postea ut amplius admireris tā in receptōe spūs sancti: qd in plena uisione dei. Notandū autē qd in historia huius euāgelii xps septē exempla dedit discipulis suis: uidelicet:

Cōsideratiue mortalitatis sciens inquit qd uerit eus hora: ut transeat de hoc mundo &c.

Consumatio charitatis. i. in finē dilexit eos

Contemnēde p̄p̄tatis. i. ponit uestimenta sua

Conseruāde castitatis: & cū accepisset lintheum

Desiderāde societatis. Si nō lauero te nō hēbis &c.

Exercēde hūilitatis. Cepit la. pe. discipulorū suorū

Amplectēde benignitatis: quia ludam tollerauit: reuocauit qm̄ in se fuit & cōcauit ppter hoc septē exempla dicit in hinc euāgelii. Exemplū dedi uo

bis: Vnde ipse benedictus Iesus cū septē exēplis p̄ dictis uidet figuratus fuisse. /acha. iiii. Vidi & ecce candelabrum aureū totū & lampas eius sup caput ipsius: & septē lucerne eius super illud. Candelabrū istud est xps Iesus qui est totus aureus. i. charitate flāmeus in mysterio huius sanctissime cene. Septē lucerne sunt septem exempla predicta qd lucent uolentibus imitari: quando magister & dñs sic uoluit subiectus seruire hūiliter & deuote: ut merito dictum sit. Iesus subiectis seruens.

Iesus panis sacratu. Cap. v.

Nter omnia christi opera memorabile sue feruide charitatis & admirabilis potestatis & liberalitatis diffusiuē fuit institutio istius

uenerabilis sacramenti: qua non solum seipsum dedit in cibum apostolis: sed etiam instituit & potestatem dedit uiris sacerdotibus apostolorum successoribus: ut hoc sacramentum conficerent: & in eternū dum durabit ecclesia peregrina istud haberent uerum sacrificium cibum & uaticum & memoriale dignissimum sue sacratissime mortis: qd quidem propter sui summam excellentiam fuit figuratum iustorum antiquorum actibus uirtuosis sicut Abel: Melchisedech: Abrahā oblationibus fuit premonstratum sacrificiorum legalium symbolis copiosis ut agni pascalis & aliorum que offerebantur in lege. Fuit reseratum signorum diuinorum frequentis amorosis: ut manna quo nutriti sunt filii israel in deserto: & aqua que fluit de petra & melle quo illuminati sunt oculi Ionathas: pmo Re. xiiii. & similibus fuit prenunciatum uiuorum illuminatorum uaticiniis glonosis: ut Esai. Eia. lv. c. Omnes sitientes uenite ad aquas. Et Hieremie de torta panis que satiat eum in uestibulo carceris. Et Hier. xxxvii. Et multis libris Dauid etiam uno uerbo excellentiam huius sacramenti mirabiliter comprehendit cum dicit. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator dñs escam dedit timētibz sc. ps. cx. Vbi ostēdit sacm ueneratione magnificum rōne sui auctoris: in quo cōcumit istaq; proprietatū unitas siue collectio: cum dicit. Misericors & miserator dñs: quasi petēti quis sit auctor huius sacri. Respondit Dauid. Misericors & miserator dominus. i. ille in quo sunt ille due p̄petates. i. miseratio & dñatio uniuers. Nam ut esset deus huius sacri auctor oportuit qd moueret pietate: & exequeret potatē. Iuxta dictum Dauid alibi Misericors & misericors dñs longanimis & multū misericors. ps. cii. Et ideo auctor huius sacri merito dī misericors & miserator dñs. Ostēdit etiā hoc sacramētū admiratiōe p̄cipuū rōe sui ualoris. Et hoc ostēdit nōiatōis mirabilitas qd nō solū dī mirabilis: sed qd mēoria oīum mirabiliū. Hec ē. n. mēoria in summissime p̄tans: tā supnali cōuersione iuestigabilis sapie: dū sic sciuit se uti & deceter i cibū & uaticū & sacrificiū & diuisibile cōseruati mōis mirabilibus exhibet. Hec ē mēoria suauissime bōitatis: dū oēs

ui amoris sic in unum comprehendens uoluit se nobis sic ineffabiliter exhibere: & nos sibi unire & incorporare. Et hoc fuit decens fieri instante passionis hora: ut p̄us nos in ip̄m cōuerſi: secum panamur & monamur cū illo: & ipse in nobis: & p̄ nobis soluat redēptoris p̄ciū: & nos deo i seipo cōformet. O uere admirabilissimū sacramentū & oī sua uitate plenissimū: ut merito idē Dauid alibi canat. Memoriā abundantie suauitatis tue eructabūt. ps̄. cxliii. Est etiā delectatione siue dilectiōe dignissimū rōne sui dulcoris: q̄d̄ oñdit cibi nutriendis p̄petas: cū dī Escam dedit. Nā hec memoria omnium mirabilū est ordinata: ut sit nostre mētis cibatiua: & in deū trāformatiua. Et ideo hoc sacm̄ esse non mune appellat. Nutrit autē cibus rōne dulcedis. Vnde nec hoc sacramentū uegetat nisi sapiat ex charitate dulcorē. Hec autē esca p̄pōita est oī carni deuote uolēt accedere plēa fide: ut uerificet q̄d̄ dicit Dauid. ps̄. cxxxv. Qui dat escā oī carni confitemi deo celi. Est etiā hoc sacm̄ timoratiōe potissimū rōne sui uitoris: & hoc oñdit subiecti recipētis puritas: q̄ in timore significat: cū dicit. Timentibus se. Timor enim dñi expellit peccatū: & qui sine timore est non poterit iustificari. Multū autē debet purificari ille q̄ debet uas fieri illius q̄ candor est lucis eterne & speculū sine macula &c. Ad ista ergo quattuor. i. ad conditionē auctoris & ministri. Ad cōsiderationē ualoris & miraculi: ad cōmendationem nutrimenti & cibi & suscepti beneficii. ad timoratiōnem & purgationē subiecti: quod recipere debet intendendo tibi reducere q̄ sum de hoc sacro dicturus. De auctore ergo scias q̄ auctor ē ipse deus qui ē in sanitate potētie: quā ostēdit multip̄l̄r in hoc sacramēto. Vnde benedictus ih̄s ostēdit se excelētissime eē illū qui naturā cōdidit: q̄ etiā sic potētissime imitauit: & in seip̄m cōuertit. Et q̄ ista excellētia potētie describet uerius cū ageat de mirabilibus hic cōtētis. Ideo cōsideremus hic infinitissimā bonitatem institutiōis sacramenti: in quo se fecit n̄m sacerdos noster. Officiū enim sacerdotis est esse mediator iter deum & populū: inq̄tū. i. diuina populo tradit: & inq̄tū p̄ces populi deo offert: & p̄ illorū peccatis deo aliq̄l̄r satisfaci: hec autē p̄p̄iss. me cōueniunt x̄po. Nā per ip̄m dona hōibus iunt collata: secūdu illud secūde Pe. p̄mo: per quē. i. x̄pm̄ maximā & p̄ciōsā nobis p̄missa donauit: ut per hoc efficiamur diuine cōsortes nature. Ipse. n. hūanum genus deo recōciliat: secūdu illud Col. i. In x̄po cōplacuit om̄nē plenitudinē inhiare: & per eū reconciliare oīa. Nō solū autē ipse est sacerdos: sed etiam hostia secūdu illud E. phe. v. Christus dilexit nos & tradidit semetip̄m p̄ nobis oblationē & hostiā deo in odorē suauitatis. Debes autē scire q̄ Iesus fuit nobis hostia oī mō. In antiqua lege offerebat hostia p̄pter trā. s. p̄mo p̄ peccato: uide ad Hebr. v. dicit aposto. q̄ sacerdos p̄ hōibus constituit: ut offerat dona & sacrificia p̄ peccatis. Secūdo ut ho-

mo in statu gratie cōseruet semper dño inherens: in quo eius pax & salus consistit. Et q̄tū ad hoc est hostia pacificor: pro salute offerentium. De qua habetur Leuit. iii. Tertio etiam ad hoc ut homo perfectē deo uniat & totaliter absorbeat̄ in deū: q̄d̄ maxime erit in gloria: & hoc significat holocaustū quasi totū incensum: de quo habetur Leuit. p̄mo. Ista tria x̄ps in nobis efficit per tuū sacerdotium offerens semetip̄m pro nobis. Nam p̄mo n̄ra peccata delecta sunt per ipsum: secūdu illud ad Rom. iii. Traditus est p̄pter delicta nostra. Secūdo per ipsum gratiam salutis acceptum ns: secūdu illud ad Hebr. v. Factus est oībus obtempantibus sibi causa salutis eterne. Tertio per ipsum consumationē & p̄fectionē gratie & glorie adepti sumus: secūdu illud ad Hebr. x. Habemus fiduciam p̄ sanguinē eius in introitu sanctorū. Nam x̄ps est simul hostia p̄ peccato & pacificor: holocaustum. Et q̄ sicut dicit Augu. x. de trinitate. Omne sacrificium uisibile inuisibilis sacrifici est sacramentum: id est sacrum si graum. Ideo expositio qua christus sic ineffabiliter se exposuit exterius in hostiam & sacrificium tam i isto benedicto sacramento q̄ in crucis patibulo est signum illius ineffabilis expositionis & sacrificatiōnis: qua spiritum suum immolat iugiter in templo latissimo cordis sui. In quo latissimo tēplo seip̄m obtulit continue a sue conceptionis initio usque i horam mortis omni menti create modis ineffabilibus. Et ideo tota uita eius fuit una solennissima missa: in qua ipse Iesus est templum & altare: sacerdos & hostia deus acceptans sacrificium. Ipse idem offerens seip̄m secūdu assumptam naturam ipse idem conuertens nos peccatores in semetip̄m: q̄d̄ significat conuersio huius sacramenti: ut sit ipse et illi pro quibus offertur. Que missa tanta solennitate cantat̄ ab omnibus potentis mētis x̄pi & ab omnibus p̄cordis charitatis eius: ut in ipsa uirtute accipiat oē sacrificiū nostrū. Istud ergo sacramentū templū nitatur sacerdos intrare: q̄n uult sacrificium offerre: & isti magno sacerdoti Iesu se coniungat: & sue ardentissime charitati: quia in eius charitate & oblatione oīs n̄ra chantas & oblatio consecratur. Maior autem si sic ingrediens poterit esse tāta frigiditate gelidus: q̄ non itatim resoluatur totus: & inflammetur ab ardore fornacis Iesu: que tota ardet spiritus sancti igne. Quod autē Iesus oīa ista fuerit dicit Augu. iii. de trinitate sic inueniens. Quoniam quattuor consideranda sunt in omni sacrificio: cui offert: a quo offertur: quid offeratur: pro quibus offeratur. Idem ipse unus uerusq̄ mediator per sacrificium pacis nos reconcilians deo unum cum illo manens cui offeratur: unum in se faciens pro quibus offerebat: unus ipse esset qui offerebat: & quod offerebat. Huius itaq̄ oblationis sic ipse Aug. ait. x. de ci. dei. N̄m sacrificiū & sacm̄ ait enim sit sacerdos ipse x̄ps offerens ipse & oblatio: cuius rei quotidianū sacm̄ eē uoluit eccl̄ie sacrificium. Et sicut ipse se obtulit in uia per ineffabiles

dolores & supplicationes pro nobis. Sic continue nunc se offert deo patri: nō dolore: sed amore semper uiuēs. Sicut dicit Aposto. ad Hebr. vii. ad interpellandū p̄ nobis. Et q̄ sacrificiū suum habet effectū eternum. i. gl̄ificationem interminabilē electorum: habet ip̄m etiā sacerdotē eternū. i. ip̄m deum in assumpta natura. Ideo uere dī christo. Tu es sacerdos in eternū: & merito secūdu ordinē melchisedech. Nō solū q̄ easdē spēs obtulit panē & uinū sed etiā quia in scriptura: sicut dicit Aposto ad Hebr. vii. Ipse describitur sine p̄e & sine m̄re & sine genealogia: neq̄ initium diez: neq̄ finem uite habens. non q̄ nō hūit: sed q̄ de hoc ip̄o i figurā tacuit assumptus sicut idē dicit filio dei q̄ est in terris sine p̄e: & i celo sine matre: & sine genealogia: qui ex charitate nimia noster sacerdos dignatus est fieri. Et q̄ ipse x̄ps fuit totus sanctitas: sicut dī Lucē p̄mo ad uirginē. Quod nasceretur ex te sanctum. Ideo minister huius sacri q̄ tenet uicē x̄pi debet eē totus sanctificatus. Vnde & nullus p̄t esse minister: nisi p̄ ip̄m tanq̄ p̄ altare x̄pm̄ sit cōsecratus in sacerdotē. Et oīa que circa istud sacramentū sunt debent esse sancta & consecrata: eccl̄ia: altare: paramētā: calix: corpale: ut oīa sacerdoti modo stupendo dament & ingerat sanctitate: p̄pter quod etiā ipse sacerdos cōficiēs in p̄sona christi loquit̄: cuius charitati debet esse per oīa unitus: ut hoc intendat saltē in generali q̄ x̄ps intēdebat. Et q̄ x̄ps in suo inestimabili actu & habitu fuit coniūctus oībus: q̄ unq̄ cōficiēt & sumēt istud sacramentū: ideo tā in cōfectiōe q̄ in sumptione debet sacerdos se x̄pi charitati unire: ut q̄tum deus donat seip̄m sentiat x̄pm̄ cōficiētē: & x̄pm̄ sumētē: & charitatē suā dilaret ad offerendū sacrificiū p̄ oībus: uel p̄ quibus x̄ps seip̄m intēdebat offerre. Sentiat ergo iste sacerdos p̄cipatiue & diuino munere aliquid in se recipere de eo q̄d̄ dictū est supra de sacri auctore: q̄ uocatur misericors & miserator dñs: ut moueat pietate: charitate: & cōpassiua memoria mortis Iesu: ad cōficiendū & celebrandū istud memoriale dominice passionis. Moueat etiā pietate & misericordia ad salutē populi ip̄trandā & p̄curandā & offerendā deo p̄ dilectissimū filiū suū oblationem & hostiā in sacrificiū recōciliatiōis oīum peccatorū: & sic erit misericors & miserator. Exequat̄ autē potestate collati ordiis: quo uere dñs myl̄terū: & nitat̄ ut possit cōficere se sentire dñm̄ suoz fantasmātū: quo p̄ gr̄e donū sentiat se sup̄ferri oībus distractōnibus m̄datoz: & uni soli deo adherere: cui debet esse p̄ populo mediator: q̄d̄ ut possit facere semp̄ portet añ oculos mētis sue documentū sapiētis in p̄uerbiis. Si steteris sedere ad mensām potētis diligenter attende q̄ apponunt: i. cici qm̄ oportet te talia p̄parare. Mensā potētis ē sacm̄ altare quod est mēsa x̄pi potētis sacramentū istud potētis efficiētis. Diligēt̄ ergo attendere debes nō solū que. i. x̄pm̄: sed qual̄. i. quo charitatis ardore: quo passionis dolore: qua tua necessitate: qua cōsequēt̄ uti

litate: qua dei acceptatione: quo x̄pi doloroso dolore: qua sanguis effusio: quo ē tpe: q̄ i sue uite sine: & sua sacratissima morte: ut & tu cōmonaris cū illo: & trāseas a temēpō: & hoc est p̄parare talia & si nō eqlia. Attēde autē q̄ ipsissimū sacrilegium sit circa celebrationē istius sacri attēdere peccatiōe q̄stum: uel quodcūq̄ tpale cōmodū: quod ex hoc liq̄do p̄t patere: q̄ dixi q̄ sacerdos debet coniungi x̄pi gratuite chantati: q̄ sicut patet solā intēdebat electoz salutē. Ve illis impiis sacerdotibus q̄ a charitate disticti: & cupiditati sacilege p̄ditōis inde coniūcti de sacro dñici corpis tāto illo p̄ditore uogotiant sceleratius q̄to sepe p̄ minori p̄cio sicut p̄ tribus denariis negotiant̄ impie de x̄po regnante in celis: q̄ ille qui pro. xxx. uēdidit peregrinū in terris. Sceleratius etiā illo uēdidit: q̄ ille nō credebat deū quē uēdidit sed hōiem. Vnde & ipse dixit. Peccatiōe tradēs sanguinē iustū. Isti ergo impij uelut nolint scūt esse deum quem uēdunt: qui iam morte deuicta subiugauit sibi terminos orbis terre: nec cauescentur hii scelerati q̄ ille uēdidit christum ad mortem: quia sceleratius isti terunt dentibus christum in sepulchrum spurcitiē uentris sui: & anime sue scelerate christum trāciunt: & inducunt: quod multo christo est horribilius sepulchrum: q̄ illud nouum sepulchrum iosep̄ iusti quod in sydone mundo cōditum aromatibus claudēbatur. Quod & aposto. notat ad Hebr. vi. de impiis sceleratiss. d. Rursū crucifigentes sibi metip̄s filium dei & ostentū habentes. Hec pro sacerdotum malitia uitanda di. ta sint: ut discat qui hoc legit q̄ nil temporale debet in hoc sacrificio intendere: qui uult sine sacrilegio celebrare. Licet autē sic debeat & possit aggravari malitia sacerdotum propter contumeliam quam faciunt sacramento: non est tamen propter hoc temere asserendum q̄ peccatum eorū sit simpliciter maius peccato iude tradētis christū uel iudeorum crucifigētis: quia non ex tanta malitia cōmuniter procedit: licet quo ad aliquam circumstantiam: quia si plenus cognoscunt christū isti q̄ illi: & pro minori dant pretio: sepe possent ap̄plus aggravari. Sic autem docet nos christus aggravare peccata quantum ad illum respectū i quo excedunt: licet non sint simpliciter grauiora: quando comparat peccata sodomorum iniuitarum & similiarum: quos scilicet excedebant in crudelitate: licet gentes ille facerent plura mala. Docet enim nos ut aperare peccata ad ingerendam confusionem peccatoribus in illa circumstantia: in qua uidetur aliqua peccata excedere: licet sepe in multis maioribus excedatur.

De magnis mirabilibus que fiunt in hoc benedicto sacramento.

Secundo debes uidere quō hoc benedictum sacramentum mirabile est memoria. Est autem memoria Mirabilis operationis Mirabilis sui expressionis

Mirabilis passionis
 Mirabilis operationis in q̄: q̄ in hoc sacro est tanta
 multitudo mirabiliū ut super intellectū uiaionis &
 sensum cōprehēsonis. Vnde hic uere deus ē absco-
 ditus: q̄ omni sensu uelatus sola fide credit: ut ue-
 re possit dici cū Esaiā. Vere tu es deus absconditus.
 Esai. xlv. Vnde ibi abscondita est fortitudo eius: dū
 innumera mirabilia sūt in hora cōsecratōis q̄ latent
 in abscondito sacramēto. Ad p̄ns autē consideremus
 tria mirabilia: ad que possunt alia reduci: uidelicet:
 Virtus operatiua
 Virtus cibatiua
 Species cōtentiua.
 Primo q̄dē ex pte uirtutis opatiue considera q̄ in
 hoc sacro cōcurrūt simul uirtus uerbi creati & in-
 creati: huius ut p̄ferētis: illius ut assistētis: huius in
 uocantis: illius opantis. Vnde x̄ps ex hūilitate p-
 meruit: ex deitate p̄fecit: ex hūanitate formā p̄-
 tulit: & ex diuinitate cōuersionē plenā fecit. Cōcur-
 runt etiā successiua platio & instāanea imutatio:
 cum corporalis oratio forme sit enūciatiua & opa-
 tiua: & t̄n successiua ē enūciatio & instāanea opera-
 tio: q̄ uirtus infinita dei sine tpe transfusionē pa-
 nis & uini facit i istāti uerū corpus & sanguinē x̄pi
 p̄ plationē forme facti q̄ successiue p̄fert p̄ os mī-
 stri cū itentōe animi. Vñ h̄ms dicit per opus dei ē
 cōplētū facti: Mirabilia sunt hec: ut merito pos-
 sit intellectus dicere manu q̄d ē hoc: hec sunt illa
 abscondita de quibus dicit Esaias xlv. Dabo tibi
 thesauros absconditos & archana secretorū: ut scias
 q̄ ego sum d̄ns. In hoc enim sacro p̄ hanc infini-
 tā operationē thesauri gratie absconditi cōferunt: &
 archana secretorū: fidei ecclēsie p̄ponunt: ut sciat i-
 tellectus fidelis credēdo ueraciter: q̄ ipse ē d̄ns: qui
 qm̄ oīpotētissimus potuit: q̄ clemētissimus uoluit:
 it: q̄ ueracissimus & sapientissimus facit signa & mi-
 rabilia in hoc sacro quorū nō ē numerus. Dixit. n.
 Hoc est corpus meū. Et ideo sancta ecclēsia p̄ntef
 in x̄po infallibilē ueritatē: q̄ sic dixit: & insupabile
 potestātē qua potuit. In q̄bus cōcludit facti irrefra-
 gabilē ueritatē q̄ ita sit. Oīa enī q̄cūq̄ uoluit d̄ns
 fecit in celo & i terra: & i mari & in oībus abyssis.
 Secūdo cōsidera mirabilia ex pte uirtutis ciba-
 tiue. Christus enim est cibus
 Indigne sumentē pbans & reprobans
 Digne sumentem pbans & approbans
 Cibatum sibi incorporans
 Post cibationem integre perseverans
 Seipsum cōsecrans: &
 Ex se ipso seipsum cibans
 Vides q̄ta sunt mirabilia: de quibus oībus scriptu
 ra testat. Vere mirabilia tua d̄ns: ideo scrutata ē aīa
 mea in tue fidei lūie: nō i meo acūie: q̄a declatio
 sermonū tuorū illūiat: & intellectū dat puulis. Os
 meū apui & attraxi sp̄m: q̄ iste solus est q̄ scrutat
 etiā pfunda dei: & p̄scutor maiestatis a gl̄ia op-
 p̄met. Tertio si cōsideret sp̄s cōtentiua occur-
 rit tripharia cōsideratio mirabiliū: scilicet

Quidditas transitiua
 Quantitas dimensiuā
 Qualitas obiectiua.
 Quidditas enī substātie p̄ns & uini trāsīt in sub-
 stantiā corpis & sanguis x̄pi. In quo transitu sunt
 mirabilia mirabilissima. Nihil. n. substātie reliquit:
 sed totū cōuertit: nihil substātie: nihil de nouo ef-
 ficat. Solū. n. trāsīt aliqd in aliqd: & t̄n sine anihila-
 tione. Nō. n. ē anihilata substātia panis & uini: sed
 uere in x̄pi corpus & sanguinē cōuersa: nō t̄n cōse-
 cit x̄pi corpus de nouo. Ibi. n. p̄ cōuersionē alicuius
 in ip̄m: & ibi p̄ns nō erat. Nihil ibi substātie: quia
 trāsīt totū in totū: nullū h̄ns subiectū. Quātitas ē
 dimensiuā sp̄s sine subiecto supra natura subūlit:
 sub qua sacra r̄ cōtinet x̄ps in se dimensionatus a
 sp̄bus nō dimensiuē cōtētus in se cōmensuratus:
 nō t̄n cōmensuratiue cōtētus signatus: q̄ sic ipse
 est i altari ubi consecrat q̄ nō est i alio loco ubi nō
 cōsecrat: nō t̄n diffinitue: q̄ sic ē hic q̄ nō eodem
 mō alibi p̄nt esse. Est ibi pōitionē h̄ns i se: nō tam
 positue sub sp̄bus. Est. n. totus i tota sp̄e uisibili:
 totus in qlibet pte signabili: totus in qlibet parte
 ptibili. Qualitas etiā sp̄s: sensibiliū teriat usum:
 alterat gustū: excitat odoratū: imutat tactū. Nullus
 n. istorū: quatuor sensuū discernit istū sp̄alē cibū.
 Solus fidelis auditus iudicat uerū dū audit assentit
 & credit. Hoc ē corpus meū. Fides enim ex auditu
 Roma. x. Auditui ergo meo dabis gaudiū & letici-
 am bone ihu: dū audio me posse fieri te ip̄m. Hoc
 .n. tu intēdis i p̄ma cōuersione: nō. n. erat tibi cure
 panē i te cōuertere: nisi ut p̄ hoc itelligeret x̄pianus
 se & debere & posse p̄ tuā infinitā uirtutē in te per
 gratiā totā r̄ trāsire. Ipa. n. accūia p̄ diuinā uirtutē
 accipiūt talē modū eēndi & opādi q̄ ex illis accū-
 ribus & circa illa accūta p̄nt oīa fieri: q̄ p̄mo pote-
 rāt: q̄n erāt in substātia p̄ns & uini: durātibz tam
 illis accūtibz tādiu existit uerū corpus x̄pi: q̄ diu n̄
 ē facta talē mutatio: ex q̄ seq̄ret corruptio substātie
 p̄ns & uini: uel uariatio significati iduuiui: hoc di-
 co q̄ idiuiduū significatū p̄ hoc p̄nom hoc cōuerti
 demōstrat: & ideo q̄n desineret eē hoc sicut uinū
 p̄ mixturā alterius liquoris siue: eiuēde: ita q̄ uaria-
 ret totā sup̄ficiē: q̄ nō esset postea hec sup̄ficies: sed
 alia de nouo facta ex mixtura: tūc desineret ibi esse
 sanguis: & hoc si eēt tota cōmixta. Attēde autē q̄
 corpus x̄pi i sacro nō compāt secūdu p̄pas dimē-
 sioēs ad sp̄s factales: nec ad corpa q̄ circūstāt. Ideo
 q̄tū ad talē modū essendi nō d̄r p̄pe agere & pati.
 Posuit. n. se ibi b̄ndictus ih̄s mō ip̄passibili: licet po-
 suit se ibi passibilem: sicut in cena passibilis erat. Et
 ideo illa que notāt passionem ab extrinseco inferti
 in actu non conceduntur. Sicut non conceditur q̄
 ibi iesus capiat: ligetur: percutiatur: uulneretur: &
 alia huiusmodi. Illa uero que importāt actiones
 & passionēs ut stans & intra corpus christi existen-
 tes conceduntur: quia uera sunt. Vnde si fuisset cō-
 sumatum sacramentum in pasceue: uere dici po-
 tuisset q̄ ubi fuisset corpus christi captum: ligatū:

percussum: uulneratum: & mortuum. uere etiam
 potuisset dici q̄ ibi moriebatur: quia mors est itra
 per diuisionem principiorum. Et breuiter omnia
 que sunt in christi corpore ubicunq̄ est locatum:
 uere sunt in eo sub sacramento: quia x̄ps & idem
 corpus eius est utrobique: licet ibi non fiant prout ē
 ibi: quia omnis actio & passio in corpore est ra-
 tione contactus. Non est autem sub sacramento
 tangibilis nisi mediātibz speciebus. In his er-
 go absconditis mirabilibus fideliter & firmiter cre-
 ditis captiuatur intellectus fidelis contra debilita-
 tem sui naturalis in minus credens supernaturalē lu-
 men fidei: assentiens uerbo christi. Hoc est sacra-
 tum absconditum a seculis in deo: qui omnia crea-
 uit. Sicut dicitur Ephe. iii. quasi dicat Eadem po-
 tentia qua de nihilo creauit hoc totum: in totū ab-
 scōndere conuertit: & sacramentaliter consecrauit.
 Hoc abscondit deus a sapientibus & prudentibus:
 & reuelat paruulis iesu christi: qui cum Apostolo
 dicere possunt. Nos autem spiritum christi habemus:
 & in hoc mirabiliter ipse sapiens iesus stultā
 fecit & fatuam ostendit sapientiam huius mundi:
 qui dei potentie ponunt terminos secundum ar-
 rationem cecitatis sue. Non tamen est contra uerā
 sapientiam & illuminatam etiam rectitudinis na-
 ture: sed supra enim ualde conueniens est dicere q̄
 deus de sua creatura possit facere quicquid uult: &
 eam sicut plene dominus uoluerit immutare: & cō-
 sectus secundarum causarum sine ipsis secundis cau-
 sis & facere & conseruare: & ea que potest animus
 distinguere: ut distincta etiam ipse possit distingue-
 re & separare: & unum immutare & conuertere alio
 non mutato: & conseruare illi eidem esse quod pri-
 us habuit per seipsum: & quencunq̄ effectum uo-
 luerit tradere illi quod conseruat in esse primo. Si-
 cut h̄ uere facit in sacramento: dum accidens facit
 esse sine subiecto. Sicut primo erat in subiecto: dū
 eidem accidenti conseruat actiones & passionēs: quas
 prius habebat subiectum: ut possit ex eo generari
 quicquid poterat ex subiecto posse corumpi & pa-
 ti eo modo quo poterat ipsum subiectum. Et ideo
 licet multi multa dicant circa ea que generantur ex
 illis speciebus circa quod substantia panis redit q̄d
 non credo: immo puto q̄ sit hereticum q̄ illa sub-
 stantia que conuersa est in corpus redeat: ut sit ma-
 teria uermis: uel cibus muris: uel etiam q̄ de nouo
 creetur materia sub illis speciebus: sub qua fiat talē
 generatio: licet hoc possit sustineri. Videtur tamen
 mihi magis honorabile diuino operi: q̄ dicatur q̄
 nullum aliud miraculum ibi fiat: nisi illa que i trās-
 substantiatione fiunt. Vt tunc per illud miraculum
 quod habet in se rationem multorum miraculorū
 detur tale esse accidentibus: & talis uirtus assistente
 semper diuina potentia: ut ex illis fieri possit: sicut
 dictum est quicquid poterat ante conuersionē de
 toto composito ex subiecto & accidente: quāto. n.
 diuinum opus est eff. cātius ad plura: tanto uidetur
 honorabilius esse factum. Et ideo uidet q̄ magis

honoretur istud sacramentum quando in unto pri-
 mo miraculo continetur tot mirabilia: q̄ si dicatur
 q̄ post illud miraculum fiant alia & alia miracula:
 licet nihil deperat ueritati sacramenti: dū uere dica-
 tur q̄ substantia panis & uini sit conuersa in uerū
 corpus: & sanguinem x̄pi: quod tādiu ibi est q̄ diu
 illa accidentia durant. Attēde autem q̄ dicere
 x̄pm esse in altari sacramentaliter est dicere ip̄m ibi
 esse uere & cum hoc significatiue. Non enim ē ue-
 rius in celo q̄ ibi. Et ideo hoc quod est sacra r̄ non
 dicit diminutionem uentatis existētie: sed dicit no-
 uum modū essendi: quod ibi est: non per modum
 corporis cōmensuratiue & configuratiue sp̄bus:
 sed ibi est eo modo quem ipse solus nouit: & que
 per deformitatem glorie cōmp̄hensoribus mani-
 festat. Hoc ergo quod est sacramēta r̄ ultra hoc q̄
 dicit modū essendi nobis inexpressibilem dicit chris-
 tum ibi esse significatiue. Significat enim perfectā
 conuersionem nostri in se: & perfectam unionem
 mēbrorum ecclēsie: & perfectum sacrificium recon-
 ciliationis diuine: & perfectam facietatem charita-
 tis nostre: & p̄fectam corroborationem nostre in-
 firmitatis: p̄pter quod est ibi sub talibus speciebus
 & per talem modum q̄ ista significet. Vnde est ibi
 per cōuersionem panis & uini ut significet p̄dictā
 conuersionē n̄ri in se. Panis fit ex multis granis:
 unum ex multis racemis: ut per hoc significet uni-
 onem p̄dictam mēbrorum cū capite: & inter se.
 Panis etiā fit ex grāo trito cribrato & cocto. Vinū
 est ex acimis de uite generatis: & per calorem solis
 maturatis: & in torculari fortiter pressis. Que oīa si-
 gnificant dolores & angustias illius qui est granū
 frumenti: q̄ benedicta terra uirgo maria dedit: & ē
 botrus uue: quem gloriosa uirgo benedicta tanq̄
 uitis pulcherrima protulit: qui per calorem chantatis
 eterni priis sic maceratus ē amons n̄ri dulcedie: ut
 uolūtarie se exposuerit triture & p̄ssure supplicii da-
 re crucis: q̄ ē molendinū & cibus & torcular. Et
 q̄ p̄ mortē suā fecit se sacrificiū reconciliatōis: q̄ quī
 de est facta uituli sanguie & hūore sui corpis effu-
 so p̄ nobis. Idcirco in hoc sacro sanguis p̄ se conse-
 cratus in calice: & corpus in hostia: ut uere & sensibi-
 bili separatōe sp̄s: sit memoriale deuotissimū mor-
 tis x̄pi: quo sub sp̄bus cōspicimus sanguinē ut ef-
 fusum: p̄pter q̄d etiā i forma sanguis p̄oit uerbū
 effusionis cū d̄r. Qui p̄ nobis & p̄ multis effūde-
 tur: ac p̄ hoc etiā ē plenū & p̄fectū sacrificiū diuine
 reconciliatōis: in quo fit remissio peccōrū. Charitas
 etiā n̄ra plene satiat: dū se tantū sentit amatam &
 x̄po carā: q̄ ut ip̄a posset sp̄ual̄r deo uiuere. & i ip̄o
 frui perfecte x̄ps in morte uoluit suā corporalē ui-
 tam in passione totā exponere: & p̄ amore n̄ro con-
 sumere: ut sic charitas n̄ra uere cognosceret se ama-
 tam a x̄po in tāto excessu q̄ plus nō p̄t creatura
 amari: q̄d ipse ostendit dicens. Maiorem hac dilectō-
 nem nemo h̄t ut aīam suā ponat quis pro amicis
 suis. Que q̄dē expōitio significat in hoc sacramē-
 to: dum sanguis seppregatū consecratur a corpe.

Et quia in hoc amor noster debet satari & perfecte refici: & cognoscere quod plus non potest amari: Ideo etiam sumitur sub specie delicatissimi cibi & potus. I. panis & uini: in quibus est plena refectio corporalis. Quia uero in christo regeneramur per baptismum: & res genita que adhuc est debilis indiget nutrimento: ut ad debitum reducatur augmentum: ideo etiam datur in specie cibi & potus: ut nostra infirmitas roboretur per panem qui cor hominis confirmat: & nostra peregrinatio letificetur per uinum inebriantis amoris quod letificat cor hominis. Et quod istud benedictum sacramentum habet tot significare & efficere: ideo diuersa secundum hoc sortitur uocabula. Nam ut est commemoratum diuine passionis que fuit uerum sacrificium istud sacramentum sacrificium nominatur. Quia uero in isto sacrificio continetur uere christus qui solus fuit hostia placationis diuine. Ideo quantum ad hoc dicitur hostia. Et si milia milia hostie in mane offerrentur altaribus & in oibus temporibus semper est uera & una sola hostia ihesus christus qui significat & efficit ecclesiasticam unionem: per quam membra ecclesie coniunguntur in unum christum: ideo nominatur communio: quod per ipsam communicamus christo: & quia participamus eius carne & diuinitatem: & quod participamus & unum adiuuamur per ipsam. Secundum istud sacramentum istud est prefiguratum fructum diuinitatis dei qui erit in patria: & fortificatum debilitatis nostre diuinitatis in uia: ut illuc peruenire possimus: dicitur uaticum. Et quia istud est optimum: & nobis gratuite datum. Ideo secundum hoc anthronomice dicitur eucharistia: tamen est proprium nomen eius: quia in hoc solo continetur uere christus: qui est plenus gratia: & a quo in nobis omnis gratia denuatur. Dicitur etiam in greco methalipsis. i. assumptio: quia ut Damasus dicit per hoc filium diuinitatem assumimus. Et quod omnia hec absconse continentur in eo que sunt sacratissima & secretissima. Ideo etiam anthronomice dicitur sacramentum. Conuenientissime autem istud sacramentum christus instituit in cena a discipulis recessurus & non ante: dum cum eis erat presentia corporali: quando enim propriam speciem discipulis subtraheret: tunc se sub sacramento reliquit discipulis cum sua dilecta ecclesia semper sub hac specie moraturus: quod maxime fuit amoris indicium. Cum enim non esset conueniens quod in carne passibili diuinus moraretur in terris modum tunc aduenit mirabilem: quo sponsam suam non dimitteret sine carnis sue presentia peregrinam. Et quia semper ipse inuisibiliter intra nos est iuxta illud Luc. Regnum dei intra nos est. Idcirco modum inuenit sub specie cibi & potus quo ad nostra intima introiret: & nos de se saturaret: & amplexaretur dulciter & statueret firmiter in sue semita uoluntatis: ut semper eum coleremus presentem qui regnabat in celis. Unde Eusebius dicit quod quia corpus assumptum ablatum erat ab oculis illaturus syderibus: necesse erat ut die cene sacramentum corporis & sanguinis sui

consecraret nobis: ut coleretur iugiter per mysterium quod semel offerrebat in precium. Secundo etiam fuit conueniens ut tunc institueret memoria sue passionis: ut omni tempore apud homines esset repetituum dominice passionis: quia sine fide passionis christi nunquam potuit esse salus: secundum illud Roma. iiii. Quem posuit deus propitiorem per fidem in sanguine eius. Et ut ista memoria ex continua celebratione sacramenti iugiter cresceret: debuit institui in christi recessu: quod ipsum coram oculis nostre mentis representaret. Et quia precipuum sacramentum huius erat figura passionis future. id est consummata ueritate & illo celebrato & exduo merito dicit Apostolus. i. Cor. v. Pascha nostrum imo latus est christus. Tertio etiam debuit institui in cena in recessu istud sacramentum: quia nunquam erat tantus amor de nostra delenda memoria: quia que in recessu & ultimo dicuntur a dilectissimis nobis magis memorie commendantur: quia tunc maxime inflammatur amicorum affectus. Propter quod dicit Alexander papa. Nihil in sacrificiis esse maius potest quam corpus & sanguis christi: nec ulla oblatio hac potior est. Ideo ut maiori ueneratione haberetur dominus in ultimo discessu suo a discipulis hoc sacramentum instituit. Aug. etiam in libro responsionum ad lanuarium dicit sic. Saluator ut uehementius commendaret mysterium illius altitudinem: ultimum hoc uoluit infingere cordibus hominum & memorie discipulorum: a quibus ad passionem discessurus erat. Sic ergo patet quod istud benedictum sacramentum est memoria operationis mirabilis. Est etiam memoria passionis dolorabilis: quod licet iam ex dictis pateat: tamen adhuc triformiter manifestum: attendas tamen motuum quo instituitur: formatiuum quo conficitur: modum quo suscipitur. Ex his enim tribus diligenter exaiatis reperitur amare memoria passionis dilecti. Motuum enim quo institutum fuit Apostolus dicit per me Cor. xi. cum dicit. Quotienscumque manducaueritis panem hunc: & calicem bibetis: mortem domini annuntiabitis donec ueniat. Et ipse ihesus per semetipsum dicit. Hoc facite in meam commemorationem. Ad hoc ergo istud sacramentum conficitur: ut ex eius exercitatione continue intuentes christi sanguinem ut effusum sit memoria nostra repleatur christo passo: ut semper fixus sit in corde nostro: qui pro nobis semel fuit fixus in ligno. Et ideo etiam sacramentum instituit: ut quasi daret nobis plenam possessionem sue passionis & mortis: ut quotidie lauaremur cum suo sanguine: & reficeremur suo corpore: quasi non sufficeret ei quo ad ostensionem amoris: quod semel realiter sanguinem effudit in ligno nisi quotidie tibi effundatur sub sacramento. Unde ista esca fuit in figura. Sapientie. xvi. per ortigometram que est aus uiuens de seminibus uenenatis. Sic & christus qui dicit. Meus cibus est ut faciam uoluntatem eius qui misit me: & uoluntas patris fuit ut biberet calicem passionis: quasi fuerit uoluntas eius ut christus uiueret de

uenenatis cibis. Bibit enim in discipulo tradente: & comedit uenenam cupiditatis in acculantibus: bibit in testibus uenenam falsitatis. Bibit in crucifigentibus uenenam impietatis. O quot semina uenenata transierunt intra stomachum istius benedictae uis: si consideres que & qualia passa fuit: que tibi omnia ad memoriam reducantur in huius sacramenti celebratione.

Si autem consideres formatiuum quo conficitur: omnia ingerunt ad passionem. Ad quod factum quod numerus dictionum in forma positum est secundum numerum plagarum: licet forsitan enim non sit de substantia forme: sed copulatio ad locutiones predictas: sic & ipse modus formandi hostiam: quo inter ferra ignita strigitur & decoquitur: ingerit passionis iesu memoriam. Ferrum enim ignitum fuit impia crudelitas iracundie iudeorum in christo: ferrum multo plus ignitum fuit imobilitas fame & charitatis christi qua desiderio desiderauit seipsum offerre in precium nostre salutis. Primum ferri figura remansit in christi corpore dum uulneratus clauis & fossus spinis: turpatus sputis: ligatus uinculis: uelatus oculis: totus plenus iniuriis: non apparuit ei spes neque decor: formis hoc ferro & figuris qui accedis ad sacramentum non ut ista inferas christo cum crudelitate iudeorum: sed ut ista libenter perferas christo & per christo ad exemplum sanctorum martyrum: & ut crucifixi effigie transformes in teipsum de eius passione iugiter meditando. Secundi ferri. scilicet amoris iesu in te sculpatur figura ut eius amore te ardentius serueas: quo tibi parum uideatur ad similitudinem sui per honorem dei omnia sustinere mala: & tunc eris ipse hostia formata & cautentatus similitudine passionis. Infinita sunt huius memorabilia passionis. Si tu anima deuota sciens ruminare in omnibus que circa huius sacramenti celebrationem agunt: si etiam consideres modum quo suscipitur: uidebis passionis amaritudinem memorari. Nam hostia frangitur per manus sacerdotis: dentibus teritur & in stomacho transmittitur: per quod significatur corporis christi fractio & attritio in flagellis & in spinis: & clauis: & consummata in morte & occultatio in sepulchro: facias tu quicquid sumis quod anime tue ueter sit dignum dei sepulchre perennum firmitate propositum nouum reformatum one tui sit sindon munda purissime conscientie: sint aromata sancte uite: sit firmum ma ligatura continue circumspectiois tui & obseruantie status tui. Iesus ergo mortis dicte tibi illud. Teren. iiii. Recordare paupertatis & transgressionis mee absinthii & fellis: respondeas dilecto morienti pro te. Memoria meorum: & tabesceat in me anima mea. Quomodo autem tertium in hoc sacramento fuerit mirabilis exposui per nobis licet pateat ex predictis: tamen hic singula iter nota: quod stupendum amoris signum fuit: quod sic se in sacramento exposuit pro te: & sic quasi noua morte uoluit seipsum pro te exponere maribus cuius scilicet sacerdotis quantumcumque scelerati duraxat catholici. Et quia pro nullius malitia uel pro aliqua iniuria que tibi ibi fiat potest eius presentia uiolam quam speret ibi se: nite factis que debet fieri circa consecrati

onem & durantibus speciebus. O quantum est in effusione amoris sui si sciens ponderare: & ut tibi aliquantulum ostendam quanta unione christo coniungaris: uolo hic aliquantulum dilatare sermonem. Ad hoc enim facta est tanta expositio christi in sacramento ut non impediat sacramenti effectus: qui est conuersio tui in ipsum: unde nota quod in ista benedicta parentela christi & coniunctione tui ad ipsum: non tantum efficitur filius: frater: uel consobrinus: sed efficiens ipse christus per gratiam transformationis. Et ut hanc identitatem tuam ad christum possis cognoscere: scias quod tribus modis cognoscimus aliquid nobis attingere. scilicet.

Generatione

Nutritio

Familiari allocutione.

Generatione scis te esse hominem: quod ab hominibus generaris: sed non identitate indiuidui: sed speciei: quia non idem pater qui filius numero: sed species quod uterque homo. Ad quod autem semen saltem pro maiori parte est de superfluo nutrimento quod est superfluum indiuiduo speciei necessarium: at non tale semen quo tu christiane generaris de christo. Non enim ex superfluo: sed sue uite necessario: de tota enim uita sua te genuit: qui te in morte sua baptizari constituit. Cuius signum fuit illa crudelis lancea que latus & cor christi aperuit: ex quo sanguis regenerationis & aqua baptismationis profluit & profluxit: unde & in eius morte submergeris & in baptismo: & quasi nouus christus resurgens de submersione emergeris. Quod significans apostolus dicit. Roma. vi. Consepulti sumus christo per baptismum eius in morte ut in nouitate uite ambulemus. Et quia efficiamur nouus christus per gratiam in baptismum: ut ostenderet ueram sui existentiam in nobis: & nostri in se noluit nos spiritualiter genitos de alio enutrire: quod de se ipso ut uere ostenderet nos in ipsum transportatos quia ex eisdem sumus ex quibus nutrimur. Ex quibus patet secundus modus attingentis qui est ex nutritione: unde ipse dicit caro mea uere est cibus & cetera. Non quidem conuertendus in naturam cibati que est infecta peccatrix & misera: sed conuersurus cibatus in natura sui que est spiritalis & sanctissima: gloriosa & diuina. O quam apud est hic cibus qui hominem facit deum: & nos a nostra uita que uere mors est funditus occidit: & in dei uitam prouehit. Quia inquit saluator: Ioannis. vi. Qui manducat me uiuit propter me. Et iterum. Qui manducat meam carnem & cetera. in eo uere sic cibati dicere possumus cum apostolo ad Gal. ii. tuus ego: iam non ego: uiuit uero in me christus: ut merito dixerim quod in hoc benedicto sacramento est supramirabilis expositio christi: cum tali modo se nobis tradidit in cibum: uere potest nobis dicere. Quid ultra debui tibi facere & non feci: quod tui cordis possit dunciam emollire. Tertius etiam modus quo attingentiam alicuius cognoscimus scilicet per familiaria uerba: quo mater uocat nos filium: & frater fratrem: & sic de ceteris stupendo modo. Si consideremus christi uerba nos ducit in ipsum

Ipsē enim dicit se frumentum & nos farinam. Se uitē: & nos palmites. O qualis est ista parentela: si enim facit gradum: sed uniuoem. Tota enim pasta post fermentationem est de natura fermenti. Et qd palmes respectu uitis: nisi uitis parua respectu magne & pars respectu totius. Sic & intelligas te non christi filium ab ipso separatam: sed eius membrū in ipso fixum: & totaliter in eius gratiam per ipsius charitatem conuersum. Et ut enfaticē & inexplicabiliter unionem sui ad nos ipse exprimeret: alloquitur patrem. Ioannis. xvii. Tu in me: & ego in eis al simulans modum quo in nobis est: modo quo in ipso patre est. Etiam dilectionem sui ad nos assumit lat dilectioni paterne ad se cum dicit. Sicut dilexit me pater: & ego dilexi uos: hanc autem dilectionē dei ad nos & unionem nostram ad christum Aug. eleganter exprimit super. ps. lxxxv. Indina domine aurem tuam &c. dicens. Nullum maius donum prestare potuit deus hominibus: q̄ q̄ uerbum suum p quod condidit omnia faceret illis caput: & illos et tanq̄ membra coaptaret: ut esset filius dei & filius hominis: unus deus cū patre: & unus homo cum hominibus: ut & quando loquimur ad deum deprecantes: non inde filium separemus: & quando precatur corpus non a se separet caput suū. Sicut unus saluator corporis sui dominus noster iesus christus filius dei qui & oret pro nobis: & oret in nobis: & oretur a nobis. Oret pro nobis ut sacerdos. Oret in nobis ut caput nostrum. Oretur a nobis ut deus noster. Agnoscamus ergo in illo uoces nostras & uoces eius in nobis. Et infra sequitur: Oretur in forma dei. Oret in forma serui. Ibi creator hic creatus: creaturam mutandam: non mutatus assumens: & secum nos faciens unum hominem caput & corpus. Oramus ergo illum in illo: & dicimus cū illo & dicit nobiscum. Indina domine aurem tuam & exaudi me. Non ego dico: immo in corpore agnoscat utrunq̄: & dicat christus. Ego dico: non dicis aliquid sine illo: & non dicit aliquid sine te: hec Augusti. Licet autem omnes christiani transformetur in christum per efficaciam charitatis: ministri tamen huius sacramenti tenent personam christi per cōtionem sue excellentissime dignitatis: & efficaciam instrumentalis potestatis in consecratione sacramenti. Vnde cum altissimis affectibus mentis debent sacerdotes parari: & ad consecrationem tanti sacramenti accedere. Sic ergo uides mirabilem memoriam miraculose operationis: amarissime recordationis: amorose expositionis. Hec sunt illa mirabilia de quibus sola catholica potest ecclesia gloriari & dicere cum Daniele iii. Signa & mirabilia fecit apud me deus excelsus. Vere enim ista sunt mirabilia que extollere non sufficit etiam angelica natura: que apud solam ecclesiam fiunt: quia extra eam ueri sacrificii non est locus.

De situate & dulcedine huius sacramenti.

Istū fuit i principio q̄ istud sacramentū erat tertio dulcedine siue dilectione dignissimū ratione sui dulcoris: propter proprietatem cibi nutrientis: quia dicitur eisa: uere iste est cibus dulcissimus: licet enim ibi sit amaritudo ut dictum est supra per memoriam passionis: est tamen ibi summa dulcedo propter summam expientiam diuini amoris. Nihil enim dulcius: q̄ sentire sic inestimabiliter a deo se amari. Quia uere istud sacramentū datur ut cibus nutriens: ideo debet in nobis efficere illa spiritualiter: que corporaliter efficit cibus corporalis: qui quidem. Mutat palatum delectabiliter Reparat deperditum utiliter Roborat defectum firmiter. Perducit debitum effectum efficaciter. Et quia istud sacramentum non solum est cibus: sed medicina & armatura: ideo expulit morbum & protegit contra hostis insultum. Et per hoc potes uidere q̄ inducit spiritualis dilectionis feruorem: quotidia norum defectuum expurgationem: gratie in nobis existentis confortationem & augmentationem: in uia dei firmam stabilitionem. Expellit & purgat morbum concupiscentie. Munit & roborat contra insultum tentationis sue per aspera: siue per aduersa: & per ipsum sacramentum multum remittitur de pena nobis debita pro peccatis. Quod autem inducat spiritualis dilectionis feruorē: patet ex hoc quia christus ibi personaliter cominatur: unde ad eius pntiam nisi sit defectus ex parte nostri multū debet feruor charitatis excitari: & quia gratia & ueritas per iesum xpm facta est: ideo in hominem ueniens sacramentaliter ipse christus utam gratie operatur. Iuxta illud Io. vi. Qui manducat me uiuit propter me: unde Cyrillus dicit: uiuificarium dei uerbum uniens seipsum proprie carni fecit ipsam uiuificatiuam. Docebatur enim cum nostris quodam modo uniri corporibus per sacram eius carnem: & preciosum eius sanguinem: que accepimus in benedictione uiuificatiua: & in pane & in uino ex quibus multum feruor debet excitari charitatis: unde & in multis deuotis personis sumptio huius cibi exaltim operatur. Quod etiam conferat gratiam roborat & augmentet hoc patet si consideretur q̄ ibi passio christi representatur expresse ut dictum est. Et ideo effectum quem christi passio fecit in mundo hoc sacramentum facit in digne sumente: unde super illud quod Ioan. xix. Continuo exiuit sanguis & aqua: dicit Criso. Quia hinc suscipiunt principium sacra mysteria cum accesseris ad tremendum calicem ut ab ipsa bibiturus christi casta ita accedas: ut ipse dominus dicit Matthe. xxvi. Hic est sanguis meus qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Et ideo sicut christi passio uia debuit attendere & transformare & augere charitatē amaritatis: sic & huius celebratio sacramenti: unde damianus comparat hoc sacramentum carboni quem uidit E. s. vi. Carbo enim lignum simplex non est sed

unitum igni. Ita & panis consecrationis non est simplex panis: sed unitus diuinitati. Et ideo in hoc sacramento quantum est ex sur uirtute habitus gratie & uirtutes cōferuntur: frustra enim daretur in cibum a xpo qui nihil frustra facit enim effectū spiritualem faceret in anima: quē cibus corporalis facit in corpore. Vides autē q̄ cibus corporalis sustentat: auget: reparat: & delectat: que omnia facit istud benedictū sacramentum: unde Ambrosius in libro: de sacramētis dicit. Iste panis ē uite eterne qui anime nostre substantiam fulcat. Et Crisostomus super Ioanē: prestat se nobis desiderantibus & palpare: & comedere: & amplectere: unde Augustinus super Ioanē exclamat. O sacramentū pietatis: o signū unitatis: o uinculum charitatis: q̄ oia ista xpus efficit in nobis: propter oēs istos effectus dicit xpus Ioanis. vi. Caro mea uere ē cibus &c: ut ostendat ista ueraciter efficere: propter qd̄ singulariter in hoc sacramento secundū illud secūde. Corin. v. chantas xpi urget nos: & inde est q̄ urgetur aia spiritualiter delectari refici & inebnari dulcedine bonitatis xpi: secundū illud Canticor. v. Comedite amici mei: bibite & inebnamini charissimi. Quia ergo xpus & eius passio est causa gratie & spūalis refectio: causa feruoris & roboris: manifestū est q̄ hoc sacramentum & spirituale feruorem & firmitatē gratie & eius augmentum causat in nobis. Causat etiam apertionem ianue. & consecutionem glorie quia per suam passionem xpus aperuit nobis aditū uite eterne. Similiter & unio representata per species panis & uini & spiritualis refectio in ipso contenta facit nos transire hic per gratiam contemplationis & glorie gustum: & post mortem in plenū itroitu Vnde Augustinus sup illo uerbo. Caro mea uere ē cibus. Cū enim cibo & potu id appetant homines ut non exuriant neq̄ sitiant: hoc ueraciter non prestat nisi iste cibus & potus qui eos a quibus sumitur imortales & incorruptibiles facit i societate sanctorū ubi pax plena est atq̄ perfecta. Quod autem roborat in nobis uirtutem persistendi in uia dei & perueniendi ad gloriam: fuit prophetatū seu manifestatū i figura helie. iii. Re. xviii. ubi dicit q̄ helias comedit & bibit sub ūbra iunipi: & abulauit i fortitudine cibi illius usq̄ ad montē dei oreb. Habet autē uirtutem remittendi uenialia si consideretur ipsum sacramentum & res sacramenti. Nam hoc sacramentum sumitur ut cibus ut dictum est. Nutrimētum autem est ad restaurandum deperditū quod consumitur ex ui caloris naturalis. Spiritualiter autem in nobis quotidie aliquid perditur ex calore concupiscentie: ex quo per multa uenialia feruor in nobis diminuitur charitatis: contra q̄ ē huiusmodi restauratio sacramenti. Vnde Ambrosius dicit in libro de sacramentis q̄ iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidiana infirmitatis. Res autem huius sacramenti est charitas: nō solum quātū ad habitum: sed etiam quantum ad actum qui exti

tatur in hoc sacramento: per quā excitationem uenialia delētur: & purificatur & clarificatur aia: unde licet nō posimus semper uiuere sine ueniali: tamen sepe contingit q̄ ipsa sumptione anima gloriatur & purificatur ab omni reatu ueniali: & ab omni scoria cuiuscūq̄ peccati: perfecte cōfiguratur clantatī solan ipsius iesu: in quē per sumptionem sacramenti sepe totaliter absorbentur. Istum autē effectū quoad tāta pulchritudinem multū impeditet metis distradio: maxime si homo accederet cū affectu uenialiter peccandi. Quomodo autē debeat mēs recoligi: infra exponetur in expositione canonis missæ. Non est autem proprius effectus istius sacramenti remittere peccata mortalia in sumente: q̄ nō debet accedere cū conscientia mortalis peccati. Qui enim nō uiuit spiritualiter non potest spirituale nutrimentum suscipere: nec potest uniri xpo ut membrū qui ē a xpo precisus per mortale peccatum. Potest autem hoc sacramentum remissionem peccati mortalis operari dupliciter: uno modo nō perceptū actu sed uoto: sicut cū quis ex conscientia peccati abstinet se ex reuerentia: & amore sacramenti appetit sumere: & ex appetitu meretur aliquantulum de cōgruo sibi contritionē infundi: ut sic a peccato liberatus pure possit accedere. Alio modo etiam perceptū ab eo qui est in peccato mortali sic occulto cuius conscientiam & affectū nō habet: forte enim pmo nō fuit sufficienter contritus: sed deuote & reuerenter accedens sepe consequitur per hoc sacramentū gratiam charitatis que contritionē perficit: & peccatum expulit. pena autem peccati debita p hoc sacramentum remittitur: quia hoc sacramentum nō solū est sacramentū per sumptionem: sed etiam est sacrificium per oblationem: & ideo habet effectū remissionis peccati & pene debite: & in eo qui sumit: & i eis p quibus offertur. Hoc autem sacramentū habet ex ui sacramenti directe effectum illum ad quē est institutum. Sicut nutrire: augere: xpo unire: & in xpm transformare. Sed q̄ hec unio sit per charitatē: ex cuius feruore & augmento anima cōsequitur remissionem: non solum culpe: sed & pene. Licet autē i isto sacramento contineatur totus xpus: & memoretur eius passio que est sufficientissima causa remissionis peccati & omnis pene: non hoc operatur secundum plenitudinem sue efficacie: sed secundū dispositionem in sumente repertam: & ideo nō sepe tota pena remittitur: sed quantum requirit ardor chantas ipsum recipientis. In q̄tum uero istud sacramentum est sacrificium nostre oblationis habet proprie uim satisfactiuam: & ideo inter omnia satisfactibilia istud est sumū pro remissione tam pene q̄ culpe. In qua etiam non semper operatur: secundum plenitudinem sue efficacie: sed simul componendo sancto xpi presentiam & imolationem ad deuotū offerentis affectū: qd̄ xpus notauit luce. xxi. de uida que obtulit duo minuta q̄ plus omnibus obtulit considerato suo affectu. Debes autē scire q̄ ex

hac ratione qua est sacrificium non solum prodest
sumentibus: sed etiam omnibus quibus offert. Quia
vero sacerdos est persona publica: & quasi os toti-
us ecclesie que est unum corpus per uinculum cha-
ritatis: ideo sumptio sacramenti a sacerdote: non so-
lum oblatio dicitur totum corpus ecclesie uegeta-
re: unde & sacerdos debet niti statum suum cogno-
scere & charitatem suam ad omnes electos plena-
rie dilatare. Contra autem tentationes futuras ua-
let sumptio huius sacramenti tripliciter. Primo
quidem qua refrigerat estum concupiscentie: & ro-
borat habitum gratie: ex quibus tam ex cibo & me-
dicina mors interior pellitur: propter quod dicit au-
gustinus super iohannem. Securus accede: panis est non
tenendum. Alio modo premunit ab offensa futu-
ra: & est armatura contra spirituales nequicias. In-
quantum enim signum est & memoriale passio-
nis christi: per quam uicti sunt demones fortissime
timent mentem deuotam sumptione huius sacra-
menti munificam: unde Crisostomus super iohannem. Ut leo-
nes flammam spirantes: sic ab illa mente discedimus
terribiles effectus diabolo. Sed qui indigne sumunt
christum crucifigunt cum iudeis & iuda proditore
& ideo plenius isti a diabolo possidentur. Pen-
satis ergo istis effectibus potes uidere quod ite-
ritio christi fuit hoc sacramentum institutum ut celebretur quo-
tidie: & ideo quilibet christianus debet ipsum sepe
& deuote sumere. Nam tempore apostolorum quo-
tidie ab omnibus fidelibus sumebatur: propter quod
paret abusus sacerdotum diu a celebratione cessan-
tium. Et ipsa enim sumptione ordinis sacerdotalis
facti sunt ipsi os ecclesie: per cuius oblationem sa-
cramentalem salutare nutrimentum ad inembra ce-
tera deriuetur: unde impie priuant & seipos & alios
effectibus memoratis. Debet ergo ubi malum est
medicinam apponere: non bonum a seipsis expel-
lere. Malum autem est in malicia sue uite quam de-
bet corrigere: & non seipos & alios tanto bono
priuare. Ipsi enim positi sunt ut sint mediatores in-
ter deum & populum: & ut sibi istud offerant sacri-
ficio: in quo solo plene colitur: & ideo debent ni-
ti quotidie deo reddere debitum: & populo benefi-
cium. Licet autem sacerdos curatus plus teneat
humano statuto: & etiam quo ad hoc diuino suo
particulari populo: tamen plus obligatur in conspe-
ctu dei ipsum dignum colere: & non corpori eccle-
sie influere. Ille qui a deo est sanctificatus & totus si-
bi dedicatus per religionis bonum & multa beneficia
diuinarum gratiarum & refectionum me-
talium: unde istum lex celi debet compellere uelle
sepe ut deum honoret sacrificio: & populo subue-
niat beneficio. Quod saluator notat in illa parabola
de talentis dispensatis seruis: unde dicit gregorius
in omelia. Tanto ergo esse humilior atque ad seruien-
dum deo promptior quisque debet ex munere: qua-
nto obligatiorem se conspiciat in reddenda ratione.
Nec subrepat te fatua multorum locutio dicentium.

Ego non accepi magnos redditus temporalium:
nec dignitatem cure populorum: & ideo non teneo
or celebrare. Licet enim plus teneantur quo ad ali-
quid: tu tamen multo plus tenentur simpliciter ad ho-
norandum deum & diligendum populum si ma-
iora recepisti carismata gratiarum respectu quorum
temporalia nihil sunt. Quod si tuam infirmitatem
cauens & timorem irreuerentie: scias quod iste timor
& resilio in propriam paruitem est optima pre-
paratio ad celebrandum: dum modo non graueris
mortalibus: & tuam uitam proponas in melius emen-
dare. Et licet non semper consequaris emendatio-
nem plenam: tamen multum tibi suffragat ad hoc
deuota celebratio sacramenti & continua detesta-
tio & uilificatio tui in conspectu dei. Multum etiam iu-
uabit tuam preparaturam: si tu dilates charitatem
ad compassionem electorum & quasi alloquaris do-
minum: pro me non sum dignus accedere: nec au-
derem: sed in uirtute charitatis. sancte ecclesie spon-
se tue: cuius me dignum fecisti ministrum accedo
tibi offerre sacrificium quod per os tuum benedi-
ctum est quotidianum. Et ad hoc hortatur Ambro-
sius in quadam oratione. Graue est quod ad mensam tu-
am mundo corde: & manibus innocentibus non
uenimus: sed grauius si de peccatis metumus & sa-
crificium non reddamus: unde Augustinus in libro de uer-
bis domini. Quotidie sume quod quotidie tibi pro-
fit. Et Ambrosius in libro de sacramentis. Si quotiens ef-
funditur sanguinis christi: in remissionem peccato-
rum effunditur: debeo semper accipere quod sem-
per pecco sepe debeo habere medicinam. Illud
autem quod dicit Augustinus in libro de ecclesiasticis
dogmatibus. Quotidie eucharistiam sumere: nec
laudo nec uitupero: proprie referendum est ad la-
icos non ad sacerdotes: quorum est simulare & offer-
re istud sacrificium in cor ecclesie charitate. Sicut il-
lorum qui in consecratione ordinis christi sponse
instituantur ministri. Superiora autem fuit dicta con-
tra negligentiam sacerdotum: qui cum debeant ex
charitatis ardore habere alas aquile ad uolandum
ad gustum huius sapidissime escæ: sicut dicit Iob ix.
Quasi aquila uolans ad escam: facti sunt similes illis
impiis qui fuerunt horum sacerdotum negligentium
figura. Sicut dicit Numerus xi. Anima nostra arida
est: nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi manna. Man-
est sufficientissimus cibus omnis saporis appetibilis:
habet enim omne delectamentum & omnem sa-
porem suauitatis: unde Sapientia xvi. ubi hoc habent
dicit Angelus. Escam nutriuitis populum tuum: pro qua
escam impii murmuratores ubi supra desiderauerunt
carnes & penerunt in sepulchris concupiscentie. Sic sic ni-
mirum ipsi sacerdotes prompti ad desiderandum quod se car-
nis fastidio proprie negligentie retrahunt ab hac sua-
uissima cena: & sepe eis diuino iudicio datur reddi-
tuum affluentiam: in quibus tamquam in rebus cupitis se-
pelitur tota affectio mentis sue: ut circa terrena di-
strahit & temporalibus faciat non sentiant que sunt

dei. Hi moriuntur & non in sapia: quibus merito sua
concupiscentia sit sepulchrum: ac contra famelicis de bo-
no iesu sentit eius suauitatem mirabile in beneficio la-
cramenti: quod quantum ad suauitatem refectionis: & quo ad
multas alias conditiones in man. merito figurat. Et
hoc si consideretur generatim modus: quod inuisibiliter
de celo descendebat: quod in nocte. Sic & istud sacrifici-
um fide creditur: non humano experimento probatur.
Descensionis locus: quod solum circa castra filiorum
israel apparebat in deserto: & eis defecit cum intraue-
runt promissionis terram. Sic & illud benedictum sa-
cramentum non nisi intra ecclesiam & in eius fide
conficitur. Recollectionis tempus: quod non nisi sex
diebus poterant inueniri. Nam sabbato egressi non
inueniunt. Sic & hoc benedictum sacramentum non
nisi sex diebus huius peregrinationis habet nos re-
ficere. Sabbato enim eterne requie iuenitur bonus
iesus: non sacramentis uelatus: sed decore regio ma-
nifestus. Mensurationis terminus: quod gomor pro sin-
gula capita: nec qui plus collegit plus habuit. Nec
quod minus: minus inuenit. Sic & istud benedictum sacra-
mentum non continet maiorem iesum in maiori
hostia: quam in minori: nec in pluribus quam in una. Prepa-
rationis ritus: quod igne optime sustinebat: & ad mo-
dicum radium solis tabescebat. Sic & istud benedictum
sacrificium optime sustinet ignem feruentis amoris:
& rationes ab amoris fornace procedentes optime
concludunt sacramentum inefragabile ueritate. Sol
enim humane curiositatis & fantastice rationis quod
secundum experimenta phie paganice procedit: &
ad persecutionem sacramenti facit eum liquecere pro
perfidiam: & deludit semetipsum ut sibi euanescat
sacramentum non fidei electorum. Reseruationis
usus: quod reseruatam scatebat uermibus. Sicut & re-
seruatam sacramentum ad questum temporalium sca-
ter uermibus simo me. Soporacionis gustus: quia
unicuique sapiebat secundum sui desiderium & appe-
titum. Sic & istud benedictum sacramentum diuersimo
de sapit sumentibus secundum uarias dispositiones
quas in eis format desiderium charitatis: hoc est ergo
illud benedictum manna: quo in quadragenario pe-
nitentie reficiuntur electi per desertum presentis uite
quod cum magno desiderio debet appeti & sumi: quod
in eo uere recipitur deus homo qui seipsum dat
escam omni menti fideli in carne peregrinanti: non
cibus huius mundi.

Qualiter quis debeat parari
ad susceptionem sacramenti

Idem fuit in principio huius tractatus quod
istud sacramentum erat quarto timoratione
potissimum ratione sui ritus qui requirit in
recipientibus puritatem: quod ista escam non qualicumque
dicitur: sed timentium deum: qui pro timorem a malo
declinat. Et ideo licet multum confortauerim supe-
rius deuota christi membra: ut secure ad susceptionem sa-
cramenti accedant: hoc intelligere debes de illis
quos mortalia peccata non grauat: unde & digne ac-
cedens debet in consideratione sua ista septem at

tendere: & nota

Primum est examinatio conscientie

Secundum extirpatio inuidie in cogitatione

Tertium excussio negligentie

Quantum exclusio irreuerentie

Quintum premeditatio discretionis: ut hunc cibum
discernat ab aliis

Sextum preoccupatio orationis

Septimum predispositio deuotionis

Et propter hec omnia dicitur. i. Cor. xi. probet
autem se iquit homo non sophistice falso & tunc
per duplicem ad cooperendum humanam uere
condiam: quod istud est ignem cooperitorium quo
ardet anima in eternum: non temptatiue discernedo:
uel dubitando pro infidelitatem: non presumptiue
contempnendo pro temeritatem: sed demonstratiue ue-
raciter per cordis totalitatem: per metus humilitate:
pro sinceritate: & pro cordialis amoris flammam charita-
tem: & pro probabilitate: & propria tunc sumitatem. Et
hoc satis sufficit accedere. Alter autem accipit ad iu-
dicium irreuerentie dei: contumelie sacramenti: uin-
dicte & sententie sui: unde & reus erit corporis & san-
guinis domini: ubi & gloria. Ac si deum occideret pro-
curator. Hec considerationes quas debent timetes deum
habere quod uolunt digne ad sacramentum accedere: figu-
rantur Zacharia. iii. ubi dicitur. Super lapidem unum scriptum
oculi sunt lapis unus una fides fundamentalis & sta-
bilis & unio charitatis. Septem oculi septem conside-
rationes preparat ad reuerentiam sacramenti. Mul-
tis autem figuris. Nam figurat hoc sacramentum quantum
ad diuersas sui condiciones

Quia est ignituum dilectionis figuratur per agnum
assatum. Exodi xii.

Quia est impinguiatum deuotionis figuratur per
uuluum saginatum. luce. xv.

Quia est roboratiuum actionis figuratur per fauam sapo-
nis qui exiit de ore leonis. iudicium. xiiii.

Quia est contentiuum plene refectionis figuratur per facti-
cium melchisedech qui tulit panem & uinum gen. xiiii

Quia est memoratiuum & representatiuum passionis
figuratur per panes propositionis. Exo. xxv.

Quia est plene dulcoratiuum metus figuratur per ci-
bum manne ut expositum est supra

Et quod omnia ista si subtiliter examinatur possunt rep-
sentari: & inueniri in figura agni pascalis: ideo aliis di-
missis ea aliquantulum sequamur. Quartum enim
ad id quod creditur in isto sacramento qui est christus ie-
sus & quantum ad id pro quod mens christo afficit: quod est
imolatio christi in cruce: & quantum ad id pro quod sumens
digne disponit in hac figura expressius continetur. Ie-
sus est uere agnus dei qui tollit peccata mundi. Attende
autem. iiii. que describit. Exo. xii. que in sumptio-
ne istius benedicti agni debent spiritualiter obseruari:
quod sunt: manducandi tempus: Ritus: Cultus: & fructus.
Tempus enim erat mens primus: dies decimus: luna
quartadecima: hora uespertina. Et in his omnibus
aliquid spirituale intelligimus: mese primo perfecta refo-
ratione penitentie: die decimo perfecta obseruatione

tur diligenti custodia sensus sui: & totius appetitui animalis & exterioris hominis. Adiungitur manipulus quasi scutum fidei quod opponat tentationibus inimici. Superadditur stola quasi iugum domini leue & suave: quod in longum perseverantie usque ad finem uite debet protendi. Superadditur planeta latitudo charitatis que operit multitudinem peccatorum: & que omnium aliarum forma est uirtutum: ut per hoc detur intelligi quod in charitate dilatata debet sacerdos accedere ad sacra mysteria celebranda. Et quod debet habere sanctorum primam memoriam que precesserunt in uite christi exemplaritate cuius memoria ipsius calciatur affectus. Ideo in signum huius promissis omnibus debent calciamenta esse in pedibus sacerdotis de pellibus animalium mortuorum. Cum autem hoc sacramentum sit memoriale passionis christi: ut dictum est: in quo christus est sacerdos & hostia: a quo nobis est omnis uirtutis influenza deriuata. Idcirco per hec paramenta signantur christi ludibria: ut sacerdos ad altare accedens sciat se crucifigendum cum christo: ut & ipse transformatus in ipsum merito sit hostia & oblator: unde & amictus significat uelum quo in derisionem christus fuit uelatus. Alba significat uestimentum album in quo sibi illudit herodes. Cingulum manipulus: stola diuersa uinacula quibus plures fuit ligatus: planeta in qua communiter est aliquid purpureum uel sericum & rubeum significat chlamydem cocineam & uestimentum purpureum: in quo christus fuit irrisus. Sic & flagellatura potest figurari in manipulo qui habet formam scutice. Non enim est inconueniens per idem plura significari. Quia uero episcopus excellenter tenet figuram & personam christi: ideo preter hec paramenta habet sandalia rubea: & cyrothecas cum anulo in quibus significatur pedum uulnera & manuum & rubricationes sanguinis emanantis: habet & mitram in capite: in qua significatur corona spinea uulnerans caput christi: habet & baculum in quo arundo exprimitur: qua fuit christi corpus percussum: ut sic recognoscant sacerdotes & episcopi: quod christi opprobria adornantur. Quia uero sicut tibi dictum est supra: cum de sancte trinitatis mysterio ageretur: due sunt altitudines ad omnia que sunt fidei. scilicet sentire de deo altissime & piissime: ideo in istis duabus radicibus sacerdos disponitur antequam ad altare accedat. De deo enim sentit altissime charitas humiliata per recognitionem sui: quod sacerdos se sentit habere dum incipit a confessione sue iniquitatis & indignitatis. Et timor prosternit nisi spes erigat: idcirco sequitur charitas eleuata per fiduciam que de deo sentit piissime dum ipsum non dubitat benignum remissorem offense: propter quod dicit in plena fiducia remissionis. Aufer a nobis cunctas iniquitates nostras. Et sic postulans sanctorum patrocinium qui in altari requiescunt & qui regnant cum christo dicit. Oramus te domine per merita sanctorum. Osculatur altare in si-

gnum pacis & confederatis sui cum christo: ut iam unum cum christo effectus tranquillus & quietus incipiat celebrare sedulis ab altari & ab eius mente obus tumultibus distractiuis. Quia uero istud est sacramentum totius diuini cultus & ritus fidei ceterum: ideo circa istud sacramentum fit principium ceterum totius ecclesie: unde sacerdos: sicut caput est actor principalis: clerici sunt ministri: & circumstant omnes populi. Tria uero sunt attendenda in sacra missa.

Verba que proferuntur que debent proferri cum maxima diligentia.

Gestus & actus qui fiunt maxime a sacerdote: qui debent attendi cum multa reuerentia.

Defectus qui contingunt ex nostra infirmitate & miseria: qui debent suppleri cum digna penitentia.

De his uerbis que proferuntur in missa.

Ita primum attende quod missa potest diuidi in preparationem: oblationem: consecrationem: summptionem: & gratiarum actionem. Preparatio durat usque ad offertorium. Oblatio usque ad prefationem. Consecratio usque ad pater noster: Supplicatio usque ad post communionem. Gratiarum actio usque ad finem. Quia uero scriptum est Eccl. xviii. Ante orationem prepara animam tuam ideo premitur preparatio quedam ad digne que sequuntur agenda: Cuius preparationis due sunt partes secundum quod duo principalia sunt in nobis. Affectus. scilicet & intellectus. Primum igitur preparatur affectus: & hoc quadrupliciter primo per laudem iubilum: quia scriptum est ps. xlix. Sacrifitium laudis honorificabit me: & illiciter quo ostendam illi salutare dei. Hoc fit in introitu: quia ut in pluribus sumitur de psalmo. uel saltem cum ps. cantatur. Quia ut dicit dionysius. iii. li. angelice hierarchie. ps. comprehendit per modum ps. & iubilum quicquid in sacra scriptura historie continetur. Secundo per suam misericordiam gemitum dum misericordia petitur: dicens kyrieleyson ter: pro persona patris. Ter christus. pro persona filii. Ter kyrieleyson. pro persona spiritus sancti contra triplicem misericordiam. scilicet ignorantie: culpe: & pene. Etiam ad significandum quod omnes persone trinitatis sunt in se iuncte per esse tie unitate simplicitate: & indiuisibilitate. Tertio fit per celestis glorie concentum: ad quam tendimus propter presentem misericordiam: dicendo. Gloria in excelsis deo: que cantatur solum in festis: in quibus commemoretur gloria celestis. Intermittatur autem in officiis luctuosus que ad commemorationem nostre miserie intorquentur. Quarto fit preparatio per orationis suspirium: quam sacerdos facit pro toto populo: ut digni habeantur tantis mysteriis que non debent esse multiplicata. Nam regulariter

in festis duplicibus solum una dicitur prima collecta. In aliis festis uel feris communiter tantum tres. In missis priuatis non debet numerus quinarius: uel septenarius superari. Secundo preparatur intellectus per instructionem fidelis populi: quod maxime est conueniens: quia hoc sacramentum est mysterium fidei: unde & quia in hoc sacramento etiam est collectio totius populi: propter quod communio siue grece synaxis nominatur. Fit autem hec instructio dispositiue quidem per doctrinam prophetarum & apostolorum: que in ecclesia legitur per lectores & subdiaconos. Postquam lectionem a choro cantatur graduale & alleluia: quod significat spirituale exultationem: uel tractus in officiis luctuosus: qui significat spirituale gemitum. Alterum enim horum uel ambo consequi debet in populo ex predicta doctrina. Perfecte autem populus instruitur per doctrinam in euangelio contentam: que a sumis ministris legitur. scilicet a diaconibus. Et quia christus in euangelio loquitur tanquam diuina ueritas cui credimus secundum illud iohannis. viii. Si ueritatem dico uobis &c. idcirco ne more illorum incredulorum inueniamur rebelles. Finito euangelio cantatur symbolum fidei: in quo populus ostendit se per fidem doctrine christi fore subiectum. Cantatur autem hoc symbolum in festis illis de quibus fit mentio aliqua in hoc symbolo. sicut in festis christi: Ac per hoc in omnibus dominicis & beate uirginis & apostolorum: quod hac fide fundauerunt: & angelorum qui eam suggerunt: & fideles custodiunt: & sancte crucis in qua nostre fidei mysterium est completum. In aliquibus autem ecclesiis cantatur in festis martyrum qui fuerunt huius sancte fidei defensores. Sed quia principalia fundamenta sunt in apostolorum martyrio consecuta idcirco rationabiliter sancta mater ecclesia romana nullos ueroque festiuitatibus: preter apostolos & euangelistas: attribuit symbolum fidei decantandum. Facta prefatione sequitur secunda pars missae: que quidem uocatur oblatio: ubi duo aguntur. Primum laus populi in cantu offertorii: per quod signatur letitia offerentium: & oratio sacerdotis petentis orationem populi esse deo acceptam. Unde primi Paralip. ultimo. Dixit Dauid. Ego in simplicitate cordis mei tenui obtuli uniuersa hec: & populum tuum qui hic repletus est uide cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Domine deus Abraham & Isaac & israel patrum nostrorum custodi in eternum hanc uoluntatem cordis eorum &c. Attendat autem sacerdos ea que dicta sunt supra: scilicet quod offerendo se coniungat christi charitati & intentioni in offerendo quali sentiens se christum: & in illo affectu in quo obtulit: sciens quod altare est ibi pro cruce: paramenta etiam pro preparatoris passionis ut dictum est supra. Post oblationem sequitur consecratio: que quia supernaturali uirtute agitur: ideo excitatur populi deuotio: ut sursum feratur in deum. prefatione. Et quia per co-

secrationem uere ibi christus in sacramento est deus homo: cuius sedes proprie est in celo: iuxta ps. x. Dominus in celo sedes eius: ideo mouemur sursum habere corda & ad angelorum consortium eleuari. Unde & respondet chorus. Habemus ad dominum: ne mendax uideatur. Finita prefatione cantat ter Sanctus: quasi uocibus angelicis sociatus. In quo cantu laudatur christi deitas cum angelis & totius trinitatis quantum ad multiplicem commendationem trinitatis & unitatis: et repletie omnium maiestatis. Laudatur etiam eius humanitas cum uocibus iudaicis qui in die palmarum clamauerunt. Osanna in excelsis: Benedictus qui uenit in nomine domini. Deinde sacerdos consecrationem secrete peragit: in qua sic procedit

Primo quidem commemorat pro quibus hoc sacrificium offertur. Et postea generaliter pro omni ecclesia: & pro his qui in sublimitate sunt constituti: pro quibusdam postea specialiter qui specialiter offerunt: uel pro quibus offertur. Secundo commemorat sanctos quorum patrocinia implorat: & quorum meritis se coniungit: ut digne sacrificium peragatur: cum dicitur. Communicantes & memoriam uenerantes. Et quia summum quod potest haberi in digna oblatione & consecratione est coniungere christi hominis merito. Ideo in diuersis christi solennitatibus actus illos sacros commemorat quos in illis diebus christus fecisse refertur ut eis coniunctus dignus huius sacrificii habeat minister. Tertio petitionem concludit quod oblatio pro quibus offertur fiat salutaris: cum dicitur. Hanc igitur oblationem: &c. Deinde quarto ad ipsam consecrationem accedit: in qua primo petit consecrationis effectum cum dicitur. Quam oblationem tu deus &c. Secundo consecrationem peragat per uerba saluatoris: cum dicitur. Qui pridie quod pateretur &c. Tertio excusat presumptionem per obedientiam ad christi mandatum cum dicitur. Unde & memores Quarto petit hoc sacrificium peractum esse deo acceptum: cum dicitur. Supra quem propinatio. Quinto petit huius sacrificii & sacramenti effectum. Et primo quidem petit intentiones & opera sacrificantium diuino conspectui presentari: tanquam accepta grata & digna: & summo altari creatrice essentie presentari: cum dicitur. Supplices te rogamus omnipotens deus iube &c. Secundo petit istum effectum sacramenti quo ad mortuos qui sumere non possunt: cum dicitur. Memento etiam domine. Tertio petit istum effectum sacramenti quo ad ipsos offerentes: & quo ad totum populum: ut in uirtute sacrificii iungantur meritis sanctorum cum dicitur. Nobis quoque peccatoribus: & sic consumatur consecratio secreta.

Deinde agitur de summptione & receptione sacramenti. Et primo quidem fit specialis preparatio per orationem totius populi: quod est oratio dominica. In qua & patris que

idjanus petit secundū saluatoris preceptū: pp quod excusat se & populum: ne ad presumptionem reputetur quod tantum sumunt sacramentum. Preparatur etiam per spiritualem orationem qua sacerdos pro populo petit liberari ab omni malo: cum dicit secreto: libera nos quesumus domine. Preparatur etiam populus ad assumptionem per pacem que datur cum dicitur Agnus dei. Est enim hoc sacramentum unitatis & pacis. In missis autem defunctorum in quibus hoc sacrificium offertur: non pro pace sed pro requie mortuorum pax intermittitur. Deinde perceptio & sumptio sequitur sacramenti prius humiliato sacerdote per orationes preambulas & conuicias xpi passioni & morti per affectiones transformatas que in ipso sacerdote debent formari: tam ex uerbis que dicuntur in ipsis orationibus in quibus fit mentio de pace relicta per testamentum discipulis de morte uiuificatiua & effuso sanguine per nostris peccatis: quod etiam ex aspectu sacramenti in quo sensibiliter repræsentatur xpi passio & mors: dum aspicit sanguinem ut effusum & a corpore separatum per sanguinem in calice & christi corpus ut mortuum ex alio latere: licet secundum rei ueritatem totus christus uiuus & immortalis sit sub utraque specie. Sacerdote autem recepto per sacramentum postmodum aliis conuiciandis dispensat: quia ut dicit dionysius. iiii. li. angelice hierarchie. Qui aliis diuina tradit primo debet ipse participare fieri. Ultimo autem tota missa celebratio in gratiarum actione finitur: populo exultante pro sumptione mysterii: quod licet cantus post eodem: & sacerdote per orationem gratias referente. Sicut & cena celebrata: christus cum discipulis dixit himnum: unum & diaconus populum licentians dicit. Ite missa est. Ite huius filii dei a deo patre missus est: in nobis in sacramento quod sumimus sacramentum. Et ipsa eadem hostia uobis a deo data: missa est deo in sacramento sacrificio quod consumauimus & sibi missimus per ipsum sacerdotem: tanquam per dignum agelum deferentem: per quod & tota celebratio huius sacrificii missa dicitur. In officio autem luctuosus non dicitur. Ite missa est: sed tantum Benedicamus domino: ut per hoc ostendatur quod diuersimode format affectus: dum sublimia xpi magnalia & factorum gloriam celebrat. Et dum sub sua uel aliorum miseria in gemitu lamentationis suspirat: per quod uidere potes rationem: quia omnia leta in talibus officiis omittuntur. Licet autem hoc sacramentum paucis uerbis conficiatur: quia pauca sunt uerba forme: tamen omnia ista alia sunt addita in canone missæ ad preparationem populi & reuerentiam sacrificii. Et ipse canon missæ qui pertinet ad consecrationem: traditus est nobis sollemniter ab apostolis qui sic tradiderunt sicut formam habuerunt a christo: & sic ad memoriam eorum fuit reductum ipsum sancto inspirante: unde licet alia contineantur: tamen que a nullo exprimitur euangelista: non ideo debet aliquid omitti: quia non est minus authenticum quod ab ipso

petro apostolorum principe est ecclesie traditum: quod id quod est ab euangelistis transcriptum: cum ex eius auctoritate euangelia sunt recepta. Circa autem illa que dicuntur debes attendere: quod quedam dicuntur a choro que pertinent ad totum populum: quorum quedam chorus inchoat: & illa persequitur. I. que significant id quod communiter toti populo inspiratur. Quedam uero populus persequitur sacerdote inchoate: qui est princeps mysterii & dux sacri officii. In signum quod talia peruenerunt ad populum ex sola reuelatione diuina. Et quia firma ad huiusmodi fidei: & gloria maiestatis dei sunt in nobis solido deo interius reuelante & faciente: ideo sacerdos inchoat symbolum fidei & gloria in excelsis: quasi dicat sacerdos. Ista nec sciremus nec cognoscere: mus ex nobis: sed ipse deus reuelat nobis: cuius uicem fungor ista inchoando. Quedam uero dicuntur per ministros tantum: sicut doctrina noui & ueteris testamenti: in signum quod per ministros adeo missos est hoc doctrina populo nuntiata. Quedam uero solus sacerdos persequitur: que scilicet ad proprium sacerdotis officium pertinent. Sicut orationes: sacrificium: oblatio: & consecratio. Et ideo illa que dicenda sunt circa hoc: occulte a sacerdote dicuntur: tum ut ostendatur quod populus non attingat: tum ut ostendatur quod circa christi passionem que in hoc figuratur discipuli non nisi occulte confitebantur. In omnibus autem que sacerdos dicit: siue publice siue priuate: primo excitat populum ipsum salutando & benedicendo: cum dicit. Dominus uobiscum: & in fine expectat eius assensum ut respondet. Amen. Et ideo in his que secrete dicuntur: publice premitit. Dominus uobiscum & oremus. Sicut post euangelium. Et subiungit in fine aliter: Per omnia secula seculorum. Et ideo sacerdos semper loquitur in plurali orando: quia ipse tota est ecclesia. In his uero que dicit post Agnus dei que spectant ad preparationem sui ad recipiendum sacramentum loquitur in singulari & hoc christo presentem: unde nec ibi presalutat populum: nec expectat eius responsum. Attende autem quod sacerdos demonstratur tenere personam christi qui se offert pro nobis sacrificium deo patri: & ipsum pro nobis orat. Ideo in toto canone communiter sacerdos alloquitur deum patrem obsecrans per illud sacrificium sibi & populo fore placatum. Tunc uero post agnus dei sacerdos conuertitur ad alloquendum christum presentem ut per hoc ostendat ipsum esse non solum sacrificium quod offertur: sed deus cui offertur: unde & ipse sacerdos ipsum colit cultu latriæ sub sacramento: cum eum alloquitur dicens. Domine iesu xpe filii dei uiui. Attende autem quod in secreta quando sacerdos orat ut nobis fiat corpus & sanguis dilectissimi filii tui non intendit orare propter dubitationem ut fiat sacramentum completum per preparationem forme uerborum a sacerdote cum intentione

consecrandi super debitam materiam. Sed orat ut talis consecratio fiat nobis fructuosa: quia bene possit sacramentum rite compleri cum dano offerentis & populi: unde signanter dicit. Fiat nobis corpus & sanguis: unde & premisit Quam oblationem facere digneris benedictam. i. secundum Aug. per quam benedicimur: per gratiam ascripti. i. per quam in celo ascenbimur. Rata. i. per quam in christi uisceribus esse censamur. Rationabile. i. per quam a beati sensu exuamur. Acceptabile. i. quod nobis ipsis displicemus: per hanc acceptabiles unico filio sumus. Non est autem inconueniens et si in hoc & multis aliis petamus: quod id ueritate fieri certi sumus: sicut & christi loquitur. Et nos docuit christus in oratione diuina principales petitiones peti: quod impossibile est impediri: sicut sacrificii nomine dei & uoluntate eius fieri. Licet autem istud sacramentum preferat ex seipso omnibus antiquorum sacrificiis tanquam ueritas figure & corpus tamen sacrificia antiquorum patrum fuerunt deo acceptissima ex eorum deuotione. Inter quos precipuum tenere uideatur tres quod connumerat in canone. Abel ratione oblationis primarie & paritissime occisionis: quam sustinuit ab ipso fratre in figura christi occisi ab ipsa gente. Abraham ratione primatus fidei: quod sibi primo in scriptura de christo incarnato facta est re promissio & multiplici alio: per legio fidei sue: quod etiam in suis sacrificiis acceptissimum deo fuit & maxime in imolatione filii: in quo typum tenuit dei patris. Melchisedech cuius sacerdotum summum dicitur: ut dictum est supra. Et ideo ne minister huius sacrificii: quia uere christum consecrat: seipsum presumptione erigeret super eos quibus hec gratia non est data: humilatur ut pateat suam deuotionem a deo acceptari ad similitudinem deuotionis illorum patrum non quod intendat petere quod immolatio corporis christi fiat eo modo accepta quo ex parte sacrificii erat sibi accepta immolatio animalis. Quando autem sacerdos dicit. Iube hoc fieri &c. Non debet esse intentio sacerdotis quod petat species sacramentales fieri in celum: nec corpus christi uerum quod ibi esse non desinit: sed petit hoc pro corpore mystico in illis speciebus significato: ut scilicet orationes & affectus populi & sacerdotis angelus asistens diuinis mysteriis deo representet. Licet enim posset appropriate dici de angelo qui est custos sacerdotis offerentis: non tamen oportet sic ad unum angelum orationem restringi: sed nomine angeli potest intelligi celestis exercitus qui est charitatiue unus qui circa ministrum deuote assistit. Sicut enim dicit Ambrosius In hora immolationis aperuntur celi: descendunt angeli qui ibi assistunt tam ad memoriam presentis domini: quod etiam ad adiutorium efficacem recollectionis cordis: tam sacerdotis quam populi ad reuerentiam sacramenti: & ad impediendum malitiam impugnantis aduersarii. Posset etiam dici iste angelus qui tam sacerdotis mentem quam ecclesiasticam unionem petitur in sublime deseri esse iesus christi

stus qui est angelus magni consilii: cuius est specialiter officium totum corpus esse sibi per assumptionem sacramenti specialiter coniunctum in sublime deseri. Sublime autem altare dei dicitur uel ipsa ecclesia triumphans: in cuius medio transferri petimus: uel ipsa super summa trinitatis essentia: cuius participationem petimus. De quo altari dicitur Exodus uigesimo. Non ascendes per gradus ad altare meum: quia in trinitate. Sed tote tres persone coeternæ sibi sunt & coequales. Et ista sufficiant de primo: scilicet de his que dicuntur.

De actis qui fiunt in missa

Quia uero gestus & actus qui fiunt a sacerdote: sicut manuum extensio: signatio: & alia huiusmodi. Sciendum est quod quedam fiunt in hoc sacramento pertinentia ad representationem passionis christi: quedam ad significationem corporis mystici: quedam ad deuotionem & reuerentiam huius sacramenti. Ad memoriam sacramenti spectat modus standi ipsius sacerdotis: qui communiter stat manibus mediocriter extensis & eleuatis in typum christi crucifixionis. Iungunt aliquando manus ad designandum deuotam recollectionem mentis & cordis: qua & orando ipse totus debet ferri in deum: & quam etiam ipse christus se obtulit in sacrificium deo patri. Ipsa etiam crucis signatio singulariter in hoc mysterio iteratur ad exprimendam passionem & crucem in qua istud sacrificium fuit immolatum. Unde & breuiter tibi reddam rationem unam de omnibus crucibus que fiunt in celebratione huius sacramenti. Debes autem scire quod consecratio huius sacramenti: & acceptatio sacrificii & deuotio offerentis: & fructus eius in omnibus ecclesie membris procedit ex uirtute christi in cruce passus: & immolati pro nobis a quo habemus istud sacrificium ut oblationem & donum: & ut sacramentum. & omnibus modis quibus dictum est supra. Et ideo ubicumque fit mentio de aliquo horum: sacerdos crucis signatione utitur: ut per hoc christi passio sibi amplius imprimatur: quam debet transformari offerendo: ut hec sibi fiat & ecclesie in cruce fore collata. Ne autem preterisse uideamur tot crucis que sunt: attende quod in ipsis crucibus christi passio sicut gradatim fuit facta: ita & in his quibusdam gradibus figuratur. Quorum primus fuit traditio facta a iuda iudeis: quod significat proprie crucis super illa uerba. Hec dona: hec mactera: hec sancta sacrificii. Illib. Ex illo enim maleficio quo traditus est nobis a patre in donum: munus & sacrificium benigne donatus. Secundo in ista traditione fuit pactio: traditio uenditio & emptio: ac precii sumptio: ex quibus christus uideri factus esse iudeorum ad occidendum in morte cuius pactiois maleficio deus uertit in nobis bonum finem firme traditionis & possessionis istius benedictæ hostie nos ad benedicendum diuina natura spirituali &

corporali: quasi triplici denario nobis dato. Quod significat precium uenditionis triginta denariorum. Ad quod designandum fit iterum triplex signatio super illa uerba. Benedictam: scriptam: ratam.

Ad designandam autem malitiam proditoris qui nec humilitate obsequii quo sibi pedes lauit: nec beneficio amoris ostensi quo sibi corpus suum tradidit: potuit reuocari. Fit iterum duplex signatio super illa uerba: ut nobis corpus & sanguis fiat dilectissimi non quo ad similitudinem illius impij.

Tertio fuit ipsa passio christi figurata in ipsa consecratione facti in cena. Ad quod designandum fuit due crucis: una in consecratione corporis: alia in consecratione sanguinis ubi utrobique dicitur. Benedictum. Quarto fuit christi passio facta per quinque plagas in cruce receptas. Ad quod repitandum fit quintuplex crucis signatio super illa uerba: hostiam puram: hostiam sanctam: hostiam immaculatam: panem sanctum uire eterne: & calicem salutis perpetue. Quinto repitatur dura extensio corporis & effusio sanguinis: & fructus passionis per trinam crucis signationem: que fit super illis uerbis. Corpus & sanguinem sumpsimus. Sexto repitatur triplex oratio quam fecit in cruce: unam per precatoribus cum dixit: patet ignosce illis. Secundam per liberationem a morte: tam sua quam omnium electorum: cum dixit Deus meus ut quid dereliquisti me. Tertiam per adoptionem glorie per omnibus electis suis: quos per spiritum notauit: cum dixit. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Et ad hoc significandum fit trina crucis signatio super illa uerba. Sanctificasti: uiuificasti: benedixisti. Septimo repitantur tres hore quibus pepedit in cruce. scilicet a sexta usque ad nonam. Et ad hoc significandum fit iterum trina crucis signatio: ad illa uerba. Per ipsum cum ipso: & in ipso.

Octauo ad repitandum mortem in qua due partes gratie humanitatis sunt ab inuicem sepe. scilicet corpus & anima: non a diuinitate. Et ad hoc significandum fuit due cruces subsequentes extra calicem: cum dicitur. Est tibi deo patri &c. quia in charitate mortis christi est omnis gloria dei quam habet ab humana natura. Non ne credat remansisse christum in morte: fit repitatio resurrectionis christi tertia die per tres cruces que fiunt ad illa uerba: pax domini sit semper uobiscum. Unde & signum pacis sancte in eius morte: mortis uulnera seruauit in gloriosa carne. Quod autem sacerdos qui quies se uertit ad populum signat quod quinquies se manifestauit in die paschalis gloriose resurgens. Salutat autem populum sacerdos se reuoluens ad ipsum: in signum salutis benedictionis quam christus attulit resurgens a mortuis: cum dixit pax uobis. Et quia episcopus ut dictum est principaliter christi repitatur persona: ideo solenniter celebras in festis in prima salutatioe que se uertit ad populum dicit pax uobis. Ablutio uero digitorum: & thurificatio in celsis non ponuntur hic sicut ceremoniales obseruantie iudeorum. Sed quia ista scriptura spectant ad reuerentiam sacramenti: primo quidem de ablutione: quia christus specialiter sub speciebus tractat: non nisi mundis & lotis manibus debet tractari. Secundo per signationem: quia ut dionysius dicit. iiii. c. ecclesiastice hic

rarchie. Extremitatum ablutio significat emendationem etiam a minimis peccatis: & ab ipsis fantasmatibus cordis. Ipsa uero thurificatio pertinet ad sacrum duplex: primo scriptura: ut per bonum odorem depellat siquid prauum fetoris in loco fuerit quod possit puocare horrorem. Secundo specialiter ad repitandum effectum gratie: quia sanctum sacrificium est deo patri odoriferum. Sicut de sacrificio noe dicitur gen. viii. Odoratus est dominus odorem suauitatis. Et xxvii. cap. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus: uel ipsa thurificatio significat odorem non tantum sacrificii: sed etiam solennitatem illius diei in cuius honore sacrificium celebrat. Que quidem figurata fuit in thymiamate ueteris testam. Et quod omnis gratie odor primo est ab ipso iesu: & in ipso iesu: & ab eo deriuatur ad fideles officio ministrorum: secundum illud. ii. Cor. ii. Odorem notice sue spargit per nos in omni loco. Idcirco fit thurificatio altaris: per quod christus significat: deinde thurificat per ordinem omnes. Et quia in magnis solennitatibus debemus deo singulariter offerre in celsis cordis deuoti quasi per hoc significantes nos sentire in illis festis quasi in quibusdam odoribus suauitatem patrie. Ideo in principalibus horis: matutino missa: & uespis fit incensatio: suauis odoris quasi matutinum sacrificium & uespertinum. Inclinationes autem quas facit sacerdos in missa: significat humilitatem obediencie & reuerentiam ex qua passus est christus: & quam debet sacerdos in sacramento sentire. Dignos autem iungit post consecrationem. scilicet pollicem cum indice: quibus corpus consecratum tetigit ut non dissipet si quod foris digitis adhaesit. Quod pertinet ad reuerentiam facti. Cum enim in qualibet particula sit totus christus multum debet esse sollicitus sacerdos ne in tangendo: uel fragendo: uel sumendo: uel alius dispensando aliqua particula debeat uel remaneat super corporali: uel patena: uel calice: uel quod preciosius est alibi cadat: unde sacerdos qui talia non potest discernere: debet a celebratione arceri. Fractio uero hostie significat tria. Primo quidem ipsam diuisionem & fractionem corporis christi factam in passione per uulnera. Secundo distinctionem corporis mystici secundum diuersos status & officia. Tertio distributionem gratiarum peccantium ex passione & sacramenti efficacia. Significat autem sicut dicit. Sergius papa de consecratione. di. ii. quod triforium est corpus domini. Pars in calice missa corpus christi quod iam resurrexit: demonstrat. scilicet ipsum christum & beatam uirginem. Et si qui alij sunt sancti in gloria cum corporibus gloriosis. Pars comesta & sicca & dentibus trita signat corpus christi peregrinum uiuens & ambulans super terram: quia uiuentes in terra: sicci sunt adhuc ab ubertate domus dei: & passionibus conterunt. Pars in altari usque in finem reseruata significat corpus christi quo ad illos quorum corpora remanent in sepulchris: usque ad resurrectionem finalem: quorum tamen anime sunt in purgatorio: uel in celo: hic tamen ritus non seruatur modo. scilicet quod una pars seruetur in fine missae: nihil tamen deperit significationi quia utraque pars sicca sumitur & teritur & significat quod tam uiuentes: quam illi qui sunt in purgatorio. Vel ad munus quorum

teruntur. Significationem prepositam quidam metrice scribit dicendo. Hostia diuiditur in partes: tincta beatorum plene sicca notat uiuos: reseruata sepultos. Aliquibus tamen uideretur quod pars in calice missa significat eos qui uiuunt in mundo: qui sunt calici passionis immixti. Pars autem extra calicem reseruata significat plene beatos quantum ad animam & corpus. Pars comesta significat tertios. Per calicem enim duo possunt significari. Uno modo ipsa passio: iuxta illud Luce uigesimo secundo. Pater si uis transfer hunc calicem a me.

Alio modo beata fruitio: secundum illud ps. xxii. Calix meus inebrians quem preclarus est. Et ideo possunt in talibus diuersae significationes aptari. Et attende quod pars in calice missa: nullo modo potest populo dari in supplemento communionis: quia panem intinctum non potest christus nisi iude proditori: licet illa buccella intincta non fuerit corpus christi. Quod autem post summptionem sanguinis sacerdos sumit uinum non consecratum: & lauat manus: spectat ad reuerentiam sacramenti: ut. scilicet humor ille specierum sanguinis abluatur ab ore: & manus lauetur: ne quid adhaereat de reliquiis sacramenti.

De defectibus qui possunt euenire in celebratione missae.

Intra tertium autem idest circa defectus qui possunt occurrere ex infirmitate & negligentia in ministerio huius sacramenti: debet notare quod dupliciter talibus defectibus potest occurri. Uno modo sollicite attendendo facere omnia debito modo & sine defectu secundum ritum ab ecclesia institutum. Unde maximum periculum est negligentem esse circa tanti mysterii celebrationem siue ex parte sacerdotis siue ministeriorum. Unde aliqui uolunt dicere (quod satis est durum) quod omnis negligentia omissionis circa celebrationem huius facti mysterii propter sui summam reuerentiam est mortale peccatum. Licet autem durum sit de omni omissione hoc dicere: tamen si quis ommitteret ea que sunt de integritate sacramenti: non est dubium quod esset mortale. Et etiam si quis de industria ommitteret ritum ab ecclesia institutum: maxime circa principalia. Sicut est celebrare sine paramentis debitis & uasis sine principalibus officiis canonice institutis: epistola & euangelio & similibus: & non admiscendo aquam uino ante consecrationem bene credo quod in talibus ex industria obmissi peccatum incuratur mortale: quia hoc sine contentu non fieret: pro qualibet autem leui omissione ex humana infirmitate que sepe non potest omnium recordari: & multum intenta uni: obliuiscitur alterius: non credo animam debere ad mortem dannari: licet multum omnis negligentia hic debeat reprehendi. Iste ergo est optimus modus occur-

rendi defectibus: scilicet precauere ne ueniat. Alius etiam modus est postquam defectus accidit: prout est possibile salubriter emendare. Defectus autem potest accidere multipliciter. Primo ex parte ministri: puta si infirmetur: uel moriatur ante completionem sacramenti. Vbi nota quod si ante consecrationem corporis christi aliquod impedimentum occurrit ministro: non oportet quod per alium suppleatur: quia adhuc nihil factum est. Si uero post inceptam consecrationem: puta consecrato corpore: ante consecrationem sanguinis uel et post consecrationem utriusque: debet misse celebritas per alium sacerdotem suppleri. Omnes enim unum sumus in christo. Et ideo omnes sacerdotes in tali causa tenent personam unius ministri: & ideo ne sacramentum sit uel sacrificium incompletum per alium compleri oportet. Absque autem tali causa si quis ex negligentia dimitteret mysteria incompleta: non solum mortaliter peccat: sed etiam sententiam excommunicationis incurrit. Sicut habetur septima questione prima capitulo Nihil: & est statutum concilii toletani. Alio modo potest esse defectus ex parte ministrantium: ut si offeratur calix cum uino sine aqua. Et ideo si sacerdos ante consecrationem sanguinis: etiam post consecrationem corporis percipiat aquam non esse in calice: debet statim apponere & consecrare: & in missa procedere: quia appositio aque ut dictum est non est de necessitate sacramenti: debet tamen puniri ille ex cuius negligentia contingit. Nullo autem modo debet aqua uino consecrato misceri: quia sequeretur corruptio sacramenti pro aliqua parte ut dictum est supra. Si uero percipiat post uerba consecrationis quod uinum non fuit positum in calice: si hoc percipiat ante summptionem corporis: debet deponi aqua si ibi fuerit: & accipi uinum cum aqua modo consueto: & debet sacerdos resumere uerba canonis: incipiendo a consecratione sanguinis ibi. Simili modo postquam quod &c. & totum compleatur: sicut si antea non perciperet ultra istum punctum in missa. Si uero perciperet post summptionem corporis: puta si uolendo sumere sanguinem aquam senserit: debet aliam hostiam non consecratam accipere: & uinum cum aqua in calice ponere: & consecrare totum de nouo sacramentum in duplici specie: & rite sacrificia consummare. Si enim inciperet a consecratione sanguinis: & non haberet hostiam consecratam: uerba non competere sacramento: & debet postea totum sumere modo consueto: quia perfecta non possunt dici sacrificia nisi perfecta ordine compleantur: sicut dicitur in predicto capitulo concilii toletani. Nec obstat si dicatur quod prius sumpsit aquam que erat in calice: quia preceptum de perfectione sacramenti maioris est ponderis: quam preceptum quod hoc sacramentum sumatur a ieiuniis. Unde in tali casu debet tale secundum preceptum

omitti propter primum. Similiter si postquam sacerdos processit in celebratione missae: recolat se aliquid sumpsisse in illa die debet conteri & ualde dolere: sed tamen inchoata mysteria rite complere.

Si autem sacerdos non recolat se dixisse aliqua eorum que dicere debuit non debet ex hoc mente turbari. Non enim qui multa dicit: recolat omnium que dixit: nisi forte in dicendo aliquid apprehenderit sub ratione iam dicti. Sic enim aliquid efficitur memoriale & fit obiectum memorie in quantum accipitur sub ratione preteriti: a cuius tamen memoria impeditur ex multa attentione eorum que dicit ut si quis attente cogitet illud quod dicit non tamen cogitet se dicere illud: non multum recolat postea se dixisse. Et ideo non potest esse scrupulosus sacerdos in examinando seipsum & luctando intra se. d. forte dixisti: forte non dixisti sed se supponere debet se dixisse: nisi omnino certus esset plene se non dixisse quod raro contingit. Ex ipso enim usu proferendo uerbo canonis debet supponere se ea debite dixisse siue protulisse. Si uero constet ei aliqua probabiliter omisisse: que non sunt de necessitate sacramenti: non est timor quod debeat resumere imitando ordinem sacrificii: sed debet ulterius procedere: ac si nihil esset. Si uero certificetur plene se omisisse aliquid eorum que sunt de necessitate sacramenti. scilicet formam consecrationis: cum forma sit de integritate. Sicut & materia: idem uidetur faciendum quod dictum est in de seculo materie: ut scilicet resumatur a forma consecrationis: & per ordinem reiterentur dicta: ne mutetur ordo sacrificii: ita tamen quod forma super eadem materia nullatenus iteretur. Vbi autem est dubitatio quod solet accidere conscientis scrupulosis & obliuiosis: debet argui quod dictum illud quod est de necessitate maxime ex ordine loquendi uerborum: ut dictum est supra. Et quia non est uerisimile quod illud solum omiserit: ad alta uenerit: & ideo talis debet a se huiusmodi conscientiam repellere: quod sepe est tentatio ab hoste talis lucta ut impediatur deuotio sacramenti. Et sicut dictum est supra. Sepe magna dicentis attentio memoriam impedit nec est per hoc minus dictum. Similiter: quando multe hostie consecrantur: & una sola accipitur in manu a sacerdote: non propter hoc alie minus consecrantur: esto quod tunc actu non cogitauerit de eisdem: licet. n. ualde decessit quod intentio feratur tunc super materiam consecrandam: non est autem omnino necessarium propter labilitatem nostre attentionis sed sufficit habitualis attentio & intentio continuata: & non interrupta per actum contrarium illi actu: quo primo posuit hostias & eas obtulit cum intentione consecrandi. Si autem contingat uel propter frigus uel propter negligentiam sacerdotis: quod rota hostia cadat in calicem ante fractionem: uel in fractionem: uel quolibet aliter: non propter hoc omittat procedere: & omnia dicere que dicere debet: quia fractio hostie: & quod una pars mittatur in calicem: ma-

gis respiciunt corpus mysticum ut dictum est supra sicut & admixtio aque signat populum. Et ideo hostiam pretermissio non facit imperfectionem sacrificii: ut propterea sit necesse aliquid iterare circa celebrationem sacramenti. Est tamen dure negligentia puniendum. Si autem quod dolorosum est relaxatione contingat quod per negligentiam sacerdotis effundatur sanguis: uel quod stiller alibi. Sic est procedendum ut habetur de consecratione: di. secunda: ex decreto papae. Si per negligentiam stillauit de sanguine in tabula que terre adheret: lingua lambatur & tabula radatur. Si uero non fuerit tabula: sed terra condat: & sacerdos. xl. diebus peniteat. Si autem super altare stillauerit minister sorbeat: & tribus diebus peniteat. Si super lintheum altaris: & ad aliud lintheum stilla peruenierit: quattuor diebus peniteat. Si usque ad tertium: nouem diebus peniteat: & lintheamina que stilla tetigit: tribus uicibus lauet minister in illa parte ubi sanguis stillauit: calice subitus posito: & aqua ablutionis sumatur: & iuxta altare recondat: melius tamen esset si sumeretur in potu a ministro: nisi propter abominationem dimittatur. Quidam autem ulterius partem illam lintheaminis incidunt & comburunt & cinerem in altari: uel in sacratio reponunt. Subditur autem ibidem ex penitentiali bede presbyteri. Si quis per ebrietatem uel uoracitatem eucharistiam euomerit quadraginta diebus peniteat si laicus est. Clerici: uel monachi diacones seu presbyteri octuaginta diebus peniteant. Si autem infirmitatis causa euerit: septem diebus peniteat. Et in eadem distinctione ex concilio arelatenensi. Qui non bene custodierit sacrificium & mus uel aliquod aliud animal in ecclesia existens id comederit: quadraginta diebus peniteat. Aut pars eius ceciderit: & non inuenta fuerit: triginta diebus peniteat. Et eadem penitentia uidetur dignis sacerdos uel sacrista per cuius negligentiam hostie consecrate que reseruantur in ecclesia putrefuerunt: & tanto maiori quanto hic sepe culpabilior negligentia reperitur. Predictis autem diebus debet penitens ieiunare: & a communione cessare: penitentiam tamen conditionibus negotii & persone: potest addi & minui ad penitentiam supradictam. Hoc tamen est regulariter obseruandum: quod ubicumque species integre inueniuntur: maxime si appareat forma panis: sunt reuerenter obseruande: uel etiam sumende: si sine abominatione fieri potest: quia manentibus speciebus manet ibi corpus christi ut dictum est supra. Ea uero in quibus inueniuntur comburenda sunt: si comode fieri potest: cinere in sacratio recodito: sicut de ratura tabule dictum est. Licet autem hoc sacramentum nec bonitate nec malitiam recipiat a ministro: & ideo quantum ad hoc equalis bonitatis sit missa boni sacerdotis & mali: licet etiam orationis fructus que dicitur per

os sacerdotis in quantum est minister communis ecclesie non fraudet fructu charitatis communis: fructus tamen qui debet haberi in missa ob deuotionem offerentis ministrum: & grato ministerio ipsius quo ad alios deficit: quo ad ipsum offerentem in sua pertinent ministeria agit: sed in sumendo iudicium sibi māducat & bibit. Et ideo quilibet fidelis licet possit sumere sacramenta a sacerdote: quod diu ab ecclesia tolleratur: quia tamen hodie multum deficit correctio & non tolleranda impia tolerantur. Cōsulo cuiusque fidelis: quod nulli sacerdoti det occōnem celebrandi de quo sibi plene cōstat quod sit in statu mortalis peccati: quod si omnino notorium est ipsum fugiat: si occultum est talē modum teneat quod aliis non reuelet. Nō tamē debet aliquis temerarius eē in iudicando quod nescit: nec debet alium estimare reū: nisi quādo ex certitudine uitare nō potest. Magne. n. ingratitudinis est ad xpm iēsum qui tāta charitate condidit sacramentum materiam prebere quod in sacramēto con tamētole tractet: magneque detestatiois ē. simoniacē celebrare uel emere cui matia dat abusus quorundā nō solū sacerdotum seculariū: sed etiam religiosorum: qui ut possint extorquere multitudinē pecunie a populo: inueniunt numerū missarum quasi sub circulo anni pfectā deuotionē sacramenti facere dicere missas unius anni. Et quot sunt dies anni: accipietes tres uel quattuor denarios pro missa: uel sub specie maioris deuotionis & pfectionis que ad millenariū spectat: facere mille missas dicere: uel sub deceptōe pfectionis sumere: ut possint maiore pecunia extorquere reduplicant millenariū in seipm & sic hortantur dimites ut missas faciāt dici millenariū. a. mille milia missarum: puto quod mille milia de monum mentes inhabitat alium sacerdotū. Huiusmodi etiam sacerdotes publice erubescētes pecuniam extorquere numerum missarum pro penitentia imponunt: & per hanc uiam sepe simoniacē capiūt sub titulo pietatis. Circa hoc sacramentum sunt multi errores. Primus ē dicitur non esse uege corpus xpi in hoc sacramēto: nisi significatiue. Cuius erroris dicitur fuisse aliquando bengariis: contra quem dicitur loānis sexto. Caro mea uere est cibus &c. Secundus error est accordinatum offerentium in sacramento panem & caseum. Tertius est acquiritur offerentium solum aqua in sacrificio. Contra istos duos est iesus huius sacramenti institutor: qui panem & uinum discipulis dedit. Quartus error catafragarū & pepuciatorum: quod de infantis sanguine que de toto suo corpore minutis punctio uulneribus extorquetur: panem cum farina faciunt quem pro eucharistia conficere dicunt: quod magis est simile sacrificiis demonum: quod fidelium: secundum illud ps. Effuderunt sanguinem innocentem. Quintus error est penpici anorum qui tantum dant mulieribus principatum: ut apud omnes sacerdotes honorentur. Sextus error est pauperū de lugduno dicentium quencunque iustū posse hoc sacramentum. confi-

ere. Contra quos est quod dominus solis illis discipulis hanc contulit potestatem quos presbyteros ordinauit. Septimus est error quorundam qui dicuntur adamani: quasi imitantes nuditatem Ade. Nudi namque mares femineque conueniunt. Nudi lectores audiunt: nudi orant: nudi ut dicitur sacramenta celebrant. Contra quos dicitur prime Corinth. xiiii. Omnia honeste & secundum ordinem fiant in uobis.

Iesus iudam coriapiens Cap. vi.

In hac sacratissima cena Iesus multa charitate ut ex supradictis patuit iudam a corrupta nequitia studuit reuocare: non solum obsequendo sed etiam increpando: sub uerbis tamen generalibus ita quod crimen occultum indebitum non prodebat. Unde & loquens: Unus ex uobis me traditurus est: & dicens. Non de omnibus uobis dico: & non estis mundi omnes: & similia ingerebat menti proditoris: quia eius cognoscebat impiam uoluntatem: ut tamen charitativa ostenderetur correpto: nec ipsum alius prodebat ut possent intelligere tunc: nec omitebat charitatis signa. Sed ut dictum est supra amplius augmentabat. Unde licet Hyllarius dicat super Mattheum: quod corpus suum non tradidit iude. Non tamen in hac parte est eius sequenda sententia: quia ratio per quam probat non concludit. Probat enim ex hoc quod christus dicit discipulis: cum corporis & sanguinis tradidit mysteria. Bibam illud uobiscum nouum in regno patris mei: id est postquam resurrexero comedam & bibam uobiscum in gaudio resurrectionis. Sed iudas non bibit cum eis: quia ante creditur fuisse suspensus quod resurrexit christus: ergo tunc non accepit cum discipulis corpus & sanguinem. Non concludit inquit: quod christus loquitur discipulorum collegio: quod quod collegium manet uege etiam iuda excluso. Nec ipsum christus excludit: immo quantum fuit ex parte christi: bibiturus erat cum ipso in resurrectionis gaudio: nisi ipse per suam malitiam apostataisset. Conueniens autem fuit magisterio christi ut occultum peccatorem absque accusatione & euidenti probatione ab aliorum cōione non separet: ut per hoc informaretur ecclesia occultos non peccatores. Ipse autem iudas exasperatus ex hoc uideretur a christo occasionem assumere recedendi. Propterea Dionysius in libro angelice Hierarchie. Et Aug. sup. io. Et Criso. dicunt ipsum sacra mysteria cum aliis discipulis suscepisse. Buccella autem intincta quam sibi dedit: de qua dicitur loā. xiiii. Nō fuit corpus christi: ut Aug. expresse dicit: quia iam cum aliis sumpsit sed ex parte christi fuit signum dilectionis & familiaritatis ipsi iude. Ioanni uero licet tunc forte plene non intellexerit fuit signum proditoris: & quod sicte & infecte ceteris discipulis iungebatur: unde & ista duo signa intinctio. Aliqua enim sint tanguntur & inficiuntur: & per hoc significatur si-

atio & infectio amicitie iude ad xpm. Sed panis in-
tingitur ut sapius comedatur: & ideo ex pre xpi
fuit signum amoris sapidi & remissionis dulcissi-
me & cordialis perpetrate iniurie & reuocationis
plene per signa familiaris amicitie. Sed maledicta
anima illa que tantam amoris dulcedinem in felle
pditionem conuertit: unde sequitur qd post bucel-
lam introiuit in eum sathanas: quia tunc plenus
eum possedit: quando ex tam familiari signo reuo-
catus fuit: propterea sequitur. Exiuit autem iudas
continuo: & tunc dixit ei. Quod facis fac cicius: no-
ntendens suam malitiam ad scelus impellere sed
quod facturus esset se ostenderet cognoscere:
& fructum passionis qui ex eius opere sequitur est
non ex intentione: ostendit se ardentem deside-
rare.

Iesus dilecto stratus. Cap. vii.

Icut autem perditum & pfidum iudam per-
ceptio sacramenti in maiorem potestatem
diaboli tradidit: quia indigne accessit. Sic di-
lectum iohannem deuote suscipientem ad tantam
familiaritatem adduxit ut pectus iesu diuinitate re-
plerum acceperit ad quietem. O felix sonus & ex-
taticus sancte contemplationis acubitus: qui tunc
in hoc dilecto ineffabili dei beneficia super ele-
ctorum suorum animas diffundenda in sine tem-
porum figurauit. In hoc enim benedicto somno
figuratur ecclesia contemplatiua: que in sine tem-
porum debet ad tam suauem gustum adduci con-
templationis: ut uere requiescat in pectore christi:
quia sibi debet specialius reuelari archanum unio-
nis personalis in christo: & istius unionis diffusio
in corpus suum mysticum: & transformatio menti-
um in dilectum: propter quam transformationem
hi singulariter omnibus temporalibus abdicatis:
que tunc erunt materia diuisionis & separationis a
christo: reprobatis illis sacrilegis qui de christo iesu
& eius cultu simoniace negociantur: ad temporali-
um questum in hereditatem domini assumuntur:
& ad sublimitatem perfectionis & quietem adducti
ab omni distractionis turbine sopiuntur. Qui de-
scribuntur in propheta cum dicit. ps. cxvi. Cum
dederit dilectus meus somnum &c. Hi enim dilecti
tempore tentationum impii antehristi tam mysti-
ci qd aperti ab omni distractio demonstratio. Ecce in-
quit hereditas domini: quia hi dilecti nihil queren-
tes de mundo: sed totaliter respicientes in christi
pectore configurati nunc similitudini mortis eius
in charitatis ardore que tunc quando hic dilectus
dormiuit super pectus iesu: in ipso singulariter bul-
liebat: nihil aliud querunt nisi cum dilecto mori in
feruore amoris & tolerantia passionis: & in ipso frui
in perfecta quietudine adimplentionis uoluntatis di-
uine. Et ideo singulariter dicuntur hereditas domi-
ni: tum quia singulariter deum possident omnia

alia contempnendo: tum quia ab ipso plenarie pos-
sidentur per immolationem uoluntatis sue. Et ideo
singulariter tanq domini hereditas demonstrantur
quia tempore inundantis tempestatis predicte ipsi
uidentur relique dominice portionis: qui proprie
dicuntur filii merces: quia ex singulari christi meri-
to dantur ipsi dei filio pro mercede. In quo etiam
innuitur qd hi singularissime diffidentes de propriis
meritis & propria uoluntate inabyssati de solo christi
merito gloriantur: & de hoc sunt contenti: & nihil
aliud uolunt nisi illud quod benedictus iesus dum
uiueret eis meruit in seipso maxime per supplicia
passionis. Et ideo sunt totaliter in christo passio-
nes & dolores & penunas transformati per altissi-
me paupertatis amorem: hi sunt uiri seraphici legi-
timi filii francisci: qui dicuntur fructus uetnis: quia
in uentre carnalis ecclesie absconditi: & non appeten-
tes in exteriori pompa eorum que carnis sunt tan-
q singularis fructus huius spose ab eius spso iesu
in successores legitimos assumuntur. De his ueniti
catur quod sequitur. Sicut sagitte in manu poten-
tis: ita filii excussorum. i. filii excussu: qui in mau po-
tentis iesu tanq electe sagitte ad inimicos eius uul-
nerandos: occidendos: & conuertendos expedien-
tissime conuertuntur & diriguntur. Et ideo beatus
uir qui impleuit desiderium iuum ex ipsis: quia istis
singulariter reuelatur manna absconditum. Istis da-
tur liber apertus ut predicent populis tribubus &
linguis: quia eis datur intelligentia scripturarum.
Istis datur calamus mensure: ut metiantur templu
& quietem. i. diuinum cultum instruant & refor-
ment ecclesiam impiorum uitis deformatam. Istis
datur potestas alligandi sathanam. Istis datur fir-
mitas columnarum. Istis datur fundamenta: ut
in eis noque ecclesie coteplatiue structura fudetur.
Isti signantur per iohannem in hoc somno non solu
sed in multis que in apocalypsi ipse describit. & in
leta tolerantia passionum. Sicut enim iste dilectus
in feruentis olei dolium missus: non adustus:
sed unctus exiit: sicut uenenum benedicto iohan-
ni morte non intulit: sed uenenatos suo suffra-
gio suscitauit ut iohannis martyrium defuerit ad pe-
na: & non defuerit ad coronam. Sic & hi dilecti
singulariter martyrizantur in dolio feruentis olei. i.
in imensitate bullientis amoris cordis iesu passionati
p nobis: in quo tanq tyrones celestis regni sic co-
secratur: & ad pugnadu pro xpo uiriliter animant
ut omnia martyria reputet unctioes. Hi bibant co-
tinue uenenu mortifex carnaliu & falsoge christia-
noz cu quibus uiuunt: eoz supportates & gemen-
tes defectu: ad hoc solummodo conuersantes cum eis
non ut moriatur in illoz defectibus: sed ut ipsos
sustinere ab illa stenda morte: qd ex uenena falsifi-
catione uite christi eos gemetes conspiciunt incur-
risse. Sed nuc h claudant sermones: quia de his nimis
grandis e sermo & interpretabilis ad dicendum. Mul-
tum enim fuit mysticus ille dilectissimi discipuli su-
per pectus domini sonus in memoria tanti turbis

tunc expressi cu annunciaret saluator presentia sue
mortis. In medio. n. persecutionis & turbinis hu-
ius uite absorbentur hi dilecti a frustione amati ie-
su: in quo se sentiunt de omnibus dei operibus tran-
quillatos: cognoscentes in omnibus honore diui-
nu: & melius electoz no obstate impioru siue de-
monu siue hominu malignitate copleri: sicut etia
fuit de sumo scelere. i. xpi uenditionis & occasiois
iniquae. De qua tunc loqbat xps. Vbi & nota: qd
quia istud beneficium e gratuitu donu: no hominis
meritum. Ideo hic discipulus dicit a iesu diligi pas-
sive: no ad huc quia talibus dilectis fortissime imit-
etur recognitio tantoz donoz que super eos sin-
gulariter pre aliis effundent: ut reputet se paru di-
ligere: & a se nihil boni ee: sed tm a diligentis iesu
gratua bonitate. Attende aut qd quia hic sta-
tus e summa perfectio metis. Ideo h surrexit ipia de-
ceptio hostis qui metes simpliciū decipit: ac si ta-
de passione xpi: qd de afflictione pximi debeat sub
specie getudinis in uoluntate dei insensibiliter per-
transire: & quasi in sola dei frustione gaudere: non
curantes de dei iniuria: siue de proximi agustia di-
cetes. Deus omnia ordinat in melius electozu. Et
qd super hoc uero: imo uerissimo h ipietatis non
debet fundari: quia anima in carne passibili unuē no
debeat sentire dei iniurias & xpi dolores in toto
corde electoz. Nec ista ipietas & insensibilitas qua
Augu. in. xlii. de ciuitate dei ca. viii. p totu proli-
xe & aperte iprobat & uocat eam stupore mentis
& insensibilitate oibus uitis peiorē: ondēs exēplo
christi & apli qd affectiones metis isto modo sunt
ordinate sub regula diuine uoluntatis: ut. i. adhibea-
tur ubi & quando expedit: & oportet: & tunc sūt uir-
tutis materia & statui cōpetit uiatoris: hec inq im-
pietas nullo modo figurat i sono dilecti: quoniam potius
ē incōpassio diaboli: licet sepe no tamē tanta ma-
litia deludat incautos. Sed hec ē uera getudo mē-
tis q auritus de pectore iesu: ut. i. anima uice dei qd
pōt oēs eius iniurias doleat: & omnes exēplo xpi
in seipso recipiat: & ad deplorandū & lamentandū
ac si ipse quali eet auctor omniu mirada cōpassioe
in se retorquens defectus proximoz: & sic sit con-
tētus de dei puidētia: ut no turbetur cōtra eius or-
dinem: nec pp culpā moueat cōtra proximū in ran-
corē. Sed nihilominus oia mala que uidet uel sen-
tit fortissime in se recipiat cu dolore & cōpassione
dei: iniurie & angustie proximi: & tato plus quie-
scet quāto plenius ista sentit: & hanc suā reputet ge-
tem omnia hec sustinere: ut quies augeat ex angu-
stia: & angustia ex qete uolūtaria: & hoc est partici-
piū sponis dilecti. Nec obstat caualitiam quam
dicunt maligni. Vis tu dolere de eo quod deus fa-
cit: & de quo bonū elicit? Ad quod respōdeo qd uo-
lo dolere dū sū in carne passibili: sicut deus me do-
lere uoluit: & sicut christus me suo exēplo docuit:
nec bonū qd deus de malo elicit: ipedit quoniam debeat
doleri de omni iniuria dei: sed hoc solū ipedit ipatiē-
tiam animi. Sic at ubiq i toto libro uolo itelligi

metis getudinē: & nre uoluntatis anichilationem
sub deo: quia. i. uolumus qd sibi placet nos uelle dū
sumus in carne.

Iesus sermonem faciens

Iesus euisceratus Cap. viii.

Vatū fauus ille post cenā in fermoe que
fecit discipulis suis dulcons habundanti-
am eructauerit: satis patet perlegenti euā-

gelii cu oculis metis. Et quia ibi euiscerata sūt int-
ma charitatis sue: no debuit ille sermo ab aliis scribi
q ab illo discipulo q melleos gustus supererat recu-
bens in pectore sui bullientis amoris: pp qd subiū
xi: Iesus euisceratus. Quia uero tunc plus q huma-
na mēs cuiuslibet eleuata sit sufficiens capere eterne
charitatis ap' is patefecit archana: nnde & ille bene-
dictus loānes per spiritum sanctū memoriā retinēs
uerborum iesu: miro sacramento cōscripsit. Licet: at
hec scriptura sit sup oēs alias aqlini uolatus: tm hi
quibus datū ē nosse mysteriū regni dei per benefi-
ciū ipsius iesu: licet semiplene ibi cōteplatur bene-
ficiū iesum apostolis predicētē recessū per iminētia
passionis quā & eis multis replicat uerbis. Cōtem-
plantur etiam ipsum reuelantē sue diuinitatis abyf-
sum: & totius trinitatis mysteriū & propria periona-
rū & indiuisibilem unionē eēntie: quia p' sone sin-
gule mutuo se circūcidūt: & mutuo in seipsis exi-
stunt. Contēplatur et ipsū cōmīstatos apostolos
de passionis iminētia cōsolatē: benigne predicādo
sue resurrectionis gloriā: promittēdo post resurre-
ctionē apparitionē iocūdā: affirmādo ex sua morte
magni fructus exuberantiā tā i ipsis apl'is singulari-
ter q generaliter i omni ecclesia electoz. Cōteplā-
tur et ipsū promittētē spūs sancti aduētū in abū-
dantia ad cōsolādū apostolorum mētes: & fugan-
dā tristitiā: unde & paraditū uocat ad illuminandū
& docēdū oia: & ad fugādā oēm nociuam ignorā-
tiā. Docebit nos inq omnē ueritatem: & multa si-
milia. Ad testificandū in christo iesu humanita-
tis innocētiā: & diuinitatis suppositū siue personam
Et ad tale testimoniū in apostolis reformandū ut
huus populis predicarent. Ille, inquit testimoniū
perhibebit de me: & uos testimoniū perhibebit-
is. Ad arguendum mundum de impietate sacri
lega illate sibi mortis: & deformitate mundane cō-
uersationis: & temeritate presumptionis contra de-
um. Cum uenerit inquit ille spiritus ueritatis argu-
et mundum de peccato & iustitia & de iudicio.
Ad pacificandum & tranquillandum corda discipu-
lorum in omni diuino uolito non obstante mun-
di turbine & persecutionibus multimodis impio-
rum. Pacem inquit relinquo uobis: pacem meam
do uobis. Quod quidem per spiritum sanctum ē
factum. In cuius receptione apostoli transformati
in christi passiones persecutiones mundi pro chri-
sto pacem suam & refectium cibum sunt arbitra-
ti. Ad imprimendum & manifestandum cordi-
bus apostolorum summam intimitatem christi ad
eos. Illo inquit die cognoscetis: quia ego in patre

meo: & uos in me: et ego in uobis. Ad efficiendum potentes apostolos imitari christi uitam i perfectioibus uirtuosis per exempla uite data mundo: & ad manifestandum christi gloriam per opera miraculosa facta in nomine suo. Qui credit inquit i me opera que ego facio: & ipse faciet & maiora horum faciet: quia ego ad patrem uado. Maiora enim fecerunt quo ad conuersione multitudinis populorum licet hec omnia christus in eis misericorditer fecerit: promittit & spiritum sanctum ad firmiter & immobiliter inhabitandum in eis: & eos adiuuando in oibus necessitatibus suis. Apud inquit uos manebit & i uobis erit. Hos. n. effectus & multos alios in eis spiritus sanctus effecit: ad cuius tamen aduentum ostendit oino necessarii meritum mortis sue cum dicit. Si enim non abiero: per mortis subistentiam hoc uobis merendo: paracitus non ueniet ad uos. Si aut abiero: morte sustinendo pro uobis: mittam eum ad uos. i. dignos uos faciam ut mittat: & ideo miram uobis: licet autem ista approprientur spiritui sancto: tamen sunt trinitatis effectus: & io ta p q filius simi tui spu factoaduei ut: pp quod dicit: pater diligit eum: & ad eum ueniamus supple omnes tres psonae: & mansionem apud eum faciemus: unde etiam eos consolatur dicens. Non uos relinqua orphanos: uado & uenio ad uos: quod in pentecoste e factu: quando & ipse nouo modo se reuelatur.

Contemplantur etiam ipsum iesum benedictum benedictos ipsos apostolos uisceraliter alloqueretur & coniunctionem ipsoz cum ipso & sue humanitatis merita exprimeretur cum dicit. Ego sum uitis: & uos palmites: & manete in dilectione mea: & ipsos singulariter adhortantem ad mutuam dilectionem tanquam ad suum singulare preceptum nouo modo datum: & sui disciplinatus euidentis signum dicens. Mandatum nouum do uobis &c. Et hoc est preceptum meum &c. & in hoc cognoscent omnes: quia estis mei discipuli. Asserit etiam eis euidentis sue dilectionis signum: obseruantiam mandatorum. Si quis inquit diligit me sermonem meum seruabit. Et illud. Si diligitis me mandata mea seruate. Contemplantur etiam ipsum animam apostolos ad tolerantiam passionum & uigoroze sperandum oem corporis cruciatum. Et primo exemplo sui. Non enim inquit seruus maior domino suo. Neque apostolus maior eo qui misit illum. Sed hoc scitis inquit quod non debetis in mundo uelle aliter tractari quam ego: & illa recipere quam ego recepi. Beati eritis si feceritis ea. Et quia appetus similitudinis christi est maximum confortamentum ad tolerantiam omnis aduersus: ideo tantum eis replicat dicens. Memoretote sermois quem ego dixi uobis. Non est seruus maior domino suo id est non esse debet nec uelle. Si me inquit persecuti sunt & uos persequetur. Secundo confortat eos: quia ista non inferentur sibi propter malitiam criminis proprii: sed propter honorem nominis christi: propter quod est ad portandum maximum solatium

Hec inquit facient uobis propter nomen meum: quia non nouerunt patrem neque me. Tertio confortat eos dominus ostendens se totum pondus prelii ipsorum & preceperit in seipso: & cum eis & in eis tolerasse: & de eo uictorialiter triumphasse: unde cum pressuras predicat ipsos habituros in mundo: hortatur pacem in seipso habere cum dicit: hec locutus sum uobis: ut in me pacem habeatis. In mundo presuram habebitis: sed confidite. Ego uici mundum in me & in uobis & in omnibus electis: propter quod omnis diffidentia & pusillanimitatis timor abscedat: quia iam in me de omnibus est uictoria consummata. Et in hoc felici triumpho concludit sermonem ad apostolos loquens. Quia uero si omnia sunt in apostolis per christi meritum: quod quidem radicem & perfectionem habet per interne christi charitatis incendium ad deum & ad proximum: & per sui suppositi dignitatem quo uere est deus & dei filius: qui meretur omnibus in assumpta natura. Ideo in fine sermonis eleuatis oculis in celum alloquitur deum patrem petens miracula & ineffabilia pro seipso homine: & pro toto suo corpore: unde sicut sumum bonum omnium electorum petit clarificationem sui per gloriam resurrectionis in suo corpore: & per firmitate adhesionis omnium membrorum ad se caput dignissimum firma fide cum dicit. Clarifica filium tuum. In his enim duobus eius clarificatio consistit. Secundo ostendit ex hoc quod ex hoc sequitur plena clarificatio trinitatis: ut filius inquit tuus clarificet te. Tertio petit clarificationem ascensionis. Clarifica inquit me apud te ipsum claritate quam habui prius quam mundus fieret. Et hoc fuit ipsum equalem ostendendo sibi: & ad suam dexteram collocando. Attende autem quod christus allegat rationes meritorias apud patrem: ut ista secundum humanitatem obtineat.

Primo quia clarificauit gloria trinitatis. Secundo quia consummauit opus sue uoluntatis: post ea petit pro ipsis discipulis allegans in eis quod patris erant in eterna predestinatione. Tui inquit erant quod sibi christo dati erant a patre per temporalem uocationem: & mihi eos dedisti. Comendat eos a perseverantia finali: & sermonem tuum seruaerunt.

A perfectione fidei. Nunc cognoscent quia omnia dedisti mihi quod apud te sunt

Ab inspiratione spiritus sancti: quia uerba que dedisti mihi dedi eis supple intus spirando

A consensu & conformitate liberi arbitrii: & ipsi acceperunt

A plenitudine intelligentie dei simul & sublimitate fidei: & cognouerunt quia a te exiui: & crederunt quia tu me misisti.

A plenitudine imitationis christi cum dicit: quia non sunt de mundo & plena fuga mundi: & clarificatione nominis christi: cum dicit: quia non sunt de mundo: sicut & ego non sum de mundo: & quia

clarificatus sum in eis. Non pro his tantum rogat: sed pro omnibus electis. Allegat etiam quod eos in mundum misit in medium hostium ad tolerantiam passionum cum dicit. Sicut tu me misisti in mundum. Allegat etiam quod eos reliquit presentia corporali: cum dicit. Et iam non sum in mundo: & hi in mundo sunt: & ego ad te uenio: ubi asserit iam factum de se quod in proximo erat sciendum. scilicet passionem resurrectionem: & ascensionem: & ideo eis magis erat necessaria paterna custodia: & spiritus sancti abundantia: unde dicit. Cum eum cum eis ego seruaui eos. Petit et istis miracula. Perfectam unionem ad inuicem: & ad christum Perfectam conuersationem ab omni inquinamento culpe ut serues eos inquit a malo Perfectam sanctificationem in ueritate gratie. Sanctifica inquit eos in ueritate. Perfectam consumationem in beatitudine glorie cum dicit. Volo ut ubi ego sum & illi sint mecum ut uideant claritatem meam quam dedisti mihi: & non qualemcumque gloriam: sed gustum participationis personalis unionis filii dei cui uiuuntur sicut legitima membra capiti: & sicut unum corpus christi mysticum unitum plene supposito suo personali: propter quod dicit. Ego claritatem quam dedisti mihi: ut. scilicet sum deus homo in diuino supposito: dedi eis per participium mee unionis: ut sint unum sicut & nos sumus unum. Ego in eis & tu in me: ut sint consummati in unum & cognoscat mundus: quia tu me misisti & dilexisti eos: sicut me dilexisti. Nec est intelligendum per hoc quod dicit. Ego in eis & tu in me: quin pater & spiritus sanctus sint in uobis: & nos in eis: sed hic mediatorem se ostendit. Specialis enim relatio est filii dei ad humanam naturam sibi personaliter unitam: ex cuius coniunctione est singulariter mediator. In quo sensu loquitur apostolus. Vox christi: christus autem dei. Attende autem quod licet hanc orationem specialissimam christus secreta potuit facere in qua mirabilem dignitatem sue persone & mirabilem affectionem & coniunctionem ad sua membra ostendit: uoluit tamen manifeste coram apostolis eam facere: & quantum pater ex textu Ioan. in cenaculo syon: ubi & factus est sermo ut notam faceret affectionem suam & sublimissimam sue ueritatis doctrinam: tam presentibus discipulis: quam etiam futuris suis membris. Tanta est autem altitudo istorum uerborum & euisceratio cordis iesu in manifestatione cordis sui ad nos & expositione sui pro nobis: quod non solum humani affectus: sed lapidosi montes & colles deberent in talium auditu pre amore liquari: sed qui potest capere capiat. Multum enim sublimiter uolat hoc aquila: que nos deos facit in deo: & christos in christo: & filios in filio: ut iam non sumus homines: sed

dii. Iuxta ps. lxxxi. Ego dixi. Dii estis. Confirmanur etiam hec uerba in dilectionis dulcore: cum in fine subnequit: ut dilectio qua dilexisti me in eis sit & ego in ipsis. O cor uanum & dispersum: recolligaris aliquando in teipso imo in christo tuo qui est tuipse. Et quia nihil tibi decetero scias esse desiderandum: nisi ut tu in christo iesu sis deus homo deficiens a teipso. Quis ergo poterit decetero uiuere nisi iesu uita amabili & conuersatione consimili configurato similitudini crucis eius: quam pro nobis corpore & mente portant. Infelix anima mea non facias christum mentiri qui dicit de te & aliis. Et mundus eos odio habuit: quia non sunt de hoc mundo sicut nec ego. Sicut tu pater in me: & ego in te: ut & ipsi in nobis unum sint: & illud ego in eis: & tu in me. Nihil ergo extra christum sis: & iam eius beatitudine fruens: & cum iesu glorificato & resuscitato tua conuersatio erit in celis. Huius autem sermois melliflui quem ipse benedictus iesus dedit expositionem plenioram intendo facere speciali tractatu.

Finito autem sermone iesus benedictus sicut dicitur Ioan. xviii. Egressus est cum discipulis suis trans torrentem cedron ubi erat hortus: in quem introiuit ipse & discipuli eius. In quo horto illam aliam orationem & agoniam sudoris sanguinei fecisse ipsi alii euangeliste referunt: de qua in sequenti capitulo agetur.

Sicut dicit euangelista. Sciens omnia que uentura erant super eum se orationis preinduit armatura: unde & sequitur Iesus orans prostratus. Tunc enim perfecte se adorandum conferens totus pondus belli sui & suorum in seipso triumphaliter recollectit: dans nobis exemplum quod oratio est plena uictoria aduersorum: unde tunc & suum sensitiuum tanto uilum est timore concussum: ut dicatur quod apparuit ei angelus de celo confortans eum: & quod factus in agonia prolixius orabat: & quod factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Licet autem mens christi fuerit in continuo apice summitatis omnium uirtutum: & nunquam mutabiles uirtutes uariantes mentem eius intrauerunt: & suum uiuere fuit continue orare in summo & continua agonia uictorie regni mortis: conueniens tamen fuit quod id quod latuit intra sue perfectionis secretum ab utero matris sue ipse signis sensibilibus suis fidelibus reuelaret: quod maxime imminente mortis transitu decens fuit: &

Sicut ille sudor sanguineus est signum omnem humanam superans rationem. Ita agonia dolorum cordis iesu que illo figurabatur sudore comprehensionem omnem superat creature. Licet autem plena ratio naturalis reddi non possit de tam inestimabili signo doloris in sudore sanguineo: tamen possumus dicere quod aliquoties dispositiue timor & amor bellantes in corde iesu quo ad suum sensitiuum fuerunt in causa: dum enim attenderet tam inestimabile prelium sibi imminere sicut aliquoties infra dicitur. Timor concussit suum sensitiuum ex quo humor sanguineus fuit ad interiora reductus: super quem timorem reiiciendum fortissimus & inestimabilis amor tanquam mire imensitatis malleus repercutiens & ipsum excludens: omnes poros corporis iesu & uenas relaxasse uidetur: ut sic toto corpore flueret guttis sanguinis decurrentis in terram. Quod etiam sicut dicit Augustinus fuit signum quod de toto suo corpore quod est ecclesia emanature erant martyrum passiones. O quali ardore erat incensa fornax cordis iesu: que sic carnem suam totam in sudore pro nobis reliquabat. O quali fluuio decurebat sanguis igne feruenti? Dan. vii. Fluuius igneus rapidusque egrediebatur a facie eius. Et attendas quod rationabile fuit quod sic dolores sue mentis ostenderet ut in omnibus membris sanguine sudaret. Quia n. anima est in qualibet parte corporis tota: & est ipsius corporis uita: ideo ad ostendendam imensitatem sui doloris: quo tota passa fuit: debuit dolore suum significare omnibus membris suis. Et hoc signum sudoris partim fuit memoratiuum omnium dolorum quos ab instanti conceptionis sue in corpore occultauit: partim representatiuum illorum quos in presenti agonia sustinuit: partim pronosticum & figuratiuum tam eorum que debebat in continenti sustinere in corpore proprio quam successu temporis in corpore mistico electorum in quibus & ipse tunc patiebatur. Nam statim uelut athleta bulliens amore & triumphans fortitudine: scias omnia que uentura erant super eum: impius occurrit: sicut infra dicitur. Et adimpleuit que deerant doloris in carne sua. Ut enim aduertat quod uerum signum fuit sudor uniuersalis sanguinis in omnibus membris: scias quod passus fuit in pedibus non solum confusione in cruce: sed multa fatigatione itineris in sue uite decursu
Cum multo labore peditando
In tibiis corpus supportado
In genibus procidendo & genuflectendo
In crucibus tunc corpus sustinendo: & in omnibus iuncturis sepe multo labore lassato: utpote tener & delicatus tam duris laboribus subditus: clamado predicando: orando: uigilando: super dura stramentum iacendo: imo sepe in terra pernoctando: & in de

ferro. xl. diebus & noctibus culcitram non habuit ad quietem: & sepe cum discipulis pauperibus & despectis fuit in multis locis uiliter & austeriter receptus: & aliquando reiectus: unde lucas dicit quod sa marite non receperunt eum quia facies eius erat euntis in iherusalem.
Membra generationis que in nobis sunt pudoris in ipso fuerunt dolorose uulnerata in circuncisione. Intestina membra deseruietia nutrimento fuerunt sepe afflicta in dura fame
Membra uitalia & respirantia sicut cor & concauum pectoris & similia fuerunt dure afflicta in multorum suspiriorum & gemituum assumptione pro nostra salute
Coste & corporis latera dorsum & uniuersaliter membra fuerunt dure afflicta in flagellatione sua in qua superficies carnis sue delicate & tenere fuit dolorose conuulsa: & dilacerata: & sanguine resperata.
Brachia fuerunt dure ligata & constricta: & quantum credo hinc inde: ante & post: contumeliose retortata: tam in hortu quam in domo Anne: & cayphe: pylati & herodis: a quibus omnibus locis ligatus processit
Humeri fuerunt dure afflicti crucis onere: & tunc credo collum afflictum chamo in eo posito per quem ad maiorem contumeliam traheretur
Os fuit afflictum tam proditoris oculo fetido: quam acciti & fellis potu amaro
Nares fuerunt afflicti fetore horribili sputorum illorum abominabilium iudeorum.
Sed & facies turpata in quam abominande spuebant. Et non est inconueniens cogitare: quod illa immunda sputa super labia dilectissimi iesu ipulerit quod quantum abominationis sibi fuerit cogita
Genae afflicte & tumefacte
Et tota facies tam alapis quam percussioibus duris.
Oculi fuerunt afflicti & confossi: quia uelati & quia in multiplici fletu sepius reliquati: & quia facies illas diabolicas hostium spirantes in ipsum iracundie igne sepius uiderunt
Aures fuerunt replete opprobriis
Vertex capitis dure fuit afflictus spinis.
Tota facies multum fuit confusa uerecundis: maxime quam sic saturatus opprobriis fuit coram inimicis adductus ubi & eorum linguis fuit crucifixus. Omnium autem membrorum fuit dolor repetitus in durissima crucis extensione: ubi ratione modi durissime patiebatur in toto corpore. Quid ergo mirum si pondus tantarum passionum attendens: sustinens: & exprimeret uolens sic uoluit in sudore membrorum relaxare uenas. Sed magis credo interiorum dolorum & anxietatum cordis sui imensitatem hoc signo uoluisse exprimere: licet multe rationes sint in hoc si

quo uoluisse exprimere: licet multe rationes sint in hoc signo contente. Ut autem modicum de his doloribus disseramus: cum reuerentia aliquid icipio balbutire: quia quicquid humanis potest dici uerbis: eo ipso quod dici potuit illos inestimabiles omnium mentium cordis christi dolores non tam exprimit quam sepelidum uidetur dicere quod non dicit. Tamen eorum infinitas quo ad nostram estimationem ex tribus uidetur aliquoties subornari.
Ex multitudine & magnitudine dolorosarum rationum: que in ratione obiectiua continue illi se aie offerebant
Ex uiuacitate potentiarum tam mentis sue quam etiam sensitue sue complexonis corporee: que dolorosas illas rationes cum sui plenitudine iustinebat
Ex plenitudine sui domini sui libertatis tedi potentias predictas: & in plena & in continua consideratione talium obiectorum a quibus nunquam uel modicum dum uixit in carne passibili illas potentias sue mentis dedinare permisit. Nec intendas quod simpliciter fatuus: ut ista presumam intelligere: & illud modicum quod in his capio non itendo exprimere nisi modicum prelibando: ut detur deuotis aliquoties materia in infinito mari dolorum cordis iesu dilatatis natate spatium semetipsum in transformatiuis doloribus submergendi. Primo rationes fuerunt sibi multipliciter innumerabiles: & sic in aggrauatura multiplices: quia abyssus est intellectui ad ista sue considerationis applicare aspectum. Primo enim fuerunt omnia peccata preterita: presentia & futura: quod ipse simul uidit plenus & clarius: & magis distincte quam aliqua mens humana possit intelligere aliquod singulare: primo faciebant sibi quinque rationes excessus doloris in tanto excessu quod nullus intellectus minor ipso in eternum poterit mensurare: & hoc fidebat quodlibet peccatum per se sumptum: ita quod quodlibet peccatum mortale est sicut furca quod dentium uno ictu faciens uulnere aperturas: modo cogita & numera tu si potes quot sunt omnia similia supra: & primo
Quia peccatum est dei iniuriatum
Secundo quia diuine uindictae & iracundie prouocatum
Tertio horribilissime macule intra imaginem anime infundituum
Quarto totius regni gratie distractiuium
Quinto eterne pene & acerbis interni acquiriuium.
Christus autem secundum naturam passibilem habuit ista detestari: & de istis dolere quantum requirebat regula perfecte iustitie que in ipso erat. Ita quod de istis tantum dolebat quantum iustus erat. Ita quod secundum naturam passibilem excessus doloris excessui rectitudinis respondebat. In christo fuerunt

quinque conditiones nobiles: ex quibus ortus fuit huius doloris excessus: fuit enim
Dei filius
Pacis mediator
Animarum sponsus
Regni gratie restaurator
Saluandorum redemptor.
Sicut ergo dei filius quantum amat diuinitatis gloriam tantum doluit dedecus peccati: & ipsius in deum iniuriam. Modo uade tu & mensura: quia pacis mediator. Quantum dilexit pacem inter deum & creaturam: tantum doluit inimicitiam & iram ex peccato contractam siue causatam: quantum diligebat deorem anime: tantum dolebat turpitudine macule. Quantum diligebat totum regnum gratie & glorie: tantum dolebat eius distractionem per grauitatem offese. Quantum amabat gete rationalis nature in suo autem dore: tantum dolebat eius eternum cruciatum: & separationem a deo in igne gehene. Et isti dolores fuerunt in christo ex rectitudine sue gratie: in quantum erat homo diligens perfectissime deum & proximum secundum exigentiam tante perfectionis qua erat homo deus: & secundum hoc etiam detestans omne malum secundum quod detestabile erat & sibi erat possibile. Et ita uidetur quod isti dolores accipiant istam primam rationem excessus ex gratia unionis & singularis persone in natura passibili. Esto autem quod nullum haberet redimere: & nullis uniretur ut caput ad membra: si tamen est ista possibile separare. Stupendum autem excessum dolores isti accipiunt ex respectu gratie capitis quo factus est redemptor & emendator omnis mali quod inflicti fuerat per peccatum. In isto enim respectu accepit ista omnia lamentanda ut sua non committendum: quia peccata non fecit: sed ad soluendum & satisfaciendum. Et ideo iste est ille magnus peccator & penitentius pro omnibus & in omnibus cuius penitentia gaudium est in celo plus quam super omnibus ordinibus angelorum qui digna penitudine non egerunt. Et quia naturalis est filius dei patris tantum aggrauauit istam iniuriam quantum ipsum dilexit: & in quantum istas iniurias ad satisfaciendum accepit: tantum dolorem assumpsit per qualibet singulari iniuria omnis peccati: quantum erat grauitas iniurie & requirebat emendam. Et si unus iniurie tanta est grauitas: quanta est simul omnium? Ad qualibet enim suus dolor respectum habuit singularem. Secure audeo dicere quod sufficientem dolorem non posset pura creatura capere: sed inestimabiliter capacitas illius anime ex unione personali ad deum ampliata: & si et alia capere potuit in tanto excessu: quod nulla creatura beata uel misera quantum credo comprehendere potuit in eternum. Et ut possis capere quantum paternas iniurias doluit: imaginare si filius imperatoris summi uideret ut

lissimū ribaldellum trahētē patrē suū imperatorem per capillos & barbam: & per chloachas interficiendo iactaret: & calcibus os & faciem horrendo percuteret: quantum ille dilectus illius patris filius talia decernendo amaritudinis degustaret: Et ultra hoc si seipsum in illum rusticum transformaret ut quasi sibi ac si illa fecisset imputaret ad penam. Nihil enim est hoc cōparatione eius quod fuit in christo respectu dolorum iniurie diuinitatis sue: quia uenit ut mediator per ineffabiles dolores fortissimos. & uniuersos utriusque partis deum iratum & mentē rebellem pacificando coniunxit. Et ut habeas grossum exēplū cogita quātū laborauerunt brachia fortissimi pugilis soliditate celorū inclinantis ad ima. & ponderositate terre eleuantis ad alta. Ita quod in modico spacio in pacis osculo conuenirent utraq. Sic laborare eum fecimus in peccatis nostris: quia flexit rigorem diuine iustitie & eleuauit grauissimū pondus nostre culpe: quia uenit ut sponus perfectissime diligens sponfarū decorē in doloribus & angustiis totum se reliquauit: & totum se per cines malitiarum nostrarū infudit ut faceret de se lauerum: ut posset delere & lauare tantam turpitudinē & maculam peccatorum. Et istam rationem doloris quam habebat illa dulcissima anima in horrore aspectus macularum nostrarū quis enarrare sufficiat? Nepe ipse est zelotipissimus sponus: quātū amauerit animas tunc ostendit quādo pro illis in mortem tradidit animam suam. Et ut similiter grossum habeas exēplum. Si aliquis pulcherrimus sponus nobilissimus & cōpletissimus circuisset mare & aridam pro una sibi conquirenda spōsa: quam de uisceribus suis pauisset & nutrisset: & ad debitam formā stature perduxisset: & ex eis uisceribus uestes & ornamenta ei donasset: & fecisset eam reginam nobilissimā & decoram: si illa in oculis sponsi uilissimū ribaldellum & nigerimū ethiopem acciperet & amaret & stercoſa eius comederet: & de ipsis totam faciem suā deturparet: & sic diceret sponso: modo deosculare: quia me in alia forma habere non potens: nihil eēt dolor illius hominis sponsi positi in exēplo doctoris iesu christi in maculis sponse: quia incōparabiliter plus pro illa fecit: quā descriptus ille superius fecisset & ita incōparabiliter peius cum diabolo fornicatur: & turpiore deo spōso ostendit faciem mentis sue. Satis huius exēplo alludit Eze. xvi. quia uenit ut imperator regni gratie contraxit ex illo respectu ineffabiles & inexpressibiles rationes doloris. Culpa enim totū regnū gratie & glorie quantum est ex se annihilat: & dissipat. Hic attende quātū horrore habuit & dolore. Ipse enim iesus secundum suam eē uidet quasi totaliter gratia. Non enim est conceptus natura si opere: nec subsistit in diuino supposito nisi per

infinitam gratiam unionis: habuit ergo horrore culpam sicut destructiuam totaliter sui esse & sue intentionis & esse assumptionis nature. Et quia reparatione regni gratie non est nisi per dilectionē culpe: que non habet dolere nisi per dolores correspondentes offende. Et sic indignis ex culpa nullo modo est donabilis gratia. Ideo ex illo respectu fortissime habuit dolere: & per ineffabiles supplicationes & imolationes sui acquirere gratiam & gloriam sic indignis. Quia ipse uenit ut solutor omnium debitorum: & liberator a penis inferni: ut nos de his liberat habuit pro quolibet peccato mortali dolorem diuine iustitie exsoluere: & correspondētē & propolentē in meritū diuine acceptationis cuiuslibet particulari pene in inferno debite malitie singulog: hoc n. regerebat diuine iustitie inflexibilis reſtudo & ipsius redēptoris in ratione satisfaciendi integerrima plenitudo ut nihil remaneret impunitum a diuina iustitia: nihil remaneret insolūtū a diuina misericordia: ac per hoc sūme honoratur utriusque. Si autē rationes iste protendantur a mēte deuota: cognoscat aperte quod omni menti create in se subsistenti ē impossibilis cōprehensio dolorum quos portauit pro nobis delectus iesus & per consequēs gratitudinis eorū dē. Adhuc autē omnes isti dolores: tertio replicantur ex respectu ad ingratitudinem redēptorum in quātū. Ipse considerabat illos: ingratitudinē quā post cognitā & receptam tantam & dolorosam in xpo iesu redēptionem iterū uō ueretur iterare peccata: rursum crucifigentes. sibi metipsis iesum & ostentui habentes. Noua ratio doloris: & plurimū excessiua: post tam dolorosam satisfactionem cognitā & receptā iterum infinite maiestatis iterare iniuriā: post tam laboriosam amicitia & pacem reformatā & receptam iterum paterne pietatis iracundiā pro uocare post tam angustiosam & sūptuosam abluitionē macule in qua sponus totum suum sanguinem effundens: seipsum totum reliquauit in lauerum: iterum faciem anime sue dilectissime sponse iterati fetoris horrore turpare: post tantam difficultatē impetrare gratie & acquire glorie hereditatis eterne: iterū eam uilissime repellere & pro fetidissima delectatione quasi nihilū dissipare. Quōto etiam post tam inestimabilem pene solutionem pro redimendis infernalibus penis debitū offensiuonum mortalium peccatorum: iterum ultionē tantē pene uelle incurere: & reatum eterne incendii replicare. Que omnia ista tria replicatione istius tertii mali quinque totiens repetuntur: quotiens post receptum baptismatis sacramentum a quocūque fideliter iteratur peccatum. Et quanto plura recipit bonum: ut puta religionis ingressum: uirtutis exercitiū sapientiale studium: cōtēplationis excessum: exercitioris fame & reuerentie statum: prelationis fastigi

um: plures iterare transgressionis & sue horribilis culpe reconcilianuum remediū: tanto semper in omni posteriori lapsu aggrauat ipsi dilecto iesu suo remissori maiors doloris aculeum: & ipsum in suis sceleribus horribilius crucifigit: quātū augmētent dolorem in corde iesu ipse solus poterit sicut sunt aliquid tango: uidelicet paupertates: fames: sitis: uiligie: labores: despectus: uituperia: infamie: irrogate iniurie: ultro prodicionē infide: tractatus & maligna consilia contra ipsum: ulterius captio: ligatio: uilissima tractura: persecutiones: percussiones: flagellationes: spura: spinarū aculei: dura experitio ad crucis suppletium a iudeis facta impia sententia mortis in ipsū: crucis onus: condauatio: extensio in patibulo crucis: agonia & transitus mortis. Et oia alia innumera singularia quā sustinuit in corpore mortis nostre: in quibus omnibus tantū sibi cōpassus fuit: & tantū pro seipso doluit: quantum semetipsum dilexit. Tantū autē seipsum dilexit quantum se optimū sine omni malo recognouit: & in diuino supposito radicatum sensit in mobili unione: unde in illo respectu sibi ipsi condoluit: uice omnium mētorū suorū sicut deo in assumpta natura pro humāo genere parenti: unde sicut in aliis: sic & in hoc omnium electorum suorū suppleuit defectū: sibi plenē uice eorum regratiando: & sibi plenissime condonando: & nouo respectu expositionis sui seipsum iterum totum reliquans in actione gratiarū deo & sibi ipsi de tanto beneficio electis collato: & uice omnium electorum sibi plenissime condoluit: & in seipso nos fecit recognoscentes oia supradicta in quo nos reputamur plene grati beneficio redēptionis: & crucifixi similitudini mortis eius. Iterū excessiuum obiectum dolorum christi fuerunt angustiosissima iacula: que respectu omnium predictorum: de seipso uidit continue materna uiscera pertransire. Cum enim beata uirgo fuerit sublimata in cognitione omnium predictorum & aliorū: & in charitate perfecta: quantum decebat statum excelētie matere tantum doluit de omnibus supradictis quantum debuit talis mater: & oēs dolores uirginis continue mētem filii sagittabant: unde nouam crucem isti temper dilecto iesu tribuit crux materna. Iterum aliud obiectum maiorum dolorum christi fuerunt omnia maria: que unquam fuerunt facta aliquibus martyribus pro eius nomine. Et omnes labores: dolores: pene: quocūque modo fiant que unquam fuerunt uelenter in omnibus electisque omnia plenissime in corde suo recepit multo plus quā unquam alius poterit recipere ex cordiali cōpassione angustias mortis sue. Ita quod nihil penale ē receptum ab aliquo electo: quod non fuerit multo

sublimius quā illi qui recepit cordi christi affixū. Hec autem omnia non solum generali respectu in corde suo recepit: sed singulariter singula multo distinctius quā illi cui pro suo nomine fuerunt facta. Itē una alia magna ratio doloris potest considerari quod ipse bene uidebat quod in omnibus suis doloribus nulla pura creatura posset sibi cōdolere ne cognoscere beneficium sic infinites infinitum: quod ipse sic gratuite impendebat indignis. Ex parte potentiarum mētis christi fuit dolor eius imenturabilis nobis: & fuit multipliciter plus quā possumus intelligere augmentatus: quia intellectus eius plene & excessiue cognouit predictorum omnium grauitatem. Affectus uero sue uoluntas perfectissime detestata est omnium predictorum malignitatem: sicut eorum grauitatē intellectus uoluntati representabat perfecte. Et tunc ex uoluntate satisfaciendi plenē supplet quātā potuit & decuit omnium predictorum acerbitatem: potentie autem inferiores sensitue fuerunt perfectissime uoluntati subiecte: & cum hoc uiuacissime ad sentiendum dolorem: & cōpletio carnis sue exquisitissima & delicatissima. Ita quod modica molestia multum afflixisset ne dum tantum diluuium transigentis tēpestatis: que. s. uoluntas se & omnes potentias tam intellectuales: quā sensitivas imersit in has amaritudines & in alias nobis ineffabiles quantum decebant: & quantum sufficiebant: imo ut uerius dicamus quātum excedebat ad deum placandū: & hominem a penis infernalibus redimendum: & ad omnia omnium electorum uice & peccata excessu uirtualis exercitū annihilandum. Augmentauit etiam multum dolorem istarū potentiarum liberum dominū: & potestas liberi arbitrii christi iesu tenendi omnes suas potentias fixas in continua adherentia supradictorum omnium obiectorum. Fuit enim plene potens absque aliqua resistentia: & uoluntarius absque interpolatioe aliqua tenendi semper istas potentias in dolorosis obiectis quantum requirebat rigor diuine iustitie & reſtudo uirtutum mentis sue: & reatus nostre culpe: & quantum erat expediens ad attrahendum quadam amoris suauis uiolentia ad se diligendum plenarie: & ad detestandum peccatum gelida corda nostra. Et ideo in omnibus apud ipsum fuit infinita misericordia respectu nostri & respectu dei re demptio copiosa. O cor durum: quod male habebit in nouissimo quod ad tanti coloris ignem liquari non potest: & ad tot attractionis fines non potest a sua pertinacia remoueri. Quid enim debuit ultra facere & non fecit quod nostri cordis possit duritiem emollire? Et ideo mens que usque nunc fuit ingrata & gelida a tanti amoris incendio recalcet: & cū Hierē. clamet & dicat Memoria memotero & cetera.

Iesus ad bellum exiens

Iesus ad bellum exiens Cap. x.

Vando scilicet processit obviam eis & dixit. Quæ queritis: tunc etiam turba ualla tus: cum dixissent ipsi. Nos querimus iesum nazarenum: ipsam turbam uocis sue maiestate pertruit: & impios satellites terre allisit. In quo uere deum se esse monstrauit: q. s. in ueteri testamento dixerat. Ego sum q. sum. Non solum autem ostendit se deum omnipotentem: sed etiam demeritissimum saluatorem: quando mutilatum seruū zelo ferētis discipuli sue manus tactu luto se sanauit. Maledictus furor eorum: quia pertinax dum nec maiestatis miraculo: nec pietatis beneficio a concepta malitia potuit reuocari: propter quod & h. subiunctum est. Iesus deus monstratus. Iesus uinculis ligatus. Iesus imperium sustinens. Iesus tractus crudeliter. Quando. s. ab ipso iuda se est passus oculari. Quādo. s. truculentas iniecerunt manus in eum: & ipsū impie ligauerunt. Quando. s. sicut n. est. aliq. tenus dubitandum malitiā suam in eum exercentes: eūq. de horto extrahentes & eū crudeliter ad pontifices ducentes percutiebant: & eum funibus ligatum trahendo impie multipliciter affligebat: unde & beatus Ber. dicit q. & capillos & pilos barbe euelebāt: & dorsum pugnis: & corpus baculis pungebant: & percutiebant ut in eum exercerent crudelitatem bestialitatis sue: quod & in hoc loco & in multis aliis actibus qui infra nominantur: potest rationabiliter estimari. Iesus ter denegatus. Quando. s. petrus amore feruidus: tamen in uanitate trahentium eum & passionis sue inestimabilitate perterritus. se quebatur eum a longe ut uideret finem ipse & discipulus ille quem diligebat iesus: ceteris alius ad propria dispersis timore: unde etiā dicitur de illo. Adulescens quidam sequebatur amictus sindone super nudo. Qui etiam & ipse iohannes dilectus qui & in cena recubuerat super pectus iesu: & tāta signa amoris receperat crudeli passione iesu perterritus nudus effugit. De quo tamē dicitur q. erat notus pontifici. s. anne: & q. dixit ancille hostiarie & introduxit petrum. Qui & ipse petrus tanto honore sublimatus a christo animatus mori pro christo uili examinatione probatus per mulieris uocem & alioge astantium: ter negauit se noscere illum pro quo se promiserat morturū. Hoc autem sapienter prouidentia diuina permisit multis aliis causis promissionis allegatis a sanctis: ad ostendendum q. impii iudei tam crudeliter & tam dure se habebant ad iesū & ad eius consortium: q. colūne celi habuerunt commiscere uidentes dominum & regnum celorum tam crudeli tractatione diuelli: unde & hi duo singulariter describuntur qui pre ceteris magis honorati & magis dilecti fuerunt singulariter defecisse: ad testimonium q. humana infirmitas non fuit sufficiens cum suo redemptore tantum pondus prelii sustinere: licet ab aliquibus dicatur q. iste adulescens fuit iacobus minor: tamen magis creditur q. fuit iohannes: qui primo forte fuit tentus dum sequeretur iesum: & nudus tūc fugit: & statim post amore rediens & petro se associans introduxit eum: uel forte fuga iohannis fuit postea dum duceretur iesus ad caypham: & hoc magis credo: unde & statim deludentes eum: & uelantes & collaphizantes & conspuentes turpiter: non tam humano furore q. bestiali horrore in suo creatore insanunt: propter quod sequitur. Iesus delusus nequit. Iesus uultu uelatus. Iesus consputus turpiter. Iesus collaphizatus. Cogita autem durum illud spectaculum quando genere ille que celos adimplent leticia mundumq. decore letificant: sic impie credebantur manibus hominidius: & uultus ille desiderabilis angelis: spurcicia sputorum polluti labii inquinat: & collum illud per quod nobis est effusa doctrina salutis collaphose percussione percutitur. Iesus mutus humiliter. Quādo. s. interrogatus ab ipso anna & a socero caypha sue impietatis collega: necnon a pylato pluries: & ab herode etiam qui signa uanitatis ab ipso cupiebat uidere: coram omnibus illa tacuit ex feruente amore: que sue passionis possent impedire effectū: licet enim sicut expediens fuit confessus fuerat ueritatem: se uidelicet esse dei filium: qui se sic exponerat amore nostri tractandum peccatorum manibus iniquorum.

Iesus circumrotatus. Cap. xi.

Ite expergiscere anima & attende q. ille q. implet celum & terram: & stabilis manens dat cuncta moueri: non solum est paulominus ab angelis minoratus: sed etiam uili simis hominibus & crudelissimis iudeis tanta suā annihilatione subiectus: ut factus quasi pila delusionis eorum ipsum circumrotarent: & de ipso sibi mutuo luderent mittentes ad alterutrum confusione repletum: & alligatura constrictum. Sicut annas misit ad cayphā: cayphas ad pylatum: pylatus ad herodem: herodes ipsum delusum remisit ad pylatum: pylatus ipsum flagellatum: spinis coronatum: uultu uelatum: facie consputum & in derisione chlamide coccinea circumtectum in derisionis spectaculum produxit ad populum. Et ut tibi aliquid breuiter comprehendā in octo locis ut fiat circulus sue passionis: quia octonarius est numerus circularis in computatione dierum. Idem enim est octauus q. primus ut ad circulum redeatur. In his

In octo locis fuit iste dilectus iesus sic uiliter tractatus ab ipis: q. nulla deuota aia potest istud numerare sine igitur dolore uno. s. loco bis sumpto. s. domo pilati. Sicut & bis ibi fuit ab impiis contumeliosus derisus. Primo: scilicet in horto ubi fuit captus & ligatus cum circumstantis deuota anima tibi notis: quod hic & in aliis locis tue ruminatiōi dimitto. Secundo in domo Anne: ubi alapa percussus & examinatus: & a ministro impio reprehensus fuit. Tertio in domo Caiphe: ubi fuit illusus & uultu uelatus: facie consputus: & pro blasphemia morti ad iudicatus. Quarto in domo Pilati: ubi fuit accusatus & diffamatus: & a Pilato multipliciter questionatus. Quinto in domo Herodis: ubi fuit ueste alba indatus: & ludibrio habitus uelut stultus. Sexto iterato in domo Pilati ad spiritum remissus: ubi post multas confictationes examinis fuit denudatus: flagellatus: & in regali derisione positus: spinis coronatus: & ardentissime confosus: & arundine percussum caput eius. Septimo in loco ubi sicut infra patebit: fuit derisorie populo presentatus: & crucifigi acclamatus: & per Pilatum crucifigi adiudicatus. Octauo in loco Caluarie: ubi fuit crucifixus & mortuus: & alia sustinuit: que hic deuota anima tua perscrutetur cogitatio. Debes etiam non mediocriter ponderare: q. non semel in octo locis prefatus fuit circumrotatus & uilificatus: ac afflictus tuus dilectus iesus: sed in septem uis intermediis fuit multum contumeliose & iniuriose protractus: acclamantibus & insultantibus sibi furis & proteruis iudeorum. / Prima uia fuit ab horto ad domum Anne. Secunda a domo Anne ad domum Caiphe. Tertia a domo Caiphe ad domum Pilati. Quarta a domo Pilati ad domum Herodis. Quinta a domo Herodis iterum ad domum Pilati. / Sexta a loco ubi fuit derisus: & spinis coronatus ad illum locum: ubi fuit coram populo productus: & morti adiudicatus. Septimo ab illo loco: ubi fuit sententiarus: usq. ad locum Caluarie: ubi fuit crucifixus & mortuus. Non merito ergo anima reuolue cum dolore pre dicta: & dic. Iesus circumrotatus. Sequitur. Iesus fortiter ligatus. Hoc licet fuerit uerum in omnibus locis sue derisionis: tam in horto: q. in domo Anne & Caiphe: singulariter tamen contumelia fuit: quando in domo Pilati propria ueste nudatus ligatus ē ad columnam: & tunc illa caro uirginica truculentis manibus flagellata est: usq. ad multorum liuorum pallorem: & usque ad effusionem sanguinis de illis reuerendissimis scapulis: costis: & membris: ut merito non solum flagellatus: sed et perflagellatus. i. ualde de iuncti uersiculo subnectatur. Iesus perflagellatus. Iesus punctus crudeliter. Quando scilicet fuit spinarum aculeis caput illud tremendum angelis coronatum. Tunc etiam fuit dure plagatus: quando ictus arundinis superuemeas affligebat.

Nec uideatur tibi leuis ictus arundinis: qui super spinas percussus capiti eius uisax: ipsas tali ictu crudeliter profundabat: ut non imento clamet beatus Bernardus: p. usque ad cerebrum spinarum aculei perueniunt dicens sic. Diuinum illud caput multiplica spinarum densitate densatum: usque ad cerebrum tenentudinem confixum est: dum configitur spina. Spinis peccatorum suorum ait dominus per prophetam circumdedit me populus iste. Hec Bernardus. Quod forsitan esse potuit per pondus percussione prefate. Ipse enim spine uincti manni fuerunt fortes & acuti: & directi carni eius infixi: q. forte in aliquo loco iuncture ex tali percussione & dura inflexione perueniunt usque ad cerebrum penetrare: ut sic uentretur uerbum beati Bernardi: uel forsitan quod magis est cogitare deuotum. Ipsa duncies spinarum ossa pertransit: quod miraculo uidetur attribuere beatus Bernardus. Nec est inconueniens: q. miraculis uisus fuerit iesus christus ad suum augmentandum dolorem in carne: sicut infra dicitur: unde & innumera uulnera spinarum fuisse damat beatus Bernardus. Quodcuque sit multipliciter fuit ipse iesus derisus: & uilificatus: & dolorum punctonibus angustatus: ut dicitur merito. Iesus dure plagatus. O uanitas impiorum tā hominum q. mulierum: qui caput ornant tanta uanitarum multitudine: & curiositate ornatus. Cura impia non recordaris anima illius diuini capitis: quod est angelis tremebundū: quod pro tua uanitate putganda tanta confusione deuicatur: & tam crudeli spinarum inflexione quassatur: uere tempus ueniet: nisi peniteas quo a capite christi priuata capiti iungaris lucifero in ignominia & dolore: cui coniuncta es in tui capitis uanitate: contra Petri apostoli documentum. Iesus productus uiriliter. Hoc fuit quando exiit foras iesus a Pilato productus portans spineam coronam: & purpureum uestimentum: ubi quantum probabiliter capio sic uiriliter fuit productus coram populo: sicut in domo pretorii per suos ministros fuerat tractatus uiliter a Pilato: scilicet nudatus propriis uestibus: circumdatus & liuidus flagellorum ictibus: zona purpurea in derisione amictus: spinis coronatus: uultu uelatus: sputis deturpatus: genis & rota facie ex ictibus alparum tumidus: ut in conspectu populi appareret bene derisus & uituperatus. Pilatus enim sicut ex euangelis colligitur: sciens q. per inuidiam tradidissent eum: pluris uoluit eum liberare: quod diuersimode attemptauit: scilicet allegatiōe sue innocentie: unde & dicebat. Ego nullā causam mortis inuenio in eo. Cumq. ista causa plus prouocasset iudeos ad iram: accedit ad secundam uiam scilicet liberationis. Mutatione fori mittendo eum ad Herodem tanq. galileū sibi ppa dñatione subiectū: credēs q. herodes nō iudicaret: sed liberaret subditū suū: cui nec sic p̄casset: herodes. n. illū &

derisum nihil de ipso curans: quia iesus noluit coram ipso facere miracula: nolens beneficium nostre redemptionis excludere: remisit eum ad Pilatum pro suo libito cum ipsius Herodis beneplacito iudicandum. Tertiam compulsus adiuuenit uiam: ut scilicet satiaret iudeorum impietatem contumeliis & supplicis irrogatis: ut scilicet saturati iudei opprobriis ipsius mortem amplius non sitirent. Et ideo dixi quod probabiliter credo quanto uilius & contumeliosius potuit: iesum coram impiorum oculis pretentauit. Vnde & quando ipsum produxit: quia iudei allegauerunt quod dicebat se filium dei: In derisionem dixit Pilatus. Ecce homo: quasi dicat uidens istum non habere diuinitatis insignia: sed hominis despecti & uilificati: ac doloribus pleni: ludibria in nostris oculis manifestant. Atten- de autem anima crudele iudicium dei patris super unigenitum filium suum: ut te meretricem reprobam de crudelitate eterne mortis eniperet: ut enim ostenderet quod dura sententia tibi eternaliter debetur pro scelibus tuis: quia scilicet & omnia bona a deo creata: & omnia mala pene: & omnia mala culpe tue debebant tibi conuerti in atrocitatem eter- ni supplicii quasi in aliquo simili super unigenitum filium suum: qui hanc tuam penam soluendam as- sumperat: uoluit crudelitatem iudicii demonstrare. Omnia enim que possunt rationabiliter cogitari: concurrunt ad aggrauationem penarum & do- lorum istius passionati iesu. Et omnis gloria & fama miraculorum sapientie: eloquentie: sanctitatis: predicationis: conuersionis populorum: aggrega- tionis discipulorum sibi sunt conuersa in amaritu- dines supplicii. Sicut facile est uidere subtiliter intu- enti. Sanctitas autem matris: & uirginitas eius: & te- neritas cordis: & dilectio ad ipsum in absinthium amantudinis ipsi dilecto iesu multipliciter uer- tebantur. Ipsa similitudo tenerrimo & nobilitas com- plexionis: & limpiditas cognitionis: & sanctitas uoluntatis qua malum detestabatur: & sua potentia qua applicabat potentias obiectis dolorosis: & qua usque in finem conseruauit robur corporis dolorem auge- bat fortissime. Pores enim uidere quod quanto fue- rat christi in omnibus preclarior fama: tanto oppro- briosior erat horribilis uerecundia subsecuta. Et quod plus discipulos dilexerat: tanto plus affligeba- tur in eorum ruina: & quanto plus mater sibi solli- cite subsecuta fuerat: tanto magis eius doloribus affligebatur. Et ut nihil desit christo ad suppli- cium: omnes modi qui adiuuenti sunt ad liberatio- nem ipsius adduxerunt sibi cumulum passionum. Ex hoc enim quod Pilatus suam innocentiam allega- bat: iudei multas falsas accusationes adducunt. Et quod homibilibus est ut ipsum iesum bene ostende- rent sceleratum ipsi latronem impium: insignem: & seditiosum: & homicidam horribilem pretule-

runt. De mutatione fori quo fuit ad herodem missus acquisita sunt christo noua infamia: noua ludibria: nouus despectus: & noua imitio: qua ipsum Herodes cum exercitu suo spernens factus est eis opprobrium & despectio. De tertia uia libera- tionis qua uoluit eum affligere & uitupare: ut uel sic satiatis iudeis euaderet mortem: secutum est quod & mortem crudeliorem accepit: & imisiones pluri- es a iudeis habuit: & tormenta dura: & quectiones horribiles sub hoc titulo a Pilato suscepit. Vnde & in fine in secunda allegatione dixit Pilatus. Ecce rex uester. Quod quidem uere est probatum: qui scilicet cet omnium opprobriorum & omnium modorum patiendi: & omnium despectuum & abominatio- num mundi pungentem & dolorosam portauit coronam: ut merito dici posset rex dolorum & ui- tuperiorum & malorum omnium huius uite. Hac digressionem ideo feci: ut perpendat intellectus acutus quanta distinctione iudicabit peccator in pro- prio scelere: si tanta distinctione iudicatum est ipsum peccatum: ad satisfaciendum assumptum in ipso mundi redemptore. Et sicut apparet quod omnia fuerunt ad tempus christo in dolorem conuersa: sic & im- piis & peccatoribus reprobis omnia dei dona & beneficia qualiacunque sunt ex eorum malina fina- liter in supplicia conuertentur. Sed nunc ad pro- positum redeamus: productum autem iesu cum tali piculo presentato populo neque: statim quando Pilatus de- risorie: & uolendo eos ad misericordiam prouoca- re dixit. Ecce homo. Responderunt. Tolle tolle: cru- cifige eum. Secundum enim legem debet mori: quod filium dei se fecit: & multa alia allegantes: sicut euangelica continet littera ipsum Pilatum ad necem innocentis iesu multiphane incitabant. Que omnia sub uno uersiculo cumprehendens dico: iesus reus clamatus: iesus spreus maligniter. Hoc fuit quan- do Pilatus uescio quo timore uel seruli forte ti- mens diuinum iudicium super se: quia innocentem impie condemnabat. Quartum liberationis ie- su modum reperit de consuetudine iudeorum: quod in pascha unus reorum liberabatur a morte: & pro- ponens illum iudeis: qui ratione insignis malitie: & de nouo in populo suscitata discordie & perpe- trati homicidii ipsi populo merito omnium horri- bilior debuit uideri: ut uel sic christum innocentem tali scelerato preferret: ipsum iesum spreuerunt: tam impie quam insane ex malignitate cordis eorum accla- mantem. Dimitte nobis Barrabam: & iesum crucifi- ge. Et ut ostendatur pernax furor eorum dicitur quod inualescebant uoces eorum acclamantes iesum impie crucifigi. O anima deuota excipe illos cla- mores horribiles: & illas duras impiorum uoces crudeles ranquam sagittas cor tuum perforantes. Ausculta & i toto tuo corpe talium sagittarum uulnera reperta & imaginare quod oes percutebat super cor iesu

uirginis matris eius: ut merito quelibet uox ac- clamans sic sicut sagitta infixi in ipsum iesum: & ex multitudinem talium sagittarum ipsum iesum quasi hericium spinis plenum tuo cordi preserta. Quod si sibi amore coniungis: & tu ipsa plena compas- sione clamabis. Vulnerata charitate ego sum.

Iesus sententiatus.

Hoc fuit quando succumbens Pilatus & recedens ab illo principio boni quod forte seruli timore co- ceperat: uolens placere iudeis in crudeli sententia innocentem adiudicauit iesum crucis duro suppli- cio moriendum. In qua sententia omnium electo- rum eterna damnatio merito charitatis iesu est p- istud iudicium anihilata. Tunc enim deus in hu- mana natura assumpta in se ad expellendum nos- tra scelera: sicut peccator pro omnibus peccatori- bus adiudicatus est morti. O anima quecumque es christo deuota eris tu insensibilis & petra dura: ut auditum talis sententie: qua iesus filius dei pro te adiudicatur duro crucis supplicio non recipias su- per te: quasi gladium ancipitem penetrantem a sum- mo capitis tui usque ad plantas pedum: & pertran- seantem per omnes uenas corporis tui: & diuiden- tem te a uitio suo amore tue carnis infecte: & te do- lorus sue mortis totaliter coniungentem. Nun- quid non uides qualis est ista mutatio: ut senten- tia tui eterne supplicii in crucifixionem mutetur fi- lii dei. Et nonne si ipse uoluit fieri tu in tua recipien- da sententia fies tuiple: ut cunque in sua participa- da angustia. Vere ingrata es anima mea neque & im- pia: nisi auditum talis sententie quasi crucem trans- uersalium gladiorum a capite in pedes: & a manu in manum semper in te ipsa portaueris te dolori- bus crucis iesu continue transigentem.

Iesus crucem circumferens.

Hoc fuit quando receptis propriis indumentis co- tino iuxta crucem irrecuperabiliter exuendus ab eis sub crucis onere dorsum curuare iubetur: & su- am ipsius portare ignominiam: quando baiulans sibi crucem exiit in caluane locum: qui ex uigilia preterite noctis: nec non: ex laboribus per totam illam septimanam assumptis & exptis & multipli- catis angustis: addito super his onere crucis & im- posito humeris illis tenellis & sanctis: non modicum secundum corpus debilitatus est ipse fortitu- do debilius deuotus iesus: ut merito dicatur Iesus debilitatus.

Cuius causa adhuc merito ostenditur in sequenti uersiculo: cum subditur.

Iesus matrem conspiciens.

Hoc fuit sicut legi in quadam historia fidedigna: quando in quodam concursu uiarum ipso ihu por- tante sue crucis supplicium in humeris suis: mater eius eum sic tractatum dolorose conspexit. Dicit enim in prefata historia quod mater ipsius presens in loco sue condemnationis & ostensionis ad popu-

lum quando Pilatus ipsum produxit spinea corona & pu- pura derisum: ubi postea ipsum adiudicauit ad mortem: uidens tumultum populi acclamatus & sequentis iesum cum duceretur ad crucem per aliam uiam forsitan breuiorem preuenit occurrere: timens ne forte posset accedere ad locum: & uidere modum dolorosum mortis filii sui: cui & ipsa comoti & cru- cifigi anxio mentis desiderio anhelabat. Cuius in concursu uie conspexisset filium: & ex conditioni- bus facie ipsius anxietates cordis sui & oppressio- nem duri oneris aspexisset sincopizasse ubi dicitur in conspectu filii pre dolore. Quod conspiciens & ipse totus pietate plenus iesus crucem quam de doloribus matris semper in corde portabat: licet pos- set sicut semper fecerat suum occultare dolorem: ta- men sibi prefatis occasionibus datus uoluit mani- festare extrinseco signo: & matrem associare in pe- na. Vnde & ibi dicitur quod quibusdam signis dolo- rosis & palloribus pretenis in facie quali angustia- tus & totus gladius super lapidem ibi positum quasi despectuose & dolorose reledit. Et ex tunc ma- lefici illi qui ipsum ducebant ad necem: uidentes eum quasi deficere: angariasse dicuntur illum Simonem cyreneum uenientem de uilla ut tolleret crucem eius. In testimonium illius facti refert historia illa: quod postea edificata est ibi ecclesia in honore uirginis ma- tris dei: que uocatur Sancta Maria de spalmo: & quod ibi proprie ostendebatur lapis: ubi post defectum christus tunc ferebatur sedisse. Propter quod subie- ci alium uersiculum Iesus angustiatas.

Hec si uera sunt non affirmo: non tamen est dubi- tandum quod multa & ualde multa dolorem christi aug- mentantia & multa signa dolorum maternorum uiscerum tunc temporis facta sunt: de quibus eu- angelica historia nihil dicit. Non enim fuit cure euan- gelistis nisi substantialia mortis christi retexere: ce- tera cogitanda relinquentes menti deuote & inspi- rationi eterne. Mulieres etiam deuote que ipsum secute fuerant a Galilea ministrantes ei: & quod plures alie: ut arbitrandum est de hierusalem simul cum illis dominabus nobilibus & deuotis: Maria mag- dalena: & Martha matrem christi comitantes da- bant in conspectu talium ululatus & fletus: quas alloquens pius iesus dixit eis. Filie hierusalem no- lite flere super me. Et predicans eis calamitatem ue- turam de occisione sue merito: eam supplicium suo exe- plo probauit dicens: quod si in uiridi ligno hoc faciunt in ari- do quod fiet. quod dicitur. Si ego totus plenus spiritu sancto & ni- tore uirtutum per alienis diluendis peccatis sic sum igne passionis decoctus: quid erit super reprobos spiri- tui gratie repugnantes & exsiccatos omni humo- re pietatis & compassionis humane: utique inesti- mabile & eternum incendium uanitatum: quod diuine iustitie proferendum iudicium illos cruciantes ex- peccat. Et huic sententie alludit parabola: quia uiri

de lignum uix cum difficultate incenditur: sic cum
autem statim adurit & flammescit. Et pro his
duo subnectuntur uersiculi.

Erductus autem iesus in monte ad locum
caluarie: ubi eum dire mortis anxietas ex-
pectabat: ut ostenderet sibi nihil comune
cum mundo sic omnibus temporalibus est priua-
tus: ut sic remaneret nudus in conspectu deuorum
& populi circumstantis sicut nudus exiuit de utero
uirginis. Tuncq; plenus charitate & cordis feruore
ad explendum in opere nostre redemptionis my-
sterium: quod triginta tribus annis inestimabili-
bus doloribus consummauerat corde: pietatem cor-
dis sui internam exterioribus signis in impiorum
oculis exprimebat cum mansuetudine: cum pieta-
te: cum tanta deuotione faciei sue: offerens se mor-
ti: q; non solum moueri ad pietatem impii perse-
quentes: sed etiam eorum corda naturali quadam
compassione debuerant itali aspectu pscindi: quo-
tum uicem durities lapidosa suppleuit: obstinatio
ne enim maligna ipsum mansuetum non resisten-
tem: sed signis indulgentiam plenissimam prece-
dentem crudelissime & dure tractantes: & in mo-
dum pellis trahentes: & dire clauorum aculeis co-
fodientes crucis patibulo affixerunt. Cuius tracta-
ture durities exprimitur per prophetam: cum dicitur:
Dinumerauerunt sibi omnia ossa mea. Tuncq;
mansuetus iesus uerbum scilicet miseratiois & gra-
tie a seculis inauditum super sceleratos effudit di-
cens. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt.
Vbi non solum de pleno corde indulgit: sed etiam
apud patrem pro ipsis eorum ignorantiam allega-
uit: uere nescierunt quid facerent: sicut nec ceteri pec-
catores ceci qui semper ad minus quinque ignoran-
tias habent: & habere probantur: quantacumq; ma-
lita eis uideatur inesse. Non enim attendunt
Quantam iudicis maiestatem contempnunt
Quantam patris bonitatem offendunt
Quantam sibi in facie anime macule turpitudinae
affligunt
Quantum eterni cruciatus tormentum incurrun-
Quantam etiam glorie beatitudinem perdunt.
Et licet etiam in isto scelere multe ignorantie spe-
cialis circumstantie sint connexe: ut enim de ceteris
transieam silenter: crassa fuit ignorantia & supina: si
christum iesum non cognouerunt dei filium: cum
hoc eis ipse per multa opera supernaturalia: & soli
deo possibilia comprobasset: quod per ipsoz igno-

rantiam non solum non fuit excusabilis: sed etiam
obstinatione mentis abominabilis & horrenda.
Sicut satis ipsemet christus expressit in parabola de
colois uinee: qui domini sui filium occiderunt ip-
sum heredem asserentes: uidebant enim euidentia
signa diuinitatis ipsius: que ex odio christi & inui-
dia peruertebant: & uerbis quibus expresse fateba-
tur se filium dei credere noluerunt: unde ipse eis di-
xit iohannis quindodecimo. Si non uenissem: & eis
locatus non fuisset: peccatum non haberent: nunc
autem excussationem non habent de peccato suo.
Et postea subdit. Si opera non fecissem in eis: que
nemo alius fecit: peccatum non haberent: nunc au-
tem & uiderunt & oderunt me & patrem meum:
ubi expresse christus attribuit mortem hominis iu-
sti: sed hominis dei. Et licet dicatur p nme Cog: se-
cuudo. Si cognouissent: nunquam dominum glo-
rie crucifixissent. Et Petrus actu. tertio. Scio q; per
ignorantiam fecistis sicut & principes uestri: tamē
hoc debet intelligi q; non cognouerunt per gra-
tiam intenus illustrantem: & christo per amorem
coniungentem: tamen hoc fuit ex culpa sua. Et li-
cet in minoribus iudeis aliqua ignorantia diminu-
erit culpam: in ipsis tamen maioribus culpam ag-
grauauit: sicut omnis ignorantia affectata. Tanto
enim odio in christum ferebantur: q; ex affectu p-
uerso falsificabant omnia eius dicta & miraculosa
opera. Nec de eo uolebant audire bona: sed tantū
mala pp quod eis publicari potest illud lob uigessi-
mo primo. dixerunt deo. Recede a nobis: scientia
uiarum tuarum nolumus. Quia tamen ignoran-
tia non prout est affectata: sed ceca aliqua r dimi-
nuit. Ideo christus allegat: q; nesciunt quid faciunt.
Potest etiam dici q; infinita benignitas cordis ie-
su exquirebat uias qualescunque pro eis allegado
ad patrem. Beda etiam dicit q; non pro illis mali-
ciosis: sed pro simplicibus ignorantibus exorauit.
Similes nequitas & ignorantias multoties & affe-
ctatas reperies hodie in phariseis malignis huius
temporis respectu regule sancte & christi uite: &
modis similibus ueros pauperes euangelicos per-
sequuntur: & eorum sancta uerba deprauant: & eo-
rum omnia dicta & facta interpretatur in malum:
uolentes attendere quomodo eorum uerba christi
iesu doctrine & facta consonant christi iesu uite:
& regule per beatum Franciscum institute. Propter
omnia ista deuota superius posita adduntur hii
uersiculi
Iesus ad crucem ueniens.
Iesus ueste nudatus.
Iesus morti se offerens.
Iesus dire clauatus
Iesus uexillum erigens.
Hoc fuit quando crectus in cruce ad spectaculum
impiis uexillum penitentiae & amare contritionis

seipsum prebuit electis ipsum contuentibus men-
te deuota: siue enim in terra posita cruce extensus
fuerit crucifixus: & postmodum ipsum lignum ta-
liter deo insignitum fuerit eleuatum: quod non si-
ne grandi dolore ponderositate corporis laceran-
tis & diuelliens carnem & uos in locis clauorum
potuit fieri. Siue etiam per scalas crucem ascende-
rit: & a pluribus carnificibus crudeliter protractis
brachius fuerit condauatus: totoq; pondere corpo-
ris imprimente super uulnera manuum: aliquis ali-
us in anteriori parte positus crudeliter per tibias
trahens ad ima sic enim clauauerunt eum: ex euan-
gelica historia non declaratur aperte: uterq; enim
modorum fieri potuit: & speciales duncias afflictio-
nis pretendit. Respice anima iaculo compassionis
percussa ad tuum dilectum iesum: & uide eum tue
peregrinationis tricoloratum uexillum. Candor
enim carnis uirginis: & nigredo luida flagellorū:
& rubor cruoris effusi ipsum tibi tricoloratum ostē-
dunt: propter quod sequitur:
Iesus tricoloratus
Ut tu ipsa simili formeris effigie: innocentia candi-
da: & tota piissimi iesu sanguie colorata: desideras
toto corde pro amore dilecti iesu tuum sanguine
fundere: ut sue morti sanctissime conformeris.
Iesus scelestos diuidens
Hoc fuit: quando duos latrones crucifixerunt hic
& hinc: medium autem iesum. Ad confusionis enī
sue augmentum inter latrones scelestos ipsum po-
suerunt medium: quasi similibus scelenibus inuo-
lutum. Nihil enim defuit iesu de his que poterūt
dedecus mundane uerecundie augmentare. Vnde
& in ciuitate metropoli in qua ante sex dies fuerat
gloriosus receptus in festo solenni azimorum: qua-
do de uniuerso israel populis conuenire debebat
hora meridiana in altam crucē: ut ab omnibus pos-
sit uideri nudus totaliter in medio latronum in lo-
co punitionis malefactorum: quasi ad spectaculū
opprobrii est erectus. Denudationem autem eius
exprimit Ambrosius dicens q; auctor humane sa-
lutis sic nudus positus fuit in patibulo crucis: sicut
nudus exiuit de utero uirginis. In aliquibus autē
historiis non autentis legitur q; mater uidens eu
sic nudum: uelum capitis sui a seipsa amouens ad
filii renes proiecit: quod ad aliqualem consolatio-
nem uirginis illis locis corporis sui miraculose ad-
hefit: que femoralia in ceteris contegunt ad pudē-
da celanda: quod an uerum sit nescio. Cum enim
tunc esset tempus iudicii pro nobis impiis super fi-
lium dei: non uidetur mihi q; circa iesum factum
fuerit aliquod miraculum: quod uel dolorem: uel
dedecus minueret: uel aliquod adiutorium patien-
ti dei filio ministraret: sed magis ipsemet iesus secu-
dum suam diuinitatem faciens: & secundum suam

charitatem amplectens: elegit omnia facere & per-
mittere que possent augere dedecus: & augmenta-
re dolorem. Vnde christus iesus pendens in cruce:
non ad diminutionem: sed augmentum doloris mi-
raculose tenuit naturam i robore: usque ad ultimū
mortis sue. Et quia quanto natura est uiuacior &
fortior: tanto dolorosius cruciatur: Hinc est q; ex
hoc inestimabilis augebatur dolor: & semper dam-
nificabatur emittendo uitalem sanguinem: & uir-
tus conseruabatur: ut intensissimum sentiret dolo-
rem. Fuir autem mirabile in christi passione: quia
uelocius mortuus alius latronibus: unde & eorum
fregerunt cura: ut morentur. Et Mar. xv. dicitur
q; Pilatus mirabatur si iam obisset. Quando autē
clamauit. Pater in manus tuas comendo spiritum
meum: subito totum robur nature cessit. Et quan-
to tunc erat natura robustior: tanto fuit mors do-
lorosior. Vbi simul attende tria: q; christus uo-
luntate passus est: & ideo quando uoluit: & quan-
tum uoluit tenuit naturam in robore: & quando
uoluit statim natura cessit uulneribus: & expirauit
in morte. Secundum uero quod ex his inestima-
biliter fuit intensus cruciatus: licet celeriter mortu-
us. Tertium uero q; sic uoluit intendere sui cor-
poris cruciatus: ad purgandum nostri impurissimi
corporis delectamentū immūdum. Et quia omēs
dolores qui fuerunt in corpore & anima iesu fue-
runt ab eius charitate & potestate secundum regu-
lam diuine sapientie commensurati passionis fru-
ctui & intentioni. Ideo dixi supra: & dico q; illa mi-
racula fecit in se: & circa se: que dolorem augerent
ad predictam mensuram. Et propter hoc non est
inconueniens quod Bernardus miraculo attribuit
transitus penarum spinarum usque ad cerebrum:
quia etiam dolore mortis quod fuit signum ui-
goris & doloris Centurio miraculo attribuit: Mar-
decimo quinto: & ex hoc dixit. Filium dei. Attē-
de autem q; licet iudeorum infamia ad infamiam
iesu ipsum inuenerit medium: diuina tamen prou-
dentia in hoc facto: & futurum iudicium: & redem-
ptionis beneficium signaret expressit. Totum enī
genus humanum latrocinio paterne preuaticatio-
nis infectum: & infernali cruci debuit iustitia exigē-
te affigi. In cuius generis medio mundi saluator af-
fixus electos ex mera gratia quasi dextrum latro-
nem iustificando conuertit. Reprobos autem qua-
si sinistrum latronem ex gente iustitia in sua perti-
nacia dereliquit: ut dexter la: ro inueniat in miseri-
cordia iesu christi: unde gratias agat. Sinister uero
in sua obstinatus malitia non inueniat quod repre-
hendat. Et ideo concordat mysterio q; uterque la-
tro fuit blasphemus conuicians saluatori: quia sal-
uator mundi sicut a reatu nullum liberum reperit.
Sic liberandis omnibus uenit: licet fructus libe-

rationis ad solos transferatur electos. Sed hoc non ex defectu redimentis precii uel redemptoris christi: sed ex obsecrata malitia obstinati animi reproborum. Quorum figuram tenuit ille latro sinister: quod nec mansuetudine boni iesu cōspecta: nec aspectu miraculorum: quibus tota fuit mundi machina immutata: nec ex benigna ipsius iesu susceptione facta de socio latrone cōuerso: nec ex charitatiua correctione consocii se in maleficio confitentis cōfortem & iesum sibi predicantem in fontem uoluit reuocari. Cui ergo iste nisi propne malitie suam damnationem ascriberet: & cui ille alter latro dexter suam salutem deputare potest nisi respectu gratie ipsius: qui in eius pēdebat latere: qui ipsum ad se diligendum: confitendum: predicandum: defendendum gratuita miseratione conuertit? Sic ergo uidere potes quod crux patientis iesu iam iudicantis folium mentis occultare pretendit. Et sic licet supplicia & opprobria christi fuerint a malignitate pertinacie iudeorum christo inflicta: fuerunt tamen sic a diuina ordinatiōe disposita: ut christi magnalium & eorum que iu suo mystico corpore futura fuerant sint figura. Iesus tunc blasphematus.

Hoc fuit quando sufferit impiis iudeis tanta exercuisse ludibria in iesum quibus tota nocte & usque ad horam crucis totam repleuerat animam eius: quin potius tanquam estimatores omni humano pudore eiecto: ipsi scelerati principes sacerdotum cum scribis & senionibus iudeorum exeuntes de ciuitate ad locum crucifixionis ipsi mansueti iesu insultari accedunt dicentes. Vah qui destruis templum dei: & in triduo illud reedificas. Et alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Si rex israel est: descendat nunc de cruce: & credemus ei: & alia multa blasphemantes dicebant in eum. Attende autem anima deuota cum quanto furore ministri talium impiorum sacerdotum in omnibus actibus sue passionis tractauerunt iesum: quin etiam ipsi principes sacerdotum & scribe & seniores: in quibus debuit apparere maturitas in iudicando et sceleratos ex furore interno ad tantam exterius insaniam proruperunt: ut in festiuitate dierum sanctorum non erubescerent populū contra omnem cōsuetudinem exierunt ad locū opprobrioli supplicii morienti iusto sic insultantes impie. Mirabilis enim uerecundia sui status in isto actu apparet: que ex horribili odio in iesum processisse uidentur: propter quod ois inanitas & crudelitas que possit narrari facta circa christum per istos impios & eorum satellites: ut placent eisdem magnam ex ipsorum furia probatio nem accepit. Cogita quod crudeliter ipsum tractabant cum de nocte ipsum haberent in domibus suis: quādo inaudita impudētia sic coram toto populo exeuntes iniectiones pungitias & contumelias derisivas exclamabant contra hominem morientem:

& toto corpore sanguine fluentem & pendentem in ligno. Vere nulla anima est sufficiens cogitare circumstantias aggrauantes dolores & angustias mortis christi. Quanto autem cruciatu fuerit afflictus iesus tam mente quam corpore ad uerecundiam humane malitie insensibilis creatura testatur: conculso per diuinitatem iesu toto isto sensibili mundo. Nam sol obscuratus est: quasi tanta horres supplicia in suo contuerti auctore. Terra ipsa tremuit honorans super se tale supplicium fieri creator. Lapidum compassione franguntur arguentes pertinaciam cordium malignorum. Velum templi scissum est: ostendens propalatam uiam sanctorum in assumptione crucis: quam ipse iesus christus dignatus est sustinere pro nobis. Monumenta sunt aperta: ut per hoc ostendatur quod mors crucifixi nostras mortes sua uirtute pellebat: & totus iste sensibilis mundus suo priuatus colore: suo uidebatur compati auctori: & in eius morte lugubre & funereum assumere uestimentum: ac si deus pater: cuius natura fletum & compassionem non recipit uerecunde matri iesu: que sola flebat mortem condemnati iesu pro scelere peccatorum uoluerit quasi comitiūā facere de morte unigeniti lamentanda: & quasi respondet querulosis uerbis uirginis matris: quibus ipsa poterat clamare ad deum. Et nunquid deus omnipotens ego sum sola mater: & tu non es huius dolorati & tui unigeniti pater eternus? Cur ergo me solam flere permittis: que non sola ad ipsum filialem recepi respectum: & ubi est amor tuus quem in monte expressisti dicens. Hic est filius meus dilectus &c. Nunquid quia a iudeis reiectus: & a discipulo traditus: ab apostolo relictus: & quod spinis corronatus: quia facie consputus: quod toto corpore flagellatus: & quod nunc dicitur cordis & corporis doloribus cruciatus: ideo tuus esse desit filius: quod nulla ad ipsum compassionem moueris: Nunquid ego sola infelix debeo flere filium que non sola possedi dilectum? Cur mihi pater societatem frangis: qua me tibi per spiritum sanctum in matrimonium suscepisti in unius generatione dilecti. An quod deus es: ideo non bonus es: an quod omnipotens es insensibilis es: an tu qui ubique pres es non intueris opprobria & dura cordis iacula: & angustiosissima corporis uulnera que persona filii tui sustinet in assumpta natura: & si mea est natura: nunquid non tua est persona. Noli obdurecere pater sancte: sed associa solitariam & mestissimam matrem: quā usque nunc in obsequiis filii tui fidelē probasti ancillā: & super quam tue dilectionis uiscera effudisti. Quibus querulationibus pater potuit respondere. Ad punctum & in modico dereliqui te: & in tribulationibus magnis consolabor te. Nō me reprehendas si sola mortem filii dei deses in terra: quia tu, sola bona es munere, meo: reliqui omnes mali scelere suo compassionem dignam ad meum

unigenitum non ostendunt: non meo defectu sed suo reatu. Sed quid mihi deest in diuinitatis natura consortii fletus tui: ego faciam in mihi subiecta creatura: que tota tecum uoces funereas dabit ad celum. Iste enim sensibilis mundus mihi obedit ad nutum: sed homo impius mihi resistit per suū malignum conatum quem in contrariis uolo cogere: quia nolo libertatem quam feci destruere: & quia ipse non meruit tantum bonum. Nunc ergo uirgo beata dabo imperium de filio meo descendente toti orbi mundano. Sol obscurare: & totum mundum induc uestimentis nigris: & illam sponsam uirginem illius angustati filii mei associes in lamentis. O terra: terra: terra: cōtemisce de scelere quod sustentas: & illi amaricate matri tuū prebe confortium & dolorē. O lapidosa duric: es supra omnem duriciem creature argue corda maligna: que nolūt ad compassionem scindi: nec de morte filii mei pietate molli. O mors ipsa ex tua crudelitate ois uite uoratrix: ostende te compati filio meo: cuius membra depascis: & atiquo mortuorum aperias monumenta: ut uel sic confundat istos: impiorum insensibilis uita. Sic quasi uidet deus pater filium flere per naturā corporeā: & sic matri anxie remediū societatis conferte: quod quod eadē est operatio patris & filii: ideo ut ostendat deus esse qui patitur in duobus subnequit uersiculis.

Iesus orbem cōcutiens.
Iesus excruciatas.

Quomodo autē putas: mētra uiscerā de nouo conuiscabant cōpassionis affectu ad deū filium morientē: quā sic uidit super ipsum flere iularia celi: terrā tremere sub pedibus suis pro imanitate flagitii: & laxa durissima contra naturā pscendi: ac si lamētosis clamoribus deplorantis in cruce filii sensum pie compassionis acciperent. Certe poterat bene concludere quod dicebat matrem illum flere: quem elementa insensibilia deplorabant.

Hoc fuit quod benignus saluator in animam dextri latronis respexit respectu miserationis & gratie ipsam temporaliter uocando ad sue redemptionis beneficiū: sicut ipsam eternam elegerat pdestinando secundū ppositum uolūtatis sue gratuita sua bonitate: nulla alia causa ex pre ipsius latronis experta. Sicut nec in aliquo electo nō sola dei gratuita bonitate: qui reprobis occulto suo semper in iusto iudicio dat quod oibus debebatur. Electis autē ex solo influxu sue bonitatis quo eternam apparuerunt sibi in sancto hoc est iesu: temporalis iustificatiōis effectum tribuit: & in eodem iesu perseueratiōe brauium: & in ipso eodem eterne beatitudinis largi-

aspectum. Quod quidem est ita electorum gratuitum donum sola dei bonitate ipsis impensum: & nullo modo esset eis debitum: cum ipsi essent eterne mortis ut ceteri debitores: non ex electione gratuita qua nos eternaliter elegit in merito passionis filii sui: ut essemus participes sue beatitudinis: cuius nos in presenti uita per gratiam facit confortel imaginis. Et licet tota christi uita fuerit nostre redemptionis meritū: tamen in sue mortis doloroso supplicio facta ē electorum copiosa redemptio. Et ideo dum thesaurus sue passionis effunderetur in actu ad paternam iustitiam pro nobis: congruum fuit in electum latronem abundanter largissima charitate cōtribui. Et quia indignus oimode quantum ex se ipsis erat sola dei bonitate debebat effundi. Sicut & David canit nulla alia alegata causa. Saluum me fecit. quoniam uoluit me. Ideo congruum fuit quod hic latro sue malitiose uite dimissus forsitan in principio passiois simul cum reprobato latrone in saluatore pium iuxta suū crucifixum latus blasphemie uerba iactaret: ut declinaretur quod erat de ipso: & quod foret per saluatoris gratiam mox futurus. Non tamen assero quod in cruce cum altero blasphemauerit christum: licet pluraliter hoc scribat euangeliū. Potest enim secundum Augu. saluari: ut ponatur more scripture plurale per singularem: & ad gratuita electiōem suam monstrandā sufficit tota preterita malitia uite sue. Iste autē latro iuxta dextrum saluatoris latus confixus figuram tenuit omnium electorum: qui prius natura filii ire sicut & ceteri: uocantur ad eternam beatitudinem solo pii patris miserationis respectu. Et ideo erectio istius latronis debuit esse altissima: tam ex condescendētia dei gratiam largientis: quam etiam ex figura quam tenuit dictus latro: sue uite terminum cum patiente iesu compensato cursu. Mustum enim in ebriantis amoris quod tunc de uua iesu exprimebatur in torculari supplicii: quod etiam in futurum in omnes nationes debebat effundi: largifluo participio debuit animā eiectionis replete: & ipsam inebriate perfecte: & sic a suo uicioso amore omnimodi mali alienare totaliter: ut in nouam creaturam similitudinis mortis iesu plenissime formaretur. Unde & uirtutes huius latronis infuse menti supra cōmunem statum ad alta transcendunt. Quale enim fuit ipsum dei filium credere: quem uidebat ut hominem infirmum contumeliosa morte finire? Quale etiam fuit ab illo sperare salutem: quem in proprio corpore uidebat ois salute priuatum? Quali charitatis ardore illum dilexit: quem sue mortis precio uidit sibi in ipsa die padisum cōferre tot sceleribus irerito. Unde & totum quod habuit ipsi iesu in sacrificium perfecti immolauit amoris: manibus enim & pedibus crucifixus non potuit sibi scriuire nisi de corde & lingua: cor sibi in thymiana perfecti amoris & odoris ardeti charitate sacrauit: lingua sibi exhibuit omnimodo. Primo propria & totius genens humani scelera confitendo: asserens nos penalis angustias is digne plesti: cum dixit. Et nos quidem iuste. Secū-

do angustias christi iesu gratias asserens ex sola charitate procedere eius innocentiam allegando: cum dixit. Hic autem nihil mali gessit. Ex quo sequitur quod a diuina iustitia nihil pati potuit quod noluit.

Tertio etiam blasphemantem latronem impium charitatiua reprehensione arguebat: cum dixit. Neque tu times deum: qui in eadem damnatione es. Vbi forte contra superius dictum posset dici quod non blasphemauerit deum saluatorem: quod si ita est placet. Non tamen potest necessario argumento concludi: potuit enim prius blasphemare: postea uisus signis conuerti: & sic conuersus non conuersum redarguere in blasphemiam perdurantem. Quarto toto mentis affectu: & ipsius lingue assatu cum multa cordis contritione: cum multa mentis deuotione: & quantum primum sit acerbitas supplicii cum conuersione faciei benigna & humili ad dilectum iesum stupede perfectionis & breuitatis orationem effudit: cum dixit. Domine memento mei cum ueneris in regnum tuum. In qua uis uirtualis complementi perfectio continetur: si de uota mens sciuerit explicare. Et ut modicum pateat in quanta fide fundatur in moriente eternam uitam credere: in quanta spe engitur: & sic ab omni mundo reiecto celeste regnum sperare: in qua excessiua charitate liquatur: qui sola dilecti iesu memoria contentatur: qui in sola uoluntate saluatoris premium mensuram reliquit. Quali fulcitur iustitia: quia sic omnibus debita tribuit secundum conuenientiam rationis: ut sibi proprie confusionis contumeliam in confessione redderet: proximo transgredienti charitatuam correctionem impenderet: deo saluatori plenam compassionem sue mortis: & totalem immolationem sue tribueret uoluntati. Vnde nec mirum si sic conuersum latronem saluator sic copiose ditauit: quando in responsione dixit. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso.

Vbi pondera

Quantam rem dedit: quia paradysum

Cum quanta celentate: quia hodie

Cum quali societate: quia mecum

Cum eterna stabilitate: quia eris

Cum iuramenti certitudine: quia amen

Cum alterius internuncii exclusione: quia ego dico

Cum quanta dignatione: quia ignominioso latroni.

Per uirtutem tamen penitentiae ex infusa gratia facta digno: cum dixit. Tibi. Et ideo non uilipendendus est iste latro: nec locum modicum iter sanctos debet arbitri tenere: sicut ex sequenti uersiculo explicatur.

Iesus dans principatus Cap. xiiii.

O enim fuit quando sue matri dedit premium compassionis: ut esset mare magnum omnis deplorationis & lamentationis mortis sue: in qua omnes mentes alie tanquam

mani magno quasi uasa modica exhauriret: de quo magis infra dicitur. Ioanni dilecto discipulo dedit premium adoptionis: cum ipsum fecit sue matris filium dicendo. Ecce mater tua. In quo exemplariter omnes electos fecit & instituit legitimos filios charitatis matris. Ipsi enim in iohanne figurantur in quo est gratia: omnes electi per gratiam adoptantur: unde & ipsi electi si uolunt huius gratie habere participium: debent fatagere dolores maternorum uiscerum mentaliter experiri in similitudine iohannis: qui dolores crucifixionis iesu & matris eorum compassionis plus omnibus degustauit. Talibus enim dolonibus conquerit huius filiatione: latroni autem electo primatum associationis contribuit ipse iesus: cum ipsum taliter conuersum iuxta latus suum crucifixum elegit. Singularissima enim priuilegia gratie in isto latrone fulxerunt. Primum quia solus inter membra christi corporaliter passus est crucis supplicium simul cum ipso: in quo decoratur effigata similitudine saluatoris: quia crucifixus crucifixum associatur: & hoc priuilegium non conuenit alteri cuiuscumque: nec obstat quod crucifixus fuerat pro se liberis suis: quia post plenam conuersionem fuit legitimum membrum christi: & ex tunc pena sua fuit conformata similitudini mortis eius. Secundo etiam solus matrem associatur in lamentatione dolorosa morientis filii dei pro scelibus nostris. Nulla enim creatura huius uite matrem associatur in lameto profano: isto dum taxat excepto latrone. Licet enim iohannes & maria magdalena desierent amare morientem iesum: non tamen ipsum desleuerunt: ut deum pro redemptione hominum morientem. Vnde & eorum lamenta multa fuerunt in formate insipida. Solius autem latronis huius fuerunt simul cum maternis uisceribus acceptata lamenta: quia uere deum credidit sibi infusa fide: quem tamen multo dolosum hominem morientem uidit. Tertium latronis priuilegium in quo non huius socium fuit: quod christo condemnato ab impiis iudeis tanquam reo eius innocentiam publice predicauit: & ipsum saluatorem suum morientem tanquam eternum deum: armis quibus potuit ut suus collateralis miles strenue defendauit. Vnde potest probabiliter credi: quod non solum sceleratum increpauit latronem: & sibi christi innocentiam allegauit: & proprium scelus iniicit: sed etiam quod propter iudeos & illos malignos principes: post tam duras contumelias illatas saluatori non associatos de eius suppliciis: que sic impie exierant insultaturo morienti iesu aspera increpatione confudit: nec est inconueniens credere quod cum ipse superuixerit morti iesu: & uideret maternos gestus uersus filium amantudines exprimentes dolorum: quod aliqua uerba compassibilia & affectualia illi quam matrem suam uere recognoscebat expressit. Qui enim sciuit se redemptum a christo: non dubitauit se filium uirginis matris eius. Quartum quia solus tunc perit salutem: quando saluator eam pro omnibus faciebat. Vnde & abunde recipere debuit: sicut & fecit.

Quantum: quia tunc tenuit figuram & quasi uicem omnium electorum: cum ipse repletus fuerit spiritu sancto: tanquam electus ad ista percipienda priuilegia: & multa alia que non sufficere explicare: scias quod spiritus sanctus ipsum inhabitans ipsum agitauit ad omnia facienda que dicebat ipsum facere tanta imitatione a christo subito inouatum. Arbitror autem quod electrix gratia que in isto sic signanter effulsit: ut esset omnium redemptorum figura: istum latronem tam in plene compatiendo iesu: quam in predicando eius sanctitatem: quam in associando matrem lamentantem quam in arguendo iudeorum proteritiam & impiam cecitatem: quam etiam prouocando omnes assistentes ad tanti periculi pietatem: facit strenuissime operari.

Nec obstat si diceret quare euangeliste de talibus nihil scribunt. Scribunt enim tantum: ex quo potest mens deuota ista enudare non dicta. Scribunt enim ipsum a deo electum: ipsum exoratum christum: & ab eo postulasse regnum. Ex quibus luculenter apparet ipsum a christo redemptum: & per spiritum sanctum iustificatum. Attende autem tu qui es presertim repugnans: quod quando ipse spiritus sanctus aliquam creaturam ad aliquem statum elegit: omnia sibi tribuit: que deest illum statum habere. Modo cogita si decebat christum redemptorem mediocriter dare taliter postulant latroni: imo uere ipsum decuit. Sicut ipse habebat latus corporale aperum ad faciem illius latronis: quod ipse reuerteret sui cordis archanum illustrationi mentis illius electi militis & fidelis sodalis. Et quod si tunc sine mensura scriptum toti exponeret orbem: quod similiter inestimabiliter effunderet se illi menti. Tunc enim quando mustum amoris iesu in torculari crucis exprimebatur compressione doloris: quo totus inebriandus fuerat orbis: non debuit quali in paruo ciatho propinari latroni: sed tota apertio sue mentis in torculari cordis iesu quasi sine mensura dimergi: unde non puto istum latronem: nisi inter sublimes dei principes collocandum. Attende autem quod quodcumque de aliquo electo scriptura mentionem facit in aliquo statu sublimi: licet nihil dicat: relinquat cogitandum expertis mentibus omnia alia circa ipsum electum: & per illum fore facta que statum illum copiose decorant: unde cogita quod decuit illum latronem facere: & tunc poteris uidere ipsum fecisse stupenda circa prefata: & que non potuit: suppleuit mente. Vnde nec mediocriter est pensandum: quod christus sibi paradysum promittendo singulariter dixit. Me cum eris: per hoc insinuans quod istum tunc in cruce habebat rex crucifixus sicut collateralis militem secum strenue copugnante: unde in illo uerbo. Me cum eris: anthonomastice exprimitur associatio & similitudo christi regnantis correspondentis associati omni similitudinis morientis. Oro ergo te piissime & potentissime latro in regno celorum: ut mihi peccatori impio & uero latroni impetres a tuo dilecto iesu: ut tibi perfecte comoriar: uirgini condolenti & lamentanti filius condolens & collamentator adiungar: christum in sua uirtute saluificatum ab impiis zelo uir-

tutis toto corde defendam: & impietatem sceleratorum christum impugatum zelo charitatis reprehendendo conuertam: ut sic tuas participes uirtutum in decursu uite tue paradiso coniungar socius in fruitione uisionis beate.

Iesus matri compatiens. capi. xv.

Vis bone iesu posset exprimere quanto compassiois feriebatur telo: quando materna uiscera coruebaris omni amaritudine tue passionis repleta. Nec non & ipsam faciem pallidam & quasi sine morte mortuam: & tui sanguinis aspersione manibus & uestibus & faciem cruentatam gemitibus anxiam: uoce taucam: lachrymis pluuia: & totam in tuis dolonibus inabyssatam: ictibus casuum ex uoluntate te tangendi collisam: & omnis consolationis societate priuatam: uere enim bone iesu nouam & magnam amaritudinis crucem ex tue matris tali consortio pro nobis peccatoribus assumptam: unde cum nulla creatura minor ipsa dolores cordis eius mensurare sufficiat: tu solus tue dilectissime matri pro te & pro nobis miseris & indignis filiis isti debita mensura compassus. Et hoc bone iesu fuit ad tui doloris augmentum: quod non solum in te sed in altero hoc est in materno corde fuisse sic taliter crucifixus. Ut autem tibi anima mea miserata aequaliter pateat quantus fuit dolor compassiois cordis iesu ad matrem dilectam: cogita quantum potes: quanta fuerit in corde uirginis dolorum mensura. Nulla enim ratio fuit in corde uirginis: non solum que minueret sed que non augmentaret huius doloris uirtutem. Quod si meus tua semper dei diminuens bona: dicat quod non debuit tantum dolere cum sciret istum ista pati uoluntarie: & seipsum si uellet de morte: & de pena posse redime: sciret etiam quod ipsam & omnes electos de infernali gehena sua liberaret morte. Et quod sicut dei filius tertia die debebat resurgere: & ex ista morte iste filius suus deus homo debebat accipere a deo patre nomen super omne nomen: quo in nomine eius flecteretur omne genus: celestium scilicet terrestrium: & infernorum. Et non solum ipsi iesu: sed etiam propter ipsum ipsemet uirgini eius matri. Aduertas carnalis anima: quod hec omnia dolorem pietatis matris multipliciter augmentabant ex istorum etiam respectu: si tamen eius menti tunc occurrent dolorum aculeis amplius pangebatur. Ad quorum euidentiam nota duplex fore genus dolorum. Quidam manantes ex impatientia & desperatione mentis a deo & ex codecendentia oculi in proximum quibus anima delectatur & in abyssatur in angustia: quod de deo: uel de proximo se uindicare non potest: & quod uelit: nolit penas sustinere ab eisdem. Isti sunt dolores infernales & prophani qui solum reprobus reseruantur. Nec insiguntur electis nisi in quantum ad tempus pro suis peccatis illi impie ciuitati iunguntur. Absit autem talis dolor a christo: & a corde ma-

terno: & ab omni eius electo. Nunq̄ enim de hoc dolore: uel modicū degustauit. Est aliud genus dolorum quod ex complacentia uoluntatis assumitur & secundum uirtuales regulas ab eterna influenza dei in electorum mentibus mensuratur. Nec istius dolens posset unam stillam habere creatura aliqua in seipsa. Est enim ex spiritus sancti in fluxu agitantis mentem ad dolendum quantum dolere debet. Et sicut iste dolor est semper uirtuosus: ita est semper uoluntarius. Et quanto magis est uoluntarius tanto magis est incensus. Et quanto maior est gratia in anima: tanto est magis uoluntaria ad augmentandum in se omnem uirtualem dolorem: unde & dolores ineffabiles corporis iesu: de quibus est modicum superius balbutitum: a gratia unius sumptum: uel immensurabilitatis augmentum: unde & ab aliquibus dicitur: quod illi dolores fuerunt in corde iesu a diuina sapientia dispensati: quod sic ego intelligo: quod diuina sapientia uidentis infinitate culpam offensionis uidit quantum dolorem requirebat plena & abundans satisfactio eorundem. Et quia nulla creatura tantam poterat in se dolorum mensuram nisi per unionem diuini suppositi dilatare in summo. Ideo statuit hominem assumere in unitatem persone: & ex tali unione illam dilatare assumptam naturam: ad illius ineffabilis mensurationis receptandam capturam: unde omnia obiecta occurrentia aspectui mentis christi argumenta que menti carnali concludunt: quod in mente christi ex diuersis & respectibus sue passionis minuere: tur dolores: ex sophisticatione carnalis sensus & apprehensione procedunt: nec illum uirtuosum dolorem diminuunt: sed augmentant: sed & alium prophanum & informabilem excludunt. Unde si argueretur a mente carnali de christo homine: quod precognatio salutis humane quam preuidebat sequi ex sua morte: & re stauratio ciuitatis superne: & acceleratio resurrectionis tertia die: & dispositio & acceptatio uoluntatis paterne: & honor predicandus in populo chantage sue debuerunt minuere dolorem in christi mente. Respondemus expresse quod ista omnia debuerunt uirtuale dolorem augere. Cum enim omnia supra dicta ex christi acquiruntur dolore: tantum dolorem debuit christus assumere: & tantum sibi debuit diuina sapientia infundere: quantum sufficeret ad predicta omnia conquirenda. Et ideo si iste non fuisset subsecute gratie: de sua morte nunq̄ uoluisset nisi solum tantum dolere sed etiam nihil tolerabile assumpsisset. Et ideo quanto ipse uidebat uicinius resurrectionem instare tanto scilicet quod pro tempore passibilis uite & maxime passionis illate amplioem oportuit angustiam assumere: ut posset illorum dolorum a diuina sapientia dispositorem exigente iustitia immensurabilem mensuram adimplere. Quia uero dolor in amore mensuratur: ut quantum est amor altius: tantus sit dolor de eius offensa. Et christus ex unione diuina deum amaret ineffabiliter: hoc ipso in quantum passibilis erat habuit do-

lere ita immensurabiliter sicut amabat: propter quod ad uidentem aliqualem causam illius immensurabilitatis: imaginare si esset unus deus qui esset totus dolor: sicut uerus deus est totus amor: & ille deus doloris uniretur christo unione personali & sibi dolores infunderet: cogita quantum doleret. Sic aliquantulum potest uideri quomodo dolores christi ineffabiles fuerunt: unde & rationes contradicentium fantasmata sunt errantium & ignorantium dolorum iesu radice & causam. Sicut ergo tibi aliquantulum expressi in christo homine. Sic & in ipsius intellegas reuerentissima matre: quod ad illam immensurabilem mensuram dolorum iesu supra omnem creaturam spiritu sancto influente accessit: quantum statum matris puritatis & dignitas participii iesu: & nature consortium requirebat: unde cum isti dolores sint radix omnium uirtutum reducte post deinationem peccati: nulli dubium est quod in merces humanas infunduntur sola influenza spiritus sancti. Et ideo quanto mens est magis deputata a labe peccati: & magis dilatata in amore dei: magis est capabilis huius doloris intensi. Et quia in christo iesu esse nature assumebatur in unione gratie: ideo omnes dolores quos afflictio nature passibilis format a consortio gratie: in usum uirtutum reformat: & sic augmentat sicut illa eterna sapientia ad redemptionem copiosam requirere cognoscebat. Sic per omnem modum secundum maternos gradus fuit in dilectissima matre eius. Nam cum ipsa non per naturam: sed per gratiam simul fuerit uirgo & dei mater: omnes ille operationes nature fuerunt gratia superuestite: & ex ipsa spiritus sancti gratia agitate & mota: unde & post sanctificationem puto quod in dei matre nullus fuit motus respectu filii quantumcumque uideatur nature: qui non fuerit spiritus sancti gratia agitatus. Quod maxime non dubium est in illis motibus quibus ferebatur in christum tanquam in suum filium naturalem: & filium dei patris unde etiam in omni anima electa istud est ineffabiliter uerum: quod quanto magis continue ab omnibus uitiis depuratur: tanto magis in doloribus christi continue crucifigitur. Et ratio est: quia talis crucifixio non potest esse nisi ex spiritus sancti influxu. Et est iste dolor operatio spiritus sancti: quam in anima facit: & ideo anima uitiosa non libere permittit spiritum sanctum agere in se: sed continue contra ipsum bellat & repugnat suorum resistentia uiciorum disputans dubitans & allegans: quod non debuerunt tales dolores esse in corde christi & corpore. Et quod non sit multum necessarium tali participatione dolorum christi iesu continue infundere: & quasi sub specie utilitatis maioris ex uitio suo suo auertens cor a contemplatione talium se in aliis occupat distractiuis & superiorum afflatum destructiuis: & sua malitia ceca dicit sepe se in his plus deo seruire: unde nec ad experientiam illius quasi in finite capacitatis christi iesu in doloribus & uirtutibus suis se decere: pro-

ut sepe misera ipsamet experitur: quod ipsam uellet in pellere internus afflatus. Anima autem scelerata ratio aliquid potest capere: nisi illos superficiales dolores: quos in pessione uulnere uisus est sustinere in corpore: quia non nouit aliter: quam secundum suum carnalem sensum spiritualiter estimare. At e contra mens munda permittit intra se spiritum sanctum curere: & absque aliqua sui resistentia operari in se emanationes uirtutum: sine sui rebellionem uel negligentiam: suos cum tota se recipiendo influxus. Unde secundum mensuram emundationis a uiciis est mensura transformationis per spiritum sanctum in doloribus crucis. Et ideo anima que magis accedit ad puritatis fastigium sentit transformationem totale dolorum christi: unde non est dubitandum quod erant dicere te uiam crucis nouiciales feruores: & dicunt se eleuatos ad altiora solarum: arduitatem intermittentes uirtutum & in seipsis extinguentes spiritus sancti influxum. Non enim uacat ista crucifixio a summo diuinitatis dulcore: immo quanta est transformatio in christum passum & doloratum: tantum transformaris in deum sublimem & gloriosum: maxime si ueniisti ad purgationem tui uiciosi amoris: ut glorias eterni dei & tropheos uirtutum non dilugas propter te: nec in recituo amore reciproces: sed in perfectissima abnegatione tui solum diuinam gloriam ut dei est: & uirtutes ipsas ut emanationes uoluntatis diuine: propter hoc tamen quod ipse uult & nulla alia ratione degustes. Et cum ipse saluator dicat: uolo ut ubi ego sum ibi sit minister meus: tali menti sic abnegatione sui soli sue ministrans uoluntati duplicis status sui similitudinem impartit. Sicut enim ipse simul fuit uiator & comprehensor: & secundum eandem partem mentis sue simul in in summo beatus & doloratus: sic & tali anime perfecte purgate simul aliquando perfectam transformationem in suis doloribus: & perfectam fruitionem de fruitione uel locor in suis eternis splendoribus comunicat. Et puto quod forte fuerunt plures in hac uita ad hanc perfectionem adducti ut simul se sentirent mente & corpore transfixos & inabyssati onibus & ardoribus diuinitatis iesu & paterni peccatoris in mentis inabyssatos dulcore. Quod uere arbitror in beato franco post apparitionem seraphicam esse completum: quod & ipsa apparitio dilecti iesu crucifixi in spe seraph manifeste declarat. Apparuit enim crucifixus pariter & alatus & simul confossus uulnerebus: & splendoribus flammis: ut hac apparitione ostenderet: quod franciscum & carne crucifigeret: & mente transformeret in suos inabyssales dolores: & anagogicos & flammis ardore: & saphiricos gustus & contemplationis uolatus sic sua benignitate formaret: quod in suis meditationibus & legitimum filius spiritualiter deberet compleri: illa corporalis effigie prothosigniferi crucis francisci ex tunc lignum. Unde & cum christus crucem accep-

erit in utero matris sue: continue eam baiulauerit corde: & eam formauerit multa austeritate in corpore: nunq̄ dixit Consumatum est: donec toto suo effuso sanguine dilaceratum corpus in dolore affixum cruci reliquit exanime. Nec unquam iusi de cruce legitur spiritum suum in manus recommendasse paternas: unde multum errat qui credit se aliquid degustat diuinum: nisi per ostium introducat sacratissime crucis. Et si quando anima absorta totaliter in abyssum increati luminis omnium creatorum: tam sui: quam aliorum obliuiscatur ad tempus. Si lumen illud fuerit uere diuinum: & non diabolicum: nec deceptorium: quanto plus fuerit inabyssata in deum: tanto nouo gradu reperitur in altiori participio dolorum inabyssalium crucis christi. Et ideo timeo quod multi eleuantur a cruce dicentes se contemplari diuina: per illum quod sedem suam posuit ad aquilonem & sic se similem altissimo fore dixit. Occulte autem presumptiones reputationis proprie talium fatuorum in spiritu errantium merentur sibi a deo tales executiones permitti: ut auulsi a porta uerorum gustuum & fruitionis uirtutum: & diuorum luminum: scilicet crucis christi: in quibus deceptoris uisionibus & uanis uel internis suis falsis fantasmatis a diabolo forte ut potest credi formatis fatue delectentur: qui nisi conuertantur: timendum est quod uorago luciferina subsequetur. Unde concludo de uotionem istam: quod sicut ex gratia unionis non est finis in christo. Ita non est finis in doloribus suis: sane intelligendo. Nec in uirtutibus & stansibus sublimibus ibi contentis. Et quantum est homo in illis stansibus: tantus est in diuinitatis splendoribus: unde in uia nullus audeat presumere se non solum non transisse crucis statum: sed nec peruenisse ad eius uel debitum gradum: & quantumcumque in ea proficiat: sciat tamen semper in ea superesse quod querat. Qui autem transisse se dicit: uel nunq̄ eam uere attingit: uel impie ex propria cecitate relinquit. Attende autem quod sicut nulla creatura in hac uita fuit perfecte purgata a fomite: ita nulla fuit sine spiritus sancti rebellionem in illis perfectionibus & uirtutibus quibus in ea spiritus operari conatur. Et cum inspiratio in spiritus sancti rebellari non possit nec eius operationes impediri: uel minui: sine offensa saltem ueniali: puto quod ista sit causa quare nullus quantumcumque perfectus: sicut nec ipsi apostoli: uiuit sine offensa delicti. Sola ergo beatissima uirgo plenissime expurgata libertime sine aliqua rebellionem recepit spiritus sancti influxus: & ideo spiritus sanctus qui ex se semper largus est non auarus: quia ipsam uirginem sine rebellionem fecit: ideo eam in omni gratia repleuit: quantum potest creatura capere non unita: & quantum creature capacitas dilatatur ex dignitate materna. Et quia fundamentum & radix omnis gratie & meritum est dolor cordis & corporis crucis christi iesu: ideo ipsam tantum repleuit in summo

de christi doloribus: quantum non potest omnis creatura capere materno statu non euecta. Modo cogita & mensura mentem uirginem: quod si tua modestitas potest facere sicut formice pes potest uno passu totam mundi machinam mensurare. Sed sibi concessum est aliquantulum peditare in latitudine orbis terre. Sic & tu anima deuota aliquantulum pedita in latissimo mari oceano amaritudinis dolorum uiscerum maternorum. Et cum isti dolores in amore fundentur: omnes rationes intendentes amorem intendebant non dubium patitur & dolorem. Et sicut non minus dilexit ipsam quia sciuit eam esse filium dei: de se naturaliter genuitum. Ita non minus: immo inestimabiliter plus doluit: quia uidit filium dei sic humiliter tractari: uili ficari: & occidi in assumpta natura: & de suis uisceribus concepta natura. Et sicut non fuit minus diligendus dei filius: quia ista uidit pro nostra redemptione assumere. Ita sibi fuit magis condolendum: quia sic amoro se tam in seipsum pro nobis sustinebat dolores. Et sicut ipse maiores dolores assumpsit pro redemptione humani generis: quod si nullum redemisset electum. Sic & beata uirgo maria sibi magis condoluit: quia ipsa uidebat quod dolores omnium in se portabat: immo sicut ipse fuit omnium redemptor: ita ipsa fuit omnium genitrix: mediatrix: reconciliatrix: excusatrix: & aduocata omnium peccatorum. Et ideo cum ipsa esset aduocata mundi: tantum dolorem spiritus sanctus suis infudit uisceribus: quantum sufficiebat omnium electorum genitrici: ad excusandam ingratitude mundi: qui sic dura morte de mundi fabrica suum expellebat auctorem: qui ad ipsos eruditos de faucibus mortis de sinu patris aduenerat seruillem assumendo naturam: unde ipsa pro se & pro toto mundo dignum deo morienti: & de se genito exhibebat lamentum. Et quanto certius sciebat seipsum per filii mortem redimi: tanto magis sibi grata suo coniungebatur dolor: & quanto sciebat breuius esse tempus: quo mors ad solum induum debet in membris christi induci: tanto magis fatigebat sibi toto corde communi & conspeli: & tanto magis uacabat dolori: nullo modo uolens nec etiam pro resurrectione filii dum uiuere in carne passibili a dolore mortis eius participatone fraudari. Et cum omnes electi regenerentur in christi morte: cuius mortis gustus debet electis esse refectio dulcorosa: dum uiuunt in passibili carne: ipsa quoque fuit principaliter redempta: & in ipsa redemptione ad maternam unionem euecta: sicut per gratiam redemptoris ipsum redemptorem sola ipsa genuit: sic per eandem gratiam dolorem sue mentis plenissime sola participauit. Et ad hoc ipsam impulit illud quadruplex principium: de quo supra facta est mentio: quod dignum reddidit sacre conceptioni filii dei consensum: quod in dolorum eius materia replica re non piget. Electrix enim gratia que ipsam ad di-

gnitatem maternam elegerat totam ad compassionem morientis filii impellebat. Ipsa autem celestis Hierarchia omnium angelorum influentia: toto conatu eum Hierarchizabat & sibi infuebat: ut sicut dignum erat dignam matrem dei compati: et dolere: sicut ipsa plenissime faceret & se haberet circa suum & dei filium pro se: & pro omnibus dilectionis sue filius morientem. Ipse etiam habitus gratie matrem informans uirginem: qui ipsam reformabat ad dignitatem maternam: cum platio uirtutum omnium uirginis mentis ultimato conatu mentem uirginem propellebat: ut totaliter in christi penas & dolores angustiata mente saltaret. Quibus uirtutibus magis adiutorium contulit maternalis dilectionis connexio naturalis: qua simul eodem luctu quo lamentabatur morientem deum simul & doleret predilectum filium sibi contumeliose subtrahum: & coram suis corporalibus oculis sic per omnem modum penaliter crucifixum. Ipse etiam iesus qui sciebat quod dignum erat matrem suam participare passionem: eam plenissime suis doloribus coniungebat: & hoc ex magno amore: quia bene uidebat quod mater nihil aliud desiderabat pro tunc: sed nec desiderare debebat: ideo eam plene exaudiuit: unde quasi seipsum totum dolum intra cor uirginis ad modum sagitte iaciens dixit. Mulier ecce filius tuus: hoc etiam requirebat tota uniuersalis gratia dispositionis eterne diffundenda in cordibus electorum que sicut apud patrem eternum ex sua gratuita bonitate meruit habere suum filium per mortis supplicium redemptorem: sicut etiam meruit: quia non erat bonum hominem esse solum: adiutorium apud patrem redemptori pro omnia simile aduocatonis materno. Et ideo dignum fuit quod talis mater: que omnibus filiis gratie preparabatur genitrix digna: digne obsequio morienti deo pro omnibus electis compassionis & lamentationis & participii mortis: que actualiter cor & corpus depascebat: unigeniti dei sacrificium lamentationis & transformatiue crucifixionis efferret. Et ideo merito dixi quod menti uirginis nulla ratio occurrebat de filio: nisi in ratione amaritudinis & amaricitatis & transfigentis doloris. Et si aliqua ratio mentis carnali uideatur posse occurrere materno aspectui sic absorbeatur ab amaritudine maternorum uiscerum: sicut gutta aque dulcis ab amarissimo mari. Et sicut influxus omnium fluuiorum in mari in amaritudinem conuertuntur: sic omnes rationes quas intellectus hebes in solatium considerat uirginis: mare cordis uirginis in amarum lamentum absorbent: unde sicut etiam spiritu sancto afflata illo tempore quo meminit ista facta: tum saluatoris carne: omnibus consolatoris actibus exclusis: quantum potest se in compassionem memorie mortis filii dei inabyssat totaliter. Sic non dubium quod multo plus hoc fecit pro omnibus pia mater. Et

Et ideo ipsa est speculum & exemplum omnium lamentantium mortem christi: & archa & armarium dolorum corporis boni iesu: quo thesauro suo intercessorio merito omnium debet mentes respergere filiorum: unde & istud uerbum quod dixit iesus demonstrans iocundum. Mulier ecce filius tuus: licet etiam literaliter fuerit doloris gladius: penetrans cordis uirginis dolore confodiens cum dolore comertio filius zebedei sibi commutabatur pro filio dei: tamen in intellectu spirituali: quo illi duo seraph: mater & filius semper sibi mutuo loquebantur: alterius generis dolore materno uiscera perfudit: quasi dicat filii gratie sunt filii tui: qui in peccatis non per dei gratuitam misericordiam redempti: & post hoc lauacro mee mortis ingrati ipetitis iunioribus sibi horribiles infligentes maculas: & deo irrogantes iniurias: causas dolorum mortis mee repetere non uerentur. Tu ergo nunc illorum aduocata: & suorum ablutrix scelerum: collige mei sanguinis lauacrum: quo tanquam forti lusu: filiorum tuorum possis abluere maculas. Collige mee faciei pallores: meorum uulnere dolores: mee lamentationis clamores: cordis quos conspicias inestimabiles anxietates: & digno affectu mihi compatere: mihi comorianis: mihi crucifigere: & omnium istorum ingratorum sic defectus supple: ut meo supposito merito: qui sum omnis boni radix: in te: & in aliis mereris pro istis filiis: quicquid uolueris apud meam clementiam impetrare. Unde potes uidere anima deuota: quod insatiabilis amor boni iesu: qui omni modo tuam operatur salutem: tuis iam compatiens lapsibus: salutarem in recommendatione materno tibi pro uidebat medelam: & apud propriam iustitiam efficacem tibi constituit aduocatum: unde & ille qui primo meruit huius medicine sanitate potiri discipulus ille quem diligebat iesus: qui sicut in ceteris sic & maxime fuit in ista recommendatione dilectus: non mediocriter fuit ditatus ampliacione uirtutum istius sacratissime matris uirtutibus & excessiuis meritis: & eius cordialibus affectibus ex unigeniti filii sui illa recommendatione insertus. Supplico igitur tibi dilectorum dilectissime: & uere dilecte iocundus: quod mihi procuratorio iure: quo me fundus es in receptione possessionis materno: tibi: & mihi: & omnibus peccatoribus ab unigeniti filii charitate largita: me in possessionem sacratissimi beneficii materno amoris: protectionis: & lauacri: & lacrarum suarum uirtutum optati participii: continuis apud ipsam patrociniis introducas: ut uel modicum possit pungi insensibilitas cordis mei: dolorata memoria mortis iesu: qua piissima mater tua mihi & aliis indignis filiis dispensandam in se in unda refundit:

ipsi materno conspectui presentato ipetrare dignis arido cordi meo simili liquefactione: totum in compassionis lachrymas emanare. Ex prebatione ergo modica dolorum matris indigne descripta potest aperte clare: quod sicut solus iesus fuit sibi plenissime compassus propter immensurabilitatem dolorum mentis sue: sic & ipse solus matris affectum plenissime ponderans solus plene cognouit: & solus plene compassus est dolorans aculeis mentis sue: ut merito dictum sit. Iesus matri compatiens: unde pie credendum est quod in aspectu eius iuxta crucem facta fuerit lachrymarum abundantia superflua: propter quod sequatur.

Iesus fletu rigatus. Capi. xvi.

Anne ut nobis detur occasio loquendi de fletu pie iesu ex compassione materno: notandum: quod totus uirtuosus sue uite decursus fuit quidam spiritualis fletus contritionis nostrorum offensionum: & dolorum diuinarum iniuriarum & supplicationis remissionis penarum infernalium pro electis: & impetrationis uirtualium perfectionum: & iustificationis gratie mentibus filiorum.

Et licet sic fleuerit: fletu mentali: fleuit tamen corporalibus oculis tam afflictionem nature sue sensibilis: quod etiam maxime reliquato miserationis affectu: ex multiplici miserie nostre causa manante: propter quod fleuit paruulas in presepio: & sepe in matris gremio. Et tu cogita deuota anima: qualibus agitabatur affectibus mens uirginis quando deus paruulum filium uteri sui flere uidebat in brachiis suis: puto quod & ipsa copiosis lachrymis filii flectibus iungebatur. De hoc fletu potest sumi illud sapientie septimo. Vocem similem omnibus emisi ploras.

Cum autem ipse iesus fecerit & docuerit: ut merito magnus uocetur qui docuit. Beati qui lugent: non seipsum huius beatitudinis benedictione priuauit: maxime cum in eius luctu tanquam in radice meriti omnis electorum luctus a diuina misericordia acceptetur. Sicut & omne aliud opus meritorium & perfectum in radice eorum que fecit iesus ratione acceptationis accipiat: pro ut christi charitas omnium filiorum operibus: & actibus: & affectibus: religionis singulari: iuncta. Et ideo omnia opera filiorum uirtuosa acceptantur in christo: & sunt digna

uita eterna: sicut principali agente. Ipse enim secū dum q̄ homo est principalis auctor omnis operis meritorii filiorum: in quantum illud opus diuine acceptationis retributionē meretur. Non solū autē in uita abundanter fleuit iesus: sicut in resuscitatio ne lazari legitur. Et in die palmarum in aspectu ci uiratis dissipande pro sue necis flagitio: sed q̄ maxi me in patibulo crucis abūde defleuit. Quod q̄da rans apostolus dicit: q̄ cū clamore ualido & lachry mis seipsum offerens exauditus est p̄ sua reuerētia. Quod si lachryme sicut credendum est responde bant clamori uocis: & affectibus mētis: & statui sui corporis: non solum fleuerunt illi p̄i oculi: sed fon tes fuerunt ingui lachrymarum: unde & omnis mens deuota flere cupiens hauriat ibi aquas de fō nibus saluatoris. Et in isto nostro iesu bono com pletum fuit desiderium Hierē. dicentis. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachry marum: & plorabo & cetera. Vnde non immento edocta per spiritum sanctum sancta mater ecclesia tempore christi mortis in eius persona deplorat. Caligauerunt oculi mei a fletu meo. Non est ergo multum admirandum si totum maternum cere brum defluebat in lachrymis: quando & corpus fi lii totum fluere sanguinem: & oculos eius in lachry mas quasi fontes effluere suo doloroso contueba tur aspectui. Quid mirum ergo tunc: si etiam dilectus iohannes: & illa beata maria magdalena: q̄ ab ipso bono iesu tot signa dilectionis acceperant: Si isti inq̄ duo dilecti totaliter reliquabantur in la chrymas: & si precordia mentis eorum inteso sci debantur dolore: aspicientes dilectum suum tam doloroso flere ploratu: & totum laceratum: & san guine cruentatum in duro sui corporis cruciatu.

O anima mea insensibilis & arida: & durior om ni petra: tota mente supplica istis duobus dilectis ut ab omni boni fletus ipso fonte iesu tibi impe trent tibi tui cordis pertinaciam emolliri & in abun dantes effluere lachrymas: pro tui compassionē di lecti: ut planctu unigeniti plangas eum.

Vis sine cordis sincopizatione intueni uale at illos fontes manuum & pedum iesu emanare sanguinē dei: sic ex amore nostri mani

bus & pedibus lacerati? Quis non uideat ibi aper tas catharactas celi ut inundet diluuium gratie ad nostram giganteam superbiam: & carnalem lasciu iam suffocandam: quando capite confosso spinis: corpore diuulso flagellis: manibus & pedibus dila ceratis clauis: & ultra hoc omnibus corporis sui p̄i cis & arthromis fluentibus sanguine in sudore? Totus enim ipse iesus uidetur in effusione sangui nis reliquatus. O amor qui liquas omnia: quomo do in doloribus pro redemptione mei impiū pec catoris reliquisti dilectum. Sed ut undiq̄ inunda rer diluuium: fontes abyssi rupti sunt: penetralia ui talium & cordis iesu: quibus usq̄ ad intima pro grediens dira lancea non pepercit. O febris putri da & continua fetidissime concupiscētie mee: quo modo poteris ultra ebullire in corpore mortis mee que in meo dilecto iesu est purgata tam preciofo sui sanguinis sudore? Egredere & longius fuge malo rum meorum spurcicia: quia sacra boni iesu minu tio te expellit: non lācola educta barbarii. Sed da uis spinis: & lancea: in tanta fluuiorum copia deri uata: ut nisi longius uoluntaria fugias eorum uir tuosos impetus & illapsus non debes impia posse suffere quin suffoceris & per eas tanto super te ef fluxo amore. O bone iesu: totus a teipso effusus in me: effunde me peccatorem impiū a meipso: & i tua precordia tuo sanguine uacuata transporta. O uirgo beata tota infundere cruore dilecti filii tui: & pro te & pro sceleratis filiis totam te in suo effuso sanguine inabyssa. Sed & tu iohannes dilecte gusta nunc in uigilia & bibe uinum illius pectoris: super quem in cena ex ardore charitatis iesu recepisti de licatissimum somnum. Sed & tu penitens magda lena: dulcis deuota discipula: & singulariter dilecta: coruinam tuam pellem uite preterite in calido san guine delicati pueri iesu qui igne amoris feruet & ebullit usq̄ ad paternum pectus sic totaliter laua: decoque: & purga ruminās misericordiā ibi ad pe des dilecti iesu impensam: & sic te efficaciter tenēs a reprehensibilibus excusationibus: quo tota in suo lauacro candidara columba albissima & dilecta effecta: sicut & uere es: ramum oliue decetero semper tuo portans in ore: pacem peccatoribus annuncians re missionis & gratie: & tu uere sis dilecta: uexillatrix & primiceria omnium per christi sanguinem: & sue mortis incertum ueraciter conuerforum. Sed & mi hi sceleratissimo omnium peccatorum tuo utiq̄ de uoto perfectam expoliationem ueteris mee ma litie & induitōnem plenam cruciformis uite chris ti misericorditer implorare digneris.

On est mirum si dilectus iste iesus tot do loribus cordis anxius: tot impiorum fla gellis: & opprobriis & laboriosis uigiliis: preterite noctis fatigatus. Nec non & discursibus: & impiorum ictibus impulsus: & tot circumrota tionibus quibus fuerat ad locum supplicii crucis contumeliose deductus. Nec nō & tanto fluxu hu morū lachrymarum: & sanguinis: i supplicio crucis dolorose portato: sic deficcatus fuit tā corde: q̄ om nibus mēbris: ut merito dicatur. Iesus fons deficca tus. O hydropisis & inestimabilis semper fluens & sitiens mei utiosi & in omnibus abominabilis appetitus: quomodo non exsiccaberis: ut curenis tā ta in dilecto iesu pro te siccitate & siti afflitua por tata. O bone iesu qui pro me misero sic a uitali hu more siccaris: sicca me impiū & tibi ingratum ab omni desiderio mortifero omnis uicioli amoris cu iuscunq̄ creati.

Vm naturaliter omnes moentes sitiante: quantam sitim debuit habere fons ille di uinitatis iesu: tantis exsiccationibus atre factis: puto q̄ nullum corpus in hac uita tantam penalitatem sustinuit. Licet autem aliam sitim illud uerbum Sitio ingerat spirituali auditui mētis deuote: tamen ipse bonus iesus humectationem refrigerantis & sustentantis uitalis humoris: uoluit nobis exprimere se in nostra effudisse salute. Et ideo corpus eius siti amarissima cruciabat pro nobis. Quantum prescidit putas uerbum illud precordia uirginee mentis: que in tali anxietate u dēns m ori dilectum dei & suum filium: & clamo rosis uocibus potum expetere: & ipsa non habuit uel aque simplicis modicum unde posset refrigera re ardorem. Potuit autem ipsa filio respondere. Fili dulcissime sic sum circuncincta tue paupertatis & doloris funiculis: ut nec tectū habeam: nec cibum possideam: nec uinum: nec aliquid temporale. Sed & te dilectissimum thesaurum cordis mei quem so lum habebam: uideo sic mihi dolorose subtractum ut nec te contingere ualeam: nec uitam in dolore finire. Nec te clamantem pre siti & momentē possū uel aque modico humectare. O bone fili bibe me totam in tuis doloribus reliquatam: effusam: & lau tiam: & me intra tuorum dolorum intima introdu ctam exhaurias: ut in me penitus anihilata: tota sim in tuis intimis dolorata. Licet autē dilectus iesus sciret suas penurias & defectus uirtuose porta re: & prenoscere expressē: q̄ sibi nō nisi potus ip̄o

tabilis & horrende abominabilis preberetur: uolu it tamen sitio exclamare: non solum propter causā descriptam superius: sed etiā ut sitis insatiabilis sui amoris interni seraphicis ardoribus sic loquendo i gereret: quasi diceret peccatoribus. Ecce q̄ in acti bus corporis nihil potest dolorosius: opprobriofius & penalius de cordis mei amore oñdi: quia tali morte uitam finio pro uobis redimendis debitori bus mortis. Sed tamen adhuc Sitio: si possibile foret mille milibus modis mortis uobis indutatis & insensibilibus: diuinum uestre salutis declarare amo rem: ut uel sic saxea pectora uestra conterantur: & ad reamandum illum fortiter attrahātur: qui sic gra tuite: sic insinite uos omni dignos morte in amo re preuenit: propter quod: quia redēptoris fortissi me sitiebat amorem: dicitur in prefato uersiculo. Iesus amorem sitiens Nihilominus uerbū istud sitio potest ad deum patrem referri quasi dicat. Ma nifestau nomen tuum: opus consumaui quod de disti mihi & assumptam naturam passibilem sic in tuum honorem consumpsi: ut omnibus exsiccatis & effusis humoribus uite uideam mortem instare q̄ finis est mee passionis & uite. Sitio tñ si possibile foret plus facere. Et si tui honoris est & uolūtatis i his penis acerbissimis: tāto tēpore in holocaustum tui odoris desidero meipsum offerre: ut quantum est ex mee charitatis uirtute: nullo terminetur sine.

Licet enim deitas ad solum trienarium terminū ānorum: nē parum plus terminaent corpus iesu: & peregrinationis eius holocaustum in penam & cruciatum corporis sui in cruce ad solum trium ho tarum restrinxerit spatium. Absit tamen ut charitas iesu horum breuū terminorum fuerit atatione cō tenta: nisi in quantum fuit diuine uoluntati confor mis. Sed simpliciter totaliter & libere quantum ex se fuit si diuine uoluntati placuisset ab ea tantum pō dus exigere se optulit & p̄ toto eterno honore di uini nominis: & redemptione humani generis in omni dolore predurare uirtualiter & letanter. Et si uoluntas reputatur pro facto in quocūq̄ peccato re gratia informato quando deest facultas: p̄ quan to & q̄ infinitissimo sacrificio: reputata & acceptata fuit talis uoluntas in homine deo: uere hoc est re conciliationis sacrificium: & redemptio nis preciiū infinitum plus beatissime trinitati placabile: q̄ toti us mundi culpe potuerint displicere: ut per hāc me rito iesu charitate sumus copiose redempti. Exp giscere ergo anima mea christi morte redempta & regatari charitate cordis iesu: non pro trium hora rum cruciatu sicut actu fuit in patibulo crucis: sed pro toto affectu & actu mentis tue: quo factus est sacerdos in eternum & pontifex secundum ordi nem melchisedech: neq̄ initium neq̄ finem hēns uite. i. nou habens terminū in sui longitudine & la

titudine charitatis. Nihilominus etiam matris & pfectis imitatoribus sue crucis: illo uerbo Sicut ingerere uoluit: quod ipse in cruce pendens bibebat & incorporabat sibi omnes dolores: omnes passiones: omnes mentis angustias: omnia corporis martyria omnia lachrymarum suspiria: omnes onerosas obediencias: omnes austeritates uirtuosas ieiuniorum stetit: a periculis uestimentorum: frigoribus: caloribus: penuriam: quarumque opprobriorum: uituperiorum: uilitatum: & iniuriarum: quas unquam ipsi pro suo nomine sustinuerunt: unde tali sue liti nec fuit cyphus modicus propinatus suorum dolorum calici & amantudini super infusus. Expressit etiam quod anime desiderabat istos suos electos talem potum sibi dum uiueret in hac uita in abundantia propinatum letanter suscipere.

Iesus felle potatus. Cap. xx.

Quanta fuit impiorum malignitas: que innocenti & iusto homini: & dei filio sic omnium humore pro sua salute siccatum in mortis angustia constituto: nec modicum aque frigide uoluit propinare: quin potius rabida crudelitate furens acetum: fel: & myrrham diabolica arte conficiens in potum suo propinavit auctori: Quorum impietatem horrendam illi multo horribilius imitantur: quod post finitam christi mortem: & resurrectionis predicatam gloriam: & assumptam regenerationis gratiam suo saluatori ipsorum sinenti iustitiam: abominatones horribiles: & amaritudines felleas: acetosa acrimonia: myrrinata fastidia suorum scelerum & spurciorum carnis: in superbis mentis: in iracundis odiolis: in desidiolis accidiis & fastidiis omnis boni: & actus desidens & studii omnis mali iniuriose propinat. Quorum potus licet sit abominabilis christi uisceribus in uita seculari & impia: tamen fortissime christi nauisam provocat in desidiola & inepta religionum uita: qui inaudita crudelitate: non solum potum suarum spurcitarum: sicut & seculares faciunt: christo bibendum propinat: sed potius quod dolorosus est: de charitatis uisceribus: intra que benignissimus dominus in religionis assumptione eos receperat: cum intestinorum boni iesu dolorosa quassatione seipsum diuellunt. Quos ipse signanter exprimit angelo laodicie qui interpretatur cibum amabilis: cum dicit: quia tepidus es & in tepore meo ex ore meo. Quos enim in ardore conuersionis primarie intra sui stomachi intima amorose receperat: in sue uite dirigendos sequela noxie tepeditos cum quassatura sui pectoris euomendos esse prenuunt: tanto horribiliores effectos illis cibis qui nunquam ori dominico applicati sunt: i. peccatori-

bus secularibus: quanto quod per nauisam proiiciunt fortius detestantur. In istis enim religiosis bonis iesus exemplar eis & forma uiuendi singulariter sitit sue imitationis amorem: qui econuerso pigritias: desidiolas: ociositates: gulositates: seditiones: ambitiones: paupertatis excessus: apparatus: hypocritales: superstitiones: superfluitas: & idola falsi nominis religionis assumptae: defensionis sue malitiose uite: impugnationes innocentium: reprehensiones bene agentium: ne eorum tepiditas ueniat in contemptum in arundinea eorum uita: & spongiosa & cauernosa malitia hisopo cuiusdam superficialis & apparentis amonis: diuini cultus ampliandi in eis contumeliose non tam bibendam propinat: quam uiolenter ingurgitant ipsi iesu uelut intra sua uiscera absorbendam. Nituntur enim isti falsi religiosi scelera sua demonstrare uirtutes: & suam relaxationem tepidam augmentationem ecclesiasticam: ac per hoc uirtuosam & prouidam christo probare. Sed quia ipse nouit decipientem: & eum qui decipitur: ideo cum gustasset noluit bibere: qui eorum cognitum hypocritismum & malitiam noluit approbare: sed tunc proprie damauit. Consumatum est: & idinoto capite emisit spiritum: quando status religionis corruptitur: sub specie prouidentie & colore uirtutum: tunc illius est consummata malitia nationis: hec enim esse non potest: cum religio in perfectionibus uirtutibus teneat summum gradum: nisi inferioribus ante corruptis. Et ideo non restat bono iesu nisi ut inclinato capite: hoc est assumpta & approbata & electa & iustificata & illuminata simplicitate personarum uilium illius temporis & despectarum in fastu & statu reprobe nationis caute & occulte ab illa natione expiret. Et quia illis corruptis qui debent esse specula aliorum qui regunt docent & informant alios: quasi ex ore domini: uert eorum relaxationes noxias imitentur dicentes alia esse superstitionem non pertinentia ad perfectionis fastigium. Quod etiam scripturis per eorum malitiam deprauatis approbare nituntur: non restat per hominem reformatio. Ideo cum clamore ualido & lachrymis ipse bonus iesus tactus dolore intrinsecus in solas paternas manus suum spiritum commendat. d. Pater in manus tuas commendo spiritum meum: quasi dicat Sanctissime pater: corruptum est in mundo quicquid docui: quicquid feci: quicquid passus fui: quicquid per meos ueros imitatores exemplariter probui de generibus filius: & ideo nisi per te fiat reformatio non apparet. Tu ergo elige illos qui in secreto proposito tue sapie tibi placuerunt a principio in quibus mee regenerationis & uite possit continuari decursus exclusis superbis impiis: qui sic dolore mei corporis intestina quassauerunt. Unde & talibus temporibus stupendis modis & occultis

mis ueritas diuini cultus a phariseis: scribis & sapientibus in oculis suis latenter declinat: & super perfonas quantum ad reputationem talium nullius momenti mirabilibus illuminationibus & uirtutibus quiescebat. Hoc expresse patuit in reprobatione synagoge cum suis sapientibus & prudentibus phariseis & scribis electis apostolis simplicibus pauperibus & despectis idiotis & illitteratis: quod iudeis reprobis tanto contemptu sunt hirti & ut propria uita reputarent indigni. Videt autem quomodo deus eos posuit fundamenta electa & firma omni splendore & uirtute repleta ad edificium noui status in conuersione latitudinis orbis terre. Unde & si ista latentia fuge diuini spiritus per eundem spiritum ab ipsorum impiorum reprobatorum ore procederet: euangelium refert dixisse iudeos custodibus sepulchri noue resurrectionis iesu gloriam nuntiatis: dicite quia discipuli eius nocte uenerunt: & nobis dormientibus furati sunt eum. Vere & non ad insipientiam eis ipsi benedicti apostoli & christi discipuli nocte uenerunt: uestra quidem impudenter non sua uobis: scilicet relicta cecitate: quia eis nox uestra sicut dies luminosa refuldit: & uobis dormientibus in torporibus carnis: ipsi furto sue latentis humilitatis suam perfectionem occultantis a mundo: furati sunt uobis regnum gratie & uirtutis: & intelligentiam omnis boni. Sic per omnia intellige simile inuidantibus finalibus corruptioibus omnis status populi christiani in temporibus antechristi: tam mystici quam aperti. In illis enim diebus sicut christus in cruce litare potuit: & non nisi potum improbarem receptum a reprobate gente: illis solis & paucis exceptis: qui minimitate sua seipsum abscondent per dei gratiam a turbine tempestatis & uniuersalis ruine: quos christus iudex in suam indiuiduam unionem assumens in iudicio cunctis spectandos proponet dicens. Quod uni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis: omnes quod istorum minimitas aliis mentibus per antechristianas decipulas sue uite perfectioi adhesit. Pro expressioe ergo affectus cordis iesu & effectus malitie peccatorum scriptum est: Iesus amore sitiens Iesus felle potatus.

Iesus clamando moriens Cap. xxi.

Occurrit quando ille benedictus & innocens agnus: qui est uere sol iustitie trium horarum spacio in cruce pependerit: iam consumatis omnibus cum clamore ualido & lachrymis: ad miserationis manifestandum affectum & diuinitatis declarandam potentiam: spiritum

in manus patris commendans sue uite passibili terminum posuit: & mortis nostre amaritudinem degustauit. Quanto putas tunc dolore commotam deuotissimam matrem suam in auditu clamoris letalis diuidentis illam dilectam animam a corpore huius uite: & in aspectu deuotissime faciei eius benedicti iesu dulcorate in effigie mortis quando ipsum illi scelesti iudei qui ad ipsum spectaculum insultaturi conuenerant ex tam aperto piaculo quasi compellebantur reuerti percutientes pectora sua in signum penitentie & compassionis pro affectu tam deuotissime matris. Licet autem in ultimo uocis clamore quo dixit: Pater in manus tuas commendo spiritum meum: pertransierit & receperit in se amaritudines mortis nostre: tamen quia de clamoribus eius est sermo: nota potius septem uerborum que ipsum in cruce lacrum euangelium dixisse refert. Vere enim in cruce bonus iesus ex abundantia cordis uerba salutifera & sue mentis qualitatem experimentia eructauit. Licet enim si ipse fuerit omnium uirtutum perfectio tres tamen in sue crucis supplicio nunc uel tenuiter exprimo in suis uerbis contentas: si quis subtiliter eas examinauerit. In eius enim corde fuit Inextinguibilis charitatis ardor. Inestimabilis acerbis dolor. Insuperabilis strenuitatis uigor.

Et primo de amore explicemus: in quo est omnium fundamentum. Amor enim ipsius fuit Remissionis peccatorum Largitionis donorum Confederationis animorum Expositionis sui attractionis animi Consumationis iure diuini decreti Recollectionis & recommendationis intra paternum sinu totius exercitus sui.

Primo ostendit primum uerbum: scilicet remissionem miram peccatorum. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Vbi nota quod superestitens fuit amor cordis iesu super tam impios hostes suos: quia non solum plene de corde pepercit: sed etiam cum uerbis inexpressibili efficacia pro ipsis impiis aduocauit. Unde nec allocutus est iudicem: quod prece non flectitur: sed paterno nomine suo blandiens genitori sibi quasi condulit nihil filio debere negari. Secundo non dixit examina: uide: pondera: sed ignosce: quasi dicat. Et si iustitia punitionem expetit ex suis actibus: misericordia saltem remittat gemitibus meis. Illud autem relatum illis refertur ad illos crucifixos cecos: debiles: infirmos & corruptos & ad malum promptos ex insectione nature: quasi dicat: pater non permaneat spiritus tue indignationis in illis: quia ipsi non sunt spiritus separati: qui ex impia eorum

malignitate offendunt: sed ex carnis sue pondere sceleribus immerguntur: unde & postea ipsorum ignorantiam allegauit dicens: quia nesciunt quid faciunt. i. redemptionis mee & interni amoris beneficium non cognoscunt. Adhuc ergo humana malitia dilecti iesu crucifixi doctrina: tuas annullare iniurias: & pro inferentium tibi conuersione toto mentis incendio diuinam maiestatem orare. Non solum autem in hoc uerbo seruens amor omni dicitur: sed etiam magni doctoris materia euidenter exprimitur dum dignitas sue persone: & acerbitas illati supplicii: & charitas sic feruētissima cordis sui ab omnibus ignoratur & ingratis recipitur. Vigor autem sue mentis expresse ostenditur: quo crudelium persecutorum suorum iniurias uictorialiter superatis eas calcans & ducens pro nihilo sic excessiue remisit. Secundum fuit mire largitionis donorum: cum dixit electo latroni. Amē dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Quod quia superius ē manifestum: quātum iesus eundem latronem dilexerit: dolorem & uigorem in hoc uerbo pandamus. Non enim fuit modicus dolor menti boni iesu quod de toto cetu discipulorum: & omnium per ipsam conuersorum: in sue uite decursu & quā maxime illius apostolici collegii sic in omnibus dilecti ab ipso non fuit inuentus uel unus qui in eum perfecte crederet: uel sibi in cruce pendenti digne passionis preferret lamentum ut sue diuinitati exorationis debitum cultum: quinimo latrone confitente in cruce omnes sui dilecti in propria dispersi: ipsum solum sinebant mori: solo duntaxat iohanne excepto: qui etiam iuxta latus iesu dolorose deplorans eius diuinitatem non credidit plena fide. O ubi tu eras lazare de nobilibus hierusalem en forte te timere oportuit ne posset tibi reddere uitam pro suo amore expositam: qui sibi eam reddiderat nature conditione sublata: ubi & alii qui corporalia & spintualia beneficia receperant. Non est inuentus qui rediret & daret deo gloriam dignam morienti: nec sibi compassionem offerret: nisi hic alienigena latro: propter quem dolorem amplius etiam motus fuit ipse iesus confitentis latronis precordis: sic se totum inferere: sicut aliquantulum modicum expressum est supra. Vigor etiam mentis iesu in hoc uerbo patenter ostenditur: quo nequaquam confusus nec uituperatus seu conculcatus fuit tantis doloribus sic contra meliose receptis: quin in alta sede sue omnipotentie & sue maiestatis regie se sedere sentiret. Propter quod sicut imperator eternus de omnibus uigoroſe triumphans cum tanta certitudine & cum sic honorificis circumstantiis sicut dictum est supra dilecto & electo latroni contulit paradysum. Tertium autem. scilicet confederationis animorum non solum exprimit: sed & uirtualiter efficit intellectus uer-

bi tertii: cum dixit. Mulier ecce filius tuus: deinde dixit discipulo: ecce mater tua. Vbi cum tota electorum carera contineatur in subditis & prelatiſ: merito chantatis eos copulauit federe: cum matris & filii insigniuit nomine: ut per hoc discant prelati ad subditos se debere habere maternas affectus seu conceptus: & pie consolationis affatus: & sollicitate prouisionis succursus: ut si necesse fuerit more pietatis matris sibi ipsis esuriant: & satient uiscera puillarum. Sciant ergo se ad subditos debere materna portare ubera: non tyrannica uel pomposa fastigia: que quidem ubera illa pia mater que continue per euangelium in christo filios generabat: & eos ex materno affectu iugiter percutebat: ipsorum supportabat defectus: paulum dico apostolum doctorem gentium in fide & ueritate se habere ostendit: & alius declarauit cum dicebat. Quis infirmatur & ego non infirmor: Quis scandalizatur & ego non uror. Et concludendo singula dicit. Omnis omnia factus sum. Et ista solatia propinationis mater norum uerum in subiectos ad duo reducit. d. Gaudere cum gaudentibus & flere cum flentibus. Sicut ergo unum uber pietatis matris bene agentibus & consolatis propinat lac congratulationis. scilicet gaudere cum gaudentibus. Aliud uero omnibus peccantibus & afflictis lac compassionis: cum dicitur: flere cum flentibus: ut per hoc & defectus & profectus subditorum suorum deuoti prelati in semet ipsos materna dilectione retroqueant. Unde & quando saluator dixit uerbum prelatum. scilicet Mulier per hoc prelatiſ ingerebat quod ad compatiendum subditis suos debent ruminare defectus expressos nomine mulieris: & se in perlatione positos ut uacent conceptioni & generationi spintualis procreande prolis: & ipsorum reformationi & educationi salubri. Et sciant se habere filios non seruos quibus debent prouidere de suis propriis: non eos tyrannice spoliare. Subditi uero sciant se habere ad prelatos suos filiales respectus in omni dilectione & estimatione pia: tanquam de amorosis matribus de suis superioribus estimantes: & quicquid durum & asperum ab eis manare uidentur: arbi trahunt non de tyranni de odii: sed de medicinali amore manare. Sicut & ipse qui prelationem instituit amoroſam bonus iesus illos quos in filios genuit: non de superfluo nutrimenti: sed de precioso sanguine cordis sui: nunc blanditur: nunc percutebat: nunc flagellat: nunc ungit: nunc uulnerat: nunc medetur. Que omnia in prouisionem electorum equali charitate a suis piis uisceribus in uirtutem filiorum emanant. O quis mihi det sanctam matrem ecclesiam christi charitatis glutinio sic copulata in oibus prelatiſ se mites: & subiecti filios arbitrentur? Vere tunc ipsa esset patris quietis & pacis: in cuius medio liberaret

requiesceret iesus: cui semper in pace factus est locus. Dolorem etiam & intentum cordis iesu gestum matris uisceribus satis illud exprimit uerbum: cum dixit. Mulier: ecce filius tuus: demonstrato iohanne: quasi dicat: pro tuo dilecto iesu influxu diuinitatis in te uirtuose concepto: quem possidebas in terris: tuum & dei patris filium. accipe Zebedei filium: hominem comparatione mei uilem & paruulum: quia tuus dilectus quem genuisti iesus: corporaliter nunc finitur in oculis tuis per supplicium dire mortis. Illa etiam demonstratio ecce: totam conditionem dolorosam tam sue mentis quam corporis ipsimet iesu & matris uisceribus: & nunc deuote ruminantibus ingerebat expresse. Unde infinitum pondus illa demonstratio ingessit cordi materno. Sed & ipsemet iesu consideratione reciproca omnes circumstantias dolorum suorum non affectu retorquere uidetur: cum subditur. Ecce mater tua. Vigorem etiam mentis ostendit talis allocutio matris: in qua etiam discipulo sollicita recommendauit cura: & discipulis inseruit in charitate materna. Solent enim uicti doloribus sic suis occupari peius: ut de alienis curis non sufficiant cogitare. Quartum uerbum miram expositionem sui ex amore ad omne difficile representat expresse: cum dicit. Deus meus: deus meus: ut quod dereliquisti me? Et cuncta unam et derelictio & expositio sit patris & filii: non uidetur aliud dicere patri: ut quid dereliquisti me? quod respectu reciproco super proprium amorem conuerti & admirari stupendo & aliis admirabilis proclamare: miram sui expositionem ad tam horribile genus mortis pro sic impiis & ingratis. Cuius uere nulla potest alia ratio reddi quam sue inestimabilis charitatis incomprehensa mensura. Sciat ergo se non diligere: qui non se uult ad difficilia queque pro amico exponere. Et ista satis potest protrahere hic intuens mens deuota: Dolorem autem cordis ipsius iesu etiam pretendit in littera: quo deuota boni iesu mens diram dei sententiam pro omnibus peccatoribus in seipsa recipiens & pondus omnium dolorum perfectissime sentiens: ponderans & intuens: quasi ad ipsum patrem querula lamentatione proclamat: quod sic passionibus & contumeliis mortis opprobriose sit datus: ut quasi illius beate unionis & inuolabilis coniunctionis: qua in dei supposito est ista dolorata natura inserta: uideatur oblitus paternus affectus zelo iustitie sue: & quod eum sic crudelitati impiorum carnificum & sue uoluntatis ludibrio dereliquit. Attende autem quod christi natura passibilis aliam derelictionis querelam & maxime expressiuam doloris: tam sue diuinitati & paterno amori: quam etiam nobis cum

multa compassione sui ruminandam proponit. Quod cum in ceteris iustis & electis dei pro suo honore certantibus influxus diuini dulcoris quantum si totam supportauerit & temperauerit uehementiam illati doloris: solus ipse benedictus iesus quantum ad hoc est preter ceteros in passionibus derelictus: ut tam intente pateretur: quantum illa natura passibilis pati poterat sine refrigerio aliquo: & quantum requirebat complementum illius mensure: quam sibi eterna sapientia iustitia exigente statuerat: & quantum tantorum scelerum requirebat copiosa redemptio. Et hoc etiam attestatur uirtualis perfectio omnium habituum mentis christi. Quanto enim fortius patitur uirtus nullo alio habito dulcore nisi solo amore ipsiusmet reditudinalis uirtualis: tanto est sublimior actus qui ab ipso procedit. Potes ergo cogitare quod nec christi passio: nec aliquis actus totius sue uite passibilis est aliquo modo comparabilis: nec passioni nec operationi alicuius sancti quantumcumque acerbis: immo quod plus est: quasi totum quod fuit doloris & passionis uirtualis in omnibus aliis suis membris: multo subuidantius fuit in capite & fonte omnium nostrorum dolorum uirtualium & omnium habituum gratie: & tantum & non plus passio sunt omnes sancti. Et uirtualiter doluerunt quantum sibi benignus iesus eos sibi uniuert ut membra: & quantum dignatus est eis sue passionis communicare dolores. Qui quidem eis tantum communicatur quantum requirit beatitudinis status: quem ipsomet iesu sicut membra ipsius sunt in susceptione eterne beatitudinis recepturi. Suis autem doloribus naturalibus: uel etiam uiolenter illatis: ipsis suis electis immanitate carnificum multo plus & multo dolorosius: immo inestimabiliter plus ipse compassus est: & in seipsum miranda compassione retorſit quam aliquis quantumcumque deuotus: uel etiam ipsa mater: sua suos proprios dolores iesu potuerit degustare. Et hoc pensato gradu dolorum immensurabiliuam christi: & modicitate dolorum qui sunt quibus cunctis aliis sanctis illati. Omnes enim dolores electorum gustauit: dum uiueret in carne passibili uirtuali gustu mentis sue: & omnes accepit ut proprios: quia propriorum membrorum in sui amoris seruore: sicut & oēs actus gratie uirtutis nunquam fuerunt facti: nec sicut in humana natura: inde oīa tationem meriti & diuine acceptationis accipiunt. Cui respondet beatitudinis oīum gradus. Sic enim in quantum comprehensor fruebatur plene primis omnium electorum. Quod apostolus dicere uult cum dicit. Ad ephe. quarto. In charitate crescatis in illo per omnia qui est caput uestrum christus: ex quo

totum corpus compactum & connexum per oem iuncturam subministracionis secundum operationem in mensuram uniuersuiusq; membri augmentum corporis facit in edificacionem sui in charitate. Et totum illud capitulum & epistola de hoc & tota doctrina pauli. O quam deuota disputatio huius querulosi lamenti cum responsione paterna rationali & deuota: hic posset formari de derelictione se sui. Ipse enim iesus solus fuit derelictus in alio sensu: quia ipse solus pugnauit ex gratia propria: liber ab omni adiutorio: cui gratia sua tanquam radici meriti debet coniecti: & ideo in seipso fiebat tota suorum dolorum supportatio: quia nullus poterat sibi plene copari: sed ipse patiens & copatiens tenuit in se dolores & actus: unum admodum magni maris: intra cuius abyssalem ambitum ipsius inundationes & fluctus semetipfos elidunt. Sic dolores christi mirabilibus in se reflexibus & reciprocationibus quasi in finitorum respectum intra solum ambitum immensurabilis capacitatis mentis illius semetipfos illidendo confringunt & conquassant mentem: & quo ad multum: carnem boni iesu. Nullus autem alius sanctus sic potuit derelinqui: qui nullus alius habuit gratiam nec habebit nisi gratie christi in se: tam: immo nullus est aliquid nisi id quod ipsum iesus in semetipso dignatus est facere: & ideo nullus derelinquitur in passione: nec in aliquo actu uirtutis: quin iesus patiatur & agat cum illo. Ad estimationem etiam dolorum maternorum hanc derelictionem iesu in doloribus suis applica ipsi matri: tu qui ueraciter & deuote suis copassiuus doloribus affectus coniungi. Ipsa enim fuit sicut & filius derelicta quantum requirebat gradus materne gratie ut ipsa impleret: sibi correspondentem & debitam digne lamentationis & participationis dolore filii pro se & pro toto mundo redempto: cuius est pia mater. Et ideo omnis dulcoris influxus qui posset predictam mensuram dolorum quomodo: cunctis minuire: non solum non posset procedere ex gratia in mente materna: que tota est mater gratie & a gratia mota: Sed potius talis influxus gratiam impugnet: que ipsam exaltabat ad tantam dignitatem ut esset digna filii morientis consortia: & omnium lamentorum eius a quocumque electo fierent mater & aduocata. Sed de his plus dictum est supra in illo uersiculo: Iesus matri compatiens. Vigorem autem mentis ipsius iesu uerbum illud efficaciter innuit: dum sic secura confidentia proprie innocentie patris duram super se sententiam tam dolorose: quam admiratiue proclamant. Solent enim condemnari pro suis sceleribus male sibi consciis iuxta ipsius iudicis uel modicum posse sustinere aspectum. Intuens enim anima iesu christi & aliis intuentiam

proponens abyssalem perfectionem omnium uirtutum & perfectissime innocentie: tam in sua mente quam carne & tam opprobriosum & dolorosum supplicium mortis super se sic uenire uirtuosum: qui diuinitatem sibi unitam perfectissime iustitie cultu semper honorans: nunquam ab eius uoluntate declinauit in puncto secure allegat ad patrem: quod nullo modo derelinqui debuit ad penam uel modicum pro aliquo sui reatu sceleris: nisi hoc fecisset inestimabilis dilectio charitatis: tam dei patris quam sui pro nobis miserabilibus redimendis. Et quia hic est, stupor admirationis nulli menti plene comprehensibilis: ideo in isto uerbo, fortissime clamasse refertur illum uocans deum suum. Suum inquam tam unione suppositi: quam innocentie cultus ueri. Et certe iste dolorosus lamentator & sincerus amator: & strenuus uictor sic alte intonauit: quod nulla pura creatura potest perfecte profequi quod incepit. Quintum uerbum miram attractionem omnium ad se sub sitis uocabulo signanter expressit: cum dixit. Sitio. Sicut enim illud quod bibitur delitose recipitur: & subito ad intima cordis attrahitur. Sic enim ipse in ardore amorose sitis omnes electos suos delitose bibit & sibi incorporat: & ad intimas uenas cordis sui: & ad archana glorie delectabiliter introducit. Unde & ipse de seipso predixerat. Et si ego exaltatus fuero a terra: omnia traham ad me ipsum.

Qui ergo per sitim amorosam iesu non trahitur: sentiat se non esse de ouibus: quia suum esse non est sibi nisi malum esse: nisi intra suauissima christi precordia introducat & ipse tanquam christi dignum poculum in amore liquatus. Dolorem etiam ueritatis desiderantem iustitiam & conuersionem gratam & floridam tante abominationis & tante amaritudinis sibi potendam spurciam ingerit mens nostra amara: sicut supra aliquantulum est notatum. Victorio sum etiam omnium passionum triumphum in hoc euidenter ostendit: quia non solum non succumbit mortis doloribus quos recepit: sed etiam pro diuino honore & nostra redemptione si foret necessarium amplius sitire se dicit. O amor uincens omnia quomodo iudicisti in bono iesu omnem sue mentis & corporis cruciatum! Sextum scilicet miram consumationem diuini decreti: & omnia que ad salutem sunt utilia breuitati admirabili comprehendit: cum dicit. Consumatum est. Vbi nota quod euangelista premitit. Sciens autem iesus quod omnia consumata sunt. Consumata enim fuerunt in eius passione & morte omnes scripture: omnes figure: omnes prophetie: omnia sacrificia: omnia dei promissa: omnia dei precepta.

Nam omnia prophetata & promissa sunt de

eius redemptione: omnia ceremonialia erant de iesu figura: maxime sacrificia: omnia iudicialia sunt in eius condensatione: omnia mortalia in eius dilectione: & omnia promissa in sue passionis fructu plenissime consumata. Consumate sunt etiam in eius corpore omnes angustie: omnes illusiones: omnes derisiones: omnes despectiones: omnes peregrinationes: omnes lassitudines: famelites: uigilie: flagella: spine: sputa: lachryme: suspiria: & interna desideria. Et cum quodlibet membrum suum accepit passionis supplicium in amaro gustu abominabilis potus: lingua non fuit immunis: ut & sic consumata sint membra. Nichilominus tam in cordialibus affectibus quam in extrinsecis actibus totius sue peregrinationis & mortis consumatus est omnis modus amoris: ut iam non cor hominis sed obstinatio demonis illius censeatur impiissime mentis que tot signis consumati amoris receptis a bono iesu: non se in amoris perfectione benedictum iesum reamando consumat: hoc est uerbum omnis perfectionis & gratie quod abbreviauit cursum totius nostre prolongate & distractiue malitie in consumatione amoris continui. De quo dicitur quod uerbum abbreviatum fecit dominus super terram. Quantum autem doloris contineat hoc uerbum: excepto quod omnia superiora declarat: speciali oratione concluditur: quia in gustu felice & amaro quo sua consumata sunt in suppliciis membra: & in toto sue passionis cruciatu consumata omnium modorum dolendi genera: concludit quod eisdem doloribus consumatur & uita Triumphalem autem uictoriam se de omnibus habuisse patenter ostendit: cum super illum hostem antiquum contra quem pugnare uenerat in nostre infirmitatis natura: omnia sua retor sit iacula: & omni conuenienti modo pugnandi est super caput impii serpentis ingesta confusio: ut in christo iesu & in omnibus membris sit de ipso serpente maligno omnis uictoria consumata. O quam longa sententia breuis uerbi: in qua quicquid est a deo decretum: quicquid patribus repromissum: quicquid in decursu scripture scriptum: quicquid est utile & superabundans ad nostre redemptionis bonum: quicquid potest cogitari ad exprimendum amoris excessum: quicquid potest fieri ad obtinendum gloriosum triumphum: est sic misce consumatum. Consumata nos consumator omni um bone iesu in omni tuarum uirtutum amorosa sequela: quo nostra culpa consumpta consumatur perfecte in transformatiua similitudine mortis tue. Et quia ista consumationis perfectio singulari debet filiis seraphicis amorose configurationis frascisci: ideo eorum regule inserit ut breui amoris compendio consumet in christo: cum ea scribit quod uerbum ab uiatum fecit dominus super terram. Septimum autem scilicet miram omnium reductionem in de

um efficit septimum uerbum: cum dicitur. Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Vbi debes attendere: quod ille qui exiit a patre & uenit in mundum tanquam hamus piscationis paterne: & tanquam fagina charitatis latissime in mari mundi a diuinitate iactata ad littus paterni reducitur pectoris plenus omnibus perfectis & perfectualibus uirtutibus & omnibus adiutoris & mentis nostre salutis: & intellectus affectus dei hominis actu ali & singulari respectu in ipso sue mortis dolore omnes suos electos: & omnia eorum merita dilata charitate complectens in manus recommandauit paternas: & una secum intra paternam uiscera collocauit dum expiraret in mortem: unde nihil de suo extra se reliquit dum exiit de mundo. Dorem autem intensissimum illud uerbum pro tanto exprimit: quia quasi uidetur bonissimus iesus paternam alloqui pietatem. quod d. Ecce pater sancte uides quam contumeliose de mundo eitor: quia omnibus uilipendor. Omnes enim maledicunt mihi. Vides etiam quod ab omnibus dilectis discipulis derelinquor. Omnes enim me relicto fugerunt. Vides quia in membris singularibus tormentis crucior. Vides quia non est attomus in meo corpore: qui non sit repletus dolore. Vides quod dissipatur corporis armonia: ut iam ibi anime uita subsistere non possit: nec est locus sub celo me dignus nisi maternalis affectus: qui sic est meis doloribus plenus: ut aliquid capere ultra non possit. Anima ergo mea ex suorum immensurabilitate dolorum magis mentem uirginis opprimeret: quod consolationem conferret. A solo ergo infinitissimo pelago diuinitatis potest dolorum meorum angustia in delicias absorberi: & ideo sic doloratum spiritum in tuas dulcissimas manus expirans commendo. Triumphalis etiam uictoria miro modo in hoc uerbo resurgit: cum spiritus ille creatus boni iesu: qui carni coniunctus fuerat: & mundum peregrinus intrauerat ad diuinum honorem conquiritur laboriosum prelium cum antiquo hoste assumptum: & cum omni malitia creature: de qua debuit electos plene purgatos erueri: & sue similitudini conformare: iam consumata uictoria omnes electos: sicut predictum est & replicare non piget in seipso triumphando recolligens de campo huius mundi in locum possessionis secure: & quietis eterne: paterni scilicet pectoris cum trophæo intrauit perpetue pacis. In signum autem huius uictoriosissimi triumphi in puncto mortis sue in statu quo ceteri morientes uix possunt modicum flatum emittere: quasi tuba triumphali sic predictum uerbum uictoriosissime clamauit quod mundus iste sensibilis totus a sui dolore concussus se tantam uim ponderis non posse sustinere preterdit. Unde quia talis uictoria puri hominis esse non potuit: uidens Centurio quod sic clamans expi

rafferet diuitiati sue perhibens testimonium. d. Ve re hic homo filius dei erat. **Recognosce ergo anima deuota tue requiectionis thalamum: & preparatum tibi a dilectissimo iesu delitiosum lectum in corde paterno: & ibi oia tua bōa degustās: & oia alia ut stercora uilipēdēs in mūdāis distrahi dedigna re. Stupenda autem erit anima neq̄ & impia insensibilitas tue obdurationis maligne si ad tam excelsuos damores morienti iesu qui etiam lapides scindunt: terram cōcutiunt: celi luminaria feriūt: & qd̄ terribilius est mortem ipsam absorbendo deglutiunt: non tota profundaris in lachrymarum profuuum: luctum unigeniti faciens tibi super mortem dilecti iesu: & amarum planctum super querulosis lamentationibus uocis sue nec te ipsam creaturam rationalem reputes: uel saltem insensibilem petram sed infernalem malitiam & diabolicam pertinaciā in tua ingratitude obduratam: si ad tanti damoris uocem non frangeas: & ad tanti periculi recordationem non compassiua pietate molliris.**

Iesus uita priuatus. Cap. xxii

Ane q̄ durum effectum fecerint dolores in fidei in xp̄i delicatissimo corpore uersiculus iste describit. O q̄s digne narrare scribere: uel mēte tractare sufficiat cū q̄ta dignatiōe & excessiua dilectiōe nostri dissolui uoluerit bonus iesus illud celeste connubium carnis sue & corporis relinquēdo in cruce per gladium dire mortis suum corpus exanime: ut nos damnatos eterno exilio reuocaret ad indiuisibilem unionem beatitudinis sue? O q̄s digne stupere sufficiat illam tenebrosam eclipsem celestium luminum gratiosissimorum oculorum boni iesu qui sic interiectu dire crucis obicurantur in morte. Non mihi um si tota mundi machina tenebre sit sic subtrahēdo sole iustitie domus iesu christo & clausis sui oculis gratiosi aspectus. O organū diuinitatis: plalterium & cythara ueri dauid & ueri patrifamilias symphonia & chorus dulcissima uox boni iesu quis tibi dire mortis silentium imposuit: ut iam nobis miseris in hac uita nō liceat audire auribus corporis concentum tue suauissime melodie. O peccatus suauissimum sacratissimum boni iesu sapientie eterne: & thesaurorum grate contentiuum armarium: qui & in sufflans in faciem creature spiraculum uite: quis te priuauit respiratione uitali?

O sacratissime manus: que tactu uestro sanabatis infirmos: & non dedignabimini pie leproso conringere: quis uos dire crucis crudelissime clauis affixit. O pedes recti sactorum gressuum qui uestre charitatis incessu: uirtutum omnium postens uestigia reliquistis: quis uestrū turbauit incursum? Currebatis bene & totam mūdā machinam uestro supportabatis uigore: Quis ergo mundum impediuit exemplo & uos affixit crudeli patibulo? O

caro uirginea amantissimi iuuenis spiritu sancto artificiose concepta de castissimis uisceribus uirginis matris: quomodo dilacerata & diuisa liuida & sanguine cruentata: matris aspectibus dolorosis iniiceris. Ve tibi impia synagoga que omni fera pessima crudelior uitam deuorasti boni iesu: qui tibi pater: sponsus & amantissimus filius a paterna charitate de regalibus sedibus missus fuit? O q̄ crudeliter a tua impietate reiectus fuit iste celestis legatus paterni latens: cuius carnis pallium intestimōum tue adulterine malicie tuis cruentis manibus impudica meretrix stipendium tue malicie receperit. Vere enim puer noster ioseph tue adulterine uocis non acquiescens ludibrio: spoliatus carnis pallio: de thalamo tui prostibuli ad patnū refugium nudus aufugit. O q̄ dura erit accusatio tui laceratio uestis sancte corporis dilectissimi iesu: in quo preter scissuras minutas spinis & flagellis diuisas quinque dolorosas & amplas aperturas uulnerum immisit. Plange igitur dolose hierusalem que olim ciuitas sancti: nunc ciuitas homicidii: immo patrii dii: immo deicidii horredo uocabulo nuncuparis. Super tuam crudelitatem lamentū assume: & exuere uestibus iocunditatis tue: induere ciere & cilicio quia in te est israel saluator occisus. Deduc quasi torrentem lachrymas per diem: & noctem non taceat pupilla oculi tui: quia in tuo inaudito flagitio angelos pacis amare flere compellis: immo ipsam diuinitatis gloriam si foret possibile contra scelens tui immanitatem prouocas ad lamentum. Sed & tu anima deuota mente protractans q̄ excessiua amor tui animam dilecti iesu propria auulsi a carne habitaculo puritatis & grate. Erubescere propriam carnem tuam lequi in suis spurciis: & eius concupiscentiis horrendis immergi. Assidua illi flagella exemplo bōi iesu: & sic eius uitam uitiosam mortificas: ut in spiritu mortis iesu in nouam reformationem uitam gratie & uirtutum quam tibi bonus iesus in sue carnis pelle diris clauorum calamis & sanguine proprio figurauit.

Iesus pallore decidens. Cap. xxiii.

Mens christo in suo sanguine desponsata: respice in faciem christi tui: & uide speciosum forma pre filiis hominum non habentem speciem neq̄ decorem: quia uultus ille desiderabilis angelis sue speciositatis robore: & uirginali candore totus decoloratus in morte pallescit.

Attende etiam quod densitas capillorum iesu spinarum sanguine cruentata: & coagulati sanguinis pōdere grauis in inclinatione capitis boni iesu cū sp̄m emisit in morte sup̄ sacratissimū peccatus reuocata: ipsius totum aspectū faciei eius in mortis

pallore decidente ad ima: quasi p̄ cancellos deuoti periculi tibi intuendū ingerens ip̄m peccatus mortui iesu sanguine effuso cruentar. Respice & tu sancte pater eterne deus unigeniti tui: in quo tibi solo complacuit: dolorosam figurā: qui p̄ nostris interibus tibi factus sacerdos & hostia: tunicā habet thalarem & propno sanguine rubricatā tibi eterno deo intra sancta sanctorū penetralium corporis sui in que solus ipse iesus intrat suorum dolorum & amorum pontifex summus: thymiamā sumi odoris concremat: & in atrio carnis sue: sui corporis imolauit holocaustum. Esto ergo sancte pater placabilis sup̄ nequitia populi tui tate propitiationis recepta hostia: & demēti pietate auerte indignationem tuam a nobis.

Iesus translanccatus Cap. xxiiii.

Orto ut scriptura impleteretur que dicit. Vi debunt in quem trāsserūt: diuina est ordinatione dispositum: ut unus militū lancea latus illud sacū aperiendo perfoderet: de quo sanguine cum aqua manate precium effunderetur salutis nostre: quod a fonte iesu. s. cordis archano perfusū inundaret sacramentis ecclesie ad uite gratiā cōferēdā: esset q̄ in christo uiuentibus poculū fōtis uiui salūtis & uitā eterna. Ecce iā nūc lancea salutis p̄fidiā populi reprobati casso uulnere in parietem carnis iesu diuina miseratiōe prolata: foramen fecit in petra: & cauernam in materia tanq̄ habitaculum columbinum. Exurge ergo uirgo beata: que sola es & una iesu dilecti colūba formosa: esto edificans in summo ore foraminis aperti cordis & lateris christi tui: recipe dolorosum gladiū quem tibi symeon diu propheta pmisit. Et tuam ait ipsius animam pertransibit gladius: Vere tuam ipsius quia tua fuit ipsius benedicti iesu m̄to plus q̄ tua in ipsum totaliter per amoris incendium trāsportata. Vere etiam ipsius tuam: quia gladius diri supplicii iesu mortis tuam dilectissimam animam pertransiuit: totam se in suos trāsportando dolores.

O tu deuote fili huius uirginis matris ingredere cum ipsa deuotissima uirgine intra penetralia cordis iesu: quod tibi lancea crudeliter aperuit: & ibi adimpleas illa que desunt passioni christi: degustans simul cum uirgine dolores uulnerum saluatoris uice ipsius sp̄s iesu xp̄i: q̄ iam ipsos sentire nō potest expiratus in morte pro tua eterna morte soluenda. Ad breuem autem conclusionem in summa eorum que dicta sunt de dilecti iesu passione & morte: scias q̄ passus est passione

**Generalissima
Accerbissima
Ignominiosissima
Interemptoria simul &
Viuiscatua.**

Passione in qua generalissima passus est quantum ad naturā humani generis: nō solum secundum oia

membra corporis principalia: uerū etiam secundum omnem anime potētiā: licet pati nō potuerit secundum diuinam naturam. Et quia ab omni sexu: etate & statu: & quia in persona & in rebus: & in suis dilectissimis passus fuit: in quibus cōtinetur omnis patiendi modus. Passus est passiōe accerbissima quia nō solum dolendo ut patiens propter uulnera corporis & alia dolorosa obiecta mētis superius dicta: uerū etiam ut compatiens tā matri q̄ aliis: sicut dictum ē supra. Passus est etiā passiōe ignominiosa: & propter pambulū crucis: quod erat supplicii pessimorum: & propter iniquorum latronū consortiū: in quorum medio fuit crucifixus. Passus fuit etiā passiōe interemptoria per separationem anime a corpore: salua tamen unioe utriusq̄ cum diuinitate. Ratio autē quare passio debuit esse generalissima ē: quia christus satisfaciēs soluit pretiū pro tota infectiōe nature: q̄ enim generalitas corruptiōis in nobis infecerat nō solum corpus & animam secundū omnē corporis partem: & omnem anime potētiā: hinc ē q̄ christus passus est in omni corporis pte. & in potētiā anime: & in superiori portione ratiōis que sume in deo delectabatur uno respectu. Alio respectu summe patiebat: quia christus simul uictor fuit & comp̄henfor. Quia etiam omnes redemit ab omnium hominū differentiis passus fuit. Omnem autē extrinsecam passionem in specie pati non debuit: quia una noscitur alteri repugnare naturaliter. Sicut in aqua submergi: & in igne cōburi: sed secundum genus sustinuit omnia ut dictum ē. Ratio autē quare passus est passiōe accerbissima ē ut satisfaceret pro nostra libidine: libido enim infecerat uehementer in nobis carnem & animam. Et quantum ad peccata spiritualia: & quantum ad carnalia. Et quia in carne christi erat maxima equalitas complexiōis: & p̄fecta uiuacitas sensuum: in anima uero summa charitas ad deum: & summa pietas ad proximum: hinc ē q̄ uterque dolor fuit intensissimus. Ignominiose etiā uoluit pati ad nostram superbiam emundandam. Et quia tumor superbie aliquādo surgit interius ex p̄sumptione: aliquādo exterius ex ostentatione: & aliquādo aliena laude: hinc est ad q̄ ad delendā omnem superbiam christus passus est utrunq̄ genus ignominie: & in se patiente: & in comitatu latronum: & in uituperis insultantium sibi. Postremo quia hec omnia nō attingebant diuinā impassibilem naturam: sed solum humanam: hinc est q̄ in morte sic facta est diuisio anime a corpore: ut in salua esset unitas persone. Et uiso tam carnis q̄ anime cum diuinitate. Et quia unio anime cum corpore facit hominem: & facit uiuum: hinc est q̄ christus non fuit homo in illo triduo: licet caro & anima unite essent uerbo. Unde quia mors in humana natura nō potuit iducere mortē in persona q̄ semp fuit: ideo mortua ē mors in uita: & p̄ xp̄i mortē ab sorta ē mors in uictoria: & p̄nceps mortis deuictus: ac p̄ hoc hō a morte: & cā mortis p̄ meritū mortis

christi tanq̄ per remedium efficacissimū liberatur.
Et sic fuit passio intemprona christi: & uiuificatiua
nostri.

Iesus matrem afficiens. Cap. xxv.

Qonsumato iam passiois agone: cū ipsa ma-
ter super morte unigeniti sui uideret celum
terramq̄ lugere: & dolorosum piaculum fi-
gure corporis iesu ante suos corporales aspectus ar-
tenderet: quomodo putas eam affectam simili i se
formatōe figere. Vere enim ipsum exemplar mor-
tis tanq̄ sigillatiua impressio totam mentem uirgi-
neam sculptura simili figurauit: ut merito dicatur:
Iesus matrem afficiens. i. ad se faciens: quia totam
eam in sue mortis similitudinem transformauit.

Quantis dolorū stimulis contuebatur mī cor-
pus dilecti filii in cruce pendere: & quasi horrore
mortis filii instrumenta ipsa inferentia crucem: da-
uos: spinas: & laceam: potuit querulosa pietate de-
tenuitate arguere: & sibi irrogatas iniurias in ipsa
insensibilia instrumenta: lamentatione retorquere
deuota. Quasi dicat uirgo loquens ad crucem. **O**
dura crux & crudelis in tuum auctore: qua audacia
meum dilectissimum filium deum uiuum: & eter-
num audes super tuam rigiditatem austeram & du-
ram sic crudeli extensione protrahere: & clauis fer-
reis tibi sic crudeliter alligari. **O** uos clauū creatu-
re illius qui uestris uulnibus moritur: quo temeri-
tatis ausu dilectissimam dilectissimi mei filii carnē
spiritu sacro conceptam sic atrociter perfodiendo
diuellitis? **E**t uos spine non fuistis create: ut ca-
put uestri pungeretis auctoris. **C**ur duce creature
uestram innata duritiam non reliquistis uestri ti-
more auctoris. **A**n non aduertistis solem horrere
piaculum crudelis operi uestri: terram tremere susti-
nendo tormentum illatū sup̄ phci: Lapidēs natura
hī conditōne uobis dantes super filii mei dolore
perfindi: **C**erte uos nec uidere: nec nominari audi-
re uestra ipsa crudelitate impediēte: uel tenuiter
possem: nisi quia uos totaliter filius meus in dulco-
rem sui humoris conuertit: ut spernere uos nō pos-
sim: sanguis de sanguine meo: & caro de carne mea.
Ipsē enim dilectissimus filius meus: uos natura fil-
uestres & duras in sui corporis plantauit deliciosis-
sima paradiso. **E**t uos sui sanguinis sic humectauit
irriguo: ut non iam alius cibus plus mihi placeat q̄
uestra deglutire acumia: & uos infigere cordi meo.
Sed tu crux alte stature si ad me pietate pmota mit-
ti uelles stipite tendere membra dilecti & rigorem
tue natiuitatis inflectere ut mihi inclinata me per-
mitteres meum dilectum filium amplexari: iam tu
arum iniuriarum oblita pacem tecum compōerem
mente deuota. **H**anc autem deuotam crucis dif-
putationem & uirginis matris: quidā deuotus pas-
sionis christi gratioso tractatu contexit: quem &
hic ex deuotione inferendū esse decreui.

Lamentatio beate uirginis de cruce

O Crux dura quid fecisti
Multū certe p̄sūpisti **Q**ui creauit omnia.
Christum deum suscepisti.
Cruce redde mihi filium
Iā nō experto aliū **S**icut scripture p̄dicat.
totum meum solatium
Cruce aperte respice
Vide terram tremere **H**ec xpm deū nūciat.
Solem lumen claudere
Responso crucis ad beatam uirginem.
Tibi uirgo respondeo
q̄ p̄ mūdo ihm teneo **V**t mūdū a morte re-
dimat.
Hunc tibi non restituo
Hec est certe lex nature
Iugū graue geniture **V**t mors oēs recipiat.
Omnes uiuunt isto iure
Mors est quies uiatoris
Finis oīs ē laboris **O**portet q̄ transeat.
Per mortem corpus redemptoris
Deus mortem ordinauit
Mūdū morti iungauit **Q**uod & aliis ordi-
nauit.
Propter hoc ipse gustauit
Nihil conuenientius
Quā xps dei filius **S**ecū ad celū puehat.
Patri succurrit penitus
Virgo tu eue filia
Mitem dānatā libera **M**ūdus te laude sequat.
Solue serpentis uincula
Per hec mūdus te laudabit
Paradisus exultabit **R**esurrexit die tertia.
Adam xps liberauit
Responso beate uirginis ad crucem
O Crux tua uerba audio
Nō tū dolore careo **I**nter latrōes uiliter.
Iesum pendere uideo
Responso crucis ad beatam uirginem.
In me deus se hūiliauit
pp̄ me celū letificauit **X**ps agēs hūiliter.
Et infernum spoliavit
Cum scala celi ordinata
Sū xpi morte cōsecrata **V**exillū sū uictorie.
A deoq̄ predestinata
Deus ergo tu gaudere
Nō dēs mūdo iudicare **V**oluit eis rex gl̄ie.
Si per mortem subuenire
Mundus debet hanc amare
Et deuote salutare **P**ro christi amicitia.
Se mihi totum indiare
Responso pacificate uirginis cum cruce.
Pacem simul habeamus
Amplius nō cōtēdamus **C**ui sit laus & gl̄ia.
Deo cūcta cōmittamus
Mortem iam non timeamus
Cruce oēs diligamus **C**ū oī reuerentia.
Deuote deo seruiamus
Amen.

Quanta impietate uiscera afficiebantur uirgi-
nei maternalis amoris: quando adueniente Iosep
illo nobili centurione iesu discipulo occulto: & Ni-
chodemo legis doctore: & ipsis deponētibz cor-
pus filii dei de supplicio crucis: ipsa benigna ma-
trix ex anime uulneribus fauciu: & cruore ma-
didū suscepit in brachiis charitatis sue. **C**ogita quā
tō affectu potens: quia illud lamentū tā uirginis q̄
assistentiū mulierū & xpi discipulorū nulla mēs di-
gne poterit explicare. **A**spice dilectissimā uirgi-
nem corpe dilectissimi iesu filii sui de cruce depōsi-
to totam super faciē eius ruerē: totam filii faciē la-
chrymis dolorosis lauare: totā filii sui sanguinē ru-
bricare: & dolorosis gemitibus pectoris anhelitū i-
tercludendo distumpere: & uix posse pre doloribus
uocē formare. **C**ogita tamen quantam in corde
disputationē intexuit: & quō super singula filii sui
membra deflendo ingemuit. **E**t puto q̄: nulla serena
mēs ista cōsiderans poterit cordis continere lamē-
ta. **P**uto enī q̄ tā in passione & morte: q̄ i filii sepul-
tura: & in reuersione in hierusalē ex aspectu signorū
sue faciē: & ex purissimis fletibus charitatis sue: nō
solū mulieres & hoies: sed etiam quasi si esset pos-
sibile: ipsos lapides prouocauit ad lamentum.

Iesus intumulatus. Cap. xxvi.

Attrēde anima q̄ soluto precio nostre sa-
lutis: & leone strenuo de tribu iuda de an-
triquo dracōe obtēta uictoria in tyrocinio
mortis iā circa dei filiū cōditiones mutant: ut sibi
post mortis ludibria exhibeat honorifica sepul-
tura. **V**nde & deuoti discipuli Iosep & Nichodemus
in sindone mūda conditū multis aromatibus cor-
pus inuoluētes deuote in sepulchro nouo: quod
fitum erat in horto recondūt. **C**ogita anima de-
uota si corpus illud fuit a sanguine lotū: ut cōditū
re aromatū esset accōmodū illam loturam sangui-
nis bibere cū amoris dulcore: imo tēpam totam i
aquā conuerte: ut merearis illo sacro corpi applica-
ri. **C**ogita q̄to affectu ille sancte mulieres: que
sibi sedule ministrantes dū uiueret illud sacū cor-
pus nitebant contingere: & se maternis fletibus
sociare. **S**ed & ille dilectus Iohannes expti amoris
memoria: & corporalis aspectus figura: dolorē pietē
perfossus: totū se lamēto sacri corporis: & quali pote-
rat refrigerio suspiriis maternis exhibebat. **V**nde
puto q̄ istorū plangatione fletuū & deuotoz lu-
ctaminū: quibus marer a filii corpore auelli nō po-
terat: & q̄bus ipsa illoz corda reliquabat in lachry-
mas usq̄ ad horam cōplectoriū ē sepultura p̄tracta:
ut hora cōplectōni p̄ tardis accipiat uestis ante so-
lis occasum: ut q̄si possit dici sepultus in uestis.

Piam autē cōcōrationē dilatationis sepulture i-
ter deuotā uirginē & adueniētes discipulos: deu-
tus lamētator passiois iesu & eximius doctor Ber-
nardus in quodā descriptis tractatu: de lacre uirgi-
nis planctu. **T**erminato autem sepulture officio co-

gita cum quantis gestibus ipsum sacrum saxum se-
pulchri matrem complectebantur brachia: rigabāt
oculi: osculabantur labia: & totus gestus corporis
intra sua p̄cordia absorbere uidebatur sepulchrum.

Amplectere sepulchrū pia mater: & super ipsum
ingemina myrthata suspiria i tuo recessu: ipsum in
tuo dolore a porta: & illud corpale monumentum
tui spūalis sepulchri quod filio tuo excedisti in pe-
tra stabilissimā cordis tui perfectionē significat. **E**t
si illud monumentum corporale fuit in horto: nō
tamen cultu regio & manu exulto. **S**acer autē ani-
mus tuus hortus conuulsus sponis & pomenū sa-
lamonis pacifici: & uestibulum horti assueri beati.

In hoc ergo horto uirtualis pullulationis tue fa-
cratissime mēis dilectissimo filio tuo excidisti mo-
numentū nouum: in quo nunq̄ positum fuit uel
ueniale peccatum. **N**ec tibi defuit sindo mūda uir-
ginalis candoris: **S**ed nec myrtha & aloes compas-
sionis amare: & aromata fragrantis amoris. **I**n his
ergo reporta filium: & me peccatorem indignum
in petra ad similitudinē tui dignum dilecto tuo fi-
lio preparare sepulchrum. **A**ttrēde autē aīa deo
deuota quante iaculationis aspectum prebet ma-
ternus contuitus: quando a sepulchro filii doloro-
se aulsa: facie pallens: resperisa sanguine cū anhe-
losis suspiriis & gemitibus interruptis: & fletibus
lachrymosis in manibus dilecti Iohannis: & illorum
fidelium deuotorum in ciuitatem reducit. **C**erte
qui non percutitur: immo qui non contentur cō-
passionis affectu in tali memoria uirginis matris:
degener est filius: & sua miseratione indignus. **S**ed
& illa Magdalena deuota tanto ferebatur cordis i-
cendio: tanta pietatis afficiebatur dulcedie: tam ua-
lidis trahebatur uinculis charitatis: ut femnee fra-
gilitatis oblita non terretur noctis caligine: nec
retardaretur persecutorum imanitate: nec armatu-
ra custodum a uisitatione sepulchri: quin potius
foris stans: & rigans lachrymis monumentum re-
cedentibus discipulis non recedebat: pro eo q̄ di-
uine dilectionis igne succensa: tam ualido urebat
desiderio: & patientie uulnerabatur amore: ut ni-
hil ei saperet nisi flere: possetq̄ ueraciter illud eru-
ctare propheticum. **F**uerūt mihi lachryme mee pa-
nes die & nocte: dum dicitur mihi quotidie ubi
est deus tuus. **D**eus meus pro me totus in mor-
tem traditus bone iesu concede mihi: q̄q̄ in om-
nem modum immerito & idigno: ut qui his cor-
pore interesse non merui: fideli tamē licet arida ea-
dem mente pertractans illum ad te deum meum
pro te crucifixum & mortuum compassionis affe-
ctum experiat: quem innocens mater tua: & dile-
ctus tuus discipulus: & frater uterinus per adoptio-
nis gratiam & recommendationem maternam Ioh-
annes apostolus: & penitens Magdalena cum Ioh-
dalibus suis in ipsa tue passionis hora senserunt.

Attrēde autē i fine tractatus passiois dilecti iesu q̄
diuina pudētia in consumatōe mysterii nre redem-
ptionis: non omne genus mortis eligere uoluit.

di hominis per opera perfecte uirtutis: q̄ etiam ad redemptionem humani generis per sapientissimū modum prostrationis hostilis & illuminationis humilium mentium: qui deo homini non horrent simili charitate configi. Et qui gloriantur cum apostolo se nihil uelle: nisi christum ietum & tunc crucifixum. Hec est sapientia: quam idem magister gentium inter perfectos loquitur: quam etiā pro defectu impiorum: qui testamentum christi mortis pollutum dicunt iniquis operibus nomiat stultum dei. Nihil enim stultus uidetur menti carnalibus: q̄ uisibilibus delectationibus & mundi uanitatibus crucifigi: & inimicos diligere: & p̄ illis in mortem animam tradere: in quibus sapientia consistit christiana. Vnde & nomine stulticie: stultum dei significatur lux inaccessibilis claritatis sapientie dei: quam mens brutalis & ceca stultitiam reputat sensus sui. Attingere ergo mēs sapientie emulatrix & clauem sapientie amplectere splendidissimam: uidelicet crucem: quia ipsa est quam artifex omnium ex omnibus mundi instrumentis elegit: ut de ipsa clauem faceret defensionis: & clauem omnis salutifere apertionis: & nauem sacratissimi transitus perturbines mundani maris: quo feliciter ad portum eterne peruenitur salutis. Hec est sola signum filii hominis quod in solo celo eleuate mentis cernitur rutilare: quo signo celestis regis: & impii demonis superantur exercitus: quodq̄ in extremo iudicio solares radios superans: eternum christi uictorie & membrorum suorum testimonium redderet ad confusionem nationis reprobate: que uidebunt in quem confixerunt: & ad iubilationem & laudem nationis electe qui amplexabuntur iocundum instrumentum sue eterne glorie & salutis.

Aue igitur sacratissima & immaculata crux: que pulchritudinem & decorem de membris domini mei suscepisti: & ex eius precioso sanguine rubricata amoris incendium & honoris titulum electis tibi ingeris deuotis: securus & gaudens uenio ad te. Ita & tu gaudens suscipias me discipulum eius: qui pependit in te. Eleua me sanctissima crux mentis suspensione a terra: & recipe me ab hominibus: & redde me meo magistro: ut per te suscipiat me: qui per te me redemit. Sed & tu pie iesu crucifixe nō permittas mentem cui reuelasti mysterium tue crucis: & per ipsam tuis uitalibus uisceribus introducis rursum puluere in quinari mundano: sed in ipsa consumma desiderium meum: ut in tuis sacratissimis & desideratis doloribus totus dū uixerō corpore & mente transfigar. Conueniens autem fuit corpus domini iesu sepeliri. Primo ad probandam ueritatem mortis eius: quia nullus comuniter sepelitur: nisi constet de morte: Vnde Mar. xv. legitur q̄ Pilatus anteq̄ concederet iesum sepeliri: diligenti inquisitione cognouit eum mortuum esse.

Secundo quia per hoc q̄ christus de sepulchro

surrexit datur spes resurgendi per ipsum his q̄ sunt in sepulchris: secundum illud iohannis .v. Omnes qui in monumentis sunt: audient uocem filii dei.

Tertio ad exemplum eorum qui per mortem iesu spiritualiter moriuntur peccatis qui absconduntur a conturbatione hominum. Quibus & dicitur Colo. tertio. Mortui estis: & uita uestra abscondita est cum christo in deo. Vnde sicut mors efficaciter operata est nostram salutem: sic & sepultura iesu. Propter quod in quodam sermone ephesin concilii dicitur. Nihil horum que saluant homines iniuriam deo facit: que ostendunt eum nō passibilem: sed clementem. Conuenienti autē modo sepelitur in horto in monumento nouo excisso in petra: inunctus myrtha & aloes: inuolutus in sindone mūda aduoluto magno saxo ad ostium monumenti: Primo ad confirmandam fidem mortis & resurrectionis ipsius: sicut infra exponetur.

Secundo ad commendandam pietatem & deuotionem iesum sepelientium: & admirandam uictoriam morientis. Vnde licet passio & mors quāto fuit abiectionis: tanto magis patientiam & constantiam iesus commendauerit: ut per hoc abundantius pro nobis satisficeret. Sepultura tamen honorifica esse debuit: in signum uirtutis morientis iesu: qui contra intentionem occidentium honorifice sepelitur. Vnde Criso. dicit. Ante crucem omnia mesta sunt & infirma: ut autem crucifixus est omnia clariora sunt facta: ut noscās nō purum hominem crucifixum. Tertio ad mysterium spiritualis sepulture taliter iesus uoluit sepeliri: & ad figurā emendationis perfecte peccati Ade: unde in horto sepelitur: quia ille in horto peccauerat. Ideo autem secundum Augustinum: in aliena ponitur sepultura quia non propriam: sed alienam mortem est passus: dum pro aliorum salute moritur: licet etiā per hoc extrema iesu demonstraretur paupertas: qui sicut uiuens domum non habuit: nec aliquid proprium unde uiueret. Sic & moriens aliorum elemosinif: & i mutuo sepulchro est positus. In nouo autem ponitur monumento: ut significet cor nouum creari in illis qui spiritualiter consepeliuntur christo. Vnde & sindon noua mūdissime uite myrtha & aloes mortificationis amare penitentie & odors bone fame eis deesse non debent. Excissum autem fuit monumentum in petra: in signum q̄ excadenda erant uirtute mortis iesu corda petrina: ut in ipsis christi passi locaretur memoria. Saxū magnum aduoluitur ad ostium monumenti: q̄ grandis & fortis constantia debet super cor apponi: ne furto hostis maligni de ipso corde mortis iesu continus gemitus & presentia auferatur. Non autem debuit corpus iesu quomodocunq̄ putrefieri uel incinerari: quia putredo cuiuscunq̄ corporis ex infirmitate nature prouenit: que non potest amplius corpus conuenire in unum. Sicut autē

mors christi non debuit esse ex aliquo morbo uel senio: ne crederetur necessitate nature mori: sed debuit esse ex passione illata: cui se sponte obtulit iesus pro nostra salute. Sic nullo modo uoluit corpus suum qualitercunq̄ putrefieri: uel resolui: maxime quia hoc nō uidebatur expediens nostre salutis: quā potius urgebat in detrimentum fidei: & iniuriam corporis iesu christi: qui sine aliqua infectione fomitis cuius incineratio & mors proprie est pena: conceptus est de spiritu sancto: nihil contrahens fomitis: & nihil in mēte relinquēs: ac per hoc incinerari non debuit: quia licet mors fuerit utilis pro nostra salute: quam petulit dispensatiue: incineratio tamē in expediens fuit: secundum illud ps̄ in persona iesu dicti. Que utilitas in sanguine meo & c. quasi dicitur iesus: si corpus meum putrefcat: perdetur sanguinis mei effusi utilitas: dum carni mee non crederetur unita diuinitas. Mansit autem in sepulchro iesus tribus diebus & tribus noctibus per synodochem: sicut computat Augustinus hoc modo. Ut ultima pars sexte ferie accipiatur p̄ tota die: nox sequēs cum die tota sabati accipiatur pro tota die naturali. Nox uero sequēs sabbatum que ē principium dominice diei: siue dicatur resurrexisse iesus die secundo secundum Augustinum: siue media nocte secundum Gregorium accipiatur pro tota die dominica. Nam sicut dicit Augustinus tertio de trinitate. Muratus est ordo temporum: ut sicut p̄mi dies creationis incipiunt a luce: & terminantur in noctem: propter futurum hominis lapsum: sic p̄pter reformationem hominis factam a tenebris noctis ad lucem christum incipiat decetero a nocte: & terminetur in lucem diei: iuxta illud Marthei ultimo. Vespere autem sabati que lucefcit in prima sabati. i. nocte sabati que terminatur in luce dominice diei: & signatur in duabus noctibus: & una die quibus christus iacuit in sepulchro: quod una sua simplici morte que propter uirtutem in ea splendens mento dicitur lux diei: a nostra duplici & tenebrosa morte tam pene q̄ culpe nos eduxit.

Circa autem passionem mortem & sepulturam christi est secundus articulus de his que pertinent ad humanitatem ipsius: contra quem duplicem errorem nunc inuenio. Primus quidem est manicheorum: qui sicut corpus christi fantasticum asserunt: ita passiones christi non in ueritate sed in fantasia arbitrantur esse. Contra quos dicit Etia. iiii. Vere langores nostros ipse tulit & c. Et illud. Tanquam ouis ad occisionem & c. Quod etiam inducitur Actuum. viii. Secundus est error Galien: q̄ in christo iesu unam naturam posuit: sed incorruptibilem & imortalem. Cōtra quem dicitur prime Pe. tertio. Christus semel pro peccatis nostris mortuus est & c. Et contra hos errores ponitur in sym-

bolo. Crucifixus mortuus & sepultus.

Iesus infernum adiens Cap. xxvii.

Ane peregrinationis dilecti iesu uirtualiter terminato cursu: quo triginta trium annorum uel circa curriculo nobiscum benignus iesus conuersatus est in passibili carne relicto corpore in cruce confixo: cum draco ille cruentus & rapidus leo estimaret se de occiso agno assecutū esse uictoriam: statim post separationem a carne resurgere cepit in anima descendente ad inferos diuinitatis potentia: quia leo noster fortissimus de tribu iuda assurgens in fortem armatum: & predā electorum suorum uolens ab ipso diripere: personaliter descendit in anima ad uisitandum illum electorum cetum: quem idem predo impius a principio mundi usque tunc detinebat indusum. Vbi stupende dignationis dulcedo in iesu benedicto resplescendit: qui non per subiectam creaturam: cum esset dominus omnium uoluit electos uisitare in profundo. Sed per semetipsum ad ipsos uisitandos amplexandos: oculandos: beatificandos in inferiores terre partes: omnem humiditatem consumādo descendit. Descende tu anima quecunq̄ deuota: & sanctorum patrum toto cordis affectu occurrentium iesu contuere applausum: & audi eos secuta uoce cantantes insultando impiissimis principibus mortis. Attollite portas principes uestras: & eleuamini porte eterne: & introibit rex glorie. Quibus tremore contracti: scilicet ipse impius Lucifer potuit respondere. Quis est iste rex glorie. Cui insultantes electi inuectiue retorquent. Dominus fortis & potens: dominus potens in prelio: quasi dicant: impie: crudelis: & dire tyranne: iam nos nō potes indulos tenere: quia dominus fortis & potens: qui in nostra carne passibilis tanq̄ in sue infirmitatis femore & uestimēto assumpte nature scriptū habet. Rex regum: & dominus dominantius: te in prelio mortis sue uictorose prostrauit. Cunctum iterum ingemineret quis esset iste rex: de quo tāta predicarent in passibili carne: potuit sua in confusione audire: dominus uirtutum ipse ē rex glorie. i. iste ē ille qui in uirtute sue patientie quam operatus est in cruce tuam pertinacem superbiam sepeliuit. Et ideo cum tuis sodalibus uos tenebrarum principes attollite portas uestras: & uos eterne porte predestinationis diuine eleuamini omnem impugnantem malitiam superando: & introibit rex glorie secundum diffinitionem bōtatis diuine. Quod si uos principes mortis tardatis portas uestras tol-

lere: audire dauid patriarcham & eximium prophe-
tam iam ex tunc in mundo cantantem in iubilo:
quod nunc per ipsum regem glorie opere intuet
completum. Cōtriuuit portas ereas: & uectes ferre-
os confregit. Ibi enim confregit potentias: arcum:
scutum: gladium: & bellum. Tuncq; fulgor di-
uinitatis resplendens in anima: omnia confringēs
hostilia instrumenta: alligansq; serpentem: & ad lo-
cum ubi sancti detinebantur accedens: diuinitatis
sue radio eis serenus illuxit: & ostensa sue nude di-
uinitatis essentia eos: in loco beatificauit inferni.

Licet autem ibi non oporteat esse tales uoces
formatas: tamen nostra deuotio que diuina nō ca-
pit: nisi circūuolationibus a scriptura sancta ad no-
stram condescensionem expressis istas uoces & re-
plicationes psalmodiarum prophetiarum & cantuum
format sibi ad proprium excitandum affectum.
Quod etiam multis sanctorum operibus omelias
& sermōibus factum reperitur deuote. Vnde & po-
test anima cogitare: q; saluatoris presententes ad-
uētum illi sancti prophete semetipso mutuo hor-
tabantur dicētes. Leuate capita uestra &c. Et pio ue-
currentes saluatoris aspectui: cum multo gaudio &
reuerentia ipsum adorantes: amplexantes: & oscu-
lantes dixerunt. Domine refugium factus es no-
bis a generatione in generationem: priuq; mon-
tes fierent: aut formaretur terra & orbis a seculo &
in seculum tu es deus. Nisi quia tu domine adiuu-
isti nos: semper fuisset in inferno anima nostra: sed
memor fuisti opprobrii seruorum tuorum: & redē-
misti nos deo in sanguine tuo: & fecisti nos deo
nostro regnum & sacrificium: & tecum regnabi-
mus in eternum. Benedictus igitur qui uenis in o-
mine domini deus dominus: & illuxit nobis. Et
ideo confitemur tibi: quoniam bonus & laudabi-
lis in secula deus noster. Infinitas autem adap-
tationes scripture potes tibi in his o deuota ani-
ma fabricare: & quando adduxeris hinc inde non
poteris digne percipere illud iocundissimum festū
& plenissimum gaudium mutuum amplexuum
redemptoris & redemptorum: nec illam confusio-
nem & nequissimum dolorem spirituum maligno-
rum & triumphalem modum quo christus omnē
impietatis contrarie confudit conatū.

Tunc enim extractus leuiatham hamo ipsius per
christum pforata maxilla quicquid iuris habere
uidebatur i electorū corpore perdidit: propter p-
sumptionē iniurie capitis quod inualuit.

Tunc uerus Sampson moriens: uictoriam de suis
hostibus reportauit.

Tunc uerus triumphator mortis iesu impios sup-
peditauit: & electos sanauit.

Tunc agnus sine macula i sanguine testamēti sui
de lacu in quo non erat aqua uinctos eduxit.

Tunc habitantibus in regione umbre mortis: no-
ua lux expectata radiauit.

Tunc sanctis ueteris testamēti uerū sabbatū eter-
ne requietionis illuxit.

Et fugata est figura obseruationis figuralis sabbati
per filium hominis: qui etiam dominus est sabbati:
qui ueritatem illius figure adimpleuit electis
eis data quiete eterne beatitudinis. Propter quod ē
merito magnus iste dies sabbati: qui omne de ce-
tero effugabit sabbatum figurale. Perniciosa igitur
est obseruantia sabbati iudeorum recepta eterna que-
te beatitudinis glorie in populo christiano. At-
tende autem q; licet istud sabbatum fuerit sanctis
patribus delicatum pro aspectu eterni luminis. Fu-
it etiam sabbatum requietionis ipsi dilecto iesu ab
operibus nostre redemptionis in sua passione &
morte: ipsi tamen uirgini fuit ruminatio dolorose
memorie eorum: que uiderat fieri in filii sui dilecta
carne & mente: quatenus etiam ipsa exterius
sabbatizauit ab aspectu uisionis corporee illorū
uulnere: que christus iesus die precedenti recepe-
rat pro nostra salute. Vnde & ipsa mater sentiens
adhuc mortem in corpore diuinitati unito i sepul-
chro inclusa tota impellebatur a spiritu sancto: &
omnis gratie adminiculo: ut ipsa perfecte mortem
gustaret in uulnere saluatoris: cuius corpus ad-
huc prostratum iacebat in morte. Vnde ipsa in se
supplebat: quod anima filii absens & beata sentire
non poterat. Nec te moueat q; sciebat filium non
dolere in carne: quia satis sufficiebat sibi ab dolo-
re scire corpus sine uita iacere examine. Nec de-
buit deus mortuus in assumpta carne: maxime eo
tempore quo in ipso durabat mors: non recipere a
creatura redempta dignum deplorationis lamen-
tum: quod quia non uidebat fieri ab aliqua creatu-
ra uite huius: nec etiam digne posse fieri a securis
electis: ipsa omniū mater electorum dignissime p-
omnibus fecit. Et quia sola fuit i hoc planctu: ideo
in corde suo tantum dolore exercitum adunauit.
Ipsa enim spiritus sanctus qui in officio sabbati san-
cti in ipsa ecclesia iam artificiosa coadunauit lamen-
ta: ad memoriam preterite mortis illius inq; cuius
tota caro iam est in gloria paterne sedis euecta: &
hoc ut soli memorie ab electorum gemitu dignū
exhibeatur lamentum. Quanta putas formabat su-
spira & compassiua iacula in corde illius sacratissi-
me uirginis matris: que mortem presentem unige-
niti filii sui dei non tam recolebat preteritam: q; et
antebatur presentem & recentem in uulnere fi-
lii sui corpore nuper morte extincto: cuius adhuc
forsitan sanguine ipsa tota erat cruentatione resper-
sa. Propter quod omnia facta circa dilectum suum:
que in precedenti die studiose collegit: nunc in cor-
dis sui amplo mortario maleo intentissimi doloris

& ponderis omnia reuoluendo: examinando: pō-
derando: tam ex pietate suscipientis filii & patien-
tia in omnibus ostensa: q; ex nequicia inferentis a-
nimi: & exterius crudelitate monstrata studiose cō-
triuuit. Vnde & amarum salamētum in hac tritum
confecit omnibus deuotis mentibus filiorū: i quo
intigant & comedant christum crucifixum & mor-
tuum: & in igne passionis acerbē totum aslatum &
coctum eis in mensa deuote memorie preparatū
in cibum. Quicumque ergo uis comedere chri-
sti mortem: associa tibi matris amantissimum sala-
mentum. Attende autem q; licet iesus in hoc
sabbato quieuit a dolore: non tamen quieuit a
damno & impiorum iniuria iudeorum. Nam &
anima fuit suo corpore priuata: & mors inclusa in
sua carne: que nisi fuisset caro diuinitati unita: & ab
omni infectione fomitis aliena: & spirituali dotata
gratia per ipsum mortis uigorem ad incinerationē
fuisse adducta: si cōmuni hominum lege mors p-
mitteretur agere in copus quod tenebat prostra-
ctum. Sic ergo uides q; xp̄us non quieuit a dā-
no: licet quieuit a dolore: non etiam ab iniuriis
quieuit. Ipsa enim die principes impii sacerdotum
non faciati sue supplicio mortis accedentes ad Pi-
latum: ut seductorem infamantes & custodes ar-
matis in iniuriam corporis circa sepulchrum po-
nentes: & sigillis maline sue lapidem consignātes
mente pertinaci resurrectionis gloriam impedire
nituntur. Sed mentira est iniquitas sibi: & seiplos
proprio mendacio peremerunt: & ementes sui cor-
dis perfidiam pecunia copiosa & ueritate resurgen-
tis digna testimonia tribuentes inuiti: non est sapi-
entia: non est prudentia: non est consilium contra
dominum. Tanta enim malitia iudeorum de cu-
stodiendo sepulchrum electorum fidei subseruuit.
Nam & prostratio uictoriosa custodum: & fuga:
& nuntiatio ad principes sacerdotum: ipsosmet im-
pios iudeos de sua machinatione confudit. Po-
tes ergo uidere q; passio non fuit consummata p-
fecte: donec gloria anime redundauit in carne: cor-
pus reassumens resuscitatum a morte: & immorta-
litatis gloria reformatum: propter quod christia-
nus populus qui deflet corruptionem institute na-
ture in creatione primaria: & gaudet solum in re-
formatione gratie facta per christum: cuius refor-
mationis labor non p-ene quieuit: ut preostensum
est usque ad dominicam diem: & ipsam dominicā
pro resurrectionis christi gloria sabbatizauit: litte-
rali sabbato relicto iudeis: qui in solis figuris ad-
huc uersat uirtute uacui: & dicentes se honorare
creatorem: ipsum contumeliose uituperant: labori
redemptoris ingrati: cum sit nobis factus inestima-
bili pietate redemptor: & formator in esse gratie.

Ipsa enim omnipotēs deus ex misericordia factus
homo de uirgine: qui in esse nature de nihilo nos
creauit: cui tanto plus grata debet esse humana in-
firmas: quia in creatione sine labore dixit solum
& facta sunt: Sed in redemptione pre laboris angu-
stia toto corpore sudore sanguineo fluens dixit
multa salubria: & audiuit indigna: fecit mira: & per-
tulit dura. Deuoti ergo filii beatissime uirgi-
nis suo compatiētes dolori: & configurati simi-
litudini mortis christi sabbatum associant ipsi pa-
raseue: ducentes sabbatum diem amarum in ieiun-
iis: lachrymis: & afflictionibus carnis. Quia enim
sola uirgo iesum digne plorauit in sabbato: & sola
fuit columna ecclesie in fidei fundamento. Ideo si-
bi appropriatur sabbatum: tam in reuerentia cele-
bratōis missagē: q; et i abstinentis pro suoq; uenera-
tione dolorum. Multum enim in deuotus est fili-
us mortis iesu: qui in illa die in qua caro sua mor-
tua iacuit: se uult carnalibus reficere: uel pingubus
uel delicatis: & non potius cum deuotis filiis ie-
iunare.

Pro isto uirtuoso boni iesu descensu ad inferos:
& contractione hostilis nequie dicuntur duo uer-
suli: quos simul tractando compegi.

Iesus infernum adiens.

Iesus frangens conatus Cap. xxviii.

E hoc autem descensu christi ad inferos
corpore in sepulchro iacente est tertius
articulus fidei ad humanitatem iesu spe-
ctans. Contra quem est error quorundam dicenti-
um iesum non descendisse ad inferos per semetip-
sum: cum tamen Petrus dicat contra hoc Actuum
secundo: q; non est derelictus in inferno propter
quod dicitur q; i simbolo apostolico habetur. De-
scendit ad inferos. Conueniens autem fuit chri-
stum ad infernum descendere. Primo quia uene-
rat omnes penas nostras portare: inter quas erat ne-
cessitas descendendi ad inferos. Vnde sicut conue-
niens fuit eum mori: ut nos liberaret a morte: ita
eum illuc descendere: ut nos liberaret ab illo descē-
su. Propter quod dicitur Oze. xiii. Ero mors tua
o mors: morsus tuus ero inferne. Secundo ut di-
co diabolo per passionem uinctos eius erperet: se-
cundum illud Colo. secundo. Expolians potesta-
tes & principatus traduxit confidenter. Tertio

ut sicut potestatem suam ostendit in terra uiuendo: & moriendo: ita in inferno ostenderet uiuendo & illuminando bonos: & terrifico confundendo malos: ut sic in nomine iesu omne genu flectatur etiam infernorum: ut dicitur Philippien. secundo. Descendit autem secundum animam iesus solum ad inferni locum: in quo detinebantur iusti: sed uirtus eius est diffusa in omni loco inferni. Nam uirtus liberans a carentia uisionis fuit diffusa in iustos perfecte purgatos. Virtus liberans a doloribus pene fuit diffusa in purgatorio quantum puto. Credo enim quod omnia sua membra tunc ibi existentia de purgatorio eduxit. Nec obstat quod aliqui dicunt quod passio christi non habet effectum temporalem & transitorium: sed permanentem & sempiternum: ac per hoc quod tunc non fuit maioris uirtutis quam modo: ex quo sequitur quod sicut nunc non liberat nisi finito tempore debite purgationis: sic nec tunc.

Duplici enim modo potest huic rationi responderi. Vno modo quod effectus permanentis & eternus non impeditur ex hoc quod specialiter in aliquo tempore: & aliquo casu misericordius operetur: sicut etiam dictum est supra: quod singulariter influxit uirtus passionis in latronem consocium. Tunc natis uidetur conueniens: quod presentia anime redemptoris omnia membra sua in inferno existentia sibi gloriose coniunxerit. Et hoc modo potest dici iesus soluisse dolores inferni: quia idem est ignis quo dolent purgandi: & quo cruciantur reprobi.

Alio modo potest dici seu solui ratio predicta: dicendo quod diuina sapientia sic sciuit contemperate intensionem pene respectu prolixitatis temporis: quo ibi debebant morari: ut hora descensus christi essent plene purgati. Quicquid sit de hoc partum concludit ratio predicta: quin satis uideatur conueniens nouum munus liberationis accepisse oes electos qui erant in inferno ex piissimi iesu presentia. Ad locum uero damnatorum uirtus descendit iesu pro tanto fuit diffusa: quia magnificenciam suam uictoriose potestatis monstrauit super Luciferum: & super reprobos omnium cetum impium: eorum malignitatem & incredibilitatem plene conuincens. Quod autem Petrus apostolus dicit prima tertio: quod christus his qui in carcere conditi erant: spiritu ueniens predicauit his qui fuerant increduli aliquando. Super quo dicit Athanasius: quod corpus christi fuit in sepulchro positum: quando ipse perexiit predicare his qui custodia erat spiritibus. Sicut dixit Petrus. Ex quo sequi uidetur quod predicauerit damnatis: Nam illi soli erant increduli: sic intelligendum credo: quod his qui in carcere infernali erant conditi: iesus ueniens spiritu idest secundum animam predicauit: qui increduli fuerant aliquando. Non quod ut incredulos ad fidem ibi con-

uerteret: sed ut eorum infidelitatem confutaret. Et predicatio nihil aliud intelligi debet ut credo nisi manifestatio diuinitatis eius per effectus terrificos super reprobos in descensu anime iesu. Augustinus tamen predictum uerbum Petri in epistola ad Enochium exponit de operatione diuinitatis eius: quam exercuit a principio mundi: ut sit sensus: quod hi qui in carcere conditi erant: idest in corpore mortali: quod ratione passionum & fomitis est quasi carcer anime: ueniens spiritu sue diuinitatis predicauit per internas inspirationes: & per externas admonitiones in uerbis iustorum: his inquam predicauit qui increduli fuerant aliquando: scilicet Noe predicanti quando expectabat dei pacientiam: propter eorum conuersionem deferens penam diluuii. Unde subdit in diebus Noe cum fabricaretur arca. Et hoc modo exponendo nihil tangit de descensu ad inferos. Dicitur autem totus christus fuisse in inferno: quia totus masculine refertur ad personam: que ubique est tota: & in inferno tota erat in anima: & tota in sepulchro cum carne: & ibi creditur tantum stetit anima iesu: quantum in sepulchro stetit corpus eius: ut simul illa exiret de inferno: & corpori iuncta glorioso simul utrunque exiret triumphaliter de sepulchro.

Iesus triumphans mortuus
Iesus surgens beatus Cap. xxix.

Via uero si corpus remaneret in morte & anima christi persisteret in inferioribus partibus terre: non appareret uictoria mortis eius. Ideo christus expoliens potestates & principatus: & palam triumphans illos in semetipso cum illo beatorum exercitu ab inferis uictor ascendit: & sacre quietis domini in sepulchro illucescentem tertia die: que in dierum reuolutione est octauus & primus dei uirtus & sapientia christus: mortis prostrato auctore etiam ipsam mortem que in suo corpore adhuc uidebatur indusa deuicit: & eternitatis nobis additum apuit: dum sese a mortuis diuina potentia suscitauit: ut notas nobis faceret uias uite. Tunc terremotus factus est magnus & angelus domini in uestimento albo & cadido & aspectu fulgureo descendit de celis: piis apparere blandus: impiis seuerus: propter quod & proteruos perterruit milites: & confortauit pauidas mulieres. Merito ergo in his duobus uersiculis dicitur. Iesus triumphans mortuus. Iesus surgens beatus. Ideoque triumphalis uictoria & resurrectionis letitia maxime representantur in

officio diei missae sabbati sancti que cantatur meridie: & consueuerat cantari antiquitus in resurrectionis nocte: propter quod dies ista est.

Primo fontalis beniuolentiae: quia hodie collatum est subleuamen peregrinantibus.

Secundo triumphalis uictoriae: quia propositum est adiuuamen certantibus.

Tertio precordialis letitiae: quia prolatum est solamen laborantibus.

Quarto spiritualis intelligentiae: quia remotum est uelamen a considerantibus. Et sic hac die recipiunt

omnes quod eis expedit

Peregrinantes fiduciam

Decertantes constantiam

Laborantes perseverantiam

Contemplantes resurgentiam

Est igitur hec dies fontalis beniuolentiae quia hodie fuit

Mestorum consolatio

Afflictorum liberatio

Peccatorum confortatio

Puillorum consolidatio.

Et secundum ista quattuor: hec est dies frondose condensationis sacre comunione: solennis baptismationis. Certe illuminationis. Igitur dies ista est frondose condensationis in multiplicatione lectionum & cantuum: quia singulariter letificati sunt mesi: quia mater afflicta: & sancte mulieres deuote benigna iesu apparitione fuerunt consolatae: cum uiderunt in iubilo regem in resurrectione decore: & multiplicatae sunt apparitiones hac die: & diuersis modis gaudia cumulata. Constituit inquit ps. diem solennem in condensis. Est etiam dies sacre comunione: ad confortandum & recreandum afflictos: quia resurrectio eius est afflictorum consolatio & omnium patientium pro christo: unde laetatus frater domini: & Ioseph ab animathia fuerunt ab afflictione liberati sicut dicitur infra: quia per resurrectionem domini etiam liberabantur qui fuerant in inferno detenti: unde hec nox spoliavit egyptios: ditauit hebreos. Et sic moyses noster de agis passionum assumptus: prostrauit exercitum pharaonis.

Est etiam dies ista solennis baptismationis: quia in hac nocte consueuit magna solennitas baptismi fieri in signum remissionis peccatorum. Hauriant ergo peccatores spem uenie in resurrectione christi in qua iustificamur a peccatis. Est enim hec summa confortatio peccatorum: dum magdalene peccatrici prius apparuit intra mulieres ut infra dicitur & postea petro qui eum negauerat: quem etiam per angelum specialiter nominauit. Mortuus est enim bonus iesus pro peccatis nostris & surrexit propter iustificationem nostram. Ecce igitur dauid arrepticius hircus emissanus & passus pro leproso obla-

rus effugiunt liberi in ministerio de potestate diaboli: ut ultra non seruiamus peccato. Primum habetur primi Ro. xii. Secundum leuit. xiii. Tertium leuit. xiiii. Est etiam dies certe illuminationis cuius flammam lucifer matutinus inueniat: hodie namque fit cereus qui singulariter & solenniter benedicitur: & nouo igne illuminatur. In signum quod solenni iocunditate sacra resurrectio domini celebratur: i qua christus uouo splendore gloriosi corporis illustratur & apparet discipulis in corporali specie usque ad diem ascensionis distulit ascendere in celum: unde cereus usque ad diem illam post prandium in ecclesia conseruatur. Significat nihilominus quod hac die facta est puillorum consolidatio: quia hodie reformati sunt discipuli & sancte mulieres in fide resurrectionis. Et ideo quasi cereus noua benedictione a christo consecratur: & fidei lumini illustrantur quia hodie insufflauit & dedit eis spiritum sanctum & aperuit eis sensum ut intelligerent scripturas. Et sic uides quod merito hec dies est fontalis beniuolentiae quo ad quattuor predicta. Est etiam triumphalis uictoriae: unde hodie singulariter crux erigitur & tanquam christi uexillum a subdiacono in missarum solemnibus deportatur. Ad cuius aspectum contremiscunt & fugiunt contrarie potestates. Nam dominus in hac die hebetauit: mortis stimulum: quia stimulus mortis peccatum est. Ipse autem factus peccator pro nobis affixit peccatum in cruce: & uictor post mortem clauso prodiit tumulo: qui uiuens & patiens & pro nobis moriens noluit descendere de crucis patibulo. Signum huius uictoriae quesierat praua generatio dicens. Si filius dei es descende de cruce. Sed christus eis signum dedit propheticum: passionis: mortis: & sepulture. Nobis autem & electis suis leo fortis de tribu iuda surgens cum resurrectionis tropheo dedit signum de celo: dum uitam celestem nobis manifestauit clauso resurgens sepulchro: clauso subintrans cenaculo scandens celum aspectu patulo: inde super electos pluit de spiritu sancto. Et sic multa maiora dedit: quam perfida natio petiit. Quod autem maius sit: inimici nostri sunt iudices. Si enim de cruce descendisset uideretur peccato uictus in patientia pene: sed nunc uictor peccati patientissime mortuus fuit: unde nec proprium tumulum habuit: sed alienum singulare & solitanum: ut alienum & non suum ide purgaret peccatum: ubi est ergo mors stimulus tuus &c. Affixus est cum christo in cruce: ubi & hebetatus manet christo resurgente. Sicut enim in adam omnes moriuntur. Ita & in christo omnes uiuificantur sue cruci confixi. Noli ergo descendere de cruce: nisi de crucis memoria: non de crucis amicitia non de crucis presentia: si uis resurgere de tue iniquitatis sepulchro: & gloriosus apparere

cum christo. Debellaui etiam secundo mortis zabolū: & auctore ipsius mortis diabolū ab eo predā auferēs calcavit: sicut dictū ē supra. Sampson enim noster gaze seras pandit: & asportans portas scandit montis superciliū. In maxilla mille strauit: & de tribu sua spernit ipse matrimoniu. Tertio etiam prostrauit mortis ergastulū: dū ipsa mortē moriēdo destruxit. Mors enim & uita duello confluxere mirando: sed dux uite mortuus iesus christus felicitate regnat uiuus. Sicq; factū est ut mors peccatoris ueniens ex dānationis necessitate sit mortua: & in gloria sit resurrectionis translata per mortē iusti dei hominis non ueniens ex misericordie uoluntate. Nam secundū Augustinum duplici nostre morti ipendit suā simpliciā: ut faceret utraq; nostram mortem scilicet tam pene q̄ culpe in uita resurrectionis transire: unde sicut dictum est supra: deiecit carcerem infernalem: ut ibi nullus electus amplius includat̄ & cōpleuit illud Osee. Ero mors tua o mors. Quod exponens Gregorius omē. xiii. ait. Quia in electis meis te funditus perimo. Ero mors tua o mors. Quia uero illis solis sublati te experte transigo: ero mors tua uis inferne. In cuius triumphalis uictorie signum primū uerbū quod post resurrectionē dixit discipulis suis fuit: pax uobis. Quarto amputauit mortis obstaculū: dū gladiū flāmeum atq; uersatilem quē diuinū decretū posuerat ad custodia ligni uite. Adam primitus succubente hodie nostro iesu triumphate amouit. Amora est enim ista custodia: & paradisi ianua reuerata: & terra hereditatis nostre per peccatū: perdita. Iure belli nobis captiuis est reddita per christi uictoriam triumphale unde & ad illam sanctos eductos de inferno iam diuina uisione beatos: christus hodie creditur aduenisse: dum eos in paradiso locauit: unde electus fuerat prothoplastus transgressor: & deleuit cyrographum secundum apostolum. Quo iuste eramus a patria exulati: quantum potent ueniens in maiestate sua qui tantum potuit in nostra infirmitate & pro nostro scelere crucifixus. Secure ergo erigatur crucis triumphale uexillum: & in quattuor cornibus suis adornetur lapidibus preciosis qui christi uirtutes representent: cum quibus diaboli uicia superauit.

Ut in sinistro cornu sit patientia que deuicit mortis stimulū & persecutionē illatā.

In dextro obedientiam que deiecit mortis zabolū & eius transgressionē temerariā.

In profundo radix oīum hūilitas q̄ deuicit superbie ergastulū carcerale.

In supremo oīum charitas q̄ ammouit obstaculū exulare ut iā reuelata facie i christi lumine gloria domini speculemur.

Est etiā hec dies

Precordialis leticie: quia hec est dies Transmutationis humane instabilitatis Subarrationis hūane imortalitatis Reuocationis hūane uetustatis Sublimationis humane fragilitatis.

Nā hodie de instabili mundo uocati sumus: dū per iesum uocamur ad patriā & mundi contemptum: dum ipse suam gloriā ostensurus mandat discipulis suis q̄ eant in galileam: quasi necesse sit ab huius mundi instabilitate transire uolentem speculari gloriā resurgentis. Sumus etiā secundo de premio certificari: dū christus eternitatis nobis aditum deuicta morte referauit: & pacificauit nos deo patri: unde dixit discipulis: pax uobis. Sumus tertio in corpore reuocati quia christus resurgens ex mortuis iam non moritur: & qui suscitauit iesum: suscitabit & mortalia corpora nostra: ut iam secure quo abiit per gloriā caput: eo secuta spe tēdat & corpus. Sumus quarto sublimiter exaltati: dū in christo sumus super angelos exaltati & angelis confocati & coequati. In cuius signū post resurrectionē ut dicitur in Apoc. Non se permittit angelus a iohanne adorari: & hoc angeli annunciant: quia iesus quasi alter ioseph eterni patris filius uiuit: & dominatur in omni terra regis eterni: & ideo hodie fit transitus de tristibus ad leta. dum ubiq; solē niter cantatur & redditur alleluia. Quod sacerdos inchoat ter repetens altus itonādo: ut Primo alte cantetur Alleluia: quia sumus liberati ab angustia pene. Secundo altius: quia sumus liberati a transgressionē culpe. Tertio altissime: quia in xpo sumus transformati in deiformitatē glorie.

Vnde & in christo iesu natura nostra est super angelicam sublimata: & nostra penalitas in christi resurrectione absorpta. In cuius signum quot hōis steterat xps mortuus: tot diebus uiuit postea super terram gloriosus anteq̄ celos ascenderet: ubi regnat perenniter gloriosus nostra iniquitas est emendata: ut sicut christus resurrexit per gloriā patris: sic & nos in nouitate uite ambulemus educti de sepulchro peccati. In cuius etiā signū hodie nouus ignis excutitur de petra: qui accenditur in cera noua. Est etiam quarto ista dies spiritualis intelligentie. Hodie enim reuelatur christi sublimitas latens sub signaculo: dum leo resurgens librum aperuit: & soluit septē signacula eius. i. omne clausurā ueteris testamenti. Aperuit etiam singula sue infirmitatis q̄ quasi uidebat̄ suam claudere gloriā maiestatis. Que quidē signacula sunt ista.

Matris desponsatio: quia conceptus & partus uirginis uelabatur: ut fabricator hominis: fabri filius putaretur.

Secundum corporis infirmitas: qua potentia & uirtus diuinitatis uelabatur: quia plorans & uagies & ceteris carnis infirmitatibus subiaccens uidebatur.

Tertium circuncisionis cauterium: quod erat peccati originalis remedium: uelans christi innocentiam & medicinam: qua tollere uenerat omne peccatum.

Quantum fuga in egyptum a facie herodis regis: quo diuinum dominium uelabatur ut non posset cognosci filius dei: nec uniuersalis dominus omnīs creati.

Quantum trina tentatio: qua se permisit a diabolo tentari & portari: cuius suggestioni non acquiescens: sed ipsum rationabiliter & uirtuose confundens: ipsum dimisit dubium sicut primū & sibi celauit sue diuinitatis archanū.

Sextum est crucis supplicium & transitus mortis: quā inter latrones pendens totam uelauit gloriā sue beatissime maiestatis.

Septimum sepultura in qua uelata fuit & absconsa tota spes & efficacia sue uite & fructus restauratio humane.

Hic est liber clausus flebiliter: qui hodie aperitur letanter: dum eius resurrectionis gloria predicatur. Nam post tres dies sicut ipse predixerat propria uirtute resurgens tanta efficacia se ostendit dominū maiestatis: quod manifeste patet: q̄ omnia signacula precedentia & operimenta dignitatis sue fuerūt uoluntaria in ipso non necessaria nec conditionis uere: sed dignationis misericordie. Quod secundū Bernardum in quodam sermone septiformi uisitacione spiritus. xl. dierum numero referauit p̄ adaptationem quādam magis q̄ per proprietatem necessariam. Nam in spiritu timoris fuit prima apparitio angelorum quando factus est terremotus magnus: & angeli apparuerunt prosternentes custodes & confortantes pauidas mulieres ut referret̄ signaculū: quia qui fabri putabatur filius hic fabricator apparuit angelorum. In spiritu pietatis apparuit sicut onī petro: quem pre ceteris de negatione christi rea conscientia confundebat: ut qui uisus fuerat infirmus & inualidus puer appareat habere potestatem etiam dimittendi peccata. In spiritu cōscientie apparuit discipulis pergentibus in emaus scripturas eis exponens & ostendens quomodo p̄ originali culpa mundanda oportuit hoc christum pati. In spiritu fortitudinis apparuit discipulis ianuis clausis ostendens manus & latus in signum uictorie & uirtutis: sicut solent clypeos foramina demonstrari: confortans eos a timore iudeorum qui prius quasi timidus a facie reguli fugerat i egyptū. Quod signū lū maxime referat̄ apprensū i monte galilee quando dixit. Data est mihi omnis po-

testas in celo & in terra &c. In spiritu consilii apparuit frustra in piscatione laborantibus dum mitere in dexteram nauigii rete consuluit: ut tentatas animas in sinistra & inabyssata in gurgite uentris hostilis eriperet a uersuta maligna tempestantis. In spiritu intellectus apparuit illis: quando aperuit sensus illorum ut intelligerent scripturas: quoniam pro nostra redimenda morte necesse erat filium dei crucifigi. In spiritu sapientie apparuit die quadagesimo: quando uiderunt filium hominis ascendere ubi erat prius: qui tamen sub lapide iacuerat tumulatus. Et ideo sicut sepultura totum librum clauserat & quasi in baratrum desperatis mentes discipulorum induerat: sic gloriosa ascensio qua ad dexteram patris sedet oīum credentiū spem erexit: fidem confirmauit & charitatem accendit: dum aperte cognouerunt omnia christi facta & dicta: summa sapientia dei plena & summa charitatis pietate referta: ad nostrum curandum morbu: & in ipsum transformandū affectū. Secundo fuit reuelata resurrectionis ueritas que latebat sub mendacio iudeorum: sicut explicatur infra. Tertio mutata est temporū uarietas que latebat sub cōputationis modo. Nam usq; ad resurrectionis noctem dies noctem precessit. Ad significandum lapsū adei qui a die gratie cecidit in noctem culpe. De cetero autem nox precedit diē: in signum q̄ nox nostre culpe ē effugata per renouationē christi gratie que nobis est in resurrectione monstrata: propter quod cantamus hodie: q̄ nox sicut dies illuminabitur.

Quarto propalata est hodie dignitas ecclesie latens sub titulo synagoge. Nā hodie repudiata synagoga tanquā altera ualchi superba electa est benedicta hester humilis & noua sponsa ecclesia. Legalia enim nō erant mortua nec mortifera donec de latere christi dormientis in cruce quasi noua uirgo formata ē ecclesia christi sanguine lota. Et ideo in resurrectione christi synagoga euauit & ecclesia floruit: & omnis legalis cerimonia simul obiit ita ut nullus ad eas ex tunc seruadas obligatus fuerit: nondū tamē fuerunt mortifera secundū Augustinū quousq; fuit doctrina fidei promulgata. Propter quod hodie singularissime in signū nuptialis copule xpi & ecclesie debent solēniter tā ministri ecclesie q̄ altaria adornari: quia datum est christi spōse: ut operiat se byssino splendenti & cādido. Hec est enim illa noua nupta sponsa agni ostensa iohanni in spiritu quando uidit hierusalem sanctam nouam descendentem de celo &c. Hec dicta sunt pro reuerentia missę sabbati sancti. In qua singulariter christi resurgentis mysterium explicatur. In qua mystice de nocte facimus meridiem: ut ostendatur q̄ tota cecitas nostre noctis p̄ gloriā resurgentis est in lumine sue diuinitatis cō-

uerfa. Quia uero in dominice resurrectionis gloria innotuntur nostre fidei fundamenta sicut dicit apostolus. Si christus non surrexit inanis est predicatio nostra: quia dolores passionis ipsum in infirmitate totaliter defecisse pratenderent: nisi resurrectionis gratia statim post modicum sequeat. Iohanna dicit nobis misericordie idcirco ne benedicti iesu resurrectio remaneret occulta: & ne usque in finem sicut ceterorum dilatione acciperet: & tam diu caro mortua iaceret: quod plene ipsum mortuum fuisse constaret. Vtriusque enim fidei nostre necessarium fuerat: quibus etiam iudeorum nequitiam uel in uita deseruit: dum & mortuum ipsum fore testantur: & in sepulchro conditum & uana consultatione ipieratis sue custodum sepulchri ueridicam attestatione corrupit iusto resurgentis iudicio perdentes pecuniam: & retinentes perfidiam ne conuertantur a suis scelibus & eius pietate sanentur. Et quia dulce est cogitare gaudium resurrectionis dominice: ideo hunc articulum aliquantulum descendamus. Sane resurrectionis hora in euangelica non expresse declarari uidetur historia: propter quod doctores hic uarie opinantur. Quidam enim dicunt quod surrexit in aurora diei dominice. Reliqui uero quod in media nocte. Pro quibus multum facit quod antiquorum habet traditio: quod apostoli in uigiliis sancti pasce christianum populum usque ad noctis medium retinentes: & illa hora resurrectionis domini laudes cum populo iubilantes post populum ad propria dimittebant. Cui etiam concordat figura samsonis: qui usque ad medium noctis dormiens: tunc surgens sono portas gaze ad supradium montis duxit & tulit. Quod & uerus samson de inferno exiens cum conuiuia sanctorum uere compleuit & portas mortis & seras sua potentia eminenti absorbit: quia ex tunc nullum electorum suorum expurgatum a sordibus peccati mortis auctora uisione diuine glorie impedire preualuit. Multum autem totum officium ecclesiasticum in resurrectionis missa que cantatur in sabbato sancto uidetur huic opinioni annuere: quia missa illa que nunc cantatur in meridie: antiquitus cantabatur in nocte media resurrectionis dominice. Sed nunc abbreviantes mestitiae tempus: & occurrentes gaudio resurgentis: spiritu sancto dictante completimus corporali aspectu illud quod de illa sacratissima nocte fuerat ante predictum. Nox sicut dies illuminabitur: & nox illuminatio mea in delictis meis. Unde & in benedictione cerei sepe huius sacre noctis commendatur mysterium: cum pluries iteratur: hec nox est. In collecta autem dicitur: quod deus qui hanc noctem sacratissimam gloria resurrectionis dominice illustras. Figura etiam litteralis pasce iudeorum scilicet liberationis & exitus de egypto: huic uidetur conuenire sententia: quia media

nocte educti sunt de egypto. Media nocte inquit dominus moysi. Ingrediar egyptum &c. Propter quod nullus euangelistarum uidetur loqui nisi de hora qua mulieres deuote que ueniebant cum aromaribus ad monumentum uenerunt. Qua etiam hora & uidetur fuisse factum quod narrat matheus cum dicit quod uespere sabbati idest nocte sabbati que lucebat in prima sabbati idest que tenebras suas finit in aurora dominice die: uenit maria magdalena & altera maria uidere sepulchrum: & ecce terremoto factus est magnus: angelus enim domini descendit de celo & accedens reuoluit lapidem. Angelus enim iste non aperuit sepulchrum domino resurgenti: sed uirtutem resurrectionis domini mulieribus sacris ostendit uacuitate sepulchri. Ipse enim qui moriturus pro nobis clauso exiit utero uirginis: sigillato exiit sepulchro: perenniter regnaturus in gloria immortalitatis. Quod uero in aurora surrexit: satis expresse ostendit Augustinus. iiii. de trinitate. Pro hac opinione etiam facit multum: quod sancta ecclesia laudes cantat in aurora in gloriam resurrectionis dominice. Quicquid autem sit de resurrectionis hora nihil deperit ueritatis resurrectionis iesu: cum utraque hora diuersis modis congrua format mysteria. Ut autem aliquid breuiter uideas de ueritate concordie facer textus circa uisitationem sepulchri & apparitiones domini noueris: quod ille sancte mulieres: & specialiter deuotissima magdalena tantum habebat cor plenum memoria crudelis spectaculi mortis iesu & imaginatione corporis mortui: quod simul cum aliis in sepulchro recederant quod nihil uidebantur attendere nec sperare nisi corpus mortuum cum deuotione posse ungere & tractare. Et quia sciebant duram contra christum iudeorum malitiam ebullire: uidentes reuolutum lapidem & angelum christi nunciantem resurrectionem iam facta: non credentes uerbis angeli: sed solum dolore percussis perditionis corporis quod sublatum credebant: uenerunt ad apostolos maxime magdalena. Non est enim inconueniens quod citius cucurrerit que feruentiori agitabatur amore. Item discipuli quod plus ceteris amauerunt: citius cucurrerunt. scilicet petrus & iohannes. Quorum satis cursus actus est mysticus: qui & ipsi discipuli furto credentes corpus sublatum tam metore: quam pauore prostrati ad semetipsos abierunt relinquentes sepulchrum: idest sibi prouidentem propter metum iudeorum. Tunc ergo sicut lucas narrat ille mulieres simul monumentum intrantes: uiderunt angelos stantes: qui eis dixerunt. Quid queritis uiuentem cum mortuis? Quo audito ceterae dimittentes sepulchrum & forsitan in illo horto aliquantulum longe facte: sicut iohannes dicit. Maria magdalena stabat ad monumentum foris plorans. Tota enim ardens amore iesu & nihil de ipso

in hac uita conspiciens nec sciens ubi quereretur eum: in dolore cordis sui fluebat lacrymis circa sepulchrum ubi certa erat preciosum corpus domini iacuisset. Et quia amor impatientis quiescere non sinat: & semper de nono sperat inuenire quod querit. Ideo de nouo inclinauit se in monumento iterato querens dilectum: tunc que duos angelos sedere uidit unum ad caput & alium ad pedes: ubi corpus iesu fuerat: sicut iohannes scribit. Qui dicunt ei. Mulier quid ploras? Quibus illa respondit: quia tulerunt dominum meum & nescio ubi posuerunt eum. De quo expositione uerborum & istius sacre magdalene plures sancti sacras & longas omelias describunt: quas breuitatis causa dimitto. Potest etiam forsitan esse: quod primo maria magdalena propius inclinata circa locum illum sepulchri ubi corpus iacuerat: & aliis aliquantulum longe stantibus intra sepulchri clausura sola uidit sedentes angelos: & eorum locutiones accepit. Qui quidem angeli stantes sentientes aduenire iesum dominum suum in horto affurgunt & aliis maris ipsos uidentibus tunc dicunt quod solus lucas refert. Quid queritis uiuentem cum mortuis? Conuersa autem maria retrorsum forte propter assurgentiam angelorum quos deuote conspexit assurgere: nesciens tamen querere uidit dominum non recognoscens ipsum: sed ipsum existimans hortolanum: ueritatem quia ipse in corde suo & electorum excolebat uirtutum plantaria. Qui dixit ei. Mulier quid ploras? que quis? Illa audiens relatiuum quem: qui sibi sui cordis referebat amatum. Respondit. Si tu sustulisti eum dicit mihi: ubi posuisti & ego eum tollam. O amor sic congrua relatione respondens. Quomodo credis magdalena quod hortolanus ille intelligat tuum eum: cum de nullo adhuc fuerit a te mentio facta cum illo. Sed sicut tu intellexisti suum quem: ita & ille intellexit: tuum eum. Et sibi respondisti. Vere enim ipse solus potuit tollere quem tu queris: & ipsum tulit a morte: & in gloriam claritatis euexit: & ipse solus tibi narrare sufficit ubi ipsum posuit. Attende autem quanti uigoris amor in huius mulieris corde flagrabat: licet enim spiritus sanctus in corde eius & ore sic uerba formaret ut operi christi conuenirent: tamen litteraliter ipsa adhuc de resurrectione non sperans creditur istum hortolanum hortore cadaueris ipsum forte in aliquo loco uili asportasse de horto. Nec obstat quod ipsa scire potuit quod monumentum fuit ioseph & forsitan horto: & ideo non debuit estimare quod predicta causa inde fuisset christus eiectus: quia forte hoc nesciuit uel si sciuit: non est inconueniens quod sic dolor impatientis de hoc quod non reperiebat amatum sibi illa sola ingereret quod augmentaret doloris: & alia multa absconderet quod poterat humaniter estimare: propter quod & ipsa arbitrans in aliquo uili loco corpus contumeliose reiectum amore feruens corpus tam magnam: & centum libris aromatatum inuolutum: sola asportare in suis bra-

chiis presumebat: cum dicit. Dicit mihi. O maria fortiter instat: quia iste eum tulit: & iste tibi indicabit: non ut tollas: sed ut gaudeas in amplexu. Tunc dicit ei iesus maria. Que solitam dilecti uocem recognoscens ipsum amore ebrio adorans dulciter uoluit uel saltim pedibus amplexari. Qui eam uolens eleuare sublimius non permisit dicens. Noli me tangere: Nondum enim ascendi ad patrem meum.

Vbi nota: quod ut eam quasi de infidelitate argueret: uel forsitan ut eam humiliaret ne nimis presumebat: quia prima omnium ipsum resurrexisse cernebat: tactum distulit sibi concedere donec secunda uice sibi cum aliis appareret. Quanto autem tunc repleta fuerit gaudio que uiuentem uidit: quem mortuum sublatum credebat: quantoque priuilegio fuerit a christo dotata: que prima omnium dominum uidit in uita gloriosa: & cetens resurrectionem nunciauit dominum apostolorum apostola constituta: quis enarrare sufficiat? Recepta ergo consolatione dilecti celeriter cucurrit ad focias eis annuncians uiuentem saluatorem. Cumque simul ad apostolos current: occurrit eis iesus dicens. Auete. Et simul cum eis sicut defiderauerat tenuit pedes eius: peruenientes autem ad apostolos & annunciantes eis quod saluator ipso fuerat: qui petrum pie & misericorditer ex nomine inuitabat: licet non plene nec ipse petrus: nec alii mulierum testimonio fidem darent: tamen aliquod recipientes respiraculum fidei: & aliquam stillam gaudii ceperunt uerborum iesu que dixerat aliquantulum memorari licet & dispensatiue permetterentur a uise mortis iesu angustia detineri. Tuncque probabiliter creditur quod petrus tali nuncio excitatus iterum in feruore cordis solus perrexit uidere sepulchrum. Et tunc modo quo saluatori placuit sibi benignus apparuit: & ipsum benigne confortans & ad spem uenit: & ad suum amorem inflamans letificauit primo omnium uirorum in euangelio positorum de sua uita beata. Scribit etiam apostolus. i. Corin. xv. quod uisus est iacobo minori: qui frater domini appellatur & ei simillimus fuisse refertur. Qui etiam pro sanctitate uite sue episcopus hierosolymis ordinatus primus in medio apostolorum post receptionem spiritus sancti missa creditur celebrasse. Attende autem quante sanctitatis & circumspectionis & honestatis fuerit: qui multis annorum spaciis in medio iudeorum dura ceruice christum persecutum cum ipsorum reuerentia remansit illesus: cui soli pro sua reuerentia concedebatur ingredi sancta sanctorum. Mirissimus enim fuit qui sic discrete sciuit eorum furiam supportare. De isto refert Hieronymus quod dolore mortis iesu lautius se nunquam comedere uouerat: nisi christum uideret resurrexisse a mortuis: huic ergo appuuit dominus & dixit ei: & his qui cum eo erant. Ponite mensam: deinde panem accipiens dedit ei dicens. Comede dilecte frater: quia filius hominis surrexit a dormientibus. Scribitur etiam in

euangelio nichodemi q̄ Ioseph qui christum sepe-
lierat captus fterat propter hoc a iudeis & redus-
sus in quodam cubiculo diligenter sigillato: post
sabbatum eum interficere ordinabant. Ap-
paruit ergo ei Iesus flēt: q̄ faciē eius extēxit & oscu-
lū dedit & idē saluis sigillis ī domo p̄p̄a collocauit.

Postmodū discipulis duobus ambulātibz in
emaus iūctus est Iesus in specie peregrini. Nūq̄ co-
gnoscentibus dominum in fractione panis: & re-
uertentibus in hierusalem cum inuenissent cōgre-
gatos. xi. letantes de apparitione simonis petri: &
ipsi narrassent que gesta erant in uia: & quomodo
cognouerunt eum in fractione panū. Post hec ite-
rum thoma absente ianuis clausis stetit Iesus ī me-
dio & dixit eis. Pax uobis: sicut lucas refert & loā-
nes. Et post dies octo iterum stetit Iesus ī medio
eorum p̄te thoma: & palmandas sibi prebuit uul-
nēz cicatrices. Post hoc. xi. discipuli abierunt in ga-
lileam: & in monte thabor ut creditur: ubi cōstitue-
rat illis Iesus ubi & illa solēnis apparitio: de qua &
ante mortē & post resurrectionē: tam per se q̄ per
angelos promiserat: facta fuit: ubi singulariter eum
adorasse dicitur: licet enim nō sit dubitādū q̄ quā
docūq̄ eis apparebat: eū cū multa reuerētia adora-
bant. Hic tamen singulariter scribitur: ut per hoc
istius apparitionis excellentia demonstraretur. Vīdē
etiam ipsū narrat apostolus. i. Corin. xv. plus q̄n
gentis fratibus simul. Quod ubi factum fuerit &
quomodo non refertur. Discipulis autē adhuc exi-
stentibus in galilea: iuit quadam die simon petrus
& filii zebedei: & thomas q̄ dicitur didymus: & alii
ex discipulis eius duo & nathanael septem. s. disci-
puli piscari ad mare tyberiadis: & tunc eis iterū ap-
paruit stans in littore comedit cū eis: & petro de
suo amore examinato sibi oues pascendas cōmisit.

Habes ergo preter apparitiones diei ascensiois
xii. hic descriptas: quarum octo solum in euange-
lio continentur: & due in die ascensionis: & sic sūt
decem in euangelio. Due in epistola beati pauli:
una Ioseph in euangelio nichodemi. Credēdū ē
autem q̄ dilectus ille Iesus infra illum quadrigena-
rium sacratissimorum dierū numēz: qui inter resur-
rectionē & ascensionē defluxit pluries q̄ scriptū sit
discipulis suis apparuit: licet non sine spiritus san-
cti ministerio sit scriptū quod scriptum est & qd̄
omissum ē occultatū. Dicit tamē Augustinus. Nō
oīa scripta sunt que dominus cum ipsis discipulis
fecit post q̄ surrexit a mortuis. Crebra autem eius
erat cum ipsis conuersatio: loquitur autem de tem-
pore superscripto. Quia uero de sacre matris sue cō-
solatione aliqua post resurrectionē nihil euangeli-
ca narrat hystoria: non inde credendum ē q̄ Iesus
fauus consolationis & gratie: qui omnes alios tan-
tum studuit consolari: oblitus sit solacium excessi-
uum illi impendere: quam solā nouerat sue mortis
in plenitudine amaritudines degustasse. Sed q̄a cu

ra erat spiritui sancto per euangelicas illas apparitio-
nes describere que carnalibus hominibus de chri-
sti resurrectione possent fide dignum testimoniū
perhibere: & maternus effectus in eorum oculis
minueret uirtutem: ideo nullam posuit apparitio-
nem ex testimonio matris: nihilominus in rei ueri-
tate in omni natura creata post ipsū Iesum non ē
tantum testimonium ueritatis: quantum in lingua
materna. Nec cui tantum credere debeat mens de-
uota. Sed in hoc imperfectioni carnalium est con-
sultum quorū cecitas ex inserta malitia: omnia dei
dona & facta tantum nouit minuire & cauillatio-
ne sue mentis ad inficiendam ueritatē semper itra sui
cordis cauernosa uolūtate lutamina: & ea que pu-
tā ueritatē astruunt: nec uult nec potest ex se ipsa re-
cipere: sed solo spiritus sancti lumine illustrata ipsa
pōt credere & amare. Aliud est spiritus sancti mo-
tuum: quo nihil post resurrectionē de matre: & an-
te per pauca euangelii uerba inseruit: quia illa ma-
tris & filii familiaria colloq̄a & amoris signa subla-
mia tantum debuerunt humanā capaciatem exce-
dere q̄ elegit ipsam plus sacro silentio honorare.

Quantū. n. personalis unio & materna digni-
tas excedunt statum creature cōmuns: tantū mu-
tue confederationis inditia: que inter illos duos
sūmos dilectos & diligentes. s. matrem & filium
in mutuis respectibus fuerunt: mentem superant
omnis nostre apprehensionis infirme.

Posuit tamen fundamenta ex quibus mens ap-
ta maiora concludit q̄ possit littera uel lingua nar-
rare: ut puta q̄ modum sue conceptionis altissime
angelo nunciante: & spiritu sancto superueniente
describit: & eam ut dolorosam matrem unigeniti
dei: & in dolore monentis pro nobis iuxta crucis
stipitem collocauit. Quod si uerum est: imo quia
uerum est illud apostoli. Si socii passionū estis: si-
mul & resurrectionis eritis. Mensura tu postea quā
tum ipsa uirgo fuit resurrectioni filii sociata: unde
non dubiam q̄ eā primo letificauit sue resurrectio-
nis gronose notitia. Quod etiā sancta ecclesia ui-
detur inuere: que ipsa die stationem facit rome ad
sanctam mariam maiorem. Si enim uelis argue-
re q̄ sibi nō apparuit: p̄mo quia euangeliste nō di-
cunt: concludes impie: q̄ ipsum nunq̄ uidit in re-
surrectionis letitia: quia sicut nec primo. Sic nec ul-
timo nec medio referunt Iesum cōspēctui apparuit
se materno. Attende autē q̄ si quis contentiose
uel forsitan deuote uult textui deferre euangelii &
dicere q̄ corporali aspectui primo apparuit pecca-
trici: possit sic merito utriq̄ sensui tua cōuenire de-
uotio: ut distinguamus duplicis uisionis modum
Vnum corporalis aspectus

Alium mentalis intuitus.

Primus est debilis & infirmus: & sepe multe dece-
ptioni & uanitati subiectus. Secundus est stabilis
certus & clarus: qui de leui non nisi purgatis mēti

abus exhibetur. Esto igitur q̄ primum aspectū
pro quodam speciali priuilegio bonus Iesus pecca-
toribus uoluerit impartiri: non mihi dubium ad-
minus: q̄ certissimo mentis intuitu christi resurre-
ctionem uidit: & certitudinaliter cognouit: firmis-
tenuit: & iocundissimis amplexibus constrinxit. Hu-
ic autem aspectū q̄ parum comparatiue afferat ex-
trinsecus intuitus oculo: de facili non credit car-
nalis mens tota immersa sensibus suis. Sed mens
deuota deuota & talibus affueta: & clare intelligit
& experimento cognoscit. Huic at̄ sententie suffra-
grare uidetur: quod expresse dicit Ambrosius lo-
quens de apparitione facta magdalene: qui. d. non
dum discipulis apparuerat: nec ipsi genitrici. Cui
etiam non modicū affert suffraginū quedam pro-
fixe contēplationis deuotio uirginis matris de fi-
lio resurgente: quam quidam sanctus intexuit p̄-
fixo sermone quem & abbreviando intersero: di-
cit enim q̄ mens uirginea tota uulnerū filii cauet:
nis inclusa: & intra ipsius sepulchri angustias cōse-
pulta: uicē ut se loqui liceat anime boni Iesu sup-
plebat in sentimento dolorum passibilis carnis.
Cūq̄ ipsa per spiritum sanctum illuminata resurre-
ctionis horam sentiret instare: aduenientem ani-
mam filii: ut in propria gloria assumeret corpus
suum sic deuote allocuta est dicens. Quid tu dile-
cte fili aduenisti facturus. Si uis me tecū absorbere
in gloria reddendo depositū quod sola custodio.
Si at̄ in passibili carne uiuente me tuo uis dolore p̄-
uare: & has tui corporis scissuras in quibus sola ui-
uo: tua uis medicina sanare nisi cum pacto nō an-
nuo. Nunq̄ enim tu filii dilecte in ista carne passi-
bili tuo uoluisti priuari dolore. Et nunc quare me-
tris facere tue conformatis exortem? An hoc ego
a te merui que tibi cōmorta & conuicifixa a me
euulsa: tota in tuos saltaui dolores? Aut me ergo ī
tuā assume gloriam: Aut sicut iam dixi: mihi dimit-
te tui doloris agustia. Cui b̄gnissimus filius deuo-
ta cōsolatione respondit. Mi mea dulcissima non
potest pusillus istorum filiorū tuorū grex tua nūc
societate priuari: omnes enim deficient nisi tue fi-
dei fulcimentō firmentur: & nimis durum esset eos
simul me pastore & patre: & te matre & magistra
priuare. Multus est mihi per eos populus acquirē-
dus qui de uiscerum tuorum charitate procedet.
Patienter ergo ser dulcissima mater q̄ te ad tēpus
cum eis relinquam: & meum corpus in gloriam
maiestatis assumā. Cui deuota mater ait. Hoc est
quod attente considero: quia ī tua sacratissima cru-
ce moriens in dolore mihi recōmendasti Ioannē.
In quo & tu omnes includēs: omnes electos ī me
is uisceribus iclusisti. Quomodo ergo eorū apud
te openam multitudinē peccatorū si mihi tue car-
nis abstuleris palliū? Quomodo ergo lauabo eoz
deformes faces si mihi sanguinis tui abstuleris la-
uachrū? Quomodo etiam eos tuorū uulnerū cru-
cifixioni configam: si ipsorum uulnērum non ap-
paruit signū? Quomodo etiam eos in tua morte

sepeliā: si eiusdem mortis tue mihi abstuleris gu-
stū? Istis fili mi dilecte pudeas: & mihi tue passio-
nis instrumēta: clauos: spinas: crucem & lanceam
cū tuis doloribus derelinquas: quia sine his ī mea
passibili non uiuo carne. Scis. n. fili dulcissime q̄
nunq̄ tue uoluntari uel modicū restiti: & ideo si
cōpleas desiderium meum: reddo tibi carnis sub-
stantiam: quā de uirginitate mea concepi. At
dulcissimus Iesus totus flagrans amore materno ī
auditu sic dolorose querele ac amorose. Mater ait
dulcissima uideo q̄ mea glorificatio per omnia tibi
placet. tibi mee mortis & acerbi doloris reliquo
thesaurum: instrumenta passionis tue menti inhi-
go: clauos comede qui manus meas & pedes cru-
deli dente roderunt: spinas glutias: quas humor
mei cerebri in meo humectauit dolore: lanceam in
tra tui cordis archanum includas: que meum cor
aperiens intra mea penetralia est factata: crucem am-
plexaris: & in ipsa requiescas: que meo inebriata sā
guine omnibus mee passionis si his tota dulcissit.
Nec credas mater dulcissima: q̄ mee passionis the-
saurum quem tecum. xxxiii. annorum cuticulo cō-
gregaui & cōsumauī: uelim de mea memoria tolle-
re quantūcūq̄ beatus resurrectione. In ipsa mei
corporis gloria apparebit figura uictone: & aperta
relinquam uulnera quantūcūq̄ sanata per q̄ dul-
cissimā. a mater mea ad cordis mei dulcissimum tha-
lamū & patulum habebis introitum ut ad me in-
trans: & ad filios exiens non possis offere quod ue-
lis & tuis tribuere filiis: & ipsos pro tua uolūtate re-
condere & introducere intra mei intima cordis.

Exurge ergo gloria mea: quia cōsumata est resurre-
ctio mea. Tunc mater tota transformata in gloriā
resurgentis filii ipsum dulcissime se alloquentē au-
dicit. Resurrexi & adhuc tecum sum alleluia: posu-
isti sup me manū tuā: mirabilis facta est sciētia tua
alleluia ut habetur in introitu. Et primo honori de
hoc mille milies alleluia. In quo filius introducit
subito in gloria maiestatis menti matris apprensus:
ipsam āplexans & osculans & ipsam totam in glo-
riam resurrectionis sue transformans: ingerit sibi
sue resurrectionis presentiam: & indiuisibilem sue
societatis copulam: cū dicit. Resurrexi &c. Et de tā
cōpassione & lamētatione sue mortis regratians
dicit. Posuisti super te manū tuā. Manus enim hic
cōparationem uirginei cordis significat: que tota
fuit super filii morte effusa. Et quia in tantis dolo-
ribus nihil perdidit de fidei claritate: & in omni-
bus se habuit sicut diuine sapientie splendor exigit
ideo illam excessiue cōmendans dicit. Mirabilis fa-
cta ē sciētia tua. Et ideo ambo simul dulcissima
mater mea iubilemus iocundissimū alle- uia. Huc
usq̄ pōt uidere q̄ in contēplatione & uirginis ma-
tris & filii pro die resurrectionis sanctus iste deuo-
tos suos ostendit uolatus. Ex quo satis pōt patere
q̄ quicquid sit de corporali aspectu: nullum dubium
illi fuit de mentali intuitu: propter quod certissima
ad sepulchrum non uenit: quod uacuum fore sc-

uit. Et licet ipsa eēt multiplici doloris collisione q̄ facta: tamē etiam reptando ad monumentum uenisset: pre dulcore corporis filii amplexandi si posset nisi sibi certissime de resurrectione constaret. Attē de autem q̄ disputatio superius facta loquitur de cordiali affectu: & uenissimā quantum ad intentionem spiritus sancti in mentem sanctorum dat cōtemplandi materiam. Cum enim inuisibilia dei non nisi mō nro possumus apphēdere: licet nobis ad nrum adiutoriu scdm nrm mōm conueniētia signa conformare: imo ipse spūs scūs format: ut nostri corporis torporem attendat. Sicut enim dicit dionysius nō est possibile superlucere nobis diuinum radium: nisi sacris uelaminibus circūuelatū. Et ideo sicut sacra scriptura introducit deum habētem manus & os: aures & oculos: & alia corporis mēbra: & nunc oculos dicitur claudere: nunc aperire: nunc obsurdescere: nunc audire: nunc loqui: nunc tacere: nunc faciem hilarem pretendere: nunc turbatam. Ex quibus omnibus manuducitur nostra infirmitas: ad intelligendum q̄ sua in se imutabilis prouidentia per suos effectus in nobis uarias dispositiones prouidet ut oportet. Sic & per ista q̄ sancti in suis cōtemplationibus scribunt: & mente concipiunt eorum gustui datur participium: & eorum intellectui datur speculum illorum ineffabilium luminum: & amorosorum gustuum que mēs materna in diuersis actibus a filio suo: & atota trinitate recepit. Sed indeuota mens ignorans cōmotiones cordium & influxus spiritualis amons & assueta paganitas manducare se necias. i. insipida sophismata in sua deuotione & cordis ariditate sepe talia decidet. Circa apparitiones autem sensibiles resurgens iesu attente nos notare conuenit: quomodo ipse pius dominus eandem humilitatē benignitatem & charitatem se retinere mōstrauit post sue carn s gloriam: que in sua peregrinatione nobis imitanda ostenderat. Quante enim pietatis fuit: & consolationis ad peccatores deuotos: q̄ primo apparere uoluit magdalene. Et ut huius pietatis exprimeretur affectio. Marcus in ipsa magdalena flagitium preterite offensionis cōmemorat cum dicit. Surgens iesus mane prima sabbati: primo apparuit marie magdalene: de qua eiecerat sepretem demonia: quasi dicat. Vide quia qui propter peccatores mortuus est: peccatoribus sue resurrectionis gloriā conquisiuit. Vnde & huic principali peccatrici primo apparuit. Simul & nota q̄ amatus iesus amātū peccatrici uitā rependit. Quia enī plus oibus amauit & sollicitius q̄siuit: & ad monumētū cū lachrymis perseuerauit. Prima omnū uidit gloriā resurgens: ubi & simul attēde: q̄ q̄ resurrectio ad uitā beatā est status omnino superans cognitionem pegrinātis nature. Ideo licet xps passus fuerit in oculis omnū: per hoc ostendēs nostre conditionē nature: & quid nostre malitie debeatur: nō tñ resurgere debuit i oculis peccatorū: partim ne diuina pandant indignis: partim etiā quia resurrectio

gloriosa non est status nostre cōditioni cōueniēs: partim et ut serualet ordo hierarchicus: quo tā sublimia conueniēti ordine solis electis manifestarentur amicis. Et hoc primo mediāntibus angelis: quoz ē nobis reuelare diuina: ut sic p eos manuducti & eleuati tandē mereamur imēdiate uidere iesum familiariter apparentē. Et ideo brūs petrus dicit i act. loquēs de resurrectione. Dedit eū manifestum fieri non omni populo: sed testibus pordinatis a deo nobis q̄ manducauimus & bibimus cū illo postq̄ resurrexit a mortuis. Et attende q̄ in his cōtempribiles mūdi elegit: qd̄ & cōueniēs fuit: q̄ enī in creatione rōnalem naturam in alta nobilitatis sublimitate cōdiderat: & nobiliores i ea sicut lucifer & adā bonitari creatoris illuserāt de sua alta supbientes natura. Ideo nunc reformator nature & glorie assūptus hō iesus nobilibus & sapiētibus & de se presūmētibus digna punitione illisit. dū ipsis electis pauperes simplices & despectos elegit discipulos ad sue redēptionis cognoscendū mysterium: & nūc etiam ad nunciandū sue resurrectionis gloriā ipsismet dilectis discipulis magdalēnā quondā peccatricē elegit. Conueniēs. n. hic ordo fuit reformationis hūane: ut mlier peccatrix primō recognosceret & nūciaret gloriā resurgētis: q̄ trālgresionis foucā prima fouit. Vnde & int̄ homines etiā ipsi petro piscatori: & qui eū ter i passione negauerat primo apparuisse refer̄. Nec tibi uideat̄ petrus ceteris discipulis fuisse debiliōr: qui eū nō negasse legit̄: q̄ i aniore impares petro saluatorē ductum p nobis ad uictimā citius reliquerunt: & maiori timore perterriti non secuti sunt eū in atriu principis sacerdotū: ubi posset de xpi examinari notitia. Vnde formor ille miles est q̄ uulnerat̄ in prelio q̄ qui timore nec belli campū intrauit. Hoc dixi q̄ sepe electoz casus etiā in eis maiorum sūt signa uirtutum quātūcūq̄ dum durat sepe sūt pessimi q̄ etiā eterna dānatione submergerēt: nisi sup manū caderent saluatoris: q̄ eos sua grata pietate ipsis facit cooperari in bonū. Propter qd̄ de electo canit dauid ps. xxxvi. Cum ceciderit non collidetur: q̄ dñs sup ponit manū suā &c. Impius autē cum cadit non addiciet ut resurgat. Circa autem illam apparitionem qua dilectus iesus i specie peregrini discipulis in uia tertius iunctus est comes. Attēde quante dignationis fuit: q̄ sic in specie peregrini itinerans cum ipsis uadit: loquitur: confortat: arguit: inflāmar: & scripturas exponit. Nonne tibi uideatur bonus iesus ad primordia sue humilitatis redisse? Attēde ergo anima mea misera: & in nullo tuo statu humilitatis tibi pebite uirtutē relinque: quia dei filius iesus: cuius humilitas ē sola dignatio pietatis illius noluit actū omittēre propter gloriam resurrexionis assūpte. Diligēter nota mutua diligentis christi & discipulorum colloquia: quia i ipsis magna deuotionis materia ē absconsa. Vere enim ille solus est peregrinus in hierusalem: non i illa que sursum est: sed in illa in qua pax carnalis

conquiritur: & homicidii scelere iesus xpus occidit de quorum conuersionis contagio: benedictus iesus nihil cognouit per opus in sua carne passibili. Vide autem quomodo confudit illorū superbiā: quia semen diuini uerbi spargere nolunt nisi personis sublimibus & multitudini populorum. Istis enim non de apostolorum numero quos maiores efficerat: & solis duobus tā copiosum sermonem labia illa sancta distillauerunt dulciter capiēdo a moyse: & in omnibus pphetis & scripturis mysteria sue passionis & gloriōse resurrectionis aperies. Attē de autē quomodo eorū oculi tenebantur ne eum agnoscerent: quod sicut Crisostomus dicit forsitate opere fiebat sathane: qui ex gente uacillatione fidei ipsorum: permittebat iuste eos a resurrectionis cognitione tardare. De specie autē peregrina & similibus infradicetur. Sed nota cū appropinquat hospitiō: q̄ iesus longius ire se finxit. Nihil quidem illa inoffuscabilis ueritas dupliciter fecit: sed in tali modo illorum charitatem accendit: que si nō exarsisset in maiorem coactionem pretendens recessum forsitan fuissent indigni: q̄ ad illorum dedinasset hospitium. Etiam talem foris se exhibuit: qualis apud eos in eorum conceptibus fuit. Ipsum enim adhuc peregrinū estimabat a uita: & ideo ire se se longius finxit: q̄ uere longe & supra id qd̄ credebant eos eleuare disposuit: dū eos ad credendā gloriā illius de cuius morte tristabant euexit. Vbi sicut dicit augustinus: nota q̄ hoc non ad mendacium pertinet. Non enim omne quod fingimus mendacium est: sed quando illud fingimus quod nihil significat tūc ē mēdaciū. Cū autē fictio nra rfer̄ ad aliquā significationē: nō ē mēdaciū sed aliq̄ figura ueritatis. Alioquī omnia q̄ a sapiētibus & sanctis uiris uel etiam ab ipso domino figuratiue dicta sunt mendatia putabuntur: q̄ secundū iustitā itellectum non consistit ueritas in talibus dictis. Sicut autem dicta: ita finguntur & facta sine mendacio ad aliquā rē significandā: hec augustinus. Discipuli autem recepto domino in sue carnis hospitio ipsū i fractione panis agnoscent. Procul autē abiiciatur illud fabulosum figmentū: quo dicitur q̄ christus sic panem consueta frangere manibus curiosi. Sicut ceteri cū cultello scindunt: & ideo dicantur tali signo discipuli dominū cognouisse. Non enī est credendū q̄ sapiens iesus in omnibus actibus suis talem modū panē scindendi accepit qui nulla leuitate uel curiositate: sed sola necessitate uel utilitate operationes miraculosas effecit. Et iste modus dicendi multū diminuit de istorū discipulorū in hac uisione solatio. Tunc enim magis uidentur signū cognouisse q̄ dominū. Nec illius benedictē faciei contuitu: sed i solo panis signo sui gaudii materiam reperit: ppter quod sicut narrat Grego magis ex merito reptionis dñi ad hospiciū & mstrandū sibi tanq̄ peregrino cibū necessariū aptum est illoz oculoꝝ impedimētū: ut qui in auditu uerboꝝ non cognouerūt ipsum. In cōplēto opoz

antuerēt dilectm. Vt p hoc significaret q̄ auditores legis nō iusti sūt apud dñm: sed factores legis iustificabuntur. Sicut etiam dicit Theophylus. p hoc inuitur q̄ sumētibus sacū panem corporis dñi digne aperiantur eoz oculi ut eū agnoscant. Quod non de corporalibus quos etiā isti discipuli aptos habebant in uia: sed de mentalibus intelligēdū quibus spūale popitur lumen: licet nō sit inconueniens: q̄ uel ex pte xpi sapialiter disponētis put infra dicitur: uel ex pte hostis eoz: corporali aspectū pberetur obstaculum. Quod in recepto beneficio xps amouit: & tunc arbitror subito & in pūcto ipsos uideisse dilectū iesu faciē usitata: & statim post ipsum euansisse ab eorum aspectu. Quod si quis uelit extendere q̄ sic curiose panē fregit hēat sibi. Moraliter autem i hac benedicta apparitione instrumur q̄ nos qui dubium iter facimus: debemus huius peregrini desiderare cōsorum. Nos autem peregrini uere a terrestri paradiso unde exulauimus peccatū: ad celestē paradisu uocati sumus. Et ideo ppter insidiantes latrunculos benedictū iesu qui de celo uenit: certū ductorē habemus: si tñ ipsum nobiscū manere cogamus: pp quod discipuloꝝ peregrinatio cū iesu hic ponitur nobis in exemplū & de hierl m in emaus. i. de terrestri in celestē: q̄ emaus mī festina interpretatur significans illam requiē ad quā festinare debemus. In hac autē pegnatiōne quattuor sunt gradus.

Inchoatur enim in seruire celestium desideriorum. Proficit in merore orationum & salubriū eloquiorum.

Progreditur in uigore operū uirtuosoz

Cōsumatur in dulcore gustuum diuorum. In hoc grad: est in itroitu paradisi & ista desiderata sūt i pcessu huius pegnatiōnis. Nā.

Primo se eis associauit

Secundo confabulari cepit

Tertio coactus perstitit

Quarto inuitatus ad cenam.

Sedit & panem confregit. Associat enim se desiderantibus. Confabulatur cum orantibus: perstitit cū operantibus: cenat cum gustantibus gaudia sempiterna. Sed attende q̄ sepe in primo gradu ostendit se ignotum. In secundo peregrinum. In tertio quasi fictum. In quarto sublatum. Et hec ista diuersiones discipuloꝝ: qui representantur ut ceci: ut tardi: ut tristes: ut stulti. Ignotus est enim iesus cecis: peregrinus tardis: fictus tepidis: Absens stultis.

Inchoatur ergo peregrinatio nostra qua ad patriā surgimus in seruire desideriorum celestium: quia sicut peregrini longe exulantes debemus ad patriā anhelare & hoc facit iter festinanter aggredi. Festinamus igitur & nos ingredi in illam requiē. i. celestē hierusalem: que est mī nostra. Quod quidē fit: cū anima pre: eritoz oblita deserit peccata uilia: & contemnit caduca temporalia: & i anteriora se extendit: cogitans & reputans sola celestia: Nec ti

meas by egestas cōtemnti: nec tentatō preualeat deserenti: quia statim xps se associat sic desideranti: desiderare enim est ire: quia passus aie sunt affectus. Ipse inq̄t iesus appropinquās ibat cū illis. Adest enim xps desiderantibus adiuuandū contra hostis insultus: & ad supplendū quātū expedit corporales defectus. Nec miraris si eum tecū non uides ambulātem: quia oculi corū tenebant ne eū agnoscerēt.

Ignotus est enim adhuc cecis: quia post desertō nem pcc̄i uel abiectionem mūdi adhuc tenentur oculi limpiditate prauē consuetudinis & reliquiis tentationum que remanent post pcc̄m. Huius exemplum habetur in thobia qui angelum nō uidebat peregrinantē: & ab hoste & penuria liberantem: sed estimabat eum hoiem. Sic sic nimis sepe contigit in expte menti: que illa que diuinitus facit & p̄ influxus spūs sancti cognoscit sepe pprie indistincte ceca attribuit: que reprehendit cum lo. primo dī. in deis. Medius uestrū stetit que uos nekitis. In cuius cocutientis p̄sba accipit uerbum: lob. Si uenit ad me non uidebo eū: & si abierit nō intelligā: & tam p̄ns est & parus bonus iesus: qui dicit: Matth. viii. Si dimitto eos ieiunios in domū suam deficient in uia: quidā enim ex eis de longe uenerūt. Non ergo timeat nostra miserā: quia Raphael. i. xps iesus dei medicina nre peregrinationis itinera nouit: & tentatus per oīa nostre nature penalia pambulauit. Et ideo ex cōpassione expiētie nobis focus erit: & la nos ducet & reducet usq̄ ad sue diuinitatis aspectū.

Sed heu quia sepe remanet bonus iesus in hierusalem: & non cognoscūt parentes: maxie prelati ecclesie qui ipsū debēt in subditoy: mentibus etiam pturire: sed estimant eū esse in comitatu multorum equoy: & seruentiū & sollicitudine mundanorum & abundantia ferculoy: utinā cognoscentes ibi esse iesum eadē hora inspiratiōi cōsentirent & cū sanctis xpi pentibus reuerterēt in hierusalem: a qua per malitiā transgressionis recesserunt requirētes iesum. Sed ceci sunt multi ex eis nec p̄nt uidere lucernam dñi donec extinguat̄ foci heli. i. Regū. iiii. qui preciositate diuinā inspirationū derelinquendo iesū estimare nolūt donec extinguat̄ eis oīno: quia tūc solū recognoscūt qñ inflata uexatio intellectui dat auditū: qñ. i. cum heli de sella dignitatis cadētes retrorsum fractis ceruicibus expirant in infernum.

Secūdo p̄ficat nostra pegrinatio in merore orationū & salubriū eloquoy: quia post desideria sequuntur suspiria & confabulatur & orant deū sibi dare salubria remedia: unde & hi loquebant de his q̄ acciderant: pegrini enim loquebantur de uia: passio enim xpi est uia ad patrem: propter quod eis xpus etiam materiam locutionis augmentat. d. Qui sūt hi sermones quos confertis &c. quasi ipse ignoraret que tñ prulerat. Sic sepe se intelligere distulit que oramus: que tñ intus inspirat: quia pegrinus ē tardis: & ad hoc distimulat: ut in nobis augeat qd̄ desiderat. Tu solus inquit peregrinus es? O q̄ mīta essent hic cogitanda aia mea: quō iste tuus iesus

est solus peregrinus: sed psequamur quod incepimus. O stulti inquit & tardi corde: quid dubitatis me uobiscū esse: & uos in unilibus fauorabiliter exaudire: Non enim debetis dubitare q̄ uos uelim relinquere: p̄ quibus uolui mortem portare: unde & eius longa facta predicatio discipulis ad hoc tēdit. Huius exēplū patet: Gen. xliiii. cū ioseph suis fratribus peregrinū se offert: & quasi ad alienos durus loquit: quos tñ gratis pascat & eis diuitias egypti tribuit. Sic & iesus apparuit extraneus magdalene quā sincere dilexit. Tertio progreditur nra peregrinatio in uigore uirtuoy opey quia uirtuosa operatio singulariter cogit xpm ut nō deserat opātem. Coegerūt inquit eū dicētes. Mane nobiscum dñe &c. Aduespascat enim opantibus nisi xps imaneat: quia lux boni opis eis per fastidiū tenebre: sicut nisi succurrat brachia pietatis xpi qui oīa opera nra operatur in nobis. Vnde aia que se sentit deficere i ope penitentie cogat recedere i esum frequenti p̄te allegādo audacter: q̄ nisi xps remaneat: eius aduespascat intellectus & recedet de affectu eius: & affectu sol igneus charitatis. Nec miraris si se finit longins ire: & a te recedere: & in labore deserere: quā fictus est tepidis: unde & isti erant tristes: quod facit accidia: & ideo finxit se uelle recedere: ut sic te posset de tristitia redarguere: ac p̄ hoc a tepiditate excutere: hilarem enim datorē diligit deus. Tamē scias q̄ p̄pter hoc uenit ut tecū remaneat si tñ coactus fuit charitate. Huius exēplū patet i abrahā: Gen. xviii. q̄ importuna & efficaci p̄ce dñm ad prandium retinuit ne transiret & sibi hilariter preparauit. Et nota q̄ ibi subdit abrahā dixisse dño: siue angelis ipsius Idcirco enim dediastis ad seruum uestrū. Quarto terminatur dieta nre peregrinationis in dulcore gustuum diuinoy qñ peregrinus perueniēs ad hospitium cum gaudio epulatur. Ex quo enim mens intrat ad secreta dei rimanda p̄ altas meditationes quasi ad mensam xpi sedet: ubi & minutari sibi diuina franguntur: & tūc incipit dulcedinem dei cognoscere: & quasi quasdam micās dei suauissimas degustare: unde & hic sequitur q̄ factum est dum recumberent q̄ ipse accepit panem benedixit ac fregit: & ipsū cognouerunt eum in fractione panis.

Sed nō miraris si cognitus se absentat: quia sublatu ē stultis. Stulta. n. mens nostra si sēp reficere a xpo: sepius superbiat: unde ut ardentius queratur quando sepe mens assecurata fuerit se absentat quousq̄ stulticia nostra purgetur: ut nostra ignominia & malitia cognoscat. Vnde & dicunt. Nōne cor nostrum ardens erat in nobis: quasi dicant. Ardemus dum incendit: frigidescimus dum relinquit. Et per tales saltus reducitur anima ut cognoscat: q̄ in se & a se est omne malum: & a sola christi gratia prouenit sibi bonum. Cuius exemplum patet in sponsa: Cant. v. Surrexi inquit ut apparerem dilecto meo: at ille declinauerat atq̄ transierat. Ideoq̄ debet queri per uicos & plateas ciuitatis: unde & ibi subditur. Anima mea liquefacta est ut dilectus

locutus est mihi quesui & non inueni illum: uocāni & non respōdit mihi: ubi & sequitur ardentissima inquisitio. Sic etiam conuēscens cum discipulis assumptus est ab eis: Ad. primo. ad eorū corda ardentius excitanda. Cuius rō secundū Aug. de trinitate est q̄ quanto crescit desiderium rei habende: tāto maior est fructio rei accepte. Alia rō disparitio nis christi ab anima sepe est nimia curiositas uolendi eius scrutari secreta: a qua reuocet sp̄sā sp̄sū: Can. vi. Auerte oculos tuos a me. i. me curiose scrutari omite: sed simpliciter dilige & reuereri quod dignor concedere: quia ipsi aduolare fecerūt. i. curiositas inuestigationis mee meruit subitum recessum & reuocationem tui. Quod etiam dicit i Ecclē. Dixi sapiens efficiar: & ipsa longius recessit a me. Sic itaq̄ cum peregrino iesu pergamus uiam salutis nostre & hospitemur in hospitio uirtutum in quibus ipse benedictus iesu suas mansiones facit. Sed & tabernacula ibi instituit: ut peregrini nō deficiant pre labore. Primum hospitium fuit in domo paupertatis & indigentie: in quo hospitatus fuit in prima dieta natiuitatis sue. Huic hospitio reliquit hospitalarium statum apostolicum: qui gustat de taberna regni celorum: que est media huic hospitio intendenti. Secundum hospitium fuit in domo puritatis & mundicie. In quo fuit hospitium secunde diete. i. conuersionis uirtuose dilecti iesu. Ad quod peruenitur per uiam austeritatis & penitentie. Sed hic locatur abundans taberna cōtemplationis dulcissime. Quia beati mīdo corde quoniam ipsi deum uidebunt. Huic hospitalarium dimisit sanctum uirginum chorū: quarum est iugiter cantare dilecto. Tertium hospitium est in domo hūilitatis & modestie. In quod itroducta tercia dieta. i. christi doctrina. Discite inquit a me quia mitis sum & hūilis corde Mat. xi. Huic hospitio reliquit hospitalarium sanctorum pontificum & confessorum cetum: qui in luctum humilitationis sue & mititate exemplantatis uite satagunt per xpi doctrinam in hac domo subditos recreare: qui & singulariter gustant de taberna altitudinis diuine: quā magna gloria dei solius ab humilibus honoratur: unde hūiles singulariter dei summum gustant & nihilum creature. Quartum hospitium est in domo p̄bitatis & constantie. Ad quod deducit quarta dieta. i. christi passionis acerbe: per quam est eius constantia probata. Huic prescit hospitalarium sanctorum martyrum exercitum qui inebriabantur de taberna uulnerum crucifixi: quia christo in carne passo & ipsi eadem cogitatione armantur. Quintum hospitium est in domo equitatis & iusticie. In quod itroducta quinta dieta que fuit de crucis angustia in mortem & sepulturam. Huic prescit aliū hospitalarium. i. statum doctorum & speculantes tam durum iudicium super dei filium propter peccatum alienum per seueritatem diuine iusticie semet ipsos continue iudicant: & sub dei iusticia trepidant estimantes qualia sunt super peccatores supplicia

ex propriis sceleribus si dei filius pro aliens totus fuerit subiectus doloribus. Quod & ipse christus declarat. d. Si in uiridi ligno hoc faciunt: in arido quid fiet? Et quia qui addit sciam addit & laborem: ideoq̄ isti in taberna sua satiant peregrinos pane subcineritio recognitionis culpe & aqua contritionis amarē: propter quod se baptizant cum sanctis patribus i man rubro quod fuit sepulture dominice figura.

Sextum hospitium est in domo contemplationis tranquillare: ad quod itroducta sexta dieta: qñ de sepulchro transit in impassibilitatem carnis. Huic hospitio dantur hospitalarii reformatores statum euangelici: cuius quasi uirtutes in impassibilitatem transeunt: dum a se & ab omni amore, creato totaliter deficiunt & intra christi immutabilem gratiam totaliter transferuntur. O q̄ bonum hospitium est hoc. Ibi enim reficiuntur in taberna paterni peccatoris: quia nihil comedunt nisi gustum diuine uoluntatis. Septimum hospitium est in domo eternitatis glorie. Ad quod itroducta septima dieta. i. ascensionis ad celos. Istud hospitium non est hospitale peregrinorum: sed eterna mansio cuius sumptomum. Cui non imponitur hospitalarius huius uite: sed dens trinitas est domus & tibus lectus & iubilus: & deus homo dispensator fidelissimus: & minister gratiosissimus: qui precingit iē circūspecta consideratione meritorum & transiens ministrat singulis correspondētia premiorum: prout secundum ministracionem membri uniuersuiusq̄ eos in suo corpore collocauit & in suo merito iustificauit & in suo premio secundum debitam proportionem beatos efficit. Hanc ergo ciuitatem & nostram patriam cum benedicto peregrino iesu totis desideris requiramus: & ad illam incedinabiliter festinemus. Circa ultimam apparitionem huius sacre diē i qua domus nra resurrexit: nota q̄ ad eos iuit ianuis clausis: pacem obtulit: cicatrices uulnerū ostendit: se palpandum prebuit: spiritum sanctum per suam insufflationem dedit: deuote eis scripturas exposuit: charitatie cum illis manducauit partem piscis assi & fauum mellis: & dulcissimas comestionis sue relinquo dedit eis. Et hec omnia ex lucā & ioanne trahuntur quorum uterq̄ hanc recitat uisionem: uide autem quot signa uere resurrectionis ostendit. Nam palpandam carnem discipulis prebuit: quam clausis ianuis introduxit: ut per hoc corpus ostenderet suum eiusdem cuius prius nature sed a terius glorie. Vbi etiam nota: q̄ non solū ianuis clausis cordis sui santasmatibus sensuum & carnalium rationum & i congregatōne ad intima omnium tuarum uirium quasi christi discipulorū i plena concordia charitatis uidetur gloria resurrectionis uera pax a christo tribui: ut noue uite per christi statum inspiratio ministraretur. Ad hoc enim ore suo benedictō in discipulorum faciem inspirauit resurgens a mortuis: ut per hoc ostenderet q̄ ab ipso solo post culpam nostram mortem est i nobis spirituum gratie reformatans animam ad im-

passibilitatem uirtutum & glorie dei formis: p hoc etiam minuit: q sicut flatu aereo cor nostrum inspi- rando respirando: expirando interiorum corruptio- nem emittit: & extrinsecam aeri sanitatem ad itima trahit: & sine tali respiratione: nec ad monumentu ui- ut cui etia tantu inicit aia: ut flatus & spiraculu noi- net. Sic & i charitatis ardore recepto spiraculo spūs chnisti omnia expiret chnisto diformia: semper aspi- ret a xpo conformia: intus inspiret & recolligat ipsi- us exempla: suspiret & respiret continue ipsius rece- pra flagitia seu supplitia: & totaliter uiuens non sua sed amati iesu uita clamet cum apostolo. Mihi uiue- re chnistus est &c. Et uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me chnistus &c. Vulnera autem sue passi- onis post gloriam sue resurrectionis discipulis chri- stus ostendit & palpanda exhibuit: non solum ut seipsum eundem qui in cruce pependerat demon- straret: sed ut eis imprimeret sue passionis nō inter- mittendam eē memoriam: cuius etiam signa circū- feret in sue gloria maiestatis. Non ergo obliui- scans boni iesu anima sibi deuota: quia ut tui non obliuisceret: ipse scripturam uulnerum expressiua- tue memorie quam in cruce clauis conferat noluit in sepulchro: relinquere sed in eternum i suo corpo- re circumferre. Quis ergo non deficiat totus a se p istus amore dilecti: qui nos sibi tamq crebris & for- tissimis uiculis sue dilectionis astrigit. Vere memo- ria memor ero: & in me deficiam bone iesu pre tui amoris uigore: ut in tua benedicta uulnera ualeam subintrare. Nec decetero dolere causaberis ex mea grossitie transeunte per angusta foramina: quia ea dilatauit tue imensitas charitatis & gloria resurre- ctionis doloris passione priuauit. Ingrediar ergo in lo- cum tabernaculi admirabilis: quia ipse dilectus me inuitat: dicens: Ingredere benedictē domini: cur fo- nis stas: preparauī domū & pabulum gratie non so- lum tuo dilecto spiritui: sed etia iumento corporis tui. Et porte istius mee sancte hirm nulli meo di- lecto clauduntur etiam nocte cōmissionis offense: quando resurgere liceat & dulciter reintrare. At- tende autem q & ista uulnera transferuntur ubiq a strenuo pugile in signum perfecte uictorie & ab- aduocato piissimo in auxilium placationis paterne: & a iudice equitatis in signum iuste reprobationis mētis in iugratitudine obdurate. Non autem serua- uit predicta uulnera xpus iesus ex difficultate ea sa- nandi: qui enim maiora fecerat mortem uincendo: utiq poterat sanā uulnera. Sed propter causas supe- ius dictas & alias inumeras diuina sapientia malu- it ipsa in glorioso corpore reseruare. Nec apparent ibi ut corporis uicia: sed ut strenue uirtutis inditia. Quod etiam de cicatricibus martyrum sentire Au- gustinus uidetur sic. d. Nescio aut quomodo sic af- ficimur amore martyre beatorum ut uelimus i illo regno in eorum corporibus uidere uulnerum cic- trices que pro xpi nomine pertulerunt. Et fortasse uidebimus. Non enī deformitas i eis: sed dignitas erit: & quedā quis in corpe: nō corpis: sed uirtutis

pulchritudo fulgebit. Nec ideo si aliqua martyribus aputata & ablata sūt mēbra: sine ipsi mēbris erūt i resurrectione mortuor: qbus dictū ē. Capillus capi- tis ur̄i n̄ pibit: Sed si hoc decebit i illo nouo seclō: ut idicia gloriose uel neq: i illa immortali carne cernē- tur ubi mēbra ut preciderentur percussa uel secta sunt: ibi cicatrices: sed tamen eisdem mēbris reddi- tis: non perditis appebunt. Quauis itaq omnia que acciderant corpori uicia tunc non erunt: non tamen sunt appellanda uicia: sed uirtutum inditia: hec Augustinus. Circa autē domini comestio- nem scias q corpus gloriosum non ex necessitate sed ex potestate potest comedere: non in se i corpo- ando cibum: quia nihil extraneum recipit sed eter- na soliditate persistit scilicet cōsumendo ipsum. Aliter enim absorbet aquam terra sitiens. Aliter so- lis radius ipsam sui uigoris calore consumens. Sic dominus ex potestate & pietatis dispensatione cū discipulis post resurrectionem comedit: ut & uirtu- tem reassumptę carnis eius persuasibilem faceret: & sui cordis amorem ad ipsos familiariter demonstra- ret. Quia enim conturbati & conterriti estimabant se spiritum uidere: non carnem: seipsum eis palpan- dum tribuit: & mirantibus & letantibus familiari- ter per effectum comestionis uirtutē eis sue carnis ostendit: non intendens eis persuadere: q in illa be- atitudinis gloria corruptibili idigeatur cibo: sed q plene resurgitur in corpore uero. Attende etiam q in omnibus uisionibus istis: licet ad fidem & spē & charitatem discipulos uellet formare: intendebat tamen illas tres uirtutes erigere in eis ad amplexū future inuisibilis uite in qua i dudimur gloriose in iesu chnisto sicut mēbra in corpore: ut qui nunc in nobis patitur: ipse etiam tunc glorificetur in no- bis: & nos qui nunc in sue passionis morte conse- pelimur & in eius gratie merito radicamur: & per ipsam uirtutum opera facimus tunc in sue fruitio- nis premio secundum dispensationem portionis nobis debite: quam ipse nobis in seipso ex mera sua charitate distribuit eternaliter dei gloria fruamur in illo: propter quod apparens iesus discipulis suis & dignis argumentis ipsos de fide resurrectionis fir- mans & erigens eorum mentes & ostensa sibi tam intima familiaritate cōnectens subito dispebat qua si hamus piscationis diuine in illorum mentibus qui tantum stabat cū eis ut ei applicarentur amor: & tunc de profunda uoragine uiciosa amoris recur- ui ipsoz eos educens: & a se ipsis quasi totaliter era- dicens dū sic disparebat subito in amorem sui ipsi- us & inuisibilis glorie transportabat. Sicut mater sollicitissima aquilina prouocans ad uolādum pul- los suos: & super eos uolitans extendebat alas su- as sup eos: & i humens uirtutis sue asportabat. Vnde & sicut infra dicitur post multos tales uolatus qui- bus ipsorum mentes prouocabat ad summa: uno uolatu completo in eorum oculis: ad dexteram pa- tris ascen dit: & ubi illorum thesaurus erat ibi illogē requiescerent cordia. Et ideo non immemto angeli

is appetes post ascensum xpi ad celos eos conue- nienti nomine appellarunt. d. Vin galilea quid sta- tis aspicientes &c. q. d. Vere uos estis uiri transi- grati a uobis auulsi & xpo inserti. Quia etiam nō decebat xpm i gloriose uita diu morari i terris: ita- bito dispebat: ne eis occasione eroris tribueret: q scilicet resurrexisset sicut prius ad morandum in terris uita animali. Attende autem q xps corpus suū di- scipulis ostendit ut ex supradictis patet: uerum pal- patione: uiuum comestione: idem quod prius uul- nerum ostensione: gloriosum introductione clausi- tenaculi: & subita dispartitione sui: per que subtili- tas & agilitas demonstrantur corporis gloriosi. Nec est credendum q solū eis decies apparuit: imo multotiens cum ad hoc solum suam ascensionem tardaret. xl. diebus ut in eis presatis sue uirtutis ef- fectus inleret. Quod lucas satis in actibus inuit cum dicit: per dies. xl. in multis argumentis appa- ruit eis: licet enim non posset concludi q quotidie appareret: uidetur tū satis expresse inuit q sepe ap- paruit. Et non solum illa signa sola que scripta sunt amoris: ad eos & sue omnipotentissime maiestatis eis ostendisse credendum est: sed etiam alia tantū i- effabilia: q spūs sanctus in euangelistis habitans ta- lia signa non inspirauit exprimere: quia incapabilia forent in expte menti. Et ideo magis elegerūt eua- geliste illa signa sacro silentio honorare: q parum uel nihil dicere: & inexpressibile uelle narrare. Sic ta- men ille discipulus quem diligebat iesus: euangeli- sta ioannes ista siluit quod scribendo signauit: & menti deuote cogitanda reliquit cum dicit. Multa quidem & alia signa fecit iesus in conspectu disci- pulorum suorum que non sunt scripta i libro hoc: que si scribantur arbitror nec ipsam mundum posse capere eos qui scribendi sunt libros. Quod non intelligitur de quantitate chartarum sed de altitu- dine sententiarum. Quod etiam Criso. exponit p- cipaliter de signis post resurrectionem ostensis. La- cet etiam posset intelligi de multis aliis ante mor- tem. Ineffabilis enim fuit ipse bonus iesus i suis excellentis in assumpta natura. Sicut radicatus & p- sonaliter plantatus in eterni patris ineffabili uerbo. Quod etiam subtilitatem gloriosi corporis osten- dit clauso resurgēs sepulchro. Et sonbus clausis ap- parens in discipulorum medio: non est intelligē- dum q fuerit subtilitatis aere: cum ipse dicat apo- stolis. Palpate & uidete quoniam spiritus carnem & ossa non habet sicut me uidetis habere. Sed pro- tanto subtile dicitur: quia potest omne corpus non gloriosum efficaciter penetrare. Et non obstante il- lius grossitie simul cum illo esse: & per ipsum libe- re pertransire. Quod uero legitur discipulis ap- paruisse in forma peregrini: & q oculi eorum tene- bantur ne eum agnoscerent: & q magdalena ipsū hortolanum esse estimauit: non est intelligendum q in suo corpore glorioso sit uariatio figurarum: que soliditati immutabilis sue glorie repugnaret: sed hec potestas corporis gloriosi q seipsum mani-

festat & occultat pro libito: & qualem uult figurā sui formare potest in passibili oculo. Et ideo sapiēs & bonus iesus tales figuras sui in oculis discipulo- rum formabat quales eorum meritis & statibus & sue intentioni in eis uidebat congruere. Nec ipse ie- sus resuscitatus laborabat i procuradif uestibus: qui immortali gloria uestitus surrexit. Sed talium ue- stium in oculis aliorum formabat figuras: quales sua sapientia formanda pro aspicientium qualitate dictabat. Nec in hoc erat falsitas sicut supra in simi- li per Aug. expresse est probatum. Attende autē q in dote caritatis non fuit expediens resurrectio- nem probari: cum ipsam in transfiguratione mon- strasset discipulis: etiam in carne passibili. Nec oculi discipulorum ipsam sustinere potuissent: sicut cri- am ibi patuit: propter quod uidetur q fuisse im- pedimentum illius familiaris colloquiū & amoro- si cōsortii: quod eis in teudebat ingere: dum eos ex- nimio splendore sui prostratos & tremefactos in se non suisset aspiciere. Non autem forte inconue- niens est credere: q in illis ineffabilibus signis de q- bus dicit. ioannes q non sunt scripta: ipsam excel- lentiam sue claritatis simul condescensue & maie- statiue ostenderet: tamen in hoc q clausis intrauit- ianuis & subito disparuit subtilitatem & agilitatem monstrauit. Nam impassibilitas: satis ostenditur q mortem uicit: & uulnera aperta sine dolore dimisit. Considera anima xpo deuota quō iste tuus di- lectus iesus ante mortem & post resurrectionem si- gnis flagrauit amoris: & uide eum nunc sollicitum ad releuationem pusilli gregis licet sine anxietate tot signis extrinsecis laborare. Ipsi enī fide uescie- bant qui ipsum non credebāt deum: uaculo percus- si mortis sue & infirmati nimio amore iesu in mor- te ostenso: quo tamen mens humana sibi magis erat obnoxia. Amore tamē licet informi ipsum ut hoiem diligebant & eius mortem desolebant. Ex re- uelatione tamē mulierū & ex memoria uerborum iesu fluctuabāt & uacillabant inter infidelitatem & fidem. Amor eos impellebat discurrere: querere & anxiani & desiderare iesum: infidelitas eos contrista- bat prosternebat: & reddebat pauidos: quia ipsam totaliter dubitabant extingitum. Quod in ipsis deuotis mulieribus intellige. s. magdalena & aliis: donec ipse bonus iesus ipsas anteq uiros dignatus est solidare: propter quod ipse benedictus iesus in amore totus datus nostre saluti sicut ante passionē sollicitus fuit cum dolore & pena explete mysteri- um nre redemptionis: quod & consumauit in glo- ria resurgendo: sic & post resurrectionem sine pe- na & dolore: tamen eodem amore quo prius fuit sollicitus ipsum idem nostre redemptionis benefi- cium mentibus nostre inlerere per studium appari- tionis frequentare: & discipulorum infirmitatem supportauit & nostram: ut qui prius preparauerat cibum: nunc ut cibus saperet & nutriret: infectum sanaret palatū. Quod manifeste declarat dignatio- pietatis thome dubitanti in octaua resurrectionis

ostensa: dum ipsi sic misericorditer condescendit: ut quod ex incredulitate penit: totum ineffabili pietate tribuent. Dixit enim: Inset digitum tuum huc supple uulnibus imittedo clauos: & uide in aus meas corporali aspectu: & affer manū tuā: & mitte i latus meū: quod tibi paulo aperitur affectu & noli esse incredulus sed fidelis. Vide quod eadem omnia repetit que thomas in sui absentia coram discipulis protulit: ut per hoc se deum uerum ostendat qui ubique est & amoroſe se supportare infirmum cui desiderata concedit. Attende autem quomodo diuina sapientia nobis seruiuit utiliter que cum posset in prima apparitione totam omnium discipulorum dubitationem excludere: noluit tamen aliquos ex eis dispensatiue duros & incredulos permittere. Quos quia multis signis & interfragabilibus argumentis sue uerissime resurrectionis in fide firmavit: & illos ad maiorem sui amoris accendit flammam ex dignatione ostensa: & omnium posteriorum amputauit perfidiam per indubitabilia ueritatis scdita. Vbi & nota stupendum processum & iocundum gratie dei semper dirigentis electos in melius: non opere nostro: sed beneficio suo: quia etiam ipsismet discipulis sua tarditas incredulitas & fuga derelictionis: iesu tempore passionis & mortis ex diuina pietate cooperata in bonum: dum ex hoc & sue infirmitatis qua semper in malum tuerent: nisi eos deus sua pietate teneret: facti sunt coscui: & semper sub diuina bonitatis consideratione in se ipsis omnino auallati per humilitatis uirtutem. Auxit etiam in eis fortissimam compassionis absinthium: cum in memoria passionis & mortis boni iesu memoraretur sue simul derelictionis flagitium: quo semper in sue utilitate confusi maius experiebatur iesu xpi participum passionis. Et quanto plus ipsum attractauerunt post resurrectionem: ut formarentur ad fidem: tanto magis postmodum incalescebant amoris seruire tenentes in tot signis probatam ipsius dignatissimam charitatem. Quomodo putas thomas flagrabat amore iesu: dum recordaretur quod manus in illis fenestris fornacis ardentissimi amoris iesu ex xpi dulcissima iuuatione posuerat. O bone iesu fac me indignum participem illorum compassionis affectum & charitatis ardorem: quos in tuorum apostolorum cordibus tot signis tue dilectionis plantasti ut qui hic percipere corporali aspectu non merui: saltem cordali transportatione percipiam. Fuit autem xpi resurrectio omnium prima uerissime facta: sufficienter probata: & resurrectionis nostre causam in corpore: quod in anima. Primo quidem: quia resurrectio est a morte erectio. Quod quidem tunc fit perfecte: quando aliquis taliter resurgit: quod liberatur non solum a morte: sed etiam a moriendi possibilitate: & sic fuit in xpo iesu: quem impossibile est internum mori: iuxta illud Roma. vi. xpus resurgens ex mortuis iam non moritur. Aliorum uero osolum resurrectio quod ante & post ipsum ad hanc uitam miracula surrexerunt: resurrectio est imperfecta respectu hu-

ius de qua loquimur modo: quia eripuntur tantum morte in actu quem prius habuerant: & incipiunt uiuere iterum necessitati monedi aliqui subiecti & ita mors eis quodam modo dominatur: secundum illud Ro. viii. Corpus quidem mortuum est propter peccatum. Contra quod de iesu dicitur. Mors illi ultra non dominabitur. Ac per hoc ipse solus & simili resurrectione resurgentes possunt dici uere resurgere. Hanc autem ueritatem sufficienter xpus probauit testimonio & argumento utroque in genere suo certissimo. Est autem usus duplici testimonio quorum neutrum potest refelli. Primum fuit testimonium angelorum ut patet per omnes euangelistas. Secundum fuit testimonium scripturarum quas ipse ad ostensionem sue resurrectionis exposuit: tamen duobus in uia ut dicitur luce ultimo: quod simul aliis congregatis. Et ut istud testimonium esset efficacissimum aperuit eis sensum ut ibidem dicitur ut intelligerent scripturas. Quod ad secundum modum probandi per argumenta scias quod argumenta per modum scientie probande hic locum non habent: quia talia procedunt ex principiis que secundum humanam rationem procedunt & esse debent auditoribus nota. Alioquin nihil probatur per illa. Resurrectio autem est status supra humane nature cursum ad aliam uitam spectans: & ideo principia eius uite superant intellectum: propter quod tali modo non est iesus apostolis argumentis usus. Aliter accipitur argumentum. Aliquod sensibile signum quod ad ueritatis manifestationem inducit. Actum primo. Et hoc modo ad probandam ueram resurrectionem & gloriosam sufficientia argumenta apostolis ostendit xpus: tam ex parte corporis: quod ex parte anime. Nam ostendit corpus uerum & solidum: nec fantasticum uel aereum: sed palpabile. Ipse uero nullo modo quot prius habuerat cicatricum resurrectione. Ex parte uero anime ostendit xpus uere uitam uergetabili & nutritiuam: quia cum eis manducauit & bibit: uita animali & sensibili: quia coram eis sensibus uisus fuit uita intellectuali: quia de scripturis: & de aliis clare disciuit. Naturam etiam diuinam habere ostendit per miraculum quod fecit in piscibus capiendis: sed in hoc maxime quia ipsis uidentibus ascendit ad celos. Nemo enim ascendit ad celum nisi qui descendit de celo. Gloriosum autem corpus in aliquibus monstrauit dotibus. De quibus omnibus plenius supra dictum est: licet ergo unum argumentum per se forsitam minus sufficeret: tamen omnia simul sumpta perfecte concludunt. Fuit autem xpi resurrectio nostre resurrectionis causa efficiens & exemplaris. Meritoria uero propria non dicitur esse quia omnia nobis meruit ut uiuor in passione & morte. Efficiens quidem: quia licet diuina iustitia sit principalis causa efficiens: quia tamen uerbum dei unitum est carni iesu per ipsam tanquam per instrumentum & tanquam per primum in genere resurgentium dicitur omnia humana corpora suscitare. Et hoc est quod dicit apostolus. i. Cor. xv. christus resurrexit

a mortis primitie dormientium: quoniam quidem per hominem mors & per hominem resurrectio mortuorum. Et hoc siquidem fuit conueniens ut uerbi eterni prius effunderetur in carnem propriam & per illam ad omnes alios. Nam humanitas christi tanquam instrumentum diuinitatis ipsius in uirtute eius resurrectionem nostram causat: & quantum ad hoc resurrectionem non solum in bonis sed in malis etiam in omnibus efficit. Nam resurrectio corporum ad iustitiam dei spectat: ut in eis reddatur animabus pro meritis. Causa uero exemplaris licet quo ad aliquid sui respectu uideatur: quia omnes sicut ipse resument corpus proprium & unum: tamen quo ad conformitatem glorie dicitur proprie causa exemplaris resurrectionis electorum. Secundum illud phy. iii. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Et in electos resurrectio christi non solum efficit resurrectionem corporum gloriosam: sed etiam resurrectionem animarum ad gratiam ut instrumentum: sicut dictum est. Et quia in resurrectione animarum que fit per gratiam duo concurrunt: remissio culpe: & nouitas uite. Ideo quantum ad efficientiam que est per uirtutem diuinam: tam passio christi quam resurrectio est causa iustificationis quo ad utrumque. Sed quantum ad exemplaritatem passio & mors iesu est causa efficiens remissionis per quam peccato morimur. Resurrectio autem causa nouitatis uite: ut sicut christus resurrexit per gloriam patris: ita & nos in nouitate uite ambulemus: ut sicut christus resurgens a mortuis iam non moritur: ita & nos estimantes mortuos quod dem peccato esse: uiuentes autem deo non permitamus de cetero regnare peccatum in nostro mortali corpore ut obediamus concupiscentis eius. Sicut dicit Ro. vi. Et quia in hoc stat iustificatio nostra: ideo dicit Ro. viii. quia xpus traditus est propter delicta nostra. scilicet delicta: & resurrexit propter iustificationes nostras efficiendas & exemplandas. Nam passio & charitas uie christi est omnium meritoria causa. De christi autem resurrectione est quartus articulus. Contra quem primo errat Corinthus: asserens christum non resurrexisse: sed resurrecturum esse. Contra quem satis dictum est. Secundus error est qui imponitur Origeni. quod iterum passurus sit iesus pro demum salute. Contra quem dicit Roma. vi. christus resurgens a mortuis &c. Et contra hos errores & similes dicitur in symbolo. Tertia die resurrexit a mortuis.

Iesus decor precipuus Cap. xxx.

De contemplandum christi resurgentis decorum: attende quod ipse pulcherrimus flos de radice iesse qui in incarnatione floruit: in passione defloruit: in resurrectione corporis gloriosa resurrectione resloruit: ut omnium esset decor. Nam corpus illud sanctissimum subtile: agile: immortali tate claritatis superuehitum est gloria: ut uere sit

sole fulgentius exemplarem pulchritudinem preterens fulgoris corporis electorum suorum: quos sui corporis similitudini in gloria reformabit: de quibus dicit in euangelio. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum. Quod si quilibet iustus ut sol fulgebit: quanti putas fulgoris ipsum iustitie solem? Tanti inquam est ut sit speciosior sole & super omnem stellarum dispositionem: luci comparatus de cor precipuus non immerito iudicetur: immo quasi omnis alia lux illius comparatione nigrescat. Aderit & fulgor & singularis decor in locis uulnorum quasi si in uase aureo fulgeant lapides preciosi qui ipsum oculis electorum suorum simul speciosum & amabilem reddunt: in tantum ut sua uisione nunquam possunt fastidiri: sed continue uiuendo desiderent sui speciositatem dilecti. O quam beatus ero si fuerint cordis mei reliquie ad uidendum tam intenus quam exterius illam desiderabilem claritatem.

Iesus orbi prelatu. Cap. xxxi.

Mnium uisionum promissa frequentius & exhibita solennior fuisse uideretur illa in qua dominus apparuit discipulis in galilea in monte ubi constituerat eis: propter quod & tempore sue passionis fuit eis promissa & de ipsa sola a gelus apparetis mulieribus discipulis nunciando mandauit. Non quia non intenderet ante in hierusalem apparere discipulis sicut & fecit: sed quia ibi solennius quantum ad gloriam & magis potestatiue gloriam sue maiestatis ostendit: propter quod etiam ibi singulariter discipulis dixit: omnium sibi potestatem tantam celi quam terre a patre collatam: propter quod etiam tantam quam orbis dominus ibi mandatum dedit discipulis: ut mundum uniuersum percurreret: omni creature predicantes euangelium: salutem promittentes credentibus: damnationem comminando incredulis: & sue societatis promittentes eis indiuisibilem comunitatem cum dicit. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem seculi. Istius autem unionis tam promissio quam exhibitio magni mysterii fuit figura. Sicut enim hic dicitur singulariter apparuisse in monte: & ab eis adoratus fuisse: & quod sibi sue potestatis uis reuelauit impenum: & quod uis doctrine & baptismatis dedit mandatum: & sue societatis indiuiduum promissit consortium. Sic in speciali galilea transportationis cordis ab amore proprio & omnium mundanorum & in locutione cordis sui in contemplatione uoluntatis & sapientie dei: & glorificatione hominis christi: tanquam in monte sublimi uere adoratus deus in spiritu & ueritate: & uere ibi cognoscitur quod ipse est dominus orbis terre: in tantum ut inde delectabilius suam uoluntatem in omnibus compleat. Unde a malignis impugnant uideretur in quibus est tanta doctrina sapientie quam mens pacificata in deum tanquam in nouo baptisinate ab omni sue distractionis labe & creaturarum turbatione purgatur: & tunc in omnibus tam bonus quam malis pro-

videntiam & gratiam gustans boni iesu in suorum elector: secuta tutela sentit expresse qd nūq̄ societas boni iesu quo ad utilitatē & succursū necessariū potest deesse electis. Et in hoc uere consistit pax que exuperat oēm sensū. Allegorice autē ista significat uisio qd in transportatione diuini cultus ad ecclesiā de gentibus debebat iesu imperiū singulariter refulgere quo eius iburus deo trino & grā ablutus baptismali nūq̄ romano orbi assistentia xp̄i deficeret quāti scūq̄ ipsulionibus petri uideretur fluctuante nauicula: qui potius ipse xps semp̄ ipsius prouidus nauta fluctibus error: minime impedire ualentibus ipse sep̄ ipsā in fidei ueritatem perduceret & in littore sue eterne glorie collocaret. Quod uere certum esse cōpletum: dum subiectū sibi orbē tene certum esse: & tanto nomen iesu sublimatū honore quod uere patet seculo toti qd ipse iesus magis p̄ris fuitis tāq̄ alter ioseph uerusq̄ saluator uiuit & dñā tur non solū in oī terra egypti: uerū etiā in oī loco dñationis regis e ermi. In ista autē galilea: non solū hac uice: sed pluries credendū est xpm̄ sui p̄ntia cōsolationem fecisse discipulis sicut Eusebius narrat. Ad minus certū est p̄ lo. qd ibi apparuit simoni petro cum aliis sex in mari piscanibus: quibus p̄notem totā laborantibus iesus mane stetit in littore. d. eis qd mitteret in dexterā nauigii rete. In quo magno: piscū cōdula ē multitudo sine retis scissura: ubi & ioannes primo dñm̄ cognouit. Petrus feruētior in mare se mittens ad iesum p̄rior accessit: appli cantibus nauigio cetens: & familiari cōsumato cōuiuio: bonus iesus ap̄os p̄cipē petrū de suo amore questionem ter repetendo examinās pascēdorū agnor: & ouiu curā cōmisit: & futurā sui passionis in crucis supplicio cōsumationē predixit. Ioāne sic dimisso finire dies i gete cōtēplationis extatice: ubi mutuis priuilegiis se inuicem respiciūt mutuo duodilecti Petrus & ioannes: de quorū precel entia disputare non curō: cum ipsi pacifice sint concordēs: & unus in a io dulciter se possidere sentiat quod si bi deesse cognoscit: immo eadē charitate gustauit uniusquisq̄ iesu xp̄i efficacia dona in altero: qd a xpo recepta dona diligit in seipso. Ipsi enim sunt cūes alius ciuitatis: cuius participatio in idipsum. Attendē autem quanti seper petrus onditur fuisse feruens: quia & ante resurrectionem sup̄ aquas ambulare petuit in similitudine xp̄i: & nunc aliis discipul uenientibus cū nauigio in feruore spūs se misit in mare. In passiōe ex zelo magno xpm̄ defedere uoluit: & unius satellitū amputauit aunculā: un & ihs xps nunc sibi de amore pre aliis testimoniū dedit: cum dixit. Diligis me plus his: ubi secūdū glosam quent quod in ipso cognouit. Et cū sibi dominici ouilis cura cōmittitur de amore iesu examiat: quā solus ille magnus est prelacione: qui amore iesu & suarū ouiu dulcedine grādescit. Vbi & nota qd ideo sine passionis supplicio petro predicat: ut qui uocat ad curā: ad martyriū se sentiat uocari. Quod si gladius p̄secutionis non ingerit: ipse tñ si bonus ē

pastor grande sibi martyriū iudicē: dū exemplo sue crucifixe uite subditos ad crucis amorē trahit: & oī um ipso: tribulationes paupertates & defectus & pia subuentione in ipsis supplet: & in seipso cordis compassione retorquet. Quod quia bonus iesus p̄nceps pastor: plenissime fecit: ideo nunc petro dicit. Sequere me in similitudine ad subditos charitatis.

Iesus ductor exercitus. Cap. xxxii.

Acro: igitur die: quibus fidē roborauerat nascentis ecclesie iā instante. xl. die saluator noster iesus illo: b̄to: sp̄rituū & sancto: patrū qui cū ipso glorioso de inferno ascēderat ad uocato exercitu iā tēpus instabat qd cū illis terras relinqueret ascēsurus ad patrē. Vtrūq̄ autē ex eis aliquis iā resurrexisset in carne cōsumata gloria corporis ip̄o: inter scōs est suborta cunctatio. Aliq̄bus enī uidetur p̄ illud qd ap̄tus sanctorū ueteris stamenti enumeratō cathalogo. Ad hebre. xi. dicit: Hi oēs testimoniū fidei p̄bati inenti sunt in xpo iesu dño nro pro nob̄s melius disponēte: ne sine nob̄s cōsumerentur. In quo uidet ipse sentire: qd corporibus dormientibus in puluere: nō sit i eis cōsumata gloria donec oīum simul facta resurrectionē: i cōi gaudio maus etiā fiat gaudiū singulorū. Et p̄p̄ nōnulla alia testimonia que addunt: qd nullus i facta gloriosa resurrectio: donec oīum mēbro: xp̄i sit cōsumata p̄fectio. Et quia euangelii textus multorū corpa scōrū qd dormierāt cū iesu resurrexisset restat. Qui etiam introeūtes in scām ciuitatem resurrectionis xp̄i fide dignū testimoniū tribuerūt: dñt tenentes primam siniam qd pacto officio pro quo surrexerant in terre puluerem redierūt. Aliis autē nō minus docte nec minus pie uidet im. forsitan magis qd in calūniā testimoniū resurrectionis dñi cum sacer textus eos cum iesu resurrexisset restet: qd similitur: resurrectione eos cū ipso in puluere redisse dicat. Et ideo hi asserūt ipsos beata fuit resurrectione cū xpo: imo & subiungunt: qd non est inconueniens credere: qd quicūq̄ xp̄i resurrectionis i ecclesia dicit reuoluit annua qd aliquibus san̄tis electis ab ipso iesu resurrectionis priuilegiū tribuat. Quod n. resurrexerint plene uidetur probari posse ex eo qd beatus petrus ad iudeos loquens de p̄marcha dauid: dicit. Et sepulchrū eius apud nos ē: quasi illis noluerit resurrectionis reuelare archanū. Nec tamen uoluerit dicere ipsum ibi esse sepulchrū: quasi iam cū xpo resurrexerit & solum sepulchrū remāserit uacuum. Quod etiam glosa super librum gen. quādo iacob petiit in spelūca duplici sepeliri cū abrahā inuit: sic dicit. Cura fuit sanctis in terra p̄missionis sepeliri: ut christo resurgente resurgerent. Quicquid autem sit de hoc uli mo. l. de annua resurrectione satis probabile uidetur de primo. Cum his ergo factis agnūibus benedictus iesus ad montem ap

propinquans oliueti: primo recumbentibus undecim in ipsa ascensionis die in cenaculo syon: ubi satis deuote creditur qd & beata uirgo mater: & deuota magdalena: & nonnulli alii: sicut iesu placuit: discumbebant: apparuit gloriose iesus: & more solito salutatis affantibus cum ipsis uiscerosa charitate comedit. Attende autem qd nunc reprehendisse dī incredulitatē illo: & dūnciam cordis: quia qui uiderāt eum re: uerexisse a mortuis nō crediderant. Vbi nota qd de hoc omnes excepta sola matre reprehensioe digni erant. Nam mulieres quantūcūq̄ xpo deuote āgelis qd uiderāt eum resurrexisset a mortuis: credere noluerunt: donec per seipsum eis saluator apparuit. Ipsi uero discipuli factis mulieribus quas nouerant nō esse mēdaces: credere noluerunt: cum tamen seipsum uidisse & tetigisse narrent. Et quod in aliquibus durius fuit: postq̄ aliquibus ipsorum apparuit: alii neq̄ ipsis credere uoluerunt. Mento ergo quando mittuntur ad predicandum gentibus christi resurrectionem: reprehenduntur: qd ad credendum tardi fuerūt & duris: cum ipse gentes preuēte in eis christi gratia erant tam facilliter crediture. Licet autem tunc omnes essent ex frequentibus apparitionibus christi iā solidati in fide: uoluit tamē eos reprehendere salutaris medicus & magister iesus: ut lectionē humilitatis quam eis a principio legerat: nunc in recognitionem sue defectibilitatis cognoscerent: & quantūcūq̄ cleuarentur diuino beneficio in altū statum gratie & uirtutum semper facte humilitatis & proprie recognitionis domino offerrent sacrificium: i qua sola sp̄ritus domini requiescat. Quod n. oportuit dominum eis post resurrectionem totiens apparere: & tot argumentis cum tanta difficultate eorum cordibus fidei ueritatem inserere: quantūcūq̄ hoc deus ipsis & aliis sua bonitate ineffabili in bonum conuerterit: non tamen sine multo iporum defectu: & innata malitia & duritia cordis potuit euenire: propter quod etiam omnes electi quāto plura beneficia a christo recipiūt: tanto magis suam debilitatem cognoscūt: quā in dei seruitio sine tot adminiculis perseuerare nequient. Et ideo omne dei donum quāto maius est & sublimius si utiliter recipitur: tanto magis in sua nihilitate & humilitate recipientem plenius inabyssat.

Post hoc cōsolatiōe pro suo ascēsu ad patrem benigne affatur: ostendens qd congruū est peractis pro quibus uenit carnis mysteris qd celorum alta ascendat: ubi & de patris amore: & de multa circa ipos sollicitudine: & quod maximum est de mittendo ipsis sp̄ritus sancti munere cōsolatus est eos longo sermone. Vnde quecūq̄ es anima deo deuota hic multa ad tuā deuotione potes adducere: sicut ecclesia tunc tēpons facit: assumēs uerba sermonis que eis dixit in cena. Sicut ē illud. Nō turbetur cor uestrū neq̄ formidet: uado & uenio ad uos. Si diligeretis me gauderetis unq̄ quia uado ad patrem: & illud. Ego ueritatē dico uobis: ex

pedit enī ut ego uadā. Si enī nō abiero paradytus non ueniet ad uos. Tanta enī suauitate tenebatur discipuli sui corporalis aspectus: qd ipediebantur i sua inuisibilia rapi. Hoc autē ē sp̄ritu sancto abundare. In inuisibilem tā diuinitatis iesu: qd beatitudinis cōmunicare anime iesu sūma cōtēplatione sustoli. Vnde non modicum est pensandū qd si corporalis effigies facia iesu: in cuius merito tota nostra est i feta perfectio debebat abire: ut sp̄ritus sanctus adueniret: quo pacto pōt sibi aliquis de cuiusuis creature familiaritate blandiri: uno. n. uerbo omnis creature terrene quantūcūq̄ sancte nimiam excludit familiaritatem. Sicut enim dicit Augustinus. Quo sanctior es eo magis alliciunt: & sub preterito sermone blandi imiket se uisceribus sine libidinis. Crede inquit mihi: ep̄us sum non mentior: cedros libani & gregum arietes sub hac specie cortuisse memini: de quorum casu non magis presumcbā qd Gregoni uel Ambrosii. Quid etiam bernardus sentiat de hac materia audi quid dicat in sermone tertio ascensionis. Non inq̄ sp̄ritus & caro: ignis & tepiditas i uno domicilio cōmorantur: presertim cum tepiditas soleat ipsi domino uomitum prouocare. Si enim apostoli carni adhuc dominice iherentes: que sola sancta: quia facti sanctorum erat: sp̄ritu sancto repleti nequiuērit: donec tolleretur ab eis: tu carni que sordida est: & diuersarū spurcitiarū fantasias repleta astrictus & conglutinatus illū meracissimū sp̄ritum se posse putas suscipere: nisi istis carnis cōsolatiōibus funditus tenūciare tēptaueris? Reuera cū iceperis tristitia i plebit cor tuū: sed si pseueraueris tristitia uertet in gaudiū. Er tūc discipulis ab eo multa q̄rentibus: sicut apostolo: actus narrat historia: eorū imbecillitatē ad talia capiēda & itelligēda corporali auditu declarans dixit eis. Nō est uestrum supple ita inexpertū & modici intellectus sicut modo estis: nolle tēpora ul momēta que pater posuit i sua potestate: sed accipietis uirtutē supuenientis spūs sci in uos: & eritis mihi testes in hierl̄m & in omni iudea & samaria & usq̄ ad ultimū tēre: q. d. illud qd alias eis dixisse refert. Multa hēo uobis dicē qd nō potestis portare modo. Paradytus autem sp̄ritus scūs que mittet p̄ i nomine meo: ille uos docebit oia. Et licet tūc dederit p̄ceptū: sicut Mar. refert: qd irēt i uniuersū mūdū: & oī creature euāgelii p̄dicaret: p̄ hoc ondes qd miraculis & uirtutibus sibi dātis ad tātā eis dignitatē efferet qd totū mūdū illis i cōuersioe subiiceret. Ondit: tñ sep̄ eos i suā redūcēs uilitatē qd ad hoc nō erāt idonei: q̄tuncūq̄ a xpo roties i formati: nisi eos de nouo i maiori plenitudine sp̄ritus sancti uirtute ex alto uestiret. Propter quod narrat Lucas qd dixit illis. Vos autem sedete in ciuitate: quoadusque induamini uirtute ex alto: & ego mittam promissum patris i uos: ubi eis ostendit qd sp̄ritus sanctus eos plene cōsolabitur: & omnem ueritatem utilem pro ipsis & pro aliis eorum cordibus reuelabit: & ipsos for

tes efficiet: ut possint imitari iesum in zelo diuini honores: & conuersione mundi usque ad hilarem tolerantiam passionum. Attolle ergo contemplationis oculos quanta pietate simul fruebantur & liquecebant uiscera pietatis matris in conspectu filii in gloriosa carne: & in auditu corporalis discipuli: & cogita mutuos & flammeos respectus quibus illi duo dilecti se mutuis uisceribus inseruabant: & cordialium effectuum sibi refundebat archana: puto quod illas ineffabiles intimationes: & spirituales colloquutiones insensibiles alius quibus mater & filius se intima insertione mutuo fruebatur: non est possibile exprimere ulli lingue. Sed & exteriora signa reuerentiae & amoris quibus eam coram apostolis honorabat: non est dubium quod ad magnam reuerentiam illius benedictae uirginis ipsos medullitus attingebant: sed hic honoremus dilectio: sed cogitanda relinquamus menti deuote. Potes etiam cogitare quod & ipsa magdalena & dilectus iohannes: & apostolorum princeps petrus & alii multa christo portueunt dicere: & multas consolationes ab ipso recipere: que magis cogitanda sunt quam scribenda. Non est autem inconueniens credere quod apostoli reprehensi a christo de cordis duricia se cum multa humilitate prosternentes acculant: & petentes a recessu ueniam: se ipsos eidem cum multis lacrymis deuotissime recommendant: quorum quanto fuerit copiosior contritio & humiliatio magis profunda: tanto christi benigna susceptio fuit magis consolatoris uerbis plena. His igitur in cenaculo syon cum multa charitate completis dicit Lucas quod eduxit eos in bethaniam: quod magis credo intelligendum fore: quod pro tanto dicatur eos eduxisse: quia eis precepit quod irent ad montem oliueti: unde erat ascensus ad patrem: & sic disparuerit ibidem ab eis de nouo reuidentibus quod eos precedere corporali incessu eduxerit per tantum uiae spaciolum: semper cum eis comes itineris incedendo. Licet & istud concedere non uideatur absurdum: sed multa christi dignatione & apostolorum consolatione repletum. Potuit enim pius iesus hoc ad consolationem pusilli gregis quem relicturus erat statim corporali presentia taliter facere: ut eum solum uiderent uirgo mater & discipulorum ceterus suo aspectu: uel quibuscumque alius in spacio denegato: Quomodo cumque sit non dubium quod mater reuerenda cum sanctis mulieribus: & apostoli cum ceteris discipulis fuerunt in monte oliueti cum multa deuotione & mentis ardore congregati: ut inde saluatorem aspicerent ascensurum. Circa quem montem beatorum spirituum sanctorum patrum erat congregatus exercitus: & tunc inter duas turmas iesus medius stabat utroque in seipso & inuicem mandando amore connectens: propter quod dictum est. Iesus ductor exercitus. In baculo enim sacratissimo crucis iordanem nostre mortalitatis transiens: nunc cum his duabus sacris turmis: una in se formata per

gratiam quam & ad tempus reliquebat in terris. Altera in se ipso beatificata per gloriam: per quam & ad sue ascensionis societatem adducebat ad celos: reuerfus est sollicitus ad sedem paterni pectoris: in quo eternaliter requiescit.

Iesus celo leuatus. Capi. xxxiii.

Trum autem ille benedictus iesus aliquos de illis sanctis patribus qui forsitan iam secum in coponibus gloriose astabant uirgine sue matri & ceteris apostolis conspiciendo monstrauerit: qui & eos sint familiariter allocuti non absurdum est credere: licet sit temerarium affirmare. Pietatem extimandum est quod licet sancti apostoli illum non uiderent sanctos: exercitum: ipsi tamen patres sancti cum multa iocunditate uidebant illum gloriosam uirginem matrem domini: quam sciebant esse suam matrem & filiam dominam: & reginam: & cuius benedictione uentris & ipsi erant a captiuitate educi: & beatitudinis gloriam consecuti. Intuebantur etiam cum multa coniunctione charitatis cordialis illos dilectos sue fidei filios uictoriosos apostolos per quos strenuos actus & passionum cruciatus debebat tropheum crucis christi per totum mundum deferri & uniuersus orbis in fide abrahe promissionem possidere hereditatis eterne. Appens ergo ibi matri & discipulis iterum blandis sermonibus alloquens: & eorum commota corda ex tali separatione demulcens cum benignitate multa consolatus est eos: & ad futura confortans prelia per dicit eis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite: quia ego uici mundum. Estote inquit fortes in bello: & pugnate cum antiquo serpente: & state confidete: quia non est pugna uestra: sed dei: & ego precedam faciem uestram in igne spiritus sancti quo ad electos: & uestros inimicos in circuitu inflamabo. Tunc matrem quanto putas amore commota: & quanto desiderio in gloria filii ferebatur. Nonne tibi uidetur ipse dilectus filius quasi blanda excusatione ostendere matrem desiderium quo ferebatur ad ipsam quasi apertis uerbis: O mee nature dignissima genitrix: & mee peregrinationis & infantium necessitatum sedula ministratrix: & participes omnium laborum meorum: que ultimo fuisti mecum cruci confixa: matris dilectionis teneritudo requireret ut te nunc mecum ab sorberem in gloria nisi hoc dilectorum filiorum tuorum & pusilli gregis mei indigentia moueret: quibus te matrem & consolatricem & magistram intima pietate relinquo: & te eis ut ipsorum reginam matrem & dominam recomendo. Rex autem uenia ad te: & assumam ad me ipsum: ut ubi sum ego: & tu in eternum sis mecum quia claritate quam dedit mihi pater dabo tibi: & ea tibi fidelissima charitate reseruo. Potes etiam rationabiliter cogitare quod uicarium sue cure pastoralis & charitatis petrum apostolum singulariter allocutus. Ego rogo pro te petre ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Tibi subiicienda tradidi omnia regna mundi: & tibi dedi clauem regni celorum. Nec aliud fixum erit in celo de mundo

quod illud quod tuo disponetur arbitrio. Et tu mi dilecte iohannes memento dilectionis & gratie: quam sepe per tibi mea probasti ostendisse precordia: dormisti super pectus istud sanctissime trinitatis sacranum: recommendate tibi manus in cruce diligenter exuens officium: quia per facti amoris incedium ad meum finaliter deducis. O anima christi deuota igerere te me taliter illi delitioso consortio. Intuere dilectum iesum totum signis faciei affluente signis intime charitatis: & modis quibus decens fuit omnium astantiu consolari suspina: ut ipsorum corda fortissime sibi attraheret per ostensa sibi amoris ineffabilia indicia. Sic ergo omnibus nite preceptis: matris & discipulorum in terris reliquas copas: sed corda secum transportas ad summa: eleuatis manibus benedixit eis: & motu laui & plano in eorum oculis ferebat in celum: tunc optime cognuit quod Matth. scribit uerbum quod eis dixerat: Matth. xxviii. Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Arguo me ipsum quod si aliquid inceperim uelle miserere de signis amoris: quibus tunc matris & discipulorum ad se corda attraxit: quod licet fecerim ut occasione cogitandi legenti tribuerim: inexpressibilia tamen fore non dubito. Pietate autem cogitari potest: quod dum eleuatis manibus ferebat in celum: in principio motus aliquod diu uersa iacie ad apostolos leuabat ad alta: ubi simul attendendum: quod dum uiderent in corpore ascendentis discipuli crucis signa: ostendit quod illa asportabat cum ostensione eorum supplicaturus ad patrem: & quod sue passioni nunquam in discipulis deberet premeoria: cuius signa uidebant in celesti patria non deleri. Per hoc etiam intuitus quod qui sanguine pluerat per illa uulnera in supplicio crucis: per ipsa eadem tamen per meritoria instrumeta abundantia spiritus sancti effunderet sublimatus in celis. Intuere ergo discipuli radios matris sue emittunt post christum: & cum corporali comitant aspectu: quod diu licet intueri. Adest nubes quod celestium militum obsequium gratiosum iubilantibus cunctis: & uictorie triumphum cantantibus: & mutuis se uocibus exhortantibus precordia laudis de regis ascendente uictoria sibi inuicem intonabant. Quanto autem terrore & dolore ululatu & mentis stridore ille teter & horridus demonum ceterus de illa parte aeris per quam christus ascendere tamen proprio terrore: quod angelorum compulsionem aufugit. Vere sicut in electis multiplicabantur cantica: ita eis tunc sunt data dolorosa lamenta. Potuit uere sanctorum ille celestis exercitus ad celestes ciues intrepida uoce clamare. Aperte portas: quia nobiscum deus. Attollite portas principes uestras & eleuamini porte eterne: ut rex glorie triumphator possit intrare. Occurrite celestes ciues cantate deo & psalmum dicite: exiter facite ei qui ascendit super occasum quia dominus nomen est illi. Educit enim in uinctos in fortitudine: & electos suos in leticia. O cum quanto amore pro totam supernam commouet ciuitate: ut filio uenienti digno occurrat applausu: festinant illa agmina cuius supernorum digne occurrere suo regi: & uere unus ex eis non remansit. Potes autem in tua contemplatione angelorum & sanctorum mutuas questiones &

missiones inducere: que non de ignorantia: sed de exercitatione procedunt: licet autem beatus dionysius istas auctoritates de questione minorum angelorum & missione maiorum: & ipsiusmet christi ad angelos exponat & bene: non tamen illi expositioni preiudicat si sanctorum angelorum & ascendentium hominum mutuis iubilationibus applicemus. Preter enim sancti angeli admirari & dicere. Quis est iste qui uenit de edom tinctus uestibus de bostra: quasi dicat. Natura ista humana tota infecta quasi sanguine infectionis originis: ciues suos non consueuit ad summa transmittere. Quibus sancti gloriosi potuerunt respondere. Ille formosus in stola sua. i. totus innocens & uirtuosus in assumpta natura: quia quod induitur stola gradatur in multitudine fortitudinis sue. Quia fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. i. superbos demones & exaltauit humiles homines. Quare ergo rubrum est indumentum tuum: & uestimenta tua sicut calcantium in torculari. quod dicitur angeli christi. Si in tanta potentia triumphasti: quid est quod apparet de signis passionis recepte? Attende autem hic in mysterio quod soli christo de sua passione ingerunt questionem: quia ipse solus de illius immensitate potuit respondere: unde & dicit. Torcular calcui solus: & de gentibus non est uir metum. quod dicitur. Sicut solus immensitatem mee passionis sustinui: ita solus mei doloris & uirtutis mensuram cognoui. Attende autem cum quanta reuerentia angeli christum ascendentem adorant: & sibi dignis uocibus iubilant. Gloria laus & honor tibi sit rex christe redemptor. Noie qui in domini rex benedixit uenit. Nunc tibi regnanti pangimus ecce melos. Benedictus es domine qui ambulat super penas uentorum. Benedictus es qui sedes super cherubin & intueris abyssos. Ecce nunc tecum ascendunt tribus tribus domini ut confiteantur nomini sancto tuo & in laude tua gloriorentur ad letandum in leticia gentis tue ut lauderis cum hereditate tua. Benedicant te celi terra & mare & omnia que in eis sunt: quia uicisti nationes: implesti ruinas: conuassasti capita mortis demonum & inferni: lerentur celi & exulter terra: iubilare montes laudem: quia pauperum suorum dominus miseris est. O cum quanto gaudio & amore inexpressibili a nobis illa celestis ciuitas cuius est participatio in idipsum in ascendentibus hominibus sanctis & occurrentibus angelis est conuincta in pietate christi: qui fecit utraqque unum: iubilans uoce concordii. Et maximum illud Alfa decantans. Dignus est inquit agnus qui occisus est accipere uirtutem & diuinitatem & sapientiam & fortitudinem & honorem & gloriam benedictionem. Ascendentibus autem omnibus sicut in iubilo & uoce tube regi nostro iesu psallentibus sapienter: dum intaret celi palatium. Rex noster christus intonat alta uoce. Pater manifestauit nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo: nunc autem pro eis rogo non pro mundo: quia ad te uenio perenniter regnaturus. Clarifica me pater apud te met ipsum claritate quam habui plusquam mundus fueret.

Pater iuste mundus te nō cognouit: ego autem no-
ui te. Opus cōsummaui quod dedisti mihi: & nemo
ex eis perit: nisi filius perditionis: ut impleatur scri-
ptura. Tui erant: & mihi eos dedisti: & sermonem
tuum seruauerūt: & nunc cognouerūt quia omnia
que dedisti mihi abs te sunt: quia uerba que dedi-
sti mihi dedi eis: & crediderunt quia tu me misisti.
Pro his ergo rogo quos dedisti mihi. quia tui sūt:
& omnia mea tua sunt: & tua mea sunt: & clarifica-
tus sum in eis: & iam non sum in mundo: & hi in
mundo sunt: & ego ad te uenio. Pater sancte cum
essem cum eis: ego seruabam eos in nomine tuo.
Non rogo ut tollas eos de mundo: sed ut serues
eos a malo. De mundo non sunt: sicut & ego nō sū
de mundo. Sanctifica eos in ueritate: quia sermo tu-
us ueritas est. Sicut tu me misisti in mundū & ego
eos misi in mundum: & pro eis sanctifico me ipsū:
ut sint & ipsi sanctificati in ueritate. Nō pro eis au-
tem rogo tantum: sed & pro eis qui credituri sunt
per uerbum eorum in me: ut omnes unum sint.
Sicut tu pater in me: & ego in te: ut & ipsi in nobis
unum sint: ut mundus credat quia tu me misisti: &
dilexi eos: sicut & me dilexisti. Pater quos dedisti
mihi: uolo ut ubi ego sum: & illi sint mecum: ut ui-
deat claritatem meam quam dedisti mihi: quia di-
lexisti me ante mundi constitutionem. Notum se-
ci eis nomen tuum & notum faciam: ut dilectio quā
dilexisti in me in ipsis sit: & ego in ipsis. Ad hec
pater benignus & pius potuit respondere. Fili: si-
cut ascens: tu semper mecum es: & omnia mea tua
sunt: & ego clarificauit te in gloria resurrectionis: &
iterū clarificabo in spiritus sancti missione: & p to-
tum mundum effundam nomen tuum: ut in no-
mine tuo omne genu flectatur celestium: terrestri-
um & infernōrū. Adhuc benedictus iesus: pater
inquit gratias tibi ago: quoniam audisti me: ego au-
tem sciebam quoniam semper me audis. Cui be-
nignus pater. Sede a dextris meis: quia sedes tua
deus in seculum seculi uirga equitatis uirga regni
tui. Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propter
ea unxit te homo assumptus oleo leticie pre cōsor-
tibus tuis. Et tu in principio mecum terram funda-
sti: & opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribūt
tu autem permanēs: & omnes sicut uestimentum
ueterascēt. Et sicut oportorium mutabis eos & mu-
tabuntur: tu autē idem ipse es & anni tui non defi-
cient. Ponam inimicos tuos scabellū pedum tuo-
rum. Sed & super seruos meos & ancillas meas p-
quibus me rogasti effundam de spiritu meo: & da-
bo prodigia in celo sursum: & signa in terra deor-
sum: ut saluum populum meum faciam: & hono-
rificem in secula nomen tuum. Ideo autem hec
uerba hic tam proluxa serui: quia istius solēnitatis
in eis continentur ineffabilia sacramenta. Vbi po-
tes notare cū quāto affectu relictos discipulos patri
commendat: & quomodo apud patrem fidelē re-
cepimus aduocatum. Nota etiam qualē unionem
in electis postulat: quia etiā unioni diuinage perso-

narum assimilā. Quanta autem cōnexionē in no-
bis est ipse christus: ipse excessiue declarat cum dicit
Tu in me & ego in eis. Infelix ergo qui christi scin-
dit unionē: seminator discordiē. Hec est uere perdi-
tiōis filius: in cuius perditione digne scriptura cō-
pletur. Attende autē & pondera uerba superius
posita: quia uere eructauit charitatis christi preco-
nia & mirabili efficacia transformant deuotam mē-
tem in christū. Vide etiam paterna uiscera charita-
tis in amplexu dilectissimi filii: & quomodo ipm
benigne collocat in solio: & exaudit dulciter in om-
ni petito: ut iam uere possit uerificari de ipso quod
dixerat ipse iesus discipulis. Ipse enim pater amat
uos: quia uos me amastis. Attende etiā quā reueren-
ter ipm ut deum adorādum igerit agminibus an-
gelorum. Nonne tibi uidetur de throno maiesta-
tis inuolare: & dicere angelis sanctis. Hic est filius
meus dilectus: in quo mihi cōplacui: ipsum audi-
te. Seruite ei cum timore: & exultate ei cum tremo-
re: quia ipse ē deus magnus dominus. & rex magnus
super omnes deos. Eleuato autē iesu ab aspectu
matris discipulorū: & ipis remanentibus in mon-
te oliuē: quāto putas eos gaudio pro iesu ascen-
dente fuisse repletos. Et quia adhuc erant infirmi:
quot lachrymis pro seipsis quos sic uidebant reli-
ctos credis fuisse p̄fisos. Cogita quāto potes: quia
non digne sufficies estimare cum quanto dulcore
osculabantur rece dentis iesu illi sacro mōti impres-
sa uestigia. Cum quanto etiā cordis desiderio ere-
cti respiciebant ad summa. Sed benignus iesus to-
tus affluens pietate ad eos: eos consolari nō distu-
lit: cum angelos suos sui recessus & redditus nunci-
os misit. Viri inquit galilei quid status aspicientes
in celum: hic iesus qui assumptus est a uobis in ce-
lum: sic ueniet quēadmodum uidistis eum eūtem
in celum. Galileos uocant quasi cum iesu in celesti-
bus transportatos. Poterant etiam sancti aposto-
li angelis respondere. Quo habemus respicere nisi
in celum: nonne ipsum continet nostrum thesau-
rum iesum christum: qui uostrū cor rapuit: nos hic
sine corde dimittens: non possumus decetero nisi
cum iesu in celestibus cōmorari: & nobis celum li-
ber intueri non terram: uestre autem charitatis ad-
miramur feruorem: quomodo dimittentes ipem
uestrum ascendere ad nos placuit aduenire: sed nū-
ctate dilecto: quia amore languemus. Disparen-
tibus angelis: & iam se discipulis una cum matre
ad recessum parantibus est credendum: quod illa sacra
uestigia & terram benedictam osculantes cū mul-
ta gratiarum actiōe & gaudio magno domo gra-
tias referunt. Sed & ipsam dominam potes dulcis-
sime intueri pro filio iubilantem: & promissionem
spiritus sancti dulciter exorantem: & cordis sui ex-
primentem affectum: & sibi potes attribuire ista
uerba.

Iesus decus angelicum
In aure dulce canticum
In ore mel ministrum

Cordis pigmentum celicum.
Qui te gustant esuriunt
Qui bibunt adhuc sitiunt
Desiderare nesciunt
Nisi iesum quem sentiunt.
Desiderate milies
Mi iesu quando uenies
Quando me letam facies
Ut me de iesu facies.
Mi dilecte reuertere
Confors paterne dextere
Mundum uicisti prospere
Iam celi regno fruire.
Sequitur quocumque ieris
Mibi tolli non poteris
Cum cor meum abstuleris
Iesus laus nostri generis.

Et conuersa ad discipulos ipsa uirgo: eos potuit
dulciter alloqui. d.

Iesus in pace imperat
Qui omnem sensum superat
Hunc semper mens desiderat
Et illo frui properat.
Iesus ad patrem rediit
Regnum celeste subit
Cor meum a me transiit
Post illum simul abiit
Iam prosequamur laudibus
Iesum humis & precibus
Ut donet non celestibus
Frui cum celi ciuibus.

Et tunc montem dimittentes: corpore reuersi sūt i
huerusalem corpore & in supernam hierusalem si-
mul cum christo ascenderant tota mente. Atten-
de autem ut breui summa comprehendam predi-
cta: quomodo ista benedicta ascensio fuit ordina-
ta congruitate: quia seruauit ordinem diuina lege
sanctificatum. Qui se humiliat exaltabitur. Qui n-
ascendit ipse est & qui descendit. Quomodo pri-
maria nouitate: quia hodie primo gleba corporis
nostri celestia penetravit: dum nostram naturam in
celorū alta transtulit. Et uide quod ossa intra sepulchri
angustias paulo ante conclusa: iam nunc angelorū
centibus inferunt: imo & superantur. Nec unquā fu-
it nec erit tantū de nouo i illa ciuitate tripudii quā
tum hodie quā in illa primo ingressu receptus ē de-
us hō. Quō fuit publica ueritate quā uidentibus illis
eleuatus est & nubes suscepit eum ab oculis eorū.
Quō et fuit uirtuosissima p̄tate: quia p̄p̄a uirtute fu-
it iesus nullo egens adiutorio sursum uectus: ut meri-
to sibi cantemus. Exaltate dñe i uirtute tua. Dī
at iesus ascendisse p̄p̄e uirtutis actū. Eleuatus esse
p̄pter angelorū & nubis obsequiū: quia illi obsequē-
bāt ut dño: in prebebāt auxiliū ut i firmo. Dī exal-
tatus p̄p̄ dignitatis gradū & regni quod accepit sa-
stigiū. Quō etiā fuit uallata societate: quia turba scō-
rū i sua fide decedentū ab origine mūdi quos se-
cū ad celestia ducēs ascendebat: iter p̄dens atē eos.

Quō etiā fuit festina solēnitate: quia tūc ascendit i iu-
bilo sup̄ne ciuitatis sponsus: & in uoce tube uicto-
rie triumpho dotatus. Quis si enarrare sufficiat. Istud
eni ē festū festorū: & solēnitatis solēnitatū i quo oēs
āgeli regi suo iubilāt gloriose: sicut in Apo. scribitur
Et oēs āgeli stabāt i cōspectu throni & ceciderūt i
cōspectu throni i facies suas. Et cātantes & iubilā-
tes. Salus deo nro sedenti sup̄ thronum & agno.

Quā solēnitatē sic Ber. describit i sermone ascen-
sionis. Solēnitatis ista charissimi gloriose cōsumatio &
adimpletio reliquarū festiuitatū & felix clausula to-
rius itinerari iesu xpi filii dei merito quia solēnita-
tis & lenicie dies agit quā sol iste sup̄celestis sol iusti-
tie nris se p̄tuit obtutibus. Magna quoque leticia
& exultatio multa nimis quā cōfessio sacro leticia cir-
cū datus ē & nre dedicauit p̄mordia resurrectionis: ue-
rū quod mihi solēnitatibus istis: si cōuersatō nra ad
huc retinet i tris: Dico ergo nō multo minus mihi
tollerabilior erit exilii huius hitatio quā gehēna: deni-
que nisi abierto igit p̄adytus nō ueniet ad uos: uides
ne quēadmodū ceterarū solēnitatū ea quā hodie cele-
bramus & cōsuationē hēat: & fructū declarat: & au-
geat grām. Sicut. n. cetera oia eius quā p nobis natū ē:
ita quoque ipsius ascensio p nobis scā ē: & facit p no-
bis: h Ber. Vbi māfeste cōcludit: quod hec i solēnita-
bus tenet sūmū. Hodie nāque ipse rex celorū ih̄s suā
humanitatē p̄ne dextere collocauit in throno: ho-
die angelici spiritus nouum diuinitatis gustum in
xpo hōie accepit: dū deū gustat i amons excessu
natū create suppositū: & p grē uaiōne hōiem deū
i quē ipi totali trāformati p amoris icendii: etiā i
illo gustat deū. Quod sūme dulcedis ferculū nūquā
potuit i illa sup̄no: spiritū citate gustari: donec p
xpm iesū ē eorū gustibus dulcē istillarū. O quis ē
iste gustus quo oēs electi i hōie deo sūt dii. Merito
ergo illū plus quā se diliget: i quo plus i seipsis b̄ri-
tudis recipiūt. Hodie et illius sup̄ne citatis ē restau-
rata ruia: dū spiritū nequē scī p̄es deserta sedilia pos-
federūt. Hodie pax p xpm i terris scā ē: dū eccl̄ia in
deorū & gētiliū ē unita. P̄rio enī ipi apli coutebāt
gētibus: quibus erat mādatū. In uia gētiliū ne abteri-
tis: sed ite t̄m ad oues quā pierūt domus isrl̄. Nūc mā-
datū accipiūt. Docete oēs gētes: & p̄dicare euāgeli-
um oī creatur: quasi dicat ih̄s: pax ē scā unus quoque
ē pastor: & unū ouile. Nō. n. ē distinctio iudei & gre-
ci. Nā idē dñs oīm diues i oēs quā iuocat illū. Hodie
et ē scā pax iē hōiem & āgelū: dū exercitus ih̄s xpi
scōrū. s. p̄m i eisdē ordibus cū āgelis collocat. Ho-
die ē scā pax iter hūanā naturā & deū: dū ipsa sup̄
oīm creaturā euectā i sue dextere collocauit cōfessū
Hodie oīm electorū mēs i celestia trāsportat: dū
thesaurus cordis iporū iesus xps celorū alta ascēdes
eorū corda ibi posuit: ubi ipse cōsedit. Merito ergo
p̄nt āgeli hōibus de hac solēnitate cātare. Cōstitui-
te diē solēne i cōdēsis: quia hec tocūdidissima dies oīm
gaudiōrū aduatiōe cōdēsat. Quō et fuit sublimis
localitate quā usque ad antiquū diē puenit p̄rem. s. et
nū: & in eius dextera sibi equalis per omnia gloriose

recedit. Quomodo fuit uiuifica largitate: quia post
ascensum suum spiritu sancto omnia adimpleuit.
Hanc autem solennitatem gratiose dictam qui
dam describit: ubi quasi tota hec materia delectabi-
liter continetur. Incipit autem sic.

Sequentia

Vrsum sonet laudis melos
Rex uirtutum scandit celos
Sublimi potentia.

Totus celi potentatus
Erit illi laureatus
Summa cum letitia.

Iubilant & mirantur

Laude simul iocundantur
Circa hec magnalia.

In dulcorem sonant uoces
Distinguuntur per cohortes
Astra celi fulgida.

In amore inardescunt
Querunt sic & extupescunt
Et respondent qui cognoscunt
Iesu mirabilia.

Questio minorum angelorum de regis persona.

Quis est iste gloriosus
Sua forma speciosus.
Tanto fulgens lumine.

Responsio maiorum

Hic est rerum procurator
Ade lapsu reparator
Gratuito munere.

Questio minorum de assumpta natura

Quid est istud quod uestitur
Cur maiestas operitur
Que non eger tegmine.

Responsio maiorum

Hec est uestis illa pia
Caro sumpta de maria
Sine uini sermine.

Questio minorum de passione recepta

Cur est uestis lacerata
Et hinc inde rubricata
Quasi tincta sanguine.

Responsio iesu christi

He sunt plage quas portauit
Hic est sanguis quo manauit
Moriens pro homine.

Questio de comitatu sanctorum

Quis est iste comitatus
Tanta sublimis apparatus Quasi cinctus agmine.
Quo procedit rex uallatus

Responsio maiorum

He sunt aie beate
De inferno liberate Pro parentum crimine.
Quo fuerunt captiuate
Nunc simul maiores & minores lau-
dant ascendentem.

Ergo cantent in hac die
Tres celestes hierarchie Laudes & preconi-
Nato uirginis marie.
Qui moriens hostem strauit
Et infernum spoliavit Resurgens in gloria.
Et de morte triumphauit
Sic naturam reparauit
Et ruinas restaurauit Equa dans fastigia.
Nobis sanctos sociauit
Nunc ascendit sic patenter
Celos penetrat potest Omnium cacumina.
Et transcendit excellenter
Pater stringit amplexatur
Unigenitumque prestat Cui dedit omnia.
In quo solo iocundatur
In dextra iam patris sedet
Vnde scias metes implet Tribuens carismata.
Et conformes sibi prebet
Rex benigne nos conforta
Et se tibi nos comanda Qui adipes oia. ame
In te ipsum nos transporta.

Iesus largitor spiritus Cap. xxxiiii.

Ane facer ille chorus apostolorum in cena-
culo suo reductus cum aliis discipulis ipsam
beatam uirginem ut magistram ueneran-
tes: & ut dominam cum ipsa & ceteris mulieribus
sacris orationi uocabat. Sicut enim scribit Lucas in
Act. Omnes apostoli a morte oliueti Hierosolimam
regressi erant pluerantes in oratione unanimiter cum
maria uirgine & maria matre iesu: & fratribus eius. Su-
per quo dicit Hieronymus. Ecce domino iesu ascen-
dente in celum: cum quibus uacat in scola uirtutum: ac
in lege mandatorum dei meditatur: ut ipsa sit for-
ma discipline christi: & uirginibus ceteris perfectio-
is exemplum. Conuertatur etiam cum testibus resurre-
ctionis: & ipsa testis conuertatur cum senatoribus ce-
li in curia paradisi sub disciplina spiritus sancti to-
tius maiestatis diuine magistra. Inuenitur prima
inter pastores summi regis: quorum uita iam non
erat de terris sed de celis. In cenaculo ascendisse legitur
quo pascha diligentissime celebrat. Ibiq; manebat
cum maria matre domini nostri iesu christi unanimiter aspirati cha-
ritate pluerantes in oratione: donec ex alto iduceretur
uirtute. Nam quidem cum domino conuertentes
uirtutibus & miraculis pascebantur: bene in orati-
one perseverabant nihil hesitantes donec acciperent
spiritus sancti munera que postebant. hec Hiero-
nymus. Vbi potes uidere cum quanto mentis fer-
uore expectabant promissum: nihil dubitantes quod
ille qui uiuens in carne in hac uita tot eis signa dile-
ctionis ostenderat eis deficere in promissione non
poterat. Credendum etiam est: quod sicut christus pre-
dixerat quod filii nuptiarum non possunt lugere: nec
ieiunare: quod diu cum eis sponsus. Sed uenient di-
es cum auferetur ab eis sponsus: & tunc ieiunabunt
quo carnem affligendo ieiunatis cum multis lachry-
mis omnia signa amoris quod christus eis in uita ostendat.

& dolores passionis quos in cruce pertulerat: & fa-
cios illos tactus: quibus manus & pedes eius & la-
tus palpando tractauerat simul cum suis negligenti-
bus defectibus & incredulitatibus conferebant
durissime proprias desentes culpas & dulciter ad-
mirantes dignatiuas christi misericordias. Accede-
bant etiam humiliter & deuote ut pie credendum est ad
pedes sacratissime uirginis ipsos domini matris: & tunc
cum ipsa conferentes de oibus. Que tota spiritu sancto
plena: oia filii sui actu erat magna & conserua: se eide
uirgini comedebat humiliter: ipsa exorantes ardebat: ut
per ipsam apud filium intercedere digneretur: ne eorum exi-
gentibus culpis: spiritu sancto mittere retardaret.
Non enim erat iguorans ille apostolicus ceteris: quod
nec erat spiritu sancto uacuis: licet expectaret ma-
iori copia uestiri: quod dona que uult dare altissimus:
& uult desiderari ardentem & sibi peti instanter: ut per
hoc nostrum fiat menti: quod sui futuri est doni. Qui
enim iam spiritum sanctum in pluribus suis donis
recepissent a christo satis ostendit flatus ille boni iesu
quo in sacra resurrectionis die: in facies eorum in sus-
flans dixit eis. Accipite spiritum sanctum. Quod
ostendens leo papa in sermone penthe. sic ait. Spe-
rabat ab apostolis spiritus sanctus. Non ut tunc pri-
mo habitator ipsorum esse inciperet: sed ut sacra
primo pectora & feruentius accenderet: & copiosi-
us mudaret: sua cumulans dona: non inchoas nec
ideo nouus in opere sed diuor largitate. Si autem
oratio est ascensio mentis in deum quantum tunc cum
christo transcendebant mente sursum acti etiam ab ipsa
uirgine matre quando recordabantur quomodo uide-
rant ipsam ascendente in celum: eis benedicentem
extensis manibus: in quibus apparebant signa cla-
uorum & omnium aliorum recordantes que ipsos tras
portare ad diuina poterant mentes: propter quod licet
numerus iste duodenarius: quo benedictus iesus
qui omnia fecit in sapientia mittere tradidit promi-
ssum. Sic aliter sacris mysteriis plenus tunc ex ipsius
miserationis indultu pcessit: ut in hoc disponerentur
tempora: exsiccarentur ieiunatis: eleuerentur desi-
deriis: exsubtilarentur in affectibus suis: & recollige-
ret dicta & acta benedicti iesu simul cum matre ma-
gistra: ut sic ex omnibus circumstantiis disponerent
perfecte: ut subito ardeat plenissime adueniente
spiritus sancti igne. Expregiscere tunc anima que
cum christo deuota: & cogita in toto animi decursu
memorialia & insignia christi uite: quod in sacris solennitati-
bus recoluntur natiuitatis & decursus uite: passio-
is acerbe: resurrectionis gloriose: & ascensionis ad ce-
los: in deuota & arida mente recepis: & rea in deuoti-
onis in christum indigna sis recipe spiritus sancti promi-
ssum: propter quod in his diebus: ieiunatis & lachrymis ua-
cans: in mentis spiritu nitatis ingredi sacrum illud ce-
naculum: & pedibus deuoluta sacre uirginis matris:
& principium michi tota intentione eis supplica quod tibi
ueniam impetret a dilecto iesu & in suo sacro recipietes
collegio: te consortem fieri receptatione preciosi mune-
ris spiritus sancti: quo tota cum eis in christum transformis.

In his etiam diebus exurgens petrus in medio fra-
trum qui erant in numero diminituo: sermonem eis de
duodenario numero supplendo proposuit: & forte di-
uine lucis cadente super mathiam: coplerus est sacre ille
numerus secundum dispositionem eternam: ut filio predi-
onis exdufo: per spiritum sanctum integer seruetur. De nu-
mero enim ipsorum nullus postea mortaliter mut. Li-
cet de numero illo: aliorum qui receperunt spiritum sanctum
in die pentecostes corruisse plures narrant. Aut enim
ioanes climacus doctor grecus: quod .xii. hierarchie
ex illo numero corruerunt: de quibus expoit uerbum
ioannis apostoli dicentis. Ex nobis exierunt: sed non
erat ex nobis. Na si fuissent ex nobis: remanissent
utique nobiscum. Quicquid autem sit de hoc ad minus
satis proban uidetur ex textu actu apostolorum: quod ille
Nicolaus unus ex septem diaconibus: fuit de nume-
ro istorum .cxx. qui in die pentecostes spiritum sanctum ac-
cepisse narrant: cum tunc ipse postea a charitate cadens:
auctor fuit ipsissime heresis de qua in Apoc. dominus di-
cit. Odisti facta nicolaitarum: quod & ego odi: hoc autem
ideo diuina sapientia esse promissum: ut omnes electi in ali-
orum casu qui uidebant sublimes in statu: addiscant
seruire domino cum timore: & exultare cum tremore: &
sic semper sacre circumspectionis disciplinam apprehendant
quod per iram domini de uia iusta non cadant: unde etiam licet
apostoli tanta fuerit nunc spiritus sancti copiositate firma-
ti: ut facilius potuerint omne peccatum mortale uitare:
& etiam frequentia uenialium: non tamen credo eos fore
factos impossibiles ad peccatum. De ueniali enim
non est dubium quod plures peccauerunt. Grauis
enim spiritus sancti in tanta perfectione quod ab ipso cadere
sit impossibile: & quod nullum possit peccatum admitti. So-
lius est dignitatis matrem ut arbitror in hac uita:
que in illa sanctificatione qua facta fuit dei mater:
tanta copia spiritus sancti accepit: quanta potest uia
accipere: non unita deo unione persone: unde nec po-
tuit idignit spiritum sanctum recipere: licet nouis semper
gaudis frueretur de beneficiis filiorum. Quod autem
apostoli non fuerint impossibiles ad ueniam: uide-
detur posse probari per illud apostoli .i. Cor. ix. Casti-
go corpus meum & in seruitute redigo: ne forte cum
alio predicauerim ipse reprobus efficiar. Vbi dicit
quod quedam gloria: quod est possibile. si me reprobum fieri: si
corpus non castigare. Ex quo uidetur quod confirmatio
illa licet tantam infirmitatem dederit: ut sicut dictum
est facilius possent omne peccatum mortale uitare: non
tamen fuit impossibile si uoluissent: & non debito re-
gimine occasiones peccatorum cauissent eos peccare
mortaliter nisi forte diceret quod certum est quod non pec-
cauerunt postea & ideo fuit impossibile: quia deus
eos preuiderat & disposuerat non peccaturos. Talis
impossibilitas non remouet possibilitatem contingencie
creature. Nec obstat si diceret quod paulus non rece-
pit spiritum sanctum in penthe: quia non minus habu-
it de spiritu sancto postea: quod ceteri apostoli. Impos-
sibilitas. n. noluntatis ad peccandum: non est status
coiter huius uite. Hoc enim non potest uoluntati inesse
nisi eius defectus: ut absorbeat a gratia: quod solum fieri

credo in gloria: excepta uirgine gloriosa. Non dubito tamen quod tanta sunt superuenienti gratia illi duo decim athlete expugnatores mundi: quod ualde difficile fuisset eos tuere per peccatum mortale. Et si alii cui uideretur impossibile: uolo deuotiori apostolice denegare. Apostolis igitur ut dictum est congregatis & sacris dispositionibus eleuatis dum complerentur dies pentecostae: qui quagesimo resurrectionis die: & ab ascensione decimo: hora tertia dum essent congregati in unum: & sederent ut quiescerent tam mente quam corpore: factus est repente de caelo sonus tanquam aduenientis spiritus uehementis: & totam domum replens pre magnitudine sonitus: descendit spiritus sanctus in forma linguarum ignearum: & requieuit in magna copia super eos: sicut scriptum est in actibus apostolorum: quia apparuerunt illis dispartite lingue tanquam ignis: sedentes supra singulos eorum: & repleti sunt omnes spiritu sancto: & ceperunt loqui prout spiritus sanctus dabat eloqui illis.

Attendendum est autem quod spiritus sanctus semper animam in ueritate constituit: & idem est ueritas quod uera humilitas. Ideo ut illam maiestatem discipulus ostenderet: & debilitatem creature ingereret: factus est sonus ipsorum corda concutiens: ut in suum reducti nihilum: postea magis in deum attollerentur in altum. Sonus autem ille repetitus fuit celestis uehementis & replens. Repetitus quia nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. Subito enim in nouos uiros transportati fuerunt: & nouam augmentationem habituum mentis: fidei spei: & charitatis: & omnium uirtutum receperunt. Dicit autem sonus de caelo: quod ipsi celestes effectus: ut ex tunc posset quilibet dicere. Nostra conuersatio in celis est.

Dicitur autem uehementis: quod uehementer eos timore filiali nihilauit sub deo: ut si perseveraret: uel eis adimeretur eternum. Nihilominus uehementis fuit: quod mentem ab omni carnali amore eradicatis: fortiter ipsam uehebat ad spirituales ardores: unde & uehementis: quasi mentem uehens. Dicit autem replens: quia spiritus sanctus eos abunde repleuit: ut non resonarent amplius per impatientie murmur: sed sic essent amore celi & iesu christi pleni: ut nihil plus possent capere de amore mundano: sic ex plenitudine superfluerent: quod tanquam dei flumina paradisi ecclesie abunde rigaret. In specie autem ignis rationabiliter spiritus sanctus discipulis apparuit: quia sicut iter uisibilia corpora ignis est excellentius: dilatato nomine ignis ad totam celestem naturam: sicut sepe sancti dilatant in tantum ut sit principium splendoris caloris & uitalis uigoris in corporibus. Sic & ille quod eorum imitabatur mentibus: scilicet spiritus sanctus est fons radix & origo omnis sapientialis cognitionis: & & omnis meritori amoris: & omnis spiritualis uiuificationis & operationis uirtutis. Conueniunt etiam proprietates ignis septiformi multiplicationi donorum ipsius spiritus sancti: & effectui quem in apostolis fecit & facit in uiris apostolicis. Ignis est calefactiuus: illuminatiuus: accensiuus: quod eius est pro-

prie sursum ferri. Solidatiuus: sicut patet in luto & lateribus. Distinctiuus materiarum sibi conuenientium: & sibi inflammabilium: unde secundum gradus materiam sibi conuenientes accipit. & contrarias fugit. Sicut in paleis patet & strupa que cito incenduntur: & in lignis in quibus multiplicatur. Lapides uero raro & tardius in suam similitudinem adducit. Aquam uero & alia similia tanquam hostilia stridendo fugit. Et ideo distinctiuus liquefactiuus: ut patet in cera & metallo. Contratiuus & incineratiuus: ut patet in pelle & omnibus adustis. Sic & spiritus sanctus ut resolutione procedamus contrahit & incinerat per donum timoris: liquefacit per donum pietatis: distinguit & discernit per donum scientie: per quam discrete conuersamur in medio nationis prae. Solidat & firmat per donum fortitudinis: per quam de omnibus tribulationibus triumphamus. Eleuat & facit ascendere per donum consilii: per quod promouet ad euangelica seruanda consilia: & ad ardua uirtutum facit ascendere. Illuminat per donum intellectus in cognitione uirtutis dei. Calefacit per donum sapientie in ardore summi boni. Sicut autem per istos effectus ignis calefacit de corda inflamat: liquat: purificat & in similitudinem sui immutat: & per hoc metalla renouat: sic hodie spiritus sanctus per cordialem calorem liquefecit apostolorum corda: & purgans a labe peccati: & totaliter transformans in similitudinem christi nouas creaturas effectus.

Iesus clarificatus

Cap. xxxv.

Via uero spiritus sanctus omnia que dixerat & fecerat clarificando spiritualiter eos intelligere fecit sicut promiserat dicens. Sugeret uobis omnia quaecumque dixerit uobis: & me clarificabit: quod de meo accipiet. Ideo conuenienter non solum in igne: sed in lingua ignea uoluit apparere. Sicut enim lingua exprimitur quicquid est in corde uerbo conceptum. Ita spiritus sanctus tanquam ipsius eterni uerbi ad fidelium corda uehementem & expressiuum testimonium manifestauit perfecte iesu quantum status regrebat apostolorum. Unde principalis intentio spiritus sancti est manifestare in cordibus nostris excellentias dei in se: & in assumpta natura. Ac per hoc nobis ostendere quantum nos amauit filius dei: qui talia pro nobis dignatus est facere. Sicut enim nihil sumus in esse gratie nisi in christo iesu: ita nihil aliud in nobis intendit: nisi nos uouos christos facere. Et ut hoc esse possimus: christi precordia nobis reuelat quantum nos amoroze dilexerit: quod spiritualissime & diuinitissime omnia fecit: quanta transformatione nos sibi uniuit: ita ut faciat nos experientia apostolicum illud sentire. uiuo ego: iam non ego: uiuit uero in me christus. Tale autem testimonium dat spiritus sanctus de christo menti quam plene illuminat: ut aperte cognoscat quod omnis creatura tanta celsa quam terrena a deo facta est ad fruendum summam diuinitatem: & ad honorandum illum hominem:

quem assumpsit in unitate persone. Unde assumpta natura sublimis iesu uidetur esse principalissimum opus a deo intentum inter omnia que produxit. In cuius perfectione uirtutis humana reparatio nem: & ruine angelice restoratione: propter ipsius iesu honorem simul intendit: & uniuerse creature meliorauit statum: & consummauit appetitum: cum nihil possit deus creare plus facere quam ipsam sibi unire unitate persone. Quod enim melius est: deus magis diligit: & quod maius bonum est: deus magis intendit. Cum igitur natura assumpta sit melior omnino creatura: & magis bonum magis eam deus intendit: immo in ipsa quo ad aliquid omnium creatorum bonum intendit: dum per ipsam omnia meliorauit. Et ideo non immerito dixerim: quod omnia creata ordinauit dominus ad honorem illius humanitatis assumpte post illum ordinem quem eis indidit glorie diuinitatis sue: & quod hanc excellentiam iesu christi nec ipsi apostoli ante aduentum spiritus sancti plene recognoscebant: nec actus aduentus spiritus sancti dignatiue clementie ipsis ostensos in decursu uite iesu nouerant ponderare. Ideo spiritus sanctus adueniens omnia eius pondera monstrauit: propter quod sicut ignis congregatis lignis in magnam aciem quando superuenit: omnia incendit inflamat: & finaliter incinerat: & quasi inuisibiliter annihilat. Sic & spiritus sanctus in apostolis fecit: quia omnia dicta & acta christi iesu tanquam digna congregata in eorum cordibus statim spiritus sanctus fecit clarescere & ardere: & omnia ex immitibus christi amore procedere: quo quasi totus pro nobis fuit incineratus in sui humilatione profunda: & sic apostolos annihilauit in se: ut eos in christum totaliter transportaret: unde hodie proprie potuit dicere quilibet apostolorum: Et si christum usque nunc secundum carnem nouerimus: sed nunc iam non nouimus. Sic ergo uides quomodo in lingua spiritus sanctus christum iesum apostolis predicauit de nouo. Et ideo sic christo ibutus lingua ignea fecit: quia ignita christi uerba & facta proferrent: & audientium mentes adurerent: & nihil sibi attribuentes scirent quod non ipsi sunt qui loquuntur: sed spiritus patris eorum qui in eis loquitur: & in audientium cordibus operatur. Vides ergo quomodo spiritus sanctus concordat cum christo in humilitatis doctrina. Nullus enim potest plene humiliari nisi per spiritum sanctum cognouerit dei imensitatem tam in se: quam in aliis que pro nobis fecit & nihilitate sui tam in suis offensionibus: quam etiam in continue resistendo suis in nobis effectibus gratiosis. Et in hoc clarificatur christus: & nos obscuramur: quia ipse est omne bonum nostrum qui nobis omnia bene fecit. Cui & nos continue resistimus impie: dum sumus in hac uiciose carne: quantum uideamus uirtutibus pleni: & aliorum respectu in eius gratia consummati: immo qui maior est in gratia maiorem se sentit ex se esse in hac resistentia impietatis sue. Epilogando ergo claritatem glorie christi potes uiderere: quia uirtus christi que abscondita uidebatur in cruce: clarificata est in inferno dum ipsum spolauit. Clarificata est in sepulchro: dum gloriose resurrexit. Clarificata est in mundo: dum discipulorum mentes in fide resurrectionis firmavit. Clarificata est in celo: dum coram eorum oculis comitantibus sanctis angelis & iubilantibus patenter ascendit. Clarificata est in dextere paterne consensu: dum inde abundanter & uisibiliter spiritum sanctum misit: qui ipsorum apostolorum corda illustrauit: inflamauit: & transportauit in christum: & ipsorum omnino dedit efficacissimum uerbum ad conuertendum mundum. Cuius hodie premi sit signum: dum ad petri predicationem quinquaginta milia sunt conuersi. Act. iiii.

Iesus spirans afflatus Cap. xxxvi.

Sicut autem tunc in primitiua ecclesia dabatur spiritus sanctus uisibilibus signis predicantibus apostolis ceterisque discipulis. Sic usque ad finem mundi benedictus iesus eundem spiritum membris suis inspirare non desinit secundum illam mensuram qua istos dum uideret in sui amoris & doloris portauit merito: & tunc in sui fructu gaudio portat in illo beatitudinis regno. Totus enim influxus spiritus sancti in nos ad hoc solus est: ut in nobis fiat de nobis: quod christus de nobis fecit in se. Nihil enim sumus nisi in eo. Et ideo nullus debet nec potest in se minuire spiritus sancti afflatus sine offensa ipsius insufflantis spiritus: quia ex hoc meracissima nostra mensura que semper proprio bono resistit minuire uult illam mensuram: quam christus sibi meruit in se: & in nobis formare disposuit. Nec dum mens nostra impia quando a spiritu sancto uult duci ad perfectionis fastigia excusare se sub similitudine aliorum dicendo. Sufficit mihi facere quod talis facit uel quod faciunt ceteri in communi: quia in situ corporis proprium locum habet quodlibet membrum & speciale officium: ad quod influit spiritus uiuificationis nature. Sic in christo iesu cuius nos sumus corpus & membra: de membro spiritus sancti influit cuilibet membro electo illa operati & facere que congrunt illi statui spiritualis mensurae. In qua christus iesus ipsum in se locauit in merito sue uite passibilis: & locaturus est in gloria diuinitatis. In hoc stat nostra perfectio ut non contristemus spiritum sanctum dei sibi resistendo inspirationibus suis: quibus se nobis dignatur inferre: sed semper sumus obedientes mortificati in nobis: & solo eius ducta mobiles ad omne bonum perfectum. Ad habendam autem discretionem in istis inspirationibus que est omnium uirtutum auctora: debes scire: quod quia limpide flamma inspirationum diuinarum dum sumus in tenebris & umbra mortis non ad plenum illuminat nostram noctem horrendam: ideo sepe uenit nobis dubitatio ne inspiratio sit deceptio propter illius hostis astutias qui se transfiguratur in angelum lucis. Ad cuius fugiendas decipulas notare debes quod influxus gratie: qui clarificantur in habitum uirtutum: donorum & be-

strudinum sicut infra patebit impelli nos ad multam
plicem actum. I. intrinsecum qui mentem perficit: & extrinsecum: qui per opus se extendit. Actus interior est
quo uirtutes agunt in anima: sicut charitas ea inflammat
ad plene diligendum deum & proximum: humilitas
ad reputandum se uilissimum & omni bono indignum.
Temperantia ad refrenandum animam ne delectet
carnaliter in aliquo bono creato. Fortitudo: ut nulla
aduersitate uacillet uel moueatur a bono. Prudentia
ut semper de proximo prout debet estimet bonum:
& discrete intus de omni extrinsecum formet iudici-
um. Iustitia ut semper sibi & deo: & proximo inten-
dat reddere plene quod debet. In istis raro uel nunquam
potest esse deceptio. Nec ad ista in te formanda etiam
si posset se uellet diabolus imiscere: quia quanto
plus ista crescunt tanto perfectius spiritus sanctus
inhabitat mentem. Et si in istis ad spiritum sanctum non
esset rebellio ipse plene dirigeret: ut in extrinsecis
actibus non esset deceptio. Exteriores autem actus
sunt: ut uerbi gratia. Charitas ad deum: iubilatio uo-
calis: stridor demonum: & alia signa corporum: ad pro-
ximum elemosyna: obsequium in infirmitate & ne-
cessitate & similia. Humilitas actus extrinseci
sunt humiliter respondere: extrinsecos honores ui-
libiliter fugere: actus uirtutis facere: & per signa ex-
teriora omnibus se subditum reddere: & similia. Te-
perantia uero actus extrinseci sunt ieiunia: dura &
pauca uestimenta: & similia. Fortitudinis uero ar-
dua & dura queque assumere: periculis se opponere:
& in defendendo ueritate constantiam pretendere.

Prudentie uero actus sunt discrete loqui omnia
facta tam tua quam aliorum: secundum quod ad te spectat de-
bita circumspecta examinare. Iustitie uero multi
sunt actus: respectu tui: sicut dignus es de omni-
bus tibi confusionem reddere & penitentiam tale
facere: quod possis ad innocentiam reformari. Respe-
ctu proximi: zelus & equitas iudicii in malis: libera-
litas beneficii & retributio boni. Respectu dei sicut
sunt signa laurie & cultus dei in diuinis officiis & ge-
nuxionibus & actibus corporalis orationis.

Omnibus istis insidatur angelus sathane & se-
per per excessum & sepius per remissionem in discre-
tis parat ruinam: que nunquam eis eueniret: nisi quia
maligna rebellio mentis eorum: qua rebellant spiritui
sancto & internis actibus in quibus plena consistit
perfectio: & in quibus non cadit excessus de leui-
meruit eos relinqui deceptio sathane in exteriori-
bus: ut uel ex indiscretionem deficiant: uel ex tepidi-
tate omittant: uel ex leuitate in oculis hominum
uane glorie mercedem recipiant: & ad dura proximo-
rum sepe inditia dilabantur. Et hoc etiam eis acci-
dit: quia student perfectioni uirtutum quo ad exte-
riores actus sepe neglectis interioribus perfectioni-
bus metris. In illis ergo dixi quod nullo modo est diu-
ine inspirationi resistendum: sed sine timore sequen-
dum est: quia semper dicit ad optimum. Attende
autem quod status istus benedicti spiritus animam re-
ctificant per septenarium uirtutum uincendo septena-

num uiciorum: sed quia uicia uicta & iam succubentia
ad hoc stant in anima in thomata exaltationum:
& inclinationum ad ea ex quibus anima impugna-
tur & impeditur: ne sine difficultate possit operari uir-
tutum exercitia. Ideo septenarium donorum datur ad
expediendum potentias metris: ad agendum actus uir-
tutum: & ad extinguendum illa in thomata uiciorum.
Et ut tibi aliquulum daret: scias quod isto modo obliqui-
tates uiciorum repellunt: ut timor reliquias superbie: pie-
tas reliquias inuidie. Qui enim pie ad proximum
afficitur: non ei inuidet. Scientia reliquias ire. Ira. non
est quasi quedam insania. Fortitudo reliquias acci-
die: que mentem ad bonum reddit inualidam & pi-
gram. Consilium reliquias auaritie. Consilium enim
disponit ad spiritus paupertatem. Intellectus reli-
quias gulae que mentem facit brutalem. Sapientia reli-
quias luxurie: quia gustato spiritu desipit omnis ca-
ro. Istud etiam donorum septenarium expedit ut
res naturales ad actus sibi conformes. Irascibilis. non
impedi potest ne in actus tendat uirtutum: tam per pise-
ra: quam per aduersa. Expediatur ergo in prosperis per ti-
morem: & in aduersis per fortitudinem. Concupi-
scibilis impedi potest per duntiam ad proximum
& per fastidium ad deum. Expediatur ergo ad pro-
ximum per pietatem in ipsum. Ad deum per sapientie gustum
suauissimum. Rationalis uero indiget expedi in
uirtutis speculatione: electione: & executione. Per
donum intellectus expediatur ad uerum speculandum.

Per donum consilium ad uerum eligendum. Per do-
num scientie ad recte exequendum: per donum enita-
scientie recte conuersamur in medio nationis pra-
ue & peruersae. Tertio etiam istud benedictum se-
ptenarium donorum expedit uirtutum actus & officia
quod satis sequitur ad promissa. Nam timor expedit
ad temperantiam. Timor enim carnes configit. Pie-
tas uero ad ueram iustitiam: ne in crudelitate degeneret.
Scientia ad prudentiam ne deuiet in astutiam uulpi-
nam. Fortitudo ad patientiam ut non tantum poterit
per patientiam que est uirtus: sed etiam benigna sit ad
hostes per fortitudinem que est donum. Consilium
ad spem. Dum enim consilium ad alta uirtutum mentem ue-
hit: merito spem erigit. Intellectus ad fidem: quia
multa firmitate fides accipit ex dono intellectus
dum credita sibi luceant per intellectus donum.
Sapientia ad charitatem: unde sicut charitas est mater &
consummatio omnium uirtutum: sic sapientia est consummatio
omnium donorum: ut merito de sapientia possit dici: ue-
nerunt mihi omnia bona pariter cum illa: & innumerabilis
honestas per manus illius Sap. vii. Ista etiam do-
na multum mentem expediunt ad christi passiones imi-
tandas. Sicut enim ad patiendum mouit christum pa-
terna uoluntas uirtus strenuitas: & humana necessi-
tas. Sic etiam in his debemus esse christo conformes
Diuina quidem uoluntas mouet ut cognita per in-
tellectum: ut amata per sapientiam: ut in reueren-
tia habita per timorem. Humana autem necessitas
mouet si cognoscatur per scientiam. Si ad eam mi-
serandam per pietatem animus moueatur: ueritatem

strenuitas mouet: ut punda in eligendo per consili-
um: ut uigoroza in pferendo & pferendo: & pferenda
do per fortitudinem. Expediunt etiam mirabiliter im-
pedimenta uite adiuue: & fantasmata repellunt impe-
dientia contemplationis uolatu. Non solum autem iste
spiritus sanctus spirat status uirtutum in incipientibus
uicia uincere per uirtutes: & in pfectibus & agenti-
bus expedire per dona superius enumerata: sed etiam
spirat beatitudinis perfectos hitus in his que cul-
men perfectionis attingunt: qui etiam gustant suauis-
sime fructus spiritus: & per quos spirituales sensus boni
iesu expiunt delectabilissima sentimenta. Habitus
autem beatitudinum enumerat magister perfectionis
iesu perfectione docens in monte. Et sunt septem. I.
paupertas spiritus: mitas: luctus: esuries iustitie: mi-
sericordia: mundicia cordis: & pax. Dicunt autem isti
habitus beatitudines: quia mentem ad tantam perfectionem
adducunt: ut coniungant eam suo fini. Christo iesu quum
est possibile in peregrino decursu. Anima enim sic in
thomata uiciorum: siue inficietas reliquias tam alta per-
fectione transcendit: ut pfectissima delectatione ferra-
tur in oes illos actus que pfecte configurat amato: &
hoc semper in hac uita eligat per summa beatitudine
sua. Propter quod ex his que perfectionem integritate: & ex
his que ad perfectionem disponunt: istarum beatitudinum sus-
ficietas declarat & ordo. Ad integritatis enim pfectio-
nem requiritur necessario pfectus recessus a malo: &
mali occasionibus: & pfectus pcessus in bono: &
pfectus status in optimo. Malum autem omne: aut per
cedit ex timore superbie: aut ex rancore maline: aut
ex lagore concupiscetie. Ideo ad pfecte elongandum
ab hoc triplici genere mali: sunt tres necessarie bea-
titudines: que delectose fruuntur oppositis bonis.
Paupertas enim spiritus elongat a malo timoris: mitas
a malo rancoris: luctus a malo libidinis: & langore
concupiscetie. Quia uero pfectus pcessus in bono
attingit secundum diuinam imitationem: & uniuersae uie
christi: misericordia: & ueritas: hinc est quod duplex est
beatitudo secundum has duas uias. I. esuries iustitie:
& affectus misericordie. Que si recte complentur in
nobis: & eas indeclinabiliter teneamus: nos perdu-
cunt ad statum in optimo. Et loquor de optimo hu-
ius uite: quod plene confirmat in optio patrie. Istud
autem optimum est per limpida cognitione ueritatis: & per
tranquilam affectionem boni: quod fit per mundiciam
cordis: que ducit ad deum uindendum: & per pacem metris
que pfecte adoptati in filium. Si etiam attendantur di-
spolitiones pambule istarum septem beatitudinum: pote-
ris uidere quomodo reddunt habentem pfectum. Dispo-
sitiones enim pambule sunt dona superius nominata.

Timor enim facit recedere a malo: & a mali oc-
casione: & quia radix omnium malorum est cupiditas. Ideo
disponit ad spiritum paupertatis: in qua simul humilitas
iungitur & paupertas: ut sic elongetur uir pfectus
a fonte omnis culpe scilicet superbia & cupiditate. Hic
est quod paupertas spiritus est fundamentum totius euage-

lici status: unde primo debet hoc fundamentum ster-
nere: qui uult ad culmen perfectionis uenire. secundum
consilium christi dicens Math. xix. Si uis pfectus esse:
uade: & uende omnia que habes: & da pauperibus. Ecce
pfecta paupertas que nihil sibi prius retinet. Et sequi-
re me. Ecce profunda humilitas: que facit ut homo ab
negando seipsum tollat crucem suam: & sequatur christum:
qui est totius perfectionis principalissimum funda-
mentum. Disponit ergo timor sicut uides ad spiritum
paupertatis. Pietas autem ad mititatem. Nam quod spiritus ad alium
quem afficit: nec illum imitat: nec imitatur ab illo. Scien-
tia disponit ad luctum: quoniam per scientiam cognoscimus nos
a statu beatitudinis relegatos in lacu miserie: & luto
fecis. Fortitudo disponit ad esuriam iustitie. Ut autem in-
telligas quod sit ista esuries iustitie: scias quod est de-
siderare in te: & in proximo omnem abesse defectum: & omne
esse debitum bonum: ut pfecte merearis iustus iuueni-
coram iudice equitatis: & cum hac iustitia que in omnibus recti-
ficat animam: sic homo firmatur: cum est dispositus per forti-
tudinis donum: quod sic se tenet a uide in ea: ut malum ut-
ta suam: que iniustitia separari: quod in martyrium flore re-
fulsit. Consilium disponit ad misericordiam. Nihil enim
magis consulit deus in scriptura: quam facere misericordiam:
quod super omnia reputat holocausta. Intellectus
disponit ad cordis mundiciam. Nam speculatio uir-
tutis mundat cor nostrum ab omnibus fantasmatibus.
Sapientia disponit ad pacem. Nam sapientia iungit
nos summo uero & bono: in quo est finis & tran-
quillitas totius nostri rationalis appetitus: quia pa-
ce adepta necessario sequitur superabundans de-
lectatio spiritualis: que est in duodenario fructuum
spiritus continetur ad insinuandam superabundantiam
delectationum. Est enim duodenarius nume-
rus abundans: in quo insinuatur spiritualium chari-
simum exuberantia: quibus fruuntur & delectatur
anima sancta ad statum apostolicum sublimitatem.
Qui ad designandam hanc perfectionem & alias
nobis incognitas in ipsis fuisse apostolis in isto
sacro numero est eorum ceterus electus. Exinde au-
tem homo redditur dispositus & idoneus ad aspe-
ctum & amplexum sponsi & sponse: qui fieri habent
ineffabiliter secundum sentimenta quinque spiri-
tualium sensuum: in quibus uidetur christi sponsi
summa pulchritudo sub ratione splendoris. Audetur
armonia sub ratione uerbi. Ipse enim est splen-
dor paterne glorie: & uerbum procedens a pater-
na mente. Gustatur summa dulcedo sub ratione sa-
pientie comprehendentis utrunque: uerbum scilicet
& splendorem. Est enim ipse dilectus iesus sapi-
entia patris: & in ipso omnes thesauri sapientie pa-
terne continentur: quos sponsa sapidissime gustat.
Odoratur etiam sponsa summam fragrantiam in
bono iesu sub ratione uerbi inspirati in corde: ut
dicat. Veni auster & perfla hortum meum & flu-
ant aromata illius. Astringit autem sponsa strau-
uissimo tactu ipsum iesum sub ratione uerbi icat.

nati inter nos corporaliter habitantis & reddētis se nobis palpabilē: osculabilem: & amplexabilem: per ardentissimā charitatē: que mētē nostrā per extracum raprū transire facit ex hoc mūdo ad patrem. Ex his dictis manifeste colligitur q̄ habitus uirtutum prestant exercitiū principaliter incipientibus & ad opera disponunt achue. Habitus donorū uia expediunt proficientibus & ad ocium contēplatiue disponunt. Habitus uero beatitudinum perfectis conueniunt: & utriusq̄ uite perfectionem concludunt. Fructus uero spiritus quos enumerat apostolus ad Gal. v. scilicet charitas: gaudium: pax: patientia: benignitas: bonitas: longanimitas: mansuetudo: fides: modestia: continentia: castitas: delectationes dicuntur consequentes opera perfecta. Qui enim eleuatus est ad habitus beatitudinum: opera operatur perfecta in quibus delectationes sentit maximas: que fructus nomine appellantur. Non solum autem illis uocabulis que enumerat apostolus sed etiam multis aliis similibus delectationes fructuum sentiunt: qui tamē ad hos satis possunt reduci. Sensus uero spirituales dicuntur perceptiones mentales circa ueritatē cōtēplandā per experientia probata. In his gradibus insufflationis spiritualis quibus bonus Iesus per spiritum sanctū agit agit & attrahit: consistit scala iacob: cuius cacumen tangit celum: & thronus ueri salomōis i quo residet pacificus rex & amorosus in dextera patris sui: ut ip̄s uisus preciosissimus & desiderabilis totus: in quem desiderant angeli prospicere: & ad quem spirat sanctorum desideria animarū: sicut desiderat ceruus ad fontes aquarū. Ut autem ad thronum istius ueri salomōis scias ascendere: distiguo tibi sex gradus: quibus paulatim & ordinate procedens: post sextum eius dulcibus amplexibus cōiungaris. Primus est suauitas: ut scilicet homo uacando & labbatizando per meditationes sanctas addiscat gustare q̄ dulcis est dominus. Reliquie enim cogitationū diem festum agent tibi: quando in meditatione tua exardescit ignis: & ex pregustatione amoris dei incipis in corde eius suauitatem sentire. Secundus gradus est auuiditas: quando scilicet anima ceperit circa inuauitatem assuefieri: nascitur in ea tanta esuriēs: ut nihil eam possit reficere: nisi eum quem amat perfecte possideat: quod quia non potest in presenti attingere: quotidie excedit & egreditur extra se per amorem extaticū clamans & dicens. Suspendium elegit anima mea: & ideo si inueneritis dilectū: nūciate ei quia amore langueo: & quia ebria feruore no uicio credit eum quasi posse inuenire in omni creato: unde & sepe tales persone multas simplicitates in suis feruoribus operantur. Tertius gradus est fatuitas: siue omnium terrenorum fastidiositas: que ex ipsa auuiditate habet oriri: & hoc post multam experientiam. Quia enim uehementissime desiderat deum: & probauit q̄ sepe impedimentū habuit ab illis creaturis: quas sub specie deuotiōis amauerat: omnia facta satur: & fastidiosa incipit oīa

fastidire. Unde sicut satur ut cibum sumat: potius incurrit nauisam q̄ refectorem. Sic in hoc charitatis gradu facit anima circa omne terrenū. Quartus gradus ē ebrietas que ex saturitate oritur. Ebrietas autē in hoc consistit q̄ quis tanto amore diligit deum ut iam nō solum fastidiat creature solacium: sed etiam querat & delectatur inuenire tormentum: pro solatio reputans omnē penam opprobrium & flagellū ut configūretur similitudini mortis eius quem diligit anima sua. Quintus gradus est fatuitas que ex ebrietate oritur. Ex hoc enim q̄ aīa feruet & desiderat omnia mala inuenire propter conformitatem amati: sequitur ut iam mittatur foras timor: & tanta cōcipiatur spes de adiutorio dei: & associatione dilecti: ut nullo modo ab eo se estimet posse separari: unde & lecte cum apostolo dicit. Quis me separabit a charitate xp̄i &c. Sextus gradus est plena & uera tranquillitas: in qua est tanta pax & requies: ut anima sit quodāmodo in silentio & sono quasi dormiens in cena super pectus iesu cum glorioso ioāne. Hoc autem fit quando aīa mortua sub deo: seipsa tota transiit: ita ut nihil uelit: nihil libeat: nisi illud quod de ipsa uoluerit ordinare dilectus. Quid enim mentē potest turbare: q̄ omnia que deus facit: uel que circa ipsam fieri permittit accipit sicut suauissimum cibum. In hoc gradu anima cōpleuit uerbum apostoli petri: omnem inquit sollicitudinem proicietes in eū: quoniam ipsi cura est de uobis. Ista anima sentit quoniam bonus est dominus & sanctus in omnibus operibus suis. Quomō autē hoc possit intelligi: & per quē modū deuenitur ad hoc: in sequenti capitulo magis patet. In tali nāq̄ mente pax est & status ultimus: & ideo ibi requiescit uerus salomō: quoniam i pace factus est locus eius. Et ideo ualde conuenienter istis gradus significatur per illos sex gradus quibus ascēdebat ad thronū salomōis. Et propterea dicitur in Canticis. iij. c. q̄ ascensum purpureū media charitate constrauit: quia impossibile est ad istam tranquillitatem pertingere: nisi charitas animam totaliter deo reddat ut mortuam & plene subiectam. Et in hoc est istius uie felicissima uita. Omnes autē istas insufflationes debet anima sic a deo recognoscere: ut semper illas sentiat impedire: & ideo nihil habet de suo unde ualeat gloriari. Quod ostendens Augustinus in libro soliloquiorū: dicit sic capitulo. Qui sunt uen pauperes. Scio domine & confiteor docete te: quoniam soli illi qui cognoscunt se pauperes & cōstentur tibi paupertate suam: ditabuntur a te: quoniam qui se diuites existimant cum sint pauperes a tuis diuitiis inuenientur exclusi. Ego igitur tibi confiteor paupertatem meam: & sit tota gloria tua: quoniam tuum est bonum: per me. n. domine fateor ut docuisti me. Nihil aliud sum: q̄ uniuersa uanitas & umbra mortis & abyssus quedam tenebrosa: & terra inanis & uacua: quoniam sine tua benedictione non germinat fructum: quia non facit nisi cōfusionem: peccatū & mortē: sed quicquid unq̄

boni habui a te recepi: quicquid boni habeo: tuum habeo: si q̄n steti: per te steti: si quando cecidi: p me cecidi. Semper in luto iacuissem: nisi tu me erexisses. Semp cecus fuisset: nisi tu me illuissesses. Quādo cecidi: nunq̄ iurexissēm: nisi tu mihi māus porrexisses. Postq̄ & me erexisti: semper cecidissēm: nisi semper me sustinuisesses. Semper perissem: nisi me gubernassesses. Sic semper domine sic semper gratia tua & misericordia preuenit me: liberans me ab oībus malis: saluans a preteritis: suscitans a p̄sitis: & municiens a futuris. Precides etiā ante me laqueos peccatorū: tollens etiam a me occasiones & casus. Quia nisi tu mihi hoc fecisses: ego omnia mundi peccata fecissem: quoniam scio domine q̄ nullum peccatū est: quod unq̄ fecerit homo: quod nō possit facere alter homo: si desit creator a quo factus ē homo. Sed q̄ non facerē tu fecisti: q̄ abstinere tu iussisti: & q̄ tibi crederem: tu gratiam infudisti. Tu nāq̄ domine regebas me: cui seruabas me: tibi: & mihi: ut adulteriū & omne peccatum non cōmitterem: temptator desuit: & ut deesset tu fecisti: locus tentator: non desuit tempus. Sed ut nō consenti rem: tu me tenuisti: uenit tentator tenebrosus ut ē: & ut eū despicerē tu me confortasti. Venit tentator fortis armatus: & ut me nō uinceret: tu eū refrenasti: & me roborasti. Venit tentator se trāfigurans i angelū lucis: & ut me non deciperet: tu eū increpasti: & ut eū cognoscerē: tu me illuististi. Hec Aug. de uerbo ad uerbum. Vbi dare patet q̄ eius est sententia: q̄ a nobis nihil possumus facere nisi malum. Sed oīs bona uolūtas & opatio: imo q̄ plus est bona cogitatio a deo sit in nobis & nobiscū: & omnis fuga omnis mali a deo nobis puidetur. Itē Augustinus sup illud ps̄ Declinatio sermonū tuorū &c. dicit sic. Qui enim sunt paruuli nisi paupes & infirmi? Noli ergo supbire: noli de tua que nulla est uirtute p̄sumere. Et intelliges q̄ sit a bono deo bōa lex data: que tū uiuificare nō posset. Ad hoc enim lex data est: ut te de magno faceret paruū: ut te ad faciendam legem: uires de tuo non habere mōstraret: ac si inops: indignus: & egenus ad grām confurgeres & clamares. Miserere mihi dñe: quoniam infirmus sum. Hoc securado intellexit hic Paulus q̄ minimus apostolog: Paulus. i. paruulus ostēdit: ideo datam esse legem que iustificare nō potest: quia condusit scriptura oīa sub peccato: ut pmissio ex fide ihu xp̄i dare credētibus. Ita domine: ita fac misericors domine: impera qd nō possit impleri: imo quod imperas non nisi per tuā gratiam possit impleri: ut cū homines per suas uires id implere nequerint omne os obstruatur: & nemo sibi magnus uideat: ut sint omnes paruuli: & reus fiat omnis mūdus tibi: q̄ nō iustificabitur ex lege oīs caro corā te: per legem enī cognitio peccati: nūc autē sine lege iustitia tua manifesta est: testimonium hñs ex prophetis: hec sunt mirabilia testimonia tua: que scrutata est anima paruuli huius. Et ideo inuenit quia humiliatus est: &

paruulus factus est. Quis enim facit mādata tua si cut faciēda sunt. i. ex fide: que per dilectionē operatur: nisi eius in corde per sp̄m sanctum ipsa dilectō diffundatur: quod iste paruulus etiā confitetur dicens: Os meū aperui & attraxi spiritū &c. Hec Augustinus. Bernardus etiā super Qui habitat: aperte ostendit q̄ solum in christo & in eius mento nō in opere nostro debet esse spes nostra: super illo uersu. Tu es domine spes mea. d. sic. Quicquid agēdum sit: quicquid declinandum: quicquid tollerandū: quicquid optandū: tu es domine spes mea: hec una mihi omniū promissionū causa: hec tota ratio mee expectationis pretendat alter meritum: sustinere se iacet pondus diei & estus. Se bis ieiunare in sabba to dicat. Postremo uero non esse sicut ceteri hominum gloriatur. Mihi autem adherere deo bonum est ponere in domino deo spem meam: quoniam melior est misericordia tua super uitas: quia non est speciosa laus in ore peccatoris. Sperent in aliis: alii forte hic in scientia litterarum: hic in astutia seculi: ille in nobilitate: ille in dignitate: ille in alia qualibet uanitate confidat: propter te domine omnia de tramentū feci: & arbitror ut stercora: quoniam tu es domine spes mea. Speret qui uult in incerto diuitiarum. Ego nō nisi a te uitae necessaria spero. Ni mirum fidens in uerbo tuo: in quo abiecti omnia. Querite ait primum regnum dei: & iustitiam eius &c. Nempe tibi derelictus est pauper &c. Si mihi p̄mia promittuntur: per te obtinere sperabo: si insurgant aduersum me prelia: si fremat malignum caro concupiscat: in te ego sperabo domine. Fratres: hoc sapere ex fide uiuere est. Nec alius ex scientia dicere potest q̄ tu es domine spes mea: nisi cui intrus sit persuasum a spiritu: ut quemadmodum admōet propheta. lacet cogitatum suum in domino: sciens q̄ nutriendus ab eo sit. Sic etiam & Petrus apostolus ait. Omnem sollicitudinem uestram proicietes in eum: quoniam &c. Ut quid enim si hoc sapimus cuncta mur omnino abiecti spes miseris: uanas: inutiles: & seductorias: & huic uni tā solide: tam perfecte: tā beate spei tota deuotione: quasi toto seruore spiritus iherere. Sed quid impossibile: quid difficile: qd facilius debeo: aut nōne huius dicta intelligas uolo si decreueris saluare nos continuo liberabimur. Si uiuificare uolueris: uita in uoluntate est. Si p̄mia largiatur eterna: licet ei quod uult facere. An nō de facilitate non dubitas: si ipsa tibi est suspecta uolūtas: plane & uoluntatis testimonia credibilia facta sunt nimis. Maiorem hac dilectionem nemo habet &c. Deinde quando in se speranti desit illa maiestas: que tam studiose monet in se sperare: certe nō derelinquit sperantes in se: adiuuabit eos: & liberabit eos: & eruet eos a peccōibus: & saluabit eos: quia sperauerunt in eo. ps̄. xxxvi. Quibus meritis quia sperauerunt in eo. Dulcis causa: attamen efficacis & irrefragabilis hec iustitia: sed que ex fide ē: nō ex lege. De quacūque inquit tribulatione dama-

nerint ad me exaudiam eos. Ecce misericordia tribulationes secundum multitudinem eorum: consolationes eius letificauerunt animam tuam: dummodo non ad alia conuertaris: dummodo clamet ad eum: dummodo speres in eum. Nec humile aliquid uel terrenum sed altissimum ponas refugium tuum. Quis enim sperauit in eum & confusus est? Facilius est celum & terram transire: quam eius uerbum euacuari. Altissimum inquit posuisti refugium tuum. Non accedet illuc tentator: non calumniator ascendet: non pessimus ille accusator fratrum attinget. Nepe ei dicitur. Hic recolite psalmi primordia ei dicitur qui in precesione altissimi commoratur. Illuc refugies a pusillanimitate spiritus & tempestate. Que quidem duplex est necessitas fugiendi. Quia & itus timores & foris pugne. Minus enim fugere oportet: si uel iterum magnanimitas exteriori tumultus uinistri sustineret: uel exteriori tranquillitate pusillanimitas propria foueret. Altissimum autem posuisti refugium tuum. Sepe illuc fugiamus fratres: munus est locus: nullus ibi timet hostis. Utinam magis ibi semper manere liceret: sed non est hoc temporis huius. Quod modo refugium est: quoniam erit habitaculum sempiternum. Interim sane & si semper esse non conceditur: frequenter tamen recurrendum. Nepe ad omnem tentationem: ad omnem tribulationem: ad omnem denique cuiuscumque modi necessitatem: aperta est nobis urbs refugii. Sinus matris expansus est: aperta sunt foramina petre: patent uiscera misericordie dei nostri. Hoc refugium qui dedinant: nihil magis si effugere non merentur. Iam quidem finis que dicta sunt ad expositionem uerbum huius uidetur posse sufficere: si distulisset propheta: Quonia in te speraui: sicut in psalmo quibusdam inuenitur. Ceterum quod dicit. Tu es domine spes mea. forte amplius aliquid & sublimius sonat quod uide licet non modo in eum speret eum. Conuenientius siquidem spes nostra dicitur quod speramus: quam in quo speramus. Sunt autem forte nonnulli qui a domino obtineri corporalia uel spiritualia quilibet concupiscunt: sed perfecta charitas solum sinit quod summum est tota desiderii uehementia clamans. Quod enim mihi est in celo & a te. quia uel super terram: deus cordis in eternum. Pulchre nobis utrumque paucis hodie uerbis hieremie lectio commendauit. Bonus es domine spiritibus in te aie querenti te. Vbi sane & ipsam numerum discretionem prudenter aduerte quod sperantes quidem in domino pluraliter dixerit quod hoc uideat eum multorum. Querentem uero eum singulariter quod si modo nil sperare nisi ab eo: sed nil querere nisi eum. Quod si bonus illis quanto magis isti quide querenti illi aie respondet. Altissimum posuisti refugium tuum. Neque enim sic deum litens anima aut cum petro ei in terreno monte facit tabernaculum: aut cum Maria deiceps eum tangere uult in terra. Sed plane clamat. Fuge dilecte mihi: & assimilare capree hinc uel quod ceruorum super montes bethel. Audiuit enim dicentem. Si diligereis me: gauderentis utique quod uado ad patrem: quod parer maior me est. Audiuit dicentem. Noli me tangere &c. Et celestis iam non ignara consilium clamat cum apostolo. Et si cognouimus secundum carnem christum: sed nunc iam non nouimus. Super montes inquit bethel super omnem

inquit principatum & potestatem super angelos & archangelos cherubin & seraphin. Neque enim sunt alii montes dei bethel quod sonat plane in dextera patris: ubi non sit pater maior eo in dextera altissimi coalitissimum apprehendere concupiscens. Hec est enim uita eterna fratres: ut patrem cognoscamus uerum deum: sed & quem misit Iesum christum super omnia benedictum in secula Amen. Hucusque Bernardus. Item idem in sermone de septem panibus. Tria inquit considero: in quibus tota spes mea consistit. Charitatem adoptionis. Veritatem promissionis. Potestatem redemptionis. Murmurem iam quanto uoluerit insipientis cogitatio mea dicens. Quis enim es tu: aut quia est illa gloria: quibus uel meritis hac obtinere speras? Et ego fiducialiter respondebo. Scio cui credidi &c. Quia in charitate sua adoptauit me. Quia uerax est in promissione. Quia potes est in exhibitione. Et licet ei facere quod uoluerit. Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur: quem nobis a patria nostra in hunc carcerem usque detrusum firmiter obsecro teneamus: ut ipse nos subleuet: ipse trahat & pertrahat usque ad conspectum glorie magni dei: qui est benedictus in secula. Hec ille. Ex his uerbis patet quod sancti spem amouerunt ab omni proprio merito: & totaliter spem suam ponebant in christo: & in eius gratie dono. Quia uero quidam querunt quid facit gratia: & quid liberum arbitrium quoniam uidetur in lipida quo ad multos uidentur enim querere: ac si gratia & liberum arbitrium in opere meritorio eent duo per se agentia: sed non est hic. Non enim in nostro bono opere ista duo agentia separata: sicut duo edificantes. Sed sunt unum sicut subiectum: & aliud sicut agens: ita quod operatio est totius coniuicti. scilicet uoluntatis bone: que non est bona nisi per gratiam. Et prima bonitate deus in nobis facit infundendo gratiam sine nostro merito. Alioquin gratia iam non esset gratia. Ex tunc uoluntas meretur per gratiam quam accepit: speciale tamen difficultate circa gratiam & liberum arbitrium faciunt diuersi modi: quibus gratia accipit: & specialis conditio libertatis. Sed subtiliter intueti ualde bene distuluit istas difficultates Bernardus in libro de gratia & libero arbitrio in hec uerba. Deus tria hec bona cogitare. Primum sine nobis. Secundum nobiscum. Tertium propter eos facit. Si quidem mittendo bonam cogitationem nos prouocet. In spirando etiam bonam uoluntatem nos sibi per consensum coniungit: mistrado etiam cum consensu facultate: uel facilitate foris per aptum opus nostrum iterum opifex in notescit. Sane ipsi nos prouocare nequaquam possumus. Qui autem bonum neminem inuenit: neminem saluat quem non prouocet. A deo ergo sine dubio sit nostre salutis exordium: non per nos utique: nec nobiscum uerum consensum & opus: & si non ex nobis: nam non nisi sine nobis: & infra. Cum ergo iustificabiliter ita nos ac nobiscum actitari

sentimus: soli gratie attribuamus. Ipsa excitat liberum arbitrium cum seminat cogitationem: sanat cum immutat affectum: roborat ut perducatur ad actum: seruat ne sentiat defectum. Sic autem ista cum libero arbitrio deus operatur: ut tamen in primo illud preueniat: in ceteris committitur. Ad hoc itaque inquit preueniens ut iam sibi deinceps cooperetur: ita tamen ut quod a sola gratia ceptum est pariter ab utroque perficitur: mixtum: non sigillatim: simul: non uicissim: per singulos perfectus operentur: non partim gratia: & partim liberum arbitrium: sed totum simul in opere indiuiduo pagant. Totum quidem hoc est: & totam illa: sed quod totum in illo sit: totum hoc ex illa: hucusque Bernardus. Vbi potes uidere quod gratia & liberum arbitrium agunt sic opera meritoria: sicut compositum agit per formam: ut liberum arbitrium sit agens: sed gratia sit causa & ratio actionis. Et hoc dico de illa gratia que unitur libero arbitrio ut forma: quia preter hanc est illa influenza dei que tenet rationem principalem agentis in omni agente: que in actione liberi arbitrii est specialis rationis: sicut & liberum arbitrium est specialis rationis pre ceteris agentibus: immo semper gratia habet spiritum sanctum ut principale agens cui semper coniungitur: & qui per gratiam inhabitat & sanctificat uoluntatem. Hoc autem concludas secundum sancte fidei regulam: quod omne bonum est a deo: & omne malum est a te: ut non glorietur omnis caro coram illo: sed qui gloriatur in domino gloriatur. Quia uero per afflictum spiritus sancti factum in nobis per gratiam christi iustificamur a peccato: iuxta illud Roma. ii. iustificati gratis per gratiam ipsius. Et de hoc est articulus fidei quartus iter eos qui ad diuinitatem spectant. Ideo hunc articulum exponimus: & errores contrarios excludemus. Et quod sub hoc articulo comprehendunt omnia sacramenta ecclesie: & quecumque pertinent ad ecclesie unitatem: & ad dona spiritus sancti: & ad iustitiam anime. Ideo excludis errores contra hunc articulum in consilio: potest in hoc eodem capitulo de sacramentis singulis quod requirit materia breuiter differemus. Primus ergo error contra hunc articulum est hereticus & ebionis: & etiam nazareorum dicentium gratiam christi non sufficere ad salutem: nisi a christi seruis circuncisio & alia legis mandata seruentur. Contra quos dicitur Roma. iii. Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis: & quasi in epistolis Pauli per totum: maxime ad Gala. Secundus error est donatistarum: ponentium gratiam iesu solum in affrica remansisse: quod si totus alius mundus conuenerat ceciliano carthagine: si episcopo quem ipsi damnauerant: & in hoc negabant ecclesie unitatem. Contra quos dicitur Colo. iii. quod in christo iesu non est gentilis & iudeus: circuncisio & preputium: barbarus & syrus: seruus & liber. Sed omnia & in omnibus christus: uerum est tamen quod si in tota ecclesia repereretur adulter pro sponso: hereticus pro catholico: lupus pro agno: & pro pastore scismaticus & idolatra: qui etiam contra statuta christi & ecclesie usurparet sibi sedem papalem. Si unus solus

sibi catholice resisteret: & totus alius mundus eum predicaret: & ei obediret a toto mundo recederet gratia iesu & auctoritas ecclesie. Et in illo solo qui catholice resisteret remaneret. Hoc autem em locum non habuit in hereticis donatistis: apud quos gratia iesu non remansit: quia ibi non fuit. Sed caueant sibi qui nunc uiuunt quomodo hec pro hoc tempore habeant locum: de quibus infra dicitur quinto libro. Iesus falsificatus. Tertius est error pelagianorum: qui primo negant peccatum originale esse in paruulis. Contra quos dicitur Roma. quinto. Per unum hominem peccatum introiit in mundum. Et Dauid ps. l. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Secundo dicunt quod principium boni operis inest homini a seipso: sed consummatio est a deo. Contra quos dicitur ad Phis. secundo. Deus est qui operatur in nobis & uelle: & perficere in bona uoluntate. Tertio dicunt gratiam dari hominibus secundum sua merita. Contra quos Roma. xi. Si autem gratia: iam non ex operibus: alioquin gratia iam non sit gratia. Quartus dicitur origenis ponentis omnes animas simul creatas cum angelis: & pro diuersitate eorum que ibi egerunt: quosdam homines uocari ad deum per gratiam: quosdam in infidelitate relinqui. Contra quos dicitur Roma. viii. Cum nudum nati essent: aut aliquid boni: aut mali egissent: non ex operibus sed ex uocante deo dictum est quod maior seruiet minori. Quintus est error catharizarum: montanorum: & aliorum dicentium prophetas quasi arrepticios locutos fuisse: & quod non prophetauerunt per spiritum sanctum. Contra quos dicitur secunda Petri. Non enim uoluntate humana allata est prophetia aliquando: sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. Sextus est error cendionis dicentis deum legis & prophetarum non esse patrem christi: nec bonum deum esse. Quod etiam manichei secuti sunt legem reprobantes. Contra quos dicitur Roma. septimo: quod lex quidem sancta: & mandatum sanctum & iustum & bonum Roma. primo dicitur. quod deus promiserat ante per prophetas suos in scripturis sanctis de filio suo. Septimus est eorum quod quedam que ad perfectionem uite pertinent asserunt esse de necessitate salutis omnibus: quorum quidam fuerunt qui se arrogantissime apostolos uocauerunt: & nullam spem putant habere salutis eos qui utuntur coniugibus: & propria possident. Alii uero. staciani non uescuntur carnibus: easque abominantur. Quos notat apostolus. ad thymo. iiii. Docentes autem abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus. Dicunt etiam quod promissio de spiritus sancti aduentu non fuit in apostolis completa: sed in eis. Contra illud quod dicitur actu secundo. Thuciani etiam dicunt hominem non posse saluari: nisi oret continue propter uerbum iesu. Luce. xviii. Opponet semper orare: & non deficere. Contra quos est intellectus uerbi uerum & impossibilitas adimplendi quod dicunt. Nam secundum Gregorium non

cessat orare: qui non cessat bene facere. Alii uero qui passalonte uocantur: in tantū silentio student: ut labiis & naribus suis digitū apponant: & loquētes etiam bona damnant. Quidam etiam dixerūt q̄ homo non potest saluari: nisi semp pedibus nudis ambulet. Contra quos omnes & similes dicit apostolus i. Cog. x. Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt. Ex quo datur intelligi q̄ licet aliqua a sanctis uiris assumantur tanq̄ expedientia ad salutem & ad perfectionis culmen: non tamen p̄pter hoc opposita redduntur illicita. Et expressius contra hoc est uerbū christi. Math. xviii. Si uis ad uitam ingredi serua mandata. Et post. Si uis perfectus esse &c. Ex quo manifeste colligitur q̄ ad aliqua trahentur perfecti: ad que non sunt ligati imperfecti: sed de his supra satis dictum est. Octauus est error dicentium ecōtrario opera perfectiōis nō esse preferenda cōi uite fidelium: sicut louimianus posuit: q̄ uirginitas non preferatur coniugio. Contra quos dicitur prima Cog. vii. Qui matrimonio iungit filiam suam bene facit: & qui nō iungit melius facit. Et sicut uigilantius qui equauit diuitias possidentium statui euangelice paupertatis. Cōtra quem ait christus. Si uis perfectus esse &c. Nonus est negantium liberum arbitrium: sicut negauit qui dixit animas que sunt male dationis non posse peccare. Et sicut multi pagani philosophi sequentes qui in multis diminuunt: & aliqui ex eis a nihilant arbitrii libertatem: ac per hoc dicunt nihil esse peccatum. Contra quos dicitur i. Ioannis secūdo. Hec scribo uobis ut non peccetis. Decimus error est priscilianistarum & etiam matranticorum dicentium homines esse fatalibus stellis ligatos: ita scilicet q̄ eorum opera sunt astrorū necessitati subiecta. Contra quos dicitur Hieremie decio. A signis celi nolite metuerē: que timent gentes. Ad hūc errorem possunt adduci obseruationes dierum: & omnia fortilegia. Contra que ad Gala. dicitur: Dies obseruatis: & menses: & tempora: & annos: timeo ne forte sine causa laborauerim in uobis. Dicit autē timeo propt̄ r aliquos simplices: qui ex ignorātia sepe sine malitia talibus inuoluuntur: alias autem talia facere & talibus attendere iudicatur mortale.

Vndecimus est dicentium q̄ homines gratiam dei & charitatem habentes non possunt peccare. Quidam asserunt eos qui aliquando peccant nūq̄ charitatem uel dei gratiam habuisse: alii pessimi heretici peiores primis dicunt i baptizatis electis nullum posse esse peccatum: quātuncunq̄ scelerata cōmittant. Contra quos dicitur apōca. secundo: Charitatem tuam primam reliquisti: memor esto itaq̄ unde exideris. Et illud Apoca. tertio. Tene quod habes: ne alius accipiat coronam tuam. Et contra hoc est tota Pauli doctrina. Duodecimus est eorum qui ea que ab ecclesia dei sunt uniuersaliter instituta dicunt non esse de necessitate seruanda: sed qui uoluerit ieiunet: & qui non: nō: ne uideatur esse sub lege. Et sicut thesoteticē id est quarto deci-

marii qui dicunt decimatertia lūa pasca esse celebranda: quocunq̄ die septimane occurrerit contra ecclesie statutum. Et eadem ratio est de quibuscunq̄ aliis a sancta ecclesia institutis. Contra quos dicitur Luce decimo: apostolis & corū successoribus. Qui uos audit me audit &c. Et Petro singulariter Mat. decimo sexto: Quocunq̄ ligaueris super terram &c. Et contra hos omnes errores in simbolo apostolorum dicitur. Sanctam ecclesiam catholicam sanctorum cōmunionem. Et in simbolo patrū. Qui locutus est per prophetas. Et unam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam: sanctorum cōmunionem: remissionem peccatorum.

De septem ecclesie sacramentis.

Nunc restat considerare de sacramentis ecclesie: que sub hoc articulo continentur. Est autem primo sciendum sicut dicit Augustinus decimo de ciuitate dei. Sacramentum est sacrum secretum: uel sacre rei signum. Fuerunt autē in ueteri lege quedam sacramenta. i. sacre rei signa: sicut agnus paschalis: & alia sacramenta legalia: que quidem solum significabant christi gratiam non causabant. Vnde apostolus ad Gala. quarto: uocat ea elementa egena & infirma: quia gratiam conferre non poterant. Sacramenta uero noue legis gratiam christi iesu continent & conferunt quod figurant. In eis enim uirtus christi iesu sub tegumento rerum uisibilium secretius operatur salutem: ut ait Augustinus. Et ideo sacramentum noue legis est inuisibilis grane uisibilis forma: ut eius imaginem gerat: & causa existat per ueritatem passionis iesu sibi immobiliter assistentem. Sicut ablutio que fit in aqua baptismatis representat interiorem mundationem que fit a peccatis per uirtutem baptismi i sanguine iesu christi. Sunt autem sacramenta noue legis septem scilicet: Baptismus: Confirmatio: Eucharistia: Penitentia: Extrema unctio: Ordo: & Matrimonium. Quorum prima quinque ordinantur ad uitam spiritualem. Sumitur autem uita spiritualis in eis. secundum conformitatem uite corporalis in qua homo perficitur.

Primo quidem per generationem qua nascitur. Secundo per augmentum quo ad quantitatem & uirtutem perfectam perducitur. Tertio per cibum quo uita & uirtus hominis sustentatur. Et hec quidē sufficerēt si nunq̄ infirmari cōtingeret. Sed quia frequenter infirmatur. Ideo Quarto per medicinas sanatio procuratur: sic est i uita spirituali. Primo qdē eget homo regeneratōe: q̄ fit per baptismū secūdu illud Ioanis .iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Secundo oportet q̄ homo ac-

cipiat perfectam uirtutem: quasi per quoddam spirituale augmentum per confirmationem ad similitudinem apostolorum: quos spiritus sanctus i eos ueniens confirmauit. Vnde dicit eis Luce ultimo. Sedete in ciuitate donec induamini uirtute ex alto.

Tertio oportet q̄ homo spiritualiter nutriat per eucharistiam: secundum illud Ioannis sexto. Nisi manducaueritis carnem filii hominis & cetera. Quarto oportet q̄ homo sanet̄ spiritualiter per penitentiam: secundum illud psalmiste ps. xl. Sana animam meam quia peccaui tibi. Spiritualiter autē & corporaliter simul per extremam unctiōem: secundum illud Iacobi quinto. Infirmatur quis in uobis: inducat presbyteros ecclesie & orent super eū: ungentes eum oleo in nomine domini. Quantū ad omnem utilitatem ecclesie ordinantur duo sacramenta: scilicet ordo per quem ecclesia gubernatur: & spiritualiter multiplicatur: & matrimonium per quod corporaliter propagatur. Est autem cōsiderandum q̄ predicta septem sacramenta: quedā habent cōmuniā: & quedam propria. Cōmune quidem est omnibus q̄ conferunt gratiam digne summentibus: & q̄ cōstant in uerbis & corporalibus signis. Sicut christus sacramentorum auctor uerbū est caro factum. Sicut etiam christi caro sanctissima est: & uirtutem sanctificandi habet per eternū uerbum sibi unitum. Ita materia sacramentorum sanctificatur: & uim sanctificandi habet per uerba que proferuntur in eis. Vnde Augustinus super Ioannem. Accedit uerbum ad elementum & fit sacramentum: propter quod uerba quibus sanctificatur dicuntur sacramentorum forme. Res autem sanctificate dicuntur ipsorum materie: sicut materia baptismi est aqua: & confirmationis crisma. Requiritur etiam in quolibet sacramento persona ministri conferentis illud cum intentione faciendi quod facit ecclesia: quorum trium si aliquid deficit: id est si nō sit debita forma uerborum: si non sit debita materia rerum: si non sit minister legitimus intendens conferre in formam ecclesie: non perficitur sacramentum. Impeditur sacramenti effectus p̄ recipientis culpam: puta si imperatus uel fictus accedat: talis enim licet sacramentum sufficiat effectu tamen inuili: quia gratia spiritus sancti se priuat. Quia ut dicitur Sapientie primo. Spiritus sanctus discipline effugiet fictum. Econtrario autem aliqui sepe non recipiunt sacramentum iusto impedimento: prohibiti: qui tamen esse. tu sacramenti recipiunt: propter deuotionem quam habent in desiderio sacramenti. Sunt etiam quedam propria sacramentis quibusdam. Nam quedam horum imprimunt caracterem id est quoddam spirituale signum beato iesu configuratiuum: & a ceteris distinctiuum: sicut baptismus: confirmatio: & ordo: & istis tribus cōmune est: quia ponunt recipientem i statu notabili: a ceteris non recipientibus separato. Nam baptismus in statu ponit filiationis iesu. Cōfirmatio in statu uirilī militie & pugne contra ho-

stes ipsius iesu. Ordo in statu dignitatis & principatus ecclesie iesu sponse. Et quia ab istis statibus nullus debet excidere: & impossibile est deleri impressum caracterem. Ideo hec sacramenta nunquā iterantur super eandem personam. In aliis uero sacramentis character non imprimitur. Ideo possunt iterari quantum ad personam: non tamen quantum ad consecratam materiam. Potest enim unus homo frequenter eucharistiam sumere: frequenter penitere: frequenter extremam unctiōem suscipere: frequenter matrimonium contrahere. Non tamen eadem hostia nisi semel consecrari: nec idem oleū nisi semel benedici. Est autem alia differentia: quod quedam sunt de necessitate salutis: sicut baptismus & penitentia post lapsum: que sunt instituta ad purganda peccata: quibus existentibus homo saluari non potest. Alia autem sacramenta non sic sunt de necessitate salutis: quia sine eis potest esse salus nisi interueniat contemptus: tamen securum non reputeo: non nisi toto conatu alia tria recipere scilicet confirmationem: eucharistiam: & extremam unctiōem: & utique obmittere statutum ecclesie circa sumptionem eucharistie est mortale. His uisus i cōmuni oportet quedam in speciali de singulis dicere: sed de baptismo omittitur: quia satis dictū est libro tertio capitulo secundo. Post baptismū sequitur confirmatio: cuius materia est crisma confectum ex oleo: quod significat nitorem conscientie & balsamo qui significat odorem bone fame per episcopum benedictum. Forma autem huius sacramenti est talis. Consigno te signo crucis & confirmo te crismate salutis in nomine patris & filii & spiritus sancti Amen. Minister autem huius sacramenti est solum episcopus. Non enim licet p̄sbytero confirmandos crismate in fronte inungere: Effectus autem huius sacramenti est q̄ in eo datur spiritus sanctus ad robur: sicut in die penthecostes est datus apostolis: ut confirmatus confiteri libere audeat nomen iesu christi. Et ideo inungitur in fronte: in qua sedes est ueracundie: uel securitatis strenue: & fit ibi crux cum unctiōe: ut secure & sine erubescencia fidem confiteatur iesu: & precipue ricem christi: que iudeis scandalum: gentibus stultitia: & pati crucem christi suauem & fragrantē reputet unctiōem. Contra hoc sacramentum est error grecorum quorundam dicentium q̄ simplex sacerdos potest confirmare. Contra quos dicitur Actuum octauo: q̄ apostoli miserunt Petrum & Ioannem Samaritam: ut imponerent manus super eos qui baptizati erant a Philippo diacono: & acciperent spiritum sanctum. Episcopi autem in ecclesia sunt loco apostolorum: & loco illius impositionis manuum hodie confirmatio datur. Tertium sacramentum est eucharistia: de quo dictum est supra eodem libro: capitulo Iesus panis sacrat. Quartum est penitentia: cuius quasi materia sunt actus penitentis: qui tres dicuntur penitentie partes: quatum prima est cordis contritio: ad

quam p̄tinet q̄ homo doleat de peccato cōmissō:
& p̄ponat se nō peccare de cetero. Secūda ps est
ōis cōfessio. s. ut peccōr oia peccata quoḡ meorā
cōtreat p̄b̄to itegre ea nō diuidēs diueris sacer-
dotibus. Tertia ps ē satisfactō p̄ peccatis secūdū
arbitriū sacerdotis: que q̄dem fit precipue per oīo
nem: ieiuniū: & elemosinā. Forma autē huius sa-
cramenti quā sacerdos debet p̄ferre est. Ego te ab-
soluo ab omnibus peccatis tuis. Reliqua de peccato-
ria. Mitereatur tui &c. sunt de bene esse: & debet di-
ci. Sed sine illis est itegrum sac̄m. Ex natura autē
forme patet q̄ p̄ns debet esse qui absoluit sacerdo-
ti. Nā regulare est oibus sacramētis q̄ semp debet
esse materia presens. Minister est sacerdos hēns au-
ctoritatē aboluēdi: uel ordinariā: uel a superiori com-
missam. In casu uero necessitatis mortis potest ois
sacerdos quēcūq̄ cōsentitē absoluerē. Effectus huius
sacramenti est absolutio peccatorū: & remissio tē-
poralis pene debite uirtute clauū secūdū illā q̄tri-
tatē quā tenet ih̄s intra suū secretū. Contra hoc
sac̄m est error manicheorū: dicentiū hominem post
baptismū peccantē nō posse uenīā conseq̄ per pē-
nitentiā. Contra quos dicitur Apoc. secūdo. Memor
esto unde excideris: & age penitentiā & p̄ma opera
fac. Secūdus error est modernorū quorundā pa-
tarenorū: qui sicut in sac̄o eucharistie errant: sic & i
illo penitentiē dicētes q̄ bonus homo pōt absolue-
re & nō sacerdos peccator. Contra quos est q̄ non
oibus p̄sonis sed solū apostolis: quoḡ in hoc uicē
tenēt presbyteri dixit iesus Math. xviii. Quēcūq̄
ligaueris &c. Tertius error est quorundā dicen-
tiū q̄ sufficit deo cōfiteri: & non est necessaria con-
fessio sacerdoti. Contra quos est q̄d in huiusmodi
sac̄i figura dixit iesus leproso Math. viii. Ostēde te
sacerdoti. Et illud iaco. v. Confite mi alterutriū pec-
cata uestra: quod ad sacerdotes refert. Quicumq̄
sac̄m est extreme unctionis: huius materia est ole-
um oliuē per ep̄m benedictū: & non debet dari in-
firmo: nisi q̄n̄ timetur de piculo mortis: qui debet
ungi in locis quinq̄ sensuū. s.
In oculis propter uisum
In auribus propter auditum
In nanbus propter odoratum
In ore propter locutionē & gustū
In manibus p̄pter tactū. Et ultra hoc in pedibus p̄-
pter gressum. Inungunt etiā in aliquibus ecclesiis
in renibus siue lumbis p̄pter delectationē cōcupi-
scērie que uiguit i cis. Forma huius sac̄i est hec.
Ter istam sanctā unctionē & suā piissimā misericor-
diā indulgeat tibi deus quicq̄d oculorū uitio deliq̄-
sti: & s̄it in a iis. Quidā autē aliis uerbis egpollenti-
bus p̄ferūt formā: q̄ non est hic tantū piculum de
forma p̄cisa: sicut in eucharistia uel baptismo. Mini-
ster huius sacramēti est sacerdos. Effectus eius sana-
tio mētis & corpis qui habet & dolorē corporalem
alleuiare infirmo: & aie expedire egressum: p̄pter
quod dicit iaco. v. Infirmatur quis in uobis &c.
Contra hoc sacramētū est error erap̄tōicaz: q̄

cōsueuerūt circa suos moniētes quedam agere per
oleū: balsamū: & aquam in inuocationibus quas
hebraicis uerbis dicit super capita infirmorū: quod
est contra formā ab ecclesia traditam. Sextum sa-
cramētū est ordinis. Sunt autē septem ordines. s.
presbyteratus: diaconatus: subdiaconatus: acolitatus:
ordo exorciste: lectoris & hostiani. Clericatus autē
pprie non est ordo: sed quedam p̄fessio uite danti-
um se diuino ministerio. Episcopatus autē ab a-
liquis dicitur ordo: nam ipsum ponit Dionysius
p̄ncipalem: ab aliquibus dicitur eminentia ordi-
s: ab aliquibus dicitur dignitas sup̄addita ordini sa-
cerdotis. Et aliqui dicunt q̄ in cōsecratione ep̄sco-
pi non imp̄mitur nouus caracter: sed ampliatur in
eo caracter sacerdotalis: magis autē in archiep̄o: ma-
gis autē in p̄nate & patriarcha sup̄maxime i sum-
mo pontifice. Quicq̄ sit de hoc in cōsecratione e-
p̄scolali canonica secūdū omnes datur noua po-
testas presbytero in ep̄m cōsecrato: que q̄dem ita ē
indelebilis quo ad ea que sequuntur ordinem ep̄-
scolalem: siue uocetur dignitas: siue quicquid uis:
quia non est mihi cura de noie: sed de re: licet meo
iudicio debeat merito dici ordo: sicut indelebilis ē
potestas que in aliis ordinibus traditur ordinata.
Ita assentur ab omnibus initerabilem esse ep̄scola-
lem cōsecrationem: sicut alii inferiores ordines.
Vnde sicut impossibile est aufere potestātē sacer-
doti quin si cōficiat cōfectum sit uerum corpus
christi. Sic impossibile est ep̄scolopo aufere potesta-
tem ordinandi: quin si ordinet in forma ecclesie: or-
dinatum sit: & uerus sit ordo collatus. In collatiōe
autem ep̄scolopatus nouum & spirituale matrimo-
niū cōtrahitur cum ep̄scolopo & ecclesia sua. Quod
secundum sententiam Innocentii extra de reuoca-
tione inter corporalia. Habet fortius uinculum: q̄
carnale: & a solo deo potest dissolui. Nec enim nisi
a deo dissoluitur: quando a summo pontifice q̄ uic-
cem dei habet in terra mutatur ep̄scolopus uel tran-
sfertur: quod omni alteri impossibile est potestati.
Propter quod cum summus pontifex multo meli-
us integer & unicus sponsus uice christi totius ec-
clesie peregrine in terris solennius & immobilis ui-
culum spiritualis connubii contrahit cum romana
ecclesia solo dei iudicio: & non humana potestate
soluendum: q̄ diu idem pontifex uiuit intra corpus
ecclesie peregrine: a cuius corpore per mortē emit-
titur: uel per heresim condemnatur: etiam si prius
canonice introisset. Et ideo quantūcūq̄ renūci-
et summus pontifex non est in terris: qui uice dei
super ipsum fungatur: ut renūciationē possit uel de-
beat acceptare: nisi qui uinculum spiritualis connu-
bii q̄d cōtrahit cum uniuersali ecclesia uice christi pos-
sit dissoluerē: & onus pastoralis cure de illius hume-
ris amouere: uel qui possit a subiectione & reuerē-
tia sibi debita subiectam ecclesiam aboluere: & eā
p̄scolopo uiuēte alteri desponsare. Quod si secus fiat al-
ter q̄ sic introducit adulter est & non sponsus: &
ecclesia que sibi subicitur fit meretrix & nō sponsa

& illa pars ecclesie que a tali prostitulo separa' ex
hoc: si in aliquo non erret: redditur legitima sp̄sca
christi: & ad ipsam totius sponsi celestis influenza
& auctoritas deniuatur. Ad ostendendum autē
quomodo ep̄atus sit ordo: & quomodo nō distin-
guūt aliqui: & bene q̄ ordo pōt importare p̄tatem
traditā ordinato uel respectu corpis christi q̄d de glo-
riosa m̄e maria p̄petua uirgine traxit: uel respectu
corpis mystici totius ecclesie: quod i sacratissima cru-
ce per tolerantia mortis redemit. Primo modo acci-
piēdo ordinē q̄ qlibet p̄sbyter ita plene pōt q̄cqd
est possibile respectu cōsecrationis corpis iesu: sicut
pōt ep̄s uel papa. Idcirco supra ordinē sacerdotii
nullus est superior hoc mō. Nec ad hec pōt nouus
caracter imp̄mi: uel quōlibet ampliari nisi forte p̄
tanto ampliari dicat in ep̄o: q̄ non solū pōt conse-
crare: sed alteri dare potestātē cōsecrādi: cōsecrēdo or-
dines. Et in archiep̄o p̄ tātō etiā magis ampliatur:
q̄ nō solū pōt alteri dare potestātē cōsecrādi: sed et
pōt ep̄os cōfirmare. Et in summo pōtifice p̄ tātō
pōt dici summus ampliari caracter: q̄ p suo arbitrio
& interno sp̄s sancti in istū pōt istituere & desti-
tuere omnē aliā potestātē intra ecclesie corpus con-
tentā. Secūdo modo accipiēdo ordinē. s. p respe-
ctum ad potestātē traditā sup corpus mysticū: dicit
q̄ noua & indelebilis p̄tās tradit ep̄o cōsecrato uel
ordinato: qua pōt omnes ordines cōferre inferiores
cullibet christiano: licet peccet dās & recipiēs mō ide-
bito. Et hoc mō dicit q̄ ep̄atus pōt dici uerus or-
do. Et sic dicit q̄ Dionysius intellexit uocando ep̄i-
scolopatū ordinē & ep̄m ierarchā: respectu cuius pa-
pa est summus ierarcha: q̄ summus p̄nceps totius
ierarchie ecclesiastice: & q̄ uirtus huiusmodi ordinis
est irregularis sine artatiōe iurisdictionis: & ois iurisdic-
tionis origo tanq̄ in christi iesu summi dei pleno uice-
ritio: a quo solo ipsam accipit: licet ab hōibz eligat.
Idcirco p̄ tātō pōt dici quo ad iurisdictionē ordo ep̄a-
lis in oibus aliis posse uariationē accipere: q̄ pōt i oī
alio iurisdictione p̄uari: dū a summo pōtifice pōt oī
inferiori ep̄o subiecta plebs auferi: & legitima exe-
curio sui ordinis iterdici: & sp̄ale cōnubiū illogē cū
ecclesiis p̄ticularibus dissolui: q̄ iurisdictionē & regim̄
inferiorē a papa tenet: & ipse est totius ecclesie legi-
timus sponsus: & cui uult pōt aufere: & alteri con-
iungere: q̄ in hoc uice fungit summi dei. Sicut autē
impossibile est aliquē uice dei fungi in terris preter
summū pontificē. Sic impossibile est summū mat-
rimoniū cū ecclesia ipso catholico uiuēte dissolui: &
etiā ab eius subiectione subtrahi: ut dictū ē. Et ideo
impossibile ē in summo pōtifice non solū potestātē
summā ordinis deleri: sed etiā iurisdictionē respectu
ois ecclesie quōlibet alterari: minui: uel augeri: q̄
nec a tota ecclesia simul sumpta cū tota sit sibi sub-
iecta: & in eū nihil possit: nec etiā a seipso renūcian-
do: q̄ nullus pōt auctoritate p̄pā sp̄scolam sp̄scolam
dimittere uel carnalē: & q̄ nulla ordiata p̄tās pōt a
liq̄d i sui destructionē cū hoc sit defecit & nō posse:
ac p hoc nullo statuto suo uel alieno licet sibi aliq̄d

facere q̄d p̄us nō licebat: uel aliq̄d ipediti facere q̄d
prius poterat nō obite renūciatōe millellies facta:
q̄ semp anomala ē & frustra: semp debet ecclesia
ad ip̄m ut ad legitimū sp̄scolum recurrere: & omnē
aliū itroductū ut adulterū fugere & horrere. Pre-
dicto ergo modo siue ampliāt p̄mus: siue def̄ no-
uus respectu p̄tatis tradite in mysticū christi corpus se-
per dat aie aliq̄d immobile q̄cqd illud uocet. Et hoc
modo ep̄atus supra p̄sbyteratū est ordo. Contra
autē predictas rōnes adductas ab hūana iustitia: q̄
hoc uidit pessimū opus de facto in diebus nris par-
uipēdens p̄tateo: q̄ in lumie sp̄s christi nullius sunt
momenti: sed gemitus cordis mei a p̄ncipio planxe-
rūt tātam cecitatē dñari in hoc mūdo: p̄ qua conti-
nue gemo: & effundo aiam meā in cōspectu domi-
ni iesu christi eterne ecclesie sp̄scolū: ut educat sp̄scolam de
manu adulteri: & ipse intra cor meū p̄ sp̄m suū ef-
ficaciter me cōfortat: dicēs q̄ spuria uitulamia pro
quo alia trāslatione scribit. Adulterine plātationes
quas p̄sbulatio p̄terita in ecclesia generasse uide-
tur: non dabūt radices altas: & secure me facit dice-
re cuiq̄ per adulterium false promotō: & in ecclesia
non legitime genito illud ludith. Heres in domo
patris mei esse non poteris: quia de adultera natus
es. Et ipse christus, omnipotens sponsus ecclesie ci-
to se dare promittit in ea per totum orbem roma-
num. Omnis plantatio quam non plātauerit pater
meus celestis eradicetur: quod certa fide cito expe-
cto impleti. O q̄ dolorosum lamētum prouocat
uniuersalis ruina: qua die male bestie & adulterina
earum proles sic ubiq̄ christi sponsam occidit exce-
pta pauca eius particula quam spiritus iesu pro seie
conseruauit: ut in ipsam & per ipsam iesus quod p̄-
didit querat: & quod deformatum est reformet: &
quod a ueritate, excidit in suum uerum lumen ad-
ducat: faciet ipse iesus indubitātē nō propter nos:
quia aliquāter omnes quasi errauimus: uel tacen-
do timore pessime bestie & fugiendo uel eius reci-
piendo caracterem: sed propter nomen suum ma-
gnum quod uocatur iesus saluator: ut non extin-
guat huius sanctissimi nominis sui in mūdo lucer-
nam. Sed de his nunc transeo scripto: de q̄bus trā-
sire non possum dolore interno. Plura querant de
istis in quinto libro. c. Iesus falsificatus: Nunc au-
tem redeamus ad sacramentum ordinis: cuius occa-
sione predicta sunt scripta: quia in predictis diebus
malis falsificata est dignitas & ordo papalis & facta
est discessio: quam p̄dixit apostolus a uero pasto-
re: & releuatus est homo peccati & filius perditio-
nis qui exaltatus est & eleuatus in superbia corpo-
ris sui & operis extrinseci mundo ostensum supra
omne quod dicitur deus: & in templo dei tyranni-
ce sedit: & se quasi deum magis infernalem q̄ cele-
stem ostendit. Nam de illa terra tenebrosa in qua
ūbra mortis & nullus ordo sed sepiternus horror i-
hitar se ad sanctā ecclesiā deuēisse mōstrauit: dū q̄c-
qd religiōis & ordiis ueritatis: unitatis & pacis i ea
reptit serpētina astutia & usurpata potētia p̄turbauit

3/7 in quinto libro

quem dominus iesus iam interfecit in se: & cito in
terficiet in mala sua prole & apparenti errore spiri-
tu ons sur: & destruet illustratione aduētus sui: uix
possum exire de his uerbis pre doloribus cordis.
Huius aut sacramenti materia est illud materiale si-
gnum: per cuius traditionem confertur ordo: sicut p-
sbyteratus secundum aliquos traditur p calicis pa-
rati participationem cum hostia & uino collatione:
& diaconatus per collationem libri euangelio: Et
quilibet ordinū inferiorū tradit per collationē illu-
s rei: que popue p̄tinet ad illius ordinis ministē-
riū. Secundū alios uero nō minus doctos hi duo
superiores ordines. s. presbyteratus & diaconatus q
conferunt per impositionem manus epi: quia ma-
nus est organum organo: ac per hoc significata al-
titudine & dignitate potestatis collate & superni
fuisse gte in susceptioe sacro: ordinū supremorū: p-
pter quod singulariter in his epi manus impōit
& uerbum dicit gratie abundantis: cū ait. Accipe spi-
ritum sanctum. Et sacerdoti subiungit. Quos e-
muleris peccata &c. Hec opinio magnum habet
robur: quia satis pbabiliter creditur q in primitiua
ecclesia apostoli per impositionem manū ordines
cōtulerūt: sicut aposto. Timotheo scribit. Et tūc hi
soli duo. s. presbyteratus & diaconatus & superior epi-
scopi ordo solemniter noīatur: & alii inferiores sub mi-
nisterio diaconi dantur intelligi: quos processu tem-
poris ecclesia explicite declarauit. Quicquid sit de
istis opinionibus certū est q in actu unico dat or-
do. Et ideo quia inter sapiētes est dubiū quis sit il-
le actus de duobus predictis: idcirco multū teme-
rarium est alterutrum de illis omittere. Et ideo ualde
solliciti debent esse & ordinātes & ordinati: non so-
lum de predictis duobus actibus: sed de omnibus
que ad solēnitatem sacramenti faciunt: sicut in or-
dinatio ecclesie continetur. Forma huius sacra-
mentū secundum omnes est imperatiua: cū dicitur.
Accipe: & ubi dantur instrumēta forma uerborum
istis respondet. Illi qui dicunt q duo ordines sup-
mi dantur in impositione manū: dicūt q forma ē.
Accipe spiritum sanctum &c. Alii uero dicunt q ē
hec. Accipe potestatem offerendi sacrificium &c.
Et simile aliquid in diacono cū accipit libram euā-
gelii. Minister autē huius sacramenti est solus epi-
scopus qui ordines confert: dñs papa hoc concedit abba-
tibus in minoribus ordinibus. Et uolūt aliqui di-
cere q illi minores non sunt ita ppe ordines: sed di-
spolitiones pambule ad supremos: qui nō nisi ab
epi cōferunt: sed de hoc nihil modo curo. Di-
ctum uero ē supra q omnes epi tenēt totā suā iu-
risdictionem a summo pōtifice: in quo sicut in chri-
sti iesu dei uicario remanet totius auctoritatis & iu-
risdictionis ecclesie plenitudo. Cōtra hanc ueri-
tatem irrefragabile insurgūt qdem temere sentiētes:
& ad sobrietatem sapere nesciēte q dicit q omēs
apli immediate hūerunt auctoritatem a xpo dicente
oibus apostolis. Math. xviii. Quocūq ligaueritis
&c. Ita omēs epi immediate tenēt a xpo: sicut & pa-

pa. Nam ita alii apostoli sicut petrus auctoritate ma-
ligādi & soluēdi a domino iesu immediate accepisse
credunt: ac scribunt. Quibus respondemus: & eos
suo ppo argumento ligamus: utiq: uerū est q oēs
apostoli immediate acceperūt a christo & uiuente ie-
su summo pontifice: licet prehonoraret petrus i si-
gnm̄ semper donādi pncipatus successione ihu:
tamen iurisdictionē uiuente iesu super ceteros apo-
stolos non accepit: quo mortuo: & a mortuis susci-
tato: successorem suū instituit: dum sibi iohannis ul-
timo pascendo: agno: & ouium suarū super cete-
ros iesus curā cōmilit dicens. Diligis me plus his:
pascē agnos meos &c. Ut sicut ipm ostēdit ali-
os precedere in christi dilectione: sic ipsum pre cete-
ris reputauit dignū sue auctoritatis: iurisdictionis: &
potestatis successione: quā in ipsum transfudit ple-
ne: ac per hoc sicut omnes apostoli receperunt au-
toritatem immediate a xpo: cui erat subiecti. Sic eā
tenuerunt post mortē ipsius & ascensionē ad celos
ab eius uicario beato petro: & sibi plene subiacēbat
imo quod plus est: & cum reuerentia & cōplacētia
sacratissime uirginis matris dei loquar. Ipsa pro-
pter plenitudinem potestatis filii sui in petrū trans-
fusam recognoscebat se: in q̄tū erat mēbrum eccle-
sie beato petro prelatice auctoritate subiecta: licet
beatus petrus ipsam merito sanctitatis ut dei sui ge-
nitricem ueneraretur: ac totius ecclesie & suimet: &
omniū electoꝝ matrem. O q̄ summa & firma est
petri auctoritas & omnium summorū pontificum
christi iesu successorum. Et ideo merito dixerim: q
eius auctoritate impossibile est alterari: augeri: mi-
nui: uel imitari. Quod cum presumpsit facere per-
ditionis filius qui decessit cum stolidā in hac par-
te sibi construenda caterua. Hoc in tractatu de sacra-
mento ordinis dixi propter immobilitatem legi-
time institutionis papalis. Illud autem uerbum chri-
sti Math. xviii. Quocūque ligaueris &c. non re-
fertur ad hoc q̄ quilibet apostolus esset equalis pe-
tro: imo si quis inspicat diligenter intentionem lo-
quentis: ipse loquitur congregationi: propter quā
sanctam ecclesiam dat intelligi: apud quam uniuersalis
auctoritatis residet plenitudo. Contra hoc
aut sacramentū est error Arrii dicentis p̄sbyter: ab
epo nō discerni: & error multoꝝ pactarenorū: dicē-
tium potestatem solis ordinatis concessam a bonis
laicis posse exerceri. Septimū sacm̄ ē n̄rimoni-
um: quod ē signū coniūctionis xpi & ecclesie. Cā
autē efficiēs n̄rimoniū ē mutus cōsensus p uerba
de p̄nti exp̄ssus. Et ideo forma huius sacri ē omne
illud quod p̄t mutū ad hoc cōsensum exprime-
re. Sed nisi assit impedimētū expedit uerba exp̄sse. p-
ferri: uel mutuo sibi dicāt. Ego accipio te i meū uir-
rū: uel in meā uxore: uel ad minus alicui mō uerba
eiusdē sentētie utriq̄ p̄ferri debent sentire libere
in cōiugale uicium. Materia enī sunt p̄sone ad cō-
trahēdū legitie: & oportet solēniter i facie eccle-
siē n̄rimoniū cōtrahi: quia clandestina n̄rimonia ut
sepius malos exitus sortiunt. Est autem triplex

bonum matrimonii. Primū est proles suscipienda
& educanda ad dei cultum. Secundum ē fides: quā
coniuges debēt sibi seruire alterutrum. Tertium est sa-
cramentū. i. idiuisibilibus m̄rimoniū uniois: pp
quod significat idiuisibile coniūctionē xpi iesu: &
ecclesie sp̄ose sue. Est autē contra hoc sacramen-
tū multiplex error. Primus est tacianorū nuptias dā-
nātum: quos secunt p̄les patarenorū lecte. Cōtra
quos dī Cog. vii. Mulier si nubit non peccat. Secū-
dus est Iouiniani nuptias uirginitati equatū: de quo
supra dictū ē. Tertius est nicolaitarū: q̄ indr̄iter mu-
tuis utuntur uxoribus: de q̄bus Apoc. ii. Odisti facta
nicolaitarū: que & ego odi. Sunt alii multi h̄ritici
ēt moderni: q̄ dicunt de illo abominato sp̄u liberta-
tis turpia q̄dam dicētes: & abominabiliter exercentes.
Cōtra quos dī ad heb. ultimo. Honorabile cōnu-
biū in oibus & thorus immaculatus: fornicatores. n.
& adulteros iudicabit deus. Hōꝝ uirtute sacra-
mētoꝝ spirat sp̄us sanctus sp̄uales afflatus: q̄bus ani-
ma quelibet sancta & tota simul ecclesia perfecte sa-
crata ad eternū iesu sp̄osaliciū per separationē a corpe
uocatur.

Iesus cruce ditatus Cap. xxvii.

Trende aia crucifixo deuota q̄ iste tuus ie-
sus cādidus & rubicundus electus ex mili-
bus creatoz: oēs thesauros paterne sapien-
tiē hūane coicandos nature idulit & collocavit in
cruce. In cuius explicatioe mysterii p cōformitate
ipsoꝝ redēptoz: ad suā cruciformē uitā: & ipsi ditā-
tur mentis: & ipse b̄ndictus iesus, omniū caput di-
tatur in ipsis tanq̄ in p̄p̄is mēbris. Quia uero fili-
us dei ipm̄ b̄ndictū crucis lignū fecit uitale per cō-
iūctionē corporis sui & hūctationē sanguis effusi
in ipso. Ideo sp̄us sanctus qui est ipius emanatio
filii sicut & p̄ris: dū p̄stet corda fidelū ipm̄ be-
nedictū crucis mysteriū in eis plātāt: format: & se-
cundū diuersos gradus uniois ad xpm̄ transforma-
riua charitate dispētat: pp quod post effusionē spi-
ritus sancti merito dixerūt: q̄ tūc iesus est cruce dita-
tus. Attēde q̄ crux put a xpo sumit: & filius di-
spensat dicit dolorē & gaudiū in p̄portionata mē-
sura a sp̄us sancti amore p̄cedētia utriq̄ equalr di-
spensat. Sicut. n. i fructioe beatoꝝ a q̄bus excludit
nō tristabile & dolorosum deus honorat: & in ipsis
beatis & ab ipsis. Et sicut in inferno i tormento de-
monū & dānatoꝝ: quo ipsi eterna r̄torquent ab-
q̄ ullō gaudio deus in ipsis plene honorat: sed nō
ab ipsis: p̄pter quod & iuste dānātur. Sic & in ista
uita q̄ inter utranq̄ est media deus laudat: & hono-
rat in suis electis: & a suis electis i assumptione cru-
cis dolorē & gaudiū cōmīctis per opationē perfe-
cte uirtutis. Et ideo ad intelligendū uirtuales dolo-
res: tā xpi q̄ mēbroꝝ suoz nota distinctionē tibi
supra descriptā in illo caplo. Iesus matri cōpatēs.
Distinguiamus itaq̄ q̄ntuplicē crucē uirtutis.

Prima est ipsius dñi n̄ri iesu christi.

Secūda ē sacratissime sue m̄ris.

Tertia p̄fectoꝝ alio gradu sub ea.

Quarta p̄ficiētū & suspirantiū ad p̄fectū.

Quinta incipientū & multū uacantiū circa extrin-
sē crucis modū. Et intellige istos gradus in illis q
uidēt a laxa uita & seculari sciētū. In his. n. etiam
aliquid ē crucis quā nō cēsui p̄pter sui modicitatem
modo in his gradibus cōprehēdi: licet infimus gra-
dus hic positus ipsoꝝ defectibus in magna sui pre-
iungat. Sicut ergo iā dixi crux cōprehēdit gaudiū
& dolorē i p̄portionata mēsurā. Sicut enim duo li-
gna se intersecta faciūt crucē: q̄ i medio clauo ne-
ctunt. Sic dolor & gaudiū: ut gaudiū uadat i altū
p̄ honorē diuinū: & dolor p̄ trāuersum pp cōmī-
sum flagitiū. In amore uero nectunt q̄si in medio
clauo: imo qd̄ plus est ab ipso oriuntur eq̄l̄: tanq̄ a
radicali p̄ncipio. Mensura ergo uirtuose crucis ē mē-
sura amoris: a quo p̄cedit. Mensura uero amoris est
mēsurā sp̄us sancti influxus: q̄ in illā mentē plus in-
fluit cui magis unī: & quam magis a sua malitia
rebellioe depurat. Crux ergo xpi tāta est: q̄ntus
est amor eius ad deū & pximū. Quot ergo hūit re-
spectus amoris: quasi tot habuit numerosas distin-
ctiones crucis: & in illo respectu in quo amauit ma-
gis: magis crucifixus fuit. Quia ergo ipse fuit uer-
bo unū p̄sonali unioe tota capacitas nature ipi-
us que fuit dilatata ex personali unione quantū nō
potest aliqua creatura cognoscere. tota fuit repleta
amore: imo tota fuit amor in uerbo. Vides autem
hic crucis sue inestimabilitatē. Quantū eim uerbū
dilexit: tantū suas iniurias doluit: & q̄ntum in eo dā-
lectionis fuit tantum delectabatur se iniurias uerbi
dolere. Non enī eēt dolor uirtuosus: nec deo accep-
tus si doleret iuitus: imo sicut aliis fruebat uirtuti-
bus: ita & ista fruebat suoz summa uirtutū. Vnde
& sicut i rē sibi placidissimā & a se imensurabilr de-
sideratā & amatā: toto ferebat mētis conatu: licet
enī summe odiret dei iniurias: tanq̄ summa mala: tñ
summe uolebat: & summe cōbat se illa mala odi-
re. Et attēde q̄ i isto respectu nō minus doluit pro-
malis demonū & dānatoꝝ: licet ad ipsos redēptio
nō trāferet: q̄ p̄ culpīs electoꝝ suoz: imo tāto plus
q̄to maior malitia & maior dei iniuria cōtinet i eis.
Sic potes reducere oēs respectus quos hūit ad di-
uersa obiecta: de q̄bus dictū est supra cū ageret de
doloribus cordis ipsius. Cū ergo teneas q̄ q̄ntus sit
amor: tātus fuerit dolor: & amor fuit apliatu secū-
dū exigentiā grē uniois: potes aliquat̄ uerē in ex-
timationē sui doloris imensurabilr. Si imagieris p
ipossibile q̄ eēt unus deus uirtuosi doloris: q̄ uni-
ret hūanitati iesu p̄sonali unioe: sicut sibi ueraciter
unū uerū deus: q̄ est deus uirtuosi amoris. Hoc
autē dixi ad aliquatē expressionem imensurabilis
crucis christi: licet enim ipossibilia supponā: ut ue-
ritas exp̄mas. Ad tantum aut ascendit ista crux ihu
in mixtura doloris & gaudii: ut ex radice charita-
tis christi: processerit sua fructio glorioza: & sua

peregrinatio dolorosa. Secundus gradus crucis est gradus mīne dilectōis: quā sic spūs sanctus ex purgavit a corruptiōis fomite: ut sine aliqua rebellionē defectus uel negligētie spūs sanctus oparet in ipsa: tantū eā repleuit abundātia grē: ut ipsa fuerit in oibus consummata q̄tū pōt creatura p̄fici sine uniōe p̄sonali. Mēsurā ergo sui amoris fecit i ea testimabilitatē illius uirtualis crucis: quam ipsa ex toto se plene dolebat i illis respectibus: q̄bus doluit filius: licet gradu isenon & filio i p̄portionali: & in illis doloribus simul se dolere gaudebat. Vnde potes uidere q̄ licet ista crux matris sit imensurabilis respectu n̄ri: est t̄n modica respectu mēsure filii. Sed q̄ de cruce m̄ris & filii in p̄libus cap̄tis dictū est supra. Ideo ad cruce quā facit spūs sanctus i aliis xp̄i mēbris accedamus. Sed qd̄ istud? an istud me p̄sumo scire qd̄ sit? minime mihi t̄te rei arrego expiētiam: nec gloriā i p̄rogatiua illoꝝ q̄bus dictū est. Vobis datū ē nosse mysteriū regni dei: potius caute uolo mēsurare meip̄m: n̄ scia qd̄ deit mihi. T̄n & si nihil oio scirem: nihil dicerē: qd̄ scio tibi nō in uideo: nec subtraho quod nescio. Doceat me ille: q̄ docet hominem sciam: & si qd̄ recte non dico: emēdet alle & p̄cat: qui oēs n̄ros supportauit defectus. Iste tertius modus crucis quē sol p̄fectis attribuit: est cōmixtio doloris & gaudioris: q̄bus ferunt & replent & agitant aīe p̄fectoꝝ. Ipse autē spūs sanctus ipsas agit: replet: & eleuat ad iugiter h̄ndum p̄ oculis unū dolorē duplicis respectus: & unū gaudiū similiter duplicatū: dolor ē transformatio cordis ipsoꝝ in dolēdo imensitatē iūriarū: quas beata recepit trinitas: tā ab electoꝝ culpis: q̄ etiā a scelenibus impiis totius reprobe creature. Alius respectus doloris ē in dolēdo & cōpatiēdo doloribus: quos ex hoc & aliis obiectis humana natura portauit i xp̄o.

Istud est ergo trāuersum istius crucis in xp̄o p̄fecte: & licet altū suū esset p̄pe gaudiū uirtuale: qd̄ mēs eoz cōcipit: dū gaudet se sic uirtuose dolere: tam ut tota p̄fectio mētis ipsoꝝ cōprehēdat i hac uirtuosa cruce: possumus dicere q̄ altū istius crucis est fruitio & cōtēplatio gaudiosa: quā spūs sanctus in xp̄o eos eleuat: ut fruāt & gaudeāt de illo gaudio quo credūt: cōtēplant: & intelligūt illud gaudiū: quo in beata trinitate p̄sone diuine seip̄s gaudēt: & infinites infinite fruunt. Secundū gaudiū est ferri in illud gaudiū: quod xp̄i hūanitas cōprehēdit fruēdo illo gaudio: quo ipse tres p̄sone fruuntur: & a quo ipsa p̄sonalis unio filii dei suā capacitē dilatat: licet n̄ possit abyssū diuinitatis cōprehendere q̄tū ē: i quo ēt gaudet & fruit: q̄ gaudet deū i fuitte infinites suā: capacitātē sup̄are: unde & sentit sibi bonū esse q̄ uniat. Ad istius autē status altitudinē mēs hūana uidere nō pōt nisi p̄fecte deo uniat: Ad uidendum autem quādo deo p̄fecte unitur recurre ad fundamētum unionis. In christo enim est omnis unionis cōpletio. Vide ergo quo modo fuit facta unio p̄sonalis: & uidebis quomō

in te debeat fieri unio amoris. Ad hoc enim ut p̄sonaliter uniat filio dei humanitatis eius oportet ut ipsam hūanitatē in se nō esse p̄ se ens: nec suppositū: nec p̄sona: ac pro hoc secutū est q̄ diuina natura ē sola in iesu per se ex̄ns: & persona filii dei ipsius humanitatis facta ē suppositū & p̄sona. Sic licet nimis: oportet in te fieri aīa que uis ad istius crucis p̄fectionē attingere: ut q̄ uniuin debes, deo unione amoris: & uolūtatis: & per abnegationē p̄fectā tui deficiat amor p̄p̄us & reciprocus tui: & omnis cōplacētia & appetitus uolūtatis tue: ut sicut hūanitas xp̄i nō est suppositū nec p̄sona: sed radicatur & inserit̄ persone filii dei: ita ut sit sua p̄sona: sic uolūtās tua & amor tuus absorbeatur per influxū spūs sancti ab amore dei & uolūtate ipsius: q̄ ipse spūs sanctus quasi uideatur esse tua uolūtās & amor: ut nihil p̄ te uelis: sed solū p̄ iesum: imo nihil uelis nisi ip̄m: & quod ipse. Et ut de ceteris sciam etiam in gloriā paradisi: talis anime desiderū nō fertur p̄cipaliter p̄pter aliam cām: nisi q̄ deus uult: & quia xp̄s sibi meruit: & uult ipsam sibi sicut mēbrum iū ferere. Vnde nec ipsam gloriā reciprocē diligit p̄ se: sed propter honorē diuinum: ac per hoc sequit̄: q̄ talis anima oīa diligit sicut deus: ut deū sup̄ oīa: & hūanitatē iesu super oīa: & dignitatem maternā super omnia alia: & oēs gradus sanctorū secundū refulgentiā i eis boni diuini. Semetip̄am autē semp̄ locat in sponsi nuptiis in nouissimo loco: sed cum sp̄s uenerit: qui eā inuitauit: dicit sibi. Amice a scēde superius ad meos cordiales amplexus. In tali autē aīa sūt mirabiles aduātōes diuinorum splēdōꝝ: ipsam illuminātes ad omnia: & inflāmantēs ardētissime: ipsam trāsportātes i omnia mō diuino. Et q̄ ista in abyssum cordis iesu introducit: ut: ideo plene illuat respectu sui: respectu dei: & respectu proximi. Respectu sui cognoscit abyssales malitias infectionis sue. Vnde uidet malitias suas sufficiētem causam immo deficientem ad omnia mala: q̄ unquam fuerunt facta per aliquem peccatorem: & non solum ad facta: sed etiam ad noua mala iueniēda: & horribilia scelera: & uidet seip̄am solam esse operatricem suorum malorum. Vnde nec carnem: nec mundum: nec diabolū inculpar de sceleribus suis imo cognoscit q̄ ex magno amore deus sibi istos temptatores dederat: ut ipsos uincendo deū honoraret: & ipsa eēt maiori digna corōa: & ipsa ex sua malitia eis succūbendo uolūtane & deum uitupauit: & seip̄am isecit. Videt et̄ q̄ sufficiēns est sua malitia totū mundū comūpe: & ad omnia mala que sūt inducere: & ad plura alia noua aduēniēda: & hoc. si sua malitia nō minueret a bonitate diuina: que ipsam artauit ad pax̄ uiuendū: & eā reduxit ad unū locū: & regionē unam: & unā familiā specialē. Sed si deus p̄mitteret eam semper uiuere sine ifusiōe aliq̄ tue grē: & p̄mitteret eā oīa loca circūi: & cū oibus cōuersari: & alios n̄ defenderet a suis malitiis: ne ificeret̄ p̄ eā. Videt & cognoscit q̄ oēs ificeret: & oīs creature usus p̄uerteret: & alios in

eret eis abiuri i cōtumeliā creatoris: a q̄bus oibus sola dei grā retrahit m̄tis mōis. Vnde potes uidere q̄ nulla aīa q̄ tuncq̄ peccatū & pagana uiuit sine multis gratis dei: licet nō hēat illā q̄ ē gratū faciēs: q̄ sine abbreviādo eis uitā siue alia ipedimēta p̄bēdo eas retrahit ab inumeris malis q̄ faceret: ac p̄ hoc a multis p̄is quas incuteret. Vnde & q̄cūq̄ dānati multa bōa imeriti recipiūt a deo: q̄ oibus optimus ē: & solū a seip̄is hēnt malū dānātōis sue qd̄ idubitatili fide credit: q̄cūq̄ in ihm recte credit. In cuius mento etiā oēs dānati hoīes aliqd̄ grē p̄tāto p̄nt dici recipere: q̄ oibus ēt merito xp̄i ut credo aufert̄ mōis p̄dicitis: & p̄libus aliis q̄ faceret: ac p̄ hoc minuit̄ pene acerbitas. Quia etiā p̄ moderamē tētarōis electoꝝ ipediunt̄ reprobi: ne tantū possint q̄tū ueller̄: & sepe ne tantū uelint q̄tū possent. Ex quo et̄ ipsismet̄ minuit̄ itēsiō eterne pene: & ēt q̄ ut credo per meritū xp̄i restrictus ē cursus infectiōis nature: ne tantū p̄cedat ad subuersionē potētiarū: mētis n̄re & aīe sensibilitatē q̄tū p̄ma merebat̄ trāsgressio. Vnde tā i pagāis q̄ i xp̄i anis m̄te uident̄ bōe cōditōes: quas i grati uocat naturales reditūdiēs: quas credo esse b̄nficia grē iesu. In cuius merito ut puto actū ē: ut naturalis infectio originalis peccati nō sic corrupet̄ q̄cūq̄ erat grē & nature: q̄n relinq̄rent̄ hec bōa dispositōia ad receptionē fidei & gratie redēptōis: q̄ t̄n nō p̄nt ad aliqd̄ bonū meritoriū: nisi i te: in gratiā ihu donū grē gratū faciētis sine aliquo ipsoꝝ merito ifundat̄ eis dē. O q̄ miris mōis tenet̄ eis caro grē saluatoris iesu q̄ nobis sunt occulti: licet nō sit dubiū q̄ aliq̄ xp̄iani & ifideles p̄sequētēs & increduli sibi occurrant̄ ex xp̄i grā auxerit̄ eternā mortem a p̄p̄a malitia p̄cedentē & resistētē. In q̄bus t̄n & aliq̄n grā iesu fulget̄ ad minus: q̄ eis abrenūciat̄ uitā: & a multis malis eos ipediuit. Vnde non credo q̄ sit q̄ se abscondat a calore eius: licet in aliquo respectu reprobi faciāt sibi malū de oibus dōis dei. Et hoc ip̄m cognoscit aīa: qd̄ faceret̄ oēs electi: nisi eis ex solo xp̄i ihu merito grā subuēisset: & multi ex eis multo peiora. Ad intelligendum autem propriam malitiā etiam in his que nobis a gratia prohibentur ualeat exemplum ualēs pleni ueneno mortifero: de quo licet minus recipiat nihilominus est iclusa in uasē tā sufficiēns mortis omnium uiuentium: ut uocetur merito uas mortis & cibus mortificationis omnem animam uiuentem. Sic est aliqua liter de anima ex sua malitia licet non permittatur in omnes actus exire. Cognoscit etiā & uidet animā q̄ solus spūs sanctus eam tenet: ne delectet̄ in suis uitiis & peccatis: & ne ipsa multiplicet: sibi occasiones aufert: & quod peius est uidet se dolere sepe q̄ eam spūs sanctus impedit̄ ne delectetur in propriis malitiis: & ne ip̄as opere compleat: & se uidet sic impiissimā dissipancem sui & profundatricem in omni malo q̄ incōperabiliter plus oportet laborā spiritum sanctum ad deffendendū eam a seip̄a: q̄ a diabolo: carne: uel mundo. Videt

etiam q̄ omēs uirtutes quas spūs sanctus i ipsa uult facere: ipsa sibi eas falsificat: inuoluit: diminuit & questonando & cauillando cōmaculat: & cōtra spūs sancti lumen sibi falsitates & errores fodit & inquirit: & ipsas diligit & defendit: ita q̄ in suis ueritatibus ipsum spiritum sanctum contumeliose quasi continue demētatur: ipsum reputans falsum in luminibus suis. Et q̄ ista non faciat: hoc solum uenit ex superabundanti lumine spiritus sancti: unde ista anima uidet q̄ tanta lumina spiritus sancti ideo sibi dantur: quia cōmuniā uel modica nō sufficerent abyssum sue inuoluptuose tenebre effugare. Videt etiam q̄ nō permittit̄ spiritum sanctum in se ex sua malitia resistētie & rebellionē carnali operari puritatem: quia omnes suauitates quas spūs sanctus dat sibi: cōmaculat: nec permittit se eleuari ad gustus spiritualis amoris carnalibus delectata. Et si quando eleuatur nō pmittit se t̄n eleuari quantum uellet ille fluxus: & postq̄ ibi est: non permittit se teneri: sed semper ex suo pondere ad ima relabitur. Et quantuncūq̄ ista bona destruat spiritus sancti: ipsa tamen non uult reputare se uilē: imo se reputat aliis meliōrē: & bona sua accumulāt: & aliorum anihilat: uol sibi defectus occultat: & que deus facit in ea ex mera pietate & gratia dicit processisse de sua industria: & uidet q̄ ipsa est deo ingrata de pretentis beneficiis: & de deo conq̄rit̄ q̄ sibi maiora nō fecit: & sua peccata anihilat: diabolo: carni: & mūdo ip̄ie tribuēdo: imo q̄ blasphemum est ipsi deo dicens q̄ ipsa uitare non potest: quia deus non uult eam adiuuare: cum tamen ipsa continue ipsum & eius adiutorium collaphizando reiciat. Videt etiam anima se horrere omēs austeritates & omnes penales afflictiones actuum penitentię: & inclinari auide ad delectamenta contraria. Videt etiam se fugere omnem persecutionē omnem tribulationem: & omnem angustiam: & uerecundiam: uel minorationem sui honoris pro defensione ueritatis & honoris christi: imo sic se impiam uidet q̄ ut possit habere honores & delicias huius uite: ueritatem cogitātam in seruis dei insequitur & impugnat. Videt etiam se tantum effert̄: & sic impie se ipsam amare: ut sola uellet uideri sapiens: bona: & uirtutibus plena: propter quod proximo detrahit: & inuidet bonis suis: nisi p̄ blādicias & uanas laudes sue ambitioni deseruiat: imo nec ipsum deum diligit: nisi faciat sibi bona: & illam exaltet super omnem creaturam. Et uidet q̄ de semetip̄a unum facit inq̄tatis deum: ad cuius delectandam malitiam more luciferi omīa ordinare uidetur: & q̄ ista impia mala non sint in se ipsa: uidet q̄ solum est ex mera dei gratia: propter quod talis horret semetip̄am sicut abyssalem ifernum: & armatur plenissimo odio sui: in quo est p̄fectio & consumatio omnis boni. Vnde a tali aīa nullius appetitur uindicta nisi sue malitię: propter quod sequit̄ q̄ delectat̄ i suis opprobriis & tribulationibus: sicut in uindicta sui horribilis hostis. Et

si a quacunq; persona sibi tribulatio inferatur p magno beneficio recipit: dicens q; deus & semet ipsum & ipsam animam vindicat de suo hoste maligno: propter quod proximo persequenti non irascitur: quin potius ipsum tenere diligit: sicut obedientem ministrum iustitie dei: & sibi magna beneficia conferentem. Et ideo talis anima omnes exclamationes scripture & orationes in quibus petitur deus exurgere & prosternere hostes suos mirado: & odio sui optimo in seipsam retorquet: & de seipsa dicit deuote assumit: seipsam reputans principalissimum hostem dei: & oēs suos conceptus & actus: quos ipsa a semetipsa & per semetipsam facit: reputat hostilem exercitum dei uoluntate diuinam rebellantem continue: & nitentem impedire in se & in aliis omnia dei dona: & introducere sua desideria & opera mala: propter quod qñ audit carari. Exurgat deus & dissipentur &c. Videtur sibi sepe q; etiā se sibi libenter uideat cateruam proprios: malos a semet ipsa per gratiam reuocata exire. & a conspectu diuine maiestatis ipsam dulciter aplexatis aufuger. Et qñ ad missas accedit: & dicit: iudica me deus: & discernere causam meā de gente non sancta &c. generalitatem omnium malorum predictorum a se quantum est ex se geritā petir deuote a causa sui accessus ad altare seperatiue discerni: & semetipsum sentit hominem iniquum & dolosum: a cuius fraude & tyrānide petit eripi. Sic & quādo dicitur de ore leonis libera me domine: semetipsum sentit leonem rugientem seuisissimū & iracūndum cōtra orane dei donum circūuentē & querētem deuotare omnem gratie influxū: & sic in similibus omnibus intelligas. Nam talis status per maximum dei lumen gustat continue sanctissimū odium sui: certissime scis q; deus sum me bonus eum fecit inexpugnabilem: ut non possit uinci: nisi ipse seipsam uincat: & q; non possit ledi ab aliquo quocūque creato nisi a semet ipse: & q; tanta est crudelitas sui in seipsam q; non pot a tyrānide crudeli proprie malitie eripi: nisi p supereritūens & infinitum meritum & adiutorium iesu christi. Ex hac recognitione & odio sui sequit q; perfecta ordinatio ad proximum: quia eū reputat bonum & se malum: & in illo uirtutes & gratias respicit: & defectus & uitia per charitatē operit: nisi forsitan prelatiōis officio urgeretur: & idcirco semper uellet subesse: precisse nunq;. Et uidet q; a proximo multa beneficia recipit per gratias & uirtutes quas uidet in eo. Ipse uero per malitias quas in se uidet: ut dictum est supra sentit se onerosum pxio & damnosum: & etiam toti mundo: propter quod proximo i oibus se subiicit & anihilat sub pedibus suis. Et quia gratias dei uidet in se cōtumeliose stare: in proximo uero uidet stare cū dei honorē & mundi utilitate: gratias proximi cum multa dulcedine intuetur & laudat: suas uero ut firmatas & uicis multis amixtas aspicit: & ideo magis ex eorū aspectibus incinerantur: & slet q; inaniter extollat. Nec ab humilissimōi hūiliatione sui sub proximo retrahitur

propter pntem malitiam pximi: qui statim lenat oculos ad secretam prouidentiam dei qui sepe p presenti pessimos per infusionē sue gratie facit magnos. De hoc Gregorius. xxviii. mo. cap. l. xiiii. Nemo de suis operibus extollatur. Nemo desperet eos quos adhuc frigidus uidet. Quis enī crederet q; per apostolatus gloriam lapidatum Stephanum ille precederet: qui in eius morte omnium lapidatum uestimenta seruauit. Sic ergo ad ista dona uel iudicia occulta recurrimus: nullos oio desperantes nec illis nos in corde nostro preferimus: quibus p tempore prelati sumus: quia & si iam uidemus q; tum processimus: nescimus quantum dū currere ceperint procedamus: hec Grego. Si autem anima libere non potest istam uoraginem malitie estimare de se: ita ut in hanc uirtutem influxus spiritus sancti non possit uelociter per ipsam currere: quam agilis equus per planū sciat: q; radicales tumores malitie & superbie & sui uictiosi amoris adhuc uigēt in ipsa: & ipsam in sui cognitione execant: unde nec istam crucem hēre poterit in se plene. Illuminatur etiam in cognitione dei & humanitatis christi: q; de ipso sentit piissime altissime & sapientissime. Vnde de ipsa complet in se illud Sapientie. Sentite de dño in bonitate: & in simplicitate cordis querite illum. Propter quod sentit q; non solum bene sed oprie omnia fecit & uidet q; suauiter omnia disponit: & potenter omnia & singula ad proprium finem ducit: propter quod pacem habet in omnibus operibus dei: & sentit q; deus q̄tum ex se est omnibus creaturis optime fecit secundum exigentiam ordinis quē elegit. Vnde nec disputat: nec dubitat: nec rationē querit de operibus eius: sciens q; uie eius uie pulchre & omnes semite eius pacifice: licet cū hoc sunt inuestigabiles uie eius: q; etiā menti quietate & illuminate dulcissime sapit. Videt enim q; ab intellectu carne artato non debet inuestigari: nec debet uelle cōprehēdi alta profunditas sapie eius: cuius sapientie non est numerus. Teneat autem certissime q; deus in omnibus facit q̄tum ex se est: quantum melius fieri potest: & debet secundum exigentiam ordinis sapientie: misericordie: & iustitie: q; ordo non debet omitti: quia si omitteret non sic in omnibus honor appareret diuinus: quem solum aia ista fitit. Et nota q; ad mali effectū creatum uel creabilem inq̄tum tale diuina potentia limitatur uel coartatur: nisi possit & illum omittet: & aliter melius uel plus & minus facere: ita q; semper dōtatiue & libere super omne creatum & mensum superferet: & licet facere elegerit que non facit: & modo quo facit p meliori secundum ordinē sapientie iustitie & misericordie: secundum quē eius uoluntas opatur: sicut & qñ: & q̄tum uult. Si tamen aliū ordinem elegerit: imo mille milia alios modos seu ordines producendi: gubernandi: beatificandi creaturas qui utiq; sibi sunt possibiles & nobis ignoti ita saluaret in eis regulas predictas: que libertatem non minuūt: sed decorant & augent: sicut in ordie

quem nūc elegit pro meliori. Et ideo ita debemus dicere q; deus facit semper quod est melius: & quantum potest secundum ordinem istū dū: tamen intelligamus q; si aliter uellet facere uel uoluisset q; sepe est melius quicquid deus facere eligeret: ita q; semper cum intelligamus omni suo effectui creato quo ad omnia libere superferri. Et ideo sic intelligas de potentia dei quo nihilcūq; aliter diceretur in totius huius libri decursu: p quāto autem assumptio humane nature iesus in unione diuine persone terminatur: & dicit respectū ad aliquid increatū nihil hoc potest intelligi melius. Sicut deo nihil est maius nec utilius. Et singulariter intellige de excellentia uirginis marie matris p ut fecunditas sibi data a spiritu sancto terminatur ad generationē diuine persone in sua humana natura. Et isto modo nihil iesu uel eius matre est aliquid factibile uel factū melius nec eque bonū: nec omnia creata alia simul sumpta. Ad uideūdū autē quomodo deus optime facit omnia & tamē aliter posset facere: cōsidera aia i deo duplicē modū omnipotentie eius. Primus ē cōsiderare omnipotentia dei sub absoluta ratione sue infirmitatis: non habito respectu ad ordinē quē sibi statuit in isto mundo creato secundum exigentia misericordie: sapientie: & iustitie. Et licet uideat q; secundum istum respectū potentie ipse posset damnare electos & saluare reprobos: uidet tamen q; ille qui non pot errare non elegit secundum illū modū potentie dei operantis secundum regulas misericordie sapientie & iustitie saluis naturis: quas in completū uniuersi creauit. Et licet potuerit alium modū facere: & alio modo: nō tamē debet anima dubitare q; ipse deus benedictus optimus statim enim arguit nihil optimū modū elegit & hoc sufficit anime deuote pro ratione scire: quia deus sic fecit plus querēdo: ergo optime fecit: ppter quod uidet q; uel demoi bus nec dānatis sue dānationis uel minimā occasi onē dedit: imo qd plus est quantum requisitū ordo trū predictorū misericordie sapientie & iustitie eis salutis ad iuētōriā tribuit. In electis uero idet q; ex mera gratia nulla ratione ex parte ipsorū: sue salutis reperta sue pdestinationis gratiam impit. Quare uero istis & non aliis sufficit aie fideli & quiescenti in deo sentire q; ex sua mera & libera uoluntate & gratuita misericordia sue inhiuite bonitatis pcedit: que quia nō potest nisi rationabilissime ager: ratio bilissimū fore non dubitat. Super creaturā uero rōnalē reprobā super quam uidet stare immobilem animaduersionē sententie iusti iudicii dei non cogitat ex diuina crudelitate: q; in deo nulla ē uel ex odio ad eos: cū nihil odiat eorū q; fecerit: sed eas nobilissimas creaturas condiderūt & sibi multos effectus misericordie magne tribuerit talē immobilem sententiā pcessisse: imo quanto plus humana infirmitas minus potest dei iudicia cōprehēdere: tāto debet rationabilius cogitare q; hoc pp abyssum illius iustitie & dare rationis resurgentis in ipsa non sufficit intueti: que tanto magis est iusta quanto magis in etet

nitate firma. Attende autē q; q; omnes uie dñi misericordie & ueritas: ideo tam in reprobis q; in electis misericordie & iustitie miscet effectus: sed etiā reprobis illis ex sua malitia effectus misericordie corrūpentibus & iustitie actus incitantibus sub iustitie punitione cogē dolose terminantur euentus: pp qd in eis effectus iustitie magis resurgere uideat. In electis uero per gratiam redēptiōis iesu xpi influus spūs sancti licet in eis multas faciat iustitias punitiones: i sinum trū misericordie eorū uire decursus in sine dilabitur pp qd in eis misericordia supexaltat iudiciū. Attende etiā q; totus decursus uite electorū a diuina sapientia p misericordia & iustitia temperat influente gratia xpi in eos secundum illam mensuram qua pdestinationis gratia illos elegit in xpo: & quam sibi xpus meruit in seipso: & ubi eos christus posuit in merito sue crucis: ibi sunt & ibi finaliter terminatur. Et ideo secundum maiores infestiones uiciorū & resistentiarū malitie pprie i electis retardatur effectus gratie p ipsorū rebellionē: donec sapientia & iustitia contempantes cum misericordia eos in xpi mensurā eis in xpo mensuratā adducant. Et q; multi sunt ielecti reputatione sui: & ad se diligendū superbe dispositi: qd quidē iustitia portare nō potest: imo nisi ista excluderetur ab eis: eoi necessario haberet dānare. Vide amorosū cursū diuine misericordie in talium procuranda salute. Sepe enī pdestinationis gratia tales sic infectos ad maxima carismata elegit i xpo: quos nisi sepe relinqueret ruere in infectionibus carnis sue: de quibus ruinas eos potest secūdu taxatū ordinem misericordie reuelare: & de manu diuine iustitie educere peius ruerent in sui psumptuosa reputatione & superbia sue metis que ē spiritus & magis deo odibilis & ipportabilis q; anima habere possit. Et q; sicut dictū ē recognitio sue pfunde iniquitatis & ex hoc odii sui est fundamentū omnis status pfecti. Ad hoc odiū & ad hanc sui cognitionē tales uenire nō possēt: imo si deus eos duceret p uia puritatis & inocētie: & eis illā puritatē daret: etiā quā postea dat post crebrā ruinā pp diuinas positiones quas habent sue presumptuose reputationis. Sic p supblā ipie ruerent q; saluo ordine diuine sapientie & temperamento iustitie & misericordie iustitia punitiua eos etenaliter absorberet pp quod qñ diuina sapientia & gratia uidet q; nō potest nos ducere p uia sibi placitā puritatis & inocētie uite ad statū gratie quem nobis mensurauit in xpo misericorditer simul & iuste nos permittit dure tentari & aliquādo dispensatiue i multa scelera ruere: ut sic in nobis sepe cofusi saltem sero cognoscamus q; non habitat in nobis: hoc est in carne nostra bonum: & multo minus in nostra mente superba. Attende autem q; quia tales electi permittuntur tentari propter cordis eorum superbias edomandas: non solū debent se reputare infirmos propter porcinas tentationes quas habent: sed superbissimos demones propter occultas & radicatas in eis superbias: propē quas dei gratia saluo suo ordine non potuit in eis

operari puritatem ne eis fieret in ruinā. Ex qua hūi-
litate in nobis effugata supbia & amore nra: a qui-
bus ont' oē obstraculū gratie iam ex tunc expurga-
mur a fecibus cōcupie: ut p hoc transportemur in
statū crucis prefate. Sic ergo potes uidere q lapsus
electoz ex diuino munere in eis coopat' in bonū
Sicut bñ declarat Greg. sup illo uerbo: lob. iiii. Aut
pforabis armilla maxillā eius mox. xxxiii. Et i mul-
tis aliis locis. Ibi tñ explicat de lapsu dauid & pe-
tri: ubi oñdit quō ex uulneribus carnis deus facit
medicamentū & sanat uulnera mentis. Quō uero
deus electos p tentationes ducat: & p tentatiōes si-
bi p̄pam nihilitatē oñdat & eos cadentes sup ma-
nū pietatis sue suscipiat: nec eos pmittat absorberi a
culpa sed eos releuet in maiori grā: elegāter beatus
Ber. hoc describit sup. Qui hitat: ubi de tētationi-
bus loquēs sic. d. hic premonitos eē uos uolo ne-
minē sup terrā absq tentatiōe uicturū: ut cui forte
tollit' aliqua alterā securus: aut pavidus magis expe-
ctet: & sic petat ab una liberari: & nūq̄ sibi in corpe
mortis huius libertatē pfectā seu requiē audeat pol-
liceri. Quā i re cōsiderada nobis est tā benigna er-
ga nos dispensatio diuine pietatis: ut quibusdā ten-
tationibus patiat' nos diutius occupari: ne forte pi-
culosiores occurrant. Ab aliquibus uero citius libe-
ret ut possimus in aliis quas nobis utiliores forte
puidet exerceri. Et idē Ber. sup Cant. dicit Ser. xiii.
Quid mihi cū uictoria si nec i prelio fui? Imprudē-
tissime mihi arrego uel gloriā sine uictoria: uel ui-
ctoriā sine pugna. Itē sup qui habitat Tot tentatio-
nibus plena est uita nra: ut nō merito ipsa tota ten-
tatio debeat appellari. Idē in sermone de. xl. Sed qd
sumus nos aut que ē fortitudo nra: ut tā multis tē-
tationibus resistere ualeamus? Hoc erat certe quod
querebat deus: ad quod nos ducere p tentatiōes sa-
tagebat ut uidentes defectū nrm: & q nō nobis sit
auxiliū aliquod: ad eius misericordiā tota hūilitate
recurramus. Idē sup qui habitat. Cū ergo tentatiōis
spetū sentimus in cogitatione: statū fugiamus ad
ipsum: & humiliter postulemus auxiliū. Oēs enim
aliqn cadere necesse est: dū in hoc seculo detinent':
sed alii collidunt' & alii non: quia dñs supponit ma-
nū suam. Sed quō eos discernere potemus: ut se-
gregemus iustos ab iniustis: ueq̄ hoc interest inter
eos: casus: q iustus suscipitur a dño: ideoq̄ fortior
resurgat. Iniustus aut cū ceciderit non adiciet ut re-
surgat: imo aut in pudorē noxiū aut in ipudētiam
cadit: aut enī excusat quod fecit: & hic ē pudor adii-
ciens peccatū: aut sit eis frons meretricis: & iam nō
deū timet nec hoīem reueret': predicatq̄ sicut sodo-
ma peccū suū. Iustus aut sup manū dñi cadit: & mi-
ro quodā mō etiam ipsū peccatū ei iniustitiā coo-
patur. Nōne cooperat' nobis ille casus in bonū: uñ
meliores efficiamur & cautiōres. Nōne dñs cadentē
illū suscipit qui ab hūilitate suscipit'. In creatione &
redēptione ceterisq̄ cōibus bñficiis est deus oīum
sed in tentationibus tāq̄ proprium eū hēnt singuli
electoz. Sic enī patet est & cadentē suscipere: & enī

pe fugientē ut uideri possit: relictiis oībus aliis ei fo-
li operā dare propterea expedit oī aīe deū temp at-
tendere: tāq̄ non solūmō adiutorē: sed etiā inspecto-
rem: hec Ber. De utilitate etiā tentationum dicit
grego. ix. mox. ca. xi. q deus quos p̄dire in affrena-
tionē illite libertatis cōspicit obiectiōe adueritatis
frangit. Et. xix. mox. ca. x. ponit' exemplū helie q
tante uirtutis exiit & tot patratōr miraculoz fuit:
ut ignē de celo traheret & duos quinquagenarios
& suos cōbureret: celū a pluuiis clauderet & mortu-
os suscitaret: & tñ lezabel q̄uis reginā tñ muliercu-
lā fugit. Sed illa potentia uirtutis: ista infirmitas: cu-
stos uirtutis fuit. In miraculis mōstrabatur helias.
In infirmitatibus senabat'. Ponit' etiam ibi exē-
plū pauli cui iesus in conuersione se oñdit: lumen
corporis ad tēpus perdidit: & lumen cordis in ppe-
tuū accepit: ad ananiam mittit': & uas electiōis uo-
cat': & post de ipsa ciuitate p fenestrā in sporta di-
missus per mure: fugit: uñ qui in celo deū cōspicit
in terra hoīem fugit. In paradī ducit': & a sathan tē-
tatur: & hoc oīa q̄a uirtus in infirmitate perficitur.
Dicit etiā grego. xxii. mox. ca. x. q nemo pōt plia
tentationū subire: sed aliud est bella fortiter ppe-
ti: aliud bellis enormiter expugnari. Et. xxiii. mox
ca. vi. dicit q nō pōt in hac uita tentatio deesse pec-
catū: sed aliud ē peccō tentanti resistere: aliud dānan-
ti sentire. Et. xxvi. mox. ca. xx. dī q bestia & diabo-
lus antrū suū ingreditur & ibi morat'. i. i mētes pec-
catoz quos tentat: & ad cōsensū & opatiōnē pdu-
cit. Sed mētes iustoz ingredit' nec ibi morat': quia
p grām phibet'. Et ibi dī q cor iustoz licet sustine-
at diaboli ipetum: n̄ tñ est eius antrū. Et. xxi. mox
ca. iii. dicit q tentatio hūana est qua tangimur & cō-
nolentes. Sed demoniaca est: cū ad cōsensū sequē-
tes astringit: propter quod. xiii. mox. ca. vi. dicit q
antiquus hostis nos ad culpā sine nra uolūtate nō
rapit: & quia quod ipse suggerit ex propria uolun-
tate implemus: quali cum ipso nos piter uulnera-
mus. Et. xxiii. mox. dicit q tentatio ē bonū signū
quia diabolus eos pulsare negligit: quos queto iu-
re se possidere sentit: & ideo post baptismū se dñs
tentare pmittit: ut inueneret q̄ membra eius postq̄ ad
deū pficerent tūc aciores insidias tolerarēt. Et. xxix.
mox. ca. xvi. dicit q hostis plus tentat quos ad iu-
stitiā enitescere cōspicit: ut plerūq̄ plus se urgeri tē-
tationibus sentiant: q̄ cū lucis interne radios nō uī-
debant: & has tentatiōes dominus tēperat. Vu-
de. iii. mox. capitulo. ii. &. xix. dicitur q deus suum
electū custodiendo deserit: & deserendo custodit.
Et. ii. mox. capitulo. ix. dicitur q cum multa mala
electis eueniunt: dominus ex tempore dispensat:
ut que acruata perimerent possint diuisa tolerari.
Et. xxxiii. moralium. capitulo. xii. dicitur q dñs i na-
ribus leuathā circulum ponit: idest sua potentia
eius sagatiam in tentationibus restringit ne contra
infirmitates hominum tantum preualeat: quan-
tum perditionis augmento latenter explorat.
Et. x. mox. capi. xv. dicitur q deus tentatos nō de-

sent: q̄ quo nos durius ex dispēatione dominus
p̄cutit eo aplius ex pietate custodit. Et. xxix. mox.
capi. xvi. dicitur q̄ spiritus sancti grā tentatiōes ad-
uerfariū dispensando modificat: ut simul multe nō
eueniāt: & ipse tantūmō que fieri possūt: illustratā
iā dñs animā tangant. Sed. vi. mox. capi. iiii. dicitur
q̄ hostis quasi iermis uincit' cū apte mala suggerit
sed armatis uenit quādo bona alia latenter itacta
deserēs alia latenter corrūpit. Et. xxii. mox. xviii.
& xix. capi. dicitur q̄ in hoc distat suggestiōes
behemot a consiliis q̄ p illa aperte noxia suggerit:
per hec autē q̄si ex bono consulens ad culpā trahit:
& q̄ astuta eius consilia dū blanda puisione cōsu-
lunt: cor a fortinētionē puertunt. Dicit autē. xxvi.
mox. capi. xx. q̄ non reprehēdimur: si male cogita-
tiones ueniūt: sed cū morantur q̄ in bonoz corda
etiā ueiūt: sed a cordis lumine citius hostē repellūt
& si repētiue tētantur: nō cōsentiunt. Quocūq̄ au-
tem modo tētationes electis ueniunt: pietates iesu
eis i bonum cōuertit: & hoc mēs delectabilē ualde
cōspicit cū eā sp̄sūs ad suū cubiculum introducit.
De hoc Ber. dicit i sermōe. xxiii. super cātica: loq̄ns
de cubiculo sp̄sūs: ubi uocat cubicū m sp̄sūs modū
regimīs quē deus tenet circa electos. Est igit locus
ubi uere q̄scēs & q̄etus cernit' deus locus omnio
non iudicis: nō magistrū: sed sponsi. Clare ibi agno-
scitur misericordia domini ab eterno & usq̄ in eter-
num sup timētes eum Et felix qui dicere pōt: p̄ti-
ceps ego sū omnū timētium te & custodientium
mandata tua. Stat ppositum dei: stat sentētia pacis
timētis eū: ipsoz etiā dissimulans mala: & remune-
rans bona: ut merito mō eis nō tantū bona: sed &
mala cooperentur in bonum. O solus uere bea-
tus cui non iputauit dominus peccatū. Nam quis
nō habuit peccatum? Nemo. Omnes enim pecca-
uerunt & egēt gloria dei. Quis accusabit aduersus
electos dei? Sufficit mihi ad omnem iustitiā solum
habere ppitiū: cui soli peccauit. Omne qd mihi ipse
non iputare decreuerit: sic est quasi nō fuerit. Non
peccare dei iustitia est: hominis iustitia indulgentia
dei: uidi hoc & intellexi illius sentētie uentatē. Oīs
qui natus est ex deo nō peccat: q̄ generatio cele-
stis seruat eū. Generatio celestis eterna p̄destinatio
est qua electos suos deus dilexit & granficauit i di-
lecto filio suo ante mundi constitutionē: Sic in scō
appentes sibi ut uiderent uirtutē suam & gloriam
suam quo eius forent consortes hereditatis: cuius
& appent conformes imaginis. Hoc igitur aduerti
quali nūq̄ peccasse: quonia & si qua deliquisse ui-
dentur in tempore: nō appet in eternitate: q̄ chari-
tas patris ipsoz cooperit multitudinem peccatoz.
Et dixi beatos quoz remisse sūt iniquitates & pec-
cata: cum subito tanta quoq̄ mihi de me suborta ē
fiducia: & infusa leticia est: quātus in loco horrons
.i. in loco secunde uisionis. i. iuditiū reproboz non
precesserat timor. Ita ut mihi uisus sim: tanq̄ unus
ex illis esse beatus. O si durasset. Iterum atq̄ iterum
ultra me domine in saluari tuo: ad uidentū in bo-

nitare electoz tuoz: ad letandum in leticia gentis
me. O uere quietis locus: & quem nō imento cubi-
li appellatione cōsuerimus: in quo deus non quasi
turbatus ira: nec uelut distentus cura prospicit': sed
pbatur uoluntas eius in eo bona beneplacēs & per-
fecta uisio ista nō terret: sed mulcet: inquietā curio-
sitate sedat: nec excecet nisi fatigat sensus: sed trā-
quillar: hic uere quiescit'. Tranquillus deus trāquil-
lar omnia: & quietū aspiciere quiescere est: cernere est
regere: post diuturnas forensium quasi lites causa-
rum dimissis aīe turbis causaz molestias dedinātē:
petentē de nocte diuersionū: cubiculū introeuntē
cū paucis quos hoc secreto & hac familiaritate di-
gnat' eo certe securius: quo securus quiescitē: eo
serenius se habentē quo placidius solū intuentem
quos diligit. In hoc archanum & in hoc sanctuariū
desi: si quem fortasse nostrum aliqua hora rapi con-
tingent poterit quidem si cū ad nos redierit gl'ian
& dicere. Introduxit me rex in cubiculū suum: huc-
usq̄: Ber. ad litterā i predicto sermone. Non prope
hoc autem electoz peccata sunt eis minus desēda
& lamentanda: q̄ deus inde eis eliciat bonū. Sed tā-
to magis debet quisq̄ gemere deū offendisse: quā-
to magis sentit ipsius bonitatem: eius malitiam in-
offēs horribilibus noluisse derelinquere: imo q̄si
isti soli scunt flere: & suas malitias cognoscere: &
solum in eternum domini misericordias cognoscere
Quod autem electorum peccata sint uere culpe &
ideo displicibiles: licet sit p se notum mēti illumina-
te: q̄ impossibile est q̄ sumo bono nō displiciat
malina & q̄ sume iustus non puniat male acta: tñ.
Gregonius hoc aperte asserit & probat libro mox.
.ix. super illud. lob. ix. uerebar omnia opera mea sci-
ens q̄ non parceres delinquenti ubi dicit' q̄ nequaq̄
peccato p̄cutit: q̄ nullatenus sine undicta relaxat':
Et ibi probat q̄ delinquenti p̄cutit: q̄ petrus negās
respectum saluatoris: ad contritionis lachrymas
uocat': & paulus in terra xpm̄ persequens ab eo de
celo conuertitur: & non sine ultione p̄cutit: quia uñ
homo punit nel deus cum homine: unde & de pe-
tro subdit: q̄ egressus foras fleuit amare. Et de pau-
lo. Ego ostendam illi quanta & cetera. Similiter po-
nit ibi exemplum de dauid: cui cum post contriti-
onem dixisset dominus: trāstuli peccatum tuum:
tamen post multis cruciatibus afflictus: ac fugiēs
filii persecutionem: reatum culpe quam perpetr-
auerat exsoluit. Similiter ponit exemplum de pec-
cato originali: quod licet nobis dimittatur i bap-
tismo: tamen ex hoc adhuc corporaliter obimus: &
sic pius iesus & parit dimittendo culpam: & nō ex
toto parit: quia semper infligit aliquam reatus pe-
nam: propter quod patet: q̄ nullum peccatum est
impunitum etiam in eo qui facit illud: sed maxima
charitas iesu ipas penas punitiuas preteritarum cul-
parum in electis per uirtutem patientie cōuenit in
maxima lucra meritorum: unde & ipas pūitiones
eisdem facit cooperari in bonum. Sicut patet in pre-
dictis exemplis: Et licet aliquas penas ab electis te

quirit dei iustitia: tamen principaliter penā soluens est piissimi iesu pena pro nobis in sua passione assumpta: propter quod electi transportantur tantum in bonum iesum: uidentes quod ipse solus est bonum redempte nature: quod principaliter gaudet & dolent in xpo iesu illo duplici dolore & duplici gaudio supra descripto. Et tamen reputant se imēsum gaudiū quod deus hēt in se: & quod assumpta natura hēt in uerbo: quod omnia alia gaudia huius uite quasi fugiūt ut dolere: & ideo nec ab ipsis terrenis gaudiis mentalit imutant. Intelligite sane quod licet isti habeant naturales passiones & leticias quas xpi pietas in eis duplicat: tamen quietē mētis & ordinē uirtutis ex ipsis nō pdunt. Similiter tantū reputant fore dolendū de diuinis offēsis: tam a se quā ab aliis ipse commissis: & maxime de illo crudeli opprobrio quod deus ap̄ ipsius iudeis recepit: & a nobis ex cōtemptu recipit in natura assumpta: & de immenso dolore quē ex his xps pro nobis sustinuit: quod aliud tristabile eis quasi nihil occurrit propter quod ipsi gustant gloriā xpi dei ut sūme bonum: & quod non potuit eis melius fieri quā quod humanitas xpi uniret uerbo in qua sūt & ipsi uniti in tantū quod saluo ordine quem deus statuit: nunquā potuit deus ipsi melius electis melius facere quā xpm assumere in unitate persone. Nec unquā potuissent uenire ad illū gradū in quo gustant deum nisi per hominē assumptū: etiā dato quod eos saluasset sine assumptione nostre nature. Ita etiā sit magnus iste iesus in cordibus suis: ut quod si uideatur eis quod omnis creatura ordinetur ad christi honorem: & quod propter hoc a deo sit facta: unde & ipsum christum iesum uident in immensitate cordis sui omnium creatorum continere gloriā & pro omnibus deo gratiam & cultum patrie reddere: in tantum quod christus perfecte reddat gratias deo pro creatione demonū & omnium dānatorū: & quod uidet quod eorum creatio sibi & suis electis ad magnū honoris titulum seruit: ad ex toto xps secuiserat ut reciperet ditati laudes & grās & debitū cultū: quē uidet illos ipsos demones & dānatos in seipsis diuinitati aufere: quos nō possunt sibi aufere quoniam eorum cruciatibus honoretur per iustitiam punitiuam. Et sic uidet quod in christo iesu deus recuperat quicquid per demonem tam in se: quā in dānatis uidebatur perdidisse: licet ex hoc iustissimo ordine demonum & dānatorum eorum exigente malitia: nunquā sit saluatio secutura. Ex hac autem ratione potest uidere: quod christus homo omnes sedes reuentium demonum iuste possidet: & ideo iuste suis membris tribuit secundum gratiam quam eis mensura uit in merito mortis sue. Vides etiā quomodo christus iniurias loco dei recepit. In ipso enim iesu tantū in coniuncta sibi natura deus doluit: & uirtu peratus fuit ab iniuriis omnium culparum: & omnium malorum que unquā a demone uel homine sunt commissa uel committentur: propter quod de seculo quem non potuerunt facere culpe in deo: fecerunt in homine assumpto: & ideo ipsi homi-

ni assumpto potestas iudiciaria ē tributa: sicut christus dicit de se. Et potestatem dedit eis iudicium facere &c. quasi dicit. Sicut ipse uice dei iniurias homo deus doluit: ita ipse illarum iniuriarum sententiam apparēs in humana natura dicebat. Ex dānificatione autē istius status in cognitione predictorum tam sui quā dei: quod etiam proximi exeunt isti status: & uirtutum sublimia exercitia. Primus status est una obedientia dei letificata & quietata in omnibus penis: tormentis: & uerecundiis: ac dānis: propter honorem dei & propter conformitatem similitudinis amati christi: & non tantum anima portat patienter: sed & letiter: imo ad similitudinem christi iestimalibi charitate anima omnibus electis coniuncta desiderat & petit a deo pro sua maxima gratia: quod omnes penas & uerecundias: & omnia mala penalia electorum que debent sustinere pro peccatis suis: uel quomodo cūquā aliter. Siue in hac uita: siue in purgatorio sibi tribuat: & ipsam faciat sustinere: nullū aliud petens ab ipso deo propter istorum sustinentiam premium: nisi quod electi liberentur ab eis: & liberare ipsi deo fruatur. Istomodo sentit anima quod christus omnium electorū portauit dolores: & quantum est ex se uoluit omnia membra sua esse ab omnibus penis etiam temporalibus libera: nisi diuina sapientia & uoluntas aliud ordinasset propter membrorum cōformitatem ad caput: & isto modo exponit Hylarius illā orationē xpi. Pater si possibile est trāseat a me calix iste. Exit etiā iste status ex experientia predictę crucis: ita quod semper occupat mētem suam in christo dilectō. Et hoc quinq; modis. scilicet semper aliquo istorum modorum mētem suā replendo de ipso christo. Primo cōtemplādo eius naturā diuinā & humanā: & personālē unionē. Secundo eius dulcissimā nomia. scilicet filius dei: imago patris: uerbum: sapientia: lux: splendor: radius: & eādem lucis eterne. Et quo ad humanitatem: iesus sanctus innocens: ipollutus: rex regū: & dominus dominārium: nazarenus: crucifixus: filius uirginis & paupis mulieris: magister ueritatis: & similia. Et nomina designātia personā duplici natura: sicut christus incarnatus: emanuel: & similia: in quibus anima gustat sapientia. d. spōso. Oleū effusum nomen tuum. Tertio modo implet se christo: cōsiderādo eius uite exemplum: paupertatem: humilitatē: patientiā: ieiunium: & omnia alia que in uultum mortis supplicium terminantur. Considerando quarto eius uerba que sunt dulcissima. Quinto singulariter considerando ea que per suum corpus transferunt: uel inflicta fuerunt a malignitate persecutiuum. Sicut sunt clauis & lancea: uel sibi inherētia ex uoluntaria assumptione nostrorum defectuum. Sicut sunt cibi & potus: & ipsorum purgationes: que quanto sunt uiliora: tanto magis dignatiue assumpta: ac per hoc magis in eius amorem transformatiua mētem deuotam. Exit etiā status alius ex cognitione predicta: quod pleue elongatur ab omni causa mali: quia

in offibus semp uidet deum optimum: & ideo deo nullum dar defectum: seipsum nō potest uidere nisi omnium malorum radicē & abyssalē infernū: ut dicitur est supra: proximum semper uidet cū omni amore. Et si aliquē uidet peccare: nō ipsum despicit uel ei insultat sed compatitur & lamentatur pro ipso & considerat quod ipsa multo peius ruisset: nisi diuina gratia prouideret: proximum autem quātūcūque sceleratū pro tanto sibi preponit: quod donec nō est dānatus ultimo: semper credit quod deus eruet ipsum de suis pessimis malis: & ad maiorem gradū gratie quod ipsa habeat ipsum eleuabit: uel saltem ipsum potest eleuare quod est multo minus indignus quā ipsa sit. Et hoc est quod dicit Gregorius in libro. xxiii. mor. cap. xii. ponens exemplum de stephano: & paulo. Stephanus enim si statum presentem considerauit in paulo multo se illi pferre potuit: dū eum sic crudeliter lapidauit xpm confitentem. Sed si spūdit eius futurę statum in ap̄tatis gradu: multū se illi imparē potuit reputare. Exit etiam de hoc ductilis obedientia quod semper inspirationi interne obedit & de uirtute in uirtutem eius ducatu pcedit: & quātū plus p̄ficit: tanto plus se sub deo humiliat & suam rebellionē accusat: & tāto semper sibi magis sentit superesse quo tendat: & sub ducatu gratie sic ē mortua in suo abnegato: quod sic quietatur in suis penis & tentationibus non delectatur nec cōsentit. Sicut in eleuationibus & gustibus mētis. Et tanto securus delectatur in his quod displicent sibi secundū suam carnalē affectum: quātū magis ē secuta in eis quod ibi nō delectatur nisi propter honore diuinū. In consolationibus uero quātūcūque spūalibus si uidet se in eis semper sibi est suspecta ne delectetur in ipsis nō tota iter propter deum sed propter suū ipsius amore. Et quia ipsa toto suo studio inludat proprio amore mori & in solam dei uoluntatem transferri: ideo studet in sola dei uoluntate stabiliri: ut in ea sit mortuum: tam de se ipsa: quā de omnibus creaturis: & uoluntatis plena & contenta de eo quod fecit deus in se ipso: & in omni creato: & maxime de mensura distributa unicuique electo in participatione meriti mortis xpi: ut nihil uelit de se: nec de aliquo creato: nisi illud quod p̄ destinari gratia unicuique disponit in xpo iesu: propter ipsius ineffabilem charitatē. Ratio autē huius contentationis uolūtatis est: quod iste sublimis status illuminat & certificat mētem quod deus in omnibus optime facit: & quod omnes electos ducit per illā uia quod melius eos ad predictū xpi meritū adducit: & quod omnia mala & bona facit & pmittit deus euenire ad melius secundū illum optimū ordinē quē ab eterno elegit. Quia uero xpus iesus illud quod in se ipso compleuit in nobis per spiritū sanctū uegetat: & facit nos sibi assimilari de nouo & superiora membra cooperari minoribus hierarchico ordine statuit. Idcirco ille perfectus status qui descriptus est supra quietis mētalis nō inducit negligentia nec uirtutū conatum: & cōtinuum gemitum orationū excludit: quin potius cum ponit animā in perfecto charitatis ardore: totā

eā euiscerat ad fugā omnis mali in se: & ad succursum proximi omnibus modis quibus decet: & ad cōtinuum gemitū ut quod factū est in celo xpi iesu de cōmplemento uolūtatis diuine fiat & in terra membrorum suorum: & est sollicita exorare pro succursu diuino tam sibi quā proximo: quod ipsa ē bene certificata quod istud quod est factū in xpo de nobis debet per influum spiritus sancti totū fieri pro nos ut assimilēmur & configuremur nostro capiti xpo iesu. In quo: & per quē quicquid boni agimus opamur. Quomodo enim potest in illa anima negligentia cadere quod tota in se est mortua: & solum uiuit in xpo: & totā se immolat deo pro honore dei & pro salute proximi nullo respectu habito boni proprii: sed solum beneplaciti dei & similitudinis cordis iesu xpi. Aut quomodo cadit supra spiritū libertatis in illa anima incompaffio ad proximum in tribulationibus: quādo ipsa aia est tota sic data amori eius: quod omnes eius tribulationes petit a domino sicut dictum est supra super se euenire si deo placeat: & illum liberari ab eis: unde ista aia optime fugit pestem illius uenenan erroris: spiritus libertatis: imo potius malignitatis. Illi enim mortis filii ex hoc uerissimo principio: quod nos nihil boni possumus sine gratia: uolūt: quod quicquid facimus sit a gratia: ac per hoc comedere: & fornicari: & similia dicunt in nobis nō esse culpas: quod gratia moer: ut dicunt ad ista. Sed hec illuminata crux gratie dicit quod libertas arbitrii defectiua stat cōter dum sumus in uia cū gratia: & ideo potest cōtra lumē grę & diuine legis agere secundū suū malinosū appetitum: & sic agendo destruit in se gratiā & hoc est peccare: & quod hoc libere elegit contra remorsū gratie: & impenum legis diuine: ideo se auertit a deo ac per hoc facit sibi salū deū delectatione quā agit: propter quod iustissime in eternum damnatur. At e contra aia illuminata in hoc gradu licet uideat quod se nullum bonū potest. Videt tamē quod male agere potest: & sufficit ad dānationē: & quod habita gratia potest ex malitia propria operari contra gratiā: & ex sola grā potest gratiam custodire: & secundū illam operari. Et quod gratia ramificatus in habitus uirtutū donos: & beatitudinū quos: ē strenue: facilliter: & delectabiliter operari similia xpo iesu: & omnia cōtraria asp̄nari: idcirco talis aia est in continua fuga malorum: & exercitio bonorum: quod semper sicut debet recognoscit a grā: & quādo ab his deficit uel bonū obmittendo uel malum cōmittendo semper se recognoscit ream & solā carā & sibi est quasi infernus uitis subdi affectu uel actu uel in his delectari: uel bonū fastidire ex qua sibi uidet inferri iuste a diuina iustitia alium infernū penalē & e contra est sibi deliciosa paradysus a uitis habere affectum libere: & operari secundum similitudinē uirtutum dei hominis xpi iesu: & uidet quod gratia proprie habet assimilare deo animā secundum uirtutes quas opatus ē in assumpta natura unde totū ipetum cordis talis aie grā inducit ad eligendū quod xpus elegit: & fugiendū quod fugit: & in his solis quietat. Vnde diligit uirtutes propter se: & odit uitia propter se. Nec unquā

Et aia pfecte recta donec diligit bonū uirtutū pp se & malum uitioꝝ odit pp se. Excludit ergo solū status p̄dictus uacillationē fidei in credendo q̄ certissima est: q̄ quicquid petit p electis accipiet: uel melius. Excludit etiā anxā inquietudinē mentis: quid uelit facere xp̄us de seip̄a uel de alio quocūq; & curā superflua de futuro: q̄ in solo presenti tota rapta in deo & quietata in cogitando & trāformādo se in dolores & gaudia p̄nominata superius nō dubitat quin deus in omnibus p̄uideat ad melius electoꝝ: & ad complēdū in mēbris: quod in capite iam est factū. Ipsa uero sic est contenta de eo quod sibi & aliis deus fecit in xp̄o q̄ ipsi deo renūtat de omni alio bono qd̄ possit sibi dari nisi in xp̄i merito amoroso: & hoc est uere esse pauperē & abnegatum in xp̄o. Isti autem statū ip̄e benedictus iesus uidet participiū tribuere duplicis status quē i seip̄o habuit in hac uita. Sicut enim simul ip̄e fuit uiator & cōprehensor & inabysatus in doloribus & frui-tione trinitatis b̄tē. Sic mirabili & desiderabili mō concedit tali aie: q̄ duplici p̄dicto dolore i sua cruce transigitur: & ad gustandas illas duas gl̄ias eleuatur & ista duo mutuo se argumētant. Quanto enim plus gustat & amat illas duas gl̄ias. s. trinitatis & dei hois: tanto plus horret: dolet & fetit illos duos p̄dictos dolores & iniurias factas ip̄i deo & hoī assumpto: & quanto plus in istos dolores trāformatur: tanto magis se conuertens ad illoꝝ gloriā iocūdatur & aliquādo absorbetur solum a gaudio. Aliquando trāfigitur a dolore. Aliquādo mirabili modo unū nō ipedit aliud: sed in utrūq; tota transfertur qd̄ male in experta mēs potent estimare. Et in huiusmodi operatōibus quibus spiritus sanctus miris modis agit at aiam sibi deuotā: ualde parum cōcludūt sophismata philosophantiū: qui falsis rationibus sepe pbant impossibile fore multa fieri que mens illuminata cognoscit certa experientia in se a pio iesu esse completa: & cū hoc clare cognoscit q̄ usitatus modus sapientis iesu est ista abscondere a sapientibus & prudentibus: & ea puulis reuelare: & quasi in omni materia multū intrinseca deuotioni iesu idē cōtingit: q̄ in ea multi studentū huius tēporis sicut in re sibi ignota: calculāt sibi multa uerba uaria & indocta: & ip̄ius sanctus ostendit suis discipulis: q̄ in his sola illa experientia facit artem.

In tali autē transportatione cordis est multiplex gradus. Aliquando enim sic absorbetur: ut a se tota transeat in amātū & nihil sentiat de se uel de nullo. Aliquando pōt sentire q̄ circa se fiūt: licet sensibus non possit libere uti. Aliquādo pōt libere sensibus suis uti sed non pōt uacuare extrinsecis curis proximis. Aliquando uero tanta spiritus sc̄i fortitudine roboratur & tanta capacitate dilatur: ut plene trāformata in suprema parte sue mētis repleta: tā de xp̄i crucifixione: q̄ gloria possit sine sua dānosa distractione plenarie curis intendere proximoz: imo tunc solū est status p̄lationis p̄fectus: q̄ sic ē p̄ donū sp̄s sancti roboratus. Sentit autē aia tantam

fortitudinē sui in deo: ut facile & ionundum sit sibi omne peccatū mortale uitare: & multitudinē ueni-alium: & talis mens si ex deliberatione eligeret aliquādo peccare uenialiter: plus horret istū suum defectū: & magis corā deo de hoc facit lamētū q̄ faciat sepe mēs i firma si caderet in mortale. Et talis mēs studet ex tota se oēs attractiuas consolationes seip̄um deuitare: unde plus timet excedere i delectationibus seip̄ū: que sibi a diuina bonitate conceduntur ut eis utatur q̄ mens in firma studet fugere delectationes peccatoꝝ: unde studet ieiunare quātum pōt ab omni delectamento tereno: & studet fugere oīa lamēta q̄ possit facere de suis penis: & illas iniurias sine peccato. Et studet simpliciter fugere solatia creature: nisi in quātū in deū tendūt totā se & sua cōmittens deo. Aliq̄ etiā sic absorbet a trinitatis gloria: ut tūc iacuet ab omni creato: & i nulla creatura delectetur: & nec se ipsa sentiat: sed solum dēū. Et hec est perfecta pax: & lectus sponsalis m̄imo nii anime & dei. Et hic sponsus adiurat omnes creature quātū tūq; b̄tās: ut merito dicant filie hierusalem: ne hanc dilectā excitare & inquietare p̄sumāt.

Attende autē diligenter: q̄ totus conatus istius status est mētē sub diuina obediētia plenissime stabilire: & a seip̄a totaliter deficere: ut possit transire i uirtuales p̄fectōes similitudinis iesu xp̄i & sue matris sanctissime: pp qd̄ cū multa dulcedine tenet in imicos suos in p̄ntia dei: orando p̄ ip̄is: & libētissime inuenit uias quibus cū unilate aiay suay possit eis exterius seruire: & etiā sp̄ualiter & tēporaliter p̄mouet. Affectus uero amioꝝ maxime carnaliū & sibi tēporaliter obsequentiū licet gratatē recognoscendo debite ponderet: tamen ē sibi semper suspēctus: ne excecatio amoris pp̄ni eū decipiat i eisdē. Peccantibus autē & ruentibus tanta cōpatitur miseracione: ut quasi mater uidetur eos prurire de nouo & lamentabiliter eorum desinet scelera & ardētissima charitate in conspectu dei se suis bonis spoliare: cum tamen semper in se nihil uideat: dona tamē dei eis applicat usq; ad ultimum sue salutis. Ex quo etiam sequitur q̄ in p̄dicte charitatis uigore sibi oīa duplicatur: tenet t̄n circa eos debitas distractionis cēsuras: secundum q̄ ip̄ismet peccatoribus & cōmuni statui expedit uidetur: maxime si ad eū pastoralis cura pertineat nec p̄pter hoc attēdit multorum huius tēporis p̄uileoꝝ duritiam qui in aliorum ruinis & penis uolunt mundo suam hypocritalem iustitiam ostentare: qui impii nō attendunt q̄ crudeliter pdunt animas: pro quibus benignus iesus dignatus est mori: qui quassatam arundinem non confregit & lignum fumigans non extinxit. Si quādo uero status p̄dictus dispensatiue p̄mittat in insipiditatem bonorum decidere: q̄ iugum d̄ni suauē sibi asperum uidetur: impios se reputat & se benedictum iesum dementiri accusant qui dicit. Iugum enim meū suauē est & onus meū leuē &c. Et ut breuiter cōcludā ad istū statū reduciē alta p̄fectio quā deus dare dignat i uia in natura corrupta. Mus

in q̄ spectat ad p̄fectiōem huius crucis regre supra libro. ii. ca. v. Et lib. iiii. cap. tertio. Quarta crux q̄ proficientiū esse uidetur: in hoc consistit: q̄ aliqua principia superionis status p̄gustat: & ad illū statū quando deus animā p̄uenit i gustibus: toto mētis conatu anhelat. Quia uero multū a p̄fectiōne deficit: ideo quando diuinis priuatur gustibus: statim de sua infirmitate despat: nec credit nisi cū multa formidine & obcuritate: q̄ deus eam multū tenere diligit: nec q̄ eā uelit erigere ad uias p̄fectiōnis sequēdas. Multū ista uacillat inter bonū & malum: modo uitā imutat: & sibi multas regulas de suprapositis firmat: & quādo sentit uel modicum gustū: statim se credit ascendere sup pennas uentotum. Et quia adhuc non ē seip̄a uacua: ideo multum libētē gustat deū ut seip̄um p̄mouētē: consolantē: & dotantē uirtutibus: & nisi sibi caueat super uentū proprie reiputacionis ponitur & aliditur ualde. Sed quia benedictus iesus eā ad p̄fectiōnē elegit: statim ip̄am lumine sue claritatis illustrat: & in suū rediens nihil: ad horā amorē illius castigat: & cā totā semetipsa euacuat. Sed post modicum ip̄a in seip̄am reintrare p̄mittit: ita q̄ sibi misericorditer subtrahit sentimentū quod dedit: propter quod anima talis portat semetipsam ut dauū i corde: quē tenere dolor est ex remorsu conscientie & extirpare non preualet. Aliquando datur sibi humilitatis sensus: ut querat & circueat per creaturas quas spirituales audit: & quasi per eas se credit posse deuenire quo tēdit. Et quia deus ip̄um semper i humilitate nutritē disponit: sepe per eorū uerba & confortia multa bona sentimēta & feruorū gustus sibi dominus uidetur tribuere. Permittit autem dominus i his sibi multas simplicitates: & sepe deceptiōes: quas tamen ex radice pie intentionis & sua bonitate supportat: & ad utilitatē multarum experientiarū ei tribuit euenire. Hic status non potest semetipsam profundare in cognitione sue abyssalis malitie: quia cecitas sua semper uelamen excusationis apponit: nec potest plene in re-ctam sem estimationē proximi: imo sepe uiros p̄fectos propter suam experientia de modico defectu qui forte ē p̄fectus iudicat: quia tamē tendit ad p̄fectum: in tali iudicio nō durat. Hic status cum dulcedine fruitur amico & suauiter eum stringit i brachiis coram deo. Et licet uelit semper propter p̄ceptum domini ad inimicorum amorem: tamen cū difficultate: & ad minus cū modico sapore potest fieri in eorū amorem: & adhuc habet de uelamine malitie ad excusandū suum defectum: dicendo q̄ eos bene diligit in quantū persequuntur & affligūt. Sed zelo mouetur cōtra eos: quia destruit cōmune bonum. Quia uero ad p̄fectum tendit semper est sibi in his suspecta iudicis: & licet difficulter: tamen exterius eis seruire conatur. Aliquando uero contingit q̄ tales erūt dotati gratiis gratis datis pro utilitate proximi: & propter exteriores penitentias quas libenter faciūt & fecerūt ad magnā

famā deueniūt populorū. Et quia eis uidetur q̄ reuerentia populi & fama cedat in eorū utilitatem & diuinum honorem: sepe hic zelator efficitur fame sue: & quasi uxore propriam uult custodire intactā uide & suos mordaces horret sicut destructores cōmunis boni & reuerentiam sanctitatis: & laudū preconia uidetur gustare: sicut conchilia siue marine ostree torē celi: omnes laudes sibi factas credit ex puritate mentiū: & ex diuina ordinatione procedere: omnes mordentes & detrahētes sibi credit cū diabolo cōmercium habere: & sepe extra se effusus seip̄um in semetip̄o ubi est totus defectuosus nō uidet: sed in ore populorū se conspiciens: talem aliquādo se reputat: qualē ip̄sum adulatorēs populi mentiūt. Et in hoc q̄ uidet sua exemplaritate uel predicatione conuerti: quasi se credit ad participium uirtutū iesu accessisse: quia secum se uidet q̄ti populi saluatorem. In his autē omnibus abyssales deceptiones sui carnalis amoris imple latent: & ubi se dicit zelare salutē populi & honorem dei: ibi suam uanitatē & luciferianā superbiā cecus pascit. Quod si miser ille uellet seip̄um de propria cecitate conuincere deberet se examinare q̄tū studuit & p̄fectat in portādo hilariter suas reprehēsiōes: detractiones & infamias pro sustinētia ueritatis: & quātū in suis opprobriis & penis studuit honorare deū et proximiū: ista cū mētis et corporis leticia supportado: & inferentes uisceraliter diligendo. Quod si iste nūq; uoluit: uel si habuit amare sustinuit: certus sit q̄ in laudibus populi: & in zelo sue fame amorem carnalē suimet in contumeliam dei nutrit. Non dico autem q̄ iste debeat mala facere: ut incurrat infamia: sed debet laudes horrete: sicut falsitatis preconia: cū in se ip̄e sentire nō debeat nisi malū: propter quod sibi debet uideri q̄ i hoc exacerbet deus: q̄ laudat peccator: iniqui usq; benedicit. Attendendū ē uero: q̄ aia que in his alterationibus a domino adducit ad p̄fectū: quātūcūq; uideat magnā sui utilitatē i populo: & si aliquādo permittat tali sagitta ferri: nullo t̄n modo potest i hac p̄cussione subsistere: quia iā incipit sue utilitatis cognitione repleti: & iā desiderat i solū iesum trāsportari: propter quod molestissimū est sibi applausu populoz laudari: & quādo uitare non pōt: portat sicut purgatorū sibi datū iemp̄ contra laudes suos quos nouit defectus opponēs: & i his tantū proficit: q̄tū ad p̄fectiōnē tendit. Si uero se sic laudibus populi nō opponit: sed ut crudelis lamia māmas nudat suarum appetitū gratiay: quibus lactat ip̄ios carulos sui fastus: absit q̄ talē censeā in cruce proficientiū cōtineri: q̄ potius uel infirma cruce inferius posita: que multū hypocritas hēt amixtū: talis cōtinet cēlendus est: uel si multū ad talis laudis acceptiōnē dilabit i cruce sue uanitatis: p̄bit exclusus ab oī cruce uirtutis: nisi resurgat & i ipsa configet clauis supbie eleuatus: sicut eleuatus fuit i cruce p̄ccata ip̄i pharaonis: q̄ in hoc mysterio diaboli representat: cui & hic celos sue uanitatis

ministrat: & q̄ peius est se seruire dño gloriā. Et esto q̄ nō ad tātū ascēdat sui faustus ut dānari mereat: tamē oēs uirtutes mētis sue p̄dicta labes sic dā nosa cōtrahit: & augmētari nō sinet ut i uiam spūs eū teneat super uanū. Respectu etiam dei status iste nō est clarificatus nec quietatus: imo sepe opa dei discutit: & quid de seipso deus facere intēdat anxia sollicitudine querit: & q̄ adhuc semetipm minus diligit licet ad spūalia bona q̄ ea non pōt ut uellet possidere pacifice de dei sepe cōquerit bonitate: & sepe est incredulus de alris uirtutibus p̄fectoz. Et q̄ benedictus iesus ut pia mater amorose: ut pius medicus p̄ efficacē medicina hūc intendit ad p̄fectionē adducere: ideo ipsum sepe ut eū i p̄pria recognitione expertum faciat: tentationibus subiicit spūalibus & carnalibus & noua uicia i suis p̄onibus uanitatibus in xp̄o solo excitari p̄mittit: gustus & delectationes suas subtrahit: imo etiā lumina q̄ dederat sibi obscurat: & cū tā mēte q̄ carne sic tribulationibus circūcingit: & ut iste quasi se reietū a deo hēat reputat: unde & sepe cū multis lachrymis clamat. Quare oblitus es mei & q̄re cōturbas me: imo sepe quasi p̄pe desperationē eū sic dimittit ut lamētum iob sibi deus uideatur de nouo formare. Vnde etiā timens se totaliter dānandū sepe dicit: p̄eat dies in qua natus sum. Sed q̄ deus ipm ad p̄fectionē adducit hic eū non dimittit nec quasi de sua dānatione p̄pne eū dolere p̄mittit. Sed q̄ uidetur sibi q̄ a planta pedis usq̄ ad uerticē ip̄e totus & intus & extra sit dei iniuria: ideo tanto excēdit odio cōtra se q̄ si nō timeret deū offēdere seipm totū si posset cōferret: ut lagūculā figuli cōtritiōe p̄ualida. Tūc factus ē maḡ lamētore scripture: & ualde bene retorquet in se & ea recolligit p̄ scripturas: quia multa sunt & dolorose p̄clamāt: & dolor mētis illius: aliquando cū reliquat in contritionis lachrymas: & cū magno gaudio sue nihilitatis gustu ipm sic sub deo inabyssat ut clamat & dicat: peccauī sup numerū arene maris & m̄l̄mplicata sūt peccata mea. Et non sum dignus uidē altitudinē celi p̄ multitudinē iniquitatis mee: qm̄ irritauī iracūdiā tuā: malum corā te feci. Et similia multa adducit. Aliq̄n uero duriori supplitio lachrymis priuat & contritionis dulcore: sed sic repelitur experiētia suoz maloz & sic p̄ tūc euacuat experiētia uirtutum in se q̄ i odiū sui totus dissecari uidetur & in eius mēte sit turbo tēpestatis quo expenētia certa qua sua malitia palpat tanq̄. hūilitas ex una parte pugnat & una data superbia cōtra se ipsum & in magna p̄te tota sancta sic eū ex alia parte facit excandescere in iram & horrorem totus esse sui qd̄ cōfringitur & desiccatur: sicut det dentibus: & quasi i om̄nibus ossibus cōquassatur: & se sepe pugnis p̄cutiens affligitur fortissime q̄ cōscientia eū retrahit a sui dilaceratiōe totali q̄ sic amarē gustū hēt de odio sui q̄ uidet sibi q̄ suorum dolorē remedium foret si totum se dentibus rodere posset. Tunc & locū solitudinis petens nō eū lachrymis q̄ ignis iracūdiē suā quasi omnes cor

poris humores absorbuīt: sed cū terrifico rugitu tā dolorosos tumores mittit ad celos: q̄ q̄si ictus fulguris de suo corde ad cōfringendū celū uidet exire & in principio quasi p̄pe desperationis foueā trā multū longe a desperationis malitia clamat. Vt qd̄ deus tardas me suffocare in penis? Qui cepit ipse me cōterat soluat manum suam: & succidat me: & hec mihi sit consolatio: ut affligent me dolore non parcat. Tuncq̄ in odiū sui rugitus & cōmōtiones tales facit in uentre suo tam mētis q̄ corporis: q̄ uidetur quoddā infinitū tonitruū: qd̄ in nubis cōstrictione iacetur. Puto autē q̄ inter dolores uirtuales iste sit magis afflictiuus: & magis corroderet uideatur omnes potentias tā mētis q̄ corporis: & in tantū ascendit: q̄ anima potius eligeret oīa martyria que unq̄ fuerunt facta q̄ tanta dolorē dissecatione percipi. Et in isto solo filio uidetur stare senti mentū gratie ipsius anime: q̄ deū nollet offēdere p̄ omnibus bonis & malis que possent fieri uel appeti a mente creata: & cū hoc solū nolit nihil aliud in se uidet & hec ē causa dissecationis p̄fate. Quādo uero post istas dissecationes mētis sicce diuino effectu incipit fluere in lachrymas dolorosas cum tanto dolore: & con tantis lachrymis: & cum tā alto clamore si liceat: imo aliquando licentiā dolor usurpat: clamat & dicit. Exurge quare obdormis domine? & similia quia non solum sanctos & angelos & ipsum deum pietatis fontē uidet ad sui miserādū inducere: sed & celū & terrā & insensibiles lapides secū ad lamēta puocare uidetur: uidet q̄ celis iprope rare. O celi estis uos facti saxi q̄ p̄ uos nec ros nec pluuia distillare uidetur. Sū ego mons gelboe: Vini dauid, maledictione dānatus a quo uel salte p̄ mutie spūs effugant? Et tu deus cui p̄pniū ē misere ri semp̄ & parcere sola te mea uincit malitia: q̄ continēs i ira misericordias tuas. Impossibile autē esset exp̄mere quot lamētore & flagelloz genera in illa mente formātur. Per istas autē alterationes cōsolationū & tribulationū tandiu mētē ducit altissimi: q̄ diu putredo sue reputationis educat ab āfra ctuosīs cauernis mētis illius: & donec ea sic suis repleuerit ignominis q̄ nūq̄ possit de se nisi malū sentire: tūc eam mortuā sub suis pedibus sternit. Sicut in superiori est supra descriptum statu. In his enim tribulationibus est nexus coniunctionis istorum duorum statuum. Et quia in his tribulationibus ē: sciat se appropinquare ad ostium: quo in sponso introducat cubiculū. Sicut autem tu uides q̄ arbores momenti modici parum in sua radice figuntur ut cucurbita. Arbores uero alte stature & duratiōis magne longiori tempore & profundius figuntur. Sic benedictus & sapientissimus deus & secundū q̄ animas ad maiores p̄fectiones ascit. Sic eos in experimentis p̄pne malitie magis affligit: ut profundius in humilitate fundentur. Et quia quanto natura est nobilior: si sit infecta tanto est ad sui reputationem proliuior. Ideo sepe tales mirabilibus cōfractiōibus q̄ssat: & supbas eoz mentes p̄

mōdos sup̄tus dictos tā diu p̄ istas angustias circūrotat donec totalit̄ cōfracti mortui a se trahant & in istis altissimos statūs formet. Sepe at̄ faciliore uias tenet ipse spiritus: qui ubi uult spirat: & uocē eius audis: sed nescis unde ueniat aut quo uadat: lo. iiii. Mēsurā istius crucis est scdm̄ quantitatem dēi dēni quo ad superiores status p̄fectionum aspirat. Ad uidentū autē quomodo in ista cruce quā in sequēti diuersis gradibus mens proficiat in deū: & quomodo diuersis gradibus recepte gratie mēs i suo malo deficiat: ad p̄fectionē formetur: multū ualeat quod dicit Gregorius. xxi. Mora. ca. xviii. super illo uerbo iob. ca. xxxi. Et in humero meo portem illū: ubi dicit q̄ cum mens a uite corruptibilis amore diuertit: quasi q̄busdā cordis passibus ad interiora proficit. Et ibi dicit q̄ nemo repete fit summus: sed dū quotidie p̄ p̄fectionis mētū mēs in altum ducit: ad h̄ ascensionis cuiusdā gradibus puenit. De quibus subdit. Per singulos gradus meos pronūciabo illū. Et adducit uerbū ps̄. Deus in gradibus eius cognosceat. Et illud scdm̄ aliā translationem. Exercitatus sū & defecit paulisp̄ spūs meus. Et dicit q̄ spiritus hoīs ē spūs elationis: & q̄ p̄ occultam gram ad amorē dei tempata desup̄ mētū tā proficiunt: q̄ q̄to in nobis quotidie de dei spū uirtus crescat: tāto noster spūs deficit: & q̄ malum nīm nō a nobis subito penitus amputat: bñ paulisper defecisse dī. Tūc uero in deum plene proficiunt: cū a nobis ipsi sūdītus defecerimus. Et ponit exēplū a dño in euāgelio traditū: ubi dicit: per qualitates frugū distincta sunt incrementa mentoz p̄mū herba: deinde spica: deinde plēnū frumentū in spica. Nā paulisp̄ in unaquaq̄ anima intēne gr̄e humor exuberat: ut herba in frugē crescat: & ideo nemo proximū cū adhuc herbā uidet de frumēto desperet. Itē ponit exēplū de Daniele q̄ cū audiuit uocē āgeli iacebat in terra: postea erexit se sup̄ genua sua. Tertio stetit rectus & tremēs. Nā iacentes uerba dei audimus cū i peccatis sumus. Sup̄ genua uero erigimur: cū p̄ficiētes cor a frenis separamus. Postremo erecti sed tremētes stamus: cū a terrenis desideris p̄fecte subleuati: uerba dei quo plus cognoscimus: plus timemus. Itē ad idē facit qd̄ greḡ. dicit ibidē. xxxi. Mo. xxix. & v. sequētibz captis: in q̄bus dī quō miles dei a p̄meua cōuersatiōe p̄ficiat: & a minimis ad maiora succrekat: & quibus gradibus ab infimis ad sup̄na pueniat. Primo. n. suscipit hien fortitudinē: deinde facit peccatorum cōfessionem: postea incipit se ad alia in quibusdam sustollere: & in quibusdā inherere terre: q̄ cōuersi onū inina bonis malisq̄ monibus sunt p̄mixta: de inde cogitās de futuro iudicio letat̄ parit̄ & timet: quia i choatis iā bonis: spe de iudicio letus: & necdum finis oibus malis p̄fecte securus non est: sed est imans leraille dominicā presentia formidat: discat iudicem dīgere: & timēdo renuit timere: & cōsiderans formidinem pro carnali actione oriū: incipit carnē per abstinentiā domare: deinde tāto

sublimius fraudē hostiū cōfractū quāto distinetur corpus prop̄nū quali hostium adiutorē premū a deo: ut etiā in alieno corde huiusmodi tētamēta dephendat: & a mēte proximi imundoz ipium accessum prohibeat: de q̄bus callidus hostis tembiliter dei militē tentat: & si sup̄pare nō pōt: saltē iu perare conat: ut uel sic is quē defendere cōfricue rat penmat. Sed miles dei non p̄p̄trea curā proximi dimittit: nec tētationibus cedit: p̄p̄trea quod dī solus hostis ad actora tētamēta se uertit. Tentat enim dei militē nō solū de manifesta nequitia: sed etiā insidiosē de uirtutis elatione: necnō quedā diffcultates perplexē eius conatibus opponit: sed i se contra tot argumēta belloz seipm̄ discutit: & q̄ quid in se terrenū repperit: quotidie proficiendo consumit: & propter aliū quod prauē subonitur: agere recta nō metuit: & ad agēda fortia ante infantia tēp̄eramenta non trepidat: imo & de tentatiōibus exultat: quia tāto robustius uirtutes cōfocidit: q̄to ex tentatiōe concussus infirmitatem suam humilius agnoscat. Deinde proficiens longe prenotat de unaquaq̄ re: cuius utiū pugna succrekat: ac mala insidiaria cōspiciēs: primo ne mala quelibet: secundo sero cōsiderat ne incaute bona faciat: & postq̄ praua subiecerit: etiā ip̄a sibi subiicere recta cōtēdit. Et quia ex bonis mala oriūt: uigilanti studio cōspicit: quomodo ex doctrina arrogātia: ex iustitia crudelitas: ex pietate remissio: ex zelo ira: ex māfuerudine torpor onatur: & ideo ab eis cauet. Quia ergo sua cogitatione omne uitium pnus q̄ sumpe possit aspiciat: ac etiam perpendit: que turba iniquitātū prouat: si mala a se igredi uel pauca p̄mittat sagaciter d̄prehendit: tam capitalia uicia q̄ alia ex eis n. scētia: & ip̄a omnia prudentē deuitat. Hec omnia prolixē deducit Gregorius: ubi loq̄ns de equo quē dominus iob describit. Quia crux est incipitiū: que proprie consistit in fuga peccatorum mortaliū: timore supplicii: & amore premiū mixto tamen cū hoc amore dei. Sed in istis infirmis raro uenit in eoz: mēte amor dei: nisi p̄dictis duabus circumstantiis sustentatus. Isti multū uerūtur adhuc circa amorem sui. Sed qui solebat amare ad delectamenta carnis: & mundi uanitates: & fugas corporaliū passionum: modo se amant ad fugienda eterna supplicia propt̄ suum dānū: & ad accipienda celestia premia propter delectamentum pro prium quod spectat. Istis propter suam debilitatē parum posset sapere amor dei: nisi ipsum cōsideraret ut utilē sibi: & ideo in christi passionem feruntur cum multa compassione: quia eam pro eis sustinuit: & libētē deplorant dolores sui corporis: quia adhuc parū intant ad illos mētis conatus: & multū dulcēt ferunt in christum: cogitantes q̄ cum ista dolorosa morte eos ex magno amore saluauit: & quia p̄p̄t̄ habet de lumine: magis ex isto respectu ferunt in christū passum: q̄ in eo q̄ in sua morte tantū refulit in christo altitudo suaz uirtutū: & tā sublimis honorauit deum. Quia uero

multū ipi adhuc semetipfos diligunt: nec nouerūt quid ē esse abnegatū sub deo & quomodo omnia optime facit: licet hoc cū labore credant: ideo sepe querunt & admirantur quare deus tanta uoluit sustinere: cū posset solo uerbo saluare: & quare sic uoluit ab electis semp in doloribus uitā duci. Et quia adhuc sumi uitioꝝ flant in nanbus suis licet propē cās predictas peccata fugiant: tamen est eis magna pena opera abstinentie facere. Quia uere semiplene ad perfectionē aspirant: & eā adhuc nō cognoscūt in habitibus mentis: ideo ad eam nituntur in austeritatibus corporis: que q̄ sunt laboriose multū: magni pondens ipsas reputat apud deū. Et quia benignus deus sepe eis nouitales seriores p̄gustādos tribuit: ex quibus ad tempus sepe cū multa facilitate omnia austerā supportant: credunt iā se perfecti onis culmē attingere: qđ tamē adhuc cognoscere non merētur: p̄ qđ sicut modicū experti se facile enūciant: & de proximis multipliciter hinc inde sentiant: & sepe uiros perfectos qui iam macerauerunt carnē: & p̄ perfectionē mentis se portant carne p̄mortuos: ex quibus debilitati corpori condescendūt: carnales iudicant & a spū excedisse. Et ut breuiter tibi dicā suo ibuti sensu uellet omnes ad sui similitudinē regulare: & quicquid eis nocet p̄ suas miseras: credunt omnibus mortifeꝝ: & quicquid eis p̄fuit ad fugiendū peccatū: & adhuc est eis necessariū p̄ sui p̄pinq̄uitatē ad ipm: totū uolūt a quocūq̄ seruari. Quod si non sit: lacerant: detrahunt: & dicunt tales de spiritu nō curare: p̄ quod talibus pot̄ spūs perfectiouis dicere. Inimici nostri sūt iudices. Quia uero tales mltū se & sua diligūt: ideo quali omnia p̄pter suum p̄fectū faciunt: & de suis spūalibus bonis ualde parū essent pximis libeales: unde & orationes suas & omnia q̄ faciunt solū ad suā salutē retorquēt. Et si aliquando p̄ aliis psalmos uel missas dicunt: multū se eis seruire estimant & ponderāt. Et ut breuiter tibi cōcludā sicut parū intrinsecant in cognitione dei: & sic etiā p̄ se intrinsecantur in amore dei & pximi: & nisi deus statim in omnibus ad nutū satisfaciat: conquerūt & gemunt: & q̄si de omni re sibi displicibili que eis accidit unā longā texturā tribulationū cōponūt: etiā de qualibet trupha. Et sepe contingit q̄ opera sua ualde modica tanti meriti estimant q̄ magno puncto ē deus uide retribuat tantū bonū. Sed posset deus eis respondere sicut & facit cū postea eos illuminat: q̄ clauahominis fatui non est rati precii quāti a sua stultiatiponderatur. Attende autē q̄ istoy imperfectoy: quo ad presēs triplicat differētia. Quidam enim sunt quos intendit deus per diuersos gradus paulatine perducere ad perfectum. Quidam uero sunt qui pharisaica p̄sūptione sui imbuti suas imperfectiones perfectiōes credūt: reputāt & defendunt. Quidam uero qui licet suas imperfectiones cognoscāt: & perfectos reuerant & diligāt: p̄ prio tū amore recurui & p̄ge diuino igne inflāmati: quia ad salutē suā statū que habēt sibi credūt sus

ficere: non satagūt p̄ficere & forte intendūt in cursu sue pigritie grossa peccata cauendo cōcludere di es suos. Istis est duarū penitentiā facere nisi quā nō possunt uitare: tñ adhuc aspirant ad bonū: & qđ in se nō possunt uel uolūt: in aliis diligunt: & deuota mente se illoꝝ mentis ipsos defendēdo cōiūgūt. In his sepe cōtingit: q̄ merito istius boni deus ipos a proprio torpore excutens ad uiam p̄fectus uel p̄fectionis adducit. Et q̄ isti ex sua imperfectiōe appetunt statū honorabilē inter illos cū q̄bus uiuūt: deus sepe octo beneficio illos a suo appetitu defraudat: & illū que diligebant mūdiciū eis cōtribans & destrues sic confusos ad sui cognitionē adducit. Raro enim contingit q̄ affectus dilectionis ad bonos: & ipoy deuota defensio nō finaliter at trahit p̄ diuersas uias defēsores ad curēdū post eos. Illi uero qui spū pharisaico ibuūt multis scaturiūt malis: sepe enim cōtingit q̄ occulto iudicio magis q̄ bñficio dei eis datur austeritatis spūs & cū ualdā compositionis moy: quibus ad platiōis statū ido nei iudicantur. Et q̄ isti semetipfos ut dictum ē supra: & omnia sua estimant ualde magna: platiōis offina cū multa auuiditate abiuūt: & tamen sepe cū impudētia cauillosa & astutia uulpina pcurant. Et licet raro contingat q̄ i talibus ipsi non possunt suas presumptiones aduicere: tamen proprio amore ceci semetipfos deludunt: dicentes q̄ hoc cum sua multa pena faciunt: propter honorem dei: & cōmunis boni: & quasi uidetur eis q̄ ad hoc deus eos creauerit: ut ex suis sufficientis: alios regentes aliis preferantur. Isti singulariter gloriantur in poploꝝ fama: & quicquid in se superficialis uirtutis potest cognosci: totū portant in oculis populorum: & q̄ per tales sepe populus uidetur spiritualem uirtutē recipere: istam suam uanitatē q̄ toti sunt fumus sibi ipsis abscondunt sub honore dei: & proximorum salute. Et hic curunt illa mala uirtū: q̄ in alia cruce tibi descripta sunt supra. Specialia tamē mala hic sequuntur: quia in peiori istius radice fundantur. Vt autem tam reprehensiones interni afflatus: q̄ etiā auctoritatum sanctorum ualidos ictus possunt a sua correctione excludere: qui uanitatis uirtutem effaciter arguunt: statim dypeum uane excusationis opponunt: dicentes se non querere honorem proprie persone: sed religionis uel societatis sue. Et quia talis status habet aliquid igneum: non uitat grossa peccata: & uirtuales operationes aliquas operatur. Quia uero reliquis peccatorum spiritualium & sepe gula: & uestimentorum & aliorum que uidentur licita suo corpori detinetur: idcirco quasi omnia offitia sua spiritualia sub specie utilitatis dātium & sub pretexto q̄ ampliet diuinum cultum: & quasi sub misericordie actu quo abunde teneat suum collegium ad questam temporalium nitifordiare. Nec dicit se simoniaicum: quia dicit q̄ principaliter itēdit honorē diuinū. Quia uero populus nō dat libēter nisi illis quos reputat idigere: & in magna scitate p̄sistere: cum multis similitudinibus

oculis populoy sepe falsas p̄tendūt idigentias: & mentiuntur cruces austeras: & simulāt pro eis orōnes longas: & modis q̄bus possunt nitūt eis ostēdere statum suū omnes alios status superare. Et si quis onat spiritus qui uias uere perfectiōis appetat p̄ exēpla p̄tē uirtutis: quia tales pharisei uidentur per ipsorū uitā suos denudant defectus: & id quod esse perfectiōne ostendebant populis: apparet uiti orū catena: ex quo sequit q̄ deuotio popli ad eos minuitur: & durius sequi formidat: ne eis temporalū abūdantia subtrahat: contra talem spiritum se armāt: dilacerat: & suffocant: & sepe si detur facultas duris p̄secutionibus anihilare nitunt: dicentes talem spiritū esse sup̄stiosam: & perfectiōis nō tenere regulas: sed potius esse hypocritas: & propi capitis: & q̄ noliat sequi statuta maioy: & seniorū exēpla: se ipsos seniores uocātes: cū tamen non senectus temporū sed probatio uirtutū senes ponere debeat in exemplū: cū tanto iunioribus ex sua ifectione sint peiores & plurū aggregatiū defectu um: quāto in eis a iuuentute sua sepe de malo ipeius excreuisse noscunt: que eos nūc ad tantā deducunt in sania: ut fraternē inuideant gratie: & uentatem uelint nolint agnitā prosequant. Ipsi enim a iuuentute sua seniorū suorum priorum perfectiōis statum fundantiū dimittentes exēpla: trasgredientes statuta: & paulatine desuetudes ad imā: sic de mediis sunt in baratū uitioꝝ: ut iā occulta mēs eos tenere diligens: & cū tota qua potest sollicitudine uitā illoꝝ examinans non possit cognoscere uel uidere q̄ tales sic particularit̄ in omnibus decedentes: possint dici in numero saluandoy: cū in eis aperte sue professionis fractio uideat. Eorū autē altera superbia meruit eos sic execari horrende: ut cū ipia pertinacia uita sua tanq̄ uirtutes defendat: & horrendas trasgressiōes seu trasgressiōes cōmunes utilitates ostentare nitunt: & i sanctis uiris spiritu ueritatis accensis: uirtutes esse uita mentiunt: & sacre obediētes regule: quia eorū uita fugiūt: nomināt trasgressiōes: & eis noīa isamie multē repperunt & mischiantur ipie: ut in eis possint maculā repperire: & si que defectū in eis ex sua infirmitate repperit: illū magnificant & diffamāt: ut horrendū flagitium dura punitione confundūt: & quantum possunt nituntur studere ut spiritus p̄fectiōis talium sic diffamet: q̄ a populo sic contēnatur q̄ i suis miseris & miserabilibus uitis nomē perfectiōnis remanere solūmodo uideatur. Taliū malitiam Gregorius xxvi. Mora. ca. xxvii. aperte describit. d. Sancti uiri aliena etiam parua miratur: sua uero magna despiciūt. At contra arrogantes aliena etiam magna despiciunt: sua que uel parua sunt admirantur: & plerūq̄ de suis malis bona estimāt: de alienis autem bonis mala sentire nō cessant. Nā dum propria gloriā querant: perniciose student ut que quid uirtutis ab aliis agitur: iniquitatis nota lacere tur uel uino: & bone actionis pondus uertūt i maculam criminis. Hi dicentes se christū colere: cum

potius persequuntur: & moysi se dicentes discipulos esse: patrum leges euacuat: dum dicit se seniorum sequi exēpla se ipsos seniores uocantes: cum tamē non senectus temporū sed probatio uirtutū senes ponere debeat in exemplū & c. ut supra. Licet autem eorum uitiōsitas menti illuminate pateat: & perfectiōes uirtutum uitorū spiritualium quos persequūtur: christi solari luce clarescant: tamen ex sua ambitioe & malitia excecatur: ut persequentes christum in eis iactēt: & dicāt christo obsequium se prestare: imitatores impiorū iudeorū q̄ dicētes se honorare deum patrē: crucifixerunt eius filium: & dicētes se discipulos moysi: & obseruatores legis crucifixerūt illum prophetā quem eis dixerat: & finē legis christum abominabiliter reiecerūt. Sic & hi impū & ceci dicentes se christū colere: & eius euāgelium se uere ueritatē euāgelicā & perfectiōnem uite christi in suis pauperibus crucifigunt.

Nota autem illa octo ue: que contra phariseos christus pronūciat Matthe. xxiii. ubi uocat octies ipos cecos: & si applicare sciueris: uidebis istorum malitie cōuenire: imo nec laborare oportebit: q̄ aperte & clare iporum malitia applicabit: si tamen iporum malitiā non ignores & uitia. Infelices hi ad quos phariseorū uitia transferunt. In his relict egyptiaca malitia & herodiana crudelitas: quia nascentē christū per uirtutis spiritum in suis pauperibus persequuntur: quasi melius fuisset illis si i seculariū defectibus remāssissent: q̄ sub scolarum humilitatis iesu christi superbiā addiscedēt: & sub paupertate eius questum auaricie facerent: & sub eius crucis specie delicias medicaret. Istos uidetur christus describere cum loquēs phariseis dicit Matthe. xii. & Luce. xi. Cū imundus spiritus exierit ab homine: ambulat p̄ loca arida querēs requiem & non inuenit: tūc dicit: Reuertar in domū meā unde exiui. Et ueniens inuenit eam uacantē: scopis muadatā & ornata & c. Spiritus imundus est secularis uite lapsus. Iste tūc ab homine exiit: cū statum religionis assumit: ambulat p̄ loca arida ab humore gratie: q̄ circuit offēdēs circa secularia: ibi regē nō inuenit: q̄ sicut dicit Job. xxx. Absorbetur fluiū & non minabit. i. secularē statum trahit ad suū consensū: qui status licet sit dētus immediate aridus propter defectū gratie: uocat tamen fluiū propter aquas lasciuie: & propter lubricū multiplicatē culpe. Hūc ergo absorbet & non minat: quia seculares decipit & nō contētat. Habet enim fiduciam q̄ iordanis ifluat in os eius. Iordanis. n. interpretat. descensus humilis: & significat statū religiōis. De hoc statu hēt fiduciā q̄ i os suū ifluat: quia eius humilitatē p̄ presūptiōis spm: & per alios modos lapsus maculat festiat. Et hoc ē q̄ dicit: Reuertar i domū meā unde exiui. i. in religiosam aiā quam prius possedi. Videt autē eā uacantē: scopis muadatā & ornata. Vacatura i illis ē defectus p̄fectiōis p̄missa. Sepe. n. i. istis contingit: q̄ nunquam ad perfectiōnem sue professionis: nec aspirauerunt desiderio: nec

perixerunt actu extrinseco. Mucatura scope est ex
clusio secularis uite: qua illos grossa peccata que coi
rer seculares committunt: uitant ab istis. Ornatura e
quedam religionis apparentia qua ceremonialiter cul
ti sanctos & copiosos in aliorum oculis se ostendunt:
& etiam sepe tales semetipsos credunt. Ex his du
obus diabolus plene confidit quod metem tale per ipu
alia uitia possidere possit. Unde uadit & assumit sep
te alios spiritus nequiores se qui sunt hi. Primus spiritus
presumptionis & superbie & maxime de statu sancti
tatis & presidentie & regiminis aiaz. Secundus spiritus
uauitatis & uane glorie & maxime in exterioribus
cultibus hypocritalis apparatus & fastuositate sup
stitionu suage. Tertius spiritus rapacitatis & auaritie &
maxime expoliationu paupum & questus peccua
rum sub specie honoris diuini cultus & exaltationis si
status. In quo implicat symoniaca uenditio spuali
um officiorum & uenditionis missarum. Et est hic mira
bilis error: quod cum ipsi abundet & affluant: quod pariter
in excessibus eductio: quod uentium: quod etiam conuiuio:
suorum: nulla misericordia ferunt ad pauperes: quin &
ab eis incompassiue recipiant elemosinas: quibus in
digerent ipsi pauperes plus quam ipsi rapaces: qui quidem
pauperes sepe sibi subtrahunt necessaria: ut possint
istis tribuere: & dicunt dominus retribuet eis plu
ra. Et dispensationes incertorum & restamento: tanta
uocacitate sibi assumunt ut sepe uelam modica per
ceteris egens distribuenda relinquere uelint: quin po
tius si aliquid inueniunt siue seculares siue alii quod sua noscen
tes abundantia & rapacitates predictas de aliis egens &
pauperibus & uiduis & uerecundis pauperibus cura gerant:
& predictis copiose non tribuant. Sicutat contra alios bel
lum & dicunt quod sunt in discreti & in deo in de
um: quod meliores pauperes non cognoscunt. Et si alii
qui eorum educta excelsa reprehendunt & dicunt eos
tempore carnis & gueray & necessitatu coitum de
pauperibus parer curare: & minus abunde omnia ad
se trahere: dicunt tales reprehenses: uel sibi non da
tes similes esse iude qui pietate redarguit magdale
ne. d. quid perditio hec potuit enim illud uenuda
re multo: & dari pauperibus. Matth. xxvii. Et illud.
Pauperes enim semper habebitis uobiscum: me au
tem non semper habebitis. Cum tamen conuerso posset
eis dici: quod cum ceteri pauperes alii fatientur & sepe si
boni sunt receptis solis necessariis alia renuntiat lar
gentibus: horum irrationabilis rapacitas semper hatur
ad extorquendum pata. Quia si de elemosinis in aliis
non egeat: mutant loca de locis a patris ad spirituales
gemmas transferentes se ad seculares tumuitus: di
ruunt edificia sepe sufficientia & bona & mutates
quadrata rotodis: quod semetipsos in uirtutibus alte edi
ficare nesciunt: & nolunt semper in distractiuis nego
tiis occupati: nunc confessiones & familiaritates diui
tum: nunc sepulturas usurariorum cum delusionis contra
dictibus ad se metipsos attrahunt per lucrum. Ita quod ipse
auaritie uidentur per phas & nequas infatigabiles & in
explebilis appetitus. O phisici ceci hec tunc iste est
paupertatis amor & euangelice perfectionis status

& emulatio perire pauperis iesu christi. Sed cum loquor
Fatius su uel ad minus ab eis fatuus reputabor: quod
excecati in operibus suis dicunt se cum magdalena un
gere pedes domini: per quod per totum mundum debet fieri
rum excessiuo: edificiorum memoria tanquam rectum christi
euangelium dilatarum: & omnibus appere quod ipsi sunt ueri
cultores dei qui tanta in ecclesiis & locis suis experi
dunt. Et quod de talibus multi murmurat: & spiritus qui
onitur in uiris uere perfectionis talia euidenter mala
ostendit. Ideo sequitur quartus spiritus nequam in phisicis
predictis. Spiritus murmuratiois & inuidie: quo detra
hunt bonis & eorum operibus uirtuosis: ex quorum
consideratione in oculis populorum eorum remissa uirtu
uilescit. Ad quem sequitur quintus spiritus nequam. Spiritus
impugnatiois uentis apertae: quod ueritate quod mordet
eorum malitiosa uitam: sustinere non possunt. Et ad
hec sequitur sextus spiritus. Spiritus execrationis uolun
tarie quo ipsi nitentur: es sua remissa defendere & uolunt
tantes appetitio scopa ceremonialis status sui scriptu
ras deprauant ad suos colorandos excessus & ex
nitunt ad hoc attrahere repugnantes. Ad quod seq
uitur septimus & ultimus spiritus omnium malorum
suorum consumatio. Spiritus obdurationis obdurate
& finalis impenitentiae qui in eis ex predicta cecitate
insurgit. Et ex istis sequitur quod notissima istius hominis
in tali obfessione nequam spirituum multo sunt peiora
sua priorum seculari & carnali uita: licet & sepe in multi
tis talium stent isti septem spiritus nequam cum spiritu
inuidie occulto & palliato: propter quod dicitur
quod istos assumit seculum. Et quanto talis hypocrite dicitur
& ostendunt plus se impugnare illi inuidie spi
ritum propter populorum fauorem: tanto sepe eum
inimicus receptat hoc spiritus occulto: licet communis
status istorum phariseorum magis sit in scopatura
& ornatura predictis quando aperte imonditie se
abcondit: ut possit mentes talium per sepe supra
dictos nequiores spiritus plenus possidet. Ecce
ad quod malum finem uenit corruptio status alti & ne
gligentia ad perfectionis fastigia ascendendi. Absit
autem ut talium sic peruerforum hypocritalis peni
tentia possit dici uirtuosa crux sed magis suppli
cium latronis sinistra qui deum in pena blasphemia
uit: & mercatio iude impii qui christum numero
denariorum uendidit: unde & merito laqueo se sus
pendit: quia dum alius pant foueam persequentes
spiritum innocentem in suis scelibus sepe sic pe
dent: quod diffusis uisceribus suorum secretorum se
lerum medii crepare uidentur quia manifestatis eorum
defectibus ad magnum contemptum ueniunt
in populo & clero. Quorum consilium longe sit
a me & ab eorum confortio me tam uita quam anima
nunc sunt disuncta. Hec autem ideo sic seriose de
scripsi ut christi discipulus qui uult per uiam perfe
ctionis gradatim incedere sciat istos discernere &
eos tanquam omnis perfectionis pestem discat om
nino cauere. Illos autem imperfectos: quos per pre
sentium gratie diuina sapientia intendit ducere ad
perfectum: quasi omnino separat a phariseorum

superbio. Sed in defectibus aliorum imperfectorum
ad suipos: humilatione sepe finit inuolui. Contra in
isti paulatine formantur & adducunt ad principium uir
tutum: que in cruce proficientium sunt descripte: & nunc
una uenitate: nunc alia facit eos apprehendere: & sum
ptu in sibus uis ariditatu & defectu & altercatio
nibus nunc bonorum: nunc malorum eos incipit exercere.
Quia uero iste status multum est adhuc depressus: ma
le sciunt ponderare suos defectus & perfectus: & ideo
cum dei gustant: dicunt in sua quam reputant abundantia
Non mouebo in eternum: sed cito si dominus facie auerte
ret: imo quia per eorum infectione auertit nummum cotur
bat: unde opponet quod a uiris perfectis tales more per
uulog: ad uera supportentur & in suis tribulationi
bus eis aduortia experta permittant: uerum est quod non
sunt sufficientes adhuc credere nec acquiescere ei quod
est secundum alta doctrinam sermoni: propter quod &
perfecti debent esse docti: ut sic suum sciant compare
sermonem: quod eis sic cibis non suffocatiua oppressio:
quod tam paucis est datum. Istorum crux est paulatine
supirare ad uirtutes superius descriptas & sepe in
suis operibus & doloribus multum sentiunt de affli
ctione: pariter de lenientia quod eorum crux non plene est
equa: occupatio autem eis salutatis est occupati cit
ra cogitatos actus uite christi: & maxime crucis eius
& sic paulatine proficiente pueniunt ad altas perfecti
ones cordis iesu secundum mensuram eis acquisitam a
christo. Nota uero quod multis aliis modis potest sub
his crucibus uariis status distingui influxum spiritus ie
su: qui uariis & innumeris modis format sui corpo
ris mystici membra. Nec sic precise distinguunt sta
tus predicti: quoniam sepe inuicem misceantur imo sepe uita
infirmi status aliqui remanent per sapientem & iustam
pulsionem iesu in his qui per gram suam iam substan
tiale in multis obtineant sumum gradum: nec concedi
tur eis esse operari in aliquo uirtutis genere si
ne multa difficultate: quod aliqui operantur facilliter in
firmi qui ipsam gradum istis gram iesu christi participat: &
hoc ut in eis oium uirtutum cultus & decor humi
litas conseruet. Et sic patet quod diuersis modis in suis
membris per afflatu sui spiritus crucifixi: iesus cruce
ditatur: dum uario modo electi sue crucis simili
tudini conformantur.

Iesus electam eleuans. Cap. xxxviii.

De loquendum de sacratissime matris nostre
beatissime uirginis marie conceptione & transi
tu: incipio a uerbis deuotissimi eius filii beati
Ber. in principio cuiusdam sermonis de assumptione.
Hoc inquit totum decurrit ingenium: & aureus sermo
tota releuat maiestate. Voluntaria oris mei benipla
cita faciat sibi dei genitrix: domina mundi: celi regina:
ipsa consensu acuat: ducit gratiam: & linguam paupis
uenuitatem respargat eloquio: illustret domum hanc da
mni lumine: & suo conuertu sua pietate donare di

gnem. Sublimis ista dies est splendidior sole resul
gens in qua uirgo regalis ad thronum dei patris euehitur:
in ipsius trinitatis sede reposita natura ange
lica sollicitat ad uidentum: tota conglomerat angelo
rum frequentia: ut uideat reginam sedentem a dextris
domini uirtutum in uestitu deaurato in corpe immaculato
circundata uarietate uirtutum: multiplicitate distincta.
Hec est illa dies que celorum officinas sublimiori gra
du cumulat: annua mundo angelis continua: conti
nuans homines angelis: & angelos hominibus felici fede
ratione coniungens: hec Ber. Et de sua matre sacratissi
ma uirgine maria iudicio meo nullus locutus est de
uotus: nullus feruentius: nullus copiosius: nullus
sublimius: nullus iocundius: nullus fecundius: nullus
dulcius nullus ad mouendum peccatores & iustos ad ipsius
mris deuotione efficacius. Sed & ipsa uirgo horata
mater & dulcis iesus primus memorie Ber. dulcius
sibi sublimem impenderunt honorem: dum intra matris
sumptiones solentia ipsum adoptatum sibi ad ma
trinum gremium assumpserunt. Sed nunc ad stilum ma
ne gratie redeamus quam dominus iesus eius filius dulcis
sime inuicauit: sublimissime eleuauit: triumphalissime
ei occurrit: iocundissime eam glorificauit: potentissime
me coronauit: immediatissime eam sibi locauit: & for
tem diuinitatis eius plenissime referuauit. Sed de
duobus primis principaliter nunc intendendo dicere:
de aliis uero in sequentibus. Sed an omnia uolo te scire
sicut dicit Hiero. si querat. scilicet quod post ascensionem
& aduentum spiritus sancti beatissima uirgo mater egerit: unum
per certo est quod uirgo maria sancta corpe & mente per
manuit: & dicit quod gabriel archangelus ac si celestis pa
niphus intacta custodiuit. Et iohannes apostolus cum christo
eam de cruce commisit dicit quod eius uniuersaliter conuer
satio cum apostolis usque ad dissolutionem eorum fuit: quos de
i carnatione christi & de resurrectione: & de aliis secre
tis filii eos & ut pia mater instruxit: credo quod sibi mi
rabilia dixit. Sicut illa que apostolus cognouit de ma
gnalibus filiis quod sit datur uel donatur in hac uita omnibus
aliis quibuscumque lo. in eadem amplius ac specialius us
que ad uite finem deseruiuit. O felix iohannes in oibus
ditatus & dotatus singularissimo amore dilecti tui
iesu quam primo te de nuptiis quasi ad suum nuptialem
amorem elegit: & uirginem mundam ac si propriam spon
sam seruauit. Inter discipulos familiaris & dulcis se
tibi exhibuit: pectus diuinum tibi ad recubitu straus
recedens de mundo: te loco sui sue matris substituit
dulcissimis uerbis: de quibus supra dictum est & tanto
tempore te sue matris sanctissime coturberno frui uo
luit: non nisi in oleo seruatis amoris te martyrizari
sustinuit: ubi a pilis spaliu te fecit abradi. Inula tibi
aens turbinem tranquillauit: & tibi una die totum decur
su ecclesie demonstrauit simul quasi omnia dona
electis danda non solum in hac uita: sed quasi etiam
in futura tibi sublimissima eleuatione: & delectatio
ne iocundissima reuelauit. A ueneno nocumenti
te libere reddidit: tibi et iocundissimus cum dulcissima
matre & ceteris apostolis apprensus ad conuiuium suum
amorosissime inuicauit: & tali sufflatione seraphico

ardore incendit: ut sic flammis ad suos eternos amplexus accederes: & ultimo in splendidissima luce: & dulcissimo & candidissimo manna te hanc uitam contumari fecit. Sic te priuans mortis dolore: sicut te a carnis corruptione seruaerat. In oibus his dilecte iohannes tyrum tenuisti illius felicissimi status: quem pre omnibus principaliter descripsisti ecclesie. i. finalis ad contemplationem per paupertatis spm sublimissime eleuande. In cuius etiam signum omnium apostolorum: ultimus post longu te pons spacium felici somno nunc martyro euocaris ad celum. Hic tantus actualis fuit sacratissime uirginis singulariter uice omnium filius: unde Ber. dicit ipsum & gabrielem: duos uirgines comites per duos principales leones throni salomonic designari. Non intelligas autem quod curia celestis nec tota beatissima trinitas: nec iesus filius fuerint contenti unum uirginem assistere de ciuibus paradisi. Na sicut sue regine & eterni dei mtri iugiter assistebat multitudo militie celestis exercitus & sublimissimo diuinorum gustu: ut supra primo lib. dictum est mater eius actu continuo in remissa permansit: unde dionysius cum ad eam uidendam introductus fuisset: uidit tantum splendorem & angelorum multitudinem innumerabilem circa eam & propriam uirginem tanta luce fulgere: ut dixisse referatur quod eam ut deum adorasset per magnitudine glorie qua uidebat nisi euangelica fuisset fide coactus. Continue ergo inflammationes & indicibiles anagoges cordis uirginis fuerunt inuitationes inestimabiles quibus ad proprie sedis filii uocabatur tranquillum. Nihilominus ipse dilectus filius: & sponsus iesus introducit Cant. iiii. Dulcissime matri blandiens: & eam ad celeste palatium iocunde inuitans. Veni ait de libano sponsa: ueni de libano: ueni coronaberis: de capite amana: de uertice fami & hermon: de cubilibus leonum de montibus pardog. Non immerito ut ait Hiero. de libano: hoc est de candidatione uenire iubetur. Erat enim candida multis meritis: uirtutibus dealbata niue candidior ipiritus sancti muneribus. Attende autem in predicta inuitatione meritum: quia de libano: premium quia coronaberis: transitum intermedium ad quem inuitatur: ueni: ueni: ueni. Fuit candidata uirgo candore uirginalis innocentie: unde conceptus cordis eius quasi omnes nazarei fuerunt candidiores niue: mitiores lacte: sapphiro pulchriores Treñ. iiii. Fuit candidata candore conuersationis honestissime & omni uirtute composita: ut illa principalissima uxor agni credatur: cui datum est ut openat se byssino splendenti & candido Apoc. xix. Omni enim tempore fuerunt uestimenta huius uirginis candida: & oleum eleuate intentionis de suo capite non defecit: & ideo iesus eius sponsus & filius eam commendat. d. Cati. i. Tota pulchra es amica mea & macula non est in te. Fuit candidata candore sapie: quia fuit candor lucis eterne: & certe speciosior sole. Nam secundum Ber. profunditate sapie ultra: quod credi ualeat beatissima uirgo mana diuine

sapientie penetrauit abyssum: & quantum conditio creature paritur illi luci inaccessibili uidebatur imersa: quod sicut est uerum in patria. Sic fuit etiam uerum in uia: secundum quod patitur conditio peregrina. Hunc ergo tali ac tante triplex inuitationum facit iesus sponsus. Siue propter triplex meritum: siue propter triplex premium: siue propter triplicem transitum: siue propter ipsius transitus triplicem respectum. Nam sicut tripliciter candidatur: sic tripliciter coronatur ut infra dicitur: & nunc tripliciter inuitatur. Veni ergo uirgo de loco miserie huius mundi. Surge ergo propera amica mea & ueni: huius uite relinquendo miseras: propter quod addit Cant. ii. Columba mea in foraminibus petre in cauerna macerie. Nam prius corpus quasi plenum foraminibus sensuum: & penalitibus passionum: merito comparatur petre perforate: & macerie depulsa uel pro tanto uocat eam columbam in foraminibus petre in cauerna macerie: quia quod uix dilatato intuitu: & spacio uolatu per foramina passionum corporis iesu: & per cauernam uulneris lateralis continue i eius doloribus genuit: a quibus doloribus nunc ad resurrectionis gaudium inuitatur.

Veni secundo progrediendo per choros hierarchiarum celestium: nam inuitat eam iesus: ut per medium angelorum transiens eorum uallata societate: omnium creatorum spirituum superet dignitate. Surge inquit Cant. ii. propera amica mea: columba mea: formosa mea & ueni. Iam enim hyemps transit imber abiit & recessit: flores apparuerunt in terra nostra: hi flores sunt angelici spiritus qui apparuerunt in terra ad sacram uirginem educendam de huius uite ergastulo hi ascenderunt cum uirgine ascendente de super riuos aquarum: & sicut dies ueni & c. Tunc ueni dulcissima mater sponsa & filia ingredere in hortum deliciarum ad secretum inaccessibile & delectamentum diuinarum personarum in medium trinitatis beatissime introducta: ueni ait. Cant. v. in hortum meum soror mea sponsa messui myrrha meam cum aromatibus meis. Comedi fauam cum melle meo: & bibi uinum meum cum lacte meo. Hic est hortus ille affuerit benedicti dei qui regia manu & cultu confusus erat. In hoc horto factum est grande conuiuium pro comestione & nuptiis hester: quam amauit rex deus trinitas super omnes mulieres. i. super omnes creaturas: & posuit chadema regni super caput suum & uoluit eam esse reginam. Istud est diadema spei & corona glorie qua uirgo coronatur ut intra trinitatis gloriam ipsa sola plus sit euecta: & plus beatissime trinitatis gloriam diligat: capiat & sentiat: & fruatur ea: quod omnis alia pura creatura simul sumpta: de cuius gloria post filium participant uniuersi: propter quod sequitur in auctoritate premissa: coronaberis de capite amana & cetera ut ostendat: quod sua gloria tantum redundabit in alios quod post filium iesum: ipsa est singularis ratio salutaris peccatorum. Na in amore uirginis tanta ipse iesus quod tota trinitas sceleratissimis peccatoribus frequenter

indulget. quod d. ueni dilectissima mater mea coronaberis de capite amana: quia corona tua est tante potentie: quod omnia quantuncumque pessima scelera quibus uolueris dimittentur: & in eorum conuersione coronaberis. Amana enim inimicus eius: uel angustiatus eum: seu comprimens eum: aut coangustiator eius interpretatur. Et potes uidere quod per sceleratos significat peccatores. San. n. sero hermo anathema nazario. Cubilia leonum sunt uiolente rapine superbiorum quibus sine contritione quiescunt: pardi secundum gloriam propter crudelitatem uel uarietatem malignarum artium: montium nomine significant magnitudinem nocuenti. De his omnibus coronatur uirgo: uel eius meritis conuertunt: uel eius meritis a suis filiis deuincuntur: unde per predicta nomina possunt intelligi diuersa uitia de quorum uictoria tam in se: quam in dilectis suis uirgo gloriosissime coronatur: unde & rationem subdit principalem: qua tam uirgo: quam alii coronantur. i. inestimabili amore filii dei: que in carnis assumptione nimio fuit uulneratus amore: propter quod dicit uulnerasti cor meum soror mea sponsa: uulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum: & in uao crine colli tui: unde ibi gloria dicit: pro amore tuo carnem superasti: & uulneribus primis in cruce uulnerasti cor meum. Nam primo genita redemptionis filii sui iesu fuit uirgo beata & plus pro ipsa redimenda uenit: quam pro omni alia creatura. In ipsa autem fuit duplex unitas. i.

Lucidissime contemplationis: qua tota fuit unita in filium: & fuit summa omnium contemplatrix: propter hoc dicit. In uno oculorum tuorum id est in uniuersa attentione omnium tuorum contemplationis aspectum.

Perseuerantissime actionis. Ipsa enim fuit summa: & quo ad aliquid sola dilectissimo filio iesu ministratrix: & usque ad finem sibi assistit donec expirans in cruce clamauit: Consummatum est: unde ad opera sua ad honorem & ministerium filii & corporis sui mystica unitate collegit: propter hoc dicit: In uno crine colli tui. Ipsa enim fuit collum immediate coniunctum capiti iesu: per qua etiam ei totum corpus iungit elector: uno ergo colli crine intelligit unitas perfectiois exterioris ministerii: uam capilli sunt extrinseca & longi operientes collum. Notatur ergo in summa duplex perfectio in hac sacratissima uirgine actiue. i. & contemplatiue pro quibus in ipsa perficiendis iesus singulariter humanatur & patitur: propter quod in his se dicit uulnerari ab ipsa: licet etiam possit dici quod ex hac perfectione uirgini data per sue passionis meritum ipse iteque uulneratur amore & complacentia ad sue postulationis uerbum: ut nihil negare possit quod ipsa petere uoluerit per remissione scelerum quoruncumque. Ad ostendendum autem quod in utraque uita predicta uirgo beatissima fuit in omni perfectione consummata: & quanta perfectione a filio inuitata ascendit ad celum: ponit euangelium illarum duarum sororum Marthe & marie:

per quas utriusque uite significatur perfectio: unde & illud euangelium mystice expositum est totum gloriose uirginis matris dei: unde ibi describitur sue contemplationis perfectio in humili sessione ad pedes iesu: & in auditu diuini uerbi: & in optime partis electione: que nulla uiolentia est ablata: imo nulla actiua potentia extrinseca interrupta. Sicut de hoc & de aliis eius uirtutibus supra primo libro per plura sunt dicta. Atten: de autem quattuor circa contemplationem uirginis. Primum est tranquillissima quietatio totius uirginis status: que caret a profundissima anihilatione sui sub pedibus filii: in qua anihilatione summe congaudebat se sibi filium superponi. Et quia in his duobus est summa illuminatio mentis: ita pro se quam pro aliis: & summum sentimentum amaritudinis passionis iesu: & summum diuinum supra omnia impediencia statum mentis: & etiam istud causatur ut plurimum a gratia precedentis superne actionis. Ideo pro his omnibus dicit martha. actiue: erat soror nomine maria: que interpretatur illuminata uel illuminatrix: stella maris uel amara mare: uel domina. Pro duabus autem conditioibus. i. pro mentis quietudine & profundissima humilitate dicit: quod sedens secus pedes domini audiebat uerbum illius. Vbi & nota tertiam conditionem que sequitur ad duas primas. Sicut enim nulla unquam creatura uiatrix tantum habuit mentis fixationem & quietudinem: nec tante profunditatis abyssum: sic nulla unquam ita attente audiuit per contemplationis tranquillum: ne intellexit sic sublimiter ipsum uerbum ubi & nota immediatum coniuuentionis gradum ad filium quia sedebat secus pedes eius: quia eius requies est immediate sub filio & super omnem aliam creaturam. Per istud etiam sedere secus pedes datur intelligi: quod erat sibi delectabilissima requies in oibus christi uestigia imitari. Predictam autem contemplationis sublimitatem superlatiue iesus commendat cum dicit: optimam sibi partem elegit maria. Nam optimum est supra quod nihil est: & pure creatura supra uirginem non est factibilis status seu consignabilis. Et quia iste status est datus uirgini honorabiliter: ideo primo fuit sibi datum copiosissimum donum: unde hunc sublimem statum possit mereri: ac per hoc elidere. Hanc ergo dignitatem uolens christus in ipsa exprimere esse ex merito magis dicit. Elegit sibi: quod datum est sibi. Per istud autem sibi datur intelligere huius status incommunicabilitatem. Nam purissima uirgo inuida non est: & ideo totam quantum est ex se effudit gratis filiorum.

Quibus autem omnia meruerit post filium: & in filio omnibus electis: gradum tamen maternitatis & ad illum sequentia non nisi sibi eligere potuit. Licet in ipsa omnes possideant hunc gradum: sicut & in benedicto iesu omnes sentiunt se unitos. Tangit etiam sue contemplationis continuatum & non interruptum actum: cum dicit. Que non auferetur ab ea: licet enim generaliter exponatur quod contemplatio in patria non auferetur: sed

perficitur. Nihilominus credo q̄ singularem pre-
rogatiuam uirginis uoluit iesus ostendere qua sibi
in conceptione eiusdē iēu fuit datū: ut n̄ alia oc-
cupatione uel causa: ex tunc optima pars contem-
plationis que possit dari in uia per interruptionem
actus uirginis sit ablata. Pro perfectione sue actio-
nis nota: q̄ sicut nūq̄ fuit similis contemplatiu: sic
nūq̄ fuit similis ministratrix: nam alii induunt pau-
peres de lana ouis: ipsa induit summū diuitē de san-
guinibus suis purissimis. Alii de panne: ipsa de cor-
pore suo. Alii pacūt pauperes de pane extrinseco:
ipsa pauit deum humanatum lacte suo. Alii suscipi-
unt pauperem hominem in tugurio: ipsa suscipit
deum immensum in corpore suo: cui peregrinātū
in teins ipsa facta est hospitium gratiosum. Alii pp
deum ministrant infirmo: Maria ipsa iesu deo i pau-
perculo corpore infirmato affectuosissime ministra-
uit: ipsum lauando: ipsum fasciando: in presepio re-
clinando: in brachiis baiulando. Alii consolant plo-
rantes homines: maria paruulum deū plorantē: &
ipsa cum iesu paruulo cōpassionato affectuose plo-
rans: ipsum dulcissimē e consolatur: & suauī allocutō
ne blanditur. Alii sunt sollici i ne aliquid deficiat in
opi: Maria sollicitissima est ministrare & māibus la-
borare ut subueniat deo homini pro salute omniū
indigentium. In quibus omnibus hec martha que
interpretatur prouocans uel irritans: siue dominas
sua actiōe strenuissimē diabolu prouocauit ad bel-
lum: & irritauit ad scandalum: & sibi dñata est i tri-
phum: ut merito de ea dicatur: q̄ martha iatagebat
circa frequens ministerium. Alii incarceratos & uul-
nerat vs homines uisitant: & cis compatiuntur dū
uiuunt: & mortuos sepeliunt: Maria deo homini ie-
su pro nobis capto & ligato & dura carceratione li-
gno crucis affixo: & uulnerib: dilaniato tanto do-
lore compatitur ut sit inexpressibile etiam angeli-
ce lingue. Et quia stetit iuxta crucem in doloris for-
titudine: & nūq̄ per impatiētiam cecidit. Idcirco dī
Que stetit & ait. Et quia contemplatio diuinitatis
nihil sibi de doloribus minuit: sed auxit sicut dictū
est supra: idcirco introducit lamenari. d. Domie
non est tibi cure &c. Et quia sollicita ruminatiōe
omnium dolorum iesu: & eoz: que circa ipsum fie-
bāt: erat tota cruciata doloribus: q̄ optime uidebat
iesus. Iō hoc grate recognoscens dixit sibi. Martha
martha sollicita es & turbas erga plura. Solus at
iesus potuit hoc dicere: quia solus potuit materiof
dolores mēsurare. Porro ait unum est necessarium:
me iesum filium tuum mori atrociter: te matrē cō-
mori similiter: & mundum redimi liberaliter. Di-
uinitas quam contemplabatur maria optimam p-
tem accepit impassibilitatis: que sibi non auferretur
recepta morte in assumpta nat- ra. Marthe reliquū
tur dolores passionis mee: & clau: spine: spina: fla-
gella: clamores dolorosi: & aperta uulnera ruminā-
da: & sparsio sanguinis mei recondenda in amaritu-
dine cordis sui: & corpus mortuum cum mortali-
bus singulibus amplexandum: oculandum:

& sepulture tradendum. Marie reseruatū refut
rectio immortalis: & gloria deiformis: quia chri-
stus resurrexit a mortuis iam non moritur. Sic et-
go uides quomodo per hoc euangelium utriusq̄
uite perfectio in dei matre uirgine commendatur.

Potest etiam in hoc euangelio perfectio presen-
tis uite: & future glorie comprehendī uirginis ma-
tris dei. Nam primo comprehenditur perfectio
sue sanctificationis & uite ante iesu ortum. Secū-
do ipsius iesu conceptio. Tertio perfecta cum iesu
& post iesum conuersatio. Quarto eius felix af-
finitio. Pro primo intrauit iesus in quoddam
castellum. Nam tunc primo intrauit iesus in eam
quando eam sanctificauit. Intrauit autem quoddā
castellum: quia tunc uirginem castellum fecit nobi-
le & singularissimum. Nam castellum tria faciunt.
Mun edificatio

Turis erectio

Et montis sublimatio uel nalis ministratio.

Muri edificatio fuit uirginitatis consecratio. Nam
in prima sanctificatione: fuit edificatum in dei ma-
tre uirginitatis sigillum: & impenetrabilis murus
uirginis mundicie. Et uere fuit structura muri hu-
ius ex lapide lapide. Erectio turis fuit platiō hu-
militatis: qua de se in nullo presumens sollicita spe-
culatione precauit iacula hostis & humilitatis ich-
ibus tāq̄ potentissimis sagittis superbum confodie
luciferum. Hec turis danid ex qua mille dypei pen-
dent Cant. iiii. In gloriosa uirgine omnis armatu-
ra fortium: hec turis libani que est nalis sponse re-
spiciens contra dama: cum: quia sancta uirginitas
facit uerecundam uirginem & prudentem a longe:
refugiens omne quod possit murum uirginitatis
infricere. Eleuatio mōtis: uel edificatio uallis idē
signant. Nam montis subleuatio significat pauper-
tatis altum & perfectum mundi contemptum: hec
est naturalis mons euangelice eminentie: que &
ad nullum afficitur temporale sed in humano pla-
no fit arce fortalicium: dum circa murum terra euacua-
tur & fit grande concauum: & significat pauper-
tatem que euacuat omne terrenum: ac per hoc fit
fortalicium inexpugnabile: & quietum sine timore
accessus. Et ideo in tali castello sit lectulus salomo-
nis pacificus & quietus. In tali castro est abundan-
tia celestis panis: & super eius muros angeli sūt cu-
stodes. Pro secundo dicit q̄ mulier quedam mar-
tha nomine accepit illum in domum suam. Nam
tunc eum suscepit: cum de eius utero iesus carnem
assumpsit. Pro tertio uero totum quod supra dī-
ctum est de actiua & contemplatiua. Pro quarto
dicit: Maria optimā partem elegit: nam elegit op-
timam omnes alias superantem.

Claritate uisionis

Charitate fruitionis

Vicinitate locationis

Sublimitate honoris

Vniuersitate possessionis

Et uirtuositate influxus siue largitionis.

Sic ergo uirgo gl̄iosissima dulcissime a iesu filio ad
gloriam iurat. Sedo sublimissime eleuat: & ad hāc
eleuationē potētissime exorat a filio: ut sibi uideat
dicere illud Esa. li. Eleuare eleuare cōsurge hierl m.
Vere. n. ipsa fuit hierl m tota pacifica: & tota de dei
uisione illustrata: & ea ad eleuationē tā glorie mētis
& glonificati corporis iurat iesus: ut ad sui similitudi-
nē resurgat a mortuis. Quis possit exprimere subli-
mes eleuationes quas uirgo beatissima suscepit a fi-
lio dū hic uiueret: quas recepit dū ad gloriā hic trā-
siret: quas nunc possidet: dū in throno glorie iuxta
ipsum residet? Certe ineffabiles sunt os lingue. Sed
lingua scripture multis figuris hanc triplicem ele-
uationē nobis in uirgine māifestat dū eleuatā eam
ostendit.

Dū hic uiueret in merito: eleuationē gratiosa

Dum hinc transiret in premio: eleuationē gl̄iosa

Dum sublimiter residet in patrocinio: eleuationē
fructuosa. Eleuata namq̄ fuit in carne, uiuens.

Per eminentiam sanctitatis supra mundiciam uirgi-
num & angelorum.

Per excellentiam conuersationis supra obedientiā
martyr: & confessorū.

Per euidenciam cōtemplationis supra sapiam pro-
phetar: & ap̄log. Et hanc triplicem eleuationē no-
bis ostendit scriptura in eleuatione arche. In eleua-
tione rote. In eleuatione aquile. Pro primo dī Gen̄
vii. Multiplicate sūt aque p exuberantiam gr̄e sub-
limantis & sanctificantis. Multiplicatio enī aqua-
rū in archa: est plenitudo gr̄e in mana. Ipsa ē enī
fons hortoz: & puteus aquar: uiuentiū Cant. iiii.
Et quasi hortus irriguus & sicut fons aquar: cuius
non deficient aque: Esa. lviii. He aque leuauerunt
archā hanc: in qua saluatū ē uniuersū semen gene-
rationis electe in sublime a terra ab oi terreneitate:
& amore iſecto. Dicit autē in sublime: quia ad hāc
punitatē & mundiciam nulla pura creatura ascendit
nec angelus nec uirgines. Nā angeli habent mundi-
ciam in mente. Virgines enī & mente & carne: sed
cum quadā utriusq̄ pfectione sup oēm creaturam
eleuata est in sublime. Secundo fuit eleuata per
excellenciam conuersationis designata in eleuatio-
ne rote: de qua Ezechiel primo. Apparuit rota una
sup terram iuxta aialia habēs quattuor facies & as-
pectus rotar: & opus eaz: quali uisio mans. Cum
eleuarentur aialia de terra: eleuabant simul & rote:
spūs enī uite erat in rotis. Per illa quattuor aialia in-
telligitur doctrina euāgelica: p illā rotā que habet
quattuor facies recte intelligit uirgo maria que ha-
bet quattuor uirtutes se: undū quas regit uita acti-
ua in oimoda conformitate ad perfectionē euāge-
licam. Et qm he uirtutes licet uniant in grā: disti-
guntur tam in opatiōe sua: ideo pluraliter subdidit
q̄ rote eleuabant: quia uirtutes in ea fuerūt in sum-
mo pfectionis tā ad agendū: q̄ ad patiendū in tā-
ta incomprehensibilitate hūano intellectu: ut merito
dicat q̄ aspectus rotarum & opus earum quasi ui-
sio maris: unde inestimabiliter superauit omnem

obedientiam & actionem martyru & confessorum
Nā in oibus fuit pondus difficultatis ad bonū: &
pnitatis ad malū. In gloriosa uero uirgine nullum
fuit retardatiuum: ideo rota fuit uolubilis secun-
dum omnem spintus sancti nutum. Tertio
per excellentiam contemplationis & hec designa-
ta fuit per eleuationem aquile: de qua Job. xxxix.
Nunqd preceptū tuum eleuabat aquila: & i arduis
ponet nidū suum? Quō ista aquila sup oēs aues fue-
rit eleuata: & omnes quoscūq̄: upauerit sapia: re-
quire supra. Sic ergo uirgo gloriosa fuit tripliciter
eleuata i merito. Hanc triplicē excellentiam ele-
ganter exprimit spūs sanctus Cant. vi. Vbi dī de
uirgine.

Que est ista que p̄greditur quasi aurora consurgēs
in sanctificatione.

Pulchra ut luna in conuersatione

Electa ut sol in contemplatione

Terribilis ut castroz acies ordinata i oium p̄dicto-
rū connexionē. Secūdo principaliter eleuata in
premio eleuatione gloriosa ad culmen dignitatis
altissime: latissime: & firmissime ut sit regnū uirgis
altū latū: & sempiternū. Que tria in eleuatione da-
uie magnitudinis diuine sedis: & montis imobi-
lis figurantur. Pro primo dī. Eleuata ē magnifi-
centia tua sup celos. Singularis dei magnificentia
fuit uirgo gloriosa in cuius exaltatione plus magni-
ficatur deus: & que sua humiliatione deuotionum
dilectione: & gr̄e actiōe: & omium bonoz dei
fruitione plus magnificat deū: q̄ oīs creatura alia si-
maul sumpta: unde merito dī. Eleuata est super ce-
los. i. sup angelos uniueros. Quia sicut filius dei
sedet ad dexterā maiestatis in excelsis: Hebr. p̄mo.
tanto melior angelis effectus: quanto differencius
pre illis nomen hereditauit. Quod nomē est ut sit
uere deus per gratiam unionis. Sicut & mater iesu
tanto melior est omnibus angelis: quanto pre os-
bus abūdat i dignitate maternitatis diue. Pro. ii.
dicitur secūdo Re. iii. Quomodo iurauit domus
dauid sic faciam cum eo ut transferatur regnum de
domo saul & eleuetur thronus eius super israel & su-
per iudam adan usq̄ berfabee. Thronus iste in quo
regescit & sedet dauid noster māufortis & uulū de-
siderabilis iesus: dei genitrix fuit que eleuata fuit ad
latitudinem regni: ut de ea possit dici q̄ non solum
dñatur a dan usq̄ berfabee: sed dñatur a mari grane
usq̄ ad mare glorie: & a flumine diuorum influ-
uum usq̄ ad terminos orbis terrarum regnans su-
pra omne creatū. Pro tertio dicitur Esa. secūdo.
Ent in nouissimis diebus preparatus mons domus
domini in uertice montium: & eleuabitur super
omnes colles. Mons iste in quo beneplacitum est
deo habitare in eo: & de quo abscessus est lapis sine
manibus: est uirgo gloriosa de qua sine humano
opere natus est christus iesus lapis angularis: qui
repleuit uniuersam terram. Hic mons eleuatus
est supra colles: quia altitudo uirginis ut est
dictum: est sublimissima super summos. Et

latissima sup cūctos: & firmissima & inconcussa: ut non possit moueri stabilitas montis q̄diu durat firmitas lapidis. Nec regnum matris quandiu regnat iperiu plis: dī enim dan. vii. potestas eius p̄as eterna que non auferet: & regnū eius quod n̄ corrūpetur. Hec triplex conditio eleuationis uirginis in primo fuit simul Esāie. vi. preuisa. Vidi aut dñm sedentē super soliu: quia immobiliter regeuit super gloriosa uirginē mariā rōne dignitatis firmissime. Soliu inq̄ excelsum & eleuatū rōne dignitatis altissime: & plena erat oīs terra maiestatis eius rōne dignitatis latissime. Et idē decebat scdm Ber. quia nec in mūdo locus dignior fuit uirginali utero quo c̄i filiū mariā suscepit. Nā in celo sublimior regali solio: quo mariā mare filius sublimauit. Tertio principaliter fuit gloriosa uirgo eleuata eleuatione fructuosa in patrocinio: dū residens in solio iuxta filiū m̄: itantē ecclesiā dirigat expediendo uia: protegit repellendo pugnā: imgit ipetrando gr̄am: ut i ipsa sit oīs gr̄a uie & uentatis & oīs spes uie & uirtutis: Ecclē. xxiii. Hec eleuatio fructuosa figurata fuit in figurā uirge: arche moysaye: & nebule. Pro p̄mo dī: Exo. xiiii. Eleua uirgā tuā & extēde manū tuā super mare & diuide illud: ut gradiat̄ filii isrl̄ in medio mari p̄ siccū: uirga ista ad cuius eleuationē p̄paratur uia p̄p̄o dei: est gloriosa maria cuius patrocinio oīs amaritudo pene de p̄p̄o dulcoratur diuidit̄ & ficat̄: uñ Ber. O quisq̄ intelligis te in huius seculi p̄fluuiio magis inter procellas & tempestates fluctuare q̄ ambulare: ne auertas oculos a fulgore huius sideris si non uis submergi p̄cellis. Si iactans super undis &c. respice stellā: uoca mariā: ipsa nāq̄ est que dedit in mari uia: & inter fluctus semitam firmissimā. Pro secūdo dī numeri. x. Cū eleuaret̄ archa dicebat moyses: Surge dñe dissipent̄ inimici tui: & fugiat̄ qui te oderūt a facie tua qm̄ nāq̄ eleuata fuit uirgo gl̄iosa ad celestia: imunita & dissipata fuit demonis potētia: ut p̄ ipsā dicatur illud Ecclē. xxiii. Supbog: & sublimiū colla uirtute calcaui. Pro tertio dī iob. xxxviii. Nūqd̄ eleuabis i nebulā uocem tuā: & ipetus aquarū opient te: uox eleuata i nebula est gr̄a ipetrata p̄ uirginis orationem ad quā sequit̄ impetus aquarū: q̄a p̄ ipsam impetratur influenza gr̄arū & remissio p̄ccōrū: ideo dicitur Ecclē. xliii. Medicina oīum i festinatōe nebule: hoc est in festina ascensione uirginis marie: quia oēs q̄ uolūt sūt p̄cipēs gr̄e sue. Ber. Maria oībus omnia facta est: sapientibus & insipientibus copiosissima charitate debitorē se fecit: oībus misericordie sinū aperit: ut de plenitudine accipiat uniuersi. Predicta triplex efficacia uirginalis patrocinii designatur simul in electione nubis: de qua dicit Numeri. x. Eleuata est nubes de tabernaculo: federis p̄fectos sunt filii israhel per turmas suas. Nā de hac legitur. Exo. xiiii. q̄ populū deducebat quātū ad p̄mū: defendebat quātū ad secūndū: obūbrabat quātū ad tertū. Nā aliquādo precedebat: aliquā sequebat̄: aliquā supferebat. Sic ergo multiplex describit̄ uir-

ginis eleuatio: ut merito dicat̄. Iesus electā eleuas.

Iesus dux laureatus. Cap. xxxix.

Qui sufficeret exprimere celestis curie solennitatem qm̄ surrexit rex iesus festius & letus & decore regali laureatus: & totam commouit ciuitatem: ut oēs ciues celi occurrerent matri dei ascendenti? Nā tūc fuit cōpletum: quod scdm Re. vi de dauid est dictū. Adduxit archā dei cum gaudio & erant cū dauid septē chori uidelicet celestiu spiritū: p̄iarchay: p̄phay: ap̄loy: qui transierant: mar tyz: cōfessoz: atq̄ uirginū: ut impleat̄ in m̄se nra il lud. Ecclē. xxiiii. In plenitudine sanctorū detentio mea. O solēntas imperialis o uibulus inexpressibilis qui non pōt exprimi: nec taceri: dū dauid & oīs isrl̄ deducunt in iubilo archā federis uirginē. s. glorio sam. Hoc figuratū fuit. iiii. Re. ii. Vbi dicitur q̄ surrexit rex salomon in occursum m̄ris sue & adorauit eā: uel scdm iosephū: & amplexatus est eam: positus q̄ est thronus matri regis: & sedit ad dexteram eius ubi nota magnificā obuiationem. Mirificā adorātionem: altissimā sublimationem: & immediatū cōiunctionem. Surrexit ergo ipse rex benedictus iesus sue dulcissime matri occurrens. Vnde & quo ad hoc: sicut dicit Ber. hec assumptio aliquid habet excellentius filii dei ascensione: quo ad triūphalē occursum: quia soli angeli iesu potuerunt occurrere filio: tñ matri ascendenti filius ipse iesus cū tota curia tā angeloz q̄ iustoz solēnter occurrens: eā euexit ad b̄tē consistorium sessionis. Non solū autem iesus deus hō laureatus corpore glorificato: sed ipse rex deus trinitas potest dici sacratissime uirgini triūphaliter occurrere: non motu locali: sed cōplacencia fauorali: & glorificatione & influenza principali. Nā pater per quādā appropriationem occurrat: amplexatur sponsā castissime dilectionis: singularissime fecundationis: sollicitissime educationis: q̄ singulari munditia uirginitatis patri cōplacuit: cui & filiū suū unigenitū dedit: quē de castissimis suis uisceribus concepit & pepit: & diligentissime ipsū nutriuit: hanc ergo sponsā coram tota celesti curia pater amplexatur dulcissime: & recognoscit m̄rem unigeniti sui. Domū inquit Esā. in persona patris maiestatis mee glorificabo. Vnde & ab ipso recipit fontalem fecunditatem ad oēs generādos electos & etiam ipsos angelos in gustu aliquo & gradu expertie diuinorū. Et ex hoc habet a p̄e rōnem primitiū & sublimitatis imperialis post filium super omnē creatam naturam. Occurrit & ipse filius in diuinitate sua omnibus manifestans hanc eē uirginem genitricem sui: que ipsum concepit: peperit & nutriuit: & fideliter sociauit in assumpta natura: & ideo filiali reuerentia ut matrem dignissimam eam dicitur adorasse. O bone iesu omnipotēs eterne deus: qd̄ ē q̄ mulierē adoras? Adoro inq̄: quia duo faciūt eā adorādā. s. Ratio maternitatis: & meritum humilitatis. Nā & m̄ritas in ea fuit singu-

laris & humilitas incomparabilis. Adorat ergo iesus matrem: non qualescunq̄: sed singularis sufficientie: singularis magnificentie: & singularis diligentie. Singularis inq̄ sufficientie: quia sine semine uiri sola ex spū sancto cōcepit. Singularis magnificentie: quia nulla preter i: sam deū genuit: nulla alia post partū uirgo permanit. Singularis diligentie quia nūq̄ ulla mater tantū dilexit & tā sollicita pro filio suo fuit: imo nec oēs alie simul sapte. Sicut ergo in ipso cōceptu nullū habuit focū. Sic in isto honore nullū hēbit confortū. Et sicut in tali filio nulla habuit parē: ita & in hoc honore nulla hēbit cōsimilē. Et sicut in precordiali sollicitudine nulla habuit comparabilē. Ita & in gloria nullam habebit creaturā equalē. Vtērius hunc honorem regit in uirgine mentū abyssalis humilitatis: nā q̄ se humiliat exaltabit. Et quia in hūilitate nō habuit creaturā silem: in exaltatione non hēbit confortem.

Est enim triplex modus premiādi uirtutes. Primus est p̄ euacuationē: ut in fide & spe: quibus euacuat̄: succedet uisio fidei: & tentio spei. Secundus per cōpletionē: ut in charitate: & i pluribus uirtutibus cardinalibus: quibus adderet completio uirtutis. Tertius est p̄ opationem. Sicut in paupertate & esurie luctu & humilitate: quibus deus promittit hec tria. Vide ergo quō in regina uirgine eius humilitas & diuina bonitas uident̄ contendere. Maria se humiliat & solum deus eam exultat. Maria n̄ se solū hūiliat sed i humilitate sub oī creatura se in abyssat: & deus nō solum eam exultat: sed sup oēm etiā agelicā creaturam magnificat: & sublimis deus eam ut suā uenissimā matrē reuerenter adorat: & ad eā honore inestimabili corporaliter se inclinat. Erant ergo quicūq̄ querunt altū: nisi p̄ hūilitatis p̄fundū cuius erroris ruina testis ē supbog. O stupendū priuilegiū: & inaudite altitudinis fastigium: ut a muliere dei filius quodāmodo recognoscere uideatur suum esse hūanū. Quid nō debuit uirgini concedere: quā tantū uoluit honorare? Certe isto respectu honore non respiceret dei filius miliesies mille milia seraphi: & finities infinitos. Sed nec ipsi oēs insimul possent uere ipsum diligere: & uere ipso frui: ut filio uteri sui: hoc sūmo gradu iter gradus pure creature omēs sūmi seraphi in uirgine sublimantur: q̄ in quantum sunt idem q̄ uirgo i ipsa & per ipsam gustant diligunt: & fruuntur dei filio ut naturali ipso: filio ex inestimabili dei dilectōe facto filio creature. Sicut autem hec lra adorauit eā describit honore q̄ dēt matri a filio. Ita lra iosephi: amplexatus est eā: pretēdit amorem qui debet̄ ipi a sponsa. Tūc enim b̄tā uirgo quasi altera hester de tridiano feiaz. i. de ecclesia militante adducta est p̄ totā militiā celestis exercitus ad cubiculū affueri b̄t. f. & sūmi dei: ita ut illi cōueniat illud. ps. lxxii. Tenuisti manū dexterā meam &c. Quod fuit hodie uere cōpletū qm̄ oēs celestes hierarchie uiderunt eam ascendentem: & delitiis diuinorū amplexuū affluentem enixa sup dilectū suum. Certe sibi soli & filio note

sunt in plenitudine delitie amplexuum mutuorū: quem eūdem spū filium habet & spōsū: licet possumus si uolumus sponsaliciū patri tribuere p̄ appropriationē. Occurrit & ipse spūs sanctus recognoscēs fornacem sui amoris & officinā sue mire opacois. In qua & de qua fabricatū est corpus mūdiū dei filio: & noua infusa aia: ambo simul tāq̄ humanā unam naturā integrā & perfectā in p̄sona filii dei uniuert: ostendit spūs sanctus expresse oībus scis & electis: q̄ in hac officina: & p̄ hanc fabricat̄ quicquid i gr̄a m̄ficū opatur: & q̄ i hac totū ignē uirtuose opationis recludit: quod unq̄ dare dispose it creature. Sic igitur tota trinitas uniformi & cōcordi uoluntate hanc inestimabilem uirginem ostendit esse.

Suam sponsam incoicabilis charitatis
Celi reginam inattingibilis dignitatis
Mundi dñam ipticabilis potestatis
Electorum omnium genitricem piā uerificabilis
pietatis.

Omnium dei hostium conculcaticem triūphalissimā insupabilis strenuitatis.

Omnium thesaurorū celestiu dispensatricē largissimā p̄ sue cōplacencia uoluntatis. Et hic est thronus q̄ positus ē a tota trinitate b̄tissima m̄ri regis iesu gloriosissime uirgini marie. Thronus inq̄ eburneus q̄ debet̄ castitati: quē ipse salomon. iiii. Re. iiii. uarie adornauit. Nā uirtuti p̄mittitur regnū celoz: Matth. xix. Sūt eunuchi qui se castrauerunt p̄ regnū celoz. Thronus etiā saphireus qui debet̄ paupertati que celestia non terrena sectat. Sapphirus etiā celestis est colons. Ezech. p̄rio: quasi lapidis sapphiri similitudo throni. Paupertati etiā debet̄ regnū celoz: Matth. v. Beati pauperes spū qm̄ &c. Thronus etiam soleus: q̄ debet̄ humilitati que abscondit & adūbrat omnem suam excellentiam. ps. lxxviii. Thronus eius sicut sol in conspectu meo. Hic igitur scematibus uirgo maria pauper & humilis i perpetuum coronata triumphat. Gaudent & letantur angeli quia uident reginam hodie primo in castra celestia: & maiori sedere coniunguntur hominibus: quia & si uiderent hominem deum in assumptione sublimatum nunq̄ tamen hominem purum omni alteri creature prepositum. Letatur & celestis cura: quia post ingressum illius diuini corporis iesu: cum quo forsitan aliqua sanctorum glorificata corpora ascenderunt: nullum in decore regio preter uirginem uiderant ascendisse. Quilibet ceticus ordo occurrit inueniens in uirgine aliquid speciale: tuncq̄ completum est quod scribitur ludi. xiii. Occurrunt omnes ad eam: a minori usq̄ ad maiorem & cetera. Et sic cunctis letantibus afficit regina a dextris filii: dum sedet ad dexteram regis. Hec est dextera misericordie: in qua placuit regine nostre regnare: ut possit miseris miserio: dēi subuenire.

Astat ergo ad succurrendum contra tentantia demonia.

Astat ad intercedendum contra indignationem in die.

Astat ad excusandū defectū nostre infirmitatis.
Astat ad subueniendum accipiens pro nobis plenissime influxum diuinitatis. Sed astat uere regina.

Quia summi regis mater per generosam conceptionem.

Quia summi regis filia p generosam adoptionem.
Quia summi regis sponsa p gloriosam assumptionem.
Sed astat in uestitu deaurato: qm in corpore glorificatus: ex cuius splendore post filii tota daretur scitas padis. Patet ergo ex dictis supius quō triumphatissime sibi occurrat: & quō eā sibi imediate locauit. Sed in sequenti uersiculo etiā plus patebit quō iocū dissime eā glorificauit: & potentissime coronauit: licet iam pateat ex predictis.

Iesus matrem glorificans. Cap. xl.

Vantū dilectus iesus glorificauerit dulcissimā suā matrē: licet ex supradictis aliquatū daretur uideat: tñ spūs scūs hoc declarat i Cantu. cū de eius gloria introducti celestes spūs admirari ca. viii. Que ē ista que ascēdit de deserto delitit: affluēs in iuxta sup dilectū suū ubi in ipsa admirant excellentiā psonalē: que tota fuit exēplū religionis. Que est ista: gloria singularē qua tota fuit pfectus deuotiois: ascēdit semp enī ascēdebat dū uixit: magnificentiā uniuersalē qua ipsa fuit honor hūane cōditionis de deserto. Hoc enī fuit mīniscū de hūano genere a gīa derelictō talē uirginē posse ascēdere. Opulentiā uirginālē quātū ad fructū subuentiois p se & p filius affluxit delitit: gīam icōcābilē pp uinculū cōiunctionis: quia in iuxta sup dilectū suū. Sup hanc nāq; secūdū Ber. inititur mī illa felicit: & in aureo idinitorio diuine maiestatis in cūbens: inter spōsi: imo filii sui brachia regēdit. O quāta dignitas q̄ spūalis potētia i niti sup illū quem āgelice p̄ates reuerētur aspiciere: hoc fuit maximū quod fecit angelos admirari. Nā uiderant eā ascēdere i uita sua ad filii charitate cōforti. Nā sicut iesus sedet a dextris p̄ris in potioribus bonis p̄ris. Sic ista bñdicta uirgo in potioribus bōis filii sui iuxta ipsum i throno sublimata cōsedit: hoc stu pēdū pdigi ūq; mulier sic diuine glorie sociatur. Apoc. xiii. loā. dēscēdit dicēs. Mulier amicta sole: & luna sub pedibus eius: & in capite eius corona stellag: duodecim: ubi lo. dilectus huius m̄ns eā intuetur i speculū cōtēplatiois: qm dicit eā hīe solare amictū: lunare scabellū: & stelleū diadema. Contēplaf ergo signū: quod recte fuit signū filii hoīs: qd̄ hodie i celo appuit. Nā signū opit & claudit signatū. Et ipsa dei filii opuit: & in utero suo claudit. Signū etiā ducit in signatū noticiā: & ipsa sup oēm creaturam ducit in filii sapiam. Exaltabo aut iesus p Esaiā xlix. ad ppl̄os signū meū. Solent astrologi dicere solē i medio mēsiū igredi nouū signū: un i medio

mensis augusti signat sol i uirgine. Sol etiā qm est in signo i quo creatus ē magnos terre fecunditate facit effectus: propter quod: hodie fit nobis fecundissimus sol iustitie. Nam moratur in uirgine in cuius utero ē creatus: un hoc signo apparere i celo recipit peccator ueniā. Iustus gīam: tentatus uictoria: bñtus leticiā: & tota trinitas gloriā. In hoc signo uirginis astronomi xpiani dementiā: gīam pseuerantiā: & gloriā specular: unde de signo dementie dī hester. v. q̄ rex extendit uirgā aureā i signū dementie. Extendere uirgā est magnificare uirginem gloriosā: un sicut hester okulata est uirgā & mutauit regis sniam: & ipetrauit p populo suo ueniā. Sic & hec. De signo gīe dī. Gen. ix. Arcū meum ponā i nubibus &c. De signo uictorie. i. Machab. vii. dato signo adiutorii a deo comiserūt iudei cū nichanore: & maiore prem exercitus eius uulneribus debilē factam fugere cōpulerūt. De signo glorie. Ecclē. xlii. A luna signū diei festi: luminare quod minuit in cōsumatione: & occultat aspectibus hoīum: & tñ est a sole illuatiissima: & tunc erat festum neomenie apud iudeos. Sic beatissima uirgo maria i assumptione ab oculis hoīum absconsa a tota brissima trinitate dei formata: & filio dei coniuuncta festū nobis consecrauit. Sic ergo cū iohanne respice signū glorie uirgis in speculū cōtēplationis. Respice secūdo sue dignitatis fastigium i solatiū nostre peregrinationis. Nā regine pcedentes ad nuptias ornant ad decentiā: honorant ad reuerentiā: & coronat ad gloriā. Sic & regina uirgo maria ornat sole: honorat lune suppeditione: coronat duodenano stelle: ubi sol sit sibi uestimentū luna tapetiū. Stelle capitis ornamentū. Dicitur aut ornata sole: nō solū ppter splendore diuinitatis in eius mēte: que eius menti sup oēm creaturā splēdu it nec solū q̄ gīa hoīs super oēm creaturā ornata fuit sicut ipsius dignissima genitrix qui uerū sol ē. Sed etiā quia splēdor glorie aie excellentissime uirginis gloriā respicit. Sicut Hiero. de uirgine nō abauit. Et Aug. argumētis astruit. Et bernardus indubitanter affirmat. Aug. media & rōnes sunt Mundiciā eā uocat: quia expurgata fuit a carnis libidine: ergo a corporis putredine: quia iesu & glorie uirginis matris marie una caro fuit. Sed xp̄us corruptionem non uidit: ergo nec mater. Item qm plenitudo gratie ipsam expurgauit a fomite: ergo a fomitis sequela que est inaneratio. Itē xp̄s precepit matrem honorari: & suam matrē potuit ab opprobrio uermis defendere: ergo licet debuit facere quod decens fuit: & sibi honorabile. Item quia xp̄s uult q̄ qui ei ministrat ipsum sequatur. Sed sicut angeli quia christo ministrant mente sequuntur ipsum in gloria anime ante diem iudici. Sic enī uirgo gloriosa sibi plenissime ministrauerit: & mente & corpore ipsum plene gloria secuta: est in utroq;.

Item secundum Hiero. Nō fuit possibile marīā n̄ possidere plene gloriā eterne claritatis. Et scdm̄ Augu. xii. sup gen. Et secundum ber. de diligendo

deum. Non est hoc plene possibile aie nisi resūpto corpore. Ergo ex utroq; cōducitur q̄ necesse ē uirginē in gloria resūmisse. Itē scdm̄ aug. nullus dubitat q̄ iesus hoc potuit. Minus certe debet dubitari q̄ uoluit: quia hoc filialē reuerentiā decuit. Itē in integritate uirginitatis matere: plus potuit gīa q̄ natura: ergo & in corporis corruptōne hoc debuit potuisse. Itē quia nūq; corpus eius fecit iesus honorari i terris. Ex quo sequit q̄ ipsum gloriose honorari in celis. Certe supuacū uidet mihi ad hoc rōne pbandū fidelibus laborare cū reuelationes certissime ab ipō iesu & eius m̄te sicut fidelibus suis fecit. Ipsi ergo uirgo maria ē gloriā i quadruplici doctē designata in sole. Nos ergo filii imitemur eā in amictu solari: quantum ad Decore honestatis in gestu. Splendorem ueritatis i intellectu. Feruore charitatis in affectu. Virgore operis in effectu.

Sed honestas obtegatur p carnalitē ut nō habeat decorē: ueritas edypsiatur p cupiditatē ut nō habeat splendore. Chantas exinguit p ociositatē ut nō habeat seruitū. Strēuitas anihilat p hypēctisim & uanitatē: ut nō habeat uigore. In longū p̄nt ista deduci quātū ad huius temporis malitiā: dū in dericis deturpatur uita: ad questū conuerfa est scia unde nō curant nisi de scis lucratiuis. In religiosis charitas ē repida uel nulla: & opatio uel anihilata: uel hypocritalis & uana. Noie aut lune mutabilitas & sepe caduca: & tēporalia designant. Ois autē mutabilitas: uel ē nature ut in creaturis: uel est fortunē ut in tēporalibus bonis: uel culpe in peccis: uel pene in miseris. Bene ergo luna sub pedibus uirginis esse describit: quia ois natura uirginis potestati subternit: & ab utraq; ecclesia triumphante & militante pedes uirginis adorant: ut de ea dici possit illud deuter. xxxiii. Oēs sancti in manu eius sunt: & q̄ appropinquant pedibus eius accipient de doctrina illius. Noie etiā lune tēporalia designant in q̄bus sepe eo quis fit deterior quo ē ipsius abundantior. Idē est de honoribus huius uite: quia multi p dignitatis gradū accedentes ad deū ab ipso recedūt p uite demeritū: hanc lunā habuit uirgo sub pedibus calcando p uoluntariā paupertatē. Et hic est optimus modus possidendi oia deuter. xi. Ois locus quē calcauerit pes uester: uester erit. Tertio habuit mutabilitatē culpe sub pedibus p pfectā gratiam: unde ois culpa cecidit sub pedibus uirginis: quia p̄ cincta fuit uirtute ad bellū. O q̄ pulchri sūt gressus tui in calciamentis filia p̄cipis. Cantu. vi. Quarto noie lune mutabilitas pene notat i miseris: hāc uirginē habuit xp̄s sub pedibus in resurrectōe gloriosa: quādo caligo ois miserie sub pedibus strata fuit: & ascēdit sup cherubi & uolauit. Tertio in producit uirgo coronata stellis. xii. Prouer. iiii. Dabit capiti augmenta gīag: & corona indyta preget te: un & ad coronā eā uocat cū sibi dicit: ueni de liano coronaberis. Nō coronat autem nisi q̄ legit

me certant. Sed maria. xii. fortissima certantia habuit: de quibus felicissime triumphauit. In quolibet eorū accepit coronā gloriose diuine similitudinis: Esaiē. lxii. Eris corona glorie in manu dñi: & diadema in manu dei tui. Coronā spei speciosā diuine similitudinis. ps. xx. posuisti in capite eius coronā de lapide precioso. Coronā luminosā diuine pulchritudinis: Esaiē. lxi. Gaudēs gaudebo in dño: & exultabo in deo meo quia induit me uestimētis salutis & indumentis iustitie circūdedit me: quo ad utraq; stola quasi sponsū decoratū corona: quia respectu oīum inferiorū tenet uicē spōsi & uicis p̄dentie & influente fecundatiue. Respectu autē iesu & totius trinitatis b̄nt tenet uicē recipientis in sumo singularitate sp̄te: ppter quod subdit. Et tāq; spōsam ornatā monilibus suis: licet autē ibi loānes uel describere ecclesiā primitiua que instar gloriose uirginis honestate: sapia: charitate: & uigore maiestatis iesu uestita erat sole iesu pfectionem euāgelicā & lunā tēporalium in figurale cortice legis & mūdāna prudentiā nocturnalē & ifrigidatiua tenebat sub pedibus plenarie calcans spermens ac precellentiam. xii. Apostologē hēbat in suo capite tāq; in suo nūcio supremo: & in spūalis mētis utero habens xp̄m & totū corpus eius mysticū: clamabat tā gemitu suspiriorū: q̄ sono p̄dicationū: tñ multo fortius hoc de uirgine plenus intelligi hēnt: que singulariter totū corpus mysticū siml cū uero xp̄i corpore suo portauit in utero: & in continuis doloribus cordis sui assimilatis doloribus filii singulos pertunuit. Et i corona. xii. stellag singl̄r attribuit uirgini tota corona. xii. ap̄logē: q̄ eius meritis fuerunt electi: & post ueniā in xp̄i morte i fide reformati: & p eius instructionē edocti: & per eius orōnes & suspiria spū scō repleti: un & uirgini singulariter attribuitur tota per ipsos facta uictoria mūdi: quia ipsa uirgo ē singulariter illa ciuitas Apoc. electos omēs cōtinēs: in qua in typo. xii. apostologē ponūt. xii. p̄ciosos lapidū fundamēta: & similiter. xii. margarite ex q̄bus fiunt. xii. porte i typo. xii. euāgelicorū uiroq; per quos. xii. tribus israel cōuertēt & denuo totus mūdus: sicut infra dicit. Quibus oibus tāq; stellis. xii. uirgo p̄clarissima coronat: quia tota illorū p̄fectio post filii sacratissime uirgini attribuitur & ab ea efficacissime generat. In cuius signū in ciuitate. vi. & vii. status q̄ i franco & eius ple finaliter cōplebūt: ut infra dicit i sancte matris uirgis fundamētū ecclesie accepit: dū in loco sancte marie de port. uicula starū euāgelicū i utroq; sexu p franco & darā p̄fectissime ichoauit. Cui etiā ecclesie secunda die Augusti uirgo brissima a filio suo obtinuit in celis & franciscus a papa in terris indulgentiā remissionis plenarie omnium peccatorum: uides ergo q̄ iocunde christus matrem glorificauit: & q̄ potentissime & triumphaliter coronauit.

Iesus fons referatus. Capi. xli.

Ento glorificatione uirginis marie mris dei dixerim fontē diuinitatis iesu plenarie referatū. ipsa enī tantū accepit de dei gloria: q̄tū est pure creature donabile in eternū: & proportio- nabiliter plus ei q̄ oibus aliis creaturis simul sūptis est datum. Sicut enī ceteris in uia p partes dant grē in maria aut se totā effudit grē plenitudo. Sic & in patria diuine glorie p̄cipatio quodāmo p partes datur: sed maria totā diuinitatis penetratit abyssū: & quantū est possibile creature sine p̄sonali umōe luci illi increate est imerla. Et si considerentur que dicta sunt supra, maxime de occurſu trinitatis beate apparet q̄ ipsa p se inestimabiliter plus p̄cipat de gloria trinitatis b̄tē: q̄ ois pura creatura alia siml sū p̄ta: quod ex hoc p̄bo euidenter. Nā firmiter tenet ecclia q̄ ipsa est supra oēs ordines angeloz exalta ta: ac per hoc alius q̄ ifra ipsam ad sedē luciferi assu met: quia de hoibus oīum angeloz ruina supple- tur. Sed nulli dubiū ē uere catholico & deuoto: qn beata uirgo in hora qua fuit facta mater dei habuit plus de substantialitate grē q̄ unq̄ habuit aliqua cre atura: uel ad minus infans ē qui eam cuiusq̄ ma ximo non equaret. Quid super hoc addidit capaci tatis & plenitudinis per superuentionem imensura- bilem sp̄s sancti matere generationis inestima- bilis amor: Sed quantū sup addit in gratia: tantū su per addidit in gloria. Nihil ergo est grē uel glorie i creatura inferiori simul sumpta: quod non sit i ea multo precellentius secūdū doctrinam dionysii q̄ oia dona inferioroz precellentius a superioribus ange- lis habent: uult enim dionysius q̄ oia inferioroz or- dinū dona in superioribus sint in tanta precellentia: q̄ quasi non est compatio: quin potius oēs supio- res ordines inferioribus cōparant: ut circūferētia ad centrū. Quod si ita est cum uirgo gloriosa sit supra oēm ordinē: ac per hoc faciat ordinē per se: qui nō patit̄ propter dignitatē incōicabilem multitudi- nem p̄sonaz: sequitur q̄ ipsa ad oēs inferiores an- geloz ordines & hoīum simul sūptoz iproportio- nabiliter est prelata. Quicqd̄ ergo ē glorie dei amo- ris & fruitionis in oī inferius glorificata natura tam angelica q̄ hūana: multo precellentius est in uirgi- ne matre dei: & quātū gradus materni amoris & di- gnitatis requirit: tātum sup oēs participat dei glo- riam & fruitionē inestimabilē ad quā nullus attingit etiam gradu multū inferiori. Nec hic attendas alioz numerosam multitudinē: quia hoc nihil fa- cit ad rē maioritatis glorie substantialis: quia i sp̄i- tibus idē est maius quod melius: quin plus est de substantiali gloria in uno seraphi: q̄ si in infinitum per impossibile multiplicarentur secūdū numerez angeli inferioris ordinis. Nullus autē ordo est i ce- lo qui tantū super ordinē imediate sibi coniunctū quātū materna dignitas & gloria uirginis dei ma- tris supat ordinē seraphicū: & oē creaturam inferius.

Ad hanc intelligentiā p̄t manuducere conside- ratio graduū & capacitatū supioz corporalium ec- clesiasticorū ordinū & huius uite iurisdictionum.

Nā in corporalibus mundi uides q̄ superiora con- tinent quicquid cōtinent inferiora: & inestimabilr plus. In ordinibus ecclesiasticis uides: q̄ quid p̄nt ordines inferiores: p̄t sacerdos icōpabiliter plus. Sic episcopus super sacerdotes in iurisdictionibus etiam temporalibus q̄ ecclesiasticis uides quō ḡda- tim se continent & superant usq̄ ad sūmū monar- cham. Sic & in iurisdictione sp̄iali proceditur usq̄ ad sūmum papam. Sic & in gradibus glorie sapi- entissimus deus plenissime ordinauit. Multa autē ad hoc ualentia dicta sunt li. primo cum de filio dei iesu per sacratissimam uirginem ageretur cōceptu. In glorificatione ergo sacratissime uirginis marie matris dei facta est ultimata referatio fontalis diu- nitatis iesu: ut nūq̄ tantū debeat referari infra illam in oī creatura alia simul sumpta. In abyssum ergo gratie tue beatissima uirgo absorbe me paruulum tuum indignū & impiū impugnatorem perfectio- nis filii tui & tue: & quia in te claudio hunc librum claudar & ego cum omnibus tuam paupertatem amantibus: & tuam gloriam expectantibus inter maternum tuum piūssimum sinum: per illum amo- rem oī pure creature incōicabilē quem portasti ad filiū dei iesum dulcissimum filiū uteri tui: & ad to- tam beatissimam trinitatem que ipsam in te incar- nauit: cum qua uiuis & regnas post filium tuum: secunda imperio celi in secula seculorum Amen.

Benedictum & adoratum sit nomē domini no- stri iesu christi i celo & in terra: & in mari: & in om- nibus abyssis: quia per ipsum oia facta sūt Amen.

Explicit liber quartus arboris uite crucifixe iesu: status ubertini de casali ordinis minorum.

Incipit arbons uite crucifixe iesu Liber quintus.

Iesus prolem multiplicans. Capitulum primum.

Excursus aliquantulum a tribus in te dilecti iesu & sue deuotissime matris: ipsiusque assumptis in gloriam maiestatis: consummata felice arbore crucifixe uite iesu & sue reuerentissime matris: ad multiplicem utriusque prolem in propagata ecclesia conuertendus est stilus tanquam ad abundantem fructum & desiderabile arbons meorate: in quo inchoat quoniam liber: ut sic deueniamus ordinato progressu ad illum quem principaliter intendimus euangelicum statum per minimum minorum Franciscum: imo per ipsum iesum in Francisco in ecclesia renouatum. Ad quod intelligentia est notandum quod septem status fuerunt in ecclesia formandi & propagandi per uirtutem iesu laicis in ipsa: qui possunt per septem filios Iob mystice figurari: qui per singulos dies & in propriis domibus singulis conuiuuium faciebat. Sic & hic status glibet suo tempore in iesu spiritus sancti pinguedine conuiuatur: de quorum transsumamus mysterio: ut ad aliqua interiora ueniamus. Hi autem septem status sub multis figuris multiformiter & multiplici repetitione describuntur ab illa sublimissima aquila Ioanne in Apocalypsi: qui fuit testamētum noui singularis propheta. Nam secundum septem status eosdem: septem principales uisiones continet ille liber. In quarum qualibet maxime in quibus primos ad modum cuiusdam carnalis percurrendo ad sextum: in quo uidetur quedam dilatio: ac si carnalis in lacum. In sexta uero & septima uisione quid tamen uidetur in his que sunt propria illorum temporum occupari. Unde & totum decursum ecclesie ab initio sui usque ad finem eterne glorie plene describit. Sed & impugnationes babilonice ciuitatis similiter circuit: & quasi alter locus sue hierico expugnatus: qui multiplicatis circuitibus in septimo plene facit corruere muros eius. Prima autem uisio est de septem ecclesiis. Secunda de septem signaculis que incipit quarto capitulo. Tertia de septem tubis que incipit sexto capitulo. Quarta de muliere amicta sole cum suis liberis que incipit xii. capitulo. Quinta de septem phialis que incipit xv. capitulo. Sexta de damnatione meretricis magne babilonis: & de nouis agni nuptiis cum noua sponsa: & incipit an. xvii. capitulum ubi dicitur. Et facta sunt fulgura & uoces & tonitrua: secundum alios in principio. xvii. cap. Septima est de finali damnatione draconis & omnium reproborum: & de finali glorificatione totius orbis & omnium electorum: infra. xx. cap. m. Et uidi thronum magni: uel a finali renouatione celi & elementorum. c. xxi. Et uidi celum nouum. quod in generali dedinatione istorum aliquantulum potest cognoscitur cursus plus iesu: & status septuplus eius spiritus. Ideo

de his aliqua generaliter sunt uidentia. Nam specialis declaratio totius libri Apocalypsi exponi exquirat.

Tangemus ergo breuiter quantum requirit materia ista. Primo qui sunt status ecclesie in his uisionibus descripti: & qualiter describuntur. Secundo quare per septem uisiones distinguuntur septem status prefati: & quare in sexta & septima non sic aperte sicut in ceteris distinguuntur. Tertio de ordine septem statuum & septem uisionum. Et quare primus & secundus uidentur simul currere: & tertius & quartus. Et quare in quinta & sexta non agitur de septem mulieribus bonis uel malis: sicut de septem sigillis uel septem tubis. Quarto quare sextus status describitur notabiliter per inanes quinque primus. Et quare sexta & septima uisio solum finalem statum ecclesie uidentur describere. Quinto unde possit litteralis intelligentia trahi septem statuum predictorum. Sexto quare predicti status siue spatia temporum non equantur. Septimo quod predictis septem statibus conuenit adaptatio septem dierum originalium septem mundi etatum: & septem notabilium preliorum sub legis ueteris littera contentorum: & septem sacramentorum: quibus ecclesia a christo sanatur. Quantum ergo ad primum sciendum quod primus status est foundationis primitiue: & incipit in iudaismo ab apostolis facte. Secundus confirmationis probatiue per martyria facta a paganis in toto orbe. Tertius doctrine illuminatiue ad clarificandum fidem: & hereses confundendas. Quartus fuit anachoritice uite in solitudine uuentis austerissime. Quintus fuit cōdescēsiue sub monachis & clericis temporalia possidentibus. Sextus est renouationis euangelice uite: & expugnationis secte antichristiane sub pauperibus uoluntariis nihil possidentibus in hac uita. Septimus prout spectat ad uitam istam est quedam quieta & mira participatio future glorie: ac si celestis hierusalem uideatur ascendisse in terram: prout uero spectat ad aliam est status generalis resurrectionis omnium. Potest tamen sumi pro beata quiete sanctarum animarum & hoc modo est idem quod septima etas que inchoat a quiete anime christi in sepulchro. Et hoc modo generalis resurrectio est status octauus: in cuius mysterium christus octaua die surrexit. Primus status proprie incipit a spiritus sancti missione: licet & alio modo cepit a christi iesu predicatione: & alio modo magis remoto ab ortu ipsius iesu.

Secundus proprie cepit a persecutione facta sub Nerone: quibus & alio modo cepit a lapidatione Stephani: uel etiam a passione christi. Tertius proprie cepit a tempore Constantini imperatoris ad fidem christi conuersi: seu a tempore beati Siluestri: seu a tempore Niceni concilii contra artianam heresim celebrati.

Quartus cepit a tempore magni Anthoni: seu a tempore Pauli primi heremite: uel secundum Ioachim a tempore Iustiniani augusti: sub quo habemus magna culta. Quintus uero proprie cepit a tempore Caroli magni. Sextus uero incipit a tempore Ieraphici uini Francisci: plenius tamen apparebit in

damnatione babylonis meretricis magne: qñ per-
fectio an uel in uis ciuile spūs secū signabit futu-
ram malitiā xpī. Septimus autē uno mō incho-
at ab interfectione illius antixpi que iudei recipiet.
Alto mō ab aduētū iudicis xpī. Primi quattuor sta-
tus solēt aliqñ per quattuor aialia designari: quoz
primus apostolorū & pastoz leoni i auctoritate &
cōstantia simaliat. Secūdu qui est martyri uir-
tulo in sacrificiis mactato. Tertius doctoz & cō-
fessoz hōi ratione predicto. Quartus uirginū
seu cōtemplatiuoz aquile. Quintus assimiliat se-
di generali a quattuor aialibus sustētare: a qua dicū-
tur manare iudicia iustitie & misericordie. In sex-
to uero & septimo semper ē noua inchoatio: ut in
fra patebit. In pmo eminet pncipatus plationis
& cura pastoralis. In secūdo onus passionis & pu-
gna triūphalis. In tertio sonus p̄dicatōis & tuba
magistralis. In quarto ornatus sanctitudinis & uir-
ta singularis. In qnto zelus rectitudinis & ira iudi-
cialis: ac uita cōdescētia & cōuentualis. In sexto
forma xpī formatoris ecclesiā reformās. In sep-
timo uero gloria deiformis sp̄am felicitatis & con-
sumās. Siue in sexto eminet fructus charitatis.
In septimo uero gustus felicitatis. Propter qd̄ i
primo p̄minent pastores ecclesie catholice. In
secūdo pugiles xpiane milie. In tertio p̄cones
xpiane sapie. In quarto obseruatores uite celice.
In qnto iusti zelatores & pii regularis sanctimo-
nie. In sexto reformatores uite euāgelice. In
septimo p̄gustatores eterne glorie. Describun-
tur autē hi status a iohanne nō solū p bona eis p̄pa-
sed etiā p mala eis oppōita. Pmo autē triūphal-
iustus sanctoz quā in tolerādo & expugnādo ma-
la aduersarioz huerunt: nō posset nob̄ plene absq̄
illoz descriptōe maloz mōstran. Secūdo q̄ op-
pōita iuxta se pōita clariū elucescūt: & inspectio
unius cōtrariū plimū cōfert ad alterius noticiam.

Tertio ad mōstrandū q̄ corpus reprobaz cōti-
nue in hac uita cumit cōmixtū & cōfligēs cū corpe
electoz: cōm̄det per cōtrariū proportionalis exer-
citus reprobaz. Quarto q̄ mala p̄alia extermi-
nantiā reprobaz: que deus in quolibet statu isligit:
multū cōferūt ad clarificationē & cōsolationē ele-
ctoz: et etiā q̄ per huius extermiā declarantur
plenius fines statū p̄oz: & mitia sequentiū: & ideo
huius extermiā referunt in libro Apoca. Quā-
tum ad secundū. s. q̄re p̄ septē uisiones distinguunt
septies status p̄dicti: & q̄re in sexta & septia nō sic.
Debes scire q̄ prima ratio est ad idē sub plibus si-
gnis & similitudinibus plenius exp̄mendū & magnifi-
candū. Nā aliq̄ p̄petates p̄dictoz statū exp̄munt
per unā uisionē: que nō exp̄munt per aliam: & ma-
gnificētus concipimus magnitudinē alicuius rei
quando sub pluribus solēnibus signis nobis inge-
ritur itūda. Secūda est ad idē firmitus cōfirmā-
dum & imp̄mendū. Vnde Gen. xli. dicit Iosep Pha-
raoni: quod aut uidisti secūdo ad eā rem p̄tinēs sō-
nium firmitatis indicū est: eo q̄ fiat sermo dei: &

uelocius impleat. Tertia est q̄ nullus septē sta-
tuū p̄dictoz: esset p̄fectus absq̄ septem dōis super-
us tactis. Quilibet enī status eget cura pastoralis. &
pugna triūphali. & tuba magistralis: & sic de aliis.
Quodlibet etiā p̄dictoz: donoz seu officioz: e-
get cōp̄ticipatione ceteroz ad suū debitū & cōgru-
um cōplementū. Nā cura pastoralis nō pōt cōple-
ri & cōgrue exerceri absq̄ pugna triūphali & p̄dica-
tione: & absq̄ ornatu sanctitatis uite: & sic de aliis.
Ille autē status in quo unū donū p̄minet: & cetera
illi deseruiūt tanq̄ ad eius p̄fectiōē ordinata de-
noiat incōgrue ab illo dono: & tūc etiā per nom̄
eius doni cetera designatur sub eius ducatu & per-
fectione inclusa. Et ideo quodlibet donoz p̄dicto-
rum pōt subdistingui in septem p̄tes seu p̄petates:
ita q̄ prima in appropriate cōm̄deat p̄mo statū: &
secūda secūdo: & sic de aliis: ut sic sunt septes septē.

Patet. n. primo hoc de primo dono. Nā pastora-
lis cura insitit primo ouiu p̄pagationi. Secūdo
earum defensionē ab ibribus & lupis. Tertio ea-
rū directioni seu deductioni. Quarto earum pa-
scuali refectio. Quinto morborum cure pie &
morbidas: medicinali extirpationi. Sexto ipsaz
plene reformationi. Septimo ipsaz in suū oule
reductioni & recolectioni. Constat autē q̄ p̄paga-
tio approp̄at plātōi aploz: defensio pugne mar-
tyz: directio doctrine: refectio deuotioni anachori-
taz: curatio zelo cenobitaz: reformatio p̄fectioni
euāgelici status: reductio igressiue eterne uite. Pa-
tet hoc etiā de secūdo. s. pugna q̄ i quolibet statu i
uenit. Nā p̄ma pugna fuit cōtra carnalē certimoniam
& intelligentiā iudeoz. Secūda cōtra idolatriam
paganoz. Tertia cōtra p̄sidiā arrianoz & cetera
rum heresum. Quarta cōtra sectam iaracenorū.

Quinta cōtra fecē & mixturā falsoz xpianoz: q̄ i
qnto tpe enormiter multiplicant. Sexta contra
pestē antixpi & suoz sequantū. Septima contra
aciem demonū i agone nouissimo eccliam ubiq̄
circūdantiū. Vel si sexta diuidas in duas: quarū p̄-
ma est antixpi mistici: secūda uero antixpi p̄p̄rii: tūc
illa de gog nō ponit inter prima septē capita dra-
conis: sed i cauda ipsius. Vnde & in Apoca. xvii.
dicitur: q̄ bestia habens septē capita est de. vii. & tūc
est ipsa octaua. De tertio dono. s. tuba magistra-
li patet. Nā doctor intēdit fidē sciare: robrare: expli-
care: deide p opa obseruare: & unicuiq̄ secūdu suā
p̄portionē cōtentare. Intēdit etiā auditores xpō cō-
figurare: & eos ad eternā gloriā pducere. Et patet
istorū actū cōm̄dentia ad septē status p̄dictos.

De quarto. s. de sanctitudine cōtemplatiuoz & a-
nachontaz patet. Nā cōtēplatio septē statū ec-
clesie & diuinaz p̄fectionū in eis resurgentiū ha-
bet mentē cōtemplatiuā p̄ficere secūdu septē zelus
p̄dictis statibus m̄dentes. De qnto. s. de zelo re-
ctitudis q̄ designat i phialis patet q̄ ē septiformis
put fert cōtra genera reprobaz iudeoz: pagano-
rū: arrianorū: iaracenorū seu māicheoz: relaxatoz
xpianorū uite euāgelice ipugnatorū: q̄ p sancti-

cas rationes fere omnes articulos fidei nunt cor-
rumpe: & finalē corruptorū perfectionis date post
mortem antixpi. Item ē septiformis: put fertur
cōtra quorundā ecclesie p̄mitiue fatuā infantia: ac
deide cōtra pueritiam inextram. Tertio contra
adulescentiā leuē per oēm uentū erroris agitatam.
Quarto cōtra p̄tinaciā inextrā quasi in loco uirilī
& stabilis se firmantē. Quinto cōtra senectutē re-
missam. Sexto cōtra seniu decrepitū frigidum &
defluxū. Septimo cōtra mortis exitū despatū & sui
oblitū. De sexto. s. de forma xpiformi: seu de re-
nouatōe spūs & charitatis fructus: patet hoc ipm
q̄ forma seu fructus iste sicut icōhat in icipitibus
& crekit in p̄ficētibus: & p̄ficitur i p̄fectis: & quot
sunt gradus p̄fectionū: tot sunt gradus ascēsus siue
augmētī & quodlibet p̄dictoz: .vii. donoz partici-
pat aliqd de forma xpī & uite eius. Et idcirco refor-
matio uite xpī omnū illoz p̄petatē uirtuosam in-
cludit. De septimo et patet q̄ i quolibet .vii. sta-
tuū p̄dictoz est aliqua getatio spūs i deo: & aliq̄
gustus dei in quo ē illius status sabbatū. Sic. n. p̄-
ctus gradus charitatis p̄tingit ad p̄fectū gustū: ac p̄
hoc p̄fectissime sabbatizat: sicut istimus ad infimū:
medius ad mediū. Item qlibet statū hūit aliq̄ pa-
cem p̄ter sue aduersitatis nocē: ut ex uesp̄e & māe
fieret dies unus. Quare autē p̄dicti sex status nō
sic distinguūt in .vii. uisione & .vi. dicit infra in
quarto notabili: licet de .vii. hic tibi dicā: q̄ prima
ratio ē ad designandū: q̄ i eterna & finali gloria n̄
erit successio statū: sicut in hac uita. Secūda ad
inuenidū q̄ excessus eterne gl̄ie in summa unitatis
redundātia cōprehēdit p̄fectōes omnū donoz &
statū huius uite: nec distinguit secūdu artos perfe-
ctiōis limites. Tertia est put per statū septimū
describit felicitas sanctoz facta post mortē antixpi
danda i hac uita: ut mōstret q̄ illa ē finis & termi-
nus huius seculi & breuis respectu priorū tēporū.
Idcirco septima uisio nō explicauit successiua disti-
ctiōē tēporū: p̄pter hoc in ap̄tione septimi signa-
culi dicit. Factū est silentiū media hora: & in septia
tuba dicit breuiter: factū ē regnū huius mundi dei
n̄ri. Et in septima phiala nihil pōit aliud nisi factū
secūdu alios q̄ ibi imediate post sextā icipiūt uisi-
onē. Attendendū autē q̄ prima uisio septē ecclesias
Asye s̄alr tagit: ad quas loānes scribit: que ordinā-
te sapia dei huerunt tales cōditiones ad designan-
dū status septē tēporū futurorū. In reliqs uero uisi-
onibus pagz uel nihil est s̄ale: nisi q̄ uoz est sub illis
figuris hominē uidisse: & illis .vii. status generales
ecclesie obscure magis describit q̄ dare. Cōueni-
ens autē fuit q̄ excellēs p̄pheta hēret aliqd s̄ale: in
quo de p̄nti posset sua p̄phā cognosci: ut ex hoc n̄
dubitaret de futuris per sp̄m sanctū loq. Et ideo
cōditōes illaz ecclesiaz q̄ sic erant per sp̄m sanctū
absens cognouit: ut sic cognouit absentia loco: sic
& futura que adhuc nō sunt i tpe cognoscere mō-
straret. Et hic est etiā q̄ Elia & Hieremias & cete-
ri p̄phete p̄dixerunt aliqua sus t̄pibus uētura: que

facta sunt fidedigna. Secūda ratio quare sic ob-
scure locutus ē: fuit ne si p̄petates futurorū operū
& statū dare p̄dicarent: impedirent certamini uni-
cuiq̄ septē statū occurrere. Tertia ē ut indigni
excludant a grā donoz: & intelligētia diuinorū: lu-
minū & statū per uelamīa scripturaz. Quarta
est: ut dei gl̄iosa opa & ipsoz archana ex hoc hēan-
tur in maiori estimatiōe & reuerētia: & ut intelli-
ctus eoz & p̄ceptio soli xpī merito & grē describa-
tur: qui quoz uult ad ista intelligēda illuminat.

Quantū ad tertū nota q̄ optime isti statū sunt
ordinati. Cū. n. xp̄s ihs & eius primitiua ecclia sint
radix & cōplementū omnū statū sequentiū: de-
buit ipse primo itroduci cū sua benedicta m̄re & e-
lectis discipul: & q̄ suo statū oblitit sua impia sy-
nagoga: ideo necesse fuit aggredi p̄mū bellū post
hoc. Secūdo cū ipse ihs eēt omnū deus d̄ns &
redēptor ad cōfusiōē illius ipie synagoge: q̄ ihm
repulerat: debuit ipse i totū orbē omnū terraz na-
tionū diffundi: que cū eēt idolatre & pessimis mo-
ribus imbuti: oportuit fieri bellū fortissimū ad ta-
lia excludēda. Tertio in fine huius belli debuit
totus orbis subiici sceptro xpī: pur factū ē tpe con-
stāti. Et q̄ tunc xpī diuinitas & hūanitas eius &
beatissime trinitatis fides toti orbi debuit clariū ex-
plicari: ex tūc claruit ordo doctoz. Quia uero hūa-
nus sensus nō preualer itelligere eternā dei genera-
tionē: & p̄sonaz distinctiōē: & naturaz unione in
p̄sona iesu: & sic de ceteris p̄funditatibus fidei. Id-
circo p̄sumētes de subtilitate intellectus sui: iuste sūt
traditi deceptionibus demonū: ac p hoc in multas
hereses sunt plap̄si: p̄pter quas oportuit moueri
tertiū bellū sacroz doctoz cōtra isidias heresum.

Quia uero intelligētia diuinorū pagz aut nihil pro-
dest absq̄ uita p̄fecta secūdu diuina di: ta: ideo in
quarto statu refulit celestis uita anachoritarū: & p̄-
cipue in desertis arabie egypti tali uite congruis.
Quia uero infectio hūani generis & sue carnis nō
patit tā arduā uitā in hoc seculo pdurare: casus au-
tē a statu tā arduo grauē hypocrisim & remissionē
aut aptā apostasiā inducit: talis autē lapsus cū prio
lapū p̄fidare heresum dignus ē iudicio & extermi-
nio grādi. Idcirco circa finē quarti status cōtra h̄ti-
cos & hypocritas & remissos supuenit secta iarace-
nica oia fere deuasās & subiugās: & ideo cōtra illā
motū est quartū bellū. Ecclesia enī xpī que nullo
mō a mūdo debet excludi in paucis suis reliquiis
fuit a deo defensa: & in unā ptē terre recolecta. Et
q̄ erūt cōgruētor sede Petri & romāi imp̄i: ideo
in qnto tpe qd̄ cepit a Carolo magno facta est de-
fensio & recolectio ista: qui multū fortiter iarace-
nicā bestia expugnauit. Tūc & cōgrue instituta est
uita cōdescētia: ut nequeūtibz in arduis pdurare
daret locus grē i mediocri statu. Et q̄ nō seruanti-
bus cōdescētia & cōia debet feruere zelus corre-
ptōis: idcirco sanctoz p̄rum cōtra subditos fortiter
zelus exaruit. Et q̄ cōdescētiōis grā multi de facti
abutunt: & in cōsuetudiales relaxationes decidūt

que & enormiter crescunt. Idcirco circa finem quatuordecim annorum creuit rata relaxatio uite ad ea que carnis sunt: quod tota spiritualis uita christi uidetur exsufflata de medio: sed de hoc magis dicetur in sequenti capitulo. Quia uero post tanta dei dona & post tantorum statuum magnalia sic humiliter reuere diuinam iracundiam ad iudicium prouocat: idcirco in fine quatuordecim annorum & in initio. vi. recte dicitur babilon meretrix condemari: & ille magnus terre motus fieri: quod in apertione sexti signaculi est descriptus. Et quoniam post plenitudinem gentium debet secundum apostolum omnis israel conuerti ad christum: & in fine operis debet esse perfectior omnis forma: & suo exemplari prectius assilari. Ideo tunc singulis debet apparere perfecta renouatio christi uite: & sequi conuersio synagoge. Quia uero hoc non debet nec congrue potest fieri sine fortissimo & uirtuoso certamine: idcirco in eodem sexto statu docet liber Apocalypsis fore grauissima certamina duplicis antichristi militum & apostati. Post hoc autem conuenienter datur sanitas pax & gustatio glorie in ecclesia contemplatiua: & tandem in eterna gloria: multe autem alie sunt huius ordinis rationes que dimittuntur ad plenus.

De ordine uisionum que describuntur in apocalypsi. Sciendum quod secundum ordinem septem donorum seu officiorum uel statuum prescriptorum ordinantur uisiones in Apocalypsi libro. Nam prima est de septem episcopis & eorum ecclesiis & directus respicit pastoralis curam & eius septiformitatem: & conuenienter est de angelis & eius ecclesiis: quoniam status pastoralis totus debet esse in persona presbyteri angelicus: & pro subditis sollicitus. Secunda uero que est de prius designatis in egypto: & eorum equibus respicit directus certamen martyrum & eius septiformitatem: & rationabiliter est ista uisio de sigillis & aprura eorum: quoniam summum dei secretum est: quod suos electos totum martyrium subicit: cuius secretum aperitur cum uictoria subsequitur. Tertia uero que est de septem angelis tubicinationibus directe respicit sonora predicationem doctorum & eius septiformitatem: & recte describitur in angelis cum tuba: quoniam doctores debent esse & uita & contemplatione angelici & artus uiuere quod aliis imponunt ad modum tube. Quarta est de muliere amicta sole: & eius uirginea plebs: & hoc directus respicit statum uirgineum & contemplatiuorum: & eius septiformitatem: & optime in muliere amicta sole: quoniam talis status celestis est & non terrenus. Quinta est de effusione uirginea phialarum: & respicit zelum correctorum & eius deformitatem: & dicitur esse de septem angelis: quoniam quod debet alium zelatiue corrigere: debet in se angelicam uitam ostendere. Sexta est de donatione meretricis: & bestie hentis capita septem: & de nouis nuptiis agni & sue spose post meretricis damnationem fiendis. Hoc directus respicit reiectionem babilonice prauitatis & renouationem forme christi: & leuitatem prete reiectionis & renouationis. Nam in occisione primi capiti bestie fit prima renouatio: & sic de singulis. Septima uero que est de finali gloria ecclesie respicit septimum donum patris & eius deformitatem. Unde est ibi celum nouum & terra noua: & omnia in nouata. Multe rationes mire & magnifice iuxta illius libri nobis occulte: quod sicut dicitur

Hieronymus. Plura habent sacramenta quatuor uerba. De secunda parte huius tertii notabilis: quod primus status & secundus uidentur simul currere. Et circa hoc debet sciri quod si per status intelligatur eorum dona & officia: tunc in quolibet tempore currunt omnes: & etiam aliqui in una persona continent omnes. Unde Petrus fuit pastor: martyr: & doctor: & solitarius sepe & austerus: & plerumque concors descensus: & euangelice uite professor: & maximus celestium degustator: sic Ioannes: sic Paulus: sic ceteri apostoli: sic multi sequentes pastores uiri perfecti: putant uero status distinguuntur ab uicibus per certam proportionem donorum & officiorum preminetia ad multitudinem personarum: in ipsis concurrentium: sicut concurret primus cum initio secundi. Primo quod apostoli fundauerunt ecclesiam: non solum inter iudeos: sed inter paganos & ex ipsis: & ideo ad eos uincendum oportuit ab eis pati. Secundo quod decuit eos christo passo conformari cuius erant filii: ac fidem quam predicauerunt sanguine confirmare. Tertia ratio est omnibus statibus: debuit enim sequi inchoari ante cessationem prioris. Nam propter maiorem cognitionem statuum: tunc quod sicut infans formatur in utero matris antequam per exitum distinguatur ab ea: & sicut puulus prius nutritur & docetur a patre antequam ipse mortuo fiat heres eius & factor domus sue. Sic expedit sequi statum formari: & nutriti in utero prioris: & precipue regi ab eo quasi a tutor uel patre. Unde & status doctorum inchoatus est tempore martyrum. Nam Clemens in Alexandria doctor origenis doctoris famosissimi claruit cum ipso antequam tempus beati Siluestri fere per sex annos: quibus origenes predicauerit usque ad Fabianum papam sicut & status monachorum & canonicorum quanto tempore multiplicatus cepit sub quarto tempore. Sic & sextus status a beato Francisco & ceteris pauperum ordinibus inchoatus est: durate adhuc quanto & concurrere cum ipso iam per annos centum. Et hic est quod huius statibus uariis fines & uaria assignantur initia. Datur & alia ratio: ut si prior status omnino diceretur ante initium sequentis: desolaretur terra a lumine uirtutum: est & alia. Aliquid enim inchoat sequens status ante finem prioris: ut patet & ipse gnet a zelatoribus primi. Et hoc habet rationem quoniam primus propter suam imperfectionem debet effugari & mutari in melius: & hac ratione christus incepit sub ueteri lege: & renouatio euangelice uite sub fecibus quatuordecim. Aliquid uero sequens inchoat ante finem prioris & perfectioris: ut initium sequentis exemplarius & plenius participet perfectionem prioris. Et hac ratione status martyrum sub apostolis: & status monachorum & canonicorum sub anachoritis incepit. Spalis autem ratio assignatur que trius cum quarto doctorum cum anachoritis concurrunt se dicunt: non quod persone fuerint in eodem statu: sed quod fuerint in eodem tempore: ideo autem eodem tempore concurrerunt quod sicut affectus exigit notitia intellectus: nec ista notitia est sancta absque sancto affectu. Sic exercitatio affectualis & contemplatio anachoritarum & sanctorum idiotarum eguit preclaro lumine doctorum: nec illud clarum esse potuit absque perfectissima uite. Unde ad mutuam obsequium & ad meridiem uniuersi orbis tunc ad fidem conuersi simul clarificandi & inflammandi debuerunt

simul illi duo status concurrere: sicut autem notitia patet amore: quod non potest amari nisi cognitum: sic status doctorum premitur ante statum anachoritarum. In quarta enim uisione Apocalypsis. xi. ostenduntur concurrere: ubi dicitur quod date sunt mulieri due ale aequale ut uoluerit de seculo. Quod autem de facto insimul concurrerunt patet ex cronis. Nam Antonius magnus & doctor Athanasius simul fuerunt: & ambo tempore Constantini tempore etiam Hylari & Ambrosii doctorum floruerunt. Macharius & Isidorus & alius Macharius & Moyses & Beniamin: & tempore Hieronymi & Augustini & Gregorii nazanzenis multi fuerunt anachorite: ut ex eorum dictis patet: secundum uero Ioachim libro tertio concordie status ecclesie sed sumitur proprie: primo tempore doctorum anachoritarum: sed solum a tempore Iustiniiani usque ad tempus Caroli. Supponit enim quod illo tempore status ille in multitudine solentem claruerit. Sed hic satis tertius & quartus status etiam tempore distinguitur.

Sextus uero cum secundo non in eodem tempore sed in celebri martyrum multitudie: quod utrobique martyrium. Et quod tempore tribulationis est amouenda correctio: & imitanda consolatio: ideo sola secunda & sexta ecclesia angelorum eorum non reprehenduntur: sed multipliciter commendantur & confortantur. In modo martyrum magna est differentia secundi & sexti: nam martyria ab idolatris facta nullum certamen dubitationis inferebant martyribus propter nimiam euidentiā pagani erroris. In sexto autem tempore non solum perculabantur martyres per tormenta corporum sicut fuit factum a pagani: aut per subtilitatem rationum: aut per sortita testimonia scripturarum: aut per simulationem sanctitatis hypocritarum: que omnia fuerunt in martyriis hereticorum: imo cum omnibus peccatis: & quod plus est cum falsis miraculis a tortoribus factis: de quibus satis dicit Gregorius. xxxii. more super illo uerbo Iob. Stringit caudam suam quasi cedrum: pensamus autem quod erit humane mentis illa tentatio: quoniam pius martyr corpus tormeris subiicit: & tria ante eius oculos miracula tortor facit: perculsabit eos per falsam imaginem diuine prestantis & auctoritatis. Tunc enim surgent pseudo christi falsi christi uicarii contra electos: sicut Anna & Caiphas contra christum. Erunt ergo tormenta interius maiora: tempore autem paganorum fuerunt exterius prestantia: nam quasi per sex annos durauit persecutio. Quare uero in quarta uisione & sexta non agit de septem mulieribus: sed solum de una tantum: dicendum quod quod in prima uisione propter distinctionem statuum egerat de septem ecclesiis: in secunda de septem sigillis: in tertia de septem tubis: quoniam quod de septem phialis: ne propter tale distinctionem crederetur tota ecclesia sanctorum ab initio christi & etiam usque in finem seculi non esse una: idcirco in quarta uisione in qua consistit meridiem ecclesie de gentibus describitur in omnibus statibus una esse ecclesia electorum: quasi mulierem unam sole amictam: attamen hentem prole uariam & uarios exercitus committentes septem draconibus capitibus. Sexta uero docet totam cateruam reproborum esse unam meretricem: & unam bestiam hentem septem capita contra plerumque septem sancte mulieris in quarta uisione descripte: unde & in sexta eadem replicat bestia

de qua mentio facta fuerat in quarta. Circa quartum quare. I. status sextus describitur semper notabiliter preeminens quoniam primis: & sicut status prioris & tanquam initium noui seculi euacuans quoddam uetus seculum: quod in fecibus quatuordecim reperit multipliciter deturpari: debet sciri quod hoc habet rationes altissimas & multas: sed ad presens tres tantum tangimus: quare prima est ex solennitate sui personarum dei: & triu finalium perfectionum seu proprietatum christi. Prima namque perfectio christi & clarificatio nominis sui est eius singularis persona: & personarum unio in diuina natura consistens: ex qua sibi soli cooperit proprietatem adoptionis: & secundum hoc fuit christus finis legis ueteris: secundum apostolum in Roma. x. Secunda est eius singularis & exemplaris uita quam apostolis impositum: & in seipso exemplauit: & in libris euangelicis solenniter scribitur fecit. Huius autem uite perfecte imitatio & participatio est: & debet esse finis nostre actionis & uite secundum illud. Finis precepti est charitas: que est imitationem christi uite perfecte consumat. Tertia christi perfectio est eius eterna gloria secundum beatificationem utriusque nature: & in hac est finis rotius beatitudinis nostre: secundum illud apostolum in primo Cor. xv. Deinde finis cum tradiderit regnum deo & patri. Sicut ergo ad solennizationem christi redemptoris decuit uetera expelli: & totum orbem gentium per ipsius fidem & gratiam renouari: & hoc sub aliquo solenni tempore & per opera solennia: sic ad celebriorem solennizationem uite ipsius iesu decuit aliud sequens tempus statui: in quo mutatis ueteribus ite renouaretur orbis per lucem & gratiam uite iesu renouate in mundo. Sicut tertio reiecta tota uetustate huius seculi renouaretur & consumaretur seculum per gloriam & in gloria christi in omni resurrectione completa: propter quod dicit Esaias. xxx. Erunt lux lune sicut lux solis: & lux solis erit septemplerum sicut lux septem diebus in die qua alligauerit dominus uulnus populi sui: & percussuram plagam eius sanauerit. Nam in prima die aduersus christum personam in mundum lunaris defectus certum legem in christo solaris lucem & gratiam commutat. & ipsa lux solis. i. gratiam ecclesie de gentibus que christum credit redemptorem cum multis tantum imperfectionibus distractionis temporalium maxime in statu quinto: & in fecibus finis eius: & in statu sexto septemplerum in plena clarificatione & reformatione christi uite in mundum: ubi & dabitur plena clarificatio super abundans respectu prioris tempore: tunc autem erit sicut lux septem diebus splendidissima: quoniam in luce glorie dei formis uidebimus sicuti est: & hoc tertio die secundum plus & minus alligat & sanat uulnus corrupte nature. Ex hoc autem consurgit solennissima & preclarissima reprobatio summe trinitatis & unitatis dei in generalibus statibus mundi. Nam secundum hoc tempus patrum christi & ueteris testamenti magis reprobatur deum patrem ut secundum ad filium generandum. Ad hoc enim fuit tota lex & prophetia & totus prior dei populatus a deo uirtualiter fecundatus & singulariter electus & ordinatus: ut christum singulariter prederet: premitteret: predicaret: conciperet & parceret: & sic status ueteris testamenti appropriaret patri: christus uero deus homo & dei filius & hominis mundum renouans & redimens quo ad primum aduen

in carne dicitur sibi appropriare statum noui testamenti: & sic status ecclesie de generibus appropriatur filio. Sancta uero & singularis participatio & solenni ratio sanctissime sue uite & charitatis in scripturis ubique approbat spiritui sancto a patre & filio procedenti: & utrunque clarificant: & ideo congrue reputat per subsequens tempus renouationis orbis per uitam christi: i quo per nos populus iudeorum qui fuerat patris imago: & populus gentium qui fuerat filii: & postquam suscepit christum iam fere totus a christi fide uera defecit: & sub antipope eius deficiet: restituetur & reuertetur sub uitali & uiuifico calore & lumine uite christi per uiuificum & unitiuum eius spiritum & patris sui. Status uero eterne glorie tribus spiritibus per edictis succedens assueti unitati & essentie trinitatis personarum: quod ibi erit deus omnia in omnibus: & omnia unum in ipso. Ex hoc autem non intendimus personas diuinas separare: nec ipsarum cultum sed proprietatem & appropriationem temporum distinguere. Secunda ratio est ex parte diuersarum perfectionum seu diuersorum graduum eiusdem in ecclesia christi distinguere & ordiate introducere. Sicut enim multi gradus perfectionum sunt iter in firmum & supremum: sic decuit quod ecclesia ab infimo ad supremum ascenderet per gradus iter medios: tanquam per paululas dispositas perueniret ultimam formam. Et ideo ut finis ecclesie concordaret fini synagoge seu portis seculi: in cuius sexta etate tanquam finis portis seculi ueritate elegit deus sextum tempus ecclesie ad suam formam & uitam in ipso perfectionis exprimentum. Si autem contra istam rationem obiciatur quod perfectio quatuor status non est gradus superior ad quatuor status priores: ascendens & approximans ad finale perfectionem predictam: imo secundum superiora radice uidetur esse infima conditio & magis distracta uia quam fuerit in ecclesia. Triplex est ad hoc responsio.

Prima est quod licet cōdescensio quatuor status in infimis pro quibus sit: sit imperfectior in sanctis tamen arduas perfectiones per gradum in hiis metis tenentibus: & ex sola charitate & firmitate salute cōdescendenti bus est ipsa cōdescensio ad perfectionis augmentum: per ut patet in christo infirmis cōdescendente. Unde ad subtrahenda est fortis costa ad formationem Eue: & repleuit deus carnem pro ea. i. pietate cōdescendens per robore solitarie austeritatis. Secunda est quod primi status remanserunt in merito & fama & in scripto & in celesti sanctorum premio. Et ideo suffragantur huic qui ro: ut in perfectione ad perfectionem ascendat: sicut etiam status omnium patrum ueteris testamenti cōuersioni iudeorum suffragabatur per tempus pro quo fiet. Tertia est quod non solum portus perfectiones disponunt ad ultimam & supremam: imo etiam ipsarum remissiones & causas enormes ac iudicia terribilia per istas inflata: licet non sic disponantur per se licet prima: sed omnia per accensum istud per accensum multum deus attendit sepe in operibus suis: ut gratia & gloria & honor sibi soli attribueretur de omni bono. Ex hoc commendabilior apparet gratia donatoris & perfectionis ultime: & exemplo prentorum casuum: & iudiciorum timore eius humilior: sincerior: formatius ac prudenter & firmiter assumit: & seruat altitudo status supremi ex meta gratia sine meriti ratione donati.

Et ideo talis perfectio cōter non introducit: uel non plene clarificat: nisi in defectu prioris ex multis precedentibus casibus. Et hec est ratio apostoli ad Galatas. multum deducta: ubi & dicit quod conclusit scriptura omnia sub peccato: & alibi. s. Roma. xi. cōcludit ei dicens omnia in crudelitate: ut misericordia donetur ex mera christi gratia & fide: & non glorie omni caro coram illo.

Tertia ratio ad principale huius partis est ex respectu duplicis populi gentilis & iudaici per christum conuertendi. Licet enim iudaicus esset primo ad christum soleniter deducendus: nisi gratia iesu tam impie rebellasset: ac per hoc se fecisset indignum: & nisi incomprehensibilis & rectissimus ordo diuine predestinationis aliter ordinasset: nihilominus non erat sic finaliter excludendus quoniam circa finem seculi aliquid solene tempus exseruaretur cōuersioni: & ex hoc duplex sumitur argumentum ad probandum sextum tempus ecclesie esse solene. Primum est quod si in cōuersione gentilis populi fuit solennis renouatio totius mundi huius solennia tempora & opera: non minus decet hoc fieri in cōuersione israel: imo quoniam magis christus & eius mater fuerunt singuli illi populo dati: & ex eis nati: & cum eis conuersati: & sicut principaliter salus huius populi fuit a deo per prophetas expressius promissa prioribus: & iuramento firmata: ita perfectior & solennior & christo honorabilior est illi populo cōuersio reseruata. Unde non immerito sibi seruatus est finis seculi & ecclesie: ut sicut in ipso populo iudeorum principium & finis ecclesie christi & omni boni totius mundi: & in gentili populo fit ratio subadiuncti seu medii interuenti. Et hoc expresse exprimit clarus intellectus ueteris testamenti. Sed & doctrina christi in parabolis suis & operibus pluribus: & maxime in parabola adolescentis & senioris filii: cum pater ad senem egressus introducit eum. d. Luce. xv. Fili tu semper mecum es: & omnia mea tua sunt: per que intelligitur perfecta habitatio in donis spiritus sancti populi iudeorum: & perfecta coniunctio christi uite. Similiter & in resuscitatione filie Archisynagogi: per qua christus uenerat rogatus a patre: & in medio introducit curatio mulieris fluentis sanguine: per quam est gentilitas figurata. Secundum argumentum ad propositum est: quod populus gentilis: qui iuxta predicta primo cōuerti debuit: sic fuit per idolatriam cecus & rudis moribus & incōpositus: quod statim in primo introitu non fuit sufficienter aptus & dispositus ad plenam intelligentiam lumis alti & perfectam mutationem uite christi. Et ideo per diuersa curricula temporum debuit magis ac magis illuminari ad intelligentiam fidei: & per diuersa exemplaria statuum & sanctorum ducum debuit successiue subleuari ad assequendam perfectam uitam christi. Rursus sicut omnia dies habet mane: meridiem: & uesperam: sic & omnis status populi dei in hac uita decurrit. Nam in eterna uita erit semper meridies absque nocte. Tempus ergo plenitudinis gentium sub christo iesu debuit ante cōuersionem populi iudaici habere mane & meridiem & uesperam. Sicut & ille populus etiam sub lege Moysi. Et hoc iam uidemus quasi in facto cōplerum: & a iohanne in Apocalypsi descriptum. Nam eius mane cōmixtum tenebris id-

latie fuit ab initio usque ad Constantinum. Eius uero meridies fuit in clara doctrina & contemplatione & uita doctorum & anchoritarum. Destinatio uero huius solis fuit in quinto tempore: cuius uesperam & iam quasi noctem in seculis huius meriti cum nimis doloribus exprimitur: & cum Babylon meretrix & bestia portans eam fuerit in suo summo: & miror si iam non est: & forte summum eius transiit in turbinibus mortis filii qui precessit: tunc diei nox eius tenebrosissima: de qua dictum est in psalmo. Posui tenebras & facta est nox: ipsa pertransibunt omnes bestie silue. Ipse sunt bestie sexta die formate: post quas formatus est homo ad imaginem dei: quod post hoc cōuertetur israel cum reliquis gentium: & apparebit christiformis uita imago iesu in euangelica regula reformata. Ex predictis autem patet quare sexta & septima uisio describitur principium solum finale statuum ecclesie. Fit. n. hoc ad plenius designandum quod in sexto & septimo statu debet fieri solennis finis priorum temporum: & quoddam sanctum & nouum seculum introduci. Et nota quod quoniam dicitur quod status sextus est perfectissimus respectu temporum: non intelligitur respectu christi & uirginis & sue societatis in sanctis apostolis: sed quo ad initia cōuersionis gentium in multitudine imperfecta: licet ubique omni cōmendatio statuum debeat sane intelligi: quod in quolibet est aliquid progradus specialis in quo potest ceteris anteferi. Circa quartum. s. unde possit litteraliter trahi principalis intelligentia septem statuum predictorum in uisionibus Apocalypsi. debet scire: quod licet multum sit obscurum: sed sex uisionibus quod cuiuslibet statuum debeat applicari: maxime quod nihil sic dicitur scriptura de uno statu: quoniam iustice ad aliud possit referri: tamen ex duobus uel tribus in simul cōparatis potest intellectui illuminato & fide li clare monstrari quod. vii. status predictos intedit Ioannes describere: & sextum statum & septimum sic solennes pre aliis demonstrare. Ad quod intelligendum debes scire quod quilibet uisio habet quoddam radicale se habens ad septem status sequentes: sicut radix ad ramos: & sicut fons ad riuos ipsos continens trifurmiter: cetera: exēplariter: & collectivē. Hoc autem non fit dare in sexta & septima uisione huius libri: agitur de primordiali ac medio & finali statu ecclesie: christus autem put in principio & fine Apocalypsi. dicitur: est alpha & omega principium & finis: per que tanquam per extrema subintelligitur quod ipse est medium & mediator. Et ideo decuit quod in his uisionibus premitteret christus tanquam radicale & fontale principium totius ecclesie & omnium statuum eius: ac deum in medio processum statuum resfulgeret eius mediator: & in fine quod ipse esset omnium consummatio & finis. Et ideo sic uisiones ut primū ordinantur: quod prima pars earum est tanquam fons & radix. Secunda uero quasi stipes quoniam nodorum: seu quasi cōductus ex fonte deductus habens quoniam respiracula. Tertia uero est quasi ramorum diffusio cum foliis & fructibus suis: seu quasi emissio a que ex cōductu in magnam lacum: ex quo tota ciuitas dei potat & irrigatur. Quintus enim status ecclesie describuntur hic quasi per modum stricti stipitis uel cōductus. Sextus uero status describitur quasi queta fructu per esum fructuum: & poculum aquarum: sicut quod septimo statu resfulget

ibi admirabiliter mysterium trinitatis. Quia uero christus est causa efficiens & exemplaris: & etiam cōtinua omnium statuum: ideo radix uisionum proponitur sub hoc trino respectu. Transeo autem quod illud textum nunc exponere non uacat: tamen claret intelligenti que christus introducit. In sexta uero & septima uisione non permittitur sic plene talis radix: primo quod in quoniam uisionibus precedentibus satis patebat christum esse radicem: Secundo quod illa que cōtinetur in illis duabus uisionibus in iudiciis & beneficiis sunt tante altitudinis: quod non potuit dubitari illorum christum esse radicem & causam. Tertio scriptura potest dici quod ut quodammodo finis solennis preteritorum: & quoddam solenne initium noui seculi monstrat esse in sexto statu: & plenius in septimo. Idcirco sexta & septima uisio non agunt de quoniam temporibus prioribus: nisi solum commemoratiue & cōsummatiue ad distinctionem sexti & septimi status plenius declaranda. Et idcirco non oportuit talē radicem ponere: que ut dictum est omnes status comprehendere cōtinere. Accedentes ergo ad principale propositum dicimus quod intelligentia litteralis istorum statuum pbatur & trahitur ex duobus uel tribus infimul cōparatis. Trahitur enim primo ex principalibus duabus partibus uisionum. s. ex radicali & ex finali: & ex ordine quinque priorum membrorum ad sextum & septimum tanquam ad finem suum. Secundo trahit ex doctrina noui testamenti ad Apocalypsi cōparata: sicut & litteralis intelligentia prophetarum ueteris testamenti in parte trahit ex libris legalibus et historicis. Tertio trahit ex prophetis finalium temporum in ueteris testamenti sententiis scriptis. Quod autem ex primo trahat breuiter sic declaro. Radix uero uisionum illarum apte demonstrat quod inchoat a christo incarnato passio & resuscitatio. Ultimū uero membrum ipsarum & ultima uisio libri Apocalypsi apte demonstrat quod ipsarum finis simpliciter est uita eterna in fine seculi reuelata: secundum quod autem eius perfectio principiat in uita ista paulo ante finem seculi degustanda. Sextum uero membrum ipsarum uisionum in sexta uisione libri Apocalypsi. declarat: quod in sexto tempore ecclesie est reuelanda singularis perfectio uite & sapientie christi: & quod uetustas portis temporis est sic uniuersaliter repellenda: ut uideatur quoddam nouum seculum seu noua ecclesia tunc formari: uentibus iam deiectis. Sicut in christo primo aduentu formata est noua ecclesia: ueteri synagoga reiecta. Et hinc est quod in his uisionibus preterit triplicem christi aduentum.

Primus in carne mundum redimens & ecclesiam fundans. Secundus in spiritu euangelice uite reformans & perfectus ecclesiam primitus iam sedatam. Tertius ad iudicium glorificans electos cunctarum consummans. Licet alius secundus aduentus sit in toto decursu ecclesie: & etiam in glorificatione sanctorum: quod in omni statu spiritus christi perficit omnes sanctos. Nihilominus recte & congrue per quandam anthonomasiā appropriatur tempore sexto: quod in eo singulariter uidetur iesus uenire ad suam uitam in sancto spiritu in sua ecclesia renouanda: & seipsum uidetur quasi in electis formare per similitudinem uite sue. Rursus quoniam membra sic distincte & intercalatiter erunt inter radicem uisionum & inter septimum membrum quod ex hoc

ipso apte insinuat pro ipsa designari quinque solenia tempora cum suis solemnibus statibus & opibus de diuinitate percurreribus ab initio ecclesie usque ad iudicium itatum. Que autem essent ista tempora uel opera: aut in quo puncto nichoarent & finirent non potuit a nobis coniter sciri uel inuestigare nisi per reale & manifestum aduentum ipsorum: ac preclaram & solennem imitationem status sexti: aut per reuelationem spiritalem dei. Et ideo sicut solennis imitatio noui testamenti facta in sexta mundi etate cum persecutione quinque etatum elucidat intelligentiam prophetarum: quo ad primum christi aduentum: & quo ad tempora ipsius precurrentia: sic solennis nunciatio sexti status cum persecutione. v. priorum elucidat intelligentiam libri Apocalypsis & ceterorum librorum prophetarum: quo ad secundum christi aduentum: & quo ad tempora precurrentia tam primum quam secundum aduentum: pro quod in ipso sexto tempore erit iohannis christi septem lucis sicut lux septem diebus. Quod autem ex secundo. scilicet ex his que scripta sunt in euangelis & epistolis cum collatione quorundam in Apocalypsis scriptorum trahat lralis intelligentia predictarum sic declaro. Nam in apocalypsis sexti signaculi dicuntur. xii. tribus israel signare: & tunc innumerabilis populus uniuersi orbis adducendus ad christum Romanorum. aut. xi. dicit apostolus quod cecitas ex parte durat in israel: donec plenitudo gentium intraret: & tunc omnis israel saluus fiet. Ergo ex utroque collectio habet quod in statu sexto ecclesie debet plenitudo gentium intrasse: quia tunc in sexto signaculo dicitur signari tribus israel: & omnis israel conuerti ad christum. Item Paulus ibidem dicit: quod si delictum iudeorum delicta sunt mundi: & diminutio eorum sunt diuitie gentium: quanto magis plenitudo eorum. Ergo secundum apostolum: si causa iudeorum in primo christi aduentu uenit per accensum ad diuinitas collisionis & fidei gentium: multo magis confortet ad hoc ipsum plena conuersio iudeorum circa hanc mundi fideda. Et sic patet quod ex utroque collatione habetur quod in sexto tempore ecclesie debet plenitudo gentium cum toto israhel plenius conuerti ad christum: qui fuit in primo tempore casus iudeorum a christo. Item sub sexto angelo tuba canente scribitur descendere angelus hinc facie solis: & in manu libri apertum qui. liber erat prius uisus septem signaculis clausus & clamauit quod in tempore septimi angeli tuba canente consummabitur consilium dei per prophetas suos euangelizatum: datusque libro iohannis. i. contemplatiuo & euangelico statui per iohannem designato dixit libri: oportet te iteque prophetizare populis & gentibus & linguis & regibus multis: subditque de ciuitate sancta calcanda mensibus. xlii. Et de duobus testibus: tandem resurrectionem & occisionem ipsorum: & post septem milia hominum tunc a deo occisa: reliqui in timore sunt missi: & dederunt gloriam deo. i. ad christum sunt conuerti. Christus autem Math. xvii. dicit quod Helias uenturus est & restituet omnia. iuxta quod Malach. ultimo dicit. Ecce ego mitto uobis Heliam prophetam antequam ueniat dies domini magnus & horribilis: & conuertet corda patrum ad filios: & corda filiorum ad patres. Ergo ex istis: mutua collatione habetur quod in sexto tem-

poris ecclesie debet liber christiane sapie plenius spiri & comedi: & uniuersis gentibus iteque predicari. Et quod Helias cum altero cōteite libri confodio sit tunc uenturus ad conuertendum corda iudeorum ad fidem & intelligentiam sanctorum primam & prophetarum: & ut ielus assent uenturus est ad restituenda omnia: cum suo cōteite occidetur a bestia que ascendit de abyssu: put dicit loanes ibidem. Quomodo autem tertio ex prophetis probentur predicta iohannis quod ex ipso probatur: quod maior pars israelis erat excidenda in primo christi aduentu: & totus orbis gentium tunc conuertendus ad christum: & quod post quandam plenitudinem temporis debet iteque precellenter conuerti: & cum toto israhel in christum conuerti. Ex quo habetur quod mundus primo conuersus debuit fere totus a christo conuerti ante generale conuersionem iudeorum: quod iam multum uidemus esse completum. Quomodo autem hoc ex prophetis probetur huius uerbi cursus huic operi interierit non permittit: quia tractatum prolixiorum exigit. Sed nunc supponatur quia forte de hoc faciemus specialem tractatum: tamen spiritus in hoc euidenter satis illud manifestat percurrenti textum prophetarum cum lumine ipsius iesu. Ex predictis patet quod principalis intelligentia sexti & septimi membrum uisionum Apocalypsis fortius probatur: & probum potest: quod intelligentia intermediorum inter ipsum & textum: seu inter radicem & sextum membrum: & ita clara intelligentia ipsorum dependet ab intelligentia textum. Sicut & ratio eorum que sunt ad finem dependet a hinc. Unde autem probentur septem membra ipsarum uisionum principaliter referri ad eundem iohannis sexti status ecclesie facile est aduertere: tam ex hoc quod septimum membrum cuiuslibet eorum principaliter & clare refertur ad eundem sextum statum ecclesie: & ultimum membrum ad ultimum statum: quod ex hoc quod initium ipsarum uisionum aperte inchoat a primo christi aduentu & ab initio ecclesie primitiue: quod ex hoc quod in membris intermediis ponitur secundum tertium quartum: aut aliud a parte designans successuum ordinem inter ipsa: sicut in uisione de muliere amicta sole. Item multum patet ex hoc quod si omnia priora membra uisionum ad inuicem conferas: & similiter omnia secunda: & sic de aliis. Aperte uidebis omnia prima ad idem primum referri cōcorditer: & similiter omnia secunda ad idem secundum: & sic de aliis. Et hoc iterum uerum est quod prima intelligentia euidet primum multum clarificatur ex mutua collatione omnium priorum. Et idem est de omnibus aliis membris. Unde etiam probetur ibi tunc esse septem uisiones principales: facile colligitur ex predictis: quia quelibet quinque priorum sic deuenit ab initio ecclesie per medium usque ad finem: quod ex hoc quelibet aperte se exhibet ut unam totam. Sexta uero sic principaliter insinuat ad monstrandum damnationem babilonis: & ea que post eius damnationem usque ad finem mundi sequuntur quod apte declarat se esse unam uisionem totalem. De septima uero quodcumque ea scripta sunt patet. Si quis tamen uisionem ligatum sapientie usque ad eum

soluone & danatione ponat p una uisione totali: ita quod ipsa sit septima: & alia ultima sit octaua si curo re sistere: quod secundum diuersos respectus est ibi assignari septima & octaua: iuxta quod alibi dicitur bestia fuisse de septima: & nihilominus esse. viii. Quantum autem ad. vi. scias quod predicti status secundum signa temporum non equat: imo quatuor durauit per quingentos annos: summo eius initium a translatione imperii romani a grecis in Carolum magnu scilicet ut dicit octuagelimo primo anno christi. Sumendo uero eius initium a pre Pipio: ad dunt fere. lxx. anni. Quatuor autem primi status insimul sumpti durauerunt minus octingentis annis: in quos secundus status martyrum longe plus durauit quam status apostolorum. Quod utus est status prout eius initium sumit a tpe iustitiani durauit circa centum annos. Si uero sumatur ab antonio magno multum fuisset longus status: sed post centum annos predictos a iustitiano saraceni omnes illas partes destruxerunt: acceperunt egyptum & hierusalem & affricam. Et circa annos domini septingentesimo uigesimo cepit hyspaniam & depopularunt sardiniam: & fuit ista fera bestia pessima: que a quarto tempore ecclesie usque ad nostra tempora plurimum stragem dedit. Ratio autem diuinitatis horum temporum licet sit in secreto dei qui ista distinxit secundum influentias diuersas gratiarum: & preciolitatem temporum non annorum: tamen possumus ad hoc congruentiam assignare. Diffusio. n. fidei per apostolos in orbem uniuersum debuit esse uelox instar lucis solans: & istar fulguris in uniuersa subito discurrens. Hoc enim maxime fuit in gloria christi & lucis sue: unde in apparitione primi signaculi dicitur exire uincens ut uinceret. Martyria uero martyrum configurantia christo passo & testimonium dantia christo & eius fidei & posteris reliquenda uirtutis exemplum debuerunt esse multa & diuina. Primo propter maiorem gloriam christi: & propter maiorem confirmationem fidei. Secundo propter maiorem coronam maioremque societatem illius triumphalis militie: unde & a prima persecutione neronis usque ad persecutionem iuliani apostate qui mortis filius uisus est idolatriam renouare fuerunt circiter trecenti anni: & a passione christi usque ad pacem christianis datam sub constantino qua si totidem anni: qui numerus bene congruit statui martyrum pro fide trinitatis recipientium centenarium fructum martyrii. Stupor autem fuit ueritatis christi in electis suis quarto tempore paruo secundum modum apparente respiraculo durauerunt in tanta perfectione fidei & uirtutis. De tertio uero & quarto statu patet: quod doctrina doctorum & uita contemplatiuorum debuit habere suam durationem per quam in utroque ostenderetur plena claritas luminis & uigor uirtutis: licet iohannis dicat quod status anteriorum proficiendo decreuit: unde dicit quod paruum durauit propter malitiam illarum regionum: in quibus uisus est floruisse ad horam. Incepit enim ut dictum est a iustitiano secundum ipsum tamen incipiendo ab antonio & paulo & hylarione alius

durauit. Alias autem fragilitas humane carnis non patitur tantum statum diu in altitudinem perdurare. Quintus uero status pluribus ex causis debuit esse longus. Prima est quia eius condescensio nostre infirmitati proportionabilis potuit in multitudine perdurare. Secunda quia in ipso debuit terminari tempus plenitudinis gentium: prout distinguitur a tempore conuersionis iudeorum inter que debuit esse grandis euacuatio ueterum carnalitatium ex uniuersa remissione nascentium: & hoc pro gradu iudicium punitiuum. Ut autem hoc iudicium apparet iustius & maturius debuit diu tolerari ipsius infirmitas: & per diuersos status religionum eius citari iniquitas: ut in isto quinto floruerunt monachi nigri: orti sunt monachi albi tanquam duplex missio nunciorum pro fructu uinee iesu ad platos tanquam cultores euangelice uinee: post quos milit ad eos & us pater filium suum. euangelicum statum in similitudine filii uiuetis qui uenit in fine quinti status ad intrinsecum sextum: quem cultores extra uinea ut ista patebit eiecerunt: & impie occiderunt pro quod malos male perdet: & uineam suam locabit aliis agricolis. Ipsi sunt enim illa meretrix condemnata in sexto statu post cuius excessum noua species cum magno alia coniungit agno. Tertia ratio quare debuit plix durare est: quod post tot certamina in primis quattuor statibus habita decuit dari ecclesie longam pacem: ut ostenderetur gratia copiosa. Nam propter horredas hereses que in ecclesia pullularunt a tempore constantini usque ad tempus saracenorum inundauerunt: digna fuit ecclesia tunc temporis non defendi. Unde & bestia saracena & pus etiam amana maxime in quattuor pessimis generibus in quibus tunc inualuit: grecis: goricis: uandalis: longobardis tantum deuastauit ecclesiam: quod Greg. magnus circa finem quinti temporis fere credit extremum iudicium adesse. Sicut patet in ome. super illud. Erunt signa in sole &c. & sic debuisset esse exigente iustitia quod & hoc ipsum aperte demonstrat aptio quinti signaculi ubi facti introducuntur dominum ad iustitiam puocare. Sed ex mia tandiu est supportata imperfectio quinti status pro complendo numerum electorum & propter alias rationes quanplures quas propter prolixitatem omitto. De sexto uero statu uidetur iohannis uelle dicere in aliquibus locis quod parum durer quod. n. sexto & septimo non uidetur dare nisi duos tercenarios annorum. Nam xlii. generationes ipse distinguit artificiose & prudenter sicut uir illuminatus et sanctus & ad intellectum sexti temporis ecclesie spallissime illustratus: sed uario modo. Sicut in deis suis. & maxie libro quarto de concordia in fine & in principio exponis super Apoc. ipse accipit sextum & septimum sigillum: & maxime septimum. Quicquid sit de hoc non est dubitandum ecclesiam a damnatione babilonis: id est ecclesie carnalis usque ad finem seculi habere tantum temporis spacium: quod totus orbis & totus israel conuertatur ad christum: & quod illud tempus creseat a mane per gradus congruos usque ad meridiem: deinde per

gradus congruos decrecat ad tantā uesperā & noctem iniquitatis: quod uix iueniat fides in terra: & quod per abundantiam malitiae christus quasi compellatur ad iudicium uenire. Absit enim quod tertius status principalis seculi qui est sextus noui testamenti appropiate gerens imaginē spiritus sancti sit momentaneus: aut tanto operi proportionabiliter breuiatus. Quod autem sic debeat descendere ille status primo patet ratione. Radiculus est enim dicere quod summā perfectionē ecclesie quae erit in conuersione iudeorum & totius orbis post mortem antichristi magni: deus nolit durare nisi per .xxx. & .l. dies uel menses: ut aliquid fabulant: & quod tunc simul cum reprobis facta post ita plena conuersione & nulla subsequuta generali ruina culpe: deus uelit iterum subito tepestatem generare: seu generalē iudicium inducere: & statum qui in summa perfectione de nouo formauerat nihil uelit durare: & debitur cursum & occasum habere. Unde prout septimus status sumitur in hac uita: in fine debet malis pessimis abundare: quod apte ostendit christus Luce. xviii. d. Cum uenerit filius hominis putas iuuentur. si super terram. Certe si ueniret ad iudicium immediate post conuersionem iudeorum & orbis terre post mortem antichristi: nunquam tanta fides in terra quanta tunc iuenerit: & ita tunc dies domini ad iudicium non ueniret tanquam fur: nec sic diluuii dies: quod omnes essent parati.

Secundo contradicit Iesus Mathei. xviii. quod sicut fuit in diebus Noe ante diluuium erant comedentes & bibentes & nubentes &c. & non cognouerunt. id est non crediderunt: donec ueniret diluuium. Ita erit aduentus filii hominis. Et paulo ante dicit quod surgent pseudo christi & pseudo prophetae facturi tribulationem maximam: & luminaria obscurabunt: & tunc uidebunt filium hominis uenientem in nubibus caeli. Unde finis status septimi & finis gentium: & finis gentium etatis mundi. scilicet finis synagoga assilant sibi. Sed quod semper corruptio melioris est peior: ideo peior est malitia finis carnis ecclesie in quanto statu quod malitia synagoga: non quod in opere: quod nihil potest esse peius quam christum personam occidere: sed multo peius ingratitude & in tantorum bonorum corruptione: quanto maior est gratia ecclesie quam synagoga. Et quod futura perfectio ecclesie contemplatiue erit omnium summam: ideo eius corruptio erit omnium pessima in tantum quod ex hoc sequitur uniuersalis mundi ruina. Sed quod oipotens & optimus Iesus semper de maiori malo in uniuersalibus statibus elicit maius bonum. Idcirco de illo malo elicit summum bonum. scilicet beatitudinem completam omnium. Sic & de malo meretricis babilonicae elicit reformationem perfectionis uite: & statum optimum ecclesie contemplatiue qui erit optimus de hac uita. Et sicut de malo synagoga elicit primam reformationem gentilis ecclesie. Unde & in his tribus temporibus dicit Iesus singulis iudicare. In primo synagogam. In secundo meretricem babilonicam. In tertio totam mundi machinam: de ultimo est patens. De primo dicit Math. iii. a Iohanne baptista. Iam securis ad radicem arboris posita est. Et paulo post. Cuius uentilabrum in manu eius. Et Luce. iii. filia. Vbi Iohannes ostendit quod deus debeat iudicare synagogam. De secundo uero dicit

in tota sexta uisione. xviii. ca. ubi agit de iudicio meretricis magne. Quantum ad septimum sciendum quod predictis statibus adaptantur opera septem dierum formationis mundi. Nam in primo statu ecclesie ortus est illis lux mundi: cuius fides illuxit orbi: diuisitque lucem si dei a tenebris perdidit: & maxime synagoga. In secundo uero statu martyrum factum est in celo. id est in celesti ecclesia firmatum patet & constantie martyrum. pro quod desideria uite superne diuisa sunt a desideris huius uite quasi superiores ab inferioribus. In tertio uero statu doctorum & pontificum sequestratae sunt aquae nationum idolatrantiu a terra fidelium tunc Constantini: & apparuit arida exclusa tepestate martyrum: & protulit ecclesia herba uirentem simplicitatis: & ligna pomifera doctorum fructuum eminentium spiritualis doctrine. In quarto uero fulserunt anachorite in celo. id est in uita celesti quasi luminaria caeli ecclesie: quorum patres fuerunt sicut sol: multitudo uero sicut stelle in locis suis solitarie fixae: quidam uero adiuuantes fuerunt sicut luna.

In quinto uero tempore quo ad eius principium fuerunt spirituales monachi uelut aues uolantes: clerici uero commixti gentibus fuerunt quasi pisces in aquis. In hac autem die dicitur. Crescite & multiplicamini. Nam quia enim in preteritis temporibus sic monachi uel ecclesie in tali uita que conueniret pluribus ordinate uiuentibus tantum creuerunt: quantum in quanto tempore: quod non tamen clericorum & monachorum uerum etiam ecclesiarum & monasteriorum non est facile numerum uenire. Unde quibus uita monachorum quarti temporis fuerit clarior: non tamen secundiorum: nec sic habens sensum uiuam & tenerum pietatis. Aues enim & pisces abundat in sensu luminariibus caeli: hac tamen incipiunt misteria prauitatis exsufflante: quod hac die creata sunt munda piter & imunda. Sunt enim pisces & aues mundi & imundi: & in fine huius quinti immundicia super immundiciam inducitur. In sexta autem die sicut in sexto tempore primo creata sunt irrationabilia. scilicet iumenta: & reptilia: & bestiae: quod in fine gentium & in principio sexti inducitur iumenta carnalium: & reptilia auarorum & bestiae superbiorum: & tamen simul cum hoc creatus est homo ad imaginem dei cum muliere ex ipso formata. Quia ordo euangelicus tanquam homo rationalis ad dei imaginem factus in hoc sexto tempore creatus est: & ipsi Iesu subiciet omnem terram: preerit enim omnibus primo formati: & distinguetur in collegio prelatorum & subditorum quasi in uxorem & uirum. Dies uero septimus erit benedictus beatificatus: & liber ab omni opere & labore seruilium: & fruens pace quam exuperat omnem sensum. Secundo isti status assilant septem mundi etatibus: sicut enim in prima creatus est orbis: & generatio Cayn occiso Abel segregata est a generatione filiorum dei: & a generatione Seth: sic in primo statu formata est ecclesia: & a filiis christi Iesu homicida synagoga est per apostolos sepeata. Et sicut in principio secunde etatis fabricata est archa per Noe iussu dei: in qua seminelectum a diluuiio saluaretur. Leuataque archa in altum super montes requieuit altissimos diluuiio exsiccato. Sic in secundo statu per robur factorum martyrum in eorum fide ecclesia est saluata a diluuiio pa-

ganorum: & per diluuium sanguinis martyrum tunc effusa eleuata est fides & ecclesia super uerticem regum & imperii romanorum idolatrie diluuiio exsiccato. Secundo est in tertia etate submersis sodomitis in mari mortuo: egyptiis in mari rubro: data est lex populo & chore: Dathan & Abyron: ceterosque scismaticos de filiis ista el absorbit ira dei. Sic in tertio statu luxuria & idolatria gentium per mortem christi sanguine submersa. Data est lex in concilio primae ecclesiae iustitiae decretorum & regularium statutorum populo christi: & super scismaticos hereticos perimos tunc effertur ira dei: & multa sunt similia hic inde. Sicut & in quarta etate Dauid de iectis syriis & philistaeis: ceterisque hostibus & edificata hierusalem diuinum cultum per psalmodie iubilibus ampliat. Sic & in quarto statu ecclesie a Iustiano imperatore extirpati sunt heretici ariani de greca: africa & de italia: & paulo post de hispania: & per magnam Gregorium qui fuit quasi alter Dauid quem deus repperit uix secundum cor suum: ampliat est cultus dei in sede Petri: ordinanturque ecclesiae iustitiae officia: & tantum solennius quam antea fuerat ordinatum. Sicut etiam in quinta etate destructa iudea & hierusalem per chaldaeos: & per .x. tribubus per assyrios restitutus populus iuda in terram suam: nec ex tunc pullulauit in eis spina idolatrie sicut ante. Sic destructis orientalibus ecclesiis per sarracenos: & latina ecclesia fere uastata per eos: & per longobardos per sarracenos: & factos postmodum arabos: restitutus est latinus populus per Carolum: nec ex tunc idola per hereticorum tantum inducuntur in eis: quibus sicut tunc circa finem fuit ceca heresis manicheorum & ualdensium. Sicut in secunda etate reiecto carnali iudaismo & ueritate peris seculi uenit nouus homo christus ihesus cum noua uita: lege & cruce: Sic in sexto statu apparuit nouus homo Franciscus cum euangelico statu quod per plagis a christo Iesu crucifixus & configuratus in carne: cuius uita & regula sicut & christi persona tunc fuit non dubium crucifixi & sepulta. Sed & sigillis impiorum sub lapide clausa est: ne a morte resurgat multis custodiis deputatus: cuius clara resurrectione & ascensione sublimem & nouam spiritus sancti pentecosten cum multo gaudio expectamus. Et sicut septima etas a sabbato gestus domini in sepulchro iniciata est: continens quietem & pacem animarum defunctorum. Sic & septimo statu plene complebitur: quod nunc in multis sanctis personis mundo sepultis & mortuis certimus esse completum: ut de illis dicat Iosue: scribe. Beati mortui qui in domino moriuntur: amodo iam dicit spiritus ut requiescat a laboribus suis. Sic certe & hodie uero Iohanni speculanti predicta dicitur quod accedat & scribat quod pace fruunt ad similitudinem status septimi aliquid aie mortue modo: que quasi continue in extatico spiritu requiescit. Tertio sciendum quod huius septem status conformantur septem preliis & temporibus sub lege seu sub israelitico populo consummatis. Unde & Iochin sanctus abbas secundum illa prelia septem signacula libri ueteris testamenti assilant: in quibus signabantur septem prelia septem spiritualium statuum predictorum in christi ecclesia consummata. Et secundum eundem in primo signaculo fuit persecutio egypti-

tiog: in secundo chananeog: in tertio synog: in quarto assyriog: in quinto chaldeog: in sexto percussio Babilone a medis fuit itaque prelium assyriorum a sancta Iudith deuictum: & in tempore septimo hester bellum Aman qui populum debellare uoluit iudeorum. His autem septem signaculis in labore completis secutum est septimum: in quo regescitur a scriptura laborum reedificatio templo sub Esdra & Neemia. Nihilominus in fine huius septimi fuit antiochus impius templum contaminans: cui resistere strenui machabei. Post hoc autem apparuit Iesus in carne. Igitur primo bello quod fuit ab egyptiis committet confictus iudeorum cum christo & apostolis. Secundo facta a chananeis committet confictus paganorum contra martyres. Tertio a tempore Dauid usque ad Heliam & Heliseum facta a syriis & philistaeis: & a scismate decem tribuum contra regnum iuda: correspondet confictus multarum gentium arianarum. Quarto uero facta ab assyriis captiuantibus decem tribus: & fere deuotionibus regnum iuda: correspondet uastatio sarracenorum de qua dictum est supra. Quinto uero facta a chaldeis seu babilonicis: correspondet confictus spiritualium christianorum quinti temporis: quem a carnalibus & quasi a babilonicis patiunt: maxime circa finem quinti: sub quo per meretricium babilonis spiritus tenetur omnino captiuus. Sexto uero committet noua percussio babilonis: quam de nouo plene fieri expectamus: ubi & Iudith & Hester: agnus Iesus bellorum triumphator demonstrabitur electus.

Septimo uero facta ab antiocho correspondet confictus futurus a nouissimo Gog in fine septimi. Nec dubium quod contra ipsum preparabit Iesus strenuos machabeos: post quorum mortem ad iudicium ueniet triumphator Iesus omnia discussurus. Septem etiam status predicti septem sacramentis conformantur. Nam primus status fundatur per apostolorum conformatur baptismatis regenerationi. Secundus uero militie martyrum conformatur confirmationi: per quam christiani proprie ponuntur in statu pugilum. Tertius uero doctorum assilant sacerdotali ordini: qui secundum Dionysium est illuminatiuus. Refectio uero eucharistie deuotioni anachoritarum. Penitentia uero multum congruit & expedit iniquitatibus quinti status.

Matrimonium uero nuptias christi & ecclesie in sexto fiendas optime prefiguratur. Unde & in sexta uisione dicitur. Gaudeamus & exultemus quod uenerunt nuptie agni: & uxor eius preparauit se. Vnctio autem extrema congruit suauitati & paci status ultimi: in quo uentilabitur illud de filio reguli: heri hora. vii. reliquit eum febris. Ex predictis patet facillime quod per intelligentiam libri Apoc. elucidat obscuritas ueteris scripture & manifestat distinctio. vii. statuum ecclesie: quasi septem preliis christi plis. Illa scriptura elucidat primo per concordiam. Si enim septenarios in scripturis positos coaptas ad septenarios Apoc. innumera mysteria tibi daretur: ut uerbi gratia: quare lex post sex annos laboris uoluit super terram sabbatizare anno vii. aut post septem septenas annorum statuit annum iubilaeum: annum remissionis

aut post septē hebdomadas a pascha legē dari: & pē
theostes colū: aut septē lucernas lucen in candelabro:
aut mariā leprosam septē diebus stare extra castra:
& capillos Sampsonis distingui in septē crinis:
aut lob hēre septē filios: & septē milia ouiu: aut q
sapia septē colūnas dicit excedisse. Et Elias septem
mulieres unū aphēdisse uiz dominum ihm xpm
& sic de aliis septenariis scripturas. Secūdo mul
tū eluciat scripturā distinguēdo tres fines seu tres
xpi aduentus in pphetis idē de uolutos. Sicut enī
uero distāti a magno mōte duas magnas ualles seu
planicies inter se cōtinēte: ac p cōsequēs ex hoc ter
no uidet mōs ille: nō ut unus sed tm ut unus mōs
nullis uallibus distictus. Ex quo uir iste stat su
per primū montē: uidet primā uallē & duos mōtes
uallē illā cōcludētes: ex quo stat in mōte secūdo: si
cur i medio uidet duas ualles cū montē ipsam in
cludentiū trinitate. Sic iudei qui fuerūt primi ante
xpi aduentū quasi an primū montē nō distixerunt
inter primū & postremū: sed sumpserunt totū pro
uino: semel tm expectātes messiā: xpiani uero statū
ecclesie sextū pētes distinguūt qdē iter primū & ul
timū tanq̄ ia pōiti sup primū: & tanq̄ uidētes me
diū cōuersionis spaciū gentiū: quod inter primū &
ultimū cōtinēt. Cōter tm nō distinguūt iter illū qui
est in extremo iudicio: & iter illū q erat in statu sex
to: qn̄ secūdu ap̄ l m xps illustratione sui aduentus i
renūciat antixpm. Qui aut statuent in sexto tpe ec
clesie uel in spū uidet & distinguūt ipm a primo &
postremo: uidētq̄ hāc distictōne in libris pphicis:
& in his que a xpo & ap̄ l s dicta sunt de finali xpi
aduentu: & de finali statu mūdi artificiose cōtinēt.
Tūc etiā uident q licet opa priore qnq̄ etatū con
cordent cū qnq̄ p̄mis ecclesie statibus: & septē pre
lia seu signacula sub lege cōpleta cōcordēt cū septē
ecclesie statibus. Nihilominus mutatio uetere: insti
tutio noue: facta in quolibet p̄dictōge: p̄ncipalius
dirigit significandū mutatiōne & renouatiōne fa
ctam uel fiendā in tertio xpi aduentu p̄fecto. i. in p̄
mo statu ecclesie & i sexto & i extremo iudicio. Vn
de & spūs pphicus ueteris testamēti ad hos tres p̄n
cipalius cūrit: nec mixt q̄ p̄ncipalis intētiō eorū de
xpo & circa xpm fuit pphate eius aduentū in carnē
passibile & redēptionē nrām per eius mortem fiendā:
ac deinde post cōuersionē plenitudis gentiū pro
mittere cōuersionē ois isrl̄s: & postremo mundū
iudicandū a xpo per reprobōge penā: & electorum
gl̄iam ois consumāte. Vnde in diuersis uisionibus
libri Apōca. minis & occultis modis ad hec tria ma
xime ad secūdu & tertū pphas ueteres & figuras
Ioānes spū sancto plenus adaptat. Ex quibus dare
scit de his que diximus intētiō pphatōge. Hos aut
septē status plixius deduximus: q̄ multū ualeat cō
siderare p̄dicta ad intellectu totius scripture: & ma
xime Apōca. & ad uitāda picula huius t̄pis: qui sa
m̄us iā a centū annis initio sexti: & submergitur a
secibus quinti. In cuius fine status xpianus & ipse
iesus in eis uilificatus est multipliciter: sicut ista dicit:

Vnde ipsa uilificatio minor secūda sequenti capitulo
continetur.

Iesus uilificatus Cap. ii.

Sicut ex predictis patet quintus status eccle
sie fuit zelatus correptionis: & pie conde
scensionis multiplicans t̄palibus i ecclesia
largistua deuotiōe fidelium: & ipsa ecclesia multo sub
limius q̄ p̄us sup oēs reges & principes triūph i r
exaltata. Fuit aut cōueniēs t̄palia ab oi p̄tate iesu ec
clesie sue dari. Primo ad ostēdendū q̄ ipse ē crea
tor oipotēs uisibilū & inuisibilū: & q̄ ois creatura
est sibi plene subiecta: & ideo creatura sub diuersis
circūstantiis & regulis p̄r sancta ecclesia bene uti:
& hoc ad confutandā heresim ip̄i Manichei & se
quentiū ip̄m. Secūdo ad ostēdendū q̄ deus non
reprobat etiā i nouo testamēto statū diuitū: regū:
principū: & baronū: licet ipse in paupertate: & hūili
tate: & austeritate crucis uixerit in hac uitā: propter
quod etiā ad formandū uanū statū in ecclesia uo
luit ip̄am eccl̄ia honoribus extollere: & i tē. oralibus
abūdate. Quia etiā cōueniēs fuit q̄ regia p̄as
& mūdi dominiū secūdu aliq̄ statū p̄ntis uite i
suis uicariis r̄fugeret ad iformādū oēs reges & diui
tes q̄ ad formā p̄or scōge p̄ntificū deberēt tenere i
honoribus hūilitate & uilitate sui: & familiarem &
dulcē cōdescēsiōne populi: & simul cū rig. ditate iu
sticie cōtra malefactores hērent: pietatē mie sup bo
nos: ut silr̄ discernent diuites in exēplo p̄latōge ecclē
sie diuitias nō in p̄p̄is huius mūdi expēdere: nec
de eis i nutrimento suore corpore lasciuire: sed ad mo
dū renūculi dño oblatis i ueteri testō in medio pin
guedis t̄paliū macie abstinentie cōseruare & adipem
abūdatie t̄paliū paup̄ibus indigētibus elargiri: hec
qdē in p̄mis ep̄is & abbatibus q̄nti t̄pis: & ē q̄ntū
plenius refulserūt: zelo seueritatis puniētes abrenū
tes primoio crucifixi: & ip̄m piissime i mie opibus
dispēsantes: in q̄bus ē tāta refulsit hūilitas: ut quibet
eorū dicere uideret ad p̄latōne assumptus cum
hūilli rege Dauid. Exaltatus aut hūiliatus sū & cō
turbatus. Nā nō assumebant nisi uirtutibus pleni
uocatōe spūs sancti: q̄bus p̄latio onus erat p̄mens
sollicitudie: & sue dignitatis r̄cognitiōe: nō honor
eleuās uaitate. Alia rō fuit ut magis eēt grata & re
cognita p̄fectio xpi uite in paupertate & despectu &
cruce. Ex hoc enī q̄ ecclesia p̄ honores & t̄palia ad
tantā spurcitiā malore deuēit: patet q̄ modus uite
xpi que elegit i carne passibili fuit p̄fectior oio alio
ad t̄palia se hēndi. Ad quā qdē cognitionē sic luci
dā nō deuēisset ecclesia: nisi expta fuisset tantā sen
tinā malore: q̄ ip̄am i suis t̄palibus nō opp̄sist: ac p
hoc nō ita grate suscepisset sublimissimū donū cru
cifixionis uite euāgelice sibi dāde. Patet itaq̄ q̄ sa
plēti cōsilio spūs sancti ecclesia ē i t̄palibus exaltata:
nā p̄ter rōnes p̄dictas p̄uidet eterna electio multos
per illā uiam saluandos: q̄ martyre. supplicia & al
ta paupertatis culmina non fuerunt apti suscipere

ac per hoc & defecissent i illis. Vnde & secūdu q̄
expedit electis q̄ sunt in terra: semp deus statū i ec
clesia moderat hoc pro iherimis. Imp̄fectis uero pō
rificibus & clericis fuit uirtus probata sublimis: dū
sic sciuerint hūilitatē seruare in honoribus: austeri
tate in deliciis: & in abūdantia paupertatē. Quia ue
ro paucissimoge ē istud: ideo paulatim relaxatio tan
tū icreuit: q̄ illud qd fuit in uirtutis instrumentū:
in trasgressiōne ip̄ortabile ē cōuersum. i. ap̄sum aut
istū in seobus q̄nti t̄pis oēs q̄nti Apoca. q̄ respi
ciūt q̄ntū statū stupēdo mō declarauit. Nā q̄ntē ec
clesie lardis dī nomē hēs q̄ uiuas & mortuus es: &
sibi multa mala dicit & paucissima bona: & si nō se
cortexerit subitū & improuissimū iudiciū cōminat.
Et in aptione q̄nti sigilli itroducitū tāta impatien
tia sanctōge: licet sciret etiā mistica q̄ nō uident ma
la inūdantia plus portare. In cantu uero quate rube
stellaris caritas status ecclesiastici, in tantā auanciā
t̄paliū quasi in terrā dicitur cecidisse: q̄ pureū abyssi
apuisse dicit: q̄ oēm uia maleficiū in supbia: in la
scitia: in crudelitate: in symonia: & i aliis malitiis in
numenis sua mala exēplariate subditis submisit: ac
p̄pter qd tantū ē uilificatus ihs in statu illo q̄ u
dent cultū ecclēie regere: p̄ deformitas uite illorū
magnā p̄buit occōnem: ut iundaret multitudo pa
tarenoge diuersage heresum: maxie māichee q̄ tēpo
ralia & oēm actū carnis condānat: licet. n. heredis i
pia sit & ceca tm occōnem accepit sue renouatiōis:
ut diceret occōnem in receptōe t̄paliū deuiasse: quia
māifeste appebat pessimus abūsus eorū in clericis
& mōachis: & eos imitātibul malis xpianis: & ma
xime q̄ illi q̄ iter eos dicunt ep̄i maxia p̄tendūt
uite sanctitātē in paupertate extenori austeritate & fa
cta hūilitate: in q̄bus uitia opp̄oita ecclesie multū
reddūt ecōtrario eā uilē. Quia uero plenior malitia
huius q̄nti status maxie apparet in contēptu spi
ritus dei apparētis in eo in uis p̄fectis Francisco &
Dñico: & eorū uirtuosa ple: qua fumus huius pess
mi putei horrēda lepra infecit: in quo maxime stat
pugna huius q̄nti cū p̄ncipio sexti. Ideo plena ex
plicationē hōge malore damitemus describere: do
nec de corruptiōe hōge noue statū differemus.
Et hic illud quod supra in fine p̄cedētis capli secun
dam uilificatiōne uocauimus ihu xpi sufficit dice
re: q̄ in tāta uilitate tūc t̄pis erat ecclesia: q̄ nisi per
nouā prolē spūs paupertatis subuēisset iesus: iā tunc
iudiciū mortis erat ecclesia subitura: sicut expresse
ostēdunt calamitates heresum: que ecclesie sup̄ficiē
opp̄mebāt. Sed & piissimus iesus ad clarificatiōne
istōge duoy lumianū tā summis pot̄ficibus q̄ aliis
fidelibus hoc ip̄m pl̄ibus reuelatōibus declarauit:
maxie cū lateranensem eccliam ruine pximā hōge
duoy paup̄e: humeris sustētari: lux nera ihs uica
rio suo mōstrauit. Sed ut de hoc trāteamus: euiden
tia facti necessitate hōge ordinū manifestat.

Iesus Franciscum generans Ca. iii.

Bundantibus in fine q̄nti iumentis lasc
tie reptilibus auaritie bestis superbie: &
his oibus tota deturpata cōuersione eccle
sie pegrine: ac p hoc ipsam corrodēte hypocritali ca
terua impietatis heretice: licet idignaret zelotes iesu
cōtra malitiā sponte: que in magna m̄titudine post
adulteros dediabat: non cōtinuit tm i ira misericor
diā suā: sed ultimā citatiōne ad ecclesia q̄nti t̄pis de
stinauit: suscitās i medio eius uiros ueritatis excelle
cupiditate extirpātes: uoluptatē exterminātes: di
gnitate recusantes: duplicitatē execrātes: ueritatem
defendētes: charitatē incēdentes: honestatem ref̄er
mātes: ac xpm ihm singl̄r pre ceteris imitātes: q̄ &
exēplo sue uite fortissime arguerūt deformatā ecclē
siam: & uerbo p̄dicatōis excitauerūt plebē ad pen
tentiā: & argumēto defensionis cōfuderūt p̄tauta
tē hereticā: & patrocinio orōnis placauerūt irā diui
na. Inter quos in typo Helie & Enoch Franciscus
& Dñicus singl̄r daruerunt: quoy primus seraphi
co calculo purgatus: & ardore celi in flammatus to
tū mundū incendere uidebat. Secūdo uero ut che
rub extētus & p̄gens lumie sapie clarus & uerbo
predicationis secūdo sup mūdi tenebras datus ra
diat: quas p̄prietates p̄nitus i filios transfude
runt: licet in utriq̄ splendor & ardor in abūdantia spi
ritus cōiungant. Quia uero totū malū q̄nti tē
pons fuit in deprauatione uanitatis multiplicis q̄
ex cupiditate & abūdantia tēporaliū trahit: somētū:
idcirco ille qui t̄palia radicalius a se & a suo statu ex
clusit: ille p̄ncipalis dī huius t̄pis reformator. Et q̄
in ip̄o sextus status ecclesie inchoat: in quo debet
esse reformatio xpi uite: ideo p̄tē dicit q̄ ipse p̄ illū
primū hominē figurat: que deus deliberato cōsilio
post qnq̄ diey opa fecit ad imaginē similitudis sue:
ut cūctis t̄pibus dñet. Adde hic quō per hoc non
intēdis dicere q̄ sancti sexti status sunt maiores apo
stolis: qui ratione indiuisibilis christi sequele intelli
gantur fore exceptuati omnibus aliis comparati:
quorum Dominicus in spiritali reformatione ac
cipitur in uniuersali & pleno & perfecto terrenoge
contētu. Licet autem uterq̄ p̄dictorum sanctōge
plene & perfecte secundum suum statum calcue
rit mundū: & calcandū mādauerit proli sue. Quia
tamen nunc assumpsimus tractare de illo: cuius sta
tus singulariter impugnatur: nunc a corruptenti
bus euangelicam uitam & a principio fortis exti
ti impugnatur a subdolis magistis impugnant
ibus paupertatem altissimā. Idcirco ad istū singula
riter conuertemus sermonem: cui & singularis po
test dicit q̄ ipse fuit signaculum similitudinis uite
christi: tam uestigio conuersationis: q̄ fastigio con
templationis: q̄ prodigio admirationis: q̄ etiam
priuilegio consignationis uitine passionis sacra
tissime iesu christi. Nam si de conuersatōe loqua
mur q̄ta similitudine uitā christi passibilem studie
rit imitari quis enarrare sufficit. Nam totum studi
um eius publicum & p̄uatum ad hoc tendebat: ut
xpi uestigia opta & obliuioni tradita i se & in aliis

renouaret: & istud fuit singulare priuilegium istius
bñdici Fracisci: quo uita iesu primū meruit uniuersaliter & sollicitate in statu cōmuni & durabili ordi-
nis sui ecclesie sancte dare. Nā licet sancti apostoli
huius uite fuerint singulana fundamēta post ipm
summū & primū lapidē angularē xpm iesum: quo
ois edificatio ecclesiastica status constructi crescit &
cōsumatur: q̄ tamē sicut ex p̄dictis patet synagoga
fuit pro culpa p̄dicte excludēda: & gētilitas nō fuit
ad tante altitudinis receptionē idonea. Idcirco statū
p̄fectionis euangelice uite ostēdit spūs sanctus a-
postolis nō esse tūc t̄p̄is in multitudine trāsfundē-
dum. Vnde nec ipsi illū statū ecclesiis quas rexerūt:
imposuerūt seruandū: sicut ipsi impositum a xpo ac-
cepant: & plenarie seruauerūt. Nā hoc seruabat ter-
tio generali statui totius mundi: in quo singl̄ r̄ rep-
sentat spūs sancti p̄sona & aptioi sexti signaculi si-
ue sexto statui ecclesie: in quo erat dāda ecclesie xpi
uita: & ad p̄ncipiū p̄fectionis uite iesu: quasi factū
novo circulo: & noue ecclesie initio redēdum ad
primā. Et idcirco dixi tibi supra q̄ hic sextus status
singl̄ r̄ respicit xpi tempus: in cuius figura in aptōe
sexti signaculi Vidi aut loannes alceꝝ angelū ascen-
dentē ab ortu solis habentē signū dei uiuū: ubi & di-
xit loachin sup Apoca. Angelus iste est ille quē xps
per cōcordiā respicit futurus ī p̄ncipio tertiū status.
Sic ergo patet q̄ illuminatio data loachin dicit ī p̄n-
cipio sexti status unū angelicū uirg mūdo dari: quē
xps per cōcordiā respicit: q̄ uite xpi renouator sin-
gulariter appebit. Et ego audiui a solenni doctore
istius ordinis q̄ frater Bonauētura tūc general̄ mi-
nister & doctor solēnis p̄ntē p̄fato doctore q̄ mihi
dixit: q̄ in cap̄lo parisiēsi solēniter p̄dicauit: q̄ ipse
erat certus & certificatus q̄ beatus Fraciscus erat an-
gelus sexti signaculi. & q̄ ad litterā de ipso & eius
statu & ordine euāgelista loānes intellexit: & q̄ in
spū ipm uidit q̄ p̄dicta uerba ptulit: & suoz filio-
rū p̄fecte xpm imitantū collegiū aspexit in oibus
senariis huius libri. Et hic p̄dictus frater Bonauētu-
ra ibidē cū maxio seruore asseruit: ut ab illo audiui:
si mēoria me nō fallit: scire se certissime p̄ solēnes &
idubitable reuelatōes factas talibus p̄sonis: q̄ de
hoc non poterat dubitare. Cōstat autē mihi q̄ hoc
scribo p̄ multa testimoniā sanctorū fratrum antiquoz
q̄ tā ipi beato Fracisco q̄ p̄tibus sotiōz: quoz apo-
stolica uita oēm suspiciōnē excludit ab intellectu nō
p̄fido: in uido: subuerso dare extitit reuelatū: q̄bus &
fundamentū ordiis & p̄fectus: & horrēda ruina: &
defectus & resurrectio gl̄iosa ī silitudine solaris aspe-
ctus xpi uite: non unica reuelatōe sed inumeris: &
eis idubitablebus māifesta fuerunt sic dare: q̄ ista
sub idubitable certitudine asserēbat: nec ē negligē-
dum testimoniū deo deuoti sancti & maioris per-
fectionis uiri: q̄ in diebus nris extitit: q̄tū in exte-
rioribus colligi pōt signis sanctissimi fris loānis de
parma: qui generalis istius ordiis fuit & clarissimus
doctor & uirtuosissimus p̄dicator & tāte p̄fectiōis
in austeritate & hūilitate & charitate contēplatiōis

sublimitate & solitudine: & fuga oīs uāitatis mūdāe
& totus zelo dei corosus pro deprauatōe quā uide-
bat huius status & ecclesie: & tante constātie in hu-
ius uentatis assertionē multis p̄pter hoc patientis-
sime portatis persecutionibus & uilificationibus
maximis: p̄ quibus etiā nō omisit corā plunibus
summis pontificibus & q̄pluribus cardinalibus hāc
ueritatem ardentē asserere: q̄ merito iter uiros ze-
lotes & seraphicos: & celestis ecclesie magnos san-
ctos a ihm sincere diligētibus & imitantibus certis-
sime reputat. Nā & ipse in seruire spūs seniles con-
fortans actus & uigore gratie nō nature. iiii. loānis
euāgeliste discipulus erantē Asya xpo iūgere cupi-
ebat. Et ob hoc ab illius t̄p̄is p̄ntice obtēta licētia
dū illuc p̄cederet: & ad ciuitatē marchie Camerini
noīe puenisset a xpo iesu: quē in p̄fecta obseruātia
euāgelii & regule & testamēti beati p̄ris Francisci
sincere coluerat ad celestē gloriā euocat: cuius glo-
rificationis in celis tam multiplicia miraculoꝝ testi-
monia gl̄ificatōz suorū humiliū ihm reddidit mū-
do: q̄ ratio memi me legisse alicuius sancti magis
multiplicata miracula a multis diebus. Nā & mortu-
os plures suscitauit: & a piculo mortis apto q̄p̄les
eripuit: cecis: mutis: surdis: fractis: cōtractis: aridis:
& omniū infirmitatum necessitatibus in tāta copia
subuenit: q̄ q̄to minus a carnali ecclesia quā argue-
bat fortissime extitit approbatus: tāto magis uide-
tur in celesti ecclesia numerosa miraculoꝝ opatiōe
dotatus. Hic autē plenissime asserēbat: sicut & ego
auribus meis indignis ab eius sancto ore audiui: q̄
sexto signaculū in Fracisco & eius statu accipiat or-
tum: & q̄ in cōfusione uite & regule sue per trans-
gressores filios & eius fauētes malos p̄latos debe-
bat iniquitas ecclesia cōsumari. Illius inq̄ que nō hie
rusalem & sponsa iesu nominatur: sed Babylon &
meretrix & ipudica: cuius iudicium clarificationem
christi uite plenissimam reddet: & pro cuius dam-
natione in sexta uisione Apoca. tam solenne a san-
ctis cantatur alleluia. Credo autem uerissime uerita-
tis sue defensorem iesum. Ideo tam multiplicia mi-
racula ad inuocationem huius uiri sanctissimi ostē-
disse: ut ueritas quam ipse predicabat ecclesie carna-
li: & a carnalibus filius Francisci multum odibilis:
omnibus habentibus fidei oculos ut certa reful-
geat: & ut a deo de celis indubitable testimonium
accipiēs firma fide & deuore seruetur. Nam & ego
tunc iuuenis qui semper contremui ī meis trāsgres-
sionibus de inobseruātia status promissi quarto
anno ante eius felicem transitum expressum uer-
bum audiui ab eius ore sanctissimo: intuens ī eius
angelicam faciem. Vnde ait secure filii quia añ quat-
tuor annos deus tibi expressē ostēdet quem debe-
as sequi: & cuius ueritatis uerbum debeat inuola-
biliter obseruari etiam in loco greci: ubi angelicus
uir angelicam uitam ducens in festo beati iacobi
octauo. kl. augusti dum conq̄rebat: postq̄ oia pec-
cata mea confessus fuerat: q̄ nesciebam quē seq̄ de-
berē: quia tam p̄lati ecclesie q̄ p̄lati ordinis hāc

relaxationē uite non solū sustinebat: sed etiā im-
nebat. Ipse uero eis oio cōtraria loq̄bat: & tūc mihi
lachrymātī ad sanctos pedes eius ut credo genufle-
cti ī recessu ptulit uerbū p̄fati. Quarto uero ano
postea. xx. ut credo die marci in p̄dicte doctrie cō-
tinuatōe feliciter migravit ad celos: & dū ego in re-
motis agerē: & ī ml̄tis distractionibus & mestitiis
uiuere p̄pter status ip̄fectionē lectionis officio p̄-
sus in die p̄tecostes subito dū ad alia tenderē: Frat̄
Salomon mister marchie uenit ad locū: asserēs san-
ctū dei loanue decessisse: & inumeris miraculis cho-
ruscare: & licet mēs mea eēt ad alia intēra: & nihil co-
gitare de his que a sancto audierā: subito ac si lan-
ca penetrasset cor meū ad spūs xpi ueritatē sequē-
dā oia p̄dicta mihi reuocant ad mentē: & ac si ipm
uiderē p̄ntem cordi meo infigebat dicēs. Ecce quē
debeas seq̄. Nā deus non est testis mendati: q̄ do-
ctrinā meā tanta multitudie miraculoꝝ cōfirmat.
Hec pro memoria & testimonio illius bñdici sancti
sunt dicta: quē & ipm nō dubito ad angelū sexti si-
gnaculi p̄tinere: uere puto ipm figuratū fuisse p̄ il-
lū angelū q̄ loanni admiratōi ostēdit sacramentū mu-
lieris & bestie: & dānationē meretricis magne. xvii.
c. Sed & illū angelū credo fore: q̄. xix. c. descēdisse
de celo refert. Nā & ille de uita celi: & influxu regis
celi iesu descēdit. Et hic singl̄ r̄ hūit potestātē ma-
gnā tā obseruādi euāgelicā uitā in medio trāsgres-
sioz: q̄ arguēdi ceruices durissimas quorūcūq̄ pre-
sidentū impioꝝ. Sed & terra totius ecclesie q̄ uolu-
it christo fructificare illuata ē a gl̄ia uite eius. Iste ī
fortitudine spūs cōtinue exclamauit: q̄ impia Baby-
lon a uero dei cultu ceciderat: & illa q̄ illud cap̄m
Apoca. plenius māifestat: & cū toto suo cōatu po-
puli electoꝝ hortatus est exire de medio eius. Vn-
de & audio q̄ illos sanctos imitatores Fracisci imo-
dū ihu xpi: q̄ ml̄tas p̄secutiones passi sunt p̄ obser-
uātā regule & testamēti p̄ris sui: cū nō posset ī me-
dio Babylōis in obseruātia euāgelii uiuere: ad par-
tes Asye declinare cōsuluit: donec reformatores euā-
gelici status pius ih̄s ecclesie dignaret cōcedere: eis
pp̄hice p̄dicēs eos illic saluādos a facie rēpestatis.
Nunc igit̄ redeamus ad p̄fectionē Francisci quē
angelū sexti signaculi fuisse nō solū aliena testimo-
nia: sed p̄fectissima sua uita declarat. Nā ipse ab or-
tu solis descēdit: q̄ p̄ actus ortus uite xpi passibilis
semp de uirtute in uirtutē ascendēs sanctā cōuersa-
tionē xpi uite cōfigurauit. Et in hoc excellētē ha-
buit signū dei uiuū: p̄ cuius uite merito etiā singl̄ r̄
a corpe suo hēre meruit uere signa uulnez crucifi-
xi. Vita autē xpi singl̄ r̄ sume fultit: ut ex euāgelii pa-
ter obseruātia in crucifixione: in hūilitate p̄funda: ī
paup̄tate extrema: & in seruire charitatis: & deside-
rio nostre salutis: & per supplicii sue crucis: & p̄issi-
ma cōdēscēsiōe & cōpassione peccatoribus & af-
flitis. Sed eius q̄maxia p̄fectio fuit in interiori cul-
tu & p̄fectione charitatis diuine: que actu cōtinuo
pro se & pro oibus mēbris suis: ditati cui erat ī p̄-
sona unitus cultū debite seruitutis ip̄dit. Quātū ad

austeritate uite lege legendā: ī qua licet modicū sit
tamē eius mirā austeritate p̄p̄dere poteris: q̄ ei h̄e
neditus ih̄s uirgo & uirginitatis filius puritatē uole-
bat transfundere: & ī carne corrupta sui cōtinua ip̄i
us crucifixione non pōt plēa mūditiā uiuere. Idcir-
co piissimus iesus ut nos aīaret ad nre corrupte car-
nis crucifixionē austerā p̄p̄ seruandā mūditiā: diui-
nam suā carnē multiplici cruce dū uixit asil: xit: qd̄
ip̄ius legitimus filius & imitator Franciscus atten-
dens tāta rigiditate discipline ī uictu: uestitu: & ha-
bitaculo: somnio: & aliis similibus sensuales appe-
tibus arcebat: ut uix necessaria sumeret sustentatōi na-
ture. Et licet post longā penitētiā inocēs eius ca-
ro nullo p̄pter offensam idigeret flagello: cōtinuo
tū ei renuabat austeritates & onera: custodiēs & ipse
p̄pter alios uas duras. Vnde & corpus suū frēm a-
simū appellabat: cui cōtinue duras iponebat labo-
res: aspa tegumēta: & stramenta p̄bebat: & ipm uila
& paruo pabulo sustentabat: & ut plenā cordis obti-
neret mūditiā īb omni familiaritate que iterius
posset inficere & exterius male edificare lic abstinē-
bat p̄fecte: q̄ quasi nullā mulierē in facie cognosce-
bat: & eaz cōfortia tanq̄ puritatis pestē summo o-
per uitari iubebat. Et q̄ se ī uale lachrymaz cogno-
scebat degere cōtinue uiuebat in fletibus: p̄p̄ quod
ad tantā sinceritatē mēis & munditiā carnis deue-
nerat: ut iā uideret statū inocētie assecutus. Nā &
legit̄ in legēda sua quasi creaturis oibus etiā ī sen-
sibilibus impasse: ut in hoc gradu grē inocētiā ex-
cedat nature. Nam & ignis suū contēpauit ardorē:
& aqua imutauit saporē: & aer ī nocte clarā p̄buit
lucē: & petra siccā lapidū reddidit fontē: ut sic īno-
cēt Fracisco p̄bent elemēta seruire. In hūilitate
uero p̄funda & extirpatōe totius mundane glorie
sic p̄fectissime imitatus est xpm: ut & se & ordinē
suū toti mundo uoluerit subiicere: & ut posset esse
omnium minimus nihil uoluit de auctoritate ec-
clesie habere: nisi hoc solum q̄ eius auctoritate pos-
set sanctum euangelium obseruare. Nam salutem
animarum uolebat procurare cum humilitatis uir-
tute: non cum pompa auctoritate: & omnino li-
cet haberet summos pontifices plures ad suam uo-
luntatem propter sanctitatis deuotionem plenane
inclinatos: nullum unq̄ priuilegiū uoluit petē uel
recipere: ī quo posset sua humilis subiectio minui:
quia uolebat omnibus subiici: & sic per humilita-
tis subiectiōnem in christi charitate omnibus dñari.
Sciebat enim q̄ humilitas tractabilis quasi res
mollis dum duro cedit: durum intra seipsam indu-
dit: durum uero dum duro resistit & oppositum &
seipsum confringit. Propter quod in sancto testa-
mento Franciscus precipit omnibus fratribus pre-
latis & subditis: ut nullam litteram ab apostolica
sede peterent: nec pro predicatione exercenda: nec
pro persecutione uitanda. Dicebat enim humilis
Franciscus q̄ dum humiliter ab episcopis & sacer-
dotibus licentiam peterent: ipsos ecclesie pasto-
res ex humilitatis exemplo edificarent: q̄ & si ne-

garent ipsos per patientiam & humilitatem converterent: & in seipsis patienter portando conservaret perfectionis virtutem: quod si auctoritate privilegii contra plures uoluerit. Item fratres hoc facerent in seipsis tali auctoritate elati: non humiliter sustinerent: & prelatos alii cordis ad resistendum eis & detrahendum mouerent: & sic dum durum collidit: in utroque scandalum excitat: & uerbum ueritatis sine efficacia proponit: quod humilitatis exemplum non in loquere uidetur. Si autem semel uel bis uel tertio etiam ipsi prelati predicationem fratrum impedierint: si semper humilitate & patientiam ostenderent: & populo predicarent factum: & durum cor prelati emolliet sancto exemplo in tantum ut non solum concedat: sed & regret & appetat talium sanctorum fratrum predicationem audire: & tunc plus edificabit una talis predicatio quam mille in contentibus & minorata humilitate: quod & ipse probatur: ut legenda continet in epistola imolenti. Quod plene apparet quod ualidior fuit uia Francisci. Nam & nunc multi auctoritate sunt fulti: & multi contra resistentes elati: & multiplicatis uerbis sermonibus tanto conuersio sequi uidetur. Unde & in scribis ipsi molestantibus quod nolent in tanta profunda humilitate oibus subiici cum euulso magno uocis modo. O fratres mei o fratres mei uos uos uultis mihi auferre uictoriam mundi. Nam Christus misit me mundum uincere in profunda oibus subiectione: ut amore ad ipsum traham animas per humilitatis exemplum. Et addebat fratres mei dum omnibus uos humiliabit omnes conuertentis: & qui uos impie persequent uestra probata patientia conuertent ad Christum: & uestros fatigat pedum uestigia osculari. Nec tamen debeo uelle desiderare sub spe salutis aliorum libertatem habere: quod ego uelim mea profunda humilitate que statui meo conpetit perdere: quod in hoc & ego in uirtute proficio: & populus in salute in misericordia. Similia dicebat scribis: uolens eos ab omni potestate ecclesie excludere: & in humilitate seruire. Unde & propter hoc ipse uocauit maiores: ut maiores non presumere fieri: nec statum prelationis aliquo modo ipsos uolebat appetere. Unde dominus hostiensis suo patri dixit. Si uultis quod faciant fructum in ecclesia dei tenete eos in statu uocationis eorum: & ad prelationes ecclesie nullatenus ascendere permittatis. Quantum fructum fecerint assumpti ad status ecclesiasticos de hoc ordine & de aliis ordinibus paupertatis: narrent hi qui sentiunt: dicant de eorum excessibus conturbati. Nam satis cognouit mundus eos ascendisse dignitate: sed descendisse uirtute: & in multis eorum factis probatur quod in tali promotione relaxationem proprie uite quesierunt non perfectum conuersionis aliene. Nam abstinentes primo efficiuntur gulosi pauperes tenacissimi & auari & despecti: superbi & fastuosi: & qui de mundo exierant religiones intrantes ad mundum redeunt dignitate assumpta: dum penes ditant: & de pauperibus non curant: & qui consueuerant predicando pro animarum salute zelare: nunc uidentur plus multis aliis animarum salute negligere: solum ad congreganda temporalia pro se & pro parentibus anhellare: & quanto magis ab infantia in ordinibus fuerant paupertate uacui: tanto magis

nunc uidentur fatigare reimpleri. O quam uerus propheta fuit Franciscus: & quanta mala in ordinibus fecit ista promotio. Nam quasi ad hoc uidetur studentium iterio tendere: & in his qui aliquid sufficientiam habent uidetur hec ambicio ebullire. Unde & curias circum: moras cum prelati contrahunt: adulant eisdem: & non solum non recusant: sed quasi totis conatibus per astutas uias & simulationes & camillationes procurant: & ad tantum deueniunt quod uidetur compleri sicut populus: sic & sacerdos: & sicut clericus: sic religiosus ambiciosus & uagus: & quod sic intrat non est mirum si non edificat sed conturbat. Pars est hoc: & pro malitia temporis deficit sermo. At contra humilis Franciscus ad conseruationem humilitatis profunde: & ad confusionem ambitionis future noluit ad sacerdotium promoueri. Sciebat enim quod usque ad clarificationem sexti status non erat regimam: per uiam prelationis dandum utiliter spiritui paupertatis. Nam tunc sicut noui apostoli ipsi describuntur colunt status futuri: sicut expresse angelo philadelphie Christus permittit: haud dubium quod in typo huius status. Unde sibi dicit quod modicam habet uirtutem gloriolam. humilitatem. Prius enim debuit status paupertatis in humilitate probari: ut postea in prelatione non ad diceret extolli. Quia uero multi sua supbia paliant quod nisi fuissent privilegia non potuissent clericorum portare molestias. Dupliciter ex beati Francisci uerbis possumus respondere: unum est quod uisus perfectis quales debent hi esse nihil debet esse molestum nisi quod compellunt ad peccandum. Ad hoc autem nullus potest compelli inuitus. Et si dicas quod tribulationes multas imponeret: quas non possent ex sua imperfectione portare. Respondendum est quod tales non debuerunt uiam tante perfectionis assumere: nec per suas imperfectiones debent statum perfectionis destruere. Aliter respondemus quod quod a principio ipsi cepunt clericis resistere: & temporalia per uiam questus & deuotiois misere minus auide rapere. Idcirco ceperunt durius molestare. Sed si sua humilitate & paupertate seruassent in sua puritate dulce eis fuisset molestias sustinere: nec poterant multum affligi: quia nihil habebant perdere: & si in uno loco affligebant: uolebat Franciscus eos fugere. non per privilegia resistere: & ire ad alia loca per penitentiam facere: hoc docet secundum euangelium quod promissimus dicitur ex ore iesu. Si uos persecuti fuerint in una ciuitate fugite in aliam: hoc sancti patris Francisci repetit sanctissimum testamentum. Sed quomodo hoc audierit: qui ad modum magnorum diuitum palatia edificauit: & a terris sue originis uix per suos prelatorum precepta auelli: & ibidem sanctos fratres aliunde ortos sustinere non potuit: nihil habent hi tales facere cum Francisco: sed est temendum ne sit cum diabolo per eos. Et cum hi libenter audiant quod Franciscus & eius status est ecclesie reformatio: & mundi sustentamentum si uoluerit super alios superbire: quomodo superbia reformabitur? Et quod uerum est promissum: idcirco notum est quod nunquam mundus debuit habere tantam humilitatis profundum post benedictum iesum & humilissimam matrem & apostolorum collegium. Quomodo status hic pauperum minorum: & quo quod recesserit est deformatio

Augmentata. Et quia franciscus humilitate supbia calcauerat: idcirco supbos demones auctoritate arcebat: per hoc ostendens quod status suus supbiam exsufflabat de mundo: quod quidem fiet in uicis supbis corruptoribus huius status. Nam si quis more francisci humilitate iesu semper portaret per oculos: per dulci similitudine ipsius cum in terra cordis dulcedine se oibus subderet: & molestum esset sibi aliis percipere: non periret: licet autem benedictus franciscus humilitate & obedientiam commendaret per maxime: & ea sic seruaret: quod si socio semper ea uolebat facere: tamen quia prouidit quod iuxta iter obedientie ipsi debebant scandalum ponere: preceptum contra regule paupertatis: idcirco summa obedientiam imponens subdit: hi tamen ipsi: qui prelati apposuerunt frenum salutis: dum prelati dixit. Non percipientes aliquid quod sit contra animam & regulam nostram: & si hi dicitur: obediatis in oibus que premissa sunt domino obseruare: & non sint contraria anime & regule: hec obedientie forma in secula regula contra ab illius corde manauit: quod de seipso dixit. Descendi de celo: non ut faciam uoluntatem meam: sed uoluntatem eius qui misit me: & tamen phariseis tradidit eas discipulis imponentibus dixit. Irritum fecistis dei mandatum per traditiones uas falsas. Nam obedientia francisci: nec maiore puritate: nec maiore integritate: nec maiore profunditate continere potest: quia in omnibus obedit: & in traditionibus falsis regula destruentibus non obedit: quia illud obedire est apostatare. Nam cum prelati per regulam auctoritatem habeat contra regulam percipere uel obedire: est a regula apostatare. Quid uolumus plus preceptum de humilitate francisci: cum ipse in omnibus fuerit minimus minorum: ut merito conpetit minimo nato. scilicet loas qui liberatus fuit occasione athalie: minimo semini. scilicet grano synapis: quod creuit in arborem magnam minimo sancto. scilicet paulo ad ephesum. cui datum est secreta mysteria nunciare. Mihi autem omnium sanctorum minimo data est gratia huius in gentibus euangelizare: inuestigabiles diuitias gratie christi: & illuminare omnes que sit dispensatio facti absconditi a seculis in deo. Et etiam conpatet minimo fratri. scilicet beniamini qui franciscum multipliciter figurauit in hortu in quo matrem occidit: quod franciscus lasciuia quinti temporis in remedio ortus & in suo ortu pleno regula reformata occidit in icolatu: quia conuersabat cum preterita terra chanaan: & patris anima ex eius anima pedebat: quia semper cum uoluntate patris eterni in celo seruatis amonens christiformis uita plenarie obseruabat in qua plene primo benedictioni uoluntas quiescit in ornatu & accubitu: que a fratre ioseph recepit: & in reuelatione noticie facta fratribus in suo aduentu. Nam ibi dicit quod per beniamini. v. prius aliorum firmis pres excessit: & quod v. stolas optimas sibi dedit: & quod postea non se potuit continere quoniam fratribus diceret in presentia beniamini. Ego sum ioseph quem uedidistis: tamen cyphus sapie ioseph occulte postus in sacco: fecit eum prius ut latronem reduci: hec omnia continentur genese. xliii. & xliiii. O francisce uerissimus beniamini ioseph primogenitus fecit te sedere ad me in euangelice uite: cum fratribus tuis ceteris sanctis: ibi parata tua excessit alia. v. prius lacratore uulnere: per quod quoniam stolas optimas recipies primorum in tuo aduentu. ii. Nam primo se fratribus iudeis secundum carnem christus reuelabit

qua reformata tua regula & cum ipsa tota ecclesia populi israel ad euangelicam uitam & christi plenam noticiam reducet sed prius opprobrium latrocinii preceperat: iam ipsum oculum uidemus: dum in sacco humilis obseruantie paupertatis & despectus filiorum tuorum cyphus euangelice sapie & obseruantie regule tue: & assilimi testis continet absconditus: quo uere iesus uerus augur in presentibus. a uisceribus speculat futura. Et nunc per hunc cyphum quem portat uidemus eos more latronum tradari: & licet inimicos christi uinculari: flagellari: excoriari: & hereticos reputari extraneos a benedictione iesu: & quasi more alterius ioseph non commouent uersera tua super fratre tuo beniamini? Nunc rediisti te ad secretum thalamum: ut ibi facias conpassionem fratri: Egredere foras piissime iesu & intrare super collum tuum: ut utriusque conpleat desiderium. Nam & utriusque & desiderium & collum est unum: & ostendit quod ipse est legitimus filius & uerius tue scissime & pauperrime matris: & da quoniam stolas gloriosissime reuelationis francisci: ut illis uisus audeat ad tuam uitam accedere donum spiritus patris: ut sic cognoscat quod tu uere uiuis in spiritu paupertatis: & dominus uelint. noluit super tenebras transgressore ut de te uere dicat illud. Mortuus est: & quasi non est mortuus: si semel enim reliquit post se: sicut appuit in francisci persona reuixit: sic nunc appareat: piissime iesu in eius plebe: ut humilitatis spiritu reformata. Quia uero signum singulare christi iesu & aduentus eius fuit predicata uirginitas humilitas & paupertas: & de duabus probatum est modicum: in paupertate: thesaurum absconditum: per quo conquiredo uendenda sunt omnia: iesus sapia patris constituit & ad hanc obseruanda suo exemplo alios induxit: & in ea euangelica perfectionem consistere decreuit. Nam in hoc est firma petra: in qua domus fundata euangelica nullis obrueda collisionibus fluctu: nec amouenda in uentorum flatibus & hinc hinc pluuiarum: nec conuulsa iocibus temporum: huic in hac uita iesus possessione pacifica regni celorum tradidit: cum tamen aliis uirtutibus solum de futuro promiserit. Quia qui uera paupertate in seruire spiritus imitantur necesse est de celestibus uiuere: quia de bonis terris non curat: & dulces micas que cadunt de mensa angelorum in presentia exilio felici palato degustat: hec est illa proprie uirtus altissima christi iesu in qua singulare signum eius imprimitur his qui ea in sue perfectionis ambitu fatigant obseruare. Nam nihil perfectionis illi deerit: quod hac uirtute plena fide: seruicillimo amore obseruantia: in iolata sponsabit: nec solum est uirtus ista paupertas: sed uirtutum omnium perfectio & regina. Nam omnium uirtutum cacumia sue obseruationi subtermit: & super omnia obseruante iesu dei filio configurat: unum & in hac renouatione consistit perfectio omnis status populi quod franciscus emulator similitudinis iesu a sue conuersionis primordio ad se in paupertate querendam & omni studio secundum christi similitudinem obseruanda totum suum conuertit conatum: nihil dubitans aduersari: nihil timens sinistri: nullum subterfugens laborum: nullam declinans corporis egritudine: si domine paupertatis possit suum amplexibus. Incepit conuolus

explorator inquirere: circuire uicos plateas ecclesie & status singulorum: punctatim: queres ab eis quod diligunt euangelicam paupertatem. Erat uerbum absconditum audientibus & uelut barbas ab oibus stantibus ignoratum horrebatur solo auditu: & quasi loquenti maledicebatur: dicentes paupertas quae queris tibi sit & filius tuus: & semi tuo possit te: nobis det delictis profui: & diuitiis abundare: quo audito franciscus a coibus stantibus: ibo ait ad optimates pontifices & loquar eis: ipsi enim cognouerunt uiam domini & iudicium dei sunt: quod forsitan hi coes ignobiles sunt & stulti domini sui iesu semi tam ignorantes: sed & ipsi pontifices diuini uiderunt dicentes. Que nam hec est doctrina noua qua iherosolimitanus noster: quod potest uiuere sine temporalium possessione: nuncquid tu melior es quam preses nostri qui dederunt nobis temporalia: & in temporalibus abundantes ecclesias possiderunt. Quid est quod dicit nobis modicum paupertas: ne scimus quod loqueris. Admiratus franciscus & paupertatis spiritus ebruis ad orationis studium conuertit se: cepit uocare iesum paupertatis magistrum. O domine ihesu ait ostende mihi semitas tue dilectissime paupertatis. Sitio enim quod testium ueteris noui fuit figura illis promissisti: quod ois locus quem calcauerit pes uester ut erit: carere est contempnere paupertas oia calcare: ergo oium est regina. Sed domine mihi pro iesu miserere mei & domine paupertatis. Nam & ego eius amore anxior: nec sine ipsa requiescere possim: domine mihi tu nosti quod me de ista iam orasti: sed & ipsa sedet in tristitia ab oibus repulsa: facta est quasi mulier uidua: domina gentium uilis & contempnibilis: dum oium regina uirtutum & coquerit sedens in sterquilino: quod oes amici eius spreuerunt ea: & facti sunt eius inimici: & ipsos peribant iam diu adulteros & non sponfos: uide domine iesu quia paupertas per tanto est regina uirtutum per quanto relictis angelos: sedibus descendisti ad terras: ut ipsam posses charitate perpetua desponsare & oes perfectioris filios in ipsa: & ex ipsa: & per ipsam perducere: que & tibi cum tanta fidelitate adhesit quod & in matris utero inchoauit suum obsequium dum corpus aiatu ut creditur habuisti oim minutum: sed & oriente ex utero in presepio sancto recepit & stabulo & conuersante in mundo sic oibus te priuauit: ut capitulis inclinatio faceret te carere. Sed & fidelissima confortia dum ad bellum nostre redemptionis accederes: te est comitata fideliter: & in ipso passionis conflictu indiduos armiger astitit: & discipulis recedentibus & negantibus nomen tuum ipsa non discessit: sed te tunc cum toto comitatu suo: principum fidelibus sociauit: imo ipsa matre propter altitudinem crucis: que tamen te sola tunc fideliter coluit: & affectu anxio tuis passionibus iuncta fuit: ipsa inquam matre te non uolente contingere domina paupertas cum oibus suis penantis: tunc tibi gratissimus dormicellus te plus quam unquam amplexata: & tuo cruciatu precordialis iuncta: propter quod nec sibi uacauit crucem polire: nec nisticum more conspiciere: & ipsos clauos ut creditur non in sufficienti numero uulnibus fabricauit: nec ipsos exacuit: nec poliuuit: sed tres rudes & aspos & obtusos adiuuandum tuum supplicium prepa-

rauit: & dum suis moreris ardore: ipsa fidelis sponsa se licite affuit: ut nec modicum aque posses hinc: sed & per satellites ipsos tante amaritudinis confect: poculum: gustare potius potuisti quam bibere. In cuius igitur sponsa strichis aplexibus aiam emisisti: sed nec ipse a fidelis sponsa tuis defuit exequiis sepulture: nec tibi aliquid in sepulchro in unguentis in lintheis hinc promissit nisi ab aliis mutatum: nec hec scissima sponsa tue resurrectioni defuit: quia in eius aplexibus gloriose resurgens in sepulchro oem mutatum & aduentum reliquit: hanc tecum asportasti ad celos: mundanis reliques oia que sunt mundi: & tunc domine paupertati signaculum regni celorum ad signandum electos uolentes incedere per perfectionis semitam reliquisti. O quis non diligit diuinam paupertatem hanc pro oibus: te peto hoc privilegio consignari: exopto hoc thesauro ditari: postulo ut mihi & meis in eternum sit proprium paupertatis iesu propter nomen tuum nihil posse sub celo proprium possidere: & aliis rebus tempore cum uisus penuria dum uiuit caro misera sustentari: cuius petitioni piissimus auuit: & paupertatis altitudinem & affectum imitit & intellectui reuelauit: & affectu plene seruire concessit: & singulari privilegio super oes sanctos priores in eius ple transfundere uoluit: ut eius religionis sancte hoc solum sit proprium: nihil posse in eternum sub celo habere proprium sed alienarum rerum uiuere stricto usu. Et quia franciscus sanctam societatem domine paupertatis & mundane persecutionis quas christus legitimas uxores habuit noluit dissociare: sed utraque equa charitate diligere: imo unica quia quasi non sit due: sed una. Idcirco ut plene possideret regnum celorum: quod utique est datum oem illud quod posset persequentes accipere uoluit abdicare. Et propter hoc quod eius privilegium & paupertatem exufflat & persecutionem anullat: & sic diuortium minimum sancti percurat: idcirco nullam uoluit bullam: nullum privilegium: nisi hoc solum quod sua paupertas maculari non possit: quo nunc gemit in statu iugis: posteroribus se subdole spoliatum. Nam & hic status a hierusalem descendit in hiericho & incidit in latrones: qui ipsum non semiuiuum reliquerunt: sed plene mortuum: & iam quatuor ferentem putredine induserunt sepulchro: & tali possessione furces amentia gloriantur: hanc ruinam sanctus preuidit cui & singulariter in tota uita sua obuiare contendit. Nam & in legenda dicitur: quod in hoc singulari suis offendebar aspectus si quid in fratribus uideret quod paupertati non per oia consonaret: docebat fratres ut pauperes more pauperum casas erigerent: quas non habitarent ut proprias: sed ut peregrini & aduene alienas: hoc est dicitur quod uolentibus eos inde expellerent: nullo iure suo uel alieno: nulla proprietate: nulla astucia: nulla more dilatione resisterent: sed tunc penitus aliena dimitterent cum plena domini confidentia: arbitantes per spiritum sanctum ad loca alia suis oculis instinctibus etiam per sequentiam rabi se uocari. Et hec est causa quare paupertas & temporalis persecutio sunt sorores & eis clauus regni celorum nouum promissorie: sed pos-

sessiue conceduntur: quia temporalis persecutio potest totum mundum auferre: paupertas uero euangelica nihil quod mundi sit potest defendere. Et quod prouidentissimus creator nulla creatura sine loco fecit: paupertas uero & persecutio in mundo locum non habeant eis possessorie: ex nunc eis celica sedes dedit: certe aialis homo non percipit ista: nec ipse postor macularum domine paupertatis: nec qui eius confortium in angaria portat: uel eius pauperem usum dolose fermentat: potent ista sentire: sed qui habent spiritum christi qui paupertatem docuit & leuauit: cum christo ista sentiant & iocunde obseruant. De i legenda preses quod mandabat domos erectas dirui: aut fratres ex inde amouerit: si quid in eis percipet quod ratione appropriationis uel superflui contrarium esset euangelice paupertatis: hanc dicebat sui ordinis fundamentum cum sic structura religionis imitit: ut ipsius firmitate firmitur: & euerione fucitus euerat. O quam dolorosa consequentia sequit ad predicta. Nam si scissimam patris uerba sunt uera: immo quod de ipsius dubitare filius est hereticum esse in regula sua: sequit quod cum dolore attendimus quod non est firma religio: sed euerfa: nam a locis singulis totis uiribus est excocata paupertas: quod tantum in oculis mundi pater: ut singulis ciuitatibus sumptuosiora palatia coeter & curiosiora loca: & maiora mundane uanitatis insignia sunt ista: que a talibus pauperibus construuntur. Hec sunt uerba & significata: que quidam factus doctor huius sancte paupertatis professor & zelator strenuus in quodam suo tractatu quem de commercio paupertatis fecit: inseruit: gemens & ipse super malis que uidit: qui tamen nostro respectu nihil potuit intrueni. Nam sicut molaris lapis magnus rapido cursu in man proiectus descendit ad fundum. Sic a temporibus illius doctoris & citra pondus amonis temporalium sic traxit huius status multitudinem ad profundum: ut iam non malum reputent paupertatem expellere: sed nephas & apostasia putent per uera paupertate zelare: unde qui de paupertate contra publicos excessus loquitur maxime ipsos transgressores iudicatis: hostis publicus reputatur: & hoc dico si de illa paupertate sit sermo quia perfectio professionis indicit: que omnia ita de medio tollit. Dicit ergo uir ille sanctus introducens diuinam paupertatem conueni de ruina. Surrexerunt quidam in nobis: qui non erant ex nobis quidam filii belial: loquentes uana: operantes iniqua: dicentes se esse pauperes cum non eent: & me quae dilexerant toto corde gloriosi uiri de quibus locuta sum spreuerunt & maculauerunt sequentes uiam balaam ex bosor: quod mercedem iniquitatis amant: homines corrupti mente & a ueritate priuati: existimantes questum esse pietatem homines assumptes sancte religionis habitum: qui nouum hominem non induerunt sed ueterem palliarunt: detrahebant seniores suos: & eorum qui sancte conuersationis institutores fuerunt: uitam & mores in occulto mordebant: uocantes eos indiscretos & imitiores: crudeliter: & me quae assumptum dicebant odiosam: insipidam: turpem: incultam: exanguem: & mor-

tuam: & multa dicit doctor ille sanctus ad prouocandum gemitum super paupertatis ruinam quam paulatine cernebat. Sed nunc non alienis indigemus uerbis: quia publicis factis non solum amatores paupertatis prouocantur ad gemitum: sed coeter homines mundi scandalizantur per malum exemplum: & diuites & potentes faciunt in densum: quod tales excessus facientes uelint pauperes noian. Sed redeamus ad paupertatem sancti: qui eam nunc sponsa: nunc sorore: nunc matrem: nunc dominam: nunc reginam appellare solebat. Et quia sic paupertatem plena fide amabat: pauperes prouocans deus tante sufficientie fructifici penuriam fecit: quod in multis miraculis nec cibis nec potus: nec domus deerat: cum pecunie & artis & nature facultate defecisse constabant. Qualis fuerit intentio francisci in paupertate seruanda ipse ostendit: cum fratri Richerio de marchia uiro sancto & nobili: & beato patri multum dilecto de paupertate querenti: respondit cum infirmitate de qua mortuus est in domo episcopi assisimatis iaceret debilis: pater sanctus que uerba cum suo latino non interpono: sicut frater preses focus beati francisci multum continuus: frater leonardus sua conscripsit. Interrogauit autem sic frater Richerius de obseruantia regule quo ad paupertatis articulum dicit mihi pater intentionem tuam quae habes modo & credis habere usque ad diem mortis: ut ualeam certificari de intentione de uoluntate prima & ultima: utrum nos fratres derici qui tot libros habemus: possimus illos habere: quis dicamus quod sint religionis. Dixit ad eum beatus franciscus: dico frater quod hec fuit mea uoluntas & est prima & ultima mea intentio si fratres mihi credidissent: quod nullus frater debet habere nisi uestimentum. Sicut regula nostra nobis concedit cum cingula & femoralibus. Hec est responsio sancti: postea dicit sanctus frater leo: quod beatus franciscus dixit sicut per reuelationem acceperat: quod religio fratrum minorum est quidam pusillus grex quem filius dei in hac nouissima hora patri suo postulauit dicens. Pater uellem quod faceres & dares mihi quedam populum nouum & humilem in hac nouissima hora: qui esset dissimilis in humilitate & paupertate ab omnibus aliis qui precesserunt & esset contentus habere nec solum: & ait pater dilecto filio suo. Filium factum est quod postulasti: & addebat beatus franciscus. Non est magnum si dominus uoluit habere quendam paruam populum inter ceteros alios qui precesserunt qui esset contentus habere ipsum solum altissimum & gloriosum: unde beatus franciscus dicebat sicut ex reuelatione acceperat: quod ideo uoluit ut uocarentur fratres minores: quia iste est populus quem filius suo patri postulauit. De quo dicit in euangelio ipse filius dei. Nolite timere pusillus grex: quia complacuit patri uestro dare uobis regnum. Et iterum. Quod uni ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Quod licet de omnibus pauperibus spiritualibus dixisset: precipue tamen predixit religionem fratrum minorum esse uenturam in ecclesia sua: postea sanctus frater leo mouet que

stionem dicens: Si uero aliquis frater uoluerit dicere: cur beatus franciscus tempore suo istam districtam pauperatatem: sicut dixit fratri Ro. non fecit fratres obseruare: & obseruando non mandauit: nos qui cum ipso fuimus respondemus sicut audivimus ex ore eius: ipse fratribus hec & alia plura dixit: ac in regula plura scribi fecit: que cum assidua oratione & meditatione a domino postulabat pro utilitate religionis: affirmans eam esse penitus domini uoluntatem. Sed postquam ostendit eis grauiam & importabilia uidebantur: ignorantibus tunc que erant uentura in religione post mortem eius: & quia multum timebat scandalum in se & in fratribus: nolebat cum ipsis contendere & coram deo se excusabat. Item dixit idem: quod quodam tempore quidam minister petebat intellectum beati francisci de capitulo paupertatis. Respondit beatus franciscus: Ego sic intelligere uolo quod fratres nihil debeant habere preter uesumentum cum chorda & femoralibus: sicut in regula continetur: & qui necessitate coguntur possint portare calciamenta. Et dixit ad eum minister: Quid faciam ego: quoniam habeo tot libros: qui ualent magis. I. libris: hoc autem dixit quia uolebat eos habere de conscientia sua: maxime quia cum reprehensione conscientie habebat tot libros cum sciret beatum franciscum intrinsece intelligere capitulum paupertatis: & dixit ad eum beatus franciscus: frater nec de beo nec possum uenire contra conscientiam meam: & professionem sancti euangelii quam perfessi sumus.

Vnde dicente hoc beato francisco: minister scus est tristis. Videns autem beatus franciscus illum turbatum cum magno seruire spiritus dixit ad eum in persona omnium fratrum: Vos fratres minores ab omnibus uultis uideri & uocari obseruatores sancti euangelii: & in operibus uultis habere loculos. Verum licet minister sciret quod secundum regulam fratres tenentur sanctum euangelium obseruare fecerunt remoueri illud capitulum de regula: ubi dicitur: Nihil tuleritis in uia &c. credentes se non teneri ad obseruantiam perfectionis sancti euangelii. Qua pro beatus franciscus cognoscens hoc per spiritum sanctum coram quibusdam fratribus dixit: putant fratres ministri dei & me decipere: immo ut sciant & cognoscant omnes fratres se teneri ad obseruandam perfectionem sancti euangelii in principio & in fine regule uolo quod sit scriptum quod fratres teneantur euangelium domini nostri iesu christi obseruare: ut fratres sint inexcusabiles coram deo: que dominus pro salute & utilitate anime mee & fratrum posuit in ore meo. Ex quo ipsis annunciaui & annuncio uolo ipsis operibus ostendere & domino operante in perpetuum obseruare: unde ipse ad fratrem sanctum euangelium obseruauit a principio: ex quo fratres habere cepit: usque in die mortis sue. Similiter dicit frater leo: quod beatus Franciscus nolebat quod fratres essent cupidissimi de scientia & de libris: sed uolebat & fratribus predicari: ut studerent habere puram & sanctam simplicitatem: orationem sanctam & dominicam paupertatem: in quibus edificauerunt sancti & primi fratres: & hanc credebat

se curiore uiam pro salute anime: non ut despiceret & contempneret sanctam scientiam: immo omnes qui erant sapientes in religione & omnes sapientes nimio uenerabatur affectu: quemadmodum ipse testatur in testamento suo: dicens sanctos theologos qui ministrant nobis uerba diuina debemus honorare & uenerari tamquam ministrant nobis spiritum & uiam: sed futura prospiciens: cognoscebat per spiritum sanctum: & etiam multotiens fratribus dixit: quod fratres multi sub occasione edificandi alios dimitterent uocationem suam: uidelicet puram & sanctam simplicitatem & orationem sanctam: & dominicam nostram paupertatem. Accidit illis quod non crediderunt postea accendi ad deuotionem & amoris dei propter intellectum scripture: inde occasionaliter remanebant intus frigidi & quasi uacui: & sic ad pristinam uocationem reuerti non poterunt: maxime quia amiserunt tempus uiuendi secundum uocationem. Nam multi sunt qui totum studium suum & sollicitudinem suam die noctuque ponunt in scientia: dimittentes uocationem suam sanctam: & deuota orationem: & cum aliquibus uel propter predicauerint uel nouerint aliquos inde edificari uel conuerti ad penitentiam instant: uel se extollunt de lucro alieno: quoniam quos credunt suis uerbis edificari uel ad penitentiam conuerti: dominus edificat & conuertit orationibus sanctis: licet illud ipsi ignoret: quod sic est uoluntas dei ut illud non aduertant ne ide superbia. Isti sunt fratres mei tabule rotunde: qui latitant in remotis & desertis locis: ut diligentius uacent orationi & meditationi: sua & aliorum peccata plorantes. Quorum sanctitas a deo cognoscitur: & aliquando a fratribus & hominibus ignoratur: postea dicit idem sanctus frater leo: quod fratres omnes tam minores quam predicatorum informabat ad opera: dicens eis quod pro prelationem & officium & sollicitudinem predicandi non deberent dimittere sanctam orationem: ut per elemosina & operam manibus suis sicut alii fratres propter bonum exemplum & lucrum anime suam & aliorum: unde ipse tamquam fidelis zelator christi dum corpore fuit sanus impabat in se quod docebat fratres suos. Post uerba illa dicit sanctus frater leo: quod bis in duobus locis cum mirabilibus modis quos omittit negauit licentiam uniuersis tenendi psalterium: licet ille nouicius diceret: quod minister generalis uolebat sibi concedere: sed deuotus ille nolebat habere nisi de licentia sancti qui iam cessarat officio regimini ordinis propter relaxationem quam uidebat orationi. In secunda autem uice dixit illi nouicio: & ego iam tentatus fui habere libros. Sed ut de hoc cognoscerem domini uoluntatem tuli librum ubi erant euangelia domini scripta & orauit dominum ut in ipsa apertione libri suam uoluntatem de his mihi ostendere dignaretur: & oratione finita in prima apertione libri occurrit mihi uerbum illud sancti euangelii: uobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis: & ait: Tot sunt qui ascendunt ad scientiam quod beatus erit qui fecerit se sterilem amore domini dei: postea elapsus pluribus mensibus cum esset beatus franciscus apud ecclesiam sancte marie de portu-

annuncula iuxta cellam post domum in uia: & iterum ille frater locutus est sibi de psalterio. Cui dixit beatus franciscus: uade & facias inde sicut dixerit tibi minister tuus: quo audito frater ille cepit redire per uiam uenerat: beatus autem franciscus remanens in uia cepit considerare id quod dixerat illi fratri: & statim clamauit post eum dicens: Expecta me si expecta: & sic iuit usque ad illum dicens illi: Reuertere mecum frater: & ostende mihi locum ubi dixi tibi quod faceres de psalterio sicut diceret tibi minister tuus: & uenientibus ad illum locum ubi illi dixerat uerbum illud. b. f. inclinauit se coram fratre: & frans flexo genu dixit: mea culpa frater mea culpa: quoniam quod uult esse frater minor non debet habere nisi tantum: sicut regula sibi concedit & femoralia: & quod necessitate cogunt uel infirmitate possint portare calciamenta: unum quod quod fratres ueniebant ad eum ad habendum consilium eius: tale risu exhibebat eis. Item narrat idem frater leo: quod dum pater sanctus iaceret in palatio de quo dictum est supra infirmus: unus de sociis sancti dixit ei: pater ignosce mihi: quoniam quod tibi dicere uolo: iam plures considerauerunt. Tu scis quemadmodum olim per gratiam dei uiguit in puritate perfectionis tota religio: quod si uniuersi fratres cum seruire & sollicitudine in omnibus obseruabant sanctam paupertatem. In pauperibus & pauperibus edificatis: in pauperibus utensilibus: in pauperibus & pauperibus libris: in pauperibus uestimentis. Et sicut in his ita & in aliis exterioribus: unius erant uoluntatis: solliciti seruare omnia que pertinent ad nostram perfectionem & uocationem: & bonum exemplum. Sic erant unanimes in dilectione dei & proximi: nunc autem a portu petra cepit hec puritas & perfectio dissimiliter uariari: licet multi dicant & excusent fratres: & propter multitudinem dicant non posse hec seruari a fratribus: immo multi fratres de his magis quam de supradictis credunt propter in edificationem: & ex ipsis uidentur magis honeste propter illa uiuere & conuersari. Vnde quasi pro nihil sperant uiam simplicitatis & huius paupertatis: que fuerunt initium & fundamentum nostre religionis: qua propter hoc considerantes: credimus quod tibi displiceat: sed plurimum admiramur: si tibi displiceat cur sustines: & non corrigis. b. f. dixit dominus indulget tibi frater: quoniam uis esse mihi contrarius: & aduersarius & me implicare in his que non pertinent ad officium meum & ait: Vique quo habui officium fratrum: & fratres manserunt in professione & uocatione sua: licet ab initio mee conuersionis ad christum infirmus fuero: cum pura mea sollicitudine eis satisfaciebam exemplo & predicatione. Sed postquam considerauit quod dominus frater numerum multiplicaret: & quod ipsi propter cupiditatem & inopiam spiritus a uia recta & secunda per quam soliti erant abulare dedinare inceperunt: & ampliore uiam sicut dixisti incedere: non attendentes suam professionem & uocationem: & bonum exemplum: nec dimittere iter quod iam ceperunt pro predicatione mea & exemplo meo: recomendauit domino & ministris fratrum religionem: Quoniam licet tempore quo renouaui & dimisi officium fratrum coram fratribus me excusare in capitulo generali: quod propter infirmitatem meam de ipsis cura & sollicitudinem habere non possem: tamen secundum uoluntatem

meam fratres ambularent & ambularent propter ipsos consolationem nollet quod alium ministrum haberent preter me usque in die mortis mee: quoniam ex quo fidelis & bonus subditus uoluntate sui prelati cognoscat & obseruat: pura sollicitudinem prelati habere oportet de illo: immo tantum gauderem de firmo bonitate & confortatus essem propter lucrum meum & salutem ipsorum: quod si iacerem in lecto infirmus non grauaret me satisfacere eis. Et ait meum officium est spirituale: uidelicet prelatio super fratres: quia debeo dominari uitiis: & debeo illa emendare: non possum predicatione & exemplo: nolo carnis fieri ad peccandum & flagellandum sicut peccator huius seculi: quoniam confido in domino quod adhuc irremediabiles qui sunt castaldi domini ad puniendum in hoc seculo & in futuro eos qui transgrediuntur mandata dei: sumet de illis uindictam: facientes ipsos corrigi ab hominibus huius seculi in opprobrium & uerecundiam ipsorum: & reuertentur ad professionem & uocationem suam. Verum usque ad die mortis mee exemplo & operatione non cessabo docere fratres ambulare per uiam quam mihi ostendit deus: & ego ostendi eis & ipsos informari ut sint inexcusabiles coram domino: & ego coram ipso de ipsis: & de me non teneam ulterius reddere rationem unde tunc in suo testamento fecit scribi quod omnes domus fratrum ex luto & lignis deberent constructi: signum sancte paupertatis & humilitatis: & quod ecclesie que pro fratribus constructe essent pre: immo uoluit ut hoc inchoaret reformari: & maxime de domibus ex luto & lignis constructis: & de omnibus aliis bonis exemplis in loco sancte marie de portu petra: que fuit primus locus: ubi postquam fratres manserunt: cepit dominus fratres multiplicare: ut in eternum esset hoc memoriale ceteris fratribus qui sunt uenturi & erunt ad religionem. Sed quidam dixerunt quod hoc non uidebatur eis bonum quod domus fratrum deberent constructi ex luto & lignis: quoniam in multis paucis cariora sunt ligna lapidibus. Et beatus franciscus nolebat contendere cum eis: quia erat ualde infirmus: & quoniam erat prope mortem: quia postea uixit: unde scripsit postea in testamento suo. Caveant sibi fratres ut ecclesias & habitacula & omnia alia que pro ipsis constructa sunt: quod peccunia non recipiant nisi esset sicut decet sanctam paupertatem quam regula promissimus: semper ibi hospitant sicut aduene & peregrini. Nos uero qui cum ipso fuimus: quoniam scripsit regulam & fere omnia sua scripta: testimonium phibemus: quod plura fecit scribi in regula & aliis suis scriptis de quibus plures fratres fuerunt sibi contrarii & maxime prelati: unde accedit quod in his in quibus fratres fuerunt contrarii beato francisco in uita sua: nunc post mortem essent: ualde utilia toti religioni. Sed quia ipse plurimum timebat scandalum: condescendebat uoluntatibus fratrum: sed sepe dixit hunc sermonem. Ve illis fratribus qui sunt mihi contrarii de hoc quod cognosco: quod uoluntas dei est pro maiori utilitate religionis: licet inuitis condescendat uoluntati eorum: unde sepe dicebat sociis suis. In hoc est dolor meus & afflictio quod ea que cum multo labore orationis & meditationis a deo pro misericordia sua obti-

neo p. utilitate p̄ci & futura totius religiōis & ab ip̄o sū certificatus: q̄ sc̄dm uoluntatē eius sūt & alii qui fr̄es ex auctoritate & p̄uidencia sue sc̄ie euacuat & sunt mihi contrarii dicentes. Ista sunt tenenda & ista non. Sed quia ut dictū est tantū timebat sc̄ada lū q̄ multa p̄mittebat & in multis cōdescendebat uoluntatem eoḡ: que nō erat sc̄dm uoluntatem suā: huc usq̄ uerba sancti leonis. Ex quibus clare patet q̄ p̄fectissimus zelator fuerit altissime paupertatis & illius que uere euangelica debet dici. Et ex his apte claret: q̄ ex tunc mala cepit pullulare: tunc dicitur: que nunc i. pessimū fructū excreuit. O q̄tus dolor fuisse p̄no cordi lū oculus corporis uidisset mala temporis n̄i: uidit autē in sp̄u & tristatus est: & fuit sibi tā licet pater ex predictis quāi resignauit firmo officio: quia cursū future ruine impedire non poterat. Quō autē hoc diuine p̄uidencie cōgruū fuerit: quātū iesus dedit infra dicemus. Quō uero amicus sponsi iesu franciscus in seruire chantatis & de sideno sine salutis ipsi iesu se studuit conformare: ex hoc manifeste claret: q̄ a principio cōuersionis usq̄ ad finē semp̄ in ardore amoris iesu quasi ignis excreuit. Nā afflatus sp̄s sancti caminū cordis sui iugiter incendebat: un̄ & subito ad auditum amoris diuini excitabat: afficiebat: inflābatur i tantū: ut quasi iugiter uideret cū sp̄o clamare: sulcite me floribus: stipate malis: quia amore lāqueo: Ex oibus creaturis hunc suū incēdebat amore. Cōtuebatur in pulchris pulcherrimū: in infirmis autē infirmitates quas pius iesus pro nostra salute portauit: de oibus sibi sc̄alā faciens ad apprehēdendū dilectū. Tanta autē singularitate amoris in xpm crucifixū trāformabat continue q̄ nō solū mēte sed & corpore ipsius iesu crucifixi effigie meruit figurari: zelus uero superne salutis tantū sua depaſcebat uirtute: q̄ nō se reputabat xpi amicum: nisi cōtinue ueretur aias quas redemit: hinc sibi in orōne lucta: in predicatione discursus: in exemplis dādis excessus. De isto amoris seruire multa sunt in legenda: maxime istud notabile signū electōis eterne ad seraphicū statū q̄ aiebat cū iā perfecte xpm induerat: q̄ cū adhuc in hitu seculari uiuere: uocē dñi exple suā amoris absq̄ cordis imutatione audire uix poterat talē censū pro tēporalibus elemosynis cōferre nobile prodigalitāte dicebat: & eos q̄ p̄p̄e appreciabant oblatū diuini amoris censū iudicabat stultissimos: p̄ eo q̄ solius iesu amore nobis regnū cōquisiuit eternū: & solius iesu qui nos in tanto excessu amauit multū sit amor amandus: un̄ cum ap̄lo possumus secure dicere: p̄pter iesum & amorē ipsius oia detrimētū feci & arbitror ut stercora: ut xpm lucrificā. Et quia in solo amore est plenus & perfectus dei cultus: & totum esse humane nature xpi iesu fuit quedā p̄fecta dei cultura p̄ se: & p̄ oī creatore plenissime deū colens regatians & laudans: & oīs boni principium recognoscens: ac per hoc in hoc oīs creature defectū supplens: sicut de hoc alibi dictum est. Idcirco eius conceptio hūana dī eē de spi

ritu sancto: propter quod ipse circa sue predicationis primordia uolens hunc perfectū dei cultū per abū dantissimā sancti sp̄s repletionē secundum q̄ hō in seipso ostendere: dicebat de se luce. iiii. Sp̄s dñi sup me p̄pter quod unxit me &c. In hoc p̄fecto dei cultu emulatoe sue p̄fectionis franciscus iesum studuit imitari. Nā cōtinue p̄ mentis incendiū imolabat deo ip̄m. Sed & per rigore ieiunii & alag: austeritātū continue mactabat corpus exterius i atrio sacrificans holocaustū: & in tēplo interius cōcremās thymama. Tantū autē desiderabat p̄ martyriū sustentiam xpo crucifixo esse cōformis: q̄ trina uice laborē repetit ad transitū infidelitū: ut effusione sā guinis sui p̄ honore noīs iesu se posset sibi offerre sacrificiū medullarū. Et quia de orōne simul cū cōtemplatione dicitur: in qua est uentus dei cultus: iō h̄ pertranseo: sed quod manus hoīs in effusione sā guinis fran. facere noluit: hoc manu sua sanctissima iesus fecit ipsum mentaliter & corporaliter martyrizans & uulneras doloribus & uulneribus sue sacrificisime crucis: unde de eo p̄t dicit illud Hebr̄. vii. Af simularus filio dei manet sacerdos in eternū. Quia uero tota b̄ndicti iesu uita fuit p̄ccōribus data in redemptionis precū: in conuersionis exemplū: i cōtēplationis speculū: & secundū tēperamentū congruē: in eruditionis mysteriū: & infirmitatis debilitū cōdescensionū remediū. Idcirco piissimi iesu imitator. f. i his q̄tū poterat studebat imitari iesum sine salutē & infirmitati piissime cōdescendēs. Pietas enī que sc̄dm ap̄lm ad oia ualeat francisci erat sic radicata in itimis: que nō solū ad nature confortes sed ad oīa creata piissime mouebat. Sp̄aliter tñ ad aias xpi iesu precioso sanguine redēptas: cū cerneret eas inquinari aliqua forde peccati: tanta miseratōis tenitudine cū fletū abundantia ferebat: ut eas uideret tāq̄ mī i xpo cōtinue p̄turire: un̄ etiā aīala ac si eius pietatis affectū perciperet sic plene afficiebatur ad ipsum: ut miraculose domaret ferocia: domesticaret siluestria: māsueta doceret: & brutoy naturā hoī iam lapsa rebellē ad sui obedientiā idinaret. Si cut in legēda sua in lupis & faniis & lepūculis: in piscibus & pluribus auibus: in agnis ouibus pluribus miraculis est cōscriptū. Quid mirē ergo si pietas cordis sui ad mēbra ferebat iesu: que tā tenore affectu ad bestiales mouet? Nec ē mirē si in predicatione sua icissima corda conuertebant ferocia: q̄ bus in sc̄o & uerba documentū & sc̄a prestabat exemplū & charitatis scintille fulgurates in facie emittēbat iaculū: & piissime cōpassionis signa p̄bebāt unguentum: sed & tota mundi machina multiplicatis miraculis reddebāt testimoniū. Nec mirē quia missionē ad predicationis officiū non p̄p̄a p̄suptio ne: sed dei reuelantis cōpulsione susceperat. Nā cū esset ita uirtutibus plenus: diuine ueritatis illustratus fulgoribus ardor aplexuū sponsi & salutis p̄xi mi in suo corde mouebat cōsistū. Nā amplexu sui gā & sollicitudinem appetebat: gemitus ouīū p̄uatae uero pabulo pietatis cōdescensionem instan-

asime requirebat: humilitas dicebat ad iesum. Impeditionis lingue effectus sū: ex quo locutus es ad seruū tuū. Amor tue imitationis me impellit ut cōdescendā ad p̄ximū. Vilitas retrahit: quia sc̄tio me indignū. Et quia totū me tue uoluntati suppositū: tuū mandati impiū expectabo: quia tuū ipiū oēm p̄t potestati defectū. Reuelatiōe itaq̄ facta sancto dei uiro siluestro: & sacratissime uirgini dare: q̄ b̄n placitū dei erat q̄ ad p̄coniū predicationis exiret: cū tanto seruire: & cū tanta corporis agilitate cepit se cundū diuinā uoluntatē p̄currere: ac si facta manu dei sup eū nouā induisset de celo uirtutē. Et ut ostēderet sapia iesu q̄ p̄dicatione francisci hoīes bestiales & pedes faceret ad celestia cognoscenda & desideranda alatos. Primus sue predicationis impetus sup multitudinē auīū est directus: sed & in hoc etiā signū fuit q̄ sp̄s ueritatis in eo ad futura uolabat: q̄ p̄ sp̄m p̄phie multis multa futura predixit & p̄dicabat: nō in doctis humane sapiē uerbis: sed in ostēsiōne sp̄s ueritatis: & tantū fuit in aīay zelo cōtinuus q̄ postq̄ fuit seraphico caelato manuū xpi crucis stigmatibus insignitus: quia p̄p̄ excrecentes in pedibus clauos abulare non poterat: faciebat corpus emortuū p̄ ciuitates & castella circūuehi: ut ad crucē xpi ferendā crucifixis eloquiis ceteros aiaret. Et licet multa tēperantia & edificatiōe cunctoy in qualitate ciboy cōformaret se ceteris: regressus tñ ad interiora solitū retinebat abstinentē p̄citātē & i quietationibus relicta turbay solitaria q̄rebat amica meronibus: lachrymis deuotionis ngabat: quod seminauerat uerbo & consideratione sue fragilitatis extergebat: si quid pluris adhesisset ibi in contemplationis excessibus multiplicatis splendoribus & ardoribus charitatis & reformationis uirtutibus ex dāci iesu amplexibus cura tanto seruire sp̄s redibat ad p̄p̄os: ut uideret sermo eius celestibus fulgurare: oīs eras oīsq̄ sexus approperebat uix nō nū mundo datū & cernere & audire. Fugabant a regione demonia p̄ timore uirtutis: aderat militie celestis exercitus iubilans in tā magnificis laudibus conditoris sui. Cōuertebant p̄ccōres pessimi: promouebant ip̄fecti: cōfirmabant & letabant p̄fecti dño operante & sermonē confirmate multis miraculoy sequentibus signis. Non obliuiscēbat franciscus quin semp̄ rediret ad solitudinis locum post modica spacia tēpoy: licet etiā dū conuersaret cum turbis & die ac nocte quantū poterat de medio ip̄soy exiens solitudini & cōtemplationi uacaret: hāc formā cōuersandi & p̄dicandi continue s̄ribus imitēbat: p̄p̄ quod ut pie cōdescenderet ad p̄ximū uoluit loca s̄m esse uicina habitationibus hoīum ne tā nimia fieret cōmixtio & ut possent quietum cōtēplatiōis & orationis cōseruare studiū. Sic uoluit esse uicinus q̄ extra eoḡ: sic uoluit loca esse iuxta populos q̄ & extra eoḡ: habitationes in locis quiete solitudini congruis locarent. In hoc piū imitatus maḡm iesum: q̄ ut daret exemplū predicatoribus euangelica status sic cōdescendendi aliis q̄ s̄

cte solitudinis iura seruarent. Triplici ex cā legit se sepasse a turbis: nam aliq̄n p̄p̄ recreationem quietis: ut Mar. vi. dixit iesus discipulis suis. Venite seorsum in desertū locū & requiescite pusillū. Quādoq̄ uero cā orationis ut luce. vi. dī factum est i illis diebus exiit orare in montē & erat p̄noctans in oratione Ambro. Ad precepta uirtutis suo nos format exēplo. Quādoq̄ uero propter uitiationem humane laudis: ut iōanis. vi. dī quando uoluerunt eū rapere & facere sibi regē post miraculū de panibus: propter quod fugit itē: in montē ip̄te solus. Et similiter q̄n uoluit p̄fecta docere: ut Marth. v. uident iesus turbā ascendit in montē: ubi Criso. per h̄ q̄ non in ciuitate & foro: sed in monte & solitudine sedit erudiuit nos nihil ad ostentationē facere & a tumultibus abscedere: maxime cū de uitiis disputat oporteat. Nostri lector p̄dicta dicit dauid q̄ filii alieni claudicauerunt a semitis suis: claudus licet male p̄ uiam gradiatur. Non ergo hi sunt filii alieni: quia nec bene nec male per uia regule gradiuntur: hi sunt ergo filii subuersores & p̄p̄ie regule scorpionēs: imo uenūs apti leones & illa mala bestia que supra q̄ credi p̄t uniuersa uastabat q̄ nihil est uite fran. nec p̄misse regule: quod non sit p̄ eos fractum conculatū & deuorātū. Cum tā admiratione ista scribo q̄ cor uidet sc̄idi per mediū: & uix manus ad dilacerationem cōtineo & uocē a furioso damore. Nā ego q̄ intēpora palpo & uideo tantam conuenientiā inter regulā & uitam: inter p̄tēna & filios: quantam inter albū & nigrū: inter agnum & lupū: inter iustū & impium: inter cōuersores aīarū: & subuersores crudeles. Nā non solū nolunt seruire quōd promiserūt: sed sicut sepe dictū est & sepe sciendum est uolentes seruire atrociter p̄sequūt. Et nonne uides quicūq̄ oculos habes non sufficit eis circuire p̄ foy: nū & in medio fori constituant locū suū: certe q̄ oīa non sunt in foro hoc non est quia non desiderant: sed quia ibi se locare nō p̄ualent: sed ubicūq̄ sunt foy: faciunt: foy: uoco multitudinē hoīum: quia manibus & pedibus reptant ut ad loca sua cōfluxū gentiū trahant. Nec in hoc cuiuscūq̄ status collegiū uel p̄sone p̄iudicium formidant. Quod luce dānus pater ex capitis uanitate procedere: ex qua nihil uident nisi mūdum famā & gloriā queritare. Et licet dicant se p̄ utilitate aīay facere: p̄t eis dici q̄ stulta ē utilitas aliena in qua salus & professio dissipatur propria. Sed nū qd franciscus plus hūit de zelo animay ut sic loq̄r in ungue pedis sui q̄ ipsi habeant: uel se habere possent simulare in tota distractione assupti exercitii. Sed uis uidere mendaciū q̄ non est zelus aīay: sed questus tēporalium & pecuniay & mundanorum fauoy. Nam tales paupibus & dare non ualētibus cōiter se familiares non exhibent nec eoḡ sepulturas uel p̄nias affectant: nec aliā religio s̄a domū que simul cū eis salutē aīay p̄curet: p̄nt in sua uicina stinere. Nō ergo est aīarum zelus sed hūane cupiditatis questus. Et licet dicat multa uerba nulpina &

dolosa ad suorum uelamen defectuum: que tñ nullā ap-
parentiam in ueritate spūs habent: hoc tñ non pnt
ipsi uelare hoi scienti uitā eorū & regulā & sanctis-
simū testm̄ & alia uerba bñ francisci: que p dei reue-
lationem asseruit: quin ipsi sint transgressores status
pmissi & contumelie pñs sui. Tamen nec hic nec
alibi assero q̄ de necessitate salutis sit tonus ordinis
seruare testm̄ sanctissimū: & alia perfectionis opa: q̄
beatus. f. de euāgelii perfectione esse asseruit: sed be-
ne dico constanter q̄ pñs refutare testm̄ scilicet: &
eius nolle seruare monita: non est plene seruare euā-
gelicū statū: & est magne retrocessionis indicium: un-
enā ibi incipit declinatio pfectionis eorū: que nunc
terminata est in ruinā: licet enim seruare regulā secū-
dum declarationes & dilatationes quas procurauit
a multis romanis pontificibus sit seruare suffi-
ciēter q̄tū pñt ad necessitatē salutis: nō tñ illis mo-
dis seruatur illa summa perfectio quā bñs. f. asserit se
a xpo accepisse: & quā ipse seruauit in se & uolebat
a fratribus obseruari. Sed est quidam alius modus
qui utiq; potest dici euāgelica perfectio: sicut & il-
li summi pontifices asseruerunt in suis scriptis. Sed qd
his imoratur uerbis: quia iudicio diuino factū est
q̄ quanto plura quesierunt circa hoc declaratorum
remedia: tanto magis ruerunt: un- & a tempore quo
Nicolaus tertius ultimam declarationē fecit que q̄-
tū potuit uia est regulam exponere: adaptando ad
modū obseruantie: q̄ tempore suo fuit sibi notus: ac
si lapis molaris fuisset appensus ad uentrē ordinis.
Sic postea oibus relaxationibus: quasi in maris p-
fūdū p̄cipite se immerit. Palpauit ego q̄ iā in multis
ānis in ordine steterā: & licet restrinxerit multos ex-
cessus quos uidebat in respectu illo curare se credēs
tñ tantū ordo relaxationis est scō: q̄ medicina scā ē
mortifera: dum phibuit aliquid distincta cōsura: un-
mundus timeret murmurare de suis excessibus: &
unde ipsi sunt occasionaliter relaxati: unde nec mū-
dus ignorare hodie potest si comparat facta & scri-
pta: quin enā suarū expōnū & declarationū & dila-
tationū appeant transgressores. Et est stupor qua-
re querit expositio sup lram sic aptam: quia nulla
difficultas est in regule intelligentia. Sed in hoc est
difficultas: q̄ illorū uita concordet cū illa lra: & sēp
fratres uoluerunt in uita uere: & concordia cum il-
la summe perfectionis lra querere. Et hanc conordi-
am uoluerūt p auctoritatē summi pōtificis obtinere.
Sed nec hoc miraculū subest potentie dei: cū nō sit
posse sed deficere & mentiri ficere: uel dicere con-
tradictoria simul uera: & ois homo q̄ hēat darā in-
telligentiam & sciat grāmaticā: si palpauerit uitam
& legerit regulā: cognoscer apte: q̄ sicut ens & nō
ens hec duo cōtradictorie opponūt: un- & magnā
cām hēnt ex eorū transgressione illi q̄ dicunt: q̄ p-
fectio euāgelica adhuc non est romane ecclesie da-
ta: falsū est tñ quia data est in francisco: sed in malis
successoribus est corrupta: nec debet de nouo dari
sed per dei potentia & bonitatē infinitā eadē susci-

tari. Nā p mō uerū est q̄ sunt cōmixti inter gētes
& didicerunt opa eorū & seruiērūt sculptilibus eo-
rum: & factū est illis in scandalū: & quod dolorosi-
us est imolauerunt filios & filias suas demōis: dū
spūalia sua officia sunt in questū symoniaci & adu-
latoriū quasi uniuersaliter conuersa: ac p hoc demo-
nibus imolata: hoc est forū in quo hodie religiosi
ut plurimū constitūt loca sua. Non sic franciscus
quē pfectus iesus ad imaginē uite sue: in similitudinē
conuersationis sue: in pfecta obseruantia euāgelii
ad honorē sui: & salutē ppli sui: perfectissime qua-
tum humana fragilitas patit: & quātū requirit men-
tura sue gratie figurauit: ut in ipō possit uere iesus
dicere. Suscitauit mihi dñs semē aliud p abel: quia
pro choro apliico p martyriū imolato: & synagoga
prius fundato: suscitauit iesus franciscū & eius statū
in orbe romano. Sic ergo patet quōd franciscus fuit
suis bñdicto iesu fastigio conuersationis. Quā-
tū autem in ipō uita cōtemplatiua refulsit: q̄tūq; in
suis studiū orōnis amauerit: ex dictis in uita sua ali-
qualiter patet: pp quod ad similitudinē iesu sentit
franciscus corpe se peregrinū a dño: cū iam ad terre-
na desideria p charitatē xpi iesu totus est factus so-
lis in sensibilibus: sine intermissione orans spm̄ deo cō-
tendebat exhibere pñt. Erat oratio cōtemplanti
solatiū: dum supernarū circuitu mansionū: angelo-
rum conciuis iam factus eorum cōtemplabatur
archana: ac seruenti desiderio querebat dilectum: a
quo solum eum carnis pies disūgebat. Erat & opā
ti p̄fidiū: dum in omnibus que agebat de sua dis-
fidens industria per orationis instantiam a benedi-
cto iesu dingi postulabat: modis q̄bus poterat fra-
tres ad orationis studium incitabat. Et ipse sic con-
tinue sollicitus erat orationi uacare: ut ambulās &
sedens: laborās & uacans: intus & foris: semper ui-
deretur orare: ita ut apparetet sancte orationi non
solum quicquid erat in eo cordis & corporis: uerū
etiam operis & tempons dedicasse. Suspendebatur
multotiens tanto cōtemplationis excessu: ut su-
pra semetipsum raptus: & ultra humanum sensum
aliquid sentiens que agerentur circa se omnino ne-
sciret. Et quia spiritus hominis ex solitudine con-
gregatur ad intima: & copula sponsi fugit turbatū
spectamina: idcirco solitaria loca querens ad eccle-
sias derelictas nocte oraturus pergebat: ubi licet de-
monum horribiles sustineret pugnas: qui se cum
manu ad manum sensibiliter confligebant: uolentes
impedire orationis studium: tamen de ipsis ui-
ctorialiter triumphans remanebat solitarius & pa-
catus. Tunc nemora replebat gemitibus: ubi ipse a
fratribus aliquando ipsū obseruantibus audi-
tus est clamorosis uocibus pro peccatoribus a-
pud dei interpellare clementiam: & deplorare al-
ta uoce: quasi coram se positam dominicam pas-
sionem. Ibi uisus est nocte orans manibus ad
modum crucis protensis: toto corpore suble-
uatus a terra: nubecula quedam fulgente circū-

clatus: ut illustrationis mirabilis intra mentē: mira
circa corpus plustratio testis esset. Ibi occulta diuine
sapientie pandebant: ibi dicit qd̄ i regula scripserat
qd̄ in scilicet testamento posuit: & quicquid fratri-
bus obseruandū mādauit. Nam & sicut certissime
patet ad tantam serenitatē mentis indefesū orōnis
studii cū continua exercitatioe uirturū uirū dei p-
duxerat: ut quis nō hēret sacrag litterarū pitiā p do-
ctrinā: eterne tamē lucis irradiatus fulgonibus: scri-
pturaz profūda miro itellcūs scrutaretur acumie.
Ibi a deo obtinuit clarum spiritum pphie: quo tem-
pore suo multa predixit futura: q̄ secundū eius uer-
bum certitudinaliter euenērūt. Sicut de multis patet
in legenda. Ibi singulariter & clarissime sibi fuit re-
uelatus ordinis processus: & uia quā xpus uolebat
ipōs fratres tenere: quā continue idem sanctus pas-
sibus explicabat uerbo: & monstrabat exēplo. Ibi
nihilominus reuelata fuit quibus ruina qua fratres in-
cederent: quā & modis quibus potuit ipediuit dū
uixit: & dū unumq; in limia gloriosi iesu in lecto
mortis decubās: in sanctissimo testamēto phibuit
sed frustra quo ad peruersos: q̄ eorū p̄sumptuosā &
stulta carnis prudentia: & malitia obstinata pualuit:
licet in luce uerborū eius & sanctissimi testamēti le-
gitimi filii q̄ hoc tempore pauci proficiantur p
uestigia iesu ch̄sti multis persecutionibus a carnis
filii molestati. Nam & iste pater sanctissimus: qua-
si alter abraham duos filios habuit: unum de ancilla
& unum de libera. Qui autem de ancilla: secun-
dum carnem natus est & secundum carnis pruden-
tiam: plane claret ipsum ut plurimum icessisse. Sed
ille qui de libera per repromissionem non dubitās
q̄ nō est mētus xpus seruo suo francisco: nec ipse
fidelis seruus franciscus mētus est in his q̄ scripsit
i regula & i sanctissimo testamēto. Et ideo p ipius
regule a tirudinē & lre obseruantia incedentes se-
cū nil dubitant ibi impossibile uel inobseruabile
contineri. Sed sicut tūc qui secundū carnē natus ē
psequeretur eū q̄ secundū spiritū: ita & nūc. Nā nō
minus modo uerum ē q̄ tūc: q̄ iste ismael uir sagit-
tarius ē undiq; filios legitimos & regule p̄secuti-
onibus: reprehensioibus: preceptis iordinatis: & sen-
tentis duris sagittās. Sed quid dicit scriptura. Eui-
ce ancillam & filiū eius: q̄ nō erit heres filius acil-
le cū si io libere. Nā dictum est abrahe. In ysaac uo-
cabitur tibi semen: licet & illū faciā i gentē magnā
q̄ semē tuū est: hūc ancille filiū & in obseruantia re-
gule illegitimū cū magnis cordis gemitibus eiici
postulamus. Non quidē ab hereditate paterna sibi
ueller in regule incedere uia: sed a sua operatione p-
uerfa & ab usurpatione falsi nois: & legitimi perse-
cutione heredis. Nā & pater sanctissimus hec omnia
in luce cōtemplationis & fieri preuidit: & exp̄ssis uer-
bis predixit. Sic & i dictis & i scriptis sancti uiri &
socii sui fratris leonis repentur expresse. Et ego au-
diui a uiro uirtutis & sanctitatis p̄bato legitimo pa-
tris filio reuerendo toti orbi ubi cognoscitur frate

conrado de ofida: qui quinquaginta ānis uel circa
tunica chorda & femoralibus diues in medio nati
onis prauē & peruerse p uia regule & sanctissimi te-
stamēti sine querela incedit: licet ipse inumeras per-
secutiones & examinationes ac si foret hereticus: q̄
regulā obseruat a filiis carnis sustinuisse p̄batur: li-
cet etiam omnes q̄ gemūt sup malis populi sui ip-
sum reuerat ut patet: & q̄bus dei p̄uidētis etiā ab
his q̄ eū ipugnerūt aliq̄s obtinuit spūs libertates:
& sustineat ubiq; pp timorē populi: cuius fauo-
rē sicut & de ceteris faciunt illius scī uiri famolitate
mēdicat: ab hoc tñ scō uiro frate cōrado p̄ies audi-
ui q̄ ipse oia p̄dicta & m̄to plura & maiora audiuit
a frate scō leone p̄dicto & a scīs p̄ribus frate maseo
& a frate cesolo & a pluribus aliis scī uiri sociis: q̄
ipse expectat cū fleatibus compassiua desiderio uide-
re cōplecti. A magna etiā ego multitudine fratrum
qui cū sanctissimo patre frate egidio uixerūt cū fa-
miliaritate multa hominū priorū sententiā audiui: &
multorū maiorū: & ab eodē scō patre p̄dici q̄ uiderē-
tur incredibilia donec erūt cōpleta. Nā sicut deo cha-
rus & scūs uir scūs maseus miles de perusio q̄ nu-
per migravit ad celos p̄ies mihi narrauit cū lachry-
mis sanctus uir egidius tāto eiulatu clamabat sup
regule destructionē quā uidebat: q̄ ignoratibus ui-
am spūs quasi uidebatur iuanis: nec potuisset susti-
nere: nisi q̄ inumeris uicibus fuit certificatus a xpo
iesu de huius fine ruie & de renouatioe sanctissime
regule & totius ecclesie. Huiusmodi uero uiri scī
egidii sanctitātē quis enarrare sufficiat: ipse enī fuit
quartus frater minor: tertius legitimus patris filius:
qui tanta uigorositate opum prius seruiuit in exer-
cicio actiue ut uere sit ut martha circa plurima uirtu-
tum exercitia & actiue ministrata p labores manuū
p obsequia leprosorū: & p alia utilitatis opera conti-
nue fatagere uideretur: i q̄bus p̄seruauit donec sic
fuit raptus i cōtēplatione ab influxu amoris iesu: q̄
magis eius celestis q̄ terrenus uidebatur uiuens in
carne. A multis audiui q̄ uiderūt q̄ statim nomina
ta gloria paradisi i illius rapiebatur dulcedinē p mē-
tis excessum. Hic qñ uidebat scōres ul ad studia as-
pirātes irrisorie de pugnis ambagz manuū faciebat
tubā: p eo q̄ sicut exponerat exp̄sse q̄ ipōz studi-
um & sciētia uidebatur ad quandā uana tubā fame
& pompe seculi ordinata. Hic uidēs carnalē gloriā
quā habebāt filii uani de miraculis scī patris: p̄dixit
se imperrasse a domino ut propter sua miracula nō
erigeretur uana fabrica: nec gloriaretur ociosa uita
illorum qui se gloriantur patres habuisse sanctissi-
mos: quoz nolūt uestigia imitari. Nā pp euidētī
am scitatis signa istius beatissimi scī patris egidii q̄
uniuersaliter mundū patebant: multi expectabant
fratres quasi similia per ipm̄ fieri uel maiora q̄ per
beatum patrem franciscum fieri sentiebant: qd̄ q̄
ipm̄ nō latuit in uigore spiritus: audio ipm̄ respon-
disse p̄dicta. Et addidit q̄ pp sua bñficia nō edifica-
rent maleficiū cōtra regulā edis: cui excessiui p mira-

eula q̄ a dño obtinet: quimo si posset ad ruinã scõ
rũ toto conamie niteret: licet pp idubitalẽ tueretã
quã ad scõm prãm bñm. F. hēbat: sustinet q̄ sup cor
pus suũ notabilis fieret ecclia q̄ scõuali pp̄o igere-
ret tue eminetia sc̄itatis. Sed omnia alia edificia for-
tissime phomebat. De uirtutibus & cõteplatiõibus
& q̄si cõtinuo mētis excessu: i quo usq̄ ad finē uite
sue p̄uenerat & se exercuit: hic sc̄s p̄ Egidiũ nõ
posset breuẽ explicari: q̄ magnũ uolumẽ p̄ se sc̄ita-
tis sue uita req̄reret. Tertio fuit similis hic euan-
gelicus uir Fran. bñdicto ihu pdigio admiratiõis:
unde cõmẽt sibi illud Eccl. xiv. Simile illũ fecit in
gloria scõz. Glia scõz in hac uita ē claritas miracu-
loz: i q̄bus bñs Fran. ihu s̄is singulariter fuit. Ve-
n. ad sc̄am nos cõuertamus: hic sicut ih̄s aquã i u-
num cõuertit: panes multiplicauit: & de nauicula i
medio fluctũ maris miraculose imota p̄ se a terra
abducta docuit turbas audiẽtes i litore. Huic ois
creatura q̄si ad nutũ uidebat parere: ac si in ip̄o eẽt
status inocẽte restitutus. Et ut cetera taceã: cecos il-
lumiãuit: surdos: claudos: palyucos: oium ifirma-
tũ generibus laborãtes curauit: leprosos mũdauit:
demões effugauit: captiuos eripuit: naufragis suc-
currit: & q̄plures mortuos suscitauit. In q̄bus om-
nibus uix est iuẽtus s̄is illi: q̄ tot miraculis in uita
& i morte claruerit iam a statu ecclie: primitiue.

Quarto fuit s̄is p̄uilegio cõsignatiõis: unũ sin-
gularẽ sibi cõuenit illud Dani. iii. Sp̄es quarti s̄is
filio dei. Fuit. n. q̄rtus iẽ p̄cipales leuitas: Stepha-
nũ: Laurẽtiũ: Vicentiũ: & frãscũm. Fuit & q̄rtus
iẽ ordinũ piarchas: bñdictũ Augusti. Dñicũ & frã-
ciscũ: & hoc quo ad latios. Nã iter grecos fuit pri-
mus regule iustitutor p̄clarus uir Baũlius: cuius re-
gula ad p̄fectionẽ euãgelii magis uidet̄ accedere.
Hic uero Frãsciscus fuit lignifer

Sigilli auctõntatis
Vexilli strenuitatis
Et signaculi charitatis.

De q̄bus ista dicit. Fuit ergo filio diffus nõ s̄i-
tudie eq̄litaris qua lucifer eẽ uoluit s̄is altissimo.
Ela. xiiii. sed s̄i tudie cõformitatis: q̄lis ē s̄i tudie
addiscẽtis ad istruẽtẽ: acq̄scẽtis ad cõsulẽtẽ: obedi-
entis ad ip̄antẽ: imitãtis ad exẽplãtẽ. Hoc aut̄ p̄p̄e
ē cũ uolũtas n̄ra uolũtati diuie cõformãt̄ i uolito:
i uolẽti moriuo: & uolẽdi mō: & i sine itẽto: ut uo-
litũ sit bõitas: motiuũ charitas: modus liberalitas:
finis dei felicitas qua dei uolũtas cõplet̄ in oĩbus.
Sed ultra has s̄i tudies fuit i. F. corporalis cõsignatio
nis singlitas: ut pp singlitas incõcibulẽ: & p̄mis-
cipibus iexptã: possit de deo admiratiue it̄rogare
p̄sõas. Quis s̄is deo i filius dei? Hic. n. fuit singlã
nẽ filius dei bñdicti ihu
Subiectus ad honorãdũ
Attentus ad imitãdũ
Gratus ad recognoscẽdũ
Promptus ad obediẽdũ
Cõsignatus ad testificãdũ & deuocẽdũ: & istam
mãdũ & trãssmãdũ totũ mũdũ p̄fectionẽ sequi

uolẽtiũ i s̄i tudine crucifixi. Sed heu cui filies dicit
hoies generatiõis huius q̄ recessit de uia p̄ris s̄is?
Siles s̄is p̄uenis sedẽibus i foro: & loq̄ntibus ad i-
uicẽ Luce. vi. Siles s̄is p̄uenis: q̄r uoluptuosi: sedẽ-
ribus i foro: q̄r deliciofi: & loq̄ntibus ad inuicẽ: q̄r
negociosi. Nõ qdẽ de his q̄ acciderũt i xp̄i passioe:
sicut eũtes emãus: de suis uanitatibus & mũdi ru-
moribus: q̄r tumultuosi. Hos tumultus quos i eis
ãbino & locoz approp̄atio: & chantatis extric̄io:
& uãtatis effusio pep̄it: ientit̄ puuli q̄ i medio eo-
rũ uiuũt: q̄ admodũ ba: chay: puaz: i mari turbulẽ-
to corruptiõis huius status p̄dcoz: tẽpẽtatibus a-
gitãt. Hi s̄is. iiii. uet̄i pessimi q̄ pugnat̄ i hoc ma-
gno & horrido mari. Vtinã iam nũc istãe q̄ita nõ
ẽis uigilia & approp̄iate aurora uẽiat ad nos ih̄s
cũ patre n̄ro. F. & has trãsgressiõis uãdas faciat nos
calcare.

Iesus seraph alatus Cap. iiii.

Postq̄ uir sc̄s & deo charis. F. uita redẽm-
ptoris ihu obliuiscã mũdo traditã in sua
cõuersatiõẽ sc̄i desẽpserat: & i reglã sta-
tuerã euãgelica: sicut ista dicit̄ ut plene toti mun-
do cõstaret q̄ hec erat uita ip̄ius saluatoris ihu quã
i reglã & i uita d̄scripserat. Ipe piissimus & misericors
i generatiõẽ futurã ih̄s sc̄is p̄secutiões malas ex-
positiões & trãsgressiões: quas pati debebat reglã
euãgelica: & imutatio. F. p̄scã: ut toti mũdo cõsta-
ret talia opãtes eẽ mortis iustos: & ihu crucifixo cõ-
trarios: ut puo possit iustitutiõẽ regle tpe: tã uita
F. q̄ iustitãtã reglã signo sui p̄p̄fici cõsignãt̄ ma-
raculo oĩbus sc̄is iudicãt̄ i carne bñi. F. ip̄mẽs s̄i-
tudine uulnez: sue sacratissime passiois: quas bien-
nio suo sacro portauit i corpe armiger xp̄i. F. cõtra
naturã uiuẽs ap̄to latere: ex quo sacz sãguinẽ fũde-
bat meõiale effusi p̄ nobis sãguis dei uiuẽ. Stupẽ-
da s̄is hec signa: & i maximã reuerẽtiã sc̄i: & amo-
rẽ piissimi ihu: & i securitatẽ idubitalẽ segle xp̄i i
ducẽtia cõtemplãtes. Nã s̄is

Rememoratiua ex pte dei
Demõstratiua ex pte sancti
Pronostica ex parte nostri Nã piissimus ih̄s i hac
impressionẽ sublimi demõstrauit
Suã beniuolẽtiã acceptantem Franciscũ
Diuinã suã prouidẽtiã prouidẽtem de ip̄o
Suã iustitiam cõseruantem ip̄m
Suã potentiam contra naturã ip̄mentem i ip̄o.

Nã i signũ beniuolẽtie acceptãtis aico suo fide-
lissimo: imo dilectissimo filio: imo alẽ se sue s̄i tudie
dimis ip̄s̄it charãcteres: sue carni ip̄mẽs q̄ncq̄ spe-
ciosissimas margaritas siḡtuas celestis thesauri. v.
lipidissimos lapides expugnatiuos golie aduersã-
ni. v. uernãtissimas rosas ornatuas nuptialis thala-
mi. Sic dilectẽ sp̄sẽ p̄sõne. F. p̄ mēte & carne inq̄-
ens p̄ Aggeũ prophetã. Pona te quasi signaculũ:
qm̄ elegi te: pona inq̄ ih̄s quasi p̄ temetip̄m nõ p̄
aliũ appuit: sicut i sua p̄sõna non i alia carnẽ assu-
psit: & in sua carnẽ cõuertatione passibili p̄fectionẽ
euãgelicã exemplauit. Sit p̄ temetip̄m franciscũm
iã sue p̄fectionis acceptãte signaculum figurauit.

Dicit autẽ quasi signaculũ pp defectũ analogie q̄
ẽ in oĩ alia p̄fectione extrema a xp̄o ihu. Nõ enim
p̄it equari adoptio gr̄e & generatio nature: & p̄lo-
nalis unio cõformitas uolũtarũ. Dicit autẽ qm̄ ele-
gi te quasi mera gr̄a te feci agelũ sexũ signaculũ quẽ
ex oĩbus filiis gr̄e ad hoc elegi: q̄ ifirma mũdi eligo
ut fortia queq̄ cõsũdã. Secũdo hec signa ex pte
iesu i carne fran. demõstrãt̄ sapiãm puidẽtẽ: Rex
.n. sapientissimus illud qd̄ nulla uult obliuione de-
leri: signo sue maioris appetitẽ signat. Et q̄r reno-
uatiõẽ sue passiois qua in corde francisci sculpe-
serat p̄ cõtinuã trãssmãtationẽ iue crucis: & ip̄ius
sue crucis p̄fectionẽ uirtuosã quã in regula scã de-
scripserat: nulla uolebat maculatione fucari. Idcirco
ad p̄petuã rei memoriã sue passiois signa ip̄ressit
in carne francisci: ut nõ dicat humana legnities ad
fugẽdũ xp̄i uestigia occasiones exquirẽs. Signa
nõ uidimus: iã nõ est p̄p̄ha. Sed dicit iesus de fran-
cisco cuiuslibet ip̄ius legitimo filio & imitari sollicito
illud. Exo. xiiii. Erat quasi signũ i manu tua. i. obser-
uatione cõpleta regle p̄missẽ. Erit signũ i carne. f.
testimoniũ idubitalẽ q̄ p̄ ipsum reuocata est ui-
ta mea. Sequitur: & quasi appensũ a te oculos tuos
ob recordatiõẽ: ut sicut qd̄ ante oculos p̄edet nõ
põt obliuiscã tradi. Sic nec a mentibus filioz cadat
memoria patris sc̄issimĩ: nec peat obliuione fusus
sãguis iesu xp̄i q̄ in nouis francisci uulneribus re-
calekit. Tertio signa felicia uulnez signauerunt
iustitiã cõseruantẽ. Domus euãgelice signãtur cru-
ce picta: ut sub p̄tectione papali p̄sistere cognoscã-
tur. Et pontifices pp hoc cõsignãt̄ ecclias ut ip̄sa
ram cõsecratio uideatur. Templũ ergo sanctissimũ
aie & carnis francisci & regulã institutã ab ip̄o con-
signauit & cõsecrauit pontifex sũmus iesus & sub
sua p̄tectione accepit: ut de cetero nullus audeat si-
bi esse molestus: q̄r stigmata domini iesu i suo cor-
pore portat: & frãtibus plene constaret: q̄ regula ē
tanta p̄tectione munita: q̄ quicũq̄ hanc regulã se-
cuti fuerit: pax sup illos & misericordia & sup istã
dei: unde primo super franciscũ signatũ fuit thau-
p̄tectionis diuine. Sed & eius est officiũ signare
thau: super frontes uirorum gementũ & dolentiũ
de conculatione & trãsgressiõẽ regule & cõsiḡre
ut non pereat in exterminio iminẽtis p̄sũre quo
dei ira seuit in regule trãsgressores. Quarto
in sacris uulneribus sancti signat iesus potẽtiã ip̄i
mẽte qua imprimit terrorem aduersariis: & amorẽ
filiis. Nam he sunt littere anulo regis assuen signa-
te quibus nullus contradicere audeat: quantũcũq̄
non appetat imitari s̄ẽ i filiis legitimis tantum po-
tentia iesu amorẽ imprimit & uigorem: ut non du-
birent: q̄ sicut uirtus iesu uitã francisci sensibilẽ
per supernaturalẽ potentiam tenuit in corpore uul-
nerato. Sic etiam contra naturales nostre carnis de-
fectus uirtus iesu ip̄sõs p̄teget & prexire i literali
obseruãtia nig. ris illius sanctissime regule sup quã
sic aperte influit uigor sanguis crucifixi. Certe nul-
lus debet dubitare: quin tota eius uita regetur a

christo siue in tribulatione: siue in consolatione:
siue in infirmitate: siue i sanitate: qui uoluerit hu-
ius sanctissime regule seruare promissum: nec i eius
obseruãtia permittet aliquid enenire nisi salutife-
rum & perũle obseruãtia: hoc est signum de quo
dicere potest iesus francisco illud. Exo. iiii. Ego ero
tecum autem hoc habebis signum q̄ misi te cum
eduxens populum meum de egypto sacrificabis
domino in monte sancto: hoc est signum quod ie-
sus promittit ad populos exaltandos: hoc est signũ
funiculi coccinei qui pendet in fenestra corporis
francisci: quo. Raab meretrix a iericho exterminio
defensatur. Aspiciant ergo elephantes sanguinem
uue aut mon in rubentibus uulneribus patris sui:
acuãt prelum contra omnes obseruãciam san-
cte regule impugnantẽs: nõ dubitãtes per impri-
mentis iesu potentiam sub signo uirtutis sue cele-
stem uictoriã affuturã. Vide igitur in sacris
signis quibus regula sigillatur piissimum iesum: scã
de regule obseruãtore amplexantem beniuolen-
tiam: ut legitimos filios illustrantem sapientiã:
ut consiliarios suos ac secretarios ac mundo predi-
catores & nuntios cõseruantem iustitiã: ut dome-
sticos proprios roborantem potentia: ut sue uince
operanos ac ex his omnibus reficientem sufficiãtia
temporalis autem affluentia spiritali: ut in uigore
spiritus primum querant regnum dei & iustitiã
eius: nõ dubitãtes q̄ omnia mala adiciuntur ple-
nissime a promissore iesu qui huius promissionis
pignus dedit eis signa sacratissime passiois in car-
ne a maculis patris ip̄sõz: hoc ergo ē: q̄ significãt̄
sacratissima uulnera ex parte dei. Ex pte uero p̄ris
sanctissimi sunt ista signa insignia
Inrensi decoris: siue mũdissime puritatis
Incẽli amoris: siue ardentissime charitatis
Immẽli uigoris: siue strenuissime p̄bitatis
Impenli honoris: siue sublimissime dignitatis

Primo decorẽ oñderũt post mortẽ cũ i candidis-
sima carne iustitutiõis sp̄m p̄mõstrãtẽ clau nigre
scrent: & uulnus lateris ut uernã rosẽus flos rube-
ret. Sed in uita fuerũt signa perfecte expurgationis
ab oĩ corruptione i aia & i carne. Speculũ enĩ macu-
latũ: & aqua turbata uel lutoã nõ reddũt sp̄m: sed
politũ speculũ & aqua purissima & quieta. O q̄ per-
fecte redderet speculũ figurã oppositã qm̄ tãte esset
uirtutis q̄ etiã ex parte plũbi redderet sp̄m decorã
& clarã: licet sacret ex pte uitri. Vitri similitudinẽ
tenet aia. f. plũbi caro. Quãtus ergo decor puritatis
fuit i frãscisci aia ad reddẽdũ imaginẽ redẽptoris te-
su qm̄ & i carne sic sculpra fulgebat redẽptoris eius
figura? Certe testimabil: signũ puritatis. f. fuit talis
figuratio euaporãs i carne satis est p̄babile: & mul-
tũ deuorũ credere: q̄ seraphica manus iesu tunc illã
carnẽ purgauit ab oĩ rebellione. Vere de eo p̄t di-
ci illud. Ezech. xxviii. Tu signaculũ similitudinẽ
plenus sapẽtia & p̄fectus decore i deliciis paradisi dei fu-
isti: ois lapis p̄ciosus operimentum tuũ. Similitudo
p̄ris eũerbum dei speciosissima sp̄s & formosissi-

ma forma. Pulcherrimus ergo & uertissimus erat
 frang. q. signaculum dicitur similitudinis tã formose. Ca-
 dor. n. est lucis etne: & speculũ maiestatis: & ima-
 go bonitatis illius: pbat p̄spectiuus: q̄ quãto me-
 diũ è purus & sincerius: tãto magis p̄ceptiuũ spe-
 cieriũ. Quia igit corpus. f. fuit sic figuratum specie
 crucifixi: signũ è q̄ caro fuit purissima: & ania puri-
 tate quasi deificata. Tu igit. f. signaculum similitu-
 dinis plenus sapietia. Sapietia. f. erat celi: defursũ
 descẽdẽs: pudica: pacifica: modesta: suadibilis ratio-
 nis cõsentis: plẽa misericordia & fructibus bonis.
 At ecõtra multoz sapietia è terrena: q̄stiosa aia-
 lis: quia uoluptuosa: diabolica: quia lingiosa & im-
 pugnatia bonoz. Sequit̄ perfectus decore. Fuit
 hũc. n. perfectus decore uirturũ: morũ: & stigmatum.
 Hũc. n. decorem pbat
 Inuocetia: qua bestias & auiculas affectu deside-
 rabili ad se traxit.
 Caro que post mortẽ quasi glorificata resp̄leuit.
 Anima que sub specie stelle presulge in empireo
 se recepit. Sed & miracula q̄plura qbus post-
 modũ choruscauit. Secũdo fuerunt insignia ar-
 dentissime charitatis. Bñ è fornax accẽsa qñ flamma
 exit p̄ lafa. O quo amore. f. ardebat: cui aplissimi
 cordis r̄gio ñ sufficit quin flãma amoris euapora-
 ret p̄ qñq̄ corporis aptural fecit sibi fenestral ignis
 ille uolẽt: q̄ itra fran. aniam claudi nõ poterat: &
 icõo penetravit & incẽdit carnẽ uicinã: ut postmo-
 dum cũcta mundi dimata inflãmaret. O quãti uigo-
 ris è ille ignis q̄ mare humũ icẽdit: Et quid caro
 ad ignem spũs sancti: nisi humidum mare flamma
 eius extriguens? O q̄ ardebat desiccata ab omni a-
 more mũdi regio mētis fran. quãdo sic hũide car-
 nis sue flãmecebat & tũbebat spiritus sancti igne.
 Pone me ait ihũs ut signaculũ sup brachiũ tuum:
 quia fortis è ut mors dilectio: dura sicut ifernus e-
 mulatio: lapades eius lapades ignis atq̄ flamma-
 rum. Aque multe nõ poterũt extinguere charita-
 tem. Vide ornatissimũ charitatis processum: pri-
 mo quidẽ fuit i corde: pone me ait iehũs ut signa-
 culũ sup cor tuũ. Iesum ut signaculũ super cor po-
 nit: qui nihil itra cor nisi ihm recipit. Secũdo fuit i
 opere: ut signaculũ ait sup brachiũ tuum. Signacu-
 lum super brachiũ est iehũs: quãdo oia fiunt ad ho-
 norem suũ: & ad sue imitationis exemplũ. Omnia
 ait apostolus i gloria dñi nostri facte: quia fortis è
 ut mors dilectio. Mors uno icũtu trifurcato separat
 animã a mũdi habitatiõẽ: a suoz societate: & a car-
 nis uniõẽ: ac p̄ hoc ab omni passiõẽ nudũ emittit:
 cuius dilectio morti comparatur post iesũ & aposto-
 los: ita plene sicut dilectio inflãmari fran. & eius sta-
 tus. Nam tria p̄dicta in eo fecit plenissime spũs san-
 ctus amor: sed & uirtuti mortis sue regule perfectio
 comparatur: quia mētem quã eius obseruantia acci-
 pit: ab amore mũdi sũditus occidit: & uere ad hũc
 amorẽ sequit̄ dura: sicut ifernus emulatio. Sicut. n.
 ifernus nulli p̄cit: sic amor i corde fran. & in uita
 uirtute emulatio ad similitudinẽ crucifixe uite

iesu: q̄ nulli p̄cebat tẽponi: loco: cõditiõni: p̄sone:
 infirmitati sue cuiq̄ resistẽte: quin omnia supe-
 rans semp & ubiq̄ uelut xpi uestigia imitari. Non
 memini me i tam bona significatiõne repperisse i
 fernum. Recordent̄ ergo filii in oia afflictiõẽ & p̄-
 sũra q̄ dura sicut ifernus emulatio. Emulamini ait
 apostolus carismata meliora: nihil melius xpi uita:
 cuius lapades ignis atq̄ flãmarum: quia incendũt
 & illuminat̄ totũ mundũ: & aque tribulationũ q̄-
 tuncunq̄ multẽ magis accendũt charitatẽ sic flãma
 mata q̄ extingũt. Erupit autẽ hic ignis spũs san-
 ctus in lapades flãmarum per fenestras uulnẽrum
 Virtute imaginatiõis p̄dicte
 Virtute admiratiõis p̄motiue
 Virtute dilectiõis tã apparẽtis iesu: q̄ suscipiẽtis. f.
 perfectiue. Nam sc̄dm mũdi sapientes imaginata
 fortissime contigit in te acciderũt. Sequit̄ enĩ mul-
 tum corpus animã i actionibus suis. Et idcirco cõ-
 tinua imaginatio xpi passiõis que a p̄cipio fuit in
 corde francisci fuit magna dispositio ut ad hãc rea-
 litatẽ ueniret. Nã & circa cõuersionis sue p̄mordia
 appuit et iehũs uelut crucifixus: & memoria passio-
 nis eius uisceribus cordis eius a deo è ipressa me-
 dulitatus: ut & plagas dilecti ihũs oculus mētis q̄si
 iugit̄ cerneret: & uix exterius a lachrymosis gēmi-
 tibus cõtinere ualere. Huius passiõis inhabitantis i-
 tra mētẽ fran. fuerũt idicã oracula celitus scã: tam
 in palacio cũ armis cruce signatis quod ipse uidit:
 q̄ ipa appitio quã nũc diximus sibi scã: q̄ crux
 quã uidit frater Siluester ex suo ore p̄cedẽte: & crux
 gladialis quã facer uidit pacificus uiscera sua tran-
 sfigere: & forma crucis i sua eleuatiõẽ i aere: cũ de ti-
 tulo crucis sc̄ssimus p̄dicator imitator francisci p̄di-
 cabat antonius: iuxta qd̄ p̄p̄exit aḡlicus uir mo-
 nachus. Sed & faq̄ thau: qd̄ i facie francisci ipam ue-
 nustas appuit q̄si sex testimõia credibilia facta sũt
 nimis: dũ ab hãc septia i qua ihũs eadẽ ipressit stig-
 mata: accipiũt testimonium firmitatis. Et hic tanq̄
 dispõnes p̄mbule cõgrue p̄mittũt. Secũdo sup-
 rũt im̄p̄ssa uirtute admiratiõis p̄motiue. Nã pep̄te
 oues iacob uanos fetus i aspectu uirgã. Hac admi-
 ratiõẽ suspẽsus. f. i uisiõẽ dilecti ihũs sub sp̄e seraph
 totus p̄monebat: ut ipius figuraret effigie. Intel-
 lexit nãq̄ dño reuelatẽ q̄ ob hoc huius uisiõ sic su-
 is fuerat p̄ntata cõspectibus: ut aicus xpi p̄nosceret
 se nõ p̄ martyriũ carnis: sed p̄ icẽdiũ mētis totum i
 crucifixi ihũs similitudinẽ trãformãdũ. Sed t̄tõ
 uirtute dilectiõis fuerũt ipressa p̄fectiue. Nã igne-
 us ihũs sc̄itillas diuitate & hũana facie apparente su-
 pra cor & corpus francisci tam flãmeũ ignem & ui-
 gorosũ effudit: ut fieret cor suũ taq̄ cera liquecẽs:
 quia diuinus amor habet uim laq̄fatiuã ut è dictũ
 & uim figuratiuã ad modũ cere fluentis in sculptu-
 ram sigilli. Sic. f. & carne totus fluxit itra
 sculpturam uulnẽrum apparentis dilecti: & transt̄or-
 matus est amans in amatum: igitur ignis hẽt uim
 resiliuam & depascens terrestrem materiam semp
 tendit ad sũma: quia eius è proprium sursum sc̄ri:

ideo ignis daini amoris depascens cor. f. & carnẽ
 incẽdens: eam figurando inflãmavit & ad sua alta
 subuexit. Completum est in illo qd̄ autẽ petebat
 de seip̄o. Absorbeat queso domine mentẽ meam
 ab omnibus que sub celo sunt ignita & mellifua
 nis amoris tui: ut amore amoris tui moriar: q̄ amo-
 re amoris mei dignatus es mori. Intelligent̄ ergo
 filii effigiat̄ parisi corde incendio appantiõis
 seraphice q̄ effigiat̄ debent ipsi ignea iesu crucifixi
 one in mente: ut sint quasi quidã xp̄icole crucifixi
 iesũculi sua uita uiuentes in p̄m se transformatos
 sentientes in passibili carne. Intellexi fuisse reue-
 latum sanctiss. mo patri q̄ ipse singulariter erat mis-
 sus in mundum ad restaurandũ ruina seraphici
 ordinis. Non enim è dubiũ q̄ de illo ordine fuisset
 lucifer si stetit & summus: uide magnam stragẽ
 suoz icõpaniũ i illo ordie fecisse creditur que de flã-
 meis m̄bons iesu reparari debet. Affirmabat etiã
 sanctus ille frater mafeus q̄ uisionem uidit: de qua
 in legẽda habetur q̄ sedes illaq̄ uã uidit seruari. f. su-
 le deã sibi fuisse lucifer: qd̄ frat̄ bonauetura hũana
 discretionẽ conticuit: propter detrahentiũ morsus
 ne imperuassibilis in illis p̄mordis esset sermo. Sic
 & multa alia magnalia facti tacuit: maxime illa que
 uidebantur nimis defectum transgressionis disco-
 perire quã oculis suis cernebat in filiis: licet nec oia
 tacuerit: sed q̄si sub clãdo multa duxit: uide & i illa
 uisione occulte posuit q̄ sedes illa cetens erat sub-
 limior. Credo autem q̄ quo ad multa locũ luciferi
 .f. tenet in celo. sed quis locũ eius quo ad omnia
 tenet hoc iesu dispensatiõem sedium est seruandũ
 arbitrio: nã nec ipse nec mater illa sunt sede conten-
 ti: quia ipsam improponaliter at̄cellũt. Fu-
 erunt tertiõ signa. f. insignia strenuissime probitatis
 Et strenuissimos milites faciũt reges prouidi i bel-
 lis periculosis regalia insignia bainare. Quia igit̄
 tur. f. iũmum regis iesu signum suo gestat i cor-
 porẽ: singulari p̄ualuit probitate. Firmũ ait apostolus
 firmamẽtũ dei stat hẽns signaculum hoc. ii. thy. ii.
 Stetit. f. in bello tentationis i modũ firmũ. mi fun-
 damẽti. Et nõne ut renouatum sũdamẽtũ edificũ
 ecclesie stabiluit: sicut per uisionẽ domini inocẽtũ
 comprobatur. P̄mũ fundamentum est ipse euan-
 gelice religionis & futuri sublimissimi tertiõ status
 mũdi. Istud fundamentum
 Humilitas profundauit
 Patientia conquadravit
 Paupertas extersit
 Charitas comendauit
 Oratio & contemplatio in fabricã crexit.
 Leuate ait hier. i syon signũ. Syon speculã & refor-
 mas uitã xpi iesu aia fuit. f. ubi sicut in altiori loco
 xp̄us uexillũ posuit q̄ licet sit eminentior situ & eu-
 dendior uisu: nõ tñ piculosior casu: Nã ibidẽ est al-
 tũ qd̄ p̄fundũ: q̄ q̄ se humiliat exaltabit: & ubi hũ-
 litas: ibi è sapia xp̄iana. Quarto fuerũt. f. insignia
 sublimissime dignitatis. O quanta dignitas eidẽm
 uestibus cũ iesu celi rege uestiti: nec est purpura re-

gis iuncta carnalibus humanitas. f. xpi iesu fluens i
 uulis sanguinis proprii in quo quasi in sanguine pi-
 fcis uirginẽ suã carnẽ iunxit. Hac purpura uestiuit
 ihũs rex militem. f. dũ fecit sibi palliũ cocineũ: dũ
 carnẽ suã aspe sit sanguine uulnez: hoc fuit maxie
 dignitatis fastigiũ: ut merito sibi cõueniat illud Ec-
 cle. xlv. Corõa aurea sup caput eius exp̄ssa signo sci-
 tatũ. Sic ergo significat̄ signa insignia uulnez crucifixi
 mira ex parte francisci. Ultimo ex parte nosti sũt
 significatiua mirabiliter nã sũt efficaciter
 Excitata tepidos ad deuotiõẽ exemplariter
 Adducta deuos ad directionẽ fiducialiter
 Cõfortata timidos ad tutionẽ sublimiter
 Attollẽta ifirmos ad fruitiõẽ feliciter.
 O quãtũ excitant tepidos. Nã primo extrahũtur
 uexilla picta & cruce picte & mortue: & per manũ
 peccatiõẽ sepe fabricate: & sit sibi reuerẽtia pp̄ me-
 moriã crucifixi. Quid igitur faciẽdũ est imagini ui-
 ue sanctificate flãmeẽ sculpre in carne. f. digito dei
 uiuũ? O quãte reuerẽtie est uidere: tangere minimũ
 opus qd̄ manibus suis iesus fecisset: quãto magis
 illud sublime opus qd̄ ad totius mũdi inflãmatio-
 nem sic sapienter sic amabiliter fecit: sculpsit figura-
 uit: inflãmavit: & consecrauit? O quãte reuerẽtie
 locus iste facer m̄os alucme: in quo sic singulariter
 sic sublimiter & sic familiariter: sic efficaciter in for-
 ma seraphica dignatus è iesus apparere & fundatio-
 nẽ tertiõ status mũdi: sic sigilare: sic inflãmare: sic in-
 figurare: non solũ hominibus: sed seraphicis sp̄iti-
 bus reddere. Vere locus iste est domus dei & porta
 celi: uere locus sp̄ualis incendiũ quẽ illi duo seraph
 magnus & pius uoluerũt sua presentia inflãmare.
 O misera & gelida aia mea cui indigne cõcessũm è
 habitare i fornace celestis incendiũ: & ibi de flãmeo
 iesu & ab ipõ inflãmato. f. isipido stilo scribere. Cer-
 te si non esses dura glacie frigidior: nõq̄ posses i te
 subsistere tãto probato p̄ piissimũ iesu misericordiã
 igne sed fons omnis mali quicquid iesus & piissia
 eius mater & eius signifer. f. sui infundunt incẽdiũ
 aqueus tuus humor carnis & mundi superenatans
 extriguunt. Non est remediũ bone iesu nisi celum
 & terrã sic incendas q̄: nec inestimabilis frigidita-
 tis mensura: uelim nolim unũq̄ uallata flãmescat.
 Mirum est autem qd̄ mihi accidit: q̄ licet ex debi-
 litate de m̄ote sacro descenderim ut alibi scriberẽ:
 nõ potuit nec minimũ uerbũ scribi: qd̄ huic opi
 posset aptari imo totũ oportuit destrui & refici ite-
 rato. Pone ignem tuum iesu piissimẽ & influentia
 tue apparitiõis seraphice in hac tua scriptura tran-
 funde & ne malitia actõis & tui uilissimi instrumẽ-
 ti fructum legentis impediãt inuisera tui amoris
 incendiũ i scriptura: ut supra legentes tuus ignis
 scintillet & eos aiet ad tuam passionẽ descendã:
 sequẽdam: & imitãdam ad uitam euãgẽcam &
 p̄missam ad obseruandã dimissis deuatiõibus
 accẽdãt. Testis es tu radix iesse qui stas i signũ
 populoz & qui ad excitandos tepidos insignisti. f.
 q̄ nihil aliud i hac scriptura me mouit: & unã tibi

placere q̄ semper nomē ignoret actōis: ne instru-
menti malitia efficacīa tue principis influentie im-
pediret: fiat tamē uolūtas tua pauper pietatis iesu
sicut i celo & i terra. Sed & tu p̄ fr̄icē p̄de chri-
sto stigmata tibi i hoc sacro loco ip̄ressa: ut cito tua
regula reformet: & nō tam tepida q̄ gelida corda
tuo islamenē exēplo: imo ch̄n̄sti sanguine renoua-
to. Secūdo sunt ista signa ex hoc dirigentia deu-
os: quia facta plus moment q̄ uerba: & operationes
sunt credibiles sermōibus. Idcirco facta nō solū
uerbo iesus x̄ps dixit deuos stigmata imprimen-
do. F. Nam in cōpitis uarū. erigūtur cruces: ut uia
regia cognoscat: & ab ip̄a nullatenus deuenietur. Pro-
pter quod & uia regule signata fuit signo iesu. Sed
heu nō crediderūt uerbis signi prioris: declinantes
a femitis suis. Nā & Daniel p̄pheticē scripsit signa
uisionē q̄ post dies multos. A. domine iesu uisio
p̄telata ē i dies: quia usq̄ hodie i cōmuni nō serua-
ta ē regula sic signata: & iā desolatiōis eius plus q̄
septuagesimus annus ē: lōgior fuit nostra captiuitas
q̄ illa quā fecit filia babilōis misera filia iherosolymis. Assū-
me ergo altare Zorobabel seruū tuum: & pone eū
quali signaculū: & fac egredi sermonē a facie tua:
ut iterū recedat iherusalē & templū quod in ea
destructū est: quia nisi captiuitatis huius abbrevia-
ueris dies: saluari nō poterit omnis caro. Tertio
sunt hec signa isignia fiducialit confortaria timi-
dos peregre transeūtes p̄ barbaras nationes. Confr-
dunt quādo deserunt lras securi conductus. Sed iā
nunc i carne. f. regulā signasti ip̄o precedere intrep-
de deduxisti populū tuū precedēs in colūna ignis
& nubis: & uidētibus incredulis filiis fecisti signa i-
gētia: & custodisti ab omni uia p̄ficiscētes: sed non
deseruerūt cucumeri & pepōes porri & cepe: & allia:
& olle camū egypti que faceret p̄hdos retrorsum
tōuerti. O quot p̄strata sūt corpora i sepulchris cō-
cupiscētia: & quot de regula murmurauerūt q̄ a ser-
pētibz perierūt. Nā & illa p̄sumptuosa Maria pru-
dētia carnis: quā uocauerunt discretione p̄uidā nō
loculos sed amplos thesauros i libris: calicibus: p̄a-
tamētis: & palaciis faciētē: usq̄ hodie extra castra
regularis obseruatiē i claustris & magnificis locis
perdurat leprosa. Cura eā pater sanctissime & potē-
tissime iesu: & imple faciem eius ignominia: quia
pate suus amoretus & mater cethea nimis abunde
sup faciem conuersatiōis extrinsece abominabili-
ter spreuit: & ea fetidissime maculauit. Cū eam pa-
ter misericordiarū ad preces si'elis tui. f. quasi alte-
rius Moyli cui ipsa detraxit: suam corrupendo
regulam: dicens per falsam discretionem q̄ & si
bi dominus ē locutus. Nam iudiciū manifeste sup
eam est: quia corpus eius apparet candens lepra si-
cut nix. O mala nix: que refrigerasti corpus ista: &
extra mundum seculariū excessasti: purga eam pur-
gator sordū n̄sare iesu: quia impleti sūt dies purga-
tiōis eius. Et saltē miserere illi paupercule tue ma-
tri uere genitrici marie: que i stabulo hūani oppro-
brii: & in p̄sepio uisus paup̄rū in paup̄ratis pau-

niculis te reclinat exul & pegrina: uō i bethleē sed
intra exteras nationes: ubi etiā tuū p̄sepū deu an-
tū molestia p̄turbat: & puulus tuus sp̄s natus in
eis herodiana crudelitate q̄ritur: uigulat: uinculat:
& occiditur: & uox flentiū tuorū i tana auditur: &
tua gratiosa rachel flet filios suos p̄sequi: & n̄ uult
consolari quia nō sunt i pace dimissi sanctā regulā
obseruare. Nā litere securi cōductus tui in stigma-
tibus. f. sunt p̄sumptiōe temeraria dilacerate: & ite-
nerates sub eius cōfidētia ad nihilum iam redacta.

Fae q̄so quod sequit opus iesu in hoc ultimo
iiii. signo: nā sūt attollētia hūiles ad fr̄uionē. Ele-
ua ergo hūiles tuos i signū tuū hūilis filii: fac appa-
rere i celo corporis gl̄ificati. f. fac ip̄m resurgere q̄
dormit i fr̄e paluere. Nā & p̄dixisti p̄ os Hieremie
prophete sci. xxxii. Et ip̄rimet i libro signum: & te-
stis adhibebit i fr̄a beniamin. O dñe ip̄ressisti signū
i libro. f. sed reposuisti illud i uase fictili & usq̄ ho-
die thesaurus euāgelici agri nō emittit: & liber si-
gnatus & sigillatus uulnibus tuis contēnitur. &
cōplecti uerbū tuū: quod i fr̄a beniamin filii dexte-
re tue possideat possessio altissime paup̄tatis: de q̄
dixisti i libro signato. Hec sit portio u. ista q̄ pdu-
cit i terrā uiuentū tuū dilectissimi fr̄es totalit̄ iherē-
tes nisi aliud p̄ nomine dei n̄i iesu x̄pi i populū
subdit celo h̄: uel cōplecti est scissime pat̄ qd̄ p̄-
misisti i illo p̄ph̄a: q̄ erat filii israel & filii iuda iu-
git faciētes malū i oculis eius ab adolescentia sua:
quousq̄ nūc exacerbat te i ope manuum suarū. Et
nūc dñe tradisti eos & p̄ncipes eorū: & p̄ph̄as eorū
& ciuitatē scām in manu regis babilonis: & dilace-
rauerūt libz que signasti seruo tuo. f. Misere ergo
n̄i p̄ misericordiarū: cōfirma nobil̄ ep̄tiōis euāge-
lici thesauro libz signatū: i quo posuisti stipulatio-
nes & rata uerba. f. p̄missiōis q̄ dixisti patri n̄o. f.
& signa forisecus uulnera patētia in celo & i fr̄a: p̄
p̄ qd̄ cōuēio te hodie oium tuarū p̄missiōis p̄p̄e
ctor ihu p̄ illud inuolabile testamētū qd̄ renouasti
in carne. f. & p̄ illud immobile iuramētū: qd̄ sibi p̄
temetip̄m appēs iurasti tangēs sacrosctā manu tua
libz que cōsecrasti carnis sue: & seraphico calce o si-
gilasti. Adiuro igit te i loco p̄missiōis huius p̄ illa
q̄ mēorauī sacratissima signa tua: ut puulis orpha-
nis deformes scissimū testamētū pris qd̄ reiecit
a p̄ncipio filii abalienati retrorsū: p̄ qd̄ mento tra-
didisti eos i desideria sua: ut faciāt ea q̄ nō cōueni-
unt. Et ego miser de retrocedētibus fui & sum: sed
hoc solū hēo sp̄e: q̄ gemo super malis q̄ uideo: &
quasi cōtinue cor mihi scidit p̄ dolore & desiderio
cū multis puulis tuis quorū gemitus & cōtēptus
tibi piiss. me pat̄ allego quos i eis formasti: ut p̄fi-
cere digneris desideria q̄ imisisti. Nā cū eis ut dixi
uoto corde desidero seruare inuolabile scissimū re-
gulā quā signasti sp̄u p̄missiōis scō: & scissimū te-
stamētū. f. pris n̄i: quod nō sine effusiōe sanguis
dedicasti: & consuebor tibi hodie peccata mea &
p̄rum meorū. Respice q̄s dñe ad hūilitatem n̄fam:
nā imiqui sumus dñe plus q̄ oēs gētes. Nā occi-

dimur: & uigulamur in uia spiritus tui & non aude-
mus nec in dolore damare nec ostendere nos senti-
re nec exterius lachrymar̄ nec dicere q̄ mors nō sit
saluberrima uita. Deus meus q̄ durus est hic carcer
ueritatis tue q̄ nō solū uentis uinculat & in plate-
is occidit: sed ip̄a ueritas cōpellitur se ipsam nega-
re: & sub dño mendaci profiteri. Nam & si nec
mee confessionis contritio ad manus illorū qui re-
gunt populum tuum deueniret: tota huius libelli
scriptura: puto q̄ nō deficeret scarpellum scribe ad
dilacerandum librum: nec arula hyemalis algoris
nec rabies funosa ad comburēdum ipsum nec mi-
hi neruus nec locus lutoosus deficeret. He. Intra
ergo domine & respice opprobrium nostrū & fac
nobiscum misericordiam: non propter nos: quia di-
gni sumus omni malo sed propter nomen tuum
magnum quod pollutum est inter gentes & pro-
pter uitā tuā sanctissimā: q̄ mēdatio trāsgressiōis
n̄re oñdit mūdo leprosa: & ip̄pat eccl̄ie tue scē q̄
uita tua nō appet̄ i ea. Expectamus ergo misericor-
diam tuam quā festinatē mittere digneris sicut lo-
cutus es ad patres nostros & sicut locuti sūt huius
sancti ordinis tui licet maculati trāsgressor: isamia
p̄ph̄e priores q̄ & mala q̄ patimur p̄dixerūt: & re-
surrectiōne quā petimus p̄miserūt: locutus sū ergo
in sp̄e de uulneribus sancti tui q̄ apparitio tua pi-
ssime iesu crucifixe corpori sacro impressit. Sed
& nūc loquēdū restat de inchoatione quā fecisti in
hoc sacratissimo morte in eius parte. f. occidentali
mane in aurora circa festū exaltationis sacre crucis
ad gl̄iā patris nostri & ad cōfirmationē status euā-
gelici imitationē solēne generalis tēmi status mū-
di qui a p̄prietate attribuitur sp̄u scō. Nam q̄ ipse
sp̄s sanctus amor est ad iniciādū eius statū: qui to-
tus in seraphico amore flāme sc̄it: digne formā sera-
phicā assumpsit q̄ totus ardor sp̄s sancti diffun-
dendus in eternū super creaturā humanā de ardore
tue crucis & de tui imensurabilis amoris plagis &
non aliunde manat: Ideo inter alas splendidas &
ignitas seraphice apparitiōis tuā crucifixiōne digna
tus es demonstrare: ad oñdendū q̄ iste status sp̄s
sancti abundanter in hoc consistit: q̄ tui perfecti si-
lij nec sint nec sentiāt nec exterius ostendāt nisi te
iesum p̄ ardorē sp̄s sancti p̄ indignis omnibus
erucifixū. Et idcirco in latere mortis occidentali ma-
ne ut eis occidatur omne p̄p̄nū & sit in eis plene
totius mundi occasus & transformatiōis uite ḡfo-
sissimus & nouus ortus. Et quia hoc fit p̄ spiritum
paup̄tatis q̄ stercis ē terrenis & secūda celestibus:
& a terre ualle sublimis & separata a strepitu mūda
nonum. Idcirco uig. seraphicadū. f. duxisti ad excel-
sum montē solitariū & siluestre & separatū a mū-
do & omnibus mūdi delectationibus sterile & p̄i-
uarū. Et licet ubiq̄ felix iste mons sit tēporalibus
sterilis: tamē in illa parte quā tua apparitōe digna
tus es cōsecrare erat saxi magni eminētis & alti pre-
ruptum ubi nihil comestibile nascitur: & ibi conse-
crasti francū ut p̄signares statū istum super te be-

nedicte iesu petra stabilē cōstitutū & ab omni alia
sp̄e prurptum diuisum & separatum in altitudine
tue paup̄tate uite tanq̄ in celestibus diuitis secū-
datum & ab omni delectatione mūdi priuatum &
mente & corpore in tua crucifixione transfixum &
transformatum: propterea patrem nostrum ibi cor-
poraliter transfixisti. Sed q̄ adhuc statū nullus
potest ascendere nisi per te sibi dent p̄ne ut aqui-
le. Ideo sex alis tā splendidis q̄ ignis altis & or-
natus dignatus es apparere. Splendor alarū est lu-
minosa clarificatio scripturarū q̄ huic statū per te
datur sine studio paganico curioso & uano supbe
inflatio & simplicitate cū qua est tua facta lapida
sermotatio distractiuo qd̄ intelligēs. f. scriptū i se-
raphica regula. Nō curent nesciētes lras litteras di-
scere: sed attendant q̄ sup omnia debēt habere sp̄i-
tum dei & sanctam eius operationē orat̄ semper ad
deum puro corde hoc est studium i quo datur splē-
dor alarū tuarum paterne glorie splendor iesu & in-
telligētia scripturarū potissime uerborum tuorum
sanctissimorū in quorū plena intelligentia sapientia
interna consistit. O q̄ turpiter errant qui aliunde
q̄ a te eterno uerbo se credunt uerbos: tue tempo-
ralis dignatiue locutionis intelligentiā obtinere sed
expiētia docet usq̄ hodie q̄ qui alia uia incesserunt
euanuerunt & uani facti sunt: & manifeste cōuincū-
tur errasse. Ignitura alarū tuarū ignitiōne cordiū hu-
ius fornacei status p̄figurat: p̄signata similiter i aia-
libz ezechielis de quibus dicitur q̄ hec erat uisio
discurrens in medio aialium. Splendor ignis: & de
igne fulgur egrediens & q̄ aialia ibat & reuertebā-
tur in similitudinē fulgoris conuscāns. Et q̄ simili-
tudo aialium & aspectus eorū quali carbo ignis ar-
dētium & quali aspectus lampadarū. O benedicte
ihu talia aialia tu fecisti i mote sacro isto. Nā quod
libet eorū est cōpositū ex aceruo carbonū ignis ar-
dētū & ex continua collectiōe & ruminatione
igneorū actū uite tue in carne passibili a principio
tui sanctissimi cōceptus & uirginalis ortus in utero
& ex utero sanctissime tue matris & usq̄ ad exitum
de mundo in duro supplitio crucis & ex lucētibus
lapidibus tue lūiole resurrectiōis & quadragenariū
dignatiue p̄bationis ipsius usq̄ ad sublimē ascensū
onē & collateralē sessiōne eterni patris. Nō mirum
si talia aialia ad imperū sp̄s tui uadunt & reuertēt̄
in similitudinē fulgurs choruscantis. Nā sūt que-
dam aiate effigies tue sacratissime uite q̄ tuus sp̄s
uiuificauit solus de quolibet eorū cōtinue sentit &
clamat. uiuo ego iā nō ego uiuit uero in me x̄pus.
Nā mobile eorū sicut dicit Dionysius de seraphi se-
per est ad diuina cōtinuum actu tamē etiā superferui-
dum. His uero proprietates cōueniūt quibus pro-
p̄riū p̄ igneū tuū sp̄itū est surū in te ferri: in te reli-
quari omnes tibi assimilare: nūq̄ sufficit dicere: om-
nem humorem cōcupiscētie defecan: omnia
tenebrosa clarificare dura emollire cruda decoque-
re: p̄sūptionem pelleam extensam contrahe-
re frigidam & aqueam inuidiane cōtractiōis uitā

Caro seraphi

in te facere ebullire: & uitale calorem i eis facere & fouere: & i tui similitudinem omnia transformare: non in propria materia sed in aliena luce. O quot alia sunt que i hoc tuo spiritali igne abscondisti timentibus te. Quodlibet etiā horū sanctorū anima lūm ē sex alas alarū iuxta descriptionem Ioānis: q̄ & ipse fuit unū & p̄cipale ex istis: & iporū typum i singulari tui dilectōe & i scubitu delizioso sup tū sacratissimum pectus: & in oleato martyno: & abra sione capilloꝝ suorū i sancto exilio isule traquila te & sublimare: cōtemplationis reuelate: & in sapido esu & absconditi mane: & i sine reuersionis & mortis seraphice quasi liber signatus mira tui sapiētia tenuit: & mentibus a te illūinatis explicat & ondit. Sed & adhuc sacrarū alarū serarius sic filios tuos ornat bone iesu: sicut & tu ornatus dignatus es apparei: ut due ad caput extēdantur: due totum uellēt corpus descēdentes ad pedes: due ad uolādū p latera extendant. Quis hunc misticū alarū tuarū ornatū plene presumat exponere? Dicā paruulus tuus quod serio: & quod a prioribus a te illumina tis accipio. Sed parce q̄ i cōpleta expositione deficio: & uir pollutus labis ego sū: & indignus loq̄ de tanto mysterio. Sed he misice ale multiforū expositione multa figurāt. Nā primo respectu tui sublimis iesu dei hominis iste ale p̄fectionē i tuis filiis istā ostēdūt: ut due que extēdunt ad caput signifi cent reuerentiā tuorū magnalium: quaz̄ una ala ē grandis estimatio tui eē. Alia excluda p̄sumptio p̄scrutatiois temerarie: due que descēdūt ad pedes: tuorū iudiciorū abyssalis cognitio: & iporū timora ta formido. Due quibus ad uolādum totis ornatibus extendunt: sunt fides tue redemptiois: & spes p̄missē beatitudis. Nam tota cōpositio corporis: & alarū iporū charitas ē & ignis. Alie due que uelāt caput sūt quies pacifica i receptis donis: & excluda temeritas p̄sumptiois de aliis q̄bus contentant: & nolūt cognoscere de tua magnificētia plus q̄ reuelare dignans: nec ultra data dona p̄sumūt. Due q̄ descēdūt ad pedes: sunt sancta estimatio tuorū iudiciorū: & magnifica cōgratulatio beneficiorū omni excluda iuidia: q̄a scrutari nolūt: sed humiliter reuereri: nō dubitantes te optimū temp̄ optime facere. Due quibus uolat sūt plenum & perfectū exercitium utriusq̄ uite sc̄dm dona a te data misericorditer: i quo tibi seruiūt fidelit̄ nō deuiantes: nec supra nec infra. Felix que sic alare dignaberis. Aliter ut due p̄ime sunt respectu tui. Aspectus ueritatis & haustus charitatis. Due respectu p̄ximi: uis illumina tua & uis islamatiua. Due respectu sui: innocētia: iustitia: custodia: & diligētia. Aliter iste ale ut duas habeāt respectu tui bone iesu: que sunt deuota oratio: & idesēta gratiarum actio: iuxta docu mentū apostoli p̄mo ad Corin. quinto. Qui docet sine intermissione orare: & in oibus gratias agere. Duas respectu p̄ximi: que sūt remissio iniuriarū & largitio elemosinarū. Duas respectu sui: quibus uolent continue ad deum suū: que sunt intētio re-

cta: & actio perfecta. Dicit etiā dilectus tuus Dionysius de angelica hierarchia: q̄ in seraphi primus binarius alarū significat supnas eorū intelligētias: & medius medias: & imus imas: & possunt accipi pro uisione eorū que sūt tote bone iesu que est omniū prima: & pro uisione eorū que ad ipm̄ sp̄ctāt que ē media: & pro uisione eorū que sunt eis ex trinseca: que ē oīum infima. Et dicit Dionysius q̄ per alas tenētes caput designat iporū reuerētia ad nullatenus p̄scrutādū altiora sua facultate. Per alas uero tegētes pedes reuerētia ad nō p̄scrutan dū nimis p̄funda. Per alas uero medias q̄bus semper uolabat monstrabat eorū incessabilis & altuo la motio opationū imitatuaz̄ dei mensurā facultatis sue nō excedētum: nec ab illa deficiētū: nec inter omnes pie iesu mihi placet expositio: quam & supra me fecisti ponere substantialiter: & nūc i di ctis filiis tui respire licet. Et alie possūt dici multipliciter sicut reuelabis cui uolueris: q̄ intellectū das par uulis tuis. Nā & p̄ sex alas pōt significati intelligen tia sacre scripture cōtinentis opa lex etatū: uel altuo la dei dilectio & clarificatio ex ipis opibus sur gens: quā singularit̄ das seraphicis tuis. Tertius autē ordo alarū seu ualde in altū: & expāsio & uo latus amoris appropriat seraphi sc̄dm Dionysiu: quia cognitio uolatuua i deū & charitas plene trās formatiua in honorē dei: p̄fectionē sui: & utilita tē p̄ximi: isti statui felicissimo conueniūt: quem apparitōe seraphica hic cōsecrauit illis. Et hec tria p̄fectissime faciūt cognoscēdo & amādo benedi ctum iesum tā in se q̄ i omni creato: propter quod quo ad charitatē descripti sūt ignei: ut dictū est supra quo ad cognitionē dicitur a christo: q̄ i circui tu & itus plena sūt oculis: q̄ p̄cipacit̄ & circūspe cte uidet sua itiora & exteriora: & interiora diuinitatis iesu: & exteriora assupte nature. Et similiter interiora & exteriora ecclesie & sacre scripture: & p̄ca uēt hostiles isultus ipiorū: & i circui tu ambulāt: & isidias diaboli: q̄ tanq̄ leo circui tu querēs que deuoret. Et dicunt̄ requiē non habere die neq̄ nocte idest nūq̄ cessare a dei laude: qui ē trinus in p̄sonis: & unus in natura in diuinitate. Et ipse iesus est trinus i natura & unus i p̄sona i nostre redemptiois opere. Et nota q̄ sanctis anialibus attribuit illumina tus Io. actū indefesum & continuum laudis di uine: q̄ est sūma p̄fectio patrie: quia status iste sera phicus q̄ i angelico uiro francoisco & in isto sancto mōte ē ischoatus sublimat animā quātū patit̄ pe regratio p̄ntis uite ad imitatoriam contemplatio nem: iubilatiōe: & gratiaz̄ actionē patrie. I qui bus anima a suo amore reciproco tota excluda ab sorbet a diuina laude & gratiaz̄ actio: ut totum su um esse & uiuere sit deū laudare & sibi gratias age re. Et hoc ē illud quod magister p̄fectiois iesus p̄mū & p̄cipalit̄ docet petendū ab eterno patre cū dicat. Sanctificet̄ nomē tuū. De his autē dictū est in orōne dominica. Isti igitur benedicti seraphi ei uiri i typo seraphi sic describunt in esia: in de-

positione ornatus quo ad alas ut dictum ē supra. Sed & ibi ondit̄ in eis multiformitas actus: q̄ ipsi seraphi sunt stātes: q̄ affixi quieti inēminabilis et nitaris: clamātes: q̄ accēsi laude incōprehensibilis maiestatis. Sic & tui uiri seraphici quos in hoc tuo sc̄o monte formasti in primo p̄re p̄ charitatis incē diū: stant p̄ uictoriā uitioꝝ: uelant per paruipendē tiā meritoꝝ: oīa referentes i te xpm̄ omnibus oīa merentem: uolant per contemptū frenorū: plene suppeditantes mūdum: clamant per desiderū eter norū: in oibus & ex oibus te ihm̄ laudātes creato rem luū: & per te hominē accēdentes ad te deum laudantes gloriā trinitatis i se: & refusa in tuā assu ptam naturā modo iestimabili omni mēti. His modis ē allata tua sc̄ssima & seraphica regula: quā hic plantasti: fundasti: & confirmasti in mōte here ditatis tue: & omnes obseruatores sic facit p̄ aliis ornatos: & multiformitate actū uirtuosos. Nam duas glorias predictas supra libro: cap. o. beatissi me trinitatis i se tibi assūptas hōi plenissime cōmu nicate p̄ te & pro omni creato facit suos p̄fessores gustare: & a tanta magnificentia i paruitate propri am relire: & a se deficere. Vnde & sunt cōtenti de illo solo: quod i te & p̄ te est eis communicatū de gloria p̄dicta trinitatis b̄tē: & ē sua b̄tudo te b̄m esse: & sua cognitio te oīa scire: & sua p̄fectio te in nullo posse deficere: nā i te: & nō i se subsistit. Et he due ale quas hec sc̄a regula portat i te capite suo ihu: q̄ i ea notat̄ in altissima paupertate cū dicit. Hec ē illa celsitudo altissime paupertatis &c. Quod autē hec paupertatis celsitudo duas alas p̄dictas contine at: memini me supra ondisse in capitulo de tuo de sero bone iesu. Alie due q̄ extendūt i laterū & ornāt dextrā & sinistra in utraq̄ uelantes & p̄tegētes: sūt p̄fectio duplicis uite actiue & cōtemplatiue: in qui bus sūme p̄ficiet̄ hec tua sc̄ssima regula. Nā p̄ sini stra ala actiue dicit̄: frēs q̄bus dedit̄ dūsḡram labo rādi laborēt̄ &c. Pro alia ala attēdat̄ q̄ sup oīa defi cērare debēt̄ hēre sp̄m̄ dei &c. Sic bone iesu p̄fectos i se p̄fessores p̄ geminā aiām p̄dictā reddidit etiā alatos & p̄fectos respectu filioꝝ tuorū: qui ui uūt i mūdo quasi duabus alis descēdentibus ad pe des: quaz̄ prima ē edificatio uite: sc̄cūda illumiatio doct̄ie. Pro p̄ma dicit̄. Moneo quoq̄ & exhortor eosdē frēs meos: ut q̄n uadūt p̄ mūdū non litigēt̄ &c. Pro sc̄cūda dicit̄. In p̄dicatiōe quā faciūt sūt examiata & casta &c. Sed q̄ inē alas dignatus est bone iesu ondere crucifixā effigiem: ideo i hoc do cuiti sc̄am regulam tuā suos p̄ficere p̄fessores: dū ad p̄ferēdas p̄secutiōes: & inimicos uiscera lit̄ diligēdos: efficacit̄ iducit̄ dicens: & hēre patiētiam i infirmitate: & ita diligere eos q̄ nos p̄fectūt̄ & rephendūt̄ & arguūt̄ &c. O q̄ bene stigmatiza sti & alati hanc sacratissimam regulā: quā seraphi cus pat̄. F. in pelle sue conuersionis portabat de scripta: & p̄ tuā munitā: ac p̄ hoc idubitablem & auctentica. Alie hec tua regula trip̄ici binario orna ta alarū: dū i tri. lici p̄ncip. i uoto gemina uolat ala-

Nā alie regnū e q̄si uiderē ordiate ad p̄ficiendū p̄p̄tū solū subiectū: unde dicit̄ moachales quasi unius custodes. Hec uero ē euāgelica que facit uirū p̄fectum. Huius p̄fectio est post p̄p̄riā p̄fectionē simi lē in aliis generare: q̄ sc̄cūda ala sibi addit̄ ex eo q̄ totā ordinauit ipam ad p̄dicatiōē mūdū & eius conuersionem. Paupertas itaq̄ ipius ē alata: dum oīa sua distribuit: & p̄ exemplū & per uerbū p̄di catiois ad distribuendū alios inducit. Castitas ē alata: dū & in se ē mūdissima: & per conuersionē cū imundis uerbo & exēplo in eis munditiā parit.

Obediētia est alata dū nō solū obedit ad p̄fe ctionē sui agendo & cōtēplando: sed etiā ad cōuer sionē p̄ximi p̄dicādo: p̄grinādo & discurrendo. Hec ē illa b̄ndicta mulier amicta sole sub cuius pe dibus stat defectibiliū tpālū luna: cuius ptus ē fili us masculus uir p̄fectus q̄ rapit̄ ad deū: & ad thro num eius. Contra hāc surgit draco retrinū cū ca pitibus & cornibus suis a quo se plene descēdit hec sc̄a mulier tua sp̄sā: dū in quolibet uotoꝝ suorū dāt̄ due sibi ale p̄dicte aq̄le magnē: sicut d̄ i apoc. xii. O uertit̄ in luctū cithara mea: nā oēs ale p̄dicte uident̄ auelli: dū & i seipis huius p̄fessores defici unt: & mūdū mala exēplariate cōtūpūt. Nā & in multis obliquat̄ intētio & puertit̄ actio: p̄strepunt litigio se caute: paupibus rapiūt̄ elemosine: tepescit oīo: & p̄ grāz̄ actioe surgit igratitudo: paupitas sit opulēta: ac p̄ hoc castitas maculata: obediētia pro terua: p̄dicatio uana: utilis & q̄stuarā. Cōgruit hu xc stetit illud Dan. vii. Aspiciēbā donec auulse sunt ale eius & sublatā ē de tra. Sed p̄ditis aliis seraphi cis utinā nō inserent̄ ale in locis p̄iorē sp̄m̄um malignorū: de q̄bus d̄ Apoc. ix. de malis locustis q̄ exierunt de puteo abyssi. Vox alarū eaz̄ sicut uox curruum & equorū multorū: currētū ad bellū. Tali um alarū uox est sicut

Curruum q̄rum ad iactantiā fastuositatis Equorū q̄rum ad lasciuam uoluptatis Multorū q̄rum ad imoderantiā cupiditatis Currentū q̄rum ad iconstantiam prauitatis Ad bellū q̄tū ad inuidiā seueritatis & interne dissi sionis & iniquitatis. Tali male ale d̄ Hierē. ii. In alis tuis iuentus ē san guis aiaz̄ paup̄ez̄ & innocētū. Sed teceamus ad seraphicū uiu. F. sic appiōne seraphica ihu cō signatū: & uideamus quō iste b̄ndictus est āgelus sexti status. Nā cōuenit sibi & eius pli in hac sua si gnatiōe q̄ scribit̄ Io. Apoc. iii. anḡlo filadephie: filadelphia aut̄ interpretat̄ saluans adhesionē d̄ni. O q̄ p̄pne est ista sc̄a religio: & istius religiois san ctissimus pat̄ ista filadelphia & eius angelus. Nam hic saluat̄ hereditatē uite xpi & plena adhesio crucis sue. Optime sibi cōueniūt omnia q̄ illi dicunt̄ an ge'o: q̄ omnia nō uacat exponere. Sed accipiamus triumphantem uictoriam eius. Qui uicerit inquit fa ciā eū colūnam in tēplo de imci: & foras non egre dietur amplius: & scribam sup eū nomen dei mei. & nomē ciuitatis dei noue hierusalem que descēp-

dit de celo a deo meo & nomē meū nouū. Quod hic & alibi iesus dicit dei mei: uel aliquid simile nō dicit nisi ratione sue humanitatis tantū secundum quā est subiectus patri & sue p̄sone & sp̄i sancto: tanq̄ deo suo: uerissimus eius cultor: p̄ premio autē huius uictorie sciens q̄ uincēs ē. f. de quo cantat q̄ uincit mūdū & uiciū se uictor uictor idytus. Nō autē q̄ sibi p̄mittit illud qd̄ p̄prie spectat ad hūc tertū mūdi statū p̄ abundantissimū sp̄s sancti istu xū. f. uictoriosū ingressū in xpm: q̄ in isto ingressu & mēs intrat in deū hōinē iesū: & deus hō & eius uita intrat in ip̄m. Ideo h̄ duo tangit. Primū sub figura colūne intrantis tēplū: Secundū per ea que scribuntur super ip̄m: ut tēplū sit immēsa sc̄itas diuini esse intra quā introducit mēs infirma stabilitiōe in contēplatiua erectiōe in totius diuini cultus sup̄portatiōe p̄ sustinētiā i firmos: i p̄fectionis rotūditate: uel quadratura uirtutū. Taliter intrat mēs seraphica in deū modū colūne firme recte sustinētis tectā & coiter est rotunda uel quadra & intra tēpli ambitū inclusa. Si uero p̄ tēplū intelligatur materialis ecclesia: sic colūne tēplū sustētant & ornant & in medio stant. Et hoc modo stat. f. & quilibet eius filius in religione sancta & in dei ecclesia. Sicut & in celesti cūa suo modo stant. Nam superiores ordines sūt sustentatiui inferior: ip̄os q̄ hūilis simplicitas & simplex sp̄ialitas se hēt ad inferiores q̄ sunt minus niti & magis dispersi: sicut centrū ad spherā: aut sicut sp̄s ad corpus. Et hoc ostendit typus tēpli occupantis maius sp̄atiū q̄ colūna: ut sicut i primis ap̄t̄s fuit ecclesie fundatio in fide. Sic i istis sit erectio ecclesie & sustentatio alte & finalis cōtēplationis & p̄fectionis ip̄ius: p̄p̄ qd̄ sibi dicitur: q̄ fortas nō egredietur amplius: nō solū quātū ad exitū apostatiōe: sed quātū ad distractionē cuiusq̄ occupationis terrene: in quo includitur amor paupertatis altissime a quo nullo modo uult exire. Quo ad ea que scribunt sup̄ ip̄m. Scias q̄ i tali mente tria scribuntur: p̄mo excessiua uisio & dulcis cōtēplatio diuinitatis triū personarū & beatificae glorie qua se inuicem fruūt. Et hoc notat per hoc q̄ dicit. Scribā super illum nomē dei mei. Nam sic intrat dei gr̄ia in animā: ut in hoc sūme beata sit: q̄ de dei beatitudine sūme letat. Secundū qd̄ inscribitur est totius ciuitatis dei & collegii sanctorū: siue in uia: siue i patria p̄fecta coniuncto: quasi in hoc consistit: q̄ talis anima iu omnibus plente possidet ea & q̄ sūt oim sentit sua tanto iocundius q̄ propria: quanto in illis indignitatem non respicit: sed se semper sentit i dignam: & bonorum omnium uastaticē: huiusmōi autem ciuitatis dicitur descendere de celo a deo: q̄ tota oritur sanctorum letitia ab i mensitate dei designata per celum: sic tamen q̄ infinitum est inferior deo. Aliter etiam descendit de celo per hūilitatē nō solū sub deo sed etiā in suo proprio celesti loco reputans se indignam ac per hoc de ip̄o descendens. Pro ut autem hic ponit reformatio sexti status per hierusalem nouam significatur pacifica contē-

platio dei & reformatio mundi per plenum mūdū cōtēptum que dicitur noua q̄ nouo dono a deo facta. Et hoc singulariter supra. f. & uicos ei similes dicitur inscribi: quia tota in eis habet iniciari: fundamēti: sustentari. Tertium quod inscribitur est contēplatio xpi secundum q̄ homo: & ut redemptor: & ut mediator est. Et hoc notatur per hoc q̄ dicit. Et nomen meum nouum. Dicit autem nouum: quia unio sue hūanitatē i diuina persona: & illud qd̄ in eo factum est: & per eum est illud in quo cōsistit tota renouatio electorum. Et attende q̄ ideo ultimo ponit nomen suum: ut ostendat perfectum contēplationis modum: qui est a deo descendere i ciuitatem sanctorum: & in xpm iesum redire: & ibi quiescere per dulcem amplexū: ut sic fiat circulus gloriosus a deo per sanctos in deum hominem sanctum sanctorum. Vide autem quomodo isti statui datur singularis clarificatio notitiē dei & totius ciuitatis sue: & singularis ingressus & notitia in opus redemptionis nostre: & in xpm iesum. Super hunc autem benedictum franciscum est scriptum nomen dei patris: dū factus est pater spiritalis religionis mūdū. Nomen uero noue hierusalem sibi inscriptum est: cū per suauitatem amoris est eius mēs digna facta ut uocetur xpi sponsa & mater pia & matris genitrix p̄lis iesu. Nomen uero christi iesu nouum sibi inscribitur: cum crucifixi effigies non solum eius mente sed in corpore figuratur: ut sic antonomastice intra omnia christi membra christus uocatur: portans inter illos primatum. De quibus dicitur. Nolite tangere christos meos. Vide autem q̄ ordinate tanguntur illa que eidem patri fuerunt i hoc sacro monte collata: quorum: primum est perfecta mundi & susceptorum. Secundum est contēplationis iocunditatis & alte & stabilis fundamentalis iniciatio. Tertium est multiplicande prolis perfecte promissio. Quartum est perfecta uulnerū christi & sui nominis crucifixi impressio: pro primo dicit. Qui uicerit. Nam in isto loco austero solitario ieiunans & orans plene se ipsam uicit & mundum. Pro secundo dicit faciam illum colūnam i templo dei mei: & foras nō egredietur: & scribam super illum nomen dei mei quia super firmissimam petram etiam ad litterā ip̄e. f. noua templi dei colūna fuit in hoc in isto sacro monte corporaliter positus: & i sublimi illa appitione christi de notitia dei singulariter illustratus: & in statu gratie & paupertatis unitiue eternaliter confirmatus. Vnde dicitur q̄ lectabatur in gratioso aspectu quo a christo sub spete seraph cernebat se cōspici. Addeas q̄ is qui sibi appuerat aliqua dixerat q̄ nulli dum uiueret ap̄ret. Certe talia fuerunt demagualibus diuinorū qd̄ nō plene sufficiūt humane aures audire. Pro. iiii. d̄. Et nomen ciuitatis &c. q̄ tunc fuit sibi p̄missum q̄ ordo suus usq̄ ad finem mūdū duraret: & sibi reuelata est & sue regē mors & resurrectio. Et audiui unū stupendū qd̄ cū nulla temeritate assero: sed deuote deuotis recito. Audiui autē a scō uiro fratre Corado & a pluribus aliis

fidedignis: q̄ bt̄us Franciscus post suam glorificationem in celis reuelauit sancto fratri leoni: & aliquibus aliis reuelatum dicitur: q̄ i hac apparitione christi: s̄ predixit Francisco tribulationes sui status & ecclesie: & condēnationē & corruptionē sue regule: & tantam confusionē mentium spiritalium uirorū: & filiorū suorū propter uniuersalem impugnationem istius regule: q̄ ad eorum confortationem & illuminationem ipsum resuscitaret piissimus iesus in corpore glorioso: & ip̄m faceret p̄d̄ctis paruulis suis uisibiliter apparere. Quid de hoc erit potest expectari deuote: sed non asseri temerarie: tamen deuotiō multū ratio suffragatur: ut sicut Franciscus fuit singulariter similis xpo ihu similitudine passionis: sic sit etiam sibi cōformis pre aliis anticipatione resurrectionis: & maxime ad confortandam fidē & ueritatem de euāgelica uita: quā uoluit renouare in Francisco que eisdē modis patitur a carnali ecclesia: sicut infra patebit: a quibus synagoga passa est xpi p̄sona: ac p̄ hoc i. f. resurgente resurgat. Pro quo autē continet in auctoritate prefata Apoc. nomen meū nouū. Nā inscriptio nois ihu: cuius cognomē est crucifixus est impressio noua & inaudita uulnere: i. f. carne niua: p̄ qua impressio cōcludit i legēda. Disparēs uisio mirabilē i corde ip̄ius rel: q̄ ardore: sed & i carne nō minus mirabilem signorū impressio effigē &c. Si quis uelit subtiliter rextum Apoc. i. uicere: mirabilis & desiderabilis inscriptio & impressio b̄d̄cti ihu pronuntiat uirū seraphicis st̄ti status mūdū & ecclesie sexti. Nā sexto angelo ut nūc audistis mira sit inscriptio i sexti signaculi ap̄tione. Ascendit angelus h̄ns signū dei uiui. In cātu sexte tube appet angelus q̄si i similitudine xpi: q̄ librū hēt ap̄tū. In q̄ta uisioe Apoc. p̄ sexto statu & sc̄i illius t̄pis dicit q̄ uidit supra montē syon agnū stan tem: & cū eo. cxliiii. milia h̄ntes nomen eius: & nomen p̄is eius scriptū in frontibus suis. Et q̄ ut ex toto isto libello patet figura & p̄fectio xpi ihu i altissima paupertate & extrema cōsistit: ideo sextus angelus phialā iracūdie dei i sūmē magnum eufratem effudit: p̄ que t̄paliū abundantia itelligit: q̄ in hoc est ira illius textu status: & i hoc sentit dei iracūdiā q̄ paupertas euāgelica firmētat: quā t̄i p̄ tres sp̄s imundos i modū ramagē p̄cipit ip̄ugri: quos nūc imon uocat exponere. Postremo i sexta uisio ne introducūt hui sancti: ut nuptiali cōnubio q̄si electissima sp̄sola ihu sibi cōiūcti: & amplexibus strin gi: & facie ad facie figurari: oculātes sp̄sōtū: ab eo recipiētes fecūditatē sp̄s sci. Nā hoc significat tāta iubilatio illius iocūdistimi al̄sa p̄ nuptiis agni & uxore eius: cuius nuptialis fecūditatis & oim p̄dictorū precessit i choata p̄fectio i aia. f. cuius calor ab āplexu seraph corpus. f. apuit i quinq̄ locis: ut plene sp̄sola sit apta fecūditati sp̄sōtū: tā i gressu affectuū: q̄ in maibus op̄ū: & q̄ maxime i trāformatiōne cordialissima oim int̄mōgē: i ap̄tione lat̄is figurata. Felix hic mōs sc̄us: que tāto p̄uilegio al̄trius mus ihu dignatus ē insignire. Vere mōs dei mons

piguus & mōs libani puritatis: mōs syon speculatiōis diuino: & mons p̄fectionis legis q̄si sinai: in quo non. n. mādatū sufficiētē. sed cōsiliū superogatiōis p̄fē felicioni igne icendit & sc̄ificat. Ibi ardet rubus: & nō cōburit spina: q̄ in illa lege ardet cōcupia: & nō remittit p̄ccā. Et hoc reuelauit d̄ns moȳsi. Hic ardet appens ih̄s: & cōsumit cōcupiam & purgauit ois p̄ccā sc̄oni in. f. & icēdit seraphicā regula pat̄a ad p̄fēis semitā toti mundo. Hic est mons tēpli dei mons mona: i quo pacificus n̄r uerus Salomō ih̄s templū edificat: non de lapidibus ferro quadratis et politis: sed dei xpi dauis: lācea: & sp̄is q̄dratis & sc̄ulptis in uis plenane mūdo crucifixus: & p̄ abyssum nihilitatis p̄prie supra immobile fūdamētū passiōis sue fundatis: & cemetō charitatis seraphice id̄uisibiliter cōiūctis. Vere uocabit mōs iste mōs tēpli domini: mōs sanctificatus & terribilis apparebit locus iste demonibus: & per carnalem sensum impugnationibus euāgelici status: ueris uero imitatoribus crucifixi: & successoribus Francisci semper apparebit deus esse secum i loco isto: & in his que hic facta sunt erit domus dei & porta celi.

Iesus normam constituens Ca. v.

Vangelicam nitā perfectio totius nostre creature ih̄s in se: & i sua dulcissima matre tanq̄ in montibus sanctis & i mobilibus fundamentis i omnimoda p̄fectione locauit: dū uirgo natus de uirgine ip̄a cum sua sanctissima matre in extrema paupertate: in profundissima humilitate legi humiliter obedientes: & eterno patri usq̄ ad durum supplicium crucis in perfecta op̄atione uirtutū & diuinorum cōtinua contemplatione: indiuisibili cōiunctione uixerūt: diligentes inimicos: & solum pro salute inimicorum totam suam uitam exponentes et tendentes in mortem. Nam nulū amicum habuit nisi quem inimici dilectione p̄uenit. In christo ergo iesu et in sua sanctissima matre euāgelice p̄fectionis fundatur regula: et h̄c suam p̄fectionem analogice in apostolos transfudit: et eis seruandā imposuit. Idcirco non solum euāgelica qua in christo et a christo instituta: sed etiam dicitur apostolica regula: quia a christo iesu apostolis imposta: et ab ipsis usq̄ ad mortē seruata: hec in ecclesia non fuit per apostolos transfusa ut dictum est supra: nec eā habebat ecclesia quā do ip̄am benedictus iesus in. f. renouare incepit. Quod ex hoc liquet aperte: quia sicut i tertio capitulo legende dicitur dum uitam euāgelicam sibi a domino papa Franciscus peteret confirmari: nouum aliquid & supra uires humanas arduum cardinalibus aliquibus uidebatur quod exsufflatum est: quia hoc erat ih̄s christi euāgelium blasphemare. Patet igitur q̄ fundamentum euāgelice & apostolice regule in ecclesia quātum ad renouationem ip̄ius fecit iesus de Francisco. Quod h̄ sit ead

quā aplis iposuit: patet ex pmo motiuo. ex pgregre
 fu medio: & ex cōformatiōis ultio: & obseruatione
 f. i. factō & explicatiōe sue intētionis nō semel: sed
 pluries uerbo expreso. Nam motiuū fuit auditus
 euangeliū dū missa audiret de apostolis cū lectū est
 euangeliū in quo discipulis ad predicandū mittēdis
 formā tribuit euāgelicā in uiuēdo: ne uidelicet pos
 sident aurum uel argentū: nec i' zonis peccuniā
 nec peram in uia: nec duas tunicas hēant: nec dese
 rant calciamenta: nec uirgam. Continuo enī. f. ser
 uore cordis omnē sollicitudinē apposuit qualis au
 dita perciperet & se in apostolice regule transforma
 uit rectitudinem. Et q' spūalis hitus in euangeliō
 apostolis non sponitur: sed uniuersaliter eis dicitur
 q' tollant xpi crucem. Idcirco. f. per crucifixi doctri
 nam habitum in modicū crucis formauit: ut cruci
 fixa mens sub crucifixi tūca militaret. Promotiū
 huius regule fuit apertio libri euāgelici p inspiratio
 nem spūs sancti: in cuius trina apertioe perfecta ex
 p'p'riatio & pfecta sui abnegatio & uite carnalis cru
 cifixio & iesu sequela pfecta occurrit: hec ait uir sā
 ctus est uita & regula nostra omniūq' q' nostre uo
 luerit societati cōiūgi. Inter p'p'riatā etiā & nostri
 intēti p'p'riatā est illud: qd' eodē. iii. c. legēdū cōti
 net. q. f. famulus xpi. f. scripsit sibi & fratribus suis
 simplicibus uerbis formulā uite in quo sancti euan
 geliū obseruauit p fundamento idissolubiliter col
 locata: pauca qdā alia i' seruit: q' ad uniformē uiuen
 di modū necessaria uidebantur: q' etiā plenitudinē
 obseruatiōe euangeliū peteret sibi p regula cōfirma
 ri a papa: hoc ostendit ibidem formido repugantiū
 pp talis status arduā nouitatē: & inexperiētā in tē
 poralibus p'p'riatē in ecclesia. Ostendit etiā illumia
 ra allegatio uenerandi uiri domini loānis de sācto
 paulo episcopi Sabini dū dicit cū petat hic paup cō
 firmari sibi formā euāgelice uite &c. Ondit etiā
 hoc cōtinentia formulē illius tūc cōpōsite quā ego
 legi & hēbā in manu quando ista scripsi in qua m
 titudo euāgelicorū consiliōrū cōtinetur & habet
 duplū uel triplū de littera: licet nihil plus hēat in sē
 tētia q' hec sacra regula quā nūc hēmus q' postea fu
 it p spiritū sāctū scripta & diuino celitus dato testi
 monio: & papali munimine cōfirmata. Cōfirmati
 uū & ultimū huius regule fuit ipius ad cōpendio
 sa uerba reductio cēlica testificatio & papali cōfir
 matio. Pro pmo dicitur. iii. c. legēde: q' post mul
 tum pfectū ordinis modico. f. tempore ante ipressi
 onem sacrorū stigmatū fuit dei reuelatione cōmōi
 tus in uisione de micis panū & hostia confecta: & i
 lepra que sequebatur & digne sumētibus. Cūq' nō
 intelligeret mysteriū uisionis: uigil in oratione p
 stens audiuit uocem de celo dicentem sibi. f. mīce
 p'p'riate noctis uerba euāgelica sunt hostia regula:
 lepra iniquitas. O q' dolorose uidemus hanc uisio
 nē uenficatā. Sed de hac lepra satis dictū ē supra &
 infra dicitur si tū de ea satis dici potest: hanc igitur
 uisionem secutus est in montem quēdam iuxta re
 ate: ubi dicitur fons colūbe cum duobus uinis uir

tutis & sanctis: frate rufino & fratre leone spū scō
 ducete cōscendit: ut & nomen loci emanationi spi
 ritus sancti congruit: quia & ibi regula in qua iniria
 tur tertius status mundi qui spiritui sancto attribui
 tur: de spiritus sancti fonte processit: ubi pane tātū
 & aqua contentus ieiunans sc̄nbi fecit regulā: secū
 dum quod sibi spiritus sanctus reuelauit: quam ui
 carius suus traditam sibi seruandam perdidit post
 q' de monte sanctus conscendit. Sed iterato uir
 sanctus ad locū solitudinis rediit: & ieiunās orās &
 flens eā instar prioris repauit: q' & p'mā & secundā
 ac si ex ore dei uerba suscipet spū sancto stante con
 scripsit. Hec est illa que hodie p totū p sūmū pō
 nificem confirmata destruit. In hac in principio con
 tinetur p fundamēto idissolubili regula & uita mi
 norū fratrum: hec est dñi nostri iesu xpi sanctū euan
 geliū obseruare & in sine cōcluditur tāq' cōfirmata
 pfectō. f. paupertatem & hūilitatē & sc̄m euāgelium
 dei qd' firmiter pmissimus obseruemus: p qd' pa
 tet q' intentio fuit beati. f. ad illa eadē se obligare &
 ordinē suū totū: ad q' cognoscere poterat xpm apo
 stolos obligasse. Et ut expediat me de quanto & qui
 ro sic semper. f. & eius p'mi socii uiri pfecti seruauē
 runt de factō. Sic se intelligere & intellexisse quicūq'
 occurrebat loquēdi materia exprimebat efficacissio
 uerbo. Sicut in uerbis sancti fratris leonis supra scri
 ptis cōtinet expresse. Et qui de hoc dubitat: aspez
 in plano: curuū in recto: ambiguū in certo fatagit i
 uenire. Absit autē q' in tali pmissione aliquid cō
 tineatur piculi: q' omnium nostrorū piculorū exuffla
 tor iesus nihil piculosū cōsuluit uel mandauit. Et p
 fessio sancti euāgelii & eius obseruatiō non aliter in
 telligit q' tradita reperitur a xpo: & apostolis ipōsi
 ta: uidelicet consilia ut consilia: & precepta ut prece
 pta: seruentur. Et quicquid sub precepto aplis est i
 positum: transgredi est mortale: & non aliter. Et q'
 de hoc possit esse uaria sententia. Ideo sapiens iesus
 & spūs sc̄s hec clarificans posuit mundissimā puri
 tatē extremā paupertatem: obediētiam plenissimā
 & abnegationem sui perfectam: tāq' totus euāgeli
 ce perfectionis fūdamēta sub uoto stabili & firmo
 omnia alia in quibus uerbum precepti uel equipol
 lens non exprimitur sub consiliis continētur: siue
 in regula: siue in euāgelis conscribantur. Nā sicut
 bene dicunt i hoc tam sūmi pontifices q' doctores
 ad nullum aliud consiliū sub uoto obligatorio ad
 mortale se obligant euāgelice regule p'fessores ni
 si sub tali uinculo in regula sit expreso. Sed & ego
 non recordor nec scio q' aliquod perfectionis con
 silium sit impositum apostolis sub pcepto: extra il
 la que in regula continētur. Ceca certe multū est &
 impia illa opinio q' dicit q' p'mittentes aliquā regu
 lam uel sanctum euāgelium obseruare obligamur:
 sub uinculo mortalis peccati ita si transgredimur ea
 q' ibi sunt per modū consilii: sicut ea q' ibi sunt sub
 uerbo pcepti. Sed nec aliter xps intendit nisi ut cō
 silia sint ut cōsilia: nec alit apli seruauerūt: nā xps
 cōsuluit apostolis oē uemiale uitare. Sicut & qlibet

sapiēs cōsuleret: maxie cū dicit Mat. v. Estote ergo
 pfecti sicut & p' ut celestis pfectus ē: quod magis
 secundum debitam analogiam potuerūt in desi
 derio habere apostoli q' in factō. Nā & iacobus di
 cit. iii. c. In multis offendimus omnes. A quo se
 non excludit et lo. Si dixerimus peccatum nos nō
 habere mendacē facimus deum. Et apostolus ad
 Gal. ii. dicit: q' petrus reprehēbilis erat. Vbi Aug.
 dicit expresse q' peccauit uenialiter. Ex quo certū
 est q' cōsiliū erat pretermittissimū: tamē in sanus est
 uel q' ista ap'lo ip' ter ad mortale peccatū: uel qui di
 cat eos non fuisse obligatos ad seruandū sanctum
 euāgelium. Hic igitur nec alibi i toto hoc libro ni
 hil intendo dicere contra papalem sentētiā: sed p:
 nam ip'e excōmunicat supradictos errores. Quo
 ad testimoniū celicum quod ista regula habuit a
 domino ihu christo: audi lector & recode in pen
 tralibus cordis tui. Nam quod sequit a iācto fratre
 Conrado predicto & uina uoce audiuit a iācto fra
 tre leone qui presens erat: & regulā scripsit. Et hoc
 ip'm in quibusdā rotulis manu sua cōscriptis: quos
 cōmendauit in mōasterio sancte Clare custodiē
 dos ad futurorū memoriā dicitur cōtineri. In illis
 autem multa scripsit: sicut ex ore patris audiuerat:
 in factis suis uiderat: in quibus magna continen
 tur de stupēdis sancti: & de futura corruptioe regu
 le: & de futura renouatione ipsius: & de magnalibus
 circa regule institutionem & renouationē a deo: &
 de intentione beati Francisci super obseruatiā regu
 le: sicut ip'e illam eandem intētionem dicebat se
 accepisse a christo: que iudustria frater Bonauentura
 omisit: & noluit in legēda publice scriberē: maxime
 quia aliqua erāt ibi in q'bus etiā ex tunc deuariō re
 gule publice mōstrabat: & nolebat fratres ante tē
 pus extraneis infamare. Claret autē q' multo meli
 us fuisset ea scribere: quia nō tanta postea forsitan
 fuisset secuta ruina: maxime istud quod sequit iam
 ex tunc non seruabat: cū multo dolore audiui i los
 rotulos fuisse distractos: & forsitan perditos: ma
 xime quosdam ex eis. Narrauit autē & scripsit sic sā
 ctus frater leo: q' ip'o cū beato Francisco ieiunante
 in mōte pro regula conscribenda: spiritus diaboli
 qui a principio contra hanc sacratissimā regulam of
 fendicula excitauit: timore humano cōmouit mul
 titudinem ministrorū & aliorū qui reputabant di
 screti cōuenire reate: qui accedētes ad fratrem Helē
 am sibi dixerūt: q' ex parte ip'orū ascenderet ad uirgē
 sanctū: & diceret sibi uerba que ista scriberent. Cūq'
 ille dixisset nequaquā audere accedere: quia timeret a
 sancto dura maledictioe ferri: maxime quia nūq' ali
 quid cū tanto spiritu fecit: cū quanto nūc istam regu
 lam facit conscribi. Multis hincinde dictis finali
 ter conueuerūt q' simul pergeret ip'e cū eis. Quia
 uero semper erat de i'crepatione sancti timidus: deo
 disponente noluit cū illis fratribus mōtē ascendere
 sed una cū eis p uallē profundam cui sācti cela emu
 nebat in altrū subitus ip'am cellā aduenit. Disposue
 rat autem timore & reuerentia p'p'rius trina uice

sanctum uocare ex nomine ip'o uero non responde
 te retrorsum redire. In primo autē clamore quo cla
 mauit. f. stati admiratus uir sāctus & cela foris exiit
 ad rupis p'ruptū: uidentē p tantā multitudinē fra
 trū simul cū illo in uale cōsistere: admiratus qd' q're
 ret requisit. Cui ille helias ex oium p'osa alta uoce
 r'ndit. Isti sūt ministri & discreti frēs italie: q' cogno
 scētes tui rigore spūs: & audientes q' nouā cōscri
 bi facis regulā tibi denūciant p se & pro aliis q' no
 lunt q' aliquid facias scribi quod eos obliget: nisi
 man: festauens eis. Audiēs hec uir sc̄s euilatu ma
 gno uocē leuauit ad celū dicēs. Fort' sūme dñe au
 dis quid isti iā dicunt? Tūc p'issimus ih̄s cōpassus
 angustis sc̄i: & confirmationē plenā uoleus face
 re fut'are generatiōi: lamauit alta uoce de celo: ita
 q' per uallē & montē intellecta fuit & audita uox
 clara dicēs. Fran. ego sum ih̄s q' nbi loquor de celo
 Regula p me est sc̄a: & tu nihil ibi posuisti de tuo.
 Ego cognosco adiutoriū quod dare uolo: & fragi
 litatē nature: & istis pensatis scio q' regula ualde be
 ne pōt seruari: & ideo sicut scripta ē: uolo q' seruet
 ad sram sine aliqua glosa: & qui nolunt rece at: ga
 i ea nihil uolo mutari. Audito tonitruo uocis xpi:
 exultauit uir sanctus i spū: & fribus dixit q' asbab
 in ualle. Audistis bñdictū ih̄m fratres mei: uultis q'
 faciā itez uobis dici. Videtis apte q' regula est dñi
 nostri ihu xpi: nō mea: & q' ip'e quicquid ē ibi po
 suit. Tremefacti frēs percussitētes pectora: capita sub
 mittūt: & ueniā petūt: & bñ i'ctione recepta ad p
 pria reuertunt. Hec testat ille sc̄s frā leo q' p'ens
 fuit ad omnia: & dñ. n. ih̄m christum loquentē au
 diuit. Quis ergo de ceto erit incredulus. Nō ergo
 de ceto obduremus corda nra i regule obseruatiā:
 q' in persona illoz oibus de celo locutus est iesus
 dans testimoniū regule sancte & apostolice. Et
 in signū q' hec est apostolica regula: ip'am i. xii. di
 stinxit capitula: quali i. xii. fūdamēta apostolica: &
 in. xii. portas p q's itrat i euāgelica uita tanq' noua
 hierl m q' descendit a deo & celo: i q'bus portis scripta
 sūt noia. xii. apl'oz & agni: nec dubiū q' fluuius aq'
 uiue pcedit de sede dei & agni i mediū platee eius:
 q' influxus spūs sc̄i abūde diffundit in latitudine
 charitatis: p quā sola euāgelica regl'a constat assu
 mit: utilit' p'mittit: & iuolabilē obseruat. Et quia
 ut ex p'dcis patet i tractatu paupertatis a ihu & apl'is
 obseruata ē paupertas extrema: nō solū i hitu ex p'p
 atiois int'no: sed iniquis paupis usus exterius de
 claratibus eā. Idcirco ntrūq' i hac sacratissima regu
 la cōtinet sicut efficacit zelator paupertatis & huius
 regle p'fessor: & ualde solēnis dicitur frā Hugo
 de digna i bello que cōpegit & nominauit de hui
 bus paupertatis iuxta uotū mōz: ubi apte cōcludit
 q' sicut nihil hēt quo ad diuinū sub celo p'p'riū: ita
 ex p'fessiois uoto debet seruare paupertatis isigne
 quo ad stricū & paupē usum. Et i sine cōcludit: q'
 hoc ē huius scē religiois p'p'riū i uniuersis & singu
 lis q' nihil i his q' transeūt pōt habere propriū. Ni
 hil. n. eis magis improprium q' proprium: & nihil

magis propnū q̄ hoc ipsum qd̄ nihil ē possideat
 ipropnū amō & usq; i sempiternum. Et ad probā
 dum pauperē usum induci intra huius p̄fessionis
 uotum aliqua de suis uerbis intrinseco. Dicit q̄ ois
 religio & quelibet pars religionis habet isigne su
 um quo ueraciter se dicit a cuius insignis excessu p̄
 tenso extenus mēsurat interioris religionis & eius
 cuiuslibet partis excessus. Interior quidē religio in
 ipsa interior consistit uoluntate: exterior uero quod
 insigne dicitur interioris foris in ipsa spē & cū uolu
 mus mēsurare quātalibet sit uel esse debeat interior
 ad exteriorē cōfugimus: & ex illius altitudine in
 terioris altitudinē mēsuramus. Alioquin cū pauper
 tatē nostrā ceteros cōserimus paupertati: falso recur
 rimus ad nostrā exteriorē: quatenus ex nostre exce
 ssu exterioris: ad eos exteriorē inferamus: q̄tus sit aut
 esse debeat excessus nostre interioris ad eos interiorē.
 Et sicut tunc est uerbum uerū: q̄ qd̄ est in dicente
 est in uerbo. Ita quoq; est uerū signū q̄ qd̄ est in si
 gnato est in signo: aliq̄n uerū & signū utruq;
 mēdax & falsū. Cū igitur exterior paupertas signum
 sit & uerū interioris esse debet interior in re: q̄dre
 fulget foris i spē: aliq̄n uero nō est hec adequatio
 aut opa p uiribus nō prestat: & sic nō ē religio: sed
 potius hypocrisis & superstitio uel maifesta trans
 gressio. Habet igitur paupertas extrema que i iterio
 ri p̄fectione consistit suū uerū insigne: p quod exte
 rius se dicit: qd̄ quidē est facultate suppetere de ne
 cessitate p̄fectionis interme. Ita q̄ sub eadē p̄missi
 one cadit interior p̄fectio & suū isigne unde & di
 cit idē doctor sic. Extrema paupertas ē q̄ status alicu
 ius uniuersos & singulos equaliter includēs: & rez
 oim p̄prietatē excludens insignibus ipsam in ultio
 declaratibus decora ē. Paupertas itaq; miore: paup
 tas extrema est: eo q̄ his conditionibus oio dotata
 est. Hec enim pariter uniuersos & singulos includit:
 ut liquet ex ipsa sūmi p̄fessionis cōsulatione. Dicimus
 inquit q̄ nec in spali nec in coi debet p̄prietatē h̄re:
 & regula fratres nihil sibi a p̄prietate: nec locū: nec do
 mū: nec aliquā aliā rem. P̄mo insignia q̄ miore in
 extremo consistere paupertatis declarant: & eos statū
 q̄ plurimū eo ipso decorant in eos regula euidenter
 expressa sunt. Primum quidē q̄ in his q̄ ueniūt ad or
 dinem indicitur in usus pauper: ergo gauda facultas
 Secundū uero uestimētorū uilitas. Tertiū est muta
 torie uestis ablata numerositas. Quartū pedū nu
 ditas. Quintū interdita eq̄tan di p̄positas. Sextū
 p̄gnatio & inestimabilitas. Septimū uictus & ue
 stitus mendicata necessitas. Octauū acq̄rendi pecu
 niā & recipiendi sublata possibilitas. Nonū uero uo
 cabi despectabilitas. Nois despectabilitas ob hoc
 inter insignia paupertatis numeratur extreme: q̄ hoc
 est horrendū insigne q̄ qui minor debet esse mun
 do: uelit tēporalibus abdicare. Dicit autē idē doctor
 sic. Nulli q̄ uoto astrictus sit ad obseruatiā insigniū
 extreme paupertatis licitū est aliquibus uti unde seq
 tur destructio extreme paupertatis. Ordo autē mino
 rum p̄ter in uniuersis & singulis uoto astrictus est

ad obseruatiā insigniū extreme paupertatis. Ordi
 ni igitur minorū nec in uniuersis & singulis licitū ē
 aliquibus uti: unde sequitur destructio insigniū ex
 treme paupertatis. Probatio maioris patet ex illo pri
 cipio. I. q̄ uno uoto abdicatur oia uoto incōpossibi
 lia: uti enim aliquibus unde sequatur destructio ex
 treme paupertatis incōpossibile ē uoto insigniū extreme
 paupertatis. Probatio minoris patet ex illo principio
 uidelicet q̄ quicquid illicitū est alter in genere pro
 fessore p̄pria immutare uolūtate aut est enim illicitū
 deo phibente: aut hoie uices dei tenente: aut
 efficacia sponte iā inite obligationis obfistere. Cū
 igitur in ordine minorū uniuersis & singulis cōstet
 esse illicitū insignia paupertatis extreme digesta sup
 nis p̄pria imutare uolūtate nec sit illicitū deo pro
 hibente nec hoie uices dei gerente: relinquit q̄ ē li
 citū efficacia nō sponte inite obligationis obfisten
 te. Ordo igitur minorū p̄t i uniuersis & singulis ad
 obseruatiā insigniū extreme paupertatis uoto astric
 tus est. Huius. n. imutare uoto insigniū paupertatis
 extreme incōpossibile hec rō illius sci uin: p̄bauerat
 autē supius principia in quibus se fūdat. Probat au
 tem postea idē doctor q̄ eidem fratribus ex regula
 cōceditur usus rez ad sustentationē nature: & ad
 illa officia ad que ex uoto regule obligantur. Sicut
 ē uti libris & scriptis ad diuinū officii celebrandū.
 Nā p̄ncere in notitia diuinaz scripturaz licet non
 sibi phibeatur ex regula: nullo tamē modo iponi
 quin magis excluditur ex uerbis regule in quātum
 nimia sollicitudo de hoc & fastuosa uoluntas app
 endi in his purā simplicitatē & inocentia & hūilita
 tem p̄fundam: & orationis & deuotionis iugē istā
 tiam ad q̄ efficaciter regula inducit sua distractione
 & uiciofitate ipediunt. Nec predicare iponi nisi ex
 aminatis & appbats a generali mīstro quin potius
 p̄sumptionē in talibus multū subtrahit. Sed sic exa
 minatus dicit q̄ sint examinata & casta eos eloquia
 ad utilitatē & edificationē p̄p̄: anūtiando eis uita
 & uirtutes: penā & gloriā cū breuitate sermonis. Et
 licet hec supponant scientia & sciētia studii: & stu
 diū usū librorū: t̄ ex his q̄ dicta sūt supra de uerbis
 sci fratris leonis: quomodo tr̄dit fratri Richerio &
 mīstro & nouitio petenti p̄falteriū: patet q̄ nō fuit
 intentio beati. f. q̄ fratres haberēt tot salmas labore
 ad usū p̄prium: imo nec unicū librorū: imo sicut dixit
 sanctus leo ex ore ipsius uolebat q̄ i coi ad hoc hē
 rentur libri sufficētes & pauperes nō superflui nec
 curiosi: nec alit a p̄p̄ati. Et patet q̄ nō fuit itētio
 patris q̄ isti hoies rudes & grossi niterētur p̄ studiū
 literaz in quo p̄p̄ficiunt extinguere deuotiois
 spiritū: & obsequiose hūilitatis exercitiū: nec q̄ p̄p̄
 hoc acq̄rent sibi q̄ artū: q̄ de licentia numero
 tatē librorū & cōp̄ositorū sermonū. Sed si q̄ hēbāt
 naturalis ingenii industriā: & super infusam gratiā
 ad scripturaz intelligentiā ex quibus essent habiles
 sine dāno spiritus sui contēpato studio librorū cō
 muniū ad predicationis officii uoluit talibus a mi
 stro generali officii imponi: & tales adhortatur

ad debite p̄ferēdū uerū dei. Nā ista effrenata mul
 titudo p̄dicatoz q̄ nūc ē: q̄ cōit & i uita & i scia d̄fi
 ciūt: nūq; fuit de itētioē sci. Et luce clarius patet q̄
 & i se & i aliis fructus ipedit aiag: dū ad cōtentionē
 ambitionē: curiositatē: uanitatē: & q̄stū: ut p̄rimū
 in multis p̄dicatio ē conuersa. Sciat ergo singuli:
 q̄ de itētioē. F. & regule subale est eis paupes esse
 deuotos: opofos & hūiles. Accidētale uero & ex
 tranēū sine istis & nociuū populis p̄dicare. Illis ue
 ro sup̄p̄ditis & sufficētia literature: & q̄maxime
 seruis spūs q̄ melius p̄dicat b̄nplacitū est ihu &
 scē regule: & p̄ri. F. q̄ ad hoc testatus ē statū suum
 missum a deo: ut primo exēplo uite postea uerbo
 doctrie ad amorē crucifixi gētem attraherēt. In utē
 si libus ergo cōibus tā diuinorū officioz q̄ librorū
 ad studiū scripturaz fuit intentio. F. addiscere illos
 q̄ in scriptura p̄ficerent: & populis predicarēt. Nā
 appropriata cuiq; ut dictū est. F. homebat. Dicit
 idē doctor illuminatus. Sane sūmope cauendū ē ne
 sub colore necessitatis excessus se igerat supfluita
 tis. Supflui nāq; adiectione in signū paupertatis extre
 me destructio ē: & ideo uoto insigniū paupertatis ex
 treme supflui incōpossibile: incōpossibile est autē su
 p̄flui: quo ablato sufficit reliquū. Excessus autē su
 p̄flui cōsistit maxime in numero: quātitate: sūptu &
 decore. Duo igit supfluit si unū sufficit: multū si
 p̄p̄: sūptuosum si uile: speciosū si despectibile. Ce
 rez ubi necessitas ueracit icōgruit: & si paupertas
 nūq; isigne t̄n paupertati necessitati cedit: hec p̄dictū
 doctor. Et ex quibus & i oibus aliis p̄dictis patet
 q̄to lumie spūs sci. F. per illū in se hitantē dum ad
 celū uellet ascēdere scissimū condidit testamētū.
 Nā oia que ibi dicit: & p̄cepta q̄ facit ad punissimā
 obseruatiā euāḡii & p̄missa reḡe subalit ordinat.
 Nā illud qd̄ uidet grauius de lris non petēdis q̄s
 dubitat q̄ ius p̄uilegii h̄re est aliq̄d ius h̄re. Et nū
 quid nō ē hoc cōtradictōnū uoto nihil p̄itus ha
 bēdi: nec i aliquo iure: nec i aliq̄ rez: & t̄n regula di
 cit nō cōsulēdo: sed p̄cipiēdo. Frēs nihil sibi appro
 priat: nec locū: nec domū: nec aliquā rē: res & aliq̄d
 q̄ h̄ negat sūt duo trāscēdēda: & sūt unis negati
 ue cui p̄ticularis affirmatio cōtradictōrie aduersat.
 Sed ait. Papa potuit dispensare & fecit: & dixit nos
 si teneri ad mādātū testamēti. R̄ideo q̄ hoc p̄u
 dit futurorū inspector. F. f. h̄c status sui dissipatio
 nē magis q̄ dispēfationē futurā. Idcirco q̄tum ex se
 fuit uolēs obuiare prohibuit hoc nō peti: nec ego
 dico teneri te ex stricto iure hūano p̄ceptis scissi
 mi testamēti: nisi i q̄tra substantiā p̄ceptoz regu
 le icludūt. Sed dicit: si papa nos absoluit: t̄n nos
 obligas. Dico q̄ nolo absolui ego a successioē p̄
 na. Et sicut dixit illuminata dei clara: uolo absolui a
 peccis meis a papa: sed nō ab obseruatiōis cōsiliis ie
 su xpi. Quicqd̄ autē i p̄fectione expropriatōis: & in
 signum extreme paupertatis includit in iesu chri
 sti cōsiliis ē icludū. Et licet papa possit facerē de mo
 nacho nō mōachū: nūq; t̄n p̄t facere q̄ mōachus
 obseruet regulā: & habeat proprium. Sicut nec ip̄e

p̄t facere contradictoria simul uera: q̄ tu sis sine
 omni pprio: & petas & p̄cipias al qd̄ proprium.
 Quod si utilit & scē fecit p utilitate coi de mona
 cho nō mōachum dat sibi nouū statū. Sic & uiuere
 scdm̄ p̄uilegia papa ia contra id qd̄ est i regula p̄
 missum: uel a scō expressū: est facere unū alium no
 uum statū: & destruere primū. In quo quidē statu
 si scdm̄ regulā uirtutis a spū sancto fit ē qd̄ salus:
 sed nō illa q̄ erat i principio. Et si p̄uilegia addunt
 ad p̄fectionē: est i secūdo p̄fectio noui status. Si di
 minuunt est nouū statū cōcedere respectu prioris
 absq; dubio ip̄fectū. Non oportet autē h̄ uerba
 multiplicare: q̄ oēs declaraciones sup regulā facte
 fuerūt cōdescēdentes ip̄fectioi: & p̄uidentes trāf
 gressioni. Et licet in eos obseruatiā sit salus illius
 qui regulā scdm̄ illas declaratiōes p̄mittit: ac per
 hoc sit obseruatiā regule illo modo: t̄n cecus est q̄
 nō uidit: q̄ h̄c nō est obseruatiā scdm̄ itentionē
 & expositionē. f. q̄ melius oibus utpote illumina
 tus a xpo cognouit itentionem euāgelii & statū
 sui. Ibi ergo deuotio inchoauit q̄ descēdit i h̄c
 abyssum i qua nulla seruat declaratiō: ubi perita est
 destructio scissimi testamēti. Et ad illud redeundū
 est: ut per p̄ris uestigia in recto itinere gradiat: nec
 hic aliqd̄ dico quod i eius obseruatiā non seruet
 ad salutē regule: nec ip̄e unq; dicit nec dicere potuit
 q̄ sua declaratiō iponeret fratribus seruare regulā:
 scdm̄ illam p̄fectionem quam beatus frācisus i
 suo posuit testamēto: sed potius ab illa p̄fectione
 & obseruatiā testamēti paterni: sicut & predecesso
 res fecerāt frēs absoluit. Et sicut p̄dictus scūs frāf
 hugo se excusat & ego. Dicit. n. sic. Ne quis me re
 gule iudicet exp̄sitorē: sed potius ex regula: uel ex
 eo q̄ euidentius existit regula regule defēlorem.
 Quis. n. glōfā regule: quis ex onem: quis deniq;
 iudicabit commētum: si aduersus eos q̄ aspey in
 ueniūt in plano: curuū in recto: ambiguum in cer
 to: aliud i regula: uel ex eo q̄ euidentius existit regu
 la ad regule defensionē in argumētum adducitur?
 Certe cū in toto decursu huius op̄is patet aduersus
 glōfantes regulā: & per malā obseruatiā confrin
 gentis impetus mei sermōis decurrit: ut ista regule
 & sine glōfā aliqua obseruet. Igitur ex p̄dictis colli
 gitur q̄ piūssimus ih̄s in cōstitutione huius regule
 prin. ipalis ē actor: & hec ē illa eadem uita & perfe
 ctiō que i euāgelio continet: & miro spūs artificio
 in hac p̄ eius spūm cōfecta regula breui compen
 dio includitur & plenarie replicat.

Iesus tunc renouatus

Ca. vi.

Iesus cōsignator seraphici uiri. F. & sacratil
 sime regule institutor non solū sue passio
 nis renouauit memoriā: sed euāgelice p̄
 fectiois in utroq; sexu renouauit uitā. Nam p̄ do
 ctinā & F. monita deo charissima & sponsa scissi
 ma clara renouauit p̄fecte: & eidē & filiabus eius le
 ginis: & regulā eiusdē p̄fōnis cū sua illi spū scō
 docēt: dictauit: quā sacratilia uirgo p̄fissima imi
 tatix ihu paupis spōsi sui cū tāta discretione & ex

terno usu paupertatis extreme impleuit: ut uere & ipsa
& eius filie tota seraphice appetit. Nec modicum uer-
bum sustinere poterant aures ille sanctissime quo ut
dicunt humana discretionem: sed realiter serpentina p-
suasione altitudo paupertatis promissa deficeret. Unde
& a domino papa alexandro uolenti eam a uoto paup-
tatis absoluere: & possessionibus monasterium ditare.
respondit illuminata uirgo supra positum uerbum. s-
a peccatis non ab obseruandis consiliis iesu xpi ab ipso
se uelle absolui. Tantum uero sciunt facere serpens an-
tiquus persuasio illoque quae iam a sua paupertate defece-
rat: & percuratio illius quae illius ordinis erat iter car-
dinales praetor: dominus loanes de urinis qui fuit
postea nicholaus papa tertius qui sibi nouam regulam
ipse composuit cardinalis exiit & ab altissima paup-
tate deiecit: & in gradu utilissimo respectu boni alti-
ssimi collocauit: quod manifesto daretur si prime regule
quam per spiritum sanctum. s. composuit: & huius regule
quam hic dedit legatam textata. Nam tantum differunt: quam
tum altum & imum: crudum & insipidum: seraphicum & per-
fectum. Et quod ipse etiam praetor nostri ordinis erat:
fecit dura precepta mandata per mundum: quod nullus fra-
ter presumeret dissuadere illis soronibus quod non recip-
ent suam confessionem quam fecerat per urbanum papam bul-
lan: perfectione alienius regule refutata. Sed persecu-
tiones & cominationes multe facte sunt fragili illi
sexui aliquibus monasteriis ex eis per multos annos
resistentibus: ne sua confessio comodaretur ab eis.
Certe utrum hoc a spiritu sancto fuerit: nisi sicut a pmit-
tente & puniente peccata regis exitus docet. Nam mo-
nasteria illa quae seraphica charitate ardebant in austeri-
tate & oratione & continuis lachrymarum gemitibus
& opere manuum: & exercitatione uirtutum facta sunt
oculositate & litigiis & tot imperfectionibus & defe-
ctibus plena ex tunc: quod quantum in sanctitate institu-
tores regularum illarum differunt: tantum uidetur differre
obseruantia earumdem. O quam dolor mihi est cogi-
tare quod aliqui homines sua sapientia imo presumptuosa stubi-
titia ausu fuerunt uniuersaliter euangelicum statum in toto
femineo sexu contumpeere & mutare: quem a principio
iesus in utroque constituit: & in beato. s. & sponsa sua
data cum tota perfectione reformauit: & per tot mira-
cula per ipsum lapidem primarium facta clara: dico glorifi-
cata in celis sic magnifice confirmauit. Nam dicere pi-
culosam & stolidum esse statum euangelice perfectionis
in muliere est blasphemare christum qui suam ma-
trem sanctissimam eandem secum paupertate seruare
uoluit. Sicut patet ex his quae in tractatu de sua pauper-
tate sunt dicta. Et eodem consilio uiris & mulieribus
euangelicam perfectionem suauit. Inde incepit ruina &
usque ad nos licet alio modo est plenarie deriuata. Non
obstante tamen malitia istorum iesus per. s. & clara
est renouatus in femineo sexu: sed per tertium ordinem
quem pater sanctus instituit fuit in omni statu ecclesiae
renouatus. Nam status ille qui ordo penitentium di-
citur mares & feminas: clericos & laicos: uirgines
nuptas: & uiduas in sancti patris institutione admit-

tit: & datur eis per spiritum magne perfectionis regule
& forma unicum secundum gradum quem spiritus sanctus tali ita-
turi expedire dicitur. Sic & tunc in omnibus regionibus
orbis romani exemplo istorum lapidum ignitorum: s. dico
& fratrum suorum: plebes ababatur ad penitentiam gemitum
& multitudinem uigilantia ad curandum post christum per semi-
tam regule renouate. Et ideo celeriter tota ecclesia
quali hortus irriguus celestium horum nubium salutarium
gata pluuia multiplici pullulatione uirtutum fuit dei
munere fecundata. Nam sancta paupertas quam sola defere-
bat per supernum faciebat ipsos fratres ad omnem obedi-
entiam promptos: robustos ad labores & itinera expe-
ditos: & quia nihil terrenum habebat: nihil quod timebat
amittere: securi erant ubique nullo pauore suspensi: nul-
la cura distracti: tantum quod absque metis perturbatione uiue-
bant & sine sollicitudine diei crastinum & ferocinum ho-
spitium expectabant. Multa quippe eis in diuersis partibus
orbis inferebantur conuicia tamquam probris despectabilibus &
ignotis: uerum amor euangelium christi adeo ipsos facie-
tes effecerat ut querebant potius ibi esse ubi persecutio-
nes paterentur in corpore: quam ubi cogniti scitate ipsorum
mundano possent gloriam fauore. Ipsa quoque regem pe-
nuria superabundans eis uidebatur ubertas: quod dum exteri-
us deficiebat delectabilia mundi: superabundabat in eis
suauitas spiritus sancti: uidebatur inuentibus hominis alterius
seculi quippe & mente & facie in celum intenti sursum
omnes trahere conabatur. Predicant christum iesum. & hunc
crucifixum in super excessu charitate caritatis: non in do-
ctis humane sapientie uerbis sed in oratione spiritus & ue-
ritatis. Non minus si ex talibus cultoribus cepit iesum
christum uinea germinare germinis odoris domini & pedum
ex se floribus suauitatis honoris & honestatis ube-
res fructus afferre. Et quod non erat occupati in curiosita-
te studii & phaleratione sermonum libere iesu christi & di-
gnatiua opera uita eius continue reuoluebant & ibi a ma-
gistro uentatis accipiebant auidem quod aliis effundebant
abunde: & quod plarabat sermone & continue sonabat
orone & lachrymarum imbribus irriguabat. In talibus
sermonibus docuit per sanctus suos primos filios baiulo
uerbi dei prouidere quod dicerent: & plus fructificauit
sancta simplicitas in crucis sermone: quam salutaris poposita
quae nostris reponibus abundauit in tanta gratia in uero
pontificum cardinalium plaratoque aliorum: & clericorum multo
rum regum & principum nobilium & comitum personarum receptus
est ordo ut omnis sexus cum multa reuerentia infra pauca te-
pora satager uideret nouos uiros magis ecclesiastici
eos quam terrenos. Et quod de se sibi progressu sapientia christi iesu
isatilis notitia euangelice uite assilare uoluit sacre &
gratiose infantie sue assumpte uature. Nam sicut sua
persona nata fuit in synagoga ex mundissima uirgi-
ne spiritu sancto secunda: & cum magno honore su-
it a pastoribus uisitata a regibus a doctoribus: & mune-
ribus honorata: & a sancto rene symeone factis ma-
nibus baiulata. Sic conueniens fuit: quod in ecclesia qua-
nti temporis per spiritum paupertatis sancta orientis
religio: quam & in manibus sue praetoris baiularer
summi pontifices & iubilaret christo iesu per nouo lumi-

nis ortu & gloria plebis dei. Sed & reges & princi-
pes & populares letarentur pro appetentia noui spiritus
totam orbem faciem renouantis. Sed sicut facti pue-
ri iesu non fuit tuta infantia quin hostis herodes i-
pius se pareret ad iugulandum simulata pietate: suis
cultoribus spondens obsequium. Sic & inchoata ista
uita sanctissima: statim hostilis concupiscentia que
suppeditabatur per ipsam: & fraudulenta inuidia quae
in ortu gratie contabescit insidias parauerunt: sicut
sequens capitulum demonstrabit.

Iesus despectus iterum. Cap. vii.

Christus iesus patris eterna sapientia: spiritum
uire facie in ecclesia renouatum: in almo san-
cto confessore francisco per eandem semitam
ducere uoluit: per quas ipse pius iesus dignatus est
incedere in decursu uite sue assumpte nature. Et id-
circo ad similitudinem persequentes herodis qui
pelliceus interpretatur uiros pelliceos: in pelle sue
appentis: & mundanum in eis resurgentis prudentie
gloriantes: cetui sanctorum simplicitatis hostis pro-
curatore maligni immisceri permittit: hinc tamquam uetus
fermentum immixti azimis sinceritatis. s. ceperunt
totam massam paupertatis & simplicitatis illarum
columbarum uolantium impediendo corrumpere: &
sub specie antiquorum primorum sanctorum & antiquarum
religionum eorum similitudines ita hunc seraphicum statum &
nouum introducere uelle sibi ipse prudentie: & conuersationis
fermentum ordiate ac fructificatiois utilitatis ecclesie: unum &
loca illa primaria in rugurunculis consistencia edifi-
care munit: paulatine libros multiplicare in fauore
nobilitatis sub specie salutis ipsorum & aliorum si-
bi complacere ceperunt: se ipsos circa extranea ista di-
strahere: & paulatine paupertatem ditare humanitas
scam simplicitatem instruere: & ignitum illum ardo-
rem seraphicum suae refrigerationis aqua tepescere
facere. Et quia in seruore incendii primam illam eorum fri-
giditatis satis magnus calor mundo gelido apparet:
declinatio illa mortis preueneat uisum eis aliene salu-
tis condescensio putida: ac per hoc dei honoris pro-
curatiua: multo amplius quam paupertas simplicitas au-
steritas: & utilitas illa prima a sanctissimo patre su-
data. Et quia tunc ille zelotes. s. ipse dei plenus in his
praesentebat perfectionis sibi a christo iesu reuelante rui-
nam: cepit talibus fortiter resistere: & eorum carnis
prudentiam mortiferam predicare: & eorum opera traf-
gressionis initia cum multo zelo sancte ire destrue-
re: unde & in legenda etiam scribitur: quod mandabat
domos erectas dirui: uel fratres exinde amoueri: &
multa circa hoc & stupenda fecit in confusionem
astutis pugnantium spiritum eius: quae frater bonauentu-
ra in legenda modicum pertransendo retigit: quia no-
lebat antique nostre ruine initia legentibus publi-
care: ac per hoc licet dispensatiue deus hoc permis-
sit: & secundum humanam prudentiam hoc ipse fecerit.

fuit tamen magna occasio cecitatis multorum: quia p-
seruens zelus sancti contra mortis initia est abkon-
sus. Refero unum quod semel audiui relatoe certissi-
ma contra superfluitatem & curiositatem huiusmodi factum a sancto
Nam cum frater helias qui semper uidebatur sicut caro
concupiscere contra spiritum sanctum: licet sub specie
discretionis & boni fecisset unum habitum: qui in lo-
gitudine & latitudine & magnitudine maniarum
& caputii: & preciositate panni illam utilitatem multo
deformem quam sanctus instituerat uidebatur ex-
cedere: uocans illum coram multis fratribus dixit
quod sibi prestaret habitum quem portabat: qui illum
induens super suum: facta subiectura & gestibus in-
rogatione tunice & aptatione caputii in capite & in
toto corpore: quos in spiritu preuidebat: siendos a
filiis cepit eleuato capite: inflato pectore: fastuosa
maturitate incedere: & cum uocis boatu fratres in
aspectu stupentes salutare inflata & insipida uoce
diceudo. Bone gentes dominus det uobis pacem.
Quo facto in seruore spiritus cum iracundie signo
contumeliose extrahendo habitum: longe proiecit
& dixit ad heliam audientibus aliis. Sic incedent ba-
stardi ordinis: postea in suo habitu despecto breui
& stricto: in quo sicut ceteri primi fratres mundi cru-
cifixo uidebatur: mutata facie in mansuetudinem
piam: & omnibus gestibus corporis alteratis: in chari-
tatis pie & humilitatis profunde inditia: cepit per il-
los eosdem fratres incedere: & cum tanto eos affe-
ctu: eis dando pacem domini salutarem: quod affectus
salutis eorum uidebatur in facie fluere. Et dixit ad he-
liam & ceteros fratres: huc est modus incedendi in
legitimis filiis meis. Quo facto cepit in medio fra-
trum sedere: & eos in uerbis efficacibus ad conser-
uationem suae paupertatis & utilitatis inducere: & in-
undantiam futuram pullulantium defectuum api-
re. Ne uero credas spiritum. s. deceptorum fuisse in
helias: scias quod semel cepi in quadam historia quam
pretermitto propter breuitatem quod dum helias secum
istum mundi factum quadam die frater & pauperi-
bus non curasset indignatus uir deo plenus prece-
pit sibi quod in crastinum multo meliorem refectio-
nem studeret fratribus preparare: quia ipse uolebat
dispositor mensis esse. Cumque coquinarium & alios
despectos fratres ordinate iuxta se collocasset: dixit
helias & alii qui se reputabant aliquid esse. Ite sede-
te sicut uultis uos alii. Nam in die precedenti he-
lias illud simplicibus dixerat. Cumque captata hora
turbatus helias sanctum patrem de indiscretionem ar-
gueret dicens: quod uiros famosos qui sustinebant or-
dinem confundisset. Sanctus pater spiritus auctori-
tate recepta super ipsum clamando respondit: helias
helias tua fastuosa pompositas & carnis prudentia:
& tui similitum ordinem meum ducet ad nihilum:
& totam ueritatem euangelici spiritus uacuabunt.
Sed stupendum est de isto deo qui talem te cogno-
scit: & uult quod in tuis manibus ordinem derelinquam
Credo quod talem dat eis pastorem: quales futuras

ones esse cognoscit. Innumera fuerunt talia & ma-
iora in quibus a principio in celo huius religionis
factum est prelium magnum: & semper. fran. tanq̄
alter michael euangelii dux: & eius legitimi filii cū
dracone pugnant uenatas astutias detegentes.
Semp̄ enī fuit in sacro isto ordine spūs seraphice p̄
fectōis trāsfusus: licet nūc p̄ uniuersalē crucifixionē
sicut infra dicit̄ in malorū inundantia sit sepultus.
Quia uero ad tantam p̄fectionē malum ī facie sua
non auderet accedere antiquus hostis ad solita ar-
ma recurrit. Nā corruptōnes status euāgelici & pau-
larinas ruinas: p̄uicinas utiles & religiosas ordi-
nationes & cōformitates ordinū p̄cedentū nomi-
nabat: & facta relaxatione p̄ma ut eā posset obtine-
re pacifice magnū mur̄ resistētie ne ultra proce-
deret p̄mittebat dices p̄ fr̄es quos sua fecerat instru-
menta ad hoc ad sc̄m: & post ipsius trāslatōnē ī ce-
lū ad ceteros uiros uirtutis hoc oīo est necessarium
uirtuosū & p̄uidū fieri: sed nequaquā sustineremus q̄
ultra p̄uicinas sc̄a uiolaret̄ in aliquo: quia in illa su-
mus stabili affectione fundati: & sicut semp̄ sc̄dm
tp̄a deducens eos ad peiora uersutus serpens p̄ ta-
les modos eos deduxit ad calamitatē in qua mō in-
fecibus eos tenet. Sed sicut ex supradictis uerbis sc̄a
cū fr̄is leonis patet: & ex his que dicit̄ legēda: nūq̄
potuit sc̄m p̄rem in aliquo tali facere cōsentire. Sed
q̄ uidit se cū eis infructuoso labore cōsumi: gemē
tolerauit quod corrigere non potuit. Semp̄ t̄n̄ pre-
dicebat cū dolor que futura cernebat: & q̄ sicut no-
uus hō & nouus ordo non debebat ī his que pau-
peratē minuūt: & uilitatē & despectū: & crucifica-
tionē corporū cōformatiua ad iesum crucifixū ad
aliquē priorē statū respicere uel ordinē: nisi solū
negligia dñi iesu xp̄i: unde cū semel fr̄es l̄rati & secū-
dū mūdū discreti ad dñm hugolinū cardinalē: qui
postea greg. ix. ē di. ius in capitulo generali propo-
suisset dicentes q̄ b̄t̄s. f. uerba prudentie & cōfor-
mitatis ad alios ordines audire nō poterat: ac p̄ hoc
rogabat ipsū dñm q̄ fr̄em. f. de hoc humiliter ad-
mōeret. Idē p̄ p̄tor ordinis q̄ ex magna deuo-
tione ad sc̄am mariā de portuicula ad cap̄ m̄ ge-
nerale aduenerat b̄t̄m. f. uocauit ad p̄tē: & dixit. F̄
.f. multa bona tibi fecit altissimus & inter alia ma-
gnos tibi dedit prudentes & l̄ratos: & quibouerūt
dicta sc̄orū & priorē ordinū instituta: qui & sunt suf-
ficientes: & nō solū ordinē: sed & mūdum regere:
oppōtet ergo te eorum consiliis regi: & paulatim
prioribus ordinibus conformari. Cui illuminatus
a deo. f. humiliter & constanter respondit. Sācte p̄
& dñe mi scio q̄ hec non sunt uerba uestra: eamus
ad fr̄es oēs: & ego corā dñatione ufa eis utiliter se-
quā dū uoluntatē dñi tr̄debo. Cūq̄ fuisset ī medio
rotus seraphico seruore flagrans cū multa humilia-
tione sui ueritate p̄ua cepit loqui. Fr̄es mei: hōiem
simplicē & sine aliqua sufficientia uas p̄ditum sine
scriptura sine aliquo bono me iesus xp̄s elegit: ut
quod in me fecerit soli sue bonitati & infinitissime
potentie tribuat: & statū nouū & uirā suā perfectā

uoluit mihi & uobis ex inestimabili misericordia
dare indignis: & dixit mihi q̄ unā p̄fectionē nouā
per nos uolebat dare mundo prioribus t̄p̄ibus ec-
clesie inexpl̄ta: & ideo dixit mihi q̄ ad nullū factū
uel ad uerba eorū in informatione status n̄ri atren-
derē: nisi solū ad ipsū & ad suā piūssimā m̄sem &
aplicū statum: & in his que facio eius consiliū reg-
ro: & suam uoluntatē de oibus que ad ordinē istū
spectant exoptulo. Nō ergo allegetis mihi aliqd̄
aliud: quia ipse uoluntatē suā plenissime mihi īdi-
gno manifestat. Auditis his stupuit dñs cardinalis
& fratribus dixit. Quiescite fr̄es: & sequamini pa-
trem uestrū: quia in eo habetis securū cōductū. In-
numera fuerunt alia in quibus uirtuose resistētie sc̄a
cū p̄ris in opibus miris & uerbis resurgunt: & rela-
xatiōes inchoate in astutia hūana & conatibus de-
monū declarāt: que oppōtet p̄ breuitatē omitte-
re. Nā etiam demones cōsilii fecerunt tunc t̄p̄is q̄
nō poterāt de nouo statu obtinere uictoria: nisi su-
os nobiscum ponerēt: & sub maiori uirtutū specie
nobis uitia p̄p̄inarēt. Sicut tunc reuelatione uindicta
est monstratū: & modus ruine declarat. Ex his ui-
des manifeste: q̄ a principio simul cū p̄fectione or-
ta est infectio status n̄ri: & uix p̄uerperū euāgelice
uite in uita. f. quasi in cuna p̄p̄ri potuit pacē hēre:
uñ & in francisco p̄tato in capitulo celesti stati uita
eius captiuata in egyptū aufugit: q̄ statim refutato
sanctissimo testamēto humano timore quasi timore
herodis ex tunc uixit in tenebris ignorantie sui sta-
tus. Quātū autē zelum habuerit postq̄ iā cesserat
officio: omnibus fratribus expr̄mens dei uolunta-
tem & suā: de obseruantia regule patet ex subscrip-
ta l̄ra quā in fine dicit̄. uox capitulo generali dire-
xit q̄ oibus fr̄atribus in hac forma. In nomine sum-
me trinitatis & sancte unitatis: patris & filii: & spūs
sancti. Amen. Reuerendis & multum diligen-
dis fratribus uniuersis generali ministro religionis
minorum domino suo & ministris ceteris generali-
bus & custodibus & sacerdotibus fraternitatis eius-
dem in christo humilibus: & oibus fratribus sim-
plicibus & obedientibus primis & nouissimis: frat-
.f. homo uilis & caducus uñ paruulus seruus: salutē
in eo quā redemit nos & lauit in preciosissimo san-
guine suo: cuius nomen audientes: adorate eū cum
timore & reuerentia p̄ni ī terra dominus iesus xp̄s
altissimi filius nomen illi qui est benedictus in se-
cula. Amen. Audite domini filii & fratres mei:
& auribus percipite uerba mea: inclinate aurē cor-
dis uestri: & obedite uoci filii dei. Seruate in toto
corde uestro mandata eius: & consilia perfecta mē
te implere. Confitemini ei quoniam bonus: & ex-
altate eum in operibus uestris: quoniam ideo misit
uos in uniuerso mundo: ut uerbo & opere detis te-
stimonium uoci eius: & faciatis scire omnes: quo-
niam non est omnipotens p̄ter eū. In disciplina &
obedientia sc̄a p̄seuerate: & que p̄missis ei bono
& firmo proposito adimplere: tanq̄ filiis offert-
se uobis dominus deus. Deprecor itaque

omnes fratres cum osculo pedum: & ea charitate
qua possum: ut omnem reuerentiam & omnem
honorem quicūq̄ potentis exhibeatis sanctissimo
corpori & sanguini dñi nostri iesu xp̄i: in quo que ī
eccl̄is & que in terris sunt pacificata & recōciliata sūt
oīpotenti deo. Rogo etiā in dñō oēs fratres meos
sacerdotes & sunt & erunt & esse cupiunt sacerdo-
tes altissimi: q̄ quicūq̄ missam celebrare uoluerint
puri pure faciant cū reuerentia ueq̄ sacrificiū sanctis-
simi corporis & sanguinis dñi n̄ri iesu xp̄i: sancta in-
tentione & mūda: non p̄ ulla terrena re: neq̄ timo-
re uel amore alicuius hōis: quasi placentes hōibus
sed oīs uoluntas q̄tū adiuuat grā oīpotentis ad eū
diringat & solū ipsi sumo deo t̄n̄ placere desideretis:
quia ibi ipse opat̄ sicut sibi placet. Quoniam sicut ip-
se dicit hoc facite ī meā cōmemorationē. Si quis ali-
ter fecerit: iudas traditor efficitur. Recordamini fr̄es
mei sacerdotes quod scriptū est de lege moysi: quā
transgredientes in corporalibus sine ulla miseratio-
ne per siniam dñi moriebant: quanto maiora & de-
teriora merent̄ pati supplicia qui filii dei cōculca-
uerint & sanguinē testi pollutū duxerint: in quo sc̄i-
ficati sunt: & spūs gratie contumeliā fecerint: despi-
citur enim homo pollutus: & conculcat agnum dei
q̄n̄ sicut dicit̄ Apostolus: nō diuidens & discernē
sc̄m panē xp̄i ab aliis cibariis uel operibus: indignus
māducat: cū dñs per p̄phiam dicat. Maledictus hō
qui opus dei facit fraudulenter. Et preterea sacerdo-
tes qui nolunt hoc ponere super cor̄m in uentate cō-
demnat̄ dicens. Maledicam b̄ndictionibus uestras.

Audite fratres mei si b̄tā uirgo maria sic honora-
tur ut est dignū: quia ipsam portauit ī sc̄issimo ute-
ro. Si baptista iohannes cōtremuit & nō audeat factū
dei uerticē tangere. Si sepulchrū in quo p̄ aliquod
tempus iacuit ueneratur: quantū debet esse sanctus
iustus & dignus: q̄ non iam mortuū: sed in eternū
uictorū & gloriōsū: in quē desiderant angeli pro-
spicere contractat manibus corde & ore sumit: &
aliis assumēdū prebet. Videte dignitatē uŕam fr̄es
sacerdotes & estote sc̄i: quia sanctus est & sicut sup̄
oēs p̄ hoc mysteriū honorauit uos dñs: ita & uos
sup̄ oēs ipsum diligite: reueremini & honorate: ma-
gna miseria & miseranda infirmitas: quādo ipsum
sic p̄ntem habetis: & uos aliquid aliud in toto mū-
do curatis: totus hō pauet: totus mundus contre-
misat: & celum exultet: q̄n̄ super altare in māibus
sacerdotis est ipse filius dei uiuū. O admiranda alti-
tudo & stupenda dignatio: o humilitas sublimis:
o sublimitas humilis: q̄ dñs uniuersitatis deus &
dei filius sic se humiliat: ut pro nostra salute sub mo-
dica panis formula se abscondit. Videte fratres hu-
militatem dei: & effūdite corā illo corda uestra: hu-
miliamini & uos: ut exaltemini ab eo. Nihil ergo
de uobis retineatis uobis: ut totos uos recipiat: q̄
se uobis totū exhibet. Moneo preterea & exhortor
in dñō: ut in locis in quibus fr̄es morāt̄ una tr̄a ce-
lebrēt̄ missa in die secundū formā sancte ecclesie.
Si uero in loco plures fuerint sacerdotes: sit p̄ amo-

rem charitatis alter contentus audita celebratione
alterius sacerdotis: quia p̄ntes & absentes replet q̄
eo digni sunt dñs iesus xp̄s. Qui licet in pluribus
locis esse uideatur: tamen indiuisibilis manet: & ali-
qua detrimenta nō nouit: sed unus ubiq̄ sicut ei
placet opat̄ cum dñō deo patre: & spiritu sancto pa-
dyto in secula seculorū. Amen. Et quia qui est ex
deo uerba dei audit: debemus p̄inde nos qui spūa
lius diuinis sumus officis deputati: non solū audi-
re & facere que dicit̄ deus: ueq̄ etiā ad insinuandā ī
nobis altitudinem creatōis n̄ri: & in ipso subiectō-
nem nostram uerba & officialia cetera custodire: que
continent uerba tua sancta. Propterea moneo oēs
fratres meos & in xp̄o conforto: quatenus ubiq̄q̄
iuenerit diua uerba scripta: sicut p̄nt uenerēt & quā-
tum ad eos spectat si non sunt reposita bene: uel ī-
honeste iacerent in loco aliquo dispersa: recolligat̄
& reponant: honorantes in sermonibus dñm qui
locutus est. Multa enim sanctificatur per uerba sacra
& uirtute uerborum christi altaris conficitur sacram-
tum. Cōfiteor preterea deo patri: & filio & spiritui
sancto & beate marie perpetue uirgini: & omnibus
sanctis in celo & in terra: & generali ministro huius
religionis nostre: sicut uenerabili domino meo: &
oibus sacerdotibus ordinis nostri: & omnibus aliis
fratribus meis b̄ndictis omnia peccata mea. In m̄-
tis offendi mea graui culpa. Specialit̄ er q̄ regulam
quā domino promisi non seruauit: nec officium si-
cut regula p̄cepit dixi siue negligentia siue infir-
mitatis mee occasione: siue quia ignoras sū & idio-
ta. Ideoq̄ per omnia oro sicut possum generalem
dominum meum ministrū: ut faciat regulam ab oī-
bus obseruari: & deniq̄ dicant officium cum deuo-
tione coram deo: ut possiat per ueritatē mentis pla-
cere deo: & non cum laxiuitate uocis aures populū
demulcere: & non attendētes melodiam uocis: sed
consonantiā mentis ut uox concordet menti: mēs
uero concordet deo. Ego enim promitto hec firmi-
ter custodire: sicut dedit mihi gratiam deus: & si
fratribus qui mecum sunt obseruanda tradam in of-
ficio & ceteris aliis constitutis. Quicumq̄ autem
fratrum hec obseruare noluerint: non teneo eos ca-
tholicos nec fratres meos: nolo etiam ipsos uidere:
nec loqui donec penitentiam egerint: hoc dico de
omnibus aliis qui uagando uadunt postposita re-
gule disciplina: quoniam dominus noster ih̄s ch̄ri-
stus dedit uitam suam ne perderet sanctissimi pa-
tris obedientiam. Ego frater fran. homo uilis &
indigna creatura domini dei dico per dominum
iesum christum generali ministro totius religionis
nostre: & oibus generalibus ministris q̄ post eū erūt
& ceteris custodibus & guardianis qui sunt: &
erunt: ut hoc scriptum habeant operentur: & stu-
diose reponant. Et exoro ipsos ut q̄ scripta sūt ī eo
sollicite faciant custodiri: ac diligētius obseruari: &
secundū b̄ndictū oīpotentis dei nūc semp̄ donec
fuerit mundus iste b̄ndicti uos a domino q̄ feceritis
ista: & in eternum domini sit uobiscum. Amen.

Quia uero istud uidet dei stupendū iudicium
 q̄ tanta p̄fectio quasi simul in ortu deficeret. Idcirco
 tibi aliquas r̄nūculas pono ex q̄bus hoc conti-
 gisse uidet: tā ex pte nri q̄ ex pte dei: q̄ etiā ex pte
 ecclie status quinti. Ex pte q̄d nri: quia p̄mpti su-
 mus a p̄a fugere: de sūlms dei ueritatibus dubita-
 re: diuina oracula etiā de uia secura i dubiū ducere.
 & magis p̄po sensui: q̄ alterius sp̄i inherere. Si bñ
 notas hec ē cā ruine. Nā herodes pelliceus de suo
 corpe nimis tener asp̄: atē paupertatis cepit uelle le-
 uare: & ueritatē euangelice uire in dubiū possibilita-
 tis obseruante ducere. Oracula dei cepit in. f. dubi-
 tare & p̄cepta sp̄s sci p̄ eū data sue prudētie post
 ponere: dicens magis deū honorari i his que car-
 nalis prudētia suggerebat: & si bene notas principi-
 um uis ruine fuit questionatio de p̄cepto. Nam si-
 gnū est q̄ nō uult uel grauā obediēre uel dubitat
 de p̄cipite q̄ cām p̄cepti anulando utilitatē: & q̄
 rēdo uia aliā nitit̄ p̄scrutari: uñ ab hac ichoauit ser-
 pens p̄thoplastū seducēs. Cur inq̄t p̄cepit uobis
 deus & c. dānū in obseruantia & ueritatē in trāsgres-
 sione suggessit. d. Scit deus q̄ apient̄ oculi uñ. In-
 quacūq̄ die comederitis eritis sicut dii & c. uidetis
 q̄ cecitatē in obseruātia: sciam i trāsgressione mē-
 tit̄. Sed uere nō uidebāt malū obseruātes p̄ceptum
 & sic erat cecitas luminosa: sciuerūt p̄ trāsgressio-
 nē oē malū quod uenit sup̄ eos: & sic fuit scia & ex-
 p̄ientia dolorosa: uere sic p̄ncipiū ruie istius religio-
 nis fuit querere: quō illud quod iesus de celo mi-
 rat possit ad s̄ram obseruari q̄d tñ ipse uidebat ser-
 uari sine glosa: & adiutorii p̄mittebat: uñ patet q̄
 dubitauerunt de p̄mittente. Nec. fran. & egidius
 quasi ioh̄e & caleph exploratores p̄missionis dīne
 potuerūt rebelles & incredulos ad dei p̄missā eri-
 gere. O q̄ p̄p̄a est figura: patet etiā q̄ maiorē uti-
 litatē mendacio seduci quererunt deuiādo p̄ inor-
 dinatā ordinatiōē locorū: librorū: & similiū q̄ sacre
 paupertatis & puntatis p̄missionē seruādo. Et sicut
 demō p̄mos pentes assecurauit a pena dicens. Ne-
 qua q̄ moriemini: sed eritis sicut dii. Sic istos excecā-
 do assecurauit a culpa dicens. In hoc intentionē euā-
 gelici non offendit: sed honorē ipsius multiplicius
 cumulat: extollens ipsos ad sui status appentiam:
 ac & si his ceteris itez: replicaret. Eritis sicut dii. Nā
 sic eoz: apuit oculos: ut eis pulchra faceret oia dele-
 tabilia mūdi: que uirtus sancte regule obscurabat.
 Et quia hūana infirmitas postq̄ incepit pedē de lu-
 brico ponere: se usq̄ in fundū lubricando p̄ducit: &
 maxie si in dedināōe mortis lubricū statuat. Ideo
 ex pte infirmitatis hūane satis patet rō quare hic sta-
 tus hūerit ruere in p̄fūdū: & semp̄ corruptio melio-
 ris est peior: & delicationis complexionis eius ē infir-
 mitas corrosiua: idcirco corruptōnes intrantes no-
 bilitatē cōplexionis euāgelici status: habuerūt eum
 ad pessima deducere: inspectu status sui: & ueloci rui-
 na prostrare. Nā multū est status auis corruptus
 si nudata alis & pennis sup̄gradat̄ pedibus: licet ad
 huc uentre non reptet more serpentii. Nec se de-

bet nō cecidisse auis a suo statu dicere sic incredens:
 licet gradat̄ minus icōpolite q̄ bufones. Quia ē
 humana cecitas que a p̄sūptione onit̄ crelit̄ cre-
 scente p̄sūptione & diuino iudicio: ex hoc me-
 retur nō solū derelinqui a sublimitate gr̄e: sed etiā
 a cōi influxu diuinorū noticie. Idcirco recedente a
 talibus luce gr̄e: fiunt in eis tenebr̄: palpabiles to-
 ti mūdo: quas tñ ipsi obstinata mēte durius obce-
 cati lucē asserūt utilitatis cōis: uñ sit q̄ nō solū non
 possunt corrigi: sed correptores: communis utili-
 tatis nomināt̄ corruptores: & cōtr̄i hoc horribiles
 pugnas mouēt. Ex pte dei multiplex ratio sumi-
 tur. Nā p̄mo diuina iustitia regit se relinquentē re-
 linquere: & a se recedentem p̄mittere deuiare: & de
 se diffidentem auxilio nō s̄lcire: & sue carnis que-
 rentem delicias: & horrentē molestias: tentatiōibus
 relaxationū exponere: & celesti consolatione priua-
 re: & p̄prio sensu cōtra diuinū consiliū innitentem
 p̄mittere excecari: & cōuersionis fugientē remedia
 p̄mittere obdurari: & cateruā uitioze sequentē: per-
 mittere ad tantā malitiā deuenire: q̄ uia p̄fectorū
 hēant ignare. Ex pte etiā diuine sapiētie fuit cō-
 ueniens ut mūdo ostēderet tenebras suas quibus
 p̄mo habuerunt lucē sapiētie sue: que in euāgelica ui-
 ta resulget: uelut tenebras refutare. Nā simile fecit
 de predicatōe sue p̄sone. Itē p̄ hoc uoluit maiorem
 suam sapiām ostendere: ut infatuaret mūdi pruden-
 tiam & euāgelicam uitā ab eis cecitā in simplici-
 bus faceret clarius resulgere: etiā mirabilis dei sa-
 pientia resulset & resulgebat plus q̄n in tot cū illati
 onibus sophismatū: & in tanta sapiētia: licet stoli-
 da magrōz: mundi & p̄hoz: repugnantium sim-
 plices suos illuminat: & per rectam uiam euāgeli-
 ce obseruantie perducit & per eos hanc dei esse sapi-
 entiam: & totam oppositorum inflatiuam sapien-
 tiam esse mentis insaniam mundo luce clarius de-
 monstrabit. Item ex parte potentie. Nam sicut
 potentius fuit a morte resurgere: q̄ se p̄seruare a
 morte. Sic magis sua potentia honorabitur: dum
 hanc uitam sepultam sub lapide obstinationis gr̄a-
 dis: & sigillis multe auctoritatis sub armatura cu-
 stodie hostilis uiolenter in morte detentam inui-
 tus quibuslibet gloriā excitabit a morte prostra-
 tis: uelut mortuis impietatis custodibus: & i cecita-
 tis sue mendacis derelictis personis despectabili-
 bus: quasi mulieribus annunciabit gloriā resur-
 gentis. Maiorem etiam potentiam ostendet: dum
 hos simplices sic per obseruantiam regule in per-
 secutione prostratos: subito princeps mundi fa-
 ciet ad euāgelium reformandum. Ex parte eti-
 am misericordie & bonitatis dei ratio sumitur: qui
 per istam relaxationem multos infirmos ad uiam
 salutis perduxit: licet minoris qui per aliam nulla-
 tenus uiam peruenissent. Item magna misericor-
 dia dei in electos suos hic resulget: qui de malis
 aliorum eos gloriosiores efficiet: & in eorum per-
 secutionibus & cecitatibus mirandas electis fa-
 bricauit coronas: & in ruinis huius status utilissi-

mas eis protulit cautelas. Et breuiter in hoc plene
 monstrauit iesus: q̄ hec est uita sua: quia similibus
 modis eam duxit: quibus p̄cessit iua persona. Et
 sicut ex sue persecutione & reprobatione & occisio-
 ne synagoga est a cultu dei eiec̄ta: & spirituali matri-
 monio sepata. Sic & carnalis ecclesia ex similibus opi-
 bus euāgelicam uitam in reprobam sensum & ba-
 bylon meretrici pessima nominatur: quantum ad il-
 los: qui in eius reprobatione consentiunt cuius hor-
 rendum uitium in sexta uisione Apoc. describitur.
 Ex parte etiam quinti status ecclesie debuit talis
 corruptio euāgelice regule faciliter euenire. Nam
 cum in ortu ipsius per. f. magna relaxatio & corru-
 ptio omnis status abundaret & uita euāgelica uer-
 sarerur in medio: faciliter in manibus eorum potu-
 it infici sicut p̄sona: & aere pestilentie: & hoc ma-
 ximam infectionem deus ostendit esse in hoc qui-
 to statu: quando sic subito tantam sanitatem sua i-
 fectione occidit. Quia etiam in statu. f. respectu re-
 laxationis inuente magis resulgebat austeritas: que
 prelatis ac religiosis ceteris & populis in predicta
 relaxatione uiuentibus: & non immemore appare-
 re potuit excessiua: & humanis uiribus tam longa
 infectione prostratis impossibilis: & propter expiē-
 tiam diuinorum que relaxationi sue tales dei pieta-
 tem inclinant indiscretam & a deo non requiritam
 poterant secundum suam carnalem sapientiam re-
 putare regule litteram. Idcirco respiciens spiritus in-
 terra degentium ad suam relaxationem: sub specie
 uirtutis & discretionis fouendam magnum habuit
 adiutorium: tam ad inclinationem pontificum qui
 credebant se in hoc dei pietatem & misericordiam
 & salubrem prouidentiam imitari: q̄ etiam ab ex-
 hortatione & exemplaritate relaxatarum religio-
 num: q̄ etiam a deuotione & largiflua ministratio-
 ne temporalium a multitudine populorum. Et id-
 circo summi pontifices huius status prompti & li-
 berales ad spiritualem rigorem regule inflectēdū:
 & ad exponendum regulam: secundum appetitum
 fratrum: & ad concedendum priuilegia que ordinē
 istum redderent indyctum in ecclesia quinti status
 & in hoc crediderunt deo seruire: & forsitan multū
 ex tali meruerunt deuotione quia dei ignorabant
 archanam & uidebatur eis salubriter prouidere ec-
 clesie: si istum ordinem secundum talem considera-
 tionem ad amplam capiendam multitudinem in
 quadam latitudine uiuendi respectu restitutionis
 primarie confouerent. Sed propheta Elias uerum
 dixit huic ordini quia multiplicasti gentem: nō ma-
 gnificasti leticiam. Quod. f. ad litteram exposuit de
 hoc factō: addens q̄ nequa q̄ deus in multitudine
 filiorum inu. illum delectatur. Et quia non est mi-
 rum si puer sumens mammas baiule preter cōple-
 tionem quā ex mēte traxit: naturā suam alterat a nu-
 trientis natura: idcirco non est mirandū si ordo iste
 alterauit perfectionem primariā in sechs mammis
 quante opulentie enutritus. Quia uero istorū per-
 sectio quantūcūq̄ degenerans semper alte emucu-

it sup relaxationes innumeras clericorū et multorū
 religiosorū: hinc est q̄ quasi semp̄ ad istum ordinē
 aspexerūt: tanq̄ ad p̄fectiōis magr̄m: pp̄ quod isto-
 rū continuata declinatio maxie ruine alioz: presta-
 uit fomentū: & modica relaxatio in his uisā ad ma-
 ximas illos induxit: pp̄ quod horrenda fuit dānositas
 corruptio huius status. Et intellige q̄ scdm̄ pro-
 portionē suā eodē modo in ruina p̄cessit ordo firmi-
 p̄dicatōz: a p̄fectione primaria qua beatus domini-
 cus pp̄pagauit: imo quod peius est: duo hi ordines
 emula trāsgressione concertant quō cōtinue possunt
 peius deficere ab imitatione paterna. Nā emu-
 lant se inuicē in acquisitione libertatū & priuilegioz
 in familiaritatibus regū cardinaliū: p̄ncipiū: & po-
 tentiū: in acquisitione & multiplicatione regū tēpora-
 lium: in fastuositate predicationū: in confessiōibus
 testamētis: sepulturis diuinitum: & dispensatōe pe-
 cuniarum in mutationibus locorum: & in manu-
 bus edificiorū: & in oibus que mundi pompā & ia-
 etantiā uident̄ inducere. Et quia respectu alioz re-
 ligiosorū & clericorū uita mūdā seruare uident̄ ab
 adulteris & talia uident̄ punire: & i noticia scriptu-
 rarū: & in aliqua compōne mox extrinsecorū polle-
 re uident̄: ideo quasi oia eorum uitia a populis sup-
 portant. Et quia sanitas hoz ordinū maxie euā-
 gelici non potuit sine horrenda infectione ecclesie
 & negligentia corrigendi ad tam manifesta & pu-
 blica trāsgressoria deuenire. Idcirco nunc in his ul-
 timis temporibus & ultimo fine quinti tanta cor-
 ruptio inundauit in tota ecclesia: q̄ quinto angelo
 ecclesie Sardis dicit iohannes. Nō mē habes q̄ uiuas
 & mortuus es: & ostendit uniuersalē corruptionem
 illius ecclesie: nisi quia inquit habes pauca noia in
 sardis qui non inquinauerunt uestimenta sua. Et
 hi absq̄ dubio sunt ille reliquie quas nobis deus p̄
 seie reliquit: in quibus reformabat munditiā septi-
 status: pro quibus sequitur ambulabūt mecum in ali-
 bis: quia digni sunt. Quia uero sumus formatio-
 nū ecclesie uidetur usq̄ ad stellas inficiēdas atēde-
 re: ut quasi uideat̄ tota de libro uite electorū delecta.
 Idcirco uincētibus tantū allecūū imūdicie huius
 tēporis sic p̄mittit iesus dicens. Qui uicerit sic uesti-
 etur uestimentis albis: & nō delebo nomē eius de
 libro uite. Et quia i fine huius quinti p̄ pseudo pō-
 tifices: ut infra dicit̄ cōpūlli sunt xp̄iani ueritatem
 abnegare & confiteri mendaciū: idcirco talibus qui
 huic pestilentie contradixerunt ielus promittendo
 subnectit. Et cōfitebor nomē eius corā p̄e meo: &
 corā angelis eius. In ap̄tōe etiā sexti signaculi hoc
 exponēdo pro ultimo fine fecis huius introducan-
 tur aie scōz: interfectoz: pp̄ uerbū dei & pp̄ testio-
 niū quod hēbāt & c. Et licet oia uerba illa hēant di-
 uerū sēū: scdm̄ diuersas huius q̄nti t̄pis ptes p̄ se-
 ce tñ i ultio iundante hēt unū respectū ad scōs q̄ s̄
 i celo: & aliū ad illos q̄ s̄nt in terra. In primis aut̄ est
 interfecta omnis miserā: & sunt mortui huic uite.
 In secundis autem quia de eis intendo prosequi
 est mortua huius quinti status concupiscentia: &

p̄ pseudo pontifices

ideo tãq̃ in mundo mortui dicuntur stare sub altare dei: quod è crux & passio iesu xpi & uentus fidei eius sup quo nos & nra offerimus deo pri: sub hoc stant: tum quia uere subsunt xpo & eius passioni & ueritati sue fidei tanq̃ superiori: tum quia a xpo & sue passioni merito proteguntur: r̃ quia sub alijs glorie sue abscondunt: nunc in spe a malis huius uite: & eternaliter in gloria abscondent: tum etiam quia ob altans huius fidei & deuotionem ad eius imitatione iugiter imolant. Dicuntur aut̃ interfecti pp uerbu dei & testimoniũ quod habebat: quia mortui sunt mudo: ut obseruent ueritate euangelii iesu xpi: & de eo testimoniũ reddant mudo. Dicuntur aut̃ clamare uoce magna: quia pp inundantiã maloz que uident in xpi contumeliã & sui status iun dare fortissimo desiderio expetunt dei iustitiam in sp̃obos: & dei misericordiam liberantẽ electos. Vt q̃ quo dñe aiunt sanetus & uerus: quasi dicant: cum sis sanctus: non potes non odire tantã iniquitatẽ: & cum sis uerus nõ potes nõ implere mala que cõmiatus es reprobis: & bona que promisisti electis. Iudicare aut̃ & uindicare sanguine scõz est dare iudiciũ õñiuũ mentis & perfectõis uite quã tenent: & homine malitie pueroz: per hoc designat q̃ a multis etiã scis uiris pp tantoz maloz odiũ: iminere putabitur finis mudi. Designat etiã scõs huius temporis admirari: quare h̃ tanta pax malorum eis durat que facit eos in dei contumeliã: & scõz iuriam amplius insanire. Designat etiã q̃ magnã la torius futuri orbis nullis aut paucis sũt apta: usq̃ ad finẽ status quinti: & ideo illis scis qui stãt uere ut mudo mortui sub altari crucis iesu reuelabitur & iam est in pte reuelatũ: q̃ quiete expectent gl̃io sa m̃soria & dona sc̃bilia: que sub quarta ap̃tione sexti signaculi mundo dabitur. Quia uero durũ est in tanto turbine expectare: ideo d̃r q̃ date sunt eis singule stole albe: quia secundũ diuersos tẽpoz gradus dant eis concie purificate ab horreda uita illorũ cũ quibus hitant: & contẽplatiões sublimite de uoluntate puidentie dei. Per hoc aut̃ q̃ requiescat tempus adhuc modicum: datur intelligi quod in uoluntate dei requiescunt continue in expectatione dei suspensi. Ad hanc requiem inducit eos moti uo triplici. Et primũ est cõpletio numeri electoz in quo consistit honorificentiã sũmi dei: & nihil de sua predestinatione relinquat iplendũ. Secundũ est mutua confraternitas & cõis obsequiositas sũmi pri: cum dicit. Cõserui & fr̃es eoz: quasi dicat: eiusdẽ pri sunt filii: & eiusdem euageliũ erũt serui.

Tertium est conformitas tentationũ: & martyri eorũdẽ cum dicit. Interficiendi sunt sicut illi: quasi dicat. Ad hoc conuertendi sunt qui uidentur modo inimici: ut si lia cum illis pp iesum sustineant.

Et hec sunt ualde notabilia: ut ois zelus iracundie in ueris seruis iesu contra peccantium malitiam conquiescat: & in salutis illoz expectatione & pro curatione dulcescat. Vt aut̃ inundata malitia in corruptione euangelice uite que nunc est ex scriptura

plentius dulcescat: andi quid dicitur in cantu quiete tube. Apoc. ix. Vidi aut̃ stellã de celo cecidisse in terram: & data est ei clauis putei abyssi & aperuit puteum abyssi: & ascendit fumus putei: fumus fornacis magne: & obscuratus est sol: & aer de fumo putei: & de fumo putei exierunt locuste in terram: & data est eis potestas sicut habent scorpiones terre potestatem: & preceptum est illis ne lederent fenũ terre neq̃ omne uinde: neq̃ omnem arborem: nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis: & dictum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinq̃. Et cruciatus eoz ut cruciatus scorp̃ii cum peccit hoiem: & in diebus illis querent homines mortem & non inuenient eam & desiderabunt mori & mors fugiet ab eis. Et similitudines locustarum similes equis paratis ad prelium: & super capita eoz tanq̃ corone similes auro: & facies eorum tanq̃ facies hominis: & habebant capillos sicut capillos mulierum: & dentes eorum sicut dentes leonum erant: & habebant loricas sicut loricas ferreas: & uox alarum illarum sicut uox curuum equorum multorum currentium in bellum: & habebant caudas similes scorpionum & aculei erant in caudis earum: & potestas earũ nocere hominibus mensibus omniq̃ & habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice abaddon: grece autem apolion: & latine habet nomen exterminans. Ve unum abiit: & ecce adhuc ueniunt duo ue hec sunt illa que in gemitum nostrũ temporis & in cauda quinti status maxie post corruptionem euangelice uite aquila nostra iohannes p̃ dicit futura. Abiit aut̃ q̃ ego animal terrenum p̃mittam tibi hec referare ad plenum: sed inter innumeras significationes quas spiritus sanctus hic habuit malitiam huius temporis non dubito litteraliter hic contentam: & principale littere significatũ ad ista referri: sicut & alie quinq̃ partes huius libri ut dictum est supra. Ad euentam autem huius littere nota q̃ communia mala omnibus ecclesie statibus & humano generi coia: erant ma grauis sima circa finem quinti temporis uentura. Quoz primum fuit homenda & effrenata laxatio clericoz monachorum & uulgarium plebium. Secundum a predicta sumens occasionem est pestifera inundatio hereticorum manicheorum ualdensium: & simillium heresum. Tertium est multiplicatio hypocrisia religioforum & spiritus christi & uite eius ab omnibus impugnatõ: quibus sub diuersis modis & fraudibus & ostentis fallis defensionibus eius: ex quibus tribus simul sumptis fit tam perplexa tẽtatio: ut fere in errorem inducantur electi: immo ad tempus permittuntur errare: sed finaliter per christi misericordiam liberentur: unaquaq̃ autem istarũ triũ tẽtationũ tangitur in hac pte: & ideo oportet hanc litteram tibi exponi. Pro primo autem pro enormi relaxatione quasi omnium tanguntur septem. Primo fontalis cã relaxationis huius que fuit casus ep̃oz & abbatum in enormem cupiditatem: &

ambitiones & lasciuas uite quorum status primu uidebatur in ecclesia quasi in celo fulgens stella: s̃ pro hoc dicit: uidi stellam de celo cecidisse in terrã: i. in terrestrem auanciã & lasciuã: & data est illi clauis putei abyssi & c. i. data est ei p̃tã apiendi ipsum. Puteus abyssi habet infernalem flãmã: & fumolitam obscuram: & pfunditatem uoraginosã quasi imensã & innumerã: & societate demoniacã. Apire ergo puteũ abyssi in populo quinti status fuit per uerũ exemplo & regimine malo soluet frenũ carnalis cõcupiscentie & auaricie & terrene astutie & malitie: & lectãnis lasciuie: ac p̃mposẽ prius demoniae superbie: quod quidem frenum erat prius in ecclesia tam p̃ dei & suoz preceptoz ac iudiciorũ morem: q̃ per sanctoroz prelatoz disciplinã rigidã & seuerã correptione ad se & ad suos subditos fortiter instenandos: & etiam p̃ sc̃e societatis exemplũ: & zelum nequeuntẽ in se neci locis tolerare enormitates predictas. Fuit prelati in predicta gradatũ ruentibus data seu p̃missã p̃tã apiendi puteum cordiũ ad cõcupiendũ & effundendũ mala p̃dicta. Tũ quia malũ quod a prelati gerit facile trahitur a subditis in exemplũ & sequit̃ ipsum ut caput & duces. Tum quia prelati nõ solũ dissimulantibus & negligentibus mala subditoz corrigere & punire: sed etiam fauorem p̃bentibus his q̃ peccat: grex subditoz de se pronus ad malũ cito labit & tandẽ precipitatur. Tum quia ob culpam huiusmodi platorũ deus p̃misit subditos tentari: & a demonibus ad talia impelli. Secundo tangitur grauitas mali de ap̃to iam puteo exeuntis cũ ait. Et ascendit fumus & c. fumus iste est oẽ extrinsecũ malũ opus & signũ & de cordiali flãmã luxurie: auaricie: superbie: re: iudie: & malicie astutie procedens. Et quãto iste fumus est maior & grossior: et de maiori et de peiori flãmã exiens: tanto plus pungit et confundit oculos intuentiũ: et tanto plus non solũ corã fidelibus sed etiam infidelibus solarem fidei ecclesie et totius religionis xpiane claritatem obscurat: hec aut̃ omnia sunt sicut quidã aer medius p̃ cuius purũ et sp̃icuum radius uen solis iesus uenit ad locũ deuotorũ: qui aer in predicta malitia est horribiliter obscuratus & fetidus factus. Tertio tangit quedã sp̃alis plaga quorũdã pestiferorũ de p̃dicto fumo exeuntiu: cũ subdit. Et de fumo putei exierunt locuste in terrã. Quãuis per has locustas possint designari oēs mali xpiani status corrupti: quorum malitia è multa & publica & multorũ lesiua & cruciatua: magis tũ proprie quo ad hunc primũ s̃sum designat prauam multitudinẽ clericoz & monachoz et iudicum et ceteroz curialiũ qui plurimos et t̃paliter et sp̃ualiter pungunt et cruciant multis modis: qui oēs de fumo putei exierunt: quia de prauo exemplo effrenationis prefate originẽ sui mali traxerunt: et èt quia quasi infernales ciues et demões magis q̃ homines de puteo inferni cũ p̃dicto fumo exēpli pestimi uident exisse. Vocant aut̃ locuste: tũ quia ad modũ locustaz alte salunt p̃ elatione: et hoc po-

stremis crinibus quia uerã gloriã quasi finaliter intendunt in omnibus: et ad terrã recidunt semp̃ per cupiditarũ affectus. Tũ quia istaz locustarũ aliẽ potestremis crinibus salunt p̃ponendo. s̃ in fine penitentiam agere: et sic spantes ad gloriam eternã salire: pedibus uero anterioribus et toto ore adherent terre uirentia cũcta rodentes: Tũ quia locusta è aial puũ: et secundũ legem mũdũ: habetq̃ alas non ad altũ et diutũ: nõ uolatũ: sed ad infimũ et modicũ. Et ideo pag̃ designat hypocritas habilitatis et mũdicie contẽplatiui uolatus simulatores alioz uitam detractionibus corrodentes: & aliorũ bona tẽporalia deuorantes: siue p̃ auctoritatẽ ecclesiasticã: siue p̃ oblationem quasi scis factam: siue per questũ quasi iub sp̃e pietatis exactũ: siue p̃ symoniacã fraudẽ: p̃tim etiam designat leues & uolantes clericos & monachos sectantes carnalia: deuorantes sp̃ualis uite uirorem. Quarto describit potestatem nocendi eis a deo p̃missã & cohibitionẽ ipsius p̃ misericordiam dei prouidã cũ subdit: & data est illis potestas nocendi sicut habent scorpiones terre. Scorp̃io apparet facie blandus & quasi brachiũ ad amplexandũ expansus: sed cauda retro pungit & nocet suũ toxicũ infundendo. Sic perfecti hypocrite cum quodã exteriori & anteriori blandimento & fauore explẽt finaliter suas intentiones malas: siue t̃palia extorquendo: siue cũ his cũ quibus se iungunt suas explendo luxurias: siue transfundendo in eos suas uitas pueras. Deinde p̃ cohibitionem subdit. Et preceptum est illis ne lederent fenũ & c. per fenũ & c. uirentia designat simplicem humilitatem & uirorem fidei pie & honeste uite seruantes: per arborem uero perfectos & solidos: facientes fructum eminentium operum. Non permittit ergo deus eos ledi: nisi prius ipsi seipos ledant per prauum consensum: & per hoc finaliter ostendit pius ihs q̃ electis suis omnia mala predicta non permittit nocere: facit eis proficere ad pertingendum ad illam mensuram meriti quã in seipso & in sua morte eis eterna predestinatione disposuit. Carnalibus uero qui signum fidei & charitatis iesu non habent: i. fr̃ibus. i. in constanti & aperto consensu mentis: nec in facie exterioris operis: tam in sp̃ualibus q̃ in temporalibus nocent. Et tũ in his secundum limitatẽ dei prouidentie coartantur: pro quo dictum est illis ne occiderent eos. i. non permittuntur a deo: ut sic repente eos in eterna morte precipitent: quin q̃ diu sunt in hac uita sensibili possint per penitentia ab illorum lesura sanari. Quinto describit grauitatẽ doloris predictam sequentis puncturam: unde subdit. Sed ut cruciarent mensibus quinq̃ & c. Secundo Ri. quinq̃ mensibus cruciantur carnales peip̃sos: quia per quinq̃ sensus adherent transitoris. Permittuntur aliquando pro illorum oblatione affigi a reprobis: ut sic ab illorũ amore retracti ad uera bona querenda assurgant: uel per quinq̃ sensus uolunt designare totum tempus quinti status ut quinquagesimo quinquano responderet: non q̃ in

toto quinto tempore sic inundauerunt huiusmodi locuste: sed quia ex copia temporalium ecclesie & monasteriorum quinti temporis data cepit occasio & in censuū predictorum malorum: & etiam quia in eo sepe fuerunt aliqui similes predictis locustis. Alias etiam decursus quinti status iam dictis annis durauit: in cuius fine sine dubio non uersamur: uel quia carnales quinti temporis uacant precipue dehis & capi ditibus quinque sensuum in iuuenili etate: que maxime floret circa etate tricenaria. Ideo cruciatum ex hoc tunc designat per quinarium & tricenarium: id est per quinque menses. xxx. dies. Per cruciatum autem designatur hic pungentius remorsus conscie & timor gehene: qui fidelibus cum predictis locustis in graui predicta cadentibus non potest discernere deficiat. Designat etiam iram & offensam: quia temporalis clarificati & iniuriati habent contra predictas locustas. Designat etiam merorem & consternationem quam multi de tantis malis per locustas factis concipiunt: ita quod propter periculum tuendi in tentationes predictarum locustarum uiuere pertimescunt. Multi etiam per euasione tantorum malorum & tantorum piculorum tentationum quibus quasi nesciunt quid credere debeant: peroptarent aperta martyria: & non inueniunt: propter pacem tempore quinto datam: sit eis in pace amantulo amarissima. Sexto describit septem malas proprietates: & ultimo octauam superius positam harum malorum locustarum: pro prima dicit. Et similitudines locustarum similes equis patris in prelium. i. sunt fortes & animosi & prompti: & a demonibus quasi ab equitibus uel equitantibus agitari: ad omnem rixam & uindictam & ledendum homines tam spiritualiter quam temporaliter & ad causidicationes: & horrenda litigia expediti. Pro secundo dicit. Et super capita eorum. i. equorum tanquam corone similes autem. Nam gloria tur cum male fecerint: & per superbiam & temporalis glorie affluentiam & per plures suorum uictoria reputant se quasi coronatos reges: & etiam sepe sibi promittunt eterna premia: quia dicunt se pugnare pro ecclesie libertate. Signanter autem dicit tanquam corone & similes autem: quia eorum spes & gloria non est uera: sed uana & falsa: nec auge celestis glorie: sed auncalcum similitudinis fraudulente. Pro tertia dicit facies eorum sicut facies hominum: quia fingunt se humanos & modestos & cuncta rationabiliter agere. Pro quarta dicit. Et habebant capillos mulierum: quia cogitationes eorum & actus realiter sunt molles & effeminati: & alios ad molliam pertrahentes. Pro quinta dicit. Et dentes eorum sicut dentes leonum erant: tum propter crudelitatem detractiois uiam & famam alienam rodentium absque conscie freno: & precipue suorum emulorum: tum propter impiam rapacitatem temporalium per symoniam & modo quocumque. Pro sexta dicit. Et habebant loricas ferreas. i. sic sunt armati dura pertinacia: ne spiritus iesu intret ad eorum corda: quod nulla possunt sagitta diuina eloqui aut increpationis salutare penetrari. Pro septima dicit. Et uox alarum eorum sicut uox curuum equorum

currentium in bellum: id est fama & sonus tumultuosi uolatus eorum ad opera sua maligna: & ad sua propola extrinseca nutrienda: sic est tumultuosus subditorum cum quibus habitat turbatus: ac si super illos populos hostilis ueniret exercitus: quia etiam ale quibus uolare uidentur clerici: est cultus dei in diuis officiis: ut ostendat pessimus modus quo illud faciunt. Dicit quod fortis alarum est sicut fortis curuum & equorum curuum in bellum: quia sic tumultuose & commulud illud percurrunt: ac si finem officii intederent de bellare: & magis uidetur rumor curuum perturbatum quam carus uel deuota prolatio prouocatum ad celestes dulces. Pro octaua dicit. Et habebant caudas similes scorpionum: & aculei erant in caudis earum: & potestas earum nocere mensibus quibus. Per caudam designatur finalis & occulta intentio: uel actuum sequela: per caudam autem scorpionis uenenosam: & quoniam uult pungere uersus superiora & anteriora recuruatam: designatur intentio & efficacia uenenata in prauis eorum monibus uel erroribus & hoc sub fraudulenta specie: quasi per hoc ducit & stimulet ad reuerentiam dei in suis uicinis: quod si ad bona superiora & anteriora primum exempla. In caudis igitur locustarum sunt aculei. Tum quia subtiliter & acute penetrant corda illoz quibus se familiariter applicant. Tum quia puncturam peccati & remorsus in corde illorum relinquunt. Tum quia sepe eos in temporalibus astute & subtiliter ledunt. De mensibus quinque est supra expositum: licet ultra hoc possit dici: quod per has locustas significatur mali prelati in quibus non est legitima auctoritas: nec legitimus usus clauis: tunc potestas talium non est nisi nocere: quinque mensibus: quia non potest nocere nisi per primum & in bonis temporalibus. Nam in spiritualibus primum illos quidem quod non habet uigorem illuminate fidei cruciare per formidinem suarum suarum: sed nequaquam occidere: quia talibus a uero cultu dei & animarum regimine destitutorum sine non potest aspire uel claudere celum. Et quia hoc in fine quinti temporis erat futurum: ut infra dicitur: ideo hoc credo a spiritu sancto predictum. Septimo ostendit summum regem ipsorum: quia enim uidetur fideles: licet monibus prauis: ne ex hoc credantur esse de regno & familia christi. Ideo contra hoc subdit quod habebant super se regem angelum abyssi: cui nomen hebraice abaddon: grece autem apolion: & latine habens nomen exterminans: hoc ultimum dicunt aliquid addidisse latinum interpretem: quia liber in greco est scriptus. Ideo autem nomen eius hebraice & grece traditur: ut ostenderetur quod omnium malorum de omnibus nationibus huiusmodi est princeps: uel per excellentiam malitie: uel per immensitatem potestatis uel uniuersitatem. Possimus autem cum hoc dicere: quod non est inconueniens quod spiritus sanctus per os iohannis nomen istud expresserit in lingua latina: cum ipse bene sciret quod quintus status ecclesie ad latinam magis pertineret ecclesiam: & tales locuste cum rege suo hanc principaliter deuastarent

licet autem per angelum abyssi uniuersaliter possit intelligi diabolus: tamen cum hoc uidetur mihi quod hic angelus abyssi uocetur ille qui per abyssalem malitiam de monum & illoz purificationem malignam: & sumptuosam ambitionem astutiam: que in omni malo erat in abyssata ad gradum summum potestatis non canoice sed fraudulenter ascendit: que sic tyrannice usurpauit: ut supra quod credi posset uniuersaliter contrastaret: qui fuerunt in gemitibus preteriti temporis: sciunt quod proprie additum est: & latine hinc nomen exterminans. Nam licet in multitudine locustarum sint diuersae proprietates male predictae a diuersis malis locustis diuersimode precipare: si quis subtiliter oculos mentis aperiat: oes modos & actus uite & regiminis huius exterminationis diligenter examinet: uidebit oes tanquam in malorum principe conuiri: ut merito dicat angelus abyssi & rex huius pessime uastitatis. Deinde per secundam tentationem. i. manicheorum hereticorum & patrenorum inuidantium est expositio sancti abbatis loachin quod stella de celo cadens fuit aliquis clericus scia litetate imbutus: qui clauem scientie prauum dogmatum & potestatem inuestigandi profundam sapientie non de accepit a premedacii. Puteus autem abyssi est profunditas humane malitie & astutiae adinventionis false: de qua fumus erroris procedit solus & aer obcurantis: quia non solum plebei sed & multi sacerdotes & iligiosi: multique principes & milites fuerunt hoc errore infecti. Heretici autem ex hoc errore geniti sunt locuste de fumo putei exeuntes: quos apostolus. i. thym. iiii. satis aperte & litteraliter tangit dicens. Spiritus autem manifeste dicit quod in nouissimis temporibus discedet quidam a fide attendentes spiritibus erroris & doctrinis demoniorum & hypocritarum loquentium mendacium: & cauteriatum. i. aduersum & corruptum hinc suam conscientiam phibentium nubere: & abstinere supple docentium a cibis quos deus creauit &c. Ad istam enim manichei condennat matrimonium & omnem creaturam temporalem: tanquam secundum eos a deo malo creatam: & ideo a quibusdam cibis dicit abstinendum: sicut ab augmentatiuis substantie dei mali in edentibus ipsos: & ex hoc etiam condennat matrimonium: quod per eius actum dicit augere substantias a deo malo creatas. Non autem permittuntur ledere sensum. i. simplices fideles quod interrogati ab hereticis mox aures auertunt: dicentes non esse suum: sed clericorum disputare de fide. Non etiam possunt ledere arbores. i. perfectos & pitos in fide: sed solum carnales signo dei carentes. i. zelo fidei: ac reuerentia christi & ecclesie sue sancte. Quod autem non permittitur occidere sed cruciare mensibus quinque dictum est respectu illoz carnalium: quos non oio in suum errorem trahunt: sed solum suis stimulis in dubium ualde cruciatum inducunt: detrahendo. i. fidelibus per mala exempla que i prelati & clericis abundare demonstrant. Vnde & hec est una de maximis causis: que illi apparatus prestat errori. Hec autem istarum scorpionum faciunt sub blanda spe & compassione animarum: quas dicunt se uelle ad uiam salutis reducere. De predictis autem sic scorpionum stimulis & dubio fortiter cruciatis: non tamen in eorum heretico

traductis: nec a uera fide extinctis subdit quod tales qui rent morte & non inueniunt: quod predictum cruciatum ad maiorem mortem reputat: & ante eligerent mori quam predictis stimulis contra ueritatem fidei cruciari: sed non uult iesus eos mori: sed tentationibus exerceri. He locuste sunt quasi equi parati in prelium: quod pro suo errore defendendo & pagando sunt aiosi usque ad mortem. Per faciem autem humane ficta humilitas: per dentes uero leonum uera immanitas designat. Per capillos uero mulierum qui longiores sunt quam uirorum designatur orationis plixitas & opandi assiduitas quibus suum errorem debili ratione ornant: & in his qui perfecti dicuntur inter eos in supplicium oculis apparere componunt. Designatur etiam carnalis malitia & superfluitas regis & relaxatio uite: quam suis creditibus concedunt: qui de suis perfectis non sunt: concedunt autem illis oia mala facere: dum modo finalis uelit ab eis manuum impositionem recipere. Per alas autem designantur hi qui apud illos uocantur perfecti: qui gradum uerborum strepitu contra omnes resistentes sue fidei se uolare paratos asserunt ad modum equorum currentium ad bellum. Habet etiam super se regem angelum abyssi: quod unum quem dicit apostolicum hinc super se: cui sunt oes subiecti. Licet autem abundauerit heresis circa finem quinti status: in cuius fine tentatio mistici antixpi qui est percursor & preparator uie illius magni & aperti: per quem debet fieri ut in septima uisione dicitur iudicium metreticis: quod tamen fundamentum illius tunc mistici quod apti non debeant esse principaliter de erroribus manichei satis patet. Primo quod hec secta hactenus per presdoctores & papue per augustinum est sufficenter conuicta & exufflata de medio. Nam hic suo tempore fundauit in Africa: & ipse solene uolumen contra suum compo suit manicheum. Non est autem apud deum consuetum quod reprobata & conuicta plene itere reducat in prelium principale. Vnde contra hanc impiam sectam non oportet diutius inudare: nisi solum circa uulissimas feces scopis lacialibus extirpandas. Nihilominus quod ille filius mortis nulli fidei stabilis erit: non est inconueniens quod dum nitetur ascendere quod & hanc sectam & alias pessimas sibi fauentes sustineat: donec i culmine positus uolet se deum facere predicari. Secunda ratio est quia finales tentationes debent esse sic subtiles & philosophice apparentes: ut quasi electi si esset possibile in illos inducantur errores. Secta autem patrenica & manicheorum habet multos ita bestiales errores: quod non sunt apti seducere sapientes. Vnde prophetia paganica unum summum deum ponens: & temporalia sub aliquo respectu magnificans & exufflans ista que sunt fidei: in quibus intellectus captiuatur humanus magis ad hoc apta uidetur. Quod & apostolus per spiritum sanctum uidetur presentasse: cum dicit ad cor. ii. c. Videte ne quis uos seducat per philosophiam & inanem fallaciam secundum huius mundi elementa: & non secundum christum. Quod diabolus ualde bene presentens iam uidetur preparasse materiam: dum sectam Aristotelis per religiosos in culmine posuit.

ficut infra dicitur. Tertia ratio ad hoc est ex re-
spectu ad exercitium & illuminationem electo-
rum: tam ex influxu spiritus sancti: q̄ ex tentatione dia-
boli procurandū: sicut enim patet ex supradictis to-
tus impetus spiritus sancti ad fundandū tertium sta-
tum generale mundi: & sextum particularem ecclē-
sie est ad renouationē perfectā euangelice uite: quā
totaliter destruit pagana secta. In his ergo magis
spiritus sanctus exercebit electos: q̄ in cōfutatione
erroris bestialis manichei. Et q̄r diabolus hoc ualde
bene presentit: ideo per uiros religiosos sic paga-
nicos uoluit errores: & sic procurat eos principiis
fidei commiseri: q̄ multum preparauit apparētē
uiam: ut ueritas euangelii sub illis dolis de medio
exstaret. Intellige autem q̄ dolus erit talis: q̄ q̄
destruent euangelium: defendere euangelium se ia-
stabant. Et sicut pontifices: & scribe: & pharisei se
defendere dicebant legem: & legis cultum: & ho-
norare deum: & tñ ipsi crucifixerunt filiū dei legis
medullā & sinem. Sic similibus modis similes istis
in ecclēsia dicent se tenere locū xp̄i: & ueritatem do-
cere euangelii & tamen ipsi ueram medullam euā-
gelii & perfectionem uite xp̄i horrendis transgre-
sionibus & malitiosissimis condemnationibus
crucifigent. Ad hoc est impetus diaboli contra
influxum spiritus sancti. Et hic sicut in alio capitu-
lo exponam tibi: & est supra expositum satis & iā
plene cōpletum. Vtrum autē aliquid aliud solē
uius & apertius circa perfectionem euangelicā con-
dēnandam sit futurum ignoro. Nam illud quod fa-
ctū est sufficēter excludit a uero dei cultu: facientes
& ipsos esse pessimos hereticos & antexpiānos ue-
ra ratione concludit: si p̄tinaciter perstiterint in eis-
dem. Ad primū ergo & tertium sensum hanc locu-
starum magis cumit generalis impetus reprobato-
nis & malitie quinti status. Possunt autē literales
expōitiones de his locustis superius facte in p̄mo
modo expōitionis ad hanc tertiam expōitionem
de hypocritis impugnatoribus xp̄i uite faciliter ap-
plicari. Et ideo pro tertio sensu generales cōditōes
transcurro. Casus enī huius stelle de celo in terram
hēntis clauē putei abyssi ip̄m q̄r ap̄ietis est quorun-
dam altiorū & doctiorū & nouissimorū religiose
causā in terrenas cupiditates: & in pagāorū curiosas
scias: & in multas opiniōes piculosas: sectas diuer-
sas: & scismata in ecclēsia excitates. Accepunt enī in
geniū & clauē & ad apiendā & extollendā doctrinā
Aristo. & Auer. & pluriū paganorū: & quasi i aliis
nihil studēt: & ad excogitandū p̄funda & uoragio-
sa dogmata obscurā solē lapie xp̄iane & euāgeli-
ce uite: & puḡ aerē religiosi status maculantia mi-
nis dolis: in tantū q̄ quā eorū dicūt paupertatē altissi-
mā nihil hēnt: nū in cōi non esse de substantia p̄fectō-
nis euāgelici status: & q̄ melius ē hēre sufficientiā
aut saltē necessariā in cōi & contēplatiuo que hoc
non hēt: ingeta & imperfecta consistit: & qui p̄prios
sumptus portaret: quasi oculos in p̄dicatione euā-
gelii non deficit: sed superrogat p̄fectioni. Alii ue-

ro his contradicētes dicūt usum paupertē & artum
debent circumstātis regulari: ut dictū est supra. nō
cadere sub uoto euangelice paupertatis: quod & de
facto in uita oñdunt ipsi se credere multū relaxate
uiuēt: imo cōtrariū asserētēs q̄si hereticos condē-
nare nitunt. Quidā etiā seculari magistrū abundā-
tiam tēporaliū in cōi p̄posuerūt in suis scriptis pau-
p̄tati extreme paupis iesu xp̄i: imo & ip̄am condē-
nauerūt impie: ut dictū est supra. Quidā etiā maio-
ris apparentie dicunt q̄ sacerdotes curati descendūt
secundū gradū: si euangelicā p̄fectionē uoto religi-
onis assumūt: & q̄ se subicere hōi pp̄ deū: quod ē
plene abnegare seip̄m imperfectis cōueit nō perfe-
ctis: dicuntq̄ q̄ paup̄tas non est uirtus: q̄r p̄uatio-
nē dicit: cū tñ certū sit q̄ magis positiuū ponat in
aiā: q̄ cōis uirtus. Vnde & ipsa uirtus est p̄fectior:
uel aliquid cōi uirtute melius. Alii etiā filii diaboli
hoc ip̄m dicūt de uirginitate: q̄r non tenet mediū
in delectationibus tactus: imo q̄ tales horrende in-
cident in extremū. Quidam uero solū secularis sed
religiosi talia dogmata pagana sua theologis
tractatibus miscuerunt: ut ex his multi derici pi-
us phantes occasione accepta oēs articulos fidei ni-
deant reicere p̄ter unitatē dei: dicuntq̄ phiam so-
lam mūdānam esse uerā: & humano regimini suffi-
cere ad uirtose uiuendū: dicuntq̄ mundū ab eterno
fuisse: & deū per se & imediate nihil posse opari de
nouo: q̄r q̄cqd̄ imediate potuit fecit necessario ab
eterno. Sequit̄ q̄ errores Auer. & nō ponūt i libero
arbitrio nisi quandā fallam insufficientē & chime-
ricam libertatē. Malus est iste puteus abyssi: & ma-
la apertio eius: peior ē fumus: & pessimus fructus
eius. Nā de fumo predicti caus & ap̄tōnis: licet nō
quo ad oēs errores predictos exierūt locuste. i. reli-
giosi paganicē phie sequaces leues & uolūtes eu-
p̄idi & carales hypocritarū uiuentes: & uicinatā p̄-
fectionis queq̄ rodētēs: qui cōtra oēs eis non fauē-
tes aiolissime cunctant̄ quasi equi currētēs in bel-
lo: & cōtra statū uiroꝝ sp̄ualiū eorū hypocritim per-
fecta conuersatione denudantū: zelū amarū: & bel-
lū acutū assumunt. Vox autē alag. i. iuarū sententiā
quas altissimas & puolantes esse p̄sumūt: in mis-
litigiis clamoribus & furis est sicut uox rotay &
tumultuosi exercitus currētis in bellū. Hec autē que
iam diu est fuerūt inicalr̄ seiata cōtinuo succelcen-
tes defectuoso augmēto malā consumationē pre-
ferūt de p̄p̄nquo. In his tamē malis nō p̄mittunt
ledere: uel nocere sp̄m p̄fectoy: quasi arborē: nec
etiā simplicū uiroꝝ sp̄s uite xp̄i seruantiū: uel de
uote adherentiū eis. Ceteros uero hincide uacillan-
tes: qui bene uident se a sua p̄fessione deficere: nec
tamen hēnt nouū scriptū in fronte mētis ut eā ue-
lint: uel posse se credere plene seruare. Sic uenena-
tis aculeis rōnum & exēploꝝ suorū cruciat̄ q̄ mo-
ri p̄ligerent: anq̄ uiuere in tanto cōscientie crucia-
tu. Bene nouerunt hoc illi qui sunt in religionibus
relaxatis: qui tamen a spiritu dei nō sunt plene mor-
tui: sed a relaxationibus locustarum p̄culi & tracti.

Nam illi qui nō totaliter cruciant̄ sum de numero
locustarum percipientū: mensibus autē quinque du-
rat tēpus: potestas locustay & cruciatus p̄cussorū:
quia dū t̄palia eis abundabunt & sensuales appeti-
tus eorū q̄nq̄ mētibz designati: iter eos uiuentes
ut dictū est taliter cruciabūt. Hoz autē defectus a-
postolus. ii. ad thymo. iii. describit apte. d. Hoc autē
scito q̄ in nouissimis diebus instabūt t̄pā piculosa
& erūt hoies seip̄os amātes: cupidi: elati: superbi:
blasphemi: parentibus nō obediētes: supple q̄ fun-
dauerūt religiosos status: ingrati: scelerati: sine affectō-
ne: sine pace: cōtinentes: imitēs: sine bē-
gnitate: p̄ditores: p̄tenti: tumidi: ceci: uoluptatum
amatōres magis q̄ dei: hēntes sp̄m pietatis supple
diuini cultus & zeli atq̄ religionis: uirtutē autē
eius abnegātes. i. suas regulas nō seruātes. Nā in re-
gule obseruātia religiois est uirtus: q̄r uero t̄pē Pau-
li pseudo erat apl̄i filis illis: ideo subdit: & hos. i.
hoz similes de uita. Ex his enī sunt q̄ penetrant do-
mos: & captiuas ducūt mulieres oneratas peccatis:
que seducunt uariis desideris: semper discētēs & nū-
q̄ ad sciam ueritatis p̄ueniētēs: & q̄r semp̄ adiscunt
studio uano: ideo nō illuminant̄ ad ueritatē a sp̄i-
tu sancto: & ideo sequit̄ impugnatō ueritatis per
eos dū subdit. Quēadmodū autē iohannes & mam-
bres resistērūt Moysi: ita & isti resistērūt ueritati ho-
mines corrupti mēte reprobi circa fidē. Quia uero
eorū grauis & ultima ad nocendū p̄tās nō est nisi p̄
breue tēpus: quod pp̄ electos breuiatū est: & q̄ hic
noie quinq̄ mensū exprimitur. Ideo apostolus sub-
dit: sed ultra nō proficiēt: insipientia enim eorū
sunt manifesta: erit omnibus sicut illorum fuit: li-
cet hi autē quinq̄ mēses sint supra expositi: forsitā
tamen per quinq̄ mēses designant̄ ad hanc: q̄ for-
te tāto t̄pē uel circa p̄mittent̄ huius locuste atroci-
as seuire. Sicut & iudei in quinq̄ uel sex mētibz ul-
timis xp̄m fuerūt atrociter persecuti: sicut a festo se-
nephegie usq̄ pasce: quod tūc fuit. viii. kl. apl̄is: &
tūc p̄t̄ iohannis. vii. dr. Quērebant enī eū iudei in-
terficere: pp̄ quod in iudēa ambulare nolēbat. Per-
facies uero hōis in locustis significat̄ in his hypo-
critis blādimentū adulationis & p̄tēsā hūana discre-
tio in oibus suis factis. Per capillos uero mulierum
subniles & lōgos significat̄ subtilē & cōtinuata solli-
tudo & excogitatio defendēdi sua transgressoria
opa: & relaxatōis sue statū: de talibus capillis ordi-
nates caput suay int̄tioniū oñdentes plebibz se-
dia ista facit̄ pie pp̄ dei cultū & utilitatē populoy:
quasi dicētēs se esse martyres pietatis ad xp̄m p̄ ra-
lia opera cōcipiendū i eis. Hiero. per mulierē capil-
los dicit q̄ hēnt conceptus & actus uoluptuosos.
Quia i his est realis rapacitas & deuoratio eorū ex
q̄bus deberēt paupes sustentari: ideo d̄ q̄ dentes ea-
rum sicut dētes leonū erāt: q̄ uult aliquid de ore eorū
erare: p̄babit i eis dētes nō dubiū leoninos: & q̄r
nullā de talibus rēphēsiōne sustinere possunt: nec
p̄mittūt ad ingima sua intrare cōp̄m̄chonis sp̄itū:
& semper in oibus iuemūt duꝝ excelsatōis obsta-

culū: idcirco d̄ q̄ hēbant loricas quasi loricas ferre-
as. Quia uero in oibus his malis d̄r se esse dei pu-
giles & equi defensionis eius: ac per hoc coronādi
facit̄. Idcirco d̄ q̄ super capita talū erāt coronę si-
miles auro. Reat̄ autē ipsi sunt coronati hedera an-
nochi p̄ trāsgressione p̄titi: sed si nō cōuertēt̄ coro-
mans coronabit eos d̄ns tribulatione inferni. Et no-
ta q̄ quinq̄ mēses forte significat̄ q̄ i fine q̄nti sta-
tus erat xp̄i sp̄s crucifigēdus quasi quinq̄ plagis
in ueracibus imitatoribus suis: ut uere possent dici
māibus & pedibus & latere uulnerati. Nam per ma-
nus significat̄ appetia celebris auctoritatis ecclēsie
generalis & seqla multitudinis: q̄bus manus cōfodi-
unt uiroꝝ sp̄ualiū eis cōtraria iponētēs. Vnde dicūt
eos esse iobediētes & cōtumaces p̄tatis suis & ecclē-
sie dei: & uiros paucos & ceruicatos: & diuersos a
tota multitudie ordis sui. Pedes uero per quos in
fundamēto uero figimur trāsgunt i uitis euāgeli-
cis: q̄r cōtra scripturas & cōtra p̄oḡ p̄m cōia docu-
mēta dicūt eos figi i p̄p̄a stulticia & uisionibus ua-
nis: & q̄ impossibilia accipiūt obseruare: & cōtra exē-
plū xp̄i & apostolorū loculos hēntiū ut dicunt eos
uiuere asseuerat̄: latus uero trāsgit̄: dū fauore ami-
citie & p̄tatis eorū: & oblatiō p̄missionibus: & icul-
sis tēronibus multos cōcipiētēs sp̄m euāgelice re-
gule a taliū uiroꝝ imitatione perturbāt. He autē lo-
custe agelū abyssi de quo dictū ē supra singl̄r hū-
erunt regē suū i suo statu: q̄r per eius potentia uiros
euāgelicos de latina ecclēsia eiecerunt: & tanq̄ regē
suū in statu suo falso magnificis p̄dicationibus ex-
tulerūt. Vide ergo q̄ exp̄sse malitia huius t̄p̄is i cā-
tu q̄ntē tube exprimit̄. Sed & i oibus q̄naris Apoc-
lipsis declarant̄: & nō solū in q̄naris: sed et in senari-
is: q̄r bonū paupertatis renouatū i tertio decio cete-
nario in ordibus medicatibus ad sexti signaculi re-
fert̄ insignia & corruptio ipsoꝝ maxie euāgelici
status ad sexti ultima seculēta: cuius seculēta ut pa-
ter m̄l̄t̄p̄l̄r ē sp̄s iesu illusus p̄ter & despectus.

Iesus falsificatus Cap. viii.

Icut autē pius & patiens ihs post illusionē
& despectū & post m̄ltas iuanas fuit cruci-
fixus & mortuus: sic & post m̄ltas illusio-
nes sp̄s sui i relaxatōibus m̄ltis mortificata ē ueritas
nō solū uite sed scie & doctrine & p̄latōis roma-
ne. Vt autē uideas quō hec mala fuerūt a sp̄u scō p̄
loannē p̄dicta: & ut m̄ltorū dictoy & dicēdoy sit
magis ueritas clara: oportet q̄ distinguamus diuer-
sa initia sexti status & ultima sexti: q̄r i isto interme-
dio debuit p̄cedere tētatio mistici antixpi: sicut in
plēo statu sexti debet isurgere tēp̄tās antixpi ap-
ti. Sicut autē i synagoga & ecclēsia siue status legis &
euāgelii simul bellādo cucurrerūt usq̄ ad destructō-
nē hierl̄m factā p̄ Vespasianū & Thyrtū. Sic iā p̄ cē-
tum annos & usq̄ ad deuastationē ecclēie p̄ antixp̄m
ap̄tū cumūt siml̄ feces ecclēie & caritas noui status.
Dicūt ergo aliq̄ de iniciatiōe sexti signaculi q̄ ice-
pit i reuelatōe facta abbati iohannē: q̄ q̄si p̄s solen-
niter in ecclēia hūc statū describendo p̄dixit. Alii di-

cū q̄ incepit i cōuersione beati Francisci: q̄ fuit euā
gelice uite fundator. Alii dicunt q̄ incepit i zelo re
nouati spūs uirore spūaliū de uita Francisci rebellā
tū transgressionibus uolentiū regulā & sanctissimū
testamentū p̄ns obseruare p̄fecte: & a condēnate
obseruatiē euāgelice uite in uiris eidē. Alii autē q̄
ab exterminio Babylonis per .x. comua bestie q̄ dī
antixps aptus. Sane oēs has sentētias credo ueras:
& diuersis sp̄sētibz solēnem ueritatē hēre. Quos
respectus nesciētes distiguere doctrinā multoz il
luminatoz: falsam estimauere doctrinā. Nam tales
drias i choatōe eccl̄ie p̄ euāgeliiū tibi tradā. Nā Lu
cas inchoat euāgeliiū xp̄i a Zacharie sacerdote: cui
de loāne scurfore facta ē p̄missio & p̄phica reuela
tio de xpo stari uēturo. Math. uero ab humana xp̄i
generatiōe. Marcus a xp̄i & loānis p̄dicatiōe. Ioan
nes a uerbi trinitate. Sic sexta opatio a reuelatiōe fa
cta scō abbati Ioachi & filibus sue p̄dicatiōis exp̄se
sūpsit initiū. A renouatiōe uero regule euāgelice p̄
seraphicū uirg. F. sumpsit sue plātatiōis exordiū. A
p̄dicatiōe uero & zelo spūaliū suscitatoz: & a noua
babylōe reprobatōe sumpsit reuolūtiōis seu repul
satiōis augmentū. A destruatiōe uero babylōis su
mer sue clarificatiōis cōplemētū: iuxta qd̄ dicimus
euāgelii obseruantiā clarificatā: qn̄ obseruatiā lega
liū est facta mortifera: & h̄ier m̄ trena destructa. Si
milia repies in p̄phis. Nā initiū. lxx. annoz: capti
uitatis uno mō est .x. anno Iosie: sub quo cepit
Hieremias eā p̄dicare: & terian̄ i p̄mo āno Dani.
Sicut patet Zach. i. Si ē hēs de .lx. ebdōadibus dañ
de qbus trāseo. Et sicut p̄phie diuersis mōis ad illa
inicia & fines aptant: sic & i uisibz Apoca. conti
git. Si ē hēs exēplū i introductiōe eccl̄ie p̄ xp̄m. Nā
nō ē dubiū q̄ m̄ta facta ē ipletio p̄phaz: i xp̄i or
tu: m̄ta i sue p̄dicatiōis decursu: m̄ta i sue amorole
mortis trāsitu: m̄ta i spūs sancti i die p̄tecostes a
bundati descēsu: m̄ta i exitu ap̄logz a synagoge p̄
ficia: m̄ta ē h̄ier m̄ & synagoga destructa. Sic &
scdm̄ istos modos diuersos diuersa eccl̄ie d̄ gētibz
sumunt̄ inicia: & cursus plēitudis tpm̄ eius diuer
simode teriant̄. Nā numerus tpm̄ eius apte descri
bit̄ in p̄sibus locis apoc. q̄ numerus est mille. cdx.
āni: sup̄ quē numerū abbas Ioachin oēs suas reuela
tiones fundauit: q̄ fuit uir magni lumis & uirtutis:
& maxie libros cōcordie noui & ueteris testamēti:
in qbus mira p̄portōe. xlii. generatiōes secundi sta
tus. scēdesic de gētibz. xlii. generatiōibus status p̄
mi: quas Mat. p̄t̄ sic cōcordādo describit. Accipit
aut. xlii. tricēnarios ānoz p. xlii. generatiōibus scē
di status. Quare autē sic accipiat tricēnarios p̄ gene
rationibus singul̄ ondit libro. ii. d. q̄ nouū testamē
tū differt a ueteri: sicut sol a luna: & ideo generatio
nes ueteris testamēti ad modū lune. crescētis & de
crescētis p̄ distilēs ānos currūt. In uouo autē debue
rūt eē stabiles: sicut q̄ xp̄s sol iustitie regnat i p̄p̄o
xp̄iano: & subdit: igit̄ i testō nouo nō secundū car
nē accipiēda ē generatiō sed scdm̄ spūm. iuxta illd̄
Math. i. Quod i ea natū ē ex spū scō ē. Et qm̄. xxx.

ānoz erat xp̄s qn̄ cepit hēre spūales recte spatū ge
neratiōis i nouo testō. xxx. ānoz: numero terian̄: ma
xie cū hoc significet̄ i nūero diez: qbus m̄ier pa
scit̄ i solitudine a facie serpētis: accepto die p̄ āno: &
mille. cdx. diebus p̄ rōndē ānis: multa dicit̄ ibi de
ista materia. Attendendū autē q̄ spūs sanctus p̄phā
tus sepe tangit̄ mentē ad generalia unius status: &
ex illis generalibus dimittit̄ postea negotiari itel̄ e
ctū hūanū: & i illo tali negotio p̄t̄ se sitas imisce
ri: nō tñ p̄ hoc p̄mū lumē ē fl̄m: & illa fl̄a cōfēo
elicta p̄ t̄ro nō ē erronea: q̄ nō ē p̄uaciter affir
mata: & ab ill̄ nō nisi cū dubietate accepta: licet ali
q̄ simpl̄ p̄ferat̄. Hoc dico q̄ generalia status ter
tiū sc̄is hic abbas & cōditōes opationū sexti signa
culi clara luce p̄spexit. Sp̄ales uero cōditōes & cer
tas significatiōes tpm̄ sub opiniōe descripsit. Et iō.
ē expulsiō: q̄ cū luce aurore sexti status fuit i te
nebris sexti: tñ illa general̄ significatiō cōcordie in
choādo numerū m̄tis a xp̄i ortu: quā ip̄e abbas ac
cepit usq̄ ad t̄ps suū magnā hēre rōem & notabilē
ueritatē. Dicit aut̄ li. ii. concordie: q̄ tertū status ini
tia p̄sto sunt: & ip̄e fuit usq̄. m. ccv. & āno seq̄nti q̄
fuit sextus generatiōis. xli. fuit fundatus inital̄ r̄
tius status. F. ichoate statū euāgelicū renouare. Ex
tūc aut̄ oīs p̄secutio facta euāgelico statui ad p̄secu
tiōes p̄tinet antixpi: & i seq̄nti generatiōe. xlii. cepit
p̄secutio quorundā magioz: cōdēnantiū euāgelicā
paupert̄. In ip̄a ē fuit Fredericus. ii. cū suis cōplici
bus eccl̄iam dei atrociter p̄secūs: cuius adhuc ima
get mala cauda. Prout aut̄ ichoat̄ istud t̄ps a christi
baptismo: sic i generatiōe. xli. cepit hi duo ordines
euāgelicā p̄ totā eccl̄ia latinā i doctrina florere: & i
xlii. generatiōe m̄ti fuerūt errores pilius an̄xpiano
rū heresum fundamta: q̄ fuerūt p̄ ep̄m & magros
clānati. Prout uero ichoant̄. m. cdx. āni a xp̄i morte
sic i. xli. appuerūt mala Maffedi & Comadini: cōtra
quos rex Carolus ē uocatus. Et i. xlii. generatiōe. Pe
trus rex aragonū iuauit regnū Sicilie: cuius opus nō
dū finē accepit. In fine at̄ xlii. l. ab incarnatiōe xp̄i. m.
cdxxxiii ānis trāfactis q̄ l̄ ab eius passiōe & mor
te: & ascēsu ad celos: & missiōe spūs sc̄i recte p̄dētis
numerus m̄ieris: i quo tpe ip̄a mulier i apl̄is ē fun
data cōplet̄ p̄dictus numerus q̄ m̄ier attribuit̄. c.
xii. & tūc illa homēda nouitas reiectōis Celestini pa
pe & usurpatōis successoris sup̄ eccl̄ia ē addacta. At
tēde aut̄ q̄ cōgrue ibi i. iiii. uisōe ē dictū post raptū
filii sui: haud dubiū xp̄i ihu q̄ ē beatissime uirgis &
totius eccl̄ie sp̄s & filius q̄ m̄ier fugit i solitu
dinē: p̄ qd̄ tria siml̄ itelligūt̄. Primus status xp̄ia
ne p̄fessiōis a statu iudaismi factus seq̄stratus & so
litanus. Secundus spūalis & celestis cōuersatio & cō
replatio q̄ ē a carnalibus solitaria: ad quā tūc fuit ec
cl̄ia subleuata. Tertiu ē gētilitas rōana: q̄ tūc erat
a deo & diuio cultu deserta. De hac solitudine dicit̄
Esa. xxxii. Erit desertū i chermel. i. romana eccl̄ia sic
pinguis i gratiis: sicut p̄us fuerat iudea & chermel
i. iudea i saltū reputabit̄: & hitabit i solitudine iudi
cū & iustitia. Et ca. xxxv. Letabit̄ deserta & i uia: &

Joan. i.
Mat. i.
Luc. i.
Mat. i.
Luc. i.
Mat. i.
Luc. i.

erabit solitudo: & florebit quasi lilium: & m̄ta
sunt silia i p̄phis: & seq̄t̄ i apoc. q̄ i deserto gētilita
tis hēt locū a deo parū: ut ibi pascat̄ ea diebus. m.
cdx. certū ē autē q̄ a xp̄i morte fuit synagoga repro
bata. Vnde p̄p̄e q̄tū ad illā loh. xii. dī. Nūc iudiciū
ē mūdi: q̄ illa debebat iudicari. Et q̄ tūc sicut i ra
dice diabolus de gētilitate expellit̄: idcirco seq̄t̄ nūc
p̄nceps huius mūdi euiciet̄ foras. Hoc autē ad lram
ridit̄ ih̄s qn̄ gētilēs dixerūt. Dñe ih̄m uolumus ui
dere. Notabilis ergo finis istius mansiōis uidet̄ li
gnari i fine. m. cdx. ānoz: ab hoc terio: ut tūc uidea
tur hec m̄sio iterrūpi: quo ad regim̄is romane ec
cl̄ie ueritatē: quod magis dedarabo ista: cū q̄ntā
p̄t̄ uisionis huius his fecibus q̄nti tps applicabo.
Do aut̄ tibi duo mysteria qbus cōuiciens fuit t̄to
tpe iudeā relinq̄ & statū euāgelicū i gētilitate p̄t̄
di: anq̄ cōuertet̄ incredula synagoga. Nam sicut
plēbs iudeoz nolēs creder̄ duobus exploratoribus
terre p̄misse. xl. diez n̄io pagrate: pur dī Nu. xiii.
Sic pro incredulitate eius ad p̄dicatiōe xp̄i & loh.
m. cdx. diebus seu tribus ānis cū dimidiō factā da
ret̄ sibi i p̄ca ānus pro die: q̄ nō itraet̄ terra san
ctā: seu statū redēptōis xp̄i: usq̄ dū cōsumaret̄. m.
cdx. āni: dī ē sic Nu. xiiii. Filii ufi uagerūt i deserto
ānis. xl: & portabūt fornicatiōe uestra dōec cōsu
mant̄ cadauera p̄m i deserto iuxta nūm. xl. diez:
qbus cōsiderastis terrā: ānus p̄ die iputabit̄. Se
cundū mysteriū ut unitas & simplicitas & h̄ialis p
uitas xp̄i ih̄s p̄dicātis i carne mortali ondat̄ redue
dare i plenū: seu ānuale solis circuitū: & ut ex hoc
plenius appeat̄ q̄ tēpus eccl̄ie in plēitudie gentiū
& hēt notabilē plēitudinē: sicut usq̄ ad xp̄m pleni
tudinē hūit t̄ps ueteris testamēti: & de hac dī Gal.
iiii. Ac ubi uerit̄ plenitudo tpm̄ misit̄ deus filiu suū.
De p̄ma uero plēitudie gentiū dī ad roma. xi. dōec
plēitudie gentiū itrauent̄: & sic oīs israel saluus erit:
& hoc uocat̄ aposto. mysteriū. i. ualde secretū ibidē.
Nūeris aut. m. cdx. diez cōtinet̄ i se. xlii. mēses an
noz: ut sicut p. xlii. m̄sioes cucurrit̄ p̄p̄s i deserto
ab exitu de egypto usq̄ ad igressum terre p̄misse:
& ab Abrahā usq̄ ad xp̄m currit̄ Math. p. xlii. gene
ratiōes. Sic etiā i deserto gētiliū p. xlii. mēses. xxx.
q̄si spūaliū generationū a recessu eius a synagoga
usq̄ ad reditū eius ad illā iuducendā ad xp̄m i fi
de cucurrit̄. Hic aut̄ nūs p̄ diuersa mysteria nūoz
icudēda uarie notat̄: ut p̄fectōes m̄t̄plices ondat̄
i eo. Nā notat̄ t̄ps: & t̄pa: & dimidiū tpm̄: q̄ sūt tres
āni & dimidiū. Noiant̄. xlii. mēses: & m. cdx. dies
ut ēt p̄ p̄mam cām ab itellectu excludant̄ idigni.
Quia uero mysteria nō sūt certa p̄ eoz uariationē
m̄tis mōis possibile ordie cōgruo p̄ euidentiā sc̄i
appet̄: tūc q̄ illud itēdebat spūs sc̄us i mysterio clau
dere qd̄ p̄fectū appet̄: idcirco ad facta nri tpm̄ acce
damus & q̄ntā p̄t̄ huius uisōis ad h̄ applicemus.
Quia uero hec uisō. iiii. sub typo m̄ieris uidet̄ ec
cl̄iasticā describere dignitatē: q̄ i p̄mo est m̄ier a
micta sole: & i fine q̄nti quo ad malos ē babylon &
meretrix iudicāda. Idcirco i ista uisōe q̄nta ps sumi
tatē maloz plātōis eccl̄ie i suo peloni uidet̄ descri
bere: Recordare at̄ q̄ sicut supradixi tibi p̄phas tri

plēc xp̄i aduentū i eadē lre textura p̄dicere: & i aliq̄
pre lre magis se offert unus: & i alia alius: tñ totū ū
mul itellectū p̄phie elucidat: ac p̄ hoc ē obicura in
telligētia i p̄phis. Sic & hic liber plēssimus & secū
dus i sensibus plura cōtinet i sua textura. Tñ q̄t̄ mi
sticus an̄xp̄s parat̄ uia apro: idcirco sp̄ qn̄ de uno lo
q̄t̄: reliquū itus claudit: mysticus an̄xp̄s nō erit ue
rus plātus: sed pseudo xp̄s: & spūm xp̄i i uita euan
gelica condēnabit: ut dcm̄ ē supra: & idcirco tenet̄
typū Anne & Caiphe xp̄m condēnantiū. Apertus
an̄xp̄s faciet iudiciū de babylōe. Nō dubiū: q̄ fo r̄
te iuciet̄ iā eā iudicatā: & postea pugnabit cū uerita
tis p̄cōibus. Enoc & Helia: q̄ iacebūt mortui i plate
is ciuitatis magne: q̄ dī sp̄l̄r Sodoma & egyptus:
ubi & dñs eoz crucifixus ē. Vide lector mysterium
ad t̄ps istud circa spūales Enoc & Helia. F. l. & Dñi
cum: qui missi sunt precones secundi aduentus
christi: sicut & illi tertii aduentus ad iudiciū: & pu
gnabūt. imo pugnauerūt cōtra misticū an̄xp̄m in
platea ciuitatis magne. i. i latitudine relaxatiōis eccl̄ie
iacēt mortui i statu corrupto i filiis: q̄t̄ in initia ec
cl̄ie sunt plapsi. i qbus uitis cōsistit̄ mysticus an̄
xp̄s: q̄ oia uita i uno sp̄io magis i plēitudie appe
būt: uel iā appuerūt. Nā sicut iste aduentus medius
xp̄i ih̄s dī reuatiō spūs eius euāgelico statū dato
eccl̄ie i m̄tis plōnis: licet̄ aḡs hēs signū dei. F.
lit̄ p̄ncipal̄ i eis. Sic an̄xp̄s iste mysticus q̄ huic repu
gnat̄ aduentū i caterua seculēta q̄nti status: q̄ i locu
stis & supra expōita continet̄. Licet̄ sit ibi unus ulti
mus rex eoz p̄ oimodā p̄ncipalitatē i malo: ad tā
tū aut̄ malū nō potuisset subito deduci sc̄itas plāto
rū q̄nti tpm̄ nri magno tpe p̄us icēpissent ruere p̄
abitōes p̄oposās: & t̄paliū fastuositates sup̄fluas &
m̄t̄plicas: symōiacas auaricias: & electōes puer
sas: & carnales p̄motōes suoz: & negligētias spūa
liū cultuū & altaz uirtutū: ut sic malis dispōibus p̄
abul̄ pōitis: tandē diabolus posset̄ huius pestimi i
roducere malā formā. Nā lafon & Menelaus & al
chimul̄ & m̄t̄raliū symōiaci & hōicide p̄cedūt: anq̄
ueiant̄ ānas & caiphas i qbus synagoga efficit̄ dei
cida: sic & i eccl̄ia m̄ti plēi uitis: & ap̄ictes uias m̄
tis malis: & multaz occiflores uirtutū p̄cessit̄: anq̄
āgelus abyssi p̄oeret̄ rex locustaz: q̄ occidit xp̄i spi
ritū & euāgelicū statū eius: quē paulo an̄ Celestius
eū p̄cedēs i l̄tmis. F. filijs p̄ bullā autētica ordiaue
rat̄ resflorete. Nec uideat̄ hoc modicū: q̄t̄ successu tē
poris breui deus hoc fuisse scelus maximū declarā
bit. Et bñ ita p̄re uidebant̄ reputare p̄ncipes sacer
dotū & p̄h̄sei occisiōe xp̄i quā fecerūt: cū dicebāt
Mat. xxvii. Recordati sumus q̄ seductor ille dixit
adhuc uiuēs: post tres dies resurgā: xp̄m & eius res
urrectionē derisionē hēntes: nec p̄ eius morte sc̄a
emiserūt unū cyathū uini bibere: quon potius sola
tis de eius morte uacabāt. Testē iuoco oipotentē
ih̄m: q̄ i hoc facto mōte in testimoniū sacratissime
regule & doctrine. F. ip̄m dignatus ē p̄ semetip̄m se
raphico calculo cōsignare: q̄ sicut ip̄ossibile ē euā
gelicā regulā euacuari: & significz xp̄i. F. i suo itroi
tu i celū fuisse seductū uel seductore. Sic ip̄ossibile
est qu illa lra & p̄uilegiū euāgelice regule & sanctū

m̄sticus an̄xp̄s
an̄xp̄s nō erit uerus plātus

simi testamēti: quā bullauit bone mēorie celestinus
 n̄ ueiet ad tāta exaltationē spūs ihu xp̄i p̄ totū mū
 dū: quē cognosceret oīs futura natio q̄ i illa p̄fectōe
 tūc inouada stat nūc p̄n̄ is itērio spūs ihu xp̄i: nec er
 ret eccl̄ia i cognitiōe mali qd̄ fecit: q̄ nūc p̄ suas re
 laxatōes occidisset euāgelicā uitā & illos duos te
 stes p̄dōs q̄ hodie iacet i sua platea sine capitibus
 cōiunctionū p̄fectionis patēne: non potuisset ipsa
 deuēire ad tantā calamitatē: q̄ ueritatē uirtutis al̄s
 auctoritatis i sūmo capite p̄ irufionē erroneā & du
 rationē uiolentā tanto tpe pdidisset. Nā hi duo te
 stes ueritatis re constātia restitissent: q̄ nūc testimo
 niū mortis sue fuerūt pseudo p̄p̄he illius mistici añ
 xp̄i. Ad plenā aut̄ declarationē totius istius tra
 ctatus & supior̄ oportet q̄ totū librū apoca. ex
 p̄oi: i q̄bus clare patet istius t̄pis ruina: si spūs ihu li
 brū signatū apire dignet̄: sed cursus huius uoluis n̄
 admittit: sed saltē q̄ntā p̄tē q̄rte uisōis ad p̄n̄ addu
 co: q̄ sc̄ipit. xii. c. i. fine. Et iratus ē draco i mulierē: &
 abut̄ facere preliū cū reliquis & cetera. Iratus draco
 d̄r: q̄r tāto magis i eccl̄ia sunt: q̄to magis a sc̄is cō
 fusus fuit: & q̄r una uia p̄stractus p̄ illā eandē n̄
 audet̄ refurgere. Ideo dolosus d̄r abire i nouā mali
 tiā iuare. Et q̄r circa finē q̄rte moris p̄ saracēica bestia
 am & hereses m̄ltas oriētales: p̄les p̄riarchales de
 uastauit eccl̄ia: ratul̄ q̄ romanā tanq̄ xp̄i singularē
 sponfam: & ab ip̄o p̄ctā nō potuit firmare: nec
 p̄ hostilitatē destruet̄. Iō ip̄a sic filiabus suis orbata
 d̄r: q̄si reliq̄. i. a p̄oni uastitate relicta: & q̄r i ip̄a fuit si
 des uera: & uita sc̄a: & auctoritas certa quo ad p̄mū
 cursū q̄nti status i pontificibus sc̄is: iō p̄ his tribus
 tria dicit̄: p̄ p̄mo q̄ sunt de sc̄ie eius: p̄ secūdo q̄ cu
 stodiūt mādata d̄i: p̄ tertio q̄ hēt̄ testimoniu iē
 su xp̄i. Et q̄r istā sanctā eccl̄ia nō potuit uicere p̄ he
 reses & martyra: nec p̄ saracēica bella: ideo q̄siuit ue
 nemū iducēdo relaxationē omniū uicior̄: i effrena
 ta multiplicatione temporalium. Quātum ad hoc
 dicit̄. Et stetit sup̄ arenā maris q̄si dicat̄ t̄palibus se
 eccl̄ia iuuat̄ i extirpatōe heresū t̄palibus resistit̄ bel
 lis saracēicis: pace t̄pali fugit̄ mortes martyror̄. In
 t̄palibus ergo q̄bus nūc uirtuose uitā oportet q̄n
 tū plū excitare: n̄ ad aufereñ sibi sicut erat̄ q̄rte bel
 lū saracēicis: sed ad p̄curandū āplius inūdare: ut p̄
 uerfo eor̄ usū efficiat̄ uirtuosa: & sp̄sō odibil̄: & mi
 hi adultero uiro coniungatur. Temporalia autem
 p̄z arenam puluerosam & sterilem signifi
 cantur. In his durauit tentatio iam annis q̄ngētis:
 & stat̄i textus currit ad ultimū q̄nti status: ubi talū
 malor̄ fuit iunctata turbulēta: quā noie maris ap
 pellat̄: cū dicit̄. Et uidi de mari &c. Et licet̄ istud ca
 pitū hēt̄ suā reuelationē ad añxp̄m aptū: t̄n nūc ap
 plicamus ad suū p̄curatōrē mistici. Attēde aut̄ q̄
 in hoc libro q̄n sit cōpatio maris & terre: si referant̄
 ad fideles & fideles: iō p̄mi significant̄ noie ma
 ris p̄ fluctuatōes i erroribus & p̄ccis: & secūdi no
 mie terre p̄ stabilitatē fidei & fecūditatē op̄er̄. Si
 aut̄ laicor̄ & clericor̄ p̄mi sunt mare: secūdi terra.
 Si r̄ si clericor̄ & religiosor̄ p̄mi sunt mare p̄ flu
 ctus sup̄bie: & sp̄mas luxane: & abyssū astutie:
 & aquas abundātes t̄pal̄ opulētie: & cōnuū mo

tū auaritie: & amaritudinē caudicatiois & male ui
 te: & m̄ltis aliis cāis. Religiosi dicunt̄ terra p̄p̄ con
 ditiones oppōitas q̄ repiunt̄ i terra: q̄ refulgere de
 bēt in eis. De utroq̄ statu hic describit̄ diuerso cur
 su & ordie mala bestia ascēdisse ad ap̄licā sedē: de q̄
 bus nūc agimus. Pro p̄ma dicit̄ q̄ uidit̄ de mari. i.
 de tēpestuosa uita clericali bestia q̄si uastā ascēdisse
 q̄r ascēdit usq̄ ad summū eccl̄ie statū. D̄r aut̄ habet̄
 vii. capita hec bestia secundū Ricar. q̄r abūdant̄ i ea
 vii. capitalia uitia: & x. cornua: q̄r elare & sup̄be effe
 tur cōtra decalogi mādata. Dicit̄ aut̄. x. diademata
 esse sup̄ cornua: q̄r letat̄ cū malefecerit & exultat̄ in
 rebus pessimis. Dicit̄ aut̄ filis pardo p̄p̄ dolosā ua
 rietates & fraudes & simulatōes quas icor̄ ad explē
 das diuersas malinas: q̄si diuersos colores induere:
 pedes eius sicut pedes urfi: q̄r i mundos & rapaces
 hēt̄ affectus. Os eius sicut os leōis: q̄r cōminat̄ ue
 & terrifice & cōcertiue i suo furore magis uidet̄ le
 onine fremere q̄ loq̄ hūane: nisi q̄n uarietas pardi
 requeret̄. Sequitur. Et dedit̄ illi draco uirtutē suam &
 p̄tatem magnā. q̄r i uirtute & ueuenata fraude dia
 boli ascēdisse uidet̄ & regnasse tyrānice: & uolunta
 tē suā i multis cōplese. Sequit̄. Et uidi unū de capiti
 bus suis q̄si occisum i monte: & plaga mortis eius
 curata ē: & admirata ē uniuersa terra post bestia. Di
 ctū ē ibi q̄. vii. capita sunt. vii. p̄ncipalia uitia: i q̄bus
 sup̄bia p̄ncipat̄: que i hoc i ip̄o fuit summa: q̄ se ui
 dit̄ quātū deū sup̄ orbē regnare: & cōtra oīa iura cō
 munia nullo ap̄iete os orbē eccl̄ie tyrānice usurpa
 re. Hoc caput̄ accepit̄ plagā mortis: dū p̄ duos car
 dinales colūneses in hoc utiq̄ dei militēs licet̄ in e
 ius p̄motōe magni fuerit p̄ccōs: forsitan cū cete
 ris diuio iudicio demētati: q̄ alicui aīco fūelauit̄ mi
 sericorditer: q̄ si hūisset peiorē: ip̄m p̄mississet a dia
 bolo locari i sede: q̄r hoc peccata eccl̄ie exigebant̄.
 Tūc inq̄t̄ p̄ hos duos cardiales plaga mortis acce
 pit̄: q̄n publice p̄ eos d̄ctū ē & solēmiter publicatū:
 q̄ canōice nō itranit̄ uiuēte Celestio: cuius resigna
 tio cū tāta malitia & fraude p̄curata p̄ hūc seducto
 rem & alios cōplices suos nō ualuit̄: qui nullo mō
 potuit̄ resignā. nō. n. aliquo mō debuit̄ excecata ec
 cl̄ia reticē: q̄n potius uentati faueret̄. Et licet̄ m̄lti
 m̄ltā dicāt̄ de itētoe faciētū plagā: ego t̄n credo ue
 re q̄ fuerūt a sp̄u d̄ni agitati fame & ueritatis solide
 cōprobata in m̄ltis. Sed & testimoniu ē magnū q̄
 spūs d̄ni rexit eos: q̄r i p̄secutōe p̄terita ad magnū
 culmē p̄fectōis ascēdisse dicunt̄: miraculose i m̄ltis
 p̄secutōibus dicunt̄ a deo p̄tecti. Hoc unū saltem
 magnū mirabile patet mundo: q̄ cū p̄dicta bestia
 sic terrifice p̄sideret̄: & minis & muneribus & dolo
 sitatibus inumeris: & ut mihi cōstat̄ diuinis oracul̄
 sanctis p̄sonis factis a deo malignor̄ sp̄ūm auxi
 liis: q̄ et usq̄ ad me secretissimor̄ suor̄ reuelatiōe
 ueq̄ esse p̄uit̄: nullo t̄n mō ad eor̄ cōprehensionē
 potuit̄ p̄uēire. Cecus ē certe q̄ nō uidet̄ eos dei p̄te
 ctione saluatos. Sed esto q̄ mali hōies eēt̄: & ma
 litiose hec dicerēt̄: qd̄ nō credo: imo hoc p̄ magno
 m̄uere idubitāt̄ teneo sibi ispiratū a xp̄o. Nūqd̄
 nō debuit̄ ceca eccl̄ia exaltare audita & uidere q̄ nū
 q̄ in t̄pibus p̄teritis sile accidit̄: ut ista ostēda: & q̄

istud sambulū est ad dissolutionē unōis naturae
 in ihu: q̄ erit error p̄ncipalis maximi antixpi. Hoc
 ergo fuit plaga mortis: q̄r oīo hic debuit̄ mori sup
 bia auctoritatis eius s̄ta: sed curata est plaga mortis
 eius: & admirata ē uniuersa t̄ra post bestia. Modus
 at̄ cure eius ista describit̄ eodē ca. narratis mal̄ que
 fecerat cura eius: cū dicit̄. Et uidi aliā bestia ascēdē
 tem de terra: & hēbat cornua duo s̄ta: agni: & loq̄
 bat̄ sicut draco: nisi hec mala bestia ascēdisset: q̄ hu
 milis esse debuit̄: plaga mortis illius fere nō potuif
 set curari. Hoc bestia ascēdens de terra ē religiofor̄
 caterua: q̄ ad dignitates eccl̄iasticas iā ē diu multū
 ascēdere aspirauit̄: qd̄ cognosces pardus i mechona
 plaga sue multos p̄mouere curabat̄: & iō ip̄a anhe
 las ascēdere q̄r potuit uerit̄ restitit̄: caput̄ pessimū
 uulnerati & cū adhibuit̄ medicinā p̄dicatōe: as
 serēdo eius legitimā auctoritatē & snias extollēdo.
 Cām aut̄ quare hec mala bestia curare potuit̄: hanc
 tā legitime mortis plagā exp̄mit̄ loannes cū dicit̄:
 q̄ hēbat duo cornua similia agni. Cornua quibus
 agnus sine macula ihs uelauit̄ mūdū & expugna
 uit̄ diabolu fuerūt sc̄itas uite & ueritas doctrinae. Et
 q̄r mūdus hic usq̄ hodie i religiosus nouis medicā
 tibus credit̄. Idcirco istis duobus cornibus. i. sc̄ia
 q̄ crediderūt eos ueritatē sc̄ire: & sc̄itate credita q̄ n̄
 dubitabat̄ eos tāte s̄titati uelle fauere. Sic fuit oīo
 curata plaga ueni uulneris: nec magis firmata fuerit
 cruenta bestia hor̄ cura: q̄ debilitata fuerit mortiferi
 uulneris p̄cursura. Potest̄ et̄ p̄ hec duo cornua i reli
 giola bestia significari eminētia duor̄ ordinū: qui
 uident̄ ihm p̄gnitū & pauperē & sc̄m maḡm sin
 gularit̄ imitari: ac p̄ h̄ s̄tes esse eis q̄ fuerūt i cura
 p̄dicte bestie in diuersis gradibus p̄ncipales: t̄n q̄r
 ex eis cardiales: archiep̄: ep̄: & ordinū illoz̄ prelati
 lectores: & magni alii & magni & p̄i cōiter p̄dica
 bāt̄ p̄dicat̄: nō m̄ix s̄ tātoz̄ uiroz̄ caterua apturā
 uulneris imēsi repelere & curare potuerit̄. Et t̄n ita
 fuit sc̄imus sc̄us q̄ multitudine inuābilis ferā mor
 tē in auctoritate bestie uel credebāt̄ p̄ certo: uel cū
 multa p̄plexitate cōscie & dolore uiuebāt̄. Et in h̄
 fuit p̄p̄e p̄ctio caude sc̄orpi locustaz̄: q̄ hic impi
 us abyssū angelus p̄sidebat̄. Ut aut̄ pateret̄ mūdō q̄
 falsa & mortifera cornua fuerūt ista: dicit̄ loānes q̄
 absit̄ q̄ fuerit uera cornua agni: sed ip̄ia hypocrisis
 simulata. Vnde dicit̄ q̄ hec bestia loq̄bat̄ sicut dra
 co: q̄r sp̄u diaboli cecata & demētata: & uāitate & su
 pbie appetitu honoz̄ & p̄uilegioz̄ suor̄: & timor̄
 pdēdi ea agitata & ip̄ula a uerbis simulatoris &
 bestia cōmendatibus plena: q̄cqd̄ sit de aliis condi
 tionibus eius de auctoritate sua magnifice loq̄ban
 tur. Ut aut̄ āplius declaret̄ mala q̄ fecit̄ hec bestia: di
 cit̄ q̄ fecit̄ oēs hitantes i terra adorare bestia primā
 cuius plaga mortis curata ē: q̄r oēs ferūt eius aucto
 ritatē reuereri: & ad eius indulgentiā falsam totū mū
 dū cū miris adoratiōibus adduxerūt. Et signa ma
 gna q̄ fecisse: & i p̄tate p̄onis bestie i cōspectu eius:
 ita ut ignē de celo faceret̄ cadere i terrā in cōspectu
 omniū hominū: q̄r i cōspectu eius & ubiq̄ p̄ totū

mundū plenitudie auctoritatis eius fult̄: ac si i cō
 spectu eius p̄dicabat̄ ueritatē & sc̄itatē auctoritatis
 sue ignē furētis iracūdie dei & eterne mortis facien
 tes sup̄fessit̄es descendere de celo fidei xp̄iane: &
 et̄ ignē spūs sancti & eterne b̄ndictōis dei falsa pro
 missione sp̄dentes oibus adoratiōibus p̄ obedienti
 am hūilē huius male bestie uolūtate. Vnde & p̄ sen
 tērias faciebāt̄ occidi oēs q̄ nō adorabāt̄ imaginem
 bestie. i. q̄ eius bestiales snias tanq̄ malit̄e sue ima
 gies nō seruabāt̄ tanq̄ ueras & diuinas. Ne aut̄ cre
 deres q̄ cōminat̄io possēt nocere uel iuuare. p̄mis
 sio: dicit̄ q̄r sc̄us p̄ os loānis q̄ hec bestia seducit̄
 hitantes: q̄ seduxit̄ a ueritate & seq̄l̄. p̄mi ue
 ri pontificis totū mundū & huius malitose bestie
 subdit̄ p̄tati. Potest̄ aut̄ dici q̄ per illa signa & i colegio
 de celo itelligunt̄ tria: q̄ falsificabat̄ illa mala bestia
 tanq̄ faciēs tria horribilia signa s̄ta corā mūdō: &
 totū faciebat̄ i uirtute p̄tatis p̄onis bestie: q̄r nō au
 debāt̄ sic sublimato & potētē resistere: & sperabant̄
 istis adulariōibus p̄ eā ad dignitatē ascēdere: sicut &
 i multis cōtingit̄ ad ip̄oz̄ finalē ruīnā. Primū aut̄ si
 gnū fuit gradis auctoritas eccl̄ie totius: q̄ i colegio
 cardinaliū uidet̄ cōsistere: & ipsi hoc fecerat̄: ac per
 hoc cōtradidit̄ erat̄: ut dicebat̄ eccl̄ie auctoritatē de
 struere: & cōtumaciē nō obedire. Sed hoc fuit falsū
 simū signū: q̄r i hoc ē maxia auctoritas eccl̄ie q̄ a
 deo ē: nō a seīpa. Et iō eoīp̄o ē potētissima: quo p̄
 sc̄ipam nō p̄t̄ destrui: nec p̄ aliud minus deo. Di
 cere ergo cardiales uel eccl̄ia hoc nō posse: dicit̄
 eccl̄ia sūme posse: sicut eoīp̄o deus ē sūmme oīp̄o
 tens: quo suā oīpotentiā sibi ē ip̄ossibile destruer̄.
 Sic & p̄ssimus deus potentia suā i summū p̄tifi
 cē trāsfundēs licet̄ electionē ip̄ius eccl̄ie cōcessent̄:
 electionē t̄n suo t̄n iudicio seruauit̄. In hoc ergo
 signo mala bestia eduxit̄ hitantes i terra. Scdm̄ si
 gnū fuit gradis sapie & uniuersal̄ snie magistorum
 suor̄ q̄bus cōtradidit̄ nidebat̄ stultū: hereticū: &
 infanū. sed hoc fuit s̄m signū: sicut & p̄mū: q̄r sc̄oz̄
 snie magis ē standū: quoz̄ fuit diuina sapia: q̄ ista
 tiue sc̄ie huius t̄pis seductori: q̄ aere famoso & ce
 co pagae sc̄ie ē ifecta: & ideo ip̄i erāt̄ solidi errātes
 & infanū: q̄r ex p̄sumptōe capitis sui p̄sumebāt̄ san
 ctōz̄ p̄m & doctoz̄: & cōsiliōz̄ diffinitōibus con
 trare. Sicut abūde p̄t̄ p̄bari: p̄curēdo sc̄oz̄ cano
 nū istituta. Tertiū signū fuit sophistica argumē
 tatio rōnū: quas ex subtilitate hūani ingenii semet
 ip̄m palogizatis: ac p̄ hoc seductoris & seducti: ad
 hec p̄bada p̄p̄is adducebat̄ d̄ntes m̄ltā iania. De
 q̄bus p̄oimus t̄n duo: quoz̄ unū ē q̄ papa potest̄
 oīa diffinire: & noua cōdere: secundū q̄ cuiuslibet̄ li
 cet̄ suo iuri resignā. Quoz̄ p̄mū ē inextinguibiliter
 ueq̄: sed pessime adductū ad p̄positū: cū d̄r q̄ pa
 pa p̄t̄ statuere q̄ oīs papa possit̄ resignare: & de h̄
 nouū ius facere. Cū. n. deus possit̄ oīa: seīpm̄ non
 p̄t̄ destruere: uel statuere se non esse. Sic nec papa
 aliqd̄ potuit̄ statuere: qd̄ auctoritatē p̄p̄iam faciat̄
 uacillare: nec p̄t̄ aliqd̄ statutum facere: qd̄ sibi uel
 successoribus suis tribuat̄ uel minuat̄ posse: nec ali

quid determinare quod sancto euangelio & canoni
 bible iueniat ueraciter repugnare. Sicut est iste anti-
 xpianus articulus in que errore malitia succedentis
 bestie occulto suo iudicio pmisit deus incidere sim-
 pliciter celestinus: q magu ut arbitror subiectiue: q ma-
 ligne i hoc lapidus est: no aduertens tantu malu leg:
 & crederet se redire sine dano ecclie ad sua optatam
 gete. Credo. n. q i hoc pncipaliter no firmatus fuit:
 sed si collegu cardinaliu no acceptasset errorem: sed
 stulti facti sunt pncipes mepheos sapietes cosiliani
 Pharaois & dederit ecclie cosilium insipientes: q sic exi-
 gebant sue pores maline: de qbus dicitur supra.
 Immobile auctoritate summi pontificis xpi ihs on-
 dit: cu dicit: Tu es Petrus: & sup hac petram edifica-
 bo eccliam mea. i. sup me petra firma. Et sicut im-
 possibile e dicere: q huana natura renouet unioi p-
 solali filii dei: ul q lepet ab ea: & soluat uiculu unio-
 nis diuine: sic et impossibile e q ihs caput ecclie renou-
 ciet regimie ecclie pegrine. Sic impossibile m tri repu-
 tant q eius uicarius & nniuersal spofus sumus po-
 tiffex possit separi ab officio regimie ecclie: & ma-
 xime mo fraudulento & fallaci: sicut fuit utiq celesti-
 nus. Et q an xps apus illa unione diuina xpi iesu
 separe nitet: ad qd dispoit assertio possibilitatis se-
 pationis summi pontificis ab ecclia. Id circo dixerit
 q hic e error an xpianus: & q inueter huius erroris
 est mysticus an xps illius magni pcurfor. Huic con-
 cordat loanes i canoica sua pma. iiii. c. ois q soluit
 iesum i carne uenisse: hic e an xps. Quod aute istud
 mrimoniu spuale sic i xpo significet. Dicit aposto-
 ad Ephe. v. loques de mrimonio. Qui uxore diligit:
 seipm diligit: nemo unq carne suam odio hnt: sed
 nutrit & fouet ea: sicut & xps eccliam: qr mebra su-
 mus corpus eius de carne eius & de ossibus eius: p-
 prer hoc relinquet ho prem & matre sua: & adhere-
 bit uxori sue: & erunt duo i carne una. Sacramentum
 hoc magnu e. Ego aut dico i xpo & i ecclia: qm di-
 cat licet ut unio magna uiri carnal & uxoris: m in-
 estimabil maior e iter xpm & ecclia: ac p hoc eade e
 iter summu pontific & eccliam tota: qr ipse e xpus
 eius. Huic concordat expse decretal Innocentii extra
 de trasla. epi. inter corporalia. Falsitas secudi pncipii q
 d q cuilibet licet renouare iun suo pp stoliditatem
 allegatois no esset digna risione: qr papal auctori-
 tas no e ius hois: sed sumi dei: a cuius collectioe &
 desitutioe depedet: sicut patet i decretali pallegara:
 i qua dicit q mrimoniu pncipalis epi & sue ecclie n
 pot nisi p dnm separi: & cu sit p summu pontific: q
 uice dei fungit no debet dici heri nisi p deu: cuius
 auctoritate fungit: nec ulli epo licet auctoritate p-
 pria a sua ecclia separi: ubi ad ppditu patet q ius e-
 piscopi no e i ptate epi: nec ecclia ecclie ppe: nec su-
 pioris archiepi: nisi solui i ptate illius: q fungit plea-
 tie uice dei. O q xpsu & irrefragabile argumentu
 est istud ad pncipale intentu: qd impossibile est sumu
 pontificem resignare: qd eni sup eu nice dei fugit sup
 terra: ut eum absoluat ab unioe sacramental coniugii
 spole xpi: cui ea xps immobilis alligauit. Certe sola

uors hoc uiculu diuidit: q sumo pontifici dat a ce-
 pite pncipali iesu: sicut uidet mebris unil expedire.
 In signu huius isepabil uniois usq ad morte le his
 uleio cu dixisset ihs Petro: pasce: pasce: pasce: pduxit
 ei martynu mortis sue: & postea dixit: seqre me. q.
 d. hoc e me seq sollicite oues pascere: & eas nuq di-
 mittere qracuq necitate: sed p eis martynu sustine-
 re. Ius ergo pontifici no hois e sed dei: nisi forsitan
 abito loqz q no ad aiag salute sed ad cordis sui abi-
 tionem p fraudulenta malitias pontificatus procurat.
 Sed redeamus ad textu apoc. que expdebamus. Au-
 disti tria mala signa & falsa q hec bestia q plibus lo-
 cis nocat pseudo ppham p falsa scitatis & scie ap-
 penria & ppli seductione mala fecisse di i fauorein
 portis bestie cora mudo. Seqt. Et dntu e illi ut daret
 spum imagini bestie: & ut loquat imago bestie: qr
 diabolo pcurate: & dei iudicio pmittente coessu est
 huc pseudo pphie & bestie alcedeti de terra: ut au-
 thoritas illius pme bestie q teat erat exanims & si-
 ne uita diuini iuris appeat uiua & spualis: & qm lo-
 cutioe recta canoice itroduca: & ut inie eius tanq a
 uero plato solutione uel ligatura lrima loqret: ac si
 bestie imago loqt. Quod at legi q oes pusillos:
 & magnos: & diuites: & paupes: & liberos: & ser-
 uos faciat hie charactere bestie i mau dextra: aut i
 frotribus: & ne qs possit emere uel uedere nisi heat
 charactere nois bestie: aut nom: aut num nois eius
 hoc e charactere bestie portare i frore: uel nom: uel
 num nominis: ptatem eius maifeste cofiteri quo
 ap pmu: & magnificare quo ad secundu: & oes sen-
 tentias eius firmas tenere quo ad tertiu. Portare ue-
 ro predicta in dextra e id quod mandat efficaciter
 adimplere. Non posse autem emere & uendere si-
 ne his est non posse beneficia i ecclia colere uel co-
 fere: & spiritualia commercia predicadi legendi sa-
 cramenta ministradi sine his no posse facere: quod
 ad litteram uidimus esse completum: & per bestia
 hanc efficaciter predicatum. Certe tunc funexerunt
 pseudo christi: id est falsi pontifices: & pseudo pro-
 phete. falsi religiosi: & dederit signa magna pdicta
 & pla silia. Na depoit sunt epi: archiepi: cardiales: &
 mlti alii plati religiosi: ples carcerati: & spuali gladio
 occisi & aliis suppliciis corporali morte mortui: q
 dictos charactere noluerit portari: & q peius e qr su-
 specti erat de hoc licet portaret malu charactere: q
 tn cotra uiros uirtutis n erat: pmpri mala facer p i-
 pio bestie sui status piculo sibiacebat: un & ad lram
 uidimus qm oes platos curie caracteratos signo
 bestie & leuates i hueris publice cotra ueritatis pu-
 gille falsas crucef qbus et pseudo pphie missi p mu-
 dum a bestia ppos colignabat. Quia uero h fuit
 opus sapia dina ad tata cognosceda fraude. Idcirco
 seqt: h e sapia: q het itellectu coputer nuxz bestie
 numerus ei hois e: & numerus eius sexceti lxxvi. cu in
 toto isto li. sit sapia ihu m m necessaria: n est dubiu
 h singl anissime ee psudissima sapie sue mysteria: qn
 sapienssumus ihs dicit h e sapia. Ne at hac oio nos
 dimittat i anes adiuuat nos cu dicit. Qui het sel-

lectu supple p sps sancti donu coputer numeru
 bestie. Num: us. n. hois e qm dicit: malitia huana
 & astutia n dei potetia: & electio canonica eu leua-
 uit i sede: & numerose eius snie huane sut: n dine.
 Et qr p nos esset ipossibile rata fraude detegere: ul
 eius numez coputare: ideo misericordit nos iuuat
 apponedo: & numerus eius sexceti. lxxvi. h dicit. loa-
 chima q mysticu significatu nois eius n pot a nobis
 sciri ul exponi usqquo fuetet nome ipsius. Opor-
 tet. n. pmo sciri quo iste numerus scdm lram cotru-
 at noi eius: ne spualis itellectu q seqt sit qm ianis.
 Et Ri. dicit: q sciti doctores dicit: cu liber iste gre-
 ce sit editus: e numerus iste secudu grecos qredus:
 apud quos oes lre aliqne numez significant. Spus
 ergo scitus p hos duos doctores nos mittit: p unu
 .s. Ri. ad grecos: p aliu. s. ad loachi ad ppn nomen
 bestie. Audi stupedu & iocudu bnficiu sps sancti.
 Ego auctui a duobus uere euangelicis uiris quoru
 unus optie scit grecu: & alius aliqtulu: q dum lege-
 ret ad mesa ille q melius scit libru iustini martyris
 doctoris greci sup apo. & uenisset ad huc locu qd
 icd iustinus coputado lras grecas copoit ex litteris
 huius nuen apud grecos nome istud bndictus qui
 noiatius singularis huius nois latin bndictus: &
 dicit q hoc e nome futuz pdicte bestie. Quid da-
 nus ad ppositu dici pot. Ille q legit mihi dixit sic ee
 duo q audierut du legeret ad mesa illis paupibus
 euangelicis q timore utruq bestie pdicte cofuge-
 rat ad grecos: ut ibi paupcule uictaret: dixerit mihi
 q tota illa congregatio paupes spu hoc audito ex-
 ultauit & nite: & q legebat subruit sil: dixit ad frs
 Si bndictus de anagnia q nuc regnat sciret hoc ipe
 mteret totis uiribus suis ut hteret & cobureret li-
 bru istu q sic apte eius apie sstitate. Si at istud nome
 referat ad scdam bestia q dedit spm imagini eius:
 & p hac scdam bestia itelligat succesor eius: sicut i
 fra exponet: apte tuc uidet q pprie nome eius est
 istud: na ipe fuit spu sco faciere ppo noie sui pde-
 cessoris uocatus: ut onderet ihs mudo hoc noie ssi-
 tate auctoritatis pmi i huc ppe fuisse trasfusa: & q
 ipe erat illa bestia mala alcedes de tra religiosi status
 q falsas snias pme bestie careres oi spu uite aiare &
 loq facere: du eas taq ueras seruauit & fecit ab aliis
 obseruari. Sed de hoc ista. Applicado uero hoc. no-
 me bestie ad pseudo pphas de qbus loqbamur: no-
 ta q magni doctores duo noia coposuerut latia q
 pdictis duobus cornibus falso silantibus agnum
 pnt ppe adaptari: quoz pmi e dicitur lux: scdm do-
 li crux. Et ex eisdem lris ordinatis ali coponut. In q-
 bus lre numerales apud latios coponut pfectu nu-
 mez nois bestie: & suplut due lre. o. & .i. q n signi-
 ficat nuxz aliqne sed coponut hac syllaba i aurbul
 fidelis or. Na i pdictis uocabul sut he lre nuales. d
 qd significat qngeta. c. cetu. l. qnginta. x. decz. v.
 qng. l. unu. q simi iudca factut sexceta. lxxvi. Dm e
 q duo cornua refiose bestie erant fama ueritatis
 scie & kitatis uite: i pma. i. scia ipi dicitur dicitur lux
 q se reputat i sapia mudi luce. Sed uere i ea e dicit n

ee qria p eouersione ad pagana studia: & p nauage
 sacre scriptur: de cuius uentate pag: i eis e: nisi fama
 In scdo ipi se iputat p pniam crucifixos: & ondu
 de se pplis uerbalit magnas cruce: sed qr sps san-
 ctus hac cruce hypocritale & dolosa onder: idcirco
 i scdo uocabulo optie di doli crux. Quia uero qn
 mudus cognoscere icipiet sic turpit se p eos i qbul
 cosidebat fuisse deceptu: fortissime horrebit fraude
 tata: idcirco addit. o. & .i. ut ostendatur horror im-
 portabilis quem ex hoc mundus incurret. Ex
 poito ergo textu p ista mala bestia religiosa: redea-
 mus ad explicada mala que supra refert textus post
 cura huius uulneris ppetasse hac saclega bestia:
 ubi pmo pmittit q adorauerut dracone q dedit po-
 testate bestie: ubi e singl notadu q sps scus uult
 hec ondere: q ipm p papa tenere: & eius scias ple-
 qui quo ad aliquos malitiosos pitos fuit qsi diabo-
 lu adorare: & adorauerut bestia dntes: qs silis be-
 stie: & q poterit pugnare cu illa: Ad lram. n. facta ta-
 ta pdicatioe p mundu p pseudo pphas q ipse erat
 lrimus papa: & q illi duo milites xpi & cardiales ca-
 tholici cu oibus eos sequentibus erant patarenis: &
 q omnu pccoz remissio dabat eubus ad eos ca-
 piendu: occidendu: & dirpiendu bona ipoz: & ip-
 sis fugatis & castris eoz destructis: ipsis fugitibus
 de mudi aspectu: tuc totus mudus cepit flecter col-
 la: & bestiale eius auctoritate adorari & dicei. Quis
 unq int papas fuit huic silis in potetia: & qs potit
 pugnare cu eoz: istos ta indyotos ta potetis fuga-
 uit de mudo: quis ultra cotra ea apparere audebit.
 Seqt. Et datu e ei os loques magna & blasphemia
 Namet hi q audierut & uidet textu huc malitia eius
 du n magna i supbia sed maxia: & n blasphemia i
 singulari: sed blasphemias i pl ali contra xpi spm &
 eius scos & dixit & fecit. Seqt. Et data e ei ptas fa-
 cere meses. xlii. h numerus significat pp qdragena-
 riu & binariu pniam n qlcuq sed pniam pcoru
 pp pceptu geminu charitatis i quo e pscā dicitodei
 & pxi: cotra hos e data ei potetia mesura luitica &
 n solea: qa pp tpale potetia i tpalibus fudata qsi lu-
 ne mesura datu e ei i tpalibus pels posse scos afflige-
 re n i auctoritate spuali sol ihu eos in spu & regno
 gfe & gfe posse ledet ul ligat: & idcirco ptas eius
 luitancis mesibus: & n amf solaribus mystice mesura-
 tur: cum dicitur mesibus. xlii. Quia singulariter co-
 tra uiros perfectos sua iracundia exardebat: qr istis
 spiritus iesu suggererat ipsum esse predictam be-
 stia & no papa pp qd seqtur. Et apernit os suu in
 blasphemias: ad deu blasphemare nome eius & ra-
 bernaculu eius & eos q i celo hitant: licet tota uita
 eius et auctoritas & uerba fuerit oium pdcoru: blas-
 phemia singl r ta uerificatu e i psecutioe qua fecit
 illis scis uiris q seruabat regula & scilum testame-
 tu bti. immo euageku dnt n ihu xpi. Na bulla
 dnt celestini pdicta sciluma cotinctem destruere &
 blasphemare: & apire os suu i blasphemias ad deu
 .s. ihm: imo prem & filiu & spum scru: q illa uitam
 i assumpto hoie mudo dederut: & p illa uita notifi-

cat nomē ihu: & singl r i se uuentibus sicut i pprio
tabernaculo regecit: & talibus hitationē celica tri-
buit: nō tenena. pp qd dī blasphemā nomē eius
& tabernaculū eius: & eos q i celo hitat. Quia ue-
ro istos duos cardinales pdictos pp talē cam talē
tractare: fuit deū blasphemare: p quo pugnabāt: &
nomē eius. i. auctoritatē nois eius quā desēdebat:
& tabernaculū eius. i. factā eccliam q apd eos spūa
lū erat: & eos q hitant i celo: q post plenā cōuersi-
onē a pntis malis: & grā deo patiētā i aduersis:
fecit eos i cōtēplationē & ptectionē celica hitare.
Quia uero utrūq; genns pdictōz scōz tpatit de
ecclia expulit: nec mundo latino appere pmissit: iō
dī q dātū ē ei bellū facere cū scīs & uincet eos quo
ad tpalē potētia: p q subdit q data ē illi pntē oēm
tribū & ppl m & gētē & linguam. Quia uero tota
mūditudo ecclie carnal fuerent ei fuit subiecta: iō
de pdictis tribus pplis & linguis & gentibus dī: q
adorauerūt oēs ea. s. bestia. Et q i hoc fuerūt frenū
nō celici: iō dicit q hitabāt i tra: & q istud fuit re-
pbatōis nē ecclōis iō dicunt nomia eoz: nē ē scripta
i li. uite agui: q ē occisus ab origine mūdi. Et q ra-
lia uidere i ecclia scā dei ignorates dei iudicia ad in-
paciām puocat: iō scōs & electos ad hec q sūt oc-
cultissima atrēte cōsiderāda i ducit: & q uult pdice
re iudiciū dei sup hāc bestia: iō auditiū excitat dices
Si qs habet aures audiēdi audiat. Dicit at si qs: quia
ratus fuit q hoc an scm notauerit. Segt: q i captiui-
tatē duxerit: i captiuitatē uadet: q gladio occiderit:
opptet eū gladio occidi. Quia. n. pdixerat curā ul-
nens eius & excellētiā pntis q scōs uincebat: capti-
uabat & occidebat: ne ista crederēt a deo nē iudicari
subdit pdicta: q licet p captiuitate iferni & gladio
sine onis ihu sūt idubitali uera: tñ uidet mūdus
hec i pdicta bestia dei murādo iudicio fore cōpleta:
dū fuit uulnime captiuatus i gladio mte uilitatis
& fuge & psecutionis ē mortuus. Et q iudiciū pu-
blicū qd facit de malis i pnti ihu: & facit de hac be-
stia: & certitudo iudiciū qd facit de futuro scōz pa-
nētia iuuat ad mala tolerāda p ipos illata: dicitō: h
dī: hē pacia & fides scōz: q i hoc iuuat eoz: pacia
q h uidet aliq dei iudicia & i futuro idubitat expe-
ctat oia iudicanda. Alii possūmus uulnus bestie &
curatōnē eius exponēt: ut uulnus ipius sit horrēda
mors & finis eius: & solēnis percussio auctoritatis
eius supbe tāq pncipal capiti eius scā p idytū phy-
lippū rgē frācoz i cōsilio cōgregato pntis pnti-
cum & doctoz dīcoz religiosoz pncipū militū: &
pplōz mtoz die pcurforis ihu ul i castio i quo
solēnt statui examiare facta pdictē bestie pposi-
tis horribilibus q de ea ad eius aures puenerāt: ex
qbus n xpi uicarius: sed uere antixpi magni pcur-
tor si pbata fuerit danissime appebit n solū ex pdicta
q usurpauit sibi sedē ecclie: sed q uita eius scelestis-
sima esset & heretica: si pfatus rex pbaret pposita.
Nā tāto uulnē ex tūc ē pculsa eius auctoritas: ac si
uice dei uulnus i fluxisset i caput eius. Prefatus rex i-
dytus in h actu extriseo n dabitū pugil xpi: un ipē

phylippus

stati: qsi post miserabilē captus & mortuus uideba-
tur seculo: sicut corpe ita & auctoritate i oibus p se
facti mortui eoz: q oēs credebāt itari oia eius opa
anullari. Sed stati post ipm ascēdit pdicta bestia de re-
ligiois tra. s. bndictus eius successit: q nomē istud
spū scō faciete ad illuminationē fidelū: licet h ipē n
irēdent. s. bndictus elegit: & n dabitū q i uirtute p-
oris ascēdit: & sup suo pessimo fūdamēto cōtēptus
duobus pdictis uiris cardinalibus ueris & i uirtute
karts potētie & rgis hōlie poris bestie auctoritati
fauctes falsis admulsi cardinalibus: & ueris ex dūis
itrusul ascēdit: q facies pullularōes sue ongni debi-
tas & i uis sequēt pōnt errorē: uisū ē dāt spm ima-
gini bestie pme: & facere eū loq. Hec bestia dī hie
cōmua i līa agui q famā uite & scie: ut puta i magi-
stro tāti or. līs pnto tāq magna cōmua i ipō. p s
atēdebat ex qbus uiuificata sūt i opione malioz
opa pdecessōis: & uniuersa tra admirata ē post be-
stiales inias pme: maxie facta nescio cuiuimōi fi-
cta cōcordia cū pdictō pcur: ite. rge: dicitōz mūdus
q de ceto nullus auderet poris bestie inias expu-
gnat: tūc occisus ē. i. spātatus ex cōcatus qdūq;
pdictas inias noluit adorari: & negociatō spūal ē i
ecclia phibita oibus q n hētēt signū huius bestie
& pdictē quoz auctoritas pari falsitate pcur: li-
cet istius uicē bestie p tāto sit peior: p qnto maio-
ris hypocritis pallio uen lītitudine pteudebat. Sed
hec uere loqbat sicut draco: q a diabolo mota oia
poris iēqbat mala: & sic totū textū adpata: hoc aut
i suo maligno ope xpi nomē & eius tabnaculū in
celesti uita scōz uiroz euāgelicoz de qbus dem ē
supra pnciosius blasphemāuit: dās danissimas inias
cōtra illos catholicosissimos uiros: ut sicut heretici
dānarent. Nō mireris ergo si nomē istud mysticū
littalius ad hāc scēdam bestia rferri uidet: q hec est
tāto peior pma qnto mal poribus ad magis nocē-
di fama factitatis accreuit. Nā insignis crudelitas &
ifamia oim mali pme bestie ab ānquo publicata per
mūdū qsi oēs xpianos ad horrorem suaz iniaz &
opū idicebat. Huius uero pleado pphē: nam sca-
iohe uocat: tātū mūdo fama cōplacuit: ut de eo &
eius opibus nulla uideret orin suspicio: q cecitas ē
usq; hodie mltos sapiētes demētāt uidet: q tñ opa
altius n dicitur tenet. Sed he sūt tenebre palpabiles
cū luce dāris cōster scēdm oia canōica iura: q si p-
mus n fuit uerus pntifex: nec iste. In tātū at ista est
peior bestia & nocibilior pma: i qntū scm suū i oca-
lis simplicium uidet maculā n hie. Nam pma erat
itā horrida bestia: & sic horrido mō itrusa: q uix su-
it hō i mūdo sibi ita cōiūctus pp oia mala q cōcur-
rebāt i ea: q i eius n uacillaret inis. Et pūs itroitus
suus oibus ipossibil uidebat. Sed istius bestie hypo-
critalis appētia sic uidet uiuificasse oia scā illius: ut
mā n iā n dubitēt tenere qd ab isto cōfirmatū uide-
tur: un cū de ātixpo dicat duo sibi qsi male cōpos-
sibilia. s. horrēda & appra malitia oim ultra q credi
pōt destructiua & stupēda hypocritis & simulatō q
amagno antixpo uenificari poterūt p diuersis tpe-

bus ut p mū i sine: scēdū i pncipio cōpleat. In his
duobus q sūt mysticus ātixps cōtrario ē cōpletū:
q pms fuit aptus uastator: h callidus & timidus
sifator. Et q i pmo cognoscēdo n erat difficultas:
sed i portādo aduersitas: idcirco de pma bestia di-
ctū ē: h ē pacia. Quia uero i secūdo n fuit tāta feroci-
tas sed hypocritis & calliditas: & ad cognoscēdum
maxia difficultas: idcirco i secūda bestia dī: h ē sapia
q hēt ite. lectū cōputer numez: bestie: q hō ē carna-
lis & carnal p fides. Et ad hec pp stupēda appenti-
am quā uidebat ptefer sua auctoritas curauit spūs
scūs p unū mysticū numez nomen eius pdicare: &
lras nois eius numerat i greca lingua i q h liber est
scriptus: un supradictū ē q iustinus martyr sup hūc
locū ex lris grecis hoc nomē cōposuit: benedictos
.i. bndictū: nec uacat a mystere cōpositū: n hēt. b. sed
u. ut ondat q p istū n bndictio daret eccl e ut spabat
sed ue. dū ue pōnt malitie cōfirmaret. Et q tal erat
ista tēratio: ut nisi breuiaret: salua n fieret ois caro:
idcirco mēteriors ihs dies breuiauit istius. Et q
malignitas operum illius: ac per hoc damnositas
ecclie i isto tāq i mutimēto fūdat: ideo ppū illius
nomē ad huius dignitatē deuenit: q ppa malitia
& illius usurpatio fuit huic scēde bestie desponsata
hoz duoz: figura fuit i anna & caipha: nā de anna
dī q erat locer caiphe: q eius filiā hēbat uxore. Sic
& pms fuit locer istius q adulterā filiā suā ecclia
nō catholicā xpi sponā sedē usurpatā cepit ab ipō
& p ipm. Et licet utriusq; cōsilio occisus sit xps: sub
anno tñ pntificii caiphe extitit crucifixus. Sic & ab
isto atrocior crux & mors data ē xpi uite in pdictis
paupibus florescēt. Nota uero q uenedictos ē no-
mā uirū singularis i greco: sed i latio formā hēt ac-
cūsariū p alis: q licet pms fuerit ēt apud grecos
notariue famosus in malo: abo tñ apud latinos de
usurpata auctoritate & malitiis accusant: nā licet i-
cepisset callide ut hypocrita & timidus satis patet
mūdo q erat i curia: q malitiā pmi icipiebat seq: ut
sui adulterii gener aptus. Et q nō fuisset portabile
onus misericors ihs āputant tāti mali cōmētū. Vi-
de ēt q ppe his duobus cōpō duoz: noim latno
rū de numero nois bestie a doctoribus scā spū scō
dicitate iā dudū anq iste due bestie apperēt scēdū
ipoz ppetates aptant. Nā pma bestia i oī pōpa ec-
e. etasica & magnificētia ipiali uisus ē dicere dicit
lux. Secūdos ex falsa scitatis appentia merito dī do-
li crux: & ista duo faciūt plene mysticū ātixpm tā in
his duabus bestiis: q i tota carnali malitia qnti sta-
tus quo ad ultimū fecis eius: nā clerici uolūt lucere
oī huius mūdi pspitate: quā religiofoze hypocritis
dolose se fugēt mūdo mētū. Innumera oracula di-
uina fecit dñs seruis suis. licet hoc pateat illuminatis
mētibus ex dei scriptū: & eoz opibus de his dua-
bus bestiis mal: q nec alr bene potuisset sustinere
maloz iacturā: un ego itellexi a psona fide digna
q dixit mihi adhuc uiuente bestia pma: q pns erat
ipe qn una psona i seruitō dei p oia ab ānquo pba-
ta dixerat illis duobus cardinalibus de colūna dū fu-
gerēt a facie illius se: pētis. Armetis uos ad paciam:

q pmitto uobis q post istū hēbitis unū peiorem.
Cūq; illi stuperēt & mta dicerēt: reputātes ipossi-
bile q aliq; peior illo cōsurgeret: illuminata a deo p-
dicta psona mdit: dicite mihi si iste q regnat cū oi-
bus malis suis i cōspcū mūdi scitatis famā hēret: n
ēēt bñ peior q sit: qbus mētibus q sic: subiuur: ta-
lē hēbitis uos: q i fama scitatis exns istius mala seq-
tur. Scio psonā cui xps dixit i captu: q h n erat pa-
pa nec cardinalis: sed fr pdicator: cui cū isdē dño al-
legaret: q nullo uiuēte alio erat electus: & a duabus
ptibus cardinaliū āturoz & legitimoz: ac p hoc
legimus uideret: mdit ihu: oies omēs n fuerūt
uocate ad gregē: sed malitiose cōtēpte: & iō pastor
n ē nec fuit h q sic fuit electus: h fuit i die natitatis
bñssimi ihu illo sedē usurpāte. Itē alia uice uni fuit
onā splēdidissima sedes auro gēmis & margaritis
ornata: nimia pulchritudine fulgēs: ad cuius sedis
latus cathena ferrea applicatus malleus pēdebat de
formis & niger: & hāc sedē circūstabāt brūs petrus
& brūs iohēs euāgelista: & seraphicus uir frāticus
Cūq; qlibet dixisset cam sue pntie illi & mta alia
q nō scribo: dixerūt uidēt: hec ē romana sedes: mal-
leus ille teter & niger: q extra ē cathena ferrea appli-
catus ē iste bndictus q tpali uolētia q adhuc n linit
ueritatē exurgere applicatus ē sedē: n tñ ē itra: q u-
det papa & n ē: sed n dubites q stati altissimus eū
occidet: & a xpo ihu dabit sedes tali: hoc fuit circa
mediū madi: & modico post ipē decessit: post cu-
ius trāsitū die dñica sequēt illi eidē fuit reuellatū
sic a dño ihu xpo. Scas q licet aliq cardinales ātq;
conent illū quē deus elegit i sede ponere: tñ mō n
poterūt pualere: quia rigor mee iustitie pmittit ad
hec gūda mala onri sub cōtinuatiōe pōnis malitie:
& fiet unū grāde malū isti ecclie de tra lōginq; &
plura dixerūt singl anā opa tñi successōis quē di-
xit sedē oppssuz anq sederet ille: de quo dixerat ei
dē q legitie sederet & oia sformaret. Mta sūt filia
i oraculis dei de qbus ptrafo: qz ē scripturas hoc
declarātes cursus uolumis n pmittit adducere: Sed
tñ n pntisibō phialā qntā iracūdie dei de q. xvi. ca-
apoc. Et qntus āgelus ait effudit phialā suā sup se-
dē bestie: & factū ē regnū eius tenebrosum: & mā-
ducauēt ligual suas p doloz & blasphemāz deū ce-
li p doloribus & uulnibus suis: & n egeēt pntiam
ex opibus suis: applicando ad feces huius qnti: iste
angelus q phialā ire dei effudit sup bestialem sedē
amatiū tpalia & negligētū spūalia eccl: licet sit to-
tus cetus pdicatoroz q a pncipio abūdātie tpalium
hāc bestialitatē deo displicere clamauit: singl r tñ in
hoc sine āgelus h sūt illi uiri uirtutis q celsiōi & se-
di ab hīs bestiis occupate zelo spūs scī se opponē-
tes regnū eoz: pdicabāt oibus tenebrozū: q ita ci-
to ab hīs bestiis & ab eoz carerua pp dolorē uul-
neris qd i eoz auctoritate faciebāt denotati fuerūt
q nullū fructū i eis facere potuerūt. Et ut ondarur
furor gradis iracūdie hāz bestiaz i istos & affectus
eos totalit deuorādū: dī q māducauēt linguas su-
as. Nā lingue scēdū Ricardū sup hūc locū sūt pdi-
catores scī q sūt lingue pctōrū eis date pp ipoz: cō-
uersionē ad deū: has cōmāducauerūt qn simul ne

27

27

quillime cu suis sceleribus eos devorat. Et qd talia
facit e impie blasphemare deu bnficiu q has scas li
guas eis misit. idcirco dicit q blasphemaverunt deu ce
li p dolubus & vulnibus a scas lingue rephie
hone infictus: & q no egerunt pnam ab opibus su
is malis. Licet at septē phiale respiciat qlibet suū, te
pus: qd m singl r sunt qnta visio Apoc. ut ondat q
oia mala ecclie i sine qnti uenit sup ea adduco ti
bi oēs: breuit ondes q i iactura hay: duaz bestiaz
sup eccliam singl r dina iracūdia eas effudit exigēti
bus oibus pcedētibz malis & oibus bnficiis pp
eoz: ignorantie i hoc malicio tpe dissipatis. Pri
ma phiala effusa e i tra & factū e uulnus pessimū &
seuū int hoies q hebāt charactere bestie & i eos q
adorauerūt bestia & imaginē eius. Per tra istā in
telligit scilicet iter quos q seuū uulnus guetray
& discordie int factū p has malas bestias gemitus
xpianitatis pclamat. Secūda phiala effusa e i mari
& factū e sanguis tāq mortui. Per mare intelligit
scriptura: sup cuius doctoribus iracūdia dei effusa e
ut scripturas puererēt & sanguine etni dei & imu
tabilis ihu xpi q auctoritate sumi pōtētiōs idelebi
le fecit: fecerūt sicut hois mortui: qd ad modū hū
ni pncipatus dixerūt ipam de hoim cōsensu posse
mutari & ab hoie occidi: & idcirco seqt q ois aia
uiuēs i mari. i. uens sacra scriptura: secūdu errorem
eoz: mortua e i hac heresi horreda. Aliē facti sūt do
ctores sicut hoies mortui & sine sanguine uiuē cō
stātie: qd mlti q pmo dicebāt hoc eē impossibite: u
dētie uigōte bestie facti sūt tanq mortui a corde &
solēnt dēminauerūt eē uerū qd pns impossibile af
firmabāt. Multi eēt q ueritate hebāt i corde tāq hēn
tes sanguine mortuū n fuerūt auli pferē: & sic mor
tua e ois aia uiuēs i eoz doctrina. Tertia phiala effu
sa e sup flumia & fōtes aquaz & factus e sanguinis
p flumia & fōtes q a mari exēit intelligit scie utri
uicq iuris q secūdu fūdamta sacre scripture pcedūt:
q recte tacte sūt sanguis qui significat horreda ui
olēna mortis & deceptionē mortiferā plebis: dū cō
tra omniū scōz pcedētū doctrinā & scōz pōtēti
cū iura hūc pessimū sanguine mortis introduxerūt
ecclia bibedū pflis. Sed & ipi pmo exccati hunc
horridū sanguine ulq ad feces biberūt. Iustū autē
fuit sicut clamat angelus aquaz q iuriste sanguine
biberūt: q sanguine fuderāt pphaz: & p pphas in
hoc loco intelligunt scōz patrū statuta q pcul sanē
modū quē debēt iuriste tenere i causis lectandis &
aduocācis. Et qd puerissime uis sūt iuribus ponē
tes sūm i uerū: & uerū i sūm: ac p hoc qli sanguina
uerunt iura. Idcirco iustū fuit q ipi exccarent: & p
ueritate q ibi e de immobili ueritate palpabili bibe
rēt hoc sanguinolētū mēdatū mortuē etne. Angelus
ergo aqz e ueritas scōz canonū p eos puerā q da
mat qd hoc iustū e ut similia pariant. Alius āgelus
e charitas pximi q eoz spoliatiōē idebitā uitat: &
lucru tpalū i aduocācis si adest modificat: & qd hec
fuit i eis puerā a lōgo tpe qd p horreda auaritia: &
stibcabāt & plōgabāt cas: ideo dicit. Et audiuit altū
supple āgelū dicere: & cōfirmatē pōcām sūam. Eti
am dicit deus oēs uerā & iusta iudicia tua qd sup

caput ad locum p eoz horreda mēdatū n sūm
bestia q totū lucru ipoz aborbuit: naret ipi si hoc
e uerū. Nā oēs cas ul qli oēs ipe p libito symōiac.
& carnalr diffiniebāt sine aduocatoz patrocino &
lucra maligna q p abusu cōlueuerūt spartum nēn p
narios officarios curie ipe qli totalr extraxerat ad
seipm. Quarta phiala effusa e i sole: p solē calidū &
claz intelligit religiosus status q ardet debet chari
tate & fulgere ueritate. Sup istos ira dei supuēt cū
ipos i hac aduertiōe iduca pmlit: dū cōtra opm
onē totius mūdi sic solēnt hac pessimā bestia pōi
cauerunt. Seqt. Et datū e illi affligere hoies estu &
igni & estuauerūt hoies estu magno: & blasphemā
uerūt nomē dei hēntis ptatē sup has plagas neq
egerūt pnam ut darēt illi gl' iam: estu siccāt uirētū
igni liquāt ēr lapides & dura metalla & perit ois
hois uita. Religiosus ergo i hac iracūdia dei darū e
estu & igne affligere hoies qd pp seruētissimā pōi
cations qd fecerūt cōminantes pplis exsiccationē
ois grē i pnti & i etnū iōdiū de futuro: nū hūc to
neret papā & eius seruaret iustias. Idcirco cōtra natu
rale iudiciū & lumē cōe grē xpiane ex talibus cō
minatiōibus faciebāt cōlcias fidelū duertus lucrif
& ipulsiōibus estuat. Et qd ut dcm ē supra seruat eius
mandata i pia fuit deū blasphemare: iō dicit. Et blas
phemarūt nomē dei. Et qd ad hac blasphemā mo
uebāt pōdico timore decepti: ideo subditur: hntis
ptatē sup has plagas qli dicat imo dicebāt. Si non
esset h dei potētia n plene dñaret: & hostes suos de
lesset de mūdo. Et qd talū pseudo religiosoz pōi
cations faciebāt secure mala q mādabāt: idcirco seqt
Neq egerūt pnam ut darēt illi gl' iam. Quia phi
ala effusa e sup sedē bestie: & factū e regnū eius: e
nebrosum: pter expōem q de hac phiala facta e supra
pōt dicit q singl r sedes bestie e collegiū cardinalū
sup quos singl r regnauit eos plene suppeditādo:
q facti sūt tenebroli exccati & exccōicētes mūdu &
oēs cōtrariū pōcātes singl r mādauauerūt: maxie
duo uiri pōdici cardiales pnt dci lingue alioz: qual
cōtōlerūt siml cū bestia p dolore qd ausi sūt dice
re eos siml cū eis erronee pcessisse. Sexta phiala effu
sa e sup flumē magnū eufratē: p eufratē q itpreta
tur frugifer siue humus aut puluerulētus pnt signi
ficat duo: primo fructus spūalis grē in ecclia. Sup
hūc effusa e phiala iracūdie dei & siccate sūt aq eius
tpe hay bestiaz qd p usū clauū i mltis p eos sa
ctis: nec ab eis aliq stilla grē delēdit de fluuio padū
si: p qd patuit uia demōibus q regnat sup origina
lē corruptionē ad sensibiliū appetitū qua fecerunt
lucere ad modū solis p appetitū tpalis gl'ie siccatis
imbribus grē q talia uobis obscurat. Tunc de ore
dracōis & bestie & pseudo pphie uidit iohēs exire
tres spūs imūdos i modū ranaz: destitutis. N. sic a
grā scī spūs pplis tria uicia singl r abūdanerunt. I.
dolosa astucia faciēdi mala sub spē liciti & guerras
& alia & coopiēdi ne appeant male factā. Secūdo be
stialis uita ois carnalitatis & gule. iii. falsa spes pnie
& imissiois i sine. Et aptopate loquēdo pmut exiit
de ore draconis. ii. de ore bestie. iii. de ore pseudo
pphe. Dicitur hū imūdi spūs i mūdo rauram

Sicut eni rana hēt oculos pminētes & sine opculo
& e garrula carē cauda. Sic dolosa astucia significat
in pminētia oculoz. Infrunitas appetitus sensibili
lium & delcābiliū carnis significat i defectu oper
euli oculoz rane. Senfus eni talū nullo freno qd
opculo retrahūtur a cōtinuo aspectu delcābiliū
carnis & cōtinua mora in talibus significat: i mo
ra rane in putridis aquis: falsa uero spes pnie i sine
q e cōtinuationis maloz significat p garnium
rane sine canda. Et i hoc mltiplicādo e magna ma
litiā de modis: ideo dicit q sunt spūs demonioz fa
ciētes signa & pcedūt ad reges totius tre cōgrega
re illos in plium ad diē magnū oipotētis dei. Tria
superiora uicia sūt sufficiētes nunciū diaboli ad oia
uicia trena q noie regnū terre significant cōgregā
da in aia in pnciosū plū contra diē magnum oip
otētis. Dei dies magnus e dies mortis i quo oip
otētia dei ondit. instabiliter figendo aiam uel in
mortē eternā: uel i eternā uitam. Ad plandū ergo
cōtra deū ut eius misericordia nolit uincere eis p
cendo repugnāte eoz malitiā que iusticiā puocat:
dicunt cōgregari uicia ut Pseudo ppha. i. pmissa
pnia falsus appareat: & qd talibus malitiōis mors
uenit iprouisā: ideo dicit iohēs de deo oipotēte ec
ce uenit sicut fur: brūs q uigilat contra pmut spūm
bestialis imūdie ne imūdos abulet & uideat tur
pitudinē suā contra fallām pmissio nē i sine: p qua
ē immediate pmissit. Ecce uenit sicut fur. Dicit autē
q tres spūs imūdi cōgregat uicia in locū q dicit h
braice hermagedo uel secūdu aliā lram armagedō
nā utraq lra e ibi & utraq nomē hēt interpretati
onem cōuenientē. Nā armagedon interpretat mons
globosus uel mons furū. Secūdu Ricardū her
magedon interpretat conflurgēs tētatio. Et qd oia
hec uicia exēplanter ppli trahēbāt ab hac mala be
stia pfidēte: ideo dicitur oia cōgrega i istum tāq
i locū suū ut pugnet contra deū oipotētē & trāstū
dāt ad oēs: ideo dicit q uocat h magedon. i. mōs
pp talem potētia & supbia & euidēt maloz suo
rū apparentiā. Sed dicit mōs fuz p mltiplicatā tpa
li um rapacitatē fraudulētā: sed globosus p cauerno
saim & anfractuosa astutiā: & qd talia uidere i sede
ecclie fuit horreda tētatio pplis & alta & eos sup
ans: ideo interpretat cōsurgēs tētatio uel uigilās tē
tatio: qd uisus est totis uiribus ad semināda mala et
scandalā uigilare. Pōt autē dici q tres spūs imūdi si
gnificat tres corruptiones q in tribus statibus sin
gularē abūdaerūt sub ipō. Nā de ore dracōis exi
uit uersuta & uenenata & symōiaca pmutio plato
rū: de ore pseudo pphie exiuit falsa simulatio & hy
pocrisis mltiplicata religiosoz: de ore bestie exiuit
bestialis uita & rixa uastās oia pploz. In qntū autem
p eufratē humez & puluerulētū significat abūda
tia tpalū ecclie: bñ e effusa sup illā iracūdia dei dū
ea pfas & nefas occulte & publice uiolēt & symo
niage extorsit. & i locū pōcis interpretatiōibus cōgru
um cōgregauit tā p dracōis uersuta astutiā: q p be
stialis rapacitatē: aptā ē p pseudo pphiam false

indulgentie: & alterius utilitatis ecclesie sepius alle
gate: p has cōgregauit tres spūs imūdos milites
dericos: & religiosos ad bellādū cōtra oipotētā dei:
cuius ueritatē & sedis firmitatē uoluit extirpare. Se
prima phiala effusa e in aerē. i. uitalē respiratiōē fi
dei xpiane q pōcis moīs est ab hac bestia corrupta
& fermētata: pp qd seqt. Exiuit uox magna a thro
no dei dicēs: factū e. Et h finit secūdu aliquos ma
gros qnta pncipalis uisio huius libri maxie secūdu
ioachim: hec uox magna e magna dei snia q exiuit
de tēplo sue scitatis plene detestatis mala a throno
sue stabili iusticie irrefragabilr pūentis flagicia cō
missa p has bestias & p totā carnalitatē malicie pce
dētis. Dicit autē: scū e qd e uerbu breuissimum sed
inumeris mysticis & sentētis plenū. Nā uno mō
uult dicere: scū e cōplēmētū malicie cōsūare i cōdē
natiōe spūs xpi. Alio mō factū e cōplēmētū culpe
ut carnalitas ecclie nō possit aplius sustinēti. Et cre
do q in hoc stat cōsumatio maloz: carnalis: ecclie
qa ois malitiā ipsius in hūis bestias & i cauda iparū
q e turpius qd sit in bestia finit: qd hec radix imi
tatores sepabit a uera xpī ecclia. Alias ē scū est dei
nri regnū sicut dicit & xpī eius: qd de cetero iualetet
& regnabit spūs panptatis: & hēt iudiciū dānatio
nis meretricis magne: p aerē aut ifectū q ificit oēs
hitates in eo significat infectio curie romane: q li
cet a pombus tpbis sit infecta: singl r tpe huius be
stie fuit hitatio eius ianua inferni: & societas eius
oim cohitantū infectiua. Vel p aerē pōt significari
uita spūaliū uiroz: in quoz spē tanq in utali aere
respirat & uiuit ecclia i firmoz: sup hanc tpe huius
bestie effusa e phiala iracūdie dei punitiue: ex qd pu
nitione qd erat in illo statu purgabile & pbabi
le & excitabile p tribulationes & mundi molestias
e purgātū: pp qd a throno maiestatis de tēplo sci
tatis dei exiit uox dare snie & magne pmutiōnis
eoz i ppgatione noui status & magne pūitionis
hostiū xpī ihu i eis: & hec uox dicit: factū e. i. signū
ecclie & fidei uere & religionis xpiane huius aeris
sic purgati: & in hoc aere factum est iudicium be
stialis caterue siue carnaliter effluentis & totaliter
deformate in oculis mundi: siue mala sua hypocri
talit occultantis: dū uitalis aer spūs ihu xpi & uite
eius in altissima paupertate & euāgelica pfectiōe effi
cēt eis mortiferus occasionalit dū n solū seq nolūt
sed ipm psequāt heretice & atrocit crucifigunt: &
isto mō aer salubris doctrine xpī fuit factus morti
ferus phariseis. Tota at lra apoc. h applicata ad mi
sticū antixpm habet suū modū quo applicabit. ad
aprtū. Sed nūc tm dixisse sufficiat ut appeat qd dolo
rose pnt dicit q i hoc tpe oculos mēns habēt: ihus
falsificatus. Quia uero supra pluries dcm ē q in
stutatio huius bestie sup sedē uiuētē celestino fuit
temeraria & noua: & nūq a pombus factū p sūpta cū
tā mlti pape fuerūt sacchissimi & hūiles & portabāt
cū pena maxima onus platonis & credere poterāt
pp scitātē status q electio ad meliorē se uel cō bo
nū pcederet cum mlti uer colūne i ecclia suo tpe

... & tñ nullo mō tēptauerūt renūciare: uel si
 ē sōm nullo mō ecclia acceptant: q̄ hoc ipōssibile
 tēptauerūt: & hāc rōne mltū cogētē si q̄s ilpiciat lu
 me p̄tentiū i ecclia & scitate cū tenebris & malit iis
 t̄p̄is cōparādo aliq̄ inficiat iuriste dicentes silia scā
 tuā tē tā i demētē q̄ ē i marcellino: q̄ ē tpe marti
 ri. xi. milii uirginū: & hac flillima allegatiōe mul
 toz q̄ hoc tā nonū & ipōssibile reputat cōscias de
 ceperūt. Ideo mīdemus in illis tribus: uel in q̄bul
 cūq̄ aliis nihil sile p̄cessisse. Quod enī. viii. q̄. i. su
 p̄ illo cap. Si petrus dicit q̄ dā glōa q̄ demēs fuit p̄
 mus post petri ap̄licus seu papa: uidēs aut demēs
 q̄ hoc esset p̄ncipio exēplā. Si aliq̄s sibi eligeret
 successorē: sicut petrus elegerat eū sibi: nūciauit pa
 patri & tūc electus ē linus: quō mortuo electus est
 detus: & hoc mortuo itē electus ē demēs: hec in
 q̄ notula apte textui capli cōtradicit. Nā ibi. lohes
 papa scribit germanie & galie ecclis dicens. Quāuis
 petrus p̄nceps ap̄loz sibi adiutores ascierit. i. affo
 ciantur linū & detus n̄ tñ p̄tate p̄ncipii aut normā
 eis tradidit: sed successori suo demētē q̄ ap̄licā sedē
 & p̄tate p̄ncipale tradere beato petro tenere p̄me
 ruit: linus uero & detus mīstrabat exteriora: petrus
 aut orationi et uerbo insistebat. Videt ergo lohes
 papa xp̄sile dicere q̄ linus & detus dicti sūt roma
 ni p̄sules: nō q̄ uere fuerint papē sicut demēs sed
 q̄ etiā uiuēte b̄to petro erāt uicarij eius i misterio
 exteriori: unde & auctoritate petri uiuētis ordiatio
 nes fecerūt. Glōa uero p̄dicta uidet nūc cōcorda
 re dictū huius lohis papē: et hieronymi i li. illustri
 um uirorum dicētis q̄ demēs fuit romanus ep̄us
 quartus post petrum: quīs aliq̄ dicat ip̄m fuisse se
 cūdū. Sed uidet stādū solēni ep̄le lohis ad tā solē
 nes ecclias. Nā & glōa illa male sentit de petro q̄si
 ip̄e in sua morte errās malū exēplum posterorū: &
 ecclie piculū sibi elegit successorē p̄ cuius corrigēdo
 errore demēs uoluerit resignare. Nā eīdem
 rōne q̄ petrus in hoc crederet errasse posset credi
 falso statuisse romē sedē papalē. Nō enī nisi ab eo
 hoc hūit ecclia: p̄terea in festo sc̄i demētis secūdū
 breuiariū romane ecclie legit q̄ ip̄e ex p̄cepto b̄ti
 petri suscepit p̄ncipatū ecclie gubernādum & q̄
 ideo linus & detus an̄ eū cōscribūtur: q̄ ab ip̄o p̄ri
 cipe ap̄lorum ad ministeriū sacerdotale exhibendū
 sūt ip̄i ordinati. Item in festo sc̄i deti legit q̄ de
 rus ex p̄cepto b̄ti petri. xxv. p̄sbyteros ordiauit in
 urbe roma. De b̄to etiā lino i eius festo legit: h̄ ex
 p̄cepto b̄ti petri instituit ut mulier in ecclia uelato
 capite itroiret: ex quo patet: q̄ linus & detus fue
 rūt uicarij b̄ti petri ip̄o uiuēte q̄ ex eius p̄cepto que
 uidebant expedicda ordinabat: uide patet q̄ nihil
 ibi fuit simile. Quod q̄dā alie notule arguūt q̄ pa
 pa seip̄m p̄t iudicialit̄ deponere q̄. xxi. di. ca. Nūc
 aut dicit nicholaus papa: q̄ cum tpe dioclitiani &
 maximiani marcellinus papa cōpulsus a paganis
 thūnificasset idolis: collecto pp̄ hoc uniuersorum
 ep̄oz rōalio cū papa accusasset se defecisse: nullus
 eo uisus ē p̄feri s̄nam: sed dixit ei: tuo ore iudica

lamin
 marcellin

cām tuā nō nō iudicio: nā p̄ma sedes nō iudica
 bit a quoq̄. Nā ex hoc & silibus glōe arguunt q̄
 papa nō possit se ip̄sum iudicare illo mō quo alios
 iudicat & cōdenat: sed solū eo mō quo penitēs se
 ip̄m iudicat cū sua p̄ccā p̄nialit̄ punit. Et illud q̄
 .ii. q̄. vii. Nos si in cōpeteret aliqd̄ egimus nō aut
 utoz missorū cūcta uolumus ordinār iudicio: ubi
 loq̄tur leo papa lodouico augusto. Et pp̄ hoc di
 cit glōa q̄ papa p̄t se subicere aliq̄z iudicio. Et
 ē sup̄ illud. Nemo iudicabit p̄mā sedem: dicit alia
 glōa nisi se alicuius iudicio submittat. Nō ē itel
 ligēdū q̄ possit se sic subicere aliq̄z iudicio q̄ illi ex
 hoc hēant p̄tatem iudicariā sup̄ eū: nisi cū in foro
 cōscie se suo sacramētali subicit cōfessori q̄d̄ fa
 cit nō ut papa sed ut p̄ccōr. Alias aut subiectio eius
 semp̄ ē libera & p̄pōtēs iudicari & talis submissio
 est cūctā hūilis cōdescēnsionis & pacis. Illud etiā
 q̄d̄ d̄ tpe. xi. milii uirginū de papa recedēte cum
 eis: licet illa historia sit apocripha: tñ ē uera magis ē
 p̄ nobis q̄ contra: q̄ uidet mihi q̄ legeri q̄ uicari
 um dereliquit q̄ eius auctoritate rexit nec unq̄ est
 inuentū q̄ eo uiuēte uel quocūq̄ alio sumo p̄ncipi
 ce post q̄ incepit admīstrare & papatū cōsentire q̄
 eius renūciatio fuerit acceptata et scā elcio successo
 ris: unde nō ē dubiū q̄ dei iudicio p̄ncipio & diabo
 lo pcurate accidit scandalū nup̄ factū: i quo falsifi
 catus ē ih̄us x̄p̄o & uero antixp̄o eccliam de
 struente

Iesus doctor humilium. cap. ix.

Ost tēpstatē piissimus iesus hūilibus su
 is serenus apparet: & quos in turbinibus
 seuiētes bestie conseruauit in sua ueritate:
 iā incipit mūdo facere clarescere: ut p̄ ip̄orum ueri
 tate & p̄batā uirtutē lucret̄ pius iesus ad uentatis
 reducēdo semitā illos quos male bestie fermētādo
 seduxerūt. Et q̄ t̄p̄e seductione plenaria: que nūc
 instat erit clarificatio sexti status. Ideo h̄ hūiliū ex
 altatio pillū angelū que iohes describit. x. ca. post
 sextum tubiciniū designat. Nam de illo dicit sic
 loachi. Quicūq̄ erit iste predicator uentatis fortis
 esse describit: q̄ robustus erit in fide & de celo de
 scēdet. i. de uita cōtēplatiua ad actiuam: et amictus
 erit nube: q̄ iudatus erit scriptura p̄phaz: & irim
 hēbit in capite: q̄ sp̄m sc̄m & misticū seu sp̄ualē i
 tellectū scripturaz hēbit in mēte. Sicut enī arcus
 celestis apparet iūctus nubibus celi. Sic scripturis
 p̄phaz mysticus intellectus ad aduersarios cōuin
 cēdos. Et subdit. Ego aut angelū istū secūdū s̄nam
 aut enoch fore puro aut heliā: uerūtā put hoc de
 us melius nouit: unū dico p̄ certo: q̄ hic angelus
 significat p̄sonalit̄ magnū aliq̄z p̄dicatorē: quīs
 sp̄ualit̄ ad mltos uiros sp̄uales tunc t̄p̄is futuros
 cōpeteret ualeat itorqueri. Sane facies angel̄ silis
 ē soli q̄ in hoc sexto tpe appret dei cōtēplatiōē
 i modū solis splendescere et p̄duci ad noticiā eoz
 q̄ designātur i petro: iacob: & lohe latinorū greco
 rū: & hebreoz: p̄mo q̄d̄ latinorū: deinde grecoz
 tertio hebreoz: ut fiat nouissimi q̄ erāt p̄mu: & ecō
 nriso: hec loachi: licet aut mysteria sexti status sin

2
 3

Clarificatio
 B̄ti

gularit̄ adaptemus ad frāciscū & ad eius statū q̄ in
 eo magis reuocet reformatio uite xp̄i: nō excludit̄
 q̄n de hoc angelo & de mltis aliis possit applicari
 mysteriū ad beatū dñicū uirū utiq̄ angelice digni
 tatis: & ad eius statū & silēs: secūdū q̄ plus & mi
 nus appropinquat euāgelice uite q̄ in itētiōe iesu
 p̄ncipaliter sedet. Sicut ergo post xp̄m iesū & apo
 stolos eius in hoc tenet p̄ncipatū frāciscus. Sic et p̄
 hūc āgelū in se & in ple sua singularit̄ designat. &
 maxime solēnis clarificatio nūc futura: & p̄iceps
 huius renouatiōis post destructionē regni p̄dicatū
 rū bestiaz & locustaz & regis earū: de quibus lohes
 patū supra hūc angelū fecit sermonē i hoc angelo
 figurat. Nā fortis erit uirtutis cōstantia: descēdet de
 celo. i. de alto cōtēplatiōis statu ad regimē aiarum:
 et q̄ celesti munere mūdo dabit idigno: sed ne ui
 deat cōtēplatiōē p̄dere: dicit q̄ erit amictus nube
 .i. extacite cōtēplatiōis caligine: q̄ secūdū dionysiu
 uere misticā hēbit irim in capite. i. arcualē resulgē
 tiā uerū silis iesu: q̄ uiscerofa chantas ip̄suis erit ad
 n̄tas supportādas miserias i mēte illius ip̄ressa: faci
 es eius erit ut sol: q̄ in singulari cōtēplatiōe xp̄i ie
 su & eius uite appebit splēdidus istar solis & dine
 lucis inflāmaris & illu r̄ iatus i se: & illumians ali
 os & istāmas & hēbit ēt pedes rectos & solidos &
 ignitos ut colūna ignis: q̄ ardenti affectu curret
 uirtuose & recte ad oīum pcurādā salutē: hēbit ēt li
 brū euāgelū xp̄i ap̄rū i manu: q̄ i pleno ope faciet
 obseruā euāgelicū statū & ip̄m reserabit oibus da
 ra luce. Et pedē dextrū tenebit sup̄ mare fidelium na
 tionū q̄ p̄ ip̄m mltaz p̄curabit cōuersio ad xp̄m
 iesū: & q̄ ad hoc erit suus ip̄etus ideo d̄r ibidē dex
 trū pedē tenere: p̄t ēt d̄ci q̄ p̄ tāto pedē dextrū te
 nebit sup̄ mar̄ q̄ p̄mptior erit ad aduersā tolerādā
 q̄ ad cōsolatiōes recipiēdas: uel supra mare pp̄loz
 cōuertēdoz pp̄s p̄t̄erēt: q̄ sup̄ terrā hypocritaliū
 religiosorū. Et nota q̄ h̄ angelus n̄ posuit nec mar̄
 nec terrā sup̄ se: sed sub pedibus suis: q̄ a altiss̄ mā
 paupertatē austeritatē & hūilitatē oīa mūdāna cal
 cabit. Sic & totus status euāgelicus p̄ ip̄m renouā
 dus simul cū ip̄o descēdet de celo p̄ p̄fundissimam
 sui humilationē et erit hūilī paupertate agillimus &
 secūdus sicut nube amictus: & de hoc statu p̄ salu
 tarē pluuiā fecūdabit eccliam: hēbitq̄ p̄ ceteris p̄ce
 deribus librū scriptur̄ coprū. Dicit̄ aut clamaturus
 sicut leo rugiens q̄ cōtra errores & uicia obdurato
 rū: & maxie cōtra malignitates bestiaz p̄oz cū for
 ti idignatōe loq̄tur: & terribile dei iudiciū i p̄xiō
 ueruz cū sūma auctoritate p̄dicet ut bestie cōtre
 mīscant. Ratio aut̄ magnitudinis huius clamoris
 erit ex hoc q̄ postq̄ liber erit aptus dīne uolūtat̄s
 nullum uel imen excusationis relinq̄tur: & ēt pp̄
 nimia resistētiā & mltitudinē obduratorū
 bit clamare: & post p̄nū zelū que ad oēs hēbit si
 cut leo ad catulos excitādos ad uitā & pp̄t leonmā
 cōstantā & esuriē: de eoz salute ut leo rugies curret
 ad aīaz escā & p̄dā d̄r ēt q̄ cū clamasset locuta sunt
 septē tonitrua uoces suas. Secūdū loachi hec septē

tonitrua sūt septē sp̄s dei q̄ mis̄ i oēm terrā sp̄ia
 les & allegoricas uoces uelut e tr̄io celo emittunt
 cōcordātes rugitui āgelitā i reboādo magnalia &
 archana gl̄ie dei & op̄az eius & p̄c p̄ue eoz q̄ tūc i
 mētibus cōtēplatiōis fiet: q̄ i tonādo tr̄ibula dei iu
 dica. Septiformis ē gr̄a ip̄us sc̄i: & sep̄ itormis itel
 ligētia septē etarū mūdi & septē gnaculorū uete
 ris testamēti & septē statū ecclie & iudiciū sc̄oz: i
 his q̄ iā p̄cesserūt istar vii. tonitruoz: clamāt maxia
 dona gr̄az danda electis & horribilia iudicia ip̄us
 tūc fiēda: dicit̄ at̄ hec tonit̄: ua ad clamorē angeli
 loq̄ q̄ ad edificatiōē p̄dare doctrine ip̄ius apte se
 igerēt mētibus p̄fectoz. Et q̄ sp̄s sc̄us septenaria
 donoz suoz diffusionē i cordibus audientiū dabit
 autēticū testimoniū q̄ uerba eius sūt uerissima. Et
 q̄ h̄ āgelus sūm̄ dei: iuxta q̄d̄ d̄r actū. x. q̄ pe
 tro p̄dicatē cecidit sp̄s sc̄us sup̄ oēs q̄ audiebant
 uerbū. Qualis at̄ ut fructus & q̄lis sit ecclia i forma
 ta p̄ istū maxie euāgelicus status i mltitudine tūc
 obseruatiū ip̄m: lohes d̄sc̄r̄ bit Apoca. xiiii. postq̄
 illas cruētas bestiaz p̄ sapiam sp̄us xp̄i detegētis nū
 moy noīs eius de medio exstinauit: cū dicit̄ uidi &
 ecce sup̄ mōtē syon agnū stātē: & cū eo cētū. xliiii.
 milia: hēntes nomē eius & nomē p̄ris eius scriptū
 i frōntibus suis. Sicut ei i sexti signaculi ap̄p̄tōe d̄i
 cunt̄ centū. xliiii. milia signati: sic & h̄ tonit̄ aḡno
 assignati: de his d̄r d̄r ut̄rūq̄: h̄ ē ecclia & status an
 geli p̄dicti: h̄ at̄ numeris ē sp̄ualit̄ itelligēdus: q̄ p̄
 sectiōes his numeris designate: hūic statu adaptā
 tur. Sed cū hoc silali ē itelligēdū q̄ mltitudo p̄scā
 & magna ad p̄fectionē euāgelicā cōuertet̄ p̄ hunc
 numēz designata: & h̄ p̄t̄ ad cōfortādū paup̄cu
 lū gregē q̄ i puo numero bestiaz p̄d̄t̄: t̄z at̄oces
 portauit iustus. Et ad cōsūdēdā fallaciā trāgresso
 rū huius t̄p̄is q̄ ad suā excūsādā malitiam d̄cūt q̄
 euāgelica uita p̄ frāciscū i reglā r̄nouata n̄ fuit data
 p̄ tāta mltitudine: & q̄ tali mltitudini i obseruabi
 lis ē: un̄ eos iesus p̄ p̄dictū āgelū d̄sc̄r̄ bit mēd̄c̄el
 & p̄ effectū oñdet: dū m̄leo p̄les tūc erūt legitimi
 filii frācisci i gūla obseruātes: q̄ nūc sūt sp̄uū i gūla
 accusātes & usū paup̄em n̄ seruātes. Significat̄ etiā
 ad s̄nam q̄ tūc debēt signari & cōuertī i mltitudine
 magna iudei q̄ sp̄ali sūt tribus isrl̄: & quoz fuit sin
 gl̄r mons syon: & cre. lo ēt q̄ ad s̄nam i mōte syon
 & i tā illa quam sc̄olatus p̄sone iesu sacrauit i uita
 passib̄: & resulgebit clarē r̄nouatio uite sue ēt an̄
 aduētū & mortē antixp̄i apti q̄n iudeoz erit cōuer
 sio p̄ncipal̄ sed & tūc & an̄ erit turba magna pp̄lo
 rū inuētabilis: de q̄. vii. ca. ē d̄m̄. Exponēdo aut̄ p̄
 hac renouatiōe p̄ma q̄ nūc instat septupla p̄rogati
 ua h̄ electoz: mōstrat̄ p̄ma ē eoz ad christū cōfor
 mis & i diuidua societās. Nā dicunt̄ stare sup̄ mōtē
 syon p̄ que designat̄ alta & solida eminētia cōtem
 platiū status. Et dicunt̄ stare sup̄ mōtē: q̄ secūdū
 Richardū ceteroz cōtēplatiōz eminētiā trāscen
 dūt: dicitur aut̄ hic xp̄s agnus cum quo hi stant
 & cum sua inocentia et mititate & holocaustica
 immolatione crucis stant in alto contempla

legatum p̄ly p̄d̄t̄

tionis: Et intelligitur ista centū xliiii. milia esse mi-
lia agnos: cū principali agno iesu q̄ dicitur iesuncu-
li p̄ renouationē crucis sue in ihm trāsformati. Se-
cūda ē certa et reglaris cōmēsuratio p̄fecti numeri
suis ap̄licis capitibus cōformati. Nā secūdu loachi
c. xliiii. m. faciūt xx. legiones cōmēdētēs xliiii. sen-
tibus circūstantibus sedē dei & agni ita ut cuilibet
seniori m̄deat sua legio p̄ imitationē p̄fectā. Et p̄
hoc datur intelligi q̄ p̄ istos rep̄ntat̄ status sp̄s
sci q̄ cōcordat̄ a patre & filio spir̄it. Sicut et isti con-
coruer̄ a ueteri testamēto & nouo q̄li utriusq̄ cō-
cordia & p̄fectio spir̄ata p̄cedūt. Sa p̄fectione. xii.
p̄riarchar̄: et. xii. ap̄lorum. tanq̄ xliiii. senioꝝ: un-
de et in signū huius xv. ca. dicitur hū cātare canti-
cū moysi & canticū agni. q̄ quicqd̄ sunt iubilii cōtē-
plationis & p̄fectionis in utroq̄ testamēto uidet̄
in istos trāsfundi: & labor p̄cedentiū tēpor̄ eis cō-
uerti in iubilatiōis solatiū: ita q̄ ex oibus et bonis
et malis uident̄ deū cōtinuē iubilare: in oibus co-
gnoscēs ip̄m sanctissimū sapiētissimū oipotētissi-
mū: ac p̄ hoc ab oibus reuerēdū humilif & laudā-
dū eternalif. Tertia progatiua est fidei & amoris
& cōtēplationis dei patris & filii humanati frōtal̄s
inscriptio p̄ hoc qd̄ sequitur: hēntes nomen eius &
uomē patris eius scriptū in frontibus suis: p̄ nomen
designat̄ famōsa noticia q̄ respectu dei nihil ē nisi
fit amatiua: p̄ frontē apta et fortis & uiua dei con-
fessio. Nā frons est ps faciei patula: & i ea signa ti-
moris uel audacie cognoscūt̄: p̄ qd̄ datur intelli-
gi q̄ talis erit corū uita q̄ in p̄mo aspectu appare-
bit mūdo q̄ ipsi sūt plene electores dei et imitato-
res uite xp̄i iesu ac sint angeli: e familia patris palis
agni: & singulares loci crucif eius: hec at appebūt
in eis singulari abūclantia sp̄s sci eis infusa: et nō
alicui hūano mento attributa. Et hic notat̄ p̄ qd̄
d̄ scriptū hic nomē. Sp̄s enī sc̄us in ip̄a inscriptio-
ne intelligitur: nā inscriptio & ifusio gr̄e sibi appro-
p̄niant. Quarta progatiua ē p̄cellētia iubilatiōi cā-
tici istos p̄fectos: quā qd̄ sepniformiter magni-
ficat̄: p̄mo q̄a dicit. Et audiui uocē de celo: ut onda-
tur q̄ eoz iubilatio erit excessiue sublimis et n̄ t̄re-
na sed celestif. Secūdo q̄ erat imigua & secūda et ex
magno sanctor̄ collegio et pluriū uirtualiū affe-
ctionū cordis ipsorū p̄cedēs cū dicit tanq̄ uocem
aquar̄ multar̄: siue sit uox pluuie: siue maris: siue
flumis q̄ in eis erit abūclantia lachrymar̄: Pinguiū
deuotionē dei lauantiū a cōtagione peccati: refrigerā-
tiū ab oī amore mūdi: amantantiū in crucifixione
xp̄i: et secundatiū i m̄plicatione ois boni. Ter-
tio onditur q̄ hec uox erit altissima & potētissime
oīa replens et cōcutiens. unde dicitur. Et tanq̄ uo-
cē tonitruū magni. Ipi enī conuēntent om̄nē terram
Et ne crederet̄ q̄ ex uoce tonitruū esset imites aliis
et in se non iocūdi idcirco sequitur q̄ta progatiua q̄
hec uox erit suavis et iocūda: & secūdu discretiōis
regulas i oibus modulata et uocē quā audiui sicut
citharedoz citharizantiū in citharis suis: Cithara ei
nō sonat n. si si: uacua: p̄ qd̄ datur intelligi q̄ i eis

erit p̄aptas altissima et hūilissima eos euacuās ab
oī reputatione sui et substātia mundi: chorde uero
cithare sūt uirtutes que nō sonant nisi sint extēse
nec cōcorditer nisi sint p̄porcione et de. uita pro-
portioē pulset. Opportet enī affectus uirtuales ad
suos fines et ad sua obiecta fixe et attente p̄tēdi et
unā uirtutē alteri coherere ita q̄ rigor iusticie non
excludat̄ dulcorē misericordie: nec mititas et leui-
tas sc̄e correctionis zelū. Cithara etiam pōt dici ip̄e
deus cuius q̄libet p̄fectio p̄ affectuales cōsideratio-
nes cōtēplatis tacta & pulsata reddit cū aliis mire
iocū litatis sonū. Cithara est et totū uersū i uersū
cuius q̄libet ps debite a cōtēplator tacta mire soat
dei laudē. Singularis etiā hōz cithara est iesus xp̄s
cū oibus actibus sue passibilis uite: etiā cōfessionis
p̄ne: quā cithara facit sonare cōcauitas sue acerbil-
sime passionis qua fuit cauatus et fossus in mani-
bus pedibus & latere & sanguine uacuus & uita-
ubi chorde oīum mēbroꝝ suoꝝ & neruoz: & iū-
cturaz fuerūt extēte fortissime: organice t̄n & mu-
sice secūdu q̄ exigebat diuine iusticie austeritas &
uirtutum iesu strenuitas: & sup nostram miseriam
curandam effusa sue pietatis charitas: ubi & sonus
doloris trigoris & amoris in eius uoce in cruce da-
mante septēpliciter sonuit secūdu septē uerba que
dixit: que tibi supra exposui li. iiii. c. xxxiii. i quibus
omnibus sancti sexti status tanq̄ in cithara salutis
humane totā perfectionē bonitatis diuine & uir-
tutum suarum mētalīū & omnium dei operū so-
nare facient tanq̄ in ordinatissima armonia nūc la-
ctētes cum paruulo: nunc dolentes cum crucifixo:
nunc peregrinātes cum glorioso qui ē super oīa be-
nedictus deus. Huius cithare forma sexto statui dā-
da p̄mo apparuit in hoc sacro monte cū in stigma-
tibus passiois fundator sexti status fr̄sciscus: a xp̄o
factus est citharedus. Et quia non indoctē nec ru-
sticane isti iesunculi seu agni citharizantes in agno
iesu percunt chordas p̄dicte cithare: sed cum arte
perfecta a sp̄u sc̄o ifusa: ideo d̄. Sicut citharedoz:
q̄ citharedus non dicitur nisi per artem & frequen-
tem usum magralif forme: sonū. Quinto ista uox
est exufflatiua ueteris sermēn omnium preteritoz
defectūū & noui status formā iubilum: pro quo se-
quitur. Et cantabant quasi canticum nouum. No-
uum quidem p̄pter nouitatem uictorie eis datam
& p̄pter nouam citharam incorporationis iesu in
ip̄os & nouam artem sp̄s sancti in ip̄os diffusam
Ex quibus omnibus sunt eis cantica inouata: ergo
hec uox in deū erit tota relata & in honorem ciui-
tatis superne: pro quo dicitur ate sedem dei & agni
& ante q̄tuor aīalia et seniores. Septimo hec uox
erit singularis gr̄e aliis non cōicata: pro quo dicit.
Et nemo poterat dicere canticum nisi illa centum
xliiii. milia quia inferior plebs quātūcūq̄ ad eos de-
notat̄: & ab eis recta & in ipsis hec dona p̄cipās p̄
se & in se ad tante perfectionis iubilum non ascen-
det. Quinta autem progatiua istoz ē puritas per-
fecta & imaculata p̄ qua subdit: qui empti sunt &

terra: q̄si dicit xp̄i passioē & sanguie eius: i quo cō-
tinue citharizat redēpti sūt & purgati a xp̄o ihu ep̄ri-
one amorosa segregati ab oī uita trena: q̄ progati-
ua magis explicat̄: cū d̄. Hi sūt q̄ cū mulieribus nō
sunt coquinari: uirgines. n. sūt. Et licet intelligat̄ q̄
i illo statu renouabit sc̄a uirgitas tam mente q̄ car-
ne: qua oīs muliebris congnatio aufugiet longe:
t̄n nōie mulieꝝ pōt intelligi oīs utilitas creature: cū
qua nō congnabunt i ordinato amore: sed cū sc̄o
ioāne mūdissimoz uirgines: & post oēs apostolos in
huius signū ultimo referuato gustabūt optimū ui-
nū miraculose opatiōis ihu: qui oēm aquā distra-
ctionis p̄tēte i nuptiali amore cōuertet i celicū ui-
nū. Et licet circa finē uite ihu pueri hebreoz ip̄m
miraculose glonificauerūt: sic circa finē tēpor̄ im-
maculatissimū pueri & uirgines de stirpe istā ad sum-
mam ihu uirginis imitationē & familiaritatē cre-
dūt uocādi: ut hi sint agni nouelli mūdissime ouif
uirgis marie m̄ris agni: q̄ in tra incolatus sui & di-
lectissimū ihu hos imaculatos uirgines in sue imacu-
late uirginitatis filios adoptabit. Nihilominus no-
mie uirginū intelligit̄ oīs perfecta purgatio ab oī
p̄tita labe & expientia carnis. Sicut fuit i b̄ndicta
magdalena: & i ap̄loꝝ p̄cipie petro: qui neq̄q̄ ab
agni carico excludūt. Septima progatiua est idiui-
sibilis ad xp̄m sc̄q̄la in sua uita p̄fecta: p̄ qua d̄. Et
sequūt agnum quocūq̄ ierit. Quātū. n. unūq̄sq̄
mirat̄ deū & p̄cipat̄: in tantū sequit̄ eum. Quo-
ergo i pluribus & alionibus p̄fectiōibus p̄cipat̄:
uitam eius: ip̄m magis sequunt̄. Et q̄a ille status
sc̄m p̄ncipales superogatiuas perfectiones cōfi-
lioz xp̄i ip̄m ihm pro ut est hominibus huius ui-
te possibile imitant̄: ideo dicitur eū sequi quocūq̄
ierit: & etiā quia ip̄m semp habent ducem sui itine-
ris: & ip̄m semper specular̄ ante oculos mētis sue:
& in ip̄m totum suum esse dirigūt & trāsformant̄:
nihilominus oīs creatura in infinitū deficit a perfe-
ctione dei hominis ihu xp̄i. Septima progatiua ē
uniuersalis p̄matus dedicatiōis sancte: & fudatiōis
noue ecclesie: que i p̄ncipalibus coniuētis p̄cedō
angelo ē fundata. Pro qua dicit: hi ep̄ri sunt ex om-
nibus: siue ex hoibus sc̄m litterā ueniorē. Ri. tamen
disiunctiue ponit utrāq̄. Et ē sensus q̄ a carnali ui-
ta hominū: & a generali corruptiōe hūani generis
sunt p̄ xp̄i gratia & eius p̄ciosissimū sanguine singu-
larif segregati & empti: ut sint p̄mitie deo & agno
toti tritati & ip̄i ihu xp̄o charissimi & placibilissimi
q̄ sicut fructus p̄mi t̄pis sapidissimi comedūt. Di-
cunt̄ aut̄ p̄mitie deo & agno singularif: q̄a totalif
sunt trāsformati i cōtēplatione gr̄e dei: & i holo-
caustū crucifixiōis agni: & iūt p̄ma fudamēta fr̄i
status mūdi. Nota aut̄ q̄ sepe ip̄etit eos ep̄tus: q̄a
singlaris p̄prietas status p̄fectiōis dande ē om̄nē
sp̄e uanā p̄p̄rii meriti uacuare: & p̄ hūilitatē profū
dissimā totū mere gr̄e & ep̄tōi sanguis ihu xp̄i at-
tribuere: ac p̄ hoc totū suū eē charitate holocaustifi-
ca in xp̄i mortē trāsferre: qd̄ ē perfecte nō sibi sed
xp̄o uiuere. Ex quo sequit̄ p̄fecta purgatio oīs ma-

li: & idcirco quintā progatiuam supra positam de
ip̄oz puritate exaggerat dicens: q̄ in ore ip̄oz non
est iuentū mendaciū: q̄a i xp̄o qui ueritas ē: sūt cor-
de: ore: & ope trāsportati. Alias ēt quia religiosi hu-
ius t̄pis sūt duplices & dolosi hypocritales cruces
mūdo preterentes: ondit eos ab hoc uitio alienos
dicens in ore eoz non iueniri mendaciū: q̄a uendi-
ces simplices sinceri qd̄ uerz est dicit̄: semp in ore
portates ihm. Et q̄a reglaris obseruatiō sūt ut plu-
rimū maculare: ut ondat eos p̄fecte & itegre euan-
gelicā p̄fectionē seruare dicit̄. Sine macula. n. sunt
ante thronū dei. Quā dicitur q̄ an thronum nō
est de textu: quis p̄ modū epistole legat̄ i ecclesia.
Ri. t̄n hēt & glo. expōit an thronum dei. i. an d̄ni
iudicē: quia i oculis eius & nō hoium iustificati cu-
tabūt: & sine macula apparere contra hypocritas q̄
eos ipugnat̄ q̄ sc̄m fr̄itā ioānis oīa opa sua faciūt
ut ab hoibus uideant̄. Vides ergo quō nunc uide-
tur i huius t̄pis calamitate sepulti debent celeriter
a iesu decore humilium exaltari.

Iesus resuscitatus Cap. x.

Riumphator mortis ih̄s cuius pprium ē
sup occasū ascendere: & i se & in mēbris su-
is de mortis trūphare cōstitū: sicut in p̄-
prio corpe duabus noctibus iacuit i sepulchro: nā
inposita die sabbati: in qua a doloribus sexte serie
requieuit: licet requies festiua resurrectiōis glorio-
sa diei d̄uce seruaretur. Sic in corpore suo mystico
quasi duabus noctibus uidet̄ subiacere mortis im-
perio: dū sub mystico antichristo quasi sub prima
nocte: & postmodū sub aperto quasi sub secunda
nocte que i luce resurrexerit plenarie christi sp̄ri-
tus terminat̄ radios sue lumiose fidei uidet̄ p̄mit-
tere quo ad populoz multitudinē obūbrari: inter-
posita t̄n die in media aliq̄ta. i. pace i qua mulier ec-
clesia possit sibi de p̄seruatiuis aromatis preuide-
re ad ungedū corpus mysticū d̄ni ihu: ne in horren-
da morte caligē & tenebroso turbine antixpi ma-
gni totali corruptiōe feteat & putrescat. He sūt due
noctes horredē: antixps mysticus & aptus: i quoꝝ
medio euagelicis uiris relinq̄t sabbatismus: i quo
xp̄i ihu clarificata p̄aptas illius possit supare insul-
tus: i copia rez plurimos d̄r occidurus. In qua qd̄
primaria clarificatiōe ent utiq̄ dies solēnis & qd̄
resurrectio xp̄i uite q̄ i alio mysteno suas hūit duas
noctes p̄cedētes horēdas. Sed plenaria resurrectio
xp̄i ihu i toto mūdo cōuerso post mortem antixpi
magni seruat̄: mysteria t̄n illius resurrectiōis sc̄m
aliqd̄ applicant̄ prime: sicut & mysteria antixpi ma-
gni mystico adaptat̄: q̄ est eius p̄cursor. O gens ce-
ca xp̄ianoz. Nota q̄ horreda percussio fuit i bestia
supra descripta: nā nūq̄ accidit i ecclesia sif e. Nunq̄
.n. fuit aliq̄ heresis uel p̄secutio pagana q̄ sic oēs si-
deles absorbuerit q̄ ualētes milites hūerit facta ec-
clesia: q̄ p̄sistēs i plio cōtra iungētes malitias pu-
gnauerit. Sed i hac taurus fuit cunctoz timor: ut
hostes bestie uiderēt̄ tāta strage cōfusi: q̄ q̄si uide-
bāt̄ dicere motibus & petris: cadite sup nos: & ab

Ignomny

functio

intelligit̄ mysticū
et ap̄tū

post mortem
mysticū maḡ

Her

scōdite nos ab ira sedentis in throno: q̄ cū sit crucē
ta bestia: se agnū dei mētē. Et ad lram uel oēs fue
rūt sibi cōglomerati i alio malo: uel fuerūt timore
cōfusi: ut nō apperēt i bello nec dicerēt qd̄ ferēt
uel fuerūt errore decepti: sibi obediētes ut x̄p̄o: uel
fuerūt stage cōfracti: ut fugisse uiderēt de mūdo
& nūq̄ uiuētibus apparet: magna ergo mors cor
poris mistici fuit ista q̄ ip̄m i tante caueae abyssō
tanto tēpore sepultū induruit: & obstrata corda uel
sūt mortua grandis auctoritatis pondere pressit: &
falsos sigillos: sculptura firmavit: sed & malitioso
rū custodiū armatura nō defuit. Ab hac morte resur
gens iesus i spū suo tāq̄ p̄ncipali materia magnū cā
tari alia. Sed dñica i albis sequēte pōt introitū illius
cui nomē est mors & infernus sequebat̄ eū: dupli
cabat̄ alia: totū corpus populi i orbe dispsi cū prin
cipalibus multitudine: qui sūt quasi aia mistici iesu in
fide & deuotione iugētur: tūc: ip̄e iesus eterni pa
tris filius uiuet in cordibus oīm nationum: & quasi
alter ioseph fratribus suis secūdū carnē iudeis con
uersis nō solū i omni terra egypti: sed in oī dñatiōe
regni eterni p totū mundū nūtabit̄ dñari. Et q̄ ad
has resurrectiones currit totus ip̄etus libri apoc. ad
circo restatur se loānes fuisse i spū uisionis hōz oī
um spūalis i dominica die i qua ad lram x̄p̄us resur
rexit ab inferis: & oēs has uisiones i illa eadē die lo
ānes uidit: in qua magna applicatio: sue itelligētie
& subleuatio cōtēplationis altissime & cōfortatio
sue memorie designat̄. Figuratur etiā q̄ sicut tunc ie
sus a mortuis resurgēs de sepulchro exiuit: sic spūa
lis uita sua totius scripture spūalis itelligentia erat
de: sepulchro poris malitie & mortis uiolēte pcessu
ra: & ad publicū libere exitura: & ad maximā famili
aritatē iesu & cōiunctionis uinculū p̄mouit: per
suoz uulnere tactū cōpassiū & trāformatiū: un
de eadē die apparet̄ discipulis uitalē suū statū eis in
missit: & ut intelligerēt scripturas sensus aperuit: &
uulnere cicatrices ondit: se palpan familiariter uolu
it & cū ip̄is comedite. Hec in hac sacra dñica die quā
expectamus iocunde feliciter cōplebūtur: uoluit au
tē deus eadē die oīa uideri ad oīdendū: q̄ quis sint
septē uisiones distince: pōt sūt n̄ in unā uisionē re
duci: & spiritaliter oīa oībus adaptari p̄prio suo re
spectu ad tēpus sibi cōmēdēns: p hoc nō mutato in
aliquo: sed magis ex alioz adductiōe pfecta: unde
& p̄me uisionis radice pōt ad uisiones alias adaptari:
& illā nūc adapto ad gloriā statū futuri: unde i hac
radice ponit̄ p̄mo septē candelabra. vii. ecclesias de
signātia. Nā ecclesie instar candelabroz sunt iursū
in diuina erecte: & ad dei lumē suscipiēdū & diffun
dēdū aptate: p dei sapiētia & charitatē sūt auree: &
q̄ ad modū aut p̄ ignē pbātur: & malleis extēdūt
& sic iursū in celestia: quasi in formā candelabri con
tinētis ardore & lucē sapiētie pducunt̄. Dicitur au
tem. vii. q̄ diuersalis ecclesia. vii. statibus distinguit̄
ut plures est̄ dicit̄: & uita & uegetatio ē acceptit a
spū septiformi. Postmodū ponit̄ uisio filii hoīs: in
qua x̄p̄us sub. xii. p̄prietatibus apparet: q̄ in plena

Antus Antus

resurrectione spūs sui i scīs pastoribus resulgebūt.
Prima est assidua ecclesiaz uisitatio & inhabitatio: pp
qd̄ apparuit i medio candelabroz: iuxta qd̄ sacer
dos legalis: leuit. vi. lucernas candelabri i scūario de
beat sep̄ sollicita cura nutrire. Dicitur etiā i medio
ih̄s: q̄ oībus factis exhibet se intime: ut cōtrū toti
sphere. Secūda ē ad subditos condescēntia hūilitas
& hūanitas: pp qd̄ dicit̄ sicut filio hoīs q̄ tūc sin
gulariter ad aiaz salutē & fomētū uiserosa x̄pi pie
tas assimilabit sibi platoz affectū. Dicit̄ etiā p hoc
statu uidisse simile filio hoīs: q̄r sue uite erūt quātū
possibile ē silati. Tertio itegre castitatis & honesta
tis sc̄ditas noie. s. pōderis q̄ erat uestis sacerdotalis
& linea p̄rigens usq̄ ad pedes: ideoq̄ pōderis id
est pedalis est dicta: uel secūdū alios erat tunica hū
antina usq̄ ad pedes in cuius sintris erant sc̄nabu
la aurea: & de hac uidet̄ loq̄ liber sapiētie. xviii. hec
n. uestis hēbat rōale & sup̄ humerale cōiūcta noie
huus in qua significatur hūus celestis castitatis &
sc̄ditatis pōtiffices cōdecēs: p cuius ardua plenitudine
subditur: & p̄cintrū ad mamillas zona aurea. Subci
gi enī circa renes designat̄ restrictionē: cōcupiscentia
rū & opeze carnis: p̄cingi uero ad mamillas: designat̄
ip̄uritatē oīs restrictionē & affectus cordis. Intelle
ctus enī & uolūtas sunt quasi due mamille mentis
pp̄inat̄is sapie lac & amoris. Itē cigi zona pellicea
est timore mortis & pene honestatē & castitatē ser
uare: cingi uero zona aurea est eā seruare ex mero &
solido charitatis ardore p amore silitudis iesu x̄pi
& sue mūdissime matris. Quarta ē reuerēda & p̄la
ra sapiētie & cōsiliū & oīs diffinitiois maturitas p se
milē & gl̄iosa canicie capitis designata: unde subdit
caput eius & capilli erāt. candidi tanq̄ lana alba: &
tāq̄ nix p caput uertex mētis & sapiētie: p capillos
autē multitudo & ornatus subtilissimoz & spūalī
simoz cogitatuū & affectuū: seu plenitudo dono
rū spūs sc̄i mētē adornātū designat̄. Sicut aut̄ in la
est calor fomētatiuus & mollities corpi se applicis
& cādor cōtēpator & suauior q̄ in nite. Sic in nite
est frigiditatis & cōgelationis algor & rigor & can
dor nro uisū itolerabilior: & humor sordidū purga
tiuus & terre ipinguatūuus: p q̄ designatur cōditio
nes sapiētie x̄pi q̄ erit eis partim cōdescēntia & con
tēpata & fomētatiua & sua pietate calefactiua & in
eis refrigerans omnem inordinatū amorē & hūme
ctas & ipinguas totā agriculturā uirtutū: & carnali
um affectus faciēs obrigescere in aliis rigide pūgēs
eos. Splēdorq̄ eorum i sua plenitudine nō erit capa
bilis ab ifimis. Designat̄ etiā q̄ sic eos fouebit sa
pientia iesu: q̄ tamē acie aspēus sui p extaticū excel
sū faciet caligare: sicut nix oculos corporales. Quinta
ē cōtēplationis speculatiue p̄ctice i seruire & splē
dore p̄spicacitas nā iesus oēs actus & intēctones &
nutus ecclesiaz circūspiciēs eos sibi in hoc secūdū
q̄ erit expediēs silabit: uide subdit. Et oculi eius ue
lut flāma ignis: q̄r spūaliter respectu uisoz hēbūt
quasi iugē & flāmeū aspectū. Sexta est uite actiue p
fecta opōsitā. Et pedes eius silēs aurichalco sicut

in camino ardenti. Aurichalco ē ex mūdissimum
malde simle auro: & cū est i camino ardenti ē ignēssū
mūdissimum & h̄q̄sciuum: x̄pi aut̄ corporales actus
& p̄cessus sūt charitatis dei & nri ignitissimi & exē
plari sc̄ditates: & etiam dū hic uiueret i camino ten
tatiōis pbati: & auro sue etne charitatis silissimi. In
hac formā in illis ih̄s opat̄ uirtutē: ut seruire secl̄i
opent. Septia ē sue doctrine celestis resonātia &
irragatio secunda: & uox illius tāq̄ uox aquaz mul
tarū. Octaua ē p̄tatiua p̄sidentia & cōtinentia non
solū ecclesiaz sed et̄ reoz: unde subdit. Et hēbat i
dextera sua septem stellas. Nam. vii. stelle sūt anḡi
& epi ecclesiaz. Tūc aut̄ singularit̄ se sentiet̄ in x̄pi
dexta ab ip̄o protecti: & sola amātes celestia: nam
multi ex eis hitant i sinistra. Epi aut̄ sic debent sup
ecclesiam lucere & p̄sidentē: sicut lux lucerne & sc̄nari
quia stella sup̄ candelabrum stabat: sicut et̄ motus
stellaz & influētia regis: secūda: sic illuminat̄ frā: sic
sc̄s p̄clarus ecclesiam. Nona ē iudicane cōnecti
onis iustitia: unde subdit. Et de ore eius gladius ex
traq̄ p̄tē acutus exibat. i. sc̄tia penetrās cuncta ui
tia: & undiq̄ absq̄ p̄sonaz acceptiōe abscedēs: He
bre. iiii. Uiuus ē sermo dei & efficax: & penetrabili
or oī gladiū ancipiti. Ih̄s. n. nō solū pcutit extrane
os: sed & suos: iob. ix. Innocētē & impiū ip̄e cōsum
mot. Sed innocētē p̄mouet puniēdo: & itelligē ino
centē respectu: eiaz aut̄ nullus ē innocēs q̄n̄ sit di
gnus oī pena: uel innocēs dī quis p respectū ad dei
p̄destinationē: p quā i eternitate nō appent uitia ele
ctoz: ut ē dicit̄ supra. Per gladiū et̄ itelligit̄ dei uer
bum penetrās intima cordiū: & sc̄ndēs ab amore ui
tiōz: E. ph. vi. gladius spūs sc̄i qd̄ est uerbum dei.
Decima ē claritatis sue & ueritatis iocōphēbilis
gl̄ia: & facies eius sicut sol lucet i uirtute sua. Sol i
tota sua uirtute lucet in meridie: & quidē corporalis
facies ih̄s iocōphēbilē magis lucet: & p hoc designa
tur ineffabilis claritas & uirtus sue diuinitatis: & et̄ sue
mentis: q̄ sc̄s texti status singl̄r resulgebit: n̄ ipsi
est singl̄res cōtēplatores gl̄ie sumi dei & hoīs af
fūpti: cuius signū post sex dies trāfiguratus ē ih̄s
i mōte: oūdēs facie solis. Undecima ē ex predictis
sublimitatibus ip̄ressa i subditos tremefactiua hūi
litas: & cū uidisse eū cecidi ad pedes eius tāq̄ mor
tuus: p qd̄ dar̄ itelligi q̄ tāta uisio diuine maiestatis
imittet̄ p̄mis p̄fectionibus & p̄latis: q̄ ipsi sub deo
& x̄po hoie: cadēt i suū nihilū sc̄ssima morte anni
hilati i seip̄is: & de hoc mō monēdi sans dictū ē su
pra. Hoc significauit casus loānis tā i mortui ante
pedes appentis. Significat et̄ q̄ p̄maria resulgetia
x̄pi i eis plebs s̄bditoz: sub eis anihilata cadet q̄si
mortua: de tota p̄fectione illius status & t̄pis nihil
attribuētis sibi sed soli ih̄s: & illis p̄ncipibus suis.
Duodecima ē hūilitatē cōfortatiua & subleuari
na familiaritas: q̄ ondit̄ i duobus: i tactu familiari
& cōfortatiuo: i uerbo suauī & explicatiuo. Pro p̄
mo dicit̄: q̄ posuit dextam suā sup̄ me. Pro secūdo
ad. Noli timere. De enī explicat̄ sibi illas suas p̄fectes
ex q̄r̄ fide & noticia ap̄lius potat̄ cōfortat̄ ites bi

arios explicās p̄fectionū suaz: primus ē. Ego sū
pmus & nouissimus. i. oīum p̄ncipiū & finis: ut p̄
mus dignitate deitans: nouissimus hūanitate & ui
litate mortis. Sc̄ds ē. Et sū uiuus & sui mortuus. s.
p ueritate & p uestra salute: & ne credat̄ hec uita si
cut p̄ma posse deficere: subdit: & ecce sum uiuēs in
secula sc̄log: q̄si dicat: bonū ē te hūilari etiā mortū
p me: q̄ sū oīum cā & finis: & q̄ pro te nouissimus
sui & mortuus: & sicut ego p hac uia pueni ad glo
riā immortalē: & meip̄m resuscitauī a morte: ita & tu
me te resuscitate puenies. Tertius biarius ē. Et hēo
clauēs mortis & inferni. i. hēo p̄tate educēdi quoz
cūq̄ ad sepulturā mortis: tā pene q̄ culpe: & et̄ a p̄
fūdo infernali gehēne debite p̄ccōni: cuius culpā a
nullo. Et potest p hoc p̄tās cōdēnādi & absolūēdi
sc̄dm suā uolūtatē itelligi. Hec at̄ miris mōis reso
nabat̄ noticia imixta & sc̄tētis inferni i felici re
surrectione status futuri. O q̄ mira & uaria in p̄ctis
oībus itelligit̄: ad q̄ cursus adaptare nō sinit. Sicut
aut̄ i x̄po reuergētī a mortuis magnū fuit alia can
tātā iocūdissima m̄te & discip̄lis eius: sic a m̄te
ecclesia & uinis p̄ctis cātabit̄ iocūdissimū alia: sicut
satis explicat. xx. Ca. huus lib. ubi dicit̄ loānes se
audisse uocē tube magne sicut uocē aq̄z multarū:
& sicut uocē tōitruoz: magnoz: dicit̄ nū alia. Secū
dū loānis i choate hac laudē aliquo magno sc̄o q̄
si magna tuba dei statū resonabit̄ laus i ore m̄t̄ toz
q̄ erit q̄si uox aq̄z multaz. Ad extmū at̄ maior ef
fecta q̄si tonitruoz: magnoz: pcutit̄ usq̄ ad fines
tre. Itē p hac triā sp̄m uocis designat̄ triplex p̄p
etas & p̄ctio huius laudis. Erit. n. admodū efficax
sicut uox magne tube: & multiformibus denoto
nibus & cōpūctiōibus arefacta hūmedtas quasi
uox aquaz multaz: extatice stupefaciēs ex magni
tudie dei & laudis eius cor & cerebz cōcutiēs & ab
sorbēs q̄si uox tonitruoz: magnoz. Motiū at̄ hu
ius laudis ē duplex. Primum magnifica minificētia
dei oīa sup̄ans & ubiq̄ regnātis: & p nouū effectū
sua oipotētia onētis: dū totū orbē aufert̄ sp̄obis
& subicit̄ sc̄is. Pro hoc dicit̄: qm̄ regnauit dñs deus
n̄ oipotēs. Sc̄dm ē cōdescēntia miseratio dei ele
ctoz: ecclesiaz sibi sp̄ssat̄ ueritatis: ac p hoc dei oī
potētia & honor uidet̄ nre utilitari dari: dum tāte
maiestati m̄mōiali charitate unimur. Et pp̄ h̄ sp̄o
sus hāz nuptiaz dī agnus q̄a oipotētia ih̄s cū ma
xima māfuetudie sue hūili eccleie cōdescēder̄ & uni
etur. Et q̄ ē sūma iocūditas: iō p hoc subdit. Gau
deamus i tra cordis iubilo: & exultemus. i. extra sal
temus p̄ gaudio: & demus gl̄iam ei. s. q̄ regnauit
deo oipotēti i eius laudē oīa referēdo: q̄a uenerunt
nuptie agni noue. s. & solēnes: & altiores oībus a
liis datis mūdo. Et uox eius. s. spūalis ecclesia sex
ti t̄p̄is deo iūcta ut uxor ad spūm dei cōcipiēdū &
ppagandū in filios preparauit se per nuptialia oma
mentia similitudis sue p̄fectiss̄ me uite. Sed q̄a hec
preparatio tota est dei & non nostra: ideo dicit̄ q̄
datum est illi per gratiam iesu sponi ut operiet
se bylino splēdenti & candido. Quia uno

in corporalibus ornatis exornata splendebat: ne crederet qd hec mundissima sponsa paupcula & humili ma eius uellet mutari popa ondit q nullo modo: cu subdit. Byssinu eni iuuat iustificaciones scōz: qz uirtutibus & exēplis xpi iesu & scōz apstolorū eius quibus iustificati sūt & iustitie trāstuderunt exēpla. Hec spōsa ornata pcedet: nō tēporali popa. Quod autē gloriōsū sit tūbus nuptis interesse nobis cōfirmat nō solū uerbo: sed etiā auctōritō & incredibili scripto: cū subdit. Et dixit mihi. Angelus q p mā uocē laudis formauerat. Scribe beati q ad cenā nuptiarū agni uocati sūt. Ne enī crederet cōtēptibilis hec solēntas: qz fugata mūdi popa i iesu pauprate sūdā: idcirco i ipsa & i uocatiōe ad eā eternā bñtudinē p dicit cōtineri. Dicit autē cenā nō p dicit: qz hoc cōmuniū in fine status secūdi erit generalis: ut sit tertia cenā xpi iesu. Prima i fine ueteris legis: seu pmi status. Secūda in fine seculi: & hec est de qua hic magis pprie dicitur. Tertia in fine seculi in gloria paradisi. Quia uero difficillimū est credere: qz tales nuptie tāta inūdante malitia post modicū sunt ipsa destructa sūde: imo carnalibus fabulosū appetitū cōfirmat hoc iōānes nō solū scripto: sed & uerbo dei impossibili falsificari: cū subdit. Et dixit mihi: hec uerba dei uera sunt. Et qz maxima erit reuerentia discipulorū ad magistros: & uisū ad pastores suos. Idcirco onditur qz iōānes cadēs uoluit angelū adorare. Sed qz cōuersio in statu euāgelice hūilitatis scī prelati non pmittit se more supborū huius tēpons seruilitate a suis subditis adorari: idcirco angelus dicitur p hūuisse iōāne: dicens conuersus tuus sum & fratru tuorū hēntiū testimoniū iesu: qz corde & opere se sentiet cōseruimus oim fideliū obsequio mācipatos iuxta qd iesus exēplo & uerbo docuit luocexii. Qui maior est i uobis fiat iunior. Et ego i medio uestrū sū sicut q ministrat. Hinc ē qz petrus pnceps apstolorū nō pmissit se a cornelio adorari: sed eleuauit eū dicens. Et ipse ego sū sicut & tu. Nota etiā secūdu loachi qz sicut h a ianctis euāgelicis sex ti status dicitū ē quater allā: sic destructa babilōe: re diēs ad terrā sanctā cātat quater cāticū dñi qd i terra aliena nō licuit imo pur i ps dicitur: organa i salibus suspēderūt. Dicitur enī i libro esdre: qz pmo cātauerūt cū posuerūt altare: & tēpli sūdāmēta iecerūt. Secūdo cū tēplū ē cōsumatū. Tertio cū fecerūt festiuitatē tabernaculorū. Quarto qñ hīr m noue ciuitatis ē consumata structura: que quattuor pōt noue babilōis exterminii spūaliter cōplebūtur. Dicitur autē carnalis ecclia noua babilō: qz ecclēsia uocatur meretrix magna: rum quia ordo uirtutum est in ipsa per deordinationem uiciorum enormiter confusus: & uerus cultus & amor sponsi iesu turpiter adulteratus: tū qz imalo nō solū intēsiue sed etiā extēsiue ē magis: ita qz boni i ea sicut pauca grana tritici imēto cum mō palearū: tū qz sicut filii israel fuerūt in babilōne captiuati qz uehemēter opprēsi: sic spūitus iustorū huius tēpons supra modū angustatur & opprēmitur a principatu & p dōminio ba-

babilōis: & uelit uoluit in multis meretricis actibus eis seruire cōpellitur. Nō mirans ergo li de casu tantū sceleris cantatur a scīs huius uite solēntissimū allā. Quia etiā. xix. c. apoc. xxiii. seniores & iiii. aīalia ceciderūt & adorauerūt deū sedētē sup thronū dñtes de ruina babilōis: & respondentes scīs huius uite amē allā. Nā p hos celestes ordies designat. O qñ apoc. oia possūt adduci ad gaudiū huius resurrectiōnis letificē. & ruinā pessime meretricis: uide i apoc. xiiii. introductū agelū hīs euāgelii etnū cuius cōditōes qz utiqz sūt huius status nō uacat exponē: da mans magna uoce: cecidit cecidit babilō illa magna qz a uino fornicationis sue potauit oēs gentes. Et qz illud intelligere qz impletur i carnali ecclia ē occultū nisi dono dei manifestēt: idcirco descripta illa muliere meretrice sup bestia coccinea dicitur qz hēbant nomē in fronte: scriptū mysteriū babilōis magna mater fornicationū & abominatiōū terre Stupēda autē cecitate huius tēpons hic expmīt spūitus scūs cū dicit mysteriū. i. occultū: & tñ ē in fronte scriptū: qz sine oī uerecūdia i oclis oim suū tenet prostitulū. Hec autē ueritas singularitē p dicitur et scīs sexti status: qz o. honorabiliter culpabiliter p antia xpm misticū: & cadet penaliter p apertū.

Iesus dolore fulgidus. Capi. xi

Vx uera iesus i oculis electorū: i tenebroso aere babilōis a uera intelligentia oblatū: resplēdens: ut ex supradictis latis patet

In illoz lūminoso cetero: quos sup alios faciet p dicitur sic poterit i fluctu gratie sue luce qz celeriter cōuersis pncipalibus uelit nolit pns iporū ptenia: apud istruuolis palmitibus totus clarus & splēdidus resplēbit. Vnde supra exposuimus i ipis ihm solarē facie p mōstrare: pp qd sicut xpus iesus educēs discipulos a iudea i galileā sup mōtē: claritate eis sue resurrectiōis & uniuersal potestatis ondit: mittens eos predicare i oēs gētes synagoge ruinā & ecclie nouā spōsā. Sic & benedictus iesus faciet electis suis i splēdore lucis sue: reuēns mysteria noui status iude. xviii. apoc. post bellū antixpi tā misticū qz apertū dicitur post hec uidi aliū agelū descēdētē de celo hēntē potestātē magnā: & terra illuminata ē a gloria eius: p hūc intelligitur ordo doctoz: p dicitū casū sūā scī: qz utiqz ē alius ab illis q casū p dicitur futurum. Et forte iste angelus enī idē sūmus pontifex de quo supra ē dictū uel alius eius pfectiōis successor: unde & iste dicitur de celo descēdere: pōt intelligi de statu altissimo in quo deus immobiliter & fixe ac li in celo eos locauit cōtinuē descēdūt in sua rede dētes uilissima p hūilitatis pfundū: & oī gradu grē maxime tāto se reputātes indignos: qz plus sic descēdit: tanto eleuātur & cōfirmat sublimius: unde & de isto dicitur hēntē potestātē magnā. i. secūdu loachi in loquēdo uerbu dei. Sicut de dño dicitur qz loquebat sicut potestātē hēns: & nō sicut scribe & phisei. Dicitur autē terra esse illuminata a glia eius: qz nō obscuro enigmate sed sicut i claritate solis & nūtiabit oibus uirtutē & exclamauit i fortitudine

electos. Cecidit cecidit babilō magna & facta ē habitatio demoniorū: & custodia oīs spūs imūdi & custodia oīs uolucris imūde & odibilis. In fortitudine clamat: qz feruēt cōstāt & efficacit attonicās & tremefaciēs auditores. Hec autē ingeminatiō ē signū locūde & fortis affirmatiōis ruine & eius uehemētis ire cōtra meretricis culpā: seu duplicis casus eius scdm duplicē antixpm: quia nō solū mala facit: sed alios ad malefaciēdū cogit. Dī aut hitatio demōiorū: qz p spūm diabolicū possessa & ihitata: nō hēt diligētē custodiā: nisi de delcātionibus carnis sue qñ spūs imūdi: uel de fastuosis uolatibus pompe mūdāe qñ uolucris imūde & odibilis sumo deo. Tūc autē singl r tria p dicitur. i. iudiciū meretricis & oim hntiū charactē bestie & exhortatiō ad fugā sui cōfortii & seque: & postea iuitati noue spōse. Et p his tribus sit mirabilis extatio & iubilatio sūem p dicationem hētis de ruina babilōis: E. l. xiii. & Hiero. l. ca. Ruina autē babilōie ent glia noue spōse: sicut ubiqz qñ i scripturis pphicis p ruinas stantū corruptoz: sit clarificatiō nouoz: quos atiqz suffocabat corruptio: unū & infectiō antixpi uocat illustratiō ihu xpi: cū dicit apostolus ad thessa. ii. qz dñs ih̄s interficiet eū spū oris sui & destruet illustratiōe aduētus sui. Attēde autē qz pter antixpm magnū qui dicit se messia iudeoz: dicit aliq magis: qz licet ea q dñr. xx. c. de illis gentibus Gog & magog possint iferri ad p dcm antixpm: qz credit occisurus enoch & heliā: & post eius mortē fiet plēa cōuersio iudeoz. Nihilomīus magis pprie designat ad aliū antixpm i fine mūdi futurū. Hec. n. expresse sonāt uerba Ezechiel. c. xxxviii. ubi pphetat cōtra gog & magog: ibi. n. dī qz i nouissimo ānoz ueni et ad trā q reuerā ē a gladio: & cōgregata ē de populis multis ad mōtes isrl: q fuerūt deserti iugiter &c. Ex hoc. n. patet qz hūc dicit eē uetuz & reuersiōne isrl ad uerū cultū xpi a quo i captiuitate demōnū & gēniū trāsmigrauerat. Hiero. at i cōmēto sup ezech. dicit qz iudei putāt gog & magog eē gētes: qz trans caucasū mōtē & paludē mootide & p pte caspiū mare ad icham usqz tēdunt. Dicit plura de hoc. Aug. at. xx. de ci. dei. c. xi. dicit qz gētes iste qz i Apoc. appellāt gog & magog: nō sūt lic accipi ende. At si sūt aliq barbari i aliqua pte trāz: cōstitui: & ista toto nāqz i orbe trāz significati sūt isti eē: cū dcm ē nationes qz sūt i qrtuor angulis trē. Vult ergo ibi dicit qz hec ē uniuersitas maloz hominū qz ipugnat electos: nō ad aliquā locū unū cōgregatos: sed castra scōz & ciuitatē dilectā. Dicit xpi eccliam toto orbe diffusam: qz ubiqz ab ipis mīnis ciget āgustis: & ad resistēdū eis exercitū fortis enī qñ castroz acies ordiata. Hec ē sntia Aug. Nō tñ ē incōueniens qz i hoc sit gens aliq pncipalis hīs m' tas sibi toto orbe subiectas. Hec. n. expresse sonāt uerba dei i Ezech. Vnde Hiero. exponens ibi uerba dicit qz eis iungēt mosoch: quos iosephus cappa doces dicit: deinde tibal quos idē hebreos uel hyspanos: hebrei uero italos suspiciant. Et deo credo

qz huius gētis erit unus aliqz magnus pnceps pcedite malitie caput. Queri autē pōt qre illud plū singlariē attribuit diabolo. Cui triplex ē rō. Prima ē cōmōdēne: ut sicut ipse maloz pncipator & cōfūtor ē sic utrūqz sibi i diuersis uisōibus ascribat. In qzta. n. qz ē de muliere amicta sole: sibi singl r ascribit pncipiū oīs mali. In hac uero huius serpitis uil timus finis eius. Secūda ē qz eius ad tēdū ptās non oīo usqz ad finē seculi tollet: & usqz quo i inferno totalitē p dicit. Et hoc ondit nūc in gog p ultimā bellū eius: & ultimā dānationē eius. Tertia ē scdm loachi: qz forte nō iueniet tūc signis mēdātibz: sicut pncipus imutādo trena: sed qñ i maiestatis glia: ut se sicut altissimo mētiat. Si autē qz an iste nouissimus gog: uel illius tpris ultimi tēratio sit peior & atrocior qz illius antixpi: qz finget se iudeoz messia dicit qdā qz sicut certamē mortis corporis sancto rum se habet ad certamē mortis seu transitus ad statū cōtēplatiōis statice: i quo qz totus morit sibi ipsi. Sic hec tēratio gog nouissimi ad antixpm: qz se iudeoz: mētē messia: tūc ei oppretit certare ad tēdū & exēplādū generalē tertiū elcōz statū. Vñ pp magnitudinem certamē & opis illius: mittēdi sūt Enoch & Helias i auxiliū & testimoniū ueritatis oīo ruētis. In fine uero seclī dicit qz non oppret elcōs certare: nisi ad expectādū iudicē: ut p ipm & cū ipso recipiat regnū celi. Et ideo dicit qz pma simpl r piculiosior ē ista: quis ultia i aliquos p mā excedat. Simpl r tñ nescit qz sit maior: aut si pen satis oibus sūt eqlet. Vñ mihi qz illa ultia quo ad ali qd erit oim pessima: qz ipsa ē status corruptio melioris: & idcirco credo solēntissimōs milites ppatos ad illā ut honorabilis triumphus sup serpitē pessimū det ultie uictorie corporis ihu xpi: ad quoz strenuicatē mōstrādā: & tē illius tpris singl arissimā itātiōne ad xpm: dī de illo plio gog: qz circūierūt castra scōz & ciuitatē dilectā: ut monstrarēt qz ecclia tūc erit i strenuissimis militibus ad hostilē & puiglem pugm istar castris exercitus ordiata: & nihilominus ad xpi cōtēplatiū cubicū & āplexū istar spōse dilectē & ciuitatis diuinitis spūalibus opulētē, iferta: & spōlo cōiūcta: ac p hoc qz cōtra suos hostes aderit sibi custodia ihu tāqz ipam spōsalitē dihgēt. Possūt ēt mento p castra scōz itelligi spālia collegia euangelicorū paupū: qz usqz ad finē erūt pncipales milites huius status. Per ciuitatē uero dilectā ecclia generalis. Hec at ciuitas ē sūdāta p solarē p dicationē clarificati spūs ihu xpi: sicut dcm ē: maxie & i plenitudine post mortē illius si i messie. Et status ille figuratus ē in angelo illo de quo dī Apoc. xix. Vidi autē unū angl m stantē in sole: & clamauit uoce magnā oibus aibus qz uolabāt p mediū celi. Venite congregamini ad cenā dei magnā. Iste designat altissimos & pclarissimos cōtēplatiuos doctores illius tpris: quoz mēs & uita & cōtēplatio ent tota fixa i solarē glia hoīs ihu xpi: ex qz sibi splēdebit dare scāz: itelligētia scripturaz. Hic dī dare uoce magna oibus aibus. i. oibus cōtēplatiuis & euāgelicis uirtu-

quod uoluit contere p̄ mēlā latitudinē charitatis cordis
 Iesu diuerſas n̄mātes rōnes amoris tanq̄ per mediū
 magnū cel. Hos tales iuitat iste ſcipurus inter eos:
 & ad ſpirituale & ſerotinū cōiuuiū Ieſu xp̄i: q̄ ad ce
 nā magni dei: q̄ hec ē ultima cōuerſio mūdi: i qua
 p̄ forte maſticationē ſpūalis p̄dicationis & ſpūalis
 uite ip̄oꝝ deuorabitur uniuertitas electoꝝ: illius tē
 ponis moritura carni & uicio ſe cōcupit: ut cōſupra
 carne imāeat purus ſpūs xp̄i uite & paupertatis altis
 ſime: unde ſubdit: ut māducetis carnes regis: & car
 nes equoꝝ & ſedētū i ſp̄is: & carnes hoim̄ liberoꝝ
 & ſeruoꝝ & puſilloꝝ & magnōꝝ. Hoc q̄rū ad po
 pulos & reges tūc xp̄o Ieſu & eius eccl̄ie incorporā
 dos ſignificat idē cū illo: q̄ dicitur. Act. x. dictū in
 tro uidentur quadrupe dia & ſerpentia & uolantia in
 magno uafe uitro q̄ tuor ininis ſubmiſſo de celo
 tui dicitur. Occide & comede. Quibus autē uerbis
 explicari poſſet cū quāto gaudio & dulcoroſo amo
 re reſcietur ſancti de cōuerſiōe iudeoꝝ: & oim̄ gē
 tū tūc fienda. Vnde ber. ſup illud lob. c. xlii. Et de
 derūt ei unuſq̄ſq̄ ouē unā dicit apire liber oculos
 ſidei & extremū illud ſancti eccl̄ie de ſuſpectione
 ſidei itici populi cōiuuiū cōtēplari. Ad qd̄ nimiz cō
 iuiū magnus ille helias cōiuuiū inuicator adhi
 bebūt: & tūc p̄p̄iq̄i & noti cū muneribus ad xp̄m
 ueniūt: quē i ſtagella paulo ante poſitū cōtēplerūt.
 Et ſubdit. Quod. n. cernimus magna ex parte iam
 factū adhuc credimus p̄fecte fiēdū. ſadorabunt eū
 filie tyri i muneribus. Hoc. n. tūc fiet plēius: cū iſi
 ricas mētes i quē ſupbientes negauerūt: q̄nq̄ co
 gnito hoſtia ſue cōſeſſiōis apportat. Itē paulo poſt
 ſuper illud: dominus b̄ndixit nouiſſimis. lob. mag
 nis q̄ p̄ncipio eius. Multa ad hāc maſiā pulchra di
 cur. Quātū autē ad anti xp̄m & eius cōplices tūc dā
 nados p̄ſara manducatio carniū eoz̄ deſignat gau
 diū ſcōꝝ de glorificatiōe xp̄i ſup ſp̄ios hoſtes eius
 & de ablatiōe ipedimētōꝝ: q̄ p̄ſtabat ip̄i cultui &
 imitationi p̄ſeſſiſſime uite xp̄i q̄ duo ex reproboꝝ
 deſtructione cōſurgēt unde. Eſaias. lxxvi. c. Vult dicit
 deus: q̄ ſancti egrediētur & uidebūt cadauera uiroꝝ
 q̄ puaricati ſunt in me: & erūt uſq̄ ad ſacietatē uifi
 onis oī carni. Pro utroq̄ autem ſenſu eſt illud lob
 xxxviii. ubi de aquila dicit: ubi cūq̄ cadauer fuerit
 ſtati aedeſt. Poſſunt etiā p̄ aues ſignificari demones:
 hoꝝ ſc̄i cōuocant in zelo ſpūs ſc̄i ad ſententiā repro
 boꝝ: ut ip̄is dētur ip̄ortare pene: quoꝝ uolūtati ſe
 ſubiicerēt delectatiōe culpe. He ſūt aures lacerantes
 carnes magni piſtoꝝ: Gen. xxx. Has uolucres abi
 gebat abraham. Gen. xv. Vbi dicit Auguſti. p̄ aues
 demones: & per cadauera deſignari carnales q̄ a de
 monibus lacerātur. Pro utroq̄ autē ſenſu cantatur
 a ſanctis ubi dicitur eſt ſupra iubiloſiſſimū alfa.

Iesus pauper firmatus Capi. xii.

Ductor pauper: Iesus nūc dicitur princeps
 altissime paupertatis: q̄ torū p̄odus utriuſq̄
 beſtie p̄dicte: & utriuſq̄ anti xp̄i eſt in tyro
 cinio paupertatis: dū P̄ſeudo p̄pha n̄itur falſa paup
 tatē defendere: & uerā deſtruerē: & p̄ncipalis beſtia

ta m̄ſtica q̄ aperta n̄itē tēporalia cōgregare: & i re
 rā copia ſtatuerē regnū ſuū: ac p̄ hoc p̄ncipales ho
 rā ſp̄ioꝝ uictores ſūt paupes euāgelici cōtra utrāq̄
 funeſtā beſtiā ſtrenue dimicantes: & id circo i paup
 tatis altisſime uero cultu hoꝝ p̄hoꝝ uictoria termi
 natur: dū illa ſolēni electoꝝ cultu p̄ tanto theſauro
 amat & cuſtoditur: ut oibus caducis cōtēptis: hec
 ſola reputet euāgelica margarita: p̄ qd̄ hūc uerſi
 culū q̄ eſt finis decurſus mēbroꝝ reſt in hac uita lo
 eam in diuitiis paupertatis: q̄ i hac tota futura ciuitas
 electoꝝ tertii ſtatus quaſi ſeraphicatur. q̄. ſappebit
 ab oī t̄renitate leuata: & uolabit i celū altisſime uite
 xp̄i ſimul paupcula & amoris i cōdio crucifixa. Hec
 eſt requies ſeptimi ſtatus: & hic eſt modus altus in
 quo ſoā apoc. xxi. fuit i ſpū ab āgelo eleuatus ubi
 ſcām ciuitatē nouā h̄it m̄ deſcēdētē de celo ſe uidiſ
 ſe teſtat: quā a p̄ncipio uidiſ: & ſibi plēnius demō
 ſtratur: i. vi. Primo uidetur hec ciuitas: ſed i. vii. put
 ad hāc uita ſpectat plēnius cōſumar. Hec autē que
 in illa parte dicitur: nec totaliter ad eccl̄iā p̄ntis ui
 te nec ex toto referūt: ad ſtatū glōrie: ſed mixti nūc
 ad unū: nūc ad aliū ſtatū aptantur. Quāz una rō ē
 ſecundū Ri. ut dū ſcōꝝ magnificis uirtutibus hic
 deſcriptis erudimur: celeſtia eoz̄ premia: hic mixta
 ſublimius admiremur. Secūda rō eſt: q̄ licet itē dat
 hic quaſi p̄ncipaliter aliquid tāgere de gloria ſuper
 ne ciuitatis: hoc nō potuit nobis exp̄m̄ i ſua paſi
 tate: niſi ſub q̄buſdā magnificis b̄itudinibus anolo
 gie p̄tinentibus ad hanc uita. Ac p̄ hoc ſequit̄ tertia
 rō: q̄ ſimul nobis deſcribitur eccl̄ia ſecūdu duplicē
 eius ſtatū. i. ſecūdu p̄fectionē ad quā i hac uita aſcē
 detur i plena requie ſeptimi ſtatus & ſecūdu p̄fecti
 onē future gl̄ie eterni āplexus dei licet aliqui dicat:
 q̄ hic textus ſolū uel p̄ncipaliter referet ad reforma
 tionē eccl̄ie huius uite. De p̄mo i hac p̄te memur
 aliquid dicere: de ſc̄do intellectū iſta cū agemus de ci
 uitate ſup̄na: ita tñ q̄ oīa q̄ſi poſſūt ſepe ad utrūq̄
 referri: dicit itaq̄ ſoā. q̄ hec ſanctā ciuitas de celo de
 ſcēdit ad modū ſp̄oſe orate nō a ſe: ſed para a deo
 p̄ meritū Ieſu ſp̄oſi ſui. Et uocat ciuitas p̄p̄ mirā oī
 um unitatē. h̄it m̄ uero: q̄r̄ ibi erit uiſio ſume pacis
 Et ad ſiām credo q̄ forte tūc ibi erit p̄ncipal̄ ſedes
 eccl̄ie renouate. Hec deſcēdit de celo p̄ cās ſup̄ius
 ſepe d̄cās. Singulariter i hac ē dei tabernaculū cum
 hoibus & h̄itat i eis. Nota hec tria: ciuitatem: taber
 naculum: & habitare in eis: hi ſunt gradus uniōis
 in generali: eccl̄ia erit quaſi unitas ciuitatis in colle
 giis ſpūaliū pauper: erit Ieſus i tabernaculo eodē
 quaſi in eadē familia. In p̄ſeſſiſſimis uero erit quaſi
 idē cū eis: & hoc nota cū dicit. Et h̄itabit i eis: licet
 oīa ſingularis adaptētur. Pro ſtatu patrie erit hoc ſim
 pliciter uer: & q̄r̄ i deo i h̄itate eſt p̄ſentia oīs boni
 Sic p̄ ip̄m ē abſterſio oīs mali: qd̄ nota p̄ hoc qd̄
 dicit. Et abſterget deus oēm lachrymā: qd̄ pro hac
 uita erit uer: q̄ tūc p̄ora mala ceſſabūt. Et q̄r̄ in his
 eſt plena renouatio: ideo q̄ ſedebat in throno dixit
 ecce noua facio oīa. Et q̄r̄ hec ſūt diſſicillima ad cre
 dedū: & q̄ h̄ ſiāt tā ſublimia: & q̄r̄ ibi donēt et̄na:

babylon meretriz: q̄ totam ſpem ſuā p̄ opa uidet
 ponere i hac uita: nō p̄t ſuā ruinā nō ſolū credere:
 ſed uel noſari leuiter audire. Iuſtū ē ut ipſa dānabili
 us p̄cipit: incauta: p̄p̄ quod cū ſupra de dānatiōe
 eius agit: d̄r̄ iudex Ieſus ipſi ut ſi uenire. Quia ue
 ro in ſeptio tēpore poſt mortē anti xp̄i fortisſime le
 gabit̄ p̄tās ſathane: beſtia & p̄ſeudo p̄p̄his dānatis
 idcirco ſupra. xx. dictū ē q̄ angelus fortis deſcendit
 de celo h̄ens clauē abyſſi & catherā magnā i māu
 ſua & ap̄p̄hēdit draconē &c. Ex tāta enī diſſuſionē
 gr̄e xp̄i: quaſi āgeli deſcēdentis de celo legabit̄ an
 tonomatie p̄tās diaboli: ne reſpectu illius ſtatus
 poſſit tēpeſtare eccl̄iam: & eā ſeducere: ſicut i ſex ſa
 tibus religis noſcit̄ potuiſſe: & ideo hec uiſio q̄ p̄ō
 tur Apoc. xx. de alligatiōe ſathane p̄t eē finis ſexte
 uel p̄ncipiū ſeptie: uel i alio iſpectu p̄t eē p̄ ſe una
 uiſio de cuius exp̄ōn̄i uarietate p̄tereo. Sed h̄ nō
 tat̄ q̄ ligatio ſathane p̄t ad tria tpa diuerſa rōne re
 ferri. Na p̄rio ad tps mortis xp̄i ne poſſit cōs p̄tes
 i inferno āplius detinere: nec illuc deducere monē
 tes: & ne poſſit ſic ipeditē cōuerſionē gentiū ad de
 um: ſicut p̄us ſecit a p̄ncipio idolatrie uſq̄ ad xp̄m
 Secūdo p̄t referri ad tps expulſiōis idolatrie de orbe
 p̄ cōuerſionē cōſtantini ſc̄e. Ex tūc enī nō p̄t ſedu
 cere gētes ad colēdū demones & idola ſicut prius.
 Tertio p̄t referri ad tps mortis anti xp̄i: ex tūc enim
 legabit̄ ne poſſit ipeditē cōuerſionē iudeoꝝ & or
 bis. Secūdo notādū ē quid ſit ſathane ligatio uſq̄ ſo
 lutio: & utrū ſit ſolus ligatus reſpectu p̄deſtinato
 rū: & ſolutio eius reſpectu finaliter dānatoꝝ. Aug.
 de hoc. xx. de ciui. dei. ca. viii. dicit q̄ ex p̄deſtinatis
 in illa eternā dānatiōē nullū ſeducit: & ad hoc alligatus
 ē: ut nō ſeducat gētes in q̄bus eccl̄iam p̄de
 ſtinatoꝝ d̄ns ordinauit: nec eius ſolutio erit ad hoc
 ut illā ſq̄ ſeducere poſſit de qua dictū ē. Nouit d̄ns
 qui ſūt eius: & iō reſpectu illorū d̄r̄ alligatus i certo
 tpe: qua i illo nouat̄ Ieſus i aliquibus iſirmis electis
 nō eſſe uirtutē p̄ quā eius p̄tati ſolute poſſit reſiſte
 re: & ne illos ſeducat miſericordiā ligatus. Quando
 uero ſoluet̄ talis ſp̄parabit̄ p̄deſtinatoꝝ eccl̄ia: cū
 qua illi belligerandū ē: ut uinci tāto eius ip̄erū inſi
 diuſq̄ nō poſſit. Deide reddit quattuor rōnes quā
 tūc ſoluet̄: prima q̄r̄ nunq̄ ſolueret̄ minus apperet
 eius maligna potētia. Secūda q̄r̄ minus p̄baret̄ ſcōꝝ
 patia. Tertia q̄r̄ minus cognoceret̄ dei ſapientisſima
 p̄uidētia: q̄ tā bene tāto eius malo eſt uſus: nūc in
 frenādo uic ſoluēdo: ſicut electoꝝ expediuit hono
 rabili uictorie & ſaluti. Quarta ut magis exulter̄ dei
 ciuitas i recognita ſui p̄ceptis miā: cuius gr̄a tan
 tā ſup̄pauit iſtū. Eſt & alia rō: quā terigit lo. cū di
 cit q̄ in ſordibus eſt &c. Et q̄ ſc̄us eſt &c. q̄ tūc uel
 alias ſoluit̄: & ut firmet̄ honorabiles uictorie ele
 toꝝ pugilū: & ut dignū eſt p̄ eū fiat gr̄adior exce
 catio & r̄ina reproboꝝ. Sciendū autē q̄ reſpectu
 huius uite nūq̄ eius tētiua p̄tās ſic ligat̄ uel ſolui
 tur: q̄n ſub mēſura a deo p̄fixa: put ordinē ſue di
 p̄ōnis eterne expedir̄ moderatur. Et licet eius p̄tās
 quo ad finalē ſeducitiōē ſolū p̄ electis a mero do

no d̄ne mie & xp̄i gr̄e ſit ligata: q̄ n̄ p̄mittit̄ i eos
 q̄r̄ uellet ſenire: & in oē genus ſc̄eoz̄ precipitaret
 & quo ad aliqd̄ p̄ tanto ē reſpectu electoꝝ: ſoluta
 ga eos intramedio curſu uite ſepe ad horrida ſc̄e
 ra atēda ſeducit. Illud ergo tēpus i quo minus ſeu
 re p̄mittit̄ d̄r̄ eius ligatio: & illud i quo magis ſolu
 tio ipſius. Per catherā autē magnā in manu: lignifi
 cat̄ magna dei p̄tās ſc̄is āgelis & eccl̄ie p̄tatis tūc
 ſp̄is tradita: ligatiua & frenatiua diaboli ne poſſit i
 pedire illū ſtatū: quē tūc deus i eccl̄ia formare diſ
 poſuit. Per abyſſū autē in quā diabolo claudic̄ deſi
 gnat̄ ſc̄dm̄ aug. innumerabilis multitudo ip̄ioꝝ: p̄
 funde malitie: q̄ eccl̄ia dei p̄fundant. In q̄bus d̄r̄
 miſſus: nō q̄r̄ prius nō eſſet in eis: ſed q̄ exclusus a
 credentibus ex eoz̄ p̄tinacia & reſiſtentia nono nu
 meri gr̄e onētis atrocius a diabolo agitant̄: uel per
 abyſſū deſignat̄ iterior p̄funditas male uolūtās dia
 boli itra quā coartat̄ & ligat̄ a deo ne p̄ libitū poſ
 ſit ſe ad exteriora nocumēta effundere: ac p̄ hoc tan
 to magis i abyſſat̄ in pena fremētis iracūdie ſue q̄to
 plus ſe abiectū uidet i hoc q̄ nō p̄t homūciūcu
 los ad ſua mala attrahere: ſed ab eis uiliſſime cōcul
 cat̄. Nota q̄ nō ſolū dicit q̄ claudic̄: ſed etiā q̄ ſigil
 lauit ſup̄ illū. i. ſigillū clauſure appoſuit: tū ad deti
 gnādū uiolabile huius clauſure firmitatē: tū ſc̄dm̄
 Aug. ad deſignādū huius clauſure ſecrētū: p̄ quod
 deus uult eſſe occultū. Sicut ē de p̄deſtinatiōe: a qui
 bus ē finaliter ligatus: & i quos p̄ uictia reprobatōe
 ē ſeuire p̄miſſus. Sigillū autē & ligatura p̄t dici uni
 uſcuiuſq̄ ſtatus p̄fectio: ſc̄dm̄ quā i obſeruādo clau
 dit̄: uel uolādo diabolo ap̄it̄. Nā obſeruātia ſue re
 gularis p̄fectio ſue p̄ceptoꝝ i ſtatu minoꝝ ē certū
 ſigillū diaboli i quo ab illis ſeducēdis ſe cognofcit
 excluſū. Ec̄cōtra relaxatio & uiolatio debiti ſtatus ē
 tā ſibi q̄ aliis ſignū certū: q̄ ad eos ē ſeducendū ſo
 lutus. Nota etiā q̄ nō dicit: ut nō tenter: ſed ut
 nō ſeducat: q̄ ſc̄is tentari & exercei p̄ diabolu ad
 coronā ē uile: nō autē ſeduci & i tētationē induci.

Nota autē. iii. q̄ mille ānos ligatiōis eius ſc̄dm̄ di
 uerſos diuerſa dat̄ itelligēna. Aug. enī. xx. de ciuita
 re dei ca. vi. dat̄ duplicē itelligentiā huius millena
 riano mō q̄ mille āni ſumūt̄ ſynodotice p̄ parte
 ſexti millenari annoz̄ q̄ ſc̄dm̄ tranſlationē. lxx. iii.
 terptū curtebat ipſe aug. ut eius ſextū millenarium
 quaſi poſt ſextū diē ſequeret̄ ſabbatū req̄e eterne.
 Et ut itelligas qd̄ uult dicere aug. opinatiue uidet̄
 ſentire: q̄ mundus tñ ſex mille ānis deberet̄ dura
 re: ſecundum denarum dierum primordialiūta
 operum. Et quia ſequendo litteram ſeptuagēſima
 ipſe erit quaſi in principio millenari ſexti: in cuius
 ſine credebat tentationes ultimas & conſumatiō
 nem ſeculi euenire. Idcirco ad hunc ultimum male
 narium uideretur ligationem & ſolutionem ſathi
 ne adaptare: & ſecundum hoc iam eſſet ſtatim a
 janus finis mundi. Et ſecundum aliā cōputatiōē
 cronicarum iam forte eſſet tranſactus ille punctus
 tps. Quā opinionē tempore a doctore dictā aliq̄
 cū ſuis cōputatiōibus nimis p̄cipitat̄ affirmat. Ne

ga si erat dubiū in eius mente: ideo statim dat alia generalē sensū: dicens aut mille annos p oibus anis hu-
 us seculi posuit: ut pfecto nūero notet ipsa tps ple-
 nitudo: & adducit ad hoc silia de scriptura. Quidā
 uero opuarie dicit: q̄ sumēdo ligationē sathane a
 tpe expulsiōis idolatrie p cōstantinū: ille millenari-
 us cōcordat cū mille. cclx. anis māsiois mlieris i so-
 litudie gētilitatis: seu cū mille. cclxxx. quos pōit da-
 niel a tpe abominatōis & desolatōis iudaice facte i
 xpi morte. Nā put i cronis scribit. Anno dñi. ccc.
 xxxiii. obiit scūs papa Siluester: q. xxxiiii. anis p̄fue-
 rat: quo tpe facta ē diaboli ligatura. Si igit. xxxiii.
 ānos uel quatuor ānos qbus uixit excipias: sunt a
 morte siluestri finiti mille āni: tpe quo solutus dia-
 bolus malā bestia de qua supra dictū ē i siluestri se-
 de locauit: & scdm hoc finis hōz mille ānoz non
 pōit i ultio exterminio gog: de quo ca. eodē apoc.
 scribit: q̄ in fine septimi status an iudiciū erit exter-
 minū scdm sniam magis lralē: sed nihilominus p̄t-
 tribulatio q̄ nūc instat designari etiā scdm istos per
 gog: q̄ p ipm pōt itelligi multitudo adherentium
 tā antixpo mīstico q̄ apro: i quibus ptas diaboli i fi-
 ne qnti & sexti p̄ncipio ē soluta. An at septimus
 status de quo nūc ē sermo: q̄ a morte antixpi usq̄
 ad gog nouissimū durat: hēat ad lram mille ānos:
 hoc penitus ignorat. Nā licet ut dictū ē supra non
 sit mihi dubiū q̄ hēbit suū notabilē statū: tñ igno-
 ro eius modū & terminū. Et dico sicut dicit. loachi-
 m. ii. lib. cōcordie: ubi oñso quare scdi status genera-
 tōesquadragenario nūerant duabus additis: sic di-
 cit. Sane tertius status cuius initia p̄sto sūt numerū.
 qnquagenariū ob magnā iubilei libertatem requi-
 rit sed numerum dierum uel mensium illarum ge-
 nerationū penitus ignoramus. Itē libro. v. unū di-
 co: q̄ mysteria tertii intellectus subtiliora sūt myste-
 riis p̄mi: nescio utrū tēpore tertii status sint eo mō
 breuora t̄pibus scdi: quo tpe scdi breuora fuere tē-
 poribus p̄mi: licet i opibus nō discordent. Et ita q̄
 uis sicut ē nobis p̄lixitas dubia: ita & breuitas sit i-
 certa: ut deo soli sup hoc magisteriū referret: & ali-
 quātulū supra dicit: q̄ sicut zacharias p̄ loā. in l̄y-
 nagoga & ecclēsiā constitutus p̄duxit utiq̄ saluato-
 ris adesse p̄ntiam. Sed ea q̄ xps erat facturus: non ē
 seriatimare p̄missus. Sic & nos q̄ iter scdm & ter-
 tiū statū cōstatū sumus: multa qdē de tertio statu
 cōtēplari p̄mittimur: ordinē uero rei iuxta numez
 & distinctionē opey assignare nequimus: h̄ loachim.
 Quidā tñ sequēdo hebraicā ueritatē: que ab adam
 usq̄ ad xpm pōit circiter quatuor. M. ānos opina-
 ri uideat q̄ circa finē sexte diei in toto uniuerso deus
 pficiet opus suū: & lequet labbatū eterne glorie in
 quo deus cū factis suis regerat ab opibus huius ui-
 te. In hoc cōcordare uidet cū supradcā opinioē Au-
 gu. quo ad tps duratōis mūdi: sed i decursu p̄terito-
 rū t̄poy discordat hebraica ueritas. lxx. quos seq̄t
 aug. Huic ēt opioni cōcordat dcm atiquoz: synago-
 ge: q̄ dixerūt duo milia ānos esse ante legē usq̄ ad
 abrahā: & duo milia sub lege: & duo milia sub mes-

sia: & sic scdm trinā legē nature scriptur & grē: tres
 binarii millenarioz accipiūt in ānis scdm mysteria
 trinitatis. Scdm hos aut de texto mille-
 nario restat: circiter septingētū āni: q̄ numerus sa-
 nis cōgruit tertio generali statui mūdi spūi kō ap-
 propriato: q̄ in suis donis i lib. apoc. multū describi-
 tur septiformis. Et si inuicatio tertii status aliquā hē
 sumeret quasi sciat a tpe quo spūs xpi magnos ex-
 ercitus xpianoz fecit trāsire in terrā scām: & inume-
 rabilibus saracenis occisis restituere h̄erem cultui
 xpiano: a quo tpe ordo cisterciensiu: tēplarioz hō-
 spitaliōz gradati i ecclēia icēpisse dicit: tñ cū predi-
 ctis septingentis ānis. M. uel nongēti āni uident i
 pleri. Si etiā solutionē sathane respectu tēpoy anti-
 xpi ichoes a tpe illo i quo sub quata tuba stella de ce-
 lo cadēs apuit puteū abyssi: ex quo cepit status de-
 nicalis & monachalis abuti diuitiis: tūc a xpi resurre-
 ctioe usq̄ ad tps illud sūt circiter mille āni: i quibus
 san. li dicit regnare cū xpo. Multa circa hanc ma-
 teriā dicit loachi i libro de semibus: iuestigās finē
 tēpoy a radicibus lraz: predicti tñ q̄ sūt illius opini-
 onis q̄ septingētū āni ul circa dicit: cursu tertii sta-
 tus mūdi adaptat ad hāc numez mediā horā silē-
 tiū sup aptioē septimi signac̄i scriptā. Volūt enī q̄
 istud tps sit quasi mediū respectu illius in quo de-
 currit ecclēia plēitudis gennū: que in fine tertii de-
 cimi cētērii p bestia ē corrupta. Dicit ēt q̄ ex hoc
 nō oportet scire diē uel ānū aduentus xpi ad iudi-
 ciū: q̄ sub ipsis numeris generalibus nō explicant
 minutie diez mensū: uel ānoz: que qdē uariis my-
 sticis diuersificant ad claudendū idignis p̄ciosos
 & p̄ctales terminos iudiciorū generalū dei. Dicit
 etiā q̄ si dies. i. āni duo milia. ccc. daniel ichoenē a
 cōculcatōe sachariā scā p antiochiū: a qua daniel u-
 det ibi ichoare: ex tūc enī usq̄ ad ortū xpi sūt circit
 āni. cc. & usq̄ ad finē huius. c. nri sūt mille qngētū:
 & sic p̄ter cētēnariū uite crucifixiois xpi uite a tran-
 sico usq̄ nūc: q̄ p lram. x. figurat scdm toachi ista-
 rēt septingenti āni p hoc tertio statu mūdi. Adhuc
 aut durat. c. x. lre: & nō trāsierūt de eo mli. liii. anni
 quod patet scdm cōputationē ioachi i lib. de semi-
 bus l̄arū: & scdm hoc a cōculcatōe facta p antiochiū
 usq̄ ad uespam huius scdi & mane futuri sunt āni
 duo milia mēcēt. Hec breuē recitauī nihil h̄ns cer-
 tū: sed ut possit aliquā apparet: q̄ hic septimus sta-
 tus hēbit suā p̄clationē in numero ānorū iapicētie
 xpi iesu noto: mihi aut oio icerto. Et qñ i magnis
 corruptōibus erit mūdus ut dictū ē supra: qñ illa lo-
 cetas gog. castra scōrū & ciuitatem dilectā ipie ex-
 pugnabit: quorū horreda malina iesu uēire ad iuda-
 ciū puocabit. Circa aut recitatōes ānorū ex aliis cro-
 nicis: q̄ ex textu sacre scripture: de quibus hic & ali-
 bi i hoc lib. ex diuersis est sermo: nihil itendo tē me-
 re asserere: pp mirabilē falsitatē talijū historiarū: que
 etiā doctores p̄cipuos uident aln̄ decepisse: sed re-
 cito qd̄ aliqñ ut probabile: ut sic quātū fas est ue-
 ritas temporum colligatur. Quid autem signi-
 ficet cōgregatio sanctorū cū xpo p mille annos

perfectos: excluso illo brutali errore cylindar: de quo
 dicit Aug. xx. de ci. ca. vii. dicendū q̄ significat tam
 regnū grē: quo scī dū h̄ uiuūt: ipalū ignat cū xpo:
 q̄ regnū grē in quo sancti ante resurceptionē su-
 rū corpoz getant. In hac ergo ciuitate regetionis
 pfecte i altissima paupate & euāgelica pfectioe sit
 mata: fac nos interim pie iesu requiescere: & ab inli-
 dius diaboli seducētis nos misericorditer protege:
 ut securi possimus tremendū iudiciū: i trāglla pace
 conicie & contēplationis celice expectare.

Iesus testis uericicus. Cap. xiii.

Iissimus iesus q̄ in sue cōueratōis exēplo oī-
 bus se uia misericorditer fecit: & in eterno p-
 mto se uita b̄ris oñdet: in oīum generali iu-
 dicio ueritatē se patenter oibus iudicio demonstra-
 bit. Et quia uiuens i carne tria singulariter futura p̄-
 dixit. i. uniuersale iudiciū: cōmōtionē omnū uirtu-
 tū celestiu: & turbationē inferiōz: & uniuersalē re-
 surrectionē oīum. Idcirco hec tria dicit̄ ultimā oī-
 um cōsumationē p̄cedere: siue maloz i redulione
 penaz: siue electoz in locatōne celestiu sediu: & iō-
 tria predicta i hoc ca. p̄sequamur. Circa aut uni-
 uersale iudiciū h̄ scin oportet: q̄ iuxta attestationē
 iesu ē oīno futurum: in quo deus p dñm nrm ihm
 xpm iudicabit uiuos & mortuos: bonos & malos
 scdm exigentiā meritoz. In hoc aut iudicio fiet li-
 broz ap̄tio: qbus merita & demerita uniuertoz si-
 bi ipsi & inuicē inotescēt: faciente hoc uirtute illi-
 us libri uite. Iesu uerbi misericorditer icarnati: qui
 in forma diuinitatis nō uidebit̄ nisi a bonis: in for-
 ma uero hūanitatē i qua & sniam p̄mulgabūt uide-
 bit̄ tā a bonis q̄ a malis: licet in eadē forma tembil
 apparebit reprobis: & blandus electis: quoz oīum
 tō p̄t sumi: q̄ sicut op̄s iesu oia secundū altitudi-
 nē sue uirtutis p̄ducit: sic secundū rectitudinē uer-
 itatis deducit: & scdm bonitatis plenitudinē felicit̄
 cōsumabit. Et quia nature rōnali que libera ē ad su-
 os actus dederat legē iustitie scdm quā regularet i
 merito: per quā si uellet actus suos ordinaret i deū
 ex qua efficeret̄ digna regno: uel si nollet fieret di-
 gna supplicio: cuius uoluntatis actus sepe i hac ui-
 ta p malitiosā uertiginē occultant: hinc ē q̄ ad ma-
 nifestandū in iesu altitudinē uirtutis rectitudinē ue-
 ritatis: & plenitudinē bonitatis: necesse est seq̄ uni-
 uersale iudiciū: in quo fient retributiones abunde
 p̄miōz: apte declaratiōes meritoz: & ireuocabiles
 latōes sniaz: uel iustus & abūds retributōibus sti-
 pēdiōz sūme bonitatis plēitudo aptis declaratiōi-
 bus meritoz ueritatis rectitudo: & in ireuocabili-
 tate sniaz: sūme uirtutis & ptatis iesu altitudo: cum
 etis certa claritate appant. Primū igit quia iusta
 retributio respicit culpā: cui debet̄ pena: uel iustitiā
 p xpi grām: cui debet̄ grā: & uniuersi filii ade hāc
 hēnt uel illā necesse est uniuersale iudiciū has dñas
 demōstrare. Rursus q̄ apta declaratio meritoz req̄-
 rit q̄ sit apparet: & quid agi debuit scdm regulā iu-
 stitie: & qd̄ ē actū a uolūtate libertatis hūane: hinc
 ē q̄ & libri cōscie ap̄iet̄: ut appeat ipsa iustitia scdm

quā approbada uel reprobada sunt menta. Postre-
 mo q̄ ireuocabilis snia dēt fieri ab eo q̄ possit au-
 diū: & a quo nō possit appellari: & dei lux sūme de-
 lectabilis nō possit facie ad facie uideri sine deifor-
 mitate imaginis: & iocūditate b̄itudis: q̄ iuste re-
 probis ē negatū. Idcirco necesse ē q̄ iudex apper-
 i effigie creature. Quia uero pura creatura auctori-
 tate nō hēt a qua appellari nō possit: hinc ē q̄ neces-
 se ē q̄ iudex n̄ & deus sit q̄ iudicet p auctoritatē sū-
 ma: & hō sit q̄ uideat & dilcet̄ cū p̄cōibus exa-
 minado & p̄terdo sniam. Et q̄ una uox discepta-
 tionis terret culpabiles: asseruat innocētes: hīc ē q̄
 una eius facies & electos lerificabit & ipios detere-
 bit. Liber aut uite secundū aug. xx. de ciui. dei ca.
 .xiii. ē qdā uis dina qua fiet ut uniuertū cūcta opa
 sua bona uel mala i mēoriā reuocēt̄: & mēntis inū-
 tu mira celeritate cernat̄: ut scia accuset & excuset cō-
 sciam: qdē uis dina libri nomē accepit: q̄ i eo quo-
 dāmō legit̄ quicquid ea faciete recolit̄. Per libros
 aut i plurali scdm eudē itelligūt̄ scī uetens & noui
 resti: q̄ mali iudicabūt̄ ex cōpatōe iustoz. De his
 libris d̄ Apoca. xx. Et libri apti sūt. Et alius liber ap-
 tus ē: qui est uite. Pōt etiā dici libroz ap̄tio: ap̄tio
 cōsciaz: ut dictū ē: qua oēs i oibus oia bona uel ma-
 la unq̄ facta: uel dicta uel cogitata: ac si in libro apte
 legēt̄. Liber etiā uite i certa scia & lex & iustitia dei:
 & sp̄aliter eius electrix mīa i sp̄ctu p̄destinatorum
 ad eternā uitā qui quidē tūc cōsumatā gloriā oī-
 bus ap̄iet̄ electis. Per euidentiā aut exterioris esse-
 ctus ap̄iet̄ dānatis. Scdm enī huius libri legē & iu-
 stitiā ienarrabilē aptā ad p̄p̄riā cōsciam & oīum af-
 sistentiū iudiciū tāq̄ pluriū libroz: qui uelint nolūt
 cōtestabūt̄ & cōcordabūt̄: iustitie p̄mi libri: p̄fere-
 snia iusta & clara & ireuocabilis i etnū: pp qd̄ legē
 i apoc. q̄ iudicati sūt mortui ex his que scripta erāt
 i libris scdm opa ip̄forū. Cōuētis at fuit q̄ iudi-
 ciana ptas daret̄ iesu xpo etiā scdm q̄ hō: respectu
 oīs uniuersalit̄ creature: p̄mo qdē & p̄ncipaliter p
 p̄ter grām unionis. Secūdo q̄ p hūilitatē passionis
 hūana natura meruit etiā sup angelos exaltari. Si-
 cur d̄ phy. ii. ut i noie iesu oē genu flectat̄: & etiā
 ne deus uideat crudeliter se h̄re ad hoies: illū oñdit
 iudicē: que eis effecerat frēm. Quia etiā secundum
 Aug. in. iii. de trinitate: inferiora quodā ordine re-
 gun: ur a deo p̄ supiora: oportet dicere q̄ oia regā-
 tur p aiām xpi: que est sup̄ oēm creaturā: & post
 illū p m̄rem suam uirginē gloriosā. Circa scdm
 .i. generalē cōmōtionē oīum: licet illa cōmōtio sit
 p̄ multa signa p̄cedentiā iudiciū: de qbus nūc pp̄t
 p̄lixitatē p̄ranleo: q̄ i multis multa legūt̄. Singu-
 lariter tñ i flagratōe ignū hoc erit amplius mani-
 festū. Ignis. n. p̄cedet an facie iudicis: quo terre faci-
 es exuret̄: ita q̄ huius mūdi spēs mūdānorū igitū
 cōflarōe p̄bit. D̄t aut trāsire figurā huius mūdi n̄
 q̄rū ad destructionē totalē huius mūdi sēsbili: sed
 q̄ p actū istius ignis oia elemēta inflamātis consu-
 meūt̄: uegetabilia & aialia purgabuntur: & noua-
 bunt̄ elementa: maxime aer & terra: purgabuntur

uult: & aduentur reprobi: quibus factis cessabit
 am motus, celi ut sic completo. numero elcōg: fiat
 quodammodo inouatio & p̄matio corpoz: mūda-
 noz. Quoz oīum ratio sumit: qm̄ sicut deus hō
 ielus scdm̄ sapiam suam ordinatissimā totū mun-
 dū istū sensibile maiorem fecit pp mundū istū mi-
 norem. s. hoies: q̄ inter deū & res istas inferiores in
 medio collocatus est: hinc ē q̄ ut oīa sibi inuicē cō-
 gruane: & habitator cū habitator hēat armoniam
 hoie bene instituto debuit mūdus iste in bono &
 geto statu institui: hoie labente debuit etiā iste mū-
 dus deteriorari: hoie pturbato debuit pturbari: ho-
 mie expurgato debuit expurgari: hois inouato de-
 buit inouari: & hoie cōsumato debuit getari: ut sic
 cognoscat hō creatus & redēptus p̄ ielū quāto sibi
 alliget amore: & q̄ sic pp̄ ipsum oīa creauit: sic secū-
 dū sui status exigentiā oīa alterauit. Primo igit̄ mū-
 dus iste pturbari debet hoie pturbato: sicut sterit
 cū stante: & quō cecidit cū labente. Quia enī i futu-
 ro iudicio pp̄ seueritatē iudicis oīdēdā cōtra peccm̄
 necesse ē oīum corda tēri: & maxime peccōz: q̄ uni-
 uersoz deū cōtēpserūt. Ideo oīs creatura ut suo cō-
 forme auetion: uidebit accipe telū uel zelum: & ut
 forme pturbato hoī habitatori cōueniens erit totius
 orbis ordines cōmoueri horrēdo. Et q̄ nihil i
 tensus: uelotus & horribilius i agēdo cōmonet
 alia elemēta q̄ ignis ex oī pte curēs: hinc ē q̄ neces-
 se est q̄ ipsius iudicis faciē ignis precedat: n̄ ex una
 pte t̄m: sed ex oī pte mūdi: ut sit triplex concursus
 elemētalis & terrestis: & forsitan ignis purgatorū
 & infernalis: ut p̄ infernalē reprobū adurāt & p̄ purga-
 toriū iustū purgēt: p̄ terrestre tēte nascētia cōsumā-
 tur: p̄ elemētale elemēta subleuent: & ad inouatio-
 nis faciē disponāt: & sicut cū hoc cetera pturbent: ut
 nō solū hoies & demōes: uerū et uidētes āgeli ui-
 deāt terreni: ac p̄ hoc inimici ielū tremore cōcutiēt.
 & cōculcabūt potētia pedū eius. Rursus qm̄ mū-
 dus iste purgari debet a scoria auaricie: & malicie: &
 a frigiditate charitatis exticte. Sicut i p̄mo diluui-
 o purgatus a fetore luxurie: indiget etiā pp̄ ul-
 timū instās t̄pis purgari uelociter iūme & p̄fecte: hic
 ē q̄ sicut mūdus prius deletus ē: & quodamō pur-
 gatus p̄ elemētū aque quod ē mūditiū: & frigidū
 cōtra ardorē: & fetorē luxurie. Sic finalis mūdus pur-
 gabit p̄ ignē pp̄ refrigeriū charitatis & frigus mali-
 tie & auaricie que ignat i sine quali i ipsius senecta.
 Et quia maxie sūt adherentia hoc uitia: necesse ē q̄
 purgās sic actōis itime: intime uolētē & accelera-
 te: quod nō cōtingit repire i elemēto alio q̄ i igne:
 ac p̄ hoc p̄ ignē huius mūdi sēbilis facies exuret.
 Amplius quia mūdus iste inouari debet cū hoie i-
 nouato: nec inouari pōt aliqd i nouā formā nisi p̄-
 dat ueritas: & quodamō dispōat dispōne noua su-
 p̄inducta: hinc ē q̄ cum ignis maxie hēat uirtutē
 expulsiuā forme extranee: hēat etiā uim subtiliatō-
 nā & celesti nature cognatā: cōgrue p̄ ignē fieri de-
 bet purgatio sicut inouatio: ita q̄ geminā hāc effi-
 caciā q̄tū ad aliqd ante aduētū iudicis faciet: q̄tum

q̄tū ad cōplemētū post sūe iationē p̄fiet. Et quia
 inouatio sit ad nouitatē icorruptibile: quā dare nō
 ē. i potētia alicuius creature: hinc ē q̄ licet i illa pur-
 gatiōe & inouatiōe ignis illud agar p̄ naturalē uir-
 tutē: ut istā mare & purgare: calcācere & subtiliare:
 t̄n necesse ē q̄ cū illa uirtute naturali sit uirtus opās
 supra naturā. s. oipotētia ielū: cuius iperio fiet cōfla-
 gratōis inuicē: & cuius uirtute fiet etiā cōplemētū.
 Postremo qm̄ iste mūdus cōsumari debet hoie cō-
 sumato: & tūc ē homo cōsumatus qm̄ i gloria com-
 pletus erit i nūero elcōg: ad quē tēdūt oīa sicut ad
 finē cōplemētū: necesse ē facta cōpletiōe illius nume-
 ri terminari & getari motus nature celestis: necesse ē
 etiā terminari trāsmutatiōes elementales & genera-
 tiōes & corruptiōes i aialibus & i plātis. Cū. n. ista
 oīa ordinēt ad formā nobilissimā: que ē aīa rōnalis
 & ad seruitiū hois: posito statu i hoie: necesse ē pōi
 i aliquo sublequēte: & iō corpa celestia recepta gete
 & lumis plētudine d̄nt remunerari elemēta: q̄ apli-
 us nō hēnt uim multiplicadi se p̄ trāsmutationem
 mutuā: d̄nt trāsire nō q̄tū ad s̄bam: sed q̄tū ad actū
 & passionē mutuā: uegetabilia uero & sēbilis q̄a
 nō hēnt uitā p̄petuam qualis cōpetit statui nobili-
 tatis future: necesse ē i p̄pria cōiūmari natura: ita t̄n
 q̄ sūnt i principis: & iō corpa celestia recepta gete
 & i hoie: q̄ sicut iudicē hēt cū oī genere creature: &
 ideo i ipsius inouatiōe & ḡt̄ncatiōe p̄t̄ d̄ca oīa in-
 nouari & quodamō p̄mari. De his i Apoca. xxi. Et
 uidi celū nouū & terrā nouā: primū enī celū & p̄ria
 terra abiit: & mare iā nō ē ibi. Sed scdm̄ hanc appli-
 cationē. lo. loquit̄ de renouatiōe corpoz: celestiu
 & elemētaliū: q̄ d̄nt abire nō quo ad s̄bam: sed quo
 ad priorē qualitātē. De q̄bus Aug. xx. de ci. di. etiā
 cōcordat cū his que deā sūt supra. Vt t̄n dicere q̄ ge-
 nerale iudiciū p̄cedat prius: q̄ mūdi spēs inouetur:
 q̄d̄ oportet itelligi sicut d̄m̄ ē supra q̄tū ad eē cō-
 pletū. Alias aut̄ ante uniuersalē resurrexiōe oīum:
 quā nō ē dubiū p̄cedere iudiciū: ignis cōflagratio-
 nis p̄cedet faciē iudicis. Dicit aut̄. xvi. ca. de ci. dei.
 Aug. q̄ ait: & mare iā nō est utrū illo ardore sicet
 nō facile dixerit: pōt t̄n dici q̄ nō dixit aqua iā nō ē
 sed mare: ubi euident̄ oīd̄t aquā nō penitus anul-
 lari: sed illā amaritudinē & grossiciē p̄ reclusionem
 aquaz: ad unū locū pp̄ uitā aialiu trāsmūtū: quā uo-
 camus mare: tūc oīo desiccat: aqua purgata & subti-
 liata & i sua sphaera diffusa. De hoc igne. i. cor. iii. d̄.
 q̄ dies d̄ni i igne reuelabit: & uniuersū opus q̄
 le fuerit ignis p̄babit: tūc uerū erit q̄d̄ dicit idem.
 Ro. viii. ipsa creatura liberabit a seruitute corruptio-
 nis i libertatē gl̄ie filioz dei. Et hoc uult dicit̄ uer-
 bū q̄d̄ p̄mittit. s. expectatio creature reuelationē fi-
 lioz dei expectat. i. expectat creatura generabil̄ &
 corruptibilis q̄ reuelatur per cōplemētum numeri
 electoz & tūc cessabit generatōis officū & i muta-
 tiō elemētoz: & motus oīum orbū: & ipsa creatura
 que talr seruit̄ sepsam cōmpendo & mouendo
 pp̄ obedientiā illius qui eam sic subiecit in spe. ta-
 lis finis: tūc libera erit abqualiter sūlis glorie filioz.

rum dei: sui renouatione & stabilitione suscepta: q̄
 si premio obedientie sui motus: & hoc est ingemi-
 scer: creatura & p̄t̄rire per tales scilicet labores: do-
 nec hic mundus durat: subscribere electozum multa-
 plicatiōi & uite: quia similitudinariē loquendo
 impatienter tales motus feret creatura: nisi obedi-
 entia creatoris eam ad hoc subiecit in spe finis
 peccati: in quo per hominem & in homine omnis
 quodammodo beatificatur creatura. Circa tertium
 de resurrexiōe corpoz: scias q̄ oīum corpora re-
 surgent: mul a in eis exite distinctione quantū ad
 ordinem dignitatis. Nā mali resurgent cū suis de-
 formitatibus & penalibus miseris: & defectibus:
 quos hūerunt in uia. In b̄ris aut̄ natura seruat̄: &
 uitia detrahent: & oēs resurgent in integro corpo-
 re: & plena etate & debita mēsurā membroz: ut sic
 oēs sc̄i currāt in uirū p̄fectū in mēsurā etatis pleni-
 tudis xpi. Surgēt aut̄ tā in bonis q̄ in malis corpo-
 ra eadem numero: que prius ex eis d̄ p̄tibz consti-
 tuta: salua totius uarietate nature: nō uolū quātum
 ad mēbra principalia: & humiditatem radicalē: ue-
 rū etiā salua capillis & ceteris membris que faciūt
 ad decentiā corpons. Ita q̄ in quascūq̄ auras uel i
 mus nature puluis hūani corpons cedat: ad eā aīam
 redibit uirtute oipotentie ielū: que ipsū primū
 ut uiuere & cresceret aīuit. Quoz oīum rō potest
 assū: q̄ ualentissimus & sufficientissimus ielū p̄-
 cipiu gratiaz: n̄t̄z & premioz: ē potentissimus &
 elementissimus & iustissimus. Et licet secūdu quā-
 dā appropriatiōe potentia in cōstitutiōe natura-
 rū: demētia i collatiōe gr̄az: iustitia in retributiōe
 meritoz: appareant: t̄n in singulis sunt singula: q̄a
 hec tria uultatenus adiuuicem sepan̄. Et in ope re-
 tributiōis est necesse ista tria concurrere: ut fiat secū-
 dum q̄ exigit rectitudo iustitiae: reformatio gr̄e: &
 cōpletiō nature. Quia ergo scdm̄ iustitiam necessa-
 rio requir̄ ut hō qui meruit uel demeruit in anima
 simul & corpore puniat̄ uel p̄miciat̄ simul in utroq̄
 nō necesse est utrūq̄ haberi hoīem: ac p̄ hoc corpus
 resurgere. Reformatō etiā gratie requir̄ ut totum
 corpus assimilet̄ capiti ielū: cuius corpus mortuū
 necessariū fuit resurgere: quia unitū diuinitati i sepa-
 biliter. Cōpletiō uero nature requir̄ ut hō cū cōstet
 simul ex corpore & aīa tanq̄ ex forma & materia q̄
 mutuū habent appetitū & inclinationē mutuā te-
 surgat corpore. Ex his ergo tribus cōstitutiōe na-
 ture: iustione gr̄e & retributiōe iustitiae scdm̄ quas
 uniuersitas hēt regi oīa clamant hominē resuscitan-
 dū: ut tollat̄ oīs excusatio illius q̄ hanc ueritatē si-
 dei obfuscescunt: & merito cōtra tales insensatos
 uniuersus pugnabit orbis terraz. Primo igit̄ qm̄ re-
 surrexiō debet esse scdm̄ exigentiā ordinis diuine
 iustitiae: que reddit unicuiq̄ quod suū est p̄ loco &
 tēpore: & oīs aīa corpon semel etiā ad punctū tem-
 poris unita: habet in eo uel culpā uel gr̄am: necesse
 est q̄ oēs resurgant. Et q̄ distinctus debet esse sta-
 tus retributiōis a statu uie: & resurrexiō spectat ad
 statū retributiōis: ut nō confundat̄ ordo uniuersū

& ut fides habeat meritū que credit quod nō uidet
 & ut certius & clarius appetat eqtas diuine iustitiae:
 & ut fiat cōsumatio retributiōis finalis i angelis: &
 hoibus: regit hoc diuina iustitia: ut oēs resurgāt si-
 mul quantū ē de lege cōi: quod dico pp̄ xpm̄ ielū:
 & eius b̄rissimam matrē gloriosā uirginē mariā &
 aliquos alios q̄ secūdu b̄nplacitū ielū & rōnibus
 certis ante generalē oīum resurrexiōe gloriose re-
 surgent. Quia uero malis debet pena & mēsurā: &
 bonis gloria: ideo & si simul resurgant tēpore: ual-
 de t̄n dissimiles erūt in cōditōe. Nā quia malis re-
 surrexiō nō est ad uitā: sed ad suppliciu: necesse ē q̄
 ipsi cū infirmitatibus & deformitatibus & defecti-
 bus suū: ent: pp̄ quod dicit paulus. Oēs quidē re-
 surgemus: sed nō oēs imutabimur. Rursus quia re-
 surrexiō debet esse secūdu exigentiā cōsumatiōis
 gr̄e: & p̄cā gr̄a facit nos cōformes xpi ihu capiti no-
 stro: in quo nullus fuit defectus mēbroz: & p̄fecta
 etas & debita statura: & effigies formosa: oportu-
 nū est q̄ boni suscitent̄ in optimis cōditōibus: ac
 p̄ hoc necesse est q̄ in eis uita detrahant̄: & natura
 seruet̄. Oportunū est etiā: ut si quod mēbrū de-
 rat suppleat̄: si aliqua erat supfluitas auferat̄. Si aliq̄
 mēbroz deordinatio corrigat̄. Si puulus erat ad
 quantitatē etatis ielū quā hēbat in uigore occulto
 nature ipse p̄ualis: licet nō in mole: diuina uirtute
 deducatur. Si decrepitus: ad eandē etatē deducatur.
 Si gigas si granus: ad eandē mēsurā cōgruā limi-
 tet̄. Ita t̄n q̄ gigas nihil p̄det de sue ueritate nature
 ut sic oēs integri & p̄fecti occurrāt in mēsurā eta-
 tis plenitudinis xpi. Postremo quia resurrexiō
 debet esse scdm̄ exigentiā p̄fectionis nature: & na-
 tura spūs rōnalis exigit q̄ uiuificet corpus p̄p̄nū:
 quia proprius actus in p̄pria materia hēt fieri: neces-
 se est q̄ idē corpus numero resurgat: alioquin non
 esset resurrexiō uera. Regit etiā natura anime rāto-
 nalis & immortalis: quia sicut habet esse perpetuū
 sic corpus habeat cui perpetuo in fiat uitam: ac per
 hoc corpus quod anime unit̄: ex ipsa unione ordi-
 nationē habet ad icorruptiōe p̄petuā: ita t̄n q̄ il-
 lud in quo cōsistit statura totius corpons: sicut s̄
 mēbra principalia: & etiā humiditas radicalis: & ca-
 ro scdm̄ spēm habeat ordinationē necessariā. Alia
 uero. s. caro scdm̄ materiā & ptes que sūt ad b̄n esse
 corpons hēat ordinationē de cōgrao: que q̄dē ordinē
 q̄ deus ip̄essit nature: & natura n̄ pōt illud p̄ficere
 q̄a nō pōt mortuū suscitare: & ipsa diuina p̄uidencia
 nihil frustra possuit i aspectu nature: oīo ip̄se cōple-
 uit. Necesse ē igit̄ q̄ ipsius uirtute reparet̄ idē nu-
 mero ex oīs p̄tibz cōstitutū: & salua tota uer-
 tate nature. Et cū hoc natura nō possit: quia nec idē
 corpus numero destructū reparet̄ cū nō possit in to-
 ta rei substantia: nec corpus immortale efficere: cū
 omne per naturam generabile sit corruptibile ne-
 cesse est q̄ resurrexiō n̄ semialibus nec naturalibus
 sc̄is attribuat̄: sed p̄mortalibus & etnis: ut fiat se-
 cūdum cursū mirabilē & sup̄nalem omnipotentie
 ielū: & sue impium uoluntatis: qm̄ & quomodo ad

honorem sui nominis: & complementum sui mistici corporis: & ostensionem sue rectissime equitatis eligere ipse uoluerit. Et hoc ostendit iohannes Apoc. xx. ubi dicit. Et uidi mortuos magnos & pusillos stantes in conspectu throni: & postquam dixit de apertione librorum redit ad monstrandum quomodo uirtute presidentis iesu in throno: omnis creatura rediit corpora & spiritus defunctorum. Et dedit inquit mare mortuos suos qui in eo erant: & mors & infernus dederunt mortuos suos qui in eis erant. Secundum Ri. non dicit terram mortuos dedisse: quia hoc non fuit multum difficile credere. Sed hoc dicit mari & inferno: & morti: de quibus magis poterat dubium esse: per mortem enim accipit penas inferni: & per infernum locum ipsius pene: que dabant spiritus mortuorum. Mare uero sub quo intelligitur & terra dabit mortuos. i. corpora mortuorum. Secundum Aug. autem. xx. de ciuitate dei per mare intelligitur hoc seculum quod reddet mortuos. i. homines hic uiuentes in corpore mortali: quod secundum Apostolum mortuum est peccato: mors uero. i. status post mortem: & infernus. i. locus dānatorum reddiderunt illos qui iam erant mortui: subditque forte dictum est mors propter bonos qui passi sunt mortem non infernum. Infernus autem propter malos qui ibi puniuntur. Circa generalem autem resurrectionem mortuorum est articulus fidei quintus de his que pertinent ad diuinitatem quod ad effectus uirtutis diuine: de quo dicitur. i. ad Cor. xv. Omnes quidem resurgemus. Contra hanc auctoritatem sunt errores plurimi: quorum primus est error ualentinus qui carnis resurrectionem negauit: quem etiam plures heretici sunt secuti. Contra quem dicitur. i. ad coninthios. xv. Si christus predicatur quod resurrexit a mortuis: quomodo quidam dicunt in uobis quod resurrectio mortuorum non est? Secundus error est hymenei & phileti: contra quos dicit apostolus. ii. Thy. ii. quod a ueritate exciderunt: dicentes resurrectionem iam factam: uel quia non credebant resurrectionem: nisi spiritualement: uel quia non dicebant alios resurrecturos: nisi illos qui cum christo resurrexerant. Tertius error est quorundam moderatorum hereticorum qui dicunt resurrectionem futuram non eorundem corporum: sed anime reassumēt quedam corpora celestia. Contra quos apostolus dicit: ista ad Cor. xv. Opportet corruptibile hoc inducere incorruptibile & mortale hoc inducere in mortale. Quartus error est euthicis pathe constantinopolitani: qui posuit quod corpora nostra erūt aerea & uento similia: ut grego. narrat in xvii. moralium. Contra quem est quod dominus post resurrectionem suam corpus suum discipulis suis palpandum prebuit. d. luce ultimo: palpare & uidete: cum tamen apostolus dicit phyl. iii. quod iesus reformabit corpus humilitatis nostre cōfiguratum corpori claritatis sue. Quintus est error dicentium quod corpora humana post resurrectionem uertentur in spiritum: contra quos luce ultimo dicit iesus. Spiritus carnem &

ossa non habet sicut me uidetis habere. Sextus est error gerici qui mille annos post resurrectionem in terreno regno christi fabulabantur futuros in quibus homines carnales uentris & libidinis uoluptates habebunt: contra quem dicit iesus Matth. xxii. In resurrectione nec nubent: nec nubentur: sed erūt sicut angeli dei in celo. Quidam etiam dixerunt: quod post resurrectionem mortuorum in eodem statu: in quo nunc est mundus remanebit: qui potest esse error septimus: licet satis possit reduci ad hunc sextum contra quos dicitur Apoc. xxi. Vidi celum nouum & terram nouam. Et Roma. viii. Ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis: i. libertatem glorie filiorum dei. Et contra omnes hos errores dicitur in simbolo apostolorum. Carnis resurrectionem Et in simbolo patrum. Expecto resurrectionem mortuorum. Sic igitur patet quod iesus testis ueridicus in premisis omnibus apparebit.

Iesus iudex iratus. Cap. xiiii.

Icet ira quod est turbatio animi: nec in diuinitate iesu: nec in sua gloriola humanitate possit consistere: effectus tamen maximus ire sue utriusque nature ostenditur aperte in ultimo finali iudicio quando in eternum sine aliqua immutatione uel interruptione damnabit eterno supplicio impios hostes suos: quod aperte designat iesus in parabola de nuptiis factis filio regis: Matth. xxii. Vbi dicitur per renuentibus conuiuium & affligentibus seruos regis. Rex autem cum audisset iratus est: & missis exercitibus suis perdidit homicidas illos. Cuius iram Ioannes apertius aperit Apoc. vi. cum dicit de reprobis: quod dicent mortibus & petris. Cadite super nos & abscondite nos a facie sedentis super thronum: & ab ira agni: quoniam uenit dies magnus ire ipsorum: quod & maxime ostendit cum de damnatione meretricis magne per quam dilatato mysterio intelligitur tota impiorum caterua: & de sedente in throno qui iudicat eam dicitur. Et ipse calcabit torcular unni ire dei omnipotentis. Certe huius torcularis uua fellis: & botrus amarissimus: quod ostendit. Io. apoc. ix. & xiii. de quolibet habente characterem bestie per quem intelligitur peccatum: quod assumulatur diabolo. d. hic bibet de uino dei ire: quod mixtum est mero in calice ire ipsius. Ex quibus omnibus claret quod fortissimus effectus ire iudicis iesu super damnatos effunditur. Modum autem sui iudicii ipse describit: Matth. xxv. dicens. Cum uenent filius hominis in maiestate sua: in qua historia status futuri iudicii quo ad quattuor eleganter describit. Et primo quantum ad regalem aduentum: siue quantum ad apparentiam iudicis. Secundo quantum ad generalem occursum: siue subitam congregationem multitudinis: ibi. Et tunc congregabuntur. Tertio quantum ad iudicalem processum: siue charitatem examinis: ibi. Et surui enim. Quarto quantum ad finalem successum siue celebritatem executionis

immutabilis. ibi. Et ibunt hi in supplicium eternum. Quantum ad primū nota quod hic dicitur filius hominis: quia sicut dictum est supra iudicabit in assumpta natura: & sic tangit iudicis suppositū. Dicit autem in maiestate sua: & sic tangit modum: quia apparebit in forma gloriose. Dicit. Et omnes angeli eius cum eo: & sic tertio ponit cōsortium. Sedebit in sede maiestatis sue: & sic quarto ponit thronum. Quibus autem & quāta sit ista maiestas: Apoc. xx. describit cum dicitur. Vidi thronum magnū & candidum: & sedentem super eum: a cuius conspectu fugit terra & celum: & locus nō est inuentus ab eis. Vbi per thronum magnū & candidū designat regia & iudicaria maiestas: & gloria diuinitatis christi: & celsitudo & cadōr mūdicie: & gloria humanitatis christi: in qua sedet eius deitas sicut in throno: uel per thronum tota ecclesia sanctorum: & ordinum superiorum: que tā angelorum quod hominum luce gloria cādidata exprimitur: i. qua ih̄s deus homo singulariter sicut super thronum suum maiestatiue sedere uidebitur. Dicit autem fugisse celū & terra a conspectu eius: quia per claritatem humanitatis ih̄s: obumbrabit respectiue omnis alia gloria creata: sicut lux candelarū & stellarum ad aduentum solis disparere uidebitur. Et pro tāta magnificentia dicit. Non ē inuentus locus ab eis. i. respectu eius sic sunt quasi nihil: & tamen hoc est summum gaudium eorum: quod sic in immensum super omne creatū uident gloriosum iesum exaltatum: qui ē eis plus quod ipsi sibi. Aut sic dicitur pre summa reuerentiā maiestatis iesu: qua angeli & homines beati in propria paritate & nihilitate resiliūt: uel etiam celum & terra dicuntur fugere a conspectu eius pre magnitudine maiestatis sic apparentis: qua stupor mirabilis etiā apprehendet electos: & quasi timor secundum quod ē possibile statui glorie: dum uiscera infinitissime pietatis ih̄s sic uidebuntur eternaliter claudi reprobis & furorem sue zelantis iustitie sic super eorum scelera debachari. Timor autē iste & stupor nullā afflictionē i. beatis potest: sed magis erit quidā modus exterior: secundum quod requirit tremēda apparentia regis: quoniam in quo quia gratuita regis ih̄s misericordia ex mero amore ab hoc tremendo iudicio se cognosceret liberos: & ipse sibi sentiet magis spōsu quod iudicē: iudiciali reliquibūt amore & gaudio iubilabūt. Pro reprobis uero celū. i. ipsorum supbia: & terra. i. ipsorum avaricia: siue ipsorum mala spūalia & carnalia: quo ad eos delcāmēta & possibilitatē apius nocendi electis fugiet a conspectu sedentis. Ricar. uero legit hic de fuga celi & terre: quantum ad spem presentis: sicut dictum est supra. Nomine autem angelorum intelliguntur uiri angelici & perfecti qui secū in maiestate uenire dicūt: quia & ipsi maiestatiue super inferiores quasi assessores iudicis in sedibus predebūt. Iuxta quod ih̄s dicit. Sedebitis super sedes. xii. Et intellige quod nomine. xii. licet intelligatur principales apostoli: intelligitur tamen superabundans numerus perfectiorum imitatorum christi: qui ad apostolicā

dignitatem ascendet. Circa secundum principalem quod est generalis occursum: scias quod congregabuntur: sicut dicit glosa hic omnes gētes. i. omnis etas omnis sexus. De hoc autē dicuntur multa Matth. xxiii. talis autem congregatio fiet uirtute diuina uel locissime per mysteria angelorum. Circa tertium scilicet iudicalem processum: scias quod in sententia electorum quattuor continentur. Nam inuitat eos ad hereditatem cum dicit. Venite. Secundo dat benedictionem: benedicti patris mei. Tertio cōfert possessionem: possidete regnū. Quarto possessionis confirmationem: paratū uobis a constitutione mundi. O dulcissima allocutio & uox cum iocunditate plenissima: inuitari ad amplexum totius beatissime trinitatis: & ad eternam & quietam possessionem sue glorie regalis. Attendendum autē quomodo totū hoc attribuit eterne benedictioni paterne pietatis: quia benedictus deus & pater domini nostri ih̄s christi benedixit nos in omni benedictione spirituali i. celestibus in christo ih̄s: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem: ut essemus sancti & imaculati ante conspectū eius in charitate ad eph. i. Pro his etiam electis nota quattuor cōditiones bonas. Prima ē nobilitas locationis: quia locabūtur ad dexteram. Secunda ē nobilitas uocationis: quia uocabūtur ad societatem diuinā. Tertia ē nobilitas benedictionis: quia dabit eis benedictionem paternam. Quarta est nobilitas coronationis: quia coram omnibus de uitiis dabit ei uictoriam. Deinde pro malis etiā quattuor ipsi car contra eos. quia primo repellat a suo consortio: cum dicit. Discedite. Secundo excommunicabit siue maledicet: maledicti. Tertio cremabit siue affliget: in ignem eternum. Quarto alligabit siue coniūget: qui paratus est diabolo & angelis eius. O uerbu peringēs usque ad diuisionem anime a deo: compagū quoque & medullarū & omnium immortū cordis & corporis cōcussium. Discedite a me. Vere in hoc est priuatio omnis boni: & radicatio omnis mali: unde nullus potest a deo diuelli: quia malis oibus replet: licet plus & minus secundum gradum culpe: unde insanam est querere medium & errorē iter et in ignis supplii iū: & possidet celeste regnū. Nā iudex ih̄s oēs sentias diuidēs: mediū aliud nō inuenit: sed de his dictū est supra libro tertio: ubi de pena puulorum est tactū: Reddit autē rationem pro utraq; sententia affirmationem & negationem misericordie opum. Potest autē rationabiliter quod quere de solis operibus misericordie iudex examiat. Secundo quod sunt hi minimi in quibus se illa recepisse uel nō recepisse assentit. Tertio cum de eis nulla sit prius facta mentio: unum sic subito illos perduxit in mediū. Pro primo nota quod quattuor ordies coram iudice stabūt in multitudine illa. Primi apostoli & eos imitatores perfecti. Secundi oēs saluati in statu seculari: & hi sunt ex parte electorum. Tertii erūt infideles & pagani: nihil penitentes ad gratiam. Quartii reprobi christiani. Oēs ergo iudicabūt. Inuitati omnis iudicio: quia oēs recipiūt pro merito. Soli autē mali punitionis supplicio: sed soli mediocriter boni de se.

igne & sulphure cōcremerur: unde secundū sancto-
rum sententiam quicquid est afflictuū deforme
& imundū: totum in suo equipollenti descendit
ad miserōs cruciandos. Et quoniam spiritus qui per natu-
ram preponitur corpori: & in corpus habet influere:
& ipsum mouere dignitatem nature per culpā peritit
& se subicit uilitati peccati: hinc est quod secundū ordi-
nem iustitie debet ordinari: ut tamen peccator spiritus
quod homo: igni copeo alligetur: non ut in illū istuat
uitam: sed ut diuino decreto ab eo suscipiat penā.
Cū enim rei penę igni quā horret per timorē diuini-
tus immisus sic inseparabiliter spiritus alligatur: quā
& sentit nocuā & lesiuam: & sue uoluntati contra-
riam: necesse est quod ex hoc atrociter tormentetur. Et
quod ignis ille ē instrumentū diuine iustitie: ac per hoc
non agit nisi secundū dispositionem peccati & rea-
tus maxime ex improbitate libidinis procedentis
& in hoc non est equaliter in omnibus. Hinc est quod
ab eodem igne alii cremantur plus & alii minus. Si-
cut ab eodem igne aliter uritur palca: aliter combu-
ritur lignum: aliter incenditur ferrum. Et ideo dicit
Augustinus: quod inter istas penas afflictiuas dānatorum
illa est mitissima: quod in solo originali dicentes affli-
git: sicut dictum est supra. Nam omnes rationes ita
de illis secundū suum gradū cōcludūt: sicut de pec-
catoribus aliis. Habuerunt enim omnes has de-
lectationes iprobas & fastidiū in delectatiōes eter-
nas in omniū malorū radice. In originalibus hēntibus
malis actu iporum animā deturpantibus: deordinā-
tibus: & adeo separantibus. Et quod uoluntas eorum
actu non cōcupisceret hoc non fuit nisi quod impedi-
ente infirmitate etatis in nullū actū potuit exire: sed
actu erat deformata malis habitibus ex quibus nō
habito remedio in eternum procederet actus ma-
lus: sicut serpens dormiens: non minus habet uenē-
num: licet minus ledat: & idcirco affligūtur ab igne
licet minus aliis quibuscunq; dāntis. Quonia au-
tem illa peccata & reatus distinctio: secundum quā
afflictiva actio ignis moderatur in eodem est uni-
formis: & nūq; crescit. Hinc est quod iesu imperio mo-
derante ignis ille sic agit: quod semper urit & non cō-
sumitur: sed affligit & non interimit: quia non agit
principaliter & proprie ad sue forme multiplicationē
sed ad pacis aie in seipsa & in corpore perturbationē
& ipsius spūs diaboli: in seipso: & totius illius ipro-
be societatis mutuo: unde fit noua ademptio: nec
substantie consumptio ut sic in eadem pena neque
eternitate acerbitas: neque acerbitate tollat eternitas.
Propterea quoniam deordinationis multimode
pena debet esse multimoda: & in omni peccato mor-
tali deordinata cōuersio ad bonum cōmutabile: &
inordinata uoluntatis: contradicit tamē rationi re-
cte: hinc est quod omnes actualiter peccātes qui erunt
dānati: punientur pena triplici: propter auersionē
carētia uisionis de: propter cōuersionē pena incen-
dii: propter pugnam ratiōis & uoluntatis: & succū-
bentia rationis pena nermis. Et sic ex hac multipli-
citate penarū afflictū uarie acerbe: & eternaliter cre-

mabuntur. Hac sola pena uermis: quod non fuit in eis
actualis lucta rationis & uoluntatis: puulos credo
carere. Nam pro auersione & cōuersione est in eis
carentia debite iustitie: & infectio sēda cōtracte cō-
cupiscētie: ex quibus anima eorum est plene a deo
auersa: & ad bonum cōmutabile libidinosē amādū
rota cōuersa: has multiplicitates & acerbitates pe-
nā lo. dicitur cū dicit. Infernus & mors missi sūt
in stagnū ignis sine. xx. capitulo Apoc. Sed auges
diabolus uocatur mors & infernus secundū Augu-
stina primus auctor mortis: & penarum infernorū
acquistor. Et subdit cū dicit: qui non est inuentus
in libro uite scriptus: missus est in stagnū ignis: per
quos intelliguntur omnes alii reprobi. Certe in libro
uite nullus scribetur nisi per fidem iesu: uel fidei sa-
cramentum: quorum utroq; non baptizati paruuli
caruerunt. Dicit autem iohānes. xix. c. quod hoc stagnū
est ardens sulphure: ubi dicit quod apprehensa est be-
stia & cum ea pseudo propheta: & uiui missi sūt hi
duo in stagnum ignis ardentis sulphure: ad demō-
strandum fetidum & turbulentum illum ignē: &
atrocissimum ad arandum: de quo ita cōt. plenus
ille locus: ac si esset stagnum plenum metallo liqua-
to & ignito ante ignem sulphureum: in quo etiam
quia stagnum a stando dicitur stabilis eternitas illa
rum penarum innuitur. Talis immisio autem dicitur
mors secunda respectu prime que fuit separatio
anime a corpore: quia in hac secunda fit mentio in
utroq;. Quia uero illud de bestia & pseudo propheta
licet generaliter possit intelligi de ultima dānatiōe
omnium: quia uiui uita nature dicuntur mitti in sta-
gnum: ad ostendendum uiuacem sensum in eis pe-
narum acerbum: litteraliter tamen uidetur ibi loqui
ioānes de illa uictoria quam faciet agnus interficiēs
antichristum: unde & per illa uerba illi duo uidentur
aperte dici quod bestia & pseudo propheta designat
hic personaliter duos uiros: quorum unus ē rex &
caput bestie id est bestialium nationum. Alius uero
est caput pseudo prophetarum facientium signa.
Licet autem paulus dicat quod dominus iesus interfi-
ciet antichristum: & quod omnes resurgent: ex quo se-
quitur quod omnes morientur: tamen hi duo dicuntur
uiui missi in stagnum ignis: quia sicut terra aperta
absorbuit uiuos datham & abyron: & tamen in
hoc fuerunt mortui & extincti. Sicut in illo tremo-
tu qui tangitur undecimo capitulo in sexta tuba
ubi agitur de resurrectione helie & enoch: forsitan
aperietur horribiliter terra: ac si eius hiatus pertin-
geret usque ad inferos: & isti duo singulariter &
forte plures alii cum eis uiui precipitabuntur in uo-
raginem illam: ubi eorum extinguentur corpora
sed spiritus eorum uiui descendunt in sulphureum
ardorem inferni. Et ex tam horrido iudicio sume-
tur magna occasio cōuersiōis iudeos: quod suscipiant
antixpm. Et huic potest adaptari prophetia zach. xiiii.
cap. quod dicit quod sciet mors oliuay: & fugiet in die illa
sicut fugerūt a facie terremotus in die ezechie regis:
quicquid sit de hoc: sub illa uictoria de qua nunc

agimus: in qua & bestia & pseudo propheta & ceteri re-
probi in suppliciu demerent eternū. Circa ea quod
dicitur in hoc ca. ē sextus articulus fidei ultimus de
his que pertinet ad diuinitatē: quod ē de effectu diuine
uirtutis in remuneratiōe bonorū: & pūitione malo-
rum: secundū illud ps. lxi. Tu reddes unicuique secundū
opera sua. Et cōtra hoc sunt errores multi: quorū pri-
mus ē dicentū quod aia morit cū corpe. Sic arabs asse-
rit: uel etiā post modicū zeno dixit ut recitat in lib.
de ecclēsiasticis dogmatibus contra quē ē qd apo-
dicit phyl. i. Deū deū hīs dissolui & cē tū xpo. Et
Apoc. vi. uidi sub altare dei aias interfectorū pp uer-
bū dei. Et illud quod iesus cōtra leduceos: Matth.
xxiii. De abrahā isaac & iacob: nō ē deus mortuorum
sed uiuentū. Secundus ē Origen. quod posuit hoies &
demōes dānatos iteque posse purgari & redire in glo-
riā. Ad quod legit etiā & sibi ipsonū hoies sanctos
& angelos bōs iteque posse ad mala deduci. Quod
ē cōtra iesū dicentē matth. xxv. hūit in suppliciu
eternū: nisi autē i uita eternā. Tertius ē error dicē-
tū oia pnia & oēs penas malorū futuras esse equa-
les. Cōtra quorū primū dicit pme ad cor. xv. Sicut stel-
la differt a stella in claritate. Sic & resurrectio mortuo-
rū. Contra secundū uero dicit iesus iudeis: Matth. xi.
tyro & sydoni remissus erit in die iudicii: quod uobis.
Quartus ē error dicentū aias malorū non statim post
mortē descendere ad infernū: nec aliquas scōz ani-
mas intrare paradisu. Cōtra quos dicit iesus. Luce. xvi.
Mortuus ē diues & sepultus ē in inferno. Et sede ad
cor. v. dicit. Si terrestris domus nostra huius hitatio-
nis dissoluatur: domū hēmus nō manufactā cōser-
uata in celis. Quintus error ē dicentū nō esse pur-
gatoriu aiaz post mortē eaz. s. i. charitate credētes
aliquid purgabile secū fuerūt. Cōtra quos dicit. i. ad cor.
iii. Si quis e. l. i. cauerit sup fundamētū. s. fidei per
dilectionē opationis lignū ferrū stipulā detrimētū
patiet: si uero saluus erit: sic tū quali per ignē. Cōtra
hos errores dicit breuiter in simbolo aplico: uita eter-
nā amē uel uita futuri seculi: ut habetur in symbo-
lo patrum.

Iesus sponsus ornatus. Cap. xvi.

Aia mea leua caput tuū in spū: & intuerē di-
lectissimū iesū in se ordinatissimū & ornātū
oium electorū: illa ciuitatē dilectissimam
uniuersalē. s. angelorū bōz: & hoium comitiū: tā-
quā cōmptā sponsā: agni mirē & electissima spōsa tā-
quā in principali capite post iesū totā un. tam. Intra-
te in quā illā talē totalē ac tantā sponsā ipsū iesum ui-
scerali charitate brachiis aplexantē: & ipsam secū cū
triphō uictorie & iubilo nuptialis leticiē in eternū
palatiū itroducentē. In quo ultimo electorū tripu-
dio: ois iubilus: ois leticia: ois sponsalis cōsumatur
ornatus. Tūc & ipse benedictus iesus in assūpta hūa-
nitate unū corpus misticū pfectū & cōpletū faciēs
eū sua electissima spōsa: ac simul cū ea una spōsa p-
fecta totius beatissime trinitatis: ipsi deo omnipotentī
uno & uno: tāquā eterno spōso iunctiseca indiuidua

amorosa: iubilosa ac bñficata copula nuptialis mī-
monii cōiungit in eternū: licet in sola filii psona tāquā
in proprio supposito radice. Ex hac autē unione nō so-
lū ipse agnus iesus scdm quod hō bñficabitur pfecte:
sed oia mēbra sua scdm gradū scdm quē in suo me-
rito soli ipsa sibi uniuuit. Erunt autē in eis premiū substā-
tiale: cōsubstantialē: & accidentale: premiū in quod substā-
tiale in uisione fructiōe: & tentione unius sum-
mi boni. s. dei trini & uni: quē oēs uidebūt facie ad
faciē: hoc ē nude & sine uelamē: quo fructū delecta-
biliter & auidē: quē tenebūt eternaliter & qere. Pre-
miū uero cōsubstantiale cōsistit in gloria: erit que se-
cūda stola corpis dicitur: qua resūpta pfectus aia beata
tendit in sumū bonū. Et hec stola cōsistit in qua-
druplici corpore dote: dantatū: subilitatis: agilitatis:
spassibilitatis: que erunt scdm plus & minus: scdm
maioritatē & minoritatē hūe charitatis. Premiū autē
accidentale per quādā excellētiā cōsistit in quādā decore
spāli supuēcto: quod dicitur ab aliquibus aureola nūcupa-
tur: & debet opī excellēti: quod maxime in triplici
genere reperitur. s. martyrio predicatione strenua: &
cōtinentia uirginali. Et in oibus predictis seruabit
gradus & distinctio scdm exigentiā mentorū. Ut
autē letet aia in speculatione rōnis istorū que rōna-
biliter facit iesus pot hōz oium reddi rō: attenden-
do eius potentiā sumā: sapiam: demētiam: & iusti-
tiā. Nā per potentiā appropriate creat: per sapiam gu-
bernat: per demētiam reparat: per iustitiā retribuendo
confutiat. Nā potentiā sume manifestauit in eo quod
nō solū creauit spūs ppe se: & corpa ppe nihil: sed
mirabiliter ad laudē sue omnipotentie: spm & corpus
uniuit in hoie in unitate nature & pione. s. rōnalem
aiam tāquā formam: & corpus humanū ut materiā.
Sapiam uero manifestauit pudentissime gubernā-
do: nam ipse per se supremū hois regit. s. mentē: quā
illustrat. Infinitum uero. s. corpus per liberum uolū-
tatis arbitrium ut sic exteriora subiaceat spiritui: ipsi-
ritus uero deo. Clementiam uero summe manife-
stauit: dum adrepatio nem hois non solū assūpfit
hominis naturam: uerū & ipsius hois penam: quā
in seipso per hoibus uoluit: & in seipso oibus pportio-
nata grām acquiuit. Et ideo regit iustitia quod taliter
in se iustificatis & dicatis in merito retribuatur & pre-
mio in gloriam sempiternam. Igitur resoluendo
hoc exigit retribuendo equa repatio: gratuita, gu-
natio ordinata & productio uirtuosa: nam horum
omnium consumatio est in gloria. Primum igitur
quoniam istorum oium pmiatio debet fieri scdm
quod exigit retributio iusta: & productio dei sicut ratio-
nalem spm ppe se scdm uim diuine imaginis & ex
pacem istius sume trinitatis: quoniam clementia iesu ra-
dimeatis reformauit ut uiuerent secundum sapien-
tem gloriam eterne legis: hinc est quod nullo minus
deo pot rōnalis spūs premiari: nec eius capacitas &
desiderium quietari: & id datur ei in pmiū de for-
mitatis glorie: per quam deo effectus conformis &
ratione uideat ipsum dare: & uoluntate diligit ple-
ne: & memoriam teneat sine fine: ut sic totā anima

nuat in diuinitate iesu: tota doceat i tribus uiribus suis: tota deo trino & uno cōfiguret: tota illi unatur: tota in illo requiescat: ac per hoc uita sua: sed dei uiuat uita beata & gloriosa. Rursus quonia illa retributio fieri debet secundum q̄ exigit nō solum retributio & productio: uerū etiā gubernatio & deus in productione corpus anime alligauit: & naturali & mutuo appetitu in integrum copulauit. Ad gubernationem uero subiecit: & i statu meriti fecit ut spiritus cōdescenderet & intēderet corpori gubernādo propter exercitiū & i merendo: & naturalis appetitus anime nō patitur q̄ anima sit plena: nisi restituat ei corpus ad qd̄ naturalit̄. idinat̄ necesse ē oibus q̄tuor cōditiōibus diuinitus p̄cis exigētibz: q̄ aie reddatur propriū corpus. Quia uero ordo regim̄ sapientie dei non sustinet: q̄ restituat corpus sp̄i beato ad impedimentū: sed potius ad gaudiū cōplēmētū idcirco oportet q̄ spiritui beato restituat corpus pp̄i p̄ oia sibi conforme & ubi eētū q̄ potest corpus et spiritui p̄ gloriā cōformari. Quoniam ergo spiritus est uisio lucis eterne dei trini & uiui clarificatus: ideo dicitur in eius corde clantas lucis resultare p̄maxima: quia dilectio illius sumi spiritus est sume spiritali effectus: ideo in corpore habere debet correspondētē subtilitatē & sp̄ualitatē: q̄ i mente trinitatis factus est spiritus oio ipassibilis: ideo debet esse in eius corpore oimoda ipassibilitas tā extra q̄ intra. Quia uero in his omnibus sp̄s est p̄mptissimus ad tendēdum in deū: ideo debet in corpore glorioso summa agilitas repperiri. Quoniam igit p̄ has quattuor proprietates sit corpus cōforme spiritui & etiam subiectum: hinc est q̄ in his quattuor precipue dotari dicitur ratione quorum idoneitatē habet sequi spiritum & locari in regione celesti: que est regio beatorum: ac p̄ hoc a sumo capite iesu deo descendit ipsi us unguētum: usq̄ ad oram uestimēti hūani corporis ad qd̄ plenitudo dulcedinis & beatitudinis ebrietas redundat & quantum est condēdens deriuatur. Postremo q̄ in diuersis christi mēbris diuersa sunt carismata gratiarum: non solum quantum ad interiora dona: uerum etiam quantum ad exteriora exercitia: & non solum quantū ad perfectionem charitatis in mente uerum etiam quantū ad perfectionis decorē in naturali corpore. Hinc est q̄ ali quibus mēbris iesu non solum stola anime cū tribus eius dotibus: & stola corporis cū quattuor: uerum etiam excellentia decoris & gaudiū debetur p̄pter excellentiā perfectionis & decoris hūi in corpore uirtuoso: que maxime cōsistit in triplici p̄uilegio opere: secundum tres uires anime. Secundum rationalem est dedinatio cōcupiscentiarū per integritatem p̄peruam continentie uirginalis. Secundū irascibilem est propter honorē iesu & sui nominis perperio mortis. Et idcirco p̄dicatoribus: uirginibus & martyribz debet illa excellentia premiū que aureola nominatur que ad honorem facit: nō solum anime uerū etiam corporis. q̄ non redditur uoluntati tantū: sed operi extrinseco sustinēti sibi meriti

& premium charitatis in quo consistit consummata integritas & plenitudo omnium bonorum spectantiū ad beatitudinis complementum. Hanc igitur supne ciuitatis beatitudinem perfectam quo ad oia premissa beatus iōanes apoc. ultimo eleganter se uisisse testatur: dum per angelum in montem altū sublimis contemplationis iustollitur. Nam pro generali totius ciuitatis gloria dicit q̄ ostendit sibi ciuitatē hierusalem sanctā descēdentē de celo a deo: quia per sublimē dei potentia: sapientiam: misericordiam iustitiam: hec gloria huic sancte ciuitati tribuitur: a quo tamen subiectue & humiliter sepe se deficere recognoscit. Et dicit habentem caritatem: & reliqua que i generali dicit p̄ uniuersalē dei formitatem glorie ciuium supernorum. Et quia a caritate gloriosorum corporū resultat status luminosus & confortatiuus & illuminatiuus & iocundatiuus & stabilitatiuus omnium ciuium supernorum: idcirco dicit q̄ lumen eius est simile lapidi precioso tanq̄ lapidis iaspidis sicut cristallū: & ibi uarias significationes exprimit istius ciuitatis: quā etiā uocat sp̄sam ornata uiro suo: & ut omnes p̄prietates supiores nobiles ibi adaptemus incipiēdo a corporibus possumus dicere q̄ caritas corporū figuratur ibi i splendore aureo: cum dicit q̄ ipsa ciuitas aurū mundū. Subtilitas in paruitate uiri cum dicit: simile uirtu mundo. Impassibilitas in stabilitate lapidis sep̄ uirentis: de quo tota structura muri consistit. Agilitas in uelocitate uniuersalis mensure qua mensuratur et latera ciuitatis: p̄ qd̄ dat̄ itelligi motus uelocissimus beatorū tā i sp̄i q̄ i corpore quo agilitas & absq̄ tarditate mouēt̄ ad oia dei opa cōtēplāda: & oia totius mūdi machine latera: uelocissime p̄currēda mensuranda. Triplex autē p̄rogatiua aureole significat i dignitate portarū: q̄ dicit̄ semp̄ apte p̄ comendatiā ad p̄dicatiōis meritū p̄ quā tāq̄ p̄prietuā supne ciuitatis portā intratur ad xpm. Dicitur etiā esse margarite: siue ex margaritis p̄rogatiua mūdicie & uirginalis cōtinēte. Dicit̄ et angulate p̄ singlari fortalio roboris & cōstāte & expositiōne sui ad mortes & passioēs suas quascunq̄. Quo autē angelus fortitudine significet & cōnexionē robusti amoris p̄ defēsiōne diuini honoris ex mltis appet: nā i agulis ē fortitudo domus. lob. i. Cōcussit quattuor agulos domus: p̄pterea xps lapis dicitur agularis. Attēde autē q̄ he tres p̄rogatiue martyri uirginitatis & doctine rōnabiliter attribuūt potis p̄ quas significat̄ plati: q̄ hec tria debēt i eis singulariter resulget: quo ad tres dotes aie. Pro uisioe dei sumi & gl̄ia hois xpi. Dicit q̄ ciuitas non eget sole neq̄ luna: nā caritas dei illuminabit eā: & lucea eius ē agnus. Pro dulcissima & sufficiētissima fructiōne. plene refectiōis uolūtatis ponit fluuiū aque uiue splēdidū p̄cedētē de sede dei & agni i medio platee eius. i. suauissimū refectiōe dulcorē i repletione uolūtatis p̄ charitatē dilatare. Et q̄ nō solū ē potus: sed suauissimus cibus: ideo de supabūdātibz fructibus ligni uite. Tertio uero imutabilis & cōnata significat i p̄hēnitate fluuii: & uniuersitate mēsiū

ideo precipit scribi q̄ hec uerba fidelissima sunt & uera: & ab ipso fieda: q̄ ē oia potēt minas & ex bōitate cōsumas. Et sciētibus hūc statū dabit de fonte aq̄ uiue gratis & uictoria r̄ pugnātibz i his bellis dabit sue diuitatis gustū & adoptiōis amorē iūmū. Repetit autē istā ciuitatē descēdere a deo hntē claritatē dei: qd̄ p̄ p̄nti ē uerū de clara cōtēplatiōe glorie eius: & luciformis uite ihu: cuius lumē ē sile lapidi iaspidis cōfortāns: & cādor mūdicie i carne q̄ i cristalli trāspēs: q̄ mūdicia mētis appebit i nubibus carnis. Pro futuro uultē oīdere plenā gl̄iam mētis & corporis: & p̄ncipatā gl̄iam deitatis. Attēde autē q̄ sicut i ciuitate p̄mo eligit̄ locus. Secūdo iaciunt̄ fūdāmētā cū edifiō. Tertio figurat̄ & ornāt̄ portā. Sic hec dei ciuitas i qua hic paup̄ ihu i se & i suis mēbris dicit̄. Primo fuit electa i p̄ribz d̄ q̄bus scdm carnē natus ē xps. Secūdo fuit fundata i xpo ihu & i apl̄is eius. Tertio i sc̄is tr̄iū status q̄si i portis adornabit̄ p̄ quas uniuersus ppl̄s fidelis irabit ad radicē p̄fōis fūdāmētāl̄ uite ihu. Alias at̄ oia sūt i oibus: nā xps ē fūdāmētū. i. ad cog. iiii. & ostium & ostiarius. Eia. xxvi. Apl̄i et fuerit fūdāmētū: Phyl. ii. Sif. & ppl̄e fuerit & portē p̄ q̄s ifideles ad ihū intrauerūt. Sed appropate pōt̄ dīcā ut dcm ē supra. Et sic ut hic lo. portas & fūdāmētā distiguere. Murus at̄ altus & m̄ ignus ex lapide iaspide q̄ se p̄mo offert̄ ispicētibus & ipugnibus ciuitatē ligni sicut sc̄os martyres & doctores q̄ i uirtute solida & fixa fides & in uirtute cōuērsatiōis uiue cōtra hostes eccl̄ie fuerūt magni & alti. Fundationē autē hūc ciuitatis attribuit xpo siue agno: & apl̄is eius q̄a tota fides eccl̄ie huic fūdāmētō inicit̄. Et dicitur. xii. pp̄ apostolice nūcū & pp̄ supabūdātiā p̄fōis tā i ip̄is q̄ p̄ncipalē i ihu & sua uirtuolissima mē. Et dicitur oī lapide p̄fōis ornata: q̄a i quolibet sc̄ozē apl̄ozē fuit oīum uirtutū p̄fōis: q̄a tñ sita gularis p̄rogatiua relucet i quolibet: iō pōt̄ p̄ ordinē. xii. p̄fōis lapides scdm. xii. fūdāmētā. Quicq̄ aut̄ hic dī ē m̄ficū: & iō mēsuratio q̄dratura & oia alia sūt significatiua sp̄ualū cōditiōnū ciuitatis sc̄e: & maxie xpi & apl̄ozē eius. Postea dicitur. xii. portē: & i portis. xii. angl̄i. & xii. margarite: p̄ portas singlas. Sicut. n. ciuitas hūit. xii. m. stadia ut cui liber fūdāmētō m̄deat millēriū stadiōz: sic singlū m̄dēt. xii. āgeli & xii. margarite. Et sicut quolibet fūdāmētū dī fuisse ex uno lapide p̄fōis: sic & hic dī q̄ singule portē erāt ex singulis margaritis ut p̄fōis portarū p̄fōis fūdāmētōz p̄ oia coaptet̄. Dicit aut̄ Ri. & ioachim q̄ i unaq̄q̄ portā sūt. xii. margarite incastrate: xii. uero angeli per singulas portas sunt quedam incastrate & sculpture portas fortificantes. & multipliciter ordinantes. Inuisionibus autem multa mōstrāt̄ ad mysteriū q̄ i rerū n̄ lueniūt̄ natura. Sciētū igit̄ q̄ licet p̄ apl̄os & p̄ alios sc̄os sc̄os status generalis mūdi intrauit multitudē ppl̄ozē ad ihū tāq̄ p̄ portas ciuitatis dei: n̄ hilominus magis appropate hoc cōp̄t̄ p̄ncipalibus doctoribus status t̄i generalis: p̄ quos ad chri

sum. ihu ornatis ihu & ihu totus orbis irabit. Si cur aut apl̄is magis cōp̄t̄ eē cū xpo fūdāmētā totius fidei xpiane: ut istis plus cōp̄t̄ eē portas apertas & explicatores sapie xpiane. & p̄fectissime xpi uite. Sicut. n. arbor dū ē i sola radice nō pōt̄ sic mōstrari explicite sicut q̄ ē i ramis: foliis: floribus: & fructibus cōsumata. Sic arbor seu fabrica eccl̄ie seu diuie sapie i eius p̄ribz diuersimode resulgetis: n̄ sic potuit nec debuit ab initio explicari: sicut i cōsumatiōe potit̄ & debebit. Et iō sicut ab initio mūdici usq̄ ad xpm creuit successiue illuminatio & exp̄fio: res. p̄phete de xpo: & explicatiōes legis antiq̄. Sic ē de illuminatiōibus & explicatiōibus xpiane sapie i statu noui testi. Et sicut nouū testamētū ē porta ueteris: sic & hic status t̄is paupertatis altissime porta ē ueteris. Quod aut̄ h̄ p. xii. portas magis d̄ignat̄ h̄i p̄ncipales t̄i status: p̄ quos. xii. tribus ihu intrabunt ad xpm: patet ex hoc q̄ dicit noia. xii. tribus ihu i his portis eē scripta: sicut noia. xii. apl̄ozē & agni scripta i fūdāmētis sūt dicta: un̄ bñ dicit̄ esse margarite & ex margaritis: q̄a singulari cordis & corporis mūdicia cādelet̄ tāq̄ ex rore celo cōcepti & coagulati: & i corde ihu & sue dulcissime m̄ris quo xū sūt singlari cordis ap̄io ad cōcipiēdū p̄ sp̄m uite siue hos euāgelicos paupes. p̄tioritate meritiū eccl̄iū diuines mūdicos & puulos: un̄ dicit̄ mini m̄i ad modū p̄tiorissime margarite. Scdm at̄ lo. xii. margarite p̄ singlas portas: q̄ siml̄. exliiii. erūt adiutores eoz i p̄dicatiōe euāḡ. Sicut. n. spiritus helie petiē ab helieo duplex. Sic in t̄io statu colligēt̄ simul plenitudinem ihu & gentiū dupli cabuntur. lxii. q̄ nūcū fuit simplex sub moyle elige. lxii. seniores & xii. tribus ihu. Et sicut in primo statu euāgeli simplex fuit eligēt̄ christi ihu. lxii. quos ad p̄dicatū euāḡ m̄ cū. xii. apl̄is destinauit. Possunt et̄ p̄ has. xii. margaritas significari supabūdātes p̄fectiōes hoz i quous exemplaris uita iporū cōuenis igressū ad xpm euāgelii faciet ḡiosum. Per duodenariū uero anglozē pōt̄ significari fortaliciū cōtinuē p̄fectiōe discipulozē: sicut & supra dicit̄ ē de. xii. margaritis iuxta qd̄. lu. & Sylas & titus & timotheus & Diony. & cōsimiles erāt i officio p̄dicatiōis & cura regimini apostolo paulo conne. xi. Et ista dicantur duodecim margarite propt̄ magnā uirtutū ornātū. Sed dicitur angeli pp̄ firma mērum cōtra hostilē insultū. Et i quolibet q̄tuor laterē ciuitatis dicitur portē tres: ut scdm ioachim i singulis partibus fulgeat mysterium trinitatis uel ad hram ille sūt ab onete p̄ q̄s irabit̄ p̄mi ppl̄i q̄ p̄mo cōuērtēt̄ i occidētē q̄ ulrio i agloē & austro: q̄ i t̄p̄o medio. Per aglonares uero intelligunt̄ h̄i qui corrigunt̄ sepeces & indomitas gentes. Per australes uero qui magis dispositos ad charitatem fidei & charitatis ardorem: uel ad litteram quidam doctorum istit̄ sp̄litez plagis mūdi cōuērtendis sibi spiritus sancti forte diuisi. Alter autem spiritalit̄ omnia erūt i oibus & erunt portē in oriente. nō s̄tro ad aperandū intelligentiā n̄re creatiōis & re

deptiois p xpi passione & morte & regenerationis p sacramentali gram iesu xpi pilla mullam. Hec ma-
 sut nostra psonalitas: tres sut ad apiculu aglonare
 pcella obcura & fragida teptationu hostiliu: & cer-
 tamiu mudi: carnis: & diaboli: & trinu medicis ma-
 li: p quas irat exercitus oium uitioe: r quos plena
 cognitio multu hunc meti uia salutis apit: ut per
 ipor: fuga & salubre timore introent aduocum cu
 cifixu iesu: & paupertatis eius i quouis victoria dabit
 ele: toy: exercitui. Sut etia tres alie a mendic: ad ap-
 iendū iesu tres conditiones excohibas nos illu-
 nates & facēdtes i sumo: quasi nra merides: q sut
 ipius iesu intelligibilis charitatis fando: infallibilis ue-
 ritatis splendor: & infallibilis suauitatis dulcor: sive io-
 cunditas & felicitatis sapor. Hec sut nra illa meridi-
 onalia q p oia pcut in iesu dicit in dicit mihi ubi cu
 bes in mendic: Tres ena sut ab occidēte: ad apiedū
 nostre peccabilitatis pmpitudinē: & nostre culpa-
 bilitatis homille magnitudinē: & nostre punitionis
 dolorē intemabile. Et q ciuitas sepia nra status pur
 in hac uita acceptura: pfecte cognoscet & apiet oia
 ista & ista cognoscēda itroducet electos p suos pnci-
 pales designatos i portis iudeico i quolibet latere
 tres porte fore narratū: Et quilla ciuitas est funda-
 ta in pfecta uirtutu quaduplura: dicit q ciui-
 tas posita erat i quadro: & dicit q loquendo sit eius
 cognio latitudo sit eius dilectionis altitudo sit i deū
 affectio p gratia: actio: & tota in iude: hec i ce-
 lesti patria coplebunt plene: Na qm ubi deus co-
 gnoscitur tātū amatur: & tātū i eius laude & graz
 actione affurgit. Quātū ena plogatur immortalis
 eremitate tātū dilatatū in ardēti charitate & tantū
 hēnt de dignitatis alto: quātū hēnt de dei cogniti-
 tionis lōgo: & de ipius charitatis alto. Pro statu
 uero ecclie. vii. huius uite significat q cognio di-
 uinor: tunc nō ent insipida & curiosa: sed ardentē
 amata & efficaciter opata: & in dei regnationē
 & laudē in oibus surū acta: & ad hoc solu studebit
 cognoscere: ut diligat: & ut dilectionē sita & cogni-
 tionē p opationē alta in deū erigat. Et q in oibus
 erit fecūda similitudinē iesu: mēsuratū: dicit q
 qui loquebatur eū iōane hēbat mēsurā arōdineā
 aureā: & mēsurā ciuitatē & portas eius & muros.
 Angelus hic potest significare spūs sci influxū: uel
 singulū pncipalē q in eis ista facit: uel illū q caput
 erit huius reformationis oia mēsuras locūdu regu-
 las uite xpi. Et p arundinē uocā & sonatē significa-
 tur uirtutes pncipales & reputatiois & fragilitas
 pmitatis ad malū q oia plene in se ex se cognoscēt
 Sed qm p oia hēnt influxū & xpi iesu mentū idu-
 erit charitatis ardore: & sapientie splendore: & ualoris
 iesu psonitate. Ideo dicit hanc arōdineā p hoc
 dignū sonū potest psonationis emittē. Rōt ena
 p arundinē uirtutes intelligi iesu: deus homo: q in
 arundinē extimatis hūilitatis: in uirtu psonitatis
 dicitur: Hec arōdineā psonitatis hūilitatis: q in do-
 ctore illius tēponis: & hac sep portabit i manibus

qr ad mēsurā cōformitatis uite iesu omne statū ca-
 uitatis ecclie: & portas excohibas uite: & murū regla-
 ris discipline erunt solliciti mēsurare. Et felix ille sta-
 tus q in sua mēsurā. xii. milia rēper: ut duodenariū
 pfectionis donore xpi uite sibi misericorditer dare
 pducatur ad millenariū cōsumationis pfecte. Et autē
 millenarius hic stadior: ad rēferendū q stabunt
 exduis motibus tēpstatū poge: i pace que exipat
 omne sēfū. Quod autē dicitur mēsurā hois q ē an-
 geli p futura simplicit est uox: Sicut dicit iesu luce
 .xx. q equales sut angelis. Sed pcelluō statū illius
 ultime ecclie: uult dicere: q respectu nostre mēsurē
 magis tūc erit āgelica q hūana. Hec autē sumta pax
 describitur: qn i apitione septimi sigilli factū est silē-
 tiū in celo: quonia media hora. Na hoc cōuenit fu-
 ture glorie q ent eterna: & ideo pater q. vii. statū &
 eius pacē nō sep accipit p solo statu eterne glie: sed
 p finali & pacifico statu cōtēplatiue ecclie. Licet au-
 tē post mortē antixpi statim in uirtu pfectis q erūt
 porte alioz: fiet hoc silētiū: nō tū cōplebitur i ecclia
 illius tēponis usq post torū orbē cōuersū: istud autē
 silētiū erit tranquillitas magna extionis pacis: qua
 eradicatis oibus bellis pccatis: erit tōnis orbis sub
 iesu iesu. Sicut expmit septima tuba: tūc etiā ma-
 ior erit pacis iterionis silētiū: i quo toto regno cor-
 dis & uirtutum pccato intēnus sit ascensū ad cō-
 templationis excessum: in quo homo silēt & de-
 us loquitur anime: & sui oblita & in se mortua est
 deus facta. Tunc erunt complete prophētie anti-
 que: que tantam promittunt p christum futuram
 pacem. Conflabunt inquit Etas secūdo gladios
 iuos in uomerē & lanceas suas in falces: nōn leua-
 bit gens contra gentem gladium: nec exerceban-
 tur ultra ad prelium. Tunc enim non solum cor-
 poralia bella cessabunt: sed etiam spiritualia errorū
 & scismatum. Et ideo gladios idest acumina itelle-
 ctuum & exteriores exercitationes quasi lanceas ma-
 gis longas cōuertent in uomerē sulcarios & re-
 uolutiuos passionū & dolorum christi hominis
 & eius uite passibilis: & sue glorie eternalis. In fal-
 ces messonas gustuum & fructuum immittentur
 ex istis. Principales uero uocabunt ad ista i ab oia
 fundenda. Et propter hoc nō immentū dicitur q
 tota stricūa mūn est ex lapide: sicut ex lapidibus
 uindibus & confortatiuis ornatiuis christi uite: in
 qua sola erit stabilitas & ornatus: ac per hoc tota di-
 uitas anime erit quasi aurum mundum. Simile uo-
 tro mundo idest charitatis ardor: uirtutis splendor
 & punitatis nitor. De platea autem ciuitatis hangu-
 lanter dicitur: q erat aurum mundum: tanq aurū
 perducum: licet enim uniuersaliter tūc ecclia sit
 aurum mundum & uirtum illa tūc pars que pla-
 tea eius dicitur singulariter dicit mēsurā pcellidū &
 aurū mūdū. Na sicut p muros significat pncipales
 malitia martye: sic p plateā ciuitatis significat coi-
 tas altissime paupertatis: que per rēflectōtōtōtū
 ad intima ē in medio: sicut platea in ciuitate uide-

Et p latitudinē charitatis ac cōitātē cordis ad omēs
 ē platea celo patula: qā cōtēplationi apta: nec isti ul-
 illi istar domogē approata: sed oibus cois & i diui-
 la. Et quia hoc singularit erit i tertio statu: iō de hac
 platea nō sit mēto: nisi postq portas statuit: qā sta-
 tim uirtu euāgelicis hec platea fundabit: pp quod
 hūc uersiculū dixi sic: Iesus pauper firmatus. Quia si-
 cut sedi status generalis fuit firmitas i fide dei hūa-
 nati iesu: Sic & hic tertius erit firmatus in altitudine
 paupertatis iesu: que paupertas tūc triphabit sup oēs
 suos ipugnatores: pp qd h platea a corruptiua mix-
 tura hypocritaliū pauperū: & pspiciuissima & clarissi-
 ma contra obscuritātē errorū pntiū: qā nullus sine
 dubitā: qn pfcā expropriatio & pauprimus usus re-
 nū ex ardore imitatiois iesu sit i clarissime assimilla-
 ti. Pro tota uero ecclia illius tēponis erit hog: pncipiū:
 ut sit ad modū auri solida p iōta & fulgida: & sine
 duplicitate & fraudulētā ad modū uirtu patula: ac p
 hoc uirtu charitate multū erūt unita corda: & sibi
 suicē clari. In ecclia uero bōroz oia oibus erūt mu-
 tuo pura & apta. Dicit autē. Et tēplū nō uidi i ea: ad
 onēdendū q ipā locūdu se totā nō pnt r uidebitur
 tēplū dei: quia ubiq q fuerit i se & i oibus creaturis
 uidebitur deū speculāri & mēturū & gloriā xpi hois
 intraradicale pfectioēs dei itroētes: & itra itima
 merita & sublimia pncipia xpi hois quali i tēplo cor-
 dialis cōsecratiois ipsoz totā brillimā trinitatē iugi-
 ter cultu latie colēt: pp quod dicit dicit deus ois tem-
 plū illius ē & agnus. Attēdēdū autē q pp hoc q
 dicit. Tēplū nō uidi i ea quo ad gloriā broz: iā pa-
 tet q nō erūt ibi materialia tēpla: sed uult dicere q
 pncipalis glia eoz: i qua deū eternalit colēt: erit alie-
 natio respectus a suo ppo bono uel approata glo-
 ria: nec hoc respectiue aliqd magnū rputabūt. q. tē-
 plū sed totalit ascribūt ad fruēdū & gaudēdū de i-
 finitate glie dei i se: & de iestimabili glia xpi hois
 i hoc statuēte suū lūmū bonū & fructū quo fruēt.
 .f. q sup i finita trinitas ē i se sup i finite itinities i fi-
 nitissima & sup i milia sup oēm btiuidinē sup i sume
 brā: & q hec oia supra q pōt estimare ois uera crea-
 tura sūt hoium assūptio iesu cōicata p gram & glo-
 riā unibisti quo ubi se sentūt eē q dicit: sicut i pnci-
 corde & capite. Et scdm hoc scdm lūitudinē i uita
 ista facit i aia paupertas altissima: mō quo tibi eā i plu-
 ribus capitalis tenigi supra: pp qd dicit iōanes uer-
 ba p dicit. Attēde autē quō totā tēplē cōsecratio-
 nē aie: nā hie p gram q i futuro p gloriā: post brilli-
 mā trinitatē attribuit agno iesu: qā i eo. sumus qd
 sumus. Dicit autē q ciuitas nō eget sole neq luna: qā
 i futura pā nō erit necessaria scriptura noui uel ue-
 tis testū: qā i mediate figer aspectū i ipsū luis sōtem
 brillimē trinitatis & i gloriā hois iesu xpi: i quo &
 p que radicat ipoz: subalis glia: sicut & i ipo nūc
 radicat gra: nā qā sōtē brillimē trinitatis uideat ime-
 diate & plene scdm pportionē grē eis cōmēsuratē
 i xpi charitate & morte: sed q ad illā brificā uisionē
 hierarice purgabit illuabit: & pnciet oia sua mēbra

p cuius hieraricū misterū & itrificatōnē ad gloriā
 hūanitatē iesu fortius dānos: & rēctius dāquus: fe-
 rent i gloriā brillimē trinitatis. Et her cōtērio erit
 totius ihūs citans bte hierarice scdm gradū i quo
 i xpi misterio corpe locabit: pp qd dicit q dāntas
 dei illuabit illā: & luxerna eius ē agnus. Nota ē q
 scdm qd ea q hie dicit fuerit uenificata i ecclia pnci-
 patus: qā nō ē arata ad unū corpale tēplū ueris. In na-
 goge: nec cenitōdiali lege tanq luna & pphetus de
 xpo uerturo tāq sole eguit: qā xpi & eius doctrina ubi
 q ē eius: tēplū & dētas lux solans ē eius: & hūani-
 tas lucerna lites & ardēs i fūgore noctis huius. In
 ecclia autē septimi status huius plētius cōplebit:
 ita ut multis doctrinis pōibus nēgeat: p eo q per
 cōtēplatiōis excessū adiq mysterio exterioris uocis
 & libri docebit ea spūs iesu oēm ueritatē: necessaria
 ad salutē. Nec ex hoc intelligo q oēm usū tēplū uel
 exterioris doctrinē scripturē & scōz sacramētoz: abū-
 ciar: sed nūc pauitōribus erit cōtēta libris & uerbis:
 qā uerbū abbreviatū faciet dās sup trā: qd frāctico
 fuit i regula sacra pmissum nec fuit sibi curā de tā
 ta loquacitate uerborū. Quod autē ista lux circa fi-
 nē seculi crescat: gregū. ix. mox: docet exps: super
 illud iob. ix. Quā facit aurū & oriona & hyadas:
 ubi multa dicit: & post uegete eni mūd sine sup-
 na sapia pscit: & largius ut tpe exerceat: hic iōanē
 pnci pte reuelatōis āgelus dicit. Signa que locuta
 sūt. vii. tomittuntur tūc i reuelatōis tērmio p-
 cipit dicit. Nē fugerit uerba pphie huius: ps qppe
 fūelatiois antior hēgant pncipit: tūmus phibet qā
 qgd i scē ecclie uirtus latuit finis: quotidie ondit.
 In illo ergo lumie gētas abulabūt: & reges terre af-
 ferēt glām suā & hōrē i illā: q tūc scdm dān. ignū
 qd ē subter celū oē dabit pplō scōz altissimi: tūc &
 porte nō daudēt: qā patebūt uiscera mie oibus uo-
 lētibz ad xpi gram itroire. Nox ēt prioz errorū: uel
 aduersitatū: aut tēplū qbus noua babilō extitit ne-
 bulosa seu tenebrosa nō erit illic: nec itabit i ea aliqd
 cōignatū i spūritis & symōis & pōpis faciēs abo-
 mationē spūali gustu & affectu ekōz: & menda-
 cū duplicitatis falsē itellectū nisi q scāpū & i libro
 uite agni: hoc pro tāto uox ē: qā nō tūc erit tāta mul-
 titudo reproboz i illo pacifico statu: & i oibus ista
 oppoter suppleri: q ista nō erit ibi sicut pas. Alias ac-
 dū hic mūn qlibet status hēt defectus ex sua fragili-
 tate pueniēs & nūq erit plene pēgnā ecclia a re-
 probis sepata. Sed hec oia p uita bte i plētiudie cur-
 rūt. Per fluitū aut aque uiue splēdidū tāq cristāl-
 lū pcedentē de sede dei & agni i medio platee eius
 pro uita pnci significatur: i qpetus splēndidissime
 trinitatis & personalium originū: & pncipatum
 diuinū esse cōmunicatōis gratie uniois personalis
 naturarum magna & inestimabili ptecellētia di-
 gnitatis eius & status sui: & sublimis prerogatiue
 dignitatis materie sacratissimū uirginis matris agni
 que oia abū lantū ipetū sup latitudinē charitatis illi-
 us unice ecclie diffundēt: & maxie sup illos q ut di-

est et erit platea eius q. s. p. altissima paupertate est illi
 us status pfectio principalis. Lignu aut uite quod
 ex utraq pte flumis p singulos menses pfer. xii.
 fructus: hec e uita xpi iesu ta passibilis q eterna: & h
 e utraq ps fluminis. Sinistra mala que ptulit: dex
 tra pnia que possidet & ad que introducit. In utro
 q aut ielus occurrit nobis i mira dulcedie nos refi
 ciens fructibus sue uite du in pnia nos uirtuose re
 format: in scda pte glorificat. In huius ligni sicut di
 cit ezechiel folia sunt ad medicinam: & fructus ad
 quietatem: folia sunt xpi uerba & eius scra: tu qa
 ueritate uirescut: tu qr fructu bonoqz opoz sub se p
 tegit. Sacrameta ena xpi sut folia: quia sua sil tudie
 fructus gre cognoscant celat & arbor ecclie or
 nar scdm statu glorie & etia uie: nra ps flumis sup
 ma e dignitas diuinitatis: alia ifirmitas humanitas
 que ibi est gloriosa. Ita q in bns una ps fluminis e
 glonofus aspectus corporis iesu. Alia ps bnficus as
 pectus diuinitatis eius & glie in xpi iesu aiam redit
 dantis. Attende aut quo bndictus iesus scilicet
 ciuitati dei ta pegrine q regnati e ola. Ipse fundam
 tum ipse murus: ipe platea & porta: ipe replu: & ois
 edificatio gloriofa. Ipse splendidus fluminis: ipse flu
 minis nra: ipse lignu uite & fructus uirtutis duo
 denus. Ipse arudo autem mesurans oia: ipse rector &
 regum & abas & rector: & oium plerudo: q fun
 gulariter agnus uocat quia i sumo coditiois splen
 dore: & innocetia & mansuetudine eni iuge holo
 caustu oblatiois uiuifice i cordibus oium iugiter se
 offerens sup altare sue psona eterno pfi: & libi ipsi
 cuius holocausti forma tuc electoz cordibus imp
 metur. Di aut. xii. fructus afferre p singulos menses
 .i. p singulas uite sue comeluratones pticulares que
 unqz fut. xii. quasi ani solaris sue refulgentis uite &
 dignitatis excelsa. Attende aut q sicut p. xii. fru
 ctus significat supabundans relectio: que ex ruminat
 rone xpi opoz & itatuu orit. Sic & p. xii. menses sup
 abundas & pfecta multiplicatio consideratiois uite
 su: q minis modis & magnificis considerada distur
 gunt: ita q p menses huius. xii. pnt considerari. xii. p
 rogatiue & coditioes in quibus xpi iesu status & ui
 ta distiguit: quod licet possit fieri multis modis: ad
 pns tn ponamus has. xii. scdoes: quatu. xii. mensu
 ras & menses: que sut pclaritas orgis: humilitas con
 teratatis: cellitudo uirtutis: plenitudo pietatis: costi
 fidentia i piculis: patia i inuicis: constatia i cruciatu
 uictoria in consistitue relectiois nouitas: ascensiois
 sublimitas: iudici equitas: regni eternitas. Na i his
 xii. sue uite statibus: que in. xii. mensibus a pna ori
 pte p pcessu creature: nram assum edo: redimendo:
 explicado: reformado: expurgado: bnficatio natu
 ra: qnafi ab eodem puncto in idem solaris cursus
 pfectiois iesu quasi in pfecto circulo terminat.
 Licet autē has aliqui scdoes uocent fructus: nos
 menses noiate maluimus: utruqz tn diuersis respe
 ctibus rationabiliter dici potest: quibus. xii. mensi
 bus qbus singulis fructibus duodenariis adaptat:
 q ex cuiuslibet ruminatoe mens supabundant refi

atur: & cu duodenas: xii. facit centum. q e nra
 us margaritaz que cotinet i portis: quasi. xii. prin
 cipalibus uis apostolicis huius status fut p quos
 unuqz testi cocors itelligentia apit. Idcirco dat i
 selligi supabundans relectio & multitudo gustu
 xpi uite: que singulariter debet in hoc statu iocudif
 fimo & felicissimo abudare. Quia uero utruqz sta
 tus pfectio ta celestis pte: q ecclie cotemplatiue:
 siue sexti uel septimi status multu humanu uirtute
 & intellectu excedit: ac p hoc difficile ipfectoz in
 tellectu ad crededu redit. Idcirco angelus tam hic
 abi e consumatio septimi: q in sexto ubi est nouitas
 noui conubii: bis pcepit: scilicet q hec uerba uera fut.
 Et qr h pmittunt: maiora idcirco addit: hec fidelis
 fima & uera fut. Et quia non pot humana rone. co
 gnosci: idcirco p angelum i diuino lumine nucia: a
 tam p illu q reuelauit loa. q p uiros angelicos: per
 quos reuelabunt mudo. Premittit aut q oē maledi
 ctu no erit aplius: & illa alia que dicit in hac parte:
 que plene coplebunt in eterna requie. In hoc autē
 uite statu septio pcellente: abudabunt bona pdicta
 respectu pnoze statuu: & maxie respectu status ma
 gnificetie babylonice meretricis: que in maledictis
 & adulteris modane opulencie & pope: in qbus re
 gnabat dicebat se singulariter sponsa agni & regni
 ipsius magnificetia honorare: cum tn ipsa fuerat
 adulteraliter iuncta oibus maledictis mistici antixpi.
 Et quia quanto plus crescat diuini humanis claritas
 tanto plus crescat uera & profunda humilitas. Idcir
 co ta hic q supra di iohannu uoluit profundo casu an
 gelum adorare: & fuisse phibitus: tu quia mira eni
 reuerentia filialis subditoz ad platos: & pfoz ad
 clericos tute uiros euangelicos: & ipsoz maiorum
 mira cōdelectio: & cōformis humilitas ad subiectos:
 & in hoc ent scē humilitatis concertatio: qa quatu
 ent ex se semp pōpa honoris maiores refagiant: &
 inferiores quato maiora scitatis signa uident: i eis
 tanto magis ipsos honorare curabūt. Quia uero
 talu predicatio tuc erit apta & nuda: idcirco singu
 lariter dī pceptu iohanni. Ne signaueris uerba phie
 huius libri. Et rō reddit: quia h est ultimus mundi
 status: in quo ad fulgore celestis pte appropiquat
 p quo dicit. Tps eni ppe ē. Et alia rō reddit: qa ta
 lū ruelatio sicut ē utilis iustificatoe scōz i patia ad
 uerfoz i plena mūdificatoe oium cogitatu. Sic p
 accidēs facit reprobos i ira exandescere: uē aplius
 nelt scōz uira expugnare: & suis carnalibus sordi
 bus miserabilis iacer: p his duobus malis i repro
 bis occōnat r securit dicit. Qui nocet noceat adhuc
 & q i sordibus ē fordercat adhuc. Et p electis sub
 dit duo bona pdicta: & q iustus ē. iustificet adhuc.
 Et qa suis hoze nō ē usq post consumatu iudiciū in
 quo unqz scdm merita iudicabit: idcirco seqt. Ecce
 nō cito &c. Et ē qa tūc lingut i uicis & magni
 ficus aduetus iudicis pdicabit mudo: qr ad illu so
 la consumatione accedet. Et ē rō: qa oibus scis i
 mo & ipsi filio dei iesu magna fut cura de coditio
 nibus iudicū: & precauendo iudicio predicare. Sed

Ante quibus ligni uite fructus afferet. Et de hoc q dicit
 q oē malū nō erit ibi i ppetuu: nec nox: nec mēda
 zū: nec idigētia ēt cuiuscūq nobilis creature. Pro
 plenaria uero latifacōe & deificatōe totius mēris
 dicit q dñs deus ops tēplū dei ē & agnus. De his
 aut supra i alio caplo dca sūt plura huic iocūdo spō
 saliuo adaptada. Iesus rex regum dñs. Cap. xvii.
 Icut gōsissimus iesus se toti ciuitati electo
 rū exhibebit ut sponsum: sic se exhibebit
 ut regem speciosissimū simul & dignissi
 mū & oipotētissimū. Na hic est uere rex pacifi
 cus cuius uultum desiderat uniuersa terra: hic est ue
 rus affluens: qui tertio anno sui imperii. i. tertio ad
 uentu post snationē sui iudicū fecit grande conui
 uium cūctis principibus & pueris suis: hoc est illud
 regnū quod dei omnipotentia suscitauit: quod oia
 alia regna cōmunuit & ipsum remālit eternū & solū
 eius ptas eterna: que nō auferet & regnū quod nō
 corrūpet: cui oēs tribus ppli & lingue seruiēt i ef
 nū: huius sublimis regis magnificetiam lo. descri
 bit Apoc. ix. cū dicit: uidi celū apertū: & ecce equus al
 bus: & q sedebat sup eum uocabat fidelis & uerax:
 & cū iustitia iudicat pugnat &c. Licet ist d posset ex
 poni de suo aduetu ad interuū antixpi: tn p ultima
 gloria padili appebit celū apertū oibus beatis: qbus
 uniuersa reuelabunt secreta: & tunc uidebunt equū
 albū: hoīem xpm uictoriosissimū: & candore glo
 riosum: cui filii dei persona insidet tanq. s. uirite na
 ture: uel equus albus est corpus eius gloriosū: tam
 pprium q misticu: cui singulariter iesus insidet: ip
 sum trāquille & plenarie possidendo. Tunc appare
 bit fidelis & uerax: & attendēdo pmissa: & docēdo
 salubria: que oia apparebūt per opus cōpleta: & cū
 iustitia iudicat & pugnat: quia istos iustissime beati
 ficabit: & reprobos eorum hostes pstermet. Oculi
 autem eius sicut flāma ignis: quia singulariter eius
 aspectus erit ardentissimo amore sup electos effu
 sus: dicit autē in capite suo habere diademata mul
 ta: qa p se & p oibus suis membris apparebit subli
 miter coronatus: & singulis coronas tribuens glo
 riose uictorie: & anodo euidenter sup oia regnatu
 rus: habens nomen scriptū: quod nemo nouit nisi
 ipse: quia plenarie suam gloriā beatifice uniois nul
 lus totaliter & comprehensiuē cognoscer: uel p se
 & absq ipso. Ipse enim pot aliis qbus uoluerit tue
 lare: Mart. xi. Hoc autem nomē scripsit ei p: cum
 eum ab eterno genuit: & tandē tota trinitas scripsit
 illud in humanitate iesu: cum ipsam filio dei uni
 uit: & uestitus erat ueste asper la sanguine. i. humā
 tate p nobis occisa: & sanguine rubricata: que qdē
 passio semp in eo per meritum & premium per fan
 tissima signa in debilia gloriosorum uulnerū appe
 bit. Sublimitas autē rationis eius est ratio uerbalis
 & eterna sapietia dei patris in qua totum paternū
 esse omnibus electis exprimit: propter quod dī q
 uocabat nomē eius uerbu dei. Pro celesti at comi
 tua oium dī: q exercitus qui sūt i celo celestē uitā
 agentes ipsū in equis albis sequūt. i. i glorificatio

corpibus: uelut oium suoz pmoze ducē & regem.
 Si uero noie istoz spūs designetur agēlici p equos
 albos inferiores spūs: & p eqtes supioz ordies de
 signat: uel respectu oium equi albi designat uirtu
 tes eoz uectiuas & robustas: candore glorie dealba
 tas. Respectu uero prelii antixpi: de quo ibi literali
 ter agit designat hi exercitus magis ppe scōs tunc
 uiuētes quasi in celo i euāgelica uita: quos iesus mē
 te & corpe dealbabit & fortissime munit & iflāma
 mabit & aiabit more uictoriosoz equoz: & dedu
 cet secū ad expugnandū antexpm & exercitū eius.
 Tūc etiā sci habebūt pre oculis sic iugiter xpm tāq
 suū regē & ducē: ac si ipsum sensibilibiter uiderēt i ce
 lis eurrentē uelociter ad triūphū. Iochi sup hūc
 locū mota qōne an xps tunc p seipsū appeat in tpe
 rāte necessitatis ut prehes contra atixpm & suos m
 det. Ego puto q p seipsū ueniet ad destruendū eū.
 Ideoqz uisus ē sedere sup equū albū: qr i corpo suo
 mūdo appebit bonis & malis: hec ille: quod nō cre
 do ad lram tūc de xpo iplē: sed forsitan tūc de ali
 quo electo suo: & maxie in signifero suo francisco
 corporalē glorioso: & toto candore albo uictoria
 huius pugne pficiet: uel forsitan in aliquo sublimi
 scō tūc aliqz principe de his q uiuēt hic corporali
 ter supradic. i. ier: quare nihil hic uolumus. Et qf
 sup hūc li q. i. it singulr i sedebit xps: ideo hec ui
 ctoria ex nō tribuit xpo: un & de ore eius gladi
 u pcedet acutus: qa scdm apl m ipm interficiet spi
 ritu oris sui. Et ipse pcutiet gentes quafda ad corru
 ptionis fructū: & ipse reget rebelles in uirga ferrea
 iustitie inflexibilis: supra quos calcat torcular uina
 furoris ire dei oipotēntis: quia ipse pmit ipios pe
 nis mortiferis: quas deus trinitas: quasi surbūdus
 & iratus eius iniustitie mensura ppinat. Pro hac
 aut sublimissima potentia iesu dī q habet i uestim
 to & i femore suo scriptū: Rex igū & dñs dominā
 tium. In uestimto designat iustitia. Iuxta illud: Iob
 xxix. Iustitia indutus sū. In femore aut ppagatio p
 lis. Quidā enī dñant: quia dignis opibus & stre
 nuis plii pmerent. Quidā uero sūt regū filii & he
 redes: utroqz aut mō cōpetit xpo esse regē regū: nā
 ipse ē consubstantialis filius dei patris: & naturalis he
 res regni eius. Ipse etiā ppassus meruit nomē quod
 est sup oē nomē: & p triumphalē potentia huius
 uictoriose obtinuit passiois. Itē in uestimēto sue
 humanitatis & in femore sue carnis iscripsit deus tri
 nitas regiam maiestatem & potestatem diuinitatis
 eius & pōe filii: qn ipsam psonaliter uniuert sue hu
 manati & carni. Dicit at Rex regū & dñs dominā
 tium: nō solū qr excellentissime est rex sup oēs. Si
 cur dī uirgo uirginū: sed etiā quia electi sup quos
 ipse iesus ignat: post ipsū & in ipso & p ipso sūt crea
 toz reges & dñi. Per uestimentum aut itelhgūtur
 oia quecūq extrinseca: p femur aut multū carneū
 itelhgūt ifirma: siue minus fortia: & in his singulr
 dī rē scripta magnificētissima eius maiestas: qr ni
 hil ē i iesu: nec de iesu i quo non appeat ipsum esse
 semp sūmū regem & dñm. Vel per uestimentum

possunt intelligi sancti pfecti. Per semur illi uero q quali sola regeneratione xpi per bapsum quasi ex suo femore ppagati obtinet regna celi. In utriq aut scriptur eil nominatiu & regu nomen xpi. Si cur aut ipe ihs successioe paterna: & strenua passio nis uictoria: obtinet nome istud: sic & suos emula tores pfectos uult utroq mo iue maieftatis glia flignu: licet ipoge uictoria non sit ex ipius uictori ouilimi ihu ppagatioe cotinua: cuius gra. & princi pium & mediu & finem ois uictorie coiequit: ac p hoc si cu ihu fut reges regu: & dñi dñantiu: i ipo: & cu ipo: & p ipm solu oia possidentes. O q glori osu e huius excellētissimi regis ihu regna: in quo cu ihu te gat oēs iusti: cuius rex e ueritas: pax: & cha ritas: uita etnitas: i quo e ptas excellēs: sapiētia ful gens: fons bonitatis p oia se diffundēs: nec regna tum pluralitate diuicit: nec participatioe minuit: nec numerositate confundit: nec inequalitate in ordinat: nec circūscribit loco: nec uariat motibus: nec tempore mensurat.

Iesus finis optatus Cap. xviii.

D finem oium designator: ihu: hoc ulti mu nos dicit capitulu: q btitudo & finis noster in: eius btitudie cotumaf: q e fons & origo uium bonog: & ipoge: & ultimū cōplemētū: quod de ipo dicit loā. Ego alpha & o: pncipiū & nns. Quia sicut p uerbū et naliē dcm oia pducūt sic p uerbū carni unitū pro mouēt & fin ut. Ac p hoc uere & ppe ihs e finis nē ipe & dñs noster: cuius nūc desideno uiuimus: & i eius plēo āplexu satiabimur. Ipe hoc nrm desi derium accēdit: cū in fine Apoc. loā. dicit. Spōsus: & sponā dicūt: ueni: q. d. sponus ihs: & spōā uir: go gloriofissima maria: & tota brōg: ecclesia dicūt ueni. i. noste: desidēnū accēdūt. qsi nos aude expe ctates ad pmiū boni sui summi. Quidā libri hēt spūs & spōā dicūt ueni: & dicūt q greci sic hnt: & tunc e sensus q ihs tā p se q per inspirationes suas factas in mente spōse accendit desidēnū sui aduen tus: cui & illi q sunt uera spōā affectuose concor dant. Qui audit ergo hāc. i. uiscerabilē inuitationē uerbo & ope plena fide & uisceralissima charitate dicat: ueni. i. totus accēdat i ardor desidēnū supple in huius boni. Vnde & ihs amore effusus se libera lit offer dicit. Qui sitit ueniat: & qui uult accipiat aquā uite gratis: q tā pma gra q oēs alie a sūma & gratuita charitate xpi ihu liberalit pdestinat: offer tur & dat. In huius ergo ultimi finis ihu desidēno tā intento libe: claudamus. d. cū loāne. Veni dñe ihu. Ab ipo. n. ihu eterni pns filio: & eius emanati one etna: p oium ab ipo creatorē: & assūpte sue na ture glia myſteria: & p ppagatos diuersos status a spū ipius ihu in sua ecclia peregria: & etni regni eius sublimia in hūc dulcissimū hnt: ipo ihu pūsi mo nos misericordit deducēte puenimus: adiuti p fidis sacratissime uirgis marie mris eius: & pfecti uis castoēdis bñssimi archā. Michae. cuius nūc po tum uespoge cātauimus solēna: & letaphias istam

mationibus & suffragiis pccosigniferi uulnerum crucifixi Fracisci: in cuius loco & mōte sacro ipres sōis eorūdem sacrog: uulnez: nūc i uigilia archan geli michaelis: cuius tpe h quod nūc sancti frēs fa cūt: quadragesimā ieiunāt: ad hūc terminū: & libri huius cōplemētū nos ihu misericordia clement ad ducit. Sūmo ergo oium pncipio & pfectissimo fi ni: ipi ihu grās referamus: q nos decursis tātis pelagis pduxit ad portū: orātes supplicē & trementer: ut si in aliquibus locis alit locuti fuimus q ipe uolue rit pster indulgētiā deliquēti. Quod si e q pie corri gar: & iuidū dēt amoueat: ne forte magis suis nu trēdis uitis, & excusādis in oculis mūdi q nostre correptioni itendat: ac p hoc cōtra se pungentē ueri tate: iacula tendat malitia nō charitate pnotus: dū adhuc uiuo paratus sum correptionē suscipe. Si au tē pūssimi ihu uelox uocatio me subtraxerit ex hac luce: romana ecclesia cui per spiritū ihu datū ē uni uersale magisteriū postq fuent a fecibus truculente bestie expurgata: si qua idigna eē pspexerit: digne tur obsecro emendare. Cui soli & eius correptioni la brum: & me plene submitto: & solius sedis aposto lice: in caris fide me uiuere pfitēor: examinationis: emendationi: & protectioni relinquo omnia que i huius libri serie cōtinentur. Et omne quod contra illā eēt detestor: nec aliquid cōtra eius iudicium te neo: sentio: uel affirmo. Et si esset i dictis meis ple ne reuoco. Nec aliquis infenor presumat cōtra hūc librum aliquid innouare: quod esset i iniuriam sūme sedis: cui soli emēdandus liber diuio spiritu & trāf missus. Nam quicquid i his que scripsimus minus bene diximus nobis spūtamus: tamē in conspectu ipius ihu loquimur: q recto zelo & sincera charite oium: ut aperiat oculus mētis ad intūcda honē da & corrigenda inuidantia uitia status presentis. Si quid uere digne spiritus ihu christi fecit nos di cere: illi fidelit reddimus: & ipi soli ihu gratie per soluatur: Qui cum patre & spiritu sancto uiuit & regnat in euenus & e. etnus: & deus benedictus & benedicendus in secula seculorum. Amen.

Lib. qui intitular
Arbor uite crucifixe ihu deuotissimi fra tris Vbertini de Casali ordinis mi norū felicit explicat. Impressus Venetiis p. Andrea de Bo nettis de Papia. An no .M. CCCC.

LXXXV. Die. xii. Martii. loāne Mocenico indy te principe regnante.

Tabula capitulog: huius libri ititulati Arbor ui te crucifixe ihu: deuotissimi fris Vbertini de Casali ordis minog: feliciter icipit. Nec mireris si i proces su huius libri nō sēp uniuicq: capitulo pōse unus solus uersiculus hic ista cōsignator: adapte: qm in terdū & pp cōiūctionē memorie nec nō & bre uitatis amore congruū erat sub uno eodemq: capi tulo plures uersiculos colligari ac simul tractando perstringi.

Capitula libri primi

Cap.		charta
i	Iesus ex pre genitus	iiii
ii	Iesus spirator natus	iiii
iii	Iesus creator inclyrus	v
iiii	Iesus gubernans status	vi
v	Iesus pmissus patribus	viii
vi	Iesus faber uingueus	viii
vii	Iesus annunciatu	x
viii	Iesus emissus celitus	xii
ix	Iesus plene dotatus	xvi
x	Iesus ioanni intimus	xxii
xi	Iesus maria natus	xxv

Capitula libri secundi

i	Iesus conformis patribus	xxxix
ii	Iesus pre nominatus	xli
iii	Iesus in stella uulgidus	xlvi
iiii	Iesus magis monstratus	xlvi
v	Iesus redemptus puulus	l
vi	Iesus infans fugatus	lix
vii	Iesus puer pfiens:	lxii
	Iesus matris absentatus:	
	Iesus inuētus instruens:	
	Iesus dulcor amatus.	
viii	Iesus flos flori subiacens:	lxx
	Iesus flore imoratus:	
	Iesus alūpnis obsequens:	
	Iesus aporatus.	

Capitula libri tertii

i	Iesus preconē audiens	lxxvii
ii	Iesus uir baptizatus	lxxviii
iii	Iesus desertum incolens	lxxxi
iiii	Iesus hoste tentatus	lxxxix
v	Iesus paruulos colligens	lxxxii
vi	Iesus matre rogatus	lxxxiii
vii	Iesus pastor circuiens	lxxxvi
viii	Iesus uigor lassatus	lxxxviii
ix	Iesus p nobis indigens	lxxxxi
x	Iesus inhonoratus	cii
xi	Iesus miranda faciens	cv
xii	Iesus uerbis sensatus	cvii
xiii	Iesus pfecta consulens	cx
xiiii	Iesus transfiguratus	cxviii
xv	Iesus p noctem uigilans	cxix
xvi	Iesus die occupatus	cxxi
xvii	Iesus panes multiplicans	cxxiij
xviii	Iesus tranquillans status	cxxiij
xix	Iesus lepra euiciens	cxvii
xx	Iesus modela datus	cxviii

xxi
xxii
xxiii

Iesu
Iesu
Iesu

i

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu la.

Iesu ten

Iesu zelo

Iesu pactū

Iesu dolo ser.

Iesu subiects

Iesu panis f

Iesu iudā c

Iesu dile

Iesu se

ii

iii

iiii

v

vi

vii

viii

ix

x

xxxix

xli

xlvi

xlvi

l

lix

lxii

lxx

lxxxix

lxxxii

lxxxiii

lxxxvi

lxxxviii

lxxxxi

cii

cv

cvii

cx

cxviii

cxix

cxxi

cxxiij

cxxiij

cxvii

cxviii

cxviii

cxviii

cxviii

cxviii

cxviii

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu b

Iesu sp

Iesu f

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

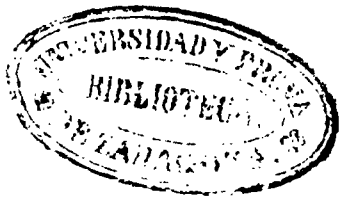
Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Iesu

Registrum

clx	a	m	z
clxi	prima uacat	multum	conquiritur
clxii	Incipit	ome. xxxii.	legutus
clxiii	fregi: &	Defiderium	eis
clxiv	ur propter	quidem	a mortis
clxv	b	n	A
clxvi	tio: sed	rerum	quem assumpit
clxvii	habitauit	nati	strenuitas
clxviii	hic dici	ad cuius	boni
clxix	ergo in	damus	sentimus
clxx	c	o	B
clxxi	omnino	esse christu	quem nunc
clxxii	est dubium	in cordialibus	sentit:
clxxiii	differunt	eripere	in omnibus
clxxiiii	nus de	nus uirtutibus	ta que
clxxv	d	p	modos
clxxvi	primo	Tertium	oculis
clxxvii	perbia	prima	C
clxxviii	uatorems	impediunt	Incipit
clxxix	mus ab	possidet	cas rationes
clxxx	e	q	simul
clxxxi	culis	Secundi	latrie
clxxxii	nam	subditorum	D
clxxxiii	nostrae	Attende	angmenta
clxxxiiii	patre	ter gustare	sestue
clxxxv	f	t	ciuncula
clxxxvi	cat exemplū	fons	tissime
clxxxvii	ta fena	tatur	E
clxxxviii	bimus	tatis	spolitione
clxxxix	pmittit	titudine	fide dignus
clxxxx	g	f	sapiens
clxxxxi	tuus	omnes	ad debite
clxxxxii	peregrinus	tibus	F
clxxxxiii	luis	p nubila	ficet autem
clxxxxiiii	em debuit	te exieit	Nam illi
clxxxxv	h	t	exultabit
clxxxxvi	animarum	ueneratis	istud
clxxxxvii	magis	unitum	G
clxxxxviii	non	dei	terra
clxxxxviiii	christi	ciam &	in camino
clxxxxv	i	u	dicens. Cecidit
clxxxxvi	dispositionis.	tune	ideo precit
clxxxxvii	uiis	danicatus	H
clxxxxviii	totius	gno uoluisse	immutabilis
clxxxxviiii	flos	um: plures	tur sub noie
clxxxxv	k	x	agimus
clxxxxvi	do se	Quintum	Finis
clxxxxvii	pruofiores	ut sepe	
clxxxxviii	dolores	Et ideo	
clxxxxviiii	dei	lesus fons	
clxxxxv	l	y	
clxxxxvi	do per	O quata	
clxxxxvii	mis	hesit	
clxxxxviii	ne. iiii.	mors	
clxxxxviiii	De secundo	& ponderis	